

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

In dit nummer:

Dr J. SCHOUTEN	1952
Dr J. SCHOUTEN	De achtergrond van „Hardegarijp”
R. GOSKER	Het Centralen Convent
Dr A. VEERMAN	Uit het Parlement
Drs J. KLATTER	Hoe staat het met de koude oorlog?
H. ALGRA	Ook nog voordelig
Chr. v. d. HEUVEL	De P.B.O. in praktijk
H. D. W. BOVEN	De nieuwe kieswet
L. W. H. DE GEUS	Hervormd en Antirevolutionair
Dr W. P. BERGHUIS	De geest van de bezettingstijd
Mr C. J. VERPLANKE	Wat de krant schrijft
Dr A. VEERMAN	Bases van allerlei breedte
Mevr. L. A. LEVER-BROUWER	We kunnen er warm voor lopen!
H. ALGRA	Dorp en schoolkeuze
Mr W. RIP	Overheid en zonde

Op eigen wieken:

—	Uit de organisatie
C. D. VAN OOSTEN	Isolement en apostolaat
—	Onze bestuursleden
SJ. JONKER	Studenten en jeugdparlement
Mej. J. DUKER	Staat en opvoeding
J. SCHELHAAS Jzn.	De rondvraag
SJ. JONKER	De Arjos en de verkiezingen

**OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS**

EEN BOEK,

dat het onderwerp van de dag is:

IN DE GREEP VAN HET DIRIGISME

door Dr A. ZEEGERS

Moedig, en met kennis van zaken, pleit Dr Zeegers in dit opzienbarende boek voor economische vrijheid. Hij roept tot verzet op tegen het revolutionair dirigistisch streven van de Overheid. De aantasting der economische vrijheid gaat voort wrange vruchten af te werpen. Steeds verder bewegen we ons naar een economische afgrond. Dr Zeegers geeft cijfers en feiten, die ontstellend zijn. Sterk staat de schrijver met zijn stelling, dat de revolutie dóórwerkt. Ook de politieke en de geestelijke vrijheid zijn in gevaar.

Prijs van het boek: f 4.90.

Bestel het spoedig en vorm u een oordeel over een van de meest brandende vraagstukken die het politieke leven van vandaag beheersen.

Verkrijgbaar in de BOEKHANDEL en bij de
Uitgever T. WEVER te FRANEKER

*Ook buiten Friesland weet men het frisse
en zo goed geredigeerde*

Friesch Dagblad

te waarden

en neemt men een abonnement

INGWERSEN & Co. - Amsterdam

KEIZERSGRACHT 382 - Telefoon 32121

Effecten, Coupons en Administratiën

Alle assurantie zaken

Levensverzekeringen en Lijfrenten

**Speciale afdeling voor
Prot. kerkelijke leningen**

SCHEEPSBOUWWERVEN

A. VUYK & ZONEN

Capelle aan de IJssel

Nieuwbouw en Reparatie

Tel. R'dam 23456 (K 1800)

CONSTRUCTIEWERKPLAATS

„BAILEY”

Nieuw-Lekkerland

Telefoon 36

*

Gespecialiseerd in

Staalconstructies voor Gebouwen

Schotanus'

Woning- en Landerijen-Bureau

met jarenlange
ervaring, ook
voor U het
adres op
gebied van

**Koop, Verkoop, Taxatie,
Assurantie**

van vaste goederen en verzorging van
Hypotheken

**Bilthoven: Julianalaan 37
Telefoon 2306 K 3402**

**Putten: Dorpsstraat 86
Telefoon 323 K 3418**

Golfcartonfabriek

Z. de Zeeuw n.v.

Eerbeek

Rollen

Formaten

Kleine dozen

Ook in 10 standaard-kleuren
in speciaal-uitvoeringen

*Fabrikante
van
papieren
opvulkussens*

Rotterdamsche Aannemings Firma

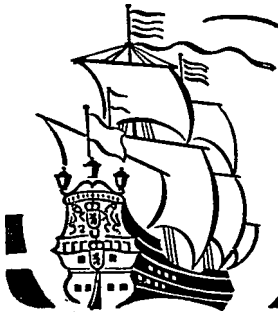
Kantoor en werkplaats:

(KLIJNSMIT)

Schansweg 69, Telefoon 81539, na 5 uur tel. 48619
ROTTERDAM

Bouw-,

**Onderhoudswerken en
Houtbouw**

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

1952

Dr J. SCHOUTEN

Als de lezers dit blad onder de ogen krijgen, zijn er reeds enkele weken van het nieuwe jaar voorbij. Daarom zien wij er van af nog in een beschouwing te treden over de jaarovergang en over onze intrede in de nieuwe jaarkring.

Echter behoort er in een orgaan als dit de aandacht op te worden gevestigd, dat het jaar 1952 voor ons land grote betekenis kan hebben op politiek gebied.

Zo God wil, worden over enkele maanden de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal gehouden. Ons volk wordt dan in de gelegenheid gesteld zich in vrijheid uit te spreken over de wijze waarop deze Kamer haar taak heeft vervuld en over het Regeringsbeleid. Dit is een zeer belangrijke zaak.

In de eerste plaats omdat daarin een moeilijk te overschatten voorrecht is gelegen. In een aantal landen is er van een vrije uitspraak ten aanzien van het gevoerde Regeringsbeleid en van de richting voor de staatkunde van de toekomst geen sprake. Wij hebben in de bezettingsjaren ervaren, wat dit betekent, en welke ontzaglijke geestelijke en morele verarming in het verlies van deze vrijheid aan de dag treedt. Het herstel daarvan was en is een gave, welke op prijs gesteld en dankbaar gebruikt dient te worden.

In de tweede plaats omdat zij van ons volk een zeer gewichtige werkzaamheid vraagt. De Tweede Kamer is door Dr Kuyper eens genoemd de geconcentreerde (samengetrokken) natie. Zij weerspiegelt wat in ons volk leeft, en brengt dit tot uiting in haar arbeid. Zij spreekt tot en met de Regering over wetgeving en bestuur. Zij streeft er naar in het overleg met de Regering uitdrukking te geven aan de gevoelens der natie en invloed te oefenen op de gang van het Regeringsbeleid.

Nu is de natie wel een eenheid, maar zij is niet één in overtuiging. Er leven en werken verscheidene gevoelens in haar, welke op aangelegen punten dikwijls tegenover elkander staan. Daarom zijn er verschillende politieke partijen, welke elk voor zich op een eigen principiële grondslag aan de ontwikkeling van de gevoelens richting geven en optreden ter vereniging van allen, die met haar instemmen. Langs deze weg wordt de samenstelling van de Tweede Kamer bepaald, en komt de kracht der in het volk levende richtingen en inzichten tot uitdrukking. Wie daarop let, en ieder heeft de plicht dit te doen, ziet wat zijn taak is, en tevens dat deze niet gemakkelijk kan worden genoemd. Hij moet een keuze doen uit de richtingen en partijen, welke aan bod zijn, en zich bezig houden met de vraag, wat zijn keuze inhoudt voor de staatkunde en welke gevolgen hij daaraan heeft te verbinden.

In de derde plaats — dit vloeit uit het bovenstaande voort — is de samenstelling van de Tweede Kamer van groot gewicht voor de richting van de toekomstige politiek, aangezien die samenstelling daarvoor mede beslissend is. Zij geeft een beeld van de gevoelens der natie, en bevat aanwijzingen, welke van grote invloed zijn op de vorming van een Kabinet en op de uitstippeling van de richting voor het komende Regeringsbeleid.

De verkiezingen brengen een oordeel over het werk van de Kamer en over hetgeen de in haar vertegenwoordigde richtingen deden, een oordeel over de werkzaamheid van het Kabinet, dat met de bewindvoering is belast, en zij geven tevens uitdrukking aan de wensen van ons volk met betrekking tot bestuur en wetgeving van de toekomst. Daarom zijn de verkiezingen een zeer belangrijke zaak,

De achtergrond van „Hardegarijp”

Het woord Hardegarijp — de naam van een plaats in Friesland — is in de laatste weken op veler lippen geweest. Waarom?

Een aantal voorstanders van Christelijk onderwijs ter plaatse meende de stichting van een Christelijke school — op de grondslag van Christelijk Nationaal Schoolonderwijs — te moeten bevorderen. De kerkeraad van de Nederlandse Hervormde Kerk aldaar heeft zich met de zaak bemoeid. Hij was van oordeel, dat tot de stichting van die school niet moest worden overgegaan. Hij sprak dit oordeel uit na o.a. advies te hebben ontvangen van de Hervormde Raad voor Kerk en School, een van de organen van de Nederlandse Hervormde Kerk. Laatstgenoemde Raad achtte de stichting van de onderhavige school niet noodzakelijk.

Dit is het geval, zo sober als het kan weergegeven. Het is een aangelegenheid van groot belang geworden, welke in brede kringen sterk de aandacht heeft getrokken.

Wij willen in dit orgaan niet het geval zelf bespreken, maar wel enige opmerkingen maken over de „achtergrond” daarvan. Deze is duidelijk belicht door Prof. Dr G. C. van Niftrik in een redevoering, welke hij in een speciaal daarvoor belegde vergadering van het Werkverband van Hervormde Leerkrachten heeft gehouden onder de titel: „Hardegarijp, een teken!” Hij heeft in die rede licht willen werpen op de houding van de Nederlandse Hervormde Kerk, en op die van de Hervormde Raad voor Kerk en School, en een klaar inzicht willen verschaffen in hetgeen genoemde Raad tot zijn afwijzend advies heeft geleid.

De redenaar herinnerde aan de algemene vergadering van de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, gehouden in Mei 1869. Daar ontstond een con-

flict tussen Groen van Prinsterer en Kuyper aan de ene zijde en Beets en Chantepie aan de andere kant, dat hij aldus typeerde: Groen en Kuyper stelden zich op het standpunt: alles of niets; zij waren de mannen van het „profetisch geweld”. Beets en Chantepie oordeelden anders. Zij wensten het Christelijk element in de openbare school en de openbare instellingen te versterken, en waren daarom de mannen van de „ethische bemiddeling”. En wij moeten, zo gaf hij te verstaan, streven naar een hogere synthese van die beide houdingen. „De Hervormde Kerk wil apostolair bezig zijn met de verschillende levensgebieden, en ook met de school. De Herv. Kerk begeert — om het nog weer eens met Kuyper te zeggen — de school van Christus. Zij meet de bestaande schooltypen aan dit ideaal. Zij is met geen enkel schooltype helemaal tevreden, maar zij wil ook geen enkel schooltype helemaal veroordelen. Dat is geen geschipper en dat is ook geen halfheid. Het mag dan wel zo lijken, maar het is niet zo”. Na gezegd te hebben dat de Hervormde Raad voor Kerk en School zijn advies niet gaf om een vrijzinnige kerkeraad de hand boven het hoofd te houden, noch om een wit voetje te halen bij het openbaar onderwijs, vervolgde de Professor: „Laat men geloven, dat de Herv. Raad probeert zijn weg te gaan, naar zijn inzicht de door het Evangelie, de door Christus geboden weg zonder voortdurend naar links of naar rechts te zien ten einde tekenen van goedkeuring op te vangen.”

„Als iemand ons vanuit het Evangelie duidelijk kan maken, dat er in Hardegarijp persé een bijzondere school moet komen, dan zijn wij onmiddellijk bereid om ons ongelijk te erkennen: de Herv. Raad pretendeert niet onfeilbaar te zijn! Maar wij geloven niet, dat het een eis van Christus is om overal zoveel mogelijk bijzondere scholen te stichten.”

De spreker liet niet na openlijk te verklaren, dat achter zijn in het vorenstaande weergegeven overtuigingen bepaalde wijsgerige en theologische gedachten zitten. Zo zeide hij: „Er zit dus wederom een theologische gedachte achter als de Herv. Raad op schoolgebied welbewust samenwerking met de humanisten zoekt. Deze samenwerking is een symptoom van een zeer veranderde situatie. Enerzijds is de kerk door een nieuwe theologische bezinning een zekere subjectivistisch-piëtistische verenging en vernauwing te boven gekomen. Anderzijds is in humanistische kringen de oude gelovige zekerheid omtrent de autonomie van de mens zwaar geschokt. Er heeft zich een nieuwe mogelijkheid van gesprek en bezinning geopend.

De Herv. Raad weigert zich te laten vastleggen op de tegenstellingen van de 19e eeuw en daar komt het gehele conflict practisch op neer”

En nu enkele opmerkingen. Enkele, want over deze rede is veel meer te zeggen dan in een artikeltje voor ons orgaan kan worden behandeld.

De verdediging, welke Prof. Van Niftrik van het advies

en kan 1952 voor ons volk een grote betekenis hebben op politiek gebied.

* * *

Wat in het vorenstaande in het algemeen werd gezegd, geldt voor ieder onzer in het bijzonder.

Wij moeten ons voor de verkiezingen met ernst en inspanning voorbereiden, en wij moeten ons aan de voorbereiding van ons volk voor die verkiezingen van heler harte geven. Wij hebben een taak ten aanzien van ons zelf, maar in niet mindere mate ten opzichte van ons volk. Het gaat in wezen om de richting voor de staatkunde, om de goede staatkunde, om de staatkunde in gehoorzaamheid aan Hem, Die de wetten voor ons volksleven heeft gegeven. De kennis van deze wetten, het verstaan van deze gehoorzaamheid, is onze moeizame, doch ook onze heerlijke, bezigheid, en het uitdragen daarvan naar alle zijden is onze roeping.

Wanneer wij de zaak zo zien, dan zetten wij ons met vreugde en geestdrift aan de arbeid, opdat onder Gods zegen 1952 voor de Nederlandse politiek van grote en gunstige betekenis worde.

Het Centralen Convent

R. GOSKER

De Heer C. van den Heuvel spreekt op het Centralen Convent namens de Kamer kieskring Leiden.

van de Hervormde Raad voor Kerk en School gaf, heeft ons diep teleurgesteld. Zij verontrust ons, want daarin wordt de bijl gelegd aan de wortel van de boom van ons Christelijk schoolwezen. De Christelijke school, de school met de Bijbel, is tenslotte voor Prof. van Niftrik een betrekkelijke zaak. Zij kan nodig en goed zijn, maar zij kan ook onnodig en verkeerd zijn. Zo wordt het fundament van het Christelijk onderwijs ondermijnd en stuk geslagen.

De rede, welke Prof. Van Niftrik hield, heeft niet alleen betekenis voor de Christelijke school, maar ook voor de Christelijke politiek en de Christelijke sociaal-economische organisaties. Zijn uiteenzetting kan met enige wijzigingen worden gebruikt om van de Christelijke politieke partij en de Christelijke organisatie op sociaal-economisch gebied hetzelfde te zeggen, wat hij met betrekking tot de Christelijke school heeft gezegd.

Inderdaad, de achtergrond van „Hardegarij” is van buitengewoon gewicht en voor de Christelijke school en voor alle overige georganiseerde Christelijke actie.

Dit „teken” vraagt ons aller voortdurende aandacht en werkzaamheid. De rede van Prof. Van Niftrik noopt ons tot de strijd voor de school met de Bijbel, voor de Christelijke politieke partij en voor de Christelijke sociaal-economische actie in eigen organisaties. Dat wij ons in die strijd ook tegen Prof. Van Niftrik moeten keren, doet ons leed, maar is eenvoudig plicht.

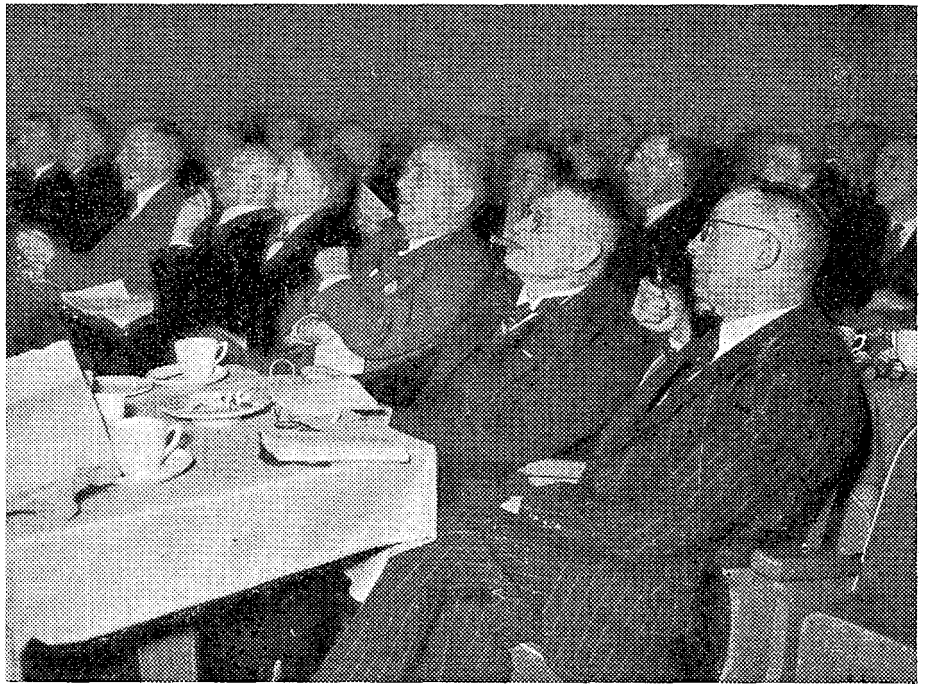
Klokslag elf uur, en geen minuut later, opende Dr J. Schouten de vergadering van het Centralen Convent. Het was een miezerige dag, maar in het gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, merkte men daar niet veel van. In de zaal was het een gezellige drukte. Toen de voorzitter de vergadering opende verstomden de gesprekken over de „Flying Enterprise”, en zonder oponthoud – gelukkig dat op zo’n vergadering geen notulen worden gelezen – werd direct een aanvang gemaakt met de discussie over het Program van Actie.

Het was een hele klui waar de Heren afgevaardigden voor waren geplaatst. Een boek van 72 pagina’s gaf inlichtingen over ruim 300 amendementen, die door de kiesverenigingen aan de orde waren gesteld en die door de vergaderingen der 18 Kamer kieskringen belangrijk genoeg werden geacht om ze op het Centralen Convent te doen behandelen. Het Centraal Comité heeft er dan ook veel werk mede gehad. Het moest alle amendementen bekijken en beoordelen met het gevolg dat de toezending van de agenda te laat geschiedde. Maar wie daar aanmerking op maakt heeft toch wel iets van een kniesoor. Een kind kon begrijpen, dat waar zoveel amendementen moesten worden behandeld, de toezending niet vóór 15 December kon plaatsvinden.

’s Morgens begon men goedsmoeds. Het was moeilijk te voorzien hoe het met de behandeling van al die amendementen zou gaan. Maar reeds bij de behandeling van artikel 1 kwam de Heer Van de Heuvel voor Leiden verklaren dat, mede gezien de veranderingen, welke in het Program van Actie waren aangebracht, een hele serie amendementen werd ingetrokken en voorts hebben gelukkig niet alle afgevaardigden gemeend het woord te moeten voeren.

De behandeling van artikel 3 vorderde veel tijd. Dit was te begrijpen. De gang van zaken met Indonesië ligt onze mensen zwaar. Het onrecht Ambon aangedaan is niet vergeten. Dat is een onverteerbaar brok. Niet minder dan 24 amendementen waren ingediend. De redactie van artikel 3 was door het Centraal Comité evenwel vrij ingrijpend gewijzigd en aan vele opmerkingen was tegemoet gekomen. Dat zich hierover desondanks een brede gedachtenwisseling ontspon was begrijpelijk. Daarbij kwam tevens een duidelijke ongerustheid tot uitdrukking over Nieuw-Guinea. Dit leidde er toe dat de voorzitter een duidelijke verklaring aflegde namens het Centraal-Comité en namens de Antirevolutionaire leden der Staten-Generaal. Staande de vergadering werd besloten daarvan ook mededeling te doen aan de pers. Bij de behandeling van dit artikel kwamen slechts een drietal afgevaardigden aan het woord. Het waren de Heren Prof. Prins uit Leiden, G. Buiten uit Eindhoven en W. Schouten uit Capelle aan de IJssel. Deze Heren waren niet wat men noemt kort van stof, al waren hun uiteenzettingen op zich zelf belangrijk en interessant. De morgenvergadering kon dit punt eerst worden afgedaan. Het Centraal-Comité zal in de redactie nog enige wijziging aanbrengen.

Met grote aandacht volgen de afgevaardigden der Staten-Centrales de levendige debatten op het Centralen Convent.

Nadat dit punt was afgedaan kwam artikel 5 aan de beurt. De federalisatie van West-Europa. Slechts een viertal woordvoerders, maar waaronder één, die geharnast ten strijde trok en die in het debat de karaktertrekken van zijn geslacht niet verloochende. Dat gold zowel de wijze van spreken, de intonatie, als de wijze van argumenteren. De heer W. Schouten, de broer van de voorzitter, pleitte op principiële gronden tegen de federalisatie en zo ontspoon zich een debat waarvan men alleen maar zeggen kan: mochten alle broedertwisten zo worden gevoerd. Standpunt stond tegenover standpunt. Het is niet mogelijk in dit kort verslag op het debat zelf in te gaan. Dat de Heer W. Schouten de vergadering niet mede kreeg was niet te wijten aan zijn verdediging. Maar die verdediging juist gaf de voorzitter de gelegenheid om in een welsprekend en indrukwekkend betoog de federalisatie, zoals deze thans in het Program van Actie is geformuleerd, ernstig en met volle overtuiging aan te bevelen. De herinnering aan dit merkwaardig debat zal bij velen levendig blijven. Maar intussen was daarmee een goed deel van de middag gemoeid. De artikelen 6, 7, 8 en 9 passeerden zonder veel tijdverlies de revue alvorens een derde aangelegenheid veel aandacht vergde en wel artikel 10: „Overheid en bedrijfsleven”.

Het was vooral de Heer C. van de Heuvel, die alweer namens de Kamerkieskring Leiden, in een puntig betoog er op aandrong het middengedeelte van dit artikel te schrappen, opdat de partij zich duidelijk en onomwonden zou uitspreken tegen de door de Overheid geleide economie. De voorzitter betoogde daar tegenover, dat dit ons standpunt ten aanzien van de door de overheid geleide economie niet zou versterken maar eerder zou verzwakken. In dit artikel neemt de Antirevolutionaire Partij stelling zowel tegenover het individualisme, wil men het Liberalisme van voorheen, als tegenover het staatsocialisme en de staatsvoogdij. Naar beide zijden moet front worden gemaakt. Dat was vanouds de Antirevolutionaire opvatting en zo blijft de partij haar verleden getrouw. Inmiddels was het middaguur reeds vergevorderd. De tweede helft van het Program van Actie moest nog worden behandeld. Dat kon niet meer! Wat gevreesd werd geschiedde. De tijdnood speelde het Centralen Convent parten. Evenwel de drie belangrijke punten, de hoofdpunten van het debat, Ambon, de federalisatie, en de

verhouding tussen overheid en bedrijfsleven waren behandeld. Wat verder volgde was natuurlijk niet onbelangrijk. De sociale paragraaf, de woningbouw, de financiën, om maar niet meer te noemen. Maar het Centraal-Comité, was met name met betrekking tot beide laatstgenoemde artikelen in zoveel opzichten tegemoet gekomen aan de geuite verlangens dat hier niet meer van een principieel debat sprake zou zijn. Het Centralen Convent stond voor de keuze: of in een zeer snel tempo de overige artikelen behandelen teneinde de vergadering op tijd te doen eindigen of een tweede Centralen Convent bijeenroepen. Met grote meerderheid van stemmen werd tot het eerste besloten.

Het was al met al een interessante dag. Het debat was levendig. En zoals de beide Schoutens broederlijk huiswaarts keerden, gingen alle anderen als broeders uiteen. Allen in het besef, dat de politieke vraagstukken van dit ogenblik moeilijk en ingewikkeld zijn en dat het ook voor een Christelijke partij niet een eenvoudige opdracht is haar standpunt in gehoorzaamheid aan de reformatische beginselen, in overeenstemming met Gods Woord, te bepalen. Daar is studie voor nodig en worsteling. De Partij heeft er zich niet met een Jantje van Leiden afgemaakt. Zowel van bovenaf als van onderenop is er hard gewerkt. Vele amendementen zijn woordelijk of naar hun strekking overgenomen. Zo was er een behoorlijke samenwerking tussen het Centraal-Comité en de kiesverenigingen. Dit Program van Actie zal nu nog op de Deputatenvergadering officieel moeten worden aanvaard. Volledigheidshalve voegen wij daaraan toe, dat er nog een paragraaf over de Visserij aan zal worden toegevoegd, en dat het artikel over het verkeer nog een wijziging ondergaat om tegemoet te komen aan enige wensen in het noorden van ons land.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Op de lauweren

De leden van de Tweede Kamer zetten ambtshalve een hoge borst. Sinds jaar en dag wordt er in de maanden November en December een vreedzame strijd gestreden, waarin alle Kamerleden tegelijkertijd mee- en tegenwerken (tégen door hun woordenrijkdom en méé door hun uithoudingsvermogen), n.l. om de begrotingsdebatten vóór de Kerst te beëindigen.

Men kan voor dat streven allerlei praktische argumenten aanvoeren. Alleen als de Tweede Kamer voor de Kerst klaar is, kan de Eerste Kamer zorgen ook binnen redelijke tijd de begroting voor het dan al lopende jaar te behandelen. De Tweede Kamer zelf krijgt bovendien de handen vrij voor andere noodzakelijke arbeid. En het is een rustig gevoel, dat men van die omvangrijke debatten over van alles en nog wat áf is. Allemaal overwegingen, die van betekenis zijn. Maar het belangrijkste is toch, dat de Kamer het van ouds als een erezaak, een prestige-kwestie beschouwt, dit resultaat te bereiken. Daarvoor hebben de leden in de weken voor Kerstmis hun nachtrust opgeofferd, hun vrije Maandag (waarop ze zeer gesteld zijn, omdat die meestal bestemd is voor andere vergaderingen) prijs gegeven.

Maar het is dan ook gelukt. Voor de tweede maal na de oorlog. In 1946 loodste kapitein van Schaick de boot keurig op tijd de haven binnen, ondanks de golven van „Lingadjatti”; dit jaar toonde kapitein Kortenhorst voor het eerst zijn bevaarenheid. En heel de bemanning glom van trots.

Intussen is er niet alleen glans, maar zijn er ook wel doffe plekken. Want wat heeft al die inspanning nu opgeleverd? Er komen duizend-en-een kwesties naar voren..... en dan worden ze weer voor een jaar opgeborgen. Er worden aan de bewindslieden ontelbare vragen gesteld, waarop deze een heel, een half of geen antwoord geven. Eén der ministers merkte op een gegeven moment op: „Laten de heren dit alles toch liever persoonlijk op mijn departement komen vragen”. Daar zouden wij niet zo veel voor voelen. Want niet alleen een Kamerlid, ook een gewoon — belangstellend of belanghebbend — burger wil wel eens wat horen. Dit vraag- en antwoordspel kan in elk geval wel, uitvoerig en concreet, in de „stukken”. Als een Kamerlid veel te vragen heeft, zal dit ook wel het gevolg zijn van het feit, dat de minister in de stukken te vaag, te ontwijkend, te beperkt geweest is.

Maar dit neemt niet weg, dat wij in de begrotingsdebatten graag alle tijd zouden willen reserveren voor een debat over een beoordeling van het gevoerde en in de toekomst te voeren beleid. Nu lijkt het inderdaad wel eens wat op een regeringsvoorlichtingsdienst op het „hoogste niveau”. Enfin, tot 29 Januari rusten de dames en heren op hun lauweren.

Een bok

Minister In 't Veld schoot een bok. Hoe hij ook probeerde er een stukje wildbraad aan te vinden, het was en bleef een bok.

't Ging over krotopruijing. Een der Kamerleden (niet van ons) had gezegd, dat er te weinig aan opruiming van „onverklaarbaar bewoonde” krotten gedaan werd. Toen nam de minister zijn geweer en hij schoot..... natuurlijk op „voor de oorlog”. Voor een socialist betekent dat: Altijd raak.

Die krotten had men in de dertiger jaren moeten opruimen. Toen heeft men de goede tijd voorbij laten gaan. Het Plan van de Arbeid wilde 80.000 krotten doen opruimen!

Dat was mannaantal. Maar de minister had buiten de waard gerekend. De heer Algera wipte de vergaderzaal uit en ging naar de bibliotheek. Daar nam hij de „Jaarcijfers” van het Centraal Bureau voor de Statistiek. En bij de replieken kon hij aan de minister voorhouden, dat in de dertiger jaren..... bijna 50.000 krotwoningen werden ontruimd en opgeruimd.

Men zou zeggen, dat dit antwoord afdoende was. Maar de minister, die tegen de cijfers moeilijk wat kon inbrengen, kwam toen met een paar „gevallen”. Van een burgemeester zus, die voor de oorlog krotten had willen opruimen, maar geen medewerking van den Haag had kunnen krijgen; en van een gemeente zo, die ook al haar neus gestoten had op het departement. Wie zal nu nog gaan beoordelen, hoe zo'n zaak toen lag? Waarom wilde den Haag in die gevallen niet? Natuurlijk zijn er — om allerlei oorzaken — bepaalde plannen afgewezen. Maar wat zeggen niet-te-controleren gevallen tegenover duidelijke cijfers?

Men kan er overigens van verzekerd zijn, dat straks in de verkiezingstijd legenden als deze weer gebruikt zullen worden. Wanneer iemand de moed zal hebben iets te zeggen ten nadele van de na-oorlogse woningbouw, zal het antwoord luiden: Houd je mond daar maar over. Wat hebben de voor-oorlogse Kabinetten gedaan voor krotopruijing, voor.....? Niets!

Het axioma van de socialisten is: Voor de oorlog deugde er niets. En het gaat met deze leuze als met zoveel andere. Wanneer het maar vaak genoeg herhaald wordt, blijft er toch iets van hangen. Zelfs in onze kring gaat men het soms geloven. Tegen alle legenden over „voor de oorlog” staat men dan met beschaamde kaken.

Jammer, dat deze beschaamd-kakige mensen natuurlijk Nederlandsche Gedachten niet lezen. Want dan zouden ze de legende van de krotten in elk geval kunnen weerleggen. Dank zij de bok van minister In 't Veld.

Jagerslatijn

Nog zo'n schutter. De heer v. d. Born. Hij heeft in deze jaren nog al wat critiek gehad. Critiek op zijn eigen socialistische ministers. Maar bij het naderen van de verkiezingen horen we een ander geluid. Tegenover: „voor de oorlog deugde er niets” past: „na de oorlog gaat het prima”.

De heer v. d. Born gaf een opsomming van de na-oorlogse verbeteringen op sociaal gebied, waarvan je op het eerste gezicht achterover slaat. Wat een lijst! Wat een sociaal beleid!

Maar wie die lijst nader gaat bekijken, komt tot de conclusie, dat men over vrijwel iedere willekeurige periode voor de oorlog zo'n opsomming zou kunnen geven. Want de heer v. d. Born noemt van alles en nog wat, rijp en groen. En alles is even prachtig.

Luister: „De kinderbijslag voor zelfstandigen kwam tot stand”. Wist U het? Een mens kan natuurlijk niet alles bijhouden. Er is over die kinderbijslag voor zelfstandigen veel gedokterd. Men kwam er niet uit. Te lang en leste is er een voorschotje

De stukken worden nauwgezet geraadpleegd om de discussie te kunnen volgen.

gegeven; een noodregeling voor de allerkleinste zelfstandigen. Een regeling, waarin het eigenlijke probleem niet werd opgelost. En die tot dusver in de praktijk niet heel veel blijkt te betekenen. Tot zover accoord. Maar dat „de” kinderbijslag voor zelfstandigen tot stand kwam, dat is iets nieuws. Nieuws? Nee, jagerslatijn van de heer v. d. Born.

Zo kan men doorgaan. Op het credit van de Regering boekt de heer v. d. Born de overheveling van gelden van de verplichte naar de vrijwillige verzekering; en hij roept uit: wat een vooruitgang. De vacantieregelingen met een week extra-loon zijn ook al een gunstige post voor de Regering; hoe zit het ook al met de vacantietoelage voor het overheidsperoneel? Daar is nogal wat over te doen geweest en het laatste woord is er nog niet over gesproken.

Zelfs het loonbeleid, dat door de heer v. d. Born en de zijnen telkens weer werd becritiseerd en dat hun meegaandheid op de hoogste proef stelde, zelfs dat levert nu alleen maar een goede aantekening en wel..... dat 80 procent van de werknemers onder C.A.O.'s e.d. vallen. Dat is vermoedelijk ook wel het enige goede, dat de heer v. d. Born van dit loonbeleid weet te zeggen.

Wij zouden de heer v. d. Born willen adviseren, voor zijn N.V.V.'ers maar liever uit een ander vaatje te tappen. Dit weege spul lusten ze daar niet.

De heer v. d. Born had beter gedaan, wanneer hij getracht had, het betoog van de heer Stapelkamp, die voor hem sprak, aan te tasten. Die beperkte zich niet tot enkele kreten, maar gaf geargumenteerd zijn critiek. Natuurlijk is er wel wat gebeurd. Maar met de uitbouw van onze wetgeving inzake de sociale verzekering zijn we in de afgelopen jaren maar heel weinig gevorderd.

Zie de ouderdomsvoorziening. In 1947 heette het: binnen drie jaar. Eind 1950 werd de verwachting uitgesproken: dit parlementaire jaar. Nu blijkt het kabinet nog niet te weten, welke kant het uit wil. Laten we het maar eerlijk bekennen, aldus de heer Stapelkamp, wij zitten met dit probleem volkomen vast.

Dat geldt ook voor de invaliditeitsvoorziening. Door de Noodwet-Ouderdomsvoorziening werd de groep invaliden, weduwen en wezen in het moeras gelaten. Men is naderhand maar met toeslagen gaan werken. Maar van constructief voortbouwen was geen sprake.

Neem de Wachtgeld- en Werkloosheidsverzekering. Die wordt over een half jaar ingevoerd, juicht de heer v. d. Born. Maar wanneer men de Regering vraagt, hoe zij de diverse problemen, die zich daarbij voordoen en waarvoor tijdig iets gevonden moet worden, wil oplossen, dan blijft zij het antwoord schuldig.

De heer v. d. Born roept ook victorie vanwege de uitbreiding van de kinderbijslag. Daarover was de P.v.d.A. toch in 1946 minder enthousiast. Diende de uitbreiding niet om een nieuwe loonronde te vermijden, Zoiets had een der gesmade Kabinetten van voor de oorlog eens moeten uithalen!

Wie het politieke jagerslatijn leest van de heer v. d. Born anno 1951 moet wel erkennen: verschil tussen voor en na de oorlog is er vooral bij mensen als de heer v. d. Born. Toen zagen ze bij de helderste zon overal donkere wolken, nu zien ze dwars door de donkerste wolken alleen maar de zon.

Recht!

Wat is de meest opvallende trek van het sociale beleid van na de oorlog? De heer Stapelkamp wees er op, dat in tal van maatregelen het element van de zorg, de verzorging van bepaalde groepen der bevolking voorop staat.

De Noodwet Ouderdomsvoorziening kent de aftrek van eigen inkomsten. Op allerlei gebieden werkt de Regering met (dikwijls tijdelijke) toeslagen. De noodregeling kinderbijslag voor kleine zelfstandigen met haar premievrije uitkering voor de meest behoeftigen gaat in dezelfde richting. Zeker, er zijn ook regelingen gekomen, die heogen, de rechtspositie van de arbeider te versterken. Maar daar naast staan diverse regelingen, waarbij niet een recht, maar veel meer verzorging van enige volksgroep werd tot stand gebracht.

Op een heel ander terrein wees Ds v. d. Zaal ook op deze neiging. Hij sprak over de uitvoering van de Zuiderzeesteunwet. Daar gaat het dus over de mensen, die gedupeerd werden en worden door de afsluiting en de inpoldering van de Zuiderzee. De mensen, die zich daardoor hun bestaan ontnomen zagen.

In de jaren, waarin deze kwestie begon te spelen, stond men op het standpunt dat men deze mensen niet aan hun lot mocht overlaten. Inhaerent aan de droogmaking was de schade, die aan een aantal burgers werd toegebracht. Die schade kwam dus voor rekening van de Staat. En de mensen hadden een recht op vergoeding en op de nodige hulp.

Op het ogenblik is men bezig, de uitvoering van de Zuiderzeesteunwet over te hevelen van Waterstaat naar Sociale Zaken. Dat lijkt nog zo vreemd niet, op het eerste gezicht. Er doen zich immers problemen voor als herscholing e.d. Maar Ds v. d. Zaal had het er toch niet op. Want als de zaak bij Sociale Zaken komt, dan is de kans groot, dat we weer in de sfeer van de verzorging komen. De Zuiderzeesteunwet heeft niet tot object armlastigen, maar gedupeerden.

De burger heeft rechten. Ook tegenover de overheid. Wij houden niet van de overheid in de rol van Sinterklaas of van toezienend voogd of van aartsvaderlijk beschermer. Wij blijven graag vrij man, ook, vooral ook tegenover de Staat. En die vrijheid verlangen we voor ieder burger.

Nog werk aan de winkel

Er zijn misschien mensen, die geneigd zijn te geloven, dat wij het met onze christelijke actie al heel ver gebracht hebben en dat we er ten naaste bij wel zijn. Zij gaan daarom op een bankje in het christelijk plantsoentje zitten uitrusten van het werk, dat hun vaders en grootvaders hebben gepresteerd. Laten deze mensen op die bank dan maar eens de Handelingen van de Staten-Generaal nalezen. Misschien zullen ze een heilzame schrik voelen.

Men kan een hele reeks opnoemen. Hoe staat het bijvoorbeeld met de scholen voor zwakzinnige kinderen? Zulke scholen zijn er 81 voor openbaar en 81 voor rooms-katholiek onderwijs. En protestants-christelijk..... 43. In vergelijking met het gewone lager onderwijs een ontzettende achterstand.

Dan het kleuteronderwijs. Daarbij zijn we geheel afhankelijk van de gemeentebesturen. Er zijn gemeenten, die een aanvaardbare regeling voor de subsidiëring hebben. Er zijn er echter ook, die van subsidie voor bijzondere kleuterscholen weinig of niets willen weten. Een wettelijke regeling is dus dringend nodig.

Ga verder. Het nijverheidsonderwijs. Ook daar een geduchte achterstand. En ook daar afhankelijkheid van de medewerking van gemeentebesturen.

Zo zou nog wel wat te noemen zijn. Maar het is al genoeg. We kunnen de heer Roosjen, die in de Kamer de Onderwijsbegroting voor zijn rekening nam, al lang toestemmen, dat er nog heel wat werk aan de winkel is. We zijn met de uitbouw van het christelijk onderwijs nog lang niet klaar. En we komen er nooit mee klaar ook. De ontwikkeling gaat steeds verder. Anderen zitten niet stil. En indien ergens dan is zeker op dit terrein stilstand onverbiddelijk gelijk aan achteruitgang. Niet op de lange duur maar angstig snel. Een ander terrein, waar we het heerlijk ver gebracht hebben. Christelijke ziekenverpleging. Wilt ge een christelijke arbeid met nog oudere papieren, ge zult hem niet vinden.

Maar ds Fokkema moest in de Kamer toch constateren, dat het protestants-christelijke ziekenhuiswezen een aanmerkelijke achterstand heeft. Nogmaals, als wij met onze activiteit stoppen, gaan anderen door.

Daarom blijven twee dingen broodnodig.

In de eerste plaats, dat wij doorgaan, niet zo'n beetje, maar met volle energie, met onze christelijke actie. Op elk terrein. Op geen enkel gebied zijn we klaar.

In de tweede plaats, dat wij moeten blijven zorgen voor een staatkunde, die aan die christelijke actie ruim baan laat, en aan deze actie ook die steun verleent, waarop zij aanspraak mag maken.

Christelijke actie, op maatschappelijk en op politiek terrein.

Praatje achterna

In het laatste nummer van de vorige jaargang kon nog juist een foto worden opgenomen van professor Gerbrandy tijdens zijn rede in de Kamer.

Die foto was raak.

Ze liet zien, dat er in de Kamer een aandacht was, zoals er maar zelden is.

Hierboven is gezegd, dat de begrotingsdebatten vaak een herkauwen van oude problemen en een aaneenrijgen van eindeloze vragen te horen geven. Wie zal daarnaar met aandacht luisteren? Alleen de minister, die straks moet antwoorden.

Maar prof. Gerbrandy sprak niet over administratieve rechtspraak, echtscheiding en dergelijke wel belangrijke, maar niet hoog-actuele vraagstukken. Hij besteedde al zijn tijd aan die ene — op dat ogenblik meest actuele vraag: hoe staat het met het Fries in de rechtspraak?

En de professor hield waarlijk geen dor juridisch betoog. Eerst vertelde hij, wat voor een Fries zijn taal betekent. De taal, die voortkomt uit de mysterieuze diepte van het volksleven. Er is een machtige beweging in Friesland ontstaan, die opkomt voor haar eigen taal, die de Fries spreekt als kind, die hij spreekt met zijn medemens, die hij spreekt met zijn God.

En dan het tweede element. Het recht. Geen dood en star gegeven. Een levend iets, dat uit het volk opkomt. Ten dele maakt het volk zelf zijn recht.

Daarom moet men bij de interpretatie en de toepassing van de eedsformule niet uitgaan van de absoluteitheid van wat men een Sacrale formule acht. Het volk heeft het recht om de eed, dat is de aanroeping van God almachtig, te doen in de taal, zoals die verbonden is met het gehele geestelijke leven van hem en de zijnen.

Het was een voornaam en warm betoog.

Hoe zakelijk en verstandelijk was daarna de opmerking van dr Vondeling. Tien dagen later. Zo maar, zonder noodzaak. Hij bedankte de voorzitter, dat die — nota bene min of meer schertsend — gezegd had, dat in de Kamer Fries gesproken mocht worden. Dat gaf zo'n morele steun.

Vond de P.v.d.A. het nodig, toch ook iets over het Fries te zeggen? Wij gunnen de Friezen in hun streven iedere steun. Maar de „verklaring” van de heer Vondeling deed wat al te „politiek” aan.

Waarbij nog komt, dat de opmerking kwam als de bekende mosterd na de maaltijd. En verder — om bij het beeld te blijven — dat een serieus antwoord op een min of meer schertsende opmerking smaakt als suiker op een zure haring.

Wij willen voortarbeiten aan de opruiming van misstanden en als het nodig is in sneller tempo voortarbeiten, maar wij willen blijven in de historische lijn. Dat is een van die onveranderlijke beginselen, waarvan wij nimmer moeten afwijken. En als men U dan zegt: gij verwerpt wel de hervormingen, die b.v. de socialisten wensen, maar welke ingrijpende veranderingen stelt ge zelf dan voor; dan moeten wij durven antwoorden: gene; Uw standpunt deugt niet! Gij gaat uit van een axioma dat alles opnieuw moet worden in elkaar gezet en dat wij ook een schema voor een nieuwe wereld moeten geven. Maar dat willen wij juist niet. Wij erkennen dat er in de hedendaagse maatschappij vele gebreken zijn en wij willen helpen die uit de weg te ruimen, gelijk alle christelijke kabinetten, van Mackay af, dat gedaan hebben. Wij zullen daarmee voortgaan maar wij werken niet mee aan een naar de geest revolutionnaire omzetting van het bestaan.

Dr H. COLLIJN, Toevende dageraad, 13 April 1920.

HOE STAAT HET MET

de koude oorlog?*Laatste acht weken van 1951 geven een antwoord**Vloed van besprekingen luidde nieuwe jaar in*

WANNEER wij een streep zetten onder de reeks van gebeurtenissen op het terrein van de buitenlandse politiek in het jaar 1951, en wij maken een optelsom, dan komt onder deze streep te staan: koude oorlog werd voortgezet. Dit wil echter niet zeggen, dat alles bij het oude gebleven is. Elk jaar na de tweede wereld-oorlog werd gekenmerkt door een nieuwe ontwikkeling en in het jaar 1951 was dit kenmerk: het loskomen van brokken van het Midden-Oosten uit het verband, dat hier door het Westen gelegd was. Iran en Egypte trokken de lijn van Indonesië en India door. Dit betekent een nieuwe factor in de strijd tussen Oost en West.

Maar de voornaamste fronten in de koude oorlog lagen toch elders. Het ene hoofdfrent — front ook in de eigenlijke zin van het woord — was Korea. Een half jaar lang was hier de aandacht verdeeld tussen het gevecht met het zwaard — om met dit anachronisme het geheel van het moderne wapentuig samen te vatten — en de strijd met het woord. Aan het eind van het jaar was noch met het ene, noch met het andere wapen, hier een duidelijke kentering bereikt. De betekenis van deze strijd en de onderhandelingen in Korea vragen een apart artikel.

Het andere hoofdfrent in de koude oorlog lag in West-Europa, en dat wel heel in het bijzonder in de twee laatste maanden van het heengegane jaar. Twee maanden van intensieve buitenlandpolitieke besprekingen vormden de afsluiting van 1951. Het internationaal overleg was in November en December dermate druk, dat het zeer vergeeflijk is, wanneer men de kluts kwijt is geraakt van al die conferenties en commissies en assemblees en diplomatieke bezoeken. Toch ging het bij al dit gepraat over u en mij, over ons, en is het zeker de moeite waard naderhand in geordend verband te zien, wat de diplomaten over u en mij bedisseld hebben. Wij zullen hier dus een overzicht geven van de strijd aan dit front in de koude oorlog.

DRIE STATIONS: PARIJS—ROME—STRAATSBURG

DEZE strijd van Westelijke zijde overziende is het duidelijk, dat het hier om twee scherp afgebakende doelen ging: ten eerste voortzetting van het streven om het democratische Westen moreel en materieel zo sterk mogelijk te maken in het duel met het bolsjewistische Oosten. Ten tweede het speuren naar wegen om, zo het mogelijk ware,

tot een accoord met het Oosten te komen, dat de vrijheid van het Westen niet zou kunnen aantasten.

De betekenis van bedoelde periode is reeds hierdoor aangegeven, dat de strijd voor het eerste doel reëel, voor het tweede doel niet meer dan schimmenspel was. We kunnen het ook anders zeggen: het bleek, dat slechts een nog intensiever strijd voor het eerste doel, het sterk maken van het Westen, het misschien mogelijk zal maken, dat de strijd voor het tweede doel het karakter van hersenschim verliest. Om het nog duidelijker te zeggen: te Parijs is wel gebleken, dat slechts op de grondslag van een machtsevenwicht met Moskou zaken vallen te doen ten gunste van een grotere mate van rust en veiligheid in de wereld.

Wij noemden reeds één naam, Parijs. De lichtstad wint voortdurend aan betekenis als internationaal conferentieoord. Men kan het reeds als het voornaamste politieke ontmoetingspunt aanmerken. Na Parijs waren in de door ons bedoelde periode Straatsburg en Rome de plaatsen van overleg.

* * *

OP 7 November opende de Franse president Vincent Auriol de zesde zitting van de Assemblee der Verenigde Naties. De welkomstrede van de president hield de uitnodiging in aan Truman, Stalin en Churchill om in deze zelfde stad met zijn minister-president Pleven samen te komen voor een informele gedachtenwisseling.

Een initiatief om te komen tot een gesprek op hoogste niveau tussen het Oosten en het Westen was reeds op 5 October genomen door de Amerikaanse ambassadeur in Moskou, admiraal Kirk, die toen aan minister Wisjinski een boodschap van president Truman overhandigde, waarin te verstaan werd gegeven, dat zonder een accoord in Korea aan geen ontspanning elders te denken viel en zelfsdien bij maarschalk Stalin op aan werd gedrongen om zijn invloed ten gunste van een vrede in Korea aan te wenden.

Het antwoord van Moskou volgde op 18 October. De uitgestoken hand werd niet rechtstreeks afgewezen, maar wel werd Washington met een fel requisitoir bestookt, waarin aan de Ver. Staten alle schuld van de slechte betrekkingen tussen beide landen gegeven werd. Weer propaganda, was het Westers oordeel.

Een andere stimulans kwam uit Londen. In de redevoering, waarmede Winston Churchill zijn verkiezingscampagne besloot, noemde hij het nastreven van een accoord met Moskou, gegrond op kracht, „mijn laatste prijs”. En in zijn troonrede sprak hij van een „uiterste poging” voor dit doel. Toen liet Frankrijk's minister van buitenlandse zaken, Schuman, de wereld opkijken door „iets nieuws”, dat door het Westen zou worden gebracht, te voorspellen. Dat nieuws kwam op 8 November in de vorm van een door minister Acheson voorgedragen nieuw ontwapeningsvoorstel van de Westerse Grote Drie in de Assemblee der Verenigde Naties. President Truman gaf in een radiorede een toelichting op dit voorstel, waarvan de kern was telling en publicatie van de voorhanden strijdkrachten en internationale contrôle op naleving van de overeenkomst, die mocht worden bereikt.

Het resultaat was: een slapeloze nacht voor Wisjinski. Dat beweerde deze tenminste in zijn antwoordrede in de Assem.

blee, waarin hij het Westelijk voorstel verwierp: hij zou niet hebben kunnen slapen van het lachen over zóveel naïviteit. Dit lachen heeft de slimme advocaat propagandistisch toch geen goed gedaan, blijkens de volgende commentaren. Men kon het niet hebben, dat een zo ernstig onderwerp van Russische zijde een spotlach wekte en dikwijls is Wisjinski, die ook overigens in het debat hier niet gelukkig was, nog aan deze lach herinnerd, zodat hij zelfs ten slotte deze „faux pas” poogde weg te praten. Zelf lanceerde hij eigen ontwapeningsvoorstellen. De witte duif, die hij in de vergaderzaal bracht, heeft het geloof in zijn goede bedoelingen niet kunnen versterken.

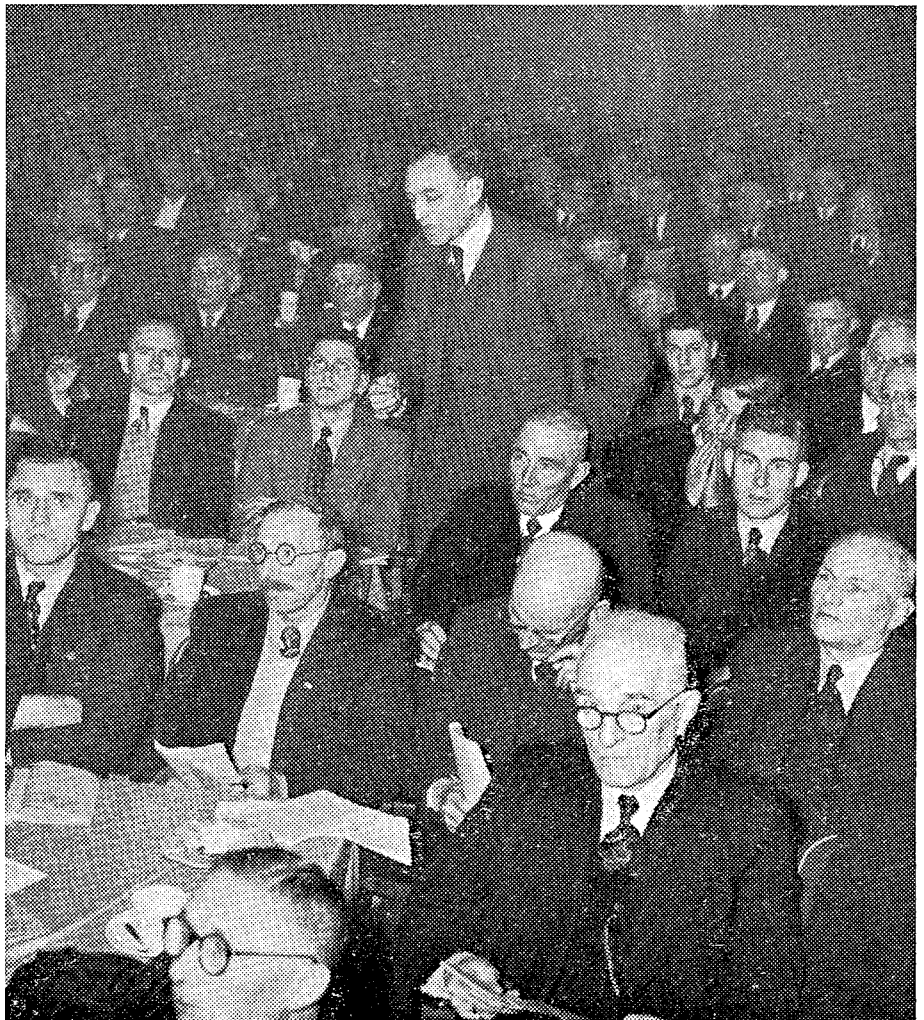
Wel hebben de Westerse Grote Drie uit Wisjinski's onzekerheid en woedeuitvallen de conclusie getrokken, dat zij met de versterking van hun defensie klaarblijkelijk op de goede weg zijn.

Toen kwamen de Mohammedaanse Drie: Pakistan, Irak en Syrië met het voorstel aan de ministers der Grote Vier om onder leiding van de president der Assemblee, de Mexicaan Dr Luis Padilla Nervo, een subcommissie van de politieke commissie der Assemblee te vormen ten einde de verschillen tussen het Westelijk en het Oostelijk voorstel te onderzoeken.

De Vier gingen hiermede accoord. Het resultaat van dit onderzoek? In hoofdzaken oneens, in bijzaken eens. Schromende een totale mislukking te erkennen, kon men het er over eens worden om een nieuwe ontwapeningscommissie in te stellen, die vóór 1 Juni a.s. verslag van haar bevindingen moet uitbrengen en haar streven moet richten op het bijeenroepen van een internationale ontwapeningsconferentie. Het duidelijkste verschil tussen de Westelijke en de Oostelijke projecten is dit, dat het Westen een geleidelijke ontwapening wenst, met een „waterdichte inspectie en contrôle”, welke aan een verbod van de atoombom moet voorafgaan, terwijl Moskou juist wil beginnen met een onmiddellijk verbod van de atoombom en een onmiddellijk ingaande beperking der conventionele bewapening met een derde over de gehele linie, waarop de contrôle dan wel zal volgen. Wisjinski wilde een ontwapening „op erewoord”. Jawell! Het Westelijk voorstel grondde zich op het oorspronkelijke plan-Baruch, het Oostelijk voorstel op de petitie van Stockholm. De politieke commissie der

Assemblee aanvaardde het Westelijke voorstel als zodanig. Zó liggen nu de kaarten op de belangrijkste tafel, waar het Oosten en het Westen elkaar behoren te ontmoeten, wil de koude oorlog uit de wereld geholpen worden, zonder in een hete oorlog te ontvlammen. En er bestaat niet al te veel kans, dat vóór Juni deze kaarten zullen verschoven worden. Verder kijken we maar niet vooruit.

Wat verder in de eerste helft van de zesde zitting der Assemblee der V.N. ter tafel kwam, was niet rechtstreeks gericht op verzoening der controverse Oost-West; wij volstaan met een opsomming: behandeling van mandaatsgebieden, waarbij Zuid-Afrika en Frankrijk weglopers waren; Russische beschuldiging, dat de Ver. Staten een vijfde colonne tegen de Kominformlanden zou organiseren, welke beschuldiging door de vergadering gewraakt werd; instelling van de V.N.-commissie tot onderzoek naar de mogelijkheid van het houden van vrije verkiezingen in geheel Duitsland, bij de behandeling van welk voorstel de West. òn de Oost-Duitsers naar Parijs kwamen. De laatsten verklaarden een zodanige commissie niet te zullen toelaten: een klacht van Belgrado inzake bedreiging door de Kominform werd op de agenda geplaatst; nationalistisch China werd weer voor een jaar als lid gehandhaafd; Griekenland werd in plaats van Wit-Rusland in de Veiligheidsraad gekozen.

Waar de heer Wijbenga, de afgevaardigde van de Staten-Centrale Leeuwarden over sprak? Maar natuurlijk over versterking van de autonomie der gemeente en over de bevordering van de zelfwerkzaamheid der Provinciale Staten. Dat deze niet zelf mogen bepalen hoeveel maal per jaar zij zullen vergaderen is hem een doorn in het oog.

HET voorgaande betrof het overleg tot het vreedzaam naast elkaar leven der volkeren. En omdat dit nog zo slecht slaagt werkte het Westen in deze zelfde tijd hard aan de organisatie van zijn verdediging.

Gewerkt werd op drie terreinen.

Parijs is de plaats, waar de verantwoordelijke ministers beraadslaagden over de vorming van een Europees leger, over de positie, welke een weer onafhankelijk West-Duitsland in Europa zou kunnen innemen en over de economische draagkracht van het Westen met het oog op zijn defensieve inspanningen.

Straatsburg is de plaats, waar de niet-verantwoordelijke, maar raadgevende leden der Assemblée van de Raad van Europa hun meningen uitwisselden over een grotere mate van eenheid in het democratisch Europa.

Rome is de plaats, waar de verantwoordelijke ministers van de 12 landen van het Noord-Atlantisch Pact bijeen kwamen om hun gemeenschappelijke defensie-inspanningen onder de lope te nemen.

ROME

HET meest omvattend waren de besprekingen in Rome, immers gaande over het geheel van de gemeenschappelijke verdediging der twaalf landen van het Noord-Atlantische Pact: de Ver. Staten, Canada, Noorwegen, Denemarken, Engeland, Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Italië, Portugal en IJsland.

Van 24 tot 28 November zijn de ministers van buitenlandse zaken, defensie en financiën van deze landen te Rome bijeen geweest.

Men heeft gesproken van „de teleurstelling van Rome”. Het zal nog moeten blijken, of dit juist is. Dat zal moeten blijken bij de opvolgster van Rome, de conferentie van hetzelfde gezelschap, welke in Februari in Lissabon zal worden gehouden. Want hier zullen besluiten moeten worden genomen, en dan zal duidelijk blijken, welke waarde de verkenningen te Rome hebben gehad.

Want meer bedoelden de besprekingen in Rome niet te zijn. Minister Stikker heeft deze conferentie een voortijdige genoemd.

Generaal Eisenhower en zijn stafchef, generaal Gruenther, hebben er een uiteenzetting gegeven van hun kijk op de stand van zaken wat de verdediging van Europa betreft en hun wensen in dit opzicht. De conferentie heeft geprofiteerd van het werk der „twaalf wijze mannen”, de vertegenwoordigers van de twaalf landen, die te Parijs bijeen zijn om de economische draagkracht van deze landen met het oog op hun defensie te becijferen. Zij waren met hun rapport nog niet gereed, maar hun voorzitter, de Amerikaan Harriman, de administrateur van de Amerikaanse organisatie voor wederzijdse hulpverlening, heeft te Rome zijn persoonlijke inzichten kenbaar gemaakt. Ook werd te Rome een rapport ontvangen van de commissie voor sociologische en culturele doeleinden van het Atlantisch Pact, welke commissie op initiatief van Nederland werd ingesteld en waarin behalve Nederland, België, Noorwegen, Canada en Italië zitting hebben.

Het was te Rome in totaal een vergadering van een 500 man en het is duidelijk, dat hier geen rustig overleg over

de te volgen hoofdlijnen kon plaats vinden. Wel verkreeg men hier een zeer brede oriëntering. Uit deze conferentie zijn dan ook wel enige conclusies te trekken.

* * *

WAT het brede terrein van de Atlantische verdediging betreft, hier zijn de economische draagkracht en het productief vermogen der deelnemende landen, dus de vraag, hoe lang de polsstok is, waarmee men wil springen, de alles beheersende kwesties. Politieke kwesties zijn hieraan ondergeschikt, waarvan de meest pikante wel is die van de benoeming van een bevelhebber over de Atlantische vloot, waarover de Amerikanen en de Engelsen kibbelen. Voor het meer beperkte terrein der verdediging van West Europa gelden vanzelfsprekend evenzeer de eisen van de economische en industriële capaciteiten, maar hier staat vooral de politieke kwestie van de meer of minder grote eenwording van Europa op de voorgrond, met als kern het Europese leger, inzonderheid urgent als practisch de enige mogelijke vorm, waarin West-Duitsland vooreerst kan meewerken aan de verdediging van Europa.

Te Rome bleek — hetgeen Straatsburg en Parijs nadien bevestigden — de verdeeldheid der meningen op dit punt: Engeland en de Skandinaviërs wensen, met behoud van hun zelfstandigheid, niet meer dan associatie. De Beneluxlanden weigeren, met verwijzing naar deze Brits-Skandinavische afzijdigheid, een zo gering mogelijke macht toe te kennen aan een gezagsorgaan, dat boven het Europese leger zou komen te staan, en behoud van de budgetaire zelfstandigheid. Te Rome hebben zij tegen de druk der Grote Drie in dit opzicht het been stijf gehouden. De stijfheid van het Belgische been was het grootst. En dit bleef zo bij de gedetailleerde besprekingen in Straatsburg en Parijs.

Wat de omvang van de strijdkrachten in Europa betreft, en het tempo van de opvoering van de sterkte daarvan werden te Rome cijfers genoemd. In beginsel werd besloten, dat de strijdkrachten van de NATO in Europa in de komende zomer zullen uitgebreid worden tot 40 gevecht klare divisies van 13.000 man waarvan de Beneluxlanden vier (in plaats van twee) zullen leveren. In 1954 moet de gehele Atlantische strijdmacht honderd divisies tellen, waarvoor het Europese leger ten slotte 43 divisies zal leveren.

* * *

PARIJS

VIJF van de NATO-landen en West-Duitsland zetten apart te Straatsburg eerst en daarna te Parijs de besprekingen over de vorming van een Europees leger voort. De ministers der zes landen bewezen de Assemblée van de Raad van Europa, die haar herfstzitting te Straatsburg hield, eer, door hier overleg te plegen. Vier van hen hielden in de Assemblée een „opwekkende rede”.

Op 12 December waren de zes met hun besprekingen gereed en bij monde van minister Schuman werd verklaard, dat de vraagstukken rondom het Europese leger „in beginsel” opgelost waren. Het geraamte van dit leger was in elkaar gezet. De experts zouden de regelingen nader uitwerken en later in de maand zouden de ministers te Parijs definitieve besluiten nemen.

Op 30 December beëindigden de ministers hun Parijse vierdaagse conferentie met het aanvaarden van een formeel plan voor samensmelting van de strijdkrachten van hun landen tot een Europees defensieapparaat, dat moet worden bestuurd door een Assemblée, een raad van ministers en een

hof van arbitrage. Een „handvest” voor het leger zal worden ontworpen.

De belangrijkste kwestie van de financiering bleef nog open staan, maar het vertrouwen werd uitgesproken, dat algehele overeenstemming zal zijn verkregen vóór de NATO-bijeenkomst te Lissabon, waar het Europese leger dient te worden gepresenteerd. De Beneluxlanden hebben de genoegdoening ontvangen, dat ook hun belangen tot hun recht zullen komen, maar het zal moeten blijken, of het minder krachtige gezagsorgaan een voldoende hanteerbaar militair instrument zal zijn.

In dienst van de opbouw van de Atlantische strijdkrachten en voor de versterking van de Europese eenheid stonden behalve deze conferenties ook diplomatieke bezoeken. Het vraagstuk van de zelfstandigheid van West-Duitsland en het aandeel van dit land in de Europese defensie werd te Parijs met minister-president en minister van buitenlandse zaken, dr Adenauer, en zijn medewerkers besproken. Door een vriendschapsbezoek aan Londen vulde Adenauer deze besprekingen aan en verstevigde hij de banden met Engeland.

Hunnerzijds gingen de Britse premier Churchill en zijn minister van buitenlandse zaken, Eden, naar Parijs, ter voorbereiding van hun bezoek aan Washington in de eerste helft van Januari. Dit is een politiek gebeuren van de eerste orde, daar het een regeling van de Brits-Amerikaanse betrekkingen, waarvan zoveel afhangt voor de verdere voortgang van de Atlantische samenwerking, op lange termijn beoogt.

De knoop van alle draden van het politiek overleg, dat wij tot dusver besproken hebben, zal straks in Lissabon naar gehoopt wordt gelegd worden.

* * *

STRAATSBURG

EÉN terrein van het politieke overleg in de twee laatste maanden van 1951 in West-Europa bleef nog onbesproken: de derde zitting van de Assemblee van Straatsburg, die na de beraadslagingen in het voorjaar verdaagd werd en als herfstzitting van 26 November tot 11 December werd voortgezet. Deze bijeenkomst onderscheidde zich van de voorgaande besprekingen hierdoor, dat daar verantwoordelijke ministers bijeen waren, die besluiten konden nemen, terwijl het hier de arbeid van een adviescollege betreft, dat zijn wensen aan het uitvoerend orgaan van de Raad van Europa, het comité van ministers, kan voorleggen, zonder dat dit aan de uitspraken der Assemblee gebonden is.

Er was dan ook altijd al een duidelijk onderscheid tussen de vooruitstrevendheid in de Assemblee, en de terughoudendheid van de ministers. Dat bleek ook nu weer. De houding van de Nederlandse parlementaire delegatie was daarvoor illustratief, want deze bedoelde minister Stikker

aan te sporen tot een grotere medewerking voor het tot stand komen van een gezagsorgaan voor het voorgestelde Europese leger, waarmee gewerkt kan worden.

Maar over het algemeen was de stemming in de Assemblee deprimerend en teleurstellend, meer nog dan in de voorgaarszitting reeds het geval geweest. Hieraan hadden de Engelsen, wier premier Churchill zijn vroegere propagandistische woorden niet honoreerde, behoorlijk schuld. Deze stemming kwam tot een climax, toen tegen het einde der zitting voorzitter Spaak bruusk de hamer op de tafel wierp en zijn plaats onder de leden weer innam, om, naar hij zeide, zo zijn strijd voor de Europese eenheid voort te zetten. Wil men Spaak geloven, dan zijn er maar zestig leden der Assemblee, die werkelijk in de Europese eenheid geloven. Met dit demonstratieve gebaar was de Assemblee voorlopig weinig gediend.

Voor het overige bleek ter vergadering inderdaad, dat West-Europa voor federalisering nog niet rijp is. Een confederatie, een statenbond, een op Europa toegespitste vorm van het bondgenootschap, dat in Atlantisch verband reeds bestaat, is het stadium, dat nog niet gepasseerd is. De Amerikanen en de hardlopers onder de federalisten zullen zich de in de praktijk bestaande moeilijkheden hebben te realiseren, zonder dat zij hun einddoel echter uit het oog behoeven te verliezen.

Het was dus in mineurstemming, dat de zitting te Straatsburg gesloten werd, hetgeen niet wegneemt dat, voorzover bevoegdheid en geaardheid der vergadering dit toeliet, toch wel zaken gedaan zijn ook.

Een nieuw statuut werd aanvaard, dat een nauwere samenwerking beoogt, alsook het voorkomen van verwarring bij het coördineren der bestaande organen binnen de Raad van Europa. Een advies aan het ministerscomité om de instelling van een plan tot coördinatie van de Europese landbouw te overwegen, werd aanvaard. Eveneens sprak de vergadering zich uit voor een unie voor lage tarieven, welke ten slotte opruiming van alle handelsbelemmeringen in Europa beoogt. Wat het Europese leger betreft beperkte de Assemblee zich tot het adviseren van een beperkt gezagsorgaan voor het terrein der defensie en der buitenlandse politiek, met de mogelijkheid van associatie voor de landen, die geen deel van hun souvereiniteit wensen af te staan. Een zeer goede daad van deze derde zitting was nog het advies aan de ministers om in een aanvullend protocol van de conventie voor de mensenrechten de bepaling op te nemen, dat de overheid op het gebied van opvoeding en onderwijs de rechten der ouders heeft te respecteren.

De twee laatste maanden van 1951 vormen ongetwijfeld een uitermate belangwekkende periode. Een overzicht van de besprekingen, die daarin plaats hebben gevonden, geven een goede indruk van de stand van de koude oorlog bij de aanvang van 1952.

Politieke cursussen Bestuur Kamercentrale Haarlem

Reeds geruime tijd geleden vatte het bestuur van de Kamercentrale Haarlem het plan op om binnen het gebied der Centrale, politieke cursussen te doen geven. Dit voornemen werd in Januari van het vorig jaar in een bijeenkomst met de besturen der betrokken Kiesverenigingen besproken, welke unaniem hun medewerking toezegden. Ter nadere uitwerking der plannen werd een commissie benoemd.

De zaak is thans zodanig gevorderd, dat een 30-tal personen werd geschoold tot cursusleiders. Op de scholingsavonden, die alle te Amsterdam plaatsvonden, traden als docenten op de heren Dr W. P. Berghuis, Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot en Prof. Dr S. U. Zuidema.

Het woord is nu aan de besturen van de Kiesverenigingen om behulpzaam te zijn bij het verzamelen der cursisten.

Ook nog VOORDELIJG

H. ALGRA

De Nederlandse Regering wil een premielening uitschrijven, om aan geld te komen voor de woningbouw. Na de stichtelijkheden over minder sigaretten roken om geld te sparen voor de woningbouw, is dit nu eindelijk voor de Regering de beste oplossing. Een premielening, waarbij de geldschietters een deel van de rente, waarop zij naar billijkheid recht hebben, krijgen uitbetaald, en de rest in een loterijpot wordt gedaan. Uit die loterijpot worden dan een aantal zware geldprijzen verdeeld. De Regering betaalt dus in geen geval méér aan totale vergoeding voor het geleende geld, maar zij verdeelt het alleen maar anders. Zij stelt geen cent extra beschikbaar voor de beleggers.

Nu is het bekend, dat de Regering dit geld wil halen uit de consumptieve sector. Niet de gewone beleggers, maar de kleine luiden zullen hier het geld op tafel moeten leggen. Daarom is er ook sprake van, dat men zelfs een stukje kan kopen voor 25 gulden, waarvoor men dan per jaar $6\frac{1}{2}$ cent rente krijgt. Maar men loot mee. Het geld wordt uit de consumptieve sector weggezogen, de mensen brengen het geld, dat zij anders in een winkel zouden besteden, nu naar de staat, om een schijntje rente te ontvangen en bovenal, om mee te loten. Zo hoopt dit kabinet aan geld te komen voor woningbouw. Niemand kan dit een politiek van grootse allure noemen.

Maar nu komt er nog wat bij, dat we bij de beoordeling van deze premielening niet uit het oog moeten verliezen.

Wanneer de Regering aan deze kleine luiden in plaats van $2\frac{1}{2}$ % eens 4 % uitbetaalde, dan zag zij van deze rente al heel weinig in de vorm van directe belastingen terug. Wanneer een man met een klein inkomen, vooral als hij tot nu toe uitsluitend loonbelasting betaalt, per jaar 20 of 40 gulden extra beurt voor een stukje van 500 of 1000 gulden, dat betekent

in de inkomstenbelasting in vele gevallen geen en in andere gevallen een minimale verhoging. Maar als er behalve de mensen die $2\frac{1}{2}$ % beuren uit de premielening, een aantal zijn, die een prijs ontvangen van 50.000 of 10.000 of 5.000 gulden, dan vallen zij dáárdor ineens dik in de inkomstenbelasting. Wel kunnen zij een verzoek indienen, om voor deze meevaller op een bepaalde manier te worden aangeslagen, waardoor de progressie niet zo moordend wordt, maar toch mept hier de inkomstenbelasting er stevig in. De $1\frac{1}{2}$ %, die de Regering nu in de vorm van pre-

mies wil verloten, wordt, fiscaal gezien, samengebald tot een aantal hoge inkomens voor éénmaal, waarvan heel wat in de schatkist terugvloeit. Hoe men het dus ook wendt en keert, het is duidelijk, dat in elk geval de Regering met de premielening de kleine luiden niet alleen tot deelneming wil prikkelen, maar bovendien de gelegenheid heeft gevonden, om te voorkomen, dat zij maar al te weinig van de uitgekeerde rente in de vorm van belastingen terug kan pikken. Op de thans voorgestelde wijze lukt dat ten opzichte van de $1\frac{1}{2}$ %, die als „premies“, als loterijprijzen beschikbaar worden gesteld, beter dan ooit.

De premielening is uit een oogpunt van belastingheffing bezien, ook nog extra-voordelig voor de Regering. Maar wij zeggen niet, dat zij er dáárom mee komt. De *bedoeling* is, de kleine te lokken.

De P.B.O. in praktijk

II.

Chr. v. d. HEUVEL

Ten vervolge van ons artikel over de P.B.O., waarbij inzonderheid gehandeld werd over het geprojecteerde Landbouwschap, willen we thans iets opmerken over de productschappen welke nodig geacht worden op de terreinen van landbouw en voedselvoorziening.

De horizontale en verticale bedrijfsorganisatie, zoals ze gewoonlijk genoemd worden, zijn in dezelfde wet op de P.B.O. geregeld.

Voor degenen welke niet dagelijks met de bedrijfsorganisatie te maken hebben, is het misschien goed mede te delen dat horizontale organisaties worden genoemd de bedrijfschappen en verticale organisaties de productschappen. De bedrijfschappen omvatten de ondernemers en arbeiders van een bepaalde bedrijfstak.

De productschappen omvatten zowel ondernemers als arbeiders van alle bedrijfstakken, die met een bepaald product te maken hebben, bij de productie, bij de verhandeling en bij de industriële verwerking.

Uit deze summier omschrijving blijkt reeds het geheel andere karakter van beide soort organisaties.

De groep der rechtstreeks betrokkenen is bij de productschappen veel breder dan bij de bedrijfschappen.

Het karakter van beide is daardoor zeer verschillend.

Bij het bedrijfsschap waarin alleen de werkgevers en arbeiders in de bepaalde bedrijfstak betrokken zijn, kon men spreken van een soort bedrijfsgemeenschap.

Bij de productschappen zijn velerlei groepen georganiseerd, welke geen bedrijfsgenoten van elkander zijn.

In het bedrijfsschap zijn de belangen in veel mindere mate tegenstrijdig dan zulks in de productschappen dikwijls of het geval zal zijn of gemeend zal worden dat zulks het geval is.

Dit geheel ander en veel meer gecompliceerd karakter van de productschappen bracht er dan ook de conferentie van Christelijk-Sociale organisaties gehouden in Birkhoven April 1947 toe, uit te spreken dat het aanbevelenswaardig zou zijn te beginnen met een wet op de bedrijfsschappen, en nadat deze enige tijd gewerkt zou hebben, tot een wettelijke regeling der productschappen te komen.

Het is een onzer bezwaren tegen de wet op de P.B.O. dat niet naar deze o.i. wijze raad is gehandeld, maar direct in een wet beide organisaties zijn geregeld.

Een ander bezwaar in dit verband is, dat men niet alleen in één wet de zaak

geregeld heeft, maar dit gedaan heeft zonder enig onderscheid van betekenis te maken tussen beide soorten instituten.

De bevoegdheden en samenstelling dezer beide zeer onderscheiden organen worden veelal in dezelfde artikelen geregeld zonder enig onderscheid te maken.

* * *

Nu verder dit alles latende rusten, komen we tot de productschappen welke in de landbouw en voedselvoorzieningssector binnen korter of langer tijd hun intrede zullen moeten doen.

Hier komt nog een bijzondere omstandigheid bij.

Volgens de wet op de P.B.O. zullen de huidige bedrijfschappen welke ruw gezegd thans de taak der toekomstige productschappen vervullen, met Febr. 1953 verdwijnen.

In deze situatie is nu drieërlei mogelijk, namelijk:

1e. deze bedrijfschappen doen verdwijnen zonder er iets anders voor in de plaats te stellen;

2e. de termijn verlengen waarop deze bedrijfschappen vervallen;

3e. zorgen dat de organen die bedoeld zijn een deel van de taak der huidige bedrijfschappen over te nemen, namelijk de productschappen, er met Febr. 1953 zijn.

Aan het laatste moet naar onze mening de voorkeur worden gegeven.

Immers een laten verdwijnen der huidige bedrijfschappen zonder vervangende instituten brengt allerlei noodzakelijke regelingen in handen van de Overheid. Dit moet zeker niet plaats vinden.

Verlenging van de levensduur der huidige bedrijfschappen moet als 't enigszins kan ook vermeden. Het is wenselijk dat alles wat de Woltersomse organisatie betreft, waarmede de bezetters ons opgeknapt hebben, zo spoedig mogelijk uit ons volksleven verdwijnt. Wanneer het gelukt het bedrijfsleven in genoegzame eensgezindheid te brengen omtrent de komende productschappen, is dit verreweg het beste.

* * *

Welke zijn nu de vragen, waar het bij de productschappen om gaat?

De hoofdvragen zijn voor een deel dezelfde als bij de bedrijfschappen, voor een deel andere.

Naar onze mening gaat het vooral om de volgende aangelegenheden:

1e. de bevoegdheden;

2e. de vraag of gestreefd moet worden naar enkel of veelvoudige producten in één productschap;

Mannen broeders, we waren van oudsher een minderheid, en zullen ook nu een minderheid blijven; doch wat onze vaders steeds redde, zal ook ons en ons nakroost in de ons op het hart gebonden, zo heerlijke taak doen volharderen. Van onze God afgedoold is 't al verloren; maar in trouw bij onze God volhardend, blijft ons en ons nakroost een toekomst en dan een toekomst in Godes glorie verzekerd.

Dr A. KUYPER. Wat nu? 2 Mei 1918.

3e. de samenstelling der besturen:

a. voor wat de verhouding werkgever en werknemer betreft;

b. voor wat aangaat de verhouding tussen de landbouw, industrie en handel.

Vooraf wijzen we er op, dat hier niet gelijk bij de bedrijfschappen de vraag rijst of instelling al dan niet bij wet moet geschieden.

Productschappen kunnen alleen bij de wet ingesteld worden.

* * *

Wat de bevoegdheden aangaat is hier uiteraard ook aan de orde dezelfde vraag als we in ons vorig artikel bespraken bij het ontwerp Landbouwschap, n.l. veel of weinig bevoegdheden. In 't algemeen zijn we voor ruime bevoegdheden. Niet om zoveel mogelijk te gaan regelen. We herhalen dat het verstandig is niet te veel te willen regelen, omdat veel euvelen zich beter oplossen door er niets voor te doen dan door ze min of meer kunsmatig te willen regelen.

We wensen alleen ruime bevoegdheid om regelingen te **kunnen** treffen indien zulks nodig is. Doet men dat niet, dan zal telkens de Overheid nog geroepen zijn of zich geroepen achten, een regeling te treffen. Dit is hetgeen we juist niet moeten hebben. Immers een der oogmerken van de P.B.O. is juist te verminderen die angstige toename van rechtstreekse overheidsbemoeiing. Echter bij de productschappen en trouwens ook bij de bedrijfschappen is de moeilijke vraag wat het productschap met het bedrijfschap moet doen.

Naar aanleiding van deze vraag merken we eerst op, dat als algemene richtlijn naar onze mening voor ogen moet staan: zoveel mogelijk bevoegdheden bij de bedrijfschappen.

De motivering dezer voorkeur is eenvoudig. We vinden uit een oogpunt van bedrijfsorganisatie de bedrijfschappen instituten van hoger orde dan de productschappen.

Toegegeven kan worden dat deze richtlijn nog allerm minst een voor elk geval bruikbaar criterium aan de hand doet.

Niettemin is ze van betekenis, omdat ze als intentie waarvan men vervuld

moet zijn, bij de beoordeling van allerlei vragen, invloed zal oefenen.

Overigens zullen sommige bevoegdheden, deze nemend in ruime zin, zowel aan de horizontale als verticale organen toegekend moeten worden.

* * *

Voor wat de vraag omtrent de omvang der productschappen betreft staan we op het standpunt, dat er zoveel maar mogelijk is, naar gestreefd moet worden in een productschap alleen die producten te betrekken, welke in hun verder verloop op betekenende wijze elkaars weg als 't ware kruisen. Een min of meer zelfstandig product, dat maar weinig directe aanraking heeft met een ander product, moet men niet met zulk een product in één productschap verenigen.

We hebben allerlei redenen voor dit standpunt. Wil men de bedrijfsorganisatie werkelijk doen leven, dan moeten ze zo dicht mogelijk bij de betrokkenen brengen. Ook al vinden we de productschappen van niet zo hoge waarde, gezien vanuit de idee der bedrijfsorganisatie, ze behoren er toch toe. Het is daarom van belang door eenvoudige productschappen de betrokkenen gelegenheid te geven met de zaak mede te leven.

Daar komt nog een zeer praktische overweging bij. Gaat men allerlei producten in één productschap brengen dan is een goede bestuursamenstelling niet te verkrijgen.

Wil men allen, die in belangrijke mate betrokken zijn bij deze producten een vertegenwoordiging in het bestuur schenken, dan moet zulk een bestuur veel te groot worden, omdat men te maken heeft met drie soorten werkgevers, agarische producenten, industriëlen en handelaren met even zoveel soorten arbeiders en bij deze allen met drie levensrichtingen.

Van elk product komt men dus aan 9 werkgevers en 9 arbeiders, is 18 personen.

Voegt men 5 dezer producten in één productschap, dan komt men aan een getal van 90 bestuursleden.

Dit is een getal zo groot, dat het praktisch onbestuurbaar wordt.

Doet men dit niet en men neemt een meer hanteerbaar bestuur, dan zijn

allerlei groepen van producten niet door deskundigen vertegenwoordigd. Naar onze mening zou de beste oplossing zijn voor elk afzonderlijk product een productschap. Dat zulk een organisatie klein zou zijn is in 't geheel geen bezwaar. Integendeel een voordeel. Hoe kleiner, hoe overzichtelijker. Wanneer het om bepaalde redenen gewenst is, kan men eenzelfde persoon belasten met het secretariaat, of voorzitterschap van meer dan één productschap. In bepaalde daartoe geëigende gevallen kan bij bepaalde aanrakingspunten van meer dan één product, samenwerking zijn tussen meer dan één productschap.

* * *

Ten slotte de samenstelling der besturen.

Voor wat de werkgevers betreft zullen in de productschappen zowel de agrarische producent, als de industriële verwerker als de verhandelaar in de besturen zitting moeten hebben.

Het is daarbij niet vereist dat ieder een derde der werkgevers-bestuursleden aanwijst.

Al zijn er drie soorten belangen, dan betekent dit niet dat men in dezelfde mate belanghebbende is.

Om nu maar eens een paar sprekende voorbeelden te noemen, het zou dwaasheid zijn in een productschap voor margarine, vetten en oliën de agrarische producent hierin op dezelfde wijze te vertegenwoordigen als de industrieel.

Even dwaas zou het zijn om in een productschap voor sierteeltproducten de agrarische producent op gelijke voet

te behandelen als de industrieel. Deze laatste hoort er waarschijnlijk in het geheel niet in.

Geval voor geval zal dus bekeken moeten worden waarbij op een enkele uitzondering na de belangen van de agrarische producent zwaarder zal moeten wegen dan die van de beide andere groepen.

Voor wat de arbeiders-bestuurders betreft moet men de wet als uitgangspunt nemen.

Deze geeft als regel de pariteit tussen werkgevers en arbeiders aan. Slechts in bijzondere gevallen kan hiervan worden afgeweken.

Velen plaatsen zich practisch niet op dit wettelijk standpunt.

Dit doen niet degenen die als 't ware permanent het standpunt innemen dat er bij hen een bijzondere omstandigheid is die noopt tot afwijking van de regel.

Dit doen ook niet degenen die nooit een bijzondere omstandigheid zien. Ook hier zal geval voor geval bekeken moeten worden.

* * *

We hebben in dit en in een vorig artikel, de lezers van „Nederlandsche Gedachten” met enige der in de practijk zich voordoende vragen en moeilijkheden in kennis gesteld.

We geloven dat het gewenst is ernst te maken met de zaak der bedrijfsorganisatie.

Het kan een belangrijk waardevol element zijn in een gezonde wijziging der maatschappelijke verhoudingen. De belangrijkste factor vinden we het ver-

minderen van de rechtstreekse overheidsbemoeiing, welke hoe langer hoe ontstellender omvang aanneemt.

De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie is wat oorsprong betreft noch een rooms noch een socialistisch product al hebben deze groepen ten slotte wel deze wet gemaakt en hebben daarbij op bepaalde punten de wet een inhoud gegeven, waartegen onzerzijds bezwaren bestaan.

De gedachte der bedrijfsorganisatie is echter ontsproten uit de Prot. Chr. kring, gelijk pas in een proefschrift aan de Universiteit te Nijmegen door een r.k. schrijver overtuigend is aangetoond.

We hebben de plicht aan een goede ontwikkeling mede te werken en ons te weer te stellen tegen ieder welke deze wet in zijn werking wil torpederen.

Dit laatste kan gebeuren op velerlei wijze:

- 1e door hen die tegenstander dezer wet zijn en ze nu op allerlei wijze saboteren;
- 2e door hen die voorstander zijn en nu in een Jehu's ijver in eens heel het land willen overdekken met bedrijfsorganisaties zonder voldoende instemming der bedrijfsgenoten; zonder dat ze in het bedrijfsleven zelf geworteld is;
- 3e door hen die van de bedrijfsorganisatie willen maken ziellose lichamen met slechts zeer geringe bevoegdheden;
- 4e door ineens te veel bevoegdheden te willen geven, al is dat verreweg het kleinste gevaar.

Wat kost de verlenging van de dienstplicht?

Onlangs is de dienstplicht van zestien op twintig maanden gesteld. Als men de oorlogsbegroting er eens op na slaat, vindt men een bedrag van 7,5 miljoen gulden uitgetrokken voor de uitgaven verband houdende met de verlenging van de dienstplicht.

Onder dit bedrag kunnen echter niet alle kosten gebracht zijn die een gevolg zijn van de dienstverlenging. Het bedrag zal aanzienlijk hoger moeten zijn.

Als men de dienstplicht verlengt, heeft dit tengevolge dat er meer troepen onder de wapenen zijn. Meer troepen dat wil zeggen, meer kazernes, meer nachtlegergoederen, meer oefenmateriaal, meer voeding e.d.

Een eenvoudige berekening doet ons zien hoeveel de dienstplichtverlenging uiteindelijk zal kosten.

Het voor oefening onder de wapenen hebben van één soldaat kost gemiddeld ongeveer f 12000,— per jaar.

Dit bedrag lijkt erg hoog, doch hierbij is te bedenken dat in dit bedrag o.m. is verwerkt, de slijtage en het onderhoud van het oefenmateriaal, de kosten van kleding, voeding, geneeskundige en tandheelkundige verzorging, de soldijen, het vrij- en tegen verminderd tarief reizen, de kostwinners-

vergoeding, munitieverbruik, benzine, olie en smeermiddelen.

Aangezien de lichtingssterkte 40.000 man bedraagt, zullen derhalve de kosten van het 1/3 jaar langer onder de wapenen houden ongeveer bedragen $1/3 \times 40.000 \times f 12.000 = 160$ miljoen gulden

Als men ook alleen al ziet naar de post voeding K.L. op de begroting 1952, welke ruim 30 miljoen bedraagt, dan zal men tot de conclusie moeten komen dat de vermeerdering van de dienstplicht met 4 maanden ook een vermeerdering van de post voor voeding met 1/3 met zich meebrengt en dat is reeds tien miljoen gulden.

Nu is de beslissing over de verlenging van de dienstplicht pas in de loop van dit jaar genomen, na de vaststelling van het bedrag van 1500 miljoen gulden.

Als we eens zouden aannemen dat dit beschikbare bedrag toereikend zou zijn om het vijf-divisie plan te bekostigen, dan rijst de vraag, welke invloed de verlenging van de dienstplicht heeft op de realisatie-mogelijkheid van het vijf divisie plan. Het zou interessant zijn indien de Minister van Oorlog zich hierover eens uitliet.

We kunnen er warm voor lopen!

Mevr. L. A. LEVER—BROUWER

Onlangs werd in een vergadering gevraagd:

„Vindt het défaitisme, dat we vaak bij onze mensen aantreffen, zijn oorzaak niet hierin, dat zij voelen, hoe tegenwoordig zoveel dingen in internationaal verband worden getrokken?”

Misschien had de vrager gelijk. Er zijn er inderdaad in onze partij, die redeneren:

Toen we nog knus onder ons, in ons Nederlandse politieke huisje zaten, hadden we plezier in ons partijwerk — maar nu we met ons kleine groepje op de wereldvlakte van Verenigde Naties, Atlantisch Pact en Europese federatie worden gezet, voelen we ons tot niemandalletjes ineenschrompelen. Op deze vlakke gaan we verloren — we kruipen maar liever in ons huis en kerkhoekje terug, waar we de steun van het eigene vinden, en we laten politiek maar komen wat komen moet....

Er zijn zelfs partijleden, die het beslist fout vinden, dat in ons concept program staat: bevordering van de federalisatie van Europa. Ze willen de grenzen niet over.

Ik weet geen beter recept tegen deze ruimtevrees, dan het lezen van de brochure „Christendom en Internationale Ordening” van Prof. dr G. H. J. v. d. Molen, die onze A.R. Partijstichting pas uitgaf.

Ieder, die de laatste jaren politiek heeft meegeleefd, kan deze brochure van a tot z volgen en zal er veel vragen rustig en logisch in beantwoord vinden. De schrijfster heeft geen angst voor de

historische ontwikkeling, die eenvoudig de volkeren naar elkaar toe drijft, omdat zij er van overtuigd is, dat God deze historie leidt.

Als we het zó zien, dan gaan we niet tegenspartelen wanneer ook Nederland zich aansluit bij de Verenigde Naties. Niet natuurlijk om van de Veiligheidsraad nu alle heil te verwachten, maar wel om de mogelijkheid te scheppen, de onderlinge geschillen op te vangen en zonder direct naar de wapens te grijpen, te proberen ze op te lossen. Ze in de weg van het recht — van het volkerenrecht op te lossen.

Wie niet helemaal blind is ziet toch hoe een kleine staat zich alleen nooit meer handhaven kan.

En een kleine staat, die zich zou verzetten om mee te werken aan internationale veiligheidsmaatregelen, wordt juist voor die veiligheid een struikelblok.

Zo staat het ook in Europa. De Europese federatie moet er komen. De West-Europese volken moeten de handen ineen slaan om hun grootste schatten: vrijheid en recht, te beveiligen. De geschiedenis van de laatste jaren heeft toch niet anders gedaan, dan ons deze les leren.

Het kan de taak van een Christelijk volksdeel niet zijn voor deze internationale wind wég te schuilen.

En zeker niet om te zeggen: Voor internationale verhoudingen zijn onze beginselen te klein.

Wat een schande zou dat zijn voor onze Koning, Die ons oproept om Zijn getuigen te zijn tot aan de einden der aarde. Inplaats van ons défaitistisch te maken, kan ons dit uitzicht op Europese-, op wereldcontacten een ongekend enthousiasme geven.

Is het niet heerlijk, dat we nu ruimte krijgen om al de schatten... ja schatten!... van christelijke organisaties — school — radio — pers eindelijk eens uit te dragen over de grenzen van ons kleine landje?

Nederland is rijk gezegend — hoé rijk,

dat zien we als we merken hoe buitenlandse Christenen zich over onze rijkdom verbazen en er ons om benijden. De historische ontwikkeling — die toch van God is — brengt ons in deze dagen met die buitenlandse Christenen ook op politiek terrein samen.

In Juli '51 is in Königswinter een „Internationale Vereniging voor Christelijke Politiek” opgericht. Aan die oprichting werkten A.R. en C.H. mensen mee. Duitse en Zwitserse broeders sloten zich aan en nu worden de contacten uitgebreid naar Frankrijk, Engeland en Scandinavië. Zou hier onze A.R. partij geen taak — geen geweldige taak hebben? Inplaats van enthousiasme te doven, geeft ons dit adembenemende mogelijkheden.

Maar dan moeten wij achter dit alles gaan staan — wij mannen en vrouwen! — door mee te werken — mee te bidden, door ons op de hoogte te houden van wat er internationaal gebeurt en dit gebeuren van stap tot stap mee te leven.

Hebben we wel in „Trouw” van 12 Dec. j.l. gelezen hoe in Straatsburg de Raadgevende Vergadering met een ruime meerderheid achter de bepaling stond — de zeer zeker aan een Christelijke politiek beantwoordende bepaling: dat de overheid op het gebied van opvoeding en onderwijs de rechten der ouders zou moeten respecteren.

Dit vinden wij in Nederland heel gewoon. Ja... in Nederland... maar dat is nu juist onze rijkdom, dat we het gewoon vinden. Het is zeer moedigevend dat een dergelijke bepaling in Europees verband „een ruime meerderheid” vond. Zo is er in Straatsburg toch prachtig te werken!...

En nu moet ik toch nog even Prof. v. d. Molen aan het woord laten:

„De uiterlijke omstandigheden dringen ons in West-Europa tot saambinding en eenwording. Een verenigd Europa kan onder Gods zegen dienstbaar zijn aan de vrede en aan het recht. Dat betekent bredere mogelijkheden en wijder perspectieven voor de naleving van Gods geboden”.

Zo gezien is de medewerking aan de totstandkoming van een Europese federatie geen gedwongen noodsporang, maar een dure plicht. Zo is het ook een ideaal, waarvoor men warm kan lopen, dat jong en oud kan bezielen.

„Zie, als we zo mogen staan in dit heerlijk besef: Wij zijn niet als een nieuwe secte opgestaan, maar als dragers van een oude historische adel van meer dan drie eeuwen, dan zal er in ons een gevoel rijzen van verantwoordelijkheid en moed, dat bestand is tegen achteruitzetting.”

KUYPER Deputatenrede 18 Aug. 1887.

Overheid en zonde

Mr W. RIP

Wij mogen, naar onze mening, uit Rom. 13 en art. 36 van de Ned. Gel. Belydenis, wel de conclusie trekken, dat de Overheid er is om der zonde wil. Kuyper betoogde in zijn Stonelezingen, dat zonder het intreden van de zonde metterdaad „noch magistraat, noch staatsordening ooit geweest zou zijn, maar heel het leven zou zich uit het huiselijk leven patriarchaal hebben ineengeschakeld. Buiten zonde — aldus Kuyper — is er geen rechtbank, geen politie, geen leger, geen vloot denkbaar, en evenzo zou alle regeling en ordinantie en wet wegvallen, en wegvallen eveneens alle contrôle en magistraal ingrijpen, waar het leven normaal en zonder stoornis zich uit eigen aandrif ontplooidde. Wie legt verband aan waar geen breuk is? Wie grijpt naar krukken die zelf vlug ter been is?”

Prof. Dooyeweerd drukt zich iets anders uit. Hij zegt in zijn Wijsbegeerte der Wetsidee dat het in het licht der Goddelijke Woordopenbaring niet aan ernstige twijfel onderhevig is dat de ambtelijke zwaardmacht in haar structuursamenhang met de leidende functie van het staatsverband slechts om der zonde wil door God in de tijdelijke wereldorde is opgenomen. Hier valt dus de nadruk op het verband tussen de ambtelijke zwaardmacht van de Overheid en de zonde en wordt deze zwaardmacht onderscheiden van de leidende functie van het staatsverband. Wellicht zou men hieruit moge concluderen dat het verband tussen de *leidende* functie van het staatsverband en de zonde minder duidelijk is.

Smeenk heeft in zijn Christelijk Sociale Beginselen dit probleem ook aangeroerd. Nadat hij heeft opgemerkt, dat men in alle overheidsgezag niet slechts een instelling moet zien, alleen en uitsluitend „om der zonde wil”, verwijst hij met instemming naar een uitspraak van Lohman in

„Onze Constitutie”. Deze passage luidt: „Ook in een zondeloze maatschappij is een overheid zeer wel denkbaar. Zelfs indien alle menschen steeds het goede wilden, zou er leiding nodig zijn, èn omdat allen niet hetzelfde verstand en ook niet van alles verstand hebben, dus niet allen even goed weten hoe moet worden gehandeld èn omdat in een menschengroep, die zeker doel wil bereiken, vaak eenheid van handelen noodig is, zoodat van twee opzichzelf even geoorloofde handelingen toch slechts één toelaatbaar is. Ook in de engelenwereld bestaat, luidens de Schrift, een hiërarchie”.

Uit deze gedachtengang zou voortvloeien dat, ook zonder dat de zonde haar intrede in de wereld had gedaan, zekere „overheden”, zekere „machten” zeer wel zouden hebben kunnen bestaan. Hun voornaamste taak zou dan geweest zijn: leiding geven.

Enigszins hierbij aan sluit de gedachtengang van Prof. Anema weergegeven in zijn „De grondslagen der Sociologie”. Anema zegt dan dat nergens een opzettelijke en scherp omschreven institutie der Overheid valt

aan te wijzen. De Overheid kwam uit de behoefte van het menselijk leven zelf op. Ze heeft zich allengs bij het opgroeien van de mensheid, als organisatie, met haar ontwikkeld. Ze begon met te schuilen in de patria potestas (vaderlijk gezag). Ware geen zonde storend tussenbeide gekomen, dan zou de vaderlijke macht zich beperkt hebben tot het leiden bij de opvoeding van het kind. De gezaguitoefenende persoon was dan de vader als hoofd van de huwelijksverbintenis. Wel is Anema van oordeel dat bij het volwassen zijn naar lichaam en geest de gezagsuitoefenende functie van zelf zou wegvallen.

Opmerkelijk is dat, hoewel Kuyper het optreden van de Overheid uitsluitend ziet als gevolg van de zonde, hij toch inzake de mogelijkheid van een gezagsuitoefenende en leidende instantie over de mensen, indien de zonde niet tussenbeide was gekomen, een vrij positief standpunt inneemt. In A.R. Staatskunde I bespreekt Kuyper het ontstaan van de Hoge Overheid, en stelt hij zich de vraag wat er gebeurd zou zijn indien van geen zondeval sprake was geweest. Hij komt dan tot de conclusie dat er ook dan regeling moest zijn en een zeker gezag tot gelding moest komen. „Vielen nu de ouders weg — aldus Kuyper — en stonden naast elkaar een zes-, zeven- of tiental gehuwde kinderen, dan viel of heel het geslacht uiteen, of te wel er moest *voorrang* ontstaan, zoodat vanzelf een ieder wist, aan wien het gezag toekwam en wien men had te volgen”.

Kuyper neemt hier dus aan dat, ook indien de samenleving door de invloed van de zonde niet was verstoord, er zekere gezagdragende, leidinggevende personen of instanties geweest zouden zijn, zonder dat deze met de zwaardmacht bekleed geweest zouden zijn.

De nieuwe KIESWET

H. D. W. BOVEN

De nieuwe kieswet, die per 1 November j.l. in werking is getreden, heeft enkele wijzigingen gebracht, die van het grootste belang zijn voor onze Partij. Hieronder laten wij, ter informatie van het kader een overzicht volgen.

Het stemmen bij volmacht

De nieuwe regeling van het stemmen bij volmacht is veel ruimer dan de oude.

Gold de oude regeling alleen voor hen, die bij de uitoefening van hun beroep herhaaldelijk buiten de stad hunner inwoning moesten vertoeven, volgens de nieuwe regeling kan iedere kiezer, die denkt op de dag der stemming in een andere dan zijn eigen gemeente te zullen vertoeven — om wat reden dan ook — een verzoek om bij volmacht te mogen stemmen indienen. Vacantiegangers b.v. kunnen nu ook bij volmacht stemmen.

De groep stemmers bij volmacht wegens uitstедigheid is dus belangrijk uitgebreid.

Maar bovendien is er nog een hele groep bijgekomen. Voortaan zal het n.l. ook mogelijk zijn bij volmacht te stemmen, wanneer men wegens ziekte, gebrekkigheid of invaliditeit (in 't algemeen: wegens zijn lichamelijke toestand) niet in staat is zelf aan de stemming deel te nemen. Een en ander krijgt te meer betekenis door de nieuwe bepaling, dat een verzoekschrift kan worden ingediend tot ten minste 14 dagen voor de dag van de stemming. Zo'n 3 à 4 weken voor de dag der stemming zullen de meeste kiezers wel weten of ze op die dag uitstедig zullen zijn of niet. En zo ja, dan hebben ze nu nog de mogelijkheid om maatregelen te treffen. Onder vigueur van de oude regeling moest men reeds vóór 1 Januari een verzoek om bij volmacht te mogen stemmen indienen. Maar wie weet dan reeds waar hij op een bepaalde dag in Juni zal verblijf houden. Dikwijls zal zelfs de datum der verkiezingen nog niet eens bekend zijn.

Voor de zieken, zal de 14e dag voor de dag der stemming als fatale datum ook in vele gevallen nog te vroeg zijn. Daar is echter moeilijk iets aan te doen. De ambtelijke molens moeten ook hun tijd hebben voor het verwerken der vele papcrassen.

Het stemmen in een andere gemeente

De onderhavige regeling in de oude kieswet was aldus: Tot uiterlijk 14 dagen vóór de dag der stemming kon een kiezer het verzoek doen om in een andere met name aangewezen gemeente te mogen stemmen. De kiezer moest dat verzoek in persoon doen op de secretarie die hem daarvoor het beste uitkwam.

Gold het een Tweede-Kamerverkiezing dan was de kiezer vrij in de keuze van de gemeente, waar hij wilde stemmen. Bij een verkiezing voor de Provinciale Staten moest deze gemeente gelegen zijn in de provincie, waarin ook de woonplaats (domicilie) van de kiezer lag. Bij een gemeenteraadsverkiezing mocht men uiteraard niet in een andere gemeente stemmen.

De ingeschrevenen van het Centraal Bevolkingsregister te 's-Gravenhage waren krachtens deze regeling niet bevoegd bij enige verkiezing in een andere gemeente stemmen.

In grote lijnen is deze regeling in de nieuwe kieswet over-

genomen. Er zijn echter twee wijzigingen: een van weinig en één van veel betekenis.

De eerste is deze dat de periode, waarin men een verzoek om in een andere gemeente te mogen stemmen kan doen, behalve van een einddatum nu ook van een begindatum is voorzien: volgens de nieuwe regeling kan men het verzoek eerst doen na de dag der candidaatstelling en dan tot uiterlijk 14 dagen voor de dag der stemming.

Een wijziging die o.i. praktisch van weinig betekenis is. Belangrijk is echter dat krachtens de nieuwe regeling hun die ingeschreven zijn in het Centraal Bevolkingsregister te 's-Gravenhage op hun verzoek kan worden toegestaan in een willekeurige (zij behoeven dus niet een bepaalde gemeente te noemen) andere gemeente aan de stemming deel te nemen, wanneer het tenminste betreft een verkiezing voor de Tweede Kamer.

Het verzoek moet worden gedaan in dezelfde tijdsperiode als hierboven vermeld. Het dient echter schriftelijk te worden ingediend en wel bij de burgemeester van 's-Gravenhage. Het formulier waarop het verzoekschrift moet worden gesteld is kosteloos ter secretarie van elke gemeente verkrijgbaar. Wordt het verzoek toegestaan dan krijgt de kiezer een zg. kiezerslegitimatiekaart toegezonden. Gewapend met deze kaart kan hij aan de stemming deelnemen in de gemeente waar hij op de dag der verkiezingen vertoeft.

Deze regeling in de naoorlogse jaren reeds als „noodregeling” toegepast, betekent inderdaad een aanzienlijke verbetering voor de vele varenden, die zijn ingeschreven in het C.B.R. te 's-Gravenhage.

Onder de oude regeling moesten zij óf zelf naar Den Haag voor het uitbrengen van hun stem of zij moesten een Hage-naar bij volmacht laten stemmen. Beide mogelijkheden hadden grote bezwaren. De reis naar Den Haag kostte betrokkenen veel geld. Het was als regel voor hen uiterst bezwaarlijk de tweede mogelijkheid te benutten. Immers als regel hadden zij in Den Haag geen familie, vrienden of kennissen, aan wie zij konden vragen als gevolmachtigde op te treden. De band met Den Haag was zuiver formeel. Door dit alles kwam in 't algemeen van het stemmen van deze groep ingeschrevenen bij het C.B.R. niet veel terecht. De nieuwe regeling nu maakt het deze mensen veel en veel gemakkelijker hun stem uit te brengen. Op de kiezerslegitimatiekaart, die zij op eenvoudige wijze in bezit kunnen krijgen, kunnen zij overal in het land aan de stemming deelnemen.

Stemmen bij volmacht wegens uitstедigheid

Hierbij denken wij natuurlijk in de eerste plaats aan de duizenden schippers, ingeschreven in de registers van verschillende gemeenten van ons land, die bijna nooit op de dag der stemming in hun domicilie-gemeente vertoeven. Hun beroepsbezigheden brengen dat nu eenmaal met zich mede.

Onder de oude regeling moesten deze kiezers reeds vóór de eerste Januari van het jaar der verkiezingen een schriftelijk verzoek hebben ingediend. In een tijd dus waarin als regel over de verkiezingen nog praktisch niet gesproken en geschreven wordt; in ieder geval de belangstelling van het grote publiek nog vrijwel nihil is.

Eigener beweging kwam het gros der schippers er dan ook niet toe, reeds zo ver voor de verkiezingen maatregelen te treffen om bij volmacht te kunnen stemmen. Zij moesten daartoe worden opgewekt en ook geïnstrueerd door daartoe ingestelde organen der partij.

Een bezwaar was voorts nog, dat de procedure, juist voor mensen als schippers, vrij omslachtig was. Eerst moest een formulier worden gehaald op een gemeentehuis, worden ingevuld en opgezonden en daarna was de kiezer verplicht ook nog in persoon naar een willekeurig secretarie te gaan om daar mee te delen dat hij van de aangevraagde bevoegdheid gebruik wilde maken. Terwijl tenslotte ook de gevollmachtigde zich in persoon naar de secretarie moet begeven om de volmacht te aanvaarden. Alles bij elkaar voor betrokkenen dus een vrij tijdrovende geschiedenis.

Wat dat aangaat is de nieuwe regeling heel wat simpeler. Alles kan schriftelijk worden afgedaan.

In het verzoekschrift — het daartoe bestemde formulier is kosteloos op het gemeentehuis verkrijgbaar — dat tenminste 14 dagen voor de stemming bij het eigen gemeentebestuur moet worden ingediend, deelt de verzoeker mede dat en waarom hij op de dag der stemming buiten de gemeente zal vertoeven en in verband daarmee verzoekt hij bij volmacht te mogen stemmen. Hij vermeldt daarbij de naam, het adres en de geboortedatum van zijn gemachtigde. Indien nodig kan hij bij het verzoekschrift nog bescheiden overleggen tot staving van zijn verzoek.

Zowel voor volmachtgever als voor gemachtigde is hiermede de kous af. De procedure is dus wel eenvoudiger geworden.

Toch zijn ook aan deze regeling bezwaren verbonden. In de eerste plaats is het een bezwaar, dat de volmachtgever zelf niet meer aan de stemming kan deelnemen. Onder de oude regeling kon hij dat wel, zolang tenminste de gemachtigde nog niet had gestemd. In verband daarmee mocht deze zijn volmachtstem niet uitbrengen vóór 12 uur. Het nieuwe voorschrift kan de animo tot het stellen van een volmacht doen afnemen.

Dit is een bezwaar, dat kan wegen voor de schippers zelf. Ook voor de kiesverenigingen en schipperscommissies, die het stemmen bij volmacht bevorderen en organiseren zit er echter een bezwaarlijke kant aan de nieuwe regeling.

Het wordt voor hen n.l. lastiger bij de organisatie de zaak in de hand te houden. Het is nu immers voor de schippers veel gemakkelijker geworden de zaak zelf te regelen. Gaan zij dat inderdaad doen zonder overleg te plegen met de kiesvereniging of de schipperscommissie, dan is het niet uitgesloten, dat verschillende schippers dezelfde persoon als gemachtigde aanwijzen. De zaak loopt dan fout, want een kiezer mag niet meer dan één aanwijzing als gemachtigde aannemen (Behoudens dat hij een tweede aanwijzing mag aanvaarden, indien beide zijn geschied door personen, die tot zijn huisgenoten behoren).

Ook onder vigueur van deze nieuwe regeling blijft het dus voor kiesverenigingen en schipperscommissies zaak het stemmen bij volmacht te regelen. Deze regeling zal dan in 't bijzonder moeten betreffen de verdeling van de mensen, die bereid zijn als gemachtigde op te treden, over de schippers die een volmacht willen stellen. Deze organen zullen daarvoor tijdig maatregelen moeten treffen.

De grote vaart

Meer dan tot nu toe is gebeurd, dienen deze organen ook aandacht te geven aan de regeling van het stemmen bij volmacht door varenden bij de grote vaart.

Deze mensen zijn geregeld maandenlang buitengaats. Valt in zo'n periode een verkiezingsdatum, dan dient het verantwoordelijke orgaan er voor gezorgd te hebben, dat be-

trokkenen vóór het vertrek een verzoekschrift bij het gemeentebestuur hebben ingediend.

Het is dus zaak, dat met het oog op de verkiezingen, welke het volgend jaar in Juni zullen worden gehouden, reeds nu aandacht aan deze groep van kiezers wordt gegeven.

Het stemmen bij volmacht wegens ziekte

De mogelijkheid dat nu ook zieken, ouden van dagen, gebrekkigen — in 't algemeen allen die tengevolge van hun lichamelijke toestand vermoedelijk verhinderd zullen zijn in persoon aan de stemming deel te nemen — bij volmacht kunnen stemmen is voor al onze kiesverenigingen van belang.

Het is voortaan niet meer in dezelfde mate nodig meer of minder grootscheepse ophaal- en wegbrengdiensten in het leven te roepen zoals dat vroeger in actieve kiesverenigingen ten gerieve van deze groep kiezers gebeurde.

Dit betekent echter niet dat de kiesverenigingsbesturen nu ten aanzien van het stemmen van deze groep kiezers geen taak meer hebben.

In ieder geval zullen zij terzake van voorlichting moeten dienen en er voorts achterheen moeten zitten, dat ook van deze kiezers geen enkele stem verloren gaat.

Met het oog op de vereiste voorlichting laten wij tenslotte nog enkele mededelingen betreffende de regeling volgen. Dat de kiezer vermoedelijk niet in staat zal zijn in persoon aan de stemming deel te nemen, moet de autoriteiten blijken uit een geneeskundige verklaring, die bij het verzoekschrift moet worden overgelegd. Formulieren voor verzoekschrift en verklaring zijn gratis op de secretarie verkrijgbaar.

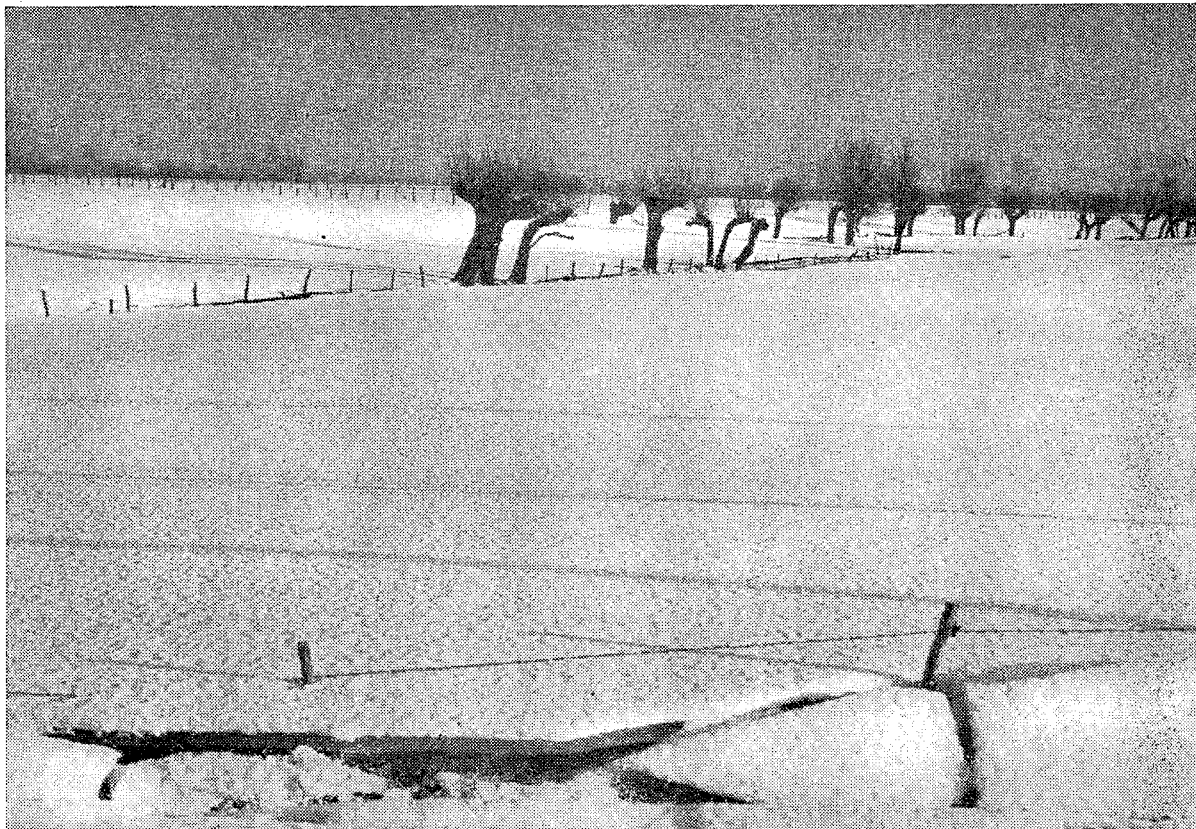
Verzoekschrift en verklaring moeten ten minste veertien dagen voor de dag der stemming worden ingediend bij burgemeester en wethouders.

Wanneer men de betreffende formulieren voor zich heeft, wijst het zich vanzelf hoe verzoekschrift en verklaring moeten worden ingevuld.

BIJ DE PHOTO

„Daarom mag de komende winter voor ons, voor onze kiesverenigingen, in niets herinneren aan een winterslaap. Integendeel de actie moet hoog opvlammen. Kiesverenigingen die in de komende maanden niets anders weten te doen dan bijeenkomen om te stemmen over kandidaten en over lijsten en over rangnummers op die lijsten verzaken hun allereerste plicht: de beginselen uit te dragen onder heel ons volk en geestdrift te kweken onder hen die zich dragers der beginselen noemen.”

Dr H. COLIJN, Deputatenrede 14 Oct. 1921.

Winterslaap

HERVORMD en Antirevolutionair

L. W. G. DE GEUS

Een niet onvermaard voorman van de Christelijk-Historische Unie heeft onlangs op een CH-vergadering in een plattelandsgemeente weer verteld, dat een hervormde bij de Christelijk-Historische Unie thuishoort en dus niet bij de Antirevolutionaire Partij. En toen de spreker, tijdens de discussie, door een aanwezige antirevolutionair, nadat deze had gewezen op de wenselijkheid van nauwe samenwerking tussen de Antirevolutionaire Partij en de Christelijk-Historische Unie werd gevraagd, wanneer zulk een samenwerking tot stand zou komen, was het bescheid van de christelijk-historische spreker dat eerst het kerkelijk vraagstuk moest zijn opgelost. Dan kwam de rest vanzelf wel in orde.

Voor een C.H.-voorman wel een erg „simpele” opvatting omtrent de mogelijkheid van samenwerking tussen de grootste twee christelijke partijen. Zo eenvoudig ligt het toch niet. Want al zal niemand de urgentie en wenselijkheid van een hereniging van allen, die de Christus der Schriften als hun Koning belijden, ontkennen, een dergelijk antwoord ligt zeker op een geheel ander vlak, dan dat waarop de vraagsteller zich bewoog. In ieder geval stond de vraagsteller met beide benen op de grond en kon hij zich beroepen op de nu reeds enkele jaren bestaande afspraken, terwijl de C.-H. spreker sprak over een onder de huidige omstandigheden onbereikbare zaak. Zijn hoogkerkelijk besef bracht hem als het ware in een zwevende toestand.

Op deze manier wordt het politiek streven der christelijke partijen ernstig geweld aangedaan en het gevolg is, dat

het hervormde kerkvolk in verwarring wordt gebracht, nog afgezien van het feit, dat CH, wanneer zulke beweringen worden gedaan, de hervormden weinig hoog aanslaan. Zij nemen blijkbaar zonder meer aan, dat als alle hervormden christelijk-historisch zouden zijn, zij tegelijkertijd een ander onderscheidingsvermogen zouden hebben, en a priori alles zullen goedkeuren wat de leiding der hervormde Christelijk-Historische partij belijft voor te zetten, zonder rekening te houden met beginselprogramma of daden van hun partij. Als hervormde zou men dus blindelings de CHU moeten volgen. Dat het behoren tot de aloude Nederlands Hervormde Kerk nog helemaal niet behoort in te houden, dat men ook op politiek gebied dezelfde ideeën heeft, komt bij zulke Christelijk-Historischen blijkbaar niet op. Zijt gij hervormd, dan behoort gij lid te zijn van de Christelijk-Historische Unie, en daarmee basta! „Het Vaderland kan rustig zijn. De hervormden allen christelijk-historisch en alle problemen zijn opgelost!”

En zo wordt telkens weer de suggestie gewekt, dat Christelijk-Historisch betekent: hervormd zijn en Antirevolutionair kerkelijk gereformeerd. Wij begrijpen dit niet, want de Christelijk-Historische Unie wil niet zijn een kerkelijke partij. Dat wil ook de Antirevolutionaire niet zijn.

Talrijke hervormden zijn actief en medelevend lid van de Antirevolutionaire Partij en zij voelen zich er volkomen op hun gemak en op hun plaats, ondanks de tot vervelens toe herhaalde bewering, dat zulk een lidmaatschap van de Antirevolutionaire Partij voor een hervormde iets onge-rijms is. Met de feiten is bij herhaling aangetoond, dat

De geest van de BEZETTINGSTIJD

Er zal niet veel verschil van mening over zijn, dat in de laatste twee, drie jaren een algemene terugslag in onze politieke belangstelling en activiteit is opgetreden. Allereerst spreekt men van matheid en moedeloosheid, welke de politieke geestdrift schijnen te verlammen. Och, en als wij zo, met de verkiezingen in zicht, de balans van de afgelopen jaren gaan opmaken, dan schijnt deze inzinking ook wel geheel verklaarbaar.

Bij het zich opnieuw aangorden tot de strijd, zoals thans het geval is, gaat men om te beginnen de situatie, waarin men op dat ogenblik verkeert, overzien. Dat is juist en dat is noodzakelijk. En daarbij gaat men niet, zoals de gesmade struisvogel, zijn kop in het zand steken. Noch de zaak waarom het gaat, noch het moreel van de troep is daarmee gediend.

Wanneer wij nu ons een beeld gaan vormen van de situatie van onze partij in de huidige verhoudingen, dan is er niet veel reden tot juichen. Dan is dat beeld naar onze menselijke maatstaven niet bepaald rooskleurig. Voor de oorlog waren wij een partij van gewicht. Wij wisten haast niet beter of het hoorde zo, dat in de regering en op allerlei sleutelposities de antirevolutionairen mede de leiding in handen hadden. Als partij waren

wij wat en onze mensen waren wat. En toen hebben wij de bezettingstijd gekregen. En ook toen, in dat barre noodgetij, verwierven wij — het zij zonder zelfverheffing gezegd — de achting en het respect van vriend en tegenstander door principiëel verzet tegen de gehate overweldiger.

En toen kwam de bevrijding. Toen hebben wij gedacht, dat het vanzelf sprak, dat de antirevolutionairen een belangrijk en positief aandeel zouden krijgen bij de wederopbouw van staats- en volksleven. Wij hadden erop gerekend en wij waren ertoe bereid.

Maar toen heeft men ons aan de kant laten staan, neen, toen heeft men ons bewust in de hoek gezet, d.w.z. men heeft het ons onmogelijk gemaakt mee te doen.

Wij hadden gehoopt en verwacht, dat na de oorlog één grote Christelijk-nationale partij mogelijk zou zijn. Wat is ervan terecht gekomen? Fusie van A.R. en C.H.? Werd onmogelijk geoordeeld. Waarschijnlijk terecht. Federatieve samenwerking? Ging veel te ver. Contact? Ja, even..... totdat wij steeds verder uit elkaar geraakten en met betrekking tot het Indische vraagstuk in 1948 tegenover elkander kwamen te staan.

Wij hebben de verkiezingen na de

oorlog gehad. Wij hebben daarvoor heel hard gewerkt en het heeft heel veel geld gekost. Resultaat? Zeker, wij hebben onze mensen behouden — reden tot grote dankbaarheid — maar waar was onze werfkracht geweest? Het Nederlandse volk wilde immers niet naar ons luisteren.

Wij hebben politiek gevochten voor de Indonesische volken en voor het Koninkrijk der Nederlanden. Onze vrijwilligers gingen met enthousiasme. Wat is het geworden? Een verloren zaak voor Indië en Nederland.

Wij hebben geloofd in een na-oorlogs Nederland, waarin de Christelijke politieke gedachten vat zouden krijgen op het volk. Het is geworden een afglijden in socialistische richting.

En toen zijn er — dat zal men altijd beleven als alles schijnt tegen te lopen — ook nog, zij het niet omvangrijk en zij het niet in de zin van „ratten” en „zinkend schip”, intern in de partij moeilijkheden gekomen. Het Gereformeerd Politiek Verbond werd opgericht. Mensen, die voor het overgrote deel bij elkander behoren en die vooral in tijden van gevaar bij elkander moeten blijven, gingen uiteen. Antirevolutionaire figuren uit de groep Burgerrecht geven uiting aan hun ontevredenheid.

Dit relaas is geen klacht. En ook geen oordeel. Het is het nuchter opmaken van een balans. En dan is het beeld niet erg opwekkend. Teleurstelling, tegenslagen, achteruitzetting.

En wanneer wij dan weer letten op de matheid en moedeloosheid in onze kring, dan is de gevolgtrekking gauw gemaakt: zij vloeien voort uit die teleurstelling en uit die tegenslagen.

antirevolutionair niet hetzelfde is als kerkelijk gereformeerd zijn, en in „Nederlandsche Gedachten” is dit meer dan eens uiteengezet. Desondanks blijft men de dwaling met hardnekkigheid handhaven, en dientengevolge moet ook nu weer worden gezegd: Dat is een onjuiste voorlichting.

Allen, die het beginselprogramma der Antirevolutionaire Partij onderschrijven, tot welke kerk zij ook mogen behoren, kunnen — het is al eerder geschreven — lid zijn van de Antirevolutionaire Partij en kunnen met enthousiasme medewerken aan de verbreiding van de antirevolutionaire beginselen in ons volksleven. Juist in de in deze zin interkerkelijke Antirevolutionaire Partij kan men een stukje beleven van de eenheid van alle Christgelovigen, een eenheid waar allen naar haken. Een indelen van de kerkleden in eigen kerkelijke politieke partijen brengt de zozeer begeerde eenheid geen stap nader, doch maakt het nog moeilijker elkaar te begrijpen en elkaar te vinden. Wanneer de Christelijk-Historische Unie en de Antirevolutionaire Partij er in zullen slagen dichter bij elkaar te komen — en niemand kan de begeerte daartoe de antirevolutionairen ontzeggen — dan zal dit het samen beleven van en strijden

voor de calvinistische levensbeschouwing slechts ten goede komen.

Wanneer het waar zou zijn, dat dan pas eensgezinde christelijke politieke actie gevoerd kan worden als het vraagstuk van de kerkelijke verdeeldheid zal zijn opgelost, dan doet men beter voorlopig maar niet te spreken. Erkennende, dat die kerkelijke gedeeldheid en verdeeldheid een belemmering is voor al onze christelijke actie, op welk terrein ook, moeten wij toch vasthouden, dat wij ook nu een politieke taak te vervullen hebben. Dat doen de antirevolutionairen dan ook. En alle theorieën ten spijt trekken ook de christelijk-historischen niet deze consequenties uit de telkens herhaalde beweringen van sommigen hunner. En zo blijven wij als antirevolutionairen eveneens doorgaan ons volk op te roepen tot gehoorzaamheid aan Gods Wet en Woord. Hervormden behoeven niet te aarzelen. Zij dienen daaraan mee te doen. Niet alleen door bij de stemmingen hun stem uit te brengen op Antirevolutionaire candidaten, maar ook door de vergaderingen van de plaatselijke kiesverenigingen trouw te bezoeken en anderen op te wekken lid te worden en mee te werken in het partijwerk. Men heeft de meeste invloed als men hard meewerkt.

Na de discussies in de morgenvergadering van het Centralen Convent, smaakt de maaltijd goed.

Van links naar rechts de Heren Mr G. van Baren, Mr G. A. Diepenhorst, J. H. van Lonkhuizen, Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot en Prof. Dr Ir H. van Riessen.

De antirevolutionaire politiek en de antirevolutionaire partij, wier beginsel wij overigens ondanks alles hoog houden en trouw blijven, hebben haar tijd gehad. Zij zijn in de huidige verhoudingen kansloos. Voor wat de praktische politiek betreft, is het uit. Fini.

Deze verklaring van onze morele inzinking en onze matheid schijnt volkomen acceptabel. En toch, zij is er volkomen naast.

Het is niet zo, dat de mate van geestdrift en bezieling wordt bepaald door of afhangt van de mate van succes of tegenslag. Het is niet waar, dat matheid en moedeloosheid een gevolg zijn van teleurstellingen en achteruitzetting. De ervaring en de geschiedenis leren wel anders. Ook de jongste geschiedenis, om van de 16e en 19e eeuw maar niet te spreken.

Hoe is niet juist in de vlak achter ons liggende jaren van oorlog en bezetting, in een periode waarin onderdrukking en achteruitzetting over ons

zijn gekomen in een mate als zelden tevoren, een geest van strijdvaardigheid en bezieling voor onze Zaak, voor ons beginsel in ons vaardig geworden, zoals wij voordien in onszelf eigenlijk niet voor mogelijk hadden gehouden. Het tegendeel dus van de conclusie van hierboven.

En zou, wat zich toen openbaarde, nu niet meer gelden? Of zouden wij niet eerder met onze conclusie, dat gebrek aan geestdrift een gevolg is van teleurstelling, bezig zijn de volgorde van oorzaak en gevolg om te keren? Misschien niet, wanneer wij alleen oog hebben voor het direct behaalde uiterlijke succes. Maar dat uitzicht hadden ook onze strijders in de bezettingstijd niet, wanneer zij in de concentratiekampen zaten, en helemaal niet meer wanneer zij voor het vuurpeloton stonden.

Of gaat het nu om een ander beginsel en om een andere strijd? Neen, alleen misschien iets meer gecompliceerd en iets minder rauw.

En daarom, waaraan het ons mankeert, dat zit in onszelf. Onze geestdrift, onze bezieling, ons geloof. Het mankeert ons aan leven, aan een levend beginsel in ons eigen binnenste. Daaruit zijn onze matheid en moedeloosheid te verklaren. Ook ons gebrek aan kansen en aan succes? Ook ons gemis aan werfkracht jegens het Nederlandse volk, dat ons schijnt toe te muren?

Ja, ook dat. Met onze God springen wij over een muur. Is dat geen geweldige kans en is dat geen écarté succes?

En wat het Nederlandse volk betreft, hebben wij toch altijd nog niet dit voor, dat wij appelleren op de grondtoon van ons volkskarakter, op de grondtrekken, die het in zijn staatkundige geboorte in de 80-jarige vrijheidsstrijd heeft meegekregen? Zouden wij die kans niet moeten benutten? Moge de geest van de bezettingstijd weer over ons vaardig worden.

Wat de krant Schrijft

Emigratie

In het eerste halfjaar van 1951 zijn 22.454 Nederlanders naar andere werelddelen geëmigreerd. Gerangschikt naar hun godsdienst waren er:

Gereformeerd, Christelijk Gereformeerd of Oud Gereformeerd	52 %
Ned. Hervormd	21 %
Rooms-Katholiek	7 %
Israëliet	2 %
Andere godsdienst belijdend	8 %
Geen godsdienst belijdend	10 %

Gerangschikt naar hun politieke overtuiging waren er lid van de

Antirevolutionaire Partij	49 %
Christelijk-Historische Unie	18 %
Staatkundig Gereformeerde-Partij	1 %
Katholieke Volkspartij	8 %
Partij van de Arbeid	6 %
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie	3 %
Communistische Partij Nederland	0 %
Andere partijen	4 %
Geen politieke partij	11 %

In de Nieuwe Provinciale Groninger Courant van 10 November trekt de hoofdredacteur uit deze percentages terecht de volgende conclusies:

Indien we de politieke zijde van deze cijfers bezien dan valt het grote percentage Antirevolutionaire emigranten op. Dat dit consequenties hebben zal ook bij de komende stembus laat zich denken. Daarop zullen we nog wel eens terugkomen. Maar merkwaardig laag is — om de K.V.P. nu maar te laten rusten — het cijfer van de P.v.d.A. Dat geen communist emigreerde heeft een logische reden, want men laat elders eenvoudig geen communisten toe.

Een analyse van de P.v.d.A.-emigratie-activiteit moet ons tot de conclusie leiden, dat het aardse ideaal van sociale zekerheid een gevaar van betekenis is voor de ondernemingslust. Daaraan verandert de beweging van de rechtse doorbraak blijkbaar niet veel.

Een belijdend Christen, die onvoorwaardelijk geloof aan de Bijbelse opdracht heel het leven voor Koning Jezus op te eisen en die dat doen wil in gebondenheid aan het geschreven Woord van God, neemt inderdaad de Bijbel onder de arm en hij vindt aan de andere zijde van de aardbol met zijn Bijbel dezelfde roeping als in Nederland.

De socialist neemt echter de wetten voor en vol sociale zekerheid niet onder zijn arm. Dit zou hem niet baten, want ze zouden hem in het nieuwe land niet baten. Hij zou daar niet met 8 uur arbeid toe kunnen, maar wellicht 16 uur moeten werken. Hij vindt daar geen vacatie met toeslag, ziekenfonds, kinderbijslag en pensioen. Al deze dingen zal hij door

ondernemingslust en arbeidskracht moeten verdienen. Op dit punt zoeken wij de kneep van deze zaak. Het socialisme mag brengen wat het wil, het mag het paradijs op aarde scheppen, het scheidt de volkskracht niet. Integendeel, het doodt de volkskracht en het vermoordt de ondernemingslust.

Daar waar men het goed heeft wil men blijven en alle N.V.V.-spektakel noopt vrijwel geen socialistisch arbeider er toe het dan eens elders te gaan proberen. Wie deze dingen ziet gaat tegelijk beseffen waar de oorzaak zit van de futloosheid en slapte, die het socialistisch en rooms-katholiek geregeerd Nederland sinds 1945 heeft opgebracht.

Voorlichting

Hoe zelfs de geringste objectiviteit verdwijnt, wanneer men een rose bril opzet, moge blijken uit het volgende hoofdartikeltje in Het Vrije Volk van 15 November na de eerste dag van de algemene beschouwingen van de Tweede Kamer over de Rijksbegroting voor 1952:

In de Kamer heeft mr Donker zijn grote openbare debuut gemaakt als leider van de P.v.d.A.-fractie met een rede, ook door de tegenstanders om haar hoge peil zeer gewaardeerd. Een betoog, dat een afzonderlijke herdruk waard is, richtinggevend voor de socialistische beweging in eigen huis, duidelijk de plaats aangevend van de P.v.d.A. in de landspolitiek. Consequent aansluitend bij manifest en urgentie-program.

Vuurwerk en spektakel van de heren Romme en Oud. Ontmoedigend weer het optreden van de liberale leider — zoveel gedraai en zoveel ontwijkingen voor zo weinig succes. Geen land te bezeilen met zo'n man in de brede basis, schijnt nu ook Romme te denken.

Maar toch houdt hij de brede samenwerking hoog in ere. En zakelijk had hij ook niets terug van Donkers diepgaande kritiek op het wezen van de K.V.P. als verschijnsel van politieke onnatuurlijkheid. Zoals Oud geen antwoord gaf op Donkers vraag: of het liberale beleid nu dat van Stikker of dat van Oud is — en wat nu wel het e c h t e mag heten.

Bescheiden en rechtschapen fungeerde tussen dit alles de heer Tilanus met zijn onhanteerbare C.H.U.-fractie: vriendelijk onder scherpe kritiek, maar zonder feitelijk verweer. Toch allesbehalve onnozel, getuige de opgewekte afwijzing van Ouds aanzoek voor de „derde macht”.

Alleen Donker verspreide blijkbaar licht!

Van G tot T

De Telegrafist Prof. Dr F. C. Gerretson geeft niet zelden in zijn lijfblad onomwonden blijk van zijn

ontevredenheid over de houding van de Heer Tilanus. In De Telegraaf van 17 November breekt Prof. Gerretson een lans voor de derde macht en laakt hij het in de Heer Tilanus, dat deze doorbraak naar rechts door hem is afgewezen. De ware reden van deze afwijzing ziet Prof. Gerretson echter hierin, dat de Heer Tilanus

het in de heer Oud heeft afgekeurd, dat deze het vorige kabinet ten val heeft gebracht. Maar dit optreden van de heer Oud, hoe men het ook beoordeelt, is in geen enkel opzicht in strijd met het christelijk-historisch beginsel.

De zaak schijnt ons eenvoudig, dat de heer Tilanus zich een blijvende plaats heeft gekozen in het roodzwarte blokhuis; dat hij begrijpt, dat bij een nieuwe, na de verkiezingen te formeren blokregering de P.v.d.A. de heer Oud wel eens zou kunnen willen straffen voor zijn optreden tegen de vorige regering, door de V.V.D. van de regeringscombinatie uit te sluiten, waardoor, kwam de Derde Macht tot stand, de C.H.U. ook wel eens buiten de deur van het blokhuis zou kunnen raken.

In het midden latend, of deze voorstelling van zaken juist is, vragen wij ons toch af, of nu uitgerekend De Telegraaf de plaats is, waar de grote tegenstelling tussen Gerretson en Tilanus aan de orde moet komen. Maar nu men de vuile was niet binnenskamers houdt, is de volgende uitlating van Mr Donker bij de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting voor 1952 begrijpelijk (Handd. II K. 1951/1952, blz. 351):

In iedere partij zijn dusdanige mensen, dat enige ruimte bestaat in de keuze van de personen, die aan het Kabinet deelnemen. Ik behoef als voorbeeld daarvoor niet eens de C.H.U. te noemen, waar de verscheidenheid misschien niet van A tot Z, maar wellicht wel van C tot U loopt.

De verscheidenheid van G tot T is overigens al rijk genoeg.

Leerzaam

De voorzitter van de P.v.d.A., Koos Vorrink, is het verkiezingspad opgegaan. Op 12 November sprak hij in het Zeeuwse plaatsje Kortgene, alwaar hij ons volgens het verslag in het Zeeuws Dagblad van 13 November het volgende openbaarde:

Het is niet alleen de brede massa van het volk, maar het zijn ook de beter gesitueerden die het offer voor de defensie moeten brengen. Ik heb wel eens gedacht aan staking om deze laatste groep haar mede-verantwoordelijkheid te doen begrijpen.

't Is maar, dat we het weer weten.

Tekenend

In De Opmars, het propagandabladd der K.V.P., komt een rubriek voor onder de titel „Open kaart”. In het nummer van 7 December werd daarin de volgende vraag gesteld:

Mijne Heren,

Met belangstelling las ik de „Open kaart” uit de Opmars van 23 November j.l. De schrijver uit zijn misnoegen over het Wetsontwerp Credietwezen en heeft besloten over te gaan naar de V.V.D.

Onlangs ben ik uitgetreden uit de K.V.P. Bij de V.V.D. heb ik mij om principiële redenen niet aangesloten. Wat blijft er voor ons „rechtse katholieken” nog anders over dan bij de volgende verkiezingen A.R. te stemmen?

In het onderschrift werd dit standpunt natuurlijk bestreden. Maar de vraag is toch wel tekenend voor de ontevredenheid in de K.V.P.

Treffen in het trefpunt

Van 27 tot 29 October heeft de Federatie van C.H. Jongerengroepen in haar conferentie-oord „Het Trefpunt” te Ermelo haar najaarsconferentie gehouden. De professoren G. C. van Niftrik, J. de Zwaan en F. C. Gerretson hebben daar gerefereerd over het thema „Beginsel en verwerkelijking”. De Christelijk-Historische verscheidenheid kwam weer treffend naar voren, gelijk moge blijken uit het verslag in het Friesch Dagblad van 30 October:

De eerste spreker, Prof. Van Niftrik, betoogde, dat „God de ware politiek voert”. Onze politiek is mede een vorm van antwoord aan de Heer, Die ons aanspreekt. Het beginsel is geen mathematisch axioma. Het is niet identiek met Gods Woord. Het is geen platonisch begrip. Op dit punt is er een zeer duidelijk verschil tussen Abraham Kuyper en de Chr. Hist. Unie. De geschiedenis dient gezien te worden met het geloofsoordeel der kerk. Voor de verwerkelijking zag spreker drie mogelijkheden:

1. **De ethische wijze.** Staatskundig is alleen te realiseren, wat er leeft onder het volk. De partij oogst, wat de kerk zaait. Dit houdt de aanvaarding van de neutrale staat in.
2. **De Juridisch-confessionele wijze.** De politieke partij is een verlengstuk der kerk. Profetisch wordt de staat benaderd.
3. **Sprekers eigen visie.** Vanuit het persoonlijk geloof in Christus moet de houding in politicus stap voor stap worden bepaald.

„Het staatkundig leven moet een weerspiegeling van de orde der kerk zijn. De taak van de Christen is de handhaving van een vrede, gerechtigheid en vrijheid, die een relatieve afschaduwing zijn van Gods Koninkrijk”.

De tweede spreker, Prof. Gerretson, begon met te zeggen, dat „om een beginsel te verwerkelijken, men éerst een beginsel moet hebben! Heeft de Chr. Hist. Unie eent beginsel? Bij navraag bleek onlangs, dat niemand in staat was de inhoud er van te omlijnen. Men zegt: „Als Christenen hebben wij mede te werken aan de opbouw van staat en maatschappij, naar de richtlijnen van de Heilige Schrift”. Maar oprechte Christenen in andere partijen zien die richtlijnen weer geheel anders. **Het bewustzijn, politiek als Christen, resp. Christelijke politiek te moeten voeren, kan op zich zelf nooit aanleiding zijn de Unie te steunen.** Anderen zien de Unie als politiek exponent der Ned. Herv. kerk, of zelfs van een bepaalde rich-

Bases van ALLERLEI BREEDTE

Dr A. VEERMAN

1952. Jaar van verkiezingen. Naar buiten blijkt er nog weinig van. Maar binnen staan de motoren al te draaien. De P. v. d. A. maakt plannen en houdt congressen. Er wordt overal gewerkt aan programs en kandidatenlijsten. Wij hadden ons centralen convent. Straks komt het resultaat van al dat werk op de politieke markt.

1952. Ook het jaar van een nieuwe kabinetsformatie. Een nieuwsgierig mens zou wel eens achter dat alles willen kijken. Hoe zullen de verkiezingen aflopen? Wat voor kabinet zullen we krijgen?

Zou er in de parlementaire debatten van de laatste maanden wellicht materiaal te vinden zijn, om althans op de laatste vraag het begin van een antwoord te geven? Zeker, men heeft bij de jongste algemene beschouwingen vrij uitvoerig over de basis van het kabinet gepraat. Dat punt komt de laatste jaren telkens aan de orde. Over de progressiviteit kan men moeilijk veel zeggen. Wanneer de P. v. d. A. samen met de C.H.U. en de V.V.D. in een kabinet gaat zitten, blijft er van de veel geroemde zgn. progressiviteit niet veel over. Het gesprek gaat dus over de basis.

Wie echter de debatten overziet is aan 't eind nog even wijs als toen hij begon. En het blijkt, dat Dr Schouten, die er het minst over gezegd heeft, het best erover gesproken heeft: laten we afwachten tot na de verkiezingen; we weten nu immers niet, hoe dan de toestand zal zijn. Alle beschouwingen over de breedte van de basis zijn voorbarig.

Men kan van politici niet verwachten, dat zij zich uitspreken en vastleggen, meer dan een half jaar, voordat het nodig is. Alle fractieleiders hielden dan ook de zaak volkomen open.

Zandruiter

De heer Oud reed weer op zijn vurige stokpaardje, dat derde macht heet. Maar dit vurige beest deed zijn berijder lelijk in het zand bijten.

Mr Oud heeft die derde macht per se nodig, zo blijkt telkens, en wel om de rooms-rode coalitie open te rammeien. De derde macht heeft hij nodig, om een sterker tegenwicht te vormen tegen socialistische strekkingen in het regeringsbeleid. De heer Oud wil de brede basis, maar in 1948 en 1951

ting in die kerk; dit zou de Unie tot een clericale partij maken.

Hoe verwarrend een direct ingrijpen der kerk op politiek en sociaal terrein werkt, bleek dezer dagen weer uit het incident met het perscommuniqué van „Kerk en Wereld” over het derde Chr. Sociaal Congres”, aldus spreker.

„De Unie is een politieke partij, haar beginsel moet dus een **politiek** beginsel zijn. Ze knoopt de lijn van haar beleid vast aan de historie van ons volk, zoals zich dat in en door de reformatie tot een zelfstandige staat formeerde. Ze tracht deze lijn ook nu door te trekken. Onze staat ontstond uit de tegenstelling tussen de soevereiniteit van de staat en die van God. **Deze tegenstelling bepaalt de Chr. Historische opvatting van het politieke vrijheidsbegrip**”. Spreker werkte dit verder uit en eindigde dit deel van zijn referaat met te betogen, dat onderwerping aan de soevereiniteit Gods op maatschappelijk gebied betekent, vertrouwen op Hem, om in Zijn kracht liever op eigen benen te staan, dan van de Staat af te hangen.

„In moderne taal betekent dit: **verzet tegen het staats-socialisme**. De verwerkelijking van het beginsel vraagt politieke middelen binnen de grenzen der grondwettelijke verhoudingen. Onze eerste plicht is, het eigen recht der Kroon, b.v. inzake Kabinetsformatie, te handhaven tegen de opdringende volkssovereiniteit, die het Kabinet een commissie uit de meerderheid wil maken. Is dit in de laatste jaren onzerzijds voldoende geschied?

In crisistijden, zoals nu, worden de tegenstellingen weer duidelijk: het gaat thans vóór of tégen het Staats-socialisme. Elke partij behoort nu duidelijk te maken, aan welke kant ze staat. De plaats der Unie, krachtens haar grondbeginsel, is niet onzeker”.

En nu het trefpunt:

Prof. De Zwaan hield ten slotte een synthetisch gericht betoog. Hij vergeleek de beide sprekers met twee koplampen, waarvan de stralen de duisternis doorboren. Deze komen op een bepaald punt samen. Dit kruispunt wordt gevormd door de dieper liggende overeenstemming van het ootmoedig geloof in de levende God. De godsdienstig-zedelijke beginselen kunnen echter, zoals in de practijk bleek, een zekere spanning veroorzaken.

De Heerenveense Koerier van 1 November ving zijn commentaar op deze conferentie dan ook als volgt aan:

Het zal de leden der C.-H. jongerengroepen daar in Ermelo wel even geduizeld hebben, toen het verbindingsstreepje tussen „christelijk” en „historisch” bij het licht van de „koplampen” van Prof. Van Niftrik en Prof. Gerretson plotseling een afgrond bleek te zijn, waarover ook de welwillende woorden van Prof. De Zwaan geen brug vermochten te slaan.

Terwijl Vrij Nederland van 3 November aldus zijn medelijden kenbaar maakte:

Arme Prof. De Zwaan, die daarna „een synthetisch gericht betoog” moest houden. Waartoe dan van een in dit verband weinig zeggende stichtelijkheid als „dieper liggende overeenstemming van het ootmoedig geloof in de levende God” gebruik gemaakt moest worden. Weinig zeggend — want zulk een prijzenswaardige geloofsovertuiging zal men ook onder P.v.d.A.-ers, V.V.D.-ers, K.V.P.-ers enz. aantreffen.

Treffende naam: het Trefpunt!

heeft hij daar niet al te veel plezier van beleefd. Daarom is een sterker tegenwicht nodig.

Wanneer nu de heren Schouten en Tilanus zeggen: de derde macht bestaat niet, dan is het antwoord van mr Oud: Natuurlijk, formeel niet; er is geen enkele afspraak, er is niets vastgelegd. Maar feitelijk is die derde macht er wel. Want bij tal van gelegenheden hebben we gezien, dat A.R., C.H. en V.V.D. samen tegenover de K.V.P. en de P.v.d.A. stonden. Zo gezien is de derde macht een feit, of men wil of niet.

Intussen blijft mr Oud niet bij het constateren van wat z.i. een feit is. Naast het negatieve — het samen staan tegenover P.v.d.A. en K.V.P. — ziet hij ook positieve aanrakingspunten. De drie partijen staan, zo meent hij, in beginsel ook naast elkaar, wanneer problemen aan de orde zijn als: de verhouding van staat en maatschappij, het overheidsingrijpen, de financiële en economische politiek. En hij wil daarom komen tot een samengaan van en een overleg tussen de drie groepen van zijn derde macht.

Hoe reageerden hierop de beide partners? De heer Tilanus, die bij een vorige gelegenheid zei dat hij er wel eens over na wilde denken, verklaarde nu, dat door het optreden van de heer Oud in de Kamer bij sommige gelegenheden die derde macht enige kilometers uit zijn gezichtskring is verdwenen. Bovendien heeft de laatste vergadering van de C.H.U. met algemene stemmen die derde macht absoluut afgewezen. Weg derde macht!

Dr Schouten herhaalde wat hij al eerder gezegd heeft. De derde macht bestaat niet. Zij is er alleen in de gedachte van de heer Oud, maar niet in werkelijkheid. Er zijn immers duidelijke verschillen van principiële aard tussen de A.R. en de V.V.D. En de heer Schouten vroeg de liberale fractieleider vriendelijk, maar dringend, op te houden met zijn fantasieën en niet telkens opnieuw verbindingen te suggereren, die niet in overeenstemming zijn met de principiële, en geestelijke en de werkelijke verhoudingen.

Ook het laatste. Tegenover mr Oud's stelling, dat de derde macht toch een feit is, omdat er in de praktijk immers een gemeenschappelijke gedragslijn is, herinnerde dr Schouten aan de kabinetsformatie van 1948 en die van 1951. Toen was er niet één en dezelfde gedragslijn. Blijkbaar ging toen het hart van de heer Oud niet zozeer uit naar de A.R. En de heer Oud wil toch juist die derde macht een factor van betekenis doen zijn bij de formatie van een kabinet.

Wanneer de heer Oud wil afgaan op de feiten, dan zal hij moeten zeggen: Op de beslissende momenten, bij de twee formaties op brede basis, hebben wij moeten constateren, dat die derde macht niet bestond.

Op de loop

Belangrijker — ook met het oog op de komende formatie — dan vage en niemand bindende uitspraken over brede en smalle bases enz. is de houding, die de diverse fracties nu blijken in te nemen. Hoe staan zij tegenover het huidige regeringsbeleid en welke kant willen zij uit? Dan zien we, dat uit de gelederen van hen, die het kabinet zouden moeten steunen, verscheidenen de verantwoordelijkheid voor het beleid niet of maar ten dele aanvaardden. Men distantiëert zich, zo heet dat. Men gaat op de loop.

Dr Schouten liet de fracties de revue passeren.

Eerst de socialisten, die enkele maanden geleden een urgentieprogramma hebben gepubliceerd inzake de te voeren economische en financiële politiek. Mr Donker — de derde fractievoorzitter van de P.v.d.A. in één jaar — had dat urgentieprogramma heel onschuldig voorgesteld. Het ging niet tegen het regeringsprogramma in, zo meende hij; het wilde alleen de puntjes op de i zetten. Hoogstens zou men kunnen zeggen, dat het wat de uitvoering van het regeringsprogramma betreft de lijnen wat strakker en wat verder doortrok. Dr Schouten weersprak dit. Hij zag in het urgentieprogramma een ernstige

critiek op het regeringsbeleid en hij merkte er een duidelijke socialistische strekking in op.

Dit ligt eigenlijk nogal voor de hand. Het urgentieprogramma, op dit moment, heeft alleen zin, wanneer men het ziet tegenover, als een critiek op het regeringsbeleid. Het bestaan van die critiek — die trouwens ook in de rede van mr Donker tot uitdrukking kwam — is juist aanleiding geweest, Regering en volk nog eens duidelijk te zeggen, wat de socialisten wensden.

De heer Oud liep zo mogelijk nog harder weg, maar dan in tegenovergestelde richting. Hij sprak onomwonden zijn teleurstelling uit over het gevoerde beleid. Hij verklaarde, dat er te weinig met de inzichten van de V.V.D. rekening gehouden wordt. Dat was zo bij het Indonesische beleid. Dat was niet minder het geval bij de financiële politiek. Daarom is er bij de V.V.D. weinig geneigdheid om opnieuw mee te werken aan een kabinetsformatie als die van 1948 en 1951. In 1948 bleef, aldus meende de liberale spreker thans, in feite de smalle basis bestaan en in 1951 bracht ook geen echte brede basis en daarom geen ideale oplossing (en dat niettegenstaande de vijf winstpunten, die mr Oud na die formatie wist aan te wijzen). Men zou dus geneigd zijn aan te nemen, dat mr Oud zich niet voor een derde keer aan dezelfde steen zal stoten. Twee keer is al erg genoeg. Maar men kan toch niet weten. Mr Oud is uiterst kundig, zoals wij al gezien hebben, in het vaststellen van feiten en van winstpunten.

Dan de C.H.U. De rede van de heer Tilanus was — wie zou het anders verwachten — vriendelijk en irenisch van toon. Maar dr Schouten memoreerde toch, dat er in den lande door verscheidene Christelijk-historischen met zekere nadrukkelijkheid verklaard wordt, dat de C.H.-ministers, die in het Kabinet zitting hebben genomen, dit geheel op eigen verantwoordelijkheid hebben gedaan en dat zij daar niet zitten als vertegenwoordigers van hun groep. De C.H.-fractie is inderdaad de laatste jaren nogal verdeeld. En er zijn niet weinig Christelijk-historischen, die zich ook liever op veilige afstand van het Kabinet opstellen en niet er vierkant achter gaan staan.

Zo blijft alleen prof. Romme over. Als Atlas moet hij op zijn schouders een hele last dragen en de zaak in evenwicht houden. Zo komt men eigenlijk tot de conclusie, dat wij op het ogenblik geen brede basis hebben, zelfs ook geen smalle, maar de smalste. En op deze smalste basis wiebelt de Nederlandse politiek heen en weer.

Intussen, een kabinet formeren en daaraan meewerken is geen kleine-jongens-werk. De heer Burger en de heer Tilanus en de heer Oud hebben in Maart 1951 geweten wat ze zeiden en wat ze deden.

Daarom staat achter dit kabinet niet alleen de figuur van prof. Romme. Maar ook die van Drees. En van Oud. En van Tilanus.

De worsteling tussen geloof en ongeloof is het thema der wereldgeschiedenis. En allen, die ik zeg niet, de Gereformeerde, de Roomse of ook zelfs de algemeen Christelijke belijdenis liefhebbers, maar allen, die nog op godsdienst en zedelijkheid prijs stellen, die geloven, dat de mens alleen bij brood niet leven kan, moeten zich verenigen, om die gemeenschappelijke vijand te weerstaan.

Prof. Dr H. Bavinck: Christelijke en neutrale staatkunde. 13 April 1905.

Doop en Schoolkeuze

H. ALGRA

In de laatste tijd wordt met grote ijver en bij herhaling betoogd door de voorstanders van de openbare school, daarbij gesteund door de redacties van bladen, die de doorbraak propageren, dat de doopbelofte niets te maken heeft met de keuze tussen de openbare en de Christelijke school. Soms wordt dit op naïeve wijze beredeneerd. Dan zegt men: toen het doopsformulier werd opgesteld bestond dit keuzevraagstuk nog niet en dus hebben de opstellers er nooit aan gedacht, dat het wat te maken zou krijgen met de schoolstrijd uit later eeuwen. Dit is al te goedkoop. Wie op deze goedkope en oppervlakkige weg verder wil gaan, kan ook wel betogen, dat het zevende gebod niets te maken heeft met het Neo-Malthusianisme, omdat Malthus tientallen eeuwen later leefde dan Mozes.

Meer serieus wordt de discussie, wanneer de belofte, om de kinderen in de voorzeide leer te onderwijzen of te doen onderwijzen in haar bedoeling en zin wordt bekeken. En dan spreekt het vanzelf, dat men kan trachten, die belofte na te leven, zonder dat er zelfs van enig schoolonderwijs sprake is. De Trekboeren hebben hun kinderen uit de Staten-Bijbel onderwezen en hebben ze zelfs uit die Bijbel aanvankelijk leesonderwijs gegeven, omdat de Bijbel het enige boek was, dat ze in de ossenwagen hadden meegenomen.

Maar in onze tijd hebben de ouders te *kieszen*. Zij hebben met hun kind bij het doopvont gestaan en toen beloofd, dat ze dit kind, dat allereerst het kind is van hun Hemelse Vader, zullen onderwijzen omtrent de weg der zaligheid. En nu zien ze in dezelfde straat of in dezelfde buurt twee scholen staan. Op de ene wordt begonnen met gebed, wordt elke morgen allereerst de Bijbel geopend, wordt het Christelijk lied gezongen, wordt gesproken van de centrale betekenis van het Kruis van Golgotha, wordt bij de vaderlandse geschiedenis allereerst gewezen op de nationale

betekenis van de Reformatie. In de andere school worden de handen nooit geopend, wordt nooit gezongen:

Jezus, Uw verzoenend sterven

Blijft het rustpunt van ons hart. . . .

Wanneer de ouders nu denken aan het feit, dat de Heiland, toen hun kind nog te jong was om er iets van te beseffen, als het ware reeds de hand op het voorhoofd van dat kind heeft gelegd en heeft gezegd: dit kind neem Ik voor mijn rekening en Ik geef het u als een pand van Mijn liefde, kunnen zij dan zeggen: als het nu gaat om de vraag, of ik mijn kind zal sturen naar een school, waar wél of waar niet van die Heiland verteld wordt, dan heeft die vraag niks met de doop van dat kind uit te staan? Wij menen, dat het antwoord eenvoudig en duidelijk kan zijn. En voordat de doorbraak-nieuwlichterij in de mode kwam, is dat door alle rechtzinnigen ook altijd zo begrepen.

Toen het volkspetitionnement een vergeefs beroep op de Koning bleek te zijn geweest, heeft Dr Bronsveld in een vurig betoog zich tot de ouders gewend. Hij schreef: „Nu trekken wij onze krachten samen op een punt, waar wij ook hen terugvinden, met wie wij gemeenlijk niet samengaan.

Onze onderlinge eenheid zal onze kracht verhogen. De ouders zullen beseffen, meer dan tot heden, dat het hun kinderen geldt; (en nu gaan wij in dit citaat iets cursiveren!) *dat het hun heiligste verplichtingen geldt; dat zij niet langer aan de Staat moeten overlaten het kroost, dat in de doop het teken ontving van zijn inlijving bij de gemeente van Jezus Christus.*”

Bronsveld heeft nooit gearzeld, de Christenouders in de dagen van de schoolstrijd aan de doop van hun kinderen te herinneren. En niet anders hebben Pierson, Gerth van Wijk, Kuypers en zo vele anderen het gedaan.

Daarom is het vreemd, wanneer een dominee tot de ouders, wier kinderen hij heeft gedoopt, zegt: of gij uw kind nu naar de neutrale of naar de Christelijke school stuurt, dat is ten opzichte van de doop van die kinderen een onverschillige zaak. En nóg vreemder is het, wanneer een dominee, die de kinderen heeft gedoopt, de ouders komt bezweren, om ze toch naar de openbare school te sturen. En ook dat laatste komt voor. En als wij daartegen protesteren, dan is dat niet, omdat wij behoefte hebben, de schoolstrijd te *heropenen*, zoals sommige socialistische journalisten menen, maar dan constateren wij alleen maar, dat zulke predikanten de schoolstrijd *voortzetten*, met oude en nieuwe argumenten, maar in elk geval met argumenten, die geen recht laten wedervaren aan de betekenis van de Heilige Doop.

Losse banden

worden beschikbaar
gesteld voor f 2.10
per stuk.

Met nbinden

is de prijs f 3.75.

Wie de vorige jaargang wenst te laten inbinden, gelieve daarvan mededeling te doen aan het Bureau Centraal-Comité.

De inhoudsopgave wordt in het volgende nummer bijgesloten.

Opgave gaarne vóór 28 Februari a.s.

Vooraf Kiesverenigingen moeten dit doen!

Het is uitermate belangrijk voor ieder dorp.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

UIT DE ORGANISATIE

Contributie en Invulkaart

Al dadelijk in het nieuwe jaar hebben wij de clubbesturen met de neus op het werk in onze organisatie gedrukt. Wij hebben de penningmeesters de kwitanties voor de betaling der contributie over 1951 doen aanbieden en de secretarissen een circulaire met bijbehorende invulkaart toegezonden.

Wij hopen en verwachten nu, dat deze functionarissen, hun plicht trouw zullen vervullen en met geld respectievelijk gegevens over de brug zullen komen.

Verzamelen!

Dat is, zoals U nu wel weet, de titel van onze propagandafolder. In bovenvermelde circulaire hebben wij op deze folder gewezen en de clubs verzocht enkele tientallen exemplaren van deze folder af te nemen voor gerichte propaganda. Voor de prijs hebben wij verwezen naar „Nederlandsche Gedachten”.

Daarom delen wij hier als aanvulling van de betreffende mededeling op de achterzijde van de buitenomslag van dit blad nog mede dat de prijzen van de folder aldus zijn vastgesteld:

1—10 exemplaren: 25 cts. per stuk
10—100 exemplaren: 15 cts. per stuk
100 en meer exempl.: 12½ cts. per stuk

Antirevolutionaire Staatkunde

Na ontvangst van het Decembern timer van bovengenoemd maandschrift hebben wij de nummers van de jaargang 1951 nog eens doorgebladerd. Bij dat doorbladeren zijn wij weer eens onder de indruk gekomen van de rijkdom aan studiemateriaal, die — in 't bijzonder ons, als studenten in het antirevolutionaire staatsrecht en in de antirevolutionaire politiek — van zo grote dienst kan zijn.

Wij hadden aanvankelijk in bovengenoemde circulaire een woord ter aanbeveling van Antirevolutionaire Staatkunde opgenomen. Wegens plaatsgebrek moest het echter weer geschrapt worden.

Daarom dat woord hier. Wij zijn van oordeel, dat iedere club één abonnement

Isolement en

APOSTOLAAT

C. D. VAN OOSTEN

Het eerste jaar van optreden onder eigen vlag ligt achter ons. Wij hebben getracht van onze rubriek iets te maken in het belang van de clubs en haar leden. Wanneer ons dat niet ten volle is gelukt bedenke men dat alle begin moeilijk is, zoals de dief zei die een aambeeld stal.

Over te grote toevloed van copie behoefde de redactie zich nimmer zorgen te maken; wel baarde te gering materiaal soms moeilijkheden. Het is wellicht goed er hier in dit verband nog eens op te wijzen, dat het bestaan van een redactiecommissie niet betekent, dat de leden daarvan voor elk verschijnend nummer persé een bijdrage moeten leveren. Variatie van onderwerpen is belangrijk; variatie van schrijvers is zo mogelijk nog van meer betekenis. Wij zullen dan ook het onze doen om anderen uit onze gelederen, dan de leden der redactiecommissie tot schrijven te brengen.

Wat de plannen voor het komende jaar betreft, het volgende.

Aan nieuws uit de organisatie zal, zoals

de laatste tijd reeds geschiedde, een belangrijke plaats worden ingeruimd. Kennisneming van anderer activiteit stimuleert eigen werkzaamheid. Bovendien is gebleken, dat voor de hier bedoelde berichten veel belangstelling bestaat. Aangezien de behandeling van de staatsinrichting in Mei of Juni zal eindigen, is gezocht naar een passend vervolg. De redactie meent dit te hebben gevonden in een artikelenreeks over belangrijke figuren uit de politieke geschiedenis van Nederland. Het blijkt met de dag nodiger te worden onze kennis van hetgeen eerder in ons vaderland op politiek terrein bevochten werd te verdiepen.

Het ja en neen terzelfder tijd van mannen als Prof. van Niftrik brengt tot het verlamdend betrekkelijk stellen van de grote goederen, die ons door een geloofsstrijd verworven werden. Een betrekkelijk stellen van positieve eisen voor een oprecht christelijk leven en handelen leidt tot het nihilisme, de ondergang van alle leven. Men moge hier tegen aanvoeren, dat dit zeker niet de wies is van degenen die spreken en handelen als deze Amsterdamse hoogleraar, maar bedoeld of niet: het nihilisme is het eindstation.

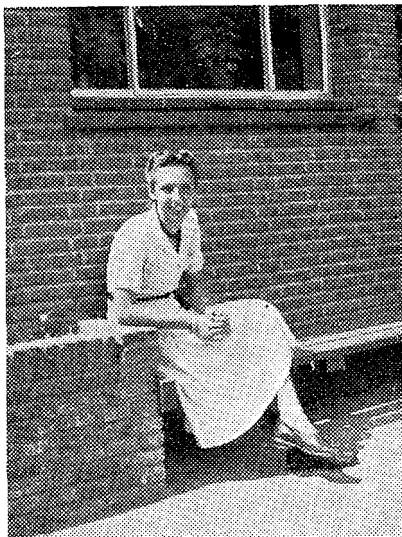
Wanneer wij belijden, dat Christus Jezus Koning is over alle leven en dat in de erkenning van dat Koningschap, in het volgen van Zijn geboden het enig heil gelegen is, behoren wij dienovereenkomstig te spreken en te handelen. Alleen dan zal het mogelijk zijn, dat wij ons leven in dienst van onze Koning stellen, dat wij persoonlijk het antwoord op vraag 32 van de Heidelberger Catechismus voor onze rekening nemen. Indien wij ons werk zo zien dan hebben we perspectief en blijven we er tegen bewaard in eigen kring gevangen te blijven. De rake typering blijve: Isolement en apostolaat.

Toogdag Drente

Op Zaterdag 16 Februari houdt de Drentse Arjos haar jaarlijkse toogdag te Hoogeveen (Kerk Bentinckslaan).

De sprekers zijn: Prof. Dr I. A. Diepenhorst en Mevrouw Dr F. T. Diemer-Lindeboom.

Onze Bestuursleden

MEJ. J. DUKER

De nieuwe jaargang van Nederlandsche Gedachten menen wij, voor wat betreft deze rubriek, niet beter te kunnen beginnen dan met het ten tonele voeren van onze vrouw.

Mej. J. Duker is onze vrouw. In de zin, waarin wij zeggen, dat Dr Schouten onze man is.

Mej. Duker is één van de drie vrijgekozen bestuursleden van de Nationale Organisatie. Op de jaarvergadering van 1950 deed deze lichtstraal haar intree in het mannelijk duister.

Zij is intussen niet onze eerste vrouw (in de zin, waarin wij zeggen, dat niet Dr Schouten, maar Dr Kuyper onze eerste man was). Onze eerste vrouw was Mej. T. van Oosten, die in de lente van 1950 door het Stedelijk Verband Amsterdam naar het bestuur werd afgevaardigd en door onze galante secretaris aldaar met bloemen werd verwelkomd. Niettemin werd zij in 1951 door de andere Amsterdamse kunne vervangen.

Zodoende is Mej. Duker onze tweede en tevens onze enige vrouw.

Het zou onbeleefd zijn te verklappen, dat zij in 1928 is geboren. Dat zij dus verzwegen. Dat zij Gereformeerd is, durven wij daarentegen gerust te zeggen.

Na L.O., U.L.O. en Kweek-O. begon zij in 1948 weer van voren af aan, ditmaal echter niet in, maar voor de banken. Als onderwijzeres dient zij nl. in en poseert zij op nevenstaande foto voor de Chr. Nat. School in Franeker.

Dat laatste zal U doen vermoeden, dat zij een Friezin is. Dit vermoeden is ge-

lukkig juist. Mej. Duker komt uit Sexbierum, dat noch met sexe (Trijntje), noch met bier (wijntje) iets te maken heeft, maar dat ge moet zoeken in de buurt van Midlum, Herbajum, Dongjum, Tzummarum en Firdgum. Al (m)ummelende vindt ge de weg vanzelf. In de Friese Arjos fungeert Mej. Duker sinds 1948 als secretaresse van de Sexbierumse club en sinds 1949 als lid van het bestuur van het Provinciaal Verband Friesland.

Buiten de Friese Arjos fungeert Mej. Duker als secretaresse van de afdeling Franeker van de Vereniging van Christelijke Onderwijzers.

Haar voorliefde gaat, behalve naar de opvoeding, uit naar wis- en natuurkunde, naar kamperen en naar de Wadden-eilanden, bij voorkeur in combinatie.

Van haar paedagogische kwaliteiten profiteert de Arjos. Ook al zouden wij daarmee een argument aan de voorstand(st)ers van het passieve vrouwenkiesrecht verschaffen, dan gebiedt nog de eerlijkheid te zeggen, dat de vrouwelijke visie op het politieke werk ons onmisbaar is gebleken.

Anderzijds — en dit dan weer ten nadele van voornoemd kiesrecht — niet alle vrouwen heten Mej. Duker. Want dan zou er voor de politiek geen man meer nodig zijn!

L. L. BLOK

Hier blikk Blok U toe.

Blok is de Overijsselse afgevaardigde in het Nationaal Arjos-bestuur. Sinds 1946 heeft hij in dat bestuur zitting. Buiten Van Ruller is hij de enige die vanaf de heroprichting tot nu toe in het bestuur

is gebleven. Wie ook kwamen en gingen, Blok bleef. Saevis blok in undis.

In de 34 jaren van zijn bestaan heeft Blok veel beleefd. Niettemin bleef hij dezelfde.

Het begon zo gewoon met de lagere school. Toen werd het voortgezet gewoon, nl. lager onderwijs. Vervolgens passeerden ambachtsschool en M.T.S. de revue.

Daarna kwam Blok echter eerst recht op dreef. De leerling-timmerman werd timmerman, de timmerman werd assistent bouwkundig opzichter, de assistent werd tekenaar bij Bruynzeel in Zaandam, de tekenaar werd chef tekenkamer, de chef tekenkamer werd bedrijfsleider van een houtwarenindustrie te Vroomshoop, de bedrijfsleider werd..... Ja, wat dacht U? Mis! Hij dook onder, want het was toen 1943.

Twee jaren verzetswerk bevorderden Blok, vroeger penningmeester van de Oranje-garde in Leiden, tot officier bij de B.S. gewest Overijssel. In 1947 vindt dit dynamische leven zijn rustpunt in de functie van directeur van de Rijks-werkplaats voor Vakontwikkeling in Zwolle. Een ruggesteuntje vormt sinds 1948 de functie van — even diep inademen — leraar in de bouwkunde aan de aannemerscursus van de Raad van Bestuur van de Bouwbedrijven.

Voeg aan dit alles toe, dat Blok Gereformeerd en uit Leiden afkomstig is, dan zal veel van wat wij nog niet begrijpen, U duidelijk worden.

Hoe is deze door en door maatschappelijke man in het staatkundig leven terecht gekomen, zult ge vragen. Langs de weg der geleidelijkheid, zouden wij willen antwoorden.

Van de B.S. naar het Militair Gezag is immers maar een kleine stap. En van Militair Gezag naar staatkundige belangstelling is ook maar een klein stapje — veel kleiner althans dan van Militair Gezag naar gewoon gezag.

Via deze stapjes is Blok in de Arjos gekomen. En dan gaat het weer excelsior: van 1946 tot 1948 voorzitter van de Arjos in Vroomshoop, van 1946 af bestuurslid van het Provinciaal Verband Overijssel en van 1948 af voorzitter van dat verband. En passant betrok hij de kiesvereniging binnen de sfeer zijner interesse. Gevolg: van 1948 tot 1949 penningmeester van de kiesvereniging in Zwolle-Assendorp, van 1949 af bestuurslid van de kiesvereniging Zwolle-Noord en van 1948 af lid van de Regionale Propagandacommissie.

Als ge nu denkt, dat Blok bovendien graag schaaft en tuiniert, dan vergist ge U niet.

Ziedaar collega Blok. Eén brok statische dynamiek in de dynamische statistiek van ons Nationaal Bestuur.

Altijd behulpzaam. Altijd jong. We zouden bijna hopen: altijd bestuurslid.

Jeugdparlement

Zo is dan de eerste openbare zitting van het Studentenparlement voorbij. Een paar uur lang zijn de Leidse studenten onder leiding van de voorzitter van de Tweede Kamer in de zaal der Hollandse Graven bijeen geweest, vnl. om te debatteren over de positie van de gehuwde ambtenares. Een uiterst actueel onderwerp, dat momenteel in een commissie ter dege wordt onderzocht. Het zal leden van een politieke jeugdorganisatie ongetwijfeld belang inboezemen om te vernemen hoe het daar in die deftige zaal der Tweede Kamer is toegegaan. Enerzijds omdat we als jeugdorganisatie — of men voor- of tegenstander is van een dergelijk parlement — van nature met deze dingen meelevend. Maar anderzijds omdat Voorzitter Kortenhorst heeft medegedeeld dat er waarschijnlijk in het voorjaar iets dergelijks wordt gehouden door de politieke jeugdorganisaties in ons land. Of deze verwachting vervuld zal worden is een andere zaak. Het kan echter nuttig zijn om aan de hand van de ervaringen met het studentenparlement te wijzen op enige fouten, waarin een landelijk jeugdparlement zeker niet zal mogen vervallen. Wij gaan dus een balans opmaken. Deze kan echter slechts voorlopig zijn, daar men het studentenparlement niet mag toejuichen of afkeuren op grond van de ervaringen van één bijeenkomst, die slechts een paar uur heeft geduurd.

Zoals uit het artikel van de heer Verplanke (zie Ned. Ged. d.d. 5-12-'51) blijkt, werd dit parlement gevormd uit studenten van de Leidse Universiteit. Met spanning werd het experiment tegemoet gezien. Dr Kortenhorst — de initiatiefnemer — opende de vergadering met een enthousiaste speech. Het wekken van de politieke belangstelling onder de jongeren zag hij als het grootste doel. Nu, belangstelling was er genoeg op de tribunes. Het is lang geleden dat het Kamergebouw zo dicht bevolkt was! Maar dit is natuurlijk niet het criterium om te beoordelen of het doel is bereikt. Trouwens wat wij gezien en gehoord hebben van deze eerste vergadering doet ons daaraan twijfelen. De debatten waren té goed voorbereid. Het was duidelijk, dat men elkaar de redevoeringen had laten lezen en dus kon de vrouwelijke staatssecretaris haar re- en dupliek voorlezen. De geestigheden, die volop in het debat aanwezig waren, waren dus thuis zorgvuldig bestudeerd. Dat was een nadeel, want de spontaneïteit, die men bij „echte” Kamerdebatten zo vaak aantreft was daardoor volkomen zoek. Wat ons tegenviel was de verkleedpartij van de Prot.-Christelijke fractie. Is onze partij anno 1951 de partij van vadermoorders en slobkousen? Zijn deze attributen noodzakelijk voor goede Calvinisten? Als men niet beter wist zou men deze vragen bevestigend beantwoorden. Als studentikoos grapje was de verkleedpartij misschien nog wel geslaagd. Maar als het studentenparlement wordt verlaagd tot een spelletje zonder ernst, dan kan voorzitter Kortenhorst er beter mee ophouden.

Een studenten- en jeugdparlement zullen ernstig genomen moeten worden. Ook al zal de humor natuurlijk niet mogen ontbreken. De Prot.-Christelijke fractie had moeten beseffen dat een verkleedpartij en een principieel betoog niet samengaan. Daardoor maakt men zich belachelijk en daardoor wordt deze zaak niet gediend. Een ander bezwaar is ongetwijfeld het opnemen van „would-be” communisten. Waarom moeten er communisten opgenomen worden in zulk een parlement? Zij zijn immers toch niet bereid om dit ernstige spel tot het einde toe volgens de regels te spelen? Nu beleefden we niets anders dan een geschreeuw van een groep studenten, die klaarblijkelijk in de veronderstelling verkeerden dat de communisten in de Kamer niets anders doen dan schreeuwen.

Moeten al deze bezwaren zó overwegen dat we onze afkeuring over dit studentenparlement uitspreken en dat we daarom een jeugdparlement reeds bij voorbaat verwerpen? Deze conclusie gaat ons te ver. Daarvoor heeft men de zaak te ernstig voorbereid. De debatten zelf leverden ongetwijfeld alle argumenten pro- en contra het netelige vraagstuk van de gehuwde ambtenares. Er was dus een prima voorstudie gemaakt. En als men zag en hoorde hoe hard er na de openbare vergadering in de afdelingen werd gewerkt dan moet men toch zeggen, dat de studenten deze zaak op haar juiste waarde toetsen en dat zij niet bereid zijn er een lolletje zonder meer van te maken. Zouden zij de feiten, die aan de eerste vergadering kleefden, in de toekomst weten te voorkomen, dan wordt het studentenparlement naar onze mening aanvaardbaar. Want wij geloven dat alle bezwaren die men tegen jeugd- en studentenparlementen naar voren brengt op de duur niet steekhoudend zullen zijn. Wij doelen dan op de praktische bezwaren.

De Bezwaren

Het vraagstuk of de Arjos aan dergelijke bijeenkomsten mag meedoen is in eerste instantie aan het oordeel van het Bestuur der Nationale Organisatie onderworpen. Gemakshalve verwijzen wij daarvoor naar ons artikel in Ned. Gedachten d.d. 16 September 1950.

De daarin opgenomen uitspraak van het bestuur der Nationale Organisatie kan natuurlijk niets anders zijn dan een algemene richtlijn. Men zal bijv. bij de oprichting van een jeugdparlement zodanige restricties kunnen maken, dat men het bezwaar tegen het bijwonen van de vergadering door de pers, niet kan handhaven. Wij hebben het voorbeeld van de pers genoemd omdat dit in onze gelederen een heet hangtjzer schijnt te zijn. Men vindt haar macht groot. Zo groot, dat men vreesst dat ouderen en jongeren tegen elkaar worden uitgespeeld. In theorie bestaat dit gevaar inderdaad. Als men er tenminste van uitgaat dat de journalisten die deze vergadering bijwonen niet zoveel journalistiek gevoel hebben om te beseffen dat men bij een jeugdparlement speciale maatregelen heeft aan te leggen. Van een „inschakeling” der pers zal echter nimmer sprake kunnen zijn. Onze Nederlandse pers laat zich niet inschakelen. Iedere hoofdredacteur beoordeelt of hij een stukje over een studenten- of jeugdparlement wil opnemen of niet. Wat dat betreft hebben de verslagen over het studentenparlement ons veel geleerd. Het is nl. gebleken dat de meeste kranten het debat zonder meer voorbij zijn gegaan en dat zij niets anders gedaan hebben dan een stukje „sfeer” te schrijven. En als men dan nog leest hoeveel ruimte men over het algemeen aan het studentenparlement heeft besteed dan zijn alle schrikgevoelens verdwenen! Zien wij het goed dan zal de pers heus niet iedere openbare vergadering bijwonen. Vooral niet als er veel worden gehouden. Een tikkeltje optimisme is o.i. dan ook wel gerechtvaardigd. Al zouden de ervaringen een keertje ongunstig zijn, is dan de naam van de partij te grabbel gegooid? In de politiek moet men een stootje kunnen verdragen. Maar niemand zal de jeugd beneden de dertig jaar constant willen uitspelen tegen de ouderen. Dat spel is al te kinderachtig. Als het gebeurt zal men dat nooit serieus kunnen nemen. Wij vinden een leeftijdsgrens inderdaad belangrijk. Zou zo'n jonge jeugd- of studentenparlement personen boven de 30 jaar bevatten, dan spreekt niet meer de jeugd, maar een bepaalde stroming in de partijen. Dan geeft men aan deze zaak teveel relief.

Gezagsondermijning

Ook de andere bezwaren vallen in de praktijk nog wel mee. De inschakeling van het technische en het administratieve apparaat van de Tweede Kamer is niet zo absurd. Het personeel heeft de werkzaamheden voor het studentenparlement tussen de bedrijven door verricht. En met plezier! „Handelingen” zijn niet verkrijgbaar. Dat wordt te duur. Slechts zullen de studenten de notulen der vergadering kunnen ver-

Rousseau

In het Panthéon te Parijs ligt het stoffelijk overschot begraven van Jean Jacques Rousseau, de man, die tijdens en vooral na zijn leven zoveel over zich heeft doen spreken.

Een volledige levensschets van Rousseau te geven, zou ons te ver voeren. Immers, vanuit Genève, waar hij in 1712 werd geboren, is hij van de ene plaats naar de andere getrokken, is, behalve in Zwitserland en Frankrijk ook in Engeland geweest, om tenslotte het laatste gedeelte van zijn leven op een landgoed te Ermenonville, ten Noorden van Parijs, door te brengen. In 1778 is hij daar gestorven.

Met felle critiek op de destijds bestaande toestanden heeft Rousseau gemeend niet enkel afbrekend, maar ook opbouwend werk te moeten verrichten. Zijn ideeën heeft hij gepropageerd in verschillende werken, die nu nog een voorname plaats in de wereldliteratuur innemen. Hiertoe behoren „Du Contrat Social”, waarin hij een nieuwe staatsleer en „Emile”, waarin hij een nieuwe opvoedingsleer bepleit.

* * *

Om de verhouding staat—opvoeding bij Rousseau eens onder ogen te zien, vragen we ons eerst af, hoe hij zich de nieuwe staat denkt.

Rousseau was een gevoelsmens. Toen in 1749 de Academie van Dijon een prijsvraag uitschreef over het onderwerp: „Heeft het herstel van kunsten en wetenschappen meegewerkt om de zeden te bederven of te verbeteren?”, werd hij daardoor diep getroffen en kwam plotseling de gedachte bij hem boven: de mens is van nature goed, maar wordt door de maatschappij bedorven. (Zijn antwoord op deze prijsvraag werd be-

kroond.) Rousseau ziet als oorzaak van alle ellende niet de slechtheid van de mens, maar de verdwijning van de natuurstaat. Hij zegt, dat de natuurstaat het dichtst wordt benaderd, wanneer te grote ongelijkheid van bezit vermeden wordt. Het particuliere bezit is oorzaak van veel narigheid.

De staat, die Rousseau zich denkt, moet gebouwd worden op een basis van vrijheid en gelijkheid. Het doel van de staat moet altijd zijn: het geluk en het welzijn van het volk. Maar hoe kan dat algemeen welzijn het best bevorderd worden? Wij nemen aan, aldus Rousseau, dat, wanneer ieder mens over zichzelf heeft te beslissen, hij nooit een beslissing zal nemen in zijn nadeel. Doet een volk dit over zichzelf, het zal er geen schade, maar integendeel voordeel van ondervinden. Nooit zal het iets besluiten dat tegen zijn geluk indruist. Deze gedachtegang leidt bij Rousseau tot de instelling van de „Algemene Wil”. Hiermee bedoelt hij het volgende: De mensen vormen samen één gemeenschap. Deze is gezaghebbend, wat tot uiting komt in haar wil. Deze „Algemene Wil” wordt soeverein en is gericht op het algemeen nut. De vraag rijst: Indien er nu eens geen eenstemmigheid bestaat, wat dan? Dan moet, volgens Rousseau, eenvoudig de minderheid zich bij de wil van de meerderheid neerleggen! (Daar gaat dus de zo hooggeroemde vrije wil.) De bijzondere personen onderwerpen zich aan de hoogste macht en die macht is de „Algemene Wil”.

* * *

En hoe ziet Rousseau nu de verhouding staat—opvoeding?

Men zal moeten kiezen tussen de opvoeding tot mens (natuurmens) of tot

staatsburger. Het kind kan opgevoed worden voor zichzelf en zijn eigen belangen, of voor de gemeenschap. In het eerste geval moet vooral rekening worden gehouden met de eigen natuurlijke ontwikkeling, in het tweede geval met de plaats, die het kind straks zal innemen in de maatschappij. Rousseau kiest het eerste! In zijn „Emile” drijft hij dit zo sterk door, dat hij het kind geheel een buitenmaatschappelijke opvoeding wil geven, b.v. door een gouverneur. Het wordt dan zelfs onttrokken aan de invloed der ouders. Staatsopvoeding bestaat niet meer, het woord „burger” wil hij, wat dat betreft, liefst geschrapt zien. Een middenweg, aldus Rousseau, leidt tot gebrek aan innerlijke harmonie. Het kind zal dan noch een waar mens, noch een waar burger worden.

Toch ziet Rousseau wel in dat dit niet gemakkelijk is. Hij beweert dan ook, dat diegene het best is geslaagd, die de natuurlijke opvoeding het dichtst heeft benaderd. Want noodgedwongen moet het kind wel inzicht krijgen in de maatschappelijke samenleving. Het moet wel inzien dat er sociale betrekkingen bestaan tussen de mensen onderling en dat de mens noodwendig lid der maatschappij is. Er bestaat nu eenmaal wederzijdse afhankelijkheid onder de mensen; met voorbeelden wil Rousseau dit duidelijk maken, o.a. met te wijzen op handel en verkeer. De politieke kennis van het opgroeiende kind moet helder zijn en blijven. In verband daarmee is veel kennis niet gewenst. Als het b.v. slechts de grondbeginselen van het recht leert, kan het later zelf onderzoeken wat de mensen daarvan gemaakt en daarop gebouwd hebben.

Het zal tenslotte overbodig zijn te vermelden, dat de denkbeelden van Rousseau een vruchtbare bodem geweest zijn voor de Franse revolutie.

krijgen als zij ze zelf maken. Ook al mogen zij dan het papier, de schrijf- en stencilmachine der griffie lenen! Onnodige grote uitgaven worden dus niet gemaakt.

Het voornaamste bezwaar dat wij tot nu toe ontmoet hebben is wel de ondermijning van het gezag en de positie van ons Parlement. Zou daarvan sprake zijn, dan zouden wij dergelijke jeugdparlementen volstrekt moeten afwijzen. Maar eerder kan men geloven dat het aanzien van onze Volksvertegenwoordiging er door verhoogd zal worden. Ons Parlement schijnt voor de jeugd nog de moeite waard te zijn om na te bootsen! Dat doet men niet als men iets belachelijk vindt. Bovendien zullen de deelnemers, wanneer zij op hun wijze zelf met de moeilijkheden in aanraking komen, welke het parlementaire werk oplevert, o.i. eer meer dan minder respect krijgen voor de wijze waarop in de beide Kamers der Staten-Generaal wordt gewerkt. Wij zijn ervan overtuigd dat ook in dit geval de jeugdige deelnemers zou blijken, dat de critiek gemakkelijk is, maar de kunst moeilijk.

Het spel zal echter met zulk een gemeende ernst moeten worden gespeeld, dat het niet belachelijk wordt. En bovenal zal men niet die onderwerpen moeten bespreken, die reeds in

onze Volksvertegenwoordiging zijn behandeld. Dan wordt er „nagekauwd”. Primair zijn de debatvaardigheid en het leren van het parlementaire spel.

Het zal wel duidelijk zijn, dat we persoonlijk de jeugdparlementen niet zonder meer verwerpen. Meedoone is voor ons een kwestie van praktische overwegingen, die afhankelijk zijn van tal van omstandigheden. Een ding zullen we als Arjos echter volstrekt moeten vasthouden. Nooit mag de indruk worden gewekt, dat wij als gesprekpartners een gemeenschappelijke basis met andersdenkenden zouden hebben. Als A.R. jongeren zullen we ons bewust in vruchtbaar beginsel vast isolement moeten plaatsen. En wij zullen het getuigende element niet moeten vergeten. Doen wij zó mee, dan zal men begrijpen hoe het komt, dat de A.R. partij de grootste politieke jeugdbeweging achter zich heeft staan. Men zal dan begrijpen, dat oude en jonge Calvinisten één gemeenschappelijk uitgangspunt hebben en dat het onmogelijk is daar een wig tussen te drijven. Tenslotte zal men moeten begrijpen, dat de anti-revolutionaire jeugd een woord heeft voor alle jongeren en dat ze niet schuwt dit woord te brengen en te verdedigen. Zó stapt de Arjos over de drempel.

De rondvraag

Aangezien de hieronder opgenomen vragen betrekking hadden op enige schetsen uit de bundel Roeping en Taak, geschreven door ds J. Schelhaas, scheen het aangewezen, de auteur zelf te vragen deze te beantwoorden. Aan dit verzoek heeft hij voldaan.

Arjos „Dr H. Colijn” te W. (Gr.).
Op bladzijde 9 van de nieuwe schetsenbundel komt de volgende zin voor: „Maar dit zegt niets er van, waar het gezag vandaan komt, dat deze door of namens het volk gekozen regeerders dragen en hanteren. Wie ook de gezagsdrager is en hoe hij ook aan zijn ambt komt, naar de Schrift heeft hij zijn gezag van Boven en regeert hij in opdracht van God.
Onze vraag is nu of dit ook geldt voor de door revolutie aan de regering gekomen macht?

De vraag, of ook door de revolutie aan de regering gekomen macht haar gezag en haar opdracht van God heeft, en of we dus ook aan die regering gehoorzaamheid verschuldigd zijn om Gods wil, wordt ook door Groen van Prinsterer aangeroerd in zijn „Ongeloof en Revolutie” (ed. Diepenhorst 1922, blz. 49 en 50).

Groen haalt uit Rom. 13 dit woord aan: **Alle macht is van God verordineerd.** En hij zegt: **Alle Macht** moet van elk soort van **wettige Macht** worden verstaan. **Macht** is niet synoniem van overmacht en geweld. Ik weet, dat, toen Paulus schreef, Nero het bewind had; ik weet, dat de christen niet altijd wordt geroepen zich in geschillen over de wettigheid der bestaande machten te mengen; de uitdrukking „ook den harden”, van meesters over slaven, wil ik bij analogie, van de ongerechtigheid der Overheden doen gelden, doch ik wil geen uitlegging onderschrijven, welke ons verplichten zou den booswicht, die het moordtuig voorhoudt, gehoorzaam te zijn, of den gekroonden rover, die gisteren den wettigen vorst verjaagd heeft, heden als een van God verordineerde macht te beschouwen.

Zo schrijft Groen. En in een noot onderaan blz. 50 vinden we nog een verklaring van Von Gerlach van de aangehaalde uitspraak uit Rom. 13. „Men verstaat deze uitspraak verkeerd, als men meent, dat **macht** hier staat als tegenstelling van **recht** en dat de Apostel zeggen wil, dat men elke Overheid moet gehoorzamen, voorzover zij de heerschappij in handen heeft, hetzij rechtmatig of onrechtmatig.” „De bewering, dat men voor elke, ook onrechtmatige Overheid niet slechts wijken zal, maar haar ook met trouwbreuk tegen-

over de rechtmatige, als een van God ingestelde, gehoorzamen moet, staat in pijnlijke tegenspraak met het gebod: „gij zult niet stelen” en moet alle achtung voor het recht, als Gods uitgesproken wil, ondermijnen. Daarentegen is het niet ieders plicht te onderzoeken, of een Overheid rechtmatig is en ook kan een onrechtmatig aangevangen bezitsverhouding geleidelijk rechtmatig worden.” Niemand is dus gehouden zich terstond om des gewetens wil te onderwerpen, hetzij aan de veroveraar, hetzij aan de revolutionair, die zich zo maar meester maakt van de macht. Maar men gevoelt wel, dat, als een toestand zich consolideert, als een onwettig aan het bewind gekomen macht feitelijk en ongehinderd de teugels in handen houdt, dan kan men niet voortgaan met gehoorzaamheid aan haar te weigeren. Blijf men weigeren, dan zou dit er op neer komen, dat men ten slotte in 't geheel niet meer een overheidsmacht boven zich erkende. Soekarno's macht is uit de revolutie voortgekomen, maar vandaag is Soekarno's regering in Indonesië de wettige. Van Leeuwen zegt in de Korte Verklaring bij Rom. 13: „de feitelijk aanwezige Overheid is door God ingesteld”.

Greydanus zegt in zijn Commentaar: „onderworpenheid aan deze gevestigde Overheid wordt uitdrukkelijk geboden, en opstand er tegen verboden”. De vraag kan gedaan worden, wanneer in tijden en op plaatsen van verwarring en maatschappelijke en politieke worsteling, bij revolutionaire onderstbovenwerpingen, een dwingende overweldigende macht als door God over ons gestelde macht beschouwd moet worden, en waaraan dat te onderkennen is. Zij kan echter niet in het algemeen beantwoord worden. Over haar wordt hier ook niet uitdrukkelijk gehandeld. Maar indirect liggen in deze briefpassus zekere aanwijzingen. Er moet zijn een „macht, die over ons is”, en deze moet een zekere vastigheid verkregen hebben. En zij moet aan haar lastbrief (vs 3a, vs 4 en vs 6b) althans enigszins voldoen.

Zodra we nu een macht, welke onrechtmatig de regering tot zich trok, wel moeten zien en erkennen als de feitelijke overheid, zullen we ook voor haar gezag moeten buigen om Gods wil. De Romeinse keizers zijn ook vaak niet zo regelmatig aan hun regeermacht gekomen. De opvolging rustte in Rome meer op geweld dan op recht. En de heerschappij der Romeinen over Palestina, hoezeer ook een oordeel van God, was in haar oorsprong een daad van onwettigheid. Toch gold het: geeft den keizer wat des keizers is. En: die zich tegen de macht stelt, wederstaat de ordinantie Gods. Daar is geen macht dan van God, en de machten, die daar

zijn, die zijn van God geordineerd (Rom. 13).

Arjos te A. (Z.H.).

In de schets „Het uitgangspunt in de politiek” punt III staat de volgende zin: „Maar de Overheid en de partij en ieder heeft na te gaan, of het door de zich als zodanig aandienende Kerk verkondigde Woord betreffende de dingen van het staatkundig leven inderdaad overeenkomt met wat er geschreven staat.”

De vraag is nu: „Kan en mag de Overheid dit doen en hoe moet zij dit doen”.

De Reformatie van de zestiende eeuw heeft met name deze grote winst gebracht, dat we er van doordrongen zijn: niemand mag zich stellen tussen God en ons hart; ook de Kerk, de kerkelijke ambtsdrager mag dat niet doen. Groot is de betekenis van de Kerk. Van uitnemend belang is de zorg der Kerk door middel van het kerkelijk ambt. Maar we hebben persoonlijk met God te doen.

Aan de Kerk is toevertrouwd de verkondiging van het Woord, de verklaring en de toepassing van dat Woord. Doch nooit zo, dat die Kerk in die Woordbediening onfeibaar spreekt of zou kunnen spreken. En Gods volk is een volk van profeten. Dat leert ons o.m. Hand. 2. En 1 Joh. 2 : 20 en 27. Daarom heeft dit mondige volk de taak de geesten te beproeven of ze uit God zijn (1 Joh. 4 : 1-6).

Dit geldt nu ook de overheidspersonen. Het overheidsambt is hun van Godswege verleend. Nu zijn ze persoonlijk tegenover hun hemelse opdrachtgever verantwoordelijk. De Kerk heeft het recht en de plicht het Woord van God ook over de staatkunde te laten schrijven. Maar het gevaar is zo groot, dat de bedienaar van het Woord menselijke gedachten mengt met het Woord. Welke prediker zou daar geheel aan ontkomen? De politieke ambtsdrager moet het Woord aanvaarden, maar hij kan niet zonder critiek aannemen, wat uit menselijke mond hem tegenklinkt; hij moet er zeker van zijn: God Zelf vraagt me dit. Slechts dan is hij verantwoord.

Nu spreekt niemand tegen, dat er veel ongelovige overheidspersonen in de wereld zijn. Wie een ongelovig hart heeft, kan in de rechte zin Gods Woord niet onderzoeken en kan ook de geesten niet beproeven. Het is Gods goedheid, dat soms ongelovige overheden nog goede dingen doen, uiterlijk genomen. Maar ernst maken met Gods Woord en met Gods kerk en met Woordverkondiging, dat kunnen ze niet en dat willen ze niet.

Evenwel, het ongeloof heeft geen recht. Alle overheidspersonen **moeten** zich

De ARJOS en de verkiezingen

Sj. JONKER

Het is te merken, dat de verkiezingen in zicht komen. De bedrijvigheid van de kiesverenigingen is reeds voor een groot deel op de verkiezingsactie gericht. Jong en oud zullen zich paraat moeten houden om de strijd om de stembus zo goed mogelijk te voeren. Jong en oud! Dus ook de Arjos? Moeten de jongeren, die zich momenteel in de eerste plaats werpen op de beginselstudie, uit de studeerkamer treden om actief voor onze partij te gaan werken? Het antwoord op deze vraag kan slechts bevestigend luiden. Wij hopen, dat er geen Arjosclub in het land zal zijn, die, omdat zij studeert, zich hoog verheven voelt boven het „laag-bij-de-grondse-gedoe" van onze verkiezingsactie. Of de Arjosclubs door de kiesvereniging moeten worden ingeschakeld is een vraag apart. Er zijn clubs, die een groot deel van de propagandawerkzaamheden van de kiesvereniging overnemen. Er zijn ook clubs, die weigeren zich te laten inschakelen, maar die (natuurlijk!) haar leden wijzen op de plicht om mee te werken. Welke methode het beste is kan moeilijk worden gezegd. Veelal is dit afhankelijk van tal van omstandigheden, ook van plaatselijke aard. Wat de kiesverenigingen in de grote steden betreft, geloven wij, dat zij geen gebruik moeten maken van de Arjos-organisatie. Zij kunnen beter art. 43 van de partijstatuten hanteren en dus de propagandacub inschakelen. Wij hebben de indruk, dat artikel 43 nog vaak een dode letter is.

Wat kan de Arjos doen?

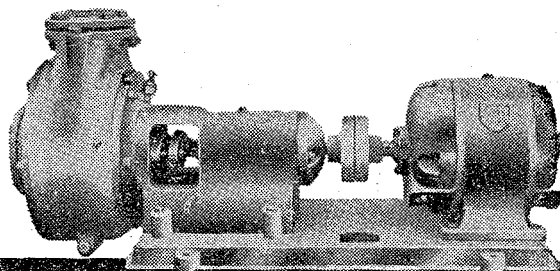
Is het dus moeilijk om voor heel het land een richtlijn te geven hoe de Arjosclubs zich bij de komende verkiezingen te gedragen hebben, een heel ander vraagstuk is of onze organisatie niet zelf iets kan doen. Al zitten we dan midden in de hoogconjunctuur wat de Arjos betreft, toch weten we allemaal, dat er geen enkele club zonder moeite tot stand is gekomen. En ook heeft iedere club te maken met jongeren, die met geen stok tot de Arjos te bewegen zijn. Dat is de realiteit. Het zijn de jongeren, die met een beroep op „ik doe niet aan politiek" alle argumenten van zich af werpen, of die zich verschuilen achter het probleem „geen tijd". Tenslotte vinden wij in onze generatie, die jonge mensen, die het op alle punten oneens zijn met de a.r. partij. Dit zijn drie groepen, waarvan vast staat dat zij door de ouderen, door de kiesverenigingen, nooit bereikt zullen worden. Deze jonge mensen sluiten zich op en worden hoogstens op latere leeftijd in contact gebracht met de organisatie van onze partij. Toch zullen velen van hen, misschien dit jaar voor het eerst, moeten stemmen. En daar staan ze dan bij de stembus! Met al hun scepticisme moeten zij één vakje van de lange lijst invullen; zij moeten een keus maken! Men moet de mentaliteit van deze mensen kennen om te weten hoe moeilijk deze keus zal zijn. Wij moeten ons er van bewust zijn, dat als iemand deze

buigen voor Gods Woord, moeten hun regeerambt uitoefenen overeenkomstig dat Woord. Niet-kunnen of niet-willen geeft geen vrijheid. Er is een moeten. En er is een weg om van het niet-kunnen en niet-willen af te komen.

De vraag, hoe de Overheid haar toetsingsplicht moet vervullen, is nu meteen al beantwoord. De Overheidspersonen moeten dit doen ten aanzien van hun taak op dezelfde manier als wij dit allen moeten doen ten opzichte van onze dagelijkse roeping. Ze moeten biddend Gods Woord onderzoeken. Ze moeten zich laten leren door hun eigen belijdenis. Ze moeten komen tot een oordeel bij het licht, dat ze uit de Schrift hebben ontvangen. Men leze ook mijn „De oude grondslag", blz. 82-88. Uithuizermeeden, J. Schelhaas Jzn.

groepen kan opvangen het de Arjos zal zijn. Want per slot van rekening gaat het hier om geestverwanten. Hebben de Arjosclubs er al eens over gedacht hoe zij deze jeugd nog voor de verkiezingen kan trekken? Er zal geen enkele club zijn, die geen jonge mensen van dit slag kent. Tevergeefs heeft men getracht hen lid te maken van de Arjos. Ook nu zal dit niet lukken. Helaas zal het wel onmogelijk blijken om een propagandafolder voor deze jeugd te maken. Dat is te betreuren. Maar daarmede zijn we van de kwestie niet af. Laat de Arjos op haar beurt huisbezoek gaan doen! En laat zij minstens één openbare vergadering houden, waar deze jonge mensen persoonlijk worden uitgenodigd. Aan openbare vergaderingen van de Arjos voor socialisten en room-katholiek bestaat geen behoefte. Maar voor onze eigen jeugd zal een uitzondering gemaakt moeten worden. Op zulk een vergadering zal desnoods een spreker kunnen optreden, die de taal der jeugd verstaat. Het hoeven niet alleen „grootmeesters" in de politiek te zijn, die deze taak moeten verrichten. Zij hebben het in de komende maanden druk genoeg. In onze eigen Arjos-gelederen zijn ook de mensen wel te vinden, die dit aankunnen.

De laatste jaren zijn tal van Arjosleden het land doorgetrokken om spreekbeurten te vervullen of clubs op te richten. Een resultaat van de voortreffelijke studieconferenties, die wij hebben gehad. Deze mensen zullen we voor dit werk ook kunnen gebruiken. Wij doen deze suggesties, omdat we geloven dat op dit gebied voor de Arjos een groot terrein braak ligt. De verkiezingsstrijd zal hard zijn. Hoe de uitslag moge zijn, nimmer moeten wij ons kunnen verwijten niet genoeg gedaan te hebben. De Arjos zal de komende verkiezingen niet zonder meer langs haar heen laten gaan. De paar maanden, die ons nog resten zullen nuttig moeten worden besteed. Onze vergaderingen — hoogstens nog vijf à zes — mogen gerust in het teken van de praktische politiek staan. Dan krijgen we kennis van zaken en treden wij zonder schroom al de „lauwen" tegemoet. Hebt u zich wel eens ingedacht welke wervingskracht er van uit zal gaan als de Arjos zich als één man op deze taken gaat werpen? Is het dan niet de moeite waard om deze gedachten in de clubs eens te overwegen? Als wij het gaan doen, doen wij stellig veel en goed werk. De secretaris van de Nationale Organisatie, de heer H. D. W. Boven, is bereid om zonodig de clubs bij de uitwerking van de plannen met adviezen te dienen.

HA-ES POMPEN

De zelfaanzuigende pomp, die zichzelf verdient

Gering krachtverbruik

Geschikt voor diverse vloeistoffen

Vraagt prospectus en nadere gegevens

NV-MEPELÉR MACHINEFABRIEK EN TECHNISCHE HANDELMIJ
F. F. HUISMAN-MEPEL

Christelijk Jongensinternaat
„ZONNEHEUVEL” te Bilthoven

Particuliere Lagere- en Mulo-school, kleine klassen, streng toezicht op huiswerk.
3 H.A. eigen bosterrein.
Uitsluitend normale, gezonde kinderen.

Inlichtingen bij de Directeur T. DE GROOT
Bilderdijklaan 15 Tel. 2509

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnaires in Effecten

KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van Vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

FA. GROOT & Co. - ZAANDAM

OOSTZIJDE 389 - Tel. 81867 b.g.g. 4020

Handel in, en sorteren, en malen van GRANEN,
VEEVOEDERS en AFVALLEN. Ook in loonwerk

Het bedrijf is overgebracht naar Pand
„DE LIEFDE”, VEERDIJK 38b, WORMER

LITHO ZAA NLANDIA

Offsetdruk

*

Steendruk

ZAANDIJK

Cartonnage

Telefoon 81321 (K 2980)

Sloopschepen

Voor Uw sloopschepen is het adres

FA. WED. C. D. HEUVELMAN

TELEFOON 369

KRIMPEN a. d. IJSSEL

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijsvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

**SLUMP'S
VEEVOEDERBEDRIJF**

LEEWARDEN
ROTTERDAM
ZWOLLE

Granen,
Veevoeders
Ruwvoeders
Hooi, Stro en Kunstmest

„KLEIN DUBBELZES”

CHRIST. INTERNAAT VOOR MEISJES te Bilthoven,
met indiv. en gewoon Mulo en Lager Ond., ook Huish.
en andere opl. Tijd. opn., ged. verlof mog. Prettig te-
huis, gezinsverband, mooie omgeving.

Inl. Mej. M. C. Lengkeek, Beethovenlaan 10, Tel. 2985.

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS

WERKENDAM — TELEF. 14

AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

WERKENDAM
TELEFOON 23

* Grond- en Waterbouw-
kundige werken

* Handel in Rijsmaterialen en Riet

T. Spaan Zakken

JUTE - KATOEN NIEUW - GEBRUIKT

Brede Hilledijk 64 - ROTTERDAM-Zuid

TELEFOON 79910 (2 lijnen) Sinds 1840

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenbar”

DELFT

Tel. 136

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa J. TEN KATE VLAARDINGEN - TELEF. 2514

Vraagt offerte

N.V. „STAD ALKMAAR”

Hoofdkantoor: Luttkik Oudorp 15

Telefoon 3723 - 2641 Alkmaar

*Snel en betrouwbaar vervoer door
Noord-Holland en Friesland.*

VERZINKERIJ

FIRMA G. CLEMENTS & ZOON

Alblasserdam

Tel. 423 (K 1859)

Man en Vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw”, waarvan de gevolgen nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets verontrustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christenvrouwen, doch ook naar de Christenmannen.

Prijs f 1,90

Drukkerij LIBERTAS, Drift 13, Utrecht

In- en Verkoop van
BUSSEN en VATEN
ZAAANLANDSE
BUSSENHANDEL „Z.B.H.”
Regeneratiebedrijf
Oostzijde 159 - Zaandam - Tel. 3909

Christelijk Sanatorium voor Zenuwzieken ZEIST

Geneesheer-Directeur: Dr A. HUTTER

Kliniek voor

**SPECIALISTISCH-PSYCHIATRISCHE
BEHANDELING EN VERPLEGING**

- * Afzonderlijke paviljoens met huiselijke sfeer
- * Ruim 40 H.A. wandel- en werkterrein

Bereiding van:

Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crim Végétal
Zeegrass
enz.

N.V. Heerenveensche
Veer- & Kapok-
fabrieken

A. BORKENT

Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 0 5130 - 2741
(2 lijnen)

DEKKER Verpakking N.V.

*

**VERPAKKINGS-
MATERIAAL**
voor **HANDEL en
INDUSTRIE**

*

Grasweg 41, Tel. 61328
Amsterdam-Noord

Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische
Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hooge Riet” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek, 3e klasse tussenaard.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
„Bloemendaal” te Loosduinen, 3e klasse.
„Dennenoord” te Zuidlaren, 3e klasse.
„Wolfheze” te Wolfheze, 3e klasse.
„Vogelzang” te Bennebroek, 3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

BOELHOUWER, KRUYSWIJK & BALHUIZEN

verzending van:
partij-, stuk-goederen en pakketten met boot en auto-diensten tussens:

Amsterdam	- Den Haag	- Delft	- Leiden
32583	117070	198	20364
Gouda	- Zaandam	- Utrecht en Haarlem	
2572	3602	12039	10478

VERDELGT RATTEN

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
uitgegeven door de Antirevolutionaire Partijstichting

1	Politieke rondblik, Prof. A. Anema	f 0.25
3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6	Het Program van Beginselen per stuk	f 0.10
7	Model-reglement van een kiesvereniging	f 0.40
8	Model-reglement van een centrale kiesvereniging	f 0.40
9	Model-reglement van een dorpskiesvereniging	f 0.40
18	Het kapitalisme, R. Gosker	f 0.50
19	In Kuyper's lijn, C. Smeenk	f 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	f 0.35
26	Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	f 0.25
27	Calvinistische reformatie, H. Algra	f 0.35
29	Folder ledenwerfactie bij 100 stuks	f 3.—
32	Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten	f 0.10
34	Adreskaarten bij 100 stuks	f 0.50
37	In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	f 0.45
38	Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0.75
39	De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema	f 0.65
40	De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eysden	f 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	f 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	f 0.65
43	De lijn onzer politiek	f 0.75
44	Roeping en taak (schetsenbundel)	f 1.75
46	De kracht der zwakheid (deputatenrede)	f 0.50
47	Het processieverbod (rapport)	f 0.75
48	Verantwoorde emigratie	f 0.60
49	Onbloedige Revolutie? R. Gosker	f 1.25
50	Voorstellen C.C. Verkiezingen 1952	f 0.25
51	Over de drempel, H. Algra	f 0.70
52	Maatregelen tegen de communisten	f 0.35
53	Verzamelen! Propagandafolder Arjos	f 0.25

Alle bestellingen gaarne door middel van overschrijving op gironummer 89.673 ten name van de Antirevolutionaire Partij te Den Haag, Dr Kuyperstraat 3. Moet per kwitantie worden gedisponeerd, dan wordt f 0.30 extra in rekening gebracht.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Verschijnt 15 maal per jaar

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Prijs per abonnement f 3.— per jaar

Overheidsbemoeïing

E N P A R T I C U L I E R I N I T I A T I E F

Dr J. SCHOUTEN

De verhouding tussen Overheid en bedrijfsleven heeft in deze tijd opnieuw veler aandacht. Terecht, want zij is, wanneer acht wordt geslagen op de sociaal-economische positie van ons volk en op het Regeringsbeleid ten aanzien van onderneming en bedrijf, thans wederom een van de gewichtigste aangelegenheden op politiek gebied. De beschouwingen over die verhouding lopen zeer uiteen. Dit is zelfs voor de oppervlakkig meelevende duidelijk. Principiële verschillen van inzicht, zowel ten opzichte van wezen en taak van de Overheid als inzake aard en plaats van het bedrijfsleven in het maatschappelijk bestel, dragen daartoe in belangrijke mate bij. Dit wordt onderkend door ieder, die althans enigermate kennis neemt van de lectuur over staatsrecht, staatkunde en economie.

Uit die uiteenlopende beschouwingen en principiële verschillen vloeit voort, dat er een strijd gaande is over en rondom de verhouding tussen de Overheid en het bedrijfsleven.

Wij willen over deze voor ons volk en voor iedere burger zo gewichtige zaak enkele gedachten naar voren brengen. In dit artikel doen wij dit met betrekking tot de Overheidsbemoeïing en het particulier initiatief.

* * *

Aan het particulier initiatief op maatschappelijk terrein in het algemeen en op het gebied van het sociaal-economische leven in het bijzonder, kennen wij, Antirevolutionairen, een zeer belangrijke plaats en een grote waarde toe. Dikwijls wordt het zo gezien, dat dit initiatief voor het volksleven en de volkswelvaart een betekenis heeft, welke enigszins is te vergelijken met die van de machine en de motor voor de voortbrenging en de verspreiding

van goederen. Het zet dit leven in gang en houdt het aan de gang. Het is op velerlei wijze de motorische kracht voor levensontplooiing en behoeftenbevrediging. Het is als het ware rusteloos werkzaam om nieuwe middelen te vinden en nieuwe wegen te openen voor de voorziening in de behoeften van mens en maatschappij. Het bewerkt de aanpassing van de voortbrenging, de bewerking en de verspreiding van goederen, aan de gewijzigde inzichten en verhoudingen, aan de verandering en de uitbreiding van de behoeften. Het is voorwaarde voor de ontvouwing van de persoonlijkheid, voor het tot zijn recht komen van de waarde van de mens, van zijn roeping en taak. Het is noodzakelijk voor de aanwending van de vermogens en krachten van de mens ten nutte van zichzelf, de zijnen en de samenleving, voor de vervulling van de opdracht, hem door God gegeven. Vandaar, dat de leuze: erken het particulier initiatief, maak er ruim baan voor, geef het genoegzame vrijheid en voldoende armslag, velen uit onze kring als muziek in de oren klinkt.

Onder het particulier initiatief is in dit verband niet alleen te verstaan het initiatief van de enkele personen. Het begrip is van wijder omvang en strekking. Het omvat, behalve de initiatieven van de enkele personen, ook die van personen gezamenlijk, in onderneming en bedrijfstak, in groepen, verbanden, organen en organisaties. Het is toch veelal zo, dat de enkele personen de initiatieven niet kunnen nemen of verwezenlijken, omdat zij er de voorwaarden niet voor kunnen scheppen, noch over de middelen daartoe beschikken. Dit leidt er toe, dat samenwerking met anderen in een of andere zin nodig is. Onze maatschappij, ons sociaal-economisch leven, geven daarvan het veelvuldig bewijs. De leuze: erken het particulier

initiatief, maak daarvoor ruim baan, heeft dus niet alleen betrekking op het initiatief, de zelfwerkzaamheid, van de enkele personen, maar eveneens en in niet mindere mate op het „zelfdoen” in samenwerking ten behoeve van de maatschappij en ten bate van de sociaal-economische verhoudingen.

* * *

Wie van het vorenstaande uitgaan, dienen steeds voor ogen te houden, dat zij daarmede een belangrijke taak aanvaarden en een grote verantwoordelijkheid voor hun rekening nemen. Men kan er immers niet mede volstaan deze gedachten uit te spreken. De levenshouding, de daad, moet daarmede in overeenstemming zijn. Wie voor het particulier initiatief het pleit voert, heeft zich, wil zijn pleit ernstig worden genomen, en overweging en steun vinden, te geven voor de verwerkelijking daarvan, persoonlijk en in samenwerking met hen, die daarvoor in aanmerking komen. Een beroep op de onmisbaarheid, de betekenis en de voorrang van dit initiatief, dat blijkens het feitelijk gedrag van hen, die dit beroep doen, alleen ten doel heeft de afweer van Overheidsbemoeiing, draagt slechts een negatief karakter. Positief van strekking wordt het eerst als aan het woord de daad wordt gepaard, als de krachten worden ingespannen om van het initiatief in woorden te komen tot het initiatief in daden, waarin wordt bevorderd de totstandkoming van hetgeen nodig en wenselijk is.

Wij menen, dat deze opmerkingen hier op haar plaats zijn, omdat het particulier initiatief, helaas, dikwijls meer wordt geroemd in woorden dan in werken. Wie dit een boude bewering mocht achten, verzoeken wij niettemin zich daarmede toch ernstig bezig te houden, zijn eigen werkzaamheid eens kritisch te bezien, en daarna rondom zich te kijken, Zeker, er is veel prijzenswaardig en vrucht dragend initiatief, maar er is tevens een ontstellend tekort op dit gebied.

Het bewijs daarvoor? Hoe staat het met de belangstelling voor de school met de Bijbel, met de medewerking aan en in de schoolvereniging, met de eigen schoolartsendienst voor het christelijk onderwijs, en met het christelijk buitengewoon lager onderwijs? Hoe met het christelijk nijverheidsonderwijs? Waar is de Christelijk Middelbaar Technische school? Wat geschiedt er ten behoeve van de voorlichting bij de beroepskeuze? Slechts in enkele plaatsen bestaan daarvoor Protestants-Christelijke bureaux. Hoevelen zijn nog altijd niet aangesloten bij de christelijke organisatie op sociaal-economisch terrein? En hoevelen van de aangeslotenen leven er werkelijk voldoende mee, en dragen naar vermogen hun steentje bij voor zulk een inrichting en opbouw van de organisatie, dat zij haar belangrijke taak naar behoren kan vervullen? Wat wordt verricht om de ondernemingsraden en de bedrijfsorganen tot vrucht dragende instellingen te doen worden? Hoeveel blijft er ongedaan op het gebied van de sociale voorzieningen, welke alleen door gezamenlijke werkzaamheid kunnen worden verkregen? Wat zou het een zegen zijn, als de bedrijfspensioenfondsen algemeen tot stand kwamen; voor de daarbij betrokkenen, maar ook voor de ontwikkeling van de sociale verzekering.

Wij kiezen een aantal voorbeelden uit de vele, welke voorhanden zijn. Dit is, dunkt ons, voldoende ten bewijze, dat er een overvloed van werk is voor het persoonlijk en

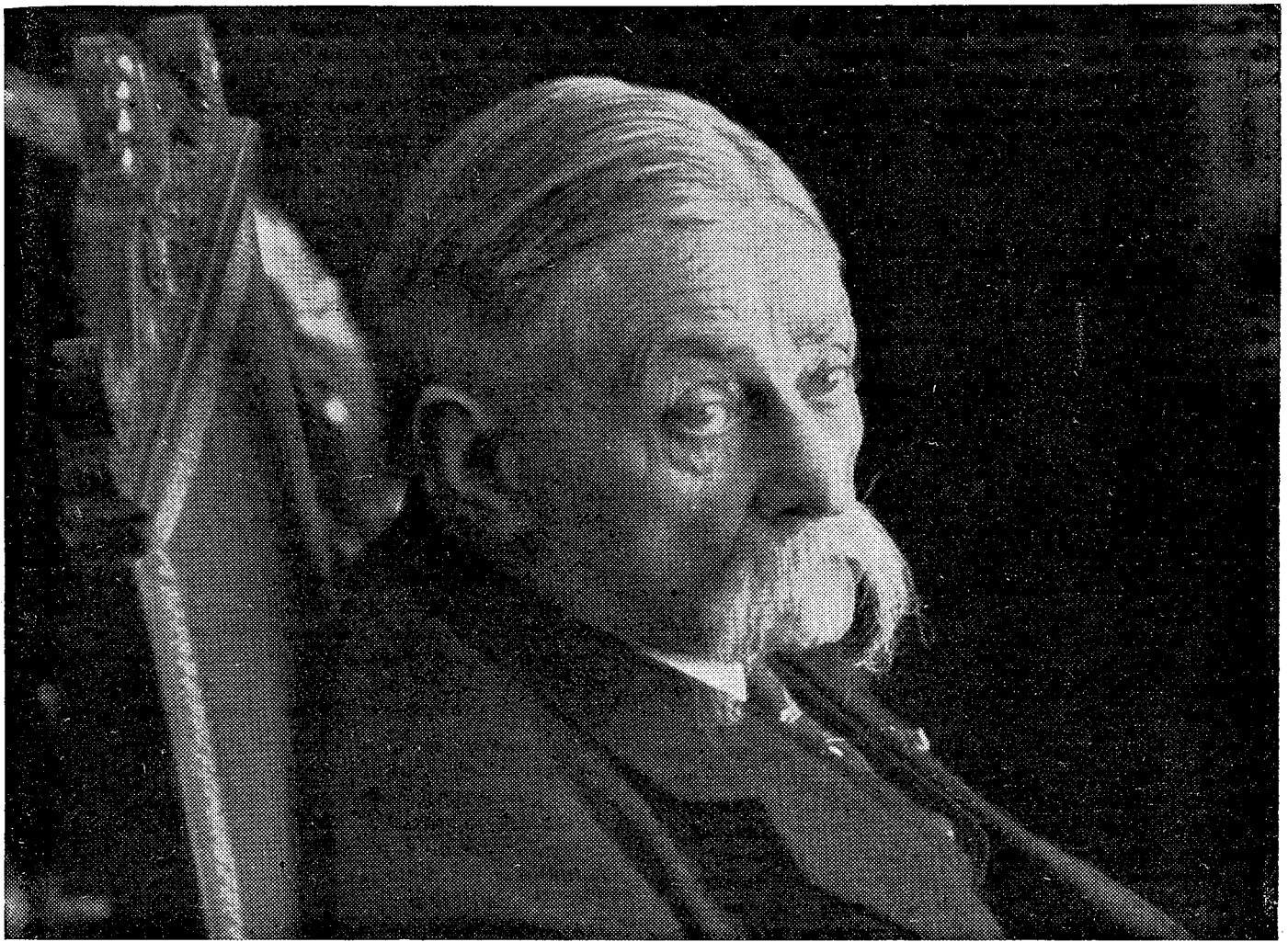
gemeenschappelijk particulier initiatief, en er nog steeds een bedenkelijke afstand bestaat tussen de pleidooien voor dit initiatief en de daadwerkelijke prestaties. Daaruit volgt tevens, dat er een nauw verband is tussen Overheidsbemoeiing en particulier initiatief, ook in deze zin, dat de omvang en het karakter van de Overheidsbemoeiing in sterke mate worden bepaald door de betekenis en de resultaten van de particuliere werkzaamheid. Naar gelang het particulier initiatief aan zijn doel beantwoordt, en voorziet in het nodige en wenselijke, kan de Overheidsbemoeiing een beperkter karakter dragen, eventueel voor bepaalde zaken geheel worden gemist.

* * *

Soms blijkt uit beschouwingen over de Overheidsbemoeiing en het particulier initiatief, dat men een volstreekte tegenstelling tussen die beide aanwezig acht, en van oordeel schijnt te zijn, dat zij uitsluitend als vijanden van elkander kunnen worden gezien. Er wordt dan aangenomen enerzijds dat de Overheidsbemoeiing het tenslotte toelegt op de verschrompeling en de afsterving van het particulier initiatief, anderzijds dat voor de gezonde ontplooiing van dit initiatief de bemoeiing van de Overheid niet kan worden geduld.

Dit is o.i. onjuist. In het algemeen genomen kan het particulier initiatief zijn werkzaamheid alleen met blijvende vrucht verrichten, als er in de samenleving orde heerst, als het rechtsbestel de vereiste voorwaarden schept en de noodzakelijke vastheid en zekerheid verschaft voor de persoonlijke en gemeenschappelijke arbeid ter voorziening in de noden en behoeften. Dit vordert op zichzelf reeds een omvangrijke Overheidsbemoeiing. Voorts dient te worden bedacht, dat de particuliere activiteit in menig geval de medewerking en de steun van de Overheid niet kan ontberen. Daarvoor moge worden gewezen op de onderwijs- en de arbeidswetgeving, waarin wij met voorname stukken van Overheidsbemoeiing te doen hebben. Tenslotte, niet mag worden vergeten, dat de zonde haar verwoestende invloed uitoefent op het gehele leven. De zondemacht werpt zich ook op het particulier initiatief, zowel in zijn doen als in zijn laten. In de ontstentenis en in de verzwakking van dit initiatief treedt zij aan de dag, maar niet minder in zijn werkzaamheid. De werking van dit initiatief brengt goede en kwade vruchten voort. Behalve wording en zegenrijke ontwikkeling, geeft zij verwording en misgewas te zien. En het is de taak van de Overheid door wettelijke voorschriften en haar beleid de wording en de juiste ontwikkeling te bevorderen, en de verwording met haar wrange vruchten te helpen keren. Dit voert nogmaals tot Overheidsbemoeiing.

Daarom is het verkeerd Overheidsbemoeiing en particulier initiatief in het algemeen als vijanden van elkaar te zien. Ook met betrekking tot de Overheidsbemoeiing moet men onderscheiden. Een bemoeiing, welke de gezonde ontplooiing van het particulier initiatief waarlijk dient, hebben wij toe te juichen en te bevorderen. Een bemoeiing, welke dit initiatief overwoekert en het tenslotte dood drukt, hebben wij te bestrijden en te helpen voorkomen. De conclusies, welke hieruit voortvloeien voor wetgeving en bestuur, kunnen uit de aard der zaak alleen worden vastgesteld van geval tot geval.

Professor Mr A. Anema

10 Februari 1872—10 Februari 1952

Mr G. H. A. GROSHEIDE

„En, verneemt men stemmen van zijne leerlingen en oud-leerlingen, dan bespeurt men, welk eene bezieling van hem is uitgegaan en uitgaat, en welk een liefde voor zijn persoon en voor het beginsel, hij heeft vermogen te wekken”.

Aldus Heemskerk in de Almanak van het Studentencorps aan de Vrije Universiteit 1930.

Als oud-leerling kan ik slechts verklaren, dat Heemskerk de stemmen van Anema's leerlingen en oud-leerlingen goed heeft beluisterd. Geen wonder dan ook dat, toen de redactie van „Nederlandsche Gedachten” mij vroeg iets te schrijven ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van mijn oud-hoogleraar, ik het mij een eer heb gerekend aan dit verzoek te voldoen, met de consequentie, dat ik, die Anema in de eerste plaats nog altijd

zie als mijn onvergetelijke oud-leermeester, ook in dit artikel als vanzelf eerst over mijn hoogleraar Anema spreek.

De hierboven geciteerde woorden van Mr Th. Heemskerk werden geschreven naar aanleiding van Anema's 25-jarig hoogleraarschap. Opgetreden als zodanig de 28ste October 1904, vierde hij zijn ambtsjubileum op 28 October 1929. Ik was destijds secretaris-penningmeester van het huldigungscomité en heb het niet zeer uitgebreide archief van dit comité voor deze gelegenheid nog eens

geraadpleegd. Mij troffen daarbij drie dingen. Vooreerst de soberheid van de bekende „circulaire”. Over Anema zelf staan er eigenlijk slechts twee zinnen in:

„Ondergeteekenden meenen, dat deze gelegenheid zich bij uitstek er toe leent, om Prof. Anema te doen zien, hoe hij in zeer ruimen kring wordt gewaardeerd”.

„Het zal onnoodig zijn, om op zijn velerlei verdiensten, die ver buiten den universitair kring reiken, de aandacht te vestigen”.

Dat hij ook toen reeds in ruime kring gewaardeerd werd, blijkt voorts wel uit de samenstelling van het comité, waarin naast anderen o.a. zitting genomen hadden Mr J. Limburg, H. Ch. G. J. van der Mandere, Prof. Mr C. O. Segers (Hoge Raad), Mr J. N. J. E. Heerkens Thijssen.

De belangstelling bij Anema's 25-jarig jubileum was buitengewoon groot. En een van de vruchten van Anema's jubileum is, dat een zeer goed, door Hans Krabbé geschilderd, portret bij het nageslacht Anema's gedachte levendig zal houden.

Zijn 40-jarig ambtsjubileum kon door de oorlog niet worden gevierd, maar in Januari 1949 verscheen „Opstellen op het gebied van Recht, Staat en Maatschappij, aangeboden aan Prof. Dr A. Anema en Prof. Dr P. A. Diepenhorst, bij hun afscheid van de Vrije Universiteit door oud-leerlingen”.

Ik durf niet te zeggen, dat ik in het bezit van een complete lijst van Anema's publicaties ben, al zal er aan mijn gegevens vermoedelijk niet heel veel ontbreken. Als ik in de in mijn bezit zijnde lijst naga, dan komt men tot de conclusie, dat Anema geen veelschrijver is geweest. Als zijn meesterwerk zie ik nog altijd zijn bewerking „C. Asser, Nederlands Burgerlijk Recht, 5e deel, Het Bewijs”, een boek, door de gehele juridische civiel-rechtelijke wereld als standaardwerk beschouwd.

Ook zijn rectorale oratie in 1913 over „De bronnen van het privaatrecht” genoot en geniet nog altijd een grote roep.

Al was Anema naar mijn mening dan geen veelschrijver, hij schreef toch zoveel, dat een behandeling van zijn geschriften de grenzen van dit artikel ver zou overschrijden. Wanneer ontvangen wij het grote werk over de beginselen van het staatsrecht, door Anema ons toegezegd? Als wij één werk graag zouden willen bezitten is het dit wel.

Anema was, zoals Heemskerk hem terecht typeerde, een bezielend docent. Hij had een geheel eigen stijl, en was niet altijd even gemakkelijk. Ik herinner mij nog dat het ons, toen wij destijds op de collegebanken zaten, niet altijd gemakkelijk viel om bij voorbeeld zijn college burgerlijk recht, handelend over „Die Lehre vom richtigen Rechte” van Stammeler, aanstonds te verwerken. Zijn eigen stijl bleek voorts meerdere malen uit zijn terminologie, zijn critische beschouwingen, zijn opvattingen over diverse onderwerpen.

Er zijn onder zijn oud-leerlingen nog verscheidene anecdoten in omloop, die vermoedelijk geen legenden maar weergave van feiten zijn. Kort na zijn optreden in 1904 waren verschillende studenten althans de eerste maal op hun doctoraal examen niet al te gelukkig. Anema typeer-

de dit als volgt: „Wij kweken een kloek slag van jongelui, wij laten ze stralen als houtduiven”. Een ander verhaal op college: „Mijnheer X. werkt met juridische begrippen als een kip met droog zand”.

In zijn critiek over personen was hij vaak niet mals. Maar steeds kwam na de critiek waardering waar te waarden viel, een waardering waaruit bleek, dat hij zelf niet alleen warm Christen was, maar niettegenstaande critiek op mede-Christenen, deze toch als mede-Christenen ten volle waardeerde en voor hun verdiensten zeker niet blind was.

Merkwaardig was Anema's opvatting over schoolvorming. Toen dit onderwerp eens tussen ons werd aangevoerd, nam hij het standpunt in, geen school te willen vormen, omdat het bij schoolvorming voor de adepten buitengewoon moeilijk was onder hun leermeester uit te komen en niet aan zelfstandigheid in te boeten.

Dat Anema voor mij als zijn oud-leerling en oud-promovendus nog vóór alle dingen de gewaardeerde hoogleraar is, zal mij niet euvel kunnen worden geduid.

Dat Anema's betekenis niet bij zijn hoogleraarschap in het burgerlijk recht ophoudt, is algemeen bekend, en verklaart vermoedelijk ook het opnemen van een artikel over hem in dit staatkundig orgaan. Vooreerst beperkt Anema's belangstelling zich ook in zijn publicaties zeker niet tot het privaatrecht. Ik kies enkele titels:

„Calvinisme en rechtswetenschap” 1897.

„De grondslagen der sociologie” 1900.

„Partijgroepering” 1901.

„Staatkundige rondblik” 1902.

„Tweeërlei democratie” 1902.

„Bijzondere Universiteiten” 1903.

„De Coalitie” 1909.

„Een keerpunt in ons kiesrecht” 1913.

„Wetenschappelijke studie thans roeping en voorrecht” 1914.

„Leiden en leiding in de A.R. partij” 1915.

„Relativistische rechtsleer” 1920.

„Onze tijd en onze roeping” 1921.

„Christendom en Volkenbond” 1928.

„De Italiaansch-fascistische staatsleer” 1933.

„De fascistische leuze van een corporatieven staat” 1934.

Anema nam een plaats in in de antirevolutionaire politiek en in de staatkundige geschiedenis van Nederland. Zo was hij in 1938 hoofdredacteur van De Standaard, en is hij vanaf 1921 lid van de Eerste Kamer, was hij lid van een der Staatscommissies voor de Grondwetsherziening. Zoals uit de door mij geciteerde publicaties blijkt, leefde hij ook met de antirevolutionaire politiek in Nederland ten volle mee.

Anema had meerdere functies. Zo is hij jarenlang raadsheer-plaatsvervanger geweest in het Gerechtshof te Amsterdam, is hij lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen, is hij lid van het Permanente Hof van Arbitrage.

Ik geloof, dat naast Anema's hoogleraarsambt, zijn Eerste-Kamerlidmaatschap wel de belangrijkste plaats inneemt in zijn publieke leven. Zijn redevoeringen stonden en staan steeds op hoog peil. Men verzekerde mij, dat de gehele Eerste Kamer altijd vol belangstelling naar

* * * **Lapmiddelen**

De heer De Wilde heeft in de Eerste Kamer, bij de behandeling van het wetsontwerp inzake het toezicht op het credietwezen, de opmerking gemaakt, dat veel eerder controle op dan door de Regering noodzakelijk is.

Daarmee sloeg hij de spijker op z'n kop! In het beleid van de huidige minister van Financiën is wel terdege de tendens aanwezig om zuinig met het staatsgeld om te springen.

De ene controle-instantie volgt op de andere. Doch bij de huidige omvang van de ambtelijke organen, is een grondig toezicht onmogelijk.

Tenzij de Regering en haar diensten uitgaan van de besliste wil om de staatstaak ernstig te besnoeien.

Die wil is bij de Regering en bij de minister van financiën niet aanwezig.

Vandaar dat hetgeen men toepast slechts lapmiddelen zijn, die dikwijls nog weer extra geld kosten.

De heer De Wilde hoopte op een andere wind in de oude woning van Van Oldenbarnevelt aan de Kneuterdijk.

Die hoop wordt alleen verwezenlijkt, als de Nederlandse kiezers bij de komende stembus duidelijk doen blijken, de mening van Mr De Wilde te delen.

* * * **Een plaag**

De moderne middelen stellen de mens tot veel in staat. Doch soms zijn de omstandigheden hem toch weer de baas. In Australië heerst al jaren lang een enorme konijnenplaag.

Dit dier was daar niet inheems.

In het laatst van de 18e eeuw werden vier paren uit Engeland geïmporteerd. Daarvan ontsnapten enkele en waar de natuurlijke vijanden ontbraken ging de vermenigvuldiging in een uiterst snel tempo. Het werd een plaag.

De erosie die miljoenen H.A. grond bedreigt, wordt er o.m. sterk door bevorderd.

De directe schade wordt zo groot geacht, dat wat de konijnen vreten en vernielen, voldoende voedsel zou geven voor 40 miljoen schapen.

Gezien de hoge wolprijzen wordt thans op radicale middelen aangedrongen.

Met een virus, die onschadelijk is voor de mens, kan men opruiming onder het knaagvee houden. Wat echter de belangrijke export van bevroren vlees en vellen, die van belang zijn voor de industrie van vilthoeden, weer schade berokkent.

Zal de landbouw echter niet blijvend worden geschaad, dan zullen afdoende maatregelen, indien ze bestaan, moeten worden genomen.

Waar de wereld, gezien de voedselvoorziening, mee gebaat is.

* * * **Na Napels, Brussel**

De internationale migratieconferentie te Brussel, gehouden kort na die van Napels, had een gans ander resultaat. Een beter en een vruchtdragend.

Dit is te danken aan de geheel andere opzet, het tijdelijk karakter der getroffen regeling en de medewerking der immigratie-landen.

De resolutie, met grote meerderheid aangenomen, bedoelt internationale hulp

bij transport, financiële en technische medewerking en eventuele bevordering van economisch minder ontwikkelde gebieden. Doch plaatst niet de gehele migratie onder één noemer, zoals Napels' project bedoelde.

Voor Nederland mogen we, indien noodzakelijk, hulp verwachten voor extra transport van 10—15.000 emigranten.

Waarschijnlijk zullen we het er zonder kunnen klaren, ook al stijgt het getal emigranten dit jaar tot het recordgetal van 45.000.

* * * **Gevaarlijk drijven**

Het nieuwe jaar is nauwelijks ingeluid of Post en Spoorwegen alsmede sommige openbare nutsbedrijven kondigden tariefsverhoging aan. Bij de N.S. viel reeds de beslissing.

De Regering had naar ons inzicht dit niet mogen tolereren.

De tendens zou juist een tegenovergestelde moeten zijn, gericht op verlaging, geen verhoging. Men vergeet, dat ons volk reeds behoorlijk „uitgekleed" is.

Elke prijs- en tariefsverhoging betekent momenteel een aantasting van de koopkracht en een verdere inschrompeling van de besparing.

De Regering heeft met haar overdadige belastingdruk reeds genoeg afgeroomd. Daar kan nu niets meer bij.

Tenzij men deze semi-staatsbedrijven winst wil laten boeken en de Nederlandse burgers de kaas van het brood haalt.

Men sluite het oog niet voor het gevaarlijke drijven, dat hierin besloten ligt.

hem luistert, en het onlangs gevoerde debat over de eventuele strijd met de akte van Mannheim levert voor de juistheid van de hier geponeerde stelling opnieuw een overtuigend bewijs.

Het is m.i. dan ook een niet genoeg te waarderen gedachte, dat ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag zijn parlementaire redevoeringen zullen worden uitgegeven. In dit verband wil ik speciaal verwijzen naar het artikel van Mr J. van Andel Gzn „Anema in de Eerste Kamer der Staten-Generaal", opgenomen in de hierboven geciteerde, aan Anema en Diepenhorst in 1949 aangeboden bundel. Met bewondering leest men hetgeen Van Andel citeert uit Anema's maidenspeech, in 1922 in de Eerste gehouden over partijvorming en de betekenis van de Eerste Kamer. De verleiding is sterk, om uit Van Andel's belangrijk overzicht te citeren. Ik beperk mij en adviseer U zijn parlementaire redevoeringen af te wachten en te lezen:

„Het is slechts weinigen gegeven, met de kennis van zin en structuur van het recht, de oorspronkelijkheid en pittige beginselvastheid, tevens de niemand ooit kwetsende toon van een Anema in de sferen van staatsrecht en staatkunde te spreken.

Fortiter in re, suaviter in modo. Schoner zou het evenwel zijn, wanneer de wenselijkheid dier sprokkeling kwam te vervallen, omdat van 's maestro's eigen hand het volrijpe werk verscheen".

In het bovenstaande heb ik getracht, anderen deelgenoot te maken van mijn waardering voor mijn oud-leermeester, al ben ik mij bewust, Anema's verdiensten niet in hun volle omvang te hebben geschetst. Men moet in het algemeen niet te veel citeren, doch citeren is verleidelijk, wanneer een ander iets beters heeft gezegd dan men zelf kans ziet om het te zeggen. Ik eindig met een citaat van Heemskerck, dat aansluit aan mijn begincitaat:

„Wat is daarvan het geheim? Ik meen allereerst, dit: hij heeft, eer hij geroepen werd tot het hoogleraarsambt, maatschappelijk en innerlijk een strijd gestreden, waardoor hij het verband tussen wetenschap en het werkelijke leven heeft leren zien, en waardoor het geloofsbeginnsel, dat alle wetenschap en alle leven moet beheersen, zijn innerlijk eigendom werd. En door zijn dichterlijk gemoed kan hij geen dor betoog voortbrengen, maar is hij slechts tot spreken in staat door inspiratie, die op de hoorders inwerkt en hen bezielt".

DE PARTIJ in actie

1. Het advies is vastgesteld

Het versterkte Centraal-Comité is op 4 Februari j.l. te Utrecht in vergadering bijeen geweest ter bespreking van het advies voor de candidaatstelling. Dit advies, hetwelk dezer dagen met de stembiljetten aan de secretarissen der kiesverenigingen wordt toegezonden, bevat 34 namen. De namen zijn geplaatst in de volgorde waarin het Centraal Comité dit wenselijk acht, met dien verstande evenwel dat die volgorde is bepaald aan de hand van de groslijst.

Met voldoening mag worden vastgesteld dat een veel groter aantal kiesverenigingen ditmaal heeft medegewerkt aan het noemen van namen dan vroeger het geval was. Ingekomen zijn rond 580 brieven. Dit betekent echter dat toch nog 300 kiesverenigingen verstek lieten gaan. Waarschijnlijk is dit daaraan te wijten, dat deze kiesverenigingen de samenstelling van het advies aan het versterkte Centraal Comité willen overlaten. In zoverre is er althans verbetering te bespeuren dat bij de vorige verkiezingen slechts 350 à 400 kiesverenigingen actief medewerkten bij de eerste phase der candidaatstelling. Ditmaal zijn het er een 200-tal meer.

2. De stemming over het advies

In de eerstvolgende weken zullen nu alle kiesverenigingen in vergadering bijeen moeten komen om de stemming over het advies te doen plaats hebben. Moest vroeger worden gestemd over de eerste 16 plaatsen uit een advies van 24 namen, ditmaal moet worden gestemd over de eerste 24 plaatsen uit een advies van ten minste 40 namen. De vaststelling van de uitslag geschiedt op de basis van het puntenstelsel. De candidaat, die men no. 1 op de lijst wenst, plaatst men boven aan en deze verkrijgt 24 punten. De candidaat voor de tweede plaats krijgt 23 punten — de candidaat voor de laatste plaats krijgt 1 punt. De volgorde is derhalve beslissend voor het punten-tal dat aan de candidaat wordt toegewezen.

Voor de goede gang van zaken worden de secretarissen verzocht nauwkeurig de hand te houden aan de bepalingen van het reglement voor de candidaatstelling. Zij ontvangen het advies en tevens een enveloppe, waarop door een getal is aangegeven het aantal stemmen, waarop de kiesvereniging recht heeft, en waarop tevens het stempel van het bureau Centraal Comité is geplaatst.

3. Niet alle kiesverenigingen nemen aan de stemming deel.

Niet alle secretarissen ontvangen evenwel deze bescheiden. De kiesverenigingen, die in gebreke bleven hun financiële verplichtingen tegenover het Centraal Comité over de jaren 1948, 1949, 1950 en 1951 na te komen zijn statutair van de deelname aan de stemming uitgesloten. In 1946 en in 1948 is aan deze regel niet de hand gehouden om de kiesverenigingen in de gelegenheid te stellen ook wat de financiën betreft orde op zaken te stellen. Het Centraal Comité is echter van mening dat nu het noodrecht niet langer mag worden gehanteerd.

Het feit ligt er toe dat ruim 750 kiesverenigingen wat dat aangaat een blank strafregister hebben. Daarnaast is er evenwel een aantal dat niet volledig, en een gering aantal dat in het geheel niet aan de financiële verplichtingen voldeed. Aan deze kiesverenigingen is op 30 Januari j.l. nog een ijlbrieven gezonden met de mededeling dat zij tot 10 Februari a.s. kunnen betalen, daarna is het definitief uit. Wie op 10 Februari niet heeft betaald neemt geen deel aan de stemming over de kandidatenlijst en kan op de Deputatenvergadering ook niet deelnemen aan de stemming voor de leden van het Centraal Comité enz. Deze laatste waarschuwing zal ongetwijfeld nog wel resultaat opleveren.

En dat mag ook wel. Want het is niet in orde dat sommige kiesverenigingen speculeren op de solvabiliteit van de andere. Onlangs is aan de penningmeesters een brief gezonden met het verzoek reeds nu een gedeelte te storten van de verschuldigde contributie over het jaar 1952. Aan dat verzoek hebben enkelen reeds voldaan. Daar zijn wij dankbaar voor! Maar het moet de regel worden voor iedere kiesvereniging, dat zij in het voorjaar aan haar contributieplicht voldoet. Het mag niet voorkomen dat in 1952 nog contributie moet worden geïnd over 1951. Daardoor brengt men ook de financiën van het Centraal Comité in wanorde. Op dit moment weten wij nog niet hoeveel kiesverenigingen zullen worden uitgesloten. Wij hebben het vermoeden, dat de meesten vóór 10 Februari zullen hebben betaald, waarna ook aan hen de bescheiden voor de stemming over het advies nog zullen worden toegezonden.

4. Abonnementsgelden. Giro 89673

De abonnementsgelden voor het kaderorgaan „Nederlandse Gedachten” moeten thans worden voldaan. Binnenkort zullen de kwitanties worden aangeboden. Aan onze lezers wordt nu verzocht, nu reeds per giro te betalen. Het is voor velen een kleine werkzaamheid per giro te betalen. Ons gironummer is 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij. Het voorkomt veel administratie. Het bespaart U inningskosten. Voor het bureau betekent het minder werk en dat is vooral in dit voorjaar van veel betekenis. Werkt U mee?

5. Doorzetten

De actie voor ons kaderblad moet met kracht worden voortgezet. Het vorig voorjaar is deze actie met een zeer verblijdend resultaat bekroond. Aan het einde van dit jaar waren er 700 abonnementen meer dan aan het begin en daarmee is de dalende lijn der laatste jaren gebroken. Dit jaar gingen wij met een vrij grote ruk omhoog. Daar zijn wij dankbaar voor. Want het aantal dankjes dat wij b.v. van emigranten ontvingen was niet onbelangrijk. Desondanks viel er vooruitgang te bespeuren. Dat is een reden om dankbaar te zijn. Maar het doel is nog lang niet bereikt. Er zijn nog tal van mogelijkheden. Duizenden wachten er op zich te abonneren. Zij moeten nog even worden aangemoedigd. Op iedere vergadering van de kiesvereniging geve men toch aandacht aan deze zaak.

Het oudste en het jongste lid van het Centraal-Comité — de nestor en de benjamin van het college, dat geen besturende, alleen maar een leidende functie vervult in de Anti-revolutionaire Partij. De heer L. F. Duymaer van Twist, links, ons erelid (85 jaar), weet het zo langzamerhand wel. Het jongste lid, de Heer Bouma, afgevaardigde van Limburg, bestudeert ijverig de stukken. De derde is de Heer Mr van Aartsen, de nieuwe vertegenwoordiger voor Den Haag in het Centraal-Comité.

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Wie zal de lakens uitdelen?

De parlementaire kerstvacantie is al weer voorbij. De Tweede-Kamerleden hebben zich nagenoeg de hele maand Januari ver van het Binnenhof gehouden, maar zijn nu weer aan de slag. De Eerste Kamer heeft in de loop van genoemde maand al enige belangrijke zaken behandeld. De laatste ruk voor de verkiezingen is begonnen.

Het belangrijkste, dat onze Senaat te verwerken kreeg, was het wetsontwerp: Toezicht op het credietwezen. Een ingrijpend ontwerp. Het brengt het gehele Nederlandse bankwezen onder controle van de Nederlandse Bank, waarvan de Regering de touwtjes in handen heeft. Het zou juist geweest zijn, dit ontwerp te laten liggen tot na de verkiezingen, meende Mr De Wilde. Dan had immers ons volk, bij het bepalen van zijn houding, dit punt mee in zijn overweging kunnen betrekken. Nu lijkt het, alsof het ontwerp er nog gauw door gejaagd moest worden, om deze oogst nog net voor de bui de socialistische schuren te kunnen binnenrijden.

Want zo lag het. Dit kabinet steunt op vier partijen. Daarvan

waren de C.H.U. en de V.V.D. finaal tegen de voorgestelde controle. Uit de kring van de K.V.P. kwamen aanvankelijk al even afwijzende geluiden, die evenwel verstomden, toen bleek, dat de R.K. fractie in de Tweede Kamer, wanneer aan zekere voorwaarden voldaan zou worden, vóór het ontwerp zou stemmen. Zo werd ook deze zaak een offer, dat de K.V.P. zich moest getroosten terwille van de rooms-rode samenwerking.

Intussen, al is dit ontwerp aangenomen en daardoor de zaak niet eenvoudig weer terug te draaien, dat zal voor ons volk een reden te meer zijn, om straks, bij de verkiezingen, te weten wat het wil.

Sinds 1945 bepalen de socialisten de koers van het schip van staat. Zij hebben misschien niet helemaal alles te vertellen. Maar op de punten, waar het voor hen op aan komt, zetten ze hun zin door. Dat was heel duidelijk het geval in de Indonésische politiek, waarin de K.V.P. al touwtrekkend volkomen over de streep getrokken werd. En nu het op financieel en op sociaal-economisch terrein niet glad meer zit, nu op dit

gebied moeilijke problemen liggen en ingrijpende beslissingen genomen moeten worden, nu volgt de P.v.d.A. weer de politiek van dwingen en dreigen, om tenslotte de dingen weer zo te krijgen, als zij ze wenst.

De vraag van 1952 is: Moet dat zo doorgaan? Moet Nederland socialistisch geregeerd worden of niet? Zal deze minderheid de lakens blijven uitdelen?

Het denkend deel der natie

Een van de dingen, waarop Mr De Wilde in zijn uitstekende rede — waarvan de belangrijkste gedeelten in dit nummer zijn afgedrukt — op wees, was de enorme zelfverzekerdheid van Prof. Lieftinck. Hij had dit ook algemener kunnen stellen en het kunnen zeggen van alle socialististen.

Zoals in de vorige eeuw de liberalen zich als het denkend deel der natie beschouwden, zo hebben nu de socialististen de politieke wijsheid in pacht. Als er iets niet zo goed gaat, zó, dat zij ook zelf moeten erkennen, dat de zaak niet helemaal gezond is, dan zijn het altijd anderen, die het gedaan hebben. In de Indonesische kwestie gaf men, wanneer het niet vlotte, herhaaldelijk de schuld aan de oppositie. Op sociaal-economisch gebied zijn er ook heel wat van die schuurpalen. Eén ding is zeker: aan het socialistisch systeem ligt het niet. De socialistische politiek is immers wetenschappelijk opgebouwd. Daar kan het eenvoudig niet aan liggen.

Wanneer het met de woningbouw spaak dreigt te lopen, wanneer het aantal werklozen onrustbarend stijgt, dan nog twijfelt men geen ogenblik aan de juistheid van het systeem. Mr De Wilde hield Prof. Lieftinck deze spiegel voor. Niet om hem persoonlijk onaangenaam te zijn. Hij verklaarde ruitelijk, grote eerbied te hebben voor de uitgebreide kennis van de minister en voor zijn enorme werkkraft, voor de zuiverheid van zijn bedoelingen en voor de ernst, waarmee hij alle zaken behandelt. Het speet hem, dat de minister geneigd blijkt, bestrijding van zijn politiek als „hetze” aan te duiden en deze critiek eenvoudig te bagatelliseren, door ze als „onwetenschappelijk” te brandmerken. De na-oorlogse regeerders kunnen bar slecht tegen critiek, hoe kwistig zij er zelf ook mee zijn tegenover anderen.

Ook minister Lieftinck is zich geen fout bewust. Dat de huidige geldschaarste minstens mee door zijn politiek is veroorzaakt, ontkent hij ten enenmale. Maar, aldus Mr De Wilde, in werkelijkheid ligt de oorzaak aan onze huidige narigheid niet bij de banken, maar de overheid, die het nationaal vermogen en het nationaal inkomen naar zich toetrekt, die met grote willekeur daarover beschikt en die voortdurend bezig is, het gevaar voor inflatie te vergroten. Telkens worden lapmiddelen gebruikt om het nog even af te wenden.

Daarom is het eigenlijk zo, dat niet controle op de banken,

maar meer controle op de Overheid dringend nodig is. Het is een tragische rampsop voor ons land, dat na de slagen van de laatste oorlog ook nog een lange periode van socialistisch experiment is gekomen.

Moge er, zo eindigde Mr De Wilde zijn rede, spoedig in het oude huis van Johan van Oldenbarnevelt, waar thans Prof. Lieftinck resideert, een andere wind waaien.

De critiek en de kunst

Over deze financiële debatten nog één ding.

Er is over de financiële politiek van de dertiger jaren ontzettend veel getheoretiseerd, in geschrift en in woorden. Men wist precies aan te geven, waar de fouten lagen.

Het is hiermee zo ongeveer als met een schaakwedstrijd. Na de match worden de partijen zorgvuldig geanalyseerd. Men behoeft waarlijk geen grootmeester te zijn, om achteraf hier of daar een zwakke zet aan te kunnen wijzen.

Maar wil dat nu zeggen, dat die criticus, zelf achter het bord gezeten — tegenover een andere tegenspeler — een volmaakte partij speelt, wanneer hij die zwakke zetten maar vermijdt? Natuurlijk niet. Het is heel goed mogelijk dat die criticus er geen snars van terecht brengt.

De critici van weleer zijn nu de spelers van de financiële en sociaal-economische politiek. En het is al wel duidelijk, dat zij een allesbehalve volmaakte partij spelen. Het resultaat is na zeven jaar spelen droevig. De „stelling” zag er wel aardig uit, maar er zat totaal geen innerlijke sterkte in. Duidelijk gezegd: we hebben alleen maar een tijd lang enige schijnwelvaart gehad.

De critiek is nog altijd heel wat gemakkelijker dan de kunst. In de eerste jaren heeft men Prof. Lieftinck maar laten „spelen”. Men moest eerst eens kijken wat hij er van maakte. Maar nu komen de critici los. En nu treft de minister het lot, dat alle spelers treft. Nu is hij niet de criticus, nu critiseren anderen hem.

Beslist, het begint nog pas. Prof. Witteveen heeft de fouten in het gevoerde beleid al aangewezen. Het zijn trouwens punten, waarop o.a. Mr De Wilde, misschien minder wetenschappelijk maar meer op grond van een gezond inzicht, al lang eerder de aandacht gevestigd had.

Maar, 't is nog slechts een begin. De economie is een jonge wetenschap, die graag nog veel wil leren. En haar object is de financiële en economische werkelijkheid. Zo zal de politiek van na de oorlog uitgeplozen en uiteengerfeld worden, tot men de verbanden zo nauwkeurig mogelijk heeft blootgelegd. Of hij het prettig vindt of niet, Prof. Lieftinck gaat onder het ontleedmes.

De fouten worden al aangewezen. Socialistische financiële politiek was ook in het verleden weinig solide en daarom weinig heilzaam. En zij is dat ook nu niet geweest.

Onze Adverteerders

Voortaan zullen op de omslagpagina's van ons blad een aantal advertenties geplaatst worden. Wegens enorme stijging van de papierprijzen heeft de redactie gemeend hiertoe te moeten overgaan, opdat hierdoor de exploitatie van ons blad beter mogelijk is.

Wij roepen onze adverteerders een hartelijk welkom toe. Wij waarderen hun medewerking aan ons blad in deze vorm.

Aan onze lezers vragen wij speciale aandacht voor hetgeen onze adverteerders hebben aan te bieden en wij verzoeken hen van deze adressen gebruik te maken zoveel dit mogelijk is.

TROFFEL EN zwaard

T. CNOSSSEN

André Siegfried geeft in zijn onlangs in het Nederlands vertaalde boek „Volkskarakters” een beeld van de „revolutionnaire” verandering in het volkeren- en mensenleven.

Zeer leerzaam is ook zijn beschouwing over de veranderde positie van Europa. Het is als in het verleden, wereldrijken komen op en wereldrijken gaan ten onder.

Echter — en hier ligt wel een verschil met vroeger — de technische ontwikkeling, de moderne beheersing van vele elementen der natuur, laat een veel grotere invloed vanuit een bepaald centrum op een deel of zelfs op heel de wereld toe dan voorheen.

Als Ahasveros in zijn machtig rijk van 127 volken en landschappen een wet wil doen afkondigen, worden de koeriers op paarden en muil dieren aangespoord tot de grootste spoed, doch de snelheid blijft beperkt tot die van het dier, dat bereden wordt en bedraagt weinig meer, bij wisseling van rijdieren en berijders, dan honderd kilometer per dag. Deze afstand valt vergeleken bij een gewoon lijnvliegtuig, met een kruissnelheid van 450 kilometer per uur, in het niet. Niet in tachtig dagen, zoals Jules Verne fantaseerde, doch in tachtig uren kan men thans om de aardbol vliegen.

Deze feiten moeten grote invloed hebben op het wereldleven. En het is mede tengevolge van de steeds verder schrijdende techniek en de mogelijkheden, die daar uit voortvloeien voor een centrale macht, belichaamd in een persoon of in een systeem, dat velen huiveren voor deze gang van zaken.

Die hierin de voorboden zien van een toekomstige anti-christelijke wereldstaat.

Daarbij maakt de een de ander bang. Men spreekt en schrijft elkaar na.

Men schildert de toekomst met donkere schaduwen en men klemt zich dikwijls krampachtig vast aan het bestaande en het bekende. De geestelijke afval ziet men nauw doorweven met een veranderd wereldbeeld en wie kent niet de weeklage: het is religieus en zedelijk nog nooit zo slecht geweest als vandaag. Wij menen tot voorzichtigheid in het oordeel en tot nuchterheid te mogen opwekken.

Wie zich laat leren door de Heilige Schrift, wie met oordeel des onderscheids de algemene- en kerkgeschiedenis raadpleegt, vervalt ook vandaag niet tot een steriel pessimisme. In Nederland, maar ook in tal van andere landen, heeft God niet alleen nog zijn „zeven duizenden” die hun knie voor Baäl niet buigen, maar zijn er nog vele tekenen van bewust Christelijk leven. De vorm waarin zich dit openbaart is niet overal dezelfde, doch dit sluit het feit niet uit.

In ons land heeft de staatkundige en maatschappelijke ontwikkeling geleid tot een organisatie op basis van

scherp belijnde beginselen, in andere landen is dit niet het geval.

Maar juist daardoor heeft in Nederland het propagere van de doorbraakgedachte een onhistorische strekking en is de houding van Prof. Van Niftrik inzake de school in wezen aan de doorwerking van het Christelijk beginsel in ons volksleven vijandig. Overigens is het noodzakelijk bij alle verandering in de wereld oog te hebben voor de werkelijkheid. Wie het minst van allen verandert is de mens zelf. Een ieder die zijn eigen hart kent, weet dit.

Naar ons inzicht wordt het verband tussen de gemechaniseerde wereld en de daarbij passende „asphalt”-mens veel te sterk en vooral veel te causaal gelegd. Natuurlijk heeft de moderne industrialisatie invloed op de in de grote fabrieken werkende mensen.

Evenals de modernisering van de landbouw invloed uitoefent op het type boer. Doch — en hier gaat ons bezwaar tegen — men stelle het niet voor, alsof de verandering alleen in ongunstige zin zich voltrekt. Er is niet enkel achteruitgang.

Om in Nederland te blijven, leze men nog eens de *sociale* geschiedenis. Wie de werkelijke toestand kent van de thuiswerkers in Brabant, de veenarbeiders in de Noordelijke provincies, de textielbewerkers in Twente, een eeuw geleden, zal met dankbare blijdschap de wijziging ten goede opmerken. In maatschappelijk en zedelijk opzicht. Deze voorbeelden kan men vermenigvuldigen met bijna elk soort van loonarbeiders.

Met deze verbetering in de maatschappelijke omstandigheden is mede besloten een grotere mogelijkheid om dit deel van het Nederlandse volk te benaderen met de roeping, die God aan elke mens stelt. Niet alsof welvaart alleen voorwaarde is voor een gezond Christelijk leven. Rijkdom kan ook leiden tot verwereldlijking. Australië leert het. Doch wel omdat Agurs bede: Geef mij het brood mijns bescheiden deels” ook vandaag nog volkomen concreet is.

Hier keert onze levensovertuiging zich vierkant tegen het Communisme en het Marxisme.

Niet het materiële, doch het geestelijke is beheersend. Steeds weer moet — ook in de beoordeling en bestrijding van ons tegenoverstaande stromingen — gezocht worden naar de grondslag, het wezen en het motief van deze bewegingen. Bij alle veranderingen die zich voltrekken moet men niet enkel letten op het uitwendige, doch trachten het essentiële te zien.

Dit is soms wel heel moeilijk.

Vooral ook tengevolge van een lawine van publicaties die elkaar tegenspreken.

Daarom is het niet te verwonderen, dat velen de draad kwijtraken.

Antirevolutionaire voorlichting dient niettemin

Wat de krant Schrijft

Nogmaals: emigratie

In Nederlandsche Gedachten van 22 Januari gaven wij in deze rubriek een analyse van het aantal emigranten gedurende het eerste halfjaar van 1951. Deze cijfers waren overgenomen uit de Nieuwe Provinciale Groninger Courant van 10 November 1951:

Inmiddels is ons gebleken, dat de percentages voor de kerkelijke gezindten niet geheel juist zijn. In bedoelde periode zijn nl. geëmigreerd 22.454 personen, van wie 6.776 (30 %) tot de gereformeerde gezindte behoorden, 5.969 (27 %) tot de Ned. Herv. Kerk, 6.437 (28 %) tot de R.K. Kerk, 853 (4 %) tot overige gezindten en 2.419 (11 %) tot geen kerk. Ook in de rangschikking naar politieke overtuiging zal nu wel enige wijziging moeten worden gebracht.

In het licht van bovengenoemde cijfers zal de geciteerde nabeschouwing van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant moeten worden geplaatst.

Sprekende cijfers

In Het Vrije Volk van 7 November komt het volgende artikeltje voor:

De Communistische Partij Nederland heeft van 1946

steeds weer, wil zij verhelderend werken, aan die eis te beantwoorden.

Als in Rusland het bolsjewisme een huwelijk heeft aangegaan met het oud-Russische nationalisme en in economische zin een ontwikkeling gaande is, die uitloopt op een typisch staatskapitalisme, dan zag men in Engeland, onder de nu vervangen Labour-regering, precies zo een gemeenschap tussen het de grote productiegroepen nationaliserende socialisme en het in feite oud-Engelse imperialisme.

Deze verwantschap heeft haar oorsprong in principes en denkbeelden, die niet zo diametraal tegenover elkaar staan, als van socialistische zijde gaarne voorgesteld wordt.

De verkiezingstijd is niet alleen een periode van strijd, maar ook van oriëntering. Wie genoopt wordt een oordeel te vormen, wordt gezet tot studie.

Troffel en zwaard, het zijn de onvergankelijke emblemata van het Christendom, zolang deze aarde draait. Doch ze dienen gehanteerd te worden op een wijze, die het mogelijk maakt Gods zegen er over in te roepen.

tot 1950 meer dan het derde deel van haar kiezers-aanhang of 174.000 stemmen verloren.

Dat lijkt een nogal stevige aderlating, maar Paul de Groot heeft in zijn onverwoestbaar optimisme uitgemaakt, dat er eigenlijk niks aan de hand is. Die 174.000, zo zegt hij, stonden onder „een ontzaglijk geestelijke druk” en toen zijn ze bang geworden en durfden gewoonweg niet meer op Gerben Wagenaar te stemmen.

Dit is een typisch Russische kijk op de zaak van Paul de Groot. Hij heeft zijn 174.000 deserteurs trillend het stembureau zien ingaan, schichtig en steeds omkijkend slopen zij het stemhokje binnen, het rode potlood verwijfde een ogenblik boven Gerbens naam. Zouden zij het wagen? Zouden zij vrouw en kinderen blootstellen aan de terreur van de concentratiekampen, waar alle communistische stemmers in Nederland onherroepelijk terecht komen?

Neen, dat waagden de 174.000 niet. Bedroefd en verbitterd zetten zij een nijdige kras op het stembiljet of vouwden het papier ongevuld weer dicht. Want dat merkt toch niemand.

Zo moet het gegaan zijn, volgens Paul de Groots niet heel logische gedachtengang. En aangezien het aantal stemmen, dat blanco of van onwaarde was, met 98.000 is toegenomen, is de grootste helft al weer terecht. Over die overige 76.000 wordt verder niet gesproken.

„De cijfers spreken”, staat er boven het artikel in De Waarheid, waarin de 174.000 verloren stemmen worden weggeschreven.

Inderdaad, de cijfers spreken, maar Russisch spreken zij niet.

Absentisme onder Kamerleden

De redactie van De Opmars, het propagandablade der K.V.P., heeft de moeite genomen eens na te gaan, hoe trouw de vergaderingen der Tweede Kamer door de leden worden bezocht. In het nummer van 7 December schrijft zij daarover:

Herinnert U zich, lezer, de ingezonden stukken in de dagbladen, wanneer bij een bepaalde gelegenheid de vergadering van de Tweede Kamer niet tijdig geopend kon worden, omdat het vereiste aantal leden niet aanwezig was? Of wanneer een stemming om dezelfde reden in gevaar kwam?

Dan zult U zich ook de ergernis herinneren, die uit deze artikelen nadrukkelijk sprak en de verwijten tot de afwezige Kamerleden gericht.

Wij hebben de moeite genomen het zittingsjaar 1950—1951 der Tweede Kamer eens onder de loupe

te nemen vooral wat de aanwezigheid der leden betreft op de openbare vergaderingen. Uiteraard moest een onderzoek naar de talrijke afdelings- en commissievergaderingen achterwege blijven. De vermelding hiervan is echter niet overbodig, omdat buitenstaanders de omvang van deze werkzaamheden meestal onderschatten, omdat zij niet in de openbaarheid treden.

In het jaar 1950—1951 werden 93 vergaderingen gehouden. Twee Kamerleden hebben blijkens hun geplaatste handtekeningen alle vergaderingen bezocht: de heren Schouten en Terpstra van de Antirevolutionaire partij. De grootste spijbelaars waren de communisten De Groot en Hermans, die van de 93 vergaderingen slechts 9 bezochten. Bij de K.V.P.-fractie spannen de kroon de Kamervoorzitter, Dr Kortenhorst, die 92 vergaderingen bezocht en de heer Janssen, die ook alle vergaderingen op één na bijwoonde.

Wanneer men het gemiddelde bezoek van alle Kamerleden gaat bepalen, dan blijkt dat 79,2 procent de uitkomst is. Gemiddeld wonen de Kamerleden dus 79 van de 100 vergaderingen bij. Een gunstig percentage, waarvan menigeen misschien zal opkijken na de alarmerende berichten, die hij wel eens las.

Zoekt men dit gemiddelde bij de verschillende fracties, dan blijkt een niet onbelangrijk verschil aanwezig. Hier volgt dit gemiddelde:

K.N.P.: 94,6 procent; C.H.U.: 89,2 procent. A.R.: 86,5 procent; St. Geref.: 86,5 procent; K.V.P.: 79,7 procent; P.v.d.A.: 78 procent; V.V.D.: 73,5 procent; C.P.N.: 59,8 procent.

Uit deze cijfers blijkt, dat de vertegenwoordigers der zeer kleine partijen trouwe bezoekers van de Kamervergaderingen zijn. Op grond van hun positie als eenling of als duo is een zeer trouw bezoek dan ook wel noodzakelijk.

De beide protestants-christelijke partijen slaan ook een zeer goed figuur, zij komen beide een heel eind boven het gemiddelde uit, de C.H.U. zelfs met bijna 10 procent. Wat de K.V.P. betreft, zij komt even boven het gemiddelde uit, terwijl de P.v.d.A. er bijna 2 procent onder blijft. De V.V.D. blijft beneden de maat, terwijl de C.P.N. het veelvoudige absentisme blijkbaar tot een systeem heeft verheven.

De A.R. Kamerfractie kan dus trots zijn op haar voorzitter en haar secretaris, die niet één vergadering hebben verzuimd.

Kras oordeel

Dat in de C.H. Unie — laten we zeggen: verscheidenheid van mening bestaat, mag bekend worden verondersteld. Doch het volgende oordeel, geciteerd uit een adres van een veertiental vooraanstaande Unieleden aan de Unieraad der C.H.U. en gepubliceerd in het C.H.-orgaan De Nederlander van 18 Januari, overtreft wat wij tot op heden op dit gebied hadden meegemaakt. Deze leden stelden namelijk,

dat het gehele Kabinet voor ons onaanvaardbaar is, helaas met inbegrip van onze geestverwanten, die, door in het Kabinet zitting te nemen, zich hiermede homogeen hebben verklaard, ook ten aanzien van de Indonesië-politiek. Wij achten hun houding een klap in het gezicht van de meerderheid van onze Tweede-

Kamer-fractie en van onze gehele Eerste Kamer-fractie.

Bovendien geldt voor beide bewindslieden onderscheidenlijk nog als grief, dat:

1. **Minister Mulderije** in „De Beginselenwet Gevangeniswezen” beginselen deed belichamen, die in strijd zijn met onze christelijk-historische beginselen (vgl. de bestrijding door Mr W. F. E. baron van der Feltz); en er bovendien allerminst in geslaagd is, het heersende wantrouwen tegen de Bijzondere rechtspleging weg te nemen. Ten derde een weifelende houding aannam in de eisen van de Friese bevolking tot erkenning van haar taal.

2. **Minister Staf** ten aanzien van de vaccinatie een standpunt innam, dat steeds door de Christelijk-Historische Unie werd bestreden en voorts de handhaving van de Zondagrast tijdens de militaire oefeningen in Duitsland heeft veronachtzaamd.

Wij zijn van mening, dat een volk, dat zijn beginselen veronachtzaamt, politiek te gronde gaat!

't Is althans duidelijke taal.

Afgodsbeeld

Waartoe de voortdurende communistische propaganda leidt, moge blijken uit het volgende artikeltje in

Het Vrije Volk van 8 Januari:

Een redacteur van de „Manchester Guardian” heeft een hoorspel beluisterd, door kinderen en voor kinderen uitgezonden in Moscou. De jeugdige acteurs en actrices dromen, dat ze zich in het Kremlin bevinden vóór het verlichte raam van Stalins werkkamer. En dan volgt dit stukje dialoog:

J o n g e n : En dan zie ik in mijn droom dat het licht verdwijnt . . . hij gaat zeker naar bed. Maar eerlijk gezegd, kan ik me dat toch niet voorstellen, dat hij zó maar in bed stapt, zoals ieder ander. Gek natuurlijk, want hij moet zijn rust hebben als andere mensen. Maar van hem kan ik het me niet indenken. Neen, juist van hem niet. Want elke morgen als de zon opkomt boven Moscou, dan denk ik dat hij het is, die zijn stralen uitzendt.

M e i s j e : Zeg, wat zouden we doen als kameraad Stalin eens plotseling bij ons kwam op het Rode Plein, dat hij daar gewoon vóór ons stond en vroeg: „Wel, hoe gaat het met jullie?” Wat zouden we dan moeten zeggen?

A n d e r e j o n g e n : O, ik weet wel wat ik zeggen zou. Niets over mijn mooie puntenlijst op school. Maar ik zou hem vertellen, wat ik later doen wil.

M e i s j e : En wat is dat?

J o n g e n : Ik zou zeggen: „Lieve kameraad Stalin, als ik groot ben wil ik het Sowjetland verrijken met prachtige paleizen van steen, staal en marmar, die ik zelf zal bouwen . . .” (De andere kinderen juichen). Zij die de oorsprong van mythologieën en volkslegenden willen opsporen, kunnen hieraan hun hart ophalen, tekent het Engelse blad bij dit communistische Byzantinisme aan. Reeds tijdens zijn leven wordt de figuur van de dictator gebalsemd tot een soort zonnegod, ter wille van de propaganda. En voor dit afgodsbeeld wordt zonder enig gewetensbezwaar de argeeloosheid van kinderen misbruikt.

Studentenparlement

In „Het Vaderland” van 3 Januari vonden wij het volgende niet onjuiste oordeel over de onlangs plaats

gehad hebbende opvoering van een Leids studentenparlement in de vergaderzaal van de Tweede Kamer:

Was het houden van dit parlement te dezer plaatse 1e. gewenst? 2e. noodzakelijk? 3e. gerechtvaardigd? Men moet aannemen dat het houden van dit parlement tot strekking had de Leidse studenten kennis bij te brengen van de inrichting en doelstelling van onze staatsinstellingen.

Wij vragen: indien de hoogleraren in staatsrecht en staatsinstellingen niet bij machte zijn door het houden van colleges de studenten deze kennis bij te brengen en men dus een imitatie van een vergadering der Volksvertegenwoordiging nodig achtte, waarbij studenten een rol vervullen, waarom wordt dan de oplossing niet gevonden door te vergaderen in een localiteit van de Leidse Universiteit of een te huren vergaderzaal?

Was het experiment in de Tweede Kamer noodzakelijk? Ja, zal men zeggen, omdat anders lang niet dezelfde reclame, de grote ruchtbaarheid werd verkregen als thans, dank zij alle tam-tam en geroer der grote trom die nu zijn gebezigd. Is dit zo gewenst? Of moest dit alleen dienen om de ijdelheid der studenten, en vooral ook van hun ouders, te strelen? Wij zien hier een groot gevaar voor zelfoverschatting dat nog toeneemt, als in verslagen (Alg. Hand.) wordt gerept: „dat het spel getoond heeft dat onder de jonge intellectuelen krachten schuilen die voor de toekomst van ons volk van hoge waarde zullen kunnen zijn”.

Dit moet nog bewezen worden.

Bij vorming van een parlement in intieme kring hadden alle studenten even veel gelegenheid gehad om de thans gebleken scherpzinnigheid en intellect, waarvan vooral de vooraanstaanden blijk hebben gegeven, te tonen! Ook dan kon de pers zijn uitgenodigd.

Het bovenstaande geldt de al of niet wenselijkheid voor de studenten. Maar of het gebruik van de Tweede Kamer der Staten-Generaal voor dit doel gerechtvaardigd was is een heel andere vraag.

Ontegenzeggelijk is het gebruiken van onze hoogste Landsvergadering voor deze vertoning —, want dat was het — geen bewijs van veel gevoel voor de waardigheid der Volksvertegenwoordiging. Het gehouden experiment zal de eerbied van ons volk voor zijn „echte” parlement niet verhogen! Wij geloven niet dat in enig ander parlement in Europa dit experiment zou zijn toegelaten. Meent men dat wanneer een groep studenten van Oxford of Cambridge zich in de Houses of Parliament zou hebben gemeld met de bedoeling een zitting na te bootsen onder vermelding: X zal daarbij de functie van Winston Churchill vervullen en Y zal Attlee voorstellen, enige kans van slagen zou hebben?

Omdat het wel aanbeveling verdient dat studenten inzicht verkrijgen in taak en werkkring van de Raad van State kunnen wij nu eerlang een analoge voorstelling en wel in de zittingszaal van dit lichaam verwachten? Immers, anders is het niet „echt”! En moeten wij om de taak en de bevoegdheden van de Kroon te leren kennen niet een bijeenkomst imiteren waarin gij, pienter meisje, de rol van H.M. de Koningin zoudt kunnen vervullen en een ander die van Directeur van het Kabinet der Koningin zal voorstellen? Ja, maar dan in het Paleis op de Lange Voorhout, dan kunnen we tevens de ontvangst van ambassadeurs of gezanten weergeven.

Bij de proef-voorstelling is gezegd: „dat deze des te belangrijker is omdat zij bij welslagen op groter schaal zal worden herhaald”.

Betekent dit dan ook de andere universiteiten in ons vaderland een „beurt” krijgen, of moet hier aan een prae vóór Leiden worden gedacht? Wij achten het experiment dat heeft plaats gehad dermate strijdig met de waardigheid van de volksvertegenwoordiging dat wij hopen dat van de zijde van de echte volksvertegenwoordigers een woord van protest zal gehoord worden bij de eerstkomende daartoe geschikte gelegenheid. Het gaat er o.i. niet om of het wel een „aardige” vertoning was, zelfs al had die een ernstige ondergrond, het gaat er om, dat de representanten van ons volk de eer van hun Huis hebben hoog te houden en derhalve alles, wat het prestige van de Kamer kan benadelen, behoren te ontzien.

Waarom nog zij toegevoegd, dat het gebruik van de woorden „En hiermede bevelen wij U in Godes heilige bescherming” in het bij het studentenparlement ingediende ontwerp wel het minst geslaagde onderdeel van deze vertoning zal worden genoemd.

De socialisten en de werkloosheid

Het volgende voortreffelijke hoofdartikel was te vinden in de Nieuwe Provinciale Groninger Courant van 15 Januari:

De werkloosheidscijfers zijn in de maand December onrustbarend toegenomen. In de maand December van 1951 nam, bij open weer, het aantal werkloze mannen met niet minder dan 32.932 toe en het totaal kwam op 145.385. Indien de maand December voor de werkgelegenheid eens ongunstiger weer had gehad, zou dit getal nog hoger zijn geweest. Dat was niet het geval. Wel zal in de eerste maand van dit jaar het getal werklozen nog stijgen. Dat is steeds het geval. Wij moeten dus verwachten dat einde Januari 1952 het getal werklozen nog hoger zal zijn. De voorzitter van N.V.V., de heer Oosterhuis schatte reeds tegen het einde van de lopende maand het getal werklozen op 160 à 170.000.

Dit verloop is in hoge mate verontrustend. Geen enkele bijoorzaak maakt op dit moment het verschijnsel incidenteel; het zijn alleen economische factoren die de werkloosheid ten gevolge hebben. De cijfers vertolken uiterst duidelijk de ongunst der tijden.

In een vergadering j.l. Zaterdag te Beerta, in het Groninger Oldambt gehouden, is als steeds van de zijde der E.V.C. gehamerd op de regering, die door haar „verarmingspolitiek” deze toestand zou hebben veroorzaakt. Dit is natuurlijk in hoge mate onbillijk. Een regering, hoe krachtig en bekwaam ook, kan met normale middelen de wetten van het economisch leven niet veranderen. Zij kan verzachten, trachten te voorkomen, stimuleren, maar tegenhouden of omzetten kan zij de ongunst der tijden niet. Wij moeten met alle critiek die wij hebben billijk blijven. Maar wij hebben wel wat anders.

Het wordt nu tijd de socialisten aan hun eigen houding in een andere periode te herinneren.

In de dertiger jaren hebben we een dergelijke toestand als ons nu bedreigt beleefd. De economische omstandigheden waren in veel hogere mate dan nu ongunstig, omdat vooral buitenlandse factoren invloed ten kwade oefenden.

Toen sloot een nationaal-socialistisch geregeerd Duits

De Haagsche anti-revolutionairen: „Heilige Abram, ontsteek toch weer de fakkel der geestdrift.”

Een spotprent, vermoedelijk uit 1912. Men ziet er uit dat niet veel is veranderd! Wij klagen wel eens over de burgemeestersbenoemingen, over Commissarissen der Koningin, waarvan er niet één antirevolutionair is. Maar ondanks alles blijkt ook uit deze plaat overduidelijk wat een figuur Dr. Kuyper in zijn dagen was. En hoe heeft ook de tekenaar hem misverstaan.

achterland de grens voor onze goederen en toen vroeg een regering aldaar kanonnen voor boter. Toen volgden andere landen elkander op in een funeste inflatiepolitiek en toen pasten deze landen dumpingsmethoden op de wereldmarkt toe, die het voor Nederland onmogelijk maakten goederen voor lonende prijzen op de wereldmarkt te brengen.

Toen steeg het werkloosheidscijfer in Nederland tot een ongekende hoogte. Nederland had geen inkomen meer, het nationaal inkomen daalde met meer dan een derde van normaal. Het enige wat Nederland restte was zijn bezit op te eten en alzo de kip die de eieren leggen moest af te slachten, of een aanpassingspolitiek te voeren, die de tering naar de nering zetten zou.

Toen, in die dertiger jaren, koos de regering het laat-

ste, maar toen hebben de socialisten, met onbarmhartige demagogie de violen van hun toorn uitgegoten op de regering Colijn-Oud. Het is met vele cijfers aan te tonen dat deze regering met vele millioenen getracht heeft een sociaal verantwoorde politiek te voeren, die echter nimmer één goed woord van de socialisten heeft mogen ontvangen. Zij bleven de regering verantwoordelijk stellen voor de werkloosheid en zij bleven eisen dat de regering werk zou geven, waar het niet was, geld waar het ontbrak.

Daaraan willen we de heren nu graag herinneren. Gaat uw gang heren, willen we thans zeggen, geeft de arbeiders werk of geeft ze anders geld, doch dan zoveel dat het bedrag van die gave het, thans in waarde driemaal lager liggende, steunbedrag van de dertiger jaren overtreft.

Komt, mijne heren, zorgt dat het werklozen-leger dat hier en daar reeds 70 pct. van de dertiger jaren ligt, verdwijnt. Kunt ge het niet, dan kunnen wij dat verstaan, doch erken dan uw machteloosheid en geeft toe dat de regering Colijn-Oud het nog zo kwaad niet deed. Thans hebt gij de macht en de verantwoordelijkheid, toont nu wat ge kunt. Zo ge het niet kunt, erkent dit dan, en doet wat ge van Colijn steeds hebt geëist: Verdwijnt dan!

Hoe eer, hoe liever!

Stoom afblazen

In de K.V.P. wordt, reeds sinds geruime tijd door sommigen om aandacht voor „de rechtse idee” gevraagd. Daartoe heeft een groep onder leiding van oud-minister Steenberghe — een groep, waartoe ook Prof. Duynstee behoort, die in De Maasbode herhaaldelijke aanvallen op het K.V.P.-beleid heeft gedaan — een bespreking gehad met het partij-bestuur. Dit overleg heeft tot „overeenstemming” geleid.

De Volkskrant van 14 Januari deelde mee:

Om tegemoet te komen aan de wensen van de groep zal het partijbestuur „in de kortst mogelijke tijd” de volgende plannen — voorzover zij op zijn terrein liggen — tot werkelijkheid maken:

Er moet een adviserend college komen, bestaande uit drie tot vijf personen, dat vertegenwoordigend is voor het katholieke volksdeel. Het zal alle wetsontwerpen bestuderen en nagaan of deskundige voorlichting aan de K.V.P.-fractie in de Tweede Kamer wenselijk is. De fractie staat tegenover deze adviezen vrij.

Het dagelijks bestuur van de partij moet uitgebreid worden, zodat het meer vertegenwoordigend wordt voor het katholieke volksdeel. Hiertoe is een wijziging van het reglement nodig. De Partijraad moet dit goedkeuren.

Bevorderd zal worden, dat ook in haar nieuwe samenstelling de katholieke Kamerfracties een juiste weerspiegeling zullen zijn van het katholiek Nederland.

In De Maasbode van 14 Januari berichtte Prof. Duynstee in een hoofdartikel o.m., dat

is vastgelegd, dat de groep vertrouwt op een kentering van het beleid in de richting, welke door haar werd vertegenwoordigd. De bereikte overeenstemming is als 't ware de legitimatie van de rechtse gedachten-gang binnen de K.V.P.

De groep heeft de verdere ontwikkeling der verhoudingen en der opvattingen niet in de hand. Het streven van de groep is afhankelijk van de houding der rechtsgezinde Katholieken. Door overleg op het niveau van de leiding is de basis gelegd, doch deze basis op zichzelf is onvoldoende om een reële en duurzame kentering tot gestalte te brengen; het leggen van de basis op het niveau der partijleiding eist een following up.

Van geheel andere aard was de reactie van de heer A. C. de Bruijn, voorzitter der K.A.B., op het communiqué van het partijbestuur. In de Verbondsraadsvergadering van de K.A.B. op 14 Januari luidde zijn oordeel volgens De Volkskrant van 15 Januari als volgt:

Wat nu is geschied ten aanzien van de groep-Steenberghe-Duynstee — uit eenheidsoverwegingen — is, aldus de Verbondsvoorzitter, niet zonder gevaar. Het is de bedoeling, dat er een advies-college komt, „met een algemeen representatief karakter”. Afgewacht zal dienen te worden, welke interpretatie aan „algemeen representatief” gegeven wordt. Het dagelijks bestuur van de K.V.P. dient met een aantal leden uitgebreid te worden, om dit college representatief te doen zijn voor het katholieke volksdeel. Ik dacht, aldus de heer De Bruijn, dat dat college nogal representatief is samengesteld. De bedoeling zal wel zijn dat er Duynstee's in komen. Ook de Kamerfracties moeten een juiste weerspiegeling zijn van het gehele, zich steeds ontwikkelende katholieke volksdeel. In de bedoeling van dat verlangen zal men zich waarschijnlijk niet spoedig vergissen.

De groep Steenberghe-Duynstee heeft een aantal punten ter discussie gesteld. Uit de opgesomde punten blijkt, aldus de heer De Bruijn, dat de belangstelling van de heren uitgaat naar zaken, die direct de arbeiders raken. Uiteraard is het hun bedoeling om door middel van (hun) „representatie” in de partij, de partij in de door hen gewenste richting te leiden. De stemmen van de Steenberghe-Duynstee-aanhangers moeten „gewogen” worden, omdat hun aantal op zich weinig gewicht in de schaal legt. De Katholieke Volkspartij moet het echter hebben van de arbeiders en arbeidersvrouwen, van de boeren en middenstanders met hun vrouwen. Het partijbestuur en de partijraadsvergadering dienen tot voorzichtigheid met deze heren te worden gemaand. Men moet oppassen, dat de zorg om één stem te winnen of te behouden er niet toe leidt, dat er duizend of tien-duizend stemmen verloren gaan.

En bepaald dreigend klonken de volgende woorden:

„De verhoudingen aldus de heer De Bruijn in het slot van dit politieke betoog, zijn in Nederland gelukkig nog niet zo, dat, als in de andere landen, de arbeiders over hun eigen politieke organisatie beschikken. Te veel toegeven aan het betrekkelijk geringe aantal rechttervleugelaars, kon, op den duur, wel tot niet-begeerde consequenties leiden.

De katholieke arbeiders hebben getoond, bekwaam te zijn om met succes hun sociale organisatie te leiden; het kost hun, eventueel, weinig moeite ook een politiek orgaan te stichten en in stand te houden. In dat geval zouden heel wat meer van hun mannen in publieke organen zitting hebben, dan thans het geval is. Men diene in de politieke sector waarde te hechten aan het spreekwoord van de tijdig gewaarschuwde man.

Prof. Duynstee achtte in De Maasbode van 16 Januari deze reactie teleurstellend:

De heer A. C. de Bruijn heeft op de overeenstemming, bereikt tussen de K.V.P. en de Groep-Steenberghe, gereageerd op een wijze, welke zelfs de meeste fantasie-rijke optimist moeilijk als verheugend zal kunnen kwalificeren. Een ieder zou hebben begrepen als de heer De Bruijn in het verkregen accord niet uitsluitend redenen zou hebben gezien voor blijdschap. Een ieder zou hebben verstaan, als de heer De Bruijn toch óók enige bezorgheid zou hebben gevoeld en als hij daaraan in meer of zelfs in minder welgekozen woorden uitdrukking had gegeven. Het is duidelijk, dat het geschokte vertrouwen aan de ver-

BINNENSCHEEPVAART

Men heeft ons, in verband met art. 19 van het Eerste Concept-Program van Actie voor de verkiezing van 1952, gevraagd, iets over de binnenscheepvaart en haar belangen te schrijven, aan welk verzoek wij bij dezen gaarne voľdoen.

Bestaat er reden iets over deze bedrijfstak in ons Program van Actie op te nemen? Er zijn zovele bedrijven in den lande die daarin niet speciaal worden genoemd. En niettemin meenden de opstellers van dit conceptprogram, dat op dit bedrijf inzonderheid de aandacht diende gevestigd.

Eh terecht, Nederland is immers in vorige dagen door de scheepvaart groot geworden. Van de vroegste tijden her hebben onze schepen alle zeeën doorploegd, overal onze vlag getoond, ontdekkingen gedaan, nederzettingen en kolonies gesticht. Eeuwenlang waren zij de vrachtaarders van Europa. De nationale welvaart in vroegere eeuwen, in de glorie-tijd van ons land, was voor een groot deel te danken aan onze zeevarenden en handelaren.

Het was echter niet enkel de zeevaart waarin ons land aan de spits ging, ook wat de binnenvaart betreft had het en heeft het nog een uitzonderingspositie. Dank zij de grote rivieren die er doorstroomden en de lage landen die de aanleg van vaarten en kanalen gemakkelijk maakten, is ons land als met waterwegen doorkruist en is er bijna geen stad of dorp, dat niet per binnenschip bereikbaar is. Geen land ter wereld heeft zoveel waterwegen. Canada telt 0.02 km vaarweg per 100 km², Amerika 0.4, Rusland 0.8, Frankrijk 2.1, Duitsland 2.7, Engeland en Ierland 3.1, België 7.1

schillende kanten overleg, geduld en tijd behoeft voor herstel. Wat ons evenwel enigszins een bittere smaak in de mond gaf was de omstandigheid, dat de heer De Bruijn in plaats van blijdschap over het bereikte accord dreigementen, en in plaats van bezorgdheid wantrouwen en tegenstellingen tot uitdrukking bracht.

Maar slechts weinig pessimisten zullen hebben verwacht, dat het bereiken van overeenstemming tussen de K.V.P. en Groep-Steenberghe het sein zou worden voor een serie van wantrouwige en dreigende uitlatingen, waarin de macht van het getal tot centraal argument wordt verheven.

Wij vertrouwen dat de meeste katholieke arbeiders op dit punt wijzer zullen reageren dan hun voor-naamste leider wiens reacties overigens erger mogen blijken dan zijn bedoelingen.

Wederzijds is dus stoom afgeblazen. Maar de werkelijke overeenstemming zal nog wel moeten komen.

Gewaardeerde erkenning

Tenslotte een mededeling.

In zijn vergadering van 12 December besloot de gemeenteraad van Breda (26 K.V.P., 8 P.v.d.A., 2 Prot.-Chr., 1 V.V.D.) enkele nieuwe straten de volgende namen te geven: Dr H. Colijnstraat, Dr A. Kuypersstraat, Talmastraat, Groen van Prinstererstraat.

— maar Nederland niet minder dan 23.2 km. Op al die wateren varen meer dan 20.000 schepen van allerlei model, type en grootte. In 1950 hebben die zuiver binnenslands 37.863.000 ton goederen vervoerd, tegen 25.500.000 in 1938. Daarbij werd er in de internationale binnenvaart (hoofdzakelijk Rijnvaart) nog 53.075.000 ton vervoerd, tegen ruim 73 miljoen in 1938. In de binnenlandse vaart dus een toename van 48 % en wat de Rijnvaart betreft, die in 1946 tot 17 miljoen ton was gedaald, valt reeds een belangrijke toename te bespeuren.

Wanneer dan ook door sommigen wordt beweerd en door anderen nagesproken, dat de binnenvaart uit de tijd is en door spoor en vrachtauto wordt verdrongen, dan is dit beslist onjuist. Wel is het railvervoer toegenomen van 14.587.000 ton in 1938 tot 21.194.000 ton in 1950 of met 45%, doch dat is een geringere toeneming dan de 48% der binnenscheepvaart. Per tonkilometer werd per rail 3.015,8 miljoen bereikt, doch per schip 7.076 miljoen tonkilometer. Grensoverschrijdend bereikte het spoor 7.084.000 ton tegen het vervoer te water 53.075.000 ton. Het vervoer te water steekt dus altijd nog belangrijk boven dat per spoor uit. Wat het vervoer over de weg per vrachtauto betreft, dat schijnt veel hoger. Het binnenslands vervoer bereikte hier een kwantum van 137.800.000 ton, dus belangrijk hoger dan de ruim 53 miljoen per schip. Maar, het wegverkeer geschiedt over veel kortere afstanden, daarbij was 91.900.000 ton lokaal en 45.900.000 ton interlocaal vervoer, in totaal 1.094 miljoen tonkilometer, tegen, als we boven zagen, 7.076 miljoen tonkilometer per schip.

Hieruit zien wij, dat hoewel spoor en vrachtauto heel wat vervoeren, de scheepvaart zich vrij goed gehandhaafd heeft en nog altijd belangrijk boven de andere vervoersvormen uitsteekt.

Maar, zowel als het wegvervoer — en terecht —, klaagt over deloyale concurrentie van het semi-Overheidsbedrijf de spoorwegen, uitkomende o.a. bij de concessieverlening, doet dit ook de binnenscheepvaart. Dat komt uit in de tarievenpolitiek der spoorwegen. Deze tarieven moeten wel door de Overheid worden goedgekeurd, maar zijn niet openbaar, zodat ze niet met die andere vervoerstakken kan worden vergeleken. Zeer sterk vermoeden bestaat dat de spoortarieven naar zogenaamde „natte” plaatsen, naar verhouding veel lager zijn, dan naar de „droge”. Bij vervoer voor grote afnemers zouden belangrijke reducties worden toegepast. Voor het betrekkelijk korte vervoer van steenkolen van de mijnen naar de landplaatsen aan het Juliana-kanaal, zouden hoge prijzen worden berekend, doch lage naar de zeehavens en andere ver gelegen losplaatsen, waartegen de scheepvaart slechts moeilijk kan concurreren. Als we b.v. zien, dat het totaal vervoer per spoor in 1949 15.180.000 ton was, en te water 30.419.000, maar dat het vervoer van vaste brandstoffen, in hoofdzaak steenkolen, per spoor 9.071.000 ton was, doch per schip slechts 6.722.000 ton, dan moet daar „something rotten” zijn, te meer daar het scheepvervoer met de grote schepen die in Limburg kunnen laden en die varen langs tolvrije vaarwegen, uiterst goedkoop is.

Met de algemene strekking van art. 19 kunnen wij ons dan

ook verenigen, doch wanneer in de tweede alinea het particulier vervoer en het semi-Overheidsvervoer tegenover elkaar worden gesteld, dan willen wij toch opmerken, dat er nog een andere tegenstelling met particulier vervoer is, n.l. dat van kantoor- en rederijbedrijf. Voor de oorlog bestond onze Rijnvloot voor 70% uit particuliere en 30% uit kantoor-schepen, welke beide groepen dikwijls sterk tegenover elkaar staan, meestal tot schade der sociaal zwakkere groep particulieren. Wanneer dan ook de term „alle vervoerstakken” in de eerste regel inhoudt zowel particuliere als rederijschepen, dan gaan we daarmee gaarne accoord. In de derde alinea vinden wij dezelfde tegenstelling: particuliere- en semi-Overheidsvervoersbedrijven, waarvoor eenzelfde bezwaar geldt. Zover ons bekend is bij de Rijnvaart trouwens niet van concessieverlening sprake, dit is wel het geval bij het wegvervoer en zou ook mogelijk zijn bij de beurtvaart. O.i. kan de 4e alinea dan ook beter luiden: Regeling van de afbakening van de grenzen tussen het particuliere en het rederijbedrijf en van beide met het semi-Overheidsvervoer.

De slotalinea vraagt: verbetering van vaarwegen. Uitmuntend, doch we zouden daarbij willen voegen: „in alle delen des lands”. Het is een feit, dat de vaarwegen in het noorden des lands zeer primitief en met schrale hand door de particulieren of overheidsinstanties zijn aangelegd en dat het Rijk de eeuwen door zich weinig aan de vaarwegen daar heeft laten gelegen liggen, zodat men in het midden en zuiden des lands ruime, tolvrije rijkskanalen heeft, plus de grote rivieren die met royale hand worden onderhouden, terwijl in het noorden en oosten primitieve en verwaarloosde vaarwegen zijn. Gewenst is, dat ook daar betere vaarwegen komen; dat behoeven er niet alle zijn die voor 2000 tons schepen bevaarbaar zijn, doch wel dienen in ieder gewest enkele behoorlijke kanalen te zijn, ook met het oog op de industrialisatie.

En dan ten slotte nog: redelijke regeling van de scheep-

vaartrechten. Wij zouden daaraan willen toevoegen: met dien verstande, dat in elk gewest de hoofdvaarwegen onbelast zullen zijn. Thans is het zo, dat in de noorderlijke provinciën waar men zelf de kanalen graven en onderhouden moest en moet, deze zeer zwaar belast zijn, soms gaat 30 en meer procent van de scheepsvracht aan scheepvaart-heffingen weg. Rijkskanalen zijn er daar zo goed als niet. Maar men kan van Maastricht tot Terschelling en van Lobith naar Vlissingen en IJmuiden varen zonder één cent tol verschuldigd te zijn.

Dientengevolge zijn de scheepsvrachten naar de noordelijke gewesten beduidend hoger dan die naar andere delen des lands. Dat is niet enkel schadelijk voor de schippers, die kunnen nog de scheepsvrachten dienovereenkomstig verhogen, maar meer nog voor de ingezetenen der noordelijke provincies, die nu alles duurder moeten betalen: brandstoffen, bouwmaterialen, kunstmest enz. Dat houdt de vestiging van nieuwe en uitbreiding van bestaande industrieën tegen en is dus niet in het algemeen belang.

En nu zegge men niet: voer een vaarbelasting in, zodat op alle, ook de tegenwoordige vrije vaarwegen een zelfde tolheffing rust. Want dat kan niet. De grote rivieren en ook grote kanalen die met het buitenland in verbinding staan, kunnen wegens internationale overeenkomsten en verdragen (b.v. de Herziene Rijnvaartacte) niet belast worden en als Rotterdam een vrije verkeersweg met de Rijn heeft dan kan men het Merwedekanaal, de Amsterdamse verbinding, niet belasten. Het gevolg zou zijn, dat de vaarwegen in Holland vrij bleven en die in het noorden wellicht nog zwaarder werden belast.

Daarom is o.i. noodzakelijk dat de slotalinea van art. 19 zal luiden: Redelijke regeling van de scheepvaartrechten met dien verstande, dat in elk gewest de hoofdvaarwegen onbelast zullen zijn. Alle 7600 km vaarwater in ons land tolvrij te maken, zou te ver gegrepen zijn en al te veel kosten.

MEER DAN VERONTRUSTEND

H. ALGRA

De klachten over de acentralisatie-zucht nemen nog steeds toe. Het is niet alleen zo, dat allerlei wettelijke voorschriften de lagere organen aan banden leggen, maar ook de administratie is vol van bemoeizucht. Men kan geen gemeentebestuurders spreken, of zij hebben het er over. In Frankrijk is het zo, dat de gemeenten geen vinger in de as kunnen steken, of de prefect moet het goedkeuren. Wat doen de gemeenten nu? Zij gaan de voorstellen vooraf bij de ambtenaren van de prefect brengen, en die kijken, of het goed is. Daarna komt de zaak in de gemeenteraad, die knikt ja, en vervolgens gaat het weer naar de prefect. En die knikt ja. Want zijn ambtenaren verzekeren hem, dat zij het geval al kennen en dat het in orde is. Zo is de democratie tot schijn geworden. In Nederland gaat het dezelfde kant op. Als een gemeentebestuur wat wil, dan gaat de burgemeester eerst, samen met de directeur van gemeentewerken of de gemeentearchitect naar Den Haag. Na belet

gevraagd te hebben bij een ambtenaar Net een handelsreiziger, die mijnheer zelf niet te zien krijgt, maar zaken doet met een procuratiehouder. En als de burgemeester dan zaken gedaan heeft, dan komt de zaak in de Raad. Misschien komt er een openbare discussie. Maar in elk geval zijn de raadsleden ingelicht. Zij weten, dat het zo in Den Haag is geknipt, en dat het nu ook zo genaaid moet worden. Een heel enkele keer gebeurt het, dat een burgemeester, vergezeld van zijn staf, bij de Minister zelf wordt binnengelaten. Maar dat kan een ontgoocheling worden. Het is voorgekomen, dat de Minister precies hetzelfde verhaal vertelde, dat de ambtenaar ook had gezegd. Het is ook voorgekomen, dat de Minister verklaarde, het niet te weten, maar dat hij zo spoedig mogelijk met de betrokken afdeling de zaak zou opnemen. Het is ons niet bekend, of het ook reeds is voorgekomen, dat een Minister zei: zo en zo komt het, en als een van mijn ambtenaren ook maar probeert nu een spaak in het wiel te

steken, dan waarschuw je mij maar en de zaak komt in orde. Wij nemen evenwel aan, dat zulke gevallen ook voorkomen. De ambtenaren zijn ten slotte de dienaren van de minister. Maar die andere gevallen, die we eerst noemden, ze komen herhaaldelijk voor. En de gevolgen blijven niet uit. De burgemeester heeft zijn bezoek gebracht. Den Haag heeft uitgemaakt, hoe het zal gaan, en de voorstellen van B. en W. zijn gemaakt overeenkomstig de Haagse beslissingen. De raad zegt amen.

En het is geen wonder, dat er in heel Friesland geen tien raadsleden meer zijn te vinden, die het fijn vinden om raadslid te zijn, omdat je dan wat kunt doen voor de gemeente, kunt vechten voor haar belangen, kunt werken voor de toekomst. Raadslid zijn, dat betekent ingewijd te worden in de geheimen, die er zijn tussen de gemeente en Den Haag, om daarna met of zonder sputteren de voorgelegde plannen goed te keuren. In de laatste tijd gaat het zonder sputteren. Er

Overheid en Zonde

Mr W. RIP

Wij zagen dus dat de mogelijkheid niet uitgesloten is, dat in een zondeloze samenleving gezag en leiding bestaan. Intussen dragen deze beschouwingen spoedig een speculatief karakter, zodat grote voorzichtigheid geboden is.

Toch kunnen wij in dit verband nog wijzen op enkele dingen die wel vaststaan. De Heilige Schrift leert ons dat in de engelenwereld en in het Koninkrijk Gods in zekere zin hiërarchische verhoudingen bestaan. In 1 Thessalonicenzen 4 : 16 lezen wij: „Want de Heere zelf zal met een geroep, met de stem des Archangels en met de bazuin Gods nederdalen van den hemel en die in

zijn vele gemeenten, waar de nieuwe situatie volledig is aanvaard. Waar geen enkel raadslid meer spreekt van het been stijf houden. Waar dus de gemeentelijke zelfstandigheid niet alleen dood is, maar ook begraven, zonder dat er zelfs een passende lijkrede is gehouden.

Dat is meer dan verontrustend. Wij moeten ons meer realiseren, hoe ver we al zijn gezakt. De democratie is de grote macht, de ambtenaar is tevreden, behalve over zijn salaris, het raadslid weet niet beter, of het hoort zo en de gemeenteraadsvergadering is in twintig minuten afgelopen.

In de bezettingstijd werden de gemeenteraden afgeschaft en probeerden de burgemeesters, die aanbleven, het scheepje drijvende te houden. De scheepjes liggen nu allemaal aan de Haagse kade gemeerd, de burgemeester zit alle dagen op het bevrachtingskantoor en de bemanning geneert zich, omdat zij voor spek en bonen schijnt mee te doen. En wanneer iemand klaagt, dan zeggen de anderen: je hebt gelijk, maar wat doe je er aan?

De capitulatie wordt binnen enkele jaren volkomen.

Of — worden we wakker?

Christus gestorven zijn, zullen eerst opstaan”. In Judas 1 : 9 wordt gesproken over: „Michaël de Archangel”. De bijbelverklaarders zijn van oordeel dat Michaël een in rang zeer hoge, zo niet de hoogste Engel is. Wij kunnen aannemen dat Michaël een gezaghebbende, leidinggevende functie vervult, temidden van de engelen die als zondeloze dienaren een eigen samenleving vormen.

In het boek Openbaring wordt herhaaldelijk gesproken over de vierentwintig ouderlingen, zittende op tronen en bekleed met witte klederen. Wellicht mag hieruit worden geconcludeerd dat ook deze ouderlingen als dienaren Gods, toch een zekere hiërarchische verhouding ten opzichte van andere gezaligden — wier zaligheid eveneens volkomen is — uitbeelden.

Wij menen uit een en ander de conclusie te mogen trekken dat ook in een zondeloze samenleving een zekere gezagsuitoefening, een zekere hiërarchie mogelijk is.

In de onder Gods leiding staande historische ontwikkeling heeft de Overheid, zoals wij deze thans kennen, zich uit het vaderlijk gezag langzamerhand ontwikkeld. Als vanzelf is er een zekere arbeidsverdeling tot stand gekomen. De mogelijkheid van de zwaarmacht en het gebruik daarvan tegen de zonde, lag reeds in de schepping in beginsel besloten, evenals de mogelijkheid van de zonde zelf. Op het ogenblik dat de zonde door de mens gereïaliseerd werd, werden krachtens scheppingsordinantie ook alle door God gewilde tegenkrachten, waaronder de staatsstructuur, tot ontplooiing gebracht.

De intrede van de zonde had in dit opzicht tweemaal gevolg.

In de eerste plaats werden de men-

sen zondig en ongehoorzaam. Zij verstoorde op alle gebied de bestaande orde, zodat daartegen moest worden opgetreden.

In de tweede plaats werd en wordt de Overheidsmacht door zondige mensen gehanteerd. Vandaar dat naar beide zijden de zaken scheef kunnen gaan. Een chaotische samenleving indien de Overheid haar plicht verzaakt. Een dictatuur indien alle macht is opgehoopt in de handen van enkele zondige mensen.

Nu zou het verleidelijk zijn om na te gaan of het misschien ook mogelijk is dat er thans nog overheidsleiding bestaat die niet het gevolg is van het intreden van de zonde.

Wij achten ons daartoe niet in staat. Wellicht is hier twijfel mogelijk.

Waarop wij nog wel de aandacht willen vestigen is het feit dat het optreden van de Overheid in het ene geval veel duidelijker verband houdt met de gevolgen van de zonde, dan in andere gevallen soms aanwijsbaar is. Het beste is misschien om een enkel voorbeeld te noemen.

Bij strafbedreiging tegen het begaan van misdrijven en overtredingen is het verband duidelijk. Ook bij maatregelen die een beschermend karakter dragen (sociale wetgeving, optreden tegen oneerlijke concurrentie, enz.). De versturende werking van de zonde op het terrein van productie, verdeling en consumptie kan aangewezen worden als oorzaak van het optreden van de Overheid op economisch terrein. Doch bij de inpoldering van de Zuiderzee en de aanleg van grote verkeerswegen door de Overheid hebben wij er enige moeite mee het directe verband met de gevolgen van de zonde aan te wijzen.

Wij denken in dit verband gaarne aan wat Kuyper als een van de taken van de Overheid heeft genoemd n.l. het tot stand brengen wat slechts door aller samenwerking tot stand kan komen. In dit soort optreden zit een groot stuk „leidinggeven” en wellicht een kleiner stuk „zwaarmacht”.

Wij trekken verder geen conclusies, doch achten het raadzaam voor het vraagstuk van het karakter van de Overheidstaak enige aandacht te vragen.

Het EERSTE en het LAATSTE woord

T. CNOSSEN

Het schriftelijk overleg tussen de Regering en de Tweede Kamer inzake de wet op de organen voor de emigratie is niet geheel vruchteloos gebleken.

De Regering heeft aan het uitnemende verslag, dat met grote belangstelling en deskundigheid vanwege de zijde der Kamer is vastgesteld, grote aandacht besteed.

In de Memorie van Antwoord gaat Zij daarop in.

Een bijgevoegde nota van wijzigingen komt in sommige gevallen aan de geuite bezwaren tegemoet.

Niet in alle en ook niet altijd in volle zin.

De Kamer zal bij de mondelinge behandeling gelegenheid hebben over deze punten nog met de minister van gedachten te wisselen.

Terwijl wij tevens hopen, dat de Kamer kritisch de Memorie leest en nagaat of de weerslag daarvan in de nota van wijzigingen werkelijk tot zijn recht komt. Al erkennen we gaarne de voorgestelde veranderingen als verbeteringen, ten aanzien van de organisatie behouden wij ernstige bezwaren.

In de nieuwe redactie van art. 3 wordt een juistere omschrijving gegeven van „maatschappelijke organisatie”.

De nieuwe omschrijving van enige delen van art. 5 verhindert, dat een groot aantal leden van de Raad, hoe belangstellend ook volkomen ondeskundig op het gebied der emigratie zijn.

De Raad krijgt in art. 7 het recht zijn eigen secretaris aan te wijzen.

Het belangrijke art. 11 regelt de positie van het Emigratiebestuur. Hiermede hangt samen art. 23 betreffende de Emigratiedienst.

Vele leden van de Kamer zagen in die verhouding een van gezagsorgaan tot uitvoeringsorgaan.

In de Memorie van Antwoord wordt op dit punt breed ingegaan. „De Regering — zo wordt gezegd — ziet de Emigratiedienst weliswaar als bureau van het Emigratiebestuur, dat in meerderheid uit niet-ambtelijke leden bestaat, doch moet daarbij de zekerheid hebben, dat zijzelve rechtstreeks opdrachten aan deze dienst kan geven tot werkzaamheden, welke uit 's Rijks bemoeienis met de emigratie voortvloeien. Dit moest op enkele punten tot een compromis leiden ten aanzien van de leiding van bedoelde dienst”.

Aan art. 23 is toegevoegd, dat de minister daarvan (n.l. de rechtstreekse opdrachten) zo spoedig mogelijk kennis aan het Emigratiebestuur geeft. Niet het bestuur echter, maar de Commissaris houdt het toezicht op de uitvoering der aldus opgedragen werkzaamheden.

De minister ziet hier geen verwarring en wrijving uit voortkomen. Wij zijn, gezien de praktijk van het verleden, minder optimistisch.

Heel de verdere uiteenzetting lijdt aan een dualisme,

voortkomend uit een angstvallig vasthouden aan de prioriteit van de overheidstaak.

Het Emigratiebestuur en de Emigratiedienst wordt geen „nieuw orgaan ter bepaling van het emigratiebeleid in volle omvang”. Toch meent de Regering, dat wel degelijk een stuk functionele decentralisatie in het ontwerp is neergelegd.

D.w.z. de bestuurstaak van het Emigratiebestuur is van directe aard voor de maatschappelijke organisaties en van indirecte voor de door de Minister aangewezen aanmeldingsorganen.

Wat het beleid betreft is het enkel een adviescollege. Aangezien daarbij de Emigratiedienst nog een ambtelijk karakter krijgt, behouden we op dit punt ernstige bezwaren. Wij zien deze zo ernstig, dat we vrezen, dat er van ons ideaal, een vruchtbare samenwerking tussen overheid en maatschappelijke organisaties op basis van gelijkgerechtigden, gezien het karakter en de betekenis van het emigratie-vraagstuk, bitter weinig terecht zal komen.

Tenslotte heeft de Overheid het eerste en het laatste woord.

Op andere, ondergeschikte punten, is aan de geopperde bezwaren tegemoet gekomen.

Bij de financiering wordt vastgehouden aan een berekening per *vertrokken* emigrant. Dit lijkt ons onbillijk. Wil men de kwantitatieve prestaties in acht nemen, dan zal het *ingediende* dossier de norm dienen te zijn.

Tenslotte betreuren wij, dat in de Memorie van Antwoord opnieuw de tabel is opgenomen betreffende aanmeldingen in de periode van 1 Augustus — 31 October 1951.

Deze tabel kan, gezien de werkelijke omstandigheden, slechts tendentiekus werken, ook al ligt aan het opnemen daarvan deze bedoeling niet ten grondslag.

Een tabel over andere kwartalen zal een ander beeld geven, ook al blijft ook dan gelden, dat de bestaande emigratiecentralen eenvoudig niet in de mogelijkheid waren ten aanzien van b.v. Australië en Zuid-Afrika in volle omvang medewerking te verlenen.

En zelfs ten aanzien van Canada wordt haar dit van sommige zijde nog wel belemmerd.

Het streven van de Regering, om tot samenwerking te komen op dit gebied, en de emigratie zo goed mogelijk te doen behartigen, valt te waarderen.

De bereidwilligheid om op sommige punten aan de bezwaren tegemoet te komen, maakt verder overleg mogelijk.

Doch bij dit alles blijft, dat het uitgangspunt van de Regering ten aanzien van de emigratie in niets is gewijzigd en zij, ook al zou de praktijk een soepele toepassing doen zien, toch alle rechten zich voorbehoudt.

CHURCHILL EN COLIJN

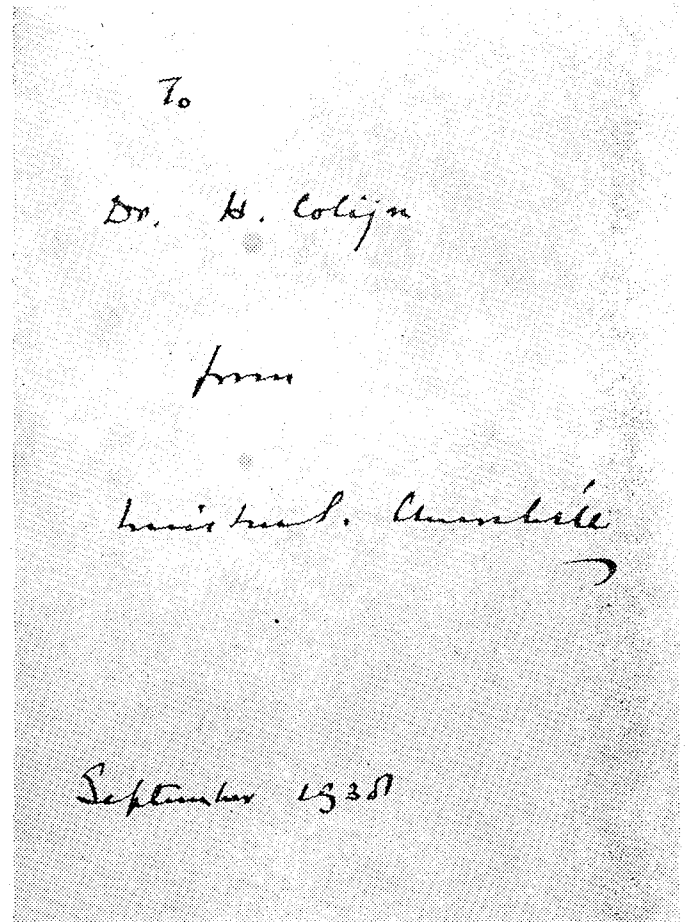
Mr K. GROEN

Toen het centraal bureau en de bibliotheek der Doctor Abraham Kuypersstichting in het begin der jaren twintig begonnen te functionneren, geschiedde dat in het huis, dat wijlen Dr Kuypers laatstelijk had bewoond, en met het grootste deel van de bibliotheek, welke hij had bijeengebracht. In dat huis stonden verder allerlei andere stukken, welke aan Dr Kuypers en zijn arbeid herinneren, als o.a.: het vermaarde scheepje, het bekende „Standaardmonument” van 1897, het gebeeldhouwde sigarenkastje, dat hem bij het Standaard-jubileum van 1912 werd aangeboden, de kussenkast welke hij op zijn 80ste verjaardag ten geschenke kreeg, de inrichting van zijn beide studeerkamers, waaronder het monumentale gebeeldhouwde bureau en de dito stoel waarin Kuypers placht te werken, ettelijke portretten, tegeltableaux, diploma's, bustes van Calvijn, Luther en Melancton, e.d. Die zaken zijn er nog of liever: weer; ze hebben de bezetting op veilige plaatsen overleefd.

Jammer is, dat men bij de uitbreiding van de bibliotheek, welke in de loop der jaren na 1921 uiteraard aanzienlijk is geweest, er niet aan heeft gedacht, het oorspronkelijke boekenbezit van Dr Kuypers afzonderlijk, als Bibliotheca Kuypersiana, bijeen te houden. Alleen de theologische bibliotheek, steeds afzonderlijk opgesteld geweest en na 1921 niet anders dan met toevallige aanwinsten aangevuld, is nog nagenoeg gelijk aan wat de Kuypersstichting uit de nalatenschap van haar naamgever verwierf. Maar overigens zal de huidige bibliothecaris der Kuypersstichting, die het voornemen heeft, datgene wat nog aan Dr Kuypers zelf heeft behoord alsnog zoveel mogelijk afzonderlijk bijeen te brengen als Bibliotheca Kuypersiana, daaraan een heel werk hebben: de boeken zijn n.l. niet van een ex-libris voorzien en slechts gedeeltelijk gesigneerd of op andere wijze ontwijfelbaar als oorspronkelijk eigendom van Dr Kuypers te herkennen. Er zal dus veelszins met „deductie en combinatie” moeten worden gewerkt.

Zoals men zal weten heeft wijlen Dr Colijn nog bij zijn leven te kennen gegeven, dat hij na zijn dood zijn bibliotheek aan de Kuypersstichting wenste te zien komen. De erfgenamen hebben deze wens geëerbiedigd en inderdaad staat thans het overgrote deel van Dr Colijn's rijke bibliotheek in de gebouwen der Kuypersstichting. De fraaiste stukken zijn ondergebracht in een monumentale kast, welke de familie Colijn ook aan de Kuypersstichting schonk. En ook van Dr Colijn bezit de Kuypersstichting onderscheidene andere herinneringsstukken; zo b.v. zijn in 1939 door Roeland Koning geschilderde en hem door onderscheidene partij-instanties aangeboden portret met bijbehorende oorkonde, het portret in zilveren lijst met bijbehorende cassette dat de sultan van Djokja aan Dr Colijn schonk, Dr Colijn's eresabel e.a.

Ten aanzien van de bibliotheek is de met betrekking tot die van Dr Kuypers gemaakte fout vermeden: zij is

in haar geheel bijeen geplaatst en blijft bijeen, terwijl de boeken alle voorzien zijn van een stempel als volgt:

BIBLIOTHECA
Doctor Abraham
Kuypersstichting
COLINIANA

Uitgeleend worden deze werken niet. Ze vormen trouwens een typische hand-bibliotheek van voor een niet gering deel kostbare werken. Zo bevindt er zich een nagenoeg volledige serie van de werken van Groen van Prinsterer in, deels in uniforme leren banden met goud-opdruk.

Zeer duidelijk zijn ook Dr Colijn's smaak en voorkeur uit het bijeengebrachte af te lezen. Vele levensbeschrijvingen van belangrijke historische en politieke figuren, alsmede memoires zijn er in te vinden, en dan weer grotendeels van en over Engelse staatslieden (en militai-

Om de Ziel van ons volk

Wie als Christen op het staatkundig erf ernst wil maken met zijn roeping, heeft het vandaag niet gemakkelijk. Deze roeping plaatst hem onmiddellijk in de strijd. Hij ervaart elke dag, dat er een geestelijke beïnvloeding, een systematische propaganda gevoerd wordt, met het doel de geesten te winnen.

In de aanwending der middelen is men daarbij veelal niet kieskeurig. Het éne doel houdt men voor ogen. Dat moet worden bereikt. De middelen zijn daaraan dikwijls ondergeschikt.

* * *

In de politieke strijd, waarin het gaat om de ziel van ons volk, mag geen onzer aan de kant staan en werkeloos toe zien. Niets is gevaarlijker dan vadsige rust. Werkeloos toezien betekent in onze tijd een aantrekken van ontbindende krachten en machten. Als we waarlijk ons volk liefhebben dan werpen we ons midden in de strijd. We doen zulks dan omdat we innerlijk moeten, omdat we niet anders kunnen. Als we onze persoonlijke roeping gezien hebben, dan vermag niets ons meer te weerhouden. We kennen dan iets van de innerlijke bewogenheid om de schare. De worsteling op het politieke erf, om de ziel van ons volk, is dan een dienst aan God.

* * *

Wat toch is de reden dat er bij velen practisch geen belangstelling voor de politieke strijd wordt gevonden? Dat er is lauwheid en ingezonkenheid. We weten het, er zijn vele drogredenen voor aan te geven. De diepste reden, maar onze stellige overtuiging, is, dat het roepingsbesef als christen te zeer wordt gemist. De diepste reden is wellicht, dat we persoonlijk niets hebben door te geven. Niet uitgesloten is dat ons leven zozeer in de materialistische ban gevangen is, dat onze innerlijke kracht gebroken is. . . .

Als dat zo zou zijn, hoe zou er dan ook bezieling en toewijding bij ons kunnen worden gevonden?

Zeker, we kunnen dan doen alsof, met de mond nog grote principiële woorden spreken, maar ons hart is er niet in. We zijn geestelijk vleugellam. . . .

Willen we werfkracht ontwikkelen, niet afstoten maar winnen, dan zullen we allen weer iets moeten hebben van het profetisch getuigen. In ons leven zal iets moeten worden gevonden van heilige onrust. Het zich innerlijk gedreven weten omdat God ons tot de daad roept. Het is misschien wel de tragiek van deze tijd, dat de mens niet los komt van zichzelf. Alle dingen met zichzelf meet. Dan — het leven doet dit telkens zien — wordt de mens zichzelf tot een afgod.

Ook de jongste geschiedenis doet zien dat dan de aan God ontzonken vermaterialiseerde mens zichzelf een loflied zingt, dat rechtstreeks in de hel is gecomponeerd.

* * *

God alleen weet hoelang nog christelijke politieke actie mogelijk is.

Is dat pessimisme?

Neen, maar wel realistisch met open ogen in het leven staan.

Door het geloof weten we, dat God regeert.

Dat zij ons genoeg.

Daarom hebben we scherp te luisteren op elk geluid. . . .

* * *

Het is het roepingsbesef, de innerlijke overtuiging, dat God ons roept, welke ons met nieuwe kracht de arbeid in de partij weer doet aanvatten.

Heel veel arbeid wacht.

Nog duizenden moeten worden gewonnen.

Doet gij daaraan mee?

Kunnen we op elkaar rekenen?

Brengen we tot haar in: onze liefde, toewijding en geestkracht?

Zo ja, dan schudden we alle laksheid af.

Dan hebben we slechts deze grote begeerte, dat te midden van de strijd der geesten ook op politiek erf, onze lampen brandende mogen zijn. Dat betekent dan dat we met elkander ons aan de komende strijd met geheel ons hart gaan geven. We kunnen dat dan doen, omdat deze strijd dan zin en betekenis heeft, omdat we ook deze arbeid op God betrekken.

ren) als b.v. Disraëli, Lloyd George, Asquith, Haig, enz.

Ook Winston Churchill's biografie in vier delen van zijn vermaarde voorvader John Churchill, eerste hertog van Marlborough („Malbroek vaart ten oorlog") ontbreekt niet. En dit werk is de aanleiding tot dit artikeltje.

Onlangs een bezoeker rondleidende zag ik, dat de delen van de zo-even genoemde biografie door elkander stonden. Toen ik ze in hun juiste volgorde plaatste, bemerkte ik, dat het vierde deel er dubbel stond. Toen ik er een uitlichtte om te zien of hier soms een fout in de nummering op de band was geslopen, bleek dit geenszins het geval te zijn, maar vond ik op het schutblad van dit deel de bij dit artikeltje gereproduceerde inscriptie, waaruit blijkt dat de schrijver dit deel terstond na

het verschijnen — de voorrede van dit deel is gedateerd 13 Augustus 1938 — aan Dr Colijn ten geschenke gaf. Het zal de geestverwanten van Dr Colijn stellig interesseren, de namen van deze twee vermaarde staatslieden — over „verschil in grootte" laat ons hier niet discussiëren: in elk geval was ook Dr Colijn een internationaal vermaarde figuur — hier bijeen te vinden op een zodanige plaats, waardoor bewezen wordt de waardering welke de nog levende staatsman voor zijn helaas reeds overleden collega koesterde.

De tekst der inscriptie luidt:

To Dr. H. Colijn from Winston S. Churchill. September 1938.

De vertaling is: Aan Dr H. Colijn van Winston S. Churchill. September 1938.

De S. staat voor Spencer, Churchill's tweede voornaam.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

ONS GETUIGEN

C. D. VAN OOSTEN

Men hoort de laatste jaren nog al eens de opmerking maken dat de Christenen in de eerste plaats geroepen zijn tot het getuigen. Nu wil ik de laatste zijn, die dit zou ontkennen. Toch schijnt het me goed hier over iets te zeggen, omdat het me voorkomt dat in de oproep tot getuigen zo af en toe een toon doorklinkt, die niet helemaal zuiver is.

Het getuigen zou — wanneer men goed naar de gegeven opwekking luistert — veel meer moeten betekenen dan het spreken van en het wijzen op het heil in Christus Jezus. Het zou onder meer moeten inhouden dat men in zijn getuigen te kennen geeft een afkeer te hebben van de politiek in het algemeen en van politieke activiteit in het bijzonder. Immers, wanneer men zich met politiek bemoeit, raakt men gewild of ongewild verstrikt in allerlei besognes tengevolge waarvan voor getuigen geen gelegenheid meer zou bestaan of het getuigen bij voorbaat krachteloos zou zijn, omdat het komt uit besmette bron. Er wordt dan een tegenstelling gesuggereerd tussen getuigen en aan politiek doen als tussen heilig en onheilig. In dezelfde lijn ligt de mening, dat men het getuigen wil zien als de uiting van een echt hartelijk en warm christelijk leven, dat verschraapt en verkilt door de verstandelijke arbeid die ten behoeve van het politieke werk moet worden verricht.

Wanneer deze elementen in de oproep tot getuigen worden gelegd, geloof ik stellig dat we er verkeerd aan zouden doen aan zulk een oproep gehoor te geven. De fout, die gemaakt wordt wanneer men de zaak zo stelt, is dunkt me deze, dat men het getuigen een aparte plaats in het leven geeft. Men maakt er een specifieke bezigheid van. Dat nu lijkt me mis. Helemaal mis. Wanneer het goed is (en we hebben er in alle eenvoudigheid naar te streven dat het goed is), zal ons gehele leven van Christus getuigen. En het komt er voor alles op aan, hier de dingen goed te zien. En dan moeten we er van doordrongen zijn, dat anti-revolutionair niet alleen en allereerst een politiek begrip is, maar dat het betekent de aanduiding van een *levenshouding*. Het getuigen bestaat dan in spre-

ken en handelen in al ons werk. Dit spreken en handelen moeten beide oorsprong vinden in het hart en door het hart worden gericht. Uit het hart zijn de uitgangen des levens, Spr. 4 : 23.

Dit is geen filosofie of dor intellectualisme. Niets daarvan. Dit is niets anders dan heel eenvoudig zeggen, hoe we ons leven als christenen, als christenjongeren ook, moeten zien. Als we deze simpele waarheid aanvaarden dan is er de harmonie in ons leven. Dan is er geen gedachte aan een speciale taak tot getuigen in afwending van het politieke of maatschappelijke terrein van het leven, dan is er ook geen gevaar voor het koesteren van zelfgenoegzaamheid in het getuigen, dan is ons leven in al zijn uitingen een getuigen. We verstaan zo ook onze taak tot verstandelijke vorming op onze clubs. Om ons werk op de verschillende gebieden van het leven te doen, kunnen we deze vorming niet missen. De verkregen kennis verschaft ons het materiaal om onze arbeid waarlijk goed te doen. Maar bedenk wel, dat het materiaal eerst tot volle waarde komt, wanneer het wordt gehanteerd door een voor zijn werk bezielde meester. De bezieling die tot arbeid drijft, ontvangen wij door het geloof in onze Here Jezus Christus. Deze erkenning is de waarborg voor een getuigend leven en een levend getuigenis.

PROVINCIAAL VERBAND ZUIDHOLLAND

Zaterdag 26 Januari jl. kwam het Provinciaal Verband Zuidholland in algemene vergadering te Delft bijeen ter behandeling van het door het bestuur voorgestelde ontwerp-reglement. Nadat nog enige wijzigingen waren aangebracht, werd het met algemene stemmen aanvaard.

De voornaamste wijziging in de organisatie van het bestuur, welke het nieuwe reglement brengt, is wel dat in het vervolg het bestuur zal zijn samengesteld uit afgevaardigden van de districten. Hiermede is de mogelijkheid geschapen tot een betere spreiding van de bestuursleden over de provincie dan voorheen. Het zittende bestuur is na de reglementsaanvaarding afgetreden, doch zal de lopende zaken blijven behartigen totdat het nieuwe bestuur zal zijn gevormd.

Sociale Zekerheid

M. C. P. STAPELKAMP

In ons eerste artikel zagen we de drie „grondzuilen” van het Plan-Beveridge; thans zullen we zijn eigenlijke Sociale Verzekeringsplan eens onder de loupe nemen.

Een stelsel van Sociale Verzekeringen was op zich zelf niets nieuws; evenals in vele andere landen bestond dat ook in Engeland reeds. Het nieuwe was de grote uitbreiding die Beveridge aan het bestaande stelsel wilde geven, uitbreiding, zowel van het aantal verzekerde personen als van het aantal en de omvang van de te treffen voorzieningen.

Wat het aantal verzekerden betreft, Beveridge wilde niet slechts de werknemers, de arbeiders, verzekeren, doch de gehele bevolking moest er onder vallen, van groot tot klein, of, zoals Churchill het uitdrukte „Sociale Verzekering voor alle klassen van de maatschappij, van de wieg tot het graf!” Met het oog op de uitvoering verdeelde Beveridge de bevolking in 6 klassen: 1. Werknemers in loondienst; 2. Alle overigen die gewingevende arbeid doen; 3. Huisvrouwen; 4. Kinderen; 5. Ouden van dagen; 6. Zij, die niet werken, hoewel ze daartoe wel in staat geacht kunnen worden.

Aantal en omvang der voorzieningen wilde Beveridge uitbreiden, door enkele nieuwe uitkeringen in te voeren zoals medische- en revalidatiediensten, begrafeningsgeld, uitkeringen voor scholing en herscholing, enzovoorts. Ook wilde hij de tijdsduur van uitkeringen wegens ziekte, invaliditeit en werkloosheid groter maken. Tenslotte wilde hij de uitkeringen dusdanig verhogen, dat de noodzakelijke kosten van levensonderhoud gedekt konden worden.

De voorzieningen waren, in het systeem van Beveridge niet voor elke groep gelijk. Alle groepen hadden recht op gebruikmaking van de gezondheids- en revalidatiediensten, alsmede op uitkering van begrafeningsgeld. Daarentegen zou de groep die wel kan werken doch dat niet doet, alsmede de zelfstandigen geen recht hebben op werkloosheidsuitkering. De huisvrouwen hebben recht op een huwelijks- en eventueel ook op een

kraamuitkering. De kinderen krijgen alleen de kindertoeslag, enzovoorts. De logica van dit systeem kan niet ontkend worden. Critiek is er in Engeland dan ook slechts geweest op enkele detailpunten van het ontwerp.

Wat de hoogte der uitkeringen betreft, hiervoor stelde Beveridge enkele standaardbedragen vast, die normaliter geacht konden worden voldoende te zijn voor de kosten van levensonderhoud van een echtpaar, respectievelijk alleenstaand persoon of gehuwde vrouw. Een uitzondering wordt gemaakt met betrekking tot het pensioen, dat men krijgt uit hoofde van een bedrijfsongeval; dit varieert namelijk al naar gelang het voorheen verdiende loon.

Ook de regeling van de premiebetaling heeft Beveridge in zijn Plan opgenomen. Stelregel is, dat iedere verzekerde één enkele premie betaald, huisvrouwen, kinderen en ouden van dagen uiteraard uitgezonderd. Men betaalt dus niet een aparte premie voor elk onderdeel van de verzekering, hetgeen de administratie heel wat vereenvoudigt. De hoogte hangt af van de voorzieningen waarop men recht heeft, terwijl de mannen iets meer betalen dan de vrouwen, om de uitkeringen aan de huisvrouwen te dekken. Iets minder dan de helft van de premie moet door de werkgever betaald worden, plus een toeslag, indien de gevaarlijkheid van het bedrijf daartoe aanleiding geeft. Zelfstandigen beneden een bepaald inkomen zouden vrijstelling kunnen krijgen van premiebetaling. Binnen twee jaar nadat Beveridge zijn Plan had gepubliceerd had het Lagerhuis een stelsel van Sociale Verzekeringen aanvaard, zij het enigszins afwijkend van het Plan-Beveridge. In de eerste plaats was het beginsel van het levensminimum ten aanzien van de uitkeringen prijs gegeven, omdat de Engelse regering meende, dat de Soc. Verzekering zich niet kan aanpassen aan de oneindige variaties in de individuele behoeften. In de tweede plaats had de regering de onbeperkte duur der ziekte- en werkloosheidsuitkering laten vallen, voornamelijk uit psychologische over-

wegingen. In de derde plaats heeft de regering de kindertoeslagen verlaagd. Niet ten onrechte nam zij het standpunt in dat de staat niet tot taak heeft, geheel te voorzien in het onderhoud van een deel der kinderen. De kindertoeslag bedoelt slechts te zijn een algemene bijdrage in de behoeften van gezinnen met kinderen. In de vierde plaats werd de uitkering van het ouderdomspensioen anders geregeld.

De kosten van de uitvoering dezer plannen zullen worden gedragen door de Staat, de verzekerden en de werkgevers gezamenlijk, in een verhouding van resp. 50, 28 en 20 procent.

De grote vraag in de discussie was: „Kunnen we ons een dergelijk gigantisch plan financieel en economisch wel veroorloven?” Daartegenover stelde men dan vaak de vraag: „Kunnen we ons veroorloven, het zonder te doen?” Beveridge gaat ervan uit dat het Nationale Inkomen, en meer speciaal dat van de werkende stand, groot genoeg is, om ieder lid van de bevolking voor gebrek te vrijwaren. Het is dus slechts een kwestie van betere verdeling, en de vraag is zijns inziens alleen, **wanneer** men deze herverdeling zal toepassen. Tegenover Beveridge staan vooral zij, die menen, dat deze plannen eerst voor verwerkelijking vatbaar zijn, als men het werkloosheidsvraagstuk de baas is, aangezien de werkloosheidsverzekering wel het leeuwendeel van de kosten zal vergen. Als men nu weet, dat in ons eigen land de werkloosheidsverzekering voorlopig niet wordt ingevoerd (hoewel ze wet is geworden) in verband met de hoge kosten, dan valt licht in te zien, dat de genoemde tegenstanders van het Plan-Beveridge heus niet lijden aan een overmaat van zwartgalligheid, zoals hun werd verweten. Dit klemde te meer, omdat men kon verwachten, dat de staat in de eerste na-oorlogse jaren toch reeds zeer zware lasten zou hebben te dragen. Toen dan ook die reeds zware lasten nog weer zwaarder werden door de extra uitgaven voor herbewapening, kon de Engelse regering er niet aan ontkomen, haar bijdrage in de kosten van de Sociale Verzekering te verminderen, zodat de arbeiders meer moesten gaan betalen. Zo zijn er nog wel meer vragen te stellen. Bijvoorbeeld, of een **verplichte** Sociale verzekering op zo grote schaal nog wel te rijmen valt met de idee van zelfwerkzaamheid der arbeiders. En ook over het grondmotief, het zorgen voor Sociale Zekerheid „van de wieg tot het graf” valt veel te discussieeren.

Daarover meer in het laatste artikel.

de contactvorming met het buitenland**Lectuurfonds opent nieuwe perspectieven**

Het verheugt ons, u, die de buitenlandse contactvorming met belangstelling gadeslaat, te kunnen berichten, dat de commissie voor internationaal contact uit het bestuur van het district „Rotterdam” het nieuwe jaar is ingegaan met een nieuw plan van actie. Wij doelen daarbij niet alleen op de voortzetting en uitbreiding van de correspondentie Keulen—Rotterdam, welke dit jaar een tegenbezoek onder de Keulose dom in het vooruitzicht stelt. Noch op de pogingen, welke in het werk worden gesteld in gelijke zin een bruggenhoofd naar Zwitserland te slaan, dat zijn eindpunt zal vinden in Zürich. En ook niet op de voelhorrens, welke via Frankrijk-kenners bedachtzaam worden uitgestoken voor een mogelijke inschakeling van Frankrijk als werkterrein, zulks via de groep Paron, al constateren wij dit alles uiteraard met grote voldoening. En dat niet alleen voor wat Rotterdam betreft, maar ook voor andere delen in ons land, waar de pioniersgeest, die „vader Johannes” heeft gekweekt, begint vaardig te worden over de jonge mensen. In dit verband moge er bijv. ook melding van worden gemaakt dat activiteit wordt ontplooid door het provinciaal verband Zeeland, het stedelijke verband Amsterdam en 's-Gravenhage en door de clubs te Rijswijk (Z.H.), Delft, Santpoort en Franeker. Voorts heeft de secretaris van het bestuur der Nationale Organisatie contact met de Junge Union van de Christlich-Democratische Union in Westfalen. En bestaat er reeds een plan om te komen tot een gemeenschappelijk te beleggen conferentie.

Het is er ons ditmaal echter om te doen in het bijzonder de aandacht te vestigen op een plan, dat beoogt de verschillende contacten, welke zijn of nog zullen worden gelegd, door middel van het verstrekken van lectuur, principieel vaste grond onder de voeten te geven: Het plan tot vorming van een Lectuurfonds, dat er op gericht is door middel van het vertalen en uitgeven van Nederlandse geschriften het juiste inzicht te verschaffen in de Calvinistische levens- en wereldbeschouwing en haar toepassing op verschillende levensgebieden.

Om echter een zo groot mogelijke coördinatie tot stand te brengen, die alleen reeds uit economische overwegingen geboden is, is ook contact gezocht met andere Christelijke, niet-politieke organisaties, welke eveneens de beschikking hebben over internationale contacten. Voorlopig heeft zich dit beperkt tot een verzoek om financiële hulp of steun in de vorm van een bestelling van de eerste op stapel staande uitgave. Op de duur zal het, naar het ons voorkomt, echter zo moeten worden, dat deze organisaties zo nauw betrokken worden bij dit Lectuurfonds, dat zij er elk

voor een gelijkelijk deel aan gaan deelnemen, waardoor het vanzelf een meer nationaal en zeker niet uitsluitend politiek karakter zal dragen.

Deze werkmethode lijkt ons het meest efficiënt: Hoe groter immers het volksdeel is, dat er achter staat — we denken hier ook aan onze zuster de C.H.U. en aan het C.N.V. — hoe respectabeler de oplagen en hoe breder het arbeidsveld, dat voor ons wordt geopend! Men beschouwe het Rotterdamse plan dan ook slechts als een experiment, doch een experiment, als vrucht van geloofsgehoorzaamheid en gezonde dadendrang, dat, mede door uw hulp (liefst heden nog!) moet slagen.

Inderdaad, de Rotterdamse Arjos-groep bezit nog idealisme; een kostelijk goed, dat vele sceptici in onze dagen helaas niet meer kunnen opbrengen. Gelukkig, zij ziet nog wijde perspectieven voor de geestelijke beëindiging van West-Europa; een cultuurtaak die wij in de laatste decennia al te gemakkelijk van ons hebben afgeschoven.

Zij zou wat dat betreft wel terstond meer, véél meer willen doen, ware het niet, dat zij tevens beschikt over een pittige dosis realisme. Dagelijks ademend en werkend in een nijvere koopmansstad, waar men in het algemeen best weet wat geld en goed waard zijn en hoe hard er voor moet worden geploeterd om het te verkrijgen, was zij nuchter genoeg om met dit al langer bestaande plan niet eerder voor het forum te treden, dan toen voor de uitgave een financiële basis was geschapen.

En dat is mede de reden, dat één en ander nu eens niet wordt geschoven op de toch al zo zwaar belaste borcht „Den Haag”, maar dat, oerdegelijk en A.R., allereerst de bronnen worden aangeboord van het particulier initiatief, welke nog altijd levenskrachtig blijken te zijn.

Er circuleren dan ook intekenlijsten onder de grote en kleine luyden van het betreffende district (want ook in dat opzicht huldigt men geen afschuifstelsel) om de benodigde gelden voor deze actie, welke wordt aanbevolen door mannen van naam, bijeen te krijgen. Welke de kosten zullen zijn? Voor de eerste uitgave, welke 1.000 exemplaren zal omvatten, bedragen deze niet meer dan f 700.—. Een geringe kostprijs, die haar oorzaak vindt in een zuinig beleid, waarbij de afwerking, hoewel aantrekkelijk, zo sober mogelijk, d.w.z. in stencilvorm, geschiedt.

De eerste brochure, welke van de persen zal lopen, is die van Prof. Dr G. J. H. van der Molen: „Vrede als vrucht van Gerechtigheid”. De hooggeleerde schrijver zal in dit geschrift, dat in het Duits zal verschijnen, enkele wijzigingen en aanvullingen aanbrengen, welke gericht zijn op de Duitse situatie, o.a.

het probleem Oost-West, tegen Niemöller's nationalistische en opportunistische leuze „liever een Duitse eenheid, zelfs onder Russische contrôle, dan voortzetting van de verdeeldheid van Duitsland” stelt zij in deze brochure in klare bewoordingen: „Naar het woord van Jesaja zal de vrede de vrucht der gerechtigheid zijn. Een vrede tot elke prijs loopt op machtsmisbruik en onrecht uit”.

Deze kost heeft men in Duitsland, ook in de kringen van de Evangelische Kirche — tot wie wij ons willen richten — broodnodig. Evenals trouwens de passages, waarin op Schriftuurlijke wijze stelling wordt genomen tegen de opvatting van tweeërlei moraal — één geldend voor het persoonlijk leven en de andere van kracht voor het ambt dat men bekleedt — die Duitsland en de wereld een zee van ellende berokkend heeft.

Als de Duitsers dit woord mede gaan betrekken in hun discussies is reeds veel gewonnen!

Uit Keulen bereikte de commissie via de heer H. Combecher, die de vertaling voor zijn rekening zal nemen (er is n.l. reeds sprake van internationale samenwerking) voorts het verzoek ook de brochure van Prof. Dr S. U. Zuidema, „Gereformeerd Levensbesef” in het Duits uit te geven, zulks als een krachtig appèl op het ingedommelde Duitse protestantisme.

De commissie zal er goed aan doen ook dit verzoek ernstig in overweging te nemen. Nog dezer dagen lazen wij, hoe het Protestantisme in Duitsland nooit de representatie heeft kunnen verkrijgen, ook niet in de Christelijke partij, die het zich op grond van de religieuze cijfers zou hebben kunnen wensen. Nog altijd heeft het Protestantse element er een klein overwicht op het rooms-katholieke; een overwicht dat door de grote volksverhuizing van 1945 zelfs met enkele procenten versterkt is.

Ruim 51 procent der bevolking, zo schreef de correspondent van het A.N.P. in Duitsland, is Evangelisch en 45 procent r.k. Maar desondanks vormen de Protestanten in de C.D.U. slechts een kleine minderheid. En die minderheid slinkt nog steeds.

Om de Duitse protestanten onder ogen te brengen, dat een positief Christelijke partij — zoals dr Ehlers het stelde — te verkiezen is boven die partijen, die ten aanzien van het geloof een „ongeïnteresseerde neutraliteit” aan de dag leggen, zou de kloeke, belijnde brochure van Prof. Zuidema — mits met tact toepasselijk gemaakt voor Duitsland! — kunnen werken als een klaroensstoot.

Ook de redevoeringen van Dr M. C. Smit en Ds E. de Jong, respectievelijk handelend over „Antithese en partijpolitiek” en „Das Laienamnt im 19ten und 20ten Jahrhundert”, welke 25 Augustus voor de groep Keulse jongeren zijn gehouden, komen, naar de commissie zeer terecht meent, voor publicatie in aanmerking.

Tenslotte werd o.m. de aandacht gevestigd op het nog te houden referaat van mevrouw Dr F. T. Diemer-Lindeboom op het Christelijk Sociaal Congres over

„Gezin en Maatschappij” en op de jongste brochure van Prof. Dr Ir H. van Riessen, welke de relatie behandelt tussen Calvinisme en (technische) wetenschap; een verhandeling, die onder de studenten, die van een dergelijk verband nauwelijks weet hebben of het in ieder geval niet reëel vinden, zeker ook zijn vruchten zou kunnen afwerpen.

Of dit alles en nog meer te verwezenlijken is, zal dus voor een deel mede afhangen van de reacties uit andere delen van ons land op dit plan. Spontane reacties, bijv. door middel van giften, te houden collectes op kiesverenigingen en Arjos-clubs en bestellingen voor een flink aantal brochures. Daartoe verwijzen wij gaarne naar nevenstaande oproep, met adres van secretaris en penningmeester.

We zullen er als ouderen en jongeren, van Noord tot Zuid, van Oost tot West, onder het aanroepen van de Naam des Heren (anders lukt het niet) samen de schouders onder mogen zetten. Want wij behoren nog tot de gezegende landen, waar vrijheid heerst van meningsuiting en van drukpers. Het is een ereplicht deze schone gave, die ons een grote verantwoordelijkheid oplegt, zij het in alle bescheidenheid te benutten in zo breed mogelijke kring.

OPROEP TOT STEUN AAN LECTUURFONDS

Het district Rotterdam der Antirevolutionaire Jongeren Organisatie van studieclubs heeft in Augustus j.l. enkele Keulse jongeren in haar midden mogen ontvangen. Ter gelegenheid van dit bezoek was o.m. een conferentie in het Kuyperhuis belegd en werden enkele discussie-avonden in de vorm van huissamenkomsten gehouden.

In de gesprekken met deze jongeren is ons wel gebleken, hoe bijna alles wat onder ons als bekend en vertrouwd mag worden verondersteld, voor hen gloednieuw en verrassend was. Dat de gedachtenwisseling althans enige vrucht heeft gehad, blijkt toch wel uit het artikelje door één van deze jongeren geschreven en in Nederlandsche Gedachten gepubliceerd in het October-nummer.

Het districtsbestuur zou nu graag deze Duitse en andere West-Europese jongeren willen helpen, zodat zij de verschillende levensvragen nader kunnen bestuderen. Daartoe zal getracht worden enige brochures en referaten te doen vertalen, stencillen of drukken, teneinde deze in het buitenland (door middel van allerlei groepen, welke contacten hebben of zullen leggen) onder belangstellenden te distribueren.

Om een en ander te kunnen bekostigen is een „Lectuurfonds” ingesteld, want de nog-niet-eens-rammelende-Arjos-kas kan dit alles niet financieren.

Wij stellen ons voor alle organisaties en groepen, welke bij de verwezenlijking van dit doel mede belang (kunnen) hebben, te verzoeken enige steun te verlenen. Hierdoor zou ook een redelijke oplaag verzekerd kunnen worden.

Maar ook individuele bijdragen zijn van harte welkom!

Zuiverheid

in de *politieke zeden*

H. D. W. BOVEN

In de voorbesprekingen, die indertijd zijn gevoerd om te komen tot de oprichting van een Politieke Jongeren Contactraad ben ik dikwijls getroffen geworden door het onder aan de besprekingen deelnemende leden van de Nieuwe Koers (de jongerenorganisatie van de Partij van de Arbeid) levende verlangen naar zuiverheid in het onderling verkeer der politieke partijen. Mede aan de bevordering van die zuiverheid meenden deze jongelui de op te richten contactraad dienstbaar te moeten maken. En een enkele onder hen koesterde te dien aanzien bepaald grote verwachtingen van de onderlinge uitwisseling van standpunten met betrekking tot principiële en praktische kwesties, welke uitwisseling volgens de plannen geregeld in de raad zou plaats vinden.

* * *

Aan die ervaring moest ik denken tijdens het aanhoren van het debat tussen de heren Prof. Dr S. U. Zuidema en Dr A. A. van Rhijn.

Naar mijn gevoelen n.l. is het debat door Dr Van Rhijn niet op een zodanige wijze gevoerd, dat het kan worden gekwalificeerd als zuiver in alle opzichten. Het is niet prettig zoiets te moeten constateren. Maar juist met het oog op de bevordering van de zuiverheid in het verkeer der politieke partijen en der politici meen ik deze constatering niet achterwege te mogen laten. Bevordering van waarheid, eerlijkheid en zuiverheid in het onderling verkeer der mensen is rechtstreeks eis van de wet Gods. Welke zijn mijn bezwaren tegen de wijze

van debatvoering van Dr Van Rhijn? In de eerste plaats dit, dat Dr Van Rhijn zich niet aan het — door de organiserende verenigingen — opgegeven onderwerp heeft gehouden. Hij heeft met geen woord gesproken over de principiële vraag of het beginselprogramma van de Partij van de Arbeid al of niet door een christen kan worden onderschreven. Dat was de vraag waarvoor hij stond. Dat hij die vraag heeft laten liggen, moet voor ieder duidelijk zijn geweest. **Dat moet ook Dr Van Rhijn zelf geweten hebben!**

Maar nu rijst de vraag: Waarom is hij volkomen aan de hem opgegeven probleemstelling voorbijgegaan? Voelde hij soms dat hij te dezer zake geen partij was voor Prof. Zuidema? Dan had hij dat tevoren moeten bedenken en de uitnodiging om als debater op te treden niet moeten aanvaarden. 't Kan natuurlijk zijn, dat dat gevoel hem eerst in de loop van het debat bewust is geworden. Maar waarom toen de toevlucht gezocht in enkele toespraken, die 't zeer goed zouden hebben gedaan op verkiezingsvergaderingen voor eigen mensen?

* * *

Mijn tweede bezwaar is dit, dat hij ter bestrijding van de christelijke partijen argumenten heeft gebruikt, die reeds lang weerlegd zijn.

Wat b.v. te denken van het opnieuw tot de Antirevolutionaire Partij gerichte verwijt, dat zij niet is voor vrije liefde en een vrij huwelijk, maar wel voor een vrije economie. 't Dwaze daarvan is toch zo langzamerhand wel op genoegzame wijze aangetoond (Zie b.v. Ned. Ged. Jaargang VI blz. 291).

Welke conclusie moet uit dat opnieuw gebruiken nu getrokken worden? Soms deze dat Dr Van Rhijn geen kennis neemt van wat onzerzijds te dezer zake wordt gepubliceerd? Als dat 't geval is dan verricht hij als Christen zijn taak zeker niet op behoorlijke wijze. In ieder geval heeft hij zich dan niet op een verantwoorde wijze op het debat voorbereid. Of heeft hij dit en andere argumenten gebruikt tegen eigen beter weten in, in de veronderstelling dat de luisteraars het wel slikken zouden. Dat zou een nog minder verantwoorde wijze van doen zijn geweest.

* * *

Een argument van nog minder allooï was dit: Door de partijvorming op christelijke basis vervreemden de mensen van de kerk. Het bewijs voor deze stelling was het bekende verhaaltje van Ds Buskes, dat het hem op een trapportaal in een arbeiderswijk van Amsterdam was overkomen, dat hij op zijn vraag, of de mensen lid waren van de kerk ten antwoord had gekregen: Neen, wij zijn niet van Colijn.

Als ik in de positie van Dr Van Rhijn had verkeerd en ik zou dit argument hebben gebruikt, zou ik achteraf gedacht hebben: Jongen, dat ging wel wat te ver, dat was demagogie of het leek er verdacht veel op.

Dit is je reinste demagogie!

De massa slikt zo'n argument, maar niemand die even nadenkt. Want wat moet Ds Buskes doen wanneer hem nu door een Communistische arbeider op dezelfde vraag zou worden toegevoegd: Neen wij zijn niet van Lieftinck? Lid worden van de Communistische Partij? En wat aan te vangen met de ondernemers die verwoede tegenstanders zijn van Lieftincks politiek. Die hebben toch ook een ziel te verliezen? Moet Ds Buskes met het oog daarop lid worden van de V.V.D. of zich bij Burgerrecht aansluiten?

* * *

Ik keer nu tot mijn uitgangspunt terug. Dit artikel staat in de jeugdrubriek. Ik mag veronderstellen, dat de leiders van de Nieuwe Koers onze jeugdrubriek en dus dit artikel lezen. Er heeft tussen hen en ons uitwisseling van organen plaats.

Nu hoop ik van harte dat zij dit artikel met aandacht lezen. Critisch lezen. Heb ik het mis dan hoor ik dat gaarne, maar gemotiveerd. Maar als mijn bezwaren niet weerlegd kunnen worden, laten deze jongeren dan hieruit deze conclusie trekken, dat zij in eigen partij een taak hebben t.a.v. de zuivering der politieke zeden.

't Bovenstaande is in hoofdzaak negatief. Ik weet het. Maar het moest mij van 't hart. Er zat overigens veel leersaams in het debat.

Het is ons een eer U mede te mogen delen, dat de volgende personen onze actie gaarne bij U aanbevelen: Mevr. C. H. van Alkemade-Kwakkelstein, Drs H. J. Bonda, Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot, Dr E. Diemer, H. van Eysden, C. Grashoff, Ds J. D. van Hof, Dr N. J. Hommes, Dr M. Kruijswijk, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen, Ds G. A. Pott, Prof. Dr H. van Riessen, W. A. v. d. Velden, J. Wilschut.

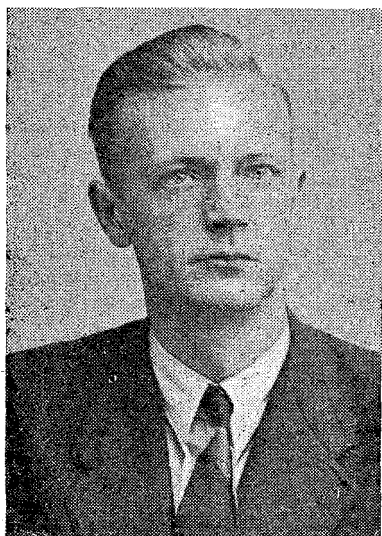
Namens de Commissie voor internationaal contact uit het Districtsbestuur der A.R.J.O.S. te Rotterdam.

Mr G. E. DE JONGSTE.

P.S. Het adres van het secretariaat luidt: A. Lockhorst, Lambertusstraat 63, Kralingen.

Van de penningmeester: H. Eijkenaar, Willemstraat 88, Slikkerveer, Girono. 579150, giften s.v.p. op naam Arjos-Lectuurfonds.

Onze Bestuursleden

Mr M. W. DIRKSEN

Tot de vier juristen en tevens tot de beide advocaten in het Nationaal Arjos-bestuur behoort Dirksen, de Gelderse afgevaardigde.

Wat zullen wij van Dirksen zeggen?

Zeker, hij is geboren, gehuwd en Gereformeerd. Maar is dat nu het specifieke in deze man?

Nee, het eigene van Dirksen ligt elders. Wij komen daarop terug.

Laat ons bij het begin (in 1922) beginnen.

Legere school, gymnasium B, kandidaats-rechten aan de R.K. Universiteit in Nijmegen, doctoraal rechten aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Een maand later (Februari 1947) advocaat en procureur in Arnhem.

Daarnaast: voorzitter van de Arnhemse Arjos, secretaris van het Provinciaal Verband Gelderland, sinds 1950 lid van het Nationaal Arjos-bestuur.

Daar nog weer naast: lid van het Centrum Werkgemeenschap Gereformeerde Jongeren.

En niet naast, maar boven dit alles: de internationalist, de man van de wereldverbanden. Ziedaar de reden, waarom Dirksen voor ons Dirksen is. Dirksen, de man van de bewegingen: lid van de Nederlandse Jongerenraad der Europese Beweging en bestuurslid van de Beweging van Europese Federalisten, afdeling Arnhem en Omstreken. In al deze Bewegingen klapwiekt zijn aan Arnhem gekluisterde geest. Breed van blik, wijs van visie, groots van perspectief. Ge ziet dat al enigszins op de foto.

Welk een tegenstellingen treft ge toch

aan in het Nationaal Bestuur! Enerzijds de man, anderzijds de vrouw; enerzijds de Hervormde, anderzijds de Christelijke Gereformeerde; enerzijds het isolement (de belangstelling voor de grenswijziging tussen Scheemda en Termunten), anderzijds — dank zij Dirksen — het apostolaat (de belangstelling voor Liechtenstein en Andorra). Niettemin: allen antirevolutionair!

Treffend is ook de symboliek van deze Gelderse vertegenwoordiging. Want was het niet Gelderland, dat bij de grenscorrecties het meeste zijde spon en dat aldus de meeste interesse van het buitenland had? Elten en het federalisme — Dirksen en Gelderland!

In het bestuur is ook deze afgevaardigde onmisbaar.

M. JENS

Korter kan het al bijna niet: Jens!

En toch is er veel over hem te zeggen. Hetgeen wij dan ook niet zullen nalaten. Geboren in 1921. Schoolopleiding tot en met Mulo. Vervolgens patroonsopleiding aan de school voor de grafische vakken in Utrecht.

Wat heeft dit alles met de Arjos te maken, zult ge vragen. Op die vraag weten ook wij geen antwoord.

Niettemin liet Jens het er na die patroonsopleiding niet bij zitten. Hij trok het drukkersbedrijf in, eerst in Utrecht, daarna in Den Haag, sinds 1945 weer in Utrecht. Niet als loopjongen, niet als directeur, neen: als calculator. Een calculator heeft iets met calculeren te maken. En calculeren geschiedt op de calculatie-afdeling. Van zo'n afdeling is Jens chef. Nu weet ge dus, wat hij doet. Nogmaals: heeft dit iets met de Arjos te maken? Niets!

Hoe komt Jens dan in het Nationaal Arjos-bestuur? Daartoe zult ge een andere lijn in zijn leven moeten volgen. Die lijn begint in 1946 bij het secretariaat van een Utrechtse Arjos, wordt

voortgezet door het voorzitterschap, wordt in 1947 vervolgd door het secretariaat van het Provinciaal Verband Utrecht en staat sinds 1951 momenteel stil bij het lidmaatschap van het Nationaal Arjos-bestuur.

Een zijlijntje loopt naar de Utrechtse kiesvereniging, van welker centraal bestuur Jens sinds 1948 deel uitmaakt. Een kleine afwijking ziet ge sinds 1951 in het penningmeesterschap ener Utrechtse districtskiesvereniging.

Als merkwaardigheid moge aan een en ander nog worden toegevoegd, dat Jens twee jaren secretaris is geweest van de contactgroep van Christen-jongeren in Utrecht, een samenwerkingsverband van A.R. en C.H. jongeren.

Ziedaar Jens ten voeten uit. Wij laten daarbij terzijde, dat hij sinds 1945 voorzitter is van de Utrechtse afdeling van de V.J.A.G., de Vereniging van Jonge en Aanstaaende Patroons in de Grafische Bedrijven.

Wie Jens zegt, denkt aan Diemer, de oud-voorzitter van het C.N.V. Ook zo'n man uit de drukkerswereld met warme belangstelling voor de antirevolutionaire politiek.

In het bestuur behoort Jens tot de jongeren, althans in dienstjaren. In de lagere organen heeft hij zijn sporen echter reeds ruimschoots verdiend. Daarachten wij de afvaardiging van dit bescheiden, doch deskundige bestuurslid voor Utrecht een plicht en voor ons een voorrecht.

Losse banden 1951

Wie de vorige jaargang wenst te laten inbinden, gelieve daarvan mededeling te doen aan het Bureau Centraal-Comité.

De inhoudsopgave is in dit nummer bijgesloten.

Opgave gaarne vóór 28 Februari a.s. Vooral Kiesverenigingen moeten dit doen! Het is uitermate belangrijk voor ieder dorp.

Losse banden worden beschikbaar gesteld voor f 2.10 per stuk. Met inbinden is de prijs f 3.95.

Studentenconferentie

11—12 JANUARI 1952

De zeer geslaagde conferenties van calvinistische studenten, ingeschreven aan een der universiteiten of hogescholen in ons land, die in 1950 en 1951 gehouden werden, zijn van doorslaggevend gewicht geweest bij de overweging van de vraag of ook in het begin van 1952 een dergelijke samenkomst zou worden gearrangeerd. Evenals in 1951 was nu de plaats der ontmoeting het gereformeerde jeugdcentrum De Witte Hei te Huis ter Heide. Het aantal beschikbare plaatsen was tot de laatste toe bezet. Ongeveer 70 studerende jongeren hebben twee dagen besteed aan het verlevendigen en verdiepen van hun politieke belangstelling.

De heer H. Algra, lid der Eerste Kamer, besprak de eerste dag de algemene vragen en kritische opmerkingen door de studenten gesteld of gemaakt. Deze „geachte afgevaardigde” vestigde er met nadruk de aandacht op, dat hij een wederzijdse confrontatie van studenten met kamerleden voor beide partijen nut-

tig en wenselijk achtte. 70 studenten waren naar zijn mening eigenlijk nog veel te weinig. Wanneer het welslagen van een conferentie bij een groter aantal gevaar zou lopen of er zouden zich moeilijkheden van huisvesting voordoen dan verdiende het aanbeveling te overwegen of niet drie dergelijke conferenties in kort tijdsbestek gehouden zouden kunnen worden.

Deze opmerking wordt genoteerd als onderstreping van het gelukkig initiatief van het C.C. en de A.R.J.O.S.

Het was een interessante discussie, die Vrijdags plaats vond. Weinig, waarover de laatste tijd gesproken of geschreven werd, bleef achterwege. In de beantwoording, re- en dupliek vonden de aanwezigen rijke stof voor onderlinge gedachtenwisseling.

Des avonds belichtte Prof. Mr P. A. Diepenhorst het tijdvak 1896—1926. Als titel van deze causerie was opgegeven: „Enkele grepen uit de parlementaire geschiedenis der A.R. Partij”. Op on-

navolgbare wijze werden de aanwezigen bepaald bij de grote figuren en belangrijke momenten uit de aangegeven periode. Door de wijze, waarop de geschiedenis dezer jaren werd geboden, was het volgen van de oud-hoogleraar een genot. Zijn peroratie — na twee uur spreken — kwam naar de mening der luisterende schare veel te vroeg. De dank, vervat in het applaus, overstemde de stille teleurstelling om het „spoedig” einde.

De officiële nacht daalde vroeg. Zeer vroeg zelfs. Kwart over twaalf was De Witte Hei in rust.

Zaterdagmorgen refereerde Prof. Dr H. Dooyeweerd over „De strijd om het soevereiniteitsbegrip”. Men vraagt zich af wat meer bewondering verdient: het knappe, glasheldere betoog, het eindeloos geduld, waarmede steeds weer opkomende misverstanden worden uit de weg geruimd, of de rustige zekerheid, waarmede alle vragers werden tegemoetgetreden.

Het ligt in de bedoeling dat op het referaat zelf nog nader zal worden ingegaan in onze rubriek.

Dat ook deze conferentie aan haar doel heeft beantwoord zal na deze korte aantekeningen wel duidelijk zijn.

V. O.

STAATSINRICHTING XVII

Het Nederlandse Koningschap

H. D. W. BOVEN

Wanneer men iets wil gaan schrijven over het Nederlandse Koningschap dan wordt men zich wel even zeer scherp bewust, dat in 't algemeen de staatsrechtelijke instellingen van een volksgemeenschap vrucht zijn van historische ontwikkeling en dat dit ook in het bijzonder geldt voor de Nederlandse staatsrechtelijke instellingen.

Het Nederlandse koningschap immers kan noch op zichzelf noch in zijn betekenis, recht worden verstaan, wanneer men bij de beschouwing daarvan het boek der geschiedenis gesloten laat. Intussen gaan wij ervan uit, dat de lezers van dit blad wel zoveel van onze vaderlandse geschiedenis afweten, dat wij ons ontslagen mogen rekenen van de plicht hier en nu het historisch overzicht te geven, dat nodig zou zijn voor hem, die volslagen onbekend is met onze volkshistorie.

* * *

Wij leven in een monarchie. Die monarchie heeft een typisch Nederlands karakter: ze heeft een sterk republikeinse inslag.

Groen van Prinsterer zei het in 1856 aldus: „Het koningschap van Nederland is, meer wellicht dan in enig land, met republikeinse zin en geest doorvoed, heeft een republikeinse wortel, is geboren uit de geschiedenis van het gemeenebest. De Koning is het eminente hoofd, hetgeen de natie eeuwenlang begeerd heeft. In die eenvoudige waarheid ligt de waarborg tegen afwijkingen aan den eenen of aan den anderen kant. De Koning is niet een landsheer, maar ook niet een figurant; de Prinsen van Oranje hebben nooit in de historie voor figuranten te boek gestaan. De Koning is beschermheer, desnoods tegen de meerderheid, desnoods tegen een tijdelijke opinie, beschermheer van de rechten en vrijheden des volks”.

Wie de betekenis van deze woorden van Groen goed op zich laat inwerken, moet wel tot de conclusie komen, dat, naar Groens oordeel, zeker niet voor Nederland geldt, dat de monarch de drager zou zijn van alle machtsbevoegdheid. En wij Calvinisten van vandaag, die hebben kunnen profiteren van de resultaten van het wijsgerig

denken over de staat door Kuyper, Anema en Dooyeweerd, zullen onmiddellijk toestemmen, dat zeker die betekenis niet mag worden toegekend aan artikel 10 van onze Grondwet, dat aldus luidt: „De Kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit Willem Frederik, Prins van Oranje Nassau, om door Hem en Zijne wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen”. Zakelijk wordt hier met andere woorden hetzelfde gezegd als in artikel 1 van de Grondwet van 1814: „De Souvereiniteit der Vereenigde Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Koninklijke Hoogheid Willem Frederik, Prins van Oranje-Nassau, enz.”.

Met opzet hebben wij hier artikel 1 van de Grondwet van 1814 aangehaald, omdat daarin het woord „sovereiniteit” voorkomt. Zo hebben wij een sluitend betoog gekregen, waaruit blijkt, dat naar Calvinistische, Anti-revolutionaire opvatting de positie van de Koning — van de **sovereine** Vorst — in Nederland niet zo mag worden gezien, dat deze alle machtsbevoegdheid

zou bezitten. Dat zou in strijd zijn met het typische, in de historische ontwikkeling gefundeerde, karakter van ons Koningschap.

Uit de hierboven geciteerde woorden van Groen is het af te leiden en in een recente publicatie van Prof. Dr H. Dooyeweerd staat het met zoveel woorden, dat de hoogste rechtsmacht ten onzent wordt uitgeoefend door een aantal organen.

* * *

In een staat als de onze is de souvereiniteit niet een **persoonlijk** recht van de drager of draagster der Kroon. Het hoogste gezag berust ten onzent bij het **orgaan** de Kroon. Dit betekent echter niet, dat dit orgaan alle overheidsbevoegdheden zelf uitoefent. Denkt U b.v. maar aan de rechtspraak, die berust bij een onafhankelijke rechterlijke macht. Wel is het zo, dat het het enige

orgaan is met een **oorspronkelijke** bevoegdheid. In tijden van nood blijkt dat. Wanneer b.v. door bijzondere omstandigheden de Staten-Generaal uitgeschakeld zijn, zoals dat in de jaren 1940—1945 het geval is geweest, dan is de Kroon geheel op eigen gezag bevoegd alle maatregelen, ook **wettelijke** maatregelen te treffen, die zij nodig acht.

* * *

Nederland is niet een monarchie zonder meer. Het is een constitutioneel-parlementaire monarchie. Wij constateren dat nu zonder meer. Immers wat dit precies betekent is reeds uiteengezet in verschillende artikelen in de voorgaande jaargang.

In het bovenstaande hebben wij het Nederlandse Koningschap in een enkele grote trek willen tekenen.

Uit de Organisatie

De Verkiezingstoogdag

De plannen voor de Verkiezingstoogdag nemen zo langzamerhand vaste vormen aan. De eerste besprekingen met de Haagse autoriteiten zijn achter de rug.

Daaruit is ons gebleken, dat wij tijdig dienen te weten hoeveel bussen met Toogdaggers op Zaterdag 21 Juni Den Haag zullen binnenrijden. Het is daarom wel zeer gewenst dat nu overal in het land — zo dit tenminste al niet is gebeurd — een aanvang wordt ge-

maakt met de voorbereiding van de reis naar 's-Hage.

Dat betekent dus, dat iedere club nu zo spoedig mogelijk het volgende moet doen:

- 1e. een zo groot mogelijk aantal jonge geestverwanten bewegen naar Den Haag te gaan;
- 2e. uitkijken hoe de reis het best gemaakt kan worden: per bus, per trein of misschien met nog een ander vervoermiddel;
- 3e. eventueel een reisspaarfonds stichten;
- 4e. indien per bus wordt gereisd, in ieder geval het aantal bussen op-

geven aan de secretaris van het provinciaal verband. Deze secretarissen moeten uiterlijk 20 April aan de secretaris van de Nationale Organisatie hebben opgegeven met hoeveel bussen de jonge anti-revolutionairen uit hun provincie zullen komen;

- 5e. terzake contact opnemen met de secretaris van het bestuur van het provinciaal verband.

Een Nederlands Jeugdparlement?

Er heeft ons nu een officieel verzoek bereikt onze medewerking te verlenen aan het doen bijeenkomen in een proefzitting van een landelijk jeugdparlement. Het ligt in de bedoeling, dat de 50 leden van dit parlement aangewezen worden door de jongerenorganisaties van de Katholieke Volkspartij, de Partij van de Arbeid, de Christelijk-Historische Unie, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en de Antirevolutionaire Partij.

Voorts dat de proefzitting wordt gehouden omstreeks Pasen in het gebouw van de Tweede Kamer en zal staan onder leiding van de voorzitter der Tweede Kamer, Dr L. G. Kortenhorst. De oorzaak voor het ter tafel komen van dit plan is o.i. het voor onze constitutioneel-parlementaire regeringsvorm funeste, in 't bijzonder onder de jongeren voorkomende, gebrek aan belangstelling in de publieke zaak. Het bestuur heeft in principe besloten aan het doen houden van een proefzitting medewerking te verlenen. Als het plan doorgaat zal in onze organisatie een verkiezing van 9 afgevaardigden aan de orde worden gesteld.

VEEDRINKBAKKEN

„Fryslân”

de bak waarvan experts zeggen:

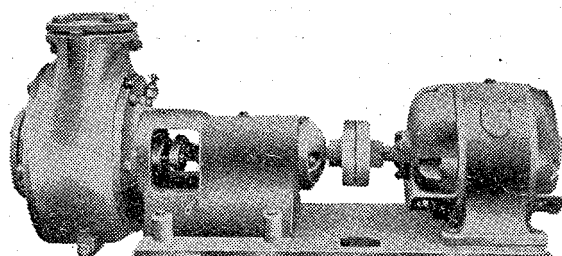
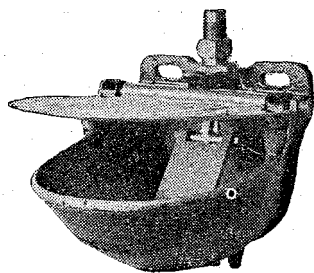
BETER dan andere

Fa. P. KOOLSTRA & ZONEN
LEEWARDEN

O. Gr. Wal 35 - Tel. 3837

SNEEK

Kruizebr.str. 14-20, Tel. 2621

HA-ES POMPEN

De zelfaanzuigende pomp, die zichzelf verdient

Gering krachtverbruik

Geschikt voor diverse vloeistoffen

Vraagt prospectus en nadere gegevens

N.V. MEPELER MACHINEFABRIEK EN TECHNISCHE HANDELMIJ
1/2 F. F. HUISMAN - MEPEL

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Anti-revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

8e Jrg. No. 3 (Co. 1)

10 Maart 1952

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

C.H. en A.R.

Dr J. SCHOUTEN

Er is een betrekkelijk grote belangstelling voor alles wat de verhouding tussen de Christelijk-Historischen en de Anti-revolutionairen betreft. De belangstelling bestaat zowel in de kring van de C.H. als in die van onze partij. Uit schriftelijke en mondelinge vragen blijkt telkens, dat men gaarne over die verhouding nader wordt ingelicht. Uit de toelichting, welke nog al eens op die vragen wordt gegeven, mag worden afgeleid, dat de stellers daarvan veelal verlangen naar een nauwere samenwerking tussen, soms naar een vereniging van de beide partijen. Wij hebben vroeger in een viertal artikelen in dit orgaan aan de hand van de feitelijke gegevens uiteengezet hoe het ten aanzien van de samenwerking tussen de C.H.U. en de A.R.P. is gelopen¹⁾. Verleden jaar heeft de heer Mr J. J. R. Schmal in „Koningin en Vaderland”, christelijk-historisch weekblad, een artikel geschreven, waarin werd aangedrongen op verbetering en versterking van de samenwerking tussen beide partijen. Dat artikel is geheel overgenomen in dit blad, en uit hetgeen daarover door ons is opgemerkt bleek duidelijk, dat wij een nader contact en overleg zeer op prijs zouden stellen²⁾. De gewenste reactie daarop is echter tot heden uitgebleven. Tijdens de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting voor 1952 zeide ik in de Tweede Kamer over deze aangelegenheid: „Met de Christelijk-Historischen beger ik in de grootst mogelijke samenwerking te leven, maar in de practijk blijkt dit helaas meermalen moeilijker dan het, principieel gezien, zou behoeven te zijn. Ik hoop, dat, wat dit betreft, met medewerking van de heer Tilanus en mij de voorwaarden zullen worden ge-

schapen om die samenwerking een zo hecht mogelijke te doen worden”³⁾. In zijn repliek antwoordde de heer Tilanus: dat ook hij met mij een goede samenwerking bijzonder op prijs stelt, „al lopen in de practijk onze opvattingen en wegen wel eens uiteen”⁴⁾. Dit antwoord was, formeel genomen, niet geheel onbevredigend, maar het had, naar het mij toeschijnt, zeker warmer kunnen zijn.

Een en ander wordt nog eens in herinnering gebracht, om te doen zien, dat ons streven er steeds op gericht is geweest, de samenwerking tussen de Christelijk-Historischen en ons te verbeteren en zo hecht mogelijk te doen zijn. Dat de resultaten daarvan zijn gebleven ver beneden hetgeen wij wensten en wensden kan o.i. moeilijk aan het optreden van onze zijde worden toegeschreven.

Van een vereniging van de beide partijen kan in de gegeven omstandigheden geen sprake zijn, omdat daaraan vooraf behoort te gaan een ernstig en broederlijk onderzoek, dat ten doel heeft zich er van te vergewissen, of er aan een van beide dan wel aan beide zijden serieuze bezwaren zijn, welke aan de vereniging in de weg staan, en, zo dit het geval mocht blijken, of deze bezwaren uit de weg zouden kunnen worden geruimd op een principieel te verantwoorden wijze. De Anti-revolutionairen, die destijds aan de besprekingen met enige leidinggevende Christelijk-Historischen deelnamen, waren bereid dit gezamenlijk onderzoek ter hand te nemen, maar de Christelijk-Historischen achtten daarvoor de tijd nog niet gekomen. Zo staat het naar ons beste weten vandaag nog.

De Partij in Actie

1. Ledencijfers

Dank zij de bepaling van de Statuten dat de kiesverenigingen aan hun financiële verplichtingen moeten hebben voldaan willen zij aan de stemmingen voor de kandidatenlijst meedoen, zijn de **voorlopige cijfers** over de ledentallen der kiesverenigingen dit jaar eerder bekend dan andere jaren. Het zijn nog slechts voorlopige cijfers, want niet alle kiesverenigingen hebben ten volle aan hun verplichtingen voldaan en het is ook niet zeker dat zij dat zullen doen. Daar worden dezer dagen heel wat brieven over geschreven.

Hiernaast het staatje per kamerkieskring en provincie.

Ons ledental is derhalve in 1951 gedaald met 2582. Dit resultaat is op zich zelf niet onbevredigend. Want men dient rekening te houden met het feit dat in 1951 de contributie-afdracht aan het Centraal Comité werd verhoogd van f 0.50 tot f 1.25 per lid. Waar men deze zaak flink heeft aangepakt heeft deze verhoging geen ledenverlies tegengevolge gehad. Maar dat hebben niet alle kiesverenigingen gedaan. In de tweede plaats werkt de emigratie in onze kring door. Daarmede is het hoge verlies in Friesland niet verklaard maar wel is het een factor waarmee rekening moet worden gehouden. Voor het overige doet het Geref. Politiek Verbond ons hier en daar kwaad. Wanneer men met al deze factoren rekent is een terug-

Men zal begrijpen, dat over vereniging van beide partijen moeilijk kan worden gehandeld, zolang zulk een onderzoek niet heeft plaats gehad. Daarom kan het slechts verwondering wekken, dat er mensen zijn, die als volgt redeneren: wij zijn van oordeel, dat de C.H.U. en de A.R.P. moeten samensmelten; dat daartoe niet wordt overgegaan ligt aan de leiding van die partijen, de leiders willen het niet, het volk wel; aangezien het zo is, scheiden wij ons af en richten wij een nieuwe partij op, welker doel is de vereniging van de beide genoemde partijen.

Dit is een zonderling standpunt. Men wenst de eenheid van twee partijen, maar in plaats van deze te bevorderen in die partijen, wil men een nieuwe partij oprichten. Men wil van twee partijen komen tot één, en gaat ter verwezenlijking van deze gedachte streven naar een *derde* partij. Het behoeft geen nader betoog, dat men langs die weg het tegengestelde bereikt van hetgeen men zegt na te streven. Hopelijk wordt dit nog tijdig ingezien. Het is, gelet op de recente geschiedenis, al moeilijk genoeg tot versteviging van de samenwerking te geraken. Men legge aan de pogingen, welke in deze richting telkens weer worden ondernomen, geen nieuwe struikelblokken in de weg. Dit is zeker het geringste, dat mag worden gevraagd.

- 1) Zie „Nederlandsche Gedachten” van 20 Jan. 1949, 9 Febr. 1949, 3 Maart 1949 en 24 Maart 1949.
- 2) Zie „Nederlandsche Gedachten” van 28 Mei 1951.
- 3) Handelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 14 November 1951, bladz. 391.
- 4) Idem, idem, van 15 November 1951, bladz. 435.

	1950	1951	—	+
Leiden	7390	7135	255	—
Den Haag	3421	3472	—	51
Rotterdam	5049	5303	—	254
Dordrecht	11772	11231	541	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Zuid-Holland	27632	27141	491	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Den Helder	4252	4141	111	—
Haarlem	5486	5323	163	—
Amsterdam	3840	3992	—	152
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Noord-Holland	13578	13456	122	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Arnhem	6717	6523	194	—
Nijmegen	2479	2620	—	141
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Gelderland	9196	9143	53	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Utrecht	6540	6528	12	—
Zeeland	4575	4385	190	—
Friesland	13857	13020	837	—
Groningen	10835	10600	235	—
Drente	6171	5932	239	—
Overijssel	7623	7229	394	—
Noord Brabant	2379	2441	—	62
Limburg	395	324	71	—
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Nederland	102781	100199	3642	670

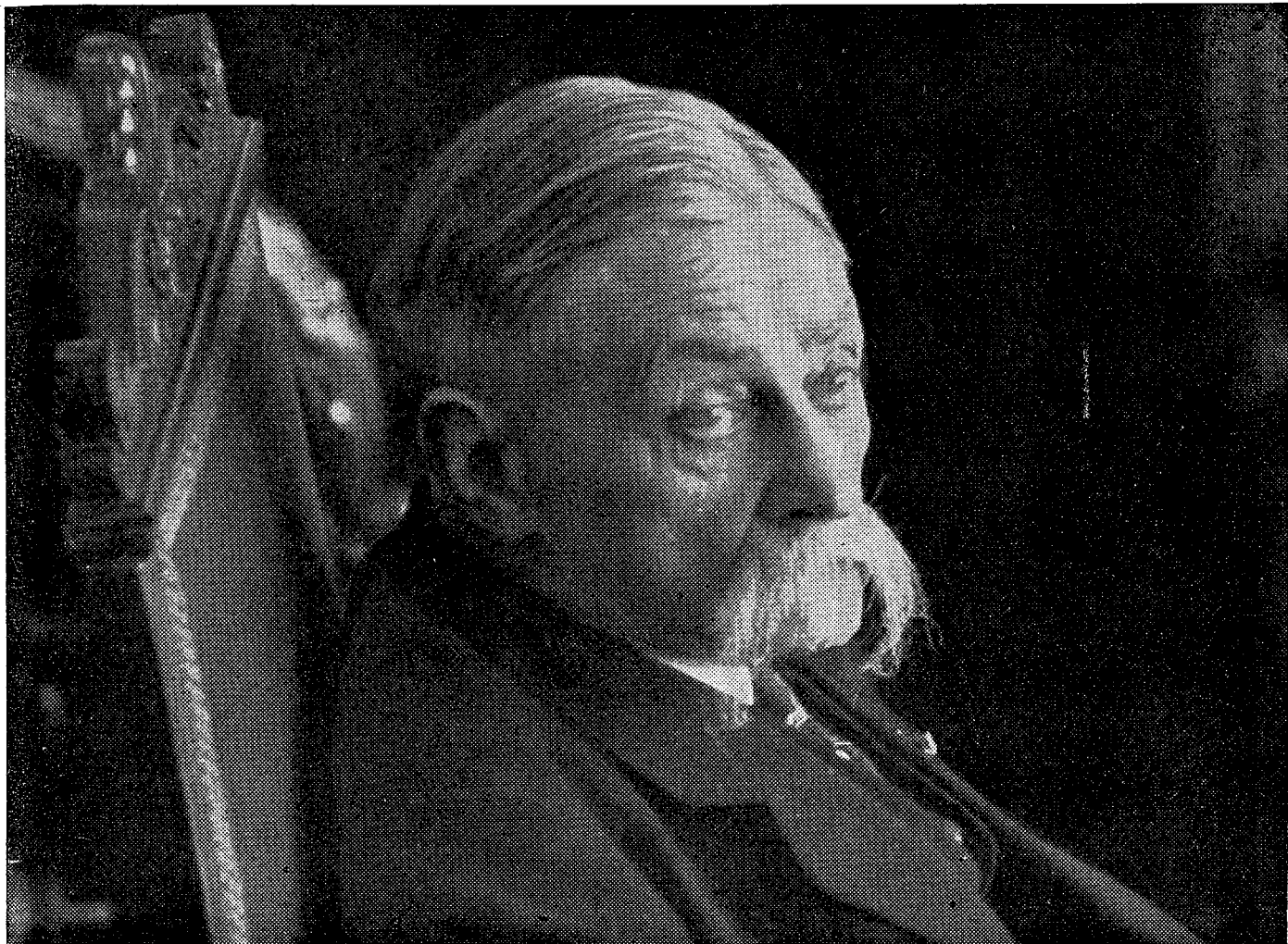
gang van nog geen 3% niet teleurstellend. Daarom moet een eresaluut worden gebracht aan allen die er toe hebben medegewerkt om door ledenwerving het verlies zo klein mogelijk te maken. En hadden alle kiesverenigingen werkelijk alle krachten ingespannen dan was de achteruitgang niet nodig geweest. Daarom nog eens een krachtig beroep op al onze propagandisten en vooral op die kiesverenigingen die het er tot nu toe bij lieten zitten — om het verlies in 1951 weer goed te maken door winst in 1952. In een verkiezingsjaar kan dit zeer zeker.

Merkwaardig is dat met name de grote steden en de provincies Gelderland en Noord Brabant geen verliesleden maar zelfs winst boekten.

Merkwaardig is nog een feit, dat niet uit de cijfers blijkt — dat er zo heel weinig vrouwen lid van onze partij zijn. Althans naar de contributie-afdracht te rekenen. Of... neen dat is natuurlijk een boze veronderstelling... zij blijve derhalve in de pen!

2. Aantal kiesverenigingen

Het aantal kiesverenigingen dat thans aangesloten is bij het Centraal Comité bedraagt 876. Er is een nieuwe kiesvereniging in de Noord-Oostpolder bij gekomen, n.l. Luttelgeest, met 40 leden. Die kiesverenigingen tellen samen 100199 leden of gemiddeld 115. Er zijn echter 290 kiesverenigingen met gemiddeld 32 leden. Vooral voor de mannen die aan deze kiesverenigingen leiding geven moet men respect hebben. Het valt niet mee een kiesvereniging met 17 of 18 leden goed op gang te houden. Het getal is zo klein. Soms zijn er maar 60—70 stemmen en dan toch een kiesvereniging! Vele van deze kiesverenigingen hebben financiële moeilijkheden. Toch zetten de voorzitter, de secretaris door. De zaak drijft vaak op één man. Maar het is plicht. Ook op dat dorp verstaat men zijn taak. Gelukkig maar. Want die 290 kiesverenigingen met hun 10.000 leden kunnen wij niet missen. In geen dorp, in geen gehucht mag de A.R. kiesvereniging ontbreken.

Bij de huldiging van Prof. Mr A. Anema ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag, sprak de heer J. Schouten het volgende:

Hooggeachte Anema,

Wij zijn hier bijeengekomen, omdat U, in Bijbelse taal gesproken, de leeftijd van de zeer sterken hebt bereikt, wij U met dit feit willen gelukwensen, en het menen te mogen aangrijpen om U te huldigen, en iets tot U en over U te zeggen. Ik ben hier de woordvoerder van het Centraal Comité van Anti-revolutionaire kiesverenigingen, van de Calvinistische Juristen Vereniging, en van de Anti-revolutionaire leden van de Tweede Kamer. Dat dit het geval is vloeit niet voort uit enige lust tot cumulatie onzerzijds of mijnerzijds, maar is een gevolg van de omstandigheid, dat het wenselijk werd geacht het aantal sprekers bij deze gelegenheid te beperken.

Gaarne wil ik enigmate tot uitdrukking brengen hoe wij U waarderen en waarom wij het als een voorrecht beschouwen met U te mogen verkeren op de voet van nauwe geestverwantschap.

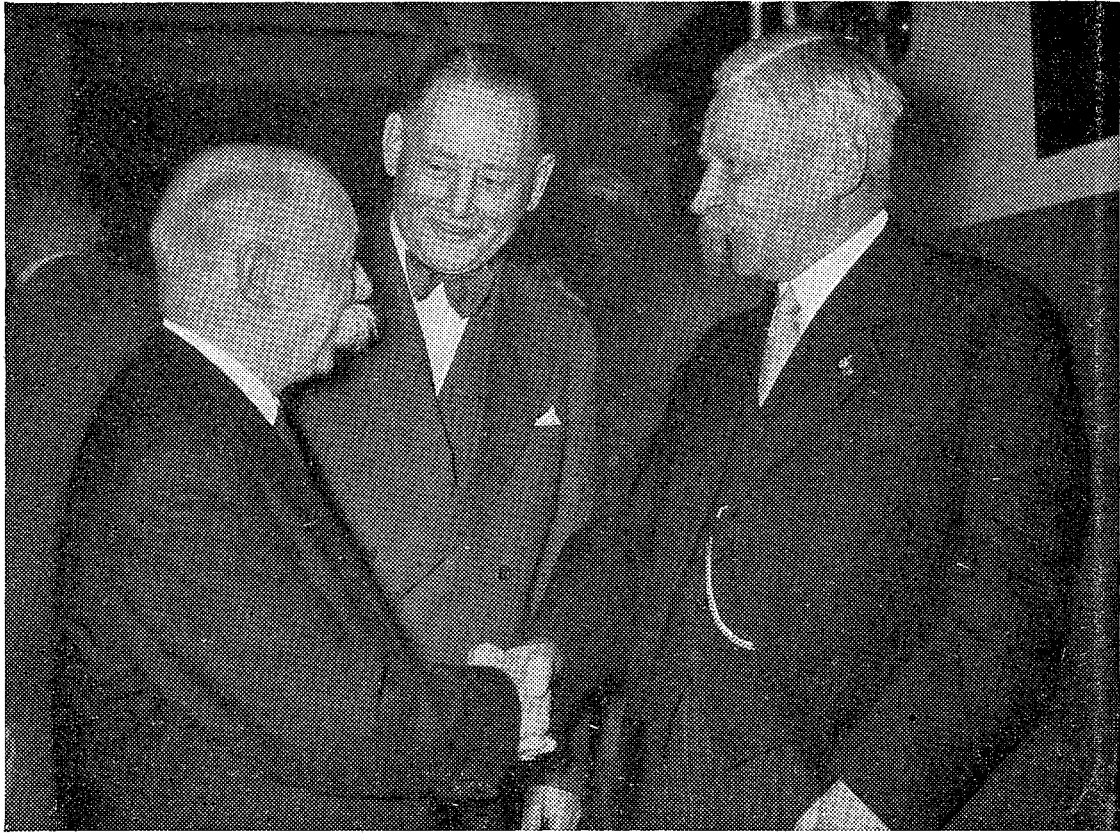
U zijt er één uit weinigen, en toch onzer één, daardoor één van betrekkelijk velen, die echter, omdat hij er één

is uit weinigen in onze kringen een buitengewoon voorname plaats inneemt. U zijt een man van zeldzame begaafdheden en een diep inzicht op een zeer breed veld.

U zijt een jurist, maar als ik het goed zie in een zeer bijzondere zin, omdat recht en leven voor U in een zo innig verband staan, dat zij in Uw geest samenwonen. Uw visie op het recht moge abstract kunnen worden beschouwd, zij is zelve nimmer een abstractie, want de historie en het concrete leven met zijn vele noden en behoeften, spelen daarin een belangrijke rol. Dat geeft aan Uw rechtsbeschouwingen het levende en practicele, dat aanspreekt omdat er Uw hart in spreekt. Uw liefde voor het leven, en de begeerte om het recht dienstbaar te doen zijn aan de werkelijkheid, waarin iedere mens met zijn behoefte aan recht verkeert. Uw rechtsbeschouwingen betreffen als het ware één groot brok leven en hebben ten doel voor dat leven de rechtsordening aan te geven. Uw rechtsopvattingen hebben dientengevolge niet uitsluitend een principiële en theoretische betekenis, maar zij weerspiegelen tevens de nood, de behoefte aan recht en de drang naar recht in de samenleving.

U zijt een politiek man, d.w.z. een man die een groot deel van zijn energie en tijd aan de staatkunde hebt gegeven, en die hebt bewezen, dat politiek niet iets lelijks be-

Twee veteranen, twee Friezen, twee snorren. Terwijl Minister Stikker toekijkt wenst Prof. Mr. P. S. Gerbrandy, de jubilaris Prof. Mr. A. Anema, hartelijk geluk met zijn tachtigste verjaardag.

hoeft te zijn, noch leiden moet tot beschadiging van het karakter en beduimeling van het eigen geestesleven. U deedt vele jaren aan politiek, doch bleef daarbij gaaf, man van karakter. U deedt de keuze voor een politieke partij, voor onze partij, juist om de partijdigheid in de ongunstige zin van het woord uit te sluiten. U hebt met Uw leven geïllustreerd, dat men behoren kan tot een politieke partij, daarin een grote plaats kan innemen, en toch de zelfstandigheid van de persoon kan bewaren, ja daardoor juist de ontplooiing van de eigen persoonlijkheid kan bevorderen.

U zijt een man van voorname wetenschap en tevens van het eenvoudige Bijbelse geloof. Ligt daarin de verklaring van Uw wijsheid en nobiliteit? Gij moet veel, zeer veel onderzocht en doorvorst hebben, en dat zal U veel strijd hebben gegeven, maar Gij hebt in die strijd door Gods gunst het geloof behouden. Gij spreekt daarover in de regel niet, en zeker niet gemakkelijk, maar als de deuren van Uw binnenkamer opengaan, als Gij U daarover uitslaat, dan spreekt de man van wetenschap als een kind, dat ja en amen zegt op het Woord van God. En al spreekt Gij daarover niet, het wordt toch beseft en gevoeld.

Singulier, warm, gaaf en gelovig, zo zien velen U. Daarin ligt de grond voor hun waardering, en daarom is het hun een zo groot voorrecht U te mogen noemen een leidsman, een medestrijder, een geloofsgenoot. Gij staat midden in hun kring, steekt ver boven hen uit, en toch zijt Gij hunner een.

Met dit korte woord ter motivering van onze waardering volsta ik hier. Waren wij geheel onder elkaar dan zou ik meer, veel meer zeggen, en U daarna gaarne in de ge-

legenheid stellen Uw critiek te geven, want het is een genot Uw critiek, steeds nobel en opbouwend, te ondergaan.

Of wij dan in het geheel geen critiek hebben op U, en of wij geen wensen hebben, welke door U zouden kunnen worden vervuld, ten aanzien van ons en onze brede kring? Ja, maar daarover handelen wij thans niet.

Nog op één punt wil ik even ingaan. Heb ik over U uitsluitend gesproken als over onze man, U geheel en al opgeëist voor onze kring? Neen, dat zou ik niet willen en niet mogen doen. Wat ik zeide meende ik te moeten zeggen. Van harte voeg ik daaraan toe: Gij zijt een parlementariër, een Fries, een Nederlander, een Vaderlander, een medebouwer aan de statengemeenschap en het volkenrecht. Gij zijt dit, omdat Gij calvinist zijt, omdat de grondtoon van ons volkskarakter in U speelt, Gij die verstaat met het hart en vertegenwoordigt in onze samenleving. Gij zijt een nationale figuur in de Nederlandse politiek.

Dit beaam ik ten volle, en namens hen, voor wie ik spreek, verklaar ik, dat wij ons daarover verheugen. De een haalt veel meer uit een muziekstuk of een vleugel dan de ander. Gij weet dit veel beter dan ik. Wij weten: Anema haalt er zeer veel uit. Wij kennen alleen redevoeringen, artikelen, referaten en geschriften van hem, welke zijn ontwikkeld en opgebouwd naar de wetten van de muziek. Als hij zich, figuurlijk gesproken, achter de vleugel zet en musicceert, dan vernemen wij die grondtoon, waarover ik zoeven sprak, klaar, vol van klank, warm van kleur en in zulk een rijkdom, dat onze klankbodems gaan resoneren, het nationale voor ons gaat leven, ons pakt en aan de arbeid zet voor het behoud van onze nationale goederen.

AAN PROFESSOR ANEMA

Nu U morgen tachtig jaar wordt, wil ik beginnen U — gelijk op een verjaardag te doen gebruikelijk is — onze hartelijke gelukwensen aan te bieden. Onze, dat wil zeggen, van de werkers aan en de lezers van ons blad. Wij zijn blij, dat U in goede gezondheid en onverzwakt naar de geest, nog staande in Uw arbeid als lid der Eerste Kamer, in ons midden zijt.

En nu zou ik dat gaarne willen motiveren. Ik zou dan gaarne tegen U zeggen, w a a r o m wij zo blij zijn met U en ik zou dat gaarne tegen de mensen zeggen, opdat zij er een beetje van begrijpen, wie prof. Anema nu eigenlijk is, zoals Uw leerlingen — en dat is geloof ik het belangrijkste dat U ons geleerd hebt — een beetje van U hebben leren begrijpen.

U is anders waarlijk niet onbekend onder ons. Wie weet niet wie prof. Anema is? Dat is de nestor van de Eerste Kamer, of: dat is die hoogleraar in de rechtswetenschap van de Vrije Universiteit, die een vleugel op zijn studeerkamer heeft staan. Of: dat is de schrijver van: Onze tijd en onze roeping. Of: dat is de man van „De uitstoken hand”.

En zo zou ik door kunnen gaan. Iedereen weet wel wat van U en iedereen weet ook wel wat karakteristieks van U.

Maar ik wil proberen de zaak in de kern samen te vatten.

Wij zijn zo blij met U, omdat U de man zijt, die we niet verwacht hebben.

Er is altijd een lichte verbazing niet alleen bij buitenstaanders maar ook bij onze eigen mensen, dat we U in de Calvinistische kring aantreffen. Dan zeggen zij: Kunnen ze zo zijn? En dan zeggen ook wij: kunnen we zo zijn? Uw verschijning in de Calvinistische rijen heeft ons getroost over ons antithetisch ingesteld zijn, over onze vaak zo absolute taal, over onze rechtlijnigheid, over ons de zaken simplistisch voorstellen, over onze dodelijke ernst. Al deze dingen die vaak zo nodig zijn, hebben ook iets van een vloek in zich.

En U hebt ons laten zien dat het principiële Calvinisme ook kan bestaan in een op het synthetische gerichte sfeer, dat men oog voor het betrekkelijke in de wereld kan hebben, zonder relativist te zijn. Bij U is de ernst nooit dodelijk. U leerde ons de humor en vooral ook de zelfspot waarderen en betrachten. Door U is beter dan door een Stone-lezing van Kuyper ons duidelijk geworden, dat Calvinisme en cultuur vanzelfsprekend bij elkaar horen.

U deed ons zien, dat Calvinisme niet alleen maar met het epitheton „stoer” moet worden aangeduid, maar dat daarin, naar zijn diepste aard, ook iets van de Franse esprit behoort te flonkeren.

U deed ons zien, dat een mens in de politiek en in de wetenschap van beginselen alleen niet leven kan en dat de politicus practicus en de wetenschapsmens een bruikbaar mens in het dagelijks leven moest zijn. Uw juristen moesten geen theoretici, maar goede advocaten, rechters, ambtenaren worden.

U deed ons ook verstaan, dat beginselvastheid, gebondenheid aan beginselen, partijdiscipline en groepstucht zich verdraagt met persoonlijke zelfstandigheid. Gij werd het

voorbeeld van de interne vrijheid in de Calvinistische kring. En gij hebt steeds saambindend gewerkt.

Gij waart de eerste die aan Kuyper-critiek deed, toen iedereen zich ademloos afvroeg: Hoe bestaat het? Maar ge deedt het zo, dat het werk van Kuyper er door groeide en ook dat de liefde voor Kuyper er door toenam en dat de eenheid sterker werd. Ik heb er Uw Standaard-artikel bij de begrafenis van Kuyper nog eens op nagelezen. Zo was het.

En doordat gij zo waart, zijt gij niet uitgegroeid uit onze kring, maar zijt ge er steeds meer en steeds vaster ingegroeid. Gij zijt voor onze volksgroep een onontbeerlijk tuchtmeester en een wijs adviseur geweest. Uw partij is er trots op, dat gij haar Eerste-Kamerfractie presideert. Uw partij is er trots op, dat gij steeds en nog onlangs in het debat over de Rijnvaartacte, hebt laten zien wat Anti-revolutionaire politiek naar haar wezen is. Uw partij is er trots op dat gij, echt een der hunnen, als een nationale figuur wordt geëerd, hetgeen zich dan ook manifesteert in de wijze waarop a.s. Woensdag uw huldiging is voorbereid.

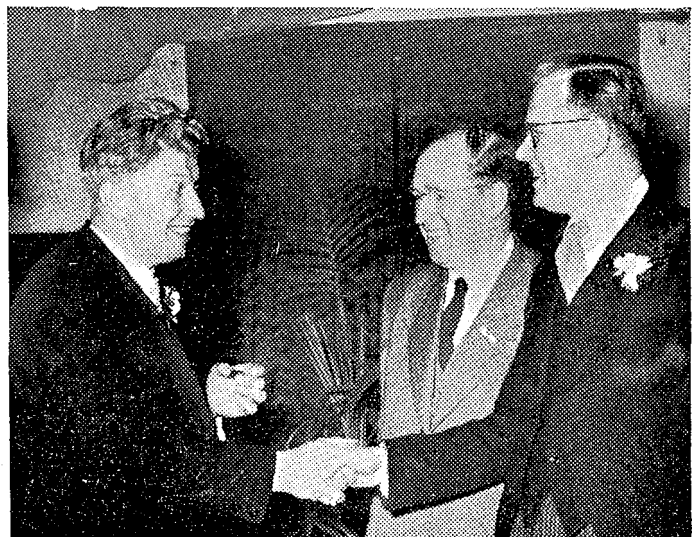
En als wij ons afvragen: Hoe kon dat nu allemaal zo zijn? Hoe kon deze band wederkerig zo groeien? Dan is het antwoord: Dat komt omdat wij in het geloof één zijn en omdat gij de kostelijke gave bezit om de taal des geloofs, zoals de Gereformeerde gezindte die verstaat, te spreken. Daarom zijn wij zo dankbaar dat gij aan ons volk en ook aan de engere kring van wie u uit ons volk geestelijk naastaan, geschonken zijt.

Het is niet zo erg voor U om dat eens te horen als ge tachtig wordt.

We bederven er u niet meer door. En voor ons is het brengen van deze tol der dankbaarheid een vreugde.

BRUINS SLOT.

De redactie heeft gemeend er goed aan te doen het voortreffelijk hoofdartikel uit „Trouw” in „Nederlandsche Gedachten” over te nemen ten gerieve van de lezers.

Ds F. Slomp Jzn., later bekend als Frits de Zwerver, was dezer dagen 25 jaar predikant. Op de receptie kwam ook Prof. van Riessen, de secretaris van het Centraal Comité, de jubilaris geluk wensen.

* * * De consequenties trekken

Een aantal machines wordt stopgezet, sommige fabrieken sluiten, het getal werklozen vermeerderd.

Wij geven de Regering zonder meer daarvan niet de schuld. Al deed een socialistische pers dat voor 1940 wel. Toen werd Colijn getekend met moordenaarshanden. De verhoging van tarieven van overheids- en semi-overheidsbedrijven, een vermindering van de subsidie en daardoor verhoging van de broodprijzen, de nog het vorige jaar toegepaste verzwaring van de belastingdruk zijn beleidshandelingen van een in meerderheid Rooms-Rode Regering.

Het verzet daartegen neemt in ons volk toe.

Intuïtief voelt men dat dit moet vastlopen.

Het consumptievermogen van ons volk kreeg reeds een zware deuk en tenzij de Nederlandse industrie en de landbouw in hoofdzaak zouden kunnen produceren voor het buitenland, wordt inperkings van de productie een onafwendbaar gevolg daarvan. Met als resultaat minder verdiensten, lager lonen, grotere werkloosheid, geringer belastingopbrengst enz. Tenzij men doorgaat met ontwaarding van de munt en de schijn nog een tijdje ophoudt.

De Nederlandse Regering en het Nederlandse volk zullen hiervan de consequenties hebben te aanvaarden. Naar ons inzicht geschiedt dit zeer onvoldoende. Hetgeen leidt tot een steeds erger dreiging van omstandigheden, die men straks niet meer de baas kan.

* * * Meer dan een leuze

In De Standaard van 2 Maart 1893 schreef *Kuyper* een hoofdartikel onder de titel: Tegen de Revolutie het Evangelie.

Daarin schetst hij Groens politieke ontwikkeling en het verschil tussen *contra*-revolutionair en *anti*-revolutionair.

„Geen actie” had Bilderdijk geroepen, en Da Costa had, na hem, tegen alle organisatie getuigd. Eén dichterwoord kon God zegenen om de geesten om te zetten.

Maar Groen van Prinsterer, die de plicht om terdege te *handelen* inzag, riep tot actie op, en eiste voor die actie organisaties van de krachten, die God geschonken had.

Niet Bilderdijk, Groen schiep de anti-revolutionaire partij.

En toen kon hij natuurlijk bij dit vermaan tot actie en saambrenging der krachten niet blijven staan, want actie onderstelt *nadenken*, roept om helderheid in het bewustzijn, eist een leidraad, vergt een doel”.

En zo schrijft *Kuyper* verder: volgde uit deze leuze een staatsleer en een staatspraktijk.

Straks bij de verkiezingsactie zal dit woord ook nog wel eens in de peroratie worden gebruikt. Dat men het dan doe in de reële en volle betekenis van het woord.

* * * Zuiderzee, Wadden en Lauwerszee

Een berichtje in het zelfde nummer van bijna 60 jaar geleden is het vermelden waard.

Het luidt:

„Dezer dagen is door den ingenieur bij de openbare werken H. J. de Quartel Sr. aan al de leden van de Staatscommissie voor de Zuiderzee, ingezonden ter inzage en beoordeling: een volledig nieuw ontwerp met kaarten, begrotingen en memoriën van toelichting, voor een algeheele inpoldering van de Zuiderzee, de Friesche en Groninger wadden en de Lauwerszee, door hem opgemaakt van 1886 tot 1892.”

Nederland telde toen nog geen vijf miljoen inwoners. Van de Zuiderzee zijn slechts nog maar twee polders droog, van de Wadden werden slechts kruimels gewonnen. En dit terwijl van 1931 af onze totale oppervlakte cultuurgrond afneemt en dit, terwijl van de 20.000 jonge mannen, die jaarlijks uit de landbouwbevolking vragen om een plaats achter de ploeg en onder een koe en voor 12.000 in de landbouw geen plaats is.

Ambtelijke molens werken helaas wel langzaam. Terwijl er nog zoveel water te vermalen valt.

De verkiezingen komen nader en nader. Straks moeten de aanplakbiljetten weer worden aangebracht. Dan komen de raambiljetten weer aan ieder antirevolutionair huis. De voorbereidingen zijn reeds in volle gang. Allen moeten meedoen. Wij mogen bij de andere partijen niet achterblijven. Ons volk moet weten dat lijst drie — de antirevolutionaire is en Schouten onze man en . . . hun man! Ook de politieagent, ook de belastingambtenaar, ook de winkelier mag een biljet voor zijn ramen hangen. De eersten verliezen heus geen promotiekans, de laatste krijgt geen klant minder in zijn zaak. Voor Schouten reclame maken is geen schande!

Het werk van Dr. A. Kuyper

Mr J. A. DE WILDE

De politieke invloed van Kuyper werkt nog altijd door. De kerntroepen van de Anti-revolutionaire Partij bestaan uit mannen, die in Kuyper hun grote voorganger en leermeester erkennen. Dat wil niet zeggen, dat deze kerntroepen Kuyper voor een soort politieke Paus aanzien, die onfeilbaar is; en evenmin, dat naar hun oordeel de vraagstukken, die nu aan de orde zijn, met precies dezelfde middelen moeten worden aangepakt en opgelost als voor vijftig of zestig jaar. Ze denken er niet aan. Juist als goede leerlingen in de school van Kuyper beseffen zij maar al te goed, dat nieuwe ontwikkelingen nieuwe vraagstukken als vanzelf aan de orde stellen en dat nieuwe vraagstukken om veranderde methoden roepen. Maar wat deze kerntroepen wél willen, dat is: de beginselen, waaruit Kuyper leefde en die hij in zijn vele geschriften gepoogd heeft uit Gods Woord af te leiden, moeten ook nu nog het richtsnoer van heel onze politieke actie zijn.

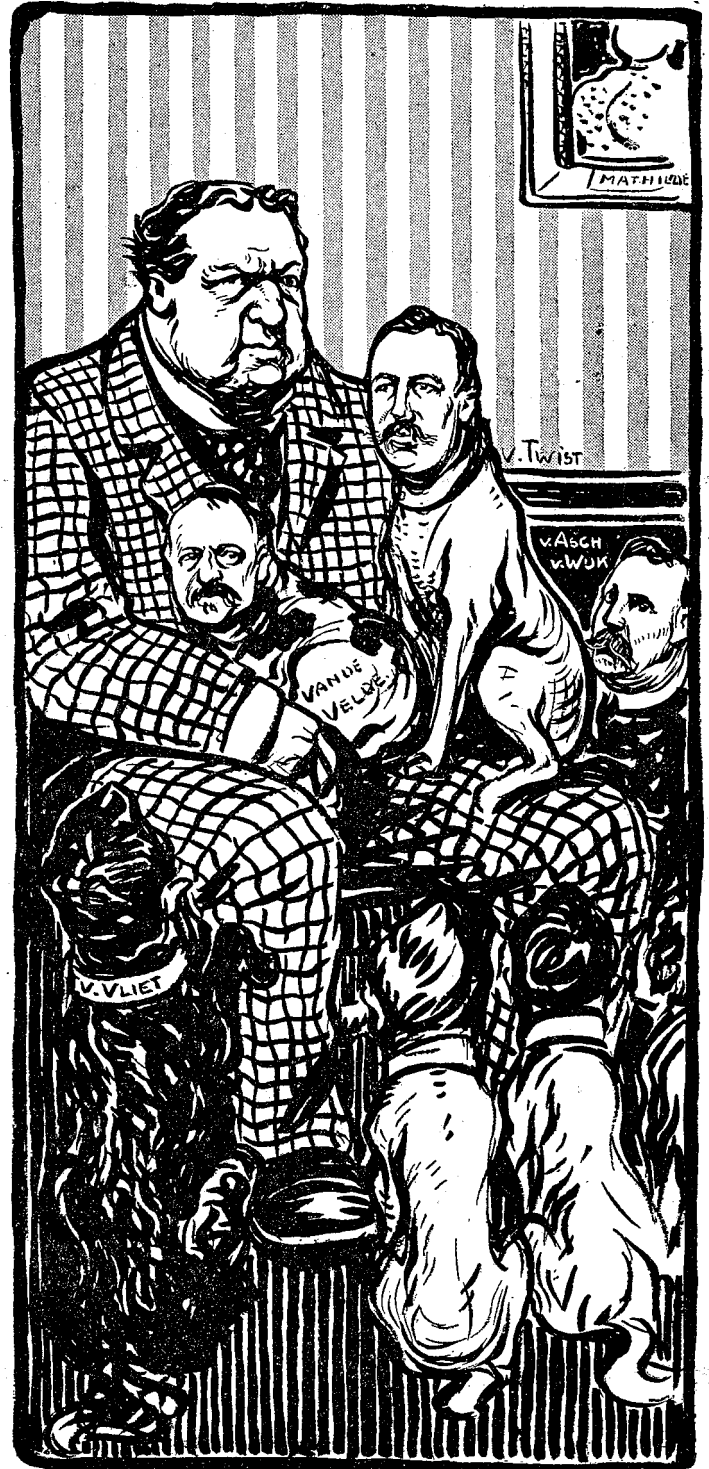
Er zijn van die slagwoorden uit Kuyper's arsenaal, die nu nog bij ons volk inslaan: Souvereiniteit in eigen kring, de Gemene Gratie, De school aan de ouders, Pro Rege, enz. Natuurlijk hebben wij aan zulke woorden niet genoeg. De betekenis er van moet door studie geleerd worden. En het spreekt eveneens van zelf, dat niet iedere bladzijde, die Kuyper in zijn tijd aan de ontvouwing zijner ideeën heeft gewijd, zonder meer als juist aanvaard kan worden. Neen, zo zijn de Calvinisten niet, om maar ja te knikken zonder nader onderzoek of innerlijke overtuiging.

Maar de kern, de essentie, de bedoeling, de verankering in Gods Woord van wat Kuyper in zijn *Standaard* en *Heraut*, in zijn boeken en brochures ontwikkeld en beschreven heeft, wordt als juist aan gevoeld, ook, ja zelfs allereerst door de eenvoudige kinderen Gods, door hen, die niet in staat of in de gelegenheid zijn dat alles wetenschappelijk te toetsen. Al wie, als is het ook maar een paar bladzijden van Kuyper leest, wordt getroffen door de altijd weer opvallende beslistheid, waarmee hij zijn beschouwingen aan de Heilige Schrift bindt en op dat vaste fundament zijn stellingen bouwt. En dat vooral is de oorzaak van het grote vertrouwen van ons Christen-volk, waardoor hij in zijn aangrijpende strijd tijdens zijn leven gedragen werd en dat nog tot op de huidige dag doorwerkt onder de kerntroepen waaryan wij zo even spraken.

En dat nu juist is velen een doorn in het oog. Dat Kuyper na zijn dood nog altijd blijft spreken en leiden, dat kunnen zij niet hebben. Zoals bijna iedereen verwachtte en sommigen hoopten, dat met de dood van Groen van Prinsterer ook zijn Anti-revolutionaire Staatskunde en zijn anachronistische partij zouden begraven worden, zo heeft men ook gedacht en gehoopt, dat de abdicatie van Kuyper het einde van de Anti-revolutionaire partij zou betekenen. En de felle, soms schandelijke hetze, waaraan een nobel man als Colijn heeft blootgestaan, moet voor een deel

In 1909 werd Dr. Kuyper opnieuw voorzitter der A.R. Kamerclub

Tekening van Jordaan

„Treffend! Die stomme beesten herkennen je toch maar dadelijk weer...”

Zo zag de tegenstander Dr. Kuyper. In het jaar 1909 kwam Kuyper, die na het aftreden als minister in 1905 een grote buitenlandse reis was gaan maken — weer op als Kamerlid. Terstond werd hij voorzitter van de fractie.

Op het Centralen Convent waren ook enkele vrouwen aanwezig. Mej. C. Hellema, eerste rij, was afgevaardigde voor de Statenkring Zaandam. In Zaandam neemt zij zeer actief aan de werkzaamheden van de kiesvereniging deel. De adverteerders in ons blad kennen haar trouwens ook, want zij zorgt tegenwoordig voor de advertenties.

verklaard worden uit teleurstelling over het feit, dat zulk een begaafd man met internationale reputatie als opvolger van Kuyper de leiding van de Anti-revolutionaire partij op zich nam. Wat heeft men zijn best gedaan om deze prominente figuur van zijn plaats te dringen! Maar het was tevergeefs. Het volk, dat zijn vertrouwen aan Kuyper geschonken had, schonk het ook aan zijn opvolger Colijn.

Dat was nu ruim dertig jaar geleden. Toen leefden er nog velen van het geslacht, dat de schoolkwestie van de aanvang af had meegestreden en dat heugenis had van het eerste Chr. Sociaal Congres (1891), waarvan Kuyper de bezielende organisator en voorzitter was. Dit was het geslacht, dat het aan den lijve had ondervonden, hoe de geestelijke erfgenamen van de oude Nederlandse Calvinisten in een hoek werden getrapt en als schurftige schapen werden behandeld. De verguizing culmineerde in de schoolwet van Mr Kappeyne (1878): De eisen, die gesteld werden aan het lager onderwijs en de inrichting daarvan werden aanmerkelijk verzwaaard, maar geen halve cent werd beschikbaar gesteld voor de bijzondere school. Naar menselijk inzicht was dit de doodsteek in het hart van het worstelend Christelijk onderwijs. Maar... dat zelfde jaar 1878 is getuige geweest van het historisch

Volkspetitionnement en van de organisatie der Anti-revolutionaire partij, alles onder aanvoering van Dr Kuyper. Onder Gods kennelijke leiding werd de wet van Kappeyne, die bedoeld was als dodelijk gif voor de bijzondere school, de wel zeer bittere maar geneeskrachtige drank, die het ingeslapen Gereformeerde volk deed ontwaken en weer gezond en sterk maakte. Die schandelijke wet werd feitelijk het begin van de opgang der Anti-revolutionaire partij en tevens het begin van de aftakeling der liberale partij.

Wat is er in die tijd gewerkt! Tientallen kiesverenigingen opgericht tot in de kleinste dorpen toe; honderden Christelijke scholen gesticht als vrucht van de offervaardigheid van ons positief Christelijk volk; politiek medeleven gewekt in alle kringen; in heel het land, ondanks grote financiële bezwaren, regionale Anti-revolutionaire kranten opgericht en uitgegeven; bezielende Deputatenvergaderingen gehouden; eindelijk een eerste Christelijk Ministerie aan het hoofd van 's lands zaken opgetreden (het Ministerie-Mackay van 1888-1891). En inmiddels ging Kuyper maar door om in de Standaard de Christelijke Staatkundige beginselen te bepleiten en in schitterende driestarren met de vijand te polemiseren. Daardoor heeft ons Calvinistische volk zijn roeping tegen-

over het vaderland en de urgente vraagstukken van de tijd leren verstaan. Radicaal is gebroken met de conservatieven. Naast de schoolkwestie is het sociale vraagstuk in het midden der belangstelling geplaatst. In al die dingen was Kuyper nooit vaag of evasief, maar altijd concreet en beslist. Zelfs een man als prof. Romein is daarvan onder de indruk gekomen, zoals blijkt uit wat hij schreef op blz. 157 dl. IV van zijn „Erflaters van onze Beschaving”. Kuyper, zo zegt hij daar, heeft het in 1891 reeds gezien „dat de sociale kwestie op het einde der 19e eeuw de levenskwestie geworden was. Hij heeft het gezien, want anders had hij het niet kunnen zeggen. Hij heeft haar in zijn *Maranatha*, de inleidingsrede op de Deputatenvergadering der Anti-revolutionaire Partij van 1891, de beweeggrond van onze vormdriftige tijd genoemd”. Dan citeert Romein uit deze rede de volgende woorden: „De oligarchie (alleenheerschappij) der financieel en intellectueel bevoorrechte klasse heeft uit. De massa is in gisting gebracht. Het sociaal belang is op de voorgrond getreden. En met dreigende taal en nog dreigender gebaren vraagt het gedrukte volk de liberalisten rekenschap af, waarom, indien dan het volk soeverein is, dat soevereine volk in zijn massale afmetingen nog langer door deze oligarchie moet worden vertreden”. Romein voegt hier aan toe: „Kan het korter, krachtiger, juister?”

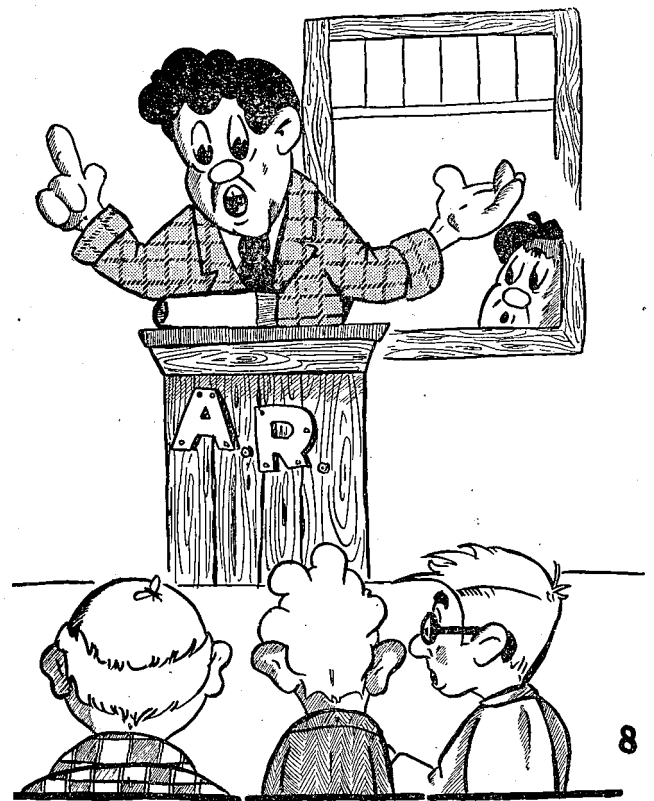
Een van de middelen, die Kuyper heeft aangegrepen om de oplossing der vraagstukken van de nieuwe tijd onder de invloed te brengen van de schriftuurlijke Gereformeerde leer en daardoor van het Anti-revolutionaire volk, is de ontwikkeling van het leerstuk der „Gemene Gratie” geweest. Vooral dit middel heeft ons Anti-revolutionaire volk wakker gemaakt en het zijn roeping op politiek gebied leren verstaan. God heeft de door Adam's zonde gederailleerde wereld niet aan de onmiddellijke ondergang prijs gegeven, maar door Zijn algemene genade een menselijke samenleving mogelijk gelaten. Natuurlijk zijn de uiteenzettingen van Kuyper op dit stuk voor correctie vatbaar en als die correctie door knappe theologen met zorg en liefde wordt aangebracht, kan de goede zaak er alleen maar mee gediend worden. Maar helaas, niet altijd worden zorg en liefde in genoegzame dosis toegepast. Het schijnt ons wel eens toe, dat sommigen „afbreken” een nuttiger werk vinden dan „opbouwen”. In elk geval is het veel gemakkelijker. Soms worden wij, die de opgang der Anti-revolutionaire partij van dichtbij hebben mogen gadeslaan, ontroerd door de gedachte, dat de eerste verschijnselen der decadentie van het Nederlandse Calvinisme, gepaard met onderlinge verdeeldheid, haat en nijd zich weer gaan openbaren.

En dat in een tijd, dat in onze aan het Godsgeloof ontzonden wereld een angstaanjagende chaos heerst, de haat tussen de volken kunstmatig wordt aangewakkerd, de allerswaarste problemen op sociaal, economisch en militair gebied om een oplossing roepen; in een tijd, dat allen, die God liefhebben en de Christus als hun Koning eren, één sterke eenheid moesten vormen, om de duivelse machten van het midden der twintigste eeuw in 's Heren kracht te weerstaan.

Wij hebben geen bezwaar tegen onderlinge discussie. Integendeel. Maar beleid, tact en liefde moeten die dis-

cussie beheersen. Moeten onze Anti-revolutionaire vrouwen de mannen daarin overtreffen? Wij vonden (althans te oordelen naar de krantenverslagen) het congres, dat onlangs de Anti-revolutionaire vrouwen hielden ter bespreking van het passief vrouwenkiesrecht, en waar o.a. Prof. van der Molen en Dr Schouten het woord voerden, een treffend voorbeeld, hoe bij alle verschil van opinie en scherpe discussie, de goede toon bewaard kan worden en het beleid op het sauveren van de eenheid gericht kan blijven, zonder dat er ook maar een ogenblik van verloochening van eigen standpunt sprake behoefde te zijn.

Zo moet het nu naar onze mening zijn bij al onze interne besprekingen. Dan is geen enkel onderwerp zo netelig, geen kwestie zo gevoelig, geen discussie zo gevaarlijk, dat wij er niet vrij en frank over zouden kunnen spreken. En dan kunnen wij ook het onze doen om de zegenrijke arbeid van Dr A. Kuyper nog vele jaren na zijn dood kostbare vrucht te doen dragen.

Ja, spreken op een vergadering. Als de man aan het woord is lijkt het zo gemakkelijk. De woorden wellen als een watervloed uit zijn boordevol gemoed. Maar wat moet de man niet gelezen hebben, voor hij uit spreken gaat? Hebt U daar wel eens over gedacht. Vooral een man die het avond aan avond doet! De man die nooit thuis is! Hij leest... in de trein... wachtend in de stationswachtkamer. Goed spreken. Het is een gave. Dat moet jong worden geleerd. Goed spreken — met gloed! Met bezieling! Geen largissimo, geen weemoedige altviool maar vivace met koper en castagnetten. Wie meldt zich aan?

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

De Vos

Als de vos de passie preekt, boer pas op je ganzen, zegt het spreekwoord. Daaraan moest men in de afgelopen weken onwillekeurig wel eens denken. Niet, dat wij sommige mensen als politieke vossen zouden willen bestempelen. De Reintjes, waarover het gaat, bedoelen het natuurlijk oprecht goed. Het zijn de mensen van de linkerkzijde. De liberalen, de socialisten en de communisten. De mensen dus, die bij alle verschil toch hierin overeenstemmen, dat zij de geloofsovertuiging niet van beslissende betekenis achten voor de keuze die men in de politiek moet doen. „Links” dus in de goede, oude betekenis.

Die linkerkzijde heeft het tientallen jaren op de christelijke school voorzien gehad. Men heeft ons, om zo te zeggen, heel wat ganzen afgekaapt. Maar, zo zeggen ze, dat is voorbij. Die strijdbijl is begraven. De schoolstrijd is geëindigd. Wij zijn, zo klink het uit de linkse monden, voor pacificatie. Voor vrede.

Het is duidelijk, dat de socialisten b.v. dit wel moeten zijn. Immers, in de gelederen van de P.v.d.A. lopen ook mensen mee, die van ouds voorstander zijn van het christelijk onderwijs. Die zouden natuurlijk moeilijk in een partij kunnen meedoen, die de christelijke school bestrijdt. De P.v.d.A. wil deze leden niet graag missen. In hen is immers de doorbraak belichaamd. En de P.v.d.A. wil vanzelfsprekend het gat van de doorbraak open houden.

Maar afgezien van deze nuttigheidsoverweging, willen wij ook graag aannemen, dat men het aan de linkerkzijde meent met de pacificatie. Maar telkens weer blijkt het maar al te waar: boer pas op je ganzen. Dat komt hier vandaan, dat men over deze pacificatie een heel bepaalde opvatting heeft. Wanneer er bepalingen zijn, die het openbare onderwijs in een veel gunstiger positie brengen, zegt men: Natuurlijk, dat is heel gewoon. Het openbare onderwijs is immers het algemene. Dat moet er dus in elk geval zijn. En als er daarnaast nog ruimte overblijft, gunnen we die graag aan het bijzonder onderwijs.

Maar als er eens omstandigheden zijn, die naar men meent het bijzonder onderwijs in een betere positie brengen, dan roept men nee, niet „pais en vree” maar „ach en wee”. En dan snuffelt men aan alle kanten om ook dat voordeel te gaan genieten.

Kortom: men is voor vrede, maar men vecht met volle overtuiging voor de openbare school. Daar hebben wij natuurlijk niets op af te dingen. Maar wij zullen zo vrij zijn, met minstens zoveel overtuiging te blijven vechten voor de christelijke school.

Het is daarbij niet twijfelachtig, dat die christelijke school lelijk in een hoekje weggepacificeerd zou worden, wanneer de christelijke partijen er niet waren, om direct op de ketting te springen. Die christelijke partijen hebben in de Kamer gelukkig nog de meerderheid.

Het Paard

De prekende vos veranderde op een gegeven moment in een steigerend paard. Dat was bij de behandeling van de

nieuwe Kweekschoolwet, waarbij vrijwel het gehele debat rechts tegen links liep.

Het ontwerp werd ook door de rechterzijde met vreugde begroet. Al te lang reeds miste men een goede wettelijk regeling van het kweekschoolonderwijs. De voornaamste punten van het ontwerp brachten een bruikbare regeling, al bleef er uiteraard nog wel iets te wensen. Men had b.v. liever de mogelijkheid van subsidie voor drie uur godsdienst-onderwijs per week opgenomen gezien in plaats van twee, maar de minister wilde daar vanwege de financiële gevolgen beslist niet aan.

Een angel zat er echter. Bij de subsidieregeling was o.a. bepaald, dat subsidiëring zal vervallen, wanneer een school drie jaren achtereen niet gemiddeld vijftien leerlingen per klas heeft gehad. Mr Roosjen wilde daar graag twaalf van maken. Maar de minister wilde ook daaraan niet meewerken.

De linkerkzijde was ook tegen deze verlaging. Zij voelde n.l. niets voor die kleine schooltjes. Die vond men veel te kostbaar.

Accoord, zei Mr Roosjen daarop; maar als U tegen kleine scholen bent, dan natuurlijk ook tegen kleine rijkskweekscholen. Dan zal men wel willen accepteren, dat ook voor deze de eis geldt, dat ze een gemiddelde van vijftien leerlingen per klas halen. En wanneer dat drie jaar aaneen niet het geval is, zal men ze maar moeten opheffen.

De linkerkzijde stond toen op haar achterste benen. „Als een bijzondere school het gemiddelde niet haalt, kan deze, als men wil, zonder subsidie blijven voortbestaan. Een rijkschool moet dan verdwijnen”, zo zei men. Wel ja! Om een kleine openbare school in stand te houden zijn de belastingcenten goed; een kleine christelijke school moet maar door de mensen zelf betaald worden!

Pacificatie op basis van ongelijkheid, pacificatie ten koste van de beurzen van de voorstanders van het christelijk onderwijs, dat moesten deze „pacifisten” toch ook al te goedkoop vinden. Maar dat is het juist. Men wil de pacificatie op een koopje. Zoals bv. in Zaandam de linkse raad de bijzondere kleuterscholen een goed hart toe draagt, maar ze de rechtmatige steun onthoudt, omdat het anders zoveel zou kosten, zo speculeerde men blijkbaar ook ten aanzien van de kweekscholen, die op de grens van de subsidie zweven, op de offerzin van de voorstanders van het christelijk onderwijs.

Het amendement-Roosjen, dat voor de rijkscholen dezelfde eis stelde als voor bijzondere, werd aangenomen, rechts tegen links. Gelijke monniken, gelijke kappen.

De Mammoeth

We blijven nog maar even in het dierenrijk, zij het, dat we nu in het voorhistorische tijdperk schijnen te belanden. De heer Stapelkamp voerde dit gedierte ten tonele bij de behandeling van het wetsontwerp op de reorganisatie van de sociale verzekering (waarbij tussen haakjes de tegenstelling

ongeveer gelijk lag; alleen maakte de V.V.D. hierbij een derde-macht-uitstapje en schaarde zich bij de rechterzijde). De mammoeth was het Centrale Administratiekantoor.

Het zou een lang en ingewikkeld verhaal worden, wanneer we de hele weg wilden afwandelen, die tenslotte geleid heeft tot de behandeling van het thans aanhangige ontwerp. We zouden eigenlijk al voor 1940 moeten beginnen. Toen al leefde de overtuiging, dat er in de uitvoering van de sociale verzekering meer eenheid, meer systeem diende te komen.

Die sociale verzekeringen waren immers stuk voor stuk tot stand gekomen, over een periode van enkele tientallen jaren. Ook in sociaal opzicht hebben de rechtse Kabinetten een rijke oogst opgeleverd. In die periode waren de inzichten geleidelijk gerijpt; in het algemeen gesproken was men allengs het accent gaan verleggen van uitvoering door de staat naar uitvoering door de bedrijfsgenoten zelf. Men mag dus met voldoening vaststellen, dat de denkbeelden van Dr A. Kuyper het tenslotte gewonnen hebben.

Na 1945 heeft men deze koe bij de horens gevat en is men

met grote ijver gaan studeren op het vraagstuk van de unificatie. Plannen werden ontworpen en weer verworpen. Tenslotte kwam men tot het schema, zoals aanvankelijk in het wetsontwerp was neergelegd: uitvoering van alle verzekeringen door vakbedrijfsverenigingen, bestuurd en beheerd door de bedrijfsgenoten, maar de administratie door een overheidsorgaan, het Centrale Administratiekantoor.

Welnu, dit nog niet eens bestaand orgaan betitelde de heer Stapelkamp met de naam van het genoemde voorhistorische monster. Waarom? Wel van socialistische zijde was beweerd, dat zo'n centrale administratie veel doelmatiger en dus veel goedkoper zou zijn dan een gesplitste administratie. Kom nou, meende de heer Stapelkamp. De ervaring in het bedrijfsleven is immers, dat een al te groot lichaam helemaal niet doelmatig is. En wanneer het een overheidsorgaan is, zal dat nog wel veel minder het geval zijn. Zo'n centraal kantoor wordt een log, onhanteerbaar lichaam. Trouwens, het bedrijfsleven moet het zelf betalen. Dat zal toch wel zo verstandig zijn, de goedkoopste oplossing te kiezen.

De nachtmerrie van Marianne (Frankrijk). Frankrijk is zeer bevreesd voor de herbewapening van Duitsland.

Zelf doen

Die doelmatigheid was intussen maar een kant van de zaak. De tegenstelling tussen rechts en links lag dieper.

Wij noemden zojuist Dr Kuyper. Deze hield destijds — in 1901 — al een vurig pleidooi voor het „zelf doen”. Hij erkende, dat inmenging van het staatsgezag op het gehele terrein van de sociale verzekering, althans aanvankelijk, onvermijdelijk was. Maar die inmenging zou erop gericht moeten zijn, de zelfwerkzaamheid van de organen van het maatschappelijk leven te bevorderen. In een hoger ontwikkeld staatsleven, zo zei hij, moet natuurlijk gezorgd worden voor een goed onderling verband tussen de functies van onderscheiden maatschappelijke organen, maar die functie van die organen mag niet vernietigd worden. Integendeel, de zelfstandigheid van de levensuitingen der maatschappij moet gehandhaafd worden en, waar nodig, tegen te ver gaande indringing van het staatsgezag beschermd.

In deze lijn ging nu ook de heer Stapelkamp, toen hij o.a. het regeringsvoorstel toetste aan de eis, dat de zelfwerkzaamheid, de invloed ook van de bedrijfsgenoten erdoor bevorderd moet worden. Wat in Kuypers dagen nog slechts op beperkte schaal mogelijk was, daar het bedrijfsleven nog maar weinig „bewerktuigd” was, dat is nu op veel groter schaal, ja vrijwel in vollé omvang mogelijk.

Vandaar dat de heer Stapelkamp opkwam voor de zelfstandigheid van de bedrijfsverenigingen, ook bij het voeren van de administratie. De Regering was op dit punt al tegemoetgekomen. Maar de heer V. d. Born (P.v.d.A.) bleef vechten voor het Centrale Overheidskantoor. En merkwaardigerwijze was de rede van staatssecretaris Van Rhijn, ondanks het feit, dat hij in het ontwerp de verplichte centrale administratie had laten vallen, eigenlijk ook een verdediging van het stelsel der centrale administratie.

Neen, aldus de heer Stapelkamp, de bedrijfsverenigingen moeten baas in eigen huis zijn. En wanneer er onder hen zijn, die de administratie aan een kantoor willen overdragen, dan blijven zij daarvoor verantwoordelijk. Daarom moet dat kantoor geen heel of half overheidskantoor zijn, maar een gemeenschappelijk kantoor van het bedrijfsleven zelf. De bedrijfsgenoten moeten leren, dat zij hier zelf een taak hebben. Het gaat hier immers om hun eigen geld, een deel van het loon op hun arbeid.

Dat de overheid daarnaast een controlerende taak heeft, erkende de heer Stapelkamp gaarne. Daarvoor dient de sociale verzekeringsraad.

Op het ogenblik is de behandeling van deze zaak geschorst. Men probeert elkaar alsnog te vinden. Dat is goed. Het gaat hier om een belangrijke zaak, die bijna heel ons volk direct raakt. Daarbij moet naar zo groot mogelijke eensgezindheid gestreefd worden. Wij hebben er geen behoefte aan, in zo'n geval als meerderheid een oplossing er door te jagen — zoals de rooms-rode meerderheid in de laatste jaren dat wel eens gedaan heeft. Want democratie is niet de dictatuur van een meerderheid over een minderheid.

Weinig woorden

Dr Bruins Slot in de Tweede Kamer en de heer Algra in de Eerste Kamer waren aan elkaar gewaagd. Zij hadden beiden maar heel weinig woorden nodig, toen het ging over de toetreding van Griekenland en Turkije tot de organisatie van het Atlantisch Verdrag.

Dr Bruins Slot was al heel kort. Door deze toetreding wordt deze organisatie versterkt, zo zei hij, en daarom zullen wij voor stemmen.

De heer Algra ging nog met een enkel woord de communist te lijf. Die schreeuwde natuurlijk weer moord en brand

over deze Westerse „oorlogsvoorbereiding” tegen het onschuldige Russische lammetje.

Maar onze woordvoerder liet zien, dat het toch wel anders lag. Hij herinnerde aan het jaar 1939. Toen viel Hitler Polen aan en aan de andere kant stonden de Russische troepen klaar om hun portie van de buit op te eisen. Dief en diefjesmaat.

Kort daarna vielen de Russen Finland aan. De Westerse landen wilden graag genoeg steun bieden, maar het was Hitler-Duitsland, dat hier een spaak in het wiel stak en niet wilde, dat het Finse volk geholpen werd. Alweer dief en diefjesmaat zij het nu net andersom.

De Westerse landen waren toen niet bij machte, militair iets te doen. Zij waren op de twee dictatuurlanden wat bewapening betreft enige ronden achter. Gelukkig heeft men uit die ervaring althans enige lering getrokken.

Daarom moeten wij nu niet vragen, wat wij eigenlijk te maken hebben met Griekenland en Turkije. Het Atlantisch Verdrag bedoelt agressie tegen te gaan. Internationale bestrijding van agressie is een zaak, waaraan wij ons met kracht hebben te wijden. De toetreding van beide landen beoogt de defensieve kracht van de vrije wereld te versterken. Wij menen, aldus de heer Algra, dat dit inderdaad het geval is. Daarom stemmen wij voor.

Europa's verdediging

Ook op andere wijze is men bezig, de organisatie van het Atlantisch Verdrag te versterken. In Parijs is men aan het werk om te komen tot een Europese Defensiegemeenschap. Eenvoudig gezegd: zes Westeuropese landen zijn bezig aan de voorbereiding van een Europees leger. Men is daarbij nu wel zover gekomen, dat het tot stand komen mogelijk en zelfs waarschijnlijk wordt geacht. Daarom kwam minister Stikker voor de Tweede Kamer met een verklaring daarover, waarna de Kamerleden hun voorlopig oordeel over deze zaak uitspraken.

Voor de verdediging van West-Europa is het nodig, dat ook West-Duitsland mee doet. Alleen dan heeft men voldoende bewegingsruimte, terwijl ook de militaire kracht van Duitsland niet te verwaarlozen is. Maar het is te begrijpen, dat de herleving van de Duitse krijgsmacht reacties oproept in die landen, die nog pas met die krijgsmacht kennis gemaakt hebben. En niet aangenaam.

He plan voor de Europese Defensiegemeenschap is een poging, om boven de vroegere tegenstelling uit te komen, vooral boven de tegenstelling Frankrijk-Duitsland. Wanneer de nationale legers voor een groot deel aan de directe zeggenschap van de verschillende regeringen onttrokken worden en „geïntegreerd” tot een Europese strijdmacht, dan zal het wellicht mogelijk zijn, Europa militair sterk te maken, zonder de gevaren op te roepen, die wij zelf maar al te pijnlijk hebben leren kennen.

Het is duidelijk, dat dit plan diep ingrijpt in de bestaande verhoudingen en van vergaande betekenis is. Daarom kost het heel wat tijd en zorg, om alle problemen te onderzoeken. Vooral de kleine landen van de Benelux hebben de nodige garanties geëist, dat zij niet in de verdrukking komen. Ook de verdeling van de lasten is een belangrijk punt; over de kosten zullen de nationale parlementen in elk geval zeggenschap behouden. De landen moeten uiteraard ook territoriale troepen, „voor binnenlands gebruik” ter beschikking houden.

Want, zo betoogde Dr Bruins Slot, wij moeten bedenken, dat „Europa” bestaat in zijn nationale staten. Daarom moeten de nationale zelfstandigheden in de Europese Defensiegemeenschap een belangrijke plaats innemen. Die nationale zelfstandigheid is niet een lastig en antiek overblijfsel uit een voorbij verleden, maar een stuk historische werkelijkheid, dat erkenning verdient.

TROONWISSELING

De Engelse koning is overleden. Heel Engeland was in rep en roer. De hele wereld was er bij betrokken. En toch — hoeveel invloed heeft de Koning van Engeland nog... in Engeland zelf — in de dominions? De minister-president van Engeland is veel meer de baas. De partijen regeren. De koning is niet meer dan het vliegwiel — de motor, de machine is het parlement. De koning is het haantje op de toren. Het wijst zoals de politieke wind waait. En toch — toch zit er veel meer achter het koningschap. Hier werken gevoelsoverwegingen. Hier werken gevoelsargumenten. Het koningschap spreekt tot de volksverbeelding veel meer dan het parlement of het ministerschap. De dynastieke band, die vorst en volk verbindt wordt geweven door daden van heroiek, maar ook door eenvoudige plichtsbetrachting. De monarchie smeedt een volk aan een. Een volk groepeerd zich rondom zijn vorst, rondom zijn koningin — veel meer dan om een minister. Churchill is een voortreffelijk man. Ook hij spreekt tot de verbeelding van het volk. Attlee doet dat weer op een andere manier. Maar zoals de Engelse koning leeft in het hart van het volk... daarvoor is geen vergelijking.

Elizabeth is nu koningin van het Engelse wereldrijk. Sommigen betogen dat dit wereldrijk zijn schoonste dagen heeft gehad en zien de toekomst donker in. Wat zal deze jonge koningin in dat grote Britse imperium voor invloed kunnen uitoefenen? Delen Churchill en Eden — Attlee en Bevan niet de lakens

uit? En toch — het volk klemt zich onberedeneerd vast aan deze jonge koningin — de draagsters van het koningschap. Dit is een van de wonderde dingen die in de politiek een belangrijke, een zeer belangrijke rol spelen. Het is het irrationele moment in de staatkunde, waarvoor de logische verklaring niet is te geven noch te vinden. Maar wezenlijk en reëel is het wel.

God de Here sterke deze jonge koningin in haar verantwoordelijke arbeid en stelle haar voor Engeland en voor de wereld tot een zegen.

Op Eigen Wieken

Deut. 32~Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

DE ARJOS EN DE POLITIEKE SCHOLING

Zoals we gezien hebben, beoogt de Arjos de jongeren van anti-revolutionairen huize kennis bij te brengen aangaande de anti-revolutionaire partij. Om de kennis zelf, maar ook — gedachtig aan het spreekwoord: onbekend maakt onbemind! — om daardoor bij genoemde jongeren liefde voor en trouw aan de Partij en de door haar beleden beginselen te wekken. We hebben er op te letten, dat gesproken wordt over jongeren en niet over jeugd.

De Arjos is geen jeugdorganisatie. Zij richt zich tot de jongeren van 18 à 20 tot 30 jaar en daarbij beperkt zij zich tot de jongeren van anti-revolutionairen huize.

Veel valt hier verder niet over op te merken. Wij willen deze gelegenheid daarom aangrijpen om de Arjos, haar positie en haar werkzaamheid even in een breder verband te bezien.

Overdenking van haar positie en werkzaamheid brengt ons n.l. op het vraagstuk van de ontwikkeling in de functie van

de politieke partij in onze democratie. En het is belangwekkend hier een korte beschouwing aan te wijden.

We hebben misschien allen wel eens de zin gelezen: Kuypers organiseerde het volk achter de kiezers. Daaruit blijkt dat ook nog in de dagen van Kuypers slechts een gedeelte van het Nederlandse volk stemrecht had. In 1917/1919 is dat anders geworden. Toen werd het algemeen stemrecht ingevoerd, d.w.z. toen kreeg iedere Nederlandse burger van 25 jaar (nu is die leeftijdsgrens verlaagd tot 23 jaar) en ouder het recht aan de verkiezingen voor Tweede Kamer, Provinciale Staten en Gemeenteraden mee te doen.

Dit gecombineerd met de omstandigheid, dat in de laatste tientallen jaren de bemoeienis van de Overheid met het volksleven in al zijn facetten zeer sterk is toegenomen en tegelijkertijd de politieke problemen zeer veel ingewikkelder zijn geworden, heeft de staatsrechtelijke en politieke scholing tot een noodzakelijk iets in ons land gemaakt.

De staatsrechtelijke scholing dient op de scholen te gebeuren, in 't bijzonder op die scholen welke worden bezocht door leerlingen van ± 12 tot ± 18 jaar. Wij hebben zo wel eens het gevoel dat in de leerplannen dezer scholen nog steeds onvoldoende rekening wordt gehouden met de nieuwe situatie zoals die is ontstaan na 1917.

* * *

De politieke scholing is typisch de taak van de politieke partijen. Het is na 1917 meer dan voordien een essentieel onderdeel van haar taak geworden.

In zijn onlangs verschenen proefschrift: „Politieke organisatie in West-Europa na 1800” schrijft Dr J. J. de Jong op blz. 346: „De Anti-revolutionaire Partij was in deze periode (de periode Colijn. B.) nog goeddeels propaganda- en verkiezingsmachine; van systematische kadervorming en wetenschappelijke bestudering der politieke problemen was vrijwel geen sprake”. In een noot wijst hij er echter op, dat ook in de jaren dertig reeds regelmatig partijconferenties werden gehouden. Ook zou hij in dit verband hebben kunnen wijzen op het in 1921 aangevangen werk der Dr Abr. Kuypersstichting, het wetenschappelijk studiecentrum door de Partij in het leven geroepen.

Van systematische kadervorming door de Partij als zodanig was in die tijd inderdaad nog geen sprake. In dat opzicht had zich in onze Partij vóór 1940 de noodzakelijke ontwikkeling nog niet voltrokken.

Als een des te grotere verdienste mag het de heren Dr L. W. G. Scholten en Dr Joh. H. Scheurer worden aangerekend dat zij reeds in die tijd hebben begrepen, dat scholing der jongeren eis des tijds was, welk inzicht hen heeft geleid tot de oprichting van de studie- en scholingsorganisatie: de Anti-revolutionaire Jongeren Actie (Arja). Dit was dus een organisatie niet door de partij in het leven geroepen maar vrucht van het particulier initiatief van enkele anti-revolutionaire mannen.

George VI, de overleden Koning van Engeland.

Na de bevrijding hebben we op dit punt een ontwikkeling te zien gekregen, waaruit duidelijk blijkt dat de partij als zodanig een open oog gekregen heeft voor de noodzaak van de scholing van de brede massa der partijleden. Denkt U maar aan de vele partijconferenties, die zijn gehouden, aan de kadercursussen die zijn georganiseerd en aan het besluit tot toezending van het contactorgaan aan alle leden der Partij.

En last but not least willen wij wijzen op opnemings van het befaamde artikel 45 in de Statuten der partij, waarin de scholing der jongeren in principe wordt gezien als een taak der partij.

In principe d.w.z. de kiesverenigingen worden verplicht dit werk aan te vatten, wanneer de jongeren zelf in dit opzicht in gebreke blijven. Voor dit verlenen van voorrang aan de jongeren zelf zijn we dankbaar. Daaruit spreekt vertrouwen in de jonge generatie, vertrouwen in haar roepingsbesef en verantwoordelijkheidsgevoel. Wij hopen dat op de duur moge blijken, dat dit vertrouwen niet misplaatst is geweest.

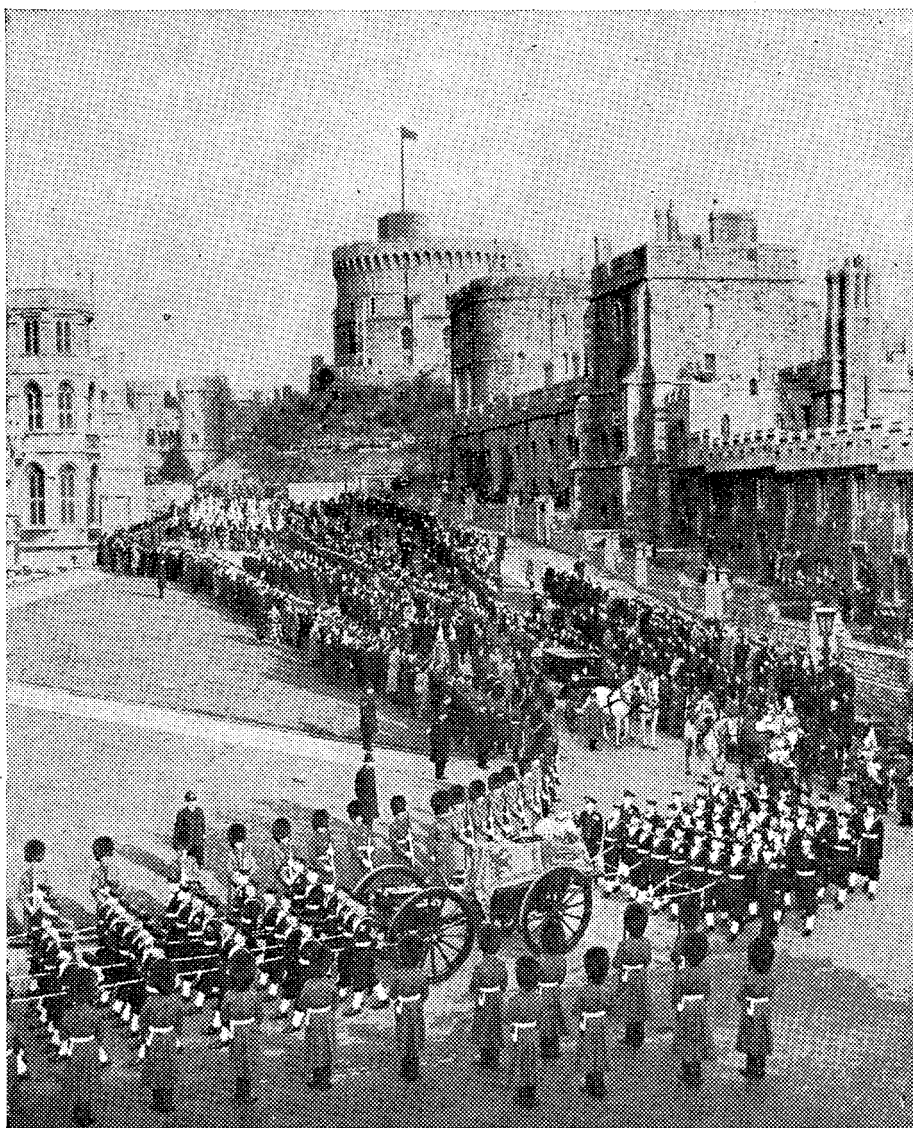
H. D. W. BOVEN.

Voor beginners

C. D. v. OOSTEN

Mij werd gevraagd eens te zeggen op welke manier wij het beste onze beginselen kunnen bestuderen.

Aangezien deze vraag zo ruim is gesteld dat beantwoording daarvan ook voor anderen haar nut kan hebben, scheen het mij aanbeveling te verdienen in het eerste contactnummer van 1952 hier aandacht aan te schenken. Wanneer men zich er toe zetten wil, ernstig kennis te nemen van wat onze partij beoogt, wat het grondmotief van haar handelen is, doet men goed zich eerst in algemene zin te oriënteren over de geschiedenis en het werk, dat verricht werd. Een algemene handleiding hiervoor vindt men in de schetsbundel Roeping en Taak, waarvan zojuist de tweede druk is verschenen. Hierin is bijzondere aandacht aan de literaturopgaven besteed. Voor „zelfonderricht” beveel ik vóór alles aan de prachtige brochure van de heer H. Algra: „Onder de schijnwerper der historie”. Een boekje, dat enthousiast is geschreven en geestdrift wekt. Hiervan is kennismaking voor een ieder die nog niets of weinig las over onze partij en haar taak in verleden en heden beslist geboden. Met name voor de jongeren geldt dit, die kunnen deze brochure niet dan tot hun schade ongelezen laten. Dan is er de brochure van Prof. Zuidema „De Christen in de

De begrafenis van George VI, de koning van Engeland. De stoet trekt langs het voor-malige paleis der Stuarts — Windsor Castle.

politiek”. Neem na deze brochures het boek van Dr Bruins Slot „Bezinning en Uitzicht” ter hand om te bestuderen en ook „Geen vergeefs woord”, de gebundelde deputatenredevoeringen.

Na deze lectuur, die niet al te haastig moet worden genoten, is de honger naar meer waarlijk wel gewekt. Men gaat dan vanzelf grijpen naar de bekende grotere werken als van Colijn (Saevis), Kuyper (Ons Program en Anti-revolutionaire Staatskunde), Schrift en Historie en Groen's Ongeloof en Revolutie.

Men vergeet niet de levensbeschrijvingen en de parlementaire geschiedenis. Prof. P. A. Diepenhorst schreef een boek over Groen van Prinsterer alsook over Dr Kuyper en Mr Th. Heemskerck. Deze boeken zijn goed

verteerbare kost. Voor wie iets van deze emeritus hoogleraar gelezen heeft, behoeft dat niet te worden gezegd. Voor wie dat nog niet deed, zal de kennismaking niet anders dan aangenaam zijn.

Verzuim vóór alles en boven alles niet telkens en telkens weer kennis te nemen van de Bijbel. „De Bijbel is het boek der boeken ook en vooral in de anti-revolutionaire boekerij”, zegt Groen van Prinsterer in het begin van zijn Ongeloof en Revolutie. Het is niet voldoende dit met een hoofdknik welwillend te bevestigen. Naar dit belijden moet gehandeld worden. Dat is een belang van de eerste orde. Alleen dan blijven we er tegen bewaard, dat de kennis die we vergaren tot opgeblazenheid verwordt. (1 Cor. 8).

Dat spreekt boekdelen!

Abonnees van de **Nobel-Reeks** ontvangen jaarlijks **vier** boeken, doch behoeven er in werkelijkheid slechts **twee** te betalen! Bovendien kunnen zij hun abonnement uitbreiden met twee waardevolle romans, waarvan zij er slechts één betalen, terwijl iedere abonnee in de gelegenheid wordt gesteld zoveel boeken **geheel gratis** aan zijn bezit toe te voegen als hij zelf wenst.

Reeds gedurende vele jaren profiteren tienduizenden boekenvrienden van deze originele en met zoveel succes bekroonde methode om voor een minimum aan kosten een rijk voorziene eigen bibliotheek te bezitten.

Profiteer mee! Geef U thans op als Abonnee! U ontvangt dan tegen hálve prijs:

1. Anne de Vries:

WIJ LEVEN MAAR EENS

Prijs f 5.40. Voor abonnees slechts f 2.70.

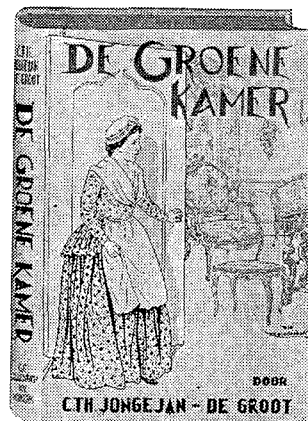
De lopende jaargang begon haar succesrijke tocht met de al'erwegen gewaardeerde nieuwe roman van de schrijver van „Bartje”. Dit boek sprankelt van levensechtheid, het is geestig en vooral spannend van opzet. Wanneer U zich thans abonneert wordt deze in September verschenen prachtroman U nog voor hálve prijs toegestuurd.

2. C. Th. Jongejan—de Groot:

DE GROENE KAMER

Rijk geïllustreerd. Prijs f 5.40. Voor abonnees f 2.70.

Eveneens tegen abonnementsprijs ontvangt U dit in December verschenen boek. Een allercharmantste romance waaraan U zich geboeid zult overgeven, omdat zij in tegenstelling tot onze harde tijd, er een beschrijft waarin het de mens mogelijk was vrijuit gelukkig te zijn.

3. J. D. Brown: DOMINEE IN DIXIE

Uit het Amerikaans. Prijs f 5.40. Voor abonnees f 2.70.

Verschijnt eind Maart a.s. Velen Uwer zullen zich nog de lang geleden verschenen roman „Pastoor Poncke” herinneren. Deze roman vertoont met dit populair geworden boek vele punten van overeenkomst. De wonderlijke Amerikaan John Gray hield zijn eerste Godsdienstoefening in een kroeg met twee ruiterspistolen voor zich op de bar. Met deze daad wordt zijn levenshouding prachtig gekarakteriseerd.

4. Fenand van den Oever:

MOEDER, LEER ME NOG EENS LOPEN!

Prijs f 5.40. Voor abonnees slechts f 2.70.

Verschijnt eind Juni a.s. Evenals zijn „Brood uit het water” en „Laat mij maar zwerven” een van begin tot het eind boeiend verhaal over de moedige mannen die in storm en tij onze zeeën bevaren. Het is de roman van stuurman Arnold Glas en zijn vrouw Catrien. Arnold zou nooit meer varen, maar de roep van de zee is sterker dan zijn besluit en hij vaart tóch!

Gratis boeken zonder beperking!

Zodra U staat ingeschreven als abonnee kunt U zoveel boeken gratis aan Uw bezit toevoegen als U wenst. Iedere nieuwe abonnee die Uw naam als aanbrengrer opgeeft of iedere abonnee die door U wordt opgegeven, geeft U recht op gratis keuze uit een lijst van de mooist denkbare boekwerken.

Om een greep te doen: Antoon Coolen: Dorp aan de rivier, De drie gebroeders; Rosa Franken: Claudia en de volgende delen. Verder de meesterwerken van Selma Lagerlöf, de veelgelezen romans van Van Nes-Uilkens, kortom een ruime collectie edele producten van de menselijke geest. Uitgebreid prospectus op aanvraag gratis.

COUPON

Aan Administratie NOBEL-REEKS
G. F. Callenbach N.V. — NIJKERK

Op voorwaarde de boeken tegen hálve prijs te ontvangen en ook gratis boeken te ontvangen voor het opgeven van vrienden, familie en kennissen, abonneer ik mij tot wederopzegging, doch minstens voor een jaar.

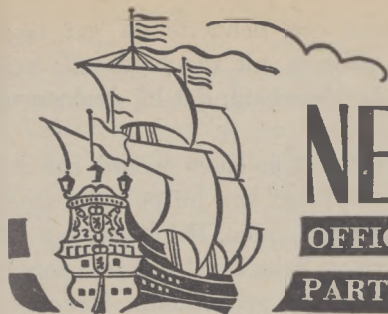
Naam

Straat Plaats

Door Boekhandel

NOBEL-REEKS — NIJKERK

NOBEL-REEKS NIJKERK G. F. CALLENBACH N.V.
UITGEVERS · NIJKERK

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

De derde macht van de heer Oud

Dr J. SCHOUTEN

Geruime tijd geleden heeft de heer Oud er op aangedrongen dat de C.H., de V.V.D.-ers en de A.R. één macht zouden vormen, tegenover, eventueel naast, de macht van de R.K. en die van de P.v.d.A. Daarom sprak hij van een „derde macht”.

Zijn aandrang heeft tot heden niet veel resultaat opgeleverd. De C.H. staan zeer gereserveerd tegenover het denkbeeld van de heer Oud. Op de laatst gehouden algemene vergadering van de C.H.U. is het geheel afgewezen. Ook van onze zijde kon men er geen sympathie mee betuigen, en werd geconstateerd, dat deze macht, waarover wel eens werd gesproken als over een bestaande, niet bestond, behalve dan in de gedachte van de heer Oud.

Deze blijft echter voor een dergelijke machtsvorming pleiten. Hij heeft op Zaterdag 2 Febr. j.l. te Naaldwijk een politieke rede gehouden, en volgens het verslag, opgenomen in de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 4 Febr. daarover gezegd:

„Tenslotte heeft Mr Oud gesproken over de zgn. derde macht. Er is geen sprake van dat Antirevolutionairen, christelijk-historischen en liberalen bij de komende verkiezingen gezamenlijk zullen optrekken. Wel is het verstandig zich thans reeds te bezinnen op de mogelijkheid van een nauwe samenwerking na de verkiezingen. Immers in de praktijk blijken genoemde groepen t.a.v. vele onderwerpen vaak eenzelfde houding aan te nemen. Waarom zouden zij dan niet gezamenlijk als een

derde macht naast socialisten en katholieken kunnen optreden in het parlement?”

De heer Oud wil dus aan de zelfstandigheid van de drie partijen niet tornen. Hij wenst alleen, dat zij zullen komen tot een nauwe samenwerking na de verkiezingen en acht daarvoor, gelet op de practijk voldoende redenen en mogelijkheden aanwezig. Wij mogen er in dit verband op wijzen, dat er toch wel een groot en wezenlijk verschil is tussen de twee machten, welke in het geding zijn, en de „derde macht”, welke de heer Oud wil zien gevormd. Elke van die twee bestaat uit een zelfstandige politieke partij, de „derde macht” zou het resultaat zijn van de samenwerking tussen drie zelfstandige politieke partijen. Daarop moet terdege worden gelet.

Gaarne vestigen wij hier de aandacht op hetgeen Prof. Anema over het denkbeeld van de heer Oud heeft opgemerkt, in zijn rede, gehouden in de Eerste Kamer op 19 Febr. j.l. Na te hebben uiteengezet, dat de hoofdtrek van het beeld der politieke verhoudingen te onzent is: „onzekerheid naar alle zijden”, zeide hij:

„De heer Oud heeft getracht om wat orde te scheppen in die onzekerheid door de drie kleinere partijfracties nauwer aaneen te binden en samen te voegen tot een „derde macht”, die dan min of meer gelijkwaardig met de beide meerderheidsgroepen zelfstandig zou kunnen optreden. Al erkent hij ten volle de principiële tegenstellingen en al wenst hij

Mr G. VAN BAREN †

God heeft op 26 Februari j.l. Mr G. van Baren weggenomen.

Daardoor lijden het Centraal Comité en onze partij een groot verlies.

De heer Van Baren leefde intensief mee. Hij nam in het Centraal Comité een eigen plaats in. Hij sprak in de vergaderingen van dit Comité een eigen woord. Kenmerken daarvan waren: zijn warmte voor de zaak, zijn liefde voor het beginsel, zijn gehoorzaamheid aan hetgeen dit ons voorschrijft. Hij kon met een kracht en een enthousiasme spreken, welke jongeren bewonderden, en waarin hij ons ten voorbeeld was.

Zijn deelneming aan de politieke werkzaamheden van

onze partij was voor hem een behoefte en gaf hem vreugde. Een behoefte, geboren uit roepingsbesef; een vreugde, vrucht van de dankbaarheid, dat hij deelnemen mocht en kon.

Zijn eigen plaats is nu ledig. Zijn eigen woord kan hij niet meer spreken. Zijn voorbeeld kan hij ons niet meer geven. God deed ons dit verlies lijden. Hij alleen kan uit dit verlies winst doen ontstaan. Schenke Hij ons die zegen. Mr G. van Baren houden wij in gedachtenis. Dankbaar voor wat ons in hem en zijn werk is gegeven. Sterke en trooste onze God zijn echtgenote, die, menselijk gezien, eenzaam achterblijft. Haar rijke herinnering en het blijde uitzicht des geloofs verlichte haar eenzaamheid.

Voor het Centraal Comité van Anti-revolutionaire kiesverenigingen,

Dr J. Schouten

In memoriam Mr G. VAN BAREN

Twee dagen na zijn zeventigste verjaardag is, nog vrij onverwacht, overleden Mr G. van Baren, oud-burgemeester van Delft, die in het leven van de Anti-revolutionaire Partij gedurende vele jaren een belangrijke plaats heeft ingenomen.

In hem is een markante persoonlijkheid heengegaan, die

niets te forceren in deze richting, niettemin is hij van oordeel, dat de praktijk bij de beslissing over Regeringsmaatregelen heeft bewezen, dat er een aanmerkelijke mate van gelijke gezindheid bij deze drie fracties bestaat, die er op de duur toe moet leiden dat zij zich nauwer en meer geordend aansluiten tot een vaste derde macht. Maar die nieuwe trias politica vindt bij de beide andere partners-in-spe niet de minste bijval. Dr Schouten heeft haar van de aanvang af beslist afgewezen en de heer Tilanus, die eerst verklaarde er weleens over te willen denken, heeft thans juist op grond van de praktijk erkend, dat de derde macht, zoals hij het noemde, „enige kilometers uit zijn gezichtskring was verdwenen”. Nog sterker drukte zich de laatste algemene vergadering der Christelijk-historische Unie uit, toen zij met algemene stemmen besloot de derde macht absoluut af te wijzen. En dat is toch ook volkomen natuurlijk. De overeenkomst in de praktijk, waarop de heer Oud zijn gedachte fundeerde, bestaat alleen hierin, dat bij de drie betrokken groepen in het algemeen voorkeur bestaat voor eigen werkzaamheid boven Staatsbemoeiing. Maar dat is geen partij-onderscheid. Het is veeleer een onderscheid, dat zijn hoofdbetekenis vindt in de boezem van elke partij zelf. Een niet

gering deel der Katholieke Volkspartij koestert zeker dezelfde voorkeur en zelfs uit de Partij van de Arbeid hoort men meer dan eens stemmen klinken in gelijke richting. Bovendien, ook bij gelijke stemming over Regeringsontwerpen is er meermalen grondig verschil tussen de motieven voor de stemming, zoals bleek bij de behandeling van het ontwerp op de P.B.O., waarbij de aanhangers van de Partij voor Vrijheid en Democratie tegenstemden om de inhoud van het ontwerp zelf, terwijl de Anti-revolutionairen onverdeeld sympathiek stonden tegenover het ontwerp, maar alleen wegens grondwettelijke bezwaren daaraan hun stem niet konden geven. Bij de stemming over het amendement van de heer Roosjen tijdens de behandeling van het wetsontwerp op de kweekscholen bleek het onderscheid wel heel duidelijk. De derde macht zou geen werkelijke macht vormen, het zou kortweg een onmacht zijn.

Bevredigend is de bestaande toestand zeker niet. Of er verbetering mogelijk zal zijn en, zo ja, met welke middelen, kan pas na de verkiezingen blijken; daarover thans speculaties op te zetten, heeft geen zin.”

Wij komen op deze aangelgenheid nog wel eens terug.

tot aan zijn dood strijdlustig en strijdvaardig aan het politieke leven heeft deelgenomen.

Want de Delftse burgemeester heeft zich niet beperkt tot zijn werk in die gemeente.

In Schiedam was hij zijn politieke loopbaan begonnen. In zijn Schiedamse tijd kreeg hij reeds zitting in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, waarin hij nog steeds zitting had. Hij werd lid van de Schiedamse Raad en later wethouder. Toen volgde zijn Delftse periode. Maar steeds behield hij zijn zetel in de Staten en na de bevrijding was het welhaast vanzelfsprekend, dat hij voorzitter van de A.R. Statenfractie werd. In die Staten nam hij, de nestor van dit College, een bijzondere plaats in. Veel spreken deed hij niet, maar als hij sprak, dan had hij wat te zeggen en dan werd er naar hem geluisterd.

Van de Kamerkieskringcentrale Dordrecht en de Statensectie Delft was Mr Van Baren nog steeds voorzitter en dat voorzitterschap werd door hem op een geheel eigen wijze bekleed. Wie herinnert zich niet zijn emotievolle, bewogen toespraken als voorzitter. Hoe kon hij toornen, als het niet goed ging op politiek gebied.

In het Centraal Comité had hij ook nog steeds zitting en

hij behoorde zeker niet tot degenen, die alles maar gauw goed vinden. Voor krasse adviezen deinsde hij niet terug. Maar bij alles wat hij deed liet hij zich steeds leiden door zijn liefde tot de A.R. Partij en de door haar beleden beginselen, die de zijne waren.

In woord en geschrift heeft hij die beginselen verdedigd. Hij was, vooral in verkiezingstijd, een spreker, die wilt te bezielen. En in geschrift heeft hij de A.R. beginselen ook vaak verdedigd, niet in boeken of brochures, maar wel in pamfletten in verkiezingsdagen.

Hij was een man met eigen stijl, met eigen opvattingen ook omtrent de wijze waarop hij verschillende functies moest vervullen. Men kon daarover met hem van mening verschillen. Maar niemand twijfelde aan zijn liefde tot de A.R. Partij en de door haar beleden beginselen en schier een ieder kwam onder de indruk van zijn bijzondere persoonlijkheid.

Met grote dankbaarheid zal de A.R. Partij blijven denken de jarenlange arbeid door Mr Van Baren verricht en zij dankt er God voor, dat Hij haar ook deze regentenfiguur geschonken heeft. A. R. DE KWAADSTENIET

DE PARTIJ in actie

1. De Deputatenvergadering

Op Woensdag 9 April a.s. gaan de deuren van de concertzaal van het gebouw Tivoli reeds vroeg in de morgen open. Sedert de bevrijding komt de Deputatenvergadering van de Anti-revolutionaire Partij voor de vijfde maal bijeen. Maar dit keer is het de eerste gewone Deputatenvergadering. Want het is voor de eerste maal dat de Statuten der Partij volledig werden nageleefd. Zowel in 1946 als in 1948 konden enkele bepalingen door allerlei omstandigheden niet nauwkeurig worden gehandhaafd. Ditmaal is er echter strikt de hand aan gehouden. De agenda vermeldt:

1. Deputatenrede.
2. Voorstel inzake het Program van Actie.
3. Voorstel inzake de wijze van candidaatstelling.
4. Vaststelling van de kandidatenlijst.
5. Uitslagen der diverse stemmingen.

Noch op het voorstel inzake het Program van Actie noch op dat inzake de wijze van candidaatstelling zijn binnen zes weken na het Centraal Convent amendementen gehandhaafd.

2. Organisatie

De Deputatenvergadering wordt geopend klokslag 11 uur. Een gedeelte van de morgenvergadering wordt door de radio uitgezonden. De deuren gaan open om half tien. Bij de ingangen van het ge-

bouw staan stembussen, waarin de afgevaardigden hun stembiljetten gelieven te deponeren. De stembusuitslag wordt tijdens de vergadering vastgesteld en in de loop van de dag wordt daarvan mededeling gedaan.

De middagpauze duurt kort. Daarom wordt medegedeeld, dat enkele honderden afgevaardigden tijdens die pauze terecht kunnen in de grote foyer van Tivoli, waar zij tegen de geldende prijzen broodjes en koffie kunnen verkrijgen.

Toegang hebben zij, aan wie door de secretaris der kiesvereniging een toegangsbewijs is ter hand gesteld — dat zijn dus de door de kiesverenigingen benoemde stemhebbende afgevaardigden. Een aantal kaarten is voor belangstellenden beschikbaar. Zolang de voorraad strekt zijn deze kaarten op het Bureau Centraal Comité verkrijgbaar.

3. Het praesidium

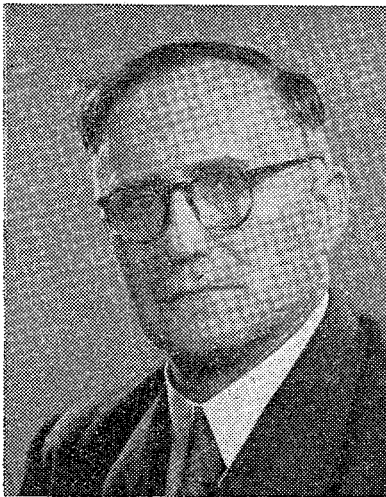
Op de Deputatenvergadering moeten nog al wat stemmingen plaats vinden. De belangrijkste stemming is wel die voor de Eerste en Tweede Voorzitter van het Centraal-Comité. Daarbij doet zich een merkwaardigheid voor. Voor deze functie mogen nl. noch door het Centraal-Comité noch door enige andere partijinstantie kandidaten worden genoemd of aanbevelingen worden gedaan. De afgevaardigden ontvangen derhalve een blanco biljet, waarop zij twee namen hebben in te vullen. De eerste naam is

de door hen gewenste candidaat voor Eerste Voorzitter, de tweede naam geldt voor de Tweede Voorzitter. Zowel in 1946 als in 1948 werden voor deze functies verkozen de heren J. Schouten en Mr J. A. de Wilde. Laatstgenoemde heeft zich later evenwel uit het Centraal-Comité terug getrokken en toen heeft het Centraal-Comité ingevolge de Statuten een tweede voorzitter moeten aanwijzen. Als zodanig is Mr A. B. Roosjen opgetreden.

4. De 7 overige leden van het Centraal Comité

Bovendien moeten door de Deputatenvergadering 7 leden van het Centraal-Comité worden gekozen. Gelukkig voor de afgevaardigden mogen daarvoor wel dubbeltallen worden gesteld. Deze dubbeltallen zijn:

1. D. W. Ormel, Den Haag — A. Stapelkamp, aftr.
2. Prof. Dr Ir H. J. van der Maas, Delft — Prof. Dr Ir H. van Riessen, aftr.
3. Mr T. Bout, aftr. — Ir J. Dominicus, Groningen.
4. Ds H. Jonker, Amsterdam — Prof. Dr J. Severijn, aftr.
5. L. W. H. de Geus, Linschoten — J. Tjalma, Hoogeveen.
6. Ds D. Biesma, Amsterdam — Ds J. P. Geels, Rotterdam.
7. Prof. Dr H. N. Ridderbos, Kampen — Prof. Dr S. U. Zuidema, de Bilt.

In de afgelopen periode hebben nog al wat mutaties plaats gevonden. Mr Dr E. J. Beumer en Prof. J. W. Geels zijn inmiddels overleden, terwijl Mr J. A. de Wilde zich heeft teruggetrokken. De heer Mr Dr E. P. Verkerk is ditmaal niet opnieuw gecandidateerd. Het Centraal Comité heeft n.l. willen bevorderen dat niet te veel zittende kamerleden van zijn college deel uitmaken. Voorts hebben wij in dit opzicht ook merkwaardige statuten. Ter Deputatenvergadering mogen n.l. ook andere kandidaten worden voorgesteld. Dat gebeurt echter nooit. Want bij het binnentreden van het gebouw hebben de afgevaardigden reeds gestemd. Dat kan ook niet anders. En daarom heeft het stellen van andere kandidaten geen zin. Wanneer de statuten nog eens worden herzien mag dit ook wel worden veranderd.

5. Voorzitter en penningmeester van de Dr A. Kuypertstichting

Zie hiervoor het artikel op pagina 94.

6. Het College van Gemachtigden

Het College van Gemachtigden bestaat uit 5 leden, n.l. de voorzitter van het Centraal-Comité en vier leden die door de Deputatenvergadering worden gekozen. Bij mijn weten heeft het College van Gemachtigden nog nimmer iets gedaan. Maar daarvan kan men de leden geen verwijt maken, want de benoeming daarvan is een soort veiligheidsmaatregel tegen onvoorziene gebeurtenissen. De Deputatenvergadering stelt de kandidatenlijsten vast voor de Tweede Kamer. De inlevering der lijsten vindt echter enkele dagen of weken later plaats. Nu bestaat de mogelijkheid dat in die enkele weken er één der kandidaten overlijdt. Dan kan de Deputatenvergadering niet nog eens bijeenkomen. Dan bestaat zelfs de mogelijkheid dat het Centraal-Comité niet kan vergaderen. In dat geval wordt telefonisch het College

van Gemachtigden bijeengeroepen om te beslissen over de vraag wat er nu dient te geschieden. Voor ditmaal is de levensduur van dit College vrij lang n.l. „vijf weken” want de Deputatenvergadering wordt vrij vroeg in het jaar gehouden. De dubbeltallen zijn:

1. Mr Dr J. Donner — Mr H. Bos Kzn.
2. Dr A. A. C. Rutgers — Mr J. van Aartsen.
3. Mr G. A. H. Grosheide — Mr D. W. O. A. Schut.
4. H. Smitskamp — Jhr Mr J. M. M. van Asch van Wijk.

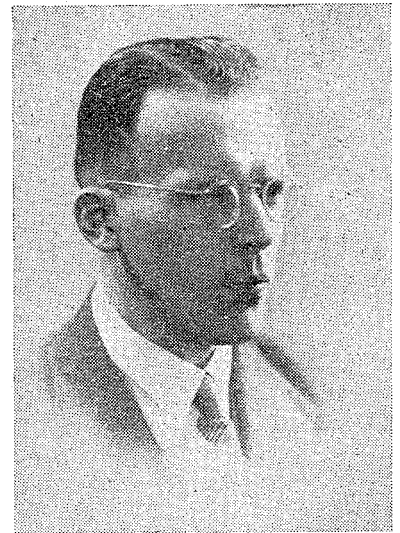
7. Prof. Waterink heeft bedankt als Voorzitter van de Propaganda Centrale

Prof. Dr J. Waterink is afgetreden als voorzitter van de Propaganda Centrale en in zijn plaats is nu door het Centraal-Comité Prof. Dr P. J. Verdam benoemd. Het is reeds enige tijd geleden dat Prof. Waterink de wens te kennen gegeven heeft als voorzitter van de Propaganda-Centrale te bedanken. Deze wens is thans ingewilligd en in de opvolging is tegelijkertijd voorzien. Het heengaan van Prof. Waterink zal door velen in het land worden betreurd. Prof. Waterink was voor deze functie de aangewezen figuur. Wie herinnert zich niet zijn enthousiaste speech op het eerste Centralen Convent dat na de bevrijding werd gehouden, waarin Prof. Waterink enkele grondgedachten ontwikkelde over de wijze waarop de propaganda, modern en pakkend, principieel en psychologisch verantwoord, moet worden gevoerd. De verdere ontwikkeling der dingen is niet geheel bevredigend geweest. Prof. Waterink zag de partijorganisatie als een moderne onderneming. De kosten gaan voor de baten uit. Er moet geld worden gestoken in de propaganda. De Antirevolutionaire Partij is geen kruidenierwinkel placht hij te zeggen. De propaganda moet breed worden aangepakt. Maar deze ideeën kwamen in botsing met de praktijk. Want een moderne grote onderneming beschikt over kapitaal. Daarover beschikt onze partij niet. Prof. Waterink zat vol idealen, voorstellen en stunts voor de propaganda. Maar telkens bleken de gelden niet aanwezig om de zaak zo grootscheeps aan te vatten als de voorzitter van de Propaganda Centrale wel wilde. Dit heeft niet geleid tot een ernstig conflict. Het heeft er wel toe medegewerkt, dat Prof. Waterink meende zich te moeten terugtrekken. Zien wij het goed, dan is Prof. Waterink over de gang van zaken enigermate teleurgesteld. Wij begrijpen dat en geven hem de verzekering dat, al schijnt het tegendeel waar, zijn opvattingen en

ideeën, zijn voortvarendheid en zijn leiding toch invloed hebben gehad en ook in de toekomst zullen hebben. Rome en Aken zijn niet in één dag gebouwd. De Propaganda-Centrale heeft haar juiste vorm en werkwijze nog niet gevonden. Maar dat is niet alleen een kwestie van financiën en van organisatie, dat moet ook groeien en tot ontwikkeling komen. Prof. Waterink was de eerste Voorzitter van de Propaganda-Centrale. Met dankbaarheid gewagen wij van zijn leiding en van zijn inspiratie. Wij hopen dat hij in de toekomst ons zijn adviezen niet zal willen onthouden.

8. Prof. Dr P. J. Verdam, de opvolger

Prof. Dr P. J. Verdam is door het Centraal Comité benoemd tot lid van de Propaganda Centrale met de bedoeling dat hij tevens het voorzittersambt zal bekleden. Voor de Propaganda-Centrale is Prof. Verdam geen onbekende. Reeds sedert enkele jaren is hij voorzitter van de commissie van uitvoering en in die kwaliteit had hij reeds dikwijls bemoeie-

nis met de dagelijkse gang van zaken en met interne kwesties, die op de Propaganda-Centrale niet worden besproken. Hij is dus met de werkzaamheden reeds op de hoogte. Enkele malen heeft hij trouwens de vergaderingen van de Propaganda-Centrale reeds gepresideerd. Binnenkort komt de Propaganda-Centrale wederom in vergadering bijeen ter bespreking van het rapport over de ledentallen, en het aantal uitgebrachte stemmen etc., terwijl voorts de kwestie van de te voeren propaganda zal worden behandeld. Prof. Verdam neemt de taak van Prof. Waterink over. Wij zijn blij dat het opnieuw een Professor van de Vrije Universiteit is en wij hopen dat Prof. Verdam er in slagen zal aan de Propaganda-Centrale haar juiste vorm te geven.

aan de grondwet

Dr A. VEERMAN

Zeven kleine negertjes

Een grondwetsherziening is zo langzamerhand een vrij alle-daagse zaak geworden. De laatste verkiezingen voor de oorlog gingen gepaard met een kamerontbinding, die nodig is in de procedure voor de herziening van de Grondwet. En na de oorlog had er een wijziging plaats in '46 en in '48, waaraan straks toegevoegd zal kunnen worden: en in '52. Vermoedelijk sluit de reeks daarmee nog niet. De Staatscommissie werkt nog door, zodat we te eniger tijd weer nieuwe voorstellen kunnen verwachten.

De vraag rijst, of dat nu allemaal nodig is. Moeten we deze weg op, waarbij om de paar jaar telkens een kleine verandering wordt aangebracht? Hoeveel werk moet daarvoor niet verzet worden en wat blijft ervan over? Het lijkt er een beetje op, dat sommige heren met alle geweld een hobby zus of een stokpaardje zo willen doordrijven. Een grondwetsherziening moet toch betekenen, dat zekere opvattingen tot de rechtsovertuiging van de grote meerderheid van ons volk zijn geworden en dat deze opvattingen deswege neergelegd dienen te worden in onze Grondwet.

Is dat nu, Anno Domini 1952, het geval? Waarom gaat het bij de thans aan de orde gestelde wijzigingen, die inmiddels in de Tweede Kamer al zijn behandeld? We gaan maar uit van de zeven voorstellen, die de Staatscommissie in haar Interimrapport van de vorige zomer opnam. We zullen zien, dat er van die „zeven kleine negertjes” niet zo heel veel is overgebleven.

Toen waren er nog maar vijf

De eerste twee voorstellen strandden al bij de Regering. Deze nam ze niet over, diende ze dus niet bij de Staten-Generaal in, blijkbaar omdat er in het kabinet daarover niet voldoende overeenstemming kon worden bereikt. Het waren de voorstellen betreffende

- het vervallen verklaren van revolutionaire vertegenwoordigers van het lidmaatschap van de Staten-Generaal en van lagere colleges;
- een wijziging van de beperking betreffende de vrijheid van drukpers, waardoor een verschijningsverbod van bepaalde uitgaven mogelijk zou worden, wat onder de huidige regelen niet mogelijk geacht wordt.

Een voorstel als het eerstgenoemde werd in 1938 al bij de Kamer ingediend, maar het kreeg niet de vereiste tweederde meerderheid. De commissie stelde voor, dat het betreffende college zelf de vervallenverklaring zal kunnen uitspreken met een meerderheid van twee-derde, en dat het tevens zal bepalen, wat er met de opvallende plaats gebeurt: open blijven of ingenomen worden door een opvolger. Tegen dit voorstel verklaarden zich zes leden van de commissie (meest P.v.d.A.).

Niet minder dan twaalf leden maakten bezwaar tegen het voorstel, de vrijheid van drukpers te beperken. Zij meenden, dat tegen misbruik van deze vrijheid de strafrechter zou moeten optreden.

Deze afwijkende opvattingen zullen ook wel in de kring van het Kabinet bestaan hebben. Dat verklaart, waarom de Regering deze voorstellen liever in portefeuille hield.

Dat neemt niet weg, dat er in de Tweede Kamer nog wel het een en ander over gezegd werd. Een verschijningsverbod van periodieke uitgaven vond maar weinig instemming; prof. Romme was er warm voor, maar daar bleef het bij. Iets anders lag het met de vervallenverklaring van revolutionaire afgevaardigden. Prof. Romme vroeg in een motie de Regering, deze zaak nog eens in overweging te nemen. Alleen de P.v.d.A. en de C.P.N. stemden daartegen. Waaruit blijkt, dat zulk een voorstel een hele hijs zou hebben om de tweederde meerderheid te halen.

Toen waren er nog maar vier.

Een ander voorstel van de Staatscommissie dat door de Regering overgenomen werd was ook al min of meer een herhaling. Het betrof de procedure voor de grondwetsherziening. De thans geldende procedure eist daarvoor een ontbinding van de Staten-Generaal en verkiezingen, waarna de nieuwe Kamers met twee-derde meerderheid de wijziging moeten aanvaarden, willen deze in het Staatsblad komen. In 1946 stelde de Regering voor, de voorstellen in tweede instantie te doen behandelen door een speciale Grondwetkamer. Zij achtte bij die tweede behandeling een meerderheid van drie-vijfde voldoende. Dit voorstel haalde het in 1946 niet. Nu was het in zoverre gewijzigd, dat in de Kamer voor grondwetsherziening een meerderheid van twee-derde nodig zou zijn.

Twee minderheidsnota's vergezelden het rapport van de Staatscommissie op dit punt. Een nota van A.R. en C.H. zijde wilde de bestaande procedure handhaven. Een andere nota, van socialistischen huize, wilde de gekwalificeerde meerderheid liefst helemaal laten vervallen, maar in elk geval beperken. Die verscheidenheid van opvatting demonstreerde zich ook in de bonte veelheid van amendementen, die op dit ontwerp werden voorgesteld. De heer Tilanus wilde in tweede instantie beide Kamers gezamenlijk laten beslissen. De heer V. d. Goes van Naters wilde het in tweede termijn alleen aan de Tweede Kamer overlaten of althans alleen in de Tweede Kamer een gekwalificeerde meerderheid eisen en in de Eerste Kamer gewoon de helft plus een. Dan was er een amendement van de laatste — in overeenstemming met het feit, dat zijn fractie niet eenstemmig voor zo'n speciale Kamer was — om beide mogelijkheden, de oude procedure en de nieuwe, alternatief te stellen.

We zullen het hele gebeuren niet ophalen. Want het resultaat van alles was, dat het voornaamste punt van het ontwerp, de speciale Kamer voor Grondwetsherziening, geen meerderheid kreeg. Alleen de K.V.P., de V.V.D. en een klein deel der P.v.d.A. stemde ervoor. De rest van het ontwerp, enige wijzigingen van weinig belang, werd door de Regering teruggenomen.

Waarom waren ook wij tegen? Dr Bruins Slot noemde naast een aantal praktische bedenkingen de principiële overweging, dat het ontwerp ging in de richting van het referendum, de volksraadpleging. Welnu, wij gaan er van uit, dat niet het volk zelf over regeringsvoorstellen moet beslissen, maar de volksvertegenwoordigers, die niet zijn de lasthebbers van de kiezers, maar die de beginselen, welke onder het volk leven, vertegenwoordigen.

Straks zijn er nog maar drie.

Wij komen tot een volgend onderwerp. Het is weliswaar nog niet verdwenen, maar bij de eindstemming was de verhouding 51 tegen 36; alleen de K.V.P. en de P.v.d.A. stemden voor, zodat het al heel weinig waarschijnlijk is, dat dit ontwerp straks de vereiste meerderheid zal halen.

Het betreft de verhouding tussen de verschillende delen van het Koninkrijk, de overgang naar de nieuwe rechtsorde. Dat wil zeggen, dat het gaat om de hoofdzaak van de grondwetsherziening van 1948. Toen zijn immers een aantal „fraaie” bepalingen in de Grondwet gebracht, die de overgang naar de nieuwe rechtsorde moesten dragen. De Regering wil thans het meeste ervan na een kortstondig bestaan weer doen verdwijnen.

Verdwijnen moest alles, wat betrekking had op de Nederlands-Indonesische Unie, verdwijnen moest dus ook de bepaling, dat de Kroon der Unie gedragen zou worden door de drager of draagster van de Kroon der Nederlanden.

Verdwijnen moest de bepaling, dat de Unie eigen organen zou hebben voor defensie, financiën, buitenlandse betrekkingen; dat zij de rechtszekerheid, de fundamentele menselijke rechten en vrijheden, en deugdelijk bestuur zou waarborgen.

Verdwijnen moest de bepaling, dat de Verenigde Staten van Indonesië federatief opgebouwd zouden zijn uit onderling gelijkwaardige deelstaten.

Het is goed nog weer eens te zien, wat er in 1948 zo al in de Grondwet werd opgenomen. Hoe maken deze bepalingen het gevoerde beleid tot een aanfluiting! Het is wel begrijpelijk, dat de Regering dit schoons liefst zo spoedig mogelijk naar de archieven doet verdwijnen. Diep weg.

Waarom wilde onze fractie daaraan niet meewerken? Zij was toch in 1948 al tegen deze bepalingen? Ja, zij was daar tegen, omdat zij meende, dat deze artikelen veel en veel te weinig waarborgen bevatten, dat de overgang naar de nieuwe rechtsorde zich inderdaad op goede wijze zou voltrekken. Daarin heeft zij helaas maar al te zeer gelijk gehad. Maar aan de andere kant willen wij, aldus prof. Gerbrandy, de basis, die er nog is, niet gaan verzwakken. Wie weet of men niet nog eens de zaken b.v. in internationaal verband gaat bekijken. Dan zou het intrekken van deze Grondwetsartikelen ons standpunt alleen maar kunnen verzwakken. Stel, dat er nog eens een andere wind gaat waaien door de Nederlandse Staat, een nieuw, beter kabinet zou wellicht aan de bepalingen van 1948 enige steun kunnen ontleenen. De K.V.P. en de P.v.d.A. wilden onder het gevoerde beleid liever een dikke streep zetten. De P.v.d.A. wilde nog wat verder. Het ontwerp van de Regering noemde in plaats van Indonesië Nederlands Nieuw-Guinea onder de delen van het Koninkrijk der Nederlanden. De heer V. d. Goes wilde Guinea maar schrappen. Nu uit de Grondwet. En, zoals we weten, straks uit het Koninkrijk. Maar zijn amendement werd verworpen.

Wat er over is.

Wat blijft er thans nog over? Nog drie voorstellen van de Staatscommissie.

Twee daarvan zijn de Tweede Kamer al gepasseerd. Zij betreffen beide de Staten-Generaal, n.l. het aantal leden en de leeftijd. De desbetreffende ontwerpen haalden in eerste aanleg — wanneer slechts een gewone meerderheid vereist wordt — al de twee-derde, die straks in de nieuwe Kamers nodig zal zijn. Zij zullen er dus, wat de Tweede Kamer betreft, wel komen. Maar men moet nog afwachten, wat de Eerste Kamer ermee doen zal.

Voorgesteld wordt, het aantal leden van de Kamers uit te breiden tot resp. 150 en 75 en de minimum-leeftijd voor

de Tweede Kamer te verlagen van 30 tot 23, voor de Provinciale Staten van 25 tot 23. Voor de gemeenteraad is het al 23, voor de Eerste Kamer blijft het 30 jaar.

De uitbreiding van het ledental werd door onze fractie gaarne gesteund. Het werk van de Kamer is zozeer toegenomen, dat men tijd te kort komt, wanneer men het werk tenminste serieus wil doen. Het is een zuinigheid, die de wijsheid bedriegt, wanneer men hier valt over de betrekkelijk geringe uitgaven, die deze uitbreiding met zich brengt. Een Kamerlid moet ook tijd overhouden, om contact te houden met het volk in al zijn organische geledingen. Kamerleden, die daar ernst mee maken en die ook hun eigenlijke kamerwerk nauwgezet willen verrichten, komen — althans voor wat de middelgrote fracties aangaat — tijd te kort.

De verlaging van de leeftijdsgrens vond onze fractie overbodig. Er zullen waarlijk niet veel leden beneden de dertig komen. Zelfs het aantal beneden de veertig in de huidige Tweede Kamer is op de vingers van één hand te tellen. Van de zittende kamerleden werd er één op zijn dertigste jaar lid en een gering aantal omstreeks het vijf en dertigste. De meesten begonnen pas na de veertig.

De behoefte aan verlaging van de leeftijdsgrens is dus vrijwel nihil. Maar bovendien vond Dr. Bruins Slot, dat men pas kamerlid behoort te worden, wanneer men althans enigermate gerijpt is en enige levenservaring heeft opgedaan.

Door twee amendementen van de heer Andriessen werd in de ontwerp opgenomen, dat de Kamer zal mogen beraadslagen wanneer tenminste een derde der leden de presentielijst heeft getekend. Thans is het de helft. Voor stemmingen blijft het oude „quorum” van de helft plus één, gehandhaafd. En Kamerleden, die wegens parlementaire arbeid buitenslands vertoeven zullen zich bij een stemming door een ander lid mogen doen vertegenwoordigen.

Nakomertje.

Een maand na de indiening van bovengenoemde ontwerpen kwam de Regering nog met een wijzigingsvoorstel, dat in belangrijkheid de eerste verre overtreft. Het raakt onze betrekkingen met het buitenland, die in de jongste tijd in omvang en in betekenis zo enorm zijn toegenomen. Het voornaamste punt is wel, de invloed van de volksvertegenwoordiging op dat buitenlandse beleid, op het sluiten van verdragen en overeenkomsten.

De Tweede Kamer heeft dit ontwerp afzonderlijk in openbare behandeling gehad. We zullen te gelegener tijd op dit probleem terugkomen.

Merkwaardige brief

Het is misschien wel goed dat wij U mededeling doen van het volgende:

Uit onze stad kwam een maand geleden een meelevende Rooms-Katholiek zich aanmelden als lid der A.R.-Kiesvereniging. Op onze vraag waarom hij lid wilde worden terwijl hij toch straks, ook zonder lid te zijn, wel A.R. zou kunnen stemmen, antwoordde hij dat hij er van overtuigd was dat onze geestelijke vrijheden het best en sterkst verankerd lagen bij en verdedigd werden door de A.R. Partij. De huidige gang van zaken in de Katholieke Volkspartij bevredigde hem allerminst. Volgens zijn oordeel dachten veel Rooms en er zo over.

* * * **Veranderd inzicht**

Nederland wordt moeilijk regeerbaar, heeft prof. Romme verklaard in de vergadering van de partijraad van de K.V.P. Hij doelde vooral op de „niet onbedenkelijke groei in het verschijnsel, dat het alweer te lastig schijnt te zijn, zich in de praktijk neer te leggen bij een uiteraard gemengd — regeer-program, waartegenover men zekere morele verplichtingen heeft aanvaard”. Als voorbeelden noemde hij de interpellatie-Nederhorst, de houding van Mr Oud inzake de Grondwetsherziening en een deel van de C.H. fractie, dat vrijwel doorlopend een houding aanneemt als hadden zij meer verplichtingen tot strijd tegen het kabinet dan tot steun eraan”.

In tegenstelling daarmede prees hij de fractie der K.V.P. als een stabiel element in ons staatkundig leven. Het algemeen verschijnsel, door prof. Romme getekend, is zeker niet onjuist.

Frankrijk is wel het afschrikwekkend voorbeeld van in dit opzicht democratische verwording. Het is niet ongerijmd, in dit land een historische repetitie te zien optreden van de lijn chaos-dictatuur.

Voor Nederland ligt het in een ander vlak. Toch verstaan wij de klacht van Prof. Romme, de „voedsterheer” van dit kabinet.

Homogeniteit in regering en partijen is voorwaarde voor een sterk regeeringsbeleid.

Dit geldt nu en dit gold ook in de jaren 1933—1939. Toen was Romme's partij zeker niet het stabiele element. Daarom is het veranderd inzicht, ook met het oog op de toekomst, van verheugende betekenis.

* * * **Een zielige vertoning**

Prof. Van Niftrik heeft het den volke nog eens kond gedaan: Hoed u voor de Antirevolutionairen! Kuyper en zijn volgelingen zijn de ergsten van allen, die de arme professor en alle „Groenloze” Christelijk-Historische en doorbraak-christenen bedreigen. Die van Hardegarijp een verkiezingsstunt maken.

Voorts wil de professor alles zijn wat maar mogelijk is: Sociaal zonder socialist, liberaal zonder het liberalisme, christelijk-historisch zonder Groen's kenmerk. De historische blunders van deze onrustige theoloog nu daar gelaten, vraagt men zich af, wat van dit alles de bedoeling is.

Moet Hoedemaker opnieuw uit zijn graf worden opgeroepen om voor de zoveelste maal een mislukte poging te

dekken tot sanering van een kerkelijk gekleurd protestant groepje tot een dissident politieke partij? Is met Lingbeek, Visscher en Van Ruler nog geen voldoende leergeld betaald?

Of is het enkel angst voor het „neocalvinisme”?

Het is beter wellicht zich met de beantwoording van deze vragen niet te plagen.

Misschien dat de professor het zelf niet weet.

Doch tegen de achtergrond van het hedendaags gebeuren is het toch wel een zielige vertoning.

* * * **Scylla en Charybdis**

Prof. Duynstee heeft in „De Maasbode” zijn commentaar gegeven op de ontbinding van het comité-Steenberghe. Gelijk men weet, heeft het overleg in de R.K. Volkspartij geleid tot instelling van een advies-commissie en „beïnvloeding” van het program. Een simpele publicatie verwekte een felle reactie bij de „linkse” vleugel, speciaal bij de heer De Bruyn, voorzitter van de K.A.B.

Deze reactie werd verbloemd in Rommiaanse casuïstiek, die sprak van zijn „persoonlijke en politieke vriend” Steenberghe.

Prof. F. D. verbindt nu aan de ontbinding een drietal waarschuwingen aan het adres van de R.K. partijleiding.

De laatste is een zeer resolute.

Zij komt hierop neer: „Als, heren Romme en Andriessen, met ons geen rekening wordt gehouden en opnieuw verzet zou rijzen, betekent de ontbinding, dat er geen verder overleg meer mogelijk is.”

Prof. Romme vaart tussen Scylla en Charybdis.

Grote laveerkunst is hem eigen.

Maar soms moet de kunst het toch tegen de natuur afleggen.

* * * **Letter en geest**

Het wetsontwerp tot instelling van organen voor de emigratie is door de Tweede Kamer aangenomen.

Zelfs met, de communisten uitgezonderd, algemene stemmen.

Dank zij de schriftelijke en mondelinge behandeling zijn niet onbelangrijke verbeteringen in het ontwerp aangebracht.

Als ook de Eerste Kamer het aanvaardt, treedt een nieuw stadium op het gebied der emigratie in.

Goede resultaten zullen in belangrijke mate afhangen van een consequente doorzetting van het doel der wet.

De structuur der wet hangt af van de mentaliteit der personen, die de samenwerking tot stand moeten brengen.

Grijpen zij zich vast aan de letter der wet, zo gaat het mis; verstaan zij de geest er van, zo slaagt het experiment. Voor ons volk hopen wij op vruchtbare arbeid.

* * * **Twee conclusies**

Minister *Mansholt* wijst in de memorie van antwoord op het voorlopig verslag der Eerste Kamer over de Landbouwbegroting voor de zoveelste maal verhoging van het vetgehalte in de consumptiemelk af.

En dit *zeven* jaar na de bevrijding!

Twee conclusies hierop liggen vlak voor de hand.

Ten eerste, dat men niet bereid is de abnormale Regeringsvoogdij prijs te geven en ten tweede, dat de politiek dezer Regering zo zeer overspannen is, dat aan ons volk het volle gebruik van onze nationale „grondstof” bij uitnemendheid, moet onthouden worden.

Het droevig lot van wie boeken uitleent

Wanneer een bepaald boek uit de bibliotheek der Kuyperstichting is uitgeleend of daarin niet aanwezig is, springen de directeur en de bibliothecaris soms met hun persoonlijk boekenbezit in.

Bij een tweetal van zulke gelegenheden heeft de directeur, Mr K. Groen, enkele boeken verspeeld, die hem nimmer zijn terugbezorgd. Toevallig werd juist van die uitleningen geen aantekening gehouden. Daarom worden de leners lang deze weg uitgenodigd, hetgeen hun eigendom niet is aan Mr Groen terug te zenden.

Het betreft: 1. de *referatenbundel* voor het van 30 Maart tot 1 April 1948 gehouden Congres van Gereformeerden. Daar deze niet meer verkrijgbaar is mist Mr Groen hem nog extra.

2. *Philosophia Reformata* jaargang 1947.

3. het gedenkboek van Van Gelder & Zonen door Dr Jane de Iongh, alsmede een ander bedrijfsjubileumgeschrift.

Nagenoeg zeker zijn al deze boeken gesigneerd en van een *ex-libris* voorzien. Wie ze onrechtmatig onder zich blijft houden is dus niet te verontschuldigen.

Een grapje.

Nee, het grapje is niet van ons. Integendeel, we hebben het niet eens begrepen. En we zouden tot op vandaag niet eens geweten hebben, dat het een grapje was, als de heer Nederhorst het niet zelf gezegd had. Want hij maakte het. 't Was bij het werkloosheidsdebat, dat in de Tweede Kamer aan de gang gebracht werd door de heer Stapelkamp en door de socialist Nederhorst. Toen de laatste de oorzaken van de huidige omvangrijke werkloosheid naspeurde, kwam hij terecht bij zijn eigen partijgenoot, de minister van Financiën. Door al te krachtige beperking van de consumptie en vooral van de investeringen is de werkgelegenheid zo sterk afgenomen, dat de werkloosheid weer haar zwarte schaduw over ons volk is gaan werpen.

In verband daarmee diende de heer Nederhorst zijn politieke vriend Lieftinck een vriendelijk vermaan toe. Hij zei: „De bewindsman moet er voor zorgen — en ik zeg dit schertsend — dat hij niet wordt een goudverzamelende en een als een kloek op zijn deviezenieeren zittende mercantilist, voor wie de betalingsbelans het een en alles, het alleen-zaligmakende principe is”.

Zou minister Lieftinck het een aardig grapje gevonden hebben? Misschien heeft hij bij deze woorden teruggedacht aan een discussie, die hij zelf enkele jaren geleden had met Mr De Wilde. Toen striemde hij met zijn woorden de rechtse politiek. Toen verweet hij de Anti-revolutionairen, dat zij afgoderij bedreven met de gave gulden, dat zij dansten om het gouden kalf. De minister heeft er toen niet bij gezegd, dat hij het schertsend bedoelde. En wanneer er vandaag de dag op Financiën een Anti-revolutionair zat, de heer Nederhorst zou het er ook niet bij gezegd hebben.

In de tijd, dat minister Lieftinck zijn vernietigende critiek uitsprak, was hij nog geen verzamelaar van goud, maar het tegendeel ervan. Toen zat hij niet als een kloek op zijn deviezenieeren, maar versmolten onze buitenlandse activa als sneeuw voor de zon. Toen was hij juist bezig, de kip, die de deviezenieeren leggen moest, te slachten. De deze minister voor ons land zoveel goud verzameld heeft en zoveel buitenlandse activa verworven, dat kan men hem waarlijk niet „verwijten”. Dat zou een wrang en misplaatst grapje zijn.

Dat de minister eindelijk heeft ingezien, dat men niet blijvend van de hoge boom kan leven, of liever, dat de harde feiten hem gedwongen hebben, weer te gaan streven naar een sluitende begroting en een sluitende betalingsbalans, men kan het hem moeilijk euvel duiden.

En wanneer nu „de schroef een slag te ver is aangedraaid”, de socialisten zullen er toch hun mond wel over houden. Want wie hebben het hardst geroepen om beperking van de investeringen? Nog wel onder de leuze, dat de rijken ook hun offer moesten brengen! Reeds toen hebben onze mensen hun voorgelaten, dat beperking van de investeringen heus niet „de rijken” in de eerste plaats treft; dat zulk een maatregel bepaald niet bij uitstek sociaal is. Maar het moest, vanwege de propaganda,

Het is totaal verkeerd uitgepakt. Nu geen grapjes, mijnheer Nederhorst.

De mond gesnoerd.

Voor de Anti-revolutionairen was dit werkloosheidsdebat „een vette klui”, zo meent men misschien. Er is altijd zoveel gezegd over de politiek van de dertiger jaren. Welnu, toen was de werkloosheid in ons land een „uitloper” van de werkloosheid overal om ons heen. Het was een internationaal verschijnsel. Nu is dat bepaald niet het geval; nu ligt de oorzaak althans mede bij het beleid, dat gevoerd is. En het heeft onzerzijds aan waarschuwingen niet ontbroken. Er zou aan het huidig kabinet heel wat voor de voeten geworpen worden. Het heeft op meer dan een punt gefaald. Een vette klui dus?

In de interpellatie van de heer Stapelkamp merkt U er niets van. Volkomen zakelijk behandelde hij het aanhangige probleem. Op een wijze, waaruit onmiskenbaar duidelijk bleek, dat het hem om niets anders ging dan om het belang van ons volk en met name van de arbeiders, die thans de gevolgen van de verkeerde politiek moeten dragen.

Het was een socialist, die de „politiek” er weer bij sleepte, minister In 't Veld. Het is buiten twijfel, dat de werkloosheid in het bouwbedrijf naar verhouding het ernstigst is en dat deze o.a. het gevolg is van de ingrijpende beperkingen op dat gebied. Beperking, die er aanvankelijk toe zou leiden, dat er in 1952 maar 40.000 nieuwe woningen gereed zouden komen.

Denk maar niet, zo zei nu minister In 't Veld, dat ik pas sinds gisteren of eergisteren bezig ben, de werkloosheid te bestrijden. 'k Had het al veel eerder door, dat er iets moest gebeuren. En ik heb — eigenlijk een beetje stiekem, tegen het regeringsbeleid in — al lang meer goedkeuringen uitgegeven, om dit been weer in het lid te krijgen. Eigenlijk ben ik nooit van plan geweest, slechts 40.000 woningen te bouwen in 1952. De motie-Andriessen, die aandrong, er minstens 50000 van te maken, was volkomen overbodig.

Op dit punt kreeg de minister de kous op de kop. Men legde hem precies voor, wat hij destijds gezegd had. Daaruit kon men alleen maar heel nauwkeurig lezen, dat het bouwplan 1952 voorzag in de bouw van 40.000 woningen. En wat de goedkeuringen betreft, het aantal op 31 December '51 in uitvoering zijnde woningen (38000) is van dien aard, dat het niet mee zal vallen, de 50.000 te halen.

Het betoog van de minister, dat hij het heus niet mis had gehad, ging dus niet op. Maar hij had nog meer politieke pijlen op zijn boog. Hij begon over „de dertiger jaren”.

Toen werd het de heer Stapelkamp toch al te bar. Hijzelf had alle goedkope politiek erbuiten gehouden. Nu zou de minister, op wiens beleid het een en ander aan te merken viel, deze er wel bij halen? En de heer Stapelkamp interrumpeerde: „Toen is er meer gedaan dan op het ogenblik. Daar moet U niet altijd op terugkomen”.

De minister reageerde niet op deze interruptie. Maar hij zweeg verder over de dertiger jaren.

NIEUW-GUINEA

H. VAN ANDEL

Mede in de strijd van heden wordt beslist of het Nieuw-Guinea van de toekomst het merk van Nederlandse geest in zich zal dragen. Mede in de strijd van heden wordt bepaald of dat merk Nederland sieren of belasten zal. In de sfeer van eisen en aarzelen, van tasten en beweren rond de vraag naar Nieuw-Guinea's staatkundige toekomst kan de Anti-revolutionaire Partij uit kracht harer beginselen maar tot één antwoord komen. Een antwoord, slap als klank van de lippen alleen, maar krachtig en scherp, indien gedragen door de tocht van het hart en daardoor groot in het bewegen van natie en wereld.

In het bewerken van kiezers, bovenal in het doen groeien van nationaal verantwoordelijkheidsbesef voor dat verre land en zijn bewoners strijdt de Anti-revolutionair een strijd, die God gebiedt. Daarom: Geen vage belijders maar vinnige strijders.

I Ter inleiding

Wie Nieuw-Guinea ter sprake brengt stuit, ook onder Anti-revolutionairen, nog al te vaak op ontmoedigende lauwheid. Wat te verklaren is, valt daarom niet te billijken. Verklaarbaar is het gebrek aan kennis van Nieuw-Guinea. Begrijpelijk is dat voor velen het denken en spreken over het Oosten wrange gedachten oproept aan vergane glorie, aan vruchteloos verzet tegen de breuk van het Koninkrijk en in die sfeer schijnt het spreken over

Het beleid van de dertiger jaren kan een vergelijking met het naoorlogse beleid glansrijk doorstaan. Dan kunnen we nog rustig erkennen, dat het in die periode ook bij lange na niet volmaakt was. Maar men moet eens ophouden van die dertiger jaren een beeld te tekenen, dat niet eens meer een caricatuur mag heten, doch alleen maar een kwaadaardige misvorming is.

Geen technisch probleem, maar een stuk leven.

De heer Stapelkamp legde bij een paar punten nog eens extra de vinger.

Meer aandrang op de Regering, het kwaad te bestrijden was na de toezeggingen, die van achter de groene tafel gedaan werden, niet nodig. Maar wel rees bij de interpellant de vrees, dat men al te gemakkelijk een aantal van 100000 werklozen als normaal zou beschouwen. Al zegt de wetenschap, dat ongeveer drie procent werklozen niet abnormaal is, dat mag voor de Regering geen oorkussen zijn om het hoofd rustig op neer te leggen. Zij zal het mogelijke moeten doen, om het cijfer zo laag te krijgen, als het maar kan. Want het gaat voor de Regering niet om een stuk wetenschap, om een technisch economisch vraagstuk, maar om het lot van mensen.

En dan de D.U.W. Een ernstige grief van de heer Stapelkamp was, dat de Regering zelf werklozen „kweekt”. Er is

Nieuw-Guinea zo licht napraten over wat toch niet te herstellen is, het kinderachtig willen vasthouden van het kleine, nu het grote ons ontging. Zo gemakkelijk bekoort de weg van weinig weerstand na een weg, die, onder zo grote inspanning en offers begaan, tot geen resultaat heeft geleid. En wie begeert van een last af te zijn, vindt zo maar duizend treffelijke redenen.

Toch wordt van Anti-revolutionairen op grond van hun beginselen gevraagd dat zij de moeheid in dit opzicht van zich afschudden, dat zij met kracht strijden tegen een kwaadaardig verdwalen van de Nederlandse geest. Telkens weer dreigen die beginselen, in de strijd van een voorgeslacht doorleefd en beleden, te worden weggeschoven naar de hoek der traditionele vormen, waar men vertrouwd mee is en zich wel bij bevindt. Daarom ook moeten ze telkens opnieuw worden aanvaard als het enig fundament, waarop iets van betekenis kan verrijzen.

Als het A.R. Program van Actie 1952 spreekt van Christus' Koningschap over wereld en mensenleven, over de waarborg in die belijdenis gelegen tegen willekeur en wanorde, tegen terreur en tyrannie, over onverkorte handhaving van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea, dan spreekt zij daarmee voor dit verre rijkdeel beginselen van beleid uit zo levenbehoudend en levenverwekkend dat het meester zijn over die schat tot woekeren daarmee zonder uitstel verplicht.

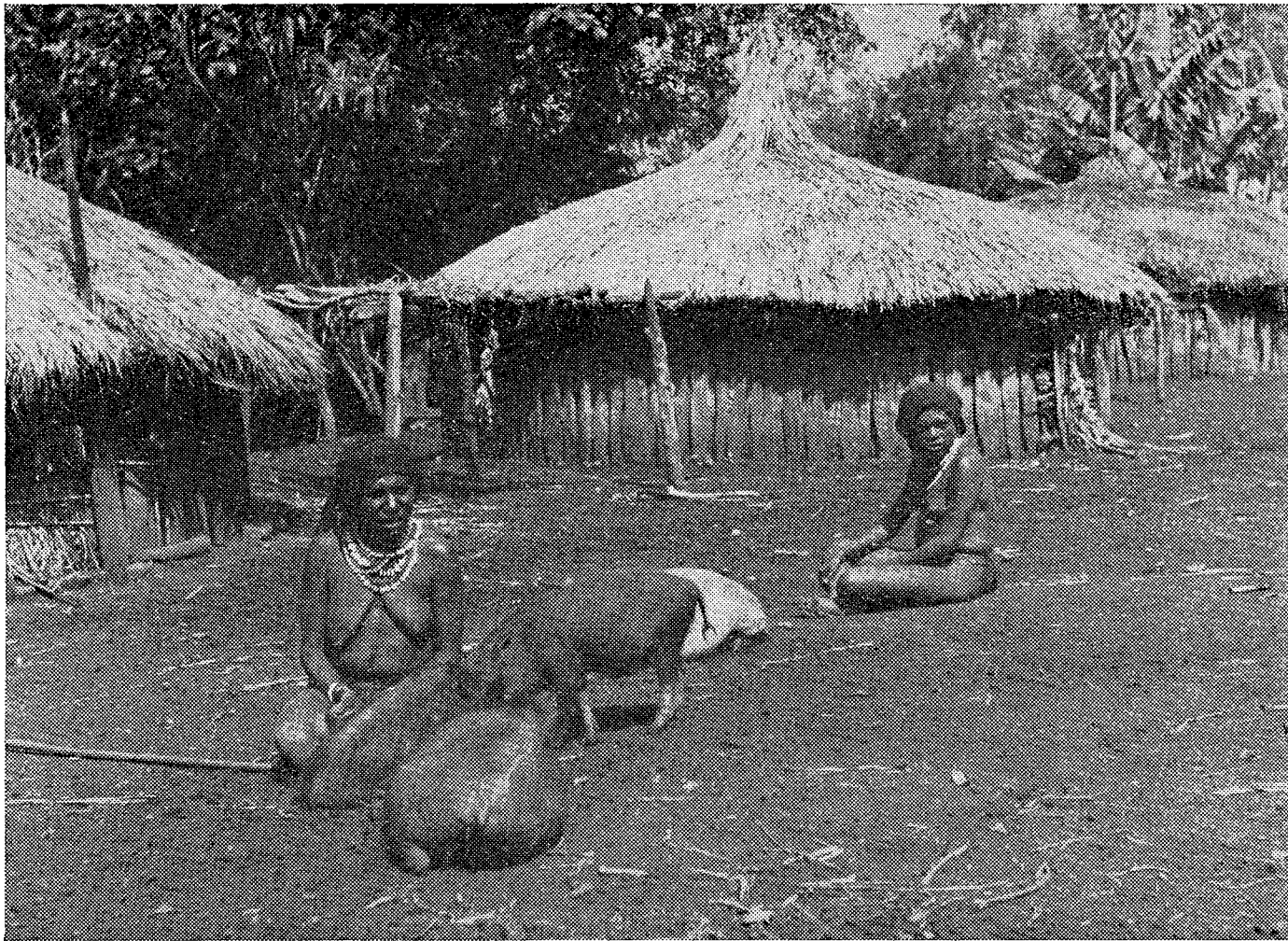
Is dit alles nu geen spel met woorden en begrippen? Aan het eind van mijn betoog kom ik nader op die vraag terug.

allerlei werk, dat geheel normaal uitgevoerd zou moeten worden. Dat helemaal niet bijzonder werk is, dat alleen in aanmerking komt om de werkgelegenheid te vergroten. Maar telkens ziet men, dat zulk werk uitgevoerd wordt door de D.U.W. Wanneer dat werk niet bij de D.U.W. kwam, maar als vrij werk normaal door aannemers zou worden uitgevoerd, dan zouden diezelfde arbeiders het kunnen doen, maar dan niet als werklozen, doch als gewone arbeiders. De heer Stapelkamp noemde de aanleg van sportvelden in Groningen. O ja, de gemeenten zijn er wel op gebrand het werk in D.U.W.-verband uitgevoerd te krijgen. Dat is voor hen heel wat voordeliger. Maar het Rijk moest zorgen, dat de gemeenten over de nodige fondsen beschikten, zodat ze niet op de voor hen — niet voor het Rijk — goedkope D.U.W. terecht behoeften te komen.

Een ander voorbeeld was de Herverkaveling Walcheren. De Regering moet het toch betalen. Waarom dan via het potje van de D.U.W. en niet langs een gewone weg?

Al vaker heeft men in de Kamer gesproken over het boerenwerk, de cultuurtechnische verbeteringen, waarmee de boerenarbeiders in de wintermaanden aan de arbeid kunnen blijven. Ook hier hetzelfde. Waarom niet de boeren gesteund, waardoor de arbeiders in normale dienstbetrekking kunnen blijven, maar hen eerst werkloos doen worden en dan als D.U.W.-arbeider naar hetzelfde werk verwijzen?

Deze zaak is al zo vaak — en met zo weinig succes — bij

Een gewone aanblik in de kampoengs overal op Nieuw-Guinea

de Regering bepleit, dat het nodig leek aan verlangens van de Kamer kracht bij te zetten. Er kwam een motie-Stapelkamp, die door de Kamer grif werd aanvaard.

Lichtelijk oudbakken.

Toen het vorige nummer van dit blad op de pers lag, was de Kamer juist aan het kneden in de regeringspolitiek ten aanzien van de broodprijs. Een paar dagen later kwam die kwestie gaar en doorbakken uit de oven. Misschien is ze daardoor nu wat oudbakken geworden. Maar vanwege de politieke voedingswaarde, die er in zit, zetten we de tanden er toch nog maar in.

Welke grief kan men vooral maken tegen de politiek ten aanzien van de broodprijs? Men weet, de Kamer houdt zich met deze aangelegenheid al een paar jaar bezig; telkens weer is zij er op teruggekomen en heeft zij getracht, de minister tot andere gedachten te brengen. Het is fout, zo zeide o.a. Dr Verkerk, de bakkers te verplichten, een bepaald product — het zgn. volksbrood — beneden de kostprijs te verkopen en dan maar aan te nemen, dat zij voor dit verlies wel een vergoeding zullen vinden in andere producten.

De Regering gaat hier weer uit van globale gegevens. Zij ziet niet naar het werkelijke leven, maar naar abstracte cijfers. Het is best denkbaar, dat in het algemeen op een

deel van de producten voldoende winst wordt gemaakt, om verlies op een ander artikel te compenseren. Maar het is volstrekt niet zeker, dat dit altijd zo is. En afgezien daarvan, waaraan ontleent de minister het recht, een groep mensen arbeid te doen verrichten, die onvoldoende gehonoreerd wordt, zodat het resultaat is, dat verlies geleden wordt?

Dat is de sociale politiek van de Regering. Zij houdt de huren laag, maar dat betekent, dat zij deze sociaal wellicht wenselijke maatregel ten dele afschuift op de rug van een zekere groep van de bevolking. Zij wil de prijs van het volksbrood laag houden, maar laat daartoe de bakkers met verlies werken.

Ook de sociale politiek moet gedragen worden door het recht. Onze sociale strijd is een strijd geweest — en is het nog — om recht, voor de arbeidende stand, maar ook voor alle andere groepen der bevolking. Maar bij de Regering moet het recht niet zelden wijken voor wat haar nuttig voorkomt.

Het resultaat van het debat was, dat de Regering de verplichting tot levering van volksbrood ophief. Maar dat is nog maar een halve maatregel. Fout is ook, dat de vastgestelde maximumprijs beneden het peil van een redelijke vergoeding ligt. Daarin wenste de Kamer verandering. De motie, die dit uitsprak werd zelfs z.h.s. aangenomen.

Nu volgen:

- II Enige noodzakelijke gegevens over de geschiedenis en de gesteldheid naar de natuur van Nieuw-Guinea.
- III Een beschouwing over de bewoners van dat gebied.
- IV Een aantal punten van bijzonder belang (Democratie, Zending en Missie, Onderwijs, Economische Toestand, enz.).
- V Nabeschouwing.

II Geschiedenis

Het overzicht kan kort zijn. Voor ons doel is maar bitter weinig het vermelden waard. In de reeks ontdekkingsreizen rond 1500 werd Nieuw-Guinea voor het eerst aangedaan door de Spanjaarden in het jaar 1512. Toen de Hollanders de Spanjaarden uit de Molukken hadden verdreven volgde in de Compagniestijd een uiterst oppervlakkig contact met dit verre en mysterieuze land, dat arm scheen en welks bewoners zich zo wild en vijandig tegen vreemdelingen gedroegen. Honderd jaar geleden nu vestigden zich de eerste Zendelingen op de Noordkust bij Manokwari. Onder grote tegenstand en onzegbare moeilijkheden heeft de Zending vanuit haar eerste post na lange jaren vat gekregen op een goed deel van de Noordkust en de eilanden. Omstreeks 1900 volgen de eerste Bestuursnederzettingen en maakt de Missie vanuit Fakfak en Merauke een aanvang met haar groots werk van bekering en beschaving der Papoea's. Als na 1900 de openlegging der Buitengewesten met meer kracht dan voorheen wordt aangepakt verschijnt in 1906 op Nieuw-Guinea de Kapitein der Infanterie in Commissie H. Colijn. Hij ziet geen directe ontwikkelingsmogelijkheden maar dringt aan op exploratie, onderzoek van het binnenland. Dit laatste is op voortreffelijke wijze geschied door het K.N.I.L. Militaire patrouilles zijn in de jaren 1909-1916 tot diep in het binnenland doorgedrongen. Van veel gebieden zijn nu nog uitsluitend hun gegevens bekend. De wetenschappelijke afronding van dit werk blijft echter uit en zo dommelt Nieuw-Guinea verder tot aan de Tweede Wereldoorlog. Toch niet zo of ook al in die tijd dringt door woord en klacht van degenen, die daar werken in de uithoek van het Koninkrijk, vaag nog het idee door dat Nieuw-Guinea een aparte plaats inneemt in de Indische Archipel en met andere delen moeilijk of in het geheel niet te vergelijken is.

Door de Grote Oorlog van 1941 tot 1945 wordt Nieuw-Guinea plotseling in het centrum der publieke belangstelling getrokken. Een deel - het gebied om Merauke aan de Zuidkust - blijft buiten de Japanse overweldiging van Indië. In het binnenland wist zich een Controleur, Dr De Bruyn, aan de Wisselmeren tegen de Japaners te handhaven. Een groep militairen in Manokwari onder leiding van Kapitein Cheeromsz en later van Sergeant Kokkeling bleef tot de bevrijding verzet bieden tegen de Japanse indringers. Alles samen zijn duizenden Geallieerde en Japanse soldaten op Nieuw-Guinea om het leven gekomen. In de eindphase van de strijd groeide Hollandia - vroeger een plaats van geringe betekenis -

uit tot een van de grote uitvalspoorren in de strijd tegen het Japanse Moederland.

Als na de overwinning de honderdduizenden soldaten zijn weggetrokken en ook hun dumps naar Java zijn overgebracht, valt weer een stilte over Nieuw-Guinea. De strijd op Java en Sumatra boeit en trekt de Nederlandse publieke aandacht en op Nieuw-Guinea zetten Bestuur, Missie en Zending hun werk voort in de nieuwe, maar verwaarloosde en achterlijke residentie. Opnieuw treedt Nieuw-Guinea naar voren als het grote voorwerp van conflict op de Ronde Tafel Conferentie van 1949. De Souvereiniteit over dit gebied wordt niet aan Indonesië overgedragen en het Gouvernement Nieuw-Guinea, een der Overzeese Rijksdelen, ontstaat.

Sindsdien heeft de Republik Indonesia, geleid door President Soekarno, niet opgehouden overdracht van Souvereiniteit te eisen van Nederland. Lange vruchteloze conferenties zijn het gevolg geweest. Indonesië ziet de Nederlandse Souvereiniteit over Nieuw-Guinea als een groot obstakel voor het onderhouden van goede Uniebetrekkingen. Nederland wil de Souvereiniteit niet overdragen. Het land zelf zucht, niet onder de onverzoenlijkheid van de tegenstelling zelf, maar wel onder het uitzichtloze van de situatie. Een definitieve beslissing in

Een Papoea uit het Centrale Bergland van Nieuw Guinea met een stenen bijl.

woord en daad zal mogelijk grote moeilijkheden doen ontstaan. Het overwinnen daarvan is echter minder moeilijk dan het gevoel bevroren te worden terwijl men slechts in de uitstraling van Nederland's warme en hartelijke genegenheid groei en bloei verwachten kan.

Natuurlijke gesteldheid

Het Westelijk gedeelte van Nieuw-Guinea — op een na het grootste eiland ter wereld — staat onder Nederlandse, het Oostelijke deel onder Australische Souvereiniteit. De scheidingslijn loopt over de 141ste lengtegraad. Het Nederlandse deel omvat een grondgebied *twaaft maal zo groot als dat van Nederland zelf*. Door het midden loopt Oost-West een bergketen van indrukwekkende hoogte — tot boven 5000 M. —, die in enkele heuvelruggen tot de kust afdaalt maar als regel daarvan gescheiden is door een brede vlakke, de jungle van Nieuw-Guinea. Door deze vlakke zoeken zich in eindeloze wending meer dan honderd rivieren een weg naar de zee. En door haar eindeloosheid en door haar karakter draagt deze jungle een aan de mens vijandig karakter. Ook al ontbreken de wilde dieren — teken van verwantschap met het Australische vasteland — waardoor mens en paard, sapi en herten zich onbedreigd kunnen bewegen, toch zijn de gevaren van ziekten en ongelukken, van moerassen en

stroomversnellingen, door de wildheid der bewoners, door slangen en krokodillen zo groot dat men tegenover de jungle wel moet staan met een eerbiedige vrees. Wie dit overdreven acht werd herinnerd aan de vele bekende en onbekende graven van hen die in het verleden en heden onberaden of in bewust aanvaarden van het risico in die jungle zijn doorgedrongen. De eerste bestuursnederzetting op Merkusoord aan de Tritonbaai in 1828 moest in 1836 worden opgeheven. Het verlies van mensenlevens maakte de post onhoudbaar.

In de twintiger jaren van deze eeuw werd te Aasiki aan de Digoel een politiepost gevestigd. Toen na een jaar van de 40 man bezetting er 24 aan malaria bezweken waren, werd de post ingetrokken. In 1950 kon ik ter plaatse zelfs hun graf niet meer terugvinden. Alles was overwoekerd. Nog in 1950 is een Nederlands ontdekkingsreiziger in het Boven Digoelse op ellendige wijze door zijn dragers vermoord. Ik sprak nog niet eens van Zending en Missie, die beide op dit gebied een indrukwekkende historie te verhalen hebben. Genoeg om aan te tonen dat de jungle geen gemakkelijk te bedwingen vijand is. Het doordringen in haar hart zal ontzaggelijke eisen stellen aan het vermogen tot organiseren en doorzetten van de Nederlander, aan het technisch kunnen, meer nog aan de bereidheid tot offers van het Moederland achter hem.

ZWOLLE *honderd jaar*

Vrijdag 18 Januari herdacht Anti-revolutionair Zwolle het 100-jarig bestaan van de Kiesvereniging „Nederland en Oranje”.

's Middags hield het Centraal Bestuur in 't Bastion te Zwolle een receptie, welke druk werd bezocht.

Namens het college van B. en W. sprak wethouder P. Corée. „Het is nodig”, zo zeide hij „dat er burgers zijn, die meelevens met wat er in het land gebeurt. De mensen van Uw organisatie behoren tot de keurtroepen van de raad”, aldus de heer Corée, die de nauwe samenwerking tussen de C.H. en de A.R. fractie in de raad roemde en herinnerde aan de tijd, dat de A.R.-partij mede de leiding van ons land in handen had. „Er is echter een ogenblik gekomen, dat de A.R. partij oppositie-partij werd. Wij zijn echter dankbaar, dat er een dergelijke partij is, die weet, wat zij wil. Moge God U ook in de toekomst voor Uw taak sterken”, zo sloot de heer Corée.

Namens de C.H.fractie en de C.H. kiesvereniging sprak de heer J. Jal-

ving, die eveneens wees op de nauwe band, welke er tussen A.R. en C.H. fractie bestaat.

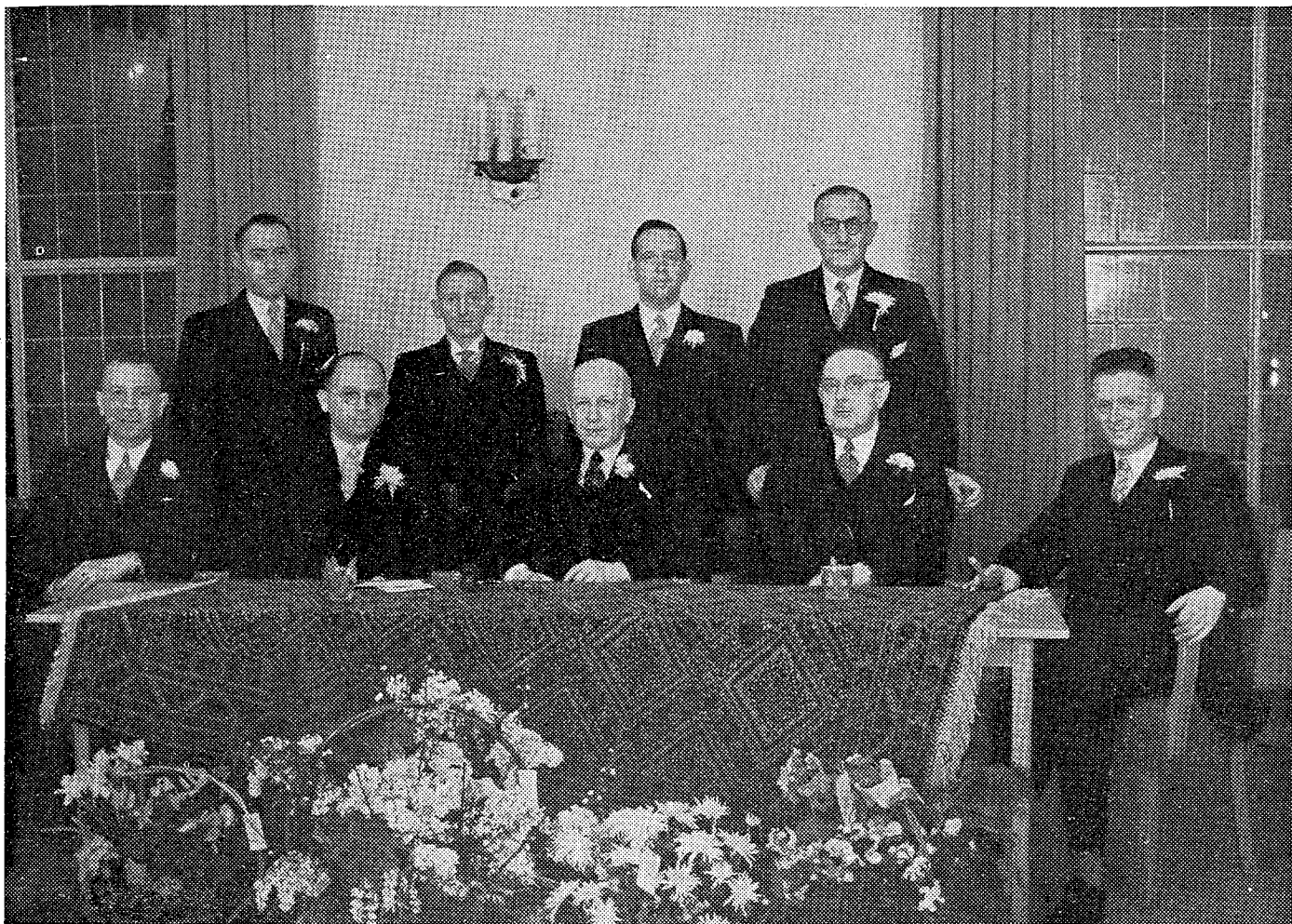
Verder presenteerden zich de heer J. J. v. d. Waarde, C.H. raadslid; de wethouder van Zwollerkerspel, de heer J. ter Wee; de Gedeputeerde J. Haverkamp, namens de A.R. Kiesvereniging te Kampen; vertegenwoordigsters van de Gereformeerde Vrouwenbond „Steunt elkander in 't geloof”, die een bestuurshamer aanboden; de heer L. de Vries, namens de A.R. Statencentrale, afdeling Ommen; de heer G. Bramer, burgemeester van Den Ham, namens het provinciaal comité van de Vrije Universiteit; het oudste lid van de A.R. kiesvereniging, de heer J. Hagenbeek; de heer J. van Westenbrugge, namens de A.R.fractie in de Provinciale Staten; de heer W. G. Tibben, secretaris van het A.R. propaganda-comité in Overijssel; vertegenwoordigers van „Amicitia”, C.S.V. en de Chr. Bond van Politie-ambtenaren; de heer B. J. Klumper, gemeente-secretaris van Zwollerkerspel en lid van de C.H.

fractie; de heer Jongejan, namens de A.R. Statencentrale Zwolle; de Gereformeerde predikanten C. Houtman en J. H. Kuiper en G. Lugtigheid, namens de Gereformeerde Kerkeraad; afgevaardigden van de Ned. Chr. Handelsreizigersvereniging; de heer Van Schaik, namens het Gereformeerd Jeugdcentrum en de heer Helderman, namens het comité „Evangelisatie en Levensvernieuwing”.

Enkele personen en verenigingen hadden hun gelukwensen uitgedrukt in een bloemstuk.

's Avonds werd het 100-jarig bestaan herdacht in de Zuiderkerk, waar Dr J. Schouten en Prof. Zuidema het woord voerden.

Dr Schouten sprak o.m., dat de critici zich afvragen, of er wel reden is een herdenkingssamenkomst te houden, daar toch de mensen, die honderd jaar geleden de A.R. kiesvereniging oprichtten, zoveel menselijke gebreken hadden. Destijds — omstreeks 1850 — was er geen sprake van dat het Nederlandse volk invloed uitoefende op de staatkunde. Met name het gelovige volk had geen plaats in het openbare leven. Uit die kring van als het ware uit het openbare leven uitgebannen, zijn enige mannen, ook in Zwolle, naar voren gekomen. Deze mannen, die naast Groen van Prinsterer stonden, zeiden met hem: „Tegen de revolutie, het Evangelie”.

Het Centraal Bestuur van de jubilerende Kiesvereniging Zwolle. Zittend van links naar rechts: G. Runhaar, B. Mellink, J. C. v. d. Lecq, voorz. J. van den Berg, G. Bramer. Staande van links naar rechts: H. van Gijsel, C. Ietswaart, W. Wieringa, L. van den Berg.

Zij hebben gezien, dat het Evangelie moet worden verkondigd, ook in zijn betekenis voor Staat en Maatschappij. Wie het zo ziet moet zeggen, dat het feit van die oprichting een gebeurtenis is, waarvoor we nu nog dankbaar hebben te zijn.

Dr Schouten wees op de ontkerstening van deze wereld. Het grote vraagstuk van deze tijd is het losmaken van God van dit leven. „Laat Uw herdenken zo zijn, dat er een tucht van het Woord des Heren in spreekt. De geboden Gods zijn samen te vatten in dit grote gebod: „Heb God lief boven alles en Uw naaste als Uzelven”. „Tot die naaste behoort de gehele maatschappij”, aldus Dr Schouten, die eindigde met de woorden: „Zo zij niet spreken naar dit Woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad hebben”.

Een bijzondere verrassing was het aanbod van de vrouwen van leden van de A.R. partij, bestaande uit een lijst met 122 namen van dames, die

lid geworden zijn van de A.R. Kiesvereniging.

Prof. Zuidema sprak

„Zo gedenken wij een doorbraak van de vorige eeuw; een doorbraak echter van diepere waarde, dan de doorbraak van deze tijd”. Het nieuwe volk, dat toen gevormd werd, was een bijzonder volk, omdat hieruit een partij ontstond welke een Christelijke beginselpartij wil zijn en het beginsel uitdraagt: „Alle macht is uit God”. Hierbij kwam later nog het beginsel: „Volkssouvereiniteit is in strijd met Gods Woord”. Is het niet een voorrecht, te mogen leven uit de gedachte: „Ik leef niet; Christus leeft in mij”. Wie eenmaal God en Christus aanbeden heeft, die mag geen totalitaire macht meer dulden. Zo is dat begonnen in de vorige eeuw en dit vond voortzetting in onze eeuw. Primair de Bijbel, dat is onze Christelijke begin-

selpolitiek. De drijfkracht van de Antirevolutionaire partij, dat is dat totalitaire karakter der Christelijke religie. De Christelijke religie duldt geen concurrentie! Wij leven in een periode van ontkerstening, secularisering en van de nihilistische massa-mens. De massa-mens verdwijnt door de Here Jezus Christus. „Waak en blijf trouw, niet om een leuze, doch om Jezus Christus”.

Medewerking aan deze avond verleenden het Chr. Mannenkoor en een koperkwartet, o.l.v. de heer E. van den Berg, dat de samenzang begeleidde.

Machteld Hagenbeek zong nog „O God, die droeg ons voorgeslacht”. Het Chr. Mannenkoor zong „O Heer, gij zijt mijn God en Here”.

De bijeenkomst werd, na het dankgebed door Ds H. A. Munnik, Gereformeerd predikant te Zwolle, besloten met het zingen van het eerste en het zesde couplet van het „Wilhelmus”.

de zoals de vuren snel uitbreiden. In enkele gevallen verklaard bassar... rs bij kken... mstige... de... In enkele gevallen verklaard bassar... rs bij kken... mstige... de... In enkele gevallen verklaard bassar... rs bij kken... mstige... de... In enkele gevallen verklaard bassar... rs bij kken... mstige... de...

Wat de krant Schrijft

Geblinddoekt

Elsevierts Weekblad, het lijfblad der onbekrompen Anti-revolutionairen, zette op 9 Februari zijn lezers in stoere taal de volgende driestar voor:

Mr P. J. Oud, de lijstaanvoerder voor de V.V.D., bracht een eersteling ter wereld met een vroege verkiezingsrede te Naaldwijk. Hij sprak daar ook over de Derde Macht. Terecht zei de heer Oud, dat er geen sprake van is, dat Anti-revolutionairen, Christelijk-historischen en Liberalen bij de komende verkiezingen gezamenlijk zullen optreden.

Dit zal inderdaad niet het geval zijn. Het is echter wel zeer opmerkelijk, dat terwijl in de twee grote partijen reeds een aanzienlijke bedrijvigheid heerst, men daarvan bij de drie andere in het geheel niets merkt. Als dit zo blijft lijkt het er op, of deze partijen niet alleen niet samen naar een derde macht willen streven, maar dat zij in het geheel geen macht zullen vormen.

Nooit gehoord van de voorbereiding van het A.R. program van actie! Nooit gehoord van het Centralen Convent! Nooit gehoord van de voorbereiding voor de candidaatstelling in 800 A.R. kiesverenigingen! En nog zijn er, die beweren, dat men het blad moet lezen om „bij” te blijven!

Roering allentwege

Met de verkiezingen in het zicht treden in onze politieke partijen hier en daar enige spanningen op. In het algemeen wordt intussen het kwantum wol door de hoeveelheid geschreeuw overtroffen. In de eerste plaats is er

.....in de K.V.P.

nog steeds een conflict gaande tussen de linker- en de rechtervleugel, ondanks de „overeenstemming”, waarvan wij in Nederlandsche Gedachten van 13 Februari 1952 in deze rubriek gewag maakten.

Prof. Romme, voorzitter van de Tweede-Kamerfractie der K.V.P. en tevens staatkundig hoofdredacteur van De Volkskrant, schreef nl. in zijn dagblad, dat de bereikte overeenkomst toch weinig meer inhield dan oude koek. Dat nam Prof. Duynstee natuurlijk niet. In De Maasbode van 2 Februari schreef hij het volgende hoofdartikel:

Nauwelijks is de staatkundige hoofdredacteur van „De Volkskrant” terug in de door de voorzitter van de Katholieke Tweede-Kamerfractie geregeerde domeinen, of hij vindt reden tot het uitspreken van verheugenis.

De reden van deze verheugenis is gelegen in een overeenstemming, ongeveer veertien dagen geleden gepubliceerd, over dewelke velen ongeveer veertien dagen geleden verheugd waren. Intussen is zo een en ander gebeurd, dat hier te lande enige verkillings in de vreugdestemming heeft teweeg gebracht. In de nummers van „De Volkskrant” kan de staatkundige hoofdredacteur misschien nog achterhalen hoe dat zo gekomen is; als aanvulling zouden enkele nummers van dit blad misschien dienst kunnen doen.

In deze ietwat verkilde stemming komt nu de staatkundige hoofdredacteur verheugenis uitspreken over een overeenstemming, welke zijns inziens voor het merendeel uit oude en voor een enkel onderdeel uit nieuwe koek bestaat. De smaak van de staatkundige hoofdredacteur en de onze stemmen in ieder geval op dit hoogst gewichtige punt overeen, dat oude koek naar ons beider overtuiging geen reden tot verheugenis biedt. De nieuwe koek, welke de staatkundige hoofdredacteur verblijdt, bestaat hierin, dat een denkbeeld, enige tijd geleden door niemand minder dan de voorzitter der Katholieke Tweede-Kamerfractie gelanceerd, zijn verwezenlijking nadert. Ons patriottisch gevoel is voldoende sterk ontwikkeld, om deze blijdschap van de staatkundige hoofdredacteur van „De Volkskrant” met het succes, behaald door de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie, te kunnen aanvoelen.

Maar omdat zelfs een zo smakelijk voedsel als verse koek voor ons niet het piéce de résistance is, staan wij voor het raadsel, wat we met al die oude koek zouden moeten beginnen, waarin dan de hoofdschotel zou zijn gemetamorphoseerd. Het is een akelige situatie, als men plotseling met zoveel oude koek zou worden geconfronteerd, nadat veel eminente mannen, benevens wij zelf, zich hebben ingespannen een voor een ieder eetbaar gerecht samen te stellen.

Heeft het nog veel zin, hier in discussie te gaan treden over de betekenis b.v. van de formule, welke het communiqué bevat ten aanzien van de samenwerking met andere partijen? Deze formule luidt naar onze opvatting een nieuwe methode in voor het bepalen van de beste politieke combinatie; zij betekent, dat in de toekomst slechts voorkeur zal bestaan hetzij voor een nationaal kabinet (vijf-partijen-kabinet), hetzij voor een combinatie, welke in concreto na zakelijke onderhandelingen over de uitvoerbaarheid van het katholieke program de beste wijze van verwerkelijking blijkt te zijn. De voorkeur, in het verleden bestaande voor de z.g. brede basis (samenwerking enerzijds met de P.v.d.A. en anderzijds met een of meer andere partijen) is onzes inziens door de formule uitgesloten. In het bijzonder zijn uitgesloten overwegingen als arbeidsvrede, of breed mogelijke strijd tegen het communisme of zo breed mogelijke vertrouwensbasis voor het regeerbeleid, welke overwegingen voor een deel zowel de staatkundige hoofdredacteur van „De Volkskrant”

als de voorzitter van de Katholieke Tweede-Kamerfractie in het verleden herhaalde malen verdedigde. De formule bevat dus iets wezenlijk anders dan wat dusver gold. Wij moeten echter bekennen, dat het feit, dat de staatkundige hoofdredacteur van „De Volkskrant” de formule aanmerkt als oude koek, de vraag doet rijzen wat de voorzitter van de Tweede-Kamerfractie te zijner tijd wel niet van de formule zal denken. Het is niet onwaarschijnlijk, dat deze laatste figuur het met de interpretatie van de staatkundige hoofdredacteur eens zal zijn.

De twijfels, welke neergedaald zijn over de vraag of door middel van de overeenstemming in de toekomst een ander standpunt dan tot dusver zal worden ingenomen tegenover allerlei staats-socialistische en dergelijke tendenties, dan wel of de tot dusver gevolgde koers zal worden voortgezet, zijn door prof. Romme niet weggenomen. Het is zelfs mogelijk, dat zijn interpretatie van de samenwerkings-formule het standpunt versterkt, dat geen kentering zal intreden. Zou dit onverhoopt zo wezen, dan is het gevaar niet denkbeeldig, dat velen zich meer zullen laten leiden door hun vrees, dat hun weer de oude koek zal worden voorgezet, dan door hun eventuele blijdschap over de nieuwe koek.

En op 9 Februari zette Prof. Duynstee in De Maasbode de puntjes nog eens extra op de i door te schrijven:

De zaak is nu zo geworden, dat slechts een volstrekt duidelijke en ongereserveerde toezegging van een principiële kentering het vertrouwen nog kan redden, al schijnt de „oude-koek-uitspraak” van de heer Romme de zo moeizaam bereikte overeenstemming tot nul te hebben gereduceerd. Men moge zich realiseren, dat zwijgen duidelijker taal kan zijn dan spreken. De verontrustende onzekerheid, door de gang van zaken sedert de overeenstemming teweeggebracht, zou zeer ernstige gevolgen kunnen hebben, als zij tot zekerheid werd. Het zwijgen, door de leiding der K.V.P. betracht, gaat thans betekenen een vernietiging van de overeenstemming, immers een vernietiging van het vertrouwen. De verrichte afbraak kan slechts worden gestopt en hersteld door on dubbelzinnige bevestiging van een wezenlijke wijziging van beleid en door een gedragslijn, welke daarmee in overeenstemming is.

Inmiddels is de groep Steenberghe ontbonden en is ter partijraadsvergadering van de K.V.P. het verkiezingsprogram 1952 vastgesteld.

Prof. Duynstee merkt daarover in De Maasbode van 4 Maart op:

Door het bereiken van overeenstemming heeft de Groep gemeend een basis te hebben gevonden voor herstel van vertrouwen bij talrijke katholieken. Maar de gebeurtenissen sedertdien hebben de gelegde vertrouwensbasis in ernstige mate aangetast. En in dit licht bezien onderstreept de ontbinding, dat het nu verder aan de K.V.P. is te tonen, of en in hoeverre zij dat vertrouwen waard is. Slaagt de K.V.P. er niet in, dit duidelijk te maken, dan kan niemand meer rekenen of hopen op een nieuw beraad, op nieuw overleg. De ontbinding sluit hiervoor de deur.

Over de opmerking van Prof. Romme ter partijraadsvergadering, dat hij zo bevriend is met de heer Steenberghe, schrijft Prof. Duynstee:

Wat ons evenwel het meest heeft verbaasd, is, dat de

heer Romme het voorstelt, alsof de relatie tussen de K.V.P. en de Groep-Steenberghe analoog zou zijn aan de relatie tussen de heren Romme en Steenberghe, alsof het hier slechts zou gaan om nuanceverschillen, alsof het wederzijds vertrouwen al bestond vóórdat de besprekingen waren begonnen. Een dergelijke wijze van voorstellen wekt de indruk net iets te handig te zijn; zoals het met vele dingen gaat, welke de indruk maken net iets te handig te zijn, zij brengen een ietwat vreemde smaak in de mond. En zelfs afgezien hiervan, een dergelijke voorstelling, volkomen liggende in de lijn van de bekende oude-koek-uitspraak, doet eigenlijk heel de bereikte overeenstemming in de ogen van de toeschouwers in mist en nevelen opgaan.

Begrijpelijk, dat dit alles door de Heer Welter, voorzitter van de K.N.P., met belangstelling wordt gevolgd. In Burgerrecht — neemt U ons niet kwalijk, dat wij dit blad citeren — van 2 Februari schrijft hij:

Ieder die enig inzicht heeft in wat er al vele jaren woelt en gist in de K.V.P. zal waardering hebben voor het streven der groep Steenberghe om van binnen uit te trachten de leiding der partij in een rechtse richting om te buigen. Dat die zeer hoog te paard zittende leiding zich genoopt heeft gezien op voet van gelijkheid met de groep Steenberghe te beraadslagen, bewijst wel dat zij de oppositie tegen haar beleid niet meer dorst te negeren.

De groep-Steenberghe heeft m.i. de strategische fout gemaakt bij voorbaat te verklaren, dat zij onder alle omstandigheden de eenheid in de partij wilde behouden. Zelfs het denkbeeld van een rechtervleugel gaf zij op. Daardoor ontdeed zij zich van het enig middel om de leiding der Partij te dwingen met haar inzichten rekening te houden. En het tragische is dat als zij dit middel achter de hand had gehouden, zij het bijna zeker niet zou hebben behoeven te gebruiken om haar zin te krijgen.

Van andere zijde in de K.V.P. heeft men dit beter ingezien.

Het feit, dat de leiding der K.V.P. op voet van gelijkheid met een oppositionele groep heeft durven beraadslagen, heeft in het geweer gebracht de heer A. C. de Bruijn, de machtige leider van de Katholieke Arbeiders Beweging.

Merkwaardig is het nu te constateren hoe anders de leiding der K.V.P. reageerde op de dreigende woorden van de Nederlandse John Lewis dan op de beschaafde, bescheiden wijze waarop de groep Steenberghe haar standpunt verdedigde.

Reeds op 21 Januari verkondigde de heer De Bruijn „de K.V.P. gaat geen conservatieve koers varen” en de heer Andriessen, de voorzitter der K.V.P., haastte zich twee dagen later te verklaren: zelfs geen andere politieke koers.

Men kan veilig zeggen dat de groep-Steenberghe in het politieke schaakspel als gevolg van de hoger vermelde strategische fout, door de heer De Bruijn schaakmat is gezet.

.....

De actie Duynstee-Steenberghe is de posthume erkenning dat ik zedelijk en materieel gelijk had toen ik in 1948 de K.N.P. oprichtte.

Het échec, dat die actie geleden heeft, is het bewijs van de stelling, dat als de K.N.P. niet bestond zij thans moest worden opgericht.

De Maasbode van 5 Februari gaf deze mening van de Heer Welter aan haar lezers door en voegde daar- aan toe de volgende noot:

Wij tekenen bij deze woorden van de heer Welter aan, dat in goed ingelichte kringen (en wij geloven, dat zij juist zien) de mening heerst, dat er contact tussen de K.V.P. en de heer Welter heeft bestaan en dat deze laatste bereid zou zijn geweest weer tot de K.V.P. toe te treden, mits hem een Kamerzetel werd gewaarborgd, d.w.z. een kwaliteitszetel op de K.V.P.-lijst werd gegeven. Het spreekt vanzelf, dat een dergelijke garantie in strijd zou zijn met de reglementen van de partij. Of de heer Welter zich door zijn groepering candidaat zal laten stellen, hangt nog af van de omstandigheden. Uit het artikel in „Burgerrecht” zou men de conclusie kunnen trekken, dat de heer Welter zijn actie wil voortzetten. Anderzijds lijkt het ons echter toch nog niet uitgesloten, dat zijn medestanders directe of indirecte druk op hem zullen uitoefenen om zich toch nog met de K.V.P. te verzoenen. Wat ook, we weten het uit vele brieven, door zeer vele Welterianen wordt gehoopt.

In De Maasbode van 8 Februari kon men echter het volgende lezen:

De heer Welter verzoekt ons het volgende schrijven op te nemen:

In Uw blad van Dinsdag plaatste U onder een door U overgenomen deel van mijn artikel in Burgerrecht over de verhouding tussen K.V.P. en K.N.P. een noot, volgens welke in goed ingelichte kringen de mening heerst, dat een contact tussen de K.V.P. en de heer Welter heeft bestaan en dat deze laatste wel bereid zou zijn geweest weer tot de K.V.P. toe te treden, mits hem een Kamerzetel werd gewaarborgd, d.w.z. een kwaliteitszetel op de K.V.P.-lijst werd gegeven.

Ik betreur het dat U alvorens een dergelijk gerucht te vermelden, niet even het hoofdbestuur van de K.V.P. of mij heeft opgebeld, aangezien U dan gebleken zou zijn dat het door U vermelde gerucht volkomen uit de lucht is gegrepen en zelfs niet de schijn of schaduw van een begin van juistheid bevat.

Ik heb veel en velerlei bezwaren tegen de leiding der K.V.P. Ik acht haar echter te hoog dan dat ik haar in staat zou achten een politieke koehandel als door U vermeld, te drijven.

Het stelt mij teleur, dat U mij blijkbaar wel in staat acht tot een dergelijke koehandel, hoewel ik meen daar- toe nimmer aanleiding te hebben gegeven.

Ch. J. I. M. WELTER.

Noot van de Redactie — Het heeft allerminst in onze bedoeling gelegen de heer Welter van een koehandel te verdenken of te beschuldigen. Dat zouden wij gedaan hebben, als wij hadden geschreven dat hij het initiatief tot het contact zou hebben genomen. Heel anders staat de zaak als het initiatief, onafhankelijk van de heer Welter, van derden is uitgegaan, die een bemiddelende rol wensten te spelen, naar hun mening in het belang van beide partijen. Dat daarbij de mogelijkheden der verzoening zouden zijn besproken, ligt voor de hand. Het is dan zelfs zeer goed denkbaar, dat die bemiddel- ling, om begrijpelijke redenen, de heer Welter niet wel- kom was.

Intussen menen wij zowel uit het artikel in Burgerrecht als uit bovenstaande brief te mogen concluderen, dat de heer Welter zijn actie zelfstandig zal voortzetten; wat ook door velen van zijn volgelingen van 1948 ten zeerste wordt betreurd.

Overigens blijft het toch nog de vraag, in hoeverre de Duynsteedelingen in de K.V.P. bij de komende ver- kiezingen hun stem niet zullen geven aan de K.N.P.

..... in de V.V.D.

Ook de V.V.D. heeft zo haar spanningen. De Volks- krant van 5 Februari meldde:

Er is weer een nieuwe partij opgericht: de Nationale Democratische Partij. De oprichters „hebben genoeg van het raam der V.V.D.”, zo werd van bevoegde zijde medegedeeld. In 1948 ging mr Oud de verkiezingen in onder de leuze „hebt u er ook genoeg van?”, doch later heeft hij zich met zijn fractie even schuldig gemaakt aan „het verlies van Indië” als die der andere regerings- partijen.

Daarom heeft een groep liberaal gezinde lieden, die overigens het V.V.D.-program zeer wel zouden kunnen onderschrijven, „als de leiding maar deugde”, de hoofden bijeengestoken en de N.D.P. opgericht. De partij is met een schoon klinkend programma voor de dag gekomen en richt zich vooral tegen het „staatsdirigisme”.

Van deze groep maken onder andere deel uit de heer A. F. Spanbroek, voorzitter van de („neutrale”) Neder- landse Vakcentrale, mr De Waard, die enige groepen ouden van dagen zal vertegenwoordigen, generaal De Lange van het zojuist opgerichte Legioen van Oud- Strijders uit Indonesië, en voorts een aantal groente- exporteurs, kwekers en handelaren. Ook heeft men reeds contact opgenomen met de Middenstandspartij en enige andere kleine groepen, die men in zijn gelederen hoopt op te nemen.

Hetgeen door De Rotterdammer van 8 Februari als volgt werd gecommentarieerd:

Deze partij heeft genoeg van de V.V.D. Dat heeft iets van een grapje. Maar dan met een ernstige ondertoon. Men zal zich herinneren, dat in 1948 de V.V.D. haar propaganda heeft gevoerd onder de leuze: „Hebt u er ook genoeg van?” Sindsdien is gebleken, dat de V.V.D. er toch nog niet genoeg van had. Maar nu hebben deze ontevreden er inmiddels wel genoeg van.

Het resultaat is: een nieuwe partij naast de V.V.D. Het bezwaar van de nieuwelingen richt zich niet zozeer tegen het program. Dat gaat wel. Maar de „mennekes” gaan niet. Voor hen wil men nu andere en betere lieden hebben.

Naar andere „mennekes” zocht men ook

..... in de C.H.U.

gelijk blijkt uit een bericht in De Telegraaf van 25 Februari.

Daarin wordt medegedeeld, dat een aantal vooraan- staande figuren uit de C.H.U. zich tot de C.H. kies- verenigingen hebben gewend met ernstige critiek op het beleid van de Tweede-Kamerfractie. Aangezien dit bericht in De Telegraaf stond, zal de circulaire van deze vooraanstaande figuren wel betrouwbaar en niet voor publicatie in de pers bestemd zijn geweest. Nu de candidaatstelling in de C.H.U. inmiddels reeds heeft plaats gevonden, zien wij er geen bezwaar in, het volgende uit De Telegraaf over te nemen:

De ondertekenaars verklaren, dat zij het vertrouwen verloren hebben in de C.H.U.-Kamerleden, die vóór de souvereiniteitsoverdracht hebben gestemd. Zij hebben

de vaste overtuiging, dat vele leden van de Unie hun standpunt delen en dat deze gevoelens bij de aanwijzing der Kamercandidaten, op 1 Maart a.s., duidelijk tot uitdrukking moeten worden gebracht.

In een tweede circulaire, die zich meer tegen het hoofdbestuur richt, wordt een aantal namen naar voren gebracht van personen, die naar het inzicht van de ondertekenaars voor een Kamerzetel in aanmerking zouden moeten komen.

Onder de twintig aanbevolen kandidaten bevinden zich o.m. als nummer 1: mr J. J. R. Schmal uit Voorburg; als nr. 2 mr J. W. de Jong Schouwenburg uit Aerdenhout; als nr. 3 G. J. van Mastrigt uit Utrecht; als nr. 4 mevr. mr dr P. M. Franken—van Driel uit Bilthoven en als nr. 5 H. A. Lunshof, Haarlem.

Even verder vervolgt de circulaire:

Behalve dat de heer Tilanus als voorzitter van het hoofdbestuur en 't dagelijks bestuur en van de Unieraad een bijzondere verantwoordelijkheid draagt voor het doen en vooral voor het nalaten van deze organen, heeft hij ook als voorzitter van de Tweede Kamerfractie ernstige verwijten moeten horen waartegen hij zich mondeling noch in geschrift heeft verdedigd. Zijn houding inzake de soevereiniteitsoverdracht in het algemeen en de Kroonkwesie in het bijzonder, heeft velen in de Unie diep geschokt. Nog altijd bleef de heer Tilanus in gebreke tegenover de Unie verantwoording af te leggen van zijn standpunt, dat regelrecht in strijd is met het Christelijk-Historisch beginsel.

Ook op andere punten werd het vertrouwen in de heer Tilanus geschokt.

Onder deze omstandigheden kan de heer Tilanus niet langer als lijstaanvoerder der C.H.U. fungeren, daar hij het vertrouwen van duizenden binnen en buiten de Unie heeft verloren. Daarenboven heeft hij bij belangrijke aangelegenheden dermate in strijd met het beginsel der Unie gehandeld, dat reeds daarom tegen opnemng van zijn naam onder de kandidaten zeer ernstig bezwaar bestaat.

Als nummer twee op de lijst der C.H.U. bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 1948 stond de heer mr J. J. R. Schmal, voor wiens houding adressanten niets dan lof hebben. Als nummer drie stond mr H. K. J. Beernink, wie vele van de verwijten, gericht tegen het dagelijks bestuur der Unie, treffen. Het standpunt, dat deze in de Tweede Kamer innam, is evenwel verder over het algemeen juist geweest, zodat tegen opnemng op de kandidatenlijst op zichzelf geen bezwaar bestaat, zij het op een minder hoge plaats.

Overigens achten zij de candidatuur van de leden, die vóór de soevereiniteitsoverdracht hebben gestemd, onaanvaardbaar, aangezien de overdracht in deze vorm in strijd is met het C.H.-beginsel.

De bezwaren tegen de candidaatstelling van mr M. Mulderij en ir C. Staf komen, kort samengevat, hierop neer, dat beide heren door zitting te nemen in het huidige kabinet, zich met deszelfs Indië-beleid solidair hebben verklaard en daarenboven tevens mede verantwoordelijk zijn voor het huidige onaanvaardbare socialistische beleid.

Hoewel blijkens de uitslag der candidaatstelling aan de wensen der ondertekenaars allerminst is tegemoetgekomen en alle zittende Kamerleden opnieuw zijn gecandideerd, hopen wij toch, dat in het C.H.-beleid enige kentering zal komen. Want helaas moeten wij

het thans eens zijn met wat Het Vrije Volk van 29 Februari opmerkt over de aanleiding tot de actie van „het groepje ontevredenen dat — blijkens een indiscretie in De Telegraaf, hetzelfde blad waarin Prof. Gerretson onlangs zo is uitgevaren tegen de indiscreties van een ander dagblad — trachten wil de heer Tilanus en zijn getrouwen uit de leiding van de partij en uit de Kamerfractie te wippen”:

Het is heel gewoon, dat de Tweede-Kamerfractie bij belangrijke stemmingen in twee delen uiteenvalt en het is even gewoon, dat de Eerste-Kamerfractie daarna deze verdeeldheid nog eens dik onderstreept.

Hoe rekbaar het politieke bewustzijn wel is in deze kring, is het duidelijkst gedemonstreerd door de afvaardiging van een figuur als Prof. Gerretson naar de Eerste Kamer.

De woordvoerders van de C.H.U. plegen elk verwijt ter zake echter te verwerpen onder de trotse verwijzing naar het „eigen karakter” van de Unie.

Het gestook van De Telegraaf in de interne partij-aangelegenheden is intussen meer dan ergerlijk. Volgens een bericht in het nummer van 3 Maart „gist” het ook al in onze partij.

Het Zeeuwsch Dagblad van 4 Maart merkt daarover terecht op:

Is het toevallig, dat De Telegraaf steeds met dergelijke berichten komt? Natuurlijk niet. Men heeft er wel degelijk een reden voor. Allereerst om de slagzin „snelst groeiend dagblad” te kunnen blijven voeren.

Het is nu eenmaal zo, dat vele mensen graag lezen, dat het „ergens gist”, dat er in de modder geroerd wordt, dat onenigheid aan de kaak wordt gesteld. En bij De Telegraaf weet men heel goed, dat het roeren in de modder het water vertroebelt en dat het in troebel water goed vissen is! Dat is echter maar één kant van de zaak; wij geloven dat er toch diepere bedoelingen achter liggen. De Telegraaf is nooit „neutraal” geweest: De heer Holdert, die deze krant groot heeft gemaakt, heeft altijd beseft dat neutraliteit niet bestaanbaar is en daarom heeft hij altijd partij gekozen. In de dertiger jaren b.v. stelde hij zijn krant achter Dr Colijn en hij heeft er niet slecht door geboerd!

Thans zoekt men weer naar de juiste positie en men zoekt die positie bij de oppositie. Daarbij heeft men allereerst het oog laten vallen op de Chr. Historische Unie. Deze Unie heeft geen eigen dagblad meer. Bij het A.R. dagblad Trouw voelen scribenten uit de Unie zich uiteraard niet thuis en dus heeft De Telegraaf voor hen zijn kolommen opengesteld. De heer Schmal geeft er regelmatig zijn visie in op het wereldgebeuren, terwijl de artikelen van Prof. Gerretson, het C.H. Eerste Kamerlid terecht al een zekere vermaardheid hebben gekregen. En dat terwijl de journalist Lunshof, die door vele Christelijk Historischen naar voren wordt geschoven, een der grote mannen uit de redactie is. De bedoeling is duidelijk: De Telegraaf wil een vaste lezerskring formeren uit de ontevredenen in tal van partijen. Daartoe is het nodig dat men door het geven van kleine speldeprikken die ontevredenheid aanwakert. En het moet gezegd: men doet dit met grote vaardigheid. Het is daarom dat wij hier zoveel aandacht aan De Telegraaf besteden. Wie het leest dient te weten uit welke hoek de wind waait!

Voorzitter en Penningmeester van de Doctor Abraham Kuyperstichting

Ingevolge art. 7 van de statuten der Doctor Abraham Kuyperstichting treden alle 25 leden van de Raad van Beheer dier stichting af op de eerste September, volgende op een verkiezing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Dus moet dit jaar die Raad van Beheer opnieuw worden samengesteld.

18 leden worden aangewezen door de Kamerkieskringcentralen. Daarom is reeds op 5 Januari 1952 aan de besturen dier centralen verzocht tijdig te bepalen, wie met ingang van 1 September 1952 als haar primus, secundus en tertius vertegenwoordigers in de Raad van Beheer zullen optreden.

Tot nog toe werd aan dat verzoek voldaan door de Kamerkieskringcentralen Rotterdam en Middelburg. De overige centralen worden bij deze aan het haar gedane verzoek herinnerd. Mededeling der aanwijzing dient te geschieden aan de secretaris der Kuyperstichting.

5 leden worden aangewezen door het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen.

2 leden, n.l. **voorzitter en penningmeester**, worden gekozen door de **Deputatenvergadering**, uit door het **Centraal Comité** te stellen dubbeltallen (welke **niet** kunnen worden aangevuld).

Voor het voorzitterschap heeft het C.C. candidaat gesteld de heren Dr J. Schouten (aftr.) en Dr A. A. L. Rutgers.

Het penningmeesterschap werd sinds lange jaren bekleed door Dr J. J. C. van Dijk. In drieërlei opzicht heeft deze grote verdienste voor de Kuyperstichting verworven. Eerst, toen hij het penningmeesterschap in de jaren twintig overnam en de boekhouding perfect organiseerde. Vervolgens door vele jaren op uiterst zorgvuldige wijze de financiële belangen der stichting te behartigen. En ten derde door terstond na zijn terugkeer uit gevangenschap in Dachau het rechtsherstel der stichting ter hand te nemen, welk werk bij zijn aftreden nagenoeg zal zijn voltooid. Als er nog zoveel van

de gelden der stichting is terechtgekomen, dan is dat in hoofdzaak aan Dr Van Dijk te danken.

Op 1 December 1951 werd hij tachtig jaar. En zelfs een zo werkzame natuur als Dr Van Dijk krijgt dan wel aanspraak op enige rust, te meer nu, gelijk gezegd, de in Juni 1945 aangevangen arbeid voor het rechtsherstel thans, zeven jaar later, voltooid mag heten. In September zal een ander de penningen der Kuyperstichting moeten gaan beheren.

Het Centraal Comité vond de heren J. A. Fock en T. van der Kooij bereid zich te laten candideren.

De heer Fock is woonachtig te Voorburg. Hij is accountant N.I.v.A. en

leider van het Haagse filiaal der accountantsmaatschap Meyer en Hörchner (welk kantoor voorheen aan de Twentse Bank was verbonden); van deze maatschap is hij een der leden. Hij is bestuurslid der kiesvereniging te Voorburg geweest en stond als no. 6 op de kandidatenlijst bij de raadsverkiezingen te Voorburg. Hij is scriba van de kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Voorburg, bestuurslid van de Autozending, penningmeester van de vereniging tot stichting en instandhouding van ziekenhuizen op Gereformeerde grondslag voor 's-Gravenhage en omgeving (Nebo-ziekenhuis te Scheveningen).

De heer Fock, die te Amsterdam werd geboren op 9 Mei 1909, is dus bijna 43 jaar oud.

De heer Van der Kooij, die woonachtig is te 's-Gravenhage, werd te Maasland geboren op 2 Augustus 1901, en is dus ruim 50 jaar oud. Ook hij is accountant N.I.v.A. en lid van het accountantskantoor Cor Visser te 's-Gravenhage. Hij is ouderling der Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage-West. Hij is voorzitter van een der Haagse kiesverenigingen en tweede voorzitter der Kamerkieskringcentrale 's-Gravenhage. In 1949 en 1950 was hij candidaat voor de gemeenteraad resp. voor Provinciale Staten.

De Middenstand

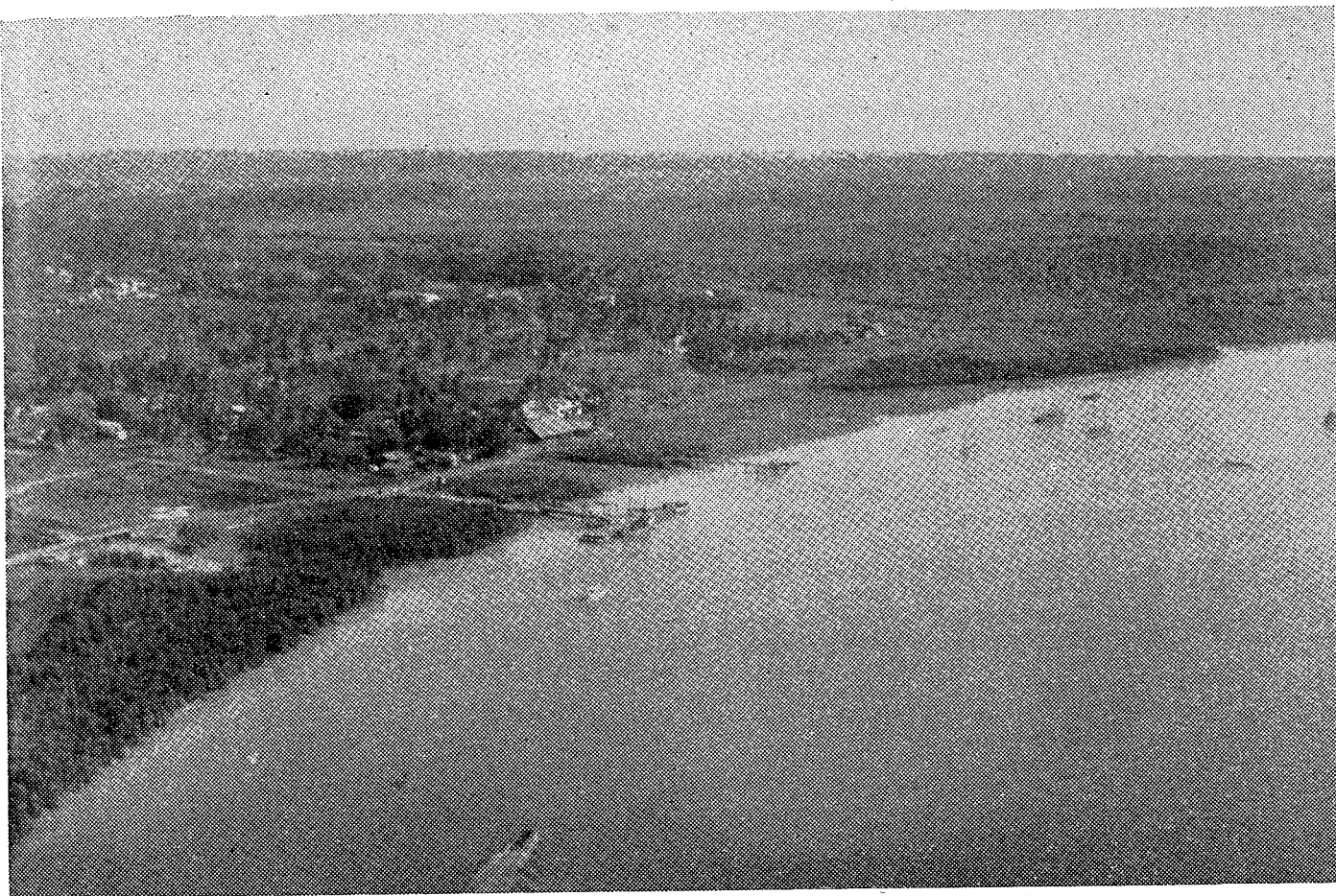
Het eerste ontwerp van ons Program van Actie heeft op het Centralen Convent enige wijzigingen ondergaan, waarin de naar voren gebrachte wens uit onze Partij zijn verwerkt.

De belangrijkste aanvulling betreft de nieuw ingevoegde eis, dat in de vestigingwet „het behoefte-element” niet dient opgenomen te worden. De hantering van het behoefte-element moet altijd zeer zorgvuldig worden gevolgd en gadegeslagen. Nauwelijks stond immers vast dat de Bakkersstrijd in de Tweede Kamer zou worden beslecht ten gunste van de bakkers of minister Mansholt en het P.v.d.A.-kamerlid de heer Schilthuis begonnen een saneringswedloop om de bakkers blijvend te helpen. Het klinkt zo aantrekkelijk als er kennelijk te veel vertegenwoordigers in een bepaalde bedrijfstak zijn, uit te stoten wat niet strookt met de behoefte. Dan immers kan de rest, of wil men: het geheel, worden gered. Het uitstoten, voorzover dit niet in de weg van vrijwilligheid

geschiedt, wat hier aan de orde is, betreft levende mensen, die aanspraak hebben op een behandeling naar onpartijdige normen en regels als in de geest van de Vestigingwet geschiedt en wien onrecht wordt aangedaan als op hen om redenen van algemene politieke aard willekeurige regels naar een niet vast te stellen behoefte worden opgelegd.

De tweede belangrijke verduidelijking betreft prijs- en winstmargeregelingen. Om elk misverstand uit te sluiten is thans ingevoegd „na overleg met de daarvoor in aanmerking komende middenstandsorganisaties”, waarbij als doelstelling gehandhaafd blijft, dat de middenstander een redelijke beloning voor zijn dienst ontvangt.

In plaats van rechtmatige belangen van de middenstand wordt nu gesproken over de rechtmatige belangen van de middenstandsbedrijven, hetgeen een betere en juistere aanduiding is van wat wij be-

Luchtfoto van Merauke, Zuidkust van Nieuw-Guinea aan de Kali Maro. 50 km. achter de horizon loopt de Australische grens.

doelen als wij zeggen, dat in wetgeving en bestuur met middenstandsbelangen moet worden rekening gehouden.

De oude opsomming handel-drijvende en industriële middenstand is vervangen door de nieuwe opsomming — detail-handel, ambacht en dienstverlening.

Ongewijzigd is gebleken de kerngedachte van deze middenstandsparagraaf — de erkenning van de betekenis van de middenstand. Er staat thans, dat erkend worde dat de middenstand van grote betekenis is voor een evenwichtige ontwikkeling van maatschappij en staat. De middenstand, moeilijk wegens zijn veelvormigheid nader te definiëren, is ter onderscheiding van wat men tegenwoordig de nieuwe middenstand pleegt te noemen te onderscheiden als dienende zelfstandigheid.

Volkomen afhankelijk van de levensstandaard moet de middenstander toch zijn ondernemersschap tonen.

De in de laatste jaren gevolgde regeringspolitiek bracht zowel de levensstandaard als het ondernemersschap in gevaar, zodat de middenstand uit lijfs-

behoud alleen reeds genoopt wordt een andere politiek te bevorderen.

Christelijke middenstandspolitiek eist echter nog iets meer. Die politiek, die door de A.R. Partij wordt voorgestaan, heeft een grondslag en een doelstelling en ook een bepaalde verantwoorde methode.

De doelstelling is niet sociale zekerheid, maar het scheppen van bestaansmogelijkheid en de grondslag niet getal of belang, die slechts willekeur en onrecht geven, maar de erkenning van recht en aanspraken, los van macht en belang.

Bewust van roeping en taak heeft onze middenstand een zelfde taak als de A.R. Partij — niet alleen zich zelf optrekken tot een bepaald geestelijk peil, maar ook de anderen — ook het geheel, want noch middenstand, noch partij mogen berusten in het Nederland, zoals het nu geworden is, zes jaar na de bevrijding.

Beide hebben gemeenschappelijk en op elkaar inwerkend te streven naar de verwezenlijking van het medeplichtschap aan het koninkrijk Gods, waarbij alle bevolkingsgroepen, ook de patroons, de arbeiders en de boeren betrokken zijn.

VERKERK

De Doctor Abraham Küyperstichting vraagt voor spoedige indiensttreding

EEN STENO-TYPISTE

met kantoorervaring, enigszins administratief onderlegd en zéér accuraat werkend.

Leeftijd 19—21 jaar.

Schriftelijke sollicitaties bij de directeur, Mr K. Groen.

Bezoek alleen na oproep.

In vrijheid dienstbaar

T. CNOSSEN

De betekenis van onze landbouw zal, hoewel slechts een vijfde van onze bevolking daarin werkzaam is, door niemand worden ontkend.

Toch is het besef bij een groot deel van ons volk daaromtrent niet erg levendig. Verwacht had mogen worden een sterkere toenadering tussen de stedelijke en de agrarische bevolking na de ervaring in de bezettingsjaren.

Doch ook hier geldt: uit het oog, uit het hart.

De nood is spoedig vergeten en de boer daarbij. Toch dient ons volk in zijn geheel begrip te hebben voor de betekenis van de landbouw, als een der grondpijlers, waarop ons nationale leven berust.

In economische zin spreekt dit heel duidelijk.

De waarde van de export van Nederlandse bodemproducten — waarin niet inbegrepen de uitgevoerde goederen waarvoor de grondstoffen ingevoerd waren — bedroeg in 1951 niet minder dan 2391.7 miljoen gulden, tegen 1910.8 miljoen in 1950. De waarde van de totale export in 1951 bedroeg 7438 miljoen gulden. De agrarische uitvoer beliep dus 32%.

Naar de drie hoofdtakken zijn de cijfers:

akkerbouw: 533.2 miljoen; veehouderij 1385.2 miljoen; tuinbouw 473.3 miljoen gulden.

Wanneer een volledig overzicht gegeven zou moeten worden, zou men natuurlijk meer moeten weten. Dan gaat het niet alleen om de uitvoerwaarde, die mede afhankelijk is van het prijzen-verloop op de buitenlandse markten en de valuta-verhoudingen, maar ook om de totale productie en het binnenlands gebruik.

Een vergelijkning in die zin zou leren, dat de vooruitgang dan heel wat minder sprekend is, als uitgedrukt in de uitvoerwaarde. In het geweldige cijfer van 7½ miljard aan totale uitvoer en bijna 2½ miljard aan agrarische export, openbaart zich wel heel scherp de afnemende waarde van ons betaalmiddel, de eens zo gave gulden.

Dit alles echter tast de grote nationale betekenis van onze land- en tuinbouw niet aan.

Deze mag met ere worden genoemd.

Zijn karakter moge gewijzigd, de figuur van de boer veranderd zijn, zijn positie staat vast.

Het pastorale vervluchtigt, de boer is niet meer de „geruste” landman maar meer en meer een landbouw-industrieel. Het tempo van deze eeuw laat zijn invloed gelden en het is dwaas het verleden te verheerlijken ten koste van het heden.

Artikel 14 van het Concept-program van actie, handelend over de landbouw, staat midden in de probleemstelling van deze tijd.

Daarin wordt van een gezonde positie van de land- en tuinbouw voor een evenwichtige ontwikkeling van ons volksleven uitgegaan.

Dus maar niet landbouw in tegenstelling met industrie en handel, doch in volle samenhang daarmee.

In zijn wezen daarvan toch ook onderscheiden.

Zijn productievorm is een andere dan b.v. die van de industrie. Minder elastisch, zegt het program. D.w.z. in de landbouw is men veel méér gebonden aan de natuurlijke omstandigheden, kan men minder snel het roer omgooien, beheerst men in mindere mate allerlei factoren dan bij de industrie.

Omdat het om de productie van de meest noodzakelijke

levensmiddelen gaat, houdt de gang van zaken in de landbouw direct verband met de kosten van het levensonderhoud. De betekenis voor onze handels- en betalingsbalans bleek reeds uit de genoemde cijfers.

Het program geeft in de punten 3 tot en met 8 enige concrete wensen aan, in betrekking tot de kleine bedrijven, noodzakelijke vermeerdering van cultuurgrond, verbetering van ons grondgebruik door voorlichting, proefcultures, grondverbetering, ruilverkaveling en al de moderne middelen, die thans ter beschikking staan, een goede verhouding tussen het rendement voor de grondeigenaar en de grondgebruiker, herziening van de landarbeiderswet en bevordering van de bos-exploitatie en van de instandhouding van de natuurmonumenten.

Stuk voor stuk onderwerpen voor een volledige brochure. Speciaal het schreiend gebrek aan cultuurgrond is een voor het Nederlandse volk hoogst urgent vraagstuk. Wat thans ter vermeerdering en verbetering geschiedt, is, ondanks alle waardering voor het gebeurde, onvoldoende. Men herinnere zich ook de waarschuwing van de vroegere Bondspresident van Oostenrijk, die in 1922 bij een bezoek aan de Zuiderzeewerken en ondanks zijn grote bewondering voor het project, zeide:

„Als al Uw polders gereed zijn (en zelfs nu is dit met de N.O. polder niet het geval) zal Nederland slechts de bevolkingsaanwas van twee jaar hierin kunnen onderbrengen”. —

Bij dit vraagstuk treedt ook vooral het totaal gebrek aan coördinatie bij ons Regeringsbeleid op de voorgrond.

De departementen werken naast elkaar en Waterstaat en Verkeer „steelt” voor zijn eenzijdige wegen-projectie kostbare grond, die Landbouw niet mocht prijsgeven.

Hoe belangrijk al deze onderwerpen, het belangrijkste van art. 14 is het eerste en 't tweede punt. —

Hier toch wordt het beleid geraakt.

Afgewezen wordt een bestaanszekerheid door de Staat, gehandhaafd wordt een eigen verantwoordelijkheid met een verantwoorde kostprijsberekening als basis van een eventuele prijsstelling. In één adem wordt daaraan toegevoegd een gelijkwaardige loonsbepaling met vergelijkbare industriearbeid.

Als Anti-revolutionairen dienen we op dit punt de volle nadruk te leggen.

Het behoeft niet verzwegen te worden, dat van de leden van dit Kabinet, de Minister van Landbouw mag bogen op veler instemming.

Hij is een boer temidden van boeren.

De landbouw is het stiefkind geweest. Een volwaardig departement blijkt volkomen verantwoord.

Echter, deze bewindsman is een minister in een kabinet onder socialistische signatuur. Daarom is een wakend oog geboden. De socialisten trachten ook op dit terrein de koude socialisatie door te zetten.

Wij willen behoud van de eigendom, zij het wettelijk geregeld ter bevordering van een effectief grondgebruik. Wij willen geen eigendom aan de „gemeenschap”, d.w.z. aan de Staat, met als gevolg een ambtelijke hiërarchie en uitholling van de persoonlijke verantwoordelijkheid.

Het begrip „vrije boer” is sterk gedematureerd. Een verdere aantasting moet met kracht worden gekeerd.

Het Anti-revolutionair Program van Actie handhaaft ook voor de landbouw evenals in het artikel inzake overheid en bedrijfsleven het eigen recht der maatschappij.

Het recht voor de boer ook, om zichzelf te zijn en gezamenlijk met zijn bedrijfsgenoten door eigen energie en arbeid de Nederlandse land- en tuinbouw te doen strekken tot een evenwichtige ontwikkeling van ons volksleven.

Marianne, slaapt gij nog?

Verstarring wijkt bij het klimmen van de nood

Eerste conservatieve premier na de oorlog

Drs J. KLATTER

FRANKRIJK in het moeras.

Dit is de betekenis der elkaar snelopvolgende regeringscrises in Parijs.

Zoals op een regendag de ene bui de andere verdrijft, gelijk men dit wel noemt, zo driftig joeg in Frankrijk de ene politieke malaise de andere achterna. In feite trad dikwijls een kabinet alleen maar op, om plaats te maken voor zijn opvolger. Faure deed er nog veertig dagen over. Queuille waren in 1950 maar twee dagen als premier beschoren. Zo verging het ook het tweede kabinet-Schuman. André Marie maakte het in 1948 vijf weken.

Enige der naoorlogse regeringen schenen blijvertjes te worden: Bidault, eerste kabinet-Queuille, Ramadier; maar als men ging gewend geraken aan een dergelijke bestendigheid, dan was gewoonlijk ook het einde reeds weer in zicht.

Vanwaar deze kwikzilverige politiek? De Franse levendigheid? De Gallicische wuftheid? Als het dit is, dan strekt Frankrijk dit niet tot sieraad. In feite ontbreekt de Franse politiek een dragend, geestelijk beginsel. Frankrijk mist een religieuze drijfkracht, die aan zijn staatsbestel bestendigheid kan geven. De enige op een Christelijk beginsel gefundeerde partij, de R. Kath. M.R.P. (de Volksrepublikeinen) is maar al te veel tot krachteloosheid gedoemd door de schakeringen en tegenstellingen in deze partij, welke zich uitstrekken van rechts tot links.

HET Franse volk wordt een patriotisch volk genoemd, voor hetwelk la patrie een lichtend symbool zou zijn. Dit patriotisme is in de twintigste eeuw wel zeer steriel geworden. Het volk in zijn verschillende geledingen; het parlement in al zijn schakeringen, beide vervielen in een voor de staat dodelijk particularisme, waaraan misschien de twee extreme vleugels nog het meest ontkomen: de communisten ener- en de Gaullisten anderzijds. Maar het patriotisme der communisten is in een negatieve waarde omgeslagen en de beweging van De Gaulle, de R.P.F., verstarde tot een verlamdend afwachten van de tijd, dat het vaderland om „de sterke man” zou roepen.* Ten aanzien van de Oosterbuur deed het patriotisme van de Fransman zich slechts gelden als een politiek van vrees, waardoor het waakzaam zijn

tegen het rode gevaar maar al te zeer verslaptte en het deelgenootschap van Frankrijk aan Atlantisch Pact en Europese defensiegemeenschap aan waarde verloor, tot schade van de ware belangen des lands.

De vrijheidszin, waarop de Fransman prat gaat, sloeg om in ongebondenheid.

Het individualisme, dat een bron van geestkracht kan zijn, verslaptte tot onverantwoordelijkheid.

De democratie van Frankrijk werd zo uit haar evenwicht getild, met groot gevaar voor een rechts of links extremisme.

Deze kwaal tastte niet alleen het Parlement aan, maar vrat ook door in alle geledingen van het volk. De groei immers ging van beneden naar boven. Frankrijk werd onregeerbaar, omdat het volk zijn discipline verloor. Het Franse volk gaf bij de laatste grondwetswijziging aan het Parlement een onbeperkte souvereiniteit en dit Parlement bracht de „volkswil” tot uiting,

gelijk wij dit de laatste jaren hebben gezien.

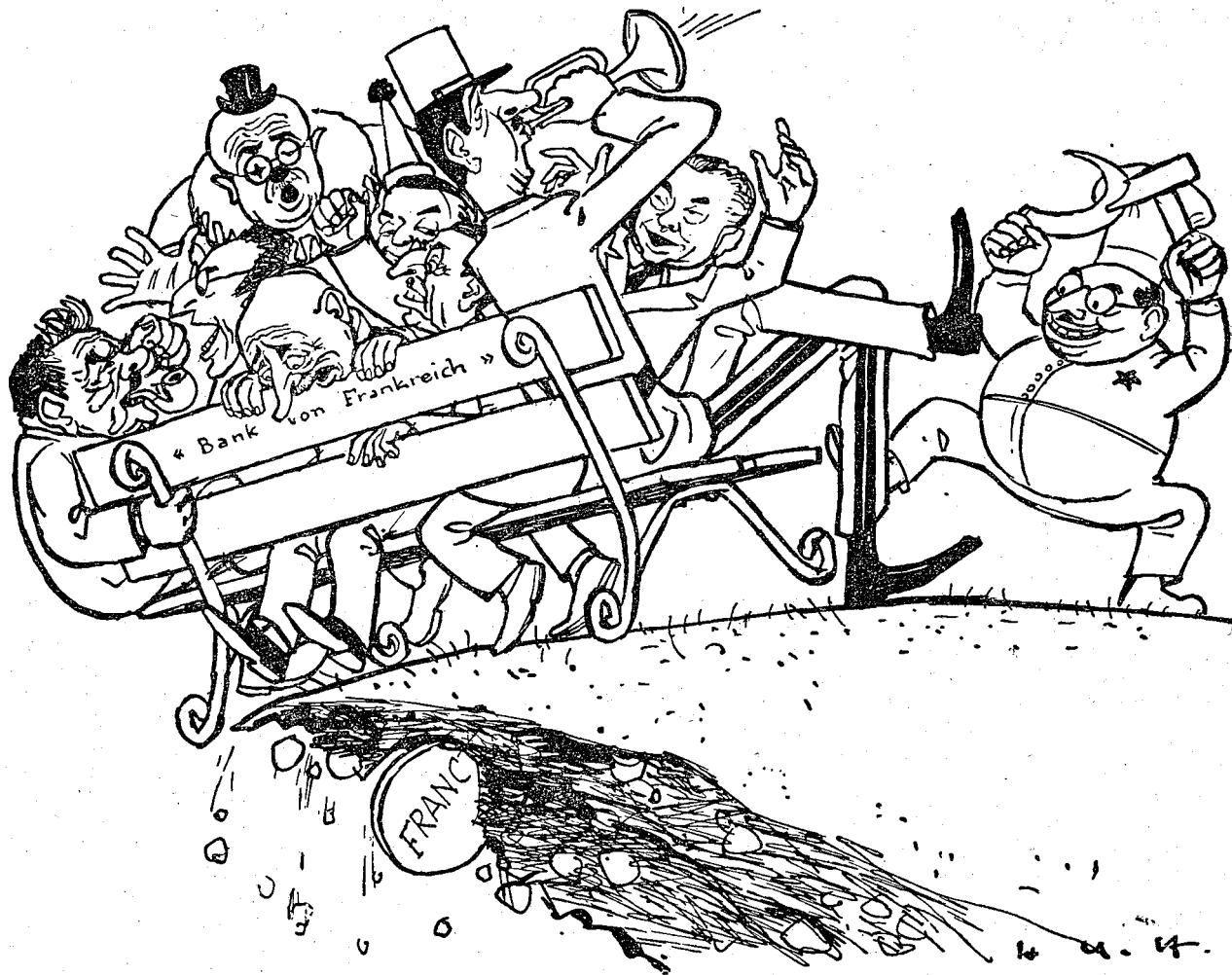
Het gevolg van dit alles is een geestelijke en materiële malaise. Het resultaat van het verslaptte verantwoordelijkheidsgevoel is een slepende inflatie, die te langen leste in een zeer acuut stadium is gekomen.

* * *

R IJK volk. Arm land. Het argument van onvermogen, met een verwijzing naar de krachtsinspanning in Indo-China, gaat niet op. Dit door de natuur zo zeer begunstigde land, dat geen overbevolking kent, kan zeer veel meer, dan de huidige koers van de franc zou doen vermoeden. De materiële malaise is vooral het gevolg van een geestelijk onvermogen. Juist hierom zou een geestelijke opleving het „wonder van Frankrijk” kunnen teweeg brengen. Zowel de staat als het volk leeft boven zijn vermogen, maar desondanks bevat „de oude kous” van Frankrijk, d.w.z. het in het land opgepotte goud, een bedrag, dat men schat op f-20 milliard. Deze schat is echter onvruchtbaar vanwege het ingeroeste wantrouwen in de staat. De politicus denkt aan persoonlijk en partijbelang, eerder dan aan het landsbelang. Wanneer hij stemt, dan is het richtsnoer, dat hem daarbij leidt, de gunst van de kiezer te kopen, of omgekeerd, de ongunst van de kiezer te mijden. Hoeveel brieven krijgt hij niet, van particulieren, en van vakorganisaties, die door dit of dat wetsontwerp hun belangen bedreigd achten. En hoe gaarne geeft hij hieraan gehoor. Wij zwijgen nog van die politici, die er naar streven zoveel mogelijk wanorde in 's lands bestuur aan te richten. Zo krijgt de staat lasten te torsen, waarvoor geen middelen toegewezen worden.

De zakenwereld schroeft de credieten op boven draagkracht. De landbouwer werkt hoge prijsvorming in de hand. De werknemer drijft organisatorisch naar lonen, welke het bedrijfsleven niet kan dragen, waarop onvermijdelijk hogere prijzen volgen: de inflatorische spiraalgang. Al deze zijn, ieder afzonderlijk voor eigen interessen arbeidend, gezamenlijk verantwoordelijk voor het wegschrompelen van de franc. Zo beschreef de gouverneur van de Bank van Frankrijk, Baumgartner, de oorzaken, die Frankrijk tot op de rand van een bankroet brachten.

*) Dezer dagen onthulde De Gaulle, dat hij in 1947 over de middelen beschikte voor een staatsgreep. Hij voegde hieraan toe, dat het Westen geen dictatuur duidt.

De „Gekkenbank” — Frankrijk's politici zitten op de „Bank van Frankrijk”, die reeds in de afgrond dreigt neer te storten, Carnavalspret te bedrijven. Tekening, overgenomen van „Die Weltwoche”.

ER is nog een ander kwaad, dat bijdraagt tot de Franse malaise. Frankrijk werkt niet efficiënt. Een duidelijk voorbeeld hiervan zijn de cheminots, het spoorwegpersoneel. Dezen hebben het recht om op 55-jarige leeftijd met pensioen te gaan. Zo al ergens dan is er in een onderbevolkt land als Frankrijk, dat aan zijn verplichtingen niet kan voldoen, helemaal geen motivering hiervoor te vinden. Maar de organisatie zorgt er wel voor, dat dit „recht” niet aangetaast wordt, en het Parlement waagt het niet om aan aantasting daarvan te denken.

Het strak georganiseerd personeel van dit vitaal overheidsbedrijf steekt weliswaar op dit punt boven andere bedrijfspgroepen uit, maar zeker is dit verschijnsel niet hiertoe beperkt. Er zijn ook veel te veel ambtenaren. Er zijn ook veel te veel middenstanders. Er zijn te veel fabrieksarbeiders. Er zijn ook veel te veel boeren. Of, anders

gezegd, door al deze mensen wordt veel te weinig gepresteerd. Met minder mensen kan meer worden gedaan. Met de middelen, welke Frankrijk in en op zijn bodem heeft, met de mensen, die hierop wonen, met de kapitalen, die binnen en buiten de grenzen aanwezig zijn, maar waarop de fiscus thans geen vat heeft, zou bij een efficiënte bedrijfsvoering ontzaglijk veel meer kunnen worden bereikt.

Dit is de verborgen rijkdom van Frankrijk. Indien het Franse volk de sleutel zou vinden, om deze rijkdom te ontsluiten, tot nut van het algemeen, dan zou Frankrijk zonder twijfel de steunpilaar van West-Europa zijn. Marianne is als de schone slaapster, die wacht op de stem van de prins, die haar zal wekken. Deze prins zal een geestelijke kracht moeten zijn, welke deze natie opstoot in de vaart der volkeren. Kan ook het gevaar, op de rand van een materiële, en in haar nasleep geestelijke ontreddeering, de

kracht zijn, welke de ogen opent?

* * *

ER zijn tekenen, die er op wijzen, dat Frankrijk toch niet aan een gehele verstarring is ten prooi gevallen. Ook het parlementaire leven niet. De jongste kabinetscrisis droeg daarvan de blikken.

Vóór de tweede wereldoorlog, in de dertiger jaren, leed de Franse staatkunde, en het Franse volk, onder de druk van het Volksfront, de linkse concentratie, waarin socialist en communist hand aan hand gingen en waardoor omvangrijke en gewelddadige stakingsbewegingen de economie des lands schokten.

Het Volksfront heeft na de oorlog geen voet meer aan de grond gehad. In Frankrijk trad in de plaats daarvan de Derde Macht op de voorgrond, een concentratie van rechts en links, tot afweer van het linkse en rechtse

extremisme, van Moskou en De Gaulle. De R.Kath. M.R.P. en de socialisten waren hierin de drijvende krachten. Deze politiek van compromissen werkte dodend en deed Frankrijk op de rand van kabinet en crisis leven.

Langzamerhand verkleurde deze politiek naar rechts. In de laatste kabinetten namen de socialisten reeds geen plaats meer in, bepaalden zij zich tot een toezegging van steun, tot zij vroeger of later (maar liefst vroeger) hun steun onthielden. Dit uittraden was geen verlies. „Een Fransman van groot politiek inzicht verzekerde mij, dat deze partij de meest versteende der Franse politieke partijen is, veel erger nog dan de radicalen”, aldus D. W. Brogan in een artikel in „The Spectator”. Zij waren de sterkste pleitbezorgers voor de onbeperkte macht van de Assemblée Nationale. Zij werden de ijverigste kabinet-brekers.

Het kabinet, dat de rechts-onafhankelijke Antoine Pinay heeft gevormd, is het meest rechts-gerichte kabinet sedert de bevrijding. De verschuiving naar rechts bij de verkiezingen van het vorige jaar treden nu duidelijker aan de dag. Terwijl de kabinetten van de Derde Macht gevormd werden door een radicaal, een socialist, een M.R.P.-er of een lid van de sociaal-democratische Unie van het verzet, heeft de Vierde Republiek thans de eerste conservatieve (gematigd-rechtse) premier. Indien althans zijn kabinet op het ogenblik van het verschijnen van dit nummer nog in leven is. Wij schrijven kort voordat Pinay zijn kabinet aan de Assemblee presenteerde.

Een begeleidingsverschijnsel van dit opschuiven naar rechts is een neiging tot splijting in verschillende partijen. Tijdens de onderhandelingen over vorming van een regering, welke die

van Faure moest opvolgen, dreigden fracties van de socialisten, van de M.R.P. en van de Radicalen zich af te scheiden, indien aan hun wensen niet werd tegemoet gekomen. Bekend is, dat 27 rebellerende Gaullisten Pinay tegen aller verwachting in aan de investituur hebben geholpen.

De dingen kwamen in beweging in Frankrijk. In hoever dit kan leiden tot een meer vruchtbaar politiek leven, is thans nog niet te zeggen. Juist door dit bewegen zijn de onzekerheden toegenomen. Maar ook: de zekerheid van de verstijving en verstarring is afgenomen. En dit is winst. Deze winst betekent, voorzover wij het thans kunnen zien, dat de verantwoordelijkheid voor het lot van la patrie, bij het klimmen van de nood, wakker gaat worden.

Laat Marianne zich nu eens geducht de slaap uit de ogen wrijven!

Prof. VAN NIFTRIK

Op 1 Maart j.l. heeft Prof. Van Niftrik een rede gehouden in een vergadering van Christelijk-historischen te Utrecht. Hij sprak over het Christelijk-historisch beginsel. In die rede zijn enkele punten behandeld, waarover wij iets menen te moeten zeggen.

Aan het verslag in „Trouw” van 3 Maart ontlene wij het volgende:

„Met betrekking tot de kwestie Hardegarijp zeide Prof. Van Niftrik, dat die zaak pas nuchter behandeld kan worden na de verkiezingen. Op het ogenblik is het een te mooie verkiezingsleuze en eigenlijk is het in deze de A.R. te gemakkelijk gemaakt. Vóór de verkiezingen laten de A.R. dit niet los, alleen al om de C.H.U. en de P.v.d.A. een hak te zetten.”

Dit betekent, dat wij ons van de verdediging, welke Prof. Van Niftrik heeft gegeven van het advies van de Hervormde Raad voor Kerk en School inzake de stichting van een Christelijke school te Hardegarijp, naar zijn oordeel hebben meester gemaakt met politieke bedoelingen, dat wij ons op zijn beschouwingen ter zake hebben geworpen, niet om deze „zakelijk” en „nuchter” te overwegen en te beoordelen, maar om daarvan gebruik te maken in de verkiezingsstrijd, „alleen al om de C.H.U. en de P.v.d.A. een hak te zetten”.

De zeer zonderlinge bewering, dat de A.R. behoefte hebben aan het betoog van Prof. Van Niftrik om de

P.v.d.A. te bestrijden („een hak te zetten” volgens hem) gaan wij nu maar voorbij. Het ontbreekt ons waarlijk niet aan principiële en zakelijke argumenten tegen de socialistische politiek.

Wel willen wij met de grootste beslistheid tegenspreken, dat wij van zijn standpunt gebruik maken „om de C.H.U. een hak te zetten”. Zulke uitlatingen achten wij diep te betreuren. Zij liggen ver beneden het peil, waarop een discussie moet staan. Zij zijn volkomen in strijd met Prof. Van Niftrik's wens, dat men zakelijk tegenover elkander moet zijn. Zij komen zeker niet in aanmerking bij de behandeling van een zo belangrijke en ernstige aangelegenheid, als waarom het hier gaat. Zij zijn in niet mindere mate volstrekt vreemd aan de redenen, welke ook A.R. hebben genoopt, de opvattingen van Prof. Van Niftrik ten aanzien van de School met de Bijbel aan critiek te onderwerpen.

De A.R. denken er niet aan de opinie van Prof. Van Niftrik te beschouwen als de opinie van de C.H.U.. Zij betreuren het, dat een zo belangrijk hoofdbestuurslid van de C.H.U. zulk een opinie is toegedaan, maar het komt niet in hen op daarvoor die Unie aansprakelijk te stellen, of er van uit te gaan dan wel de indruk te wekken, dat zij deze zou delen. Alleen reeds de feiten laten dit, gelukkig, niet toe. Het verheugt ons, dat zeer vele Christelijk-historischen dezelfde bezwaren tegen de beschouwingen van Prof. Van Niftrik hebben als wij, en daarvan met grote duidelijkheid doen blijken. Wij verwijzen in dit verband naar de publicaties van Dr Van Itterzon, naar een vergadering van, althans in hoofdzaak, christelijk-historischen in Friesland, en naar hetgeen verder over en rondom de Utrechtse rede van Prof. Van Niftrik „Hardegarijp, een teken” door tal van christelijk-historischen is opgemerkt. Wij zouden er ons uitsluitend over verblijden, als Prof. Van Niftrik zou zeggen: na nadere overweging van de zaak kom ik op mijn in de genoemde rede uitgesproken standpunt terug.

Wij bestrijden de meningen van Prof. Van Niftrik, alleen omdat wij daartegen principiële bezwaren hebben, zowel met betrekking tot de School met de Bijbel als ten aanzien van de conclusies, welke daaruit voortvloeien, zeker kunnen voortvloeien, voor alle georganiseerde christelijke actie, en in geen geval „om de C.H.U. een hak te zetten”. Het doet pijn, dat Prof. Van Niftrik zulk een morele veroordeling uitspreekt over een bestrijding van zijn opvattingen, welke enig en alleen wordt ingegeven door hetgeen o.i. de zaak zelve vordert. Hij kan toch niet één ogenblik hebben gedacht, dat zijn Utrechtse rede met stilzwijgen zou zijn bejegend, of met instemming zou zijn begroet.

Omtrent de kwestie Hardegarijp zeide Prof. Van Niftrik volgens hetzelfde verslag:

„Het gaat z.i. helemaal niet om de strijd tussen de openbare en de Chr. School, maar enkel om concurrentie tussen Chr. Scholen. Zo handelt Chr. Nederland op het ogenblik. Formeel in overeenstemming met de wet, zij het met trucjes, maar tegen de materiële bedoeling van de wet. Waar blijft in deze fanatieke tijd het gezond verstand?”

Dit geeft reden tot verbazing. In de gerucht makende Utrechtse rede heeft Prof. Van Niftrik de zaak geheel anders gesteld. Daarin werd zij beschouwd als een hoogst ernstige principiële aangelegenheid, nu wordt daaraan, onbegrijpelijk, een gans ander karakter toegekend. Indien de zaak, volgens hem, inderdaad zo lag, waarom dan toch die Utrechtse rede?

* * *

In de vergadering van 1 Maart j.l. heeft, blijkens het reeds vermelde verslag, Prof. Van Niftrik ook gesproken over de „A.R. discipline”. De heer Schmal zal er vreemd van hebben opgekeken, dat hij een voorstander werd genoemd van deze discipline. Over dit punt veroorloven wij ons een enkele opmerking, mede omdat ons uit mededelingen

is gebleken, dat sommige Christelijk-historische sprekers in redevoeringen over de „partijdiscipline” bij ons handelen in zodanige zin, dat A.R. zouden worden verplicht in strijd met hun eigen overtuiging te spreken en te stemmen. Soms valt van die zijde het woord „kadaverdiscipline” of „kadavergehoorzaamheid”. Wij laten in het midden met welke bedoelingen zulke recensies te onzen aanzien worden gegeven en volstaan met de verklaring, dat er in onze kring zulk een discipline eenvoudig niet bestaat. Daarvan is schijn noch schaduw aanwezig. Het trekt de aandacht, dat mensen, die niet tot onze groep behoren, de indruk wekken, dat hun ervaring het zou rechtvaardigen aldus over ons vonnis te strijken.

Ook heeft Prof. Van Niftrik het grootste bezwaar „tegen het gecoquetteer met de A.R. zoals dat in een fractie geschiedt”. Het woord „fractie” kan niet slaan op een van de beide Christelijk-historische Kamerfracties, om reden er zelfs geen sprake is van een zo goed mogelijke samenwerking met de A.R., laat staan van „gecoquetteer” met hen. Het moet dus betrekking hebben op een of andere groep van Christelijk-historischen. Het is mogelijk, dat die er is, maar wij hebben geen kennis aan enige groep Christelijk-historischen, die zich overgeeft aan wat Prof. Van Niftrik haar ten laste legt. Dit kan ook gebleken zijn uit hetgeen wij voor en na over de verhouding en de samenwerking tussen C.H. en A.R. hebben opgemerkt.

Heeft Prof. Van Niftrik met dit woord bedoeld te verklaren, dat hij groot bezwaar heeft tegen het besluit van een van de algemene vergaderingen der C.H.U. inzake „contact” met de A.R.? Zo ja, dan zou het voor een reëel inzicht in de verhoudingen wel bevorderlijk zijn als daarvan onomwonden bleek. Overigens is, zoals men weet of weten kan tot heden geen uitvoering aan dit besluit gegeven.

De laatste rede van Prof. Van Niftrik heeft ons genoopt tot het vorenstaande. Gaan wij te ver als wij de hoop uitspreken, dat onze opmerkingen tot verheldering zullen bijdragen? Over de verhoudingen tussen de Christelijk-historischen onderling schrijven wij thans niet.

ZO MOET HET!

JAARVERGADERING

We hebben de 45ste jaarvergadering van onze kiesvereniging achter de rug. We mogen spreken van een jaar van activiteit. Ondanks een groot aantal bedankjes wegens vertrek enz. konden we toch nog een behoorlijke groei constateren. We hadden nl. op 11 Februari 1952 23 leden meer, dan we in 1951 hadden. Ook het bezoek der vergaderingen is gestegen. Was het normaal aantal bezoekers voorheen 25 tot 30, thans is dit opgelopen tot gemiddeld

50 per vergadering. Op de jaarvergadering van jl. Maandag 11 Februari waren zelfs 63 leden tegenwoordig. Ook financieel is er geen reden tot klagen. De stijging in het bezoek der vergaderingen wordt bereikt door een intensieve manier van uitnodigen. Ook zorgen we voor aantrekkelijke onderwerpen. Ongeveer 10 tot 14 dagen voor de vergadering zal plaats vinden worden de convocaties verzonden en aan de daarvoor in aanmerking komende dag- en weekbladen verzocht een berichtje

op te nemen over de te houden vergadering. Tevens wordt aan deze dag- en weekbladen verzocht het bericht in hun agenda op te nemen. Tenslotte wordt nog een herinnering aan de gezonden convocatie aan de leden toegezonden, die door hen ontvangen wordt op de morgen van de dag der vergadering. Vergeten is dus uitgesloten en de belangstelling zoveel mogelijk gewekt. De kiesvereniging in De Bilt is aan de vooravond der verkiezingen springlevend en hoopt met succes mede te werken aan het welslagen van het doel, waar ze altijd voor vergadert.

N. JANSEN, Secretaris.

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Van kleine dingen

Er zijn zo van die dingen, die af en toe vergeten worden te zeggen. Het komt me niet overbodig voor daar nu in het kort speciaal de aandacht voor te vragen. Het betreft hier, om het maar meteen te zeggen, de kleine verdrietelijkheden en vreugden van het organisatieleven. Veel secretarissen en penningmeesters klagen bij herhaling over de onachtzaamheid der clubleden in het betrachten van de juiste organisatorische omgangsvormen. Ik hoop, dat het zo niet te scherp is gezegd. Anti-revolutionairen houden er niet van met scherp te worden beschoten, wanneer ze „onder ons” zijn. Dat voorrecht reserveert men voor de politieke tegenstanders. En van harte. Onder broeders, ook onder jonge broeders zij men voorzichtig. Men zegge liever nooit ronduit dat het een slechte gewoonte is geen bericht van verhindering voor het bijwonen van een clubvergadering te zenden. Ook schijnt het bijkans een zonde tegen de Anti-revolutionaire zachtheid van zeden te zijn, duidelijk te zegen, dat het een miserabele houding is geen mededeling te doen, wanneer men zich genoodzaakt ziet het lidmaatschap van de club te beëindigen. En dan heet die beëindiging in officiële termen nog wel „bedanken”! In groter verband krijgen deze kleine verdrietelijkheden ook groter betekenis. Op heel wat bestuursleden, met name dan weer voorzitters en secretarissen schijnt het „blinken, opgaan en verzinken” zeer toepasselijk. Van de blinkende opgang wordt nog wel eens melding gemaakt, maar van het verzinken..... Dat valt ook niet mee. Ik wil het beamen. Maar wanneer de opvolger van de verzinkene een man is van bescheiden allure, te bescheiden zelfs om eigen opgang te berichten dan is het gevolg nodeloze — want te voorkomen — administratieve rompslomp bij het provinciaal en nationaal secretariaat.

Laat er orde zijn in het eenvoudige administratieve werk, dat voor rekening van elke club komt, opdat er orde kan zijn in de administratie van de provinciale verbanden en van de nationale organisatie. Veel te veel tijd wordt vermorst en verdaan wanneer tengevolge van de onachtzaamheid der plaatselijke besturen deze instanties niet over de juiste gegevens beschikken.

* * *

Het tweede gedeelte van hetgeen ik me voorgenomen heb te schrijven vind ik heel wat prettiger. Het gaat over een verheugende activiteit van enkele clubs, althans over pogingen dier clubs tot het opwekken van de animo in het werk der ARJOS-clubs.

De clubs in Heemstede, Almelo, Breda en Utrecht zenden een gestencild mededelingenblaadje aan de leden om de belangstelling voor het Anti-revolutionaire jeugdwerk te verlevendigen. Dat ik Heemstede hier eerst noem en de andere clubs daarna in alfabetische volgorde vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat de Heemstedse uitgave de beste is. Van het (gestencilde) maandblad *Let op U Saec* zijn twee jaargangen verschenen. De enkele nummers die ik ontving maakten een verzorgde indruk. Dit blad

geeft geen of althans zeer weinig organisatorisch nieuws, maar biedt in elk nummer korte artikelen, die geen andere bedoeling hebben dan de leden der ARJOS-club met de neus op de politiek te drukken. Als zodanig lijken ze mij zeer geslaagd. Het laatste nummer bevatte o.m. een artikeltje van Mr C. J. Verplanke over het Delftse debat tussen Dr Van Rhijn en Prof. Zuidema, dat — evenals het artikeltje Doorbraak — naar mijn gevoelen op een groter lezerskring aanspraak kan maken.

De samenstellers dezer blaadjes hebben gezinszins de bedoeling Nederlandsche Gedachten in het vaarwater te zitten. Tegen te grote opzet is dan ook bewust gewaakt. Wanneer men niet anders beoogt dan de belangstelling ter plaatse te wekken en gaande te houden en de band tussen de leden der plaatselijke club of clubs te verstevigen juich ik deze activiteit van harte toe. Hier zijn loffelijke initiatieven genomen, die tot vreugde stemmen. Dit wilde ik graag eens zeggen.

Mochten er clubs of districten zijn, die evenals de vier hiervoor genoemde een mededelingenblaadje regelmatig laten verschijnen dan zal de secretaris van de Nationale Organisatie, de heer Boven, toezending daarvan aan zijn adres zeer op prijs stellen.

Door belangstelling tot meeleven. Door meeleven tot activiteit. Ziedaar de weg, waarin de verdrietelijkheden worden opgeruimd.

C. D. VAN OOSTEN.

De verkiezingstoogdag

Het bestuur van het verband 's-Gravenhage heeft nu de eerste maatregelen genomen nodig voor een goede ontvangst van de duizenden deelnemers aan onze verkiezingstoogdag en voor een goed, vlot verloop van deze grote A.R. wapenschouw.

Practisch is nu vrijwel zeker dat de verkiezingen op 25 Juni a.s. zullen plaats vinden. Den Haag verwacht U dus op

Zaterdag 21 Juni, Hebt U die dag reeds in Uw agenda aangetekend?

Onder het motto: „De weg naar de ware vrijheid” zullen toespraken worden gehouden door Prof. Dr Gezina H. J. van der Molen, Dr J. Schouten, Prof. Dr S. U. Zuidema, H. Algra, Ds H. Jonker te Amsterdam en Mr C. J. Verplanke. De meeting vangt aan om 3 uur en zal om ± half zes worden besloten.

Integratie

EN STUDIE

H. ALGRA

Het woord integratie is nu voortdurend aan de orde. Integratie is het groeien of het maken tot een eenheid. Zo kunnen we zeggen, dat West-Europa in bepaalde opzichten snel wordt geïntegreerd, maar dat het op andere gebieden niet wil lukken. Maar de grote tendenz is toch naar verdere eenwording.

Dit heeft gevolgen voor de studie.

De mensen, die later stafwerk zullen moeten doen, bij een politieke partij, bij een Vakverbond, bij een handelsonderneming, op een van de departementen, of waar ook, ze zullen veel meer dan vroeger te maken krijgen met buitenlandse relaties.

Dat moeten jonge mensen zich goed realiseren, want het brengt consequenties mee betreffende hun studie.

In de dagen van de Renaissance reisden jonge kerels uit de gemeente Baarderadeel naar Spanje om er te studeren aan de universiteit van Salamanca. Vandaar gingen sommigen van hen naar Italië, om daar te promoveren. In de dagen van Beza, de opvolger van Calvijn, hebben honderden landgenoten, onder wie opmerkelijk veel Friezen, in Genève gestudeerd. Toen ging dat in één opzicht gemakkelijk: Latijn was overal de voertaal. Het Latijn heeft nu grotendeels afgedaan.

Maar de jonge mensen, die werkelijk een all-round vorming willen hebben, die hen later geschikt zal maken voor stafwerk, die moeten wel begrijpen, dat zij naar het buitenland moeten. Om de taal beter te leren. Om het land en het volk, de opvattingen en toestanden, de stijl van vergaderen en congresseren te leren kennen.

Hoe leer je dat?

Door in dat land te werken en te studeren. Of allebei te combineren, zoals b.v. in Amerika praktisch iedereen doet. Je leert het niet door te liften of te fietsen in de vakantie. Dat is voor de bevordering van een grondige talenkennis geen cent waard, vooral wanneer de jongelui ook nog met z'n beiden of met z'n drieën gaan. Hij, die zich het best kan redden, vraagt dan in de vreemde taal de weg, of bestelt iets in een herberg. Verder praten ze hun eigen taal onder elkaar. En als ze thuis komen, willen ze anderen wijs maken, dat ze zich in het vreemde land met de vreemde taal zo goed kunnen redden. En ze han-

teren zelfs met een zekere vaardigheid een paar omgangstermen, die ze hebben opgepikt.

Maar voor een werkelijk beheersen van de taal is veel en veel meer nodig. Men moet zich niet door de schijn laten bedriegen.

Zal Nederland werkelijk goed kunnen meedoen, dan moet het punt van de talenkennis en van de vaardigheid, om zich in de vreemde taal op conferenties,

vergaderingen en besprekingen goed uit te drukken, speciale aandacht hebben. Onze kooplui en zeevaarders zijn in dit opzicht nooit achterlijk geweest. Maar de mensen, die gestudeerd hebben, brengen er slag op slag maar weinig van terecht.

Zij merken vaak hun tekort eerst, als ze door plicht genoodzaakt, voor de praktijk komen te staan.

Dit is een zaak, die onze studerende jeugd zich wel goed mag realiseren.

Het bovenstaande artikeltje van de hand van de heer H. Algra vonden wij in het Friesch Dagblad. Wij achten de daarin aangesneden kwestie voor onze jongeren wel zo belangrijk, dat wij het in onze rubriek hebben overgenomen.

De Redactie van „Op eigen Wieken”.

Uit de Organisatie

Voor onze bibliothecarissen

De heer L. ter Maat, Bodendijk 5 te Aalten biedt aan: 1 exemplaar „A.R. Staatskunde” Deel I en II, door Dr A. Kuyper, gebonden in goede staat, tezamen voor f 3.50 en 6 jaargangen „A.R. Staatskunde”, maandeditie, 3de tot en met de 8ste jaargang (1927—1932), gebonden in bibliotheekband, in goede staat, voor f 1.25 per deel.

Stedelijk Verband Amsterdam

Op 15—17 Maart heeft het stedelijk verband Amsterdam een studie-weekend belegd in het „Teylingerbosch” bij Bennebroek. Dr A. Zeegers refereerde over het onderwerp: „In de greep van het dirigisme”.

Een club uit Amsterdam-Oost is bezig enige cursusavonden te organiseren. Voorts kan worden medegedeeld, dat nu ook Amsterdam internationale contacten heeft gelegd. Als uitvloeisel van het verblijf van een aantal Amsterdamse Arjosleden in het kamp op de Loreley in Augustus 1951 zal een groepje jongeren uit Keulen in de Pinkstervacantie Amsterdam bezoeken.

Wij hopen dat dit werk evenals dat elders het geval is ook hier o.m. zal leiden tot versterking van onze organisatie.

Provinciale en stedelijke verbanden en verkiezingstoogdag

Bij de voorbereidingen voor de verkiezingstoogdag hebben de besturen van de provinciale en stedelijke verbanden een belangrijke taak. Zij hebben de deelne-

ming uit hun provincie (stad) te stimuleren en de reis voor te bereiden en te organiseren.

Voor zover wij weten hebben de meeste van deze besturen deze taak reeds aangevast; wij hopen dat de overige inmiddels al gevolgd zijn.

Eind April moeten op het secretariaat der Nationale Organisatie in Den Haag de mededelingen uit iedere provincie binnen zijn omtrent het aantal bussen waarmee men uit de betrokken provincie naar Den Haag hoopt te komen. Ook moet worden meegedeeld, welke leuzen men op spandoeken e.dgl. denkt mee te voeren. Per circulaire zullen hierover nog nadere mededelingen worden gedaan.

De clubbesturen en de verkiezingstoogdag

Deze besturen hebben natuurlijk primair een taak in dezen: de deelneming uit eigen stad of dorp stimuleren, indien nodig een reisfonds instellen, en voorts in overleg met het bestuur van het betrokken gewestelijk verband het treffen van de nodige maatregelen voor de reis. Zijn al onze \pm 350 clubbesturen reeds diligent in dezen?

Cijfers.....

Het jaar 1951 is voor onze organisatie een bijzonder gunstig jaar geweest. Dit moge blijken uit het hiernavolgende staatje, waarin de cijfers per 1 Januari 1951 en per 1 Januari 1952 naast elkaar zijn gezet.

Provinciale Verbanden	Aantal clubs		Mannel. leden		Vrouwel. leden		Totaal	
	1-1-'51	1-1-'52	1-1-'51	1-1-'52	1-1-'51	1-1-'52	1-1-'51	1-1-'52
Groningen	37	44	356	373	176	217	532	590
Friesland	38	45	371	446	248	292	619	738
Drenthe	25	29	276	323	209	198	485	521
Overijssel	13	22	184	256	82	188	266	444
Gelderland	34	35	326	340	172	229	498	569
Utrecht	22	26	223	276	117	163	340	439
Noord-Holland	24	32	237	357	195	244	432	601
Zuid-Holland	69	77	919	890	458	520	1377	1410
Zeeland	13	27	146	300	49	145	195	445
Noord-Brabant en Limburg	5	9	42	87	14	48	56	135
Totaal	280	346	3080	3648	1720	2244	4800	5892

Zeeland heeft verhoudingsgewijze wel het grootste aandeel geleverd voor de uitbreiding van het aantal clubs en het aantal leden. Voor de verklaring hiervan zie U de in dit nummer opgenomen biografie over de heer Balkenende.

..... en hun waarde

Wij mogen en kunnen de waarde van deze cijfers niet hoog aanslaan bij de beoordeling van onze organisatie en haar werk.

Wij mogen dat niet doen omdat de mate, waarin onze organisatie beantwoordt aan haar laatste doelstelling — de verheerlijking van de Naam Gods — niet kan worden afgelezen uit cijfers betreffende het aantal clubs en het aantal leden. Wij kunnen dat ook niet omdat bij nadere analysering der cijfers zou blijken, dat absoluut gezien de Calvinistische jongerengroep zeer sterk te kort schiet reeds enkel in haar plicht tot bestudering der politieke vraagstukken in georganiseerd verband.

Met inachtneming van deze voorbehouden mogen de cijfers ons echter toch wel tot enige dankbaarheid stemmen. Want zij leren ons dat er in onze kring toch nog een flink aantal jongeren is, dat zich erop wil toelagen het verband te bestuderen tussen de christelijke religie en het leven van de staat.

Want daartoe hebben die 5892 jongelui zich gevoegd in clubverband. Niet om gemeenschappelijke gezellige avondjes te hebben met muziek, zang en een toneelstukje en ter afwisseling ook nog een toespraakje van een bekende politieke figuur over een of ander actueel politiek onderwerp, zoals dat bij de jongerenorganisaties der andere politieke partijen maar al te veel gebeurt, naar ons gevoelen zelfs bij de Federatie van Christelijk-Historische Jongerengroepen. De cijfers wijzen uit, dat de Arjos de grootste politieke jongerenorganisatie is in ons land en wij zijn er dankbaar voor dat dit zo is ondanks — of moeten wij hier schrijven: juist dank zij? — het feit, dat wij van onze leden serieuze

arbeid vragen en hen geen ontspanning bieden.

Kort verslag vergadering bestuur Nationale Organisatie

Op Vrijdag 29 Februari en Zaterdag 1 Maart is het bestuur der Nationale Organisatie in vergadering bijeen geweest in het Zendingscentrum der Gereformeerde Kerken te Baarn.

Ter tafel waren een tweetal brieven van het Nationaal Comité Nederland voor Europees Jeugdwerk, een brief van de Politieke Jongeren Contactraad betreffende het doen bijeenkomen van een Nederlands Jongerenparlement en voorts een brief van de Arjos „Valkenbosch” te 's-Gravenhage en één van de club te Alphen aan de Rijn. De twee laatstvermelde brieven handelden over de kwestie van de combinatie van het lidmaatschap van kiesvereniging en club.

Betreffende de verkiezingstoogdag werden enkele mededelingen gedaan. Elders in dit nummer kan men hierover een en ander vinden.

Met betrekking tot een gemeenschappelijk met de Jonge Union van de C.D.U. in Westfalen te beleggen conferentie werden enkele besluiten genomen. Aan de Jonge Union zal worden voorgesteld bijeen te komen in begin Juli in Duitsland: vlak over de grens. Behalve 5 leden van het bestuur der Nationale Organisatie en de leden van de commissie voor internationaal contact zullen onzerzijds voor deze conferentie worden uitgenodigd 13 Arjosleden, ieder aangewezen door een der besturen van de provinciale en stedelijke verbanden uit de leden van de bij het eigen verband aangesloten clubs. En voorts een aantal gasten. In totaal dus ca 30 personen.

Dit jaar zal weer één landelijke studieconferentie worden belegd. Als data zijn vastgesteld 26 en 27 September a.s. Behandeld zal worden het onderwerp: „Democratie”. Zodra de nodige definitieve afspraken zijn gemaakt zullen nadere mededelingen over programma en referenten volgen.

De Algemene Vergadering 1952 zal weer omstreeks 20 November worden gehouden. Zoals bekend zal dit de vergadering worden waarin afscheid zal moeten worden genomen van onze voorzitter de heer E. van Ruller, wiens „ambts”periode dit jaar afloopt en die gemeend heeft zich niet herkiesbaar te moeten stellen. In verband daarmee heeft het bestuur een dubbeltal opgemaakt, dat de Algemene Vergadering ter verkiezing van een nieuwe voorzitter zal worden aangeboden. Op dit tal staan de heren Drs G. J. Stapelkamp te Utrecht en Dr A. Veerman te Rijswijk. Beide heren hebben zich bereid verklaard deze candidatuur te aanvaarden.

Wij willen er nu maar meteen op wijzen, dat de clubs aan deze twee namen namen kunnen toevoegen. Dat recht hebben zij niet afzonderlijk maar gezamenlijk met 4 willekeurige andere clubs krachtens artikel 13a van onze Statuten, dat aldus luidt:

Het bestuur (der Nationale Organisatie B.) bestaat uit ten minste 17 leden:

1. een voorzitter in functie gekozen door de algemene vergadering uit een groslijst, welke wordt samengesteld:
 - a. uit een door het bestuur te stellen tweetal;
 - b. aangevuld met kandidaten, die door ten minste 5 aangesloten studyclubs worden voorgesteld.

Nu wij toch uit de Statuten aan het citeren zijn moge hier ook artikel 22 nog even volgen: „Voorstellen voor de Algemene Vergadering worden gemotiveerd ingediend en door het bestuur ter kennis van de clubs gebracht. Zijn zij niet van het bestuur der Nationale Organisatie afkomstig, dan deelt dit bij de ter kennisbrenging tevens zijn praeadvies mede”.

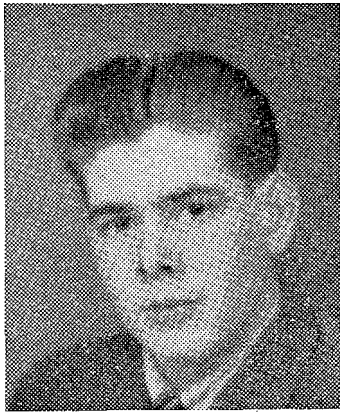
In Juli hoopt het bestuur weer in vergadering bijeen te komen. Het zou wel erg prettig zijn wanneer het eventuele voorstellen van clubs bestemd ter behandeling in de Algemene Vergadering reeds in die vergadering zou kunnen bespreken en zijn praeadvies daarop zou kunnen vaststellen. Het bestuur zou daarmee in de mogelijkheid komen te verkeren de clubs reeds in September volledig over de in de Algemene Vergadering te behandelen zaken te kunnen inlichten.

In de middagvergadering zal een onderwerp worden behandeld, waarin het werk der Arjos zal worden gezien in het kader van de politieke vorming der jongeren in het algemeen. Onze gedachten gaan uit naar een vergelijkende studie van de historische ontwikkeling van dit werk in een aantal westerse democratieën onder de belangrijkste daar aanwezige politieke groeperingen.

Ook hierover zullen te zijner tijd nadere

уаарррр уарррр уаррррррррр

Onze Bestuursleden

C. BALKENENDE

De Benjamin onder de bestuursleden der Nationale Arjos-organisatie is Balkenende, de vertegenwoordiger van Zeeland. Dat komt, omdat hij eerst in het jaar 2030 zijn honderdste verjaardag hoopt te vieren.

Balkenende is een Zeeuw. Een echte. Dat ziet U wel aan het einde van zijn naam. Deze jonge politicus is dus een worstelaar en tevens een ontzwemmer. Gelijk wij zullen trachten te bewijzen.

Evenals de meeste politici doorliep hij vlot de kleuterschool (in Biezeling), de lagere school (in Kapelle) en de Mulo (in Goes). Een diploma machineschrijven en een middenstandsdiploma vormden vervolgens de kroon op dit werk.

Sinds 1948 is hij werkzaam in de ouderlijke graanhandel in Biezeling. Wanneer ge door de Zuidbeefse landerijen een jeep ziet snorren en wanneer ge dan bovendien in die jeep Balkenende ziet zitten, dan van tweeën één: of ons bestuurslid doet in granen, zaden en peulvruchten of in Arjos-clubs.

Balkenende is nl. voor zijn Zeelandgenoten de man van de clubs. Uit zijn politieke loopbaan kan dan ook de jeugd van tegenwoordig lering trekken. Immers, Balkenende begon, net als iedereen, als gewoon Arjos-lid (in 1947), studeerde, en hij werkte. Maar toen ging hij clubs oprichten. Beter gezegd: hij liet clubs oprichten. Hij liet ze daarvoor komen: van het Noorden, van het Westen, zelfs Van Oosten.

De clubs rezen als paddestoelen uit de vruchtbare Zeeuwse bodem. Clubs, clubs en nog eens clubs. Al maar clubs. Het proces was niet meer te stuiten.

Heel Zeeland ontzwoom aan zijn politieke ingezonkenheid.

Is het wonder, dat zo'n man in 1950 secretaris van het Provinciaal Arjosverband werd, in 1951 bestuurslid van het streekverband Zuid-Beveland en in hetzelfde jaar de summos honores verwierf door bestuurslid te worden van de Nationale Organisatie?

Doch niet alleen de Arjos behoort tot Balkenende's hobbies. Neen, er is meer. Hij zingt. Niet zoals wij, maar echt! Tenor liefst. Heldentenor, zouden wij willen zeggen.

Voorts is hij Gereformeerd en (nog) ongehuwd.

En tenslotte stelt Balkenende declamatoria op, zoals „Strijders ende ballingen“, „Wij ende de jeugd ende Oranje“ endezovoort.

Nu hebt U Balkenende ten voeten uit. Doet er uw winst mee.

De Arjos-kampioen van Zeeland. Een Arjosiet van het zuiverste water.

Door het bestuur gekarakteriseerd met dat ene woord: trouw!

Door zijn provincie gekenschetst met zijn initialen: C. B. De l ende de u zijn daartussen uitgevallen.

H. SCHELHAAS Jzn.

Wie „ha Schelhaas“ zegt, zal Schelhaas' aandacht niet trekken. Maar wie „ha Schelhaas Jeezoon“ zegt, die begroet de vertegenwoordiger van het Stedelijk Arjos-verband Amsterdam in het Nationaal Arjos-bestuur.

Op de foto ziet ge hem. Niet de Schelhaas A t/m Zzn., maar de echte! De Jzn. De zoon dus van Dr J. Schelhaas (Hzn.), Gereformeerd predikant in Amsterdam-Noord.

Was Balkenende de Benjamin in het Nationaal Bestuur, we zouden Schelhaas de Jozef willen noemen. Hij dateert n.l. uit 1928 en is dus het op één na jongste bestuurslid.

Een bereisd man, deze Schelhaas. Geboren in Tzummarum (U zie de levensbeschrijving van Mej. Duker), het gymnasium bezocht in Kampen en later dat in Leeuwarden, in 1948 gaan studeren aan de V.U. in Amsterdam, conferenties bezocht in Duitsland en vrijwel dagelijks passagier van de pont over het IJ. Met het oog op dit laatste is het duidelijk, dat zwemmen een zijner grote liefhebberijen is. Dezelfde ledematen gebruikt hij

ALLES GEREED?

Wordt alles reeds in gereedheid gebracht voor de komende verkiezingsactie? Binnenkort ontvangen de kiesverenigingen de nadere mededelingen van het Centraal-Comité. Dus moet er snel worden gewerkt. Zijn financieel de nodige voorbereidingen getroffen? Zijn de huisbezoekers reeds uitgezocht? Zijn de adressen voor huisbezoek reeds verzameld? In de grote steden is men reeds druk aan het werk. Maar ook op de dorpen. Overal moet de zaak worden aangepakt!

intussen voor een andere liefhebberij: het orgelspel.

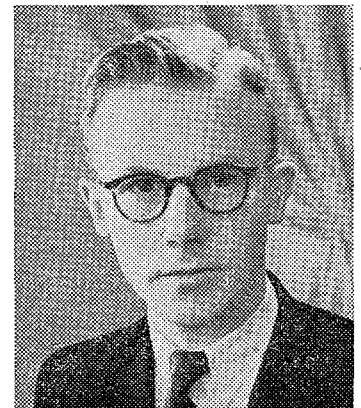
Doch komen wij thans ter zake. Schelhaas studeerde en studeert. Eerst twee jaar theologie (om een basis te leggen) en vervolgens sinds 1950 rechten. Daarnaast werkt hij. Wij bedoelen: daarnaast verricht hij ander werk. Zij het o.m. als journalist.

In de J.V. kwam Schelhaas op. Hij was een jaar bestuurslid van de Geref. J.V. Nieuwendam (Amsterdam-N.) en twee jaar penningmeester van de J.V.-ring Amsterdam-Noord.

Toen zag hij de kans schoon en richtte in 1951 in Nieuwendam een Arjos op. Op dezelfde dag werd hij voorzitter van die Arjos en in hetzelfde jaar schreef hij het bestuur van het Stedelijk Arjos-verband Amsterdam en tevens het Nationaal Arjos-bestuur binnen.

Derhalve is Schelhaas één der onzen. Wij zijn daar blij om. Want Schelhaas is weer anders dan de anderen. Dat heeft ook zijn voordelen. Schelhaas is n.l. de man van de achtergronden. Hij doorziet ze spoedig. Een ander gist, Schelhaas beslist — zo zouden wij willen opmerken. Het bestuur leert veel van Schelhaas. En Schelhaas leert wellicht ook van het bestuur.

Daarom is het goed, dat Schelhaas bestuurslid is.

STAAT EN

CO DUKER

Opvoeding

Kerschensteiner

Na het individualisme, dat bij Rousseau zo sterk tot uiting komt, openbaart zich een nieuwe stroming. Het sociale element, dat geheel uit de opvoeding verdwenen was, keert terug. Steeds duidelijker wordt ingezien, dat het kind naast zijn bestaan als individu ook deel uitmaakt van de gemeenschap. En hoewel de „individuele paedagogiek” ook in de 19e niet verdwenen is (Ellen Key, een Zweeds paedagoge, beschouwt „de on-aantastbare individualiteit van het kind” als richtsnoer voor haar opvoedingstheorie) doordringt toch de sociale gedachte meer en meer het opvoedingswezen (Pestalozzi, Dewey). Het blijkt echter moeilijk te zijn de juiste verhouding tussen individu en gemeenschap te vinden. Dit gelukte ook de Duitse paedagoog Georg Kerschensteiner niet. Deze stelt n.l. de gemeenschap te veel op de voorgrond en ziet hier eenzijdig de staat als hoogste vorm.

Georg Kerschensteiner werd in 1855 te München geboren. Hij werd onderwijzer, bezocht vervolgens het gymnasium, studeerde wiskunde aan de universiteit en werd, na leraar in de wiskunde te zijn geweest, benoemd als inspecteur bij het onderwijs. In 1920 werd hij professor in de paedagogiek te München.

Door Kerschensteiner viert de staatsburgerlijke opvoeding hoogtij. We moeten dit wel onderscheiden van de sociale opvoeding (o.a. Pestalozzi) die meerdere gemeenschappen erkent, zoals gezin, school, gemeente enz.; de staatsburgerlijke paedagogiek erkent er slechts één, n.l. de staat. Het eerste is dus een ruimer begrip dan het tweede.

Kerschensteiner is een vertegenwoordiger van de tweede richting. In wezen is zijn idee omtrent de staat gelijk aan die van de oude Grieken.

* * *

Hoe moet nu de school, volgens Kerschensteiner, ingericht zijn om goede staatsburgers te vormen? Dit is n.l. het enige doel, dat de school heeft na te streven!

Kerschensteiner ziet het staatsburgerschap nauw verweven met het beroep. Vandaar dat hij als eerste kenmerk hiervan het uitoefenen van een beroep ziet, ten dienste van de gemeenschap. Het gevolg is: beroepsonderwijs op de scholen! Handenarbeid moet worden ingevoerd en naast de gewone schoollokalen moeten er werkplaatsen, tuinen, school-

keukens en laboratoria komen. Het kind moet worden voorbereid op het beroep dat hij later zal uitoefenen en aan de (kinderen) oudere leerlingen moet reeds gezegd worden dat het beroep een belangrijk middel is om zichzelf in dienst te stellen van de gemeenschap. Er moet vooral de nadruk op gelegd worden dat men zijn beroep niet uitoefent voor zichzelf, maar voor de samenleving.

Van een lagere school, die algemeen vormend onderwijs geeft en bij de kinderen een ondergrond legt, waarop ze, na het verlaten der school in alle richtingen verder kunnen bouwen, moet Kerschensteiner niets weten. Zijn staatsidee overheerst.

Dat het grootste deel van de schoolkinderen nog niet weet, welk beroep het later zal kiezen, is van geen belang.

Evenmin is van belang, dat zeker een deel der kinderen later geen handenarbeid, maar hoofdarbeid gaat verrichten. Kerschensteiner ziet helaas ook niet in, dat het doel van alle opvoeding niet aan deze zijde van het graf ligt, maar dat de kinderen opgevoed moeten worden tot kinderen Gods, voor het tijdelijk en voor het eeuwig leven. Het is voor hem

geen reden om met zijn opvattingen te breken.

* * *

Het ligt voor de hand dat de didactiek van Kerschensteiner beter past op een middelbare dan op een lagere school. Hij heeft dan ook een leerplan voor de middelbare school ontworpen, waarin o.a. voorkomt: praktisch en theoretisch beroepsonderwijs, praktisch en theoretisch staatkundig onderwijs.

Hoewel dit onderwijs, aldus Kerschensteiner, nuttig en nodig is, kan het op zichzelf nog geen staatsburgerlijke opvoeding zijn. Bij deze opvoeding gaat het om een bepaalde gezindheid, om het verkrijgen van deugden, zoals hulpvaardigheid, werklust, ondernemingsgeest, enz., om karakter en wilsvorming. Het werken in groepsverband ziet hij als een belangrijk middel om dit te bereiken.

* * *

Toch wil Kerschensteiner het onderwijs niet doen uitgaan van de staat. Hij wil de gewetensvrijheid eerbiedigen. De school heeft rekening te houden met alle kerkgenootschappen; de voor allen verplichte staatsschool zou evenzeer in strijd zijn met de gewetensvrijheid als de gedwongen sekteschool.

* * *

Véél succes heeft Kerschensteiner met zijn hervormingen niet gehad. Ruim 50 verschillende vakscholen heeft hij gesticht, maar reeds tijdens zijn leven zag hij de achteruitgang.

In ons land heeft Kerschensteiner geen navolging gevonden.

Sociale Zekerheid (III)

Drs M. C. P. STAPELKAMP

In onze beide vorige artikelen hebben we in het kort gezien, wat men in het algemeen al zo verstaat onder Sociale Zekerheid. In Engeland heeft men het plan-Beveridge grotendeels uitgevoerd, en ook in ons land worden plannen gekoesterd om de reeds bestaande sociale verzekeringen met een aantal nieuwe voorzieningen samen in een groot systeem onder te brengen. De vraag is dus gewettigd, hoe wij hier-teenover dienen te staan.

Het mag als bekend worden verondersteld, dat de gedachte van de sociale verzekering juist in A.R. kring altijd naar voren is gebracht. We behoeven daarvoor alleen maar te verwijzen naar mannen als Talma en Kuyper. Dit was niet maar een toevalligheid. Door de sociale verzekering, waarbij arbeider en ondernemer beiden premie betalen, wilde men de zelfwerkzaam-

heid van beiden stimuleren. Om dezelfde reden waren de Anti-revolutionairen er steeds sterke voorstanders van, dat de uitvoering van de sociale verzekeringen zou geschieden door bedrijfsverenigingen (dus de betrokkenen zelf) en niet door Overheidsorganen als bijvoorbeeld de Raden van Arbeid. Dit alles paste geheel in de gedachte van het bedrijf als gemeenschap, waarin alle leden verantwoordelijkheid voor elkander dragen.

Socialisten en vrijzinnig-democraten dachten daar geheel anders over. Vadertje Staat moest dat doen. Denk maar eens terug aan het premievrij Staatspensioen, dat zoveel jaren in hun vaandel geschreven stond. Tegenwoordig zijn de socialisten de sterkste voorstanders van herziening en uitbreiding van de sociale verzekering. „Sociale Zekerheid van de wieg tot

het graf", dat is tegenwoordig hun leuze. Maar vergis U niet, tot het Anti-revolutionaire standpunt zijn ze zeker niet bekeerd. Ook nu nog moet Vadertje Staat het doen. De Staat betaalt tegenwoordig een belangrijk deel van de premie voor de verschillende sociale verzekeringen. Onder de Noodwet-Drees worden zelfs uitkeringen gedaan, waarvoor helemaal geen premie is betaald. En nog steeds zijn er aan socialistische kant bezwaren tegen een uitvoering van de voorzieningen door de bedrijfsgegoten zelf.

Bij de beoordeling van het streven naar Sociale Zekerheid moeten we deze feiten goed in de gaten houden. We moeten zeker niet de kant van de socialisten op. Want dan komt er van de zelfwerkzaamheid, zowel van arbeiders, als van ondernemers weinig terecht. Daarvan zijn nu reeds symptomen te bespeuren. Menig arbeider redeneert aldus: „Sparen voor de oude dag? Daar denk ik niet over, als ik 65 ben, trek ik wel van Drees". En men moet de dokters maar eens horen, hoeveel ziekenfondspatiënten ze voor de meest onnozele dingen op hun spreekuur krijgen. Heeft er één zijn pink gekneusd, het is zo: „veertien dagen ongevallenwet", hoewel er heus wel om gewerkt kan worden. Maar ja, men behoeft er toch zelf niet voor te beta-

len. Op deze manier verdwijnt alle verantwoordelijkheidsbesef. In Engeland is dat wel heel duidelijk gebleken.

Ook voor de ondernemers is een dergelijke ontwikkeling schadelijk. Er zijn er maar al te veel die aldus redeneren:

„De sociale voorzieningen zijn zo uitgebreid, wat zal ik me verder nog druk maken over mijn personeel". Vele personeelsafdelingen worden op deze manier gedegradeerd tot een afdeling die de administratie van de ziekenfondscouponnetjes bijhoudt en dergelijke. Het is wel duidelijk dat er van de gedachte van de bedrijfspgmeenschap dan weinig kracht uitgaat. Vooral wanneer de hoogte van de sociale voorzieningen tot in het absurde wordt opgevoerd.

Aan herziening van het systeem der sociale verzekeringen valt niet te denken, vooral uit administratieve overwegingen. Maar we zullen ervoor moeten waken, dat we niet een van boven opgelegd systeem krijgen, dat alle verantwoordelijkheidsbesef doodt.

We zullen moeten streven naar een stelsel, dat gedragen wordt door de bedrijfspgmeenschap, waarin allen zich verantwoordelijk voelen voor het welzijn van allen.

Tenslotte nog iets over het streven naar Sociale Zekerheid „van de wieg

tot het graf". Want dat is voor velen tenslotte het doel van al die sociale verzekeringen. Wat moeten we daar mee, is dat voor ons aanvaardbaar? Het zoeken van zekerheid schijnt een kenmerk te zijn van onze tijd. Denk nog maar een aan de wensen die Roosevelt voor de mensheid formuleerde: „Vrijheid van vrees, vrijheid van gebrek enz." Men wil alle risico's uitschakelen. Hoevele mensen zijn er niet ingelopen met de vredesoproep van Stockholm. Men wilde zekerheid van nooit meer oorlog. En wij? Als Christenen weten we ons in Gods hand, Hij zorgt voor ons. Ook voor wat de materiële dingen betreft. Uitdrukkelijk worden we vermaand, niet kleingelovig te zijn op dit punt. Dat wil niet zeggen, dat we nu maar alles op zijn beloop moeten laten. Naast bidden moeten we ook werken. Maar werken in het besef, dat God het is, Die het resultaat geeft. In Hem kunnen wij zekerheid hebben. Niet in de mensen, ook niet in een mooi stelsel dat de mensen hebben opgezet. Want dat kan zo ineens storten, en dan staan we. Dus, sociale verzekeringen, accoord. Dat past in het schema van bidden en werken. Maar we zijn fout zodra we daar een zekerheid van gaan maken, die de menselijke verantwoordelijkheid uitschakelt, en, wat erger is, die buiten de kring van ons geloof ligt.

A.R.J.O.S. in Drente

Het Prov. Verband van A.R.J.O.S in Drente kan op een zeer goed geslaagde Jaarvergadering-Toogdag terugzien. Des morgens waren naast de afgevaardigden van 21 clubs nog diverse belangstellende leden uit de gehele provincie aanwezig, terwijl de middagvergadering door bijna 400 personen werd bijgewoond.

De maand Februari leent zich voor onze provincie bijzonder voor de jaarlijkse bijeenkomst, getuige de steeds beter wordende opkomst. Voor de plattelandsleden is het werk op het land nog niet begonnen en als dan het weer zo bijzonder meewerkt als Zaterdag 16 Febr. j.l., komt dat het bezoek zeer ten goede. Ook het wisselen van de jaarvergadering tussen Assen en Hoozevee heeft zijn aantrekkelijkheden. Het vergaderen te Hoozevee dit jaar zal zeer zeker van invloed zijn geweest op het feit, dat de clubs uit de Statenkieskring Meppel allemaal tegenwoordig waren, uit de Statenkieskring Hoozevee voor 75 %, uit de Statenkieskring Assen voor 60 % en uit

de Statenkieskring Emmen voor 40 %.

* * *

Toen de voorzitter de heer J. Hollenbeek Brouwer van Assen de morgenvergadering op de gebruikelijke wijze opende waren ongeveer 70 personen aanwezig, die de consistorie van de Bentinckslaankerk geheel vulden. Zowel de voorzitter als de secretaris van onze Nationale Organisatie resp. de heren Van Ruller en Boven waren dit jaar verhinderd aanwezig te zijn, wat echter weer enigszins vergoed werd door de aanwezigheid van de heren Smalzenbroek en Bakker, resp. voorzitter en secretaris van het Prov. Comité van A.R. Kierver, in Drente, die beiden zowel des morgens als des middags in ons midden waren.

De jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester waren aan de clubs toegezonden en een geanimeerde bespreking volgde hierop. Onze organisatie is in het afgelopen jaar gegroeid tot 31 clubs met ± 525 leden. Met dankbaarheid werd gememoreerd de steun en medewerking van het Prov. Comité, dat met een belangrijke jaarlijkse bijdrage ons Arjos-werk in de provincie subsidiëert.

De bestuursverkiezing had tot resul-

taat, dat de penningmeester de heer H. Scholten van Emmen met algemene stemmen werd verkozen en dat gekozen werden mej. A. Loyenga van Diever, H. Eleveld te Smilde en L. Euving te Gees, in plaats van de heren G. Borgèr te Diever, R. Janssens te Smilde en D. Kiers te Geesbrug, die zich niet herkiesbaar hadden gesteld. Van deze bestuursleden werd afscheid genomen met enkele, door de voorzitter uitgesproken, hartelijke woorden. De door de club te Pesse gedane voorstellen, met het oog op de propaganda, werden besproken en goedgevonden werd, dat het Bestuur in een speciale bestuursvergadering deze zaken zal bespreken en aan de clubs daarvan mededeling zal doen.

Op de zeer goed bezochte middagvergadering eveneens in de Bentinckslaankerk gehouden sprak Prof. Mr I. A. Diepenhorst van Amsterdam over: „Waar het om gaat", terwijl Mevr. F. T. Diemer-Lindeboom van Rotterdam het slotwoord sprak met als onderwerp „Schouder aan Schouder". Door Mej. F. v. d. Kerk van Hoozevee werden enkele gevoelige gedichten voorgedragen, terwijl de heer Janssens met dankgebed deze dag besloot. H. M.

NOGMAALS

de Arjos

EN

de verkiezingen

H. SCHELHAAS Jzn.

In het vorige nummer stond op de laatste pagina een alleszins lezenswaardig artikel van de heer S.J. Jonker over bovengenoemd onderwerp. Hoewel ik de laatste wil zijn die de heer Jonker zal bestrijden inzake de strekking van zijn stuk, wil ik toch gaarne enige opmerkingen, met misschien een enigszins critische ondertoon maken. Immers de heer Jonker raakt hier ook de propaganda in de grote steden. Waar hij hier uiteraard zeer kort over schreef, bestaat de mogelijkheid dat ik dit gedeelte misverstaan heb. De heer Jonker, schrijvende over het propagandawerk in de grote steden, gaat hier zonder meer uit van art. 43 en geeft geen nadere exe-gese dan dat art. 43 volgens hem teveel een dode letter is. Dit zou men niet alleen van art. 43 maar zeker met evenveel recht kunnen zeggen van art. 45. Of wij inderdaad met een dergelijke exclamatie verder komen — speciaal in de grote steden — is voor mij een vraag. Voorshands deel ik niet het standpunt van de heer Jonker om überhaupt in de grote steden bij de propaganda geen gebruik te maken van de Arjos-organisatie. Een beroep op de propagandacommissie die natuurlijk ook in Amsterdam aanwezig is, is voor mij niet het eind van alle tegen-spraak. Het werk wordt m.i. teveel gecentraliseerd wanneer men hier begint bij de propagandacommissie ook al zal ieder rayon hier vertegenwoordigd zijn. Het meest opvallende hierbij is dat men hier slechts die mensen ziet die men overal ziet, m.a.w. hier zitten doorgaans de mensen die als het meest actief in de volksmond geprezen worden. Persoonlijk sta ik op het standpunt dat werkverdeling en zo mogelijk over alle leden, het meest effectief is. In de grote steden is dit van het allergrootste belang temeer waar hier de meeste lauwheid te vinden is. Immers hoe moeilijk krijgt men de mensen hier hetzij op de Arjos hetzij op de Kiesvereniging. Dit behoeft niet nader gearchuteerd te worden, daar de statistieken een hier niet erg geruststellend antwoord geven. De meeste kracht moet dus allereerst aangewend worden in de kring van het eigen rayon. Het is derhalve zaak dat iedere

kiesvereniging en Arjos opgaat in een door hen samen gevormde propagandacommissie, terwijl men daar als organisatoren die mensen in moet zetten, die verder geen bestuursfuncties bezitten. Deze mensen moeten allereerst een lijst gaan verzamelen van mensen van eigen richting die noch lid van de Arjos noch van de Kiesvereniging zijn. Deze mensen moeten persoonlijk bewerkt worden; ook hen, van wie men weet dat zij zeer sceptisch staan tegenover onze partij hoewel van huis uit Anti-revolutionair georiënteerd. Reeds meerdere malen heb ik sterk aangedrongen op huisbezoek, ook in Amsterdam en dan wijst de practijk uit dat het succes niet uitblijft. Het feit dat ouderen en jongeren samen op pad gaan en gaan spreken heeft hier bij verschillende mensen nu niet bepaald kwaad bloed gezet. Juist het persoonlijke initiatief wordt hier gewaardeerd, omdat juist hieruit blijkt dat deze mensen niet vergeten zijn. Ieder heeft op dit terrein evenveel te doen. Als voorbeeld wil ik hier gebruiken een voorval uit mijn naaste omgeving, d.w.z. Amsterdam-Noord. De Kiesverenigingen hebben de Arjos hier voorgesteld een permanente propagandacommissie te vormen, bestaande uit leden van K.V. en Arjos, waarbij het werk verdeeld moet worden over alle leden, terwijl de auctores bij voorkeur mensen dienen te zijn, die geen bestuursfuncties bekleden. Het allereerste doel is persoonlijk huisbezoek. De regeling van het verspreiden van pamfletten en dergelijke is wel noodzakelijk doch niet primair. Door dit huisbezoek zal gezocht worden naar een nauwere samenwerking tussen Arjos en K.V. en door zodoende alle leden in te schakelen mag men ook enigszins op succes hopen. Als poging tot nadere samenwerking tussen de Kiesverenigingen en Arjos werd op een jaarvergadering van een dezer verenigingen gesproken door 4 Arjosleden, hetgeen bijzonder gewaardeerd werd. En hoewel men misschien zou denken dat de Arjos hierdoor haar zelfstandigheid verliest, bewijst de practijk het tegendeel. Het brengt meer vuur en leven in beide terwijl men toch volkomen gescheiden blijft. Wat

beoogt een dergelijke samenwerking? Wel, zoals ik reeds zei een nauwer contact tussen oud en jong. Niet mogelijk? Toch wel. Hoewel dit als voorbeeld natuurlijk niet algemeen gesteld kan worden heeft een dergelijke samenwerking veel nut. De ouderen willen graag eens horen wat die agressieve jeugd te berde heeft te brengen (ook komen ze uit een zekere oudertrots: immers hun kinderen spreken op de K.V.! iets wat ze zelf misschien nooit gedurfd hebben!) terwijl de jongeren graag eens van de ouderen horen hoe zij nu over bepaalde vraagstukken denken. En... de eerste bescheiden poging mocht dan niet aan alle verwachtingen voldoen... er waren ook lieden die men anders nooit zag. De algemene mening was: dit moet herhaald worden. Weet men zo in een bepaalde streek of kring tot een hechte samenwerking te komen, dan mag ook straks bij de verkiezingen op de steun van velen gerekend worden, hetgeen in een stad als Amsterdam, waar veelal het werk door dezelfde personen geschiedt (vaak de afgevaardigden in de propaganda-commissie, die het doorgaans reeds druk genoeg hebben), wel hoogst belangrijk genoemd mag worden. Ook elders in Amsterdam is er door clubs persoonlijk bezoek gedaan, hetgeen inderdaad oogst opleverde. Hierbij spreek ik gaarne mijn voorganger, Mej. T. van Oosten, na, die voor Amsterdam slechts heil verwachtte wanneer de mensen persoonlijk bezocht werden. Overigens was ik het met het stuk van de heer Jonker geheel eens. Ik constateerde echter in Amsterdam, dat het reacties opleverde en daarom gaf ik, zozegged, een vervolghethaal, dat overigens zich beperkte tot speciale Amsterdamse aangelegenheden.

Huisbezoek

Het krachtigste wapen in de verkiezingsstrijd. Met huisbezoek worden de beste resultaten verkregen. Laat men dit onderdeel toch overal goed organiseren. Het kost haast geen geld. Gevraagd worden alleen vrijwilligers. Maar de huisbezoekers moeten goed worden geïnstrueerd. Daarvoor straks overal instructie vergaderingen. Het handboekje van huisbezoekers komt spoedig. En daarnaast nog een boekje „Wat deed de Kamerfractie“. Iedere huisbezoeker moet daarvan een exemplaar hebben. Het is pracht materiaal wat daarin geboden wordt.

Zorgt U voor het huisbezoek!

Staatsinrichting

De Ministers

Mr C. J. VERPLANKE

Nu de verhouding tussen Koning en ministers (Ned. Ged. d.d. 15 Sept. 1951), het parlementaire stelsel (Ned. Ged. d.d. 27 Oct. 1951) en het Nederlandse Koningschap (Ned. Ged. d.d. 13 Febr. 1952) aan de orde zijn geweest, kunnen wij ons nader bezig houden met de ministers, de dienaren der Koningin.

Over het ontstaan van het ministersambt, over de verantwoordelijkheid der ministers en over hun benoeming en ontslag is reeds vroeger (Ned. Ged. d.d. 15 Sept. 1951) gehandeld. Wij behoeven dus slechts nog enkele praktische gegevens te verstrekken.

* * *

De minister staat aan het hoofd van een departement. Onmiddellijk onder hem staat de secretaris-generaal. Is de minister afhankelijk van het goedgevonden der volksvertegenwoordiging en van het ontslag door de Koningin, de secretaris-generaal is ambtenaar en heeft dus geen politieke functie. Terwijl de ministers elkander opvolgen, is de secretaris-generaal het blijvend element. Met de richting van de politieke wind heeft hij niets te maken. Tezamen met alle onder hem werkende departementsambtenaren vormt hij het permanente personeel, dat steeds weer een andere chef (minister) boven zich geplaatst ziet.

Gewoonlijk beheert een minister één departement, al komt het voor, dat hij aan het hoofd staat van twee departementen, indien de nauwe samenwerking tussen deze beide (bijv. het departement van Oorlog en dat van Marine) zulks noodzakelijk maakt.

Al naar gelang van de uitbreiding van de bemoeienissen der Overheid worden er departementen ingesteld. Oorspronkelijk (omstreeks 1848) waren er negen departementen. Nadat in 1871 het departement van Hervormde Eredienst en het departement van Rooms-Katholieke Eredienst waren opgeheven, bleven er nog zeven over: die voor Binnenlandse Zaken, Justitie, Buitenlandse Zaken, Marine, Financiën, Oorlog en Koloniën. Dat zijn dus de oudste departementen.

Sindsdien zijn herhaaldelijk departementen gesplitst en andere ingesteld, zodat Nederland er momenteel veertien heeft: Algemene Zaken (in 1937 ingesteld en beheerd door de minister-president); Buitenlandse Zaken; Justitie; Binnenlandse Zaken; Financiën; Oorlog; Ma-

rine; Verkeer en Waterstaat; Wederopbouw en Volkshuisvesting; Economische Zaken; Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening; Sociale Zaken en Volksgezondheid; Uniezaken en Overzeese Rijksdelen; Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Elk departement heeft thans zijn eigen minister, behalve dat van Oorlog en dat van Marine, die tezamen onder leiding van één minister staan. Bovendien zijn er nog twee ministers zonder departement („zonder portefeuille”). Zulke ministers worden belast met meer speciale onderdelen van het regeringsbeleid (zo bijv. Minister Albrechts voor de productiviteitsverhoging) of zijn benoemd voor het bewaren van het politieke evenwicht in het ministerie (zo bijv. Minister Teulings).

Naast deze ministers kunnen door de Koningin staatssecretarissen, een soort onderministers, worden benoemd, die belast worden met het beheer van een bijzonder onderdeel van één bepaald departement en die dus in rang onder de betrokken minister staan. Zij zijn echter niet, zoals de secretaris-generaal, ambtenaar, maar hebben evenals de minister politieke verantwoordelijkheid. Treedt hun minister af, dan treden zij ook af. In 1949 werd voor het eerst zo'n staatssecretaris benoemd. Thans is er één toegevoegd aan de minister van Buitenlandse Zaken, één aan de minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, twee aan de minister van Oorlog (van

wie er één bovendien is toegevoegd aan de minister van Marine), twee aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid (één voor Arbeid en één voor Volksgezondheid) en één aan de minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen.

Ons land is dus thans vijftien ministers en zeven staatssecretarissen rijk.

* * *

De ministers vormen samen de ministerraad. Wekelijks komt de ministerraad bijeen om wetsontwerpen te behandelen en de grote lijn van het regeringsbeleid uit te stippelen.

De voorzitter van de ministerraad wordt door de Kroon benoemd. Hij is minister-president. Het is gebruikelijk de formateur van het ministerie — indien deze althans zelf zitting neemt als minister, hetgeen bijv. bij Prof. Romme, die het huidige ministerie heeft samengesteld, niet het geval was — tot minister-president te benoemen.

* * *

Tenslotte kennen wij nog ministers van staat.

De titel minister van staat is een eretitel, die aan staatslieden met bijzondere verdiensten wordt verleend. Met het ministersambt hebben zij niets te maken. Momenteel zijn er drie mannen, die de titel van minister van staat hebben gekregen, n.l. Jhr Mr F. Beelaerts van Blokland, Mr E. N. van Kleffens en Mr J. R. H. van Schaik.

Deraillement?

Uit een verslag van de C.H. Kiesvereniging te Nieuw Lekkerland, opgenomen in „Koningin en Vaderland” van 15 Februari 1952.

„Daar brengt de voorzitter tenslotte de in zijn openingswoord aangeduide samenwerking tussen A.R. en C.H. ter sprake. Vele malen (en laatst nog Mr Schmal in Willemstad ter vergadering van de Kiesvereniging aldaar) wordt er de samenwerking in de Gemeenteraad ten voorbeeld gesteld. Echter geeft iedereen in den lande toe, dat 't plaatselijk zeer verschillend kan zijn. Zo is 't ook bij de voorzitter, na ervaring van enkele jaren hier ter plaatse. Voorbeelden te over, dat *echte Christelijke wil* sporadisch gevonden werd, wel handelingen en uitspraken in 't openbaar, met *nevenbedoelingen* en met de macht van de *pers* achter zich. Dit is maar in 't klein, doch ergerlijk zijn toch wel de uitlatingen van de twee Kamerleden op de openbare vergaderingen der beide A.R. kiesverenigingen.

Zowel in 't dorp als wel te Kinderdijk vorige week gehouden. Als men dan zo graag *samen* wil, zo is de eindconclusie der vergadering, dan dient dat onchristelijke gedoe aan de kant, anders basta, met heel de A.R.

Helaas treurig, als christenen naast elkaar, maar er zijn grenzen.”

Wij zouden toch wel gaarne willen weten wat die beide A.R. Kamerleden hebben beoogd. Zouden de lezers van „Koningin en Vaderland” dit ook niet gaarne willen weten? Is dit een deraillement van „Koningin en Vaderland” of van anti-revolutionaire Kamerleden? Het eerste staat zonder nader commentaar vast. Het tweede vooralsnog niet.

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

KADERNUMMER

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Antirevolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

Bij de inzet der

Verkiezingen

Prof. Mr P. J. VERDAM

Er zit voor velen iets onbegrijpelijks in, dat de anti-revolutionairen enerzijds beweren, dat zij het van propaganda niet moeten hebben, maar dat zij anderzijds in verkiezingstijd zo'n grote activiteit opbrengen. Voor de anti-revolutionaire zelf is dat zo vreemd niet. Hij voelt wel waar dit in zit.

De A.R. Partij is een beginselpartij. Want zij weet zich geleid door dat beginsel. Dat fundament alleen is haar sterkte.

Maar iedere a.r. weet en voelt ook, dat het heel waardevol is om dit te zeggen, maar dat het daarbij niet blijven mag. 't Is mei sizzen net to dwaen.

Kuypers legde er in zijn laatste deputatenrede zo de nadruk op: „Liet onze partij zich, al was het slechts voor een overgangperiode, van de ere Gods en daarmee van haar levensbeginsel aftrekken, zo gingen we onder, om nimmer weer op te staan”. Maar daaruit trekt Kuypers dan ook, zonder er één woord tussen te zetten, de conclusie: „En daarom niet vertraagd en niet gearzeld”.

Die conclusie is juist en vloeit inderdaad rechtstreeks voort uit wat eraan voorafgaat. Want het is juist dat beginsel dat onze activiteit opwekt en ons enthousiast maakt.

Nu is enthousiasme een ietwat schaars artikel. Men hoort wel eens beweren dat men alleen echt enthousiast voor de a.r. kan zijn als men voor de volle 100% staat echter elk woord en achter elke stem, die al

onze kamerleden en andere vertegenwoordigers in de laatste jaren hebben laten horen. Ja, zo gezien moet enthousiasme wel schaars zijn. Want ook die personen maken fouten — maar misschien niet zo veel als U en ik in ons persoonlijke beleven van ons belijden. Maar al deden ze alles foutloos, de eerste bron van ons enthousiasme ligt in ons beginsel, waar we altijd op terug kunnen vallen omdat het nooit faalt. Dat beginsel geeft enthousiasme in overvloed.

Dr Colijn was gewoon de Deputatenvergadering te betitelen als de wapenschouw voor de verkiezingen. Zo kan men dit jaar de dag van Woensdag 9 April de dag der mobilisatie noemen.

Dat is dan een mobilisatie van de gehele strijdmacht, gereed om op te trekken naar alle fronten. De wapens, die ieder thuis heeft, zijn al grondig nagezien en in orde gemaakt; dus de eigen verenigingsfinanciën zijn verzorgd en men heeft gezorgd dat men weet op wie men een beroep zal doen.

De Propagandacentrale zorgt voor de ammunitie: Affiches, brochures, strooibiljetten zijn ter perse. De kiesverenigingen houden geregeld appèl en zorgen dat de geleverde voorraad benut wordt.

De stafkaarten worden bestudeerd en ieders operatieterrrein wordt uitgezet: huisbezoek heet dat in huiselijker bewoordingen. Dat woord huisbezoek doet het bij ons niet zo erg meer. Toch is het juist het middel, dat het best bij persoonlijke verantwoordelijkheid

DE DEPUTATENVERGADERING

De Deputatenvergadering, welke op Woensdag 9 April in het gebouw Tivoli te Utrecht werd gehouden, was goed bezocht en zij had een rustig verloop.

Wanneer men na afloop over de gang van zaken nog eens nadenkt, dan komt onwillekeurig wel de gedachte op dat het alles toch een beetje te veel in de sfeer van het traditionele gehouden wordt en bekruipt iemand het gevoel dat de organisatie van onze traditionele wapenschouw toch ook wel eens heel anders gehouden zou kunnen worden, juist omdat die traditionele wapenschouw waarlijk levend blijven moet in de partijorganisatie.

Te kwart voor elf werd de Deputatenvergadering geopend. De voorzitter Dr J. Schouten liet zingen Ps. 123 : 1. Het klonk nog steeds manlijk. De enkele vrouwenstemmen hier en daar verspreid, waren niet in staat er het manlijk karakter aan te ontnemen. Daarna las de voorzitter Jesaja 53 en ging hij voor in gebed, waarna onmiddellijk de Deputatenrede werd uitgesproken. Voor ditmaal handelde deze over het onderwerp: „Om de Christelijke vrijheid van mens en samenleving”.

In nadere bijzonderheden treden wij niet. De dagbladen hebben uitvoerige verslagen over deze Deputatenrede gepubliceerd en voor het overige is zij bij het Bureau van het Centraal-Comité verkrijgbaar. Deze rede werd voorts door de N.C.R.V. uitgezonden, zodat velen in het land dit hoofdmoment van de Deputatenvergadering konden meemaken.

Uit de aard der zaak was de morgenvergadering hier voor een groot deel mee gevuld. Na de openingsrede werd allereerst een telegram gezonden aan Hare Majesteit de Koningin. Dit luidde:

„De Anti-revolutionaire Partij te Utrecht in Deputatenvergadering bijeen betuigt haar grote afhankelijkheid en trouw aan Uwe Majesteit en Haar huis en bidt U Gods wijsheid en sterkte toe bij het vervullen van de grote taak waartoe God U heeft geroepen. — Schouten, voorzitter.

Hierop werden staande het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus gezongen.

Vervolgens werden in het bijzonder welkom geheten de Heer Mr J. A. de Wilde, die als vanouds, alsof er niets veranderd was, aan de bestuurstafel een plaats had toegewezen gekregen, Mevr. C. M. E. Kuyper, de enige overgebleven dochter van

Dr A. Kuyper en Dr H. A. Colijn, de enige nog levende zoon van Dr H. Colijn.

Velen hebben zich gedurende de morgenvergadering wel met enige bevreemding afgevraagd, wie toch wel de dame zou zijn, die naast Mr A. B. Roosjen aan de bestuurstafel had plaats genomen. Welnu, dit geheim werd eerst onthuld toen de voorzitter mededeelde dat voor ditmaal een tweetal leden van de „Christlich Demokratische Union” uit West-Duitsland aanwezig waren. De C.D.U. is een Christelijke Partij, welke bestaat uit Rooms en Protestanten. De dame was Mevr. Dr Louise Rehling — lid van de Duitse Bondsdag voor de C.D.U. De tweede afgevaardigde was de Heer Th. Siebel, eveneens lid van de Duitse Bondsdag. Mevr. Rehling is Evangelisch Luthers, de Heer Siebel is Reformiert.

Tot hen richtte de Heer Schouten zich in het Duits. En dat moet voor velen onzer toch wel een vreemde gewaarwording zijn geweest. Natuurlijk — het leven gaat door. De handelsbetrekkingen worden weer aangeknoopt. Het grensverkeer over en weer gaat zijn gang. Ook politiek werden contacten verkregen en daarover werd in ons blad regelmatig medelingen gedaan. Maar nu opeens — twee Duitsers in ons midden — en onze voorzitter die hen in het Duits ging toespreken. Twee Duitsers — ja, — twee Christen-Duitsers, die met ons van oordeel zijn dat het Evangelie van Jezus Christus de grondslag moet zijn van de staatkunde. Twee leden van de Duitse Bondsdag, die ons namens vele andere leden — en duizenden medestanders in het land — kwamen vertellen dat ook zij dit voorop wilde stellen. Daarvan gewaagde Dr Schouten in zijn welkomstwoord. En dit welkomstwoord werd door Mevr. Dr Louise Rehling beantwoord.

Rede van Dr Louise Rehling

Zij begon met haar hartelijke dank uit te spreken voor de ontvangen uitnodiging, waaraan met grote vreugde gevolg werd gegeven. Zij sprak haar goede wensen uit voor het verloop der vergadering en wenste de Anti-revolutionaire Partij daarbij Gods zegen toe. Reeds als kind had zij voor de eerste wereldoorlog Nederland leren kennen. Daarna had zij ervaren hoe Nederland in en na die eerste wereldoorlog voor

past. En niet alleen huisbezoek! Uw dagelijks kantoerbezoek geeft evenveel gelegenheid, misschien niet voor een lang gesprek, maar toch wel voor het tonen van Uw overtuiging.

Waarom noemen wij toch de vrouwen altijd 't laatst? Juist zij, al zijn ze misschien niet altijd van de laatste politieke details op de hoogte, voelen de algemene idee vaak beter aan. Dat geeft ze kracht van overtuiging naar buitenshuis en prachtige mogelijkheden van bezieling binnenshuis.

De jongeren blijven niet achter. Zijn tegenwoordig niet diegenen het meest enthousiast die als jongens van 13, 16 jaar het spannende werk deden? Schakel ze in waar dat maar mogelijk is!

En nu: wat zijn er voor verwachtingen?

Een mogelijkheid. De vaste lijn, welke de a.r. politiek kenmerkt, moet vroeg of laat de waardering vinden, waar zij recht op heeft.

Een zekerheid, ontleend aan de Deputatenrede van 1922: „Er zijn echter enkele dingen die we wel als zeker mogen aannemen. Evenmin als bij vorige gelegenheden zal de A.R. Partij 51 afgevaardigden naar de Tweede Kamer zenden”.

De grootste zekerheid: dat ons beginsel, hoe alles ook loopt, niet faalt en niet falen kan.

Zo weten wij dat ons werken het niet doet.

Zo werken wij, alsof het resultaat alleen van ons werken afhankelijk is.

vele Duitse kinderen had gezorgd, en zij meende te spreken namens de meerderheid van het Duitse volk dat zij daarvoor nog steeds dankbaar was. Daarna kwam het Nationaal Socialisme dat ook het Nederlandse volk zo diep heeft gekrenkt en niet alleen doordat het Nederland meesleepte in de tweede wereldoorlog, maar tevens omdat het alle zekerheden in Nederland naar buiten en naar binnen verbrak. Maar als Christin wist zij te spreken tot een vergadering van mannen en vrouwen die leven willen uit de vergeving der zonden in Jezus Christus onzen Heere. Daarom had zij ook zo ernstig geluisterd naar de Deputatenrede van de Heer Schouten.

Zij had daaruit begrepen dat niet ressentiment de drijfveer is van de Anti-revolutionnaire politiek, maar alleen en uitsluitend dat Evangelie. En dit had zij wederom goed begrepen, dat voor iedere politieke beslissing de eis van dat Evangelie moet worden gesteld. Geen Europees volk, zo zeide zij, heeft dit zo goed ervaren als het Duitse volk. In één generatie staat het nu voor de derde maal voor de taak de staat opnieuw in te richten. In 1918 heeft het Duitse volk dat gedaan op een verkeerde manier, want het zocht en vond een staatsvorm, zonder dat echter de mensen die deze staatsvorm moesten dragen, innerlijk waren vernieuwd. In 1933 trachtte het een duizendjarig Duits rijk te grondvesten zonder God en toen heeft het Duitse volk ervaren, op bittere wijze dat „Die in de Hemel zit zal lachen” en heel het trotse bouwsel van het Nationaal Socialisme werd door de hand Gods eenvoudig weggeveegd. En nu staat het Duitse volk radeloos bij de puinhopen die het Nationaal Socialisme heeft nagelaten.

Maar nu hebben dan toch brede kringen in Duitsland de waarheid erkend van de volstreckte totaliteit van God — van God die alles opeist — ook op staatkunde, ook op politiek. En dit nu heeft zij tot haar grote blijdschap ook gevonden in deze Deputatenvergadering en zij prees Nederland daarom gelukkig omdat dit besef in ons land reeds zo lang levend is. Ook tegenover de dreiging uit het Oosten, verklaarde zij, is er slechts één bolwerk bestand, het bolwerk van het Christelijk geloof. Dat is een geestelijk bolwerk. Het socialisme en het communisme — hoezeer zij ook verschillen — zijn wezenlijk en principieel hetzelfde en beide kunnen zij alleen principieel worden bestreden, ook in het denken over de mens en over de staat. En vooral wanneer wij dan denken over de Europese samenwerking komt het er op aan dat geestelijk bolwerk te versterken, al verstaan wij allen, zo eindigde zij, hoe zwaar en moeilijk dit alles is en hoopte zij dat God ook de anti-revolutionaire Partij in Nederland tot een zegen zou stellen.

Aangezien dit alles in het Duits werd verteld, meenden wij er goed aan te doen de inhoud van haar betoog iets uitvoeriger te moeten weergeven.

Daarmede eindigde de morgenvergadering.

De middagvergadering

Het Program van Actie

Om twee uur werd de middagvergadering geopend. Nadat twee coupletten van het Lutherlied waren gezongen werd terstond een aanvang gemaakt met de behandeling van het Program van Actie. Er waren geen amendementen gehandhaafd zodat de voorzitter gerechtigd was zonder meer, met hamerslag de zaak als afgedaan te beschouwen. Maar zo formalistisch is onze voorzitter niet of hij stelde iedereen die nog iets op het hart of op zijn lever had in de gelegenheid iets in het midden te brengen, en zo ontstond er enige discussie over de federalisatie en over de opbouw van ons leger, aan de orde gesteld door de Heren Smit uit Utrecht en Koning uit Enschede. Met slechts 6 stemmen tegen werd het Program van Actie ongewijzigd aanvaard.

Hieraan verbond de voorzitter echter een enkele opmerking met betrekking tot artikel 7, dat handelt over het onderwijs. Want sedert de opstelling van dit Program van Actie is er

in Nederland iets gebeurd. De strijd rondom het Christelijk onderwijs is weer opgeblaaid. Er dreigen opeens weer allerlei gevaren en de voorzitter deelde mede, dat het Centraal Comité unaniem de overtuiging is toegedaan, dat van de school met de bijbel geen problematiek mag worden gemaakt, maar dat het van oordeel is dat de Anti-revolutionaire Partij met eenparige schouder en met volle kracht en overtuiging moet opkomen voor het goed recht en voor de vrijheid van de school met de bijbel. Hij wees op de gevaren, die haar bedreigen, niet alleen van de zijde der Overheid, ook van de zijde van ons volk, maar ook van eigen zijde. Het is niet voor betwisting vatbaar, dat de school met de Bijbel niet zo in ons hart is gehandhaafd als noodzakelijk was en hij besloot met uit te roepen „Ouders, leeft mee, draagt deze school in Uw gebed, draagt haar met Uw offers, draagt haar ook in Uw meewerken en meelevens.

Dit werd door de Deputatenvergadering met grote- en geestdriftige bijval beantwoord.

Het voorstel inzake de wijze van candidaatstelling

Ook op dit voorstel waren geen amendementen gehandhaafd, maar ook nu stelde de voorzitter de zaak ter discussie. Een drietal sprekers opende het vuur, n.l. de Heren v. Ruller uit Geldermalsen, Griffioen uit Naarden en Hulst uit Rijssen. Het niet onvermakelijke betoog van de Heer van Ruller — overigens niet te verwarren met zijn broer uit Groningen — bracht enige ontspanning in de ernst welke onze discussies op de Deputatenvergadering pleegt te kenmerken. Nadat dit voorstel eveneens met slechts enkele stemmen tegen was aanvaard, werd de discussie daarover ongestoord voortgezet bij de behandeling van het volgende agendapunt — de vaststelling der lijsten.

Nadat deze waren voorgelezen werd zelfs een voorstel ingediend, hetwelk er toe leidde, dat practisch de discussie over het voorgaande agendapunt werd heropend. Maar opnieuw bleek de voorzitter niet zo formalistisch te zijn als hij wel eens wordt uitgetekend. Tenslotte is de Deputatenvergadering ook nog iets anders dan een vergadering van de Tweede Kamer. Daar zouden zulke dingen niet zonder zeer ernstig verzet van het Kamerlid Dr Schouten plaats vinden. De zaak waar het om draaide was de candidatuur van Prof. Scholten. De discussie geeft aanleiding tot veel commentaar. Nu gaan wij daar maar niet dieper op in. Er zijn enkele dingen gezegd, die straks nog wel eens nader uiteengezet zullen moeten worden. Nu doen wij er het zwijgen toe. En nu schrijf ik niet dat „vanzelfsprekend” de candidatenlijsten werden vastgesteld, zoals zij werden voorgesteld, want het was hier helemaal niet een kwestie van wie gelijk had. Een andere oplossing was, hoe dan ook, eenvoudig onmogelijk. Wat overbleef was eigenlijk maar één ding — en de Heer Schouten staat hier als partijvoorzitter waarschijnlijk niet alleen — er zijn meer partijvoorzitters in Nederland — en dat ene is, dat hij zijn grootste vijand niet zou willen toewensen een candidaatstelling voor te bereiden en te leiden. En ik geef het hem gaarne toe dat men zo iets veel beter als adjunct-secretaris van dichtbij kan meemaken dan het als voorzitter te leiden in goede banen.

Uitslagen der verkiezingen

Hierop volgde de mededelingen over de uitslagen der verschillende verkiezingen. De Heer Dr J. Schouten werd met 1252 van de 1359 uitgebrachte stemmen herkozen tot voorzitter van het Centraal Comité. De Heer Mr A. B. Roosjen werd met 932 van de 1359 stemmen gekozen tot tweede voorzitter.

De uitslag van de stemming over de zeven overige leden van het Centraal Comité was:

D. W. Ormel	234
A. Stapelkamp	1120
Prof. Dr Ir H. J. van der Maas	158
Prof. Dr Ir H. van Riessen ...	1260
Mr T. Bout.....	1269
Ir J. J. K. Dominicus	83
Ds H. Jonker	326
Prof. Dr J. Severijn	1027
L. W. H. de Geus	659
J. Tjalma	682
Ds D. Biesma	853
Ds J. P. Geels	482
Prof. Dr H. H. Ridderbos	259
Prof. Dr S. U. Zuidema	1098

Tot voorzitter van de Dr A. Kuiperstichting werd gekozen Dr J. Schouten en tot penningmeester de Heer J. A. Fock, accountant te Voorburg.

Dit gaf de voorzitter aanleiding enige zeer hartelijke woorden te richten tot de Heer Dr J. J. C. van Dijk en met grote bijval werd besloten dat uit naam van de Deputatenvergadering een warme dankbrief zou worden gezonden aan de scheidende penningmeester, die vanaf de oprichting — dus meer dan 30 jaar — met voorbeeldige toewijding de zaken van de Dr A. Kuiperstichting heeft behartigd.

Tot leden van het College van Gemachtigden werden gekozen de Heren Dr J. Donner, Dr A. A. L. Rutgers, Mr G. H. A. Grosheide en H. Smitskamp.

Tot leden van de financiële commissie werden herbenoemd de Heren Mr A. Bruch, J. C. Haspels en J. A. J. Jansen Maneschijn. Inmiddels had de Heer Mr A. Bruch een rapport ter kennis gebracht van de vergadering met betrekking tot de financiën. Dit rapport drukken wij in dit blad afzonderlijk af.

Hierna werd de Deputatenvergadering gesloten nadat wij eerst nog gezongen hadden Ps 89 vers 7 en 8, en nadat Mr A. B. Roosjen was voorgegaan in dankgebed.

DE PARTIJ in actie

1. De kandidatenlijst

De kandidatenlijst welke door het versterkte Centraal-Comité, ingevolge artikel 19 van het Reglement voor de candidaatsstelling, is vastgesteld in zijn vergadering van 24 Maart j.l. en welke door de Deputatenvergadering is aangevaard, luidt als volgt:

1. Dr J. Schouten
2. Mr A. B. Roosjen
3. Prof. Mr P. S. Gerbrandy
4. Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot
5. A. Stapelkamp
6. C. v. d. Heuvel
7. Mr J. Algera
8. Mr J. Terpstra
9. Mr Dr E. P. Verkerk
10. A. W. Biewenga W.zn
11. Ds J. Fokkema
12. Ds C. v. d. Zaal
13. Dr J. van Baal
14. H. van Eysden
15. Drs C. P. Hazenbosch
16. Mr Dr J. Meulink
17. Dr W. P. Berghuis
18. Mr Dr N. G. Geelkerken
19. W. Noomen
20. Prof. Dr L. W. G. Scholten
21. Mr T. A. van Dijken
22. J. Smalzenbroek
23. Mr J. J. Hangelbroek
24. Mr Th. A. Versteeg

Aangezien, ingevolge artikel 1 van voornoemd reglement, de nummers 2 tot en met 10 van deze lijst over drie groepen van lijsten worden verdeeld, zullen

derhalve de lijsten niet in alle kamerkieskringen gelijkkluidend zijn, met uitzondering van de lijsten welke zullen worden ingediend in de Kamerkieskringen Tilburg- en Assen.

De namen van de heren Mr A. B. Roosjen, A. Stapelkamp en Mr J. Algera zullen voorkomen op de lijsten in de Kamerkieskringen Leeuwarden, Den Helder, Amsterdam, Haarlem en Utrecht. De namen van de heren Prof. Mr P. S. Gerbrandy, C. van den Heuvel en Mr Dr E. P. Verkerk zullen voorkomen op de lijsten in de Kamerkieskringen Leiden, 's-Gravenhage, Dordrecht, Rotterdam en Middelburg.

De namen van de heren Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot, Mr J. Terpstra en A. Biewenga zullen voorkomen op de lijsten die door de overige Kamerkieskringen worden ingediend, t.w. Groningen, Assen, Zwolle, Arnhem, Nijmegen, Tilburg, 's-Hertogenbosch en Maastricht, met dien verstande dat de lijsten in Assen en Tilburg geheel gelijkkluidend zullen zijn, zodat deze, krachtens de kieswet als één lijst gelden.

De plaatsen 19 en 20 worden door de Kamerkieskringen zelf ingevuld.

2. Nu drie nummers van het contactorgaan

Na dit nummer van het kaderorgaan verschijnen tot vóór de dag der stemming drie nummers van het contactorgaan achter elkaar, die geheel gewijd

zullen zijn aan de komende verkiezingen. In verband daarmee is het gewenst dat de besturen der Kamerkieskringen de redactie zo uitvoerig mogelijk inlichten over de te voeren actie, met name de grote vergaderingen welke zullen worden georganiseerd, opdat daarvan zo veel mogelijk mededeling kan worden gedaan. Men wachte daarmee niet te lang maar zende berichten zo spoedig mogelijk in.

3. De Propaganda-Centrale heeft vergaderd

De Propaganda-Centrale is op Zaterdag 5 April te Utrecht in vergadering bijeen geweest onder leiding van haar nieuwe voorzitter Prof. Dr P. J. Verdam. De Propaganda-Centrale kan zich met deze benoeming van het Centraal Comité van harte gaarne verenigen. Voorts werd een hartelijk welkom toegevoerd aan de heer A. R. de Kwaadsteniet, die zeer ernstig ziek is geweest en door Gods genadig bestel weer geheel is hersteld. Twee punten stonden op de agenda, nl. de bespreking van de statistiek over de ledenaantallen, de aantallen uitgebrachte stemmen etc. Dit punt is echter, jammer genoeg overigens, in het geheel niet aan de orde gekomen.

Het tweede punt, de bespreking over de te voeren propaganda-actie vorderde nl. de gehele middag. Bijzonderheden delen wij thans niet mede. Zeer binnenkort ontvangen de kiesverenigingen volledige inlichtingen over de affiches, de bro-

chures, de strooibiljetten en de vlugschriften die door het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld. Aan de hand daarvan kunnen zij dan nagaan wat voor hun omgeving het meest geschikte materiaal is. Overigens — en dat is een goed ding — gaan steeds meer Kamerkieskringen er toe over deze zaak niet maar aan de kiesverenigingen over te laten, maar het in meerdere of mindere mate te centraliseren, waardoor meer waarborg aanwezig is dat overal, maar dan ook in ieder dorp en in ieder gehucht, actie zal worden gevoerd.

Daarbij wordt gevoegd een toelichting, waarin tevens allerlei nadere bijzonderheden ook over andere aangelegenheden worden gegeven.

Een en ander zal zo spoedig mogelijk worden tot stand gebracht.

4. Voor het huisbezoek

Wij vragen wat de propaganda-activiteit betreft vooral voor één ding de aan-

dacht: het huisbezoek. Dat is ons sterkste wapen. Het meest effectief en het minst kostbaar wat de financiën betreft. Laat men dit onderdeel toch vooral met zorg organiseren. En laat de huisbezoekers toch ook goed bewapend en uitgerust naar het front marcheren. Geef daarom aan iedere huisbezoeker niet slechts één, maar meer exemplaren van:

- 1e. Het Handboekje voor huisbezoekers.
- 2e. Onze mannen in de Kamer.
- 3e. De Deputatenrede.

opdat zij op bepaalde adressen, al naar het gesprek loopt, een exemplaar ter lezing kunnen achterlaten. Naast de massa-bearbeiding is vooral de individuele bearbeiding van de grootste betekenis. Bij aantallen besteld wordt op deze geschriften een goede korting gegeven. En voorts geve men de huisbezoekers voor ieder adres een aantal vlugschriften mede.

Nogmaals — het huisbezoek heeft waarde. Door huisbezoek **wint men en werft men** — en vooral ook — **behoudt men**. Bestel daarom zo ruim als U slechts mogelijk is.

Ook de massabearbeiding is nuttig en goed. Dat moet gedaan worden omdat anderen het doen en wij niet mogen achterblijven. Maar het huisbezoek is **ons wapen** en veel — veel **belangrijker**. Maar dan ook de huisbezoekers uitstekend uitgerust.

5. Jubileumboek A.R. kiesver. Amsterdam

Er zijn nog wat exemplaren van het jubileumboek over. Wie daarvan nog een exemplaar in zijn bezit wil hebben, kan deze bestellen bij het Bureau Centr. A.R. Kiesver., Talmastraat 41, Amsterdam-Z. De prijs is dan f 2.50. Het boekje is gebonden in linnen stempelband, plm. 100 pagina's groot en met 28 foto's verlucht.

* * * Gesluierde propaganda

„De Groene” heeft vele jaren een eigen plaats ingenomen onder de Nederlandse weekbladen.

Zijn litteraire en culturele standing bracht het in vele gezinnen, die op zichzelf niet gerekend konden worden tot een geestverwante familie van dit blad.

Men waardeerde echter de onafhankelijkheid, de dikwijls stijlvolle inhoud en de vrije geest. Zo kreeg „De Groene” een eigen kleur en een eigen plaats. Sinds de oorlogsjaren is dit veranderd. Prof. Josephus Jitta wees daarop in de „Haagse Courant”.

Hij aarzelde niet te verklaren, dat dit weekblad een crypto-communistisch karakter draagt. Daarmede bedoelende, dat dit blad systematisch, maar in bedekte termen, propaganda voert voor het bolsjewisme.

Het is niet te verwonderen, dat dit bij de man, die zelf een aantal jaren hoofd-redacteur van „De Groene” was, het hart raakt.

„De Groene” — zegt hij — noch zijn anonieme redactie, noch zijn anonieme politieke medewerkers, zijn allerminst groen. Maar onder deze onschuldige kleur verbergen zij beschouwingen van een gevaarlijke politieke strekking”. Dit raakt niet alleen Prof. Jitta, maar ook het Nederlandse volk.

Dit week op week gesluierde propaganda voeren is niet zonder gevaar. Zoals in elk opzicht een dubbelzinnig op-

treden bij mannen als Buskes, Van Niftrik en vele anderen bedenkelijk is.

Temeer waar de tegenweer onvoldoende is. De strijdbijl moet maar niet alleen bij de verkiezingen gezwaaid worden.

Een Christen moet op staatkundig en maatschappelijk gebied altijd militant zijn. De beste verdediging is de aanval.

* * * De taal der cijfers

Het is ontegenzeggelijk, dat in het laatste kwartaal van 1951 onze handelsbalans een aanmerkelijk beter beeld vertoonde.

In Januari van dit jaar bleef dit gunstig beeld bewaard. Een dekkingspercentage van 93 is nog zeer belangrijk. Doch Februari was alweer belangrijk slechter.

Daarom is er voor juichkreten nog geen aanleiding, al is te hopen, dat inderdaad de basis van onze handelsbalans steviger is geworden. Waarschijnlijk zal de invoer weer stijgen, als de beperking van de tweede helft van het vorige jaar „uitgewerkt” is. Daarnevens treedt het seizoenkarakter op en zijn we bij de export mede afhankelijk van de belemmerende bepalingen van andere landen.

De beperking van de invoer van zuivelproducten in de Ver. Staten van Amerika is er een voorbeeld van.

Over de laatste drie jaar ligt de toestand als volgt:

Jaar	Invoer (in mill. gld.)	Uitvoer	Dekk.-perc.
1949	5.297	3.794	72
1950	7.752	5.288	68
1951	9.672	7.415	77

Deze cijfers weerspiegelen een belangrijk stuk initiatief en energie van het Nederlandse bedrijfsleven.

Doch ze wijzen ook op de kwetsbaarheid, die de Nederlandse handelsbeweging nog steeds bedreigt.

* * * Een stoot in de richting van vrijheid

De verkiezingen in Amerika worden voorafgegaan door verkiezingen in Nederland. Voor de wereld misschien minder belangrijk, voor ons land niettemin van betekenis.

Grote verschuivingen vallen niet te verwachten.

Ons stelsel van evenredige vertegenwoordiging laat die niet toe.

Toch betekent voor- of achteruitgang van stemmen heel veel.

Omdat deze duidelijk maakt wat in ons volk leeft.

Een flinke toeneming van het totaal op de Antirevolutionaire lijst uitgebrachte stemmen zou betekenen een stoot in de richting van minder staatsbemoeiing en meer vrijheid.

Een volk, dat eigen verantwoordelijkheid kent, moet zich keren tegen de Staatsvoogdij en de bureaucratie.

Daarom alleen reeds kan de uitslag van de verkiezingen grote invloed hebben op het toekomstig regeringsbeleid.

* * * *Het Witte Huis*

De komende Presidentsverkiezing in Amerika is niet alleen van betekenis voor de Verenigde Staten zelf, maar ook voor Europa en Nederland. De voorverkiezingen wezen op de grote populariteit van generaal Eisenhower.

Met hem maken de Republikeinen een kans, die zij wellicht met Taft niet, of in veel mindere mate, zouden hebben. Voor ons werelddeel is van de grootste betekenis, dat deze grote figuur Europa kent. Niet alleen gedurende de oorlogsjaren, doch ook door zijn verblijf thans. Zijn verkiezing waarborgt een buitenlandse politiek, die op samenwerking met Europa gebaseerd is. Dat niet alle Republikeinen dit voorstaan bewees o.m. een rede van oud-president Hoover.

De democraten zitten in het zadel sinds 1932.

Een wijziging na twintig jaar zou reeds opzichzelf wenselijk zijn. De verkiezing daarbij van een Eisenhower zou, naar wij menen, handhaving en versterking van het Noord-Atlantisch pact betekenen en dit is voor West-Europa en voor Nederland een levensbelang van de eerste orde. Daarom roept de vraag, wie de toekomstige bewoner van het Witte Huis wordt, ook aan deze zijde van de Oceaan grote spanning op.

*R*uit het *Parlement*

DR. A. VEERMAN

Geen melige lui

Er zijn in het leven van die dingen, waarvan men op een gegeven moment zegt: „Hoe is het mogelijk, dat we daar niet eerder aan gedacht hebben”. Van die simpele vanzelfheden, waar je toch maar nooit op gekomen bent.

Daar heb je nu onze kandidatenlijsten. Daar hebben we van alles aan gedaan. We hebben de heren gewogen, gekeurd, beklopt, betast. We hebben gelet op hun ligging, hun houding, hun zuiverheid en zwaarte. Maar alles in geestelijk opzicht. En we hebben één ding vergeten. Daarvoor heeft de heer Algra de ogen geopend.

In de Eerste Kamer sprak hij over onze soldaten. De opleiding wordt geremd, doordat de lichamelijke conditie van de Nederlandse jeugd weinig bevredigend is. De grote betekenis van die lichamelijke conditie wordt niet voldoende ingezien. Bij vele jonge kerels en ook bij de militaire autoriteiten bestaat hiervoor te weinig belangstelling. Dat komt, omdat duizenden mensen wel met een kromme rug en een sjaal tot aan de nek zitten te kleumen en te krijsen op de tribunes van een voetbalveld, maar er niet voor te vinden zijn, zelf hun benen ferm te gebruiken.

De Overheid, zo vond de heer Algra, moet nu maar eens het voorbeeld geven. Het gaat immers om de weerbaar-making van ons volk. Zij moet bij de aanneming van ambtenaren aan de sollicitanten vragen, hoe het bij hen gesteld is met gymnastiek, wandelen, zwemmen en dergelijke. Al die melige lui, die altijd krom zitten, moeten lichamen fit gemaakt worden.

Het was maar een opmerking zo terloops, maar wat een perspectief. Want het voorbeeld van de overheid kan niet betekenen, dat zij alleen de ambtenaren fit gaat maken. Dan zou zij al te veel lijken op die kleumerige lieden op de tribunes. En hoe zouden al die robuste, pittige ambtenaren respect kunnen hebben voor melige ministers en kromme kamerleden.

In ons urgentieprogramma moet komen: De overheid stelle gelden beschikbaar, teneinde, tot verbetering der lichamelijke conditie en tot verhoging van de weerbaarheid van regering en volksvertegenwoordiging, te komen tot de aanleg van een zwembassin in de Hofvijver en tot de inrichting van de Rolzaal tot gymnastieklokaal, een en ander volgens bij de

wet te stellen normen, welke o.m. dienen te bevatten, dat voor de vrouwelijke kamerleden afzonderlijke oefeningen vastgesteld worden.

En bij de eerstvolgende candidaatsstelling verwachten we op de groslijst achter de namen niet alleen een opgave van leeftijd, kerkelijke gezindte en maatschappelijke betrekkingen, maar ook van de salto's die zij gemaakt hebben en van hun prestaties in de schoolslag en de vrije slag. Want wij willen ook in onze fractie geen melige lui.

Stenen voor brood

Voor ons is dit verhaaltje maar een aanloopje tot het parlementaire overzicht. Voor de heer Algra was het de inleiding op wat hij zeggen wou over de geestelijke conditie van de soldaat. Daarover sprak hij zeer behartigenswaardige woorden.

Na de oorlog heeft voortdurend het Humanistisch Verbond bij de Regering aangeklopt, om ook betrokken te worden bij de geestelijke verzorging. Daar was voor dat Humanistisch Verbond veel aan gelegen. Wat het wilde, dat was in beginsel de erkenning te verkrijgen, dat het op een lijn gesteld diende te worden met de kerken. Wat voor de protestantse christenen en voor de roomsen geschiedt vanwege de kerken, zou voor de buitenkerkelijken behoren te geschieden door het Humanistische Verbond. Anders gezegd: men wenste geen erkenning van de bijzondere positie van de Kerk.

Die erkenning heeft het Verbond niet gekregen. En terecht. De Kerk neemt in het leven een volkomen enige plaats in, omdat zij niet door mensen is ingesteld, maar door Gods Zoon. En die Kerk brengt aan de soldaat de boodschap van het geloof. Dat is door niets anders te vervangen.

De heer Algra tekende heel scherp de taak van de geestelijke verzorging. Zij is een onmisbaar onderdeel in het leger, waar alles er op gericht is, de soldaat klaar te maken voor het oorlogswerk, als 't moet.

Daarom moet ook de geestelijke verzorging gericht worden op het front, als 't moet. Juist daar, als het menens wordt, in het vuur, mag de veldprediker niet ontbreken. Ds Sillevius Smit heeft daartoe het voorbeeld gegeven; ds Tiemens heeft dat voorbeeld nagevolgd en dat met zijn bloed betaald.

Wanneer de soldaten vooruit stormen, dan is vlak achter hen de veldprediker, om de gewonden en de stervenden bij te staan. Op dat ogenblik is er maar een boodschap, die waarde heeft, de boodschap van het Evangelie. Wie die boodschap niet brengt, aan hem mag men de geestelijke verzorging niet toevertrouwen.

Er wordt voor onze soldaten nuttig werk gedaan. Er wordt gezorgd voor ontspanning en ontwikkeling. Niet alleen in stoffelijk opzicht is de positie van Jan Soldaat aanmerkelijk verbeterd. Ook in onstoffelijk opzicht wordt er gelukkig heel veel gedaan. Ieder, die daaraan wil meewerken, is welkom. Maar de geestelijke verzorging in engere zin is de zeer bijzondere taak van de Kerk. Daar mag niet aan getornd worden.

Afscheid?

Minister Lieftinck had in de Eerste Kamer zijn financieel beleid te verdedigen. Voor de laatste maal? De geruchten over 's ministers vertrek zijn geluwd. Maar toch is het niet onwaarschijnlijk, dat na de verkiezingen een einde komt aan dit zevenjarig beheer van het ministerie van Financiën.

Op dit heengaan was in elk geval de rede van Mr de Wilde afgestemd. Niet de details van de aanhangige begroting waren nu, een paar maanden voor het afscheid, belangrijk. Het ging om de grote tegenstelling, die de strijd van de Anti-revolutionairen tegen deze minister heeft beheerst. Voor ons, aldus Mr de Wilde, is het particulier bezit een van de meest hechte steunpilaren van de Westerse beschaving en voor het behoud van onze duur gekochte geestelijke vrijheid. Zeker, aan dat stelsel kleven bezwaren en gebreken; die zal men door het doen veldwinnen van goede beginselen en door een doelbewuste politiek moeten bestrijden en verbeteren. Maar deze gebreken doen niet af aan de waarheid, dat het wegvallen van het particulier bezit zou leiden tot een andere maatschappelijke structuur, waar het met de persoonlijke vrijheid en verantwoordelijkheid van de mens kwalijk gesteld zou zijn. En de gevolgen daarvan zouden niet alleen treffen degenen, die iets bezitten, maar ook hen, die niets of niet veel bezitten.

Heel duidelijk is er in onze samenleving een streven, om het particulier bezit naar de achtergrond te schuiven en het overwicht van de Staat te bevorderen. Dat is een achteruitgang. De volkskracht wordt er langzaam maar zeker door ondermijnd. Overbrenging van het bezit in handen van de overheid betekent, dat men een eind maakt aan de geestelijke vrijheid. De almacht van de Staat kent dan geen grenzen meer. Men komt terecht bij het nationaal-socialisme of bij het Russisch-communisme.

Terugdringing van het privaateigendom heeft niets te maken met een gezonde sociale politiek. Het is er zelfs een hinderpaal voor. Een goede sociale politiek bevordert, dat een arbeider een plaats met ere in de maatschappij kan innemen. Daarbij speelt het loon een belangrijke rol, maar niet minder de waarborg, dat hij kan opkomen voor zijn recht, dat hij zijn kinderen naar eigen inzicht kan opvoeden, dat hij geen speelbal van willekeur is. Het betekent, dat de overheid altijd, maar heel bijzonder in tijden van crisis, op zijn positie en op zijn belangen let.

De overheid heeft haar gezag op eigen terrein krachtig te handhaven, het recht te beoefenen, de zwakken te steunen. Maar altijd weer is gebleken, dat machtsconcentratie leidt tot machtsmisbruik.

Daarom verzetten de Anti-revolutionairen zich tegen elke politiek, die het socialistisch sentiment versterkt: het voortdurend ophopen van economische macht in handen van de overheid; het aankweken van de gedachte, dat de overheid naar willekeur beschikken mag over de inkomens en de vermogens van de onderdanen; het steeds meer afhankelijk maken van ieder burger van de Staat. Dat alles is een on-

dermining van de menselijke vrijheid en van de persoonlijke verantwoordelijkheid. En daarvoor geldt: Principiële obsta!

Eigen rechter

Een voorbeeld van wat het gevolg is voor de burger, wanneer de overheid alles voor het zeggen heeft, leverden de debatten in de Tweede Kamer op. Het was bij de interpellatie-Droesen, waaraan onzerzijds de heer Van den Heuvel meedeed.

Een van de beginselen, waarop onze Staat gebouwd is, is dit, dat de Overheid zelf ook aan het recht is gebonden. Ook dan wanneer zij in aanraking komt met de burgers. De burger is tegenover de Staat niet rechteloos. Daarom was b.v. de goede regel, dat bij onteigening de rechter, de onafhankelijke rechter, de schadeloosstelling vaststelt. De overheid kan voor de uitoefening van haar taak het goed van een burger nodig hebben. Het zij zo, ze kan het onder bepaalde garanties nemen. Het recht van de burger wijkt. Maar tegelijk wordt dat recht erkent: een onafhankelijke instantie bepaalt de schadeloosstelling die de staat heeft te betalen.

In de bezettingstijd werd op die regel een inbreuk gemaakt, in die vorm dat de overheid zelf de schadeloosstelling zou vaststellen. Het is duidelijk, dat dan de deur open staat voor willekeur en machtsmisbruik. De overheid neemt en bepaalt zelf de prijs.

Het is jammer, dat de ministers, toen vanuit de Kamer de wens werd geuit, daarin nu spoedig verandering te brengen, niet direct zich daarbij aansloten. Het is jammer, dat altijd weer de Kamers moeten opkomen voor de rechten van de burgers. Men zou kunnen zeggen: „Dat is toch juist de taak van de Kamers”. Inderdaad, maar in een democratisch land, in een rechtsstaat, moest het zo zijn, dat de Regering niet telkens op de vingers getikt behoefde te worden. Zij moest zelf er voor zorgen, dat de rechten van de burgers safe waren. Zij moest er zelf behoefte aan hebben, het gevaar van al te grote macht in haar handen te hebben, te bestrijden. En de Staten-Generaal zouden — hoe waakzaam ook — maar weinig kans moeten krijgen om de Regering op de vingers te tikken.

Helaas, zo is het niet. De na-oorlogse regeerders hebben er juist behoefte aan gehad, steeds meer aan zich te trekken en zoveel mogelijk vrij spel te houden. Dat vergt van de Kamers verdubbelde waakzaamheid.

Slechte verliezer?

Waar zit de kern van dit euvel? Mr De Wilde wees naar het socialisme. Dat streeft er altijd weer naar, zoveel mogelijk de zeggenschap bij de overheid te leggen. Socialisten willen ongetwijfeld goede democraten zijn en de vrijheid handhaven. Maar ze kunnen maar niet inzien, dat ze met vuur spelen.

We hebben het een vorige keer al gehad over de organisatie van de uitvoering der sociale verzekering. Daar lag de controverse Stapelkamp—Van de Born. De heer Stapelkamp wilde die uitvoering volkomen houden bij de maatschappelijke organen. Bij de bedrijfsverenigingen en bij het door hen te stichten Gemeenschappelijke Administratiekantoor. Maar de heer Van de Born wilde dat de bedrijfsverenigingen verplicht zouden worden hun administratie onder te brengen bij een Centraal Administratiekantoor, dat in wezen een overheidsorgaan zou zijn. Van het zelf doen der vrije maatschappelijke organen zou op die manier weinig overblijven. Het zou een volkomen ambtelijk geval worden.

Het leek er even op, dat men elkaar zou kunnen vinden. Het werd in elk geval geprobeerd. Maar het lukte niet. En toen kwam men nog vinniger tegenover elkaar te staan.

We mogen er blij om zijn, dat de heer Stapelkamp het won en dat onder zijn leiding de lijn van Talma kon worden doorgetrokken. Minister Joekes en Staatssecretaris Van Rhijn liepen gedwee aan het handje van de heer Stapelkamp.

In andere kwesties hebben de socialisten ons wel eens toegevoegd, dat wij zo star, zo weinig soepel, zo doctrinair zijn. Dat zouden we nu tot de heer v. d. Born kunnen zeggen. Maar neen, wij kunnen het waarderen, dat iemand aan zijn principe vasthoudt. Wij constateren dan alleen, dat het socialistisch uitgangspunt niet deugt.

Intussen was de zaak voor de socialisten toch blijkbaar weer niet zo principiëel, dat hun twee mensen, die deze zaak hadden te verdedigen, Joekes en Van Rhijn, de weg van de heer Stapelkamp niet konden volgen. Zij wijzigden hun ontwerp ten genoegen van de heer Stapelkamp; maakten zijn systeem tot het hunne.

Het ligt dus niet helemaal duidelijk. Betekent het alleen, dat de socialisten slechte verliezers zijn?

Gevaarlijke ziekte

Dezelfde tegenstelling nog eens, weer in andere vorm. Nu bij de bouwrij. Er lag een wetsontwerp, dat de weidse titel droeg: Voorzieningen ter voorkoming van ondoelmatig gebruik van materialen en arbeidskrachten in het bouwbedrijf. Een hele mond vol.

Maar waar het op aan kwam, was, dat ook nu weer bevoegdheden, die tot dusver elders lagen, overgeheveld werden naar de centrale overheid. Dat elders was in dit geval de gemeenten. Zij stelden bij verordening de eisen vast, waaraan woningen minimaal hebben te voldoen. In die eisen

ligt nogal wat verschil (al moet men altijd oppassen, zo iets niet erger te doen schijnen dan het is). In verband nu met de noodzakelijkheid, de bouwkosten zoveel mogelijk te drukken, is het nodig alle te hoog gestelde eisen te vermijden en weg te nemen. Dat is begrijpelijk. Maar is het daarvoor nodig, dat de centrale overheid de voorschriften gaat vaststellen?

De heer Algera ontkende het. Hij verklaarde overtuigd te zijn, dat zeer vele gemeenten gaarne bereid zouden zijn, hun voorschriften te wijzigen, wanneer men tot de overtuiging gekomen zou zijn, dat met minder hoge eisen zou kunnen worden volstaan. Zeker voor de periode, dat er zoveel mogelijk gebouwd moet worden.

Bovendien gebruikte de minister een gevaarlijk argument. Het Rijk moet immers voor de financiën zorgen, zei hij. Dan mag het ook de voorschriften maken. Een gevaarlijke gedachte. Want wat mag het Rijk dan niet?

Door een amendement werd de bevoegdheid van het Rijk nog wel wat aan banden gelegd en getracht ook nog iets voor de gemeenten te reserveren. Maar voor onze fractie was dat niet voldoende. Zij zag de noodzaak niet in, ook deze bevoegdheid weer naar Den Haag te halen. Woningbouw is geen Rijkszaak, maar een gemeentelijke zaak. De al te gemakkelijk opkomende gedachte: laat de wetgever maar een regeling maken, dient juist plaats te maken voor een streven, zoveel mogelijk naar lagere organen en naar maatschappelijke organismen te verplaatsen. Tegen de ziekelijke zucht naar centralisatie dient een krachtig verzet geboden te worden. Daarom kreeg het ontwerp de stem van onze fractie niet.

Wat intussen niet verhinderde, dat het toch werd aangenomen.

DE SOUVEREINITEIT IN EIGEN KRING

een „denkschema”?

Mr K. GROEN

Te gering blijft nog steeds het aantal abonné's op **Anti-revolutionaire Staatkunde**. Het blijft om de 1600 draaien. Het moesten er zeker 2500 zijn. Dan zou de exploitatie geen zorg baren en zou wellicht zelfs aan uitbreiding kunnen worden gedacht.

Het peil, waarop de inhoud van **A.R.S.** staat, kan zonder overdrijving goed worden genoemd. Dat wil niet zeggen, dat het ene nummer niet beter is geslaagd dan het andere. Al bijzonder goed geslaagd zijn de in 1952 tot nog toe verschenen nummers. O.a. zij gewezen op de daarin opgenomen academische oraties der hoogleraren Donner en Goslinga, gewijd aan Groen van Prinsterer, op de door Ds Van Teylingen gegeven analyse van Prof. Van Niftrik's befaamde rede inzake de Hardegarijpsse kwestie, alsmede op het belangrijke artikel, waarin Prof. Dooyeweerd een beoordeling geeft van het sterk de aandacht getrokken hebbende boek van de roomse Dr P. A. J. M. Steenkamp over „De gedachte der bedrijfsorganisatie in Protestants-Christelijke kring”.

Een ander recensent van laatstgenoemd boek was R. Ha-

goort in het no. van October 1951 van „Evangelie en Maatschappij”, het maandblad van het C.N.V. Zijn bespreking welke tot opschrift heeft: „Over en uit het boek van Dr P. A. J. M. Steenkamp”, geeft meer uit dan over diens geschrift, met hetwelk Hagoort duidelijk toont, nogal verguld te zijn, hetgeen voorzoveel het historische gedeelte van het boek betreft, ook wel begrijpelijk is.

Bezwaar moet er intussen toch wel tegen worden gemaakt, wanneer het oude sprookje over de germaanse gemeenschapsgedachte in het recht, die tegenover het romeinsrechtelijke individualisme zo gunstig zou afsteken en voor de christen zoveel meer aanvaardbaar zou zijn, ook hier via een kritiekloos overgenomen citaat uit Steenkamp, weer opgeld doet (blz. 281). Deze beschouwing is in het licht van nieuwere onderzoekingen zo langzamerhand toch wel als achterhaald te beschouwen. Aanbevolen zij de kennisneming van Dooyeweerd's brochure, reeds daterend van 1938, gewijd aan „De verhouding tussen individu en gemeenschap in de Romeinse en Germaanse eigendomsopvatting”, waarin een gedocumenteerd betoog wordt ge-

leverd ter bestrijding van de populaire misvatting, als zou het Romeinse eigendomsbegrip „individualistisch” en het Germaanse „(christelijk)-sociaal” zijn.

Erger dan deze verbreiding per citaat van een populaire misvatting is hetgeen Hagoort in een van zijn weinige „kristische” opmerkingen over Steenkamp's boek schrijft:

„Ook heeft hij (t.w. Steenkamp) — daartoe wellicht verleid door de beschouwingen van Prof. Dooyeweerd — aan de „leer” van de souvereiniteit in eigen kring naar ons oordeel een te absoluut karakter toegekend, zodat hij in zijn kritische beschouwingen, in tegenstelling met zijn historisch overzicht van de ontwikkelingsgang, er niet voldoende oog voor heeft, waarbij de praktijk op tot dusverre geponeerde stellingen invloed had. De souvereiniteit in eigen kring is geen doctrine, doch slechts een — zij het belangrijk en beheersend — denkschema, dat uiteraard beïnvloed wordt door de praktische ontwikkeling”.

Deze passage heeft reeds een krachtig protest uitgelokt van Ormel — óók een uit de Christelijke vakbeweging afkomstig man — in diens bespreking van Steenkamp's boek in „Trouw” van 6 December 1951. Het doet goed te lezen wat Ormel schrijft: „Wij geloven nog steeds, dat dit beginsel in zijn grondconceptie de levenswortel vormt van alle refomatorische actie op politiek en maatschappelijk terrein. Wie deze levenswortel doorsnijdt, behoeft zich allerminst er over te beklagen, dat de bloem der vrijheid hem niet meer met haar kleuren en geuren verkwikt”. Maar met Ormel mogen wij ons wel eens afvragen, of het wonder is, dat anderen niet worden gewonnen voor de gedachte der souvereiniteit in eigen kring, als sommigen onder ons er niet eens goed raad meer mede blijken te weten.

De devaluatie van het beginsel(!) der souvereiniteit in eigen kring tot „denkschema” is inderdaad een symptoom van zulk een „er geen raad meer mede weten”. Immers een schema is een „geheel van hoofdpunten of algemene begrippen met behulp waarvan men verschijnselen, gebeurtenissen of handelingen ordent of overzichtelijk maakt of dat als leidraad dient”. Een „schema” is dus niet meer dan een hulpmiddel voor het gemak, om een zaak wat meer doorzichtig te maken of wat gemakkelijker de weg te vinden. Daartoe maken wij mensen een schema. En als het ons niet voldoende helpt „zetten we een ander schema op”. Altijd zit erin het element van menselijke constructie, wel niet geheel willekeurig, maar toch aller-eerst voor het gemak.

En een „denkschema” is dan zulk een hulpmiddel, zulk een leidraad voor het ordenen der gedachten omtrent een bepaald onderwerp.

Terecht werpt Ormel in het voorbijgaan de gedachte op, of een denkschema inderdaad „beheersend” kan zijn. Die vraag moet natuurlijk ontkennend worden beantwoord. Een schema is maar een hulpmiddel. Als het niet voldoet, zetten we een ander op.

Daarin verschilt het niet zoveel van een „werkhypothese”, dat is een „geargumenteerde gissing ten aanzien van de wetenschappelijke verklaring van enig verschijnsel”, „waarvan men gebruik kan maken om zekere verschijnselen te verklaren, maar die slechts een zeer voorlopig karakter draagt”. Van Dale — aan welk woordenboek de bovenstaande omschrijvingen van schema en werkhypothese werden ontleend — kan dan ook spreken van „een schema dat als werkhypothese misschien waarde heeft, maar met de..... werkelijkheid geenszins in overeenstemming hoeft te wezen”.

Neen, de gedachte der souvereiniteit in eigen kring is geen (denk)schema — al dan niet belangrijk en beheersend — noch een werkhypothese, zij is een **beginsel**, een oor-

sprongsovertuiging, welke ten grondslag ligt aan ons inzicht in deze tijdelijke scheppingswerkelijkheid. Eerder gaf ik, in „Nederlandsche Gedachten” van 20 April 1951, de volgende omschrijving van „beginsel”: de in en door formulering geschiede en geschiedende erkenning van door God voor de schepping gestelde normen.

En zo is „sovereiniteit in eigen kring” de formulering van de erkenning, dat God zelf de enige Souverein over al het gschapene wil zijn en als zodanig erkend, geëerd en geëdiend wil worden, en daarom niet heeft gewild, dat enig aspect van de werkelijkheid zou worden verabsoluteerd ten koste van andere noch dat enig samenlevingsverband (kerk, staat, school, onderneming) zou heersen over de andere of de mens totaal zou opsloppen.

Wij hebben hier te doen — zoals ik in „Nederlandsche Gedachten” van 22 Maart 1948 reeds breder uiteenzette — **niet** met een theoretisch-filosofische gedachte, maar met de erkenning van een scheppingswet, met een geloofsstuk, een religieus vooronderstelde, een visie op de werkelijkheid, die wij wonnen, toen we ons lieten bewegen door het interne grondmotief der Heilige Schrift, die het centrale licht verspreidt over de wereld, over de tijdelijke werkelijkheid, het licht waarbij wij moeten naspeuren de orde der dingen, die en zoals God die heeft gesteld.

In zijn beeldende taal noemde Dr Kuyper dat het „begluren” van de schepping. „Het leven, Gods heerlijke, rijke schepping werd begluurd, en nu aan de Schrift getoetst, of de signatuur van dit leven juist was” aangehaald bij Veenhof, Souvereiniteit in eigen kring, Kok, Kampen, 1939, blz. 68; zie ook blz. 85).

Daarom is de souvereiniteit in eigen kring inderdaad geen leer, geen doctrine, al kan ze wel in een leer, in een wetenschappelijke doctrine worden gevat. Ons oog is geen wetenschappelijk instrument, maar daarom kunnen wij onze kennis van het oog en van zijn verrichtingen wel in wetenschappelijke formules brengen. En ons geloof is geen wetenschap, maar daarom kan er — in de theologie — wel wetenschappelijk over het geloof worden gehandeld.

Zo staat het ook met de souvereiniteit in eigen kring. Geen leer, maar beginsel. Maar daarom nog wel in een leer te vatten.

Maar de devaluatie tot „denkschema” uiteraard beïnvloed door de praktische ontwikkeling”, moeten we met alle macht afwijzen.

Hagoort trachtte van twee walletjes te eten: de souvereiniteit in eigen kring mag niet te absoluut worden gevat; de praktijk beïnvloedt haar; zij is slechts een, zij het belangrijk en beheersend, denkschema, beïnvloed door de praktische ontwikkeling. Dit is innerlijk tegenstrijdig. Want van tweeën één: of de gedachte der souvereiniteit in eigen kring is een denkschema, dat, als elk schema, inderdaad telkens moet worden aangepast aan de ontwikkeling, welke in het leven plaats vond — maar dan is die gedachte ook niet beheersend; of de gedachte der souvereiniteit in eigen kring is een beginsel, dat is: de erkenning van een norm, van een constant structuur-principe der schepping, door God zelf daarin gelegd. Zulk een norm nu ondergaat niet de invloed der praktische ontwikkeling, maar omgekeerd moet deze laatste juist aan de norm worden getoetst en, al naar die toetsing uitvalt, worden goedgekeurd, aanvaard, bevorderd, nagestreefd of worden afgekeurd, afgewezen en zo mogelijk ongedaan gemaakt.

Ten volle erkend kan uiteraard worden, dat óók (!) de bestudering van de ontwikkeling der dingen ons een beter en dieper inzicht in het wezen der betekenis der souvereiniteit in eigen kring kan geven. Maar dat is wat anders dan Hagoort zegt en, naar te vrezen is, ook wat anders dan hij bedoelde.

Onder de N.C.R.V.-leeslamp

RADIOLEZING PROF. Dr Ir H. VAN RIESSEN 2-4-'52

Het communisme is op onze weg door de geschiedenis verschenen, en wij zullen ons er rekenschap van moeten geven. De vraag is alleen maar, hoe wij dat hebben te doen.

Prof. Banning en Dr Verkuyl hebben ieder een boek over dit communisme geschreven. Zij brengen daarin ook het kapitalisme voor het voetlicht. Verkuyl zelfs nadrukkelijk. En ten slotte bepalen zij de lezer bij wat naar hun gevoelen ons antwoord op de uitdaging van het communisme moet zijn. Ik wil Uw aandacht een ogenblik bij dat belangwekkend geheel bepalen.

Er is wel groot verschil tussen beide boeken. Reeds in de vorm. Dat van Banning is een rustig, evenwichtig en ongetwijfeld zeer knap betoog van wetenschappelijke allure. De man waardig. Ik meen, dat Verkuyl iets op een ander plan beoogd heeft. Zijn boeiende verhandeling is dan ook meestal meer ponerend dan docerend.

Wat het inzicht in de structuur van het communisme betreft, betonen beiden zich zeer deskundig. Maar bij vergelijking aarzel ik toch niet Banning de prijs uit te reiken. Er is echter een belangrijker verschil. Dat betreft de beoordeling van het communisme. Verkuyl heeft het communisme beoordeeld bij het licht van de Schrift. Hij schreef een christelijk boek. Dat is het boek van Banning niet geworden. Het geeft in feite een humanistische beschouwing.

Zeker, er is bij hem verband met de christelijke visie en vooral in 't eind ontmoet men vertrouwde woorden: Het evangelie, de geest van Christus, christelijke roeping, geloof. Oprecht bedoeld ongetwijfeld, maar dit alles klemt bij hem niet. Waar Verkuyl niet van los kan komen, de Bijbelse tucht, dat is bij Banning een versiering van wat in wezen een religieus socialistisch betoog is.

Zegt hij op de laatste bladzijde van zijn boek zelfs, dat 't gaat om de mensbeschouwing: het kind van God en de zondaar, die vergeving behoeft, en spreekt hij van de verlossing door Christus, dan kan ik slechts constateren, dat ik dit beslissend gezichtspunt in zijn boek niet aantrof. Banning's verwachting is van de mens, zijn gezichtsveld is disseitig, zijn vertaling van de Bijbel is personalistisch socialisme.

Het moet mij van het hart, dat ik niet verrukt ben van deze toenadering in woorden, waarvan men de inhoud niet terugvindt in de beschouwingen. 't Zit in de lucht, ik weet 't. Maar het geeft een verlies aan duidelijkheid, een mystificatie, die Banning zichzelf en ons behoorde te besparen. Wat bedoelt hij nog met deze woorden, als ze niet schriftuurlijk gevat worden en als hij het communisme niet eerst en allermeeft veroordeelt om zijn goddeloosheid en zijn verloochening van die verlossing door Christus?

In feite is voor Banning het communisme consequentie van Westers kapitalisme en Russisch feodalisme en zal volgens hem het antwoord er op slechts een complex van economisch sociale maatregelen kunnen zijn. De rest is alleen maar zielig, meent hij. Dat is duidelijke taal. Maar een christen behoort nu zo'n oplossing alleen maar als zielig te taxeren. Slechts Christus kan in onze nood werkelijk redding brengen en zijn weg loopt over mensenharten. Er schemert voor onze cultuur geen dageraad in enige sociale maatregel.

Laten wij nu eens bezien, hoe de schrijvers het communisme tekenen. Zij sparen deze totalitaire levensvisie waarlijk niet. Zij bepalen de lezer bij de religieuze bedoeling ervan, bij de voornaamste peilers van het stelsel, n.l. het geloof in de wetenschap en het revolutionair élan, voorts bij geschiedenis, verder bij de successen van het communisme in Rusland op het gebied der industrialisatie, bij de aantrekkingskracht, die het op de massa heeft, maar ook bij al zijn verschrikkingen in de praktijk: de meedogenloosheid, de haat, het radicale opportunisme, het imperialisme, de terreur, de slavernij, de verleugening, de goddeloosheid.

Toch meen ik, dat op een belangrijk punt de lijnen niet voldoende doorgetrokken zijn, hoewel de schrijvers materiaal genoeg aanvoerden om dit te kunnen doen. Ik doel op de verschuiving in het moderne communisme ten opzichte van dat van Marx. Terwijl Verkuyl niet twisten wil over de vraag of dit een accent dan wel een principiële verschil betreft, acht ik deze kwestie juist van groot gewicht. Voor Marx was de komst van de socialistische heilsstaat een zekerheid, voor de moderne leidinggevende communist is hij slechts een mythe. Men begoochelt er zichzelf en de massa mee. Men camoufleert er de terreur en het machtsstreven mee. En juist die machtsophoping richt een ijzeren gordijn voor de heilsstaat op. Het communisme in de praktijk gelooft niet meer in de conclusie uit Marx' theorie. Men weet, dat de heilsstaat niet van deze aarde is en omdat men de troost van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde niet kan geven, versluiert men met de mythe van de verlosser Stalin en de socialistische heilsstaat, dat wat in wezen nihilisme is. Zonder perspectieven is dit communisme, en ook zonder normalen, want als God er niet is, is alles geoorloofd. Het moderne communisme stamt wel van de leer van Marx, maar 't is door Nietzsche en diens profetieën heengegaan en 't moet met Sorel geïnterpreteerd worden. Het heeft geen mogelijkheden, geen dageraad meer, al suggereert het er één voor mensen, die zelf geen hoop meer hebben. Men moet zich ten deze niet verliezen op technisch economische en sociale successen. Daar leeft de mens, ook de communist niet bij. Achter de terreur, de verleugening, het radicaal opportunisme en de strijd om de macht, gaapt het niets. En men weet dit, dieper en zekerder dan dat men zich vleit met een komende vrije heilsstaat. Daarom hebben wij met hen ook geen gespreksbasis meer. Het zal duidelijk zijn, dat deze stand van zaken van betekenis is voor onze beoordeling van en onze houding tegenover het communisme.

Hoe wordt het nu door Banning beoordeeld? Hoewel hij niets verbloemt, is hij dikwijls welwillend, ja, raakt hij in 't eind zelfs hier en daar in vervoering over wat in Rusland aan socialistische gedachten gerealiseerd is. Dat komt doordat Banning dit communisme als socialist bekijkt. En gebiologeerd als hij is door de sociale kwestie, blijft zijn betoog gevangen in het schema kapitalisme, feodalisme en communisme. Uitbuiting en reactie zijn voor hem oorzaak van het communisme, niet de verlaten van God en Zijn woord.

Is er dan geen schuld bij de economische en feodale machtshebbers? Jazeker, zoals er altijd bij machtshebbers, die voor

de verleiding van hun macht bezweken, schuld was. Maar dat rechtvaardigt en verklaart het communisme niet. En het gaat ook niet aan alles met de term kapitalisme over een kam te scheren. Ik ben blij, dat Verkuyl dit ook niet deed. Het communisme is een stelsel, en dat is in wezen fout. De kapitalistische uitbuiting daarentegen is de ont-aarding van de vrije ondernemer, die dient en verdient ineen. En op die vrije ondernemer is als zodanig niets aan te merken. Het spectrum van de meedogenloze uitbuiting tot de rijke, die een goed rentmeester is, vormt geen stelsel, zoals het socialisme suggereert.,

Daar komt nog bij, dat de sociale nood van de vorige eeuw waarlijk niet alleen te wijten is aan uitbuiting, maar ook aan het feit, dat de snelle ontwikkeling der techniek de mensen in de vorige eeuw overrompelde. Zij konden de problemen niet aan.

Het gevaar van Banning's beoordeling is intussen, dat men voorbijgaat aan de werkelijke ziekte van onze cultuur, waarvan het communisme slechts een uiting is. Dat men het ongelooft in de kaart speelt, als men de aandacht afleidt op het kapitalisme. Dat men tenslotte oplossingen suggereert in de geest van het socialisme, waarbij onder de titel van kapitalisme alle vrije ondernemers als zondebok de woestijn ingestuurd worden. Oplossingen, die geen andere betekenis hebben dan dat de geldmacht plaats maakt voor organisatorische macht, die gevaarlijker is, omdat zij nog meer concentreert. De verleiding zit niet in het geld, maar in de machtsconcentratie, in welke vorm dan ook.

Banning wil in zijn oplossing vrijheid en rechtvaardigheid onverbrekkelijk verbonden zien. Maar dat is theorie. En niet eens uitgewerkt, want ik heb nog bij geen socialist gevonden, dat bij een van boven af gedirigeerde rechtvaardigheid van die vrijheid meer overblijft dan de organisatie van een zekere welstand. In theorie althans.

Men moet het communisme als een eenheid opvatten, zegt Banning. Terecht, maar dan mag hij dit stelsel even verder niet los denken van de partijdictatuur en ons de rest voorstellen als een mogelijkheid, die we met diepe belangstelling moeten onderzoeken. Ook die rest behelst nog een dwaling in de mensbeschouwing, de dwaling van het socialisme. Eerstens dat men heil verwacht van een stelsel van centrale planning en leiding der maatschappij, in landen van een elite, en vervolgens dat men verwacht daarbij niet te vervallen in totalitaire maatregelen, noch gedwongen te worden op de weg van een totalitaire ideologie. Die dwaling maakt, dat het socialisme geen werkelijk verweer heeft tegen het communisme.

Ik betreur het, dat Verkuyl ergens opmerkt, dat wie heeft leren bidden: Geef ons heden ons dagelijks brood, een geleide planmatige economie dient toe te juichen. Hij had zich behoren af te vragen, wat er nog meer gebeurt, daarbij dan de organisatie van rechtvaardigheid. Dr Verkuyl zal de ramen van zijn huis toch niet dichtmetzelen om het binnen warmer te krijgen, zonder ook eens te vragen, wat er zo met de zon gebeurt?

Maar dit is een uitschieter van hem. Even verder zegt hij, dat sociale gerechtigheid moet beginnen bij onszelf. Dat is bijbelse taal. Als wij daartoe de westerse mensheid kunnen opwekken, dan zijn wij op weg naar een antwoord op het communisme. Wij zijn op weg naar 't communisme zelf als we de staat alles laten doen, wat wij verzuimen.

Die gerechtigheid betreft intussen niet slechts lonen en prijzen. De ontleding van de arbeid zit niet in de economische waardering daarvan, zoals Verkuyl meent. Ook op dat punt zijn we geïnfecteerd door de socialistische maatschappijbeschouwing. Veel erger is, dat de arbeid zelf devalueert. Zo ontstaat het milieu voor massazielen. Niet in de zorgelijke proletarische situatie, maar in het moderne

werken en leven zonder zorgen en verantwoordelijkheden. De socialistische zetten hier de zaken precies op de kop. Maar de communisten weten waarvan ze spreken als ze 't over hun massa hebben. Eén van onze antwoorden op het communisme behoort het herstel van de arbeider in zijn persoonlijke verantwoordelijkheid te zijn. Voor zijn eigen werk.

Intussen, wat bij Banning systeem is, is bij Verkuyl b.v. in zijn beoordeling van het kapitalisme een lichte infectie. Ik wil hem toch vragen de moeilijkheden niet al te eenzijdig in het licht van de uitbuiting te stellen. Voordat we met critiek op winstbejag beginnen en daar het dienen tegenover stellen, moeten we duidelijk maken, dat de ondernemer, die in zijn dienen niet op het verdienen en zomede op de bloei van zijn bedrijf gespitst is, niet bestaat, tenminste niet bestaan kan. In die zin dient Verkuyl zelfs te beginnen met respect voor de dusgenaamde koloniale machthebbers, niet altijd brave broeders, maar ze hadden ook niet altijd met brave broeders te maken, spijs de nationale zelfexpressie in Indonesië, waarvan Verkuyl met mij kan weten, dat er niets van te verwachten is, omdat God zich zelfs in nationale zelfexpressie niet laat negeren.

Het communisme is op onze weg door de geschiedenis gekomen. Wij mogen de beide schrijvers dankbaar zijn voor de feiten, dat zij erover onthuld hebben. Wij moeten met hen het communisme veroordelen, maar op de gronden van Verkuyl, niet op die van Banning.

Intussen is dit communisme toch slechts een symptoom van een ziekte van veel algemener betekenis, een ziekte van geestelijke en maatschappelijke aard beide, respectievelijk nihilisme en organocratie geheten. En tenminste in die maatschappelijke zin leidt ook het socialisme eraan. Daarom heeft Banning geen deugdelijk antwoord op het communisme.

Dis is de allesbeheersende vraag, of de mensheid met het socialisme en communisme ten diepste zal blijven leven uit het vertrouwen in de mens en zijn systemen, of dat de weg weer gevonden zal worden naar het kruis van Christus, naar het woord van God.

En de afgeleide vraag, die ermee samenhangt is, of wij voort zullen gaan, te capituleren voor een centraal geplande en geleide maatschappij, die, hoe goed ook bedoeld, de mens van zijn zorgen en verantwoordelijkheden beroofd; dan wel of wij in staat zullen zijn de mens en vooral de arbeider in zijn vrije verantwoordelijkheid te herstellen en hem de kans weten te geven voor zijn eigen zorgen zelf te zorgen. 't Gaat om de vrijmaking van de mens. Van binnen en van buiten. En dat laatste betreft niet zijn welstandigheden maar zijn omstandigheden, niet de bevrijding van zijn zorgen, maar zijn vrijheid om te kunnen zorgen.

AANDACHT VOOR DE NIEUWE BROCHURES

Wij vragen wel zeer in het bijzonder Uw aandacht voor de nieuwe brochures welke zijn aangekondigd op pag. 132.

- 1. Het handboekje voor huisbezoekers van C. van den Heuvel.**
- 2. Onze mannen in de Kamer van Dr A. Veerman.**
- 3. Om de Christelijke Vrijheid voor mens en saveling van Dr J. Schouten.**
- 4. Ons Program van Actie.**

Deze brochures zijn nu verkrijgbaar.

Bij aantallen wordt een belangrijke korting gegeven.

Maar de grote oplagen moeten dan ook weg.

Mogen wij op Uw medewerking rekenen?

Evangelisatie

EN POLITIEK

Daar stáán dan deze twee woorden. Woorden waartussen we kiezen moeten, zeggen velen.

En zij, die dit zeggen, hebben eigenlijk hun keuze al gedaan..... vinden deze voor de hand liggen!

Het brengen van het evangelie is toch het éne nodige — het allerbelangrijkste! Dáár kan het meewerken aan de politieke actie niet bij hálén.

Sterker — het lid-zijn van een politieke partij, kan bij buitenkerkelijken aan het evangeliseren soms in de weg staan. Alles, wat een buitenkerkelijke op een partij tegen heeft, kan immers als barricade tegen het Evangelie worden opgeworpen.

En als we dan kiezen moeten tussen Evangelisatie en Politiek, kiezen we als Christen natuurlijk het eerste.

Dit lijkt een goed-Christelijke redenering, zo op 't eerste horen.

En toch is het niet anders dan niet-door-dacht, niet-verantwoord, zelfs on-christelijk gepraat. Ten eerste is er geen sprake van kiezen, bij deze twee woorden. Ze moeten blijven staan..... beide. Evangelisatie én Politiek. Want ze zijn geen tegenstellingen — ze liggen, voor wie het goed ziet — onherroepelijk in elkaars verlengde.

En om het goed te zien, hoeven we niet verder te kijken dan naar onze kinderen. Dan bedoel ik met „onze”, niet alléén de kinderen uit onze kerkelijke gezinnen, maar ik bedoel alle kinderen van ons volk.

Evangelisatie begint bij het kind.

Er is wel geen machtiger evangelisatiemiddel dan de school, de christelijke school, waar dag in dag uit het kind met het Evangelie in aanraking komt.

En al zal dan 't grootste deel van de schoolbevolking wel uit kinderen van Christengezinnen bestaan..... toch is ook voor duizenden kinderen de school de éنية plaats waar zij de naam van de Heiland horen.

Er is een boek verschenen van Aart Romijn, waarin de evangelisatiekracht van de Chr. School ontroerend uitkomt. Op deze school mág het lied geleerd worden: Ga niet alleen door 't leven..... Wanneer dan het arme kind, dat door

haar vader systematisch tot prostitué wordt opgevoed, vraagt: „Wat is dat, meester: Ga tot uw Middelaar”..... dan mág de onderwijzer de woorden spreken, die dit kind door een leven van zonde en ellende heen ten laatste, stervende, doet fluisteren: „nu ga ik naar God”.....

Dit is maar niet een sentimenteel boekenverhaaltje. Dit is een werkelijkheid, die duizenden kinderen van ons volk kunnen beleven.

En dát ze dit kunnen, is te danken aan een jarenlange politieke actie, die de stichting van onze Christelijke scholen mogelijk maakte.

Onze A.R. partij is zelfs uit de strijd om de Christelijke school geboren.

Evangelisatie en politiek liggen sterk verbonden naast elkaar — het kán niet anders.

Wie zich als kind van God onder Zijn wetten stelt, vraagt immers, van ogenblik tot ogenblik, hoe zijn houding moet zijn. Dit vraagt hij niet alleen voor zijn binnenkamer, zijn kerkgang, zijn betoon

van barmhartigheid..... maar hij vraagt het heel de dag door, bij alles.

En dan staat hij onophoudelijk voor politieke beslissingen. Dat hebben in de vorige eeuw vrouwen als Josephine Butler en Florence Nightingale ondervonden, die in hun prachtig sociaal werk, onophoudelijk in politieke situaties geraakten, waardoor ze voelden, zich óók als vrouw politiek te moeten oriënteren. Politieke actie moet de weg banen voor evangelisatie en degene, die door evangelisatie gewonnen wordt, zal zich gedrongen voelen, ook politiek zijn levenshouding te bepalen.

Hier is wisselwerking..... voor wie bewust leeft kán dit niet anders.

Natuurlijk..... ook een Christen kan zeggen: ik houd me van alle politieke actie ver, ik laat deze strijd aan anderen over..... maar dan teert hij in heel zijn bestaan, op wat anderen politiek voor hem bevochten.

En nooit kan een Christen met een goed geweten zeggen: ik blijf politiek kleurloos, omdat het contact met een partij me bij mijn evangelisatiewerk zou hinderen.

Wie overtuigd is, dat God het ganse leven opeist, zal ook op het staatkundig terrein moeten kiezen.

Het recht — de plicht — van deze keuze zal ook een buitenkerkelijke moeten erkennen.

Het is goed den Joden een Jood en den Grieken een Griek te worden, maar het kan niet goed zijn zich aan buitenkerkelijken een politiek onverschillig belijder van de Koning der Koningen te tonen.

Gevaarlijk Relativisme

Dr A. VEERMAN

De heer Algra wees in de Eerste Kamer op een gevaarlijke stroming. Een stroming, die misschien ingrijpender is, dan wij ons voorstellen. En die daarom gevaarlijk is, omdat zij de weerbaarheid van ons volk aantast.

Wij zien tegenwoordig met vreugde, dat de P.v.d.A. volledig meewerkt aan de opbouw van onze defensie. De grote inspanning en de grote offers, die daarvoor van ons volk gevraagd worden, men heeft die er voor over, omdat men het gevaar, dat ons bedreigt, onderkent.

Niet van die kant wordt de weerbaarheid van ons volk, die in de huidige omstandigheden nodiger is dan ooit, ondermijnd. Daar is de propaganda voor de zg. derde weg. Daaraan doen in-

tussen ook vooraanstaande leden van de P.v.d.A. mee. Deze derde weg betekent, dat Nederland zich moet losmaken van de Atlantische Gemeenschap en in een weerloos isolement moet komen. Een weerloos isolement waardoor men — zij het onbedoeld — de communisten in de kaart speelt.

Heel vaak ligt achter deze activiteit voor de derde weg hetzij een overtuigd anti-militairisme, hetzij een innerlijke onzekerheid, waardoor men tegen het anti-militarisme geen verweer heeft. Dit laatste wees de heer Algra aan in de methode van verschillende Nederlands-Hervormde Gemeenten. Men belegt daar twee vergaderingen, een paar weken van elkaar. Op de eerste laat men een overtuigd anti-militarist op-

treden. Op de tweede komt een andere spreker, die dat standpunt bestrijdt. En dan komt de voorzitter in zijn slotwoord tot de conclusie: „Wij zijn met deze dingen nog niet klaar, jongelui. Jullie moet nu maar naar eigen geweten beslissen”. Zo stuurt men de jeugd ledig weg.

De heer Algra protesteerde tegen zulke „voorlichting” en wees op de Goddelijke roeping en opdracht van de overheid. Zij is de hoedster van orde en recht. Het gaat hier om de vraag, of, zo God het wil, de vernietiging van ons volk kan worden voorkomen. Het gaat om onze vrijheid en veiligheid, om de toekomst van onze kinderen en om de bewaring van alles, wat voor ons nationale leven onontbeerlijk is.

Deze opmerkingen van de heer Algra wekten een merkwaardige reactie bij de heer Vixseboxe (c.h.), waarbij minister Staf zich aansloot. Hij stelde, dat het niet op de weg van een politicus ligt, de kerk te critiseren. De kerk is in de hoogste kwesties van het geloof alleen verantwoording schuldig aan haar Heer en aan niemand anders.

De heer Algra bleef het antwoord hierop niet schuldig. Hij wees er op, dat de kerkeraden in deze zaak komen op een terrein, waar ook de Overheid mee te maken heeft, waar de Overheid zelfs zeer bijzondere bevoegdheden heeft. Wanneer bestrijding van wat een kerkeraad ten aanzien daarvan doet niet geoorloofd zou zijn, komt men voor bedenkelijke consequenties te staan.

De heer Algra wees op de uitspraak van de kerkeraad van Hardegarijp in de bekende schoolkwestie. „Het Vrije Volk” heeft het optreden van die kerkeraad toegejuicht; de christelijk-historische pers heeft het betreurd en bestreden. Was dat ongeoorloofd? De heer Algra citeerde een woord van Groen van Prinsterer: „Waar een predikant tegen de Christelijke School openlijk getuigenis geeft, daar voegt het de Christen openlijk getuigenis te geven tegen de predikant”.

Evenzeer voegt het, duidelijk stelling te nemen tegen het gevaarlijk relativisme van ja en nee tegelijk, dat thans steeds voortwoekert.

PRIJSVRAAG

Wij staan momenteel tegenover de dreiging van een communistisch machtsstreven, dat poogt zijn valse ideologie aan de rest van de wereld op te dringen. De landen achter het IJzeren Gordijn zijn zwaar bewapend, teneinde zo nodig hun strijdmachten te gebruiken voor de verwezenlijking van hun doeleinden. Deze strijdmachten worden doordrenkt van het communisme en zulks uiteraard in de eerste plaats om hierdoor haar eigen gevechtswaarde te verhogen. Het is nu eenmaal een bekend verschijnsel dat soldaten die vechten voor een ideaal, dat zij zelf voor goed houden — al is het dan in werkelijkheid een vals ideaal — veel betere soldaten zijn dan zij die zonder enig ideaal strijden, omdat het nu eenmaal bevolen is. Dit bijbrengen van de communistische ideologie wordt dan ook als een deel van de opleiding van de soldaat beschouwd in de landen achter het IJzeren Gordijn. Tegen de dreiging van het communistische machtsstreven sluit de Westerse wereld zich aaneen en tracht in korte tijd een parate strijdmacht op te bouwen. Deze strijdmacht zal, wanneer een gewapende strijd mocht uitbreken, komen te staan tegenover een vijand die, dat leert ons het gebeuren in Korea, vermoedelijk bezeten zal zijn van een vals ideaal en die bereid zal zijn zijn leven daarvoor in te zetten.

Tegen deze achtergrond moet men de prijsvraag zien, welke uitgeschreven is door de Nationale Christen Officieren Vereniging, de N.C.O.V.

Deze prijsvraag bestaat uit 2 vragen, die luiden:

1. Aan welke vorming dient er naast de militair-technische vorming in engere zin in de Strijdkrachten aandacht te worden besteed, teneinde deze zo goed mogelijk aan haar doelstelling te doen beantwoorden?
2. Door wie — hetzij binnen dan wel buiten de Strijdkrachten — en op welke wijze zou dit dienen te geschieden?

Het is geen toeval dat juist de N.C.O.V. een dergelijke

prijsvraag heeft uitgeschreven. Immers de N.C.O.V. stelt zich ten doel: de verspreiding van de Christelijke beginselen in leger en vloot. De N.C.O.V. is er van doordrongen dat alle strijd zich toespitst tot één strijd nl. de strijd tussen het Rijk van Christus en het Rijk der duisternis.

Doch wat heeft ons dit gegeven te zeggen voor de situatie van vandaag?

In een Frans tijdschrift, een officieel orgaan van het Franse Ministerie van Defensie, las ik één dezer dagen, dat de officieren der strijdkrachten ook een „politieke missie” hebben en dat tijdens de opleiding dezer officieren ook aandacht zou moeten worden besteed aan hun politieke vorming, zodat zij in staat zouden zijn de soldaten de waarden der Westerse cultuur bij te brengen. U zult begrijpen dat de prijsvraag uitgeschreven door de N.C.O.V. een actueel onderwerp aanroert.

Moet worden volstaan met een militair-technische vorming van de soldaat en moet de niet militair-technische vorming geschieden door of vanwege Kerk, school, particuliere verenigingen e.d.?

Indien zulks niet het geval zou zijn, door wie en hoe zal deze niet militair-technische vorming dan moeten geschieden?

U ziet dit zijn enkele vragen van principiële aard.

Het zou niet juist zijn wanneer ik zou trachten U een antwoord te geven op deze gewichtige vragen.

Het woord is thans aan de deelnemers van de prijsvraag!

Er zijn reeds velen geweest die de voorwaarden, waarop aan deze prijsvraag kan worden meegedongen, hebben opgevraagd, waaruit blijkt dat dit onderwerp een grote belangstelling heeft. En dit is een goed teken!

Mocht U willen deelnemen aan deze prijsvraag, stuurt U dan een briefkaartje naar het Secretariaat van de N.C.O.V., Pippelingstraat 72 Den Haag en de voorwaarden voor deelname zullen U worden toegezonden.

PROVINCIEËN EN GEMEENTEN

Dr W. P. BERGHUIS

Vanouds heeft onze partij op de bres gestaan voor de lagere publieke lichamen in de staat. Het program van beginselen spreekt het duidelijk uit, dat de anti-revolutionaire partij „wil, dat de gewestelijke en gemeentelijke autonomie, voor zover deze niet strijdt met de eisen der staatseenheid en de rechten van de enkele personen niet onbeschermd laat, door decentralisatie **meer** tot haar recht kome”. Dit „meer”, dat gedurende het gehele bestaan van dit program in art. 10 is blijven staan, wijst erop, dat wij ten aanzien van de zelfstandigheid van provincie en gemeente voortdurend om versterking vragen en dat hier het verzadigingspunt voor ons niet spoedig is bereikt.

Paragraaf 17 van het program van actie geeft nu uiting aan een aantal concrete wensen ten aanzien van deze aangelegenheid voor het heden en de naaste toekomst. Gelukkig is in de laatste jaren bij brede groepen in ons volk een opleving in de belangstelling voor de eigen plaats en taak van de lagere lichamen en beter inzicht in de betekenis hunner zelfstandigheid te constateren. Wij zien in deze tijd weer, dat soms de uitersten elkaar raken. Wereldpolitiek en gemeentepolitiek worden met elkander in verband gebracht. In onze tijd van het primaat van buitenlandse en continentale politiek worden provincie en gemeente bijzonder actueel.

Het is Thorbecke geweest, die heeft gezegd, dat het in de politiek begint in de gemeente, dat een werkzaam staatsburgerschap (en dat geldt ook van Europees burgerschap en wereldburgerschap) begint in de gemeente. Het probleem in de grote politiek van onze dagen is, dat het gevaar dreigt, dat de individuele staatsburger met zijn politieke rechten en zijn politieke verantwoordelijkheid ondergaat en dat ont-persoonlijkte massa-burgers nog slechts dienen als het nu eenmaal onontbeerlijke materiaal in het politieke schaakspel. De gemeentelijke autonomie is in de jaren sinds de oorlog herhaaldelijk in het gedrang geweest. De nadorlogse noodtoestand heeft daarbij ongetwijfeld een zekere rol gespeeld. Voor de liquidatie van oorlog en bezetting was aan een zekere centralisatie op bepaalde punten moeilijk te ontkomen en wanneer het gaat om noodzakelijke maatregelen van zeer voorbijgaande aard is dit ook niet onaanvaardbaar. Ons beginselprogram bindt de zelfstandigheid der lagere organen aan de belangen van het geheel. Erger is, dat via de noodtoestand centralistische tendenzen vat hebben gekregen op het staatsbestuur, waardoor het grote goed der gewestelijke en gemeentelijke autonomie in de wortel dreigt te worden aangetast. Daartegen zullen wij ons in onze politieke activiteit moeten richten.

Het program van actie spreekt zich uit over de autonomie van provincie en gemeente beide. Ten aanzien van de gemeenten wordt gevraagd, dat haar autonomie worde hersteld, met betrekking tot de provincieën, dat haar een grotere plaats in ons staatsbestel worde toegekend.

In de laatste jaren is met name de belangstelling voor de plaats en de taak van de provincie opgeleefd. Steeds meer komt men tot het inzicht, dat in het kader van het streven naar decentralisatie van ons staatsbestuur in de provincie nog een belangrijke krachtbron met grote mogelijkheden

aanwezig is, waarvan voor de toekomst in versterkte mate gebruik zal moeten worden gemaakt. Gelijk in dit blad reeds eerder is medegedeeld, is omtrent deze aangelegenheid door het College van Advies van onze partij aan het Centraal Comité een uitvoerig rapport uitgebracht.

Met betrekking tot de gemeente wordt in het program van actie met name genoemd het politiewezen. Het is wel algemeen bekend, dat hier ligt een heet hangijzer in onze binnenlandse politiek. Op basis van een buiten medewerking van de Staten-Generaal tot stand gekomen Noodbesluit is een politie-organisatie geschapen, welke in verband met de positie van de gemeentebesturen, met name die van de burgemeester, de grootste weerstanden heeft opgeroepen. Een oplossing voor deze „slepende ziekte” is nog niet gevonden. Het is dan ook zeker op zijn plaats, dat in het program van actie wordt gevraagd om een „regeling van het politiewezen in overeenstemming met de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur”.

Overigens spelen de vaak door een streven naar technische volmaaktheid ingegeven centralistische neigingen ook ten aanzien van de regeling van het brandweerwezen en in de thans bij de Tweede Kamer aanhangige wetsontwerpen nopens de bescherming van de burgerbevolking een rol.

In het program van actie wordt voorts aandacht geschonken aan de verdeling van de bestuurstaak over de drie gemeentelijke bestuursorganen. Het is duidelijk dat, juist waar de kracht der gemeente daarin ligt, dat de burgers rechtstreeks bij het bestuur zijn betrokken en de raad, als hun vertegenwoordiging, aan het hoofd der gemeente staat, voortdurend de juiste verhoudingen bij de verdeling van de bestuurstaak moeten worden in het oog gehouden.

Aan het slot van deze paragraaf wordt gezegd, dat een nadere, meer definitieve regeling van de financiële verhouding tussen Rijk, provincies en gemeenten moet worden tot stand gebracht, „mede ter bevordering van de zelfstandigheid der genoemde lagere publiekrechtelijke lichamen”. Het behoeft geen betoog, dat het bij deze zelfstandigheid in belangrijke mate draait om de financiën. Zonder financiële zelfstandigheid geen bestuurlijke zelfstandigheid voor de lagere organen. Hier ligt het hoofdprobleem voor de autonomie. Het meest verkieslijk zou zijn indien provincies en gemeenten haar geldmiddelen in overwegende mate uit eigen belastingen zouden kunnen verkrijgen. Dit is thans niet het geval en het is de vraag of dit ideaal onder de huidige belastingtechnische en financiële verhoudingen spoedig te bereiken is.

Wij leven thans wat de financiële verhouding van Rijk, provincie en gemeente betreft onder een noodvoorziening, welke in het afgelopen jaar nog weer aanleiding heeft gegeven tot een breed debat in en buiten de Staten-Generaal. Over een definitieve regeling broedt nu al jaren de z.g.n. commissie-Oud. De steen der wijzen schijnt zij nog niet te hebben gevonden. Toch is een definitieve regeling van de financiële verhouding tussen het Rijk en de lagere lichamen dringend gewenst, opdat deze weten waar zij aan toe zijn en, vrij van vrees voor curatele van hogerhand, de hun toevertrouwde taak kunnen vervullen.

DE POSITIE DER ANTI-REVOLUTIONAIRES

ten opzichte van het program-Romme voor het tweede kabinet-Drees

Mr K. GROEN

Blijkens een ingekomen vraag is het niet ondienstig, mede met het oog op de a.s. verkiezingsstrijd, nog eens duidelijk vast te stellen, of en zo ja in welk opzicht en in welke mate de Anti-revolutionairen mogen worden geacht, het program van het zittende kabinet mede voor hun rekening te hebben genomen. Dienaangaande worden n.l. van zekere zijde minder juiste voorstellingen gelanceerd.

In „**Nederlandsche Gedachten**” van 20 Maart 1951 is een „officiële mededeling betreffende de kabinetsformatie” opgenomen, waarin wordt medegedeeld, dat tegen het door Prof. Romme ontworpen program „tenslotte geen overwegende bezwaren (bleken) te bestaan”. Daaraan wordt terstond toegevoegd, dat „op een paar punten . . . een bepaald voorbehoud werd gemaakt, dat door Prof. Romme werd geaccepteerd”. Dit voorbehoud betrof hetgeen in het program was opgenomen ten aanzien van Nieuw-Guinea en met betrekking tot een nieuwe kanaalverbinding van Antwerpen met de Rijn. Vervolgens wordt in die mededeling gehandeld over de onzerzijds gestelde voorwaarde, dat de voor een ministerspost aan te zoeken Anti-revolutionairen zouden moeten behoren tot de politiek en parlementair ervaren personen. Dit werd mede verlangd, omdat „de uitwerking en uitvoering van het program uitermate belangrijk moet worden geacht — een program bevat immers slechts algemene en tevens in menig opzicht vage omschrijvingen —”.

In hetzelfde nummer van „**Nederlandsche Gedachten**” gaf de adjunct-secretaris van het Centraal Comité van Anti-revolutionaire Kiesverenigingen, de heer R. Gosker, het volgende commentaar op deze officiële mededeling:

Een aanvaardbaar program

Het program door Prof. Romme ontworpen bleek aanvaardbaar. Er bleken althans geen overwegende bezwaren te bestaan. Erg enthousiast was men van onze zijde er dus niet over. Bovendien blijkt uit het communiqué dat dit program slechts algemene en tevens in menig opzicht vage omschrijvingen bevatte. Dat verhoogde de animo niet. In deze gevaarvolle tijd zou een nationaal kabinet moeten handelen op de grondslag van een nationaal program, dat niet uitmunt door vage algemene omschrijvingen, maar dat klaar en duidelijk, in een taal die voor het volk verstaanbaar is, zegt waar het om gaat en welke de doeleinden zijn, welke dit kabinet nastreeft. In deze benauwende tijd moet een nationaal kabinet het niet zoeken in de breedte en in de ruimte, maar in de beperking van haar taak tot die dingen, die noodzakelijk moeten worden gedaan.

Niet zonder voorbehoud

Bovendien blijkt dat van Anti-revolutionaire zijde ten aanzien van een paar punten een bepaald voorbehoud is gemaakt. Dat maakt het er al niet beter op. Bovendien waren er geen overwegende bezwaren over het algemeen, ten aanzien van een paar punten bleek het dan toch nodig een bepaald voorbehoud te maken.

Daaruit kan niet anders worden geconcludeerd dan dat men van Anti-revolutionaire zijde ten aanzien van die punten de handen wilde vrijhouden. De informateur, Prof. Romme heeft deze voorbehouden overigens geaccepteerd. Het betrof derhalve, zoals men uiteraard vermoeden zal, niet alleen de kwestie Nieuw-Guinea. Het betrof een paar punten.”

Bij het debat over de Regeringsverklaring van het tweede kabinet-Drees heeft Dr Schouten een rede gehouden, waarin hij o.m. het volgende heeft gezegd:

Het is bekend, dat, nadat de heer Romme zich de politieke samenstelling van een Kabinet had ingedacht en zich had beziggehouden met de samenstelling van een ontwerp-Regeringsprogramma, hij de fractievoorzitters en de waarnemende fractievoorzitters van de vijf bekende richtingen bij zich heeft verzocht en dat hij bij die gelegenheid aan elk van de toen aanwezigen een ontwerp van het Kabinetsprogramma heeft overhandigd met het verzoek, zich daarover, wat inhoud en strekking betreft, te willen beraden.

Het is waar, wat in diverse persorganen heeft gestaan (ik heb geen enkele reden dit tegen te spreken), dat mijnerzijds aan Prof. Romme is medegedeeld, dat dit ontwerp-programma in zijn algemene strekking bij mij geen overwegende bezwaren ontmoette. Men zal op grond van een dergelijke uitlating (ik wil daaraan nu niets afdoen, ook niet met betrekking tot de toekomst; ik heb daaraan geen behoefte) echter niet zover mogen gaan, dat men haar aldus uitlegt, dat in dat ontwerp-programma het te voeren beleid blijkbaar zo duidelijk was gestipuleerd, dat men ten aanzien van de uitwerking en de uitvoering daarvan niet voor allerlei zeer belangrijke vragen bleef staan.

Ik onderwerp daarmee dit program niet aan kritiek, maar ieder, die op dit gebied weleens wat te maken heeft gehad in een of andere zin met het ontwerpen van een Regeringsprogram of het kennis nemen van een zodanig ontwerp, weet, dat men daarin over het algemeen vindt generale omschrijvingen, waarin wel gepoogd wordt de kern der zaak te raken, maar geen sprake is van enige uitwerking ter zake. Wanneer men zich dus uitsprekt ten gunste van de algemene strekking van zulk een program, vloeit daaruit tegelijkertijd voort, dat men zich volledige vrijheid voorbehoudt ten aanzien van de uitwerking en de uitvoering daarvan. Ik acht dit luce clarius.

Dr Schouten noemde vervolgens als voorbeeld, dat hij geen bezwaar had tegen de dekking van f 250 miljoen aan militaire lasten uit verhoging van bestaande en eventueel zelfs invoering van nieuwe belastingen, maar dat daarmee nog niets was gezegd over zijn standpunt met betrekking tot concrete voorstellen van die aard. In de desbetreffende passage der Regeringsverklaring stond b.v. niets over te vragen:

Hoe zullen wij die 250 miljoen over directe en indirecte belastingen verdelen? Hoe zullen wij de regelingen ver.

Staatssocialisme

Herhaaldelijk wordt door woord- en penvoerders van de Partij van de Arbeid betoogd, dat zij afkerig zijn van het staatssocialisme.

Nog onlangs verklaarde de heer **Van der Kieft** in de Eerste Kamer, dat fascisme en communisme het staatssocialisme aanvaardden, maar dat de Partij van de Arbeid het afwijst. Lijden dan de velen, die de Partij van de Arbeid van een gaan in staatssocialistische richting beschuldigen, aan gezichtsbedrog? Missen ook wij op het streven der partij de rechte kijk? Lezen wij ook niet goed het rapport van de Plan-commissie, dat onder de titel „De weg naar vrijheid” het licht zag? In dat rapport menen wij sterke staatssocialistische tendenzen op te merken. Is dat heus een vergissing?

Erkend moet worden, dat de vraag, wat onder „staatssocialisme” verstaan moet worden, niet gemakkelijk is te beantwoorden. Er zijn in de loop der tijden nog al uiteenlopende definities gegeven. Meermalen heeft men ook ten onrechte bepaalde personen bij de „staatssocialisten” ingedeeld. Men kan, gegeven de toestanden en verhoudingen in het bedrijfsleven, zijn voor een uitgebreide sociale wetgeving, men kan, gelet op een bepaalde economische situatie, de overheidstaak niet eng begrenzen, men kan van oordeel zijn, dat de overheid steeds geroepen is om toezicht en controle uit te oefenen op hetgeen personen en groepen in de maatschappij ondernemen, ten einde het ontstaan van scherpe sociale tegenstellingen te voorkomen, onrecht te bestrijden en het algemeen welzijn te bevorderen, zonder zich te bewegen op de lijn van het staatssocialisme.

Wie evenwel er kennelijk naar streeft, dat de taak van de maatschappij en met name de werkzaamheid van het bedrijfsleven al meer door de Staat zal worden overgenomen, dat de staat al meer directe zeggenschap verkrijgt in de ondernemingen, wie in de socialisatie van de productiemiddelen het ideaal ziet, kan met volle recht tot de staatssocialisten worden gerekend.

Welnu, het is niet wel voor tegenspraak vatbaar, dat de Plan-commissie van de Partij van de Arbeid in deze richting

wil koersen. Duidelijk blijkt, dat het doel is het socialisme, de „vergemeenschappelijking” van de productie. Langs lijnen van geleidelijkheid moet de voortbrenging komen in handen van de „gemeenschap”, waarbij men aan de Staat denkt. Allengs moet de Staat het heft in handen hebben. Hij moet eigen vermogen vormen, via de belastingen. In de economische calculatie wil men de kapitaalrente wel behouden. Maar zij mag niet aan de kapitaalbezitters ten goede komen. Het is de Staat, die tenslotte voor de kapitaalvorming moet zorgen, de Staat moet mede eigenaar van bedrijven worden. Straks zelfs meer dan **mede**-eigenaar. En dat niet alleen van monopolistische bedrijven of van ondernemingen, die in verband met het grote risico door de particuliere activiteit niet alleen gesticht kunnen worden, maar die toch voor het algemeen welzijn onmisbaar zijn. (Men denke aan de Hoogovens). Tegenover de particuliere spaarzaamheid staat men weinig sympathiek. Eveneens tegenover de bezitspreiding in de vorm van waardepapieren.

Nu laten wij thans buiten beschouwing, dat het hier aanbevolen systeem tot **verarming** van het volk zou leiden. Eveneens schenken wij geen aandacht aan het feit, dat, blijkens de ervaring bepaalde, niet monopolistische overheids-ondernemingen dikwijls allesbehalve deskundig en economisch worden geleid. Wij wilden nu slechts het volle licht laten vallen op het Staatssocialistisch streven, dat de Partij van de Arbeid kenmerkt.

Nu zijn er wel, die de gevaren, welke hier dreigen beseffen. Gevaren voor de geestelijke en constitutionele vrijheden. Alle concentratie van macht in handen van zondige en beperkte mensen is een gevaar.

Men wil, al gaat het verlangen uit naar „grote eenheden”, zekere decentralisatie mogelijk maken. Maar dit kan geen baat brengen. Tenslotte blijft het toch de machtige Staat, die de touwtjes in handen houdt.

De conclusie is dan ook: 1e. de Partij van de Arbeid gaat in de lijn van het Staatssocialisme; 2e. dit streven is niet zonder ernstig gevaar voor de volkswelvaart en vooral voor de volksvrijheden.

der gaan uitwerken? En hoe zal men voorkomen, dat in bepaalde gevallen de verhoging der befastingen te zwaar gaat drukken in verband met de draagkracht, welke sommige groepen van de bevolking hebben? Het kan toch niet anders dan dat ieder op dit gebied zich zijn vrijheid moet voorbehouden.

Aldus Dr Schouten, die in het vervolg van zijn rede nog zeide, dat

men niet moe(s)t zeggen, dat, als iemand verklaart in te stemmen met de algemene strekking van het Regeringsgram, dit betekent, dat hij ook, wat de uitwerking en de tenuitvoerlegging daarvan betreft, dit program als het ware met huid en haar slikt.

De heer Tilanus: Dat zal toch niemand doen!

De heer Schouten: Niemand, die verstandig is, zal dat doen, maar als de heer Tilanus de laatste weken de couranten heeft gelezen, zal hij zich moeten afvragen of er met betrekking tot de mededeling, dat ik met de algemene strekking van het Kabinetsprogram accoord ging, niet een aantal onverstandige mensen in Nederland rondloopt.

Men beweert soms, dat de deelneming der anti-revolutio-

nairn in het kabinet (alleen) zou zijn afgestuit op de kwestie van de zetelverdeling. Bedoeld kan dan alleen zijn de kwestie, aan **wat voor** a.r. personen een portefeuille zou worden aangeboden. De onzerzijds verlangde opneming van parlementair en politiek ervaren personen — hetgeen, zoals de bovenbedoelde officiële mededeling nog zegt „uiteraard mede bepalend zou (zijn) met betrekking tot de Departementen, waarvan zij met het beheer zouden worden belast” — was, gelet op de omstandigheid, dat een groot aantal demissionnaire ministers uit het vorige kabinet zou terugkeren, van grote betekenis met het oog op het karakter, de signatuur van het kabinet. Nu zulke anti-revolutionairen daarin kwamen te ontbreken, werd die signatuur meteen een andere, hetgeen uiteraard zijn invloed kon hebben op de uitwerking van het program.

Het **beleid** van het nieuwe kabinet heeft de juistheid van de zienswijze der a.r. leiding bevestigd. Uit dat beleid bleek immers, dat in vele belangrijke opzichten het vroegere, door ons veroordeelde beleid werd gevolgd. Het Regeringsprogram in formele zin moge indertijd voor ons aanvaardbaar zijn geweest, de uitwerking en uitvoering daarvan en het **bestuursbeleid** ook van het tweede kabinet-Drees waren en zijn dat in meer dan een opzicht **niet**.

EN BUITENLANDS BELEID

Drie dagen lang heeft de Tweede Kamer zich in uitermate interessante debatten bezig gehouden met het laatste en tevens verreweg het belangrijkste stuk van de Grondwetsherziening. Het betrof onze betrekkingen met het buitenland en wel met name de invloed van de Staten-Generaal daarop.

Voor de Kamer een zaak, waarbij zij op haar qui vive diende te zijn. Want de ontwikkeling tot dusver heeft al getoond, hoe moeilijk het voor de volksvertegenwoordiging is, vat te krijgen op het buitenlands beleid van de Regering. Sprekend is het voorbeeld van de Grondwetswijziging van 1922, toen de bedoeling voorzat, de invloed van de Staten-Generaal bij het tot stand komen van verdragen met andere landen te vergroten. Maar de Kamer kreeg de kous op de kop. Door een ongelukkig amendement werd de invloed eer nog verkleind dan vergroot. Ditmaal dachten de Kamerleden: „Dat zal ons niet weer gebeuren”. Een gewaarschuwd man telt voor twee.

Daar komt nog bij, dat de betrekkingen met andere landen zo ontzaggelijk in betekenis gewonnen hebben. Dat is een reden te meer om de volksvertegenwoordiging meer in te schakelen en mee in de pap te laten roeren. Want als die pap aanbrandt, moet ons volk ze toch opeten.

Zo'n debat zit vol met historische en staatsrechtelijke uiteenzettingen, die voor een politieke smulpaap „spekkie naar zijn bekkie” zijn. Maar het kan niet anders: wij moeten ons hier beperken tot de hoofdzaken.

Verdragen

De nieuwe regeling komt hier op neer, dat de Staten-Generaal kan meepraten over alle overeenkomsten. Tot dusver was er een grote groep, die aan de kamers alleen maar werden meegedeeld en die niet onderworpen waren aan de goedkeuring van de Kamer. Voortaan zal dus niets buiten de Staten-Generaal omgaan. Nu zijn er evenwel heel wat overeenkomsten, waarover de Kamers helemaal niet wensen te debatteren. 't Zou zonde van de tijd zijn. Welnu, in die gevallen wordt er niet over gedebatteerd. Want de regeling wordt zo, dat, wanneer de Kamers binnen 30 dagen niets van zich laten horen, de goedkeuring van de Staten-Generaal zonder meer geacht wordt verleend te zijn.

Mee door een amendement van dr Bruins Slot is de regeling hiervan verbeterd. Het wordt nu zo, dat één vijfde deel van de leden een behandeling in de kamer kan uitlokken. Dr Bruins Slot wilde eigenlijk al een tiende deel van de leden dat recht geven, maar dat kreeg hij er niet door. Nu heeft de Regering echter een gaatje open gehouden. De goedkeuring van de kamer wordt niet vereist, wanneer in buitengewone gevallen van dringende aard het belang van het Koninkrijk eist, dat de overeenkomst zonder verwijl van kracht wordt. Daar heeft men heel lang over gediscussieerd. Want men vreesde, dat hier een flinke deuk in het goedkeuringsrecht van de kamers werd gebracht. Tenslotte aanvaardde men, dat de Regering in het uiterste geval vrijheid van handelen moet houden. Maar die vrijheid werd zo omschreven, dat zij duidelijk tot een hoge uitzondering werd gemaakt.

Een andere belangrijke nieuwigheid is, dat door een overeenkomst met een ander land ook van de Grondwet kan

worden afgeweken. Bij de huidige ontwikkeling van de internationale verhoudingen is het niet uitgesloten, dat men in conflict zou komen met een onderdeel van de Grondwet. Wat dan? Wel, zulk een overeenkomst zal, om te kunnen werken, in de kamers een meerderheid van twee derde moeten krijgen; de meerderheid dus, die ook nodig is voor wijziging van de Grondwet.

En warempel, hier zal nu weer een gevaarlijk lek. Want 1e.: bij overeenkomst mag van de Grondwet worden afgeweken; dan is goedkeuring van de Kamers met een meerderheid van twee derde vereist.

En 2e.: in buitengewone gevallen kan de goedkeuring van de Kamer achterwege blijven. Derhalve, zo redeneerde men, kan de Regering — zij het dan in buitengewone gevallen — zonder goedkeuring van de Staten-Generaal van de Grondwet afwijken. Het behoeft niet gezegd, dat dit lek gestopt werd. Wanneer de Grondwet in het geding komt, moeten de Kamers er in elk geval aan te pas komen.

Toetsingsrecht

Het tweede belangrijke punt in de debatten betrof de vraag, wie zal uitmaken of een Nederlandse wet in strijd is met een internationale overeenkomst, ja dan nee.

Men was het over één ding eens. Als er strijd is, dan moet de internationale overeenkomst voorrang hebben boven de Nationale wet. Wanneer wij met een ander land een overeenkomst sluiten, moeten wij die nakomen. Daarover bestond geen verschil van mening.

Nu kan een dergelijke vraag zich ook binnen de grenzen van onze eigen nationale wetgeving voordoen. Een wet mag niet in strijd zijn met de Grondwet. Natuurlijk niet. Maar wie maakt dat uit? In ons land niet de rechter, maar de wetgever, dus de Regering met medewerking van de Staten-Generaal. Als die samen van oordeel zijn, dat de wet niet in strijd is met de Grondwet, dan is dat een uitgemaakte zaak. Dan heeft de rechter dat te aanvaarden. In andere landen, b.v. in Amerika, is dat anders. Daar maakt de rechter uit, of een wet op grond van de constitutie toelaatbaar is.

Hoe moet dat nu als het gaat tussen een wet en een overeenkomst? De Regering wilde dit maar onbeslist laten en wetenschap en practijk samen een oplossing doen vinden. Anderen wilden ook hier de wetgever het beslissende woord laten spreken. De meerderheid van de Kamer — zij het geen grote — meende in dit geval de beslissing te moeten leggen bij de rechter.

Dat brengt bezwaren met zich. Het kan dan immers een tijd duren, voor wordt uitgemaakt, dat een wet ongeldig is wegens strijdigheid met een internationale overeenkomst. Dat brengt onzekerheid.

Maar aan de andere kant weegt zeer zwaar het belang van de internationale rechtsgemeenschap. De wetgever is niet altijd de meest onpartijdige instantie, als het er om gaat internationale overeenkomsten te interpreteren. Bij de wetgever spelen naast juridische ook andere overwegingen een rol. Politieke b.v. Daarom kan deze beslissing beter gelegd worden in handen van de meest onpartijdige instantie, de rechter. Zo meende ook onze fractie. Gerechtigheid verhoogt een volk, ook in zijn betrekkingen met andere volkeren.

GEEN MOED

H. ALGRA

Een van de werkelijk verontrustende verschijnselen is, dat onder ons volk in brede kringen de moed is verdwenen. Moed betekent activiteit. Een moedig volk zit niet stil, maar pakt aan.

Maar het pijnlijke is, dat velen, vooral in het centrum en het Westen van het land, de overtuiging hebben gekregen, dat het allemaal toch niets uithaalt. Wij zijn van de kaart. Wij doen niet meer mee. Amerika doet met ons, wat het wil. Misschien komt de Rus en dan zijn we helemaal aan de heideneu overgeleverd. Wij zijn Indonesië kwijt en dat is onherstelbaar. Ons land is overbevolkt. Wij hebben te weinig nationale kracht en fierheid, om in West-Europa een eigen positie te behouden. Wij zijn bezig onszelf uit te leveren aan vreemde machten. Wij willen niet ontkennen, dat er in deze klachten veel waars zit. De toestand is niet fraai. Hij is eigenlijk veel erger, dan de meerderheid van ons volk beseft, ook degenen, die alleen maar klagen en de moed hebben opgegeven. Wij mogen geen ogenblik aarzelen, te zeggen, dat de toestand werkelijk ernstig is.

Maar dan komt de grote vraag: *Hoe reageren wij op die noodgeest?* En doen wij het Westen onrecht, wanneer wij zeggen, dat dáár het défaitisme het grootst is? Wat die laatste vraag betreft, kunnen wij natuurlijk niet meer geven dan een indruk. Maar die indruk is sterk genoeg om te zeggen: naar onze mening is het eigenlijke Westen, is Holland minder moedig en minder resoluut dan het Noorden en Oosten van het land. In hoeverre Den Haag daarbij schuld heeft, is een vraag apart. Wel is het een feit, dat de Minister van Buitenlandse Zaken weinig vertrouwen heeft in Europa en ons land moeilijk anders

kan zien dan een Amerikaans bruggenhoofd. Wel is het een feit, dat Sociale Zaken moeilijk verder kan komen dan tot voorontwerpen en overwegingen. Wel is het een feit, dat Wederopbouw kennelijk het woningvraagstuk niet aan kan. Wel is het bovendien een feit, dat het tekort aan activiteit, aan besluitvaardigheid, aan grote lijn, telkens wordt verdedigd met hetzelfde argument, dat het allemaal zo moeilijk is. Er is altijd een bottleneck. Er is altijd een oorzaak, die buiten de schuld van de autoriteiten ligt.

En mede daardoor is er bij ons volk langzamerhand de overtuiging gerijpt, dat het toch allemaal

niets uithaalt. Dan is er geen reden meer voor activiteit, voor offervaardigheid, voor meer dan normale inspanning, voor pionierswerk.

Dan komt er hoe langer hoe meer de wens, dat een ander dan maar zorgen zal: de organisatie, de partij, de Regering, Amerika..... En dat is het waar het aan hapert. Het gebrek aan moed leidt tot het gevaarlijke, het onmannelijke en laffe pogen, om altijd naar een ander te kijken, een ander aansprakelijk te stellen, en zelf te wachten. Democratie betekent dan niet meer dan *het recht, zijn eigen verzorgers te kiezen*.

En de politieke propaganda wordt dan: kiest ons, want wij zijn de *beste verzorgers*, wij doen het voor u, terwijl u bij de kachel blijft.

In Engeland is die propaganda aan de gang. Bij ons worden er voorbereidingen toe getroffen. Maar het is beter ons volk de waarheid te zeggen en het te herinneren aan eigen taak en verantwoordelijkheid.

Een verrassing

OF EEN VERGISSING?

A. W. BIEWENGA W.zn.

In de „Volkskrant” van 6 Maart schrijft Prof. Romme:

„Het wetsontwerp op de organen voor de emigratie is zonder hoofdelijke stemming, dus door de gehele Kamer (met uitzondering van de communisten), aanvaard. Een verrassing? Wie zich een kleine episode bij de Kamerbehandeling van de Rijksbegroting voor 1952, in November laatstleden herinnert, misschien”.

Want bij de algemene beschouwingen over die begroting was dit wetsontwerp het eerste door de anti-revolutionaire leider Dr Schouten ten tonele gevoerde voorbeeld van „staatsoverwoekerende tendenties”, het voorbeeld van een Regeringsbeleid dat „naar een oplossing streeft om twee essentieel uiteenlopende wegen toch tot één weg te doen worden”. „En ziet, de Kamer was het gisteren in haar geheel over het wetsontwerp gloeiend eens”.

Is het oordeel, dat de Kamer het zo „gloeiend eens” was, juist? Als Prof. Romme alleen let op de stemming dan lijkt deze conclusie juist. Maar indien hij nog eens naleest de redevoeringen

gehouden bij de openbare behandeling van dit wetsontwerp, o.a. die van zijn fractiegenoot De Kort of die van de a.r. woordvoerder, dan blijkt toch wel duidelijk dat er van deze roerende eenstemmigheid niet zoveel overblijft.

Maar ook overigens is de conclusie van de hoooggeleerde schrijver niet juist. Dr Schouten beoordeelde in November de aanvankelijke plannen van de Regering, zoals die waren ontwikkeld in het oorspronkelijke wetsontwerp. En het kan de staatkundige hoofdredacteur van de „Volkskrant” toch niet zijn ontgaan, dat zowel bij de schriftelijke als bij de mondelinge gedachtenwisseling tussen Regering en Volksvertegenwoordiging het oorspronkelijke wetsontwerp belangrijk is gewijzigd. Hierbij behoeft alleen maar te worden gedacht aan de aangebrachte wijzigingen met betrekking tot de benoeming van de voorzitter, de secretaris en de leden van de Emigratie-raad. Verder aan de betere omschrijving van het begrip maatschappelijke organisatie en aan het wettelijke voorschrift, dat de aanwijzingen van de

De Hervormden en de S.G.P.

Het is verheugend, dat men in de kring van de Gereformeerde Bond in de Ned. Herv. Kerk — waaruit de S.G.P. het merendeel harer leden recruteert — op steeds stelliger wijze positie gaat kiezen tegen het principieel onjuiste uitgangspunt van onze Staatkundig Gereformeerde vrienden.

De S.G.P. wenst nl. te staan niet alleen op de grondslag van de Schrift, maar ook op die van het onverkorte art. 36 der N.G.B. Daarover wordt in De Vaandrager van 13 Februari, het orgaan van de Bond van Ned. Herv. Jongelingsverenigingen op Geref. grondslag (die dus niet, zoals de S.G.P. de Geref. Kerken en de A.R. Partij verwijt, een gedeelte van art. 36 tussen haakjes heeft geplaatst), opgemerkt, dat

.....in S.G.P.-kringen nog onvoldoende helderheid heerst omtrent de consequenties van art. 36. Een partij, die dit artikel als basis neemt voor haar principiële politiek, moet toch minstens weten, wat het inhoudt en welke gevolgen het heeft voor het huidige politieke leven. Men heeft dat in die kring ook wel gevoeld en daarom werd in 1924 een commissie ingesteld, die deze kwestie zou onderzoeken. Na 3 jaar bleek, dat zij daarin niet geslaagd was en toen heeft de partijleider Ds Kersten in een rede getiteld „Van zwaren strijd” een korte toelichting gegeven. Hij stelt zich daarin fel tegen de schrapping der 21 woorden door de Geref. Kerken, tegen de „verliberalisering” der A.R. partij als gevolg daarvan en verwerpt de bewering, dat onze vaders op dit punt nog Rooms dachten. Hij meent, dat het hier niet gaat tegen gewone ketterij, maar tegen valse gods-

Minister van Sociale Zaken aan de Arbeidsbureaux materieel moeten overeenstemmen met de voorschriften van het Emigratiebestuur voor de bijzonderé aanmeldingsorganen. Prof. Romme heeft overigens zeker met de behandeling van het wetsontwerp wel zoveel te maken gehad, dat hij heeft ervaren hoe moeilijk het was een volstrekt afdoende verandering aan te brengen in de structuur van het geheel der regelingen.

De Kamer, ook de a.r.fractie, stond nu tenslotte voor de keuze het wetsontwerp te aanvaarden of te verwerpen. Was het na de belangrijke verbeteringen in het oorspronkelijke wetsontwerp zulk een grote „verrassing” dat de a.r.-fractie haar stem, zij het zonder veel enthousiasme en met handhaving van bepaalde bezwaren, aan het wetsontwerp gaf? En berust de conclusie van Prof. Romme niet grotendeels op „vergissing”, omdat hij geheel de belangrijkste verbetering in het oorspronkelijke wetsontwerp aangebracht, verwaarloost? En tenslotte nog, betekent het gezamenlijk stemmen vóór een ontwerp wel altijd, dat men het zo „gloeiend eens” is?

dienst en dat er geen sprake is van personen, die moeten vallen, maar van zaken. Echter zegt hij iets verder: „In hoeverre personen zouden moeten vallen bij de volvoering van deze overheidsroeping, ware door de overheid te bepalen.” Er blijken dus toch weer personen in het geding te zijn! Als echter Ds Kersten niet weet, welke personen art. 36 hier bedoelt, zal de overheid, aan wie hij dit wil overlaten, het zeker niet weten. Onze vaders, zegt hij, waren voor verbanning en alleen atheïsten moesten de doodstraf hebben, maar even verder haalt hij met instemming de Franse predikanten aan, die in 1559 liever verkozen zelf de brandstapel te beklimmen, dan de eis Gods tot straffen der ketters te verwerpen. Hij concludeert, dat de overheid door verbod van openbare godsdienst oefeningen en in uiterste instantie door straffen tegen halsstarrige ketters art. 36 moet handhaven. En op de vraag, welke kerkformatie de overheid dan wel beschermen moet, antwoordt hij: Rome niet en de Remonstranten niet. En mist de Overheid het vermogen om hierover te oordelen, dan doe zij een onderzoek instellen door bekwame theologen! Ziehier het standpunt van Ds Kersten en de S.G.P. Na alles, wat we over art. 36 hebben geschreven, zal het duidelijk zijn, dat in deze partij het probleem wel heel simplistisch is gesteld, dat men met de toepassing ervan geen weg weet en daarom zich tot vage uitspraken bepaalt. Afgezien van de vraag, of art. 36 een juist beginsel inhoudt, staat wel vast, dat de S.G.P., indien zij tot uitvoering ervan geroepen werd, voor een onmogelijke opgave zou komen te staan.

En dan trekt de schrijver deze volkomen juiste conclusie:

Een oppositiepartij kan zich die weelde veroorloven, maar o.i. zal toch het program van elke serieuze partij niet alleen principieel verantwoord moeten zijn, maar ook eventueel practisch uitvoerbaar moeten wezen.

Christelijk cultureel

Er verschijnt in Nederland een Christelijk cultureel maandblad, getiteld „Op den Uitkijk”. Daarin worden door een niet met name aangeduide politieke medewerker overzichten gegeven, die niet alleen voortdurend van een volslagen dilettaantisme doen blijken, maar bovendien af en toe zo uit De Waarheid of uit De Groene konden zijn overgenomen.

Het culturele van dit overzicht blijkt bijv. uit dit citaat uit het Januarinumner:

In het begin van 't jaar (1951) kwam met Eisenhower de vogelpest weer in ons land. De pest bezocht Noord-Holland, Eisenhower Den Haag.

En het Christelijke moge blijken uit deze in het Fe-

bruarinummer opgenomen toekomstverwachting voor de verkiezingen van dit jaar:

En de verkiezingen? Verschuiving naar rechts; gering, maar veelbetekenend. Grootste winst voor de V.V.D. en Welter weg. Geen teruggang voor de C.P.N.

Hoe men winst voor de liberale V.V.D. een „verschuiving naar rechts” kan noemen, is ons een raadsel. Van een Christelijk voorlichter mag toch worden verwacht, dat hij het karakter van de V.V.D. en het verschil tussen links en rechts kent.

Hè, hè!

Uit het Zeeuwsch Dagblad van 12 Maart knipten wij het volgende artikeltje, waarin de brutaliteit van de Partij van de Arbeid aan de kaak wordt gesteld:

Het kan merkwaardig lopen in de wereld. Slechts enkele maanden geleden zong de in hoofdzaak op de K.V.P. en P.v.d.A. steunende regering in eindeloze herhaling het lied: „Indo-Europeaan, je kunt wel gaan” met het refrein: „Nederland is niets gedaan, 't is kassiaan”. De Indische Nederlanders werden aangespoord hun Nederlandschap af te leggen, daar het berustte op een „sentiment” en het Indonesisch staatsburgerschap aan te nemen, omdat dit veel voordeliger zou zijn. Nu echter de 27ste December verstreken is, zonder dat de meeste Indische Nederlanders er aan dachten hun nationaliteit op te geven, hoort men in de verkiezingsdageraad een P.v.d.A.-K.V.P. koor aanheffen: „Indische Nederlanders komt bij ons”.

De K.V.P. werkt handig en haalt de Indische Nederlanders zoveel mogelijk in allerlei commissies en werkzaamheden. De P.v.d.A. doet het wat grover en laat o.a. Indische Nederlanders, die een nieuwe woning krijgen pamfletjes overhandigen met de woorden: „Heerlijk hè zo'n eigen woning. Dat heeft U nu te danken aan de woningpolitiek van de P.v.d.A.....”

Dit papiertje is echter lang niet volledig. Er zou b.v. op kunnen staan:

„Prettig hè dat je zo lang op zwart zaad gezeten hebt en van de steun geleefd. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat je in een hokje moet wonen en schandelijke prijzen betalen voor wat wrak huisraad omdat je zelf alles kwijt was. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat je geen vergoeding krijgt voor oorlogsschade, maar wel mag betalen voor de oorlogsschade van andere Nederlanders. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat er zo weinig huizen zijn in Nederland. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat je niet meer in Indonesië kunt blijven. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat we Nieuw Guinea wellicht gauw kwijt zijn. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.

Prettig hè, dat je niets te hopen hebt van de toekomst. Dat dank je aan de Partij van de Arbeid.”

Het zou toch wel de dwaasheid gekroond zijn, als Indische Nederlanders tengevolge van de onvolledigheid van zo'n pamflet zouden stemmen op de partij waaraan zij per saldo de meeste ellende te danken hebben.

Indische Nederlanders, let op Uw saeck.

En wat doet gij, lezer, om de Indische Nederlanders op de Anti-revolutionaire Partij te wijzen?

Nieuwe partijen

Met de verkiezingen in het zicht steken allerlei splinterpartijtjes de kop weer op. Een enkele maal zijn zij zo verstandig om tot fusie over te gaan. Veel meer dan één zetel levert zo iets echter nooit op.

In het vorige nummer maakten wij in deze rubriek reeds melding van de oprichting van een Nationale Democratische Partij. Intussen is ons gebleken, dat door het Legioen van Oud-Strijders uit Indonesië aan deze oprichting niet wordt deel genomen, zoals het door ons geciteerde bericht uit De Volkskrant ten onrechte beweerde. Het Legioen is aan geen enkele politieke partij gebonden en wil zich ook niet aan een partij binden.

Volgens een persbericht is thans opgericht het „Jong Conservatief Verbond”, dat ook aan de a.s. Tweede Kamerverkiezingen zal deelnemen.

Het stelt zich ten doel „de conservatieve staatsgedachte, inhoudende ongerepte eerbied voor geloof, recht en wet, zorg voor de jeugd en toekomst te stellen tegen staatsontbindende elementen”.

Het verbond omvat de Nationale Partij (voorzitter dr Feuilletau de Bruyn), de Groter Nederland Actie (secretaris de heer Martens), het Voorlopig comité van huis-en landeigenaren (voorzitter de heer Grünewald) en enkele andere groepen.

Zoals men zich zal herinneren, kwam Dr Feuilletau de Bruyn bij de Kamerverkiezingen van 1948 reeds met een eigen lijst uit. Hij behaalde toen 0.4 % der stemmen, hetgeen hem geen zetel opleverde.

Meer succes is te verwachten van de fusie tussen de Katholieke Nationale Partij van de Heer Welter en de Katholieke Onafhankelijke Partij. De K.N.P. behaalde in 1948 1.3 % der stemmen en bracht de Heer Welter in de Tweede Kamer. De K.O.P. nam in 1948 geen deel aan de Kamerverkiezingen, maar kwam bij de Statenverkiezingen van 1950 in Noordbrabant wel met eigen lijsten uit, zulks ten nade van de machtige K.V.P. Zij wist met bijna 9.000 stemmen één zetel in de Provinciale Staten van Noordbrabant te bemachtigen.

We kunnen niet anders dan met vreugde constateren, dat steeds meer Roomse kiezers genoeg krijgen van het socialistisch vaarwater, waarin de K.V.P. onder leiding van stuurman Romme zeilt.

Het Roomse hoenderhok

De „overeenstemming” tussen de K.V.P. en de vleugel-Steenberghe, waarvan wij in de laatste maanden in deze rubriek gewag maakten, is thans wel voorgoed beëindigd.

Gold tot nu toe: „veel geklapper, weinig ei”, thans heeft Prof. Duynstee in een lezing voor de R.K. Middenstandsvereniging te Bussum, volgens het verslag in De Maasbode van 2 April, de volgende knuppel in Romme's hoenderhok geoid:

Het beleid van de K.V.P. in de afgelopen jaren was verzeild geraakt in een richting die op de duur onvermijdelijk moest leiden tot omvormingen in de maatschappelijke structuur, welke onvereenigbaar zijn met de

principiële inzichten in de structuur van de rechtsorde, de gezagsorde en de sociale orde. Dit beleid was voor vele katholieken onaanvaardbaar geworden. Vooral in middenstandskringen en onder intellectuelen heerste een geest van oppositie jegens de K.V.P. Het moet voor iedereen duidelijk zijn, dat de critiek op het in het verleden gevoerde beleid onverminderd gehandhaafd blijft. De overeenstemming met de groep-Steenberghe heeft op generlei wijze deze critiek ongedaan gemaakt.

Ondanks het grote aantal stemhoeders in de K.V.P. — om het woord „stemvee” te vermijden — achtte Prof. Duynstee een zeer groot stemverlies waarschijnlijk. De vermindering van het ledental is daarvan het bewijs:

In 1948 had de K.V.P. ongeveer 400.000 leden, in 1951 nog slechts ongeveer 300.000, d.w.z. een vierde minder. Niet alle bedankjes zijn wellicht uit ontevredenheid geboren, doch zeer vele moeten ongetwijfeld aan de geest van oppositie worden geweten.

Over de in de toekomst te voeren Roomse politiek deed Prof. Duynstee vervolgens dit vooroorlogse geluid horen:

Politieke samenwerking met de A.R. na de verkiezingen acht Prof. Duynstee een van de gewichtigste staatkundige doeleinden, welke wij hebben na te streven. De A.R.P. is z.i. de partij welke voor ons katholieken als eerste van alle in aanmerking komt voor een politieke combinatie.

Met betrekking tot de keus tussen K.V.P. en K.N.P. merkte Prof. Duynstee op:

Zoals de toestand in ons land nu op 't ogenblik is, lijkt het Prof. Duynstee niet verantwoord als men zijn stem niet zou uitbrengen op een katholieke lijst. Vandaar dat spr. eigenlijk slechts twee serieuze mogelijkheden voor de Nederlandse Katholieken ziet bij de a.s. verkiezingen; dit zijn: de K.V.P. en de K.N.P. De keus tussen deze beide is voor rechtsgezinde Katholieken verre van eenvoudig. Het perspectief met betrekking tot het toekomstig beleid van de K.V.P. is onzeker. In menig opzicht vindt men deze zekerheid wel bij de partij van de heer Welter. Bovendien heeft de heer Welter zijn rol als Kamerlid vervuld op een wijze, welke alom groot respect heeft afgedwongen. Niettemin vreest spr., dat men zeker op de duur van de K.N.P. geen oplossing kan verwachten. Vooreerst mag men zich afvragen of de K.N.P. niet aan het gevaar bloot staat op de duur te vervallen in het misverstand, dat de katholieke doctrine op politiek en sociaal gebied geen gezonde basis vormt voor een politieke formatie, waarin alle standen samenwerken. Prof. Duynstee is er namelijk van overtuigd, dat de beginselen t.a.v. de structuur van de sociale orde alle katholieken kunnen verenigen in één katholieke eenheidspartij. Inmiddels moeten wij voor ogen houden, dat op de korte duur gezien, het stemmen op de K.N.P. enkele eigenaardige voordelen heeft. Gesteld, dat de rechtsgezinde katholieken allen op de K.V.P. stemmen, dan rijst het grote gevaar, dat dit succes zal worden uitgelegd als een goedkeuring van het door de K.V.P. gevoerde beleid. Het gevaar bestaat, dat de K.V.P. uit een politiek succes als consequenties zou trekken, dat zij de uitgeoefende critiek niet ernstig behoeft te nemen. Zodoende zou men, de K.V.P. een politiek succes be-

zorgende, de kansen op een verbeterde koers aanmerkelijk kunnen verkleinen.

Mochten er van de K.V.P. nog ondubbelzinnige uitspraken komen, welke verzekeren, dat men een gewijzigde koers zal varen en dat in ieder geval een politiek succes niet zal worden gezien als een goedkeuring van het gevoerde beleid, dan dient men zonder twijfel op de K.V.P. te stemmen. Mochten deze uitspraken echter niet komen, dan is de situatie volgens Prof. Duynstee onzeker. Het hangt dan van het persoonlijke oordeel af, hoe zwaar men de kansen ten goede en de kansen ten kwade waardeert. Slaat men de kansen ten goede hoger aan dan die ten kwade, dan behoort men op de K.V.P. te stemmen. Slaat men de kansen ten kwade hoger aan dan die ten goede, dan kan men nog op de K.V.P. stemmen van wege het perspectief op de lange duur. Maar dan is men volgens Prof. Duynstee ook volkomen verantwoord als men op de K.N.P. stemt.

Wij zullen er nog wel meer van horen!

Kentering bij het G.P.V.?

Het Gereformeerd Politiek Verbond wenst, gelijk men weet, bij de komende Kamerverkiezingen mee te doen aan de versnippering van wat in politicus eensgeestes behoorde te zijn. Voorzover men in het G.P.V. het anti-revolutionair beginsel volkomen heeft prijs gegeven, is het stemmenverlies voor onze partij overigens niet te betreuren.

Doch af en toe constateert men, dat ondanks deze voortgaande deformatie het reformatorisch beginsel een enkele keer boven komt. Zij het, dat het spoedig door Ds Francke c.s. weer de kop wordt ingedrukt. Zo is er destijds een door Ds Francke ontworpen folder uitgegeven door het G.P.V., die de volgende alinea bevat:

.....roept het Geref. Politiek Verbond U met alle ernst op met ons de HEERE waarachtig te dienen in Zijn ware Gereformeerde Kerk met haar aloude, Schriftuurlijke Belydenis. Daarin alleen ligt het behoud van de Kroon der Nederlanden! Hebt de broederschap in de ware Kerk lief, vreest daarin God, enz.

Tegen deze oproep is een bij het G.P.V. aangesloten vereniging terecht in het geweer gekomen. Haar bezwaren werden door Ds Francke „weerlegd” in Ons Politeuma, het maandblad van het G.P.V., van April. O.m. de volgende bezwaren werden door de vereniging geuit:

Zij acht het dwaas, om het grotendeels van God en Zijn dienst vervreemde Nederlandse volk pardoos op het lijf te vallen met de genoemde oproep, daar zeer velen van die broederschap en kerk geen syllabe afweten of er niets van moeten hebben.

Volgend bezwaar is, dat een dergelijke oproep — gesteld, dat ze gedaan moet worden — niet tot de taak van het G.P.V. behoort. Al is men overtuigd van de nauwe samenwerking tussen de Kerk en ons politieke werk, zo moet toch onderscheiden worden en had in de folder kunnen worden volstaan met de oproep tot geloof en bekering in verband met het onderwerp „de Kroon”, zodat het slot moest zijn: „Stelt u teweer tegen de afbraak van de Kroon der Nederlanden! Eert de Koningin! Vreest daarin God en onderhoudt Zijn geboden, want dat betaamt alle mensen!”

Oproep tot de Kerk is overbodig, want als ons volk weer gaat vragen naar de HEERE, dan komt de onderhouding van de artt. 27—29 Ned. Gel. eveneens wel aan de orde. Zolang dat niet het geval is, nl. dat ons volk tot de HEERE terugkeert, is een oproep tot aansluiting bij de Kerk zinloos, wekt een fatale indruk, nl. dat een politieke partij propaganda maakt voor een kerk, en blameert dus de christelijke kerk.

Tenslotte is er ook bezwaar tegen het zeggen: ware Kerk; al is er geen bezwaar tegen om de Belijdenis na te spreken, zo moet daaraan als conditie worden toegevoegd: „als dat dan maar gebeurt op een wijze, die over de inhoud van deze uitdrukking niet de minste onduidelijkheid laat bestaan.” Nu meent de bezwaarmakende vereniging, dat er over weinig spreekwijzen zoveel wanbegrip heerst als juist over deze, en daarom wil ze, dat „ware Kerk” worde gehanteerd overeenkomstig de Belijdenis.

Ziet, dat zijn echt Groeniaanse geluiden. Helaas werden zij in Ons Politeuma gesmoord door Ds Francke, die vanuit zijn overspannen kerkbegrip deze vereniging de mantel uitveegde.

Het slot van de brief der bezwaarde vereniging is intussen zo juist, dat wij dat nog gaarne overnemen:

In dit verband moet het ons van het hart, dat wij volstrekt niet kunnen billijken en waarderen, dat deze ook in eigen kring zozeer omstreden zaken, nu persé in deze verkiezingslectuur aan de orde gesteld moeten worden. De schrijver kon van tevoren weten, dat er in onze kring tal van mensen zijn, die zich niet in deze voorstelling van zaken betreffende kerk en politiek kunnen vinden. Dat de schrijver te dezer zake zijn inzichten wil kenbaar maken en voorstaan, is zijn goed recht. Maar getuigt het van tact en wijsheid, om medeleden tegen hun zin de boer op te zenden met lectuur, waar zij bezwaren tegen hebben? Moeten wij elkaar op deze wijze dwingen zich bij omstreden voorstellingen maar neer te leggen? Wij geloven, dat het tijd wordt, dat men eens grondig gaat beseffen, dat pogingen om bepaalde meningen maar eenvoudig op te leggen zonder veel mogelijkheid van protest, in onze kringen reacties veroorzaken, die nu niet bepaald bevorderlijk zijn voor de samenbinding en eensgezindheid. En tevens, dat de leuze „doorgaande reformatie” zich niet leent om dergelijke practijken te dekken.

Hierop wist Ds Francke geen weerwoord. Maar wij hopen vurig, dat het geluid van deze vereniging weerklank zal vinden in G.P.V.-kring.

Amicaal

Prof. Van Niftrik, exponent van de linkervleugel in de C.H.U., veroorlooft zich tegenwoordig nog al eens het een en ander. Wij spreken hier maar niet over Hardegarijp, want dat heeft Prof. Van Niftrik niet graag.

Maar wel willen wij citeren, wat dit hoofdbestuurslid der C.H.U. — de partij, aan welke door ons herhaaldelijk om nauwer contact is verzocht — volgens een verslag in Trouw van 3 Maart over dit contact opmerkte op een vergadering van C.H. afgevaardigden in Utrecht:

Naar aanleiding van de klacht over het gebrek aan eenheid in de Tweede Kamerfractie, zeide spr. ook voor

homogeniteit te zijn. Maar men vergete niet, dat Lohman de A.R. partij uitging om de vrijheid van het Kamerlid t.o.v. de partijleiding. Het niet één-van-zin-zijn moet dus mogelijk zijn krachtens dit verzet tegen de partijdiscipline van Kuyper. Al is eenheid wel wenselijk, zij is niet verplicht. Integendeel dient men eerbied te hebben voor het standpunt van de enkeling.

De heer Schmal, aldus spr., is voorstander van de A.R. discipline. Spr. was het daarmee niet eens.

Spr. had het grootste bezwaar tegen „het gecoquetteer met de A.R. zoals dat in de fractie geschiedt”. Dat is zeker niet historisch, want wij zijn eenmaal uit het A.R. diensthuis uitgeleid en spr. zelf heeft „er allermint behoefte aan daarin terug te keren en zeker niet als verloren zoon.”

Ons dunkt, dat de verloren zoon zelf dit ook zal hebben gezegd, toen hij nog in overdaad leefde. Daarom moest hij ook eerst varkenshoeder worden.

Maar goed, wij geven liever het woord aan de Heer Schmal, die zich in Koningin en Vaderland, het C.H. weekblad, van 14 Maart ter zake in een open amicebrief tot Prof. Van Niftrik wendde. Hij schreef o.m.:

Gij hebt te Utrecht gezegd, dat ik een voorstander van de A.R. discipline ben.

Eilieve, hoe weet ge dit? Ik kan u uit de beste bron verzekeren, dat ik dit niet ben en nimmer geweest ben. Heb ik ooit iets geschreven, dat daarop wijst? Vanwaar dan deze uw geheime wetenschap?

Ge hebt het grootste (superlatief!) bezwaar tegen het gecoquetteer met de A.R. Is het coquetteeren, indien iemand aandringt op het ten uitvoer leggen van een wettig genomen besluit om met de A.R. contact te zoeken? Let wel: geen fusie of federatie, maar contact! Of staat u wellicht geheime wetenschap ten dienste, die u de zekerheid verschaft, dat gemeld besluit niet oprecht bedoeld was? Zo ja, dan verneem ik dit gaarne. Overigens, amice, wat maakt ge u zorgen! Gij noch ik hebben ooit in het A.R. diensthuis kost en inwonning genoten; meent ge nu heus, dat ik daarnaar solliciteer? Is het overigens schande, indien ik als christenmens ook in politicus contact met de A.R. broederen begeer? Beschikt ge wellicht over geheime wetenschap op grond waarvan men juist dit verlangen als onchristelijk moet bestempelen?

Waarop Prof. Van Niftrik, al even amicaal, in Koningin en Vaderland van 21 Maart het volgende antwoordde:

In de tweede plaats brengt Gij het contact met de A.R. ter sprake. Ik meen, dat er tussen de heren Tilanus en Schouten nogal eens contact is en dat de beide fracties in voorkomende gevallen met elkander samenwerken. Dat is mij genoeg. Maar U blijkbaar niet. Wat ik in Utrecht heb gezegd over het coquetteeren met de A.R., gold niet zozeer U als wel prof. Gerretson. Maar toch ook U. Uw leermeester ziet blijkbaar alleen Groen van Prinsterer. Ik probeer ook te letten op De Savornin Lohman. En die hield het onder de discipline van de leider en van de „beginselen” niet uit. En ik denk: gij 66k niet! Het verschil in dogmatiek, mentaliteit en levensbesef is te groot. Meermalen heb ik Uw leermeester horen aandringen op een samengaan met de A.R. Uw houding inzake de Indonesische quaestie, Uw strijd voor „gezag”, „kroon” en „sovereiniteit” hebben

er U als vanzelf toe gebracht U tot de A.R. te keren. Ik kan dat begrijpen, maar ik verwacht er niets goeds van. Gij schrijft nu wel heel dierbaar over A.R. broederen, maar of de liefde wederkerig is, weet ik niet. Misschien valt Gij tegenwoordig voor de A.R. onder de categorie „broederen” (vroeger stellig niet!), maar ik deel die eer dan niet met U. Voor wat Uw groep thans wil, moet méér geestelijke gemeenschap aanwezig zijn. Dit alles heeft met geheime wetenschap niets van doen. Dit zijn allemaal dingen, die de gehele Unie wéét van U, Uw leermeester en van mij. Maar, als U dat plezier kan doen, tegen contact met de A.R. heb ik geen bezwaar. Ik stel mij voor, dat de A.R. er wel voor zullen zorgen, dat het contact niet te innig wordt. Tenminste zolang ik nog zit in het D.B. van de C.H.U. Let wel: „nog”! Gij zwijgt allervriendelijkst over „Hardegarijp”. Ik wil het wel ter sprake brengen. Het „contact” met de A.R. in déze zaak is mij al véél te innig. Als men sommige C.H.-uitingen over „Hardegarijp” hoort en leest, is het of men „Trouw” hoort en leest. En nu klaagt gij over de afwezigheid van „contact”. Laat mij niet lachen! Roep de Unie liever met mij op het haar eigene te bewaren!

Daarop zou nog al wat te zeggen zijn. Maar wij geven het woord weer aan de Heer Schmal, die in Koningin en Vaderland van 28 Maart aldus dupleceerde:

Prof. Gerretson, mij sedert vele jaren bekend, is niet mijn leermeester! Tenzij dan deze term door u in dier voege wordt bedoeld, dat ik van mijn kant Karl Barth uw leermeester zou mogen heten.

Ik kan mij niet aan het gevoel onttrekken, dat ge in uw amicaal antwoord u over mijn hoofd heen tot prof. Gerretson richt. Zou het in dat geval niet eenvoudiger zijn u rechtstreeks tot hem te wenden?

Gerretson is er de man niet naar om u het antwoord schuldig te blijven.

Eilieve, laat onder deze omstandigheden zijn eenvoudige metgezellen (wel te verstaan: wat betreft de visie op Groen en op het Indonesische vraagstuk) met rust.

Overigens, amice, wat weet ge van mijn persoonlijke strijd voor „gezag”, „kroon” en „sovereiniteit” anders en meer te vertellen, dan dat ik, met de meerderheid onzer Tweede Kamerfractie en heel onze Eerste Kamerfractie, destijds tegen de soevereiniteitsoverdracht stemde?

Wederpartijders, om het maar weer Groeniaans te zeggen, waren hem en mij te deze de vrienden, die niet tegen, maar vóór stemden. Zijt ge er nu heus zo zeker van, dat de meerderheid der C.H.U. met de houding van deze onze wederpartijders instemde?

Gij verklaart, tegen contact met de A.R. geen bezwaar te hebben; dit verheugt mij.

Jammer, dat desondanks dit contact, waartoe indertijd trouwens uitdrukkelijk besloten werd, in de praktijk niet wordt onderhouden. Dit weet ik, amice, met volkomen zekerheid en dat niet uit geheime, maar wel juist uit eigen wetenschap.

Laten wij elkander nu goed begrijpen. Contact en contact is twee. In de beide Kamers der Staten-Generaal hebben (en wel dagelijks) allen met allen contact, ook de heren Schouten en Tilanus. Tot zulk een contact, dat er altijd geweest is, behoefde dan ook niet besloten te worden.

Kennelijk werd dan ook iets anders en meer bedoeld, t.w. contact in de zin van georganiseerd overleg. Zulk een contact nu, ik herhaal het, ontbreekt ten eenmale. Aan het desbetreffende besluit is eenvoudig geen uitvoering gegeven. J'accuse!

Ziezo, nu weten onze lezers weer, hoe het er voor staat met de verhouding tussen A.R. Partij en C.H. Unie.

LONEN EN SALARISSEN

in de ijskast?

J. SCHIPPER

Verdeling van het nationaal inkomen

De economen hebben in de laatste tijd bijzondere aandacht besteed aan het nationale inkomen. En tegelijkertijd de wijze van de verdeling van het nationale inkomen in studie genomen.

Met het oog op de uitkomsten van deze studie, die van verstrekking gevolgen zijn en kunnen zijn voor de sociaal-economische politiek, zoals die door de overheid werd en wordt gevoerd, is het de lezers van ons blad de moeite waard om de ontwikkeling daarvan gade te slaan. Aangezien ik geen econoom ben, zal ik U met economische beschouwingen niet lastig vallen, maar bij het beschouwen der cijfers, uitgaan van de gegevens die de economen hebben gepubliceerd.

De grondslag van deze gegevens zijn gelegd in de publicaties van het Centraal

Bureau voor de Statistiek, zoals die o.m. gegeven zijn in „Statistische en Econometrische onderzoekingen”, een kwartaaluitgave van genoemd bureau. *)

Het nationale product gevormd door productie in de bedrijven en in de overheidssector plus de netto inkomsten uit het buitenland gaven voor de jaren 1938 tot 1950 de volgende uitkomsten te zien: 1938; 5.395.000.000; 1946: 9.326.000.000; 1947: 11.251.000.000; 1948 12.887.000.000; 1949: 14.150.000.000; 1950: 15.580.000.000 gulden.

Als men het nationaal inkomen in 1938 op 100 stelt, en de prijsstijging en de bevolkingstoename wordt in de berekening verdisconteerd, dan komt het reëel nationaal inkomen per hoofd van de bevolking op 84 in 1946, 93 in 1947, 101 in 1948, 107 in 1949 en 109 in 1950.

Hoe staat het nu met de verdeling van dit nationale inkomen? En welk deel kwam ten goede aan lonen, salarissen en sociale lasten (voor de loontrekkenden) en welk deel viel aan de ondernemers (kapitaal-verstrekkers en kapitaal-bezitters) toe? Ik ga U niet vermoeien met de volledige getallen-reeksen die daarover gepubliceerd zijn. Doch ik publiceer alleen hoe die percentelijk zijn.

Voor de „lonen” zien de cijfers er als volgt uit: 1938: 50.4; 1947: 51.4; 1948: 50.3; 1949: 48.5; 1950: 47.8. Tegenover 1947 derhalve een daling van 3.6 %; tegenover 1938 een daling van 2.6 %.

Voor de „winsten” geven de cijfers het volgende beeld: 1938: 49.6; 1947: 48.6; 1948: 49.7; 1949: 51.5 en 1950: 52.2.

Tegenover 1947 een stijging van 3.6 %; tegenover 1938 een stijging van 2.6 %. Toen enige jaren geleden het cijfer van 1947 werd gepubliceerd en tegenover het jaar 1938 het aandeel van de loontrekkenden met 1 % gestegen was, gaf de socialistische pers uiting van haar blijdschap dat deze verbetering van de positie aan de kant van de lonen bereikt was door de progressieve politiek van de Kabinetten ná 1945.

Naar aanleiding van de publicatie van de heer Wijnmaalen is discussie gevoerd over de vraag of de „winsten” der ondernemers wel juist zijn weergegeven, omdat het inkomen der zelfstandigen uit meer factoren bestaat dan dat der loontrekkenden. Deze factoren waren: ondernemersloon, rente van het kapitaal, huren en pachten en een deel nodig om het ondernemersrisico te dragen.

De heer Wijnmalen bestreed deze opvatting niet, doch constateerde dat de inkomsten der loontrekkers nauwkeurig vaststaan evenals het nationale inkomen, zodat naar zijn mening de verschuiving van het nationaal inkomen naar de kant van „winst” als juist mag worden aangenomen. Dat blijkt ook wel uit de bedragen die geïnvesteerd zijn sinds 1947. Deze zijn tot in 1950 opgelopen van 1.451.000 tot 3.420.000 gulden.

Volgens een artikel in Econ. Stat. Berichten van Dr Mulder (26-3-1952) zou over het eerste halfjaar het aandeel aan de lonen 49.1 en het aandeel van de ondernemers 50.9 geworden zijn. Hoe de situatie over het gehele jaar 1951 geworden is, is nog niet bekend.

Interessant is wat Dr Mulder mededeelt omtrent deze verschuiving van „lonen” naar „winsten”, als hij die ontleedt naar drie groepen: industrie, landbouw en rest.. Om niet al te veel cijfers in dit artikel te verwerken, geef ik slechts de cijfers van 1938, 1948 en 1950. Die zien er als volgt uit:

Aandeel lonen:

Industrie	22.8;	26.4;	25.7 (+ 2.9)
Landbouw	3.7;	3.6;	3.9 (+ 0.2)
Rest	24.2;	20.3;	18.1 (— 6.1)

Aandeel ondernemers:

Industrie	13.6;	17.5;	20.4 (+ 6.8)
Landbouw	4.3;	8.8;	9.7 (+ 5.4)
Rest	29.4;	23.4;	22.2 (— 7.2)
	100.-;	100.-;	100.-

De verschillen zijn opmerkelijk, vooral in de landbouw, zowel aan de kant van de „lonen” als aan die van de „winsten”. Deze belangrijke zaak heeft ook de aandacht gehad bij de beraadslagingen in de Staten-Generaal, zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer. De heer Suurhoff kreeg van Minister Joekes te horen dat de cijfers in 't algemeen wel juist waren, doch dat de uitwerking van de laatste belastingwetten moest worden afgewacht om na te gaan of een nieuwe verschuiving, nu naar de kant van de „lonen”, aantoonbaar was. Dit betekende dus een verschuiving langs fiscale weg. Op hetgeen ik zelf in de Eerste Kamer** over de verschuiving van „lonen” naar „winsten” te berde bracht en de vraag

stelde of de consumptiebeperkingen sinds 1949 wel noodzakelijk geweest waren, heeft de Minister slechts geantwoord dat ik de zaak gesimplificeerd had op een niet onbedenkelijke wijze. Ik had nl. betoogd, dat het wel vreemd is als de arbeiders harder werken, en het resultaat daarvan alleen naar de kant van de „winst” uitvalt en de „lonen”, in het totaal van het nationaal inkomen, omlaag gaan.

Deze gang van zaken komt in een nog eigenaardiger licht te staan als we kennis nemen van hetgeen op het Plancongres van de Partij van de Arbeid werd gezegd over de verdeling van het nationaal inkomen. Drs J. M. den Uyl, die op dit congres handelde over „De maatschappelijke orde in socialistisch perspectief”, zeide blijkens het maandblad van de P.v.d.A. „Socialisme en Democratie” van Jan. 1952 het volgende: „Het eerste deel van het Plan sluit af met een bestedingsprogram van het nationale inkomen in 1955. Daarin is een keus gedaan, daarin is kleur bekend. Voorgesteld wordt, dat van de geschatte vermeerdering van het nationale inkomen, voor zover niet nodig voor investeringen voor het scheppen van arbeidsplaatsen in dat jaar, het leeuwendeel wordt besteed voor onderwijs en culturele diensten enerzijds en hulp aan de onontwikkelde gebieden anderzijds.”

En de spreker liet daarop volgen: „Dat betekent dat de consumptie van voedings- en genotmiddelen gelijk zal blijven aan het huidige peil en niet mee zal stijgen met de groei van het gezamen-

lijke inkomen. Een zekere groei wordt voorgesteld voor het verbruik van duurzame consumptie-middelen, juist omdat deze dikwijls van grote betekenis zijn voor de culturele behoeften”.

Deze uiteenzetting van de loonpolitiek, voorgestaan door de Partij van de Arbeid, werpt wel een eigenaardig licht op de loonpolitiek door de kabinetten sinds 1945 gevoerd. Het kan betekenen dat de overheid, indien zij althans in dezelfde richting blijft voorgaan, niet slechts de lonen zal doen bevriezen tot 1955, maar ook zal bepalen wat de loontrekkenden met hun loon zullen mogen doen. Een zekere groei wordt in het vooruitzicht gesteld voor duurzame consumptie-goederen. Terwijl blijkbaar volgens de loonpolitiek, door de P.v.d.A. voorgestaan, de patroons- en de arbeidersorganisaties over de totaal-hoogte van lonen en salarissen weinig te vertellen zullen hebben.

De lonen en salarissen gaan dus tot 1955 in de „ijskast”. Eigenlijk is het nog erger. Sinds 1947 is het aandeel van het nationaal inkomen voor de „lonen” reeds in de „ijskast” gezet en is, niettegenstaande de lage temperatuur, toch nog gesmolten.

*) De cijferreeksen die gepubliceerd zijn, en die ik hier niet weergeef, zijn te vinden in de uitgave van het C.B.S.; voorts in de artikelen van J. C. Wijnmalen in Econ. Statistische Berichten van 25-7-'51, van Dr Th. M. Mulder in hetzelfde tijdschrift van 26-3-1952 en in „Evangelie en Maatschappij” (uitgave C.N.V.) van Maart 1952 een artikel van de hand van N. Albeda.
**) Zie de Handelingen der 33e vergadering.

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité uitgegeven door de Anti-revolutionaire Partijstichting

1 Politieke rondblik, Prof. A. Anema f 0.25	38 Rapport Huwelijk en Echtscheiding f 0.75	52 Maatregelen tegen de communisten f 0.35
3 Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert f 0.25	39 De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema f 0.65	53 Verzamelen! Propagandafolder Arjos f 0.25
6 Het Program van Beginselen p. stuk f 0.10	40 De A.R. Partij en de middenstand, H. van Eysden f 0.65	54 Christendom en Internationale Orde-ning, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen f 0.95
7 Modelreglement van een kiesver. f 0.40	41 Onder de schijnwerper der historie, H. Algra f 0.65	55 Taak en plaats van de provincie in het Nederl. Staatsbestel, Rapport f 0.45
18 Het kapitalisme, R. Gosker f 0.50	42 De tragiek van de P.v.d.A., R. Gosker f 0.65	56 Handboekje voor huisbezoekers
19 In Kuyper's lijn, C. Smeenk f 0.25	43 De lijn onzer politiek f 0.75	57 Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman
24 Handboekje voor de propaganda f 0.25	44 Roeping en taak (Schetsenbundel) f 1.75	58 Om de Christelijke vrijheid (dep.rede) De nos 56, 57 en 58 per stuk f 0.50
26 Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten f 0.25	46 De kracht der zwakheid (deputa-tenrede) f 0.50	bij 10 st. f 0.40
27 Calvinistische reformatie, H. Algra f 0.35	47 Het processieverbod (rapport) f 0.75	bij 25 st. f 0.35
29 Folder ledenwerf-actie, bij 100 stuks f 3.—	48 Verantwoorde emigratie f 0.60	bij 100 st. f 0.30
32 Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten f 0.10	49 Onbloedige Revolutie? R. Gosker f 1.25	59 Ons Program van Actie 1952 f 0.25
34 Adreskaarten bij 100 stuks f 0.50	51 Over de drempel, H. Algra f 0.70	bij 10 stuks f 0.20
37 In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk f 0.45		

Alle bestellingen gaarne door middel van overschrijving op gironummer 89.673 ten name van de Antirevolutionaire Partij te Den Haag, Dr Kuyperstraat 3. — Moet per kwitantie worden gedisponeerd, dan wordt f 0.30 extra in rekening gebracht.

Op Eigen Wieken

Deut. 32~Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

DE VERKIEZINGSTOOGDAG IN DEN HAAG

Sj. JONKER

In een van zijn vergaderingen heeft het bestuur van de Nationale Organisatie besloten om de jaarlijkse toogdag af te schaffen. Het deed dit niet, omdat het onmogelijk is eenmaal per jaar enige honderden jonge Anti-revolutionairen bijeen te krijgen. Als zo'n vergadering wordt gehouden in het centrum van het land en als er een goede propaganda voor wordt gemaakt dan is de Arjos zelfs in staat om duizenden te verzamelen.

Neen, de reden van dit besluit was van geheel andere aard. Een ARJOS-lid als zodanig is geen hobbyist. Hij doet niet alleen aan de bestudering van principiële en praktische vraagstukken om zich verder van de wereld niets aan te trekken. Integendeel, het staat wel vast, dat degenen die interesse hebben voor de politiek op ander gebied eveneens hun mannetje staan. Velen zijn lid van een jongelings- of meisjesvereniging. Anderen beoefenen een sport of genieten van culturele uitingen. In ieder geval; zij doen meer dan politiek. Het zijn niet de slechtste jongeren die wij recruterend. We kunnen daar blij om zijn, want dat betekent dat onze organisatie levend zal blijven.

Het is dus zo, dat onze leden tal van festijnen meemaken, die verband houden met het lidmaatschap van een andere organisatie. Voor deze gang van zaken heeft het hoofdbestuur open oog gehad. Het begreep, dat men wel eens teveel van het goede — van toogdagen — kan krijgen. Om van de financiële moeilijkheden nog maar te zwijgen.

Wellicht vraagt men zich af, waarom dan juist de Arjos het besluit nam om te wijken voor deze omstandigheden. Wij geloven, dat dit besluit verstandig was. Als er wordt gezorgd voor voldoende studiemateriaal, als men ieder jaar conferenties kan houden dan be-

staat er aan een toogdag niet zoveel behoefte meer. Het massale is niet het wezenlijke van de Arjos, al zal de kern waarmee we willen werken natuurlijk zo groot mogelijk dienen te zijn.

Het grootste argument waarom de jaarlijkse toogdag is afgeschaft is echter het succes van de toogdagen der provinciale verbanden. In ander opzicht lag het zwaartepunt in onze organisatie reeds bij de provinciale verbanden. Het bestuur der Nationale Organisatie heeft gemeend, gezien dit succes, er goed aan te doen ook op dit punt het zwaartepunt te verleggen naar deze verbanden.

Een toogdag van de Arjos heeft niet de reputatie van een Deputatenvergadering. Zonder met een traditie te breken kon het hoofdbestuur zijn besluit dan ook nemen. Het heeft bij de beraadslagingen echter beseft dat eenmaal in een bepaalde periode alle a.r. jongeren bijeen gebracht moeten worden. Eenmaal in de vier jaar zullen alle Arjosleden gezamenlijk optrekken. Natuurlijk heeft het bestuur daarvoor het verkiezingsjaar gekozen. De ervaringen met de toogdag in Amsterdam, die zeer gunstig waren, werkten dit besluit uiteraard in de hand. Op 21 Juni a.s. trekt de Arjos naar Den Haag. Alle clubs zijn geïnstrueerd. Zij weten het programma en de organisatoren wachten daarom met veel spanning op de reacties. Nu het zo is, dat er slechts één keer in vier jaar een toogdag wordt gehouden is het duidelijk, dat deze moet slagen. Geen enkele club zal het schrijven van onze secretaris naast zich neer mogen leggen. Zij moeten plannen gaan beramen hoe de tocht het best kan worden voorbereid. Zij moeten beseffen, dat deze dag volkomen mislukt is als er maar enkele duizenden de Houtrusthallen en de Haagse straten zullen bevolken. Amsterdam moet overtroffen worden! Dit zijn geen holle phrases. De Arjos pretendeert de grootste

politieke jongerenorganisatie in ons land te zijn. Zij heeft een zekere reputatie op te houden. Geen Hagenaar of andere belangstellende die onze optocht zal zien mag de indruk krijgen, dat de a.r. partij niet in staat is een groot aantal jongeren bijeen te brengen. Bij deze manifestatie speelt het getal wel degelijk een rol. Ach, wij hoeven hier eigenlijk niet over uit te weiden. Dit spreekt voor zichzelf. Wij hebben echter de indruk dat nog lang niet alle provinciale- en stedelijke verbanden werkelijke voorbereidingen voor deze dag hebben getroffen. Dat zij een organisatie hebben voorbereid, die bij voorbaat succes garandeert. Vooral de provincies Zuid-Holland, Noord-Holland en Utrecht en de steden Den Haag, Rotterdam, Amsterdam en Utrecht zullen zeer diligent moeten zijn. Uit deze streken moet het grootste aantal toogdagbezoekers komen. Dat gaat niet vanzelf. Daar is werk voor nodig. Wij weten wel, dat men zijn geestverwanten het best kan „opperren” voor deze dag als de verkiezingen vlak voor de deur staan. Maar als men dan pas begint is het te laat. Nu reeds moet men beginnen, maar zó dat er nog volop gelegenheid bestaat om op het laatste moment een stroom van enthousiastelingen op te vangen.

Laten deze provinciale en stedelijke verbanden dit goed bedenken. In het noorden van ons land is men gelukkig al aan de voorbereidingen bezig. Wij verwachten daar veel van. In het „Groninger Contact-Organ” van Februari j.l. staat een artikel van de ijverige secretaris van het Prov. Verband onder de titel „Ook gij... moet mee naar Den Haag”. Daaruit blijft dat aan vele jeugdverenigingen in deze provincie een circulaire over deze Toogdag is gezonden. In verschillende plaatsen is men al bezig te sparen voor de tocht. Kijk, dat is de methode. De provinciale verbanden die nog niets hebben gedaan kunnen zich dat aantrekken.

U zult van Uw reis geen spijt hebben. Het Stedelijk Verband Den Haag is reeds druk bezig met de voorbereidingen. Het is niet zijn bedoeling om U tijdens de route een stuk natuurschoon

CONTRIBUTIE-

H. D. W. BOVEN

betaling

De heer Van Oosten heeft in een vorig nummer enkele „vossen” aangewezen die de „wijngaard” van onze organisatie bederven.

De opmerking van het bestuur van een club betreffende de contributiebetaling geeft mij aanleiding nog een vos bij de oren te pakken. Zoals bekend wordt door het bestuur der Nationale Organisatie de club jaarlijks een bedrag aan contributie in rekening gebracht, dat evenzovele malen f 0.50 bedraagt als het aantal leden der clubs per 1 Januari van het betreffende jaar bedroeg.

Nu gebeurt het nog al eens, dat een club die — om meteen maar een concreet voorbeeld te noemen — per 1 Januari 28 leden had en dat aantal ook aan ons secretariaat had opgegeven, als het op betalen aankomt voor slechts 20 leden betaalt. Het motief is dan: In de loop van het jaar hebben 8 leden bedankt!

Een dergelijke handelwijze werd ook toegepast door de club, die ik hierboven op het oog had. Ik heb mij veroorloofd in een brief tegen deze handelwijze te protesteren. Behalve het formele motief, dat het zo niet behoort, heb ik in dat protest het motief gebruikt, dat op deze wijze het bestuur der Nationale Organisatie altijd aan het kortste eind trekt, omdat er wel verschillende clubs zijn, die de in de loop van een jaar opgetreden vermin-

te laten zien. De mars zal zoveel mogelijk gaan door wijken waar propaganda geen luxe is. Het laatste deel is echter de moeite waard. De slotbijeenkomst wordt gehouden onder de bomen van het Lange Voorhout, voor het Paleis van wijlen Koningin-Moeder Emma, ook voor het huis waar Groen van Prinsterer enige jaren heeft gewoond. Wij zullen daar nog wel eens iets meer van vertellen. Bovendien behoeft U maar drie minuten te lopen en U staat in het hartje van Den Haag: het Binnenhof, waar we allemaal zo veel over horen en lezen. Er wordt hard gewerkt aan een vlot programma. Tevens wordt er nog overwogen of er iets gedaan kan worden in de avonden. Dit voor de bezoekers, die niet al te ver van Den Haag wonen.

De Haagse Arjos is druk bezig. Laat de organisatoren echter niet alleen werken. Doe zelf ook iets. Ieder op zijn plaats. Dan wordt deze dag een groot succes. Doe het vlug, het is nog niet te laat.

dering in ledental in rekening brengen, maar er geen enkele club is, die een eventuele vermeerdering van haar ledental ook aan de Nationale Organisatie in „klinkende” munt ten goede doet komen.

De reactie van het bestuur der betreffende club op dit protest gaf voor een deel blijk van een merkwaardig gebrek aan inzicht. Het bestuur schreef o.m. als volgt: „Uw opmerking, dat geen enkele club, wanneer het aantal leden in de loop van het jaar toeneemt, een overeenkomstig hoger bedrag aan contributie betaalt, houdt geen steek, daar U een dergelijke toename per 1 Januari van een volgend jaar terugvindt”.

De ervaring doet mij vrezen dat vele van onze clubbesturen terzake hetzelfde standpunt innemen. Ik veroorloof mij daarom op deze plaats aan de hand van enkele voorbeelden het onjuiste van deze redenering aan te tonen.

De voorbeelden zijn verwerkt in de onderstaande tabel:

Voorbeeld I geeft weer de wijze van contributiebetaling zoals deze behoort te zijn. De club betaalt ieder jaar een bedrag aan contributie, dat overeenstemt met het aantal leden op 1 Januari van het betreffende jaar.

De Nationale Organisatie ontvangt in totaal over 3 jaren een bedrag van f 30.—

Voorbeeld II geeft weer de handelwijze zoals deze door al te veel clubs wordt toegepast. Per 1-1-II bedroeg het ledental der club 26. In de loop van het jaar II verminderde dit aantal echter tot 16 en de club veroorlooft zich over dat jaar f 8.— af te dragen. Voor de Nat. Org. betekent dit over deze 3 jaren een strop van f 5.—, welke strop in het voorbeeld komt ten laste van het jaar II.

Stel nu het aantal clubs in dat jaar op 300 en stel nu voorts dat de helft van het aantal clubs voor dat jaar een verlies boekt van gemiddeld 4 leden en de andere helft een winst van gemiddeld 4 leden zodat het totaal aantal leden

gelijk blijft. Passen nu alle clubs het systeem toe van de club uit voorbeeld II, dan betekent dit voor de Nationale Organisatie in totaal een strop van $150 \times f 2 = f 300.$ — over het jaar II. Nu schrijft het bestuur van bovenbedoelde club: „Ja, maar die strop word weer goedge maakt door de hogere ontvangst over het jaar III. Dan immers gaan de clubs, die een gemiddelde winst van 2 leden boekten op basis van dat hogere ledenaantal betalen en U ontvangt dan dus $f 300.$ — meer”. Moet ik nu aan de hand van een rekensommetje nog aantonen, dat deze redenering totaal onjuist is? En dat de Nationale Organisatie hoe je 't ook wendt of keert in dit geval over de jaren II en III een mindere ontvangst boekt van $f 300.$ —? Het lijkt mij overbodig.

In voorbeeld III wordt bij de contributiebetaling aan de Nat. Organisatie rekening gehouden zowel met de in de loop van een jaar opgetreden vermindering van het aantal leden als met de vermeerdering.

Dit geval is volkomen theoretisch. Ik bedoel daarmee, dat het in de practijk van onze organisatie niet voorkomt. Geen enkele club laat haar schuldeiser, de Nationale Organisatie, mee profiteren van haar in de loop van een jaar geboekte ledenwinst.

Blijft het totaal aantal leden gedurende een aantal jaren constant, dan maakt het in die periode voor de Nationale Organisaties geen verschil of nu de clubs de methode van voorbeeld I of die van voorbeeld II toepassen. Mits natuurlijk alle clubs dezelfde methode toepassen.

Het verandert echter wanneer in een periode van een aantal jaren het totaal aantal leden of toeneemt of afneemt. In het eerste geval loopt de verhoging van de inkomsten der Nationale Organisatie vooruit op de ledenwinsten. Dit betekent dus: winst voor de Nationale Organisatie, verlies voor de clubs.

En in het tweede geval loopt de vermindering van de inkomsten der Nationale Organisatie vooruit op de ledenverliezen. Verlies dus voor de Nationale Organisatie en winst voor de clubs.

Ook zelfs voor dit theoretische geval zou ik de voorkeur geven aan toepassing van de methode van voorbeeld I. Slechts dan krijgen beide partijen ieder jaar weer het haar toekomende.

VOORBEELD I			VOORBEELD II			VOORBEELD III		
Jaar	Ledent.	Contr.	Jaar	Ledental	Contr.	Jaar	Ledental	Contr.
1—1— I	18	f 9,—	1—1— I	18	f 9,—	1—1— I	18(26)	f 13,—
1—1— II	26	„ 13,—	1—1— II	26(16)	„ 8,—	1—1— II	26(16)	„ 8,—
1—1— III	16	„ 8,—	1—1— III	16	„ 8,—	1—1— III	16	„ 8,—
Totaal f 30,—			Totaal f 25,—			Totaal f 29,—		

de Rondvraag

„De Rondvraag” voorkomend in het nummer van 22 Januari, heeft vragen van enkele clubs en van een particulier op onze tafel gebracht. Deze vragen vinden in het onderstaande niet alle beantwoording. Eén vraag hebben wij bewaard voor een volgende keer. Wij maken van deze gelegenheid gebruik een klacht te uiten. En wel deze, dat naar ons oordeel veel te weinig reacties op het in „Op eigen Wieken” gebodene op de redactietafel terecht komen. Waar zit 'm dat in? Is de inhoud van deze rubriek al te simpel of al te moeilijk? Of zijn er nog andere oorzaken aan te wijzen, die maken, dat deze inhoud zo'n geringe weerklank vindt in de lezerskring? Wie schrijft ons hier eens over?

DE REDACTIE.

De ontrouwe Overheid

In het antwoord, voorkomend in het nummer van 22 Januari 1952, blz. 31, ging het over de vraag, of ook een door de revolutie aan de regering gekomen macht haar gezag en haar opdracht van God heeft, en of we dus ook aan die regering gehoorzaamheid verschuldigd zijn om Gods wil.

De inzender stelt nu echter een geheel andere zaak aan de orde, namelijk, of we een overheid, die doelbewust haar taak niet meer uitoefent, die hele bevolkingsgroepen zonder meer liquideert, enz., of we zulk een overheid nog wel overheidsrecht kunnen toe-kennen.

Zulk een overheid, welke in het geheel niet voldoet aan haar lastbrief (Rom. 13 vs 3a, vs 4 en vs 6b) en welke in plaats van rechtshandhaving rechtsverkrachting beoogt en in praktijk brengt, mag, neen moet, door het volk op zij worden gezet!

Of men zich echter op revolutionaire wijze van de macht heeft meester gemaakt dan wel, of men naar recht en wet tot het overheidsambt gekomen is, is hier niet van beslissend belang. Filips II was in de Nederlanden de wettige landsheer. Maar in 1581 heeft ons volk hem de gehoorzaamheid opgezegd.

Allerduidelijkst bleek, dat Filips II met zijn regering de bedoeling had, zijn onderdanen te beletten God te dienen naar Zijn Woord. De rechte Kerk des Heeren wilde hij vernielen. Die de Heere vreesden, bereidde hij het martelaarslot. Gods recht trad hij met voeten. En de rechten van het volk, de privilegiën, door hem zelf bezworen, vertrapte hij.

Marnix van Sint Aldegonde schrijft: „Wij verwerpen den koning, ook dewijl hij, gezworen vijand van de ware religie en van Gods Woord, in generlei manier het bestuur des lands hebben wil dan op voorwaarde van het Rijk van Jezus Christus te kunnen uitroeien”.

En Kuyper zegt in „Ons Program”, 5e druk, 1907, blz. 18: „We erkennen, dat er ogenblikken zijn, waarin de natuurlijke hoofden des volks zelfs de roeping hebben om aan een goddeloze tirannie, waardoor het volk omkomt, een einde te maken, en eren mitsdien onze opstand tegen Spanje, Englands omwenteling onder Willem III, Amerika's afval van Groot-Brittannië, en onze omwenteling van 1813”.

Herinnerd worde ook aan wat „Trouw” schreef op Dinsdag 18 Maart 1952:

„Een Duitse rechtbank heeft het Hitler-regime „onwettig” verklaard. Zij heeft de man, die in Berlijn de revolte tegen Hitler neersloeg, veroordeeld tot gevangenisstraf en de daad der samen-zwering als een wettige daad geprezen.

Dat is de erkenning van het recht tot opstand, het heilig recht tot opstand, dat ook in onze vaderlandse geschiedenis een rol speelt en dat men wel moet onderscheiden van een revolutie zoals die uit de denkwereld der Franse Revolutie geboren wordt.

Het eerste bestaat daar, waar een staat geheel tot het omgekeerde is geworden van wat hij naar zijn wezen behoort te zijn. Recht tot opstand is daar, waar de overheid door revolutie naire machtsuitoefening haar ambt als rechtsinstelling zelf reeds heeft vernietigd”.

We zijn anti-revolutionair, ten zeerste gekant tegen de beginselen der Franse revolutie, het „ni Dieu ni maitre”, „geen heer en geen meester”. De Franse revolutie wilde God ontroten en riep uit de grootheid van de mens.

Maar „naar Christelijk beginsel is het absolute gezag der overheid niet minder te veroordelen dan de souvereiniteit van het volk” (Geesink, Van 's Heeren Ordinantiën, IV, blz. 91). Dan geldt allereerst voor elk burger: men moet Gode meer gehoorzaam zijn dan de mensen. Dan moet het er ten slotte toe komen, dat namens het volk de tirannieke overheid van haar ambt vervallen wordt verklaard.

Over de verzetsstrijd tijdens de jongste wereldoorlog hoeven we hier eigenlijk niet spreken. De „illegaliteit” was legaal. Want ze was gehoorzaamheid aan H.M. de Koningin.

Ondertussen moet men onder alle omstandigheden er voor waken, dat in een actie, welke rechtmatig en heilig

is, ons vlees niet een rol gaat spelen. Geen bijtjesdag. Geen opknoperij aan de hoogste bomen. Geen voldoen aan wraakgevoelens. Het recht moet zijn loop hebben.

Wettig en onwettig Gezag

1. Als de vraag gesteld wordt: Wat is wettig en onwettig gezag? — dan is het heel moeilijk daarop in enkele woorden zulk een duidelijk antwoord te geven, dat we met dat antwoord in de hand de landen af kunnen reizen, om zo maar uit te maken, of het daar in die landen met de regering wel in orde is.

Alle overheden zijn er gekomen in de weg van de geschiedenis. En dat is niet altijd even netjes toegegaan. Heel wat Romeinse keizers zijn door geweld aan het bewind gekomen. En dat de keizer ook over Palestina te zeggen had, dat kwam door verovering. En toch: „Geef de keizer wat des keizers is”. En: „Gij zoudt deze macht niet hebben, indien ze u niet van Boven gegeven ware”.

Onze God heeft door middel van de vertegenwoordiging van de Romeinse keizer onze Heere Jezus Christus veroordeeld tot de kruisdood. Het was Pilatus' zonde, maar het was een vonnis, dat bond van Godswege.

Overigens moet elk geval bij het licht van de Schrift op zichzelf worden beoordeeld.

Het Duitse gezag in bezet Nederland was geen wettig gezag, al mochten we ook in die tijd niet leven, alsof er geen orde en geen regel en geen wet was.

Maar gezag, dat onwettig begon, kan bij het voortgaan van de tijd wettig gezag worden. Herhaald worden hier deze aanwijzingen: Er moet zijn een „macht die over ons is”, en deze moet een zekere vastigheid verkregen hebben. En zij moet aan haar lastbrief (Rom. 13 vs 3a, vs 4 en vs 6b) althans enigszins voldoen.

Aan de andere kant kan gezag, dat wettig was, degenereren tot onwettig gezag. Als n.l. de overheid rechtstreeks tegen God ingaat, het recht verkracht, enkel onrecht doet, de goeden straft en de kwaden wel doet.

2. Als wij naar onze gevoelens te werk gaan, zo wordt gevraagd, dan kunnen wij een regering als in Rusland, Indonesië, Spanje, enz., enz. toch geen wettige regering noemen?

Het is wel wat gevaarlijk, naar onze gevoelens te werk te gaan.

Op de regering van Rusland kunnen we niet tegen hebben, dat ze een regering verving, welke ook weinig gaf om recht en gerechtigheid en waaraan eveneens de schriknaam Siberië verbonden was.

Ons bezwaar is, dat het Sovjet-regime nog erger Gods recht schendt. Het is geweld-tiranerie. En daar kunnen we zeker geen goed woord voor over hebben.

Maar de Indonesische regering is ook tot stand gekomen in de weg van een laakbare revolutie. Vandaag is ze de wettige draagster van de soevereiniteit over Indonesië. Al zijn er ook vandaag op haar bewind wel ernstige aanmerkingen te maken.

Overigens is voor ons eigenlijk de vraag van belang: of wij een wettige regering hebben. En dat hebben we immers. We hebben het Oranjehuis. We hebben ook onze vorstin van nu ontvangen uit Gods hand. En we mogen en moeten ons aan Haar onderwerpen „omdat het Gode belieft ons door Haar hand te regeren”.

3. Wat het standpunt van de A.R. t.o.v. bovengenoemde regeringen is, is gemakkelijk te zeggen: de Anti-revolutionaire partij deed daarover nimmer een uitspraak. Maar we proberen samen op alle vragen, welke rijzen, een antwoord te vinden, geleid door onze anti-revolutionaire beginselen, d.w.z. in overeenstemming met het Woord van God.

4. Als Duitsland in 1945 de oorlog gewonnen had en hier in het land gebleven was, zou de Duitse regering dan na verloop van jaren onze wettige regering geworden zijn?

Wanneer na een oorlog bij het vredesverdrag Nederland had moeten toegeven, dat het bij het gebied van de overwinnende partij zou behoren, dan hadden we inderdaad een andere overmen. Zo staat het in het algemeen.

In werkelijkheid zou de zaak met Duitsland wel wat anders gestaan hebben. Immers hadden we te doen met een nationaal-socialistische geweldenaar, met een anti-christelijke macht. Van een rustig geannexeerd worden zou geen sprake zijn geweest. Een overheid, welke zich hield aan de opdracht van Romeinen 13 was er dan niet. Ons Nederlandse volk zou uit elkaar gerukt zijn. Laten we ook voor de toekomst weinig verwachting hebben van revolutionaire machten, die streven naar de wereldheerschappij. Gelukkig, het is hier een academische vraag. Duitsland heeft niet gewonnen. Vandaag nog mogen we ons wapenen tegen de machten, die ons bedreigen. En als eens de antichrist huishoudt, dan zullen die dagen verkort worden om der uitverkorenen wil. Christus is Koning. En Hij zal als Koning heersen. En 't zal alles door de vrede bloeien.

Uithuizermeeden.

J. SCHELHAAS Jzn.

Onze Bestuursleden

Dr. M. C. P. STAPELKAMP

Schier eindeloos schijnt de rij van Nationale Arjos-bestuurders, die wij aan Uw geestesoog laten voorbijtrekken. En nog is het einde niet.

Ditmaal brengen wij U Stapelkamp, de Rotterdamse afgevaardigde in het bestuur der Nationale Arjos-organisatie. Stapelkamp — die naam zegt U wat. Geen wonder, want M. C. P. is een oomzegger van A., het Tweede Kamerlid, en een broer van G.J., onlangs gecandidateerd voor het voorzitterschap van de Nationale Organisatie.

Met het stamboek is het dus wel in orde. En met het vetgehalte — wanneer wij zijn opleiding zo noemen mogen — niet minder. Diploma werd op diploma gestapeld in de edele kamp om een maatschappelijk bestaan: lagere school, Mulo, H.B.S.-B, candidaats economie en tent-slotte, enkele maanden geleden, doctoraal economie aan de Economische Hogeschool in Rotterdam. De eerste econoom in het bestuur, naast vier juristen.

Stapelkamp is — 't wordt eentonig — Gereformeerd. En bovendien 27 jaar. Dus schijnbaar in alles een gemiddeld Arjos-bestuurslid.

En toch is hij meer. Allereerst een uitstekend volksdemocraat. Wie op de schertsavonden van onze Arjos-conferenties de beroemde communistische sesquipedalia (zie Geen Vergeefs Woord, blz. 171, noot 81) van Stapelkamp hoorde, is blij, dat zo'n man nog steeds een der onzen wil zijn.

En voorts is hij een scribent. Een gemiddeld bestuurslid van de Nationale Organisatie is dat namelijk niet. Maar Stapelkamp verstaat zijn plicht. Langzaam, doch sociaal zeker vult hij de kolommen van „Op eigen wicken”. Tenslotte is Stapelkamp een echt Arjos-product. In 1946 lid, in 1947 secretaris

en vanaf 1949 voorzitter van de Arjos in Rotterdam-Noord. In 1949 lid en vanaf 1951 voorzitter van het Stedelijk Arjos-verband Rotterdam. Vanaf 1950 penningmeester van het Provinciaal Arjos-verband Zuidholland. Vanaf 1951 vertegenwoordiger van het Rotterdamse Arjos-verband in het bestuur der Nationale Organisatie.

Voeg bij dit alles, dat hij van 1945 tot 1946 ter gemeentesecretarie van Rotterdam werkzaam was, in 1948 enkele maanden ter praktische oefening de Rotterdamse Bank onveilig maakte, enkele jaren J.V.-voorzitter was, thans voorzitter van de J.V.-ring Rotterdam-N, en (nog) ongetrouwd is, dan hebt gij van deze man een voortreffelijk getuigenis.

Bij zo'n staat van dienst nemen wij hem een enkele afwijking niet kwalijk. Stapelkamp voetbalt (op Zaterdagmiddag), kampeert (in de vacantie) en schaaft ('s nachts). Meer willen wij daarvan niet zeggen.

Kortom, een echte Rotterdammer. Opvolger van onze onvergetelijke Willemse. Nog niet zo besuisd als onze voorzitter. Nog niet zo sociaal als zijn oom. Nog niet zo verlegen als velen van zijn mede-bestuursleden niet-scribenten. Maar alles bij elkaar een aanwinst voor het bestuur. Die we nog lang hopen te behouden.

J. SMALLEBROEK

We hebben indertijd (bij de analysering van ons bestuurslid Jonker S. J.) geconstateerd, dat de niet vrijgekozen bestuursleden van de Nationale Organisatie bestaan uit drie vertegenwoordigers van de steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag), tien vertegenwoordigers van het platteland (de Provinciale Verbanden) en twee vertegenwoordigers van de adel (de beide afgevaardigden van het Centraal Comité).

Zo'n vertegenwoordiger van de adel komt thans aan bod: de Heer Smallebroek.

U zoudt nu verwachten, dat wij de pen iets voorzichtigter gaan hanteren. U vergist U. Wij gaan gewoon verder. Want de Heer Smallebroek behoort niet alleen tot de bonzen, maar is tevens een der onzen. En dat laatste doet voor ons de deur der bescheidenheid dicht. Met een bonsje.....

Want de Heer Smallebroek, hoewel lid van het Centraal Comité, is geen man, aan wie ge hoeft te vragen, of hij zestig is. Neen, hij is 41. Dus nog jonger dan onze voorzitter.

De Heer Smallenbroek is een Drent. Dat is zijn belangrijkste eigenschap. Hij werd in Assen geboren, zit voor Drente in het Centraal Comité, is voorzitter van het Provinciaal Comité van A.R. Kiesverenigingen in Drente, sinds 1946 lid van Gedeputeerde Staten van Drente, kortom, wie Drente zegt, zegt Smallenbroek.

Gelijk te doen gebruikelijk is de Heer Smallenbroek Gereformeerd en gehuwd en rookt hij sigaren. Althans dat laatste trekt ons altijd aan.

De Heer Smallenbroek volgde heel vroeger de H.B.S., iets later studeerde hij registratie en notariaat en weer iets later (in 1929) werd hij surnumerair bij registratie en domeinen. In 1936 toog hij als ontvanger bij registratie en domeinen naar Oldeberkoop (Fr.) en een maand later naar Elburg, alwaar hij het tot 1941 uithield. En passant was hij daar nog even raadslid en wethouder.

Waar kwam hij in 1941 terecht? In Assen natuurlijk. Sinds 1942 is hij er inspecteur van de belastingen, d.w.z. hij werd in 1945 als zodanig benoemd met

terugwerkende kracht tot 1942 en staat vanaf 1945 op non-activiteit wegens zijn lidmaatschap van de Tweede Kamer van 1945 tot 1946 en vervolgens wegens zijn lidmaatschap van Gedeputeerde Staten van 1946 tot heden.

In de oorlogsjaren leefde de Heer Smallenbroek op. Toen kon hij reizen en trekken, als Van Essen, als De Wit, als De Koning, als Van Andel. In ieder geval niet als Smallenbroek.

Hij was hoofdcontact voor de partij in Drente en Groningen en later in Zuid-holland. Insgelijks voor het Christelijk schoolverzet. Insgelijks voor de Trouwgroep. Insgelijks voor de Stichting 1940-1945.

Na de oorlog kwam hij dan ook bovendien als lid van de G.A.C. (Grote Adviescommissie Illegaliteit) en als voorzitter van de Stichting 1940-1945. Sinds 1946 is hij bestuurslid van de Nationale Arjos-organisatie.

't Is om er stil van te worden. Dat zou de Heer Smallenbroek overigens allerminst appreciëren, want hij is een aangenaam causeur. Vooral 's nachts na

12 uur. Dan komt hij eerst recht op dreef. Pril is vaak de ochtendstond, wanneer de Heer Smallenbroek zijn bed laat opmaken.

Hij is niet beter te kwalificeren dan als één der onzen.

Een man, die warm met de Arjos meeleeft, die gewaardeerde adviezen verstrekt en die we niet graag op onze bestuursvergaderingen missen.

Staatsinrichting

De Raad van State

Met de behandeling van onze staatsinrichting zijn wij thans gevorderd tot de Raad van State, het eerbiedwaardig college, zetelend op het Binnenhof, tussen de gebouwen van de Eerste en van de Tweede Kamer.

Dat de Raad van State thans aan de orde wordt gesteld — na de behandeling van de ministers en vóór de behandeling van de volksvertegenwoordiging (in de volgende nummers) — is in overeenstemming met de gang, die ieder wetontwerp moet maken. Voordat nl. een wetsontwerp door de minister naar de Tweede Kamer wordt gezonden, moet het advies van de Raad van State er over worden ingewonnen.

Wat is dat voor een college, die Raad van State?

Oorspronkelijk was de Raad van State bedoeld als een college, dat advies moest geven aan de Koning persoonlijk. Een kroonraad dus.

Later (in 1861) is het karakter van de Raad van State veranderd. Hij is toen Regeringsraad geworden. Zijn adviezen moesten worden verstrekt,

niet meer aan de Koning persoonlijk, maar aan de Regering, de Koning met zijn ministers.

De Raad van State bestaat uit 14 leden, buiten de voorzitter en de vicevoorzitter.

Voorzitter is de Koning(in). Dit is echter een erefunctie. In de praktijk wordt het voorzitterschap altijd uitgeoefend door de vicevoorzitter, als hoedanig reeds sinds 1933 Jhr Mr F. Beelaerts van Blokland fungeert.

De leden worden door de Koning benoemd en ontslagen. Zij moeten bij hun benoeming tenminste 35 jaren oud zijn, mogen niet tegelijkertijd ambtenaar, geestelijke, advocaat, procureur of notaris zijn en mogen ook niet Kamerlid, Statenlid of raadslid zijn. Zij worden ontslagen bij het bereiken van de 75-jarige leeftijd.

De Kroonprins(es) heeft op 18-jarige leeftijd van rechtswege zitting in de Raad. Hij is dus geen lid, maar heeft slechts zitting. Aan de andere prinsen of prinsessen kan zitting worden verleend door de Koning, als zij meerderjarig zijn geworden. De Kroonprins en de prinsen kunnen zelf uit-

maken, of zij in de vergaderingen een beslissende dan wel een adviserende stem zullen uitbrengen.

Tot leden van de Raad van State worden in het algemeen mannen benoemd met grote ervaring op het gebied van wetgeving en bestuur. Zij zijn veelal vergrijsd in 's lands dienst. Bovendien kunnen benoemd worden ten hoogste 10 staatsraden in buitengewone dienst. Zij zijn geen lid van de Raad, hebben evenmin zitting, maar nemen slechts deel aan die werkzaamheden, waartoe zij speciaal zijn opgeroepen. Er zijn er momenteel vier.

De Raad is verdeeld in evenveel afdelingen als er departementen zijn. Er zijn dus thans 14 afdelingen, die ieder drie leden tellen. Zij brengen aan de Raad prae-advies uit over de zaken, die het departement raken, tot hetwelk zij in betrekking staan. Bovendien is er een afzonderlijke afdeling (de vijftiende dus) voor bestuursgeschillen. Zij bestaat uit vijf leden en wordt ook wel genoemd afdeling contentieux. Zij is verreweg de belangrijkste afdeling, omdat zij

Nogmaals enkele cijfers

H. D. W. BOVEN

In de causerie, die ik op de laatstgehouden Algemene Vergadering heb gehouden, heb ik een rangschikking gegeven van de provinciale verbanden naar de grootte van bepaalde percentages.

Ik had n.l. aan de hand van enkele statistische gegevens berekend hoeveel geestverwante jongeren naar mijn oordeel in een bepaalde provincie lid dienden te zijn van onze clubs. Zo had ik dus voor ieder prov. verband een bepaald streefgetal gekregen. Vervolgens had ik het werkelijk aantal leden van ieder provinciaal verband uitgedrukt in een percentage van het betreffende streefgetal. Vervolgens deze percentages rangschikkend in volgorde van grootte had ik een staatje gekregen waaruit de relatieve (en tot op zekere hoogte ook de absolute) sterkte van onze provinciale verbanden was af te lezen.

Dit staatje, naar de situatie in het voorjaar van 1951 zag er als volgt uit:

Drente	83 %
Zeeland	63 %
Gelderland	53 %
Friesland	41 %
Groningen	41 %
Zuid-Holland	39 %

aan de betrokken minister rechtstreeks (dus niet via de Raad in zijn geheel) advies uitbrengt over geschillen, die tussen bestuursorganen onderling zijn ontstaan. Wijkt de beslissing van de Kroon (Koning plus betrokken minister) af van het advies der afdeling, dan moet de beslissing, met redenen omkleed, in het Staatsblad worden geplaatst, vergezeld van het (tegenstrijdige) advies van de afdeling. Zodanige beslissingen noemt men contraire besluiten.

Het advies van de Raad van State moet worden ingewonnen:

1. over geschillen van bestuur;
2. over alle wetsvoorstellen, door de Koning aan de Staten-Generaal of door de Tweede Kamer aan de Koning gedaan;
3. over alle algemene maatregelen van bestuur;
4. over alle besluiten tot weigering van goedkeuring van provinciale verordeningen;
5. over alle besluiten tot vernietiging van besluiten van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en gemeentebesturen;
6. in alle andere gevallen, waarin een

Utrecht	35 %
Noord-Brabant en Limburg	33 %
Noordholland	31 %
Overijssel	27 %

* * *

Mr Verplanke, opponeerde onmiddellijk vrij fel tegen mijn berekeningen. Z.i. was het onjuist, dat ik bij mijn berekeningen gebruikt had de aantallen leden, die in het voorjaar van 1951 in

mijn kaartsysteem geboekt stonden. Z.i. had ik bij de bepaling van het werkelijk aantal leden der provinciale verbanden slechts gebruik mogen maken van de aantallen leden waarvoor de clubs ontributie hadden betaald.

In mijn antwoord, dat dat inderdaad een betere methode zou zijn geweest om enig inzicht te krijgen in de kracht van de provinciale verbanden, maar dat mij de nodige gegevens voor de toepassing van deze methode hadden ontbroken. Ik heb hem toen voorts beloofd, dat ik in Nederlandsche Gedachten op het door hun becritiseerde staatje zou terugkomen.

Prov. Verbanden	Percentages per 1-1-1951		Percentages per 1-1-1952	
	Op basis van het nominaal aantal leden	Op basis van het aantal leden waarvoor contributie bet.	Op basis van het nominaal aantal leden	Op basis van het aantal leden waarvoor contributie bet.
Groningen	44	41	48	38
Friesland	41	41	50	40
Drente	87	81	94	78
Overijssel	26	25	46	42
Gelderland	53	47	61	50
Utrecht	45	37	59	38
Noordholland	27	27	38	31
Zuidholland	42	37	43	30
Zeeland	63	58	143	128
Noord Brabant en Limburg	21	21	52	47

* * *

wet het beveelt (zo bijv. in de Onteigeningswet en in de Hogeronderwijswet);

7. wanneer de ministerraad van oordeel is, dat de Koning buiten staat is geraakt de regering waar te nemen.

Het advies van de Raad van State kan verder worden ingewonnen over alle zaken van algemeen of bijzonder belang, waaromtrent de Kroon dit nodig oordeelt.

Voorts kan de Raad voordrachten doen aan de Kroon omtrent onderwerpen van wetgeving of bestuur, hetgeen slechts uiterst zelden voorkomt.

En tenslotte is de Raad van State bevoegd het koninklijk gezag waar te nemen, wanneer de Koning buiten staat is verklaard de regering waar te nemen.

Rest ons nog in een zestal artikelen te handelen over de volksvertegenwoordiging en de wijze van totstandkoming van een wet. Een en ander zal eerst over enkele maanden kunnen geschieden, aangezien de drie volgende nummers van Nederlandsche Gedachten contactnummers zullen zijn.

Mr C. J. VERPLANKE.

Om deze belofte gestand te doen, heb ik nu voor de jaren 1951 en 1952 dezelfde berekeningen opgezet. Voor ieder jaar een berekening aan de hand van de aantallen leden door de clubs per 1 Januari opgegeven en een aan de hand van de aantallen leden waarvoor over het voorafgaande jaar contributie is betaald.

Het resultaat van deze berekeningen vindt U in bovenstaand staatje.

Het resultaat is zeker niet zodanig, dat het voor de bepaling van de onderlinge krachtsverhouding der provinciale verbanden, onjuist is gebleken gebruik te maken van de nominale cijfers van de aantallen leden. De wanbetaalsters onder de clubs zitten wel zo ongeveer naar evenredigheid verspreid over de provinciale verbanden.

De bepaling van de absolute sterkte der verbanden moet natuurlijk wel gebaseerd worden op de cijfers betreffende de aantallen leden, waarvoor contributie is betaald. Ik zal nog eens nagaan hoe in dezen de ontwikkeling is geweest in de jaren waarvoor contributie is betaald en hoop dan tevens een verklaring te geven voor de abnormale hoogte van de cijfers voor Zeeland over 1952.

De herziening der SOCIALE VERZEKERINGSWETTEN

Drs M. C. P. STAPELKAMP

In drie voorgaande artikelen hebben we het een en ander gezegd over Sociale Zekerheid. In dezelfde tijd dat deze geschreven werden, kwam in de Tweede Kamer aan de orde het wetsontwerp: Herziening van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering. Voorwaar een mooie gelegenheid om naast de theorie ook de praktijk eens te bezien.

Het wetsontwerp had een lange voor-geschiedenis. De bedoeling ervan was, meer eenheid te brengen in de wijze, waarop de verschillende sociale verzeke-ringswetten zouden worden uitgevoerd. Die wijze van uitvoering was reeds bij de eerste sociale verzekeringswet een strijdpunt. Dat was in het jaar 1898, toen het ontwerp-Ongevallenverzekering aanhangig gemaakt werd. Het toen-malige kabinet wilde de verzekering tegen ongevallen doen geschieden bij een Rijks-instelling. Zowel in als buiten de Kamer rees daartegen verzet. In de Kamer was het vooral Dr Kuyper, die tegen de voorgestelde wijze van uitvoering be-zwaar maakte. Hij wilde de zelfstandig-heid en de spontaneiteit van de levens-uitingen der maatschappij tegenover de te ver gaande indringing van de Staat verdedigen. Daarom stelde hij in zijn „groot-amendement” voor, de uitvoering te doen geschieden door werkgevers-bedrijfsverenigingen, welke speciaal voor dit doel zouden moeten worden op-gericht. Dit voorstel werd verworpen, en het Regerings-voorstel door de Kamer aangenomen. Maar de gedachte van Dr Kuyper had inmiddels zodanig door-gewerkt, dat de Eerste Kamer het Regeringsvoorstel verwierp. De Rege-ring kwam toen met een nieuw ontwerp, waarin aan die gedachte gedeeltelijk werd tegemoet gekomen, waarna het werd aanvaard.

Sindsdien hebben we een hele serie sociale verzekeringswetten gekregen. Elk dier wetten kreeg een eigen uit-voeringswijze, die van die van de andere wetten verschilde, omdat telkens een andere minister ze tot stand bracht. Voor wie een duidelijk overzicht wil hebben van een en ander wordt lezing van de „Kleine Gids voor de Nederlandse Sociale Verzekering” aanbevolen. (Bij de Raden van Arbeid verkrijgbaar.)

Het valt te begrijpen, dat van alle kan-ten in de loop der tijden de wens tot uiting kwam, deze „lappendeken” te doen verdwijnen, en tot een uniforme wijze van uitvoering te geraken. Grotere

eenvoud en doelmatigheid van de uit-voering waren daarbij de voornaamste motieven. Uit al die wensen en via diverse commissies, werd uiteindelijk het huidige wetsontwerp geboren. De eerste opzet daarvan was, het zwaartepunt van de uitvoering te leggen in handen van de belanghebbenden zelf, dus van het georganiseerde bedrijfsleven. Dit zou het beste kunnen geschieden door een bedrijfstaksgewijze opbouw van de uit-voeringsorganisaties. Tot zover was alles nog in orde. Maar voor de uitvoe-ring is ook een goede administratie nodig. De regering wilde die administratie opdragen aan een Centraal Admini-stratiekantoor. Uit de memorie van toelichting bleek, dat de regering dit beslist noodzakelijk achtte, wilde de zaak doelmatig zijn en niet te kostbaar worden. De socialisten waren het met dit standpunt eens, en betoogden dit ook uitvoerig, bij monde van de heer Van den Born. Niet alzo de rest van de Tweede Kamer. Bij de schriftelijke voorbereiding bleek reeds, dat de over-grote meerderheid der Kamer er de voorkeur aan gaf, dat de bedrijfsvereni-gingen zelf ook de administratie zouden voeren. De ervaringen in het bedrijfs-levens toonden wel aan, zo meende men, dat een zeer groot orgaan zeker niet doelmatiger werkt dan een aantal kleinere. De regering kwam daaraan tegemoet, door voor te stellen (bij nota van wijzigingen) dat de bedrijfsvereni-gingen zelf hun administratie mochten voeren, doch dat zij die vrijwillig aan een Centraal Administratiekantoor zou-den kunnen overdragen.

* * *

Intussen, dat Centr. Admin.kantoor was op zich zelf het grootste kwaad nog niet. Veel erger was, dat in het oorspronke-lijke ontwerp, dit C.A.K. zou worden opgericht en beheerd door de Sociale Verzekeringsraad, een orgaan, waarin de Overheid grote invloed heeft. Ook tijdens de schriftelijke voorbereiding handhaafde de Regering dit standpunt, en juist hier-tegen had men grote bezwaren. Het ging hier om dezelfde kwestie als in 1898 bij het „groot-amendement” van Dr Kuyper, namelijk de kwestie van het zelf doen. De „zelfdoeners”, zoals de heer Van den Born schamperde, ston-den op het standpunt van Dr Kuyper.

Bij monde van de heer Stapelkamp be-toogden zij: „De verzekering moet, ook in haar uitvoering zo dicht mogelijk bij de bedrijfsgenoten blijven, opdat zij voe-len op de duur, dat dit een taak is voor henzelf, een stuk van de arbeid die zij hebben te verrichten.” „Het is, naar het mij wil voorkomen, volkomen onlogisch, en geheel in de lijn van het zelfdoen liggende, dat de werkgever het stand-punt inneemt, dat bedrijfsverenigingen, die hun administratie door een admini-stratiekantoor laten uitvoeren, toch ver-antwoordelijk blijven voor deze uitvoe-ring. Daarom is het gewenst, dat dit administratiekantoor door het bedrijfs-levens in het leven wordt geroepen en beheerd.” Om bovenstaande gedachte te verwezenlijken, werd dan ook een amendement ingediend door vertegen-woordigers der verschillende fracties, zoals zij in de Commissie van Voor-bereiding waren vertegenwoordigd. Alleen de socialisten verzetten zich hier-tegen. De heer Van den Born trachtte het standpunt der zelfdoeners belache-lijk te maken door te betogen: „Nu vraag ik aan de dames en heren die het zelf willen doen: wat betekent dat toch, gaat gij zelf de administratie voeren? Gaat gij zelf kaartenbakken bijhouden, de telefoon aannemen, adviezen geven?” In enigszins andere bewoordingen schaarde de Staatssecretaris Mr Dr Van Rhijn zich achter dit betoog. De heer Stapelkamp en zijn medestanders lieten zich hierdoor echter niet vangen. Zij betoogden, weer bij monde van de heer Stapelkamp: „Dit maakt op mij geen grote indruk. Naar mijn mening is het zo, dat wanneer men kiest voor het zelfdoen, de bedrijfsgenoten de volledige verantwoordelijkheid moeten hebben voor de uitvoering van de wet. Nu is de administratie naar mijn mening een essentieel deel der uitvoering van de sociale verzekeringswetten. Ik vind het daarom de mooiste figuur, wanneer de bedrijfsgenoten zelf de administratie voeren, en dit niet overgeven aan een Centr. Admin. Kantoor. Natuurlijk moet de Overheid daarop toezicht oefenen als hoedster van het algemeen belang.....” „De Overheid heeft alles, wat zij nodig heeft, om wanneer het dreigt mis te gaan, in te grijpen.” De andere fracties sloten zich bij dit betoog aan. Vervol-gens werd de verdere behandeling van het ontwerp geschorst voor ruim een maand, welke tijd benut werd voor over-leg binnenskamers. Het resultaat daar-van was, dat de Regering aan de wensen van de Kamermeerderheid voldeed, zo-dat de heer Stapelkamp kon consta-teren: „Het verheugt mij, Mijnheer de Voorzitter, dat de Minister en de Staats-secretaris in zo belangrijke mate zijn tegemoet gekomen aan de verlangens die dezerzijds leven.” De door hem in-gediende amendementen werden dan ook

kruimels

Roofhoeden en pantserdieren

De heer **De Groot** (C.P.N.) over goedkeuring plan-Schuman (30 Oct.): Ons volk kent deze verdedigers van het avondland, deze helden van de Atlantische en de westerse defensie, als de meest verdierlijkste troep roofdieren, die de geschiedenis ooit gekend heeft, als de oorlogstokers van professie.

De **Voorzitter**: Mag ik u vragen: op wie slaat de door u gebezigde uitdrukking „de meest verdierlijkste troep roofdieren?”

De heer **De Groot**: Dat slaat op de hoge hoeden en pantserplaten van de diverse wapenindustrieën.

De **Voorzitter**: Dus het slaat eigenlijk op niets, gaat u dan maar verder.

Bankkoffie

De heer **Van de Wetering** (C.H.) over toezicht en credietwezen (7 Nov.): En hierin is het gevaar gelegen van dit wetsontwerp met „tijdelijk” karakter: eenmaal wet, eenmaal functionerend jaren achtereen, eenmaal ons bankwezen vermalen en „gleichgeschaltet” in de staatsocialistische koffiemolen, lijkt het onmogelijk van de gemalen koffie weer bonen te maken. En bonen zijn duurzaam, gemalen koffie niet. Vandaar dat wij de voorkeur geven aan bonen.

De wenende K.V.P.

De heer **Oud** (V.V.D.) over toezicht en credietwezen (7 Nov.): Ik heb een ogenblik gedacht aan een cabaretliedje van vóór de oorlog, waarin de volgende regels voorkwamen:

Weine nicht, mein Liebchen, weine nicht; du kannst alles von mir haben, nur das Eine nicht.

ingetrokken. Het spreekt vanzelf, dat de heer Van den Born zeer vervolgen was over wat hij noemde (in navolging van „Het Nieuws van de Dag”) „Het overstag gaan van Minister Joekes”. Wel probeerde hij nog bij amendement zijn opvatting in de wet terug te brengen, doch met 44 tegen 21 stemmen werd dit verworpen. Alleen de communisten schaarden zich achter de socialisten. Daarmede was de zaak beslist. Met 45 tegen 22 stemmen werd het gewijzigde wetsontwerp door de Kamer aangenomen. Neemt ook de Eerste Kamer het aan, dan is weer een belangrijk stuk werk tot stand gekomen ten bate van de Sociale Zekerheid in ons land.

Dat is wat de houding van de Minister is geweest in het bijzonder tegenover de vertegenwoordigers van de K.V.P.

De slaven van Kortenhorst

De heer **De Groot** (C.P.N.) over de begroting voor Unie-aangelegenheden in Overzeese Rijksdelen (30 Nov.): Ja, Mijnheer de Voorzitter, slavenarbeid bestaat niet in de Sovjet-Unie, maar in uw koloniën, onder uw Regering, onder het bestuur van de K.V.P. en de P.v.d.A.

De **Voorzitter**: U bedoelt mij toch niet? U spreekt tot mij.

De heer **De Groot**: Ik spreek tot u als representant van de Kamer, volgens de traditie.

De **Voorzitter**: Ik doe geen slavenarbeid verrichten.

De heer **De Groot**: In elk geval is het uw kolonie.

De **Voorzitter**: Ik heb er niets mee te maken.

De zenuwen van Gortzak

De heer **Burger** (P.v.d.A.) over de begroting voor Justitie (4 Dec.): Wanneer de Persraad drie maanden lang „De Waarheid” driemaal per week dwingt de Handelingen van de Tweede Kamer letterlijk over te nemen, staat de feitelijke berichtgeving er in Nederland heel anders voor dan nu.

De heer **Gortzak** (C.P.N.): En „Het Vrije Volk” zou dan in Nederland niet langer verschijnen.

De heer **Burger**: Ik geloof dat de heer Gortzak reeds nu zenuwachtig wordt bij de gedachte daaraan alleen.

Lichaam en ziel

De heer **Janssen** (K.V.P.) over de begroting voor Financiën (4 Dec.): Laten wij als voorbeeld nemen de molenaar, die in de herfst of winter van 1944 in het frontgebied van Nederland zat en daar bezoek kreeg van afgevaardigden van de Wehrmacht om meel te halen. De Minister zal toch met mij eens zijn, dat de conversatie van de zijde van de molenaar toch wel zeer sterk gevoerd zal zijn vanuit de gezichtshoek om lichaam en ziel bij elkaar te houden.

Sint-Kortenhorst

De **Voorzitter** bij de begroting voor Justitie (5 Dec.):

De Minister heeft zijn woord gezegd;

Van Hare Majesteit de Koningin werd, in antwoord op het Haar tijdens de Deputatenvergadering toegezonden telegram, de volgende brief ontvangen:

Den Weled. Zeer Gel. Heer

Dr J. Schouten

Hare Majesteit de Koningin heeft mij verzocht U Haar vriendelijke dank te willen overbrengen voor het zeer gewaardeerde telegram Harer Majesteit toegezonden ter gelegenheid van de Deputatenvergadering van de Anti-revolutionaire Partij te Utrecht.

De particuliere secretaresse van Hare Majesteit de Koningin:

w.g. Mevr. N. Smitt-Avis.

Hij sprak uitvoerig en oprecht. Het woord is thans weer aan de leden. Niet allen zijn wellicht tevreden. En wensen nog een speech te plegen. Het spreekt vanzelf: kort en gedegen! Om nu op tijd gereed te komen (Want „de maan schijnt door de bomen”): Spreek vijf minuten, langer niet, En vrees de gard van Zwarte Piet.

Ingeblikt

De heer **Scheps** (P.v.d.A.) over de begroting voor Justitie (5 Dec.): De vluchtelingen van achter het ijzeren gordijn strijden of hebben gestreden voor de vrijheid van de Minister van Justitie, voor die van mij, voor ons allen!

De heer **Stokvis** (C.P.N.): Waarom laat u hen dan niet achter het ijzeren gordijn?

De heer **Scheps**: Zij strijden ook voor de vrijheid van de communisten, met name voor de vrijheid van de heren communisten hier. Als gij communistisch politicus zijt in Nederland en gij raakt uit de gratie van de leiding van de communisten, wordt gij, als gij Koejemans heet, ingeblikt. Zou dit achter het ijzeren gordijn gebeuren, gij zoudt ge„petroft” worden.

Nederlandsche Gedachten

**OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS**

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

De Deputatenvergadering

Program van Actie

Wat ieder Anti-Revolutionair moet weten
en kan doen

Een vrouw sprak op de Deputaten-
vergadering

Eensgezindheid of partijdictatuur!

Goede staat van dienst

Onze sociaal-economische vuist

Merkwaardig driemanschap

Geen nieuws onder de zon

Stemmen bij volmacht

De penningmeester van het Centraal
Comité

Oude bekenden

De Arjos naar den Haag

De brochure dienst in actie

Grijpt de kans!

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIEËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnaires in Effecten

KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van Vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid.

JUTE ZAKKEN

VOOR BINNENLAND EN EXPORT

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN - Eemskanaal NZ 46
Tel. 31345 (3 lijnen) - Telegramadres: „Jute”

K. J. BOS & ZOON HOUTHANDEL ROTTERDAM

Schotanus'

Woning- en Landerijen-Bureau

Makelaar
en
Taxateur

Belast zich met AANKOOP en
VERKOOP van:

Huizen, Landerijen
en allerlei Zaken
tevens verzorging van
Hypotheek

BILTHOVEN: JULIANALAAN 80 - TELEF. 2306

NOORD FRIESCHE MIDDENSTANDBANK N.V. DE BANK VOOR DE FRIESCHE MIDDENSTAND

Hoofdkantoor: Leeuwarden. Bijkantoren: Dokkum,
Drachten, Franeker, Harlingen, Heereaveen,
Appelscha, agentsch. Wolvega.

Gebr. Kooyman & Co. - 's-Gravenhage

Koninginnegracht 11 - Tel. 111743

EFFECTEN, COUPONS en ADMINISTRATIEËN
ALLE ASSURANTIEZAKEN
LEVENSVZERKERINGEN en LIJFRENTE

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT

Tel. 136

Sloopschepen

Voor Uw sloopschepen is het adres

Fa. Wed. C. D. HEUVELMAN
TELEFOON 369 KRIMPEN a. d. IJssel

Rotterdamsche Aannemings Firma

Kantoor en werkplaats:

Schansweg 69, Telefoon 81539, na 5 uur tel. 48619
ROTTERDAM

Bouw-,

Onderhoudswerken en
Houtbouw

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

8e Jrg. no. 6 (Co 2).

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

16 Mei 1952

Giro 89673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

DE DEPUTATENVERGADERING

De Deputatenvergadering is steeds de inzet van de verkiezingsactie.

De afgevaardigden van al onze kiesverenigingen zijn op 9 April in Tivoli te Utrecht samengekomen. Zij hebben geluisterd naar de Deputatenrede, welke uitgesproken werd door Dr J. Schouten en die tot titel droeg „Om de Christelijke vrijheid voor mens en samenleving”. Velen in het land hebben naar deze degelijke principiële rede door de radio geluisterd. Een uitvoerig verslag van de Deputatenvergadering is opgenomen in het kadernummer van Nederlandsche Gedachten van 19 April j.l. Hier moet met een korte samenvatting worden volstaan.

Op de Deputatenvergadering zijn vastgesteld de lijsten van kandidaten. Daarbij is rekening gehouden met de mogelijkheid dat het aantal leden der Kamer zal worden uitgebreid van 100 tot 150. Dat betekent dat straks 20 van onze mannen, laten wij hopen — vooral laten wij er voor bidden en werken dat het er 21, ja 22 zijn — in de Kamer het pleit zullen voeren voor de Anti-Revolutionaire Politiek. Zijn het er 20 —, dan zullen 8 nieuwe mannen optreden en dat betekent een zeer sterke vernieuwing van onze Kamerclub. Twaalf zittende leden zullen terugkeren. De Heer H. J. W. A. Meyerink heeft zich n.l. niet meer beschikbaar gesteld.

De acht nieuwe mannen zullen zijn: *Dr J. van Baal*, momenteel werkzaam in Regeringsdienst in Nieuw-Guinea, bedoeld als opvolger van de Heer Meyerink. De Heer *H. van Eysden*, een vertegenwoordiger van de middenstand. Hierdoor wordt een sterk levend verlangen in middenstandskringen vervuld. Wanneer wij bij deze verkiezingen flink aanpakken bestaat de mogelijkheid dat ook wanneer de Kamer niet wordt uitgebreid hij toch in de

Kamer komt. De derde nieuwe man is de Heer *Drs C. P. Hazenbosch*, nog jong, enkele jaren geleden afgestudeerd in de economie. Momenteel is hij verbonden aan de economische documentatiedienst van het C.N.V. De vierde man is *Mr Dr J. Meulink*, uit Enschede, de vertegenwoordiger voor Overijssel en met name voor Twente. Hiermede is aan de hartewens van Overijssel voldaan. De vijfde man is *Dr W. P. Berghuis*, de burgemeester van Smilde, waardoor ook Drente haar vertegenwoordiger in onze fractie ontvangt. *Mr Dr H. G. Geelkerken* is practiserend advocaat in Leiden. Een bekende figuur in de Ned. Hervormde kring en een goed jurist. De Heer *W. Noomen* is de penningmeester van de Ned. Chr Grafische Bond. En tenslotte komt dan *Prof. Dr L. W. G. Scholten*, de man van „De vaart der volken”.

Het tweede belangrijke punt dat door de Deputatenvergadering werd behandeld was het „Program van Actie”. Dit program is nu aanvaard. In dit en in de volgende nummers zullen de artikelen daarvan worden gepubliceerd. Een belangrijk stuk werk is daarmee tot stand gebracht. De richtlijnen voor de komende parlementaire periode liggen nu vast. Van onze kandidaten wordt verwacht dat zij zullen trachten dit program te verwezenlijken. Dit alles is belangrijk. Dit alles moest ook worden gedaan. Maar belangrijker is dat dit alles gedragen wordt door idealisme.

Politiek, vooral praktische politiek, is een zakelijke, een nuchtere bezigheid. Met gevoelsargumenten en mooie woorden wordt niet veel bereikt. Het leven en de werkelijkheid zijn hard. Maar voor één ding moeten wij altijd zorgen — dat de vlam der geestdrift niet verdooft en dat de gloed der bezieling niet verdonkert.

Dr J. Schouten

Wat ieder Anti-Revolutionair moet weten en kan doen

De Partijorganisatie begint nu op volle toeren te draaien.

Het werkzame kader van onze partij is druk in de weer.

Overal worden de nodige voorbereidingen getroffen en reeds worden hier en daar de eerste acties ondernomen. De besturen der kiesverenigingen weten nu welk propagandamateriaal beschikbaar is gesteld.

Maar nu gaat het er over wat ieder Anti-revolutionair moet weten en kan doen.

Want niet alleen de besturen en de actieve kernen der kiesverenigingen moeten worden gemobiliseerd. Al onze

leden moeten deelnemen aan de actie. Wanneer al onze leden nu eens iets doen, dan verrichten wij samen een massa werk.

I. Laat een brochure zenden!

Eén van Uw kennissen blijkt nogal wat bezwaar te hebben tegen de Anti-revolutionaire Partij. Hij staat er onverschillig tegenover. Het zou wel eens goed voor hem zijn dat hij wat nader werd ingelicht over ons doel en streven. Welnu U zendt een giro-strookje. U weet dat wel giro No. 89673 Anti-Rev. Partij, Den Haag, met het verschuldigde bedrag en opgave van het adres waaraan de bro-

Calvinistische politiek is nuchtere politiek.

Zij aanvaardt de dingen, de feiten, de omstandigheden zoals zij zijn.

Maar haar beweegredenen ontleent zij aan een hoog beginsel.

Haar voortstuwende kracht ontvangt zij van een sterk ideaal.

Aan dat beginsel en aan dat ideaal willen wij vasthouden.

Op de Deputatenvergadering is dit ook weer duidelijk gedemonstreerd. En daarom roepen wij het alle Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen toe, dat zij zich in de komende weken zullen inspannen om ons volk te bewerken, zo dat steeds meerderen tot de erkenning komen dat ook in de zakelijke en nuchtere politiek de eis van het Evangelie beslissend is. De aanhef van ons Program van Actie is niet maar een mooi inleidend woord dat door zijn vroomheid de volgende artikelen aanvaardbaar moet maken en dat moet dienen als de vlag, die de lading dekt; die aanhef is van beslissende betekenis. Die aanhef is essentieel voor het gehele program.

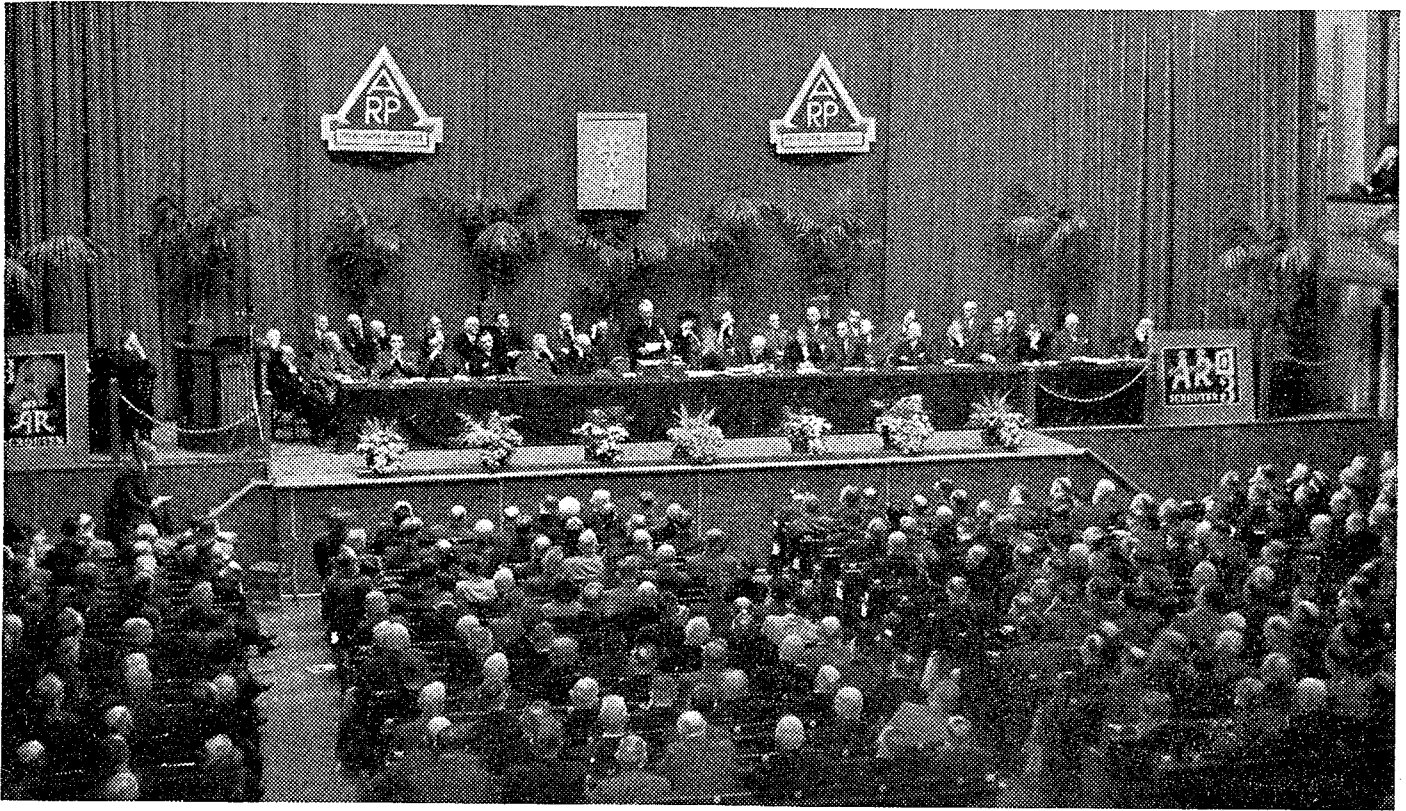
Zo gaan wij de komende verkiezings-campagne in met de diepgewortelde en vaste overtuiging, dat alleen in de erkenning van Christus' Koningschap en in de gehoorzaamheid aan Gods geboden de mogelijkheid ligt voor het behoud en de zegenrijke werking van gezag en vrijheid, van rechts- en levensorde.

chure moet worden gestuurd en het Bureau van onze Partij zorgt voor prompte toezending.

Hier volgt een opgave van brochures, die daarvoor in aanmerking komen:

1. **Handboekje voor huisbezoekers**, C. van den Heuvel, Ruim 100 vragen en antwoorden over allerlei actuele politieke vraagstukken. Zeer populair, voor een ieder begrijpelijk. Overzichtelijk. Prijs f 0.50.

2. **Onze mannen in de Kamer**. Een boekje, waarin op vlotte en pakkende wijze wordt verteld over wat onze mannen gedurende de afgelopen periode in de Kamer hebben gedaan. Het is samengesteld door Dr A. Veerman, die jaren lang Parlementair Redacteur is geweest van „Trouw”. Dit boekje geeft een zeer goede indruk over wat onze Kamerleden hebben gedaan. Prijs f 0.50.

De Deputatenvergadering, 9 April 1952 in Tivoli te Utrecht

3. De Deputatenrede van Dr J. Schouten. Om de Christelijke Vrijheid voor mens en samenleving. Een rustig, bezonnen, degelijk woord. Een principieel geluid. In deze rede wordt het streven van de Partij van de Arbeid met een keur van argumenten duidelijk afgewezen. Prijs f 0.50.

4. Het Program van Actie. Keurig uitgevoerd met omslag. De korte samenvatting van ons streven gaat voorop. Daarna volgen de artikelen. Prijs f 0.15.

5. De Sociale politiek der na-oorlogse Kabinetten, van de hand van de heer A. Stapelkamp. Een beoordeling van het sociale beleid, maar een veroordeling tevens. Het is merkwaardig, maar hoe-wel de ministers van sociale zaken na de oorlog allen socialist waren, is er nagenoeg niet werkelijk voortgebouwd aan de Sociale Wetgeving. Noodwetten zijn het resultaat. Prijs f 0.10.

Dit zijn alle nieuwe brochures. Maar daarnaast zijn er nog een aantal, welke reeds eerder verschenen zijn, maar die nog zeer goed kunnen dienen, b.v.

1. De Christen en de politiek, van Prof. Dr S. U. Zuidema — een principieel beschouwing, welke vooral bestemd is

voor hen, die nog min of meer sympathie hebben voor de doorbraakgedachte. Dit is een kloek, maar ook een warm getuigenis. Prijs f 0.65.

2. De tragiek van de Partij van de Arbeid. Ook deze brochure kan daarvoor dienen. Zij is wat meer offensief van karakter en is bovendien meer op de historische ontwikkeling en op de practijk afgestemd. Prijs f 0.65.

3. Christendom en Internationale orde-ning. Prof. Dr G. H. J. van der Molen. Vooral bestemd voor hen die nog wel bedenkingen hebben tegen de federalisatie in Europa, zoals die in het Program van Actie is aangegeven. Prijs f 0.95.

II. Raambiljetten voor de ramen!

Natuurlijk draagt U er zorg voor dat ook voor Uw raam een raambiljet prijkt. Er zijn twee biljetten verkrijgbaar. Een groot raambiljet van 40 x 55 cm, en een klein van 27½ x 40 cm. Aan ieder Anti-revolutionair huis moet dit biljet duidelijk zichtbaar zijn. Wordt het niet bij U gebracht, vraag het dan even aan de secretaris van Uw kiesvereniging. Over heel Nederland moeten deze biljetten bij bij duizenden worden gezien. Aan de reclamezuilen plakken kost ons veel te

duur. Dat moeten onze Anti-revolutionaire mensen doen!

III. Meewerken aan huisbezoek

Dat kan niet iedereen! Maar iedereen kan dat wel in eigen kring doen. En wilt U op beperkte schaal iets doen in eigen kring - schrijf een giro - No. 89673 - Anti-revolutionaire Partij Den Haag - bedrag f 0.50 - en wij zenden gesorteerd 25 vlugschriften. Die kunt U dan bij burens en kennissen bezorgen. De kiesvereniging kan niet alles doen. Doet U ook iets op kleine schaal. Veel kleintjes maken een grote. Wij staan voor U klaar!

IV. Verspreiders

Verspreiders zijn nodig. Daarvoor moet vooral het jonge volk worden opgewekt. Uw jongens en meisjes willen dat wel doen. Ja - als vader en moeder zelf hartelijk meelevend. Wanneer vader iets doet, het voorbeeld geeft - doen de jongens en de meisjes van zelf mee. Als moeder een beetje belangstelling heeft - dan gaan haar jongens voor haar door het vuur. Maar dan moet U daar aan tafel ook eens over praten. En dan niet alleen kritisch, maar warm, waardierend, opbouwend. Zoudt U dan niet eens beginnen met eerst zelf een of meer van bovengenoemde brochures te lezen?

V. Vergaderingen

9 Jong gewend, oud gedaan!

Natuurlijk worden nu overal in het land vergaderingen gehouden. Iedere kiesvereniging organiseert twee of drie vergaderingen. Het gesproken woord is van grote betekenis in de verkiezingsstrijd. Hier ligt een taak voor al onze leden. Bezoekt deze vergaderingen. Neemt Uw vrouw mee. Of kan het beter omgekeerd worden gezegd en moeten wij de vrouwen oproepen hun man mee te nemen? Natuurlijk zijn vooral de grote vergaderingen van betekenis. Dr J. Schouten, de voorzitter van het Centraal Comité — en tevens de lijststaanvoerder in alle districten — trekt het gehele land door. De bijna zeventigjarige gaat spreken, avond aan avond, soms tweemaal op een dag. Hier volgt vast een eerste lijst.

Maandag 12 Mei: **Buitenpost**, Friesland, Geref. Kerk, 7.30 uur.
Dinsdag 13 Mei: **Heerenveen**, Friesland, Geref. Kerk, 8 uur.
Donderdag 15 Mei: Kamerkieskring Zwolle.
Vrijdag 16 Mei: Kamerkieskring Zwolle.
Vrijdag 23 Mei: **Klundert**, Noord-Brabant, Geref. Kerk, 7.30 uur.
Zaterdag 24 Mei: **Rotterdam**, Ahoy'-hal, 3 uur.
Zaterdag 24 Mei: **Naaldwijk**, 7.30 uur.
Maandag 26 Mei: **Amsterdam**, grote zaal van Krasnapolsky, 8 uur.
Dinsdag 27 Mei: Kamerkieskring, Zeeland.
Woensdag 28 Mei: Kamerkieskring, Zeeland.
Donderdag 29 Mei: **Dordrecht**, Kunstmin, 8 uur.
Zaterdag 31 Mei: **Breda**, Concordia, 8 uur.
Dinsdag 3 Juni: **Utrecht**, Tivoli, 8 uur.
Woensdag 4 Juni: Kamerkieskring Den Bosch.
Donderdag 5 Juni: Kamerkieskring Den Bosch.

Een volgend maal zetten wij dit lijstje voort. Maar onze Anti-revolutionaire mannen en vrouwen wekken wij op om deze vergaderingen, waar Dr Schouten spreekt, met grote getrouwheid te bezoeken. Indien wij allen met evenveel trouw ons politieke werk verrichten, zoals ons Dr Schouten dagelijks ten voorbeeld is, dan..... het is beter deze zin maar niet af te maken. In ieder geval — U gaat luisteren niet waar?

Program van Actie

Dit zijn de punten, waar het bij de komende verkiezingen over gaat:

1. de verdediging van ons zelfstandig volksbestaan en onze nationale goederen tegen alle communistische dreiging en ieder revolutionair geweld;
2. de handhaving van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea ten bate van de bevolking van dit gebied, en een oplossing van het vraagstuk inzake Ambon en de Ambonezen;
3. de bevrijding van onze samenleving uit de boeien van de staatsvoogdij;
4. een rechtsorde in het sociale leven, waarin ook de arbeider als mens, beeldrager Gods, erkenning vindt;
5. de versterking van de positie van de middenstand;
6. de bouw van woningen in het snelst mogelijke tempo, om aan de ellende van het gedwongen samenwonen te ontkomen;
7. de uitbreiding van de werkgelegenheid;
8. de beperking van de Overheidsuitgaven, teneinde tot verlaging van de belasting te kunnen geraken.

Dr Bruins Slot ontmoet in de pauze van de Deputatenvergadering een oude bekende in Dr Th. Siebel, het lid van de West-Duitse Bondsdag, die eveneens als vertegenwoordiger van de Christlich Demokratische Union aanwezig was.

EEN VROUW

sprak op de Deputatenvergadering

Op de Deputatenvergadering waren aanwezig een tweetal afgevaardigden van de Christlich-Demokratische Union uit West-Duitsland. De C.D.U. is een christelijke partij waarin Protestanten en Roomsamenwerken. De ene afgevaardigde was Mevr. Dr Louise Rehling, de tweede was de Heer Th. Siebel, beiden lid van de Bondsdag.

Was het voor de eerste maal dat vertegenwoordigers van een geestverwante partij uit het buitenland aanwezig waren — het was ook de eerste maal dat een vrouw de Deputatenvergadering toesprak. En spreken kon ze. Als een klare waterval ruisten haar woorden in de vergadering en zolang zij sprak hield zij de deputaten in de ban van haar welsprekendheid. En wat zij zei was onverdacht Anti-revolutionair.

Rede van Dr Louise Rehling

Zij begon met haar hartelijke dank uit te spreken voor de ontvangen uitnodiging, waaraan met grote vreugde gevolg was gegeven. Zij sprak haar goede wensen uit voor het verloop der vergadering en wenste de Anti-revolutionaire Partij daarbij Gods zegen toe. Reeds als kind had zij voor de eerste wereldoorlog Nederland leren kennen. Daarna had zij ervaren hoe Nederland in en na die eerste wereldoorlog voor vele Duitse kinderen had gezorgd, en zij meende te spreken namens de meerderheid van het Duitse volk dat zij daarvoor nog steeds dankbaar was. Daarna kwam het Nationaal Socialisme dat ook het Nederlandse volk zo diep heeft gekrenkt en niet alleen doordat het Nederland meesleepte in de tweede wereldoorlog, maar tevens omdat het alle zekerheden in Nederland naar buiten en binnen verbrak. Maar als Christin wist zij te spreken tot een vergadering van mannen en vrouwen, die leven willen uit de vergeving der zonden in Jezus Christus onzen Heere. Daarom had zij ook zo ernstig geluisterd naar de Deputatenrede van de Heer Schouten.

Zij had daaruit begrepen dat niet ressentiment de drijfveer is van de Anti-revolutionaire politiek, maar alleen en uitsluitend dat Evangelie. En dit had zij wederom goed begrepen, dat voor iedere politieke beslissing de eis van dat Evangelie moet worden gesteld. Geen Europees volk, zo zeide zij, heeft dit zo goed ervaren als het Duitse volk. In één generatie staat het nu voor de derde maal voor de taak de staat opnieuw in te richten. In 1918

heeft het Duitse volk dat gedaan p een verkeerde manier, want het zocht en vond een staatsvorm, zonder dat echter de mensen, die deze staatsvorm moesten dragen, innerlijk waren vernieuwd. In 1933 trachtte het een duizendjarig Duits rijk te grondvesten zonder God en toen heeft het Duitse volk ervaren, op bittere wijze dat „Die in de Hemel zit zal lachen”, en heel het trotse bouwsel van het Nationaal Socialisme werd door de hand Gods eenvoudig weggeveegd. En nu staat het Duitse volk radeloos bij de puinhopen, die het Nationaal Socialisme heeft nagelaten.

Maar nu hebben dan toch brede kringen in Duitsland de waarheid erkend van de volstrekte totaliteit van God — van God die alles opeist — ook de staatkunde, ook de politiek. En dit nu heeft zij tot haar grote blijd-

schap ook gevonden in deze Deputatenvergadering en zij prees Nederland daarom gelukkig omdat dit besef in ons land reeds zo lang levend is. Ook tegenover de dreiging uit het Oosten, verklaarde zij, is er slechts één bolwerk bestand, het bolwerk van het Christelijk geloof. Dat is een geestelijk bolwerk. Het socialisme en het communisme — hoezeer zij ook verschillen — zijn wezenlijk en principieel hetzelfde en beide kunnen zij alleen principieel worden bestreden, ook in het denken over de mens en over de staat. En vooral wanneer wij dan denken over de Europese samenwerking komt het er op aan dat geestelijk bolwerk te versterken, al verstaan wij allen, zo eindigde zij, hoe zwaar en moeilijk dit alles is en hoopte zij dat God ook de A.R. Partij voor Nederland tot een zegen zou stellen.

Program van Actie

De Anti-Revolutionaire Partij richt zich, met het oog op het grote gewicht van de a.s. verkiezingen, bij vernieuwing tot het gehele Nederlandse volk. Evenals voorheen gaat zij daarbij uit:

1. Van de belijdenis, dat Christus Koning is over wereld en mensenleven, en dat Overheid en volk beide geroepen zijn tot gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren;
2. van het geloof, dat in de erkenning van Gods geboden als richtsnoer voor het staatsleven de enige mogelijkheid ligt voor het behoud en de zegenrijke werking van gezag en vrijheid, van rechts- en levensorde;
3. van de overtuiging, dat alleen op grond van die belijdenis en dat geloof krachtig weerstand kan worden geboden aan willekeur en wanorde, aan terreur en tyrannie.

Zij roept deswege, gelet op de taak voor de eerstvolgende tijden, de steun en de medewerking in van alle stemgerechtigde Nederlanders voor de verwezenlijking van het volgende program van actie.

EENSGEZINDHEID

of partijdictatuur!

Het Program van Actie is gereed. Wat een werk is daarmee gemoeid geweest. Enkele honderden amendementen werden ingediend. Maar nu zijn dan de richtlijnen voor de komende parlementaire periode getrokken. En aan deze richtlijnen zijn onze nieuwe Kamerleden gebonden. Zij hebben verklaard, dat zij in hoofdzaak met dit Program van Actie accoord gaan. Dat waarborgt de eenheid van optreden voor de Anti-Revolutionaire Kamerfractie in de toekomst. Dat heeft met partijdictatuur niets te maken!

Wij weten wel dat ons dit wordt verweten.

Maar men moet goed onderscheiden.

Het Program van Actie is samengesteld door onze Anti-Revolutionaire Partij. De Deputatenvergadering heeft daaraan haar goedkeuring gehecht.

De kamerleden, die een candidatuur hebben aanvaard, weten dat zij zich daar aan hebben te houden. Zij binden zich hieraan in volkomen vrijheid. Niemand is er die hen dwingt. Zij handelen als vrije mannen! Niemands meester — niemands knecht! Het zou natuurlijk volkomen dwaas zijn een Program van Actie op te stellen en daarna te verklaren dat onze kandidaten aan dat Program van Actie in het geheel niet zijn gebonden. Natuurlijk — men kan het standpunt innemen dat de Kamerleden alleen tegenover hun eigen geweten en tegenover God verantwoordelijk zijn voor het bepalen van hun houding in de Kamer. Dat is een standpunt! Maar dan kan men niet als politieke partij tevens een program van actie formuleren en tegen het volk zeggen: „Dit is ons program. Wanneer gij nu onze mannen verkiest zullen zij dit in de Kamer nastreven.” Dat kan eenvoudig niet! Het een sluit het ander uit! Nog erger wordt het wanneer men op grond van de binding aan het Program van Actie van Partijdictatuur en cadaverdiscipline gaat spreken. Onze mannen handelen in volkomen vrijheid!

Niemand doet hun geweten geweld aan!

Zij weten wat van hen wordt gevraagd.

Zij weten dat, vóór zij Kamerlid worden.

Dat sprookje van partijdictatuur moet nu maar eens uit zijn!

Bovendien — aan een Kamerfractie, die voortdurend verdeeld stemt, hebben wij niets. Wanneer telkens 7 van onze leden vóór stemmen en 6 tégen, en omgekeerd — laten wij dan maar één man naar de Kamer sturen. De andere 12 oefenen dan toch geen invloed uit. Het „tegen” van de een valt weg tegen het „vóór” van de ander. Liever 8 man in de Kamer eensgezind en vastberaden, dan 13 tegen elkaar verdeeld. Met die 8 man oefent ge invloed. Met die dertien zijt ge politiek een nul.

Eensgezindheid is wat anders dan partijdictatuur! Het gezamenlijk en trouwhartig optreden is geen kadavergehoorzaamheid!

Wij willen dat onze mannen in de Kamer rekening houden met het Program van Actie en op de basis van ons Program van Beginselen, tezamen een team vormen, onder het vaderlandse motto „Bewaart Uw eenheid wel”.

Program van Actie

Artikel 1

Gezag

De Overheid heeft de plicht het haar van Godswege toebetrouwde gezag uit te oefenen en te doen eerbiedigen, het volk ten goede.

Op de vervulling van deze goddelijke roeping moet temeer de volle nadruk worden gelegd, nu revolutionaire woelingen en opstanden het wereldleven teisteren, en de revolutionaire krachten ook ons volksleven van buiten af en van binnen uit ernstig bedreigen.

Bekijkt U deze plaat nog eens goed.

Hebt U ook reeds iets gedaan? Zo neen. Doe het dan alsnog. Er is nog gelegenheid. Wie van Uw vrienden of kennissen kunt U bewerken? De Anti-Revolutionaire Partij schijnt geabonneerd op 13 Kamerleden. Help nu mee daar 14 of 15 van te maken. Als al onze leden ieder iets doen dan kan dat.

GOEDE STAAT

van dienst

De Heer H. J. W. A. Meyerink heeft zich niet meer beschikbaar gesteld voor het Kamerlidmaatschap. Daarvoor zijn verschillende redenen. In de eerste plaats begint de Heer Meyerink te behoren tot de ouderen onder ons en meent hij goed te doen plaats te maken voor een jongere. In de tweede plaats zal bij zijn overwegingen ook wel de gang van zaken met Indonesië een rol hebben gespeeld. Jaren lang was de Heer Meyerink in Indië werkzaam. De Indische ervaring heeft hem voor ons in de Kamer gebracht. Hij was het die achter de schermen en in de Kamer het leeuwendeel van de Indische aangelegenheden voor zijn rekening nam. Voor ons was hij lid van allerlei staatscommissies, nam hij deel aan de Ronde Tafel-conferentie (tot hij zich daaruit terug trok). Intensief heeft hij zich met deze zaken bezig gehouden, doet hij dat nog en zal hij dat — ook na zijn aftreden als Kamerlid — in allerlei andere functies blijven doen. Onze partij is aan de Heer Meyerink grote dank verschuldigd. Met buitengewone kennis van zaken heeft hij zich geweerd. Indië had de liefde van zijn hart, en zo een, dan de Heer Meyerink, heeft de droeve gang van zaken inzake het Indiëbeleid betreurd. De band tussen Indië en Nederland is verbroken. Is daarmee eigenlijk ook geen einde gekomen aan de werkzaamheid van de Heer Meyerink in de Kamer? De soevereiniteitsoverdracht was volledig. De vederlichte Unie betekent zo goed als niets. Voor Indië heeft de Heer Meyerink echter op de bres gestaan en koloniale belangen waren hem daarbij ten enenmale vreemd. Liefde voor dat land, liefde voor het volk dreef hem tot rusteloze werkzaamheid. Waardig was zijn optreden in de Kamer. Over zijn heengaan als Kamerlid valt de zwarte slagschaduw van de gebeurtenissen, die Indië van Nederland hebben vervreemd. Is dit de mislukking van zijn levenswerk? Neen, dat is het niet. Want het optreden van de Heer Meyerink wordt niet gemeten naar het bereikte resultaat. Als Kamerlid heeft hij zijn plicht gedaan met grote toewijding en grote trouw. Voor die toewijding en die trouw dankt hem de Anti-revolutionaire Partij.

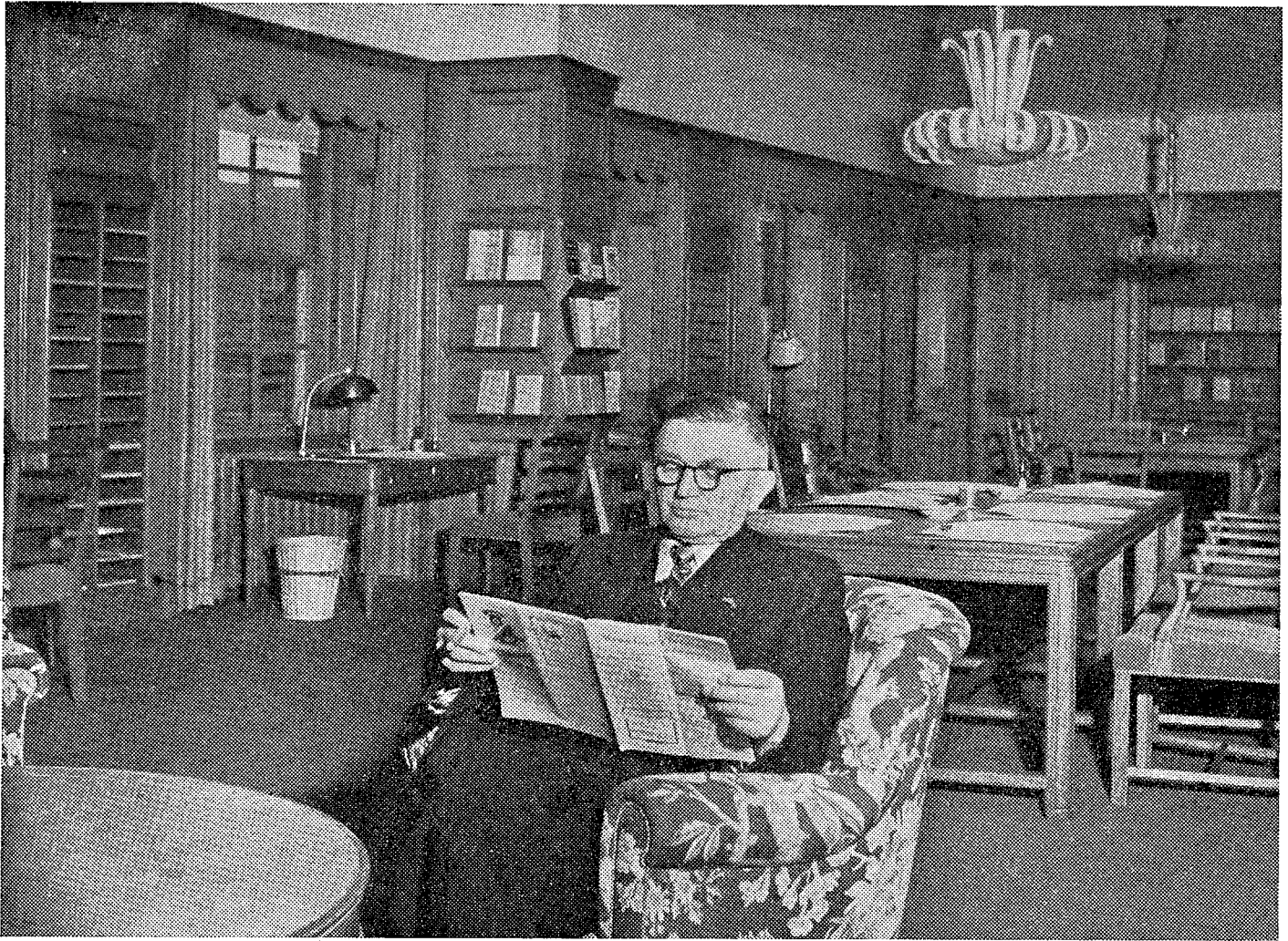
Ons Kamerlid Meyerink in de conversatiezaal der Tweede Kamer.

Program van Actie

Artikel 2

*Algemene doelstellingen bij de uitoefening van het Overheidsgezag
De Overheid stelle zich, uitgaande van de grondgedachten van de rechtsstaat
en van ons constitutioneel staatsbestel, ten doel:*

- 1. de handhaving van orde en rust en de naleving van de wetten des lands;*
- 2. de bestendiging en bescherming van de geestelijke vrijheid, de rechtmatige volksoorvrijheden en de goede zeden;*
- 3. de versterking van de zedelijke volkskracht door de eigen roeping en taak van de verschillende levenskringen te erkennen, een schild te zijn voor de zwakken, en steun te verlenen aan de ontwikkeling van de volksgeest in Christelijk-nationale zin;*
- 4. de bevordering in bestuur en wetgeving van de gehoorzaamheid aan de christelijke rechtsbeginselen voor het staatkundige en sociaal-economische leven, in een vorm, welke aan de behoeften van deze tijd voldoet;*
- 5. de eerbiediging van de regel, dat de weg naar de rechter voor de burgers niet wordt afgesloten.*

Chr. v. d. Heuvel in de leeszaal van de Tweede Kamer

Onze Sociaal-Economische vuist

Daar hebt ge ze bij elkaar. Alle vijf: Biewenga, Hazenbosch, v. d. Heuvel, Noomen, Stapelkamp. De vijf vingers van onze sociaal-economische hand.

Nee, we gaan ze niet indelen: duimelot en likkepot en.... Nee, zo hebben ze de functies onderling niet verdeeld. Als het goed is, buigen ze zich samen en vormen ze samen een vuist. Een vuist als een moker. Want hard en stug moet er gestreden worden, om de maatschappij zoveel mogelijk te vormen naar Anti-revolutionair model.

Nu zou het een amusante bezigheid zijn, te gaan uitpuzzelen, welke verschillen er tussen deze vijf zijn. Die zijn er zeer zeker. Misschien zijn er wel mensen, die zich zozeer blind staren op die verschillen, dat deze uitdijen tot tegenstellingen. Maar wie niet verder kijkt, dan naar deze „tegenstellingen”, heeft nog maar bitter weinig gezien.

Natuurlijk zijn er verschillen. Door aanleg en afkomst, door opleiding en interesse, door leeftijd en levensloop is elk van hen onder Gods voorzienigheid geworden tot wie hij is. v. d. Heuvel en Biewenga komen allebei van ouder op ouder van de boerderij. Vermoedelijk beiden zelfs van een gelijksoortig bedrijf. Toch heeft het leven de heer v. d. Heuvel vooral naar de financiële sector geduwd en de heer Biewenga naar de sociale.

Bij Stapelkamp, Noomen en Hazenbosch kunt ge uitgaan van een sociale kern. Maar wat een verschil maakt het niet, of men, zoals de heer Stapelkamp, gerijpt is door een leven van onverpoosde arbeid voor het recht en de vrijheid van de arbeidende stand, dan wel, zoals de heer Noomen, nog dagelijks in de hitte van de strijd staat, of, zoals de heer Hazenbosch, gevormd is door de misschien wat overmoedige, in elk geval zeer suggestieve jonge economische wetenschap.

Laten we ervoor oppassen, zulke verschillen niet te gaan verabsoluteren. Het is heus niet moeilijk, bij allen hetzelfde „grondpatroon” terug te vinden.

Onze sociaal-economische strijd is een strijd voor vrijheid en verantwoordelijkheid. Zeker, wij sluiten de overheid van het sociaal-economische terrein niet uit. Er zijn verantwoordelijkheden, die thans alleen door de overheid gedragen kunnen worden. Ons program van actie noemt het monetaire beleid, conjunctuur-politiek en de buitenlandse economische- en handelspolitiek. Maar een grondpijler van onze politiek is, dat de burger, persoonlijk en in gemeenschap met anderen, verantwoordelijkheid moet kunnen dragen voor zijn doen en laten. Verantwoordelijkheid op de basis van de zedelijke normen, die de Schrift de mens voor-

houdt voor zijn leven op aarde. En verantwoordelijkheid kan er alleen zijn, wanneer er ook is vrijheid, bevoegdheid. Daarbij spreekt het vanzelf, dat wij deze vrijheid en verantwoordelijkheid verlangen voor de ondernemer en voor de arbeider beide. Elk voor het zijne. Maar ook: met elkaar en jegens elkander.

Kijk, daar willen deze vijf mensen voor vechten, alle vijf. Want vechters zijn ze allen, ook al kan niet elk

naar het Christelijk-sociale ideaal toe. De zegen van de rechtse kabinetten. Maar er is geen tijd, om op de lauweren te gaan rusten. Na de oorlog woedt de strijd tegen het socialisme in volle hevigheid voort. En Stapelkamp staat nog op de bres. Want laten we onszelf niet bedriegen. De na-oorlogse bewindvoerders hebben al heel wat van onze sociale wetgeving stukgesloten. Ze hebben meer gebroken dan gebouwd. En Stapelkamp vecht door.

Dan de heer Biewenga. De derde, die nu al in de Kamer zitting heeft. Een Groninger. Via de C.B.T.B. naar de Stichting voor de Landbouw, dan naar de Eerste en tenslotte naar de Tweede Kamer. Alles zo vanzelfsprekend, omdat ja, omdat het vanzelf sprak. Een man, die het helemaal niet zou betreuren, als hij morgen weer niets anders had om zich aan te geven dan zijn bedrijf en zijn gezin — beide niet klein. Maar die naar voren geroepen werd. En die kwam.

We zeiden al, de heer Biewenga kwam, naast het agrarische terrein, vooral ook in de sociale sector terecht. Dat was niet tegen wil en dank. Juist de maatschappij, met haar bonte veelheid van verbandingen, had zijn belangstelling. Het lied wordt eentonig. Maar niet genoeg kan het herhaald worden in deze tijd. Nu de mens vermorzeld dreigt te worden en zijn plaats wordt ingenomen door gestandaardiseerde en geclassificeerde mens-mechanismen. Bij emigratie, bij beroepskeuze, bij werkverschaffing en telkens weer moest ook de heer Biewenga het aan de socialisten voorhouden: Het gaat om mensen, levende mensen met een ziel. Laat hun toch zelf aanpakken. In vrijheid en verantwoordelijkheid.

En nu blijven er nog twee over. Twee, van wie we hopen, dat ze straks de vuist compleet zullen maken. Noomen en Hazenbosch.

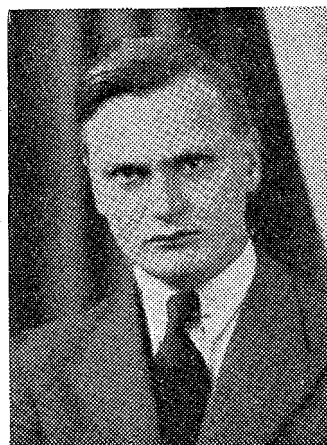
van hen — zoals Stapelkamp — erop bogen, dat zijn grootvader en naamgenoot met enige medailles van de Tiendaagse Veldtocht terugkeerde.

Vechters — Neem de heer v. d. Heuvel. Dat hij op zijn 27e jaar in de raad van de gemeente Haarlemmermeer kwam, had hij bepaald niet aan zijn irenische aard te danken. Hij is nu 65; zit al bijna dertig jaar in de Kamer. Wie vandaag de zestiger bezig ziet en hoort, vraagt zich af, met welk een onstuimigheid de dertiger destijds „er op af” ging. Een mak tuigpaard is hij nooit geweest en zal hij nooit worden ook. Maar wel een van ras. Van het soort der Calvinistische boeren, die „de Meer” in cultuur brachten.

In deze jaren na de oorlog heeft de heer v. d. Heuvel in het bijzonder de belastingpolitiek voor zijn rekening genomen. Het leven had hem trouwens al in die richting gestuwd. Daar vindt ge hem dus tegenover minister Lieftinck, tegenover de socialist Hofstra. Wat heeft hij tegen hen getoornd. Niet, omdat hij de keizer niet gunde, wat des keizers was. Maar omdat hij zag, dat zij doelbewust de Nederlandse ondernemer te lijf gingen, zijn vrijheid en verantwoordelijkheid ondermijnden en daarmee een stuk van onze volkskracht aantastten. Hij proefde daarin een stuk onrecht. Daarover uitte hij striemend zijn verontwaardiging.

En stel daar nu tegenover de heer Stapelkamp. Hier geen agressiviteit, maar een rustig en bedaard betoog. Zeker ook hier: raak, concreet, op de man af. Maar toch heel anders van vorm. Komt het, omdat hij op z'n twaalfde jaar in Aalten de fabriek in moest? Dat was in 1898. En wat was „de fabriek” in die jaren!

De jonge Stapelkamp heeft de woorden van Kuyper, Talma, Sikkel ingedronken; hij heeft meegedaan in de vakbeweging, vooraan zelfs. Tenslotte als voorzitter van het C.N.V. Zou zo één niet een vechter wezen? Nee, niet een van de stormaanval, maar een van de koppige belegering. Waarbij hij overigens, als de socialist al te dicht in zijn buurt komt, geducht rake klappen kan uitdelen. In de 44 jaren, die verliepen sinds het joggie van 12 als een groot mens aan het werk moest, heeft Stapelkamp de maatschappij zien groeien

die weet wat hij wil. Als juist afgestudeerd econoom kwam hij bij de Stichting voor de Landbouw, tot het C.N.V. hem riep. Met de christelijk-sociale strijd voelt hij zich verbonden en hij is bereid, aan die strijd in de Kamer deel te nemen. Daarmee sluiten we deze rij. Vijf vingers. Een vuist. En daarbij een arm, die hen naar voren brengt. Een partij, die spieren spant. De Anti-revolutionairen spreken een woordje mee.

Noomen de typograaf. Opgegroeid in een bedrijfstak, waar al vroeg patroons en gezellen elkaar vonden en samen een bedrijfsorganisatie tot stand brachten. Bedrijfsorganisatie, dat ondersteunt actieve vrije organisaties, met bestuurders, die hun mannetje staan. Zo een is Noomen er.

Ook Hazenbosch moeten we in de C.N.V.-wereld zoeken. Hij werkt daar als economisch deskundige. Hij is — huiselijk gezegd — in dit gezelschap nog maar een jong broekje. Maar een man,

Van boven naar beneden: A. Stapelkamp, A. W. Biewenga Wzn., Drs. C. P. Hazenbosch en W. Noomen.

Program van Actie

Artikel 3

Overheid en Bedrijfsleven

(Verhouding Staat en Maatschappij)

Aanvaarding voor het Regeringsbeleid van de oertuiging, dat het onderscheid — niet de tegenstelling — tussen staat en maatschappij met kracht moet worden gehandhaafd, teneinde:

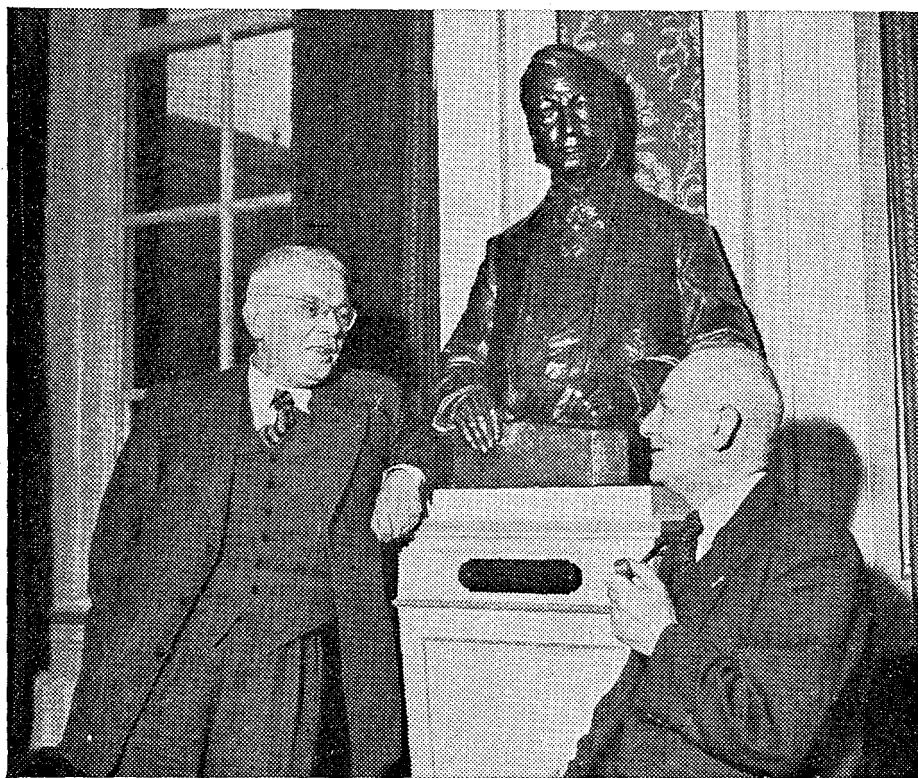
1. aan de opeenhoping van de economische en de politieke macht in de Overheidshand, aan staatsalmacht en staatsocialisme — een der gevaarlijkste bedreigingen in deze tijd — te ontkomen;
2. aan het persoonlijk en maatschappelijk initiatief, de persoonlijke verantwoordelijkheid en vrijheid de vereiste ruimte te kunnen geven.

Het ligt op de weg der Overheid de algemene voorwaarden te helpen scheppen voor maatschappelijke ontwikkeling en welvaart, waartoe o.m. behoort:

1. de stimulering van de opvoering der productie, van de industrialisatie, en beperking van de schadelijke invloeden van de op- en neergaande economische conjunctuur, waaruit volgt, dat zij een bepaalde leiding aan het economische leven dient te geven;
2. de beslissende verantwoordelijkheid op zich te nemen voor het monetaire beleid, dat gericht moet zijn op herstel en handhaving van het monetaire evenwicht, ter waarborging van een zo groot mogelijke vastheid van de waarde van het geld (gezond geld);

3. de particuliere eigendom te eerbiedigen en te beschermen en voorzieningen te treffen zowel tegen misbruik van die eigendom als ter bevordering van de verwerving daarvan door hen, die aan de productie deelnemen;
4. de ontwikkeling van de rechtsvorm der ondernemingen onder handhaving van de verantwoordelijkheid der ondernemers mede dienstbaar te maken enerzijds aan de bestrijding van de ontwaarding van de mens, anderzijds aan de toekenning aan de factor arbeid van de hem toekomende plaats en verantwoordelijkheid in onderneming en bedrijf;
5. bij wetgeving en bestuur recht te doen wedervaren aan de betekenis van overleg en samenwerking met de organisaties en organen van het bedrijfsleven;
6. een buitenlandse economische- en handelspolitiek te voeren ten bate van de welvaart van ons volk;
7. in tijden van bijzondere schaarste de noodzakelijke in het maatschappelijke en economische leven ingrijpende maatregelen tot stand te brengen, opdat een zo rechtvaardig mogelijke distributie van de beschikbare goederen zij verzekerd.

De bevordering van en de steunverlening aan deze Overheidstaak dient gepaard te gaan zowel met de verwerping van de socialisatie als stelsel als met de afwijzing van de opvatting, dat de Overheid het economische leven algemeen en blijvend moet dirigeren (door middel van een geleide Overheidseconomie).

Merkwaardig Driemanschap

In de conversatiezaal van het gebouw van de Tweede Kamer staan verschillende borstbeelden. Een van Monseigneur Nolens, een van Troelstra, een van Thorbecke en een van Lohman. Van Kuyper, Groen of Colijn is er geen. Dat is eigenlijk niet in orde. Wij moesten er toch voor zorgen dat ook onze grote mannen niet ontbraken. Maar daarover gaat het nu niet. Het gaat nu over een driemanschap. Mr A. B. Roosjen, de voorzitter van de N.C.R.V. — Ned. Hervormd — in gesprek met Ds C. van der Zaal, Chr. Geref. — bij het borstbeeld van Lohman — Gereformeerd. Maar de eerste twee zijn Anti-revolutionair, de laatste is de oprichter van de Christelijk Historische Unie. En toch is Lohman een man van ons. Daarom is dit geen tegenstelling. Wij wilden wel dat weer een Lohman de leiding van de Chr. Historische Unie in handen kreeg en dat dan weer de cordiale samenwerking ontstond, die het mogelijk maakte dat de Protestants-Christelijke invloed ook in het Regeringsbeleid tot gelding kon worden gebracht. Zoals de stukken nu op het politieke schakbord staan komt daar voorshands helaas niet veel van terecht.

Telkens wordt ons door de Partij van de Arbeid verweten dat de Anti-revolutionaire Partij vroeger, onder leiding van Kuyper en Talma, de sociale bewogenheid kende en dat zij toen sociaal vooruitstrevend was. Maar later onder leiding van de groot zakenman Colijn, en onder leiding van de verstarde en stugge Schouten zou dat veranderd zijn. Toen werd onze partij conservatief, gaf zij zich over aan de verdediging van de bezittende klasse. Laat U niet misleiden.

Wij stonden vroeger bij de socialisten werkelijk niet beter in de pas dan tegenwoordig. Denk maar aan de bekende „worgplaat” van Kuyper, bij de spoorwegstaking van 1903. Hier hebt U een tekening van Albert Hahn uit het jaar 1912. Het is niet fraai om te trachten het verleden van onze partij uit te spelen tegen het heden en een tegenstelling te forceren tussen Colijn en Schouten enerzijds en Kuyper en Talma anderzijds, terwijl de socialisten in die vroegere periode even fel en verbeteren tegenover ons stonden als nu, ja, zelfs nog feller.

Er is bij ons geen tegenstelling. Maar de tijden en de omstandigheden zijn veranderd en dat zien de democratische socialist niet, omdat zij intussen zelf zo veranderd zijn. In het begin van de vorige eeuw zijn mede door onze werkzaamheden de grondslagen gelegd voor de sociale wetgeving en voor de sociale verzekering.

Toen de socialisten nog de theorie van de klassenstrijd huldigden en daardoor onmachtig waren hun constructieve medewerking daaraan te verlenen. Nu is de sociale verzekering en de sociale wetgeving opgebouwd. Waar de strijd nu om gaat is dat de grondslagen daarvan zullen worden gehandhaafd. Die grondslagen zijn de zelfwerkzaamheid der bedrijfsgenoten en de verzekeringsgedachte. Omdat wij met alle kracht die grondslagen willen verdedigen daarom worden wij nu voor conservatief en reactionair uitgemaakt. Maar er is geen nieuws onder de zon. Dat was onder Kuyper en onder Talma precies hetzelfde.

Maar ook in de komende verkiezingsstrijd willen wij aan geheel ons volk, maar vooral aan de arbeiders, duidelijk maken, dat wij niet conservatief zijn, maar dat wij op de grondslag van de zelfwerkzaamheid der bedrijfsgenoten en op de grondslag van de verzekeringsgedachte de sociale voorzieningen willen bevestigen en versterken. Laat U niet misleiden door de socialistische propaganda, die het anders beweert.

De arbeider: „Voor de heeren onder uw vrienden hebt ge goed gezorgd. Wat hebt ge voor mij gedaan?”

Program van Actie

Artikel 4

OVERZEESE RIJKSDELEN

1. Onverkorte handhaving van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea. Krachtige bevordering van de openlegging en de ontwikkeling van dit land ten bate van de bevolking, en gericht op haar toekomstige staatkundige zelfstandigheid binnen het koninkrijk.
2. Voor de Rijksdelen Suriname en de Antillen worde gestreefd naar de verdere voltooiing van hun staatsrechtelijke en staatkundige zelfstandigheid binnen het rijksverband, waarbij in het oog dient te worden gehouden het belang en de betekenis van deze rijksdelen voor het gehele koninkrijk.

Artikel 5

INDONESIE

Bevordering van de vriendschappelijke verhouding en de economische en politieke samenwerking tussen Nederland en Indonesië, gepaard gaande met behartiging:

1. van de rechtmatige belangen van Nederland;
2. van de daarbij betrokken zedelijke en stoffelijke belangen van Nederlanders, zowel in Nederland als in Indonesië verblijvende;
3. van de politieke, zedelijke en stoffelijke belangen van de Ambonezen, waarbij zoveel doenlijk rekening dient te worden gehouden met het onrecht aan Ambon en de Ambonezen aangedaan.

Bij eventuele wijziging van de thans geldende overeenkomsten tussen Nederland en Indonesië worde in het bijzonder de aandacht gericht op de waarborging van de genoemde belangen.

Stemmen bij volmacht

Voor het stemmen bij volmacht is de zaak niet meer zo ingewikkeld als vroeger. Er is slechts één formulier voor nodig. Dit formulier moet vóór 11 Juni ter secretarie zijn aangevraagd en ingediend.

Wie kunnen bij volmacht stemmen?

1e. **Chronische zieken, ouden van dagen, invaliden** kunnen bij volmacht stemmen mits een geneeskundige verklaring, door een arts ondertekend, wordt overgelegd. Deze geneeskundige verklaring staat op het formulier zelf.

2e. **Schippers, vissers, mannen van de koopvaardij**, die op de dag der stemming niet in hun woonplaats zijn. Hun familieleden moeten tijdig zorgen, dat een desbetreffend formulier door hen wordt getekend. Heeft U een zoon op de grote vaart, laat hem dan nu reeds een formulier, gratis verkrijgbaar ter secretarie, tekenen en zorg er voor dat dit vóór 11 Juni ter secretarie is ingeleverd.

3e. Ook **handelsreizigers, zakenlieden, logees**, kunnen bij volmacht stemmen. Maar voor hen is het meestal gemakkelijker vóór 11 Juni a.s. even bij een secretarie, in welke gemeente doet er niet toe, aan te lopen, om aan te vragen in een andere gemeente dan hun woonplaats te mogen stemmen! Daarvan wordt dan een formulier in drievoud opgemaakt. Het roze formulier, dat men ontvangt, moet zorgvuldig worden bewaard, want dat moet met de oproepingskaart aan de voorzitter van het stembureau worden overhandigd.

Allen die vóór 13 Mei 1929 zijn geboren mogen aan de stemming deelnemen. Op de dag der candidaatsstelling — dat is ditmaal 13 Mei — moet men 23 jaar zijn. Wie vóór 13 Mei binnen de gemeente is verhuisd of naar een andere gemeente is vertrokken, en daarvan tijdig mededeling heeft gedaan ter gemeente-secretarie, is automatisch kiezer in het nieuwe district of in de nieuwe gemeente.

Wie echter na 13 Mei verhuist moet zijn stem uitbrengen in zijn vroeger district of in zijn oude gemeente, tenzij hij vóór 11 Juni opgeeft aan een secretarie dat hij elders wenst te stemmen. (Zie boven).

Aangezien ter gemeente-secretarie slechts één formulier gratis wordt afgegeven, zijn de formulieren ook verkrijgbaar bij het Centraal Comité. Het is voor de propaganda-commissies gemakkelijk wanneer zij in voorkomende gevallen een aantal formulieren ter beschikking hebben om een volmachtstelling zelf in orde te kunnen maken. Het is n.l. voldoende, wanneer dat formulier aan de secretarie wordt toegezonden. Onze propaganda-commissies kunnen dus zelf alles doen. Vergeet de **ziekenhuizen, sanatoria, tehuizen voor ouden van dagen niet**.

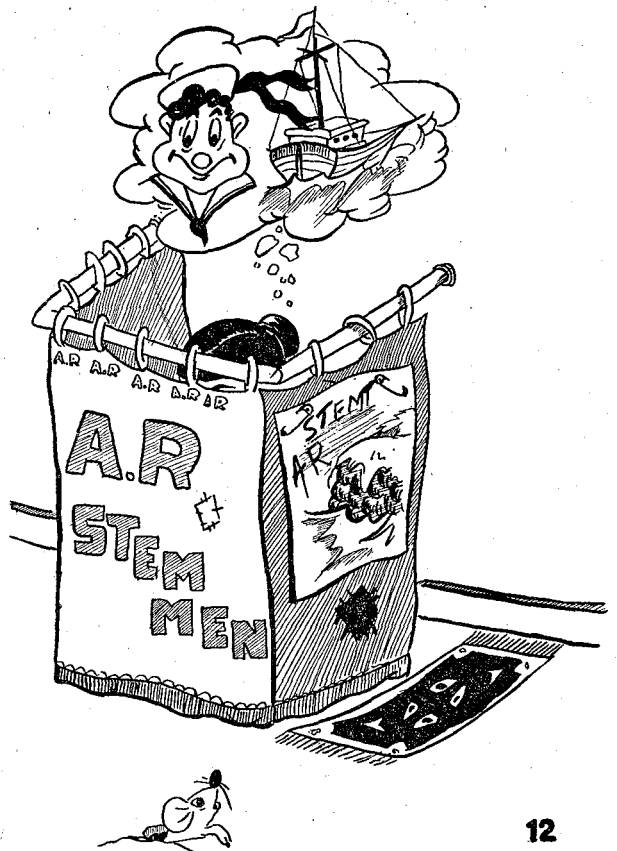
En denk goed aan de datum, **Vóór 11 Juni**.

De Doctor Abraham Kuypersstichting vraagt voor spoedige indienst-treding

EEN STENO-TYPISTE

met kantoorervaring, enigszins administratief onderlegd en zéér accuraat werkend. Mulo-diploma vereist. Leeftijd 19—21 jaar.

Schriftelijke sollicitaties bij de directeur, Mr K. Groen. Bezoek alleen na oproep.

12

Program van Actie

Artikel 6

Buitenlandse Politiek

Nederland verlene, met inachtneming van de uit principieel en nationaal oogpunt noodzakelijke reserves, medewerking aan de verwezenlijking van de doeleinden van de Verenigde Naties. Het bevordere krachtig:

1. de sociaal-economische en militaire samenwerking in West-Europa;
2. de economische en militaire samenwerking tussen de staten van West-Europa aan de ene zijde en de overige staten van het Noord-Atlantische Pact aan de andere kant;
3. de wederinschakeling van Duitsland, zowel politiek als militair en sociaal-economisch, in West-Europa, onder de nodige waarborgen voor vrede en veiligheid;
4. het herstel van een zo vrij mogelijk goederen- en betalingsverkeer.

Ter bereiking van een en ander is het noodzakelijk te streven naar een federalisatie in West-Europa, welke in haar strekking wordt beperkt enerzijds door de genoemde doelstellingen, anderzijds door de eis, dat het eigen nationale leven in volle vrijheid en zelfstandigheid gehandhaafd en tot verdere ontwikkeling gebracht kan worden.

DE PENNINGMEESTER VAN HET CENTRAAL COMITÉ

Mr Dr E. P. Verkerk is altijd druk in de weer. Hij spreekt, hij schrijft, hij maakt notities, maar rusteloos is hij bezig, waar men hem ook treft. Hier troffen we hem in de koffiekamer van het gebouw van de Tweede Kamer. Op de achtergrond het vermaarde schilderij, waarop is afgebeeld het afscheid van Philip II van Willem van Oranje, waarbij de eerste aan de laatste toevoegde de bekende woorden: „Niet de staten, maar Gij, Gij, Gij!”

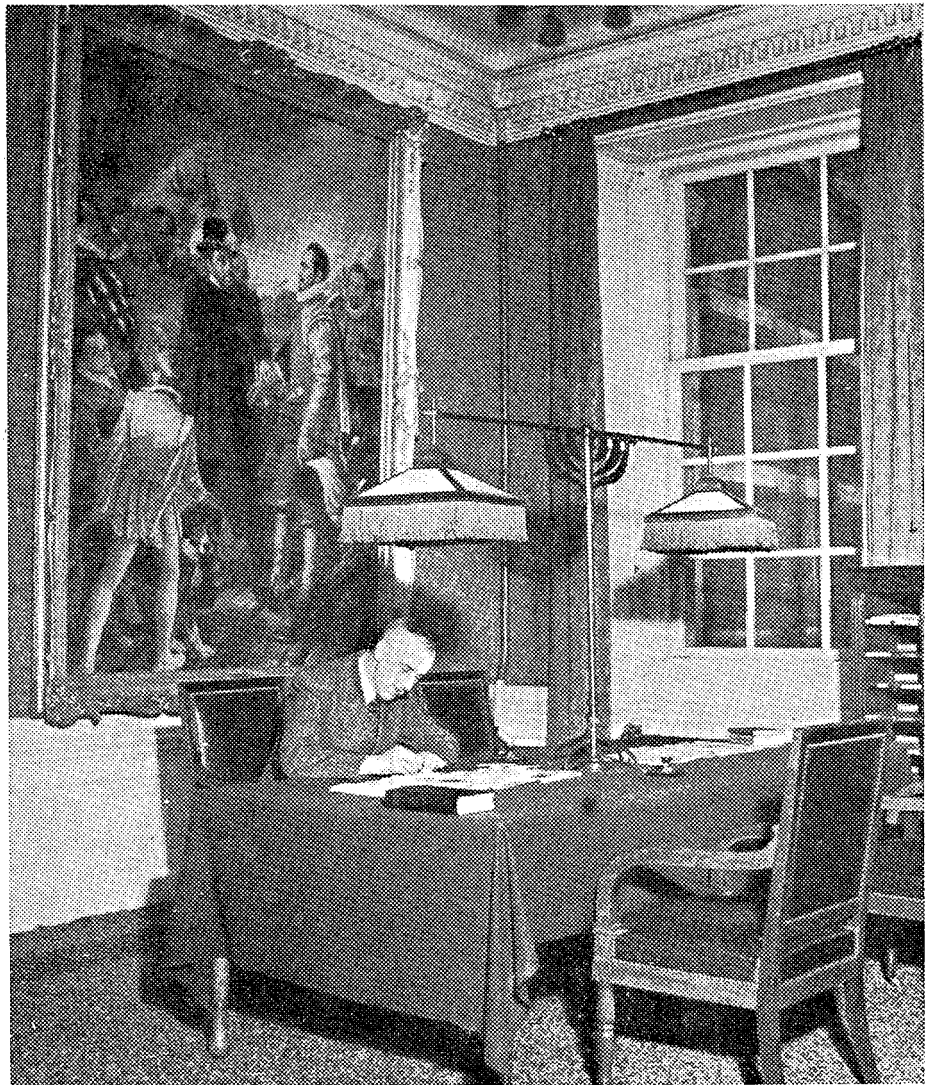
De Heer Verkerk werd in 1946 gekozen tot lid van het Centraal Comité. Hij werd ook lid van het Moderamen en beheerde de financiën der partij tot nu toe. Op de laatste Deputatenvergadering werd hij niet opnieuw gecandidateerd. Daar was een speciale aanleiding toe, die niet gelegen was in de persoon van de Heer Verkerk, maar in zijn functies. De Heer Verkerk is nl. ook lid van de Kamer. Het Centraal Comité vond het voor ditmaal beter dat niet al te veel Kamerleden zitting zouden krijgen in het Moderamen. En zo gaat de Heer Verkerk dan als penningmeester van het Centraal Comité heen om echter lid van de Kamer te blijven.

Gedurende de laatste jaren behartigde de Heer Verkerk in het bijzonder de belangen van de Middenstand. Met grote ijver heeft hij zich in de zaken ingewerkt. Nu zal hij vermoedelijk steun verkrijgen van de Heer H. van Eysden en gezamenlijk zullen zij in de komende periode opkomen voor de middenstand. Dat betekent voor onze fractie in de Kamer inderdaad een belangrijke verbetering.

Intussen nemen wij nu dus afscheid van onze penningmeester, al blijft hij nog tot September in functie en al is zijn opvolger nog niet benoemd. En wij danken de Heer Verkerk voor het vele werk dat door hem is verricht.

Het is aan hem te danken dat de financiën van de partij in orde zijn en dat met name de financiële administratie ingrijpend is gewijzigd en verbeterd.

De boekhouding is nu opgezet volgens de dubbele methode. Jaarlijks wordt een balans en een exploitatierekening in de vorm van een verlies- en winstrekening opgemaakt. Op de Deputatenvergadering is daar een vrij uitvoerig verslag over uitgebracht, waarbij aan de heer Verkerk dank werd gebracht voor het door hem gedane werk.

Nieuwe samenstelling van het CENTRAAL COMITÉ

Op de Deputatenvergadering zijn ook een aantal leden van het Centraal Comité gekozen. Het Centraal Comité bestaat uit 27 leden. Van de 27 worden er 9 gekozen door de Deputatenvergadering en 18 door de Kamerkieskringen. Ons land is n.l. in 18 Kamerkieskringen verdeeld.

De eerste en de tweede voorzitter van het Centraal Comité worden door de Deputatenvergadering volkomen vrij gekozen. Noch door het Centraal Comité, noch door enig ander college of bestuur in de partij mogen daarvoor aanbevelingen worden gedaan. Dit is een merkwaardige bepaling, welke tot nog toe geen moeilijkheden heeft opgeleverd. Voor ditmaal werden Dr J. Schouten en Mr A. B. Roosjen gekozen, beiden met overgrote meerderheid. Het was een duidelijke uitspraak.

Daarmede werd de leiding van de partij opnieuw voor vier jaar aan Dr J. Schouten toevertrouwd. Daar behoeft niet veel over te worden gezegd. Het was vanzelfsprekend. Hoewel ook bij Dr Schouten het klimmen der jaren een rol gaat spelen is hij nog zo fit en krachtig, dat de partij in volle vrijmoedigheid opnieuw een beroep op hem heeft gedaan. Dat in de persoon van Mr A. B. Roosjen het Nederlands Hervormde element weer een plaats kreeg in het praesidium van de Partij, is het herstel van een oude gewoonte, welke door de combinatie Collijn—De Wilde een tijdlang is doorbroken.

De overige zeven leden werden uit dubbeltallen gekozen. Het zijn de Heren Prof. Dr Ir H. van Riessen, Prof. Dr J. Severijn, J. Tjalma, de burgemeester van Hoogeveen, A. Stapelkamp, Prof. Dr S. U. Zuidema, Ds D. Blesma, Chr. Geref. Predikant te Amsterdam, en Mr T. Bout. Van deze negen heren zijn er vier Ned. Hervormd, één Chr. Geref., en vier Gereformeerd. Het is goed daarvan mededeling te doen, want in de samenstelling der bestuurscolleges moet met de kerkelijke gezindte worden rekening gehouden.

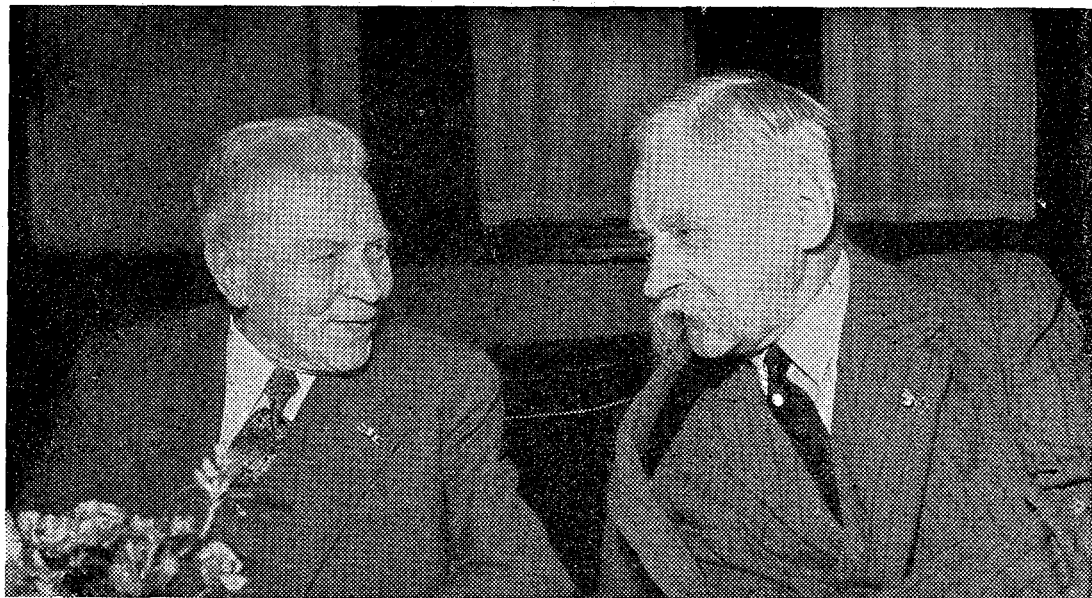
Uit deze negen heren moet tevens het moderamen van het Centraal Comité worden gekozen. De beide voorzitters zijn als zodanig reeds aangewezen. De secretaris en de penningmeester moeten daaraan derhalve nog worden toegevoegd. Zoals bekend, was tot nu toe Prof. Dr Ir H. van Riessen secretaris en Mr Dr E. P. Verkerk was penningmeester. Deze is echter niet opnieuw kandidaat gesteld, zodat in zijn plaats een nieuwe penningmeester moet worden aangewezen.

Oude Bekenden

Op de Deputatenvergadering was tot onze grote vreugde ook Mr J. A. de Wilde aanwezig, evenals Prof. Mr A. Anema.

Het zijn mannen uit het verleden. Het zij zo. Maar zij hebben in de politiek de hitte van de dag en de koude van de nacht ervaren. Zij hebben gestaan midden in de storm en beiden zijn nog actief. Beiden werden dan ook met een hartelijk applaus verwelkomd.

En nu wij het toch over Prof. Mr Anema hebben, mogen wij onze deputaten nog even herinneren aan de folder die op de Deputatenvergadering is uitgereikt. De redevoeringen, welke door Prof. Anema in de Eerste Kamer zijn gehouden, zullen worden gebundeld en in boekvorm worden uitgegeven. Om de uitgave mogelijk te maken is het nodig dat een bedrag wordt bijeen gebracht. Wie f 10.— stort ontvangt straks een exemplaar van dit werk. Later is het ook wel in de boekhandel verkrijgbaar maar tegen een hogere prijs. Over de federalisatie en de buitenlandse politiek wordt tegenwoordig

veel gesproken. Prof. Anema, die zo heel veel bemoeienis heeft gehad met het internationale recht, de man die artikel XVIII van ons beginselprogramma goeddeels heeft geformuleerd, heeft met name over deze onderwerpen dikwijls en met kennis van zaken gesproken. Daarom is ook dit boek zo actueel. En daarom dringen wij er bij onze kiesverenigingen sterk op aan dat zij zullen medewerken de uitgave van dit werk mogelijk te maken.

Laat men dit nu doen. Een giro van f 10.— no. 89673 A.R.P. Den Haag is voldoende.

De A.R.J.O.S. naar Den Haag

Als de voortekenen ons niet bedriegen dan belooft de grote verkiezingsmeeting in Den Haag iets groots te worden.

Daarop wijst alles: de dag, de tocht, het programma, de voorbereiding.

De dag is 21 Juni, de Zaterdag vóór de verkiezing van Woensdag 25 Juni. Wij mogen verwachten dat heel Nederland dan in het teken van de grote worsteling zal staan. Dan is alles op de verkiezingsdag gericht. Ieder mens moet reukenschap geven van zijn daad in de week die komt. Dat is dus wel bij uitstek de dag waarop wij belangstelling mogen verwachten. Op die dag trekt de A.R. jeugd bij duizenden naar Den Haag, de vesting met het regeringskasteel. Die dag maken wij de dag van de stertocht. Vanuit alle delen van het land, noord, zuid en oost trekken wij naar het Westen. Auto's, autobussen, treinen, bromfietsen en fietsen komen naar Den Haag. Tuig ze op met leuzen, met vlaggen, met aanbevelingen voor lijst 3 en laat het Nederland weten dat de jeugd oproept om A.R. te stemmen. Het zal één groot getuigenis zijn, de A.R. opmars naar het Binnenhof.

De tocht vindt het hoogtepunt in de mars, die na de meeting in de Houtrusthallen, zal worden gehouden door de straten van de residentie. Den Haag zal weten dat er een A.R. partij is en dat de jeugd van deze partij actie mee doet. De A.R. partij is niet een aftands en tot verdwijnen gedoemd oude-mannen vergadering, een stelletje conservatieve oude heren, maar een partij met een krachtige, sterke jeugd. Die jeugd zal met de tocht door Den Haag naar het Binnenhof aan het volk laten weten dat zij voor het land alleen toekomst ziet als het buigt voor Gods geboden. In de geschiedenis vond het volk daarin zijn kracht, voor de toekomst zal dit ook zo zijn. Dat bedoelen wij met onze stertocht naar Den Haag en met onze mars. Het programma zal vlot, pittig en kort zijn. Toespraken van 10 minuten, uitgesproken door Prof. Dr S. U. Zuidema, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen, H. Algra, Mr C. J. Verplanke en Ds H. Jonker. Voorts zang, trompetgeschal, tamboeren pijpsgeluid en..... hoe kan het mooier uit duizenden jonge kelen, enthousiast gejuich.

Het initiatief tot deze dag, deze tocht in dit programma is overal enthousiast ontvangen. Zit dit niet het meest nog in het feit dat op het Lange Voorhout, als alles ten einde loopt, de lijstaanvoerder, Dr J. Schouten, ons zal toespreken?

Ongetwijfeld.

Reeds nu, twee maanden voor de datum, is het vrij zeker dat Groningen met meer dan tien bussen de lange slinger van 300 K.M. door het land van Noord naar West zal maken. In Zeeland hebben zich reeds meer dan 300 jongelui voor de tocht aangemeld. Drente en Friesland treffen eveneens voorbereidingen. Berichten kwamen binnen uit Gelderland en Overijssel dat er gewerkt wordt. Haarlem en Rotterdam hebben reeds meerdere bussen gevuld. Andere jeugdbonden zegden hun medewerking toe. Het gaat goed! Het gaat goed! Komt jongelui, de A.R.J.O.S. roept u op 21 Juni naar Den Haag.

Een dappere regelingscommissie, gerugsteund door een actief Kamerkiekringbestuur wacht de duizenden.

Wij bieden de partij, die we liefhebben, omdat we haar beginselen in het hart dragen, een geweldig stuk propaganda. Wie wil achterblijven?

Natuurlijk niemand!

E. v. RULLER.

DE BROCHURE- DIENST IN ACTIE

Op de Deputatenvergadering werden tal van brochures verkocht. Het personeel van het Bureau Centraal Comité belastte zich met deze taak. Op de foto zien wij mej. C. van der Burgh, die reeds meer dan 20 jaar aan het bureau van het Centraal Comité is verbonden. De stille kracht op de achtergrond. Zij is in gesprek met de Heer Jac de Geus, de voorzitter van de Utrechtse regelingscommissie. Reeds de

Deputatenvergadering van 1925 werd door hem georganiseerd. Trouwens meer leden van de Regelingscommissie hebben in dat opzicht een behoorlijke staat van dienst. Maar waar het ons vooral om te doen is? Wel heel eenvoudig — dat U brochures bestelt en dat U die doet toekomen aan vrienden, kennissen, collega's, om hen in te lichten over de Anti-revolutionaire politiek. Wat dat aangaat kan er zoveel meer worden gedaan.

Het Centraal Comité heeft nu materiaal in overvloed ter beschikking gesteld. Het gaat er nu maar om dit materiaal te brengen onder ons volk. Ieder Anti-Revolutionair moet met een paar grotere en kleinere brochures in zijn zak lopen en die afgeven aan deze en gene. De partijorganisatie moet dat doen, zegt U? Geen smoesjes! U is de partijorganisatie! Doe iets!

GRIJPT DE KANS!

25 Juni: De dag der verkiezingen nadert!

Dat betekent, dat in pers, radio en in vergaderingen steeds meer aandacht wordt besteed aan de politiek in 't algemeen en meer in het bijzonder aan de verrichtingen van de geestverwante politieke partij(en).

Het kan dus niet anders, of de belangstelling van jong en oud wordt steeds meer gericht op de politiek: 't Gevolg daarvan zal zijn, dat de mensen met vragen komen te zitten: Waar gaat het om bij de komende verkiezingen? Wat willen de verschillende partijen? Wat staat er eigenlijk in dat nieuwe plan van de Partij van de Ar-

beid: De Weg naar Vrijheid? En zo zou ik nog wel even kunnen doorgaan met het stellen van vragen.

Ik heb nog wel zo'n hoge dunk van onze jonge mensen, dat zij vooral zich met deze vragen zullen bezig houden. En daarbij dank ik in 't bijzonder aan hen, die straks voor de eerste, tweede of derde keer zullen gaan stemmen. Dat zijn dus de 23-, 24- en 25-jarigen, de jongelui, tegen wie *zonder enige reserve* mag en kan worden gezegd, dat zij — voorzover zij tenminste van anti-revolutionairen huize zijn — behoren lid te zijn van een Anti-revolutionaire Jongeren Studieclub. 1)

Het feit nu, dat deze jongelui, tot wie

wij van onze kant kunnen en mogen komen met de klemmende eis: Wordt lid van een Arjos, van hun kant ongetwijfeld een meer dan normale belangstelling voor het leven van de staat zullen hebben, ja dat zij zelfs zitten met vragen die betrekking hebben op verschillende actuele vraagstukken, geeft de plaatselijke club grote kansen. Jongelui, laat deze kansen niet ongebruikt voorbij gaan, maar grijpt ze, waar ze maar te grijpen zijn.

Zoekt de Anti-revolutionaire jongelui van bovengenoemde leeftijdsklassen voorzover nog geen lid van Uw club, c.p., knoopt met hen een gesprek aan van de politiek en tracht hen te brengen tot het inzicht, dat niemand in onze democratische staat, die de stemgerechtigde leeftijd heeft bereikt, het kan stellen zonder enige politieke scholing. Hebt U hen eenmaal tot dat inzicht gebracht, dan moet het m.i. gemakkelijk zijn hen tevens lid te maken van Uw club.

Aan dat bezoek aan deze geestver-

wante jongeren, aan wie in deze maanden de politieke vraagstukken zich zeer sterk opdringen, dient natuurlijk wat vooraf te gaan. De huisbezoekers dienen te weten, waar het in deze tijd in de politiek om gaat, ze moeten weten welke vraagstukken aan de orde zijn en welk standpunt onze partij en voorzover van belang ook de andere partijen innemen. Een en ander vereist studie.

Nu hoop ik dat onze clubs, en ik wek ze daartoe bij dezen zeer dringend op — het bovenbedoelde bezoek voor de komende 2 maanden als club zullen gaan organiseren en dat ieder clublid bij de uitvoering van de plannen een taak toegewezen krijgt en ook op zich neemt.

En ik hoop tevens — en ook daartoe wek ik jullie zeer dringend op — dat jullie de noodzakelijke voorstudie en onverwijld in een of twee desnoods drie vergaderingen gaat verrichten.

Jullie kunt bij deze Studie gebruik maken van enkele zeer instructieve boekjes, die juist verkrijgbaar zijn gesteld door het bureau van het Centraal Comité, t.w. het „Handboekje voor Huisbezoekers van C. van den Heuvel, „Onze mannen in de Kamer” van dr A. Veerman, „De Strijd om de Christelijke Vrijheid”, de jongste Deputatenredevoering van dr J. Schouten en natuurlijk het Program van Actie, zoals dat nu in definitieve vorm is verschenen. Ook kan worden gewezen op „Het sociale beleid van het Kabinet-Drees” van A. Stapelkamp. Al deze boekjes zijn verkrijgbaar op het bureau van het Centraal Comité tegen een zeer lage prijs.

Doet Uw winst met deze boekjes. En vergeten jullie niet een exemplaar van „Verzamelen” mee te nemen voor de(n)gene die bezocht wordt?

H. D. W. BOVEN.

Ieder Anti-Revolutionair wint één stem

Zendt 50 cent — Giro 89673 A.R. Partij, Den Haag en U ontvangt per keurende post 25 vlugschriften voor verspreiding onder kennissen, collega's en vrienden. Niet talmen maar doen.

Ieder Anti-Revolutionair wint één stem. Dat betekent twee zetels winst en als de Kamer wordt uitgebreid zijn het er drie.

Rotterdam-Ahoy!

Op Zaterdag 24 Mei wordt een grootscheepse massa-betoging georganiseerd in Rotterdam. Gerekend wordt op een toeloop van duizenden. Dr Schouten spreekt de hoofdrede uit. Daarna volgen nog enkele korte speches van verschillende sprekers.

Aanvang drie uur.

Dit is niet alleen bedoeld voor Rotterdam!

Ook de Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen uit de **Alblasserwaard** en **IJsselmonde** komen in grote getale. Jong en oud uit de **Hoeksewaard** uit het **Westland** spoeden zich naar **Rotterdam**. Laat dit worden een betoon van eenheid en van kracht!

Deze vergadering is bedoeld als de inzet voor de laatste phase in de verkiezingsstrijd. In die laatste maand is ieder Anti-Revolutionair actief.

De Ahoy-hal zij te klein voor de duizenden.

Naar Nijverdal!

Onder auspiciën van het Provinciaal Comité van A.R. Kiesverenigingen in Overijssel en van het Provinciaal Arjos-bestuur zal op **ZATERDAG 17 MEI** a.s. des namiddags een grote **PROVINCIALE TOOGDAG** worden gehouden te Nijverdal.

Vooranstaande A.R.-sprekers zullen hier het woord voeren t.w. Prof. Dr S. U. Zuidema en Mr C. J. Verplanke. Met een derde spreker wordt nog onderhandeld. Er is plaats voor duizenden bezoekers in daarvoor gereserveerde gebouwen. Alle Kiesverenigingen uit Overijssel zullen aan deze toogdag deelnemen. Deze Partijdag is bedoeld als een grote demonstratie voor de verkiezingen in Juni a.s. Er wordt dus op gerekend dat grote drommen A.R.-kiezers, zowel mannen als vrouwen op deze dag Nijverdal zullen binnenstromen. Nadere mededelingen volgen nog. Organiseert thans reeds tochten naar Nijverdal per trein, per bus, bromfiets, fiets of weelk ander vervoermiddel ook.

VEEDRINKBAKKEN

Fryslân

de bak waarvan experts zeggen:

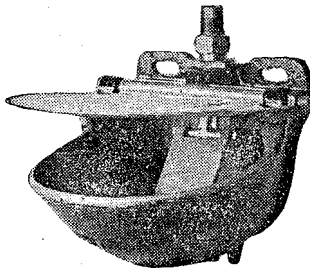
**BETER dan andere
Fa. P. KOOLSTRA
& ZONEN**

LEEWARDEN

O. Gr. Wal 35 - Tel. 3837

SNEEK

Kruizebr.str. 14-20. Tel. 2621

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa. J. TEN KATE VLAARDINGEN - TELEF. 2514

Vraagt offerte

VOOR

- * KANTOORMEUBELN
- * KANTOORMACHINES
- * BOEKHOUDSYSTEMEN
- * KANTOOR-BENODIGDHEDEN
- * TEKENMATERIAAL
- * LICHTDRUKKEN
- * STENCILWERK
- * DRUKWERK
- * ONDERHOUD EN VERHUUR
- * KANTOORMACHINES

ZAANDAM

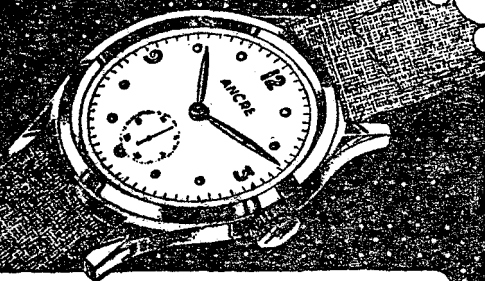
Westzijde 53

Tel. (K 2980) 2246—4077

Oh Robby, wat fijn!

**NOOITGEDAGT
SPEELGOED**

J. NOOITGEDAGT & ZN. JULST.

Voor
elke pols
'n Zwitsers horloge

van f 25.-
tot f 950.-

SIEBEL HEEFT HET VERTROUWEN VAN NEDERLAND

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 AMSTERDAM
N^o. BINNENWEG 227 ROTTERDAM
LANGE POTEN 11 DEN HAAG

INNEMEE & ZN. N.V.
BEGRAFFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

KOOG a/d ZAAAN
TEL. 4947 (K. 2980)

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. & G. ALBLAS - WADDINXVEEN
Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

Christelijk Jongensinternaat
„ZONNEHEUVEL” te Bilthoven

Particuliere Lagere- en Mulo-school, kleine klassen, streng toezicht op huiswerk.
3 H.A. eigen bosterreln.
Uitsluitend normale, gezonde kinderen.

Inlichtingen bij de Directeur T. DE GROOT
Bilderdijklaan 15 Tel. 2509

„KLEIN DUBBELZES”

CHRIST. INTERNAAT VOOR MEISJES te Bilthoven,
met indiv. en gewoon Mulo en Lager Ond., ook Huish.
en andere opl. Tijd. opn., ged. verlof mog. Prettig te-
huis, gezinsverband, mooie omgeving.
Inl. Mej. M. C. Lengkeek, Beethovenlaan 10, Tel. 2985.

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS
WERKENDAM — TELEF. 14

AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

- * Grond- en Waterbouw- WERKENDAM
kundige werken TELEFOON 23
- * Handel in Rijsmaterialen en Riet

T. Spaan Zakken

JUTE - KATOEN NIEUW - GEBRUIKT

Brede Hilledijk 64 - ROTTERDAM-Zuid
TELEFOON 79910 (2 lijnen) Sinds 1840

Vereeniging tot Christelijke Verzorging
van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hoge Riet” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek, 3e klasse tussenafd.

Stichtingen:

- „Veldwijk” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
- „Bloemendaal” te Loosduinen, 3e klasse.
- „Dennenoord” te Zuidlaren, 3e klasse.
- „Wolfheze” te Wolfheze, 3e klasse.
- „Vogelezang” te Bennebroek, 3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

G. ALBLAS - WADDINXVEEN
Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk, Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.
Filiaal: ROTTERDAM — Zwaanshals 119-125

Man en Vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw”, waarvan de gevolgen nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets verontrustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christenvrouwen, doch ook naar de Christenmannen.

Prijs f 1.90

Drukkerij LIBERTAS, Drift 13, Utrecht

N.V.

HOUTHANDEL

en

ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

ZWIJNDRECHT

Tel. 4765 en 6446

„DAMES MODEHUIS

Walma”

ALKMAAR

„De zaak van Smaak”

HO-EVE

Veel kiezers in Amsterdam kiezen
HOEVE'S BROOD *bij elke maaltijd*
C.V. GEBR. HOEVE MEEST MODERNE
BAKKERSBEDRIJF IN AMSTERDAM

KANTOOR
HEILIGENBERGER WEG 183

AMERSFOORT

BETON
BOUWWERKEN
WATERBOUW

ABM

DIRECTEUR: G. SALOMONS

TELEFOON: K-3490 na. 6703

FELIX

de beste
vleesvoeding
voor hond en kat

Bereiding van:

Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zeegras
enz.

H
V
K

N.V. Heerenveensche
Veeren- & Kapok-
fabrieken
A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 0 5130 - 2741
(2 lijnen)

LITHO

Zaanlandia

*

Offsetdruk
Steendruk
Cartonnage

*

ZAANDIJK

Telefoon 81521 (K 2980)

SCHEEPSBOUWWERVEN

A. VUYK & ZONEN

Capelle aan de IJssel

Nieuwbouw en Reparatie

Tel. R'dam 113333 (K 1800)

Vraagt Uw Schilder,

Voor het buitenschildderwerk aan Uw gebouwen

GARANTIE STANDVERF

IN ALLE KLEUREN

De enige verf welke vijf jaar gegarandeerd wordt.

Wed. Boonstoppel & Zonen N.V.

Lak & Vernisfabriek — Waddinxveen

SCHOOLMEUBELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche Gedachten

Antirevolutionair Contactorgaan voor het gezin

Pleegt geen verzuimen!
Christelijk Nationaal
Er is geen Nieuw-Guinea vraagstuk!
Het Bureau Centraal Comité
Stemmen bij volmacht
Bevrijding van Staatsvoogdij
Wat kunnen wij vrouwen doen
voor de verkiezingen
Niet door veel gevecht,
maar wel om het recht
Versterking van de positie
van de Middenstand
Riemen van andermans leer
Duidelijk doel en vaste koers
Woningbouw
Werk voor vele handen
Beperking van Overheidsuitgaven
A.R. en S.G.P.
Vergaderingen
Haak in
De Hofstad wacht U

*OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS*

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnairs in Effecten
KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

Carosseriefabriek LITH N.V.

EEN WAARBORG VOOR KWALITEIT
IN NIEUWBOUW EN REPARATIE

CEINTURBAAN 32 * ROTTERDAM
Tel. 82810 (3 lijnen)

TANKS

voor opslag vloeistoffen onder-
en/of bovengronds

Volgens ons ontwerp of aangepast
aan Uw eisen

Zuurbestendig door plastic

CONSTRUCTIEBOUW-HARING

BOSKOOP TELEFOON 128

NOORD FRIESCHE MIDDENSTANDSBANK N.V.

DE BANK VOOR DE FRIESCHE MIDDENSTAND

Hoofdkantoor: Leeuwarden. Bijkantoren: Dokkum,
Drachten, Franeker, Harlingen, Heerenveen,
Appelscha, agentsch. Wolvega.

INGWERSEN & Co. - Amsterdam

KEIZERSGRACHT 382 - Telefoon 32121

Effecten — Coupons en Administratiën
Alle assurantie zaken

Levensverzekeringen en Lijfrenten

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

N.V. STICHTSE BOAZ BANK GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

N.V. VAN DRIEL'S
MACHINEFABRIEK

DE IJSEL

V/H W. E. PENNING
KAMPEN - TEL. 92

Specialisten
in complete
AANDRIJVINGEN
volgens de
modernste
opvattingen

*
Vraagt na-
dere inlich-
tingen!

Wilt U meehelpen de
**EENHEID DER
GEREFORMEERDEN**

te herstellen!
Zoekt U een goed
Gereformeerd orgaan?

Abonneert U op
**WAARHEID
EN
EENHEID**

uitgave fa W. Karssen
& Zoon, Bodegraven
Proefnummers gratis
verkrijgbaar.

VOOR
* KANTOORMEBELEN
* KANTOORMACHINES
* BOEKHOUDSYSTEMEN
* KANTOOR-
BENODIGDHEDEN
* TEKENMATERIAAL
* LICHTDRUKKEN
* STENCILWERK
* DRUKWERK
* ONDERHOUD EN
VERHUUR
KANTOORMACHINES

ZAANDAM
Westzijde 53

Tel. (K 2980) 2246-4077

Nederlandsche OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Tedachten

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

8e Jrg. no. 7 (Co 3).

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

31 Mei 1952

Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij

Verschijnt 15 maal
per jaar

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

Dr J. SCHOUTEN

Pleeft geen verzuimen!

Er is nu zekerheid omtrent de dag waarop de stemming voor leden van de Tweede Kamer zal plaats hebben.

Woensdag 25 Juni a.s. Lezers, tekent die datum aan, en houdt er rekening mede bij alle regelingen, welke gij hebt te treffen. Er zijn, blijkens de ervaring, altijd mensen, die dit niet doen en eerst te laat ontdekken, dat zij een verzuim pleegden, waardoor zij van hun kiesrecht geen gebruik kunnen maken. Daaronder waren ook steeds anti-revolutionairen. Dit moet nu worden voorkomen. Zorgt daarvoor wat U zelf en Uw naaste omgeving aangaat, en neemt tevens op u, dat al onze geestverwanten, waarmede gij contact hebt, hun arbeid en zaken zo regelen, dat zij aan de stemming kunnen deelnemen.

Onze kiesverenigingen en propagandacommissies hebben evenzo terdege op de genoemde datum te letten. Zij moeten het plan voor alle werkzaamheden, welke op de verkiezingen betrekking hebben, zo samenstellen, dat alles vóór 25 Juni a.s. behoorlijk kan zijn verricht. Dit geldt voor de schriftelijke propaganda, maar niet minder voor alle arbeid, welke ten doel heeft te bereiken, dat al onze mensen van hun kiesrecht gebruik kunnen maken, en voor het huisbezoek. Dit laatste moge in steden als Amsterdam, 's-Gravenhage en Rotterdam, voor grote en soms onoverkomelijke moeilijkheden plaatsen, maar wij vragen daarvoor niettemin aller medewerking. Het is van enorme waarde. Men beperke zich daarbij niet tot degenen, die tot onze kring kunnen worden gerekend, maar richtte zich daarin tot ons gehele volk. In de dorpen en kleinere steden kan dit zeker geschieden.

Legt nu onze aansporingen niet naast u neer. Zij hebben zin, en kunnen zeker niet overbodig worden genoemd.

Daar zijn, gelukkig, vele anti-revolutionairen, die zich volop voor het verkiezingswerk geven en die vrucht oogsten op hun arbeid. Wanneer er nu anderen zijn, die hun taken niet volvoeren, betekent dit, dat zij de vrucht van de getrouwe werkers teniet kunnen doen. Wilt gij dit?

Daar zijn kiesverenigingen, welke zich zeer inspannen en resultaten van haar werk boeken. Wanneer er nu andere kiesverenigingen zijn, welke haar taak ten dele of geheel verwaarlozen, wil dit zeggen, dat zij bezig zijn de resultaten der getrouwe in de waagschaal te stellen. Wilt gij dit?

Dit mag niemand willen. Reeds daarom is aller inspanning, zowel van onze politieke organisaties als van de personen, eenvoudig plicht. Gehoorzame plichtsvervulling over de gehele linie biedt uitzicht op positieve vruchten. Eén stem meer of minder kan ten gunste of ten ongunste zijn bij de toewijzing van zetels. Eén nalatigheid kan ernstige nadelige gevolgen veroorzaken.

Maar er is meer. Op verschillende wijzen is u reeds onder de aandacht gebracht, dat de verkiezingen van groot gewicht zijn voor de toekomstige politiek in ons land. Zij zijn dit vooral voor hen, die de uitoefening van het kiesrecht zien als een daad des geloofs, als een getuigenis voor de ordeningen des Heren, als een werk, waarin de erkenning van het Koningschap van Christus Jezus moet uitkomen.

Dit bovenal moet ons allen leiden tot biddend werken, en werkend bidden.

Daarom, pleegt geen verzuimen.

CHRISTELIJK NATIONAAL

Wij zijn voor alles een christelijk nationale partij.
Dat legt ons een dubbele verplichting op.

In de eerste plaats dat wij met alle kracht, die in ons is, steun verlenen aan de ontwikkeling van de volksgeest in christelijke zin en dat wij het pleit voeren voor de doorwerking der christelijke beginselen in het volksleven.

In de tweede plaats, dat wij er alles op toe leggen het nationaal besef te verdiepen en te versterken.

Die twee zijn echter niet een tegenstelling. Wij zijn niet een christelijke en daarenboven ook nog een nationale partij, alsof in het eerste de antithese en in het tweede de synthese tot haar recht zou komen. Maar wij zijn een christelijk-nationale partij — en dat christelijk nationaal is een onlosmakelijke eenheid. En wij zijn dit zózeer, dat punt één van onze actie bij deze verkiezingen is en ook wel moet zijn:

de verdediging van ons zelfstandig volksbestaan en van onze nationale goederen tegen alle communistische dreiging en revolutionair geweld.

Het communisme wordt door ons bestreden.

Over de gehele linie en op alle fronten.

Principieel en praktisch.

Te zeggen dat voorzichtigheid moet worden betracht bij het vellen van een oordeel en dat men ook oog moet hebben voor de waarheidselementen in het communisme is een waarheid als een koe. Maar daaraan moet men geen argument gaan ontlenen om een pleidooi te voeren voor een derde weg.

Dat betekent alleen maar verzwakking van eigen standpunt.

Wij staan vierkant tegenover het communisme.

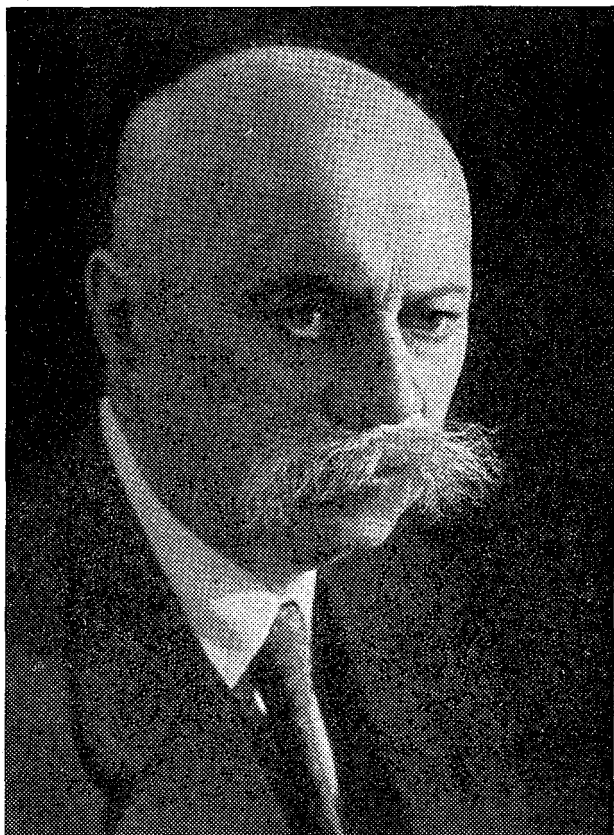
Wij stellen ons tegen alle revolutionair geweld.

Zonder enig voorbehoud.

Want wij zijn een christelijk-nationale partij.

Door vaderlandsliefde gedreven verzetten wij ons tegen iedere poging om ons land dienstbaar te maken aan het Russisch imperialisme; iedere poging, zowel van buiten af als van binnen uit.

Dat is punt één van ons urgentie-program!

Prof Mr P. S. Gerbrandy

Er is geen Nieuw-Guinea vraagstuk!

Bijna geheel het voormalig Nederlands-Indië, (gemaakt tot 1941) boven al door Nederlanders tot wat het werd, waarin elk groot werk onder leiding van Nederlanders was tot stand gebracht en dat velen onzer zo goed gekend hebben, is door de na-oorlogse Rooms-Rode Kabinetten uitgeleverd aan de opstandelingen, de exponenten van het extreme nationalisme, onder wier „bestuur” het thans langzaam maar zeker tot verarming, onveiligheid en ontreding en misschien erger vervalt.

Nieuw-Guinea, waar nog nauwelijks enig groot werk onder leiding van Nederlanders is tot stand gebracht, waarvan nog bitter weinig bekend is, maar dat — men leze het pas verschenen boek van Jan van Eechoud — nog aanwijzingen naar grote mogelijkheden biedt, kan ook nu nog het Nederlandse volk, dat eenmaal een standvastig en voorbeeldig Rijk schiep, de kans geven zijn initiatief, zijn durf, zijn bestuursgenie uit te leven op een te lang veronachtzaamd gebied, dat bijna 12 maal zo groot is als het Nederland in Europa. De taak om opnieuw grote krachten te concentreren op deze Rijksopbouw, is noch gemakkelijk noch onmiddellijk productief. Maar geestelijk, politiek is die taak groots.

Er is slechts één weg om nationaal en internationaal de ontplooiing van deze kracht, die allereerst tot welzijn der Papoea-bevolking heeft te strekken, werkelijkheid te maken. Die éne weg is: breken met al de halfslachtigheid, ook ten deze, der naoorlogse Rooms-rode politiek, die tot nu toe nooit iets anders dan onzekerheid en ten slotte verlies heeft gebracht; daartegenover stellen, dat het gedaan is met de lafhartige methoden elk Nederlands belang op te offeren aan de onvruchtbare wens de R.I.S. te vriend te houden. Dat betekent voor elk verantwoordelijk man, die met het probleem te maken krijgt: Nieuw-Guinea is onder Nederlandse souvereiniteit, Nieuw-Guinea blijft onder Nederlandse souvereiniteit, er is politiek geen Nieuw-Guinea-vraagstuk meer; dat

weet voortaan elke Nederlander, dat weet voortaan ook elke niet-Nederlander, hij moge Indonesiër, Amerikaan, Australiër of ik weet niet wat zijn! Zo eist het de anti-revolutionaire politiek!

De zwartste bladzijde

De zwartste bladzijde uit de revolutionaire politiek nopens ons voormalig Nederlands-Indië is het verraden van Ambon.

Zijn recht om zelf te beslissen, waar het in gezonde zelfstandigheid zou thuis behoren, ligt verankerd in hoofdstuk XIV onzer Grondwet, zijn welgefundeerde wensen om zich zelf te zijn, waren alle verantwoordelijke autoriteiten bekend. En de meest verstokte aanhanger van het Rooms-rode beleid heeft geen voet om op te staan als hij het argument wil ontwikkelen, dat aan Ambon mag onthouden worden wat hij aan Djocja vergunde.

Wij weten dat het recht van Ambon veel vaster is gefundeerd dan alle rechten, die in onze wereld van geestelijke verwarring door allerlei groepen worden opgeëist. Want toen met schending van het gesloten accoord de R.I.S. de staat Oost-Indonesië door terreur vernietigde en de rechten en de vrijheden der Ambonezen tot in de wortel aantastte, heeft het volk der Zuid-Molukken, dat eeuwenlang zijn liefde tot Nederland en Oranje met zijn bloed betaalde, dat een weergalozes trouw ten tijde der Japanse bezetting aan den dag legde, dat steeds zo goed wist wat het deed en doen moest, gedaan wat éénmaal, in de 16e eeuw, het Nederlandse volk heeft gedaan: zich met de wapenen in de hand teweer stellen tegen zijn afschuwelijke tyran en vechten voor zijn vrijheid en onafhankelijkheid.

Wee hún, die tot verantwoordelijke posten geroepen, het zouden bestaan dit goed recht der Ambonezen niet tot uitgangspunt te nemen door zich zelf diets te maken, dat er zo weinig aan te doen is".

De echte anti-revolutionair weet, dat hij nimmer défaitist mag worden. Hij kent ook het devies van de stichter van onze staat:

„Nul n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer" d.w.z.: Om te ondernemen is het niet nodig hoop te koesteren, noch is het om te volharden nodig te slagen. Dit is punt 2 van ons urgentieprogram.

Het Bureau Centraal Comité

*

De verkiezingsactie is nu in volle gang.

Op het bureau van het Centraal-Comité wordt nu onder hoogspanning gewerkt.

De bestellingen komen binnen en moeten zo spoedig mogelijk worden uitgevoerd.

De telefoon rinkelt onophoudelijk. Honderden vragen moeten worden beantwoord.

Wij zijn van mening dat het bureau van het Centraal-Comité zo klein mogelijk moet zijn. Dat heeft wel eens bezwaren. Vooral in verkiezingstijd.

Wij zijn geen gecentraliseerde partij. Het komt aan op de zelfwerkzaamheid der kiesverenigingen in het land. De kiesverenigingen moeten het zelf doen en daarom een zo klein mogelijk bureau. Dat is een goede Anti-Revolutionaire gedachte. Maar dan ook een bureau, dat goed

Goed stemmen is Anti-Revolutionair stemmen

Anti-Revolutionair stemmen is stemmen J. Schouten, lijst 3.

Dat is het laatste wat U kunt doen.

Wilt U dat dan ook goed doen?

Alleen maar het hokje vóór de naam van J. Schouten op lijst 3.

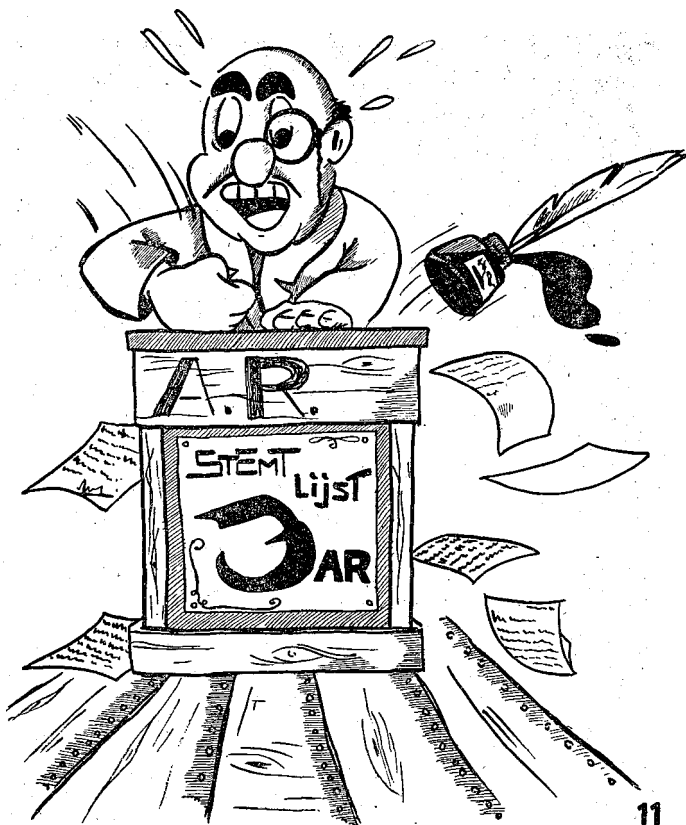
Laat Uw stem geen van onwaarde zijn. Geen toevoegingen, geen onderstrepingen, geen verdere aanduidingen. Alleen maar de ene stip rood maken.

Dat is het laatste wat U kunt doen op 25 Juni.

Maar hebt U eerder al iets gedaan?

Hebt U geholpen bij het verspreiden? Bent U op huisbezoek geweest? Hebt U een paar brochures gekocht en die hier en daar bezorgd? Heeft U voor een volmacht gezorgd voor Uw zoon op zee? Hebt U iets bijgedragen aan het verkiezingsfonds? Er is nog zo heel veel te doen. Er zijn 100.000 leden. Al die 100.000 leden kunnen samen zo heel veel doen.

Wanneer U Uw stem gaat uitbrengen, hebt U dan ook 's morgens aan tafel gebeden met Uw kinderen dat God de Here het hart van ons volk neigen zal opdat ons volk ook in de politiek Zijn Naam zal belijden?

is ingericht. Anders kan het niet. Welnu de foto op pag. 159 geeft een indruk van het geheel.

Op de achtergrond zetelt de centrale figuur van het bureau. Dat is Mej. C. van der Burgh. Zij is het administratieve centrum, vermaard door haar accuratesse en nauwkeurigheid. Haar ontglipt niets. Alles wordt genoteerd. En zij springt om met het jonge volk als een kloek met haar kuikens. Op het bureau heerst een goede toon. Dat is een belangrijk ding. Volgens de statuten van onze partij is de adjunct-secretaris met de leiding van het bureau belast. Maar de werkelijke leiding berust bij Mej. van der Burgh. Alles vliegt op haar wenken. De adjunct-secretaris inclus. En toch laat zij zich niet uit het over het passieve vrouwenkiesrecht.

Van Mej. L. J. Jongejan zien wij alleen het blonde hoofd. Haar taak is alle girostrookjes bij te werken en de post te openen. Allerlei kleine administratieve puzzles worden door haar opgelost.

Nog meer naar rechts zetelt Mej. W. Valkenburg. Zij is de steno-typiste. Zo snel kunnen de brieven niet worden gedictieerd of zij worden opgenomen. En dat gaat dag in dag uit. Haar symphonie is de Unvollendete. Alle uitgaande brieven, ook alle grote nota's, notulen en verslagen worden door haar getikt. Rap van handen en rap van tong bewaart zij steeds een goed humeur.

Achter de schrijfmachine op de voorgrond inspireert Mej. J. C. M. Kuivenhoven Dr Portielje tot een boek, getiteld „Typistes kijken U aan”. Zij is de Benjamina van het personeel. Zij verzorgt de uitgaande post en pakt brochures in die besteld zijn. Zij heeft er gaarne nog wat werk bij in deze tijd.

Aan dezelfde tafel zit tenslotte Mej. M. A. H. van Dalen te schrijven. Over haar loopt de administratie van Nederlandsche Gedachten. Alle adreswijzigingen worden door haar in het kaartsysteem behandeld. Daarmede is veel werk gemoeid. Want het totale aantal lezers bedraagt 100.000.

Stemmen bij volmacht

WIE KUNNEN BIJ VOLMACHT STEMMEN?

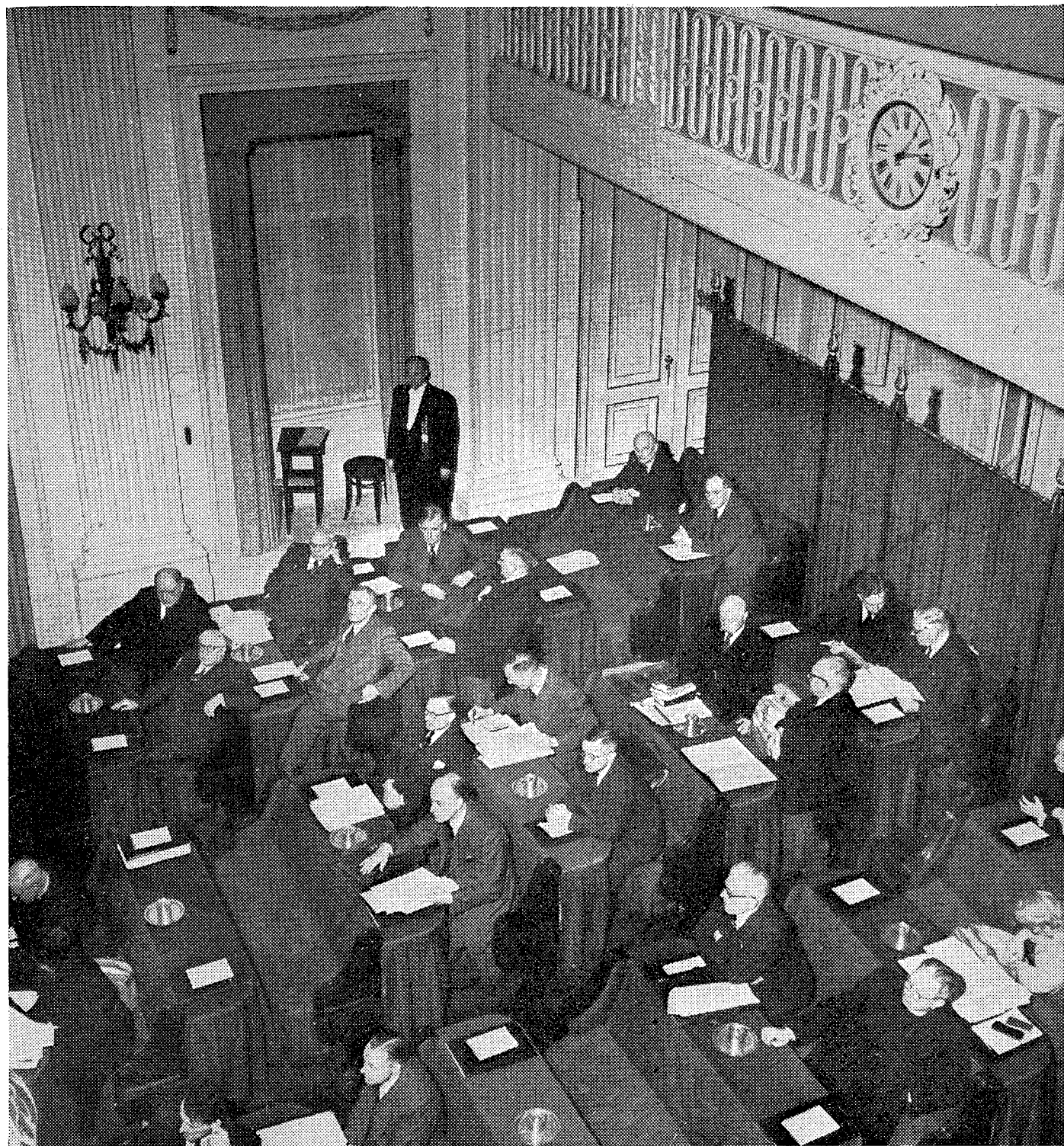
1e. **CHRONISCHE ZIEKEN, OUDEN VAN DAGEN, INVALIDEN** kunnen bij volmacht stemmen mits een geneeskundige verklaring, door een arts ondertekend, wordt overgelegd. Deze geneeskundige verklaring staat op het formulier zelf.

2e. **SCHIPPERS, VISSERS, MANNEN VAN DE KOOPVAARDIJ**, die op de dag der stemming niet in hun woonplaats zijn. Hun familieleden moeten tijdig zorgen, dat een desbetreffend formulier door hen wordt getekend. Heeft U een zoon op de grote vaart, laat hem dan nu reeds een formulier, gratis verkrijgbaar ter secretarie, tekenen en zorg er voor dat dit vóór 11 Juni ter secretarie is ingeleverd.

3e. Ook **HANDELSREIZIGERS, ZAKENLIEDEN, LOGEES**, kunnen bij volmacht stemmen. Maar voor hen is het meestal gemakkelijker vóór 11 Juni a.s. even bij een secretarie, in welke gemeente doet er niet toe, aan te lopen, om aan te vragen in een andere gemeente dan hun woonplaats te mogen stemmen! Daarvan wordt dan een formulier in drievoud opgemaakt. Het roze formulier, dat men ontvangt, moet zorgvuldig worden bewaard, want dat moet met de oproepingskaart aan de voorzitter van het stembureau worden overhandigd.

De kasten van het kaartsysteem ziet U op de voorgrond.

Dan zijn er ook nog één tweetal heren. De secretaris van de A.R.J.O.S., de Heer H. D. W. Boven en de adjunct-secretaris van het Centraal-Comité. Die zullen wij nu maar buiten beschouwing laten. Zij zijn de verdwijnende minderheid. Voor ditmaal is het: „l' honneur aux dames”.

ONZE KAMERFRRACTIE IN DE KAMER

Op de achterste bank van de eerste rij zetelen Ds C. van der Zaal en de Heer A. Stapelkamp. De bank voor hen is leeg. Daar behoren te zitten de heren Dr Bruins Slot en Mr J. Terpstra. De Heer Terpstra was op dat moment ziek. Dr Bruins Slot zwerft ergens door de zaal. Dan volgt de bank der agrariërs. De Heren Biewenga en Van den Heuvel zitten broederlijk naast elkaar. De Heer Roosjen steunt het moede hoofd met zijn hand en de Heer H. J. W. A. Meyerink luistert vol aandacht naar de spreker. Voor hen zitten de beide S.G.P.-leden Ds Zandt en de Heer van Dis. Op de tweede rij, de achterste bank zijn de Heren J. Algra en Dr J. Schouten met elkaar in gesprek. Op de tweede bank kijkt Ds Fokkema belangstellend naar Prof. Gerbrandy, die zich gereed maakt voor zijn speech over het Fries in de rechtszaal. Voor hen zit Mr Dr. E. P. Verkerk, altijd maar schrijvende. En daarmee is ons 13-tal compleet.

Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot

Program van Actie

Artikel 7 Onderwijs

1. De vrijheid van onderwijs en de financiële gelijkstelling ten opzichte van de publieke kassen van het bijzonder en het openbaar onderwijs dienen, zowel bij de te treffen wettelijke maatregelen als bij het bestuursbeleid, wat het lager onderwijs betreft strikt gehandhaafd, en wat het middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs, het nijverheidsonderwijs en het land- en tuinbouwonderwijs aangaat, krachtig bevorderd te worden.
2. Door reorganisatie van het onderwijs mag aan de vrijheid en aan de financiële gelijkstelling geen afbreuk gedaan, noch ook de leeftijdsgrens voor het ontvangen van algemeen vormend lager onderwijs verlaagd worden.
3. Er kome een wet op het kleuteronderwijs tot stand, waarbij de vrijheid van het bijzonder onderwijs wordt erkend en de financiële gelijkstelling met name ten opzichte van de gemeentekas wordt vastgelegd.
4. Maatregelen dienen te worden getroffen tegen achterstelling van de stichting van gebouwen voor bijzondere scholen bij die van gebouwen, voor het openbaar onderwijs bestemd.
5. Het buitengewoon lager onderwijs en het lager- en middelbaar land- en tuinbouwonderwijs behoren bij de wet geregeld te worden, waarbij volgens objectieve, in de wet vastgelegde, normen en overeenkomstig het beginsel der financiële gelijkstelling de subsidieregeling wordt vastgesteld.
6. Voor begaafde kinderen van onbemiddelde ouders worde de gelegenheid geopend voor hun verdere ontwikkeling.
7. Er kome een wettelijke regeling van de schoolartsendienst, welke het aan de schoolbesturen financieel mogelijk maakt, bij voldoen aan objectieve normen, zelve in de dienst te voorzien.
8. Subsidiering van de Protestants-Christelijke leeszaalen.
9. Overdracht van de zorg voor de sociaal-labiele jeugd aan particuliere instellingen, met eerbiediging van de verschillende richtingen, en steunverlening op gelijke voet.

BEVRIJDING

van Staatsvoogdij

Men kan in het algemeen in de wereld drieërlei macht onderscheiden. De macht van het geld, de macht van het zwaard en de macht van de geest.

Al deze machten zijn ieder op zichzelf ontzettend groot. En zij zijn ook ieder op zichzelf noodzakelijk om een georganiseerd leven in de wereld mogelijk te maken.

De macht van het geld, dat is de economische macht, waardoor de voortbrenging en verdeling van goederen voor de instandhouding van het persoonlijk en maatschappelijk leven mogelijk wordt.

De macht van het zwaard, dat is het fysieke overwicht dat in een samenleving kan worden aangewend om de goede orde in de samenleving te handhaven.

De macht van de geest dat zijn de middelen waardoor de opvattingen en de inzichten der mensen worden beïnvloed.

Wij belijden dat het zwaard der Overheid, gelijk dat in de staat functionneert een goede zaak is, een genadegave Gods.

Uit de Bijbel blijkt dat God aan de Overheid het zwaard gegeven heeft. De zwaarmacht — een der drie bovenbedoelde machten — is een Staatsmonopolie.

De mens kan deze genade in een vloek omzetten. Daar geeft de geschiedenis tal van voorbeelden van. Want macht in handen der mensen is een verzoeking.

De ontwikkeling der wereldhistorie brengt bovendien met zich dat de Overheid zich ook op het gebied van het economisch leven een zekere mate van invloed moet voorbehouden. De verhoudingen in de wereld brengen dat met zich.

Nu zijn er mensen, die van de nood niet slechts een deugd willen maken, maar die in de nood een ideaal zien.

En zo komt men er toe om te sturen in een richting, die het volledig bezit van de drie machten van geld en zwaard en geest in een hand brengt, in die van de staat.

Dat gebeurt in de totalitaire staat, die in onze tijd haar beëindiging vindt in de communistische staat.

Helaas is er ook in de niet-communistische wereld een strekking in deze richting waar te nemen.

Het streven naar socialisatie, de belastingpolitiek van de socialisten heeft praktisch tot gevolg dat de staat een te grote machtsfactor gaat worden in het economische leven.

De staat wordt zo de grote cumulant van macht. Hier moet men zich principiëel tegen te weer stellen. Want de staatsmacht is principiëel een beperkte macht. Indien die macht niet beperkt wordt, ontaardt de staat van Romeinen XIII in die van Openbaring XIII. Deze ontaarding, deze ommekeer is revolutie. Wij moeten derhalve bedacht blijven op handhaving van de machtsspreiding. Tegen deze achtergrond moet de politiek van deze tijd worden gezien.

Wij moeten er te meer op verdacht zijn, nu de omstandigheden de staat toch al zulk een macht in handen spelen, dat verkeerde politieke beginselen daar nog niet een schepje boven op doen. Daarom moeten wij tegenover de socialistische beginselen de grenzen der overheidsmacht poneren.

Het grote gevaar van het socialisme is, dat het de staat macht wil geven, zonder dat het er zich rekenschap van geeft wat de staat eigenlijk is, en wat hij kan.

Het socialisme ziet de staat niet van uit de beide gezichtspunten van de Bijbel, nl. vanuit haar principiële roeping (Rom. XIII) en vanuit haar voorzegde ontaarding (Openb. XIII).

Het socialisme ziet de staat — volkomen humanistisch — als machtsapparaat ter verwerkelijking van socialistische bedenkensels. Daarom is het socialisme nu zo uitermate gevaarlijk.

En daarom is Christelijke, is Anti-revolutionaire politiek, daar tegen het enige antwoord.

De totalitaire staat is de Revolutie van de moderne tijd. Dit is punt 3 van ons urgentieprogram.

Wat kunnen wij vrouwen doen voor de verkiezingen?

De verkiezingen naderen. Bijna dagelijks kunen wij in de kranten lezen van propaganda-bijeenkomsten van alle partijen. Wat kunnen wij vrouwen nu doen? Moeten we rustig afwachten wat er over ons komt, of moeten wij zelf actief meedoen?

Ik geloof niet, dat ik nu nog op deze vraag een antwoord behoef te geven. Overal in het land zien we de groeiende belangstelling van onze vrouwen en haar enthousiasme voor politieke vraagstukken. Overal hebben zich kringen gevormd van vrouwen, bij wie het bewustzijn is ontwaakt, dat de politiek ook haar raakt. Aan de vrouw is in onze partij, naar onze mening ten onrechte, het passief kiesrecht nog niet verleend, maar ons is beloofd, dat dit vraagstuk binnenkort aan de orde zal komen. Het feit, dat de vrouw thans nog niet verkiesbaar is in onze partij, mag echter onze belangstelling niet doden en we mogen dan ook vooral niet zeggen: „we kunnen er toch niets aan doen” of „we tellen toch niet mee”. Het gaat immers bij de verkiezingen niet om ons, maar om het doel, nl. om een Regeringsbeleid, dat „uitgaat van de belijdenis, dat Christus Koning is over de wereld en dat Overheid en volk beide geroepen zijn tot gehoorzaamheid aan het Woord des Heren”, zoals het program van actie van de Anti-Revolutionaire Partij zegt. En moeten we daarbij de handen in de schoot leggen?

Maar wat kunnen wij, vrouwen, nu doen?

Door het Landelijk Studiecentrum van Vrouwelijke Anti-Revolutionairen (S.C.E.V.A.R.) zijn een aantal folders uitgegeven, bedoeld als propagandamateriaal voor de a.s. verkiezingen. Aan alle provinciale contactpunten in het land zijn deze folders gezonden, die deze zullen uitdelen aan ieder, die daar belangstelling voor heeft en die daarmee willen werken. Behoort U daar ook toe?

De bedoeling van deze folders is niet, dat U die nu maar lukraak in de brievenbussen stopt, maar dat U een aantal ervan in Uw handtasje steekt en die persoonlijk aan kennissen en burens overhandigt. Wellicht zal over de inhoud ervan een gesprek ontstaan.

Mocht U niet weten wie de contactpersoon in Uw omgeving is, schrijf dan even een briefkaart aan de secretaresse van Scevar (Mej. Mr J. J. Boot, Van Aerssenlaan 26, Rotterdam), met daarbij het door U gewenste aantal folders. Gaarne zal zij Uw verzoek aan de contactpersoon doorgeven.

Christelijk-Sociaal

Ook hier moet niet aan een tegenstelling worden gedacht.

Wij zijn niet een christelijke partij die bovendien ook nog iet en wat sociaal is.

Wij zijn een christelijk-sociale partij.

Dat betekent dat wij streven naar „een rechtsorde van het sociale leven, waarin ook de arbeider als mens, als beeldrager Gods, erkenning vindt”.

Ook de arbeider!

Neen, niet de arbeider alleen.

Wij zijn niet een arbeiderspartij. Wij zijn een volkspartij. Wij hebben er oog voor dat er ook nog andere mensen zijn en niet alleen maar arbeiders.

Er zijn ook ambachtslieden, kleine middenstanders, boeren, intellectuelen en noem maar op. Voor die allen moet een christelijk-sociale politiek worden gevoerd.

Christelijk-sociaal, dat betekent: strijd om het recht.

Dank zij de wetgevende maatregelen, die gedurende de laatste halve eeuw door christelijke kabinetten zijn voorgesteld en uitgevoerd, is de materiele en de rechtspositie met name ook die van de arbeiders belangrijk verbeterd. Maar tegelijkertijd is het grootbedrijf, ook het staatsgrootbedrijf, tot ontwikkeling gekomen met zijn duizenden arbeiders en employé's, en daarmee is het probleem der massificatie ontstaan.

De arbeider — en neem dit maar zeer ruim — is een nummer geworden.

Maar de arbeider is een mens. Een mens met eigen verantwoordelijkheid. Hij is beeldrager Gods. Daar ligt het kernpunt van het sociale vraagstuk in deze tijd.

Dat probleem kan niet door de politiek worden opgelost.

Wetgevende maatregelen helpen hier nooit afdoende.

Het staatssocialisme als geneesmiddel is bovendien erger dan de kwaal. Maar hier ligt wel een taak ook voor de politieke partij.

En daarom zijn wij vóór Bedrijfsorganisatie, vóór ondernemingsraden, vóór sociale verzekering, vóór sociale wetgeving, vóór Bedrijfspensioenfonds.

Het is een fabeltje, dat de Anti-Revolutionaire Partij conservatief zou zijn.

Maar wij zijn tegen het conservatieve staatsocialisme, dat de persoonlijke zelfverantwoordelijkheid doodt en de vrije arbeider het staatslavenjuk oplegt.

De arbeider en zijn recht!

Daar gaat het om!

De democratische contróle waar de Socialisten de mond van vol hebben is maar een doekje voor het bloeden. Wat merken de spoorwegmannen en de mijnwerkers daarvan? Voor hen is de Tweede Kamer wat bij Philips de Raad van Commissarissen is.

Christelijk-sociale politiek!

Dát is punt 4 van ons urgentieprogram.

Dr J. van Baal

NIET DOOR VEEL GEVECHT

maar wel om het Recht

De Anti-revolutionaire partij is een volkspartij. Zij doet altijd weer een appèl op het politieke bewustzijn van heel het volk. En zij vindt haar aanhangers in feite ook in al de geleidingen van ons volk.

De A.R. partij is niet de politieke spreekbuis van een bepaalde kerkelijke groepering of van een of andere maatschappelijke belangengemeenschap, geen kerkelijke- en geen klassepartij. Zij wil de spreekbuis zijn van allen, die in de staatkunde hun houding willen bepalen in gehoorzaamheid aan Gods Woord. De eis daartoe komt tot ieder zonder uitzondering. De A.R. partij kent geen andere begrenzing, dan die van gehoorzaamheid aan de Schrift.

Waar voert deze inleiding ons nu naar toe? Wel, naar het aanstippen van de verhouding van onze partij tot enkele maatschappelijke groeperingen. Wij willen U met een paar van onze kandidaten laten kennismaken: Algera, Van Eysden, Verkerk en Van der Zaal. Wie hun namen noemt, denkt direct aan het zelfstandige kleinbedrijf, aan nering en ambacht, aan het vervoer te water en over de weg, en aan de visserij. Men zou in combinatie hiermee ook nog land- en tuinbouw kunnen noemen, maar de heren Biewenga en Van den Heuvel hebben we een vorige keer al voor laten draven. Daarom nu deze vier.

Zij pleiten dus voor de belangen van het kleine eigen bedrijf. Maar nu onze inleiding. Het is helaas na de oorlog vaak zo geweest, dat wie de grootste mond opzette, het meeste wist te bereiken. Allerlei belangen verdrongen zich rondom een Regering, die graag iedereen te vriend wilde houden. Zo moet het niet. Het kan en mag niet de bedoeling zijn, door een luide keel meer te krijgen, dan recht is, ten koste van anderen. De overheid heeft recht en gerechtigheid te betrachten. Recht — dat is: ieder het zijne.

Daarom doet een Christen niet mee aan belangenpartijen, die zo hard mogelijk naar zichzelf toe trekken en zich niet bekommeren om anderen. Dat is in andere vorm een klassenstrijd. Dat is in strijd met het goddelijk gebod.

Recht en gerechtigheid. Ieder het zijne. De zelfstandigen hebben alle reden gehad, de Regering dit voor te houden. Want de socialistische tendenzen van de na-oorlogse jaren waren niet onduidelijk. Wie herinnert zich niet de worgende greep van de Staat naar het vervoer? Wie weet niet meer van de loodzware last, die de middenstand dreigde te verpletteren?

Daartegen gaat de strijd van de A.R. fractie; daartegen zal, als het nodig blijft, het kwartet, dat wij hier zien, blijven strijden. Niet in materialistische zin, maar in een strijd om recht en billijkheid.

Die strijd is hun niet vreemd. Het is bekend, dat juist de zelfstandige middengroep in onze partij goed vertegenwoordigd is. Hoe komt dat? Het zal wel samenhangen met het feit, dat het Calvinisme altijd drijft tot activiteit, tot noeste, stugge arbeid in het besef van een goddelijke roeping en van een hoge verantwoordelijkheid. Zelfstandigheid en fierheid naast ootmoed en besef van afhankelijkheid. Naast God schipper op m'n schip! Een volk, waarin dat leeft, laat zich niet maken tot instrumenten van een alvermogene staat. Daarvoor komt de A.R. fractie op, voor de vrijheid van arbeid en bedrijf, voor een sociale politiek, gedragen door rechtsbesef, voor de mogelijkheid, als verantwoordelijke mensen te leven. De nood is haar opgelegd.

Van boven naar beneden de heren: H. van Eysden, Ds C. van der Zaal, Mr Dr E. P. Verkerk en Mr J. Algera.

En nu ons viertal. Eerst de heer Algera. Dat is de man van het verkeer en het vervoer. Hij kreeg daar als lid van Gedeputeerde Staten van Friesland mee te maken. En zo kwam die zaak in de Kamer ook bij hem terecht. Het is een zware rit geweest. De ministers — vooral ir Vos — en het departement wilden het stuur steeds naar links trekken. Maar mr Algera trok stevig naar rechts.

We zeggen niet teveel, als we beweren, dat hij voor een heel belangrijk deel de man is geweest, die nog enige vrijheid voor het vervoer heeft over doen blijven. Want hij heeft er slag van door amendementen een wetsontwerp stevig bij te werken. En hij weet van volhouden. Koppig als geen ander. Ja, waar deze Fries dat vandaan heeft, weten we niet.

Ook dr Verkerk heeft iets met het vervoer te maken. Of

iets..... Hij is (al kan hij zelf niet eens rijden) voorzitter van de christelijke organisatie van beroepsvervoerders, die is aangesloten bij de Christelijke Middenstandsbond. Ja, deze levendige burgervader leeft vele levens. Eén bestaan van hem is verbonden met Boskoop, de gemeente, die aan zijn zorgen is toevertrouwd. Maar een ander bestaan is verweven met de Middenstand, die in hem, sinds hij zijn belangen te behartigen kreeg, een warm

pleitbezorger heeft gevonden. Als het goed is, komt de heer Van Eysden hem nu gezelschap houden. Dat is een man uit het vak. Midden uit de Middenstand. Wij kennen hem al uit een brochure, die hij voor onze partij schreef over die Middenstand. En door zijn artikelen erover in ons blad. Hij is dus al een goed ingevoerd „artikel”. Dr Verkerk en hij zullen het samen wel rooien.

Dan ds v. d. Zaal Die brengt ons in de ruimte. De wijde

Versterking van de positie van de Middenstand

De middenstand is de ruggegraat van de maatschappij. Daarin schuilt grote overdrijving, want de arbeiders zijn het niet minder.

Aan die overdrijving hebben wij geen behoefte om toch op versterking van de middenstand aan te dringen. Ook dit is een probleem dat niet door de politiek tot een oplossing kan worden gebracht. Dit is een zaak in de eerste plaats van de middenstanders en van de middenstandsorganisaties zelf. Maar ook in dit geval heeft de politiek er mee te maken, want het is nu eenmaal zo dat de overheid, niet alleen door haar fiscale politiek, maar ook door haar sociaal-economische maatregelen diep in het leven van de middenstand ingrijpt, soms zo diep, dat de middenstand er door in verdrukking komt.

Het schijnt dikwijls of alleen het grootbedrijf voor de productie van betekenis is, en dat er met de middenstandsbedrijven maar zo wat wordt omgesprongen. Die moeten dan maar zien dat zij de strijd om het bestaan volhouden. En als er dan een stuk of wat verdwijnen, dan is dat nog zo erg niet, want daardoor wordt de middenstand gesaneerd.

Daartegen stellen wij dat de middenstand moet worden versterkt.

Door inperking zoveel mogelijk van de overheidsmaatregelen, die de vrijheid van handelen nodeloos beperken. Door vereenvoudiging van de belastingheffing en vooral ook van de sociale verzekering, zodat de middenstander weer middenstander is en niet ook nog administratief ambtenaar in dienst van het rijk. Door vermindering van de belastingdruk zo dat de middenstander zijn eigen zaak op een behoorlijk financiële basis kan vestigen en zo dat sanering door de Overheid overbodig is. Dat is gezonder dan de omgekeerde methode.

Want sociale politiek houdt niet alleen het oog gericht op de arbeider en zijn recht, maar houdt ook rekening met de middenstander en zijn recht.

En nu staat de Heer van Eysden op No. 14 van onze lijst.

Als de Kamer wordt uitgebreid is zijn verkiezing zeker.

Als de Kamer niet wordt uitgebreid is zijn verkiezing mogelijk!

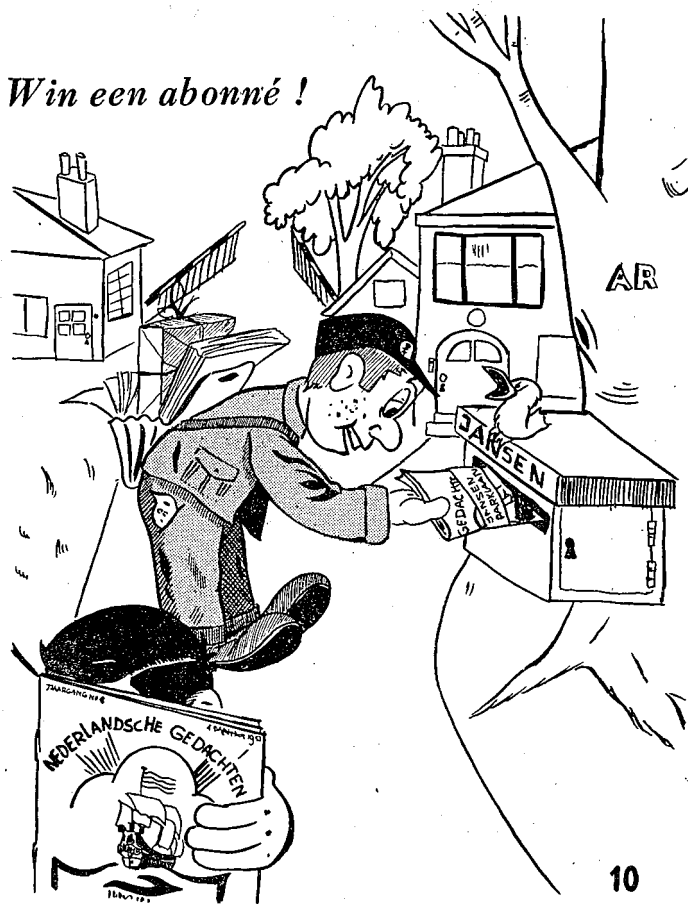
Middenstanders, maakt propaganda onder Uw collega's. Vergooi uw stem niet aan de middenstandspartij. Al brengt deze een man in de Kamer dan betekent dat nog nul komma nul. Want de man staat moederziel alleen en er is niemand die naar hem luistert. Zorgt dat de Heer Van Eysden er komt. Achter hem staat dan een fractie van veertien man. Let' op uw zaak! Versterking van de middenstand!

Dat is punt 5 van ons urgentieprogram.

horizon, de wereld van de mensen op het water. Dat deze emeritus-predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk hen verstaat in hun geestelijke behoeften, het behoeft geen betoog. Dat is ook een belangrijke zaak. Van al onze Kamerleden willen we immers, dat ze zich geestelijk één voelen met het Anti-revolutionaire volk. Maar ds Van der Zaal woonde in Deventer, in Ulrum en nu in Harlingen. Daardoor kent hij ook de stoffelijke noden van het varende volk. Dit was dan iets over de nijvere middengroepen, dat deel van ons volk, waarvan men mag zeggen, dat het een uiterst stabiel element vormt in onze samenleving. Stabiel door een vast geloof en door een sterke traditie. Dat is, wat onze partij ook nodig heeft.

In dat geloof en gedragen door die traditie bouwen wij voort. Voort, ook straks bij de verkiezingen. Dan zal 't waarachtig wel gaan.

Win een abonné !

Wat een mogelijkheden zijn er in deze tijd.

De politieke belangstelling is groot. Iedereen is nieuwsgierig hoe het met de verkiezingen zal gaan. Iedereen beseft juist in deze dagen hoe belangrijk de politiek is. Daarom moet men in deze dagen propaganda maken voor ons kaderblad. Nieuwe abonné's moeten nu worden gewonnen. Dat is een van de kleine dingen die U nu juist kunt doen. Werft een nieuwe lezer!

De abonnementsprijs is f 3.— per jaar.

Program van Actie

Artikel 8

Radio-omroep

Regeling van het radiobestel bij de wet.
Voor deze regeling gelde als richtsnoer:

1. erkenning van het recht van de vrije radio-omroep (ook voor de „wereld-omroep”) en verwerping zowel van de „staatsomroep” als van de „eenheidsomroep”;
2. beschikbaarstelling van zendtijd aan de kerken voor de uitzending van kerkdiensten;
3. bevordering van de samenwerking tussen de erkende omroeporganisaties voor technische en andere algemeen aanvaardbare doeleinden;
4. voor de televisie-uitzendingen worde een overeenkomstige regeling getroffen.

RIEMEN VAN ANDERMANS LEER

Wij moeten de dingen precies zeggen, zoals ze zijn. Daarom zetten we hier twee dingen naast elkaar, die beide voor ons vast staan.

Dat is eerst, dat iedere Regering na de oorlog veel meer geld nodig zou hebben dan voor 1940 het geval was. Ook nu nog. En ook in de komende jaren. Denk maar even aan wat er nodig is voor de opbouw van een behoorlijke strijdmacht. Daar willen we graag zonder mopperen voor offeren. Want al te grote zuinigheid nú zou ons straks lelijk kunnen bezuren.

Maar nu punt twee. Dat is, dat het toch wel een heel beetje minder zou kunnen. Dat staat voor ons ook vast.

De belasting is voor veel mensen, die hard moeten en willen werken voor hun boterham en die het geld niet over de balk kunnen en niet willen gooien, een verschrikking. Zij liggen er wakker van. Zij zien die belasting als een aanslag op hun bestaan. En daarom als een stuk onrecht. Laten we daar niet licht over denken.

Wie met geld, dat met zoveel moeite en zorg wordt opgebracht, niet uiterst zuinig omgaat, handelt onfatsoenlijk of, erger nog, immoreel. En het erge is, dat eigenlijk iedere belastingbetaler in zijn hart overtuigd is, dat het wel zuiniger kan. Daarom wekt dit beleid zo zijn verontwaardiging op. De overheid snijdt brede riemen van andermans leer.

Onze fractie heeft tot de minister van Financiën gezegd: „Uw controlesysteem, dat veel geld kost, bevordert niet de zuinigheid op de departementen, maar werkt net averechts: het werkt verhoging van de uitgaven in de hand”. En onze mensen hebben telkens weer aangedrongen op beperking van de overheidsuitgaven.

Maar steeds was het nul op het request. Want de socialistenvinden, dat de overheid het maar voor het nemen heeft. In 1951 brachten de belastingen in elk geval enkele honderden miljoenen meer op dan geraamd was. En toch eiste de minister halverwege het jaar, toen al wel duidelijk was, dat de schatkist niet te kort zou komen, het volle pond van de belastingverhoging. Dat ging toen ten koste van veel kleine mensen, die er al zwaar onder zitten. Maar de socialistenzeggen: Meer, meer, meer.....

Ons program zegt: daadwerkelijke versobering. Ja, let ook op dat eerste woord. Geen bezuiniging op papier. Die heeft minister Lieftinck wel eens gepresteerd. Geen zogenaamde versobering, door verschuiving van de lasten naar de toekomst. Die is aan de orde van de dag geweest. Nee, geen schijnvertoning, maar daadwerkelijke versobering bij de rijksdiensten. En inkrimping van het overheidsapparaat. Dat kan en dus moet het.

En dan, als gevolg daarvan, zal het mogelijk moeten zijn, ook de ergste belastingdruk te verlichten. En het ergst is die belastingdruk, die de kracht van ons volk ondermijnt. Die het sparen belemmert, de particuliere eigendom tot een lege huls maakt en de ondernemingslust uitdooft.

Ons volk wil werken. Hard werken, zoals dat zeker een verarmd volk betaamt. Maar het wil ook vrucht zien op zijn arbeid.

DUIDELIJK DOEL EN VASTE KOERS

De heer Oud, de voorman van de V.V.D., is onlangs al op het verkiezingspad gegaan. Zijn rede was geheel in de toon, waarin hij de laatste tijd pleegt te spreken. Wij zouden hem, om inhoud en toon van zijn redevoeringen te typeren, een prachtige leuze aan de hand kunnen doen — zij het niet geheel origineel. Het program van de V.V.D. bij de verkiezingen van 1952 zou men het best kunnen aanduiden met de leuze: Het roer moet om!

De heer Oud zal deze leuze wel niet gebruiken. Daar zal hij dan wel zijn redenen voor hebben.

Het paradepaard van de heer Oud heet nu: derde macht. Dat is een beetje onheus. Ieder mag natuurlijk de leuze kiezen, die hem goeddunkt. Maar met die derde macht betreft de V.V.D. ons min of meer bij haar verkiezingsstrijd.

Als mr Oud bedoelt te zeggen, dat de rooms-rode overheersing een ramp voor ons land geweest is, dan kunnen we dat begrijpen. Als hij daartegen stelling wil nemen, als het moet onwrikbaar sterk, wel..... op dat punt kan mr Oud misschien van de A.R. iets leren.

Toen die rooms-rode samenwerking tot stand kwam was mr Oud lid van de Partij van de Arbeid. Toen marcheerde hij dus zelf mee achter de rode vaan. Maar in 1947 brak hij daarmee en begon hij zijn veldtocht tegen rooms-rood. In 1948 stapte mr Oud echter weer in het rooms-rode bootje. Hij hielp zelfs de souvereiniteit overdragen. Maar in 1950 stapte hij er weer uit. Opnieuw ging hij in de oppositie.

Het kabinet viel. En het kabinet keerde terug. En weer deed mr Oud mee. Ditmaal nog korter. Thans is hij voor de derde maal op het oorlogspad tegen rooms-rood. Het lieve vaderland volgt met spanning de capriolen van de heer Oud. Er is in de afgelopen jaren al een derde macht geweest. De A.R. partij heeft consequent — zij het dan op grond van haar beginsel en haar program — zich tegen de rooms-rode politiek verzet, waar dat nodig was. Als de heer Oud dit wil, laat hij zijn mensen adviseren op de A.R.-lijst te stemmen. Dan weten ze, waar ze aan toe zijn.....

Voor ons is de zaak heel eenvoudig.

Punt één is, dat liberalen en anti-revolutionairen in hun politiek uitgaan van een fundamenteel tegengesteld uitgangspunt. Van vermenging kan geen sprake zijn.

Inderdaad zien wij — met de V.V.D. — in de socialistische geest der eeuw, in de neiging tot staatsoverwoekering, het grote gevaar van deze tijd. Dat bij deze negatieve overeenstemming ook een positieve eensgezindheid komt, daarover kan op belangrijke punten twijfel bestaan of nog sterker: dat is lang niet altijd het geval.

Voorts ontkennen wij niet, dat er op bepaalde punten de mogelijkheid bestaat één lijn te trekken en daardoor wederzijds de positie te versterken. Maar de ervaring van de laatste jaren heeft geleerd, dat de A.R. partij er goed aan zal doen zelfstandig haar houding te bepalen.

Wij moeten in geen schuitje gaan zitten, waarin wij (en anderen) niet van heler harte kunnen meevaren. Het doel en de route moeten van te voren goed zijn vastgesteld. Want van tussentijdse ontscheppingen houden wij niet.

Wanneer U dit blad hebt
gelezen, geeft het
dan aan anderen door ●

Ook dat is Propaganda

Dit is het gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, vanaf het Binnenhof gezien. Zullen daar straks 100 of 150 volksvertegenwoordigers vergaderen? Nu bestaat daarover nog geen zekerheid al heeft de Eerste Kamer dit gedeelte van de Grondwetsherziening niet verworpen. Maar of straks de vereiste 2/3 meerderheid zal worden verkregen, moet nog worden afgewacht.

Program van Actie

Artikel 9

Justitie

1. De organisatie zij berekend op de voorkoming van wanordelijkheden, en op, indien nodig, de snelle en besliste bedwinging daarvan.
2. Verhoging van de maximum-straffen op oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de veiligheid van de Staat.
3. Aanvulling van de wettelijke bepalingen inzake de echtscheiding ter voorkoming van lichtvaardige echtscheidingen en ter beteugeling van de leugenachtige praktijken, om, met behulp van een niet-weersproken beschuldiging van een der beide echtgenoten, tot huwelijksontbinding met wederzijds goedvinden te geraken.
4. Bestrijding van de speelwoede en van de hazardspelen door straffe handhaving van de daarop betrekking hebbende wettelijke voorschriften en verscherping daarvan.
5. Versterking van de rechtszekerheid door herziening van de wettelijke bepalingen betreffende het ontslag bij arbeidsovereenkomsten.

Woningbouw

Voor de oorlog hadden wij te kampen met het werkloosheidsvraagstuk. Duizenden handen vroegen werk en er was geen werk. Na de oorlog stonden wij voor het vraagstuk van de woningbouw. Tijdens de oorlog werd er praktisch niet gebouwd. Wel werden duizenden woningen vernietigd en verwoest. Daardoor ontstond de woningnood. Er waren rond 200.000 woningen te weinig op een totaal van rond 2.000.000 woningen. Intussen neemt de bevolking jaar op jaar toe. Per jaar werden er 80.000 huwelijken gesloten. Met de bouw van 50.000 woningen per jaar, vangen wij de jaarlijkse nieuwe behoefte op. Maar er is meer nodig om de woningnood op te heffen.

De Anti-Revolutionaire Partij heeft er voortdurend op gehamerd dat de Regering toch alles zou doen wat mogelijk was. Zij heeft haar medewerking gegeven, maar het beleid van de Regering was fundamenteel verkeerd.

In de woningbouwpolitiek voerde de socialistische gedachtegang de boventoon. Hier werd de geleide economie zo consequent mogelijk toegepast.

Bijna alle partijen zeggen in haar programma's van actie dat maatregelen moeten worden getroffen om het bezit van een eigen huis te bevorderen. Momenteel is de situatie zo, dat rond 28 % van de huizen door eigenaars wordt bewoond. Maar na de oorlog is deze ontwikkeling niet bevorderd.

Integendeel, zij is geremd.

En dat komt omdat de particuliere woningbouw praktisch onmogelijk is.

Ook daarom moet het woningbouwbeleid worden omgebogen.

Aan dat woningbouwbeleid moeten weer gezonde en goede beginselen ten grondslag worden gelegd en wel zo dat het volk weer zelf bouwen kan. Daarom is nodig dat het volk weer leert sparen voor een eigen woning.

Langs de weg van het staats-socialisme komen wij er niet.

Dan worden er niet genoeg woningen gebouwd en komt het probleem van de woningnood niet tot een oplossing. Maar dan komt er ook van het eigen bezit van een woning niets terecht en zeker niet voor de arbeider.

Ook op dit terrein is er voor de Anti-Revolutionaire politiek veel te doen. De woningnood is staatsvijand no. 1.

Dit is punt 6 van ons urgentieprogramma.

ferme emigratie nog maar een deel van de bevolkingstoename ongedaan maakt. Er komen dus meer mensen. Er moeten meer monden opgehouden worden. Er moet voor meer handen werk zijn.

Het is natuurlijk niet gemakkelijk, precies aan te geven, hoeveel mensen van jaar tot jaar in het arbeidsproces moeten worden opgenomen, hoeveel huisvaders om werk vragen. De cijfers daarover lopen sterk uiteen.

Zeker is, dat er meer werkgelegenheid zal moeten zijn. Want het streven moet zijn, dat ieder, die werken wil en kan, ook arbeid vindt. Dat vraagt de Schrift.

En heeft nu de overheid een taak daarbij? Zonder twijfel. Laten we maar een paar dingen noemen. De werkgelegenheid wordt het beste uitgebreid, wanneer er in het volk een gezonde ondernemingslust bestaat. Dat is de meest natuurlijke weg. Men kan wel — met overheidsgeld — een groot bedrijf uit de grond stampen, maar dat is kunstmatig en gevaarlijk. De ervaringen van de laatste tijd hebben dat bewezen.

Neen, ondernemingslust; een gezonde, natuurlijke groei van bestaande bedrijven.

Maar dan zal de overheid die ondernemingslust niet moeten dempen — door de goede kansen af te romen, door enorme belastingdruk en de kwade kansen aan de ondernemer te gunnen. Dan zal de overheid niet door zware belastingen de financiën, nodig voor uitbreiding, moeten wegzuigen.

Een andere taak: goede verbindingen lokken altijd industrie en bedrijvigheid aan. Door goede waterwegen, verkeerswegen en andere verbindingen zal de overheid dus in gebieden, die daarvoor in aanmerking komen, een gunstige situatie moeten scheppen.

Zo is er meer. De kern is, dat de overheid bij haar beleid met dit punt terdege rekening houdt.

En dan: het socialisme met zijn centralisatiezucht en zijn belastingwellust blijkt een hevige belemmering te zijn om tot een gezonde uitbreiding van de werkgelegenheid te komen. Dat is bepaald on sociaal.

Uitbreiding van de werkgelegenheid.

Dit is punt 7 van ons urgentieprogramma.

Program van Actie

Artikel 10

Zondagsrust

Werk voor vele handen

Punt zeven. Uitbreiding van de werkgelegenheid.

Urgent? Niet zo zuinig.

Daarbij denken we nog niet eens zozeer aan de 166.000 werklozen, die er deze winter waren.

Dat is op zichzelf erg genoeg. En dat te meer, omdat die werkloosheid toch wel mee het gevolg is geweest van de politiek der Regering. De investeringen moesten beperkt worden, riepen de socialistische luide. De ondernemers moesten hun tol betalen aan de versobering. Er werd gewaarschuwd: „Dit zal de arbeiders veel meer treffen dan de ondernemers”. Maar het moest. En de Regering deed het zo fors, dat de gevreesde vijand zijn kop opstak: ontslag, werkloosheid. Men heeft intussen geprobeerd deze fout te herstellen. Maar het bedrijfsleven is geen auto, zoals de socialist vaak schijnt te menen: Wat meer gas, en hij loopt harder. Fouten werken na, het herstel kost tijd.

Naast deze nood van dit ogenblik is er echter een blijvende omstandigheid. Het Nederlandse volk is gelukkig een gezond, een levend volk. Er zit groei in. Zoveel groei, dat zelfs een

1. In de nieuwe Zondagswet worde het Christelijk karakter van de Zondag erkend en de Zondagsrust zo algemeen als mogelijk is verzekerd. Alle niet-noodzakelijke Zondagsarbeid in publieke diensten (waaronder in dit verband mede worden gerekend „Oorlog” en „Marine”), in publieke en particuliere ondernemingen worde verboden.

2. De diensten van alle openbare middelen van vervoer worden op Zondag, zoveel als doenlijk is, beperkt.

3. Uitbreiding van de Zondagsarbeid uit economische overwegingen worde niet toegelaten.

4. Er dient naar te worden gestreefd, dat het personeel, hetwelk Zondagsarbeid moet verrichten, tenminste om de veertien dagen een vrije Zondag heeft.

5. Krachtig worde bevorderd, dat sportwedstrijden niet meer op Zondag plaats hebben.

Beperking van Overheidsuitgaven

Nooit heeft de Minister van Financiën over zoveel miljoenen en milliarden de beschikking gehad als in de periode van 1945 tot 1952. Wie er na de oorlog ook arm was, de Staat der Nederlanden niet.

Maar nu leeft in brede kringen van ons volk de overtuiging dat het ook met minder zou kunnen. De overheidsuitgaven zijn te hoog. Bezuinigingen zijn nodig. Wat is de feitelijke bezuiniging? Het komt hier op neer, dat gelden, die tot nog toe in de overheids sfeer worden uitgegeven weer beschikbaar komen om door het volk te worden uitgegeven. Wie daarom pleit voor beperking van de overheidsuitgaven, pleit tevens voor de bevordering van de volkswerkzaamheid.

De belastingdruk is veel te zwaar.

De Anti-Revolutionaire Partij streeft naar verlaging van de belastingen om daardoor het volk weer in staat te stellen eigen activiteit te ontplooiën. De veel te zware belastingdruk werkt moordend voor alle particulier initiatief. Hoe hoger de belastingen worden, hoe minder het volk doen kan.

Hier dreigt een ontzaglijk gevaar.

Want langs de weg van de belastingheffing wordt het Staats-socialisme doorgevoerd. De staat wordt de grote financiële macht. Door zijn financieel geweld gaat hij het gehele leven beheersen en controleren. Er kan niets meer gebeuren zonder de goedkeuring en de medewerking van de staat.

De bouw van militaire tehuizen is door vrijwillige werkzaamheid niet meer te financieren. De televisie kan niet zonder overheidssteun. Zo gaat het met alles. Maar daarom moeten wij een open oog hebben voor de gevaren die hier dreigen. De belastingen moeten omlaag om het staats-socialisme te weerstaan.

Dat is punt 8 van het urgentieprogramma.

Program van Actie

Artikel 11

Woningbouw

1. De bouw van woningen, in het bijzonder van arbeiderswoningen, behoort, gelet op de schrijnende woningnood en de hoge waarde van een gezond gezinsleven, in het snelst mogelijke tempo te worden voortgezet. Gestreefd dient te worden naar een productie van tenminste 50.000 woningen per jaar, waarbij op voldoende wijze wordt rekening gehouden met de behoefte aan woningen voor grote gezinnen. Door middel van bijzondere voorzieningen worde de financiering van deze bouw gewaarborgd, zonder daarvoor over te gaan tot de uitgifte van premieleningen.
2. De regeling „Premiebouw 1950” worde op zodanige wijze hierzien, dat de particuliere woningbouw beter dan thans mogelijk is tot ontwikkeling kan komen.
3. De bouw van „woningwetwoningen” geschiede zoveel doenlijk door woningbouwverenigingen. Achterstelling van protestants-christelijke woningbouwverenigingen worde geweerd.
4. Voorzieningen worden getroffen, waardoor met Rijkssteun gebouwde woningen langs de weg van afbetaling in eigendom kunnen overgaan aan de bewoners.
5. Een redelijke verhouding tussen kostprijs en huuropbrengst dient geleidelijk tot stand te worden gebracht, zo nodig gepaard gaande met looncompensatie.

A.R.

en S.G.P.!

Daar staat naast en somtijds tegenover de A.R. Partij een kleine geestverwante partij — de S.G.P. Daar is in de verhouding tussen die twee een wijziging ten goede ingetreden, niet in die zin dat de S.G.P. haar bestaansrecht niet blijft gronden op het steeds naar voren brengen van wat verdeelt maar wel in zoverre dat, voorzover er geen directe aanleiding toe is, beide partijen elkander voor het oog van de gemeenschappelijke tegenstander niet meer plegen te lijf te gaan.

Over blijft echter de bitterheid van de scheiding en de onmogelijkheid, voor zover wij kunnen zien om die scheiding op te heffen.

Er zijn nl. verschillen, die nog open staan. Ik noem ter beperking een viertal punten uit de redevoering, welke Ds Zandt bij de algemene beschouwingen van de rijksbegroting 1951 heeft gehouden.

De Anti-Revolutionairen hebben niet gelezen het opschrift boven de Verenigde Naties: „Méné, méné, tékel upharsin!” Ds Zandt vergist zich: er staat iets anders boven de Verenigde Naties, niet onmiddellijk zichtbaar onder de humanistische verf, maar toch flonkerend voor wie lezen kan „Van het einde des lands roep ik”!

In het streven naar een volkenorganisatie speelt ook het heimwee naar recht — al is dat veelal afgevlakt tot voorkoming of ophouden van oorlogsgeweld.

Dat de practijk zo teleurstellend is, verandert niets aan het ideaal der gemeenschap, dat uiteindelijk alleen in het Christendom gegrond is.

De A.R., zegt Ds Zandt, schieten tekort in de bestrijding van de propaganda van ongelooft en revolutie. Dit is niet in die vorm juist, er is nog een strafwet tegen excessen, doch Willem van Oranje heeft 80 jaar gestreden tegen gewetensdwang en de A.R. Partij heeft die strijd verstaan en begrepen; voor 1940, van 1940—'45 en daarna.

Afgedankte soldeniers zijt gij, zegt de woordvoerder der S.G.P., ik heb u het wel voorspeld bij de coalitie.

Dat is een merkwaardige uitlating voor wie de coalitie niet begeert, niet dat men vreugde bedrijft over het beëindigen der coalitie, maar wel over de daarmee gepaard gaande verminderde invloed van Prot. Chr. beginselen.

Waarschijnlijk is de uitdrukking „afgedankte soldeniers” gebezigd als aanloop voor het scheppen van één grote Protestantse Partij. Die Partij komt echter niet in het geding, zolang niet vaststaat wat onder artikel 36 der Geloofsbelijdenis — het gemeenschappelijk verenigingspunt — moet worden verstaan.

De uitvoering van wat in dit artikel wordt gesteld is geen zaak van de overheid — dat zegt Ds Zandt wel, doch dat is onjuist. Want waar zou de overheid het licht vandaan moeten halen.

De verhouding tussen A.R. Partij en S.G.P. wordt bepaald door werkelijke verschilpunten t.a.v. de geestelijke vrijheid doch wordt vertroebeld door een onzuivere stellingname en ongefundeerde algemeenheden. Het is te hopen dat er geen nieuwe oorlog nodig is om onnodige ballast over boord te gooien en tot het inzicht te komen dat Christelijke politiek het best omschreven kan worden door verantwoordelijkheidspolitiek. Verantwoordelijkheid ten aanzien van de splitsing, verantwoordelijkheid ten aanzien van het optreden en verantwoordelijkheid ten aanzien van verdergaande vervreemding.

VERKERK.

Vergaderingen

Dr Schouten spreekt in deze verkiezingscampagne in alle Kamerkieskringen. Wij wekken nogmaals alle Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen op deze vergaderingen bij te wonen.

- Maandag 26 Mei, **Amsterdam**, Grote Zaal Krasnapolsky, 8 uur.
 Dinsdag 27 Mei, **Oostburg**, Gebouw, 7 uur.
 Woensdag 28 Mei, **Zierikzee**, Huis van Nassau, 8 uur.
 Donderdag 29 Mei, **Dordrecht**, Gebouw Kunstmin, 8 uur.
 Zaterdag 31 Mei, **Breda**, Concordia, 3 uur.
 Dinsdag 3 Juni, **Utrecht**, Tivoli, 8 uur.
 Woensdag 4 Juni, **Wijk en Aalburg**
 Donderdag 5 Juni, **Waalwijk**.
 Vrijdag 6 Juni, **Grotestad**, Geref. kerk, 2 uur.
 Vrijdag 6 Juni, **Stadskanaal**, Geref. kerk 7.30 uur.
 Maandag 9 Juni, **Harderwijk**, Geref. kerk, Stationslaan, 8 uur.
 Dinsdag 10 Juni, **Apeldoorn**, Westerkerk, Brinklaan, 8 uur.
 Woensdag 11 Juni, **Aalten**, Geb. Irene, Hoogstraat, 7.30 uur.
 Donderdag 12 Juni, **Tiel**, Gustaaf Adolf Gebouw, 8 uur.
 Vrijdag 13 Juni, **Alkmaar**, Stedelijke Muziektuin, 7.30 uur.
 Zaterdag 14 Juni, **Hilversum**, Openluchtmeeting, 7.30 uur.
 Maandag 16 Juni, **Zaandam**, Geref. kerk, Spoorstr., 7.30 uur.
 Dinsdag 17 Juni, **Haarlem**, Grote Zaal Bavo, 8 uur.
 Woensdag 18 Juni, **Venlo**, Zaal Venlona, 8 uur.
 Donderdag 19 Juni, **Trebeek**, Jeugdhuis, 7.15 uur.
 Vrijdag 20 Juni, **Meppel**
 Zaterdag 21 Juni, **Leiden**, Stadsgehoorzaal, 8 uur.
 Maandag 23 Juni, **Emmen**.

Program van Actie

Artikel 12

SOCIALE VOORZIENINGEN

1. Bevordering van bedrijfsgewijze regelingen voor oudersdomspensioen.
2. Herziening van de Invaliditeits- en de Ouderdomswet, mede ter vervanging van de Noodwet-Ouderdomsvoorziening. Regeling van de Ouderdomsvoorziening van de daarvoor in aanmerking komende groepen van zelfstandigen op de grondslag van de verzekeringsgedachte. Indien dit mogelijk blijkt, worde uitvoering gegeven aan de grondlijnen van het plan, dat het C.N.V. in samenwerking met andere Vakcentrale's te dezer zake heeft aanhangig gemaakt.
3. Vereenvoudiging van de organisatie en de uitvoering van de sociale verzekeringswetgeving.
4. Genoegzame subsidieverlening voor de instandhouding en de oprichting van particuliere bureaux voor beroepskeuze.
5. Bevordering van de oplossing van het blindenvraagstuk.
6. Steun worde geboden aan de particuliere arbeid, welke de geestelijke en lichamelijke volksgezondheid dient. Het Regeringsbeleid zij gericht op de uitbrei-

ding van de particuliere ziekenhuizen, in het bijzonder op de toeneming van het aantal en van de capaciteit der Protestants-Christelijke ziekenhuizen, gelet op de achterstand terzake.

7. In overweging worde genomen de vraag, of ten aanzien van de loonvorming meer vrijheid voor het bedrijfstaksgewijze overleg dan er thans bestaat aanbeveling verdient.
8. De Regering bevordere de emigratie op een verantwoorde wijze. Zij betrekke in al haar arbeid te dezer zake de nationale emigratie-verenigingen, en late die arbeid zoveel mogelijk aan deze verenigingen over.

Artikel 13

ARBEIDSWETGEVING

1. Volledige inwerkingtreding van de Arbeidswet, zodat ook zij van toepassing wordt ten aanzien van die groepen, waarvoor haar invoering is opgeschort.
2. Totstandkoming van wettelijke voorschriften ter regeling van de arbeidsduur in de landbouw.
3. Beperking van de vergunningen voor continu-arbeid tot het strikt noodzakelijke.
4. Wettelijke regeling van de jaarlijkse vakantie voor het personeel in dienst van het particuliere bedrijfsleven.

HAAK IN

KEES KOOLE.

De grote dag voor alle Antirevolutionairen, de deputatenvergadering, behoort weer tot het verleden. Het was als vanouds een grootse en tot activiteit dwingende manifestatie, wat men uit de persverslagen kan afleiden. De deputatenrede van onze huidige grand-old-man Dr J. Schouten kan men zonder enig voorbehoud op hetzelfde hoge niveau rangschikken als die van zijn prominente voorgangers.

Er was luttel gekrakeel, doch verschil van mening in een democratische partij is gezond en heeft ook zeker geen arbreek gedaan aan onze eenheid, welke is gesmeed door de gouden draad der liefde in Christus en die daarom nooit mag breken.

De deputatenvergadering is de vergadering bestemd voor de afgevaardigden der kiesverenigingen. Onder deze afgevaardigden waren er echter velen, die ook in de Arjos een rol spelen. De jongeren waren dus goed vertegenwoordigd.

* * *

De grote dag voor ons ligt nog in het verschiet. D.V. 21 Juni is onze toogdag. Dan trekt de calvinistische jeugd naar Den Haag om te getuigen. Met opzet spreek ik hier van calvinistische en niet van A.R. jeugd, opdat men wel versta, dat dit nu niet een uitstapje mag worden voor de geselecteerde

groep van Arjos-leden. Neen, de gehele Protestants-Christelijke jeugd zij hierbij opgewekt die dag te getuigen. U zult wel denken: weer dat woordje getuigen, maar juist op dit getuigen wil ik de klemtoon leggen. Was de deputatenvergadering slechts een interne, in hoofdzaak zakelijke, bijeenkomst, onze toogdag is dat niet. Daar zullen jongeren komen, die aan de buitenwereld tonen, dat God ook in de politiek hun enige leidsman is. Jongeren, die tegenover de schimpscheuten op onze partij en de lauwen en afvalligen van Christelijken huize zullen laten zien, dat het niet slechts de „oudjes" zijn, die anti-revolutionair denken, maar dat er in ons land een grote, krachtige en gezonde jeugd is, die ook voor haar beslissingen op politiek terrein wil uitgaan van haar geloof in God. Hoe groter de opkomst is en hoe massaler de stoet op het Lange Voorhout zal zijn, des te meer indruk zal ons getuigenis maken.

Natuurlijk mag dit geen krachtsvertoning worden in wereldse zin. Toch mogen wij dankbaar zijn, wanneer een grote menigte op deze eerste dag van de Zomer 1952, haar Christus belijdt. Dr Kuyper heeft ons er bij herhaling op gewezen, dat wij niet slechts Calvinisten moeten zijn, zonder meer, maar dat wij ook moeten tonen, dat wij het zijn.

Deze menigte mag niet beperkt blijven tot een groepje van 6000 Arjos-leden. Wat dan? Wel, iedere jongere, die zijn Christenplicht in dezen verstaat, behoort in Den Haag acte de

présence te geven. Mocht de vele studie, de andere verenigingen, de drukke verkering of wat dies meer zij, als excuus gebruikt worden voor het niet bezoeken der Arjos-clubs, men kan deze argumenten zeker niet gebruiken als alibi voor deze ene Zaterdag. Men zette persoonlijke genoegens één vrije Zaterdagmiddag opzij en stelle zich beschikbaar voor uitdraging van beginselen der Christelijke Politiek.

* * *

Deze bustocht naar de Hofstad kost geld. Sommige jongeren, die niet bij machte zijn dit zelf te betalen, zullen zeker niet te vergeefs bij hun ouders aankloppen voor een offer.

Actieve Arjosieten aan de slag, bezoek J.V., M.V. en Gemengde Verenigingen, spreek met vrienden over deze toogdag. Studenten-leden (hoe gering is Uw aantal — hoe is dat mogelijk, was Kuyper niet de man van de V.U. en de A.R. beide?) spoor Uw medestudenten aan ook te gaan. Dominee maak een beetje propaganda, het kan zo gemakkelijk bijv. op catechisatie. Waar geen Arjos is zorgt de Kiesvereniging ter plaatse natuurlijk voor een bus vol met jongeren. Ouders, ook u kunt veel doen! Ieder heeft hier een taak, als ieder zijn best doet, komt het dik voor elkaar.

Een slotte een woord tot de Amsterdammers in het bijzonder. Rotterdam heeft al bijna 20 bussen vol. Daar mogen wij Amsterdammers niet voor onder doen. Zonder origineel te willen zijn, zeg ik met Johan Bodegraven:

HAAK IN!

Program van Actie

Artikel 14

Landbouw

- Ook bij het landbouwbeleid worde uitgegaan van de eigen verantwoordelijkheid en taak van de ondernemer, en van de waarde, welke een gezonde positie van de land- en tuinbouw heeft voor een evenwichtige ontwikkeling van ons volksleven. Bedacht worde, dat de land- en tuinbouwproductie, vergeleken bij die van de industrie, inelastisch is, voor de kosten van het levensonderhoud in het binnenland een grote betekenis heeft, en in belangrijke mate bijdraagt ten gunste van onze handels- en betalingsbalans.
- Indien van Regeringswege moet worden overgegaan tot vaststelling van prijzen voor land- en tuinbouwproducten, of tot het indirect invloed oefenen op het binnenlandse prijsverloop dezer producten, behoren deze maatregelen niet te berusten op de gedachte, dat aan iedere ondernemer een bepaald inkomen moet worden toegekend, maar op een verantwoorde kostprijsberekening, welke een lonende bedrijfsuitkomst voor land- en tuinbouw mogelijk maakt, en tevens een loonpeil in die bedrijfstakken, hetwelk gelijk is aan dat voor gelijkwaardige industrie-arbeid.
- Versterking van de bestaanspositie van het kleine land- en tuinbouwbedrijf.
- Uitbreiding van de oppervlakte cultuurgrond door bevordering en voortzetting van ontginning, droogmaking, inpoldering — in het bijzonder in het gebied van de voormalige Zuiderzee — en landaanwinning.
- Verbetering van de voorwaarden voor economische grond-exploitatie door technische voorlichting, proefcultures, grondverbetering, ruilverkaveling, afwatering, goede verbindingswegen te water en te land enz.
- Maatregelen inzake de grond- en pachtprizen dienen gericht te zijn zowel op een redelijk rendement voor de grondeigenaar als op een redelijk lonende exploitatie voor de grondgebruiker. Het gebruik van goede cultuurgrond voor andere dan landbouw-doeleinden dient, gelet op de schaarste aan cultuurgrond, tot het noodzakelijke minimum te worden beperkt.
- Herziening van de Landarbeiderswet, opdat deze worde aangepast aan de gestegen bouwkosten.
- Bevordering van de bosexploitaties en van de instandhouding van natuurmonumenten.

DE HOFSTAD WACHT U

Heeft een massale propaganda-actie als beoogd wordt met onze verkiezings-meeting te 's-Gravenhage zin?

Dat is een vraag, die sommigen onder ons zich wel eens stellen.

In onze mening, dat die vraag met een volmondig ja kan en moet worden beantwoord, werden wij één dezer dagen wel zeer versterkt. In een gesprek met een op kerkelijk terrein zeer meelevend geestverwant man stelde deze ons n.l. plotseling de vraag: Op wie moet ik eigenlijk stemmen?

Uit deze vraag bleek ons dat de steller ervan volkomen onkundig was van de actuele politieke verhoudingen. Dit was een overigens meelevend man, die echter hoofdzakelijk als gevolg van zijn beroepsbezigheden politiek aan de kant was komen te staan.

Als het zo is met nog wel meelevende mensen, dan kunnen we zeker geen enkele optimistische verwachting koesteren ten aanzien van die grote groep van kiezers, die wij plegen aan te duiden met de term: **politiek indifferent**. Die groep is zeer groot in aantal. Het aantal is zeker groter dan de som van de geheide socialisten, de geheide K.V.P.-ers, de geheide Anti-revolutionairen enz. enz. 't Is een veeg teken voor onze democratie, maar het is nu eenmaal zo en wij hebben in onze propaganda en in onze propagandamethoden daarmee rekening te houden.

Trouwens, deze situatie houdt ook mogelijkheden in zich, want onder deze groep kiezers zitten ook vele potentiële stemmers op onze lijsten. Vandaar dat het zin heeft overal duidelijke platen met ons lijstnummer en de naam van de lijst-aanvoerder op te plakken. Vandaar dat het in vermenigvuldigde mate — vooral

wegens het grote psychologische effect — zin heeft een grootscheepse meeting te organiseren, als de Arjos op 21 Juni hoopt te doen.

Het heeft zin! Daarom doen wij, jonge Anti-revolutionairen, dit! En wij bewijzen daarmede de Antirevolutionaire Partij en in die partij ons land en volk een grote dienst!!!

GEEN ARJOSLID BLIJVE ACHTER !!

Nog enkele voorschriften

De clubs en geestverwante jeugdorganisatie zullen nog uitvoerig over de toogdag worden ingelicht per circulaire. Ook op deze plaats willen wij echter nog op enkele dingen wijzen.

Een vlotte afwerking van alle punten van het programma is zeer gewenst. Als doorgewinterde vergaderingsmaniakken zegt U nu natuurlijk meteen: Ja, daar hebben wij niets mee te maken, dat is de zaak van de voorzitter.

Tot op zekere hoogte is dat natuurlijk waar, maar ook de meest punctuele voorzitter kan niet op tijd klaar komen wanneer de deelnemers niet op tijd komen en door zich niet aan de aanwijzingen te houden de afwerking van het programma vertragen.

Wij willen er daarom bij U zeer ernstig op aandringen:

1e. als 't enigszins kan (en als de wil er is kan er heel veel) **vóór half drie** Uw plaatsen in de Houtrusthallen in te nemen. Wij moeten precies drie uur kunnen beginnen.

2e. nauwgezet en steeds onmiddellijk te handelen volgens de aanwijzingen van de leden der Haagse regelingscommissie. **Gehoorzaamheid aan het bevoegde gezag** is een schone zaak. Zorgt er voor dat

we geen moeilijkheden krijgen met de Haagse politie. Voert daarom alleen die leuzen mee, die wij in onze circulaire d.d. 27 Maart hebben vermeld. We zullen ze hier nog weer eens laten volgen: Pro Religioni et Libertate. Tegen de Revolutie het Evangelie. Maakt geen fouten, stemt Jan Schouten. Ambon en de Ambonezen roepen om recht. Nieuw-Guinea blijve Nederlands, in het belang van zijn bevolking. Geen staatsarmenzorg, maar sociaal recht. Geen staatsvoogdij, maar 'n vrije maatschappij. Erkenning van de grote betekenis van de middenstand voor maatschappij en staat. Voor gezag en vrijheid, voor vrede en recht. Ook goed zijn — wij hebben die leuzen nog niet genoemd —: Stemt Schouten, Stemt Anti-revolutionair. Het roer moet om. Je Maintiendrai. In der Gherechtigheid. **Secretarissen van provinciale en stedelijke verbanden** geeft nu spoedig aan de secretaris van de Nationale Organisatie op met hoeveel bussen uit Uw provincie (stad) de tocht naar Den Haag zal worden gemaakt.

De toegangskaarten zijn verkrijgbaar bij de Anti-revolutionaire Partij Dr Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage. Bestellingen gaarne door overschrijving van het verschuldigde bedrag op girorekening No. 89 673.

VOORTVAREN

Er zijn clubs, die uit ons indertijd gedaan verzoek om omstreeks 20 April aan het secretariaat mee te delen hoeveel bussen er uit iedere provincie naar Den Haag zullen komen, afleiden, dat nu geen bustochten meer kunnen worden georganiseerd. **Dat is een misverstand!**

Het parool is: **Voortvaren** met het organiseren van tochten per bus, per trein, per fiets, enz., enz.

Op 21 Juni moet in Den Haag het anti-revolutionaire element domineren!!

Weest bewust Protestant

Geeft en vraagt als geschenk een **Hugenotenkruis. Herkenningsteken van Reformatorisch Christendom**

Maar een van **Adm. Kerkewerk Kerkrade. Want dan steunt ge Prot. Opbouw-werk in Limburg**

Een hanger		Een broche	
in zilver kost	f 5.75	in zilver kost	f 6.25
in verzilverd	f 2.75	in verzilverd	f 3.25
in goud	f 50.—	in goud	f 51.—
in verguld	f 8.75	in verguld	f 9.25

Grootte 2 x afbeelding.

Verkrijgbaar bij medewerkers (kunnen zich legitimeren) of via giro 551876 t.n.v. Adm. Kerkeweek Kerkrade of postwissel of aanget. aan Ds H. van Vliet, Herv. Pastorie Kerkrade. Tel. 2126. Evt. rembours.

Vraagt gratis folder. Meldt U als medewerker.

ORGEL

5 spel modern eiken kast. 17 reg., doorlopende harp, f 800.—. Stemmen, revisie, nieuwe kastenbouw.

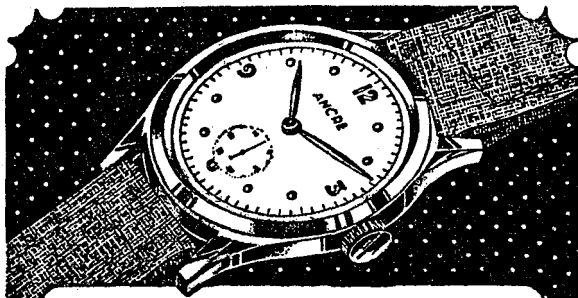
100 PIANO'S en ORGELS
IN VOORRAAD.
VRAACT VRIJBLIJVEND PRIJSLIJST AAN
FRANCO LEVERING. JAREN GARANTIE
VREEKEN'S
PIANO- EN ORGELHANDEL
BODEGRAVEN - TEL. 38

PIANO

Bechsteijn, modern kruissn., onderd. f 675.—. Stemmen, revisie, nieuwe kastenbouw.

Oh Robby, wat fijn!

NOOITGEDAGT SPEELGOED
J. NOOITGEDAGT & ZN. DJLST

Voor
elke pols
'n Zwitserse horloge

van f 25.-
tot f 950.-

SIEBEL HEEFT HET VERTROUWEN VAN NEDERLAND

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
Nw. BINNENWEG 227 ROTTERDAM
LANGE POTEN 11 DEN HAAG

INNEMEE & ZN. N.V.
BEGRAFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijsvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. & G. ABLAS - WADDINXVEEN

Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

Textielververij
Pelsververij
Chemische Wasserij

Hoeksema N.V.

Modderkolk en Dijs

Opgericht 1898

MEUBELFABRIEK
WADDINXVEEN

FA. FERNHOUT

Handel in

WEGEN- EN WATERBOUW-MATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING

ZWOLLE
tel. 3477 b.g.g. 5358

EMMELOORD
tel. 144 b.g.g. 130

Vereeniging tot Christelijke Verzorging
van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische
Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen,
3e klasse.
„De Hoge Riet” te Ermelo, 1e, 2e
en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te
Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te
Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek,
3e klasse tussenaafd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e,
2e en 3e klasse.

„Bloemendaal” te Loosduinen,
3e klasse.

„Dennenoord” te Zuidlaren,
3e klasse.

„Wolfheze” te Wolfheze, 3e
klasse.

„Vogelzang” te Bennebroek,
3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

G. ABLAS - WADDINXVEEN

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk,
Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.

Filiaal: ROTTERDAM — Zwaanhal 119-125

Vermenigvuldigde Gedachten

Grepen uit de eerste helft der
twintigste eeuw

door

H. DIEMER

440 bladzijden royaal formaat, duurzaam papier, 95
foto's op kunstdrukpapier. Prijs f 11.50.

Gezocht voor bibliotheken en particulier boekbezit.
Uitgave **DRUKKERIJ LIBERTAS, Utrecht, Drift 13.**
Ook via de boekhandel verkrijgbaar.

In volgend nummer van Ned. Gedachten zal uit het
grote getal recensies een aantal worden opgenomen.

ELEVATOREN

EN

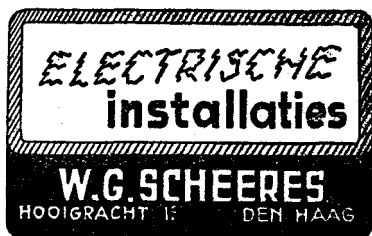
TRANSPORTSCHROEVEN

voor Uw intern transport van:

GRAAN - MEEL - VEEVOEDER - SUIKER
ZOUT - KOLEN - COPRA en andere producten

Firma J. van den Berg & Zonen

TEL. 226 WADDINXVEEN K 1828

ABONNEERT U OP DIT BLAD

Actuele inhoud! En goedkoop!

Abonnementsprijs slechts f 3.— per jaar.

NIET TALMEN MAAR DOEN!

Opgeven aan: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag.

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT

Tel. 136

FELIX

het

volmaakte voer

voor hond en kat

N.V. Groninger Confectiebedrijf Union

FABRIEK VAN HERENKLEDING

KAMGAREN COSTUUMS
SPORTCOSTUUMS
SPORTCOLBERTS

Oosterhamrikkade 88 - Groningen - Telefoon 20088
Opgericht 1928. Directeuren: H. J. Vegter, A. H. Vegter

N.V. VERHEUL

CAROSSERIEFABRIEKEN

WADDINXVEEN

Eén dezer dagen verschijnt:

Prof. Mr P. A. DIEPENHORST

TROUW EN MET ERE

*De ontwikkelingsgang der anti-revolutionaire
christelijk-historische richting in vogelvlucht*

Het nieuwe boek van Prof. P. A. Diepenhorst geeft
in grote trekken een overzicht van de protestants-
christelijke politiek in ons vaderland. Hij schetst ons de
arbeid van de grote figuren, Dr A. Kuyper, Mr A. F.
de Savornin Lohman, Mr Th. Heemskerck, ook bij de
samenwerking met de Rooms-Katholieke Dr Schae-
pman, bespreekt de beginselen waarvoor zij gestreden
hebben en stelt een onderzoek in naar de vraag in
hoeverre de gecoaliseerde partijen der rechterzijde
trouw aan deze beginselen hebben gehandeld. Door
de levendige stijl van de schrijver is zijn boek ge-
worden tot een boeiend verslag van een grootse strijd,
dat in géén christelijk gezin mag ontbreken.

Verkrijgbaar bij de Boekhandel, Geb. f 3.90

G. J. A. RUYS UITG. MIJ N.V.
AMSTERDAM

Aan Boekhandel

Wilt U mij zenden

Naam :

Adres :

Woonplaats :

Handtekening:

.....

TURNARTIKELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche Gedachten

Anti-Revolutionair Contactorgaan
voor het gezin

Onze Koers

De Anti-Revolutionaire mentor

Uit de Partij

Dit zijn er nog eens vier

De Eerste Kamer-leden

Even onder ons

Onze tweede man voor de radio

Stookt de vuren gloeiend heet

Tegen versplintering

Ten Toogdag

Programma Toogdag

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnaires in Effecten
KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van Vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken
Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid.

JUTE ZAKKEN

VOOR BINNENLAND EN EXPORT

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN - Eemskanaal NZ 46
Tel. 31345 (3 lijnen) - Telegramadres: „Jute”

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT Tel. 136

N.V.

HOUTHANDEL

en

ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

ZWIJNDRECHT

Tel. 4765 en 6446

NOORD FRIESCHE MIDDENSTANDSBANK N.V.

DE BANK VOOR DE FRIESCHE MIDDENSTAND
Hoofdkantoor: Leeuwarden, Bijkantoren: Dokkum,
Drachten, Franeker, Harlingen, Heerenveen,
Appelscha, agentsch. Wolvega.

Gebr. Kooyman & Co. - 's-Gravenhage

Koninginnegracht 11 - Tel. 111743

EFFECTEN, COUPONS en ADMINISTRATIËN
ALLE ASSURANTIEZAKEN
LEVENSVERZEKERINGEN en LIJFRENTE

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

„KLEIN DUBBELZES”

CHRIST. INTERNAAT VOOR MEISJES te Bilthoven,
met indiv. en gewoon Mulo en Lager Ond., ook Huish.
en andere opl. Tijd. opn., ged. verlof mog. Prettig te-
huis, gezinsverband, mooie omgeving.
Inl. Mej. M. C. Lengkeek, Beethovenlaan 10, Tel. 2985

Wij zoeken in elke plaats van Nederland waar
nog geen Agentschap gevestigd is,
een solied en actief persoon

Men vrage onze
aannemelijke
voorwaarden
voor de verkoop van onze Zaden
aan Tuinders, Landbouwers en Par-
ticulieren. — W. DE ZEEUW J.Gz.
BARENDRECHT — Zaadteelt en Selectiebedrijf

TURNARTIKELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
Mr C. J. Verplanke, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.

8e Jrg. no. 8 (Co 4)

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag, Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij

20 Juni 1952

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

Verschijnt 15 maal
per jaar

Onze Koers

Dr J. SCHOUTEN

De hoofdzaken

Loopt de verkiezingsstrijd over de vraag: voor of tegen het huidige Kabinet? Neen. Verleden najaar is van onze zijde in de Tweede Kamer gezegd, dat de partijen, welke Kamergroepen medewerking en steun hebben gegeven aan de vorming van dit Kabinet, daarvan meer afstand zouden gaan nemen naarmate de verkiezingen dichter bij kwamen. Zo is het ook gegaan, en gaat het nog elke dag verder. Geen van de partijen stelt zich werkelijk achter dit Kabinet. Niemand voert het pleit voor zijn behoud.

Wel is het beleid van dit Kabinet, en dat van zijn voorganger, gevormd na de verkiezingen van 1948, voortdurend in het geding. Elke van de partijen, welke op een of andere wijze hebben medegewerkt aan de vorming van deze Kabinetten, heeft tegen hun beleid op een of meer zeer belangrijke punten grote bezwaren, en doet daarvan, soms onomwonden, blijken. De socialisten vinden dat beleid lang niet socialistisch genoeg. De rooms-katholieken constateren, zij het met variaties, dat de Regeringspolitiek op een aantal voornamen punten is tekort geschoten. De V.V.D.ers verklaren, dat het beleid veel te weinig liberaal is geweest. En uit de kring van de christelijk-historischen verneemt men telkens stemmen, welke er geen twijfel aan laten bestaan, dat men aanzienlijke bezwaren heeft tegen bepaalde delen van de Regeringspolitiek.

Het anti-revolutionaire standpunt tegenover deze Kabinetten is onze lezers bekend. Het Regeringsbeleid ten aanzien van Indonesië, van Ambon en de Ambonezen, en van Nieuw-Guinea is herhaaldelijk aan een critiek onderworpen, waarin werd uitgesproken, dat daartegen van onze zijde principiële bezwaren bestonden en bestaan. De gedragslijn, welke de Regering heeft gevolgd

met betrekking tot belangrijke sociale aangelegenheden, ten opzichte van de woningbouw en van de publieke financiën (met inbegrip van de belastingpolitiek), noopte evenzeer telkenmale tot de ontwikkeling van ernstige bezwaren, welke thans nog gelden.

Wij kunnen ons voorstellen, dat de huidige ingewikkelde politieke situatie, de veelheid van de critiek, welke wordt vernomen, de onderscheidene en niet zelden sterk uiteenlopende wensen, welke naar voren worden gebracht, het voor tal van eenvoudige burgers moeilijk maken tot de kern van de politieke strijd door te dringen, en zich een duidelijk beeld te vormen van de hoofdzaken, welke in het geding zijn. Daarom willen wij voor die hoofdzaken nog eens de aandacht vragen.

Voorop stellen wij, dat het voor ons gaat om de bevordering van een staatkundig beleid, dat er op is gericht de christelijke grondslagen van onze samenleving te handhaven en te versterken, dat ten doel heeft aan de christelijke beginselen voor staat en maatschappij erkenning te verschaffen, en deze tot gelding te brengen. Ontkend kan niet worden, dat deze grondslagen zijn verzwakt, maar daarom is het des te meer plicht voor de handhaving en de versterking daarvan onze krachten tot het uiterste in te spannen. Evenmin is het voor betwisting vatbaar, dat in de laatste jaren het beslag van de christelijke beginselen op het denken en handelen van ons volk is afgenomen, soms zelfs in sterke mate. Dit juist moet er ons toe leiden, dat wij van alle geoorloofde middelen met volharding gebruik maken om deze beginselen weer ingang te doen vinden. Zij geven vastheid aan ons leven, en aan dat van staat en maatschappij. De gelovige aanvaarding en beleving daarvan stelt in staat tot het bieden van een niet te breken weerstand tegen de ideeën en krachten, welke ondermijnd en ontbindend op de samenleving inwerken. Het oude woord: „tegen de Revolutie het Evangelie” heeft niets van zijn waarde en betekenis verloren. Het wijst ons op de huidige dag de enig juiste koers.

In aansluiting aan deze principiële koersbepaling vatte onze partij haar standpunt ten aanzien van de voornaamste hoofdzaken, welke in deze verkiezingsstrijd in het geding zijn, kort en bondig als volgt samen:

1. de verdediging van ons zelfstandig volksbestaan en onze nationale goederen tegen alle communistische dreiging en ieder revolutionnair geweld;
2. de handhaving van het Nederlandse gezag over Nieuw-Guinea ten bate van de bevolking van dit gebied, en een oplossing van het vraagstuk inzake Ambon en de Ambonezen;
3. de bevrijding van onze samenleving uit de boeien van de staatsvoogdij;
4. een rechtsorde in het sociale leven, waarin ook de arbeider als mens, beeldrager Gods, erkenning vindt;
5. de versterking van de positie van de middenstand;
6. de bouw van woningen in het snelst mogelijke tempo, om aan de ellende van het gedwongen samenwonen te ontkomen;
7. de uitbreiding van de werkgelegenheid;
8. de beperking van de Overheidsuitgaven, teneinde tot verlaging van de belasting te kunnen geraken.

Dit principiële uitgangspunt en deze korte samenvatting wijzen de weg te midden van de verwarring en de verdeeldheid. Zij trekken de aandacht saâm op hetgeen waarom het thans gaat. Zij bevatten de richtlijnen voor een waarlijk nationale politiek. Houdt dit voor ogen. Werft en wint daarvoor tot 25 Juni a.s. De Vader des Vaderlands sprak eenmaal dit woord: „Eerst also 't aangaet de glorie van God ende de rust van de arme geloovigen in 't Nederland, so sal een iegelijk van hen aan een sijde setten alle ambitie ende eigenbaat.” Laat de rijke zin van dit woord uw houding en gedrag bepalen.

PROGRAM VAN ACTIE, Artikel 17

PUBLIEKRECHTELIJKE BEDRIJFSORGANISATIE

1. Uitvoering van de wet inzake de P.B.O. in zodanige zin: 1e. dat in de bedrijf-, hoofdbedrijf- en productschappen voor de zelfwerkzaamheid (het zelf doen) der maatschappelijke krachten ruim baan wordt gemaakt, zonder dat dit leidt tot schadelijke monopolistische machtsposities; 2e. dat deze organen niet een groter gebied bestrijken dan voor een juiste vervulling van hun taak noodzakelijk is; 3e. dat zij dicht bij de bedrijfs-genoten komen te staan, opdat deze er in kunnen meeleven en meewerken.
2. Aan de instelling van bedrijf- en hoofdbedrijfschappen worde voorrang toegekend.

De Antirevolutionaire mentor

In het levensverhaal over Schaepman, geschreven door Jos van Wely wordt ook geschetst, hoe hij voor het eerst in 1880 candidaat wordt gesteld in het district Breda.

Het Roosendaalse blad „De Grondwet” ijverde geestdriftig voor zijn verkiezing en schreef o.m.: „Weg met alle kleingeestigheid! Er zijn mensen, die streven naar „het hoogste en heerlijkste”. Voor zo een man houden wij Schaepman. Welnu schenken wij hem als volksvertegenwoordiger het hoogste: een grenzeloos vertrouwen”.

Dr Jan Schouten is niet voor het eerst candidaat. Hij „zit” reeds vier en dertig jaar in de Kamer en als God zijn leven spaart, wordt het acht en dertig ook.

Het is in onze tijd geen gewoonte meer de romantische taal van de tachtiger jaren te gebruiken. Wij zijn hopeloos nuchter, akelig gewoon, bang ook maar, dat iemand ons aanstellerig zal vinden. Vandaar het scepticisme, de wegende en wikkende „objectiviteit”, het standpunt van de tegenstander achtenswaardig en de moeite van het overwegen waard achtende, de „brede” houding van het vooral niet eenzijdig willen zijn en ook... de dood in de pot, het ziellose van dit en van dat, het ronddraaien om eigen as, het zich koesteren in de waardering van de tegenstander, die zelf ook weer op erkenning hoopt, de bleke verbroedering van mensen, die niet meer kunnen toornen noch liefhebben.

Als we hier dus iets over de Antirevolutionaire voorman, voorzitter van de „Partij”, leider van de A.R.-fractie in de Tweede Kamer willen neerschrijven, moeten we om in stijl te blijven, zijn deugden en ondeugden, die hij natuurlijk heeft, opsommen en tegen elkaar afwegen.

Misschien is het nog wel gemakkelijker de laatsten weer te geven dan de eersten, want hij is al een oud-gediende in de gelederen en dan neemt ieder rekrut zo het recht, om het zijne van hem te zeggen.

Welnu, wij blijven dan dit maal niet in stijl. Laten wij — of beter misschien om de verantwoordelijkheid te beperken — laat ik dan mogen zeggen, van harte dankbaar te zijn, dat de antirevolutionairen als eerste op hun lijst een man als Dr Schouten nog hebben. In het zijn van Kamerlid ligt voor hem niet het „hoogste en heerlijkste”. Doch in de volle vervulling daarvan streeft hij daarnaar zeker.

Welke bezwaren men ook wil aanvoeren tegen zijn hoekig karakter, stugge levensopvatting, onverzettelijke houding, weinig soepele werkmethode en rechtlijnig beleid, boven dit alles rijst de gave figuur van de door een waarachtige overtuiging gedreven mens hoog uit.

Een man, die niet zichzelf zoekt, maar de belangen van zijn volk en land op zijn hart draagt, een in wezen sterk bewogen geest, in wie de profetische visie stuwt tot strijd en getuigenis, een innig vaderlander en een ootmoedig Christen.

Andere partijen zullen ook voortreffelijke figuren in haar rijen tellen, al zijn werkelijke staatslieden schaars in deze tijdsperiode, maar Schouten neemt een bijzondere plaats in vanwege zijn persoon en zijn positie.

Hij heeft recht op vertrouwen, op grenzeloos vertrouwen. Weg met alle kleingeestigheid!

Zijn houding inzake Indië, zijn vaste leiding in de na-oorlogse politiek, zijn weloverwogen en volhardend streven tot geestelijke en morele verheffing van ons volk, zijn eerlijke en loyale oppositie bezorgde hem in de Kamer en onder ons volk een goede naam.

Hoe te meer bij hen, die eensgeestes met hem zijn.

Deze erkenning behoeft de critiek, naar tijd en wijze niet te smoren, doch zij noopt ook, zeker bij het naderen van de electorale kamp, tot een betuiging van trouw.

Als in het anti-revolutionaire kamp de geestdrift gemist zou worden, waar zou ze dan gevonden moeten worden?

Laat men er warm bij worden.

Sla het vuur weer uit de stenen.

Het Nederlandse volk moet kiezen, of het de weg der vrijheid of die van de Staatsvoogdij op wil.

Welnu in Schoutens naam en persoon ligt ook hier in dit opzicht het program besloten.

Program van Actie

Artikel 16

MIDDENSTAND

1. Erkend worde, dat de middenstand in het algemeen en die op het gebied van de detailhandel, het ambacht en de dienstverlening in het bijzonder van grote betekenis is voor een evenwichtige ontwikkeling van maatschappij en staat. De Regering houde, zowel in wetgeving als in bestuur, op genoegzame wijze rekening met de rechtmatige belangen van de middenstandsbedrijven.
2. Indien maatregelen op het gebied van de prijzen of met betrekking tot de marges voor de tussen- en detailhandel noodzakelijk zijn, worden deze na overleg met de daarvoor in aanmerking komende middenstandsorganisaties op zodanige wijze getroffen, dat de middenstander een redelijke beloning voor zijn diensten ontvangt.
3. De Regering bevordere, wanneer dit nodig blijkt, de instandhouding van onderlinge regelingen, welke tot strekking hebben de loyale concurrentie te beteugelen. Zij bestrijde door een wettelijke regeling de euvelen, welke aan het cadeau- of kortingstelsel zijn verbonden.
4. Ten aanzien van de omzetbelasting worde overgegaan tot heffing bij de bron. De totstandkoming van de daarvoor nodige wetswijziging worde ten spoedigste bevorderd.
5. In de vestigingswet dient het behoefte-element niet te worden opgenomen.
6. In verband met de huidige liquiditeitsmoelijkheden van de middenstand dienen enerzijds voorzieningen te worden getroffen ter bevordering van de verlening van gerechtvaardigd crediet, anderzijds matiging en soepelheid te worden betracht bij de invordering van de belastingen.

Uit de Partij

1. De laatste ronde

Nog enkele weken, ja eigenlijk nog slechts enkele dagen, resten ons. Wij zijn nu in de laatste ronde voor de beslissing. Nu komt de sprint. Nu komt het aan op de laatste krachtsinspanning. Nu moeten wij alles geven wat wij nog hebben aan Ausdauer en energie, aan geestdrift en bezieling. Nu moeten de weifelaars en de twijfelaars worden bewerkt. Nu mogen wij 's avonds niet rustig thuis zitten om de courant te lezen of een prettig boek. Wij moeten er op uit. Wij allen! Want wij moeten allen werkzaam zijn. U bent toch lid van onze partij. Dat betekent niet dat U anderen moet laten werken. Dat betekent dat U zelf moet aanpakken.

De laatste ronde — de laatste sprint!

Nog even de tanden op elkaar.

En wij houden ons aan de afspraak. Iedere Anti-Revolutionaire man en iedere Anti-Revolutionaire vrouw wint één stem. Ook de vrouwen.

2. Juist de vrouwen!

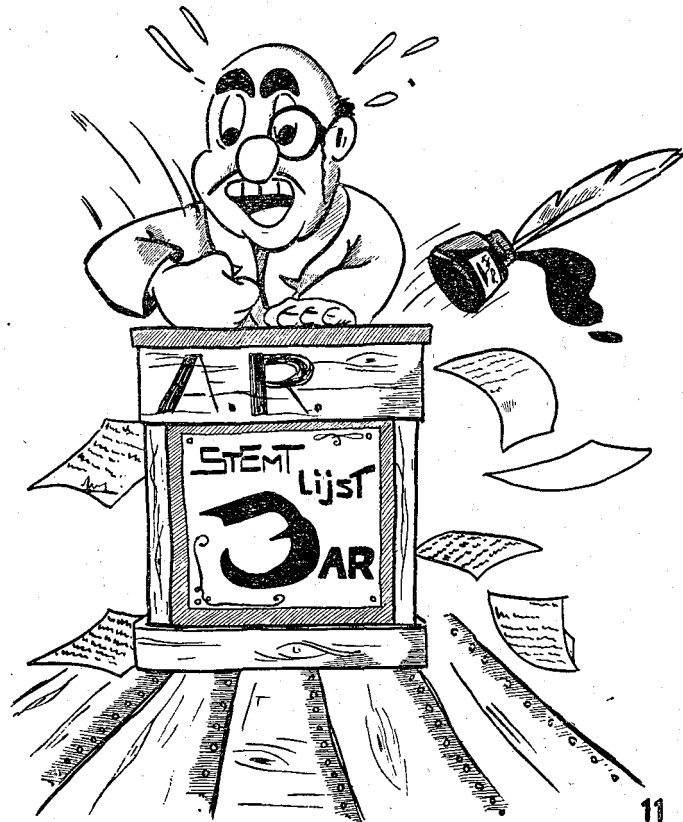
Neen, niet alleen ook de vrouwen, maar juist de vrouwen. Zij kunnen dat beter nog dan de mannen. De mannen verdrinken altijd in de problematiek en gaan te diep op de kwesties in. Vrouwen storen zich niet aan problematiek. Zij zijn Anti-Revolutionair en kunnen zo warm, zo overtuigd uit de hoek komen en daarom zijn zij zulke goede propagandisten. Zij argumenteren minder dan dat zij poneren. Wanneer wij er in slagen onze vrouwen op het verkiezingspad uit te zenden dan winnen wij het. Dat wordt nog te weinig ingezien en daarom sprinten wij altijd op halve kracht. Maar waarom zouden wij nu niet alle krachten benutten. Dus ook de vrouwen!

3. Een biljet voor het raam

Bij ieder Anti-Revolutionair een raambiljet.

Ja, dat is ook vaak een kwestie van de vrouw. Zij zit in haar huis meer dan de man. En dan zo'n ding voor de ramen. Het belemmert het uitzicht. Het trekt zo de aandacht. Maar het moet! Wij moeten duidelijk maken dat er vele Anti-Revolutionairen zijn in het land. Wij weten het wel. Het argument is vaak: onze mensen stemmen wel goed! Waarom die herrie? Weet U wel dat er duizenden zijn die helemaal niet weten van een Anti-Revolutionaire Partij. Die hun tong breken als zij dat woord uitspreken en dan met verbazing vragen: wat is dat voor een partij?

Natuurlijk — onze mensen stemmen wel goed. Maar die duizenden anderen moeten het ook weten. En daarom een biljet voor het raam.

4. Het laatste woord

Aan de vooravond van de verkiezingsdag gaan wij in alle steden en dorpen op pad. Er zijn 1.500.000 exemplaren besteld van het laatste woord. Dat betekent dat het gehele land mee doet. Wij beginnen 's avonds om tien uur, want de 5.000.000 kiezers moeten dat „laatste woord” 's morgens vroeg in Je bus vinden als een laatste appel. Natuurlijk schakelen wij hierbij de jeugd in. Het is maar de vraag hoe wij dat doen. En als wij nu eens de medewerkers oproepen 's avonds 9 uur. En als wij nu eens met elkaar de betekenis van de dag van morgen onder de ogen zien en dan eens met elkaar in gebed een zegen vragen van God, de Heere, over de actie. Het gehele land over! Alle werkers samen. Hier en daar poogt men een gebedsure te organiseren. Dat gelukt lang niet overal. Dat levert vaak ook allerlei moeilijkheden.

Waarom zouden wij het niet zo doen? Zonder veel ophef. Maar een ogenblik tot ons zelf inkeren om het weer en bij vernieuwing te verstaan, dat al ons werk maar mensenwerk is en dat wij van God de zegen verwachten.

Verkiezingsdag, dag van Getuigenis

Op deze dag wordt aan het volk gevraagd te spreken, de mannen en de vrouwen uit de grijze stegen en van de boulevard — hun stem zal zijn een teken. Och of het volk verkoos te wandlen op Gods wegen.

Hij gaf van 't grijs verleden af Zijn dure zegen aan hen, in wier blazoen met goud geschreven stond dit woord, dat zij met vreugd beleden: Pro Regem De eeuwen wentelden, God is ter hulp gebleven.

Hoor, volk van Nederland, waartoe ik mag behoren: Hij bleef getrouw als wij Zijn Woord en Wet verachtten en schonk ons vrijheid, werk en overvloedig koren, de lichte morgen menigmaal na vale nachten.

God wil dat wij op deze dag Zijn scepeter eren en dat wij Zijn bestier en naam alom belijden.

Kom, volk uit stad en dorp, laat ons Hem trouw dan zweren!

En biddend mogen wij Zijn milde gunst verbeiden.

..... JAC. LELSZ.

Dit zijn er nog eens vier

In de vorige nummers werden reeds een groot aantal van onze kandidaten behandeld. In het laatste nummer, dat voor de verkiezingen verschijnt, moeten wij nog aan enkele aandacht geven. Het zijn de heren Ds J. Fokkema, Mr Dr J. Meulink, Dr W. P. Berghuis en Mr Dr N. G. Geelkerken, die wij nog voor het voetlicht moeten brengen.

De verkiezing van Ds J. Fokkema staat naar de mens gesproken vast. Reeds sedert lang vertegenwoordigt hij ons in de Kamer. Nog niet zo lang geleden vertrok Ds Fokkema uit Delft om zich te gaan wijden aan de kleine Ned. Hervormde gemeente te Zijderveld en prompt daarop meldde zich een nieuwe Anti-Revolutionaire Kiesvereniging in de Alblasserwaard. Een warm pleitbezorger voor de Anti-Revolutionaire beginselen, spreekt hij dikwijls voor onze kiesverenigingen, vooral op het platteland en hij doet dat met grote overtuigingskracht. Als N. H. predikant voelt hij zich thuis in de A.-R. Partij en in dit opzicht heeft hij voor ons zeer grote verdienste.

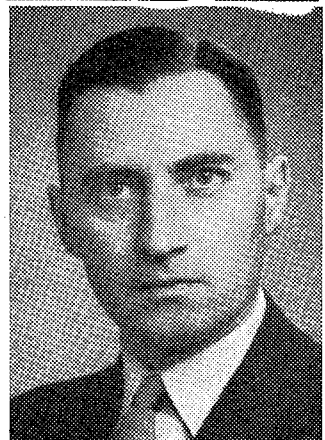
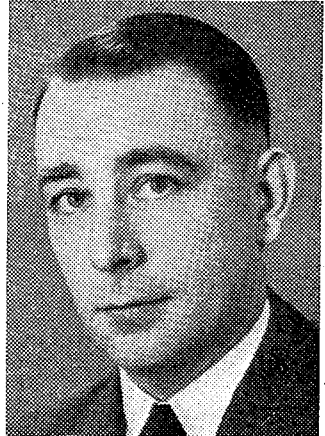
De Anti-Revolutionaire Partij is geen kerkelijke partij. Maar al te vaak wil men haar in strijd met de waarheid drukken in de kerkelijk Gereformeerde hoek. Maar dat is niet juist. Duizenden en duizenden niet kerkelijk Gereformeerden brengen hun stem uit op de Anti-Revolutionaire lijsten. Van de 650.000 stemmen, die in 1948 op onze partij werden uitgebracht, waren maximaal 300.000 uit de kerkelijk Gereformeerde kring. En dit is de grote betekenis van Ds Fokkema, dat hij als Hervormd predikant, ronduit en van harte gaarne Anti-Revolutionair is en dat hij daar zo openhartig en geestdriftig uitdrukking aan geeft.

Maar nu moet men niet denken dat wij Ds Fokkema als paradepaard laten ronddraven, want hij is heus niet de enige Hervormde. Ook Mr A. B. Roosjen en Mr Dr E. P. Verkerk behoren tot de Hervormde Kerk en datzelfde geldt voor Mr Dr N. G. Geelkerken, die wij, wanneer de Kamer wordt uitgebreid, gaarne als volksvertegenwoordiger zouden begroeten. Mr Dr N. G. Geelkerken is een practiserend advocaat en woont in Leiden. Steeds heeft hij grote belangstelling gehad voor de Anti-Revolutionaire politiek. Hij is reeds sedert lange jaren lid van het Kamerkieskringbestuur en leider en tevens is hij lid van de Centrale Commissie (het dagelijks bestuur) en het college van advies. Hij is op grond van zijn persoonlijke eigenschappen, van zijn kennis en inzicht, het waard kamerlid te worden. Zijn candidatuur wordt dan ook hartelijk gewaardeerd.

Mr Dr J. Meulink is advocaat te Enschede, een man uit de kring van de Geref. (art. 31). De heer Meulink is nog niet zo lang in het huwelijksbootje gestapt en behoorde dus eigenlijk een jaar vrijstelling van dienst te hebben, maar de politiek stoort zich niet aan wittebroodsweken. De ster van de heer Meulink begon plotseling te schitteren aan de politieke hemel. Als opvolger van de heer Bootsma werd hij door de provincie Overijssel afgevaardigd naar het Centraal-Comité en tevens kwam hij hoog op de kandidatenlijsten, zodat hij uitbreiding van de Kamer zijn benoeming verzekerd is. Het zou voor Overijssel een ware teleurstelling zijn wanneer die uitbreiding niet doorging. Want het Oosten van ons land en met name Twente, wil gaarne een eigen afgevaardigde, hetgeen begrijpelijk is. Op voorwaarde dat de heer Meulink nu ook in Enschede blijft wonen, al zal dat heen en weer trekken voor hem niet gemakkelijk zijn. En wij hopen dat zijn echtgenote zich met zijn beslissing heeft verzoend, al weet zij misschien nog niet precies wat haar te wachten staat. Mogen wij haar troosten met het lot van andere echtgenotes van politici, die wel in den Haag wonen, maar die haar man ook slechts zo nu en dan zien?

En nu de laatste man van ons viertal Mr Dr W. P. Berghuis, de burgemeester van Smilde. Er zijn van die mensen, en zij kunnen het zelf niet helpen, die altijd laten merken, dat zij er zijn. Het zijn heus de vervelendste lieden niet. Tot deze categorie behoort de burgemeester van Smilde echter niet. Hij dringt nooit naar voren. Hij wordt altijd ontdekt, zo bij het scheiden van de markt. Bij de discussie is hij niet haantje de voorste. Hij kan wachten! En hij doet dat rustig. Onopvallend gaat hij zijn weg door het leven. Maar hij weet zijn weetje en wat hij weet weet hij goed. Hij heeft een vaste lijn in zijn leven. Zijn overtuiging is gefundeerd en is vrucht van veel en diep nadenken. Het rapport, dat onlangs verscheen over de taak en de plaats van de provincie in ons staatsbestel, is goeddeels zijn werk. Geen man voor een populaire speech. Maar wel een man van de rustige bezinningsarbeid. Geen man voor de propaganda, maar wel een voor de studie voor het indringen in de problemen en het naarmst en volhardend zoeken van een oplossing van netelige problemen. Men kan hem voor een lastige kwestie zetten en dan komt er een bevredigend resultaat. Aan zo iemand heeft de Kamerfractie behoefte. Daarom hopen wij dat ook de burgemeester van Smilde in de Kamer komt. Naast een Gerbrandy en een Van den Heuvel is hij daar op zijn plaats.

Van boven naar beneden: Ds J. Fokkema, Mr Dr J. Meulink, Dr W. P. Berghuis en Mr Dr N. G. Geelkerken.

De massale vergadering die in de Ahoyhallen door de Kamerkieskringen Rotterdam en Dordrecht gemeenschappelijk werd georganiseerd is bevredigend verlopen. Ongeveer 3500 mensen luisterden naar een vijftal sprekers. De Rotterdammers waren goed opgekomen. Te oordelen naar het aantal autobussen dat bij het gebouw was geparkeerd was de animo in de dorpen rondom Rotterdam niet zo groot. Toch was het een goed geslaagde vergadering. Bovenstaande foto laat zien hoe de honderden aanwezigen aandachtig luisterden naar de verkiezingsredevoeringen. Deze honderden zijn in ieder geval versterkt in hun overtuiging.

DE EERSTE KAMER-LEDEN

De Tweede Kamer trekt altijd meer de aandacht dan de Eerste. De Senatoren zijn nu eenmaal uit ander hout gesneden dan de paladijnen van het volk. Het volk heeft trouwens ook niet direct te maken met de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer. Dat doen immers de leden der Provinciale Staten. Het is dus een getrapte verkiezing. Bovendien is de zittingsduur anders geregeld. Wordt de Tweede Kamer om de vier jaar vernieuwd, de Eerste Kamerleden treden om de zes jaar af — maar niet gelijktijdig. Om de drie jaar treedt de helft af. Met één uitzondering echter. Wanneer er een grondwetswijziging aan de orde is treedt de gehele Eerste Kamer tegelijk met de Tweede Kamer af en wordt zij in haar geheel

opnieuw gekozen, waarna bij loting wordt uitgemaakt, welke leden over drie jaren en welke over zes jaren zullen aftreden.

De grondwetswijziging welke nu aan de orde is speelt nauwelijks een rol in de verkiezingscampagne. In de verkiezingspeeches wordt er ternauwernood melding van gemaakt. De algemene politiek is veel belangrijker. Maar wel is er zo iets als een grondwetsherziening aan de orde en treedt derhalve ook de Eerste Kamer, en nu in haar geheel, af. De candidaatstelling voor de nieuwe Eerste Kamer heeft reeds zo ongeveer haar beslag gekregen al staat alles nog niet definitief vast, zodat wij nu met voorlopige mededelingen moeten volstaan.

HET JONGE VOLK

Wat er vast zit aan de organisatie van een massale vergadering weten de insiders slechts. Op de foto zien wij een aantal jonge dames, die hebben medegewerkt aan het goede verloop van de vergadering. Nu luisteren zij ook.

Als curiositeit vermelden wij dat op deze rij vier representanten van het geslacht Stapelkamp te vinden zijn en een dochter van de Heer A. R. de Kwaadsteniet, de secretaris van de Centrale Rotterdam, wiens zoons zich overigens ook niet onbetuigd lieten. Men zegt wel eens dat als vader veel aan de politiek doet de kinderen er niets van moeten hebben. Hier het bewijs dat dit maar is: een praatje voor de vaak.

Wat de Anti-Revolutionaire fractie betreft zullen niet onbelangrijke veranderingen plaats vinden, want van de zeven zittende leden zullen er twee niet terugkeren in onze Senaat.

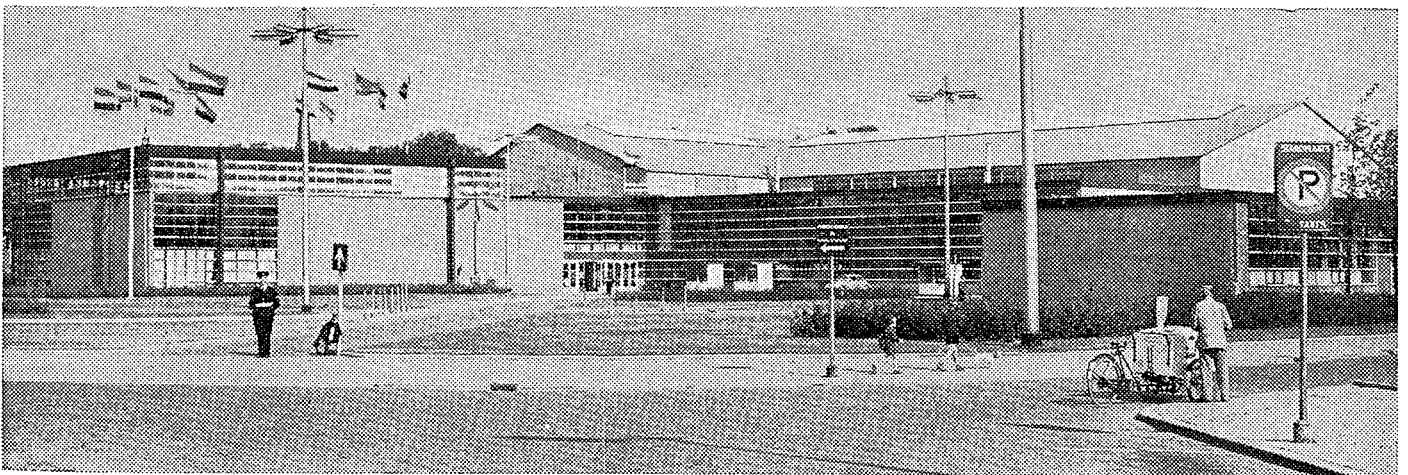
In de eerste plaats heeft Mr J. A. de Wilde zich niet meer herkiesbaar gesteld voor een hernieuwde candidatuur. Zijn gezondheidstoestand laat dit niet toe. Op medisch advies moet hij de grootste voorzichtigheid in acht nemen, zodat hij zich nu geheel uit de praktische politiek gaat terugtrekken.

Thans hebben wij niet de gelegenheid daarover nader uit te weiden. Natuurlijk komen wij daarop later terug. Want de heer Mr J. A. de Wilde heeft een zo belangrijke plaats ingenomen in ons partijleven dat zijn heengaan, nu als Eerste Kamerlid, door de gehele partij wordt betreurd, en verder is zijn levensgang ook zo interessant en boeiend, dat

het alleen daarom reeds prachtige copie biedt voor ons blad.

Voor de heer De Wilde in de plaats zal vermoedelijk komen Prof. Mr I. A. Diepenhorst. Wat het aantal levensjaren betreft, wel een groot verschil met zijn voorganger. Het zal niet veel hebben gescheeld of het besluit van de Eerste Kamer om de leeftijdsgrens niet te verlagen was hem noodlottig geworden. Nu komt hij net met de hakken over de sloot. In ieder geval onze statenleden uit Utrecht en het Zuiden geven door de verkiezing van Prof. Mr I. A. Diepenhorst een duidelijke demonstratie. Het is dus toch niet waar dat men een baard moet hebben tot aan de onderste vestknoop voor men door de Anti-Revolutionaire Partij candidaat wordt gesteld. Naast de nog jonge Mr W. Rip gaat nu de nog jongere Prof. Diepenhorst zijn intrede doen in de Eerste Kamer.

Dit is een opname van de Ahoyhallen, die duizenden mensen kan bevatten. Op Zaterdag 24 Mei stroomden in deze enorme hal honderden Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen bijeen voor hun verkiezingsstoogdag.

De tweede figuur, die niet in de Eerste Kamer zal terugkeren is Prof. Dr R. H. Woltjer. Dat was onze onderwijzman. Wat zijn détailkennis betreft over alle onderwijszaken was hij beroemd. Geen man die spreekt tot de verbeelding van het volk. Een verkiezingsrede moet men door hem niet laten uitspreken tenzij men een aantal mensen tegelijkertijd een gezegend slaapje gunt. Maar goed was hij met de kwesties op de hoogte. En het is niet alleen zo dat wij ook aan die mensen behoefte hebben, maar het is zelfs zeer belangrijk dat wij over die mensen beschikken en daarom was Prof. Woltjer in de Eerste Kamer ook zo op zijn plaats.

Wie is nu zijn vervanger?

Daarover had voornamelijk Noord-Holland te beslissen. Daarbij hebben de Statenleden van Noord-Holland vooral overwogen dat er iemand moest komen, die Mr J. A. de Wilde vervangen zou en zij hebben Prof. Mr H. J. Hellema bereid gevonden een candidatuur te aanvaarden. Dus toch! En daarover verheugt zich de gehele partij. Dat de leiding der partij hierop enige invloed heeft uitgeoefend heeft niet te worden verzwegen. Wie zou trouwens beter de plaats van de heer De Wilde kunnen innemen? Een man zo bekwaam op financieel en economisch gebied, een man met tal van relaties in het zakenleven. Het Centraal-Comité had gaarne gezien dat hij in de Tweede Kamer was gekomen. Nu Prof. Hellema verklaarde dat hij zich daarvoor niet beschikbaar kon stellen, is er des te meer reden tot blijdschap dat hij een candidatuur voor de Eerste Kamer blijkt te willen aanvaarden.

Voor het overige zullen er vermoedelijk geen veranderingen zijn. Dat Friesland de heer H. Algra opnieuw in de Eerste Kamer wil brengen heeft de instemming van het gehele land, al zal de heer Algra in de Senaat zich van de Nederlandse taal moeten bedienen.

Voor Zuid-Holland treden weer op de heren Prof. A. Anema en J. Schipper. Prof. Anema is de tachtig reeds gepasseerd. Maar hij voelt zich nog fit en krachtig genoeg om een nieuwe candidatuur te aanvaarden, zodat onze fractie thans zowel het oudste als het jongste lid in de Senaat heeft. Zo wordt het een dus op een gelukkige wijze door het andere gecompenseerd, en dat natuurlijk ook omgekeerd.

Het Oosten zal er zorg voor dragen, dat de heren Mr W. Rip en J. Tjalma weer in de Eerste Kamer verschijnen en daarmee is dan ons zevental weer compleet. En het is een zevental, waarmee de Anti-Revolutionaire Partij voor de dag kan en mag komen. En nu hangt het er ook van deze zeven af of de Tweede Kamer zal worden uitgebreid of niet. Drie van onze Eerste Kamerleden waren er tegen — vier waren er voor. Wat zullen de heren doen? Wat zullen met name onze twee nieuwe Senatoren doen?

Van links naar rechts: Dr E. Diemer, W. v. d. Velden, Mevr. Dr F. T. Diemer—Lindeboom, J. A. J. Jansen Maneschijn en Dr J. Schouten.

Even

onder ons

Wel eens een dienst bijgewoond in een half lege kerk?

En is het U dan ook wel overkomen, dat U van de kansel een vermanend woord, opwekkend tot trouwer kerkbezoek, in feite bestemd voor de afwezigen, te horen kreeg?

Nu ik mij zet tot schrijven van een klein artikeltje voor onze vrouwen, moet ik eraan denken, hoe ook thans de kans groot is, dat dit juist diegenen, voor wie het in het bijzonder bedoeld is, voorbijgaat. Want ik wil me zo graag richten tot haar, die bij het horen of lezen van het woord „politiek” al direct de deuren van haar geest dichtklapt, in de stellige overtuiging: dat is niets voor mij, wat moet ik er mee? De reeds geïnteresseerden onder ons grijpen allicht wel uit zichzelf naar een blad als dit.

Maar die anderen, op wie ik zoëven doelde, hebben een duwtje nodig. Ze moeten er — om zo te zeggen — met de neus boven op gedrukt worden om er aan te beginnen, en dan gebeurt het nog met tegenzin?

Hoe komt dat toch?

Daarop een enigszins volledig antwoord te geven, is niet iets, waar je één-twee-drie mee klaar bent. Maar dat is op dit ogenblik ook niet nodig.

Een feit is in ieder geval — het is in allerlei kringen heel duidelijk aan de dag getreden — dat het woord „politiek” voor vele vrouwen weinig aantrekkelijks bergt.

Dat moeten we nu maar eens eerlijk en rustig toegeven. En het is in zekere zin verklaarbaar ook. Is het immers niet zó, dat politiek voor een eenvoudig mens vaak veel te hoog gaat, dat men daar wegen bewandelt, die wij toch niet kunnen volgen? En bovendien, zit er voor sommiger besef niet ook wel eens een lelijk kantje aan? De Franse zegswijze waarin hieraan uitdrukking wordt gegeven: de politiek is een vuil zaakje, moet hieraan wel zijn ontstaan te danken hebben.

Inderdaad, er is wel zo een en ander in de politieke sfeer, waar we toch niet bij kunnen, dat we niet kunnen volgen, laat staan beoordelen.

En dat er wel eens geïntrigeerd en gedraaid wordt, is helaas óók waar. Maar daarmee is de politiek niet veroordeeld! De verleiding tot onzuiver spel is op dit gebied misschien wel groter dan elders. Maar daaraan toe te geven is hier even afkeurenswaardig als waar ook.

En dat het niet alleen anders moet, maar ook anders kan, — daarvan zijn gelukkig vele voorbeelden te geven. Ik volsta — en niemand zal zich dan gepasseerd gevoelen — met er op te wijzen, hoe de stoere figuur van onze lijst-aanvoerder, Dr Schouten, de jaren door in al zijn bescheidenheid (ook dáárdoor!) op de meest markante wijze getoond heeft, dat de politieke strijd en het politieke overleg op hoog niveau kunnen worden gevoerd.

Bovendien is niet alle politiek „hoog”, abstract of onbegrijpelijk. De vooringenomenheid ertegen is werkelijk niet zo gewettigd als het vele vrouwen wel toeschijnt.

Misschien, als het woord „politiek” geheel buiten gebruik kon blijven, dat dan de zaken, waar het om gaat, gemakkelijker binnen ons gezichtsveld kwamen te liggen.

Politiek spel staat niet op zichzelf, is niet abstract, zwevend. Maar de oplossing van allerlei uiterst concrete vraagstukken op sociaal economisch, juridisch terrein, op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en cultuur vereisen strijd en overleg op het politieke erf.

De richting, waarin de oplossing gezocht wordt, verschilt nogal eens, naarmate de beschouwing over de mens en de opvatting over de staatstaak uiteenliggen. En deze verschillen zijn weer voor een goed deel terug te voeren op een religieus positie-kiezen.

Dan komen de tegenstellingen aan de dag. Dan moet er soms met felheid gestreden worden voor het behoud van christelijke waarden, die metterdaad ook menselijke waarden zijn. Dan moet er soms gevochten worden, zoals in het verleden gedurende tientallen jaren voor gelijke rechten van de christelijke school met de openbare.

Ondanks die strijd kennen we vandaag nóg niet de gelijkstelling van het bijzonder kleuteronderwijs met het openbare. Dat betekent, dat op vele plaatsen het bijzonder kleuteronderwijs zeer geremd blijft in de mogelijkheden van ontplooiing.

Als moeders weten we toch, hoe onvergelijkelijk belangrijk het is, dat juist in die allerontvankelijkste jaren het kind ook op de school met de liefde van Jezus in aanraking wordt gebracht.

’t Is maar een klein voorbeeld. Eén uit vele. Maar duidelijk genoeg om te laten zien, dat het in de politiek vaak om heel concrete, ons na aan het hart liggende dingen gaat.

Zo ziet men in onze anti-revolutionaire kring met bezorgdheid aan, dat de overheid steeds meer verantwoordelijkheden van de mensen individueel en in allerlei verbanden overneemt. Toegegeven, heel de moderne levensontwikkeling maakt uitbreiding van staatsbemoeiing onontkoombaar. Maar het is daarbij een groot verschil, of het regeringsbeleid gevoerd wordt in een geest, die zoveel mogelijk de vrijheid van de mens zoekt te eerbiedigen en de velerlei onderscheiden soorten vormen van samenleving (kerk, gezin, school, bedrijf enz.) de verantwoordelijkheden wil laten, die uit de eigen aard daarvan voortvloeien (dat is wat men bij ons pleegt aan te duiden als soevereiniteit in eigen kring), dat geregeerd wordt in een geest, die grote staatsmacht toejuicht en aan die staatsmacht geen principiële grenzen stelt. Bij dit laatste komt het typisch menselijke van de mens, zijn vrije verantwoordelijkheid, steeds meer in het gedrang. Eerst hier, dan dáár. Maar geleidelijk steeds méér.

Kijk, om zulke belangrijke dingen gaat het in de politiek. Daar kunnen we ook als vrouwen niet onverschillig voor blijven. Aan de strijd die hier gaande is moeten we niet onbewogen voorbijgaan, of van verre blijven staan. We horen erbij!

Onze nieuwe

EERSTE KAMERFRACTIE

Ook de Eerste Kamer treedt in haar geheel af. Vermoedelijk zullen de volgende heren deel uitmaken van de nieuwe fractie.

1. Prof. Mr A. Anema.
2. J. Schipper.
3. Prof. Mr H. J. Hellema.
4. H. Algra.
5. Mr W. Rip.
6. J. Tjalma.
7. Prof. Mr I. A. Diepenhorst.

Artikel 19 - 's Rijks Defensie

1. Voortzetting van de opbouw ener kwalitatief sterke en goed uitgeruste defensiemacht, in het kader van de Europese en Noord-Allantische militaire samenwerking.
2. Gezorgd worde voor een deskundig en moreel hoogstaand kader, mede ter verwezenlijking van een goede theoretische en praktische militaire opleiding van de dienstplichtigen en van de discipline.
3. Bevordering van de vereiste geestelijke verzorging van het militaire personeel. De regeling daarvan vinde plaats in overleg met de kerken.
4. De subsidiëring van de militaire tehuizen worde afdoende verbeterd.
5. De uitvoering en completering van de voorzieningen met betrekking tot de burgerlijke verdediging worden met kracht ter hand genomen.
6. Alle niet strikt noodzakelijke uitgaven worden afgesneden.

maar ook met diepe ernst waarom het optreden van de Anti-Revolutionaire Partij is „het volk ten baat“.

's Avonds half acht.

Wat komt dat goed uit!

Want nadat we geluisterd hebben herinneren wij ons ineens, dat buurman Van Krevelen nog bewerkt moet worden en dat wij dus met hem nog een praatje moeten maken over de politiek. Bestelt U vast een brochure die U na het gesprek bij hem kunt achterlaten!

En als vader naar buurman stapt, dan blijft moeder niet alleen zitten. Ook zij gaat naar een vriendin om te vragen of deze misschien geluisterd heeft naar de rede van Mr Roosjen. Niet vergeten moeder!

Onze tweede man voor de radio

Op Dinsdagavond, 17 Juni, moet U de radio aanzetten. Dan zendt de K.R.O. uit. Maar voor ditmaal geeft de K.R.O. het woord aan de heer Mr A. B. Roosjen. Dat is niet zo maar een vriendelijkheid tegenover de voorzitter van de N.C.R.V., want in die kwaliteit wordt hem niet de gelegenheid geboden voor de K.R.O.-microfoon te spreken. Neen, de heer Roosjen is de tweede man in de Anti-Revolutionaire Partij en in het kader van de regeling, welke door de Radioraad voor de politieke uitzendingen werd getroffen, spreekt de heer Roosjen op deze Dinsdagavond voor de K.R.O.

Waarover hij spreekt?

Over: „Het volk ten baat“!

Dat onderwerp is hem toevertrouwd.

Men kan er staat op maken dat het een speech is met warmte en overtuigingskracht uitgesproken, waarin de orator aan de luisteraars zal duidelijk maken waarom zij een goede week later hun stem moeten uitbrengen op de Anti-Revolutionaire lijst.

Dit kan men rustig aan de heer Roosjen toevertrouwen.

Want met hart en ziel is hij Anti-Revolutionair.

En wat een werkkraft heeft deze man!

Hij is lid van de Tweede Kamer en tweede voorzitter van het Centraalcomité. Maar bovendien is hij lid van de woelige gemeenteraad van Amsterdam en leider van de Anti-Revolutionairen in de hoofdstad. Van Amsterdam werd in de laatste jaren nog al eens wat kwaad gesproken. Maar dat gaat nu niet meer. Sinds Mr Roosjen voorzitter is is er een nieuwe wind gaan waaien en het aantal leden stijgt jaar op jaar. Men is nu de 4000 leden reeds gepasseerd en het streven is de 6000 te bereiken. Over zijn voorzitterzijn van de N.C.R.V. spreken wij nu maar niet.

Sommigen hebben wel bezwaren tegen de cumulatie van functies en werkzaamheden. Maar tenslotte brengt men niet zichzelf op deze plaatsen. Men wordt er voor gevraagd. En uit dit alles blijkt toch wel dat de heer Roosjen een man is van grote populariteit. Het aantal malen dat hij voor onze kiesverenigingen spreekt is niet gering. En als men dan weet dat de heer Roosjen bovendien nog ouderling is in de Ned. Hervormde Kerk dan vraagt een gewoon sterveling zich af hoe dat alles mogelijk is.

Op 17 Juni zetten wij in ieder geval de radio aan.

Dan horen wij de gedragen stem van de heer Roosjen. Dan klinken zijn woorden, ietwat teatraal voorgedragen, door onze kamer. Hij zal duidelijk maken met pakkende voorbeelden, met een aardige woordspeling,

STOOKT DE VUREN GLOEIEND HEET

De vijf namen aan de staart van onze algemene lijst zijn: Prof. Dr L. W. G. Scholten, Mr T. A. van Dijken, J. Smalzenbroek, Mr J. J. Hangelbroek, Mr Th. A. Versteeg. Vijf klinkende namen. U vindt ze op de nummers 14 tot 18. Maar door de inrichting van de lijsten zijn het in feite de nummers 20 tot 24. Dat zijn dus de plaatsen, waar het in deze verkiezingsstrijd om gaat.

Rekent U maar na. Als we heel bescheiden zijn, rekenen we toch weer op ongeveer 13 procent van de stemmen. En, aangenomen, dat de Tweede Kamer straks 150 leden gaat tellen zullen we in bescheidenheid maar aannemen, dat nummer 19 safe is. Wat we in onze verkiezingsactie doen, dat doen we dus om de nummers 20 en volgende er in te krijgen.

Stil, we weten het. 't Gaat ons niet om de mensen. 't Gaat om het Anti-Revolutionair beginsel. Dat moet in de Kamer met kracht verdedigd worden. En het is nu eenmaal niet anders: bij die kracht behoort in ons staatsbestel ook een zo sterk, zo groot mogelijke fractie.

Wie er ook staat op nummer 20, 21 enzovoort, we moeten toch voor ze vechten. Het zijn onze mensen. Zij zullen ons woord spreken. Het Anti-

Revolutionaire geluid.

Maar... het is toch maar goed, dat er op die critieke plaatsen een paar extra sterke trekpaarden staan. Mensen, van wie iedere A.R.-man weet, dat ze het verdienen. Daarom: voor die laatste vijf plaatsen, voor die laatste vijf

mannen een extra-schepje er op. Vooruit! Het zijn in het leven altijd de laatste beetjes, die het 'm doen. Wie wint de wedstrijd? Die vijf centimeter verder springt of net één tiende seconde (of nog minder) harder loopt dan een ander.

Om dat laatste beetje gaat het. Ons laatste beetje activiteit in deze verkiezingsactie. De laatste duizend stemmen. Zij brengen ons de winst. Zij brengen ons deze vijf mannen van de staart in de Kamer.

Is het eigenlijk nog nodig iets van hen te vertellen?

Professor Scholten, „De vaart der volken”, zegt U onmiddellijk. Pas op. Er is eens een man geweest, die door één van zijn werken zo beroemd was..., dat zijn andere werken totaal over het hoofd gezien werden. Prof. Scholten mag vermaard zijn als radiospreker, hij doet en kan en weet en is nog veel meer. Als docent, als jurist, als hoogleraar, als A.R.J.A.-voorzitter, als schrijver en spreker, steeds een man, die vanzelf vooraan staat.

En naast de man van de brede allure stellen we vervolgens de man van het fijne detail, Mr Van Dijken. Scherpzinnig jurist. In een fractie „onbetaalbaar”, als er juridische

puzzles opgelost of minutieuze amendementen geformuleerd moeten worden. Mr Van Dijken leerde dat vak bij de Raad van State en hij beoefent het nog als advocaat in Den Haag. En het parlement is hem niet vreemd. Voor de oorlog had hij al een periode zitting daar.

Dan de heer Smalzenbroek. De man, waar in Drente alles

om draait. Hij is er Gedeputeerde en daarnaast ook in vele andere arbeid actief. Als voorzitter van de Stichting 1940—'45 bovendien een man van grote verdiensten. Eigenlijk een man, die je overal voor gebruiken kunt. En die ook in de Tweede Kamer op zijn plaats zal zijn.

Nummer vier: Mr Hangelbroek. U zegt al weer: O ja, die kennen we. De man van de schoolraad. Onderwijsspecialist dus als geen ander. Maar ook voor hem geldt, dat één etiket eigenlijk niet genoeg voor hem is. Trouwens, we moeten onze fractie ook niet „verspecialiseren”. We moeten er mannen in hebben van formaat, die zich met al de problemen vertrouwd kunnen maken en die daarop een brede visie hebben.

Daarom, ook Mr Versteeg moest eigenlijk in onze fractie. Zijn etiket is: Jurist, lector aan de Vrije Universiteit, speciaal voor de notaris-studie. Ook een man dus met juridische capaciteiten, die puzzles kan oplossen. Maar ook een man van het volle leven, die weet wat er te koop is.

U ziet het: het zijn — huiselijk gezegd — vijf „zware jongens”. Als één van hen er niet komt, dan zullen we zeggen, heel hartgrondig: „Jammer, ontzettend jammer, dat juist die er buiten valt”.

Daarom de handen uit de mouwen. Stookt de vuren gloeiend heet. Dat is op het ogenblik, wat we doen kunnen en doen moeten. In gelovig vertrouwen actief de verkiezingsstrijd meestrijden. Het is eigenlijk nog maar weinig, veel te weinig. Wie blaakt niet van ijver, om nog veel meer te doen voor de goede zaak?

Daarom: een extra-schep er op. Twee procent winst en dan zijn ze er misschien al, alle vijf.

Van boven naar beneden: Prof. Dr L. W. G. Scholten, Mr T. A. van Dijken, J. Smalzenbroek, Mr J. J. Hangelbroek en Mr Th. A. Versteeg, onderaan op de voorgaande pagina.

Op Maandag 23 Juni, 's avonds 7 uur, spreekt de voorzitter van onze partij, de Heer Dr J. Schouten, voor de radio over het onderwerp „Christelijk Nationaal”. Luistert U mee? Op de photo: de Heer Dr J. Schouten spreekt in de Ahoy'-hal.

TEGEN VERSPLINTERING

Er is met betrekking tot de versplintering op staatkundig gebied reeds zeer veel leergeld betaald. Toch zijn er steeds weer personen en groepen, welke in de versplintering heil zien en daarin hun kracht zoeken.

In alle of de meeste Kamerkieskringen zijn o.a. kandidatenlijsten ingediend door de „Middenstandspartij”, de „Partij voor recht en vrijheid”, en het „Jong Conservatief Verbond”.

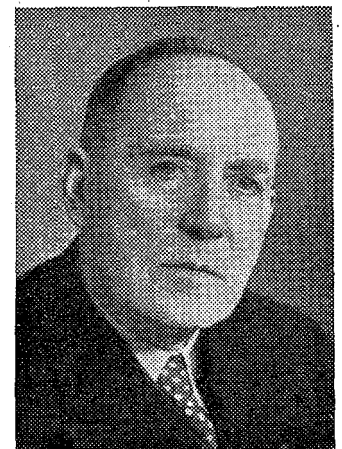
Kan de indiening van deze lijsten en het stemmen daarop tot iets positiefs leiden? Ieder, die enigszins op de hoogte is, moet op deze vraag antwoorden met een stellig neen. Niet bekend is van welke algemene politieke beginselen deze partijen en haar kandidaten uitgaan, en welk standpunt zij innemen ten aanzien van de meest gewichtige staatkundige aangelegenheden. Het is zeker, althans zeer waarschijnlijk, dat de op die lijsten uitgebrachte stemmen waardeloos zullen zijn voor hetgeen men beoogt, ja zelfs ten goede zullen komen aan hen, die de genoemde partijen en degene, die haar steunen het felst bestrijden, n.l. aan de rooms-katholieken en de socialisten. Ons kiesstelsel is nu eenmaal zo, dat de grote politieke partijen, de K.V.P. en de P.v.d.A, verreweg het meest profiteren van het stemmen op lijsten, waaraan geen zetel wordt toegewezen, omdat het totaal van de daarop uitgebrachte stemmen beneden de kiesdeler ligt. Zelfs indien een of meer van de vermelde drie partijen één zetel zouden behalen, is er nog niets positiefs bereikt. Wat vermag een eenling, vooral als hij uitsluitend of in hoofdzaak voor een bepaald belang op komt?

Belangen behoren te worden behartigd op de grondslag

van beginselen. Bepaalde belangen kunnen op de duur alleen worden gediend in juiste samenhang met het geheel.

Waarom zouden middenstanders stemmen op de lijst van de „Middenstandspartij”? Het leidt tot niets. Zij handelen én principieel én wijs wanneer zij op de lijst van de Anti-revolutionaire partij stemmen. Deze is ten aanzien van de middenstand waarlijk niet in gebreke. Men zie haar program van actie.

Waarom zouden de voorstanders van recht en vrijheid op de lijst van de „Partij voor recht en vrijheid” stemmen? Het leidt tot niets. Wie wezenlijk voor recht en vrijheid strijden wil, hoort in onze gelederen thuis. De A.R. partij is van meetaf de partij voor recht en vrijheid. Zij is in de achter ons liggende jaren met beslistheid en volharding voor deze grote goederen opgekomen.

Op Maandag 9 Juni, des avonds 7 uur, heeft de Heer A. Stapelkamp gesproken voor de Radio over het onderwerp „Sociaal recht of Sociale zorg”.

Wat het „Jong Conservatief Verbond” najaagt, is in menig opzicht verborgen. Wie kan met enige nauwkeurigheid zeggen wat „jong conservatief” betekent? Ook het stemmen op de lijst van dit verbond leidt tot niets goeds. Men kope geen kat in de zak.

* * *

Zeer tot ons leedwezen is het „Gereformeerd Politiek Verbond” — gevormd door mannen, die onze partij hebben verlaten — met een eigen lijst uitgekomen. Onze lezers weten, dat wij geen enkele principiële noodzaak aanwezig achten voor de oprichting van dit verbond. Wij betreuren deze splitsing diep, en moeten nu aanschouwen, dat zij, die ons het naast stonden, ons bestrijden als de grote vijand. Hoogstwaarschijnlijk zal ook deze lijst de kiesdeler niet halen. Doet dit geval zich voor, dan zullen practisch de daarop uitgebrachte stemmen ten gunste komen van de K.V.P. en/of de P.v.d.A. Wil men dit werkelijk? Het zou bedroevend zijn. Men is er niet af met te zeggen: wij dragen voor ons kiesstelsel geen verantwoordelijkheid. Ieder is verantwoordelijk voor de consequenties, welke zijn verbonden aan het uitbrengen van zijn stem.

Ons aller devies zij: tegen de versplintering en voor de versterking van de Anti-revolutionaire invloed.

Program van Actie

Artikel 20 en 21

FINANCIËN

1. Bevordering van het herstel van het monetaire evenwicht en van het sluitend maken der betalingsbalans.
2. Erkend worde de noodzaak van beperking der Rijksuitgaven, o.m. door daadwerkelijke ver-sobering van de rijksdiensten en inkrimping van het Overheidsapparaat.
3. De druk van die belastingen, welke het sparen belemmeren en de particuliere eigendom uit-hollen, worde zo spoedig als dit mogelijk is verzacht.
4. Vereenvoudiging van het belastingstelsel en van de belastingwetten.

PROVINCIEËN EN GEMEENTEN

1. De gemeentelijke autonomie worde hersteld.
2. Een grotere plaats in ons staatsbestel worde toegekend aan de provinciën.
3. Herziening vinde plaats van de verdeling van de bestuurstaak over de drie bestuursorganen (Raad, Burgemeester en Wethouders, Burge-meester), in het bijzonder ten behoeve van de bevoegdheden van de Gemeenteraad.
4. Regeling van het politiewezen in overeenstem-ming met de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur.
5. Een nadere, meer definitieve, regeling van de financiële verhouding tussen Rijk, provincies en gemeenten worde tot stand gebracht, mede ter bevordering van de zelfstandigheid der genoemde lagere publiekrechtelijke lichamen.

3

Verspreiden

In de laatste weken gaan onze mensen er op uit. Voor-al natuurlijk op huisbezoek. Dat is mooi werk. Het kan ook niet anders. Want in het huisbezoek komt men op de meest directe wijze in contact met het volle leven. Men spreekt dan immers met levende mensen. Het heeft ook wel zijn minder aangename kanten. Hoeveel critiek moet niet worden weerlegd. Hoeveel onjuiste beschou-wingen en verkeerde meningen moeten niet worden be-streden. Maar alleen door huisbezoek worden wij gewaar hoe het volk over de dingen denkt en dat is een voor-naam ding. Jammer genoeg wordt daar altijd nog te weinig aan gedaan.

En het tweede is dat er wordt verspreid.

Dat is werk voor de jonge garde. Maar voor haar niet alleen. Zorg er toch voor dat niet 10 folders tegelijk in één bus worden gestopt. Waak er voor dat geen straten worden overgeslagen. Daarom moeten ook de ouderen meedoen. Zij moeten leiding geven ook bij dit eenvoudige werk. Ook deze arbeid moet gewetensvol en nauwgezet worden verricht.

En tenslotte — het allervoornaamste is het ongeorgani-seerde werk. Dat wat al onze Anti-Revolutionairen zelf kunnen doen in het spreken met anderen, in hun dage-lijkse omgang op het werk, op het bureau, op reis.

Nog even de schouders er onder!

De Heer J. Wilschut opent de massavergadering in de Ahoy'-hal te R'dam.

Program van Actie

Artikel 22

VERKEER

1. Bevordering van de deelneming van alle vervoerstakken aan het internationale vervoer; bevestiging en versterking van de positie van Nederland als zeevarende mogendheid.
2. Het beleid ten aanzien van de Rijnvaart zij gericht op het behoud, voor zover nodig het herstel, van de vrije vaart op de Rijn gelijkelijk voor alle daarbij betrokken landen.
3. Handhaving en versteviging van de positie van het particuliere vervoer op zichzelf en in verhouding tot de semi-Overheidsvervoerbedrijven. Hierop worde gelet vooral bij de verlening van concessie en de heffing van belasting.
4. Regeling van de afbakening van de grenzen tussen het particuliere en het semi-Overheidsvervoer.
5. Aanpassing van de wegen aan de eisen van het moderne verkeer.
6. Verbetering van vaarwegen; redelijke regeling van de scheepvaartrechten, met dien verstande, dat in elk gewest de hoofdvaarwegen onbelast zullen zijn.

De woorden toogdag en betogen hebben weinig anders gemeen dan de „toog” en die is nog van een andere snit. Toch moet de toogdag, onze toogdag een betoging worden. En niet zo'n kleine ook. Zal de toogdag slagen dan zal hij een betoging moeten zijn van duizenden jonge Anti-Revolutionairen, die uiterlijk tonen de Anti-Revolutionaire gedachten in het hart verwerkt te hebben.

De keuze van Den Haag als operatieterrain is niet willekeurig. De residentie in naam en nog immer het centrum van waaruit ons land wordt bestuurd. Het is nodig, dat in dit centrum de Anti-Revolutionaire jeugd een toogdag houdt, waarop duidelijk stelling tegen de steeds sterker wordende centralistische tendenzen in het landsbestuur wordt genomen. Tegenover het socialisme, dat de moeder is van de bureaucratie, moet de weg naar de vrijheid gesteld worden. De weg naar de ware vrijheid wordt slechts daar gevonden, waar oog is voor de juiste verhouding van gezag en vrijheid.

De Anti-Revolutionaire Partij pretendeert deze verhouding juist te zien. Zij erkent daarmee tegelijkertijd een grote verantwoordelijkheid jegens land en volk. Zij aanvaardt deze verantwoordelijkheid als christelijke partij.

Het is nu de taak der jongeren te tonen, dat zij bereid zijn dit geestelijk erfgood te aanvaarden. Dat is de betekenis van de toogdag in Den Haag. Daarom mag van de Anti-Revolutionaire jongeren in Nederland niemand achterblijven op 21 Juni a.s.

De sprekers behoeven geen introductie. Wat zij nodig hebben is een groot gehoor. Reeds bereiden zij zich op verschillende wijzen voor om te spreken voor een indrukwekkend getal jonge Anti-Revolutionairen: Twee Kamerleden, twee professoren, een dominee en onze tweede voorzitter. Deze kans krijgt men slechts eens in de vier jaar. Die kans is er nu. Grijp haar aan! Laat U bemoeiden en verkwikken. Toont een bezielend enthousiasme.

Op naar Den Haag!
Ten Toogdag. C. D. van Oosten.

PROGRAMMA

en laatste mededelingen

De Partij van de Arbeid is er in geslaagd op Hemelvaartsdag 70 à 80.000 mensen te Amsterdam in een demonstratieve bijeenkomst bij elkaar te krijgen. Ongetwijfeld zal deze massale betoging een belangrijke steun betekenen voor de propaganda die door de Partij van de Arbeid met het oog op de a.s. verkiezingen wordt gevoerd en..... zeer krachtig de doorwerking van de socialistische beginselen in ons volksleven bevorderen.

Wij moeten hier wat tegenover stellen. In de worsteling om de ziel van ons volk mogen wij jonge Anti-Revolutionairen niet achterblijven! Voorkomt dat het nageslacht van ons zou zeggen: Zij hadden hun volk minder lief dan de socialisten uit hun dagen.

Bovendien: wij hebben ons volk wat te bieden. Perspectief voor de toekomst. En wij behoeven ons niet te schamen voor het beleid in het verleden door onze mensen naar beste weten overeenkomstig de Anti-Revolutionaire beginselen gevoerd. Jonge Anti-Revolutionairen: Met trots en vrijmoedigheid kunt gij de Anti-Revolutionaire boodschap aan het volk brengen. Ontplooi op 21 Juni uw vlaggen en vanen langs straten en wegen in heel Nederland, en laat op die datum in alle Nederlandse steden en dorpen zien wat Uw belijdenis is en wat Uw wensen zijn ten aanzien van het overheidsbeleid.

Programma

15.00—± 16.15 uur: Meeting in Houtrusthallen.

Motto: „De weg naar ware Vrijheid”.

H. Algra: „Waar Vrijheid eeuwen stond”.

Mr C. J. Verplanke: „De kluisters der Vrijheid”.

Prof. Dr G. H. J. van der Molen: „Vrijheid en Rechtsorde”.

Prof. Dr S. U. Zuidema: „De Vrijheidsmythen van onze tijd”.

Ds H. Jonker: „De ware Vrijheid”.

± 16.15—± 17.00 uur: Demonstratieve mars door 's-Gravenhage.

Meegevoerd worden: vlaggen en spandoeken met leuzen. Er zullen enige muziekcorpsen in de stoet meelopen. De Kamer kieskringcentrale 's-Gravenhage zal voor een verrassing zorgen.

± 17.00—± 17.30 uur: Slot-bijeenkomst op het Lange Voorhout.

Dr J. Schouten, voorzitter van het Centraal Comité van Anti-Revolutionaire kiesverenigingen en voorzitter van de Anti-Revolutionaire Tweede Kamerfractie, zal hier spreken over: „Nationale Politiek”.

Laatste mededelingen

1. **Rectificatie.** In het vorige nummer hebben wij een opsomming gegeven van de leuzen, die kunnen worden meegevoerd. In één van deze leuzen is een zeer storende fout geslopen. Om te voorkomen dat deze fout ook op een spandoek zou worden overgenomen, laten wij de betreffende leuze nogmaals volgen: **Pro Religione et Libertate.**
2. De **toegangsbewijzen** kosten 50 cts per stuk. Letten de secretarissen der provinciale en stedelijke verbanden en voorts die van de Zuidhollandse clubs, welke functionarissen wij een aantal kaarten deden toekomen, daar goed op. Bestellingen kunnen worden gedaan door overschrijving van het verschuldigde bedrag op girorekening 89673 t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij, Dr Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

Kunt U rustig gaan stemmen?

Hebt U Uw plicht gedaan?

Over enkele dagen gaat de stembus open. Dan staat U in de rij met al die anderen. Hebt U getracht hen te overtuigen? Hebt U propaganda gemaakt? Wat een voldoening geeft het wanneer men weet dat mee door onze werkzaamheid ook nog anderen hun stem uitbrengen op onze lijst. En denk er goed om: Alleen het hokje voor de naam van J. Schouten, no. 1 lijst 3, rood maken.

En als U op de lijst de naam van Roosjen of van Gerbrandy of Bruins Slot niet vindt, maak U dan niet ongerust. Die namen staan op de lijsten in andere kieskringen en die mannen komen ook in de Kamer.

3. Komt tijdig.

Nogmaals dringen wij er ten sterkste bij U op aan vóór half drie Uw plaats in de Houtrusthal in te nemen. Wij moeten beslist om drie uur kunnen beginnen. Werkt allen mede opdat dit mogelijk wordt.

4. De Houtrusthallen

zijn te bereiken vanaf het station Staatsspoor met de tramlijnen 1 en 15 en vanaf het station Hollands Spoor met lijn 11.

5. De opstelling in marsformatie.

Het Nederlandse volk heeft de naam een ongedisciplineerd volk te zijn. Laten wij als jonge Anti-Revolutionairen tonen dat deze kwalificatie niet op ons van toepassing is! Volg bij het verlaten van de Houtrusthal nauwkeurig de aanwijzingen van de heer Stafleu en zijn staf op. In een kwartier moeten wij marsvaardig klaar staan.

6. Vlaggen groepen.

Als er een voldoende aantal vlaggen aanwezig is, zullen in de stoet vlaggen groepen worden gevormd.

VERMENIGVULDIGDE GEDACHTEN

*
*
*
*
*
*
*
*
*

Grepen uit de
eerste helft
der twintigste eeuw

Alléén gebonden
Prijs f 11.50

door H. DIEMER

440 bladzijden royaal formaat, duurzaam papier

96 bladzijden kunstdrukpapier met foto's

Stofomslag en bandtekening van Herman Dijkstra

Een keuze in enkele woorden uit de vele recensies:

Fries Dagblad (H. Algra): Dit statige boek doet, wat zijn inhoud betreft, soms denken aan belegen wijn.

Nieuwe Prov. Groninger Courant (E. van Ruller): Diemer zag vooruit, smeedde tegenstellingen samen.

Patrimonium (C. Smeenk): Hij — de schrijver — is een man van beginsel. Maar scherp en uit de hoogte oordeelt hij niet.

Zeeuws Dagblad: De auteur van dit boek is een man van singuliere gaven.

De Werkgever: Dit boek biedt een waardevolle documentatie en vooral een zeer interessante studie.

Bezinning: De geest van het zoeken naar waarachtige christelijke gemeenschap waait als een frisse wind door heel dit boek en karakteriseert de schrijver en zijn werk. Een goed boek van een breed christen.

De Bazuin (Ds Th. Delleman): Dit boek is een aangrijpend pleidooi van het zuiver christelijk dienende isolement. Het laat zien wat antithese is en isolement en wat ontmoeting en samenwerking er is krachtens de gemene gratie.

Dr A. Veerman als radio-spreker: Daar hebt ge dus de heer Diemer. Een sterke persoonlijkheid. Iemand die zijn eigen weg gaat, maar die ook steeds heeft getijverd voor de beloning der gemeenschapsgedachte. Een man met een eigen overtuiging, die hij niet onder stoelen of banken steekt, maar die altijd meer zoekt naar wat verenigt dan naar wat verdeelt.

De Hervormde Kerk: Wij zijn dankbaar, dat de man, die met anderen het Christelijk Nationaal Vakverbond stichtte en er de eerste voorzitter van was, na de overschrijding van de 70-jarige leeftijdsgrens, te boek gesteld heeft, wat hem in zijn leven bewoog zich op het pad der christelijk sociale actie te begeven en hoe deze zich ontwikkelde. Hierdoor heeft dit boek belangrijke documentaire waarde gekregen.

Mededelingen Ned. Dagbladders: De schrijver is een man van zeer veel omvattende belangstelling en van veelzijdige talenten. Een man ook van bijzondere werkracht en diep inzicht.

De Gids (orgaan C.N.V.): Het lezen van het boek was voor ons een voorblijftrekken van een panorama, dat telkens nieuwe vergezichten bood. Wij zijn de heer Diemer dankbaar voor dit boek. Het is een waardevol bezit voor het leven.

Het Seinlicht: In een verenigingsbibliotheek mag het niet ontbreken.

Kerknieuws (W. C. F. Scheps): Dit werk... mag in geen bibliotheek ontbreken.

De Gelderlander (R.K. Dagblad): Het katholieke standpunt komt ruim aan zijn trek.

Timotheus: Het is een documentatie van de ontwikkeling van het sociale leven in de eerste helft van deze eeuw. Geschreven door iemand die het weten kan. Hij stond er niet alleen middenin, maar was er een der motoren van.

Ons Vrije Bedrijf (Chr. Middenstands Orgaan): Wij bevelen dit boek van de heer Diemer, die zich ook thans weer de man toont, die met handhaving van eigen principiële visie, tot zo groot mogelijke eendracht oproept, van harte aan.

Geref. Jongelingsblad: Meer dan ooit gaat zijn hart (i.c. van de schrijver) uit naar toenadering en verzoening. Er is een geest van mildheid over hem gekomen, die soms kan ontroeren. Dit boek zal herhaaldelijk ter hand worden genomen.

Chr. Historische Nederlander: Een boek dat waard is in alle politieke kringen gelezen te worden, want hoewel van principieel A.R.-visie gezien, is de heer Diemer wel zo groot nationaal man, dat hij over partijbelangen heen ziet naar het belang van het Nederlandse Volk.

Sociale Voorlichting (orgaan Stichting v. d. Arbeid): Het is een geschrift dat de moeite van het lezen waard is. Niet alleen omdat het handelt over het interessante tijdvak van eind 19e- begin 20e eeuw, maar ook omdat Diemer zijn vermenigvuldigde gedachten op een warm-menselijke wijze aan ons heeft toevertrouwd.

Belijden en Beleven (Prof. Dr F. W. Grosheide): Wanneer zulk een man zijn leven gaat beschrijven, ontvangen wij een zeer betekenisvol stuk histoire contemporaine. Het pakt omdat het sober is geschreven, zonder ophef, zeer zakelijk.

Uitgave Drukkerij Libertas N.V., Drift 13, Utrecht - Ook via de boekhandel verkrijgbaar

Weest bewust Protestant

Geeft en vraagt
als geschenk een
Hugenotenkruis.
Herkenningsteken
van
Reformatorisch
Christendom

Maar een van
Adm. Kerkewerk
Kerkrade. Want
dan steunt ge
Prot. Opbouw-
werk in
Limburg

Een hanger		Een broche	
in zilver kost	f 5.75	in zilver kost	f 6.25
in verzilverd	f 2.75	in verzilverd	f 3.25
in goud	f 50.—	in goud	f 51.—
in verguld	f 8.75	in verguld	f 9.25

Grootte 2 x afbeelding.

Verkrijgbaar bij medewerkers (kunnen zich legitimeren) of via giro 551876 t.n.v. Adm. Kerkewerk Kerkrade of postwissel of aanget. aan Ds H. van Vliet, Herv. Pastorie Kerkrade. Tel. 2126. Evt. rembours.

Vraagt gratis folder. Meldt U als medewerker.

ORGEL

5 spel modern eiken kast, 17 reg., doorlopende harp, f 800.—
Stemmen, revisie,
nieuwe kastenbouw.

100 PIANO'S en ORGELS
IN VOORRAAD
VRAAGT VRIJBLIJVEND PRIJSLIJST AAN
FRANCO LEVERING JAREN GARANTIE
VREEKEN'S
PIANO- EN ORGELHANDEL
BODEGRAVEN - TEL. 88

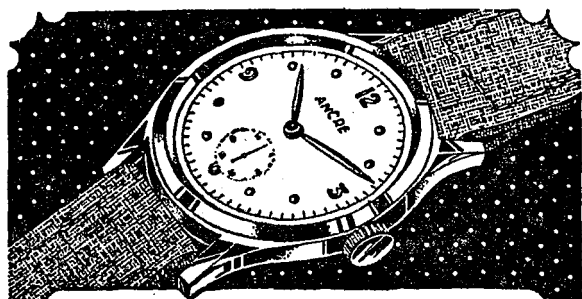
PIANO

Bechsteijn, modern kruissn.,
onderd. f 675.—
Stemmen, revisie,
nieuwe kastenbouw.

Oh Robby wat fijn!

**NOOITGEDAGT
SPEELGOED**

J. NOOITGEDAGT & ZN. IJLST

Voor
elke pols
'n Zwitserse heralge

van f 25.-
tot f 950.-

SIEBEL HEEFT HET VERTROUWEN VAN NEDERLAND

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
Nw. BINNENWEG 227 ROTTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG

INNEMEE & ZN. N.V.
BEGRAFFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

COOG a/d ZAAAN
TEL. 4947 (K. 2980)

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. &
Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

Bereiding van:
Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zeegrass
enz.

H
V
K

N.V. Heerenveensche
Veer- & Kapok-
fabrieken

A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 0 5130 - 2741
(2 lijnen)

KIEST

voor Uw

- * Stalen en houten kantoormeubelen
- * Kantoor machines
- * Boekhoudsystemen
- * Kantoorbenodigdheden

ZAANDAM

Westzijde 53
Tel. (K 2980) 2246-4077

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS
WERKENDAM — TELEF. 14

AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

- * Grond- en Waterbouw-
kundige werken

WERKENDAM
TELEFOON 23

- * Handel in Rijsmaterialen en Riet

T. Spaan Zakken

JUTE - KATOEN NIEUW - GEBRUIKT

Brede Hilledijk 64 - ROTTERDAM-Zuid
TELEFOON 79910 (2 lijnen) Sinds 1840

Vereeniging tot Christelijke Verzorging
van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische
Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hoge Riet”
te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te
Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te
Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek,
3e klasse tussenafd.

Stichtingen:

- „Veldwijk” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
- „Bloemendaal” te Loosduinen, 3e klasse.
- „Dennenoord” te Zuidlaren, 3e klasse.
- „Wolfheze” te Wolfheze, 3e klasse.
- „Vogelzang” te Bennebroek, 3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

G. ABLAS - WADDINXVEEN

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk,
Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.

Filiaal: ROTTERDAM — Zwaanshals 119-125

NIEUW:

FEIKE ASMA

Orgelboek der enige gezangen.

De koralen in 2 zettingen. Bij de meest gezongen koralen van 2 tot 5 verschillende voorspelen.

Toezending franco na ontvangst van f 6.40 en f 0.25 porto per postwissel of op giro 132463

Muziekhandel
Hymnophon

Damstraat 1, A'dam

LUBRO

Luxe Brood-,
Beschuit-, Koek- en
Banketbakkerijen

* *

Hogenoord 1 - Utrecht
Telefoon 11851

FELIX

de beste
vleesvoeding
voor hond en kat

Rotterdamse Aannemings Firma

(KLIJNSMIT)

Kantoor en werkplaats:
Schansweg 69, Tel. 81539, na 5 uur
ROTTERDAM Tel. 23740
BOUW-, ONDERHOUDSWERKEN EN
HOUTBOUW

LITHO ZAA NLANDIA

Offsetdruk
Steendruk
Cartonnage

*

ZAANDIJK
Telefoon 81321 (K 2980)

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
uitgegeven door de Antirevolutionaire Partijstichting

1	Politieke rondblik, Prof. A. Anema	f 0.25
3	Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6	Het Program van Beginselen	per stuk f 0.10
7	Model-reglement van een kiesvereniging	f 0.40
8	Model-reglement van een centrale kiesvereniging	f 0.40
9	Model-reglement van een dorpskiesvereniging	f 0.40
18	Het kapitalisme, R. Gosker	f 0.50
19	In Kuyper's lijn, C. Smeenk	f 0.25
24	Handboekje voor de propaganda	f 0.35
26	Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	f 0.25
27	Calvinistische reformatie, H. Algra	f 0.35
29	Folder ledenwerfactie	bij 100 stuks f 3.—
32	Schets „Het constitutionele koningschap”	
	C. D. van Oosten	f 0.10
34	Adreskaarten	bij 100 stuks f 0.50
37	In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	f 0.45
38	Rapport Huwelijk en Echtscheiding	f 0.75
39	De Christen en de politiek, Prof. S. U. Zuidema	f 0.65
40	De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eysden	f 0.65
41	Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	f 0.65
42	De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	f 0.65
43	De lijn onzer politiek	f 0.75
44	Roeping en taak (schetsenbundel)	f 1.75
46	De kracht der zwakheid (deputatenrede)	f 0.50
47	Het processieverhod (rapport)	f 0.75
48	Verantwoorde emigratie	f 0.60
49	Onbloedige Revolutie? R. Gosker	f 1.25
50	Voorstellen C.C. Verkiezingen 1952	f 0.25
51	Over de drempel, H. Algra	f 0.70
52	Maatregelen tegen de communisten	f 0.35
53	Verzamelen! Propagandafolder Arjos	f 0.25

Alle bestellingen gaarne door middel van overschrijving op gironummer 89.673 ten name van de Antirevolutionaire Partij te Den Haag, Dr Kuyperstraat 3. Moet per kwitantie worden gedisponeerd, dan wordt f 0.30 extra in rekening gebracht.

SCHEEPSBOUWWERVEN

A. VUYK & ZONEN

Capelle aan de IJssel

Nieuwbouw en Reparatie

Tel. R'dam 113333 (K 1800)

K. J. BOS & ZOON

HOUTHANDEL ROTTERDAM

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa. J. TEN KATE VLAARDINGEN - TELEF. 2514
Vraagt offerte

Een boek dat in géén christelijk gezin mag ontbreken:

Prof. Mr P. A. Diepenhorst: TROUW EN MET ERE

De ontwikkelingsgang der anti-revolutionaire of christelijk-historische richting in vogelvlucht

VERKRIJGBAAR BIJ DE BOEKHANDEL * GEB. f 3.90

G. J. A. RUYS UITGEVERSMAATSCHAPPIJ N.V. * AMSTERDAM

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

In dit nummer:

Dr J. SCHOUTEN	De Kabinetsformatie
—	De partij in actie
Dr J. SCHOUTEN	De verkiezingsuitslag
Dr A. VEERMAN	Uit het parlement
Dr A. VEERMAN	Prof. Dr R. H. Woltjer
A. R. DE KWAADSTENIET	Aanslag op de geestelijke vrijheid?
Dr A. VEERMAN	Op zoek naar een nieuw Kabinet
—	Nieuwe ministers
Prof. Ir Dr H. VAN RIESSEN	„Het communisme getoetst”
H. ALGRA	De doorslag
A. R. DE KWAADSTENIET	Uit krant en periodiek
—	Gegevens verkiezingsuitslag

Op eigen wieken:

E. VAN RULLER	Na de verkiezing voor de campagne
E. VAN RULLER	H. D. W. Boven
—	Rondvraag
S. WILLEMSE	A.R.- en C.D.U.-jongeren
H. D. W. BOVEN	Internationaal contact
—	Uit de organisatie

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnaires in Effecten
KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

HAARLEMSE

POTGROND

en

COMPOST

zijn onontbeerlijk voor een vroege en goede oogst.
Vraag prijs en analyse aan:

POTGROND EN COMPOSTBEDRIJF **GEBO**

Toussaintkade 43, DEN HAAG, TEL. K 1700/39727
J. STOLK, Bermweg 92, Bergschenhoek, Telefoon K 1892/337
J. BOTMAN, Stationslaan 61, Bovenkarspel, Telef. K 2285/213
MET GEBO-COMPOST EEN GEZONDE BODEM.

N.V. STICHTSE BOAZ BANK

GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

INGWERSEN & Co. - Amsterdam

KEIZERSGRACHT 382 - Telefoon 32121

Effecten — Coupons en Administratiën
Alle assurantie zaken
Levensverzekeringen en Lijfrenten

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

„DAMES MODEHUIS

Walma”

ALKMAAR

„De zaak van Smaak”

Fa J. C. DERKSEN ARNHEM

AMSTERD'WEG

TELEF. 20310—21227

Meubeltransport over land en zee

Bergplaats voor inboedels

EMIGRATIE !!!

Laboratorium voor toegepaste psychologie

(voorheen Psychotechnisch
Laboratorium der Vrije Universiteit)

Vossiusstraat 54-55, Amsterdam-Z.
Telefoon 26320

o.l.v. Prof. Dr J. Waterink en
Dr H. R. Wijngaarden
Arts: J. C. Noordzij, Psych. Drs

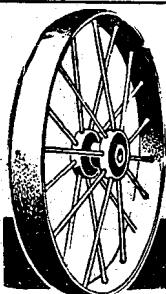
ADVIEZEN

Aan particulieren:

School-, studie- en beroepskeuze
(Kinderen en Volwassenen)
Kinderen met leerproblemen
Moeilijk opvoedbare kinderen
Karakterproblemen (Volwassenen)
Psychol. behandeling van kinderen
en volwassenen

Aan Bedrijven:

Personeelsselectie
Personeelsinventarisatie
Interne bedrijfsconflicten
Psychologische functie-analyse

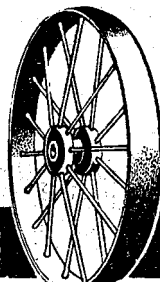

WIELEN

Grote en kleine series voor landbouwwerktuigen
transportwagens enz.

RIEMSCHIJVEN
tot 4.25 m. diameter

V. SNAARSCHIJVEN
tot 2 meter diameter

N. V. VAN DRIEL'S
MACHINEFABRIEK

DE IJSEL

Y. W. E. PENNING
KAMPEN - TEL. 92

LUBRO

Luxe Brood-,
Beschuit-, Koek- en
Banketbakkerijen

* * *

Hogenoord 1 - Utrecht
Telefoon 11851

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

KADERNUMMER

Redactie: I. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuiperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuiperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij.

Verschijnt 15 maal per jaar

Prijs per abonnement f 3.— per jaar

DE KABINETSFORMATIE

De heer Dr J. Schouten, voorzitter van de Anti-revolutionaire Tweede Kamer-club, heeft in het dagblad „Trouw” een beschouwing aan de Kabinetsformatie gewijd, welke wij gaarne onder de aandacht van onze lezers brengen.

Nu er — eindelijk — een nieuw kabinet is tot stand gekomen, wil ik gaarne een beschouwing geven over de kabinetsformatie. Ik zal dit doen aan de hand van de geschiedenis dezer formatie, maar wil eerst nog even een algemeen punt bespreken.

Direct nadat de uitslag van de verkiezingen bekend was geworden, is van vele zijden te kennen gegeven, dat uit die uitslag volgde dat dr W. Drees met de formatie van een kabinet moest worden belast. In die opvatting, alhoewel zij zeer verklaarbaar en ook verdedigbaar moet worden geacht, werd, naar het ons wil voorkomen, de betekenis van het stembusresultaat te eenzijdig gezien.

Ongetwijfeld: De P.v.d.A. had een belangrijke overwinning behaald, maar er was nog iets anders, waaraan o.i. meer aandacht had moeten zijn geschonken, n.l. dit, dat de stembusuitslag meebracht, dat er 64 leden in de Kamer kwamen, die, bij alle niet te loochenen principiële en zakelijke verschillen, één waren in de afwijzing van de hoofddoeleinden, welke door de P.v.d.A. worden nagestreefd. In het zonder enige reserve stellen, dat, op grond van het resultaat der verkiezingen, in dr Drees de aangewezen kabinetsformateur moest worden gezien, werd met dit feit niet of te weinig rekening gehouden.

O.i. waren er, gegeven de sprake van de stembus, zeker geen voldoende redenen om zich tegen de vorming van een Kabinet onder de leiding van dr Drees te verzetten, maar de aanwijzing van een formateur, niet behorende tot de P.v.d.A., was alleszins te verdedigen.

De formatie-poging van dr Drees

Dr Drees is, terecht, begonnen met zich te oriënteren. Hij wenste daarvoor een onderhoud te hebben met ieder van de

fractievoorzitters van de R.K., de C.H., de V.V.D., en de A.R. Tot zulk een onderhoud met mr Oud is het niet gekomen. Dr Drees heeft verklaard of doen verklaren, dat het zijn voornemen was mr Oud uit te nodigen voor een bespreking, maar dat hij van de uitvoering van dat voornemen heeft afgezien, na de publicatie van het bekende communiqué van de V.V.D.

Naar onze mening is dit te betreuren. Het ware beter geweest ook met de heer Oud te spreken. Al zou dit niet tot enig positief resultaat hebben geleid, het zou zeer waarschijnlijk toch wel hebben bijgedragen tot verheldering van het inzicht in de verhoudingen. In het midden kan hier worden gelaten of de begeerte van dr Drees om met mr Oud te spreken sterk was dan wel zwak.

Voor ons rees nu wel de vraag: Moet uit het niet-spreken met mr Oud door de formateur een consequentie worden getrokken? Die vraag heb ik ontkennend beantwoord, mede omdat het communiqué van de V.V.D. alleen reeds om het tijdstip waarop het is gepubliceerd, tot het trekken van een consequentie geen aanleiding kon geven.

Nadat deze oriënterende besprekingen hadden plaatsgevonden, heeft dr Drees een concept-richtlijnen voor een regeringsprogram ontworpen en de vier fractievoorzitters — van de P.v.d.A., de K.V.P., de C.H.U. en de A.R.P. — uitgenodigd voor een conferentie ter gezamenlijke bespreking daarvan.

Omtrent de inhoud van dit ontwerp, de besprekingen daarover met dr Drees gehouden, en het materiële resultaat daarvan, ben ik niet gerechtigd mededelingen te doen. Wel kan, in overeenstemming met hetgeen van de zijde van dr Drees publiek is gemaakt, worden verklaard, dat deze besprekingen tot een gewijzigd ontwerp-richtlijnen hebben geleid, waarover de fractievoorzitters met hun politieke vrienden mochten beraadslagen, waarna zij de opmerkingen waartoe dit aanleiding gaf ter kennis van de formateur zouden brengen. De ingezonden opmerkingen zijn toen, op verzoek van dr Drees, weer in een gezamenlijke conferentie van de vier voorzitters met hem behandeld, waaruit het derde ontwerp-richtlijnen is voortgevloeid.

Ook dit ontwerp mochten de fractievoorzitters met hun

politieke vrienden bespreken, met dien verstande, dat deze bespreking tevens moest uitlopen in het antwoord op de vraag, of men op de grondslag van dit ontwerp medewerking aan de kabinetsformatie zou kunnen verlenen. Ten slotte hebben alle vier de fracties, al bleven er ongetwijfeld bezwaren en wensen met betrekking tot de richtlijnen bestaan, zich tot de gevraagde medewerking bereid verklaard. Van onze zijde werd uiteraard in de bereidverklaring een voorbehoud opgenomen ten aanzien van de uitvoering van het ontwerp en de samenstelling van het Kabinet.

Daarna is dr Drees begonnen met besprekingen over de „zetelverdeling”. Deze besprekingen heeft hij — het wordt alleen voor de goede orde vermeld — niet gehouden met de vier fractievoorzitters gezamenlijk, maar met ieder van hen afzonderlijk. Voor wat de A.R. betreft zijn die besprekingen geëindigd in zijn mededeling aan mij, dat hij de opneming van twee A.R. — voor de departementen van Justitie en Verkeer en Waterstaat — in het te vormen kabinet wilde bevorderen.

Van mijn zijde moest dit „aanbod”, na gepleegd overleg met mijn politieke vrienden, worden afgewezen, omdat acceptatie daarvan zou meebrengen, dat de A.R. vrijwel van invloed werden uitgesloten op de voorbereiding van en de besluitvorming met betrekking tot het sociaal-economisch beleid.

Dit werd in onze kring unaniem als een overwegend bezwaar beschouwd, aangezien het sociaal-economisch beleid in de eerstvolgende periode een uitermate belangrijk deel van de regeringspolitiek zal vormen — men denke aan de vraagstukken inzake lonen, prijzen, huren, werkgelegenheid, belastingen, enz. — en er niet aan kon worden medegewerkt, dat de Prot. Chr. richting — het was inmiddels bekend, dat ook aan de C.H. geen plaats in deze sector van het kabinet zou worden toebedeeld — op de bepaling van dit beleid geen invloed zou kunnen uitoefenen, behalve dan eventueel in het laatste stadium.

Daarom heb ik dr Drees doen weten, dat de A.R. bereid waren mede te werken aan de vorming van een kabinet, wanneer aan hen ten opzichte van het sociaal-economisch beleid een behoorlijke plaats in het kabinet zou worden gegeven. Dit zou h.i. het geval zijn, wanneer een A.R. voor het departement van Sociale Zaken werd aangezocht, maar de mogelijkheid werd opengelaten, dat de formateur een andere oplossing aan de hand zou kunnen doen. Dr Drees, die — ik stel er prijs op dit in het publiek te verklaren — met mij op correcte en overigens te waardenen wijze overleg heeft gepleegd, was van gevoelen, dat hij de inwilliging van die wens niet kon bevorderen. De P.v.d.A. was, na de voor haar gunstige stembusuitslag, de mening toegedaan dat zij in het te vormen kabinet dezelfde posities zou moeten bezetten, welke zij in het toen demissionnaire kabinet innam.

Hier hebben wij te doen met het punt, dat ook in de verdere geschiedenis van de kabinetsformatie telkens de kern van de grootste moeilijkheden is gebleken te zijn. Deze mening van de P.v.d.A. welke ook door dr Drees als formateur is gehuldigd, is o.i. onredelijk. Zij doet geen recht wedervaren aan factoren, welke wezenlijk in acht genomen dienen te worden. Men doet niets af van de stembusoverwinning van de P.v.d.A., als men er mede accoord gaat, dat aan vijf socialisten een plaats zal worden gegeven in het kabinet, maar de eis verwerpt, dat aan de P.v.d.A. persé dezelfde departementen dienen te worden toegewezen, welke zij in het thans heengegane kabinet bezette.

De vraag zou kunnen worden gesteld, of de P.v.d.A. in de laatste jaren niet over een te groot deel van de deken — de beeldspraak van mr Donker — de beschikking heeft gehad. Dit nu terzijde latende, springt de onredelijkheid van de genoemde eis duidelijk in het oog, als er op wordt gelet, dat

men de A.R., die in het afgetreden kabinet geen plaats innamen, in de formatie wilde betrekken. Wanneer men een nieuwe groep wil aantrekken, gaat het toch niet aan ten opzichte van de samenstelling van het kabinet het standpunt in te nemen: over deze en die portefeuilles valt niet te spreken, die plaatsen zijn voor een bepaalde groep gereserveerd. Zou men dit over de gehele lijn doorvoeren, dan bleef er voor een nieuwe groep alleen een rest over. Op deze wijze erkent men de gelijkwaardigheid van de nieuwe groep met betrekking tot het overleg niet.

Het is voorts niet alleen alleszins begrijpelijk maar tevens volstrekt billijk, dat van onze zijde werd gesteld: Wij wensenzake het sociaal-economisch beleid aan onze richting een behoorlijke plaats in het kabinet te zien toegekend. Wie een vreemdeling is in de Nederlandse politiek zal dit niet verstaan. Maar wie dit niet is kan o.i. alleen aanmerking maken op het laten overwegen van die wens wanneer hij onvoldoende acht geeft op de huidige verhoudingen en omstandigheden.

Het geluid is wel eens vernomen: De K.V.P. wil een kabinet steunende op vier partijen. Indien er, om daartoe te kunnen geraken, „offers” moeten worden gebracht, dient de K.V.P. dit te doen. Deze redenering kan niet serieus worden genomen, alleen reeds niet omdat alles er op wees, dat dr Drees zelf ernstig, en niet gedwongen, streefde naar een „vier-partijen-kabinet”.

De afwijzing van onze wens, dat onze richting inzake het sociaal-economisch beleid een behoorlijke plaats in het kabinet zou krijgen, leidde er uiteraard toe, dat het overleg tussen dr Drees en ons werd beëindigd.

Volgens de perspublicaties heeft dr Drees in een conferentie met de heren Donker, Romme en Tilanus de daardoor ontstane situatie besproken. Van wat in deze conferentie is verhandeld, ben ik natuurlijk onkundig. Dr Drees heeft spoedig daarna aan H.M. de Koningin verzocht hem van zijn opdracht te ontheffen.

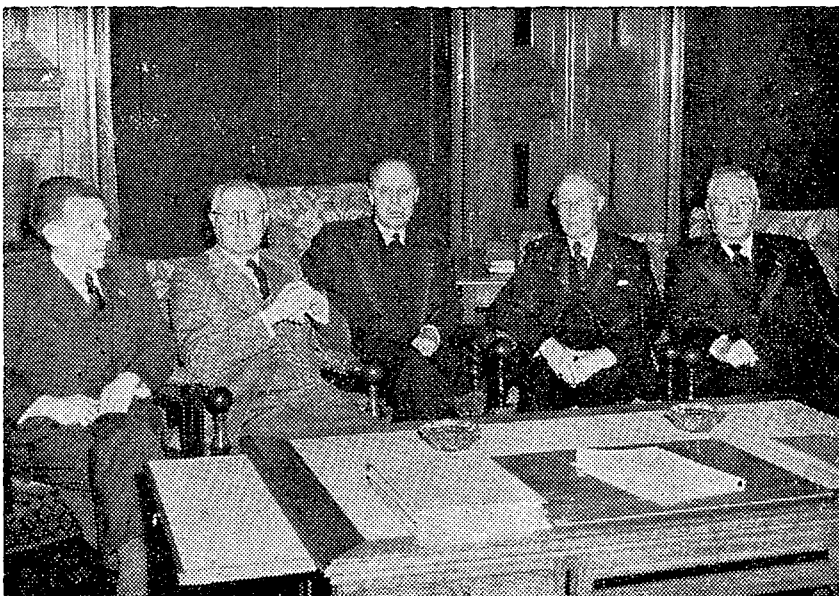
Daaruit mag worden afgeleid, dat hij van een poging tot vorming van een kabinet, steunende op drie partijen, heeft afgezien. Eveneens mag worden aangenomen, op grond van vele uitlatingen zijnerzijds, dat prof. Romme zich niet heeft kunnen vinden in een versmalling van de basis. Temeer is dit het geval, omdat het bekend is, dat hij het tot stand komen van de medewerking der A.R. aan de formatie heeft bevorderd. In verschillende persorganen is vermeld, dat ook de heer Tilanus zich heeft gekeerd tegen een versmalling van de basis. Ik wil de juistheid van deze berichten niet betwisten, maar meen er wel op te mogen attenderen, dat het publiek geworden oordeel van de heer Tilanus over ons vasthouden aan de bij de kabinetsformateur voorgebrachte wens — een scherp veroordelend oordeel, uitgesproken zonder dat omtrent de zaak enige inlichtingen aan mij waren gevraagd — ook in een andere richting zou kunnen wijzen.

Er is nog een punt, waarbij in dit verband even moet worden stilgestaan. Van onze zijde is ook bezwaar gemaakt tegen het voornemen een vooraanstaand man in het N.V.V. aan te zoeken voor de portefeuille van Sociale Zaken. Bij ons bestaan geen bedenkingen van principiële aard tegen de opneming in een kabinet van een figuur uit de vakbeweging. Het is ons bekend, dat in verschillende landen meermalen een man uit de vakbeweging tot minister is benoemd. Maar er dient ook te dezen opzichte met de reële verhoudingen te onzent rekening te worden gehouden.

Als vrijwel nergens elders hebben wij hier te doen met een wijdvertakte organisatie op sociaal-economisch gebied van drieërlei principeel uitgangspunt. Dit geldt voor de organisatie van de werkgevers, de middenstanders, de boeren en tuinders en, last but not least, van de arbeiders. Het scheen ons daarom, met name in de gegeven omstandigheden, niet juist, dat aan het vermelde voornemen uitvoering zou worden gegeven.

De vier fractieleiders, die in het torenkamertje van het ministerie van Buitenlandse Zaken door prof. Beel werden ontvangen om besprekingen te voeren over de zetelverdeling in het nieuwe kabinet.

V.l.n.r.: mr L. A. Donker (P.v.d.A), prof. mr C. P. M. Romme (K.V.P.) prof. dr L. J. M. Beel, H. W. Tilanus (C.H.U.) en dr J. Schouten (A.R.)

Dit punt zou niet aan de orde zijn gekomen, wanneer aan onze wens inzake Sociale Zaken zou zijn voldaan. Het moest temeer onder de aandacht worden gebracht, omdat de weigering van de inwilliging van die wens gepaard ging met de handhaving van dat voornemen. Daardoor kreeg deze handhaving een zeer scherp en onsympathiek accent.

De formatie-poging van dr Beel

Dr Beel heeft eerst getracht de mislukte poging van dr Drees om te zetten in een geslaagde. Daarvoor heeft hij o.a. met de vier fractievoorzitters ieder afzonderlijk een onderhoud gehad, en daarna aan hen, met overneming van het ontwerp-richtlijnen, een z.i. aanvaardbaar plan voor de samenstelling van een kabinet voorgelegd, waaromtrent hij, na overweging en raadpleging van hun politieke vrienden, hun zienswijze verzocht.

Dit plan hield o.m. in, dat een A.R. zou worden gevraagd voor het departement van Economische Zaken. Daarom was door ons niet verzocht, maar het betekende, dat aan onze richting een behoorlijke plaats zou worden toegekend in de sector van het sociaal-economisch beleid. Op die grond is dan ook door mij, nadat dit plan met mijn politieke vrienden was besproken, aan dr Beel medegedeeld, dat wij bereid waren aan de totstandkoming van een kabinet overeenkomstig dit plan onze medewerking te verlenen.

De verwezenlijking van dit plan is afgestuit op het verzet van de fractie van de P.v.d.A. Deze was van oordeel, dat daardoor de positie van de socialisten in het nieuwe kabinet zwakker zou worden dan zij was in het nu afgetreden kabinet. Met een „verzwakking” van die positie — de minister-president zou niet een man van de P.v.d.A. zijn en van het departement van Sociale Zaken zou een stuk worden afgenomen, waartegenover stond de toewijzing van Justitie — kon zij niet accoord gaan.

Hoe wij over deze houding denken, behoeven wij, na hetgeen wij daarover hebben opgemerkt in onze beschouwing over de formatie-poging van dr Drees, niet meer uiteen te zetten. Wat wij hebben genoemd de kern van de moeilijkheden trad hier opnieuw duidelijk aan het licht.

Dr Beel heeft vervolgens onderzocht, of de vorming van een extra-parlementair kabinet overeenkomstig zijn plan mogelijk zou zijn. De Kamerfracties behoeften dan met de samenstelling van het kabinet geen instemming te betuigen. Alleen was daarvoor nodig, dat de fractievoorzitters bereid waren — wanneer een door de formateur voor een portefeuille aangezochte persoon zich tot hen wendde voor overleg — zich niet te verzetten tegen de aanvaarding van de aangeboden portefeuille. Dit onderzoek leidde niet tot een positief resultaat, omdat de voorzitter van de fractie van de P.v.d.A. niet bereid was aldus te handelen. Daarmede achtte dr Beel de z.i. voor hem acceptabele mogelijkheden uitgeput, en verzocht hij aan H.M. de Koningin ontheffing van zijn opdracht.

De formatie-pogingen van mr Donker

De heer Donker was van mening, dat hij op de grondslag van hetzelfde ontwerp-richtlijnen, moest trachten te komen tot de vorming van een extra-parlementair kabinet. Dit betekende o.m. dat hij geen overleg zou plegen met andere fractievoorzitters en met fracties. Er is dan ook gedurende de periode van zijn formatiewerkzaamheid geen enkel contact geweest tussen hem en mij. Dit is van zijn zijde niet gezocht, noch van mijn kant. Een correcte houding bracht dit mee. Dientengevolge ben ik zeker niet nauwkeurig op de hoogte van zijn doen en laten, en van de motieven, welke hem daarbij hebben geleid. Toch meen ik wel enkele opmerkingen daarover te kunnen verantwoorden.

Het is zeer twijfelachtig of mr Donker zich aan zijn opzet: de vorming van een extra-parlementair kabinet zonder overleg met andere fractievoorzitters en met de Kamer-groepen, heeft gehouden. Vele gebeurtenissen en publieke mededelingen wekken sterk de indruk, dat er, hetzij direct dan wel indirect, wel overleg met andere fractievoorzitters en Kamer-groepen is geweest. Er heeft blijkbaar een en ander plaats gehad, dat de gedachte oproept, dat op bepaalde tijdstippen onder extra-parlementair werd verstaan: Nog meer parlementair dan gewoon parlementair. Met stelligheid kan daarom voorshands zeker niet worden gezegd, dat

DE PARTIJ in actie

1. De winteractie begint

De zomermaanden zijn voorbij en de wintercampagne staat voor de deur. Wij hebben tijd gehad om te bekomen van de schrik, die de uitslag van de verkiezingen ons gebracht heeft. Wij gaan nu weer aandacht geven aan het werk, dat in de komende maanden moet verricht. Natuurlijk is vooral voor onze werkers het resultaat der verkiezingsactie een teleurstelling geweest, met name wel omdat er flink gewerkt is. Het is werkelijk niet zo dat de Anti-Revolutionaire Partij zich in de electorale strijd onbetuigd heeft gelaten. Wat men ook van haar zeggen moge, aan activiteit heeft het niet ontbroken. Wij hebben de wind tegen gehad. Maar daarmee ontzinkt ons de moed niet. Wij gaan voorwaarts en hervatten ons werk.

2. De uitslag der verkiezingen

In de eerste plaats is het gewenst dat de besturen der kiesverenigingen zich nauwkeurig rekenschap geven van de uitslag der verkiezingen. Wat het percentage betreft daalde onze partij immers van 13.21 % tot 11.31 %, dat betekent een verlies van 1.90 % of naar de sterkte van onze partij berekend een verlies van ruim 14 %. Wat het aantal betreft verloor onze partij 100.000 stemmen. Met de zetelverdeling kwamen wij nu even gelukkig uit de bus als in 1948 ongelukkig. Een paar duizend stemmen meer in 1948 en wij hadden de veertiende zetel veroverd. Een paar duizend stemmen minder in dit voorjaar en wij hadden met elf zetels tevreden moeten zijn. En ditmaal was het overal verlies. De achteruitgang was algemeen. Hier wat meer, daar wat minder. Maar wat belang-

rijker is dan dit te constateren is een antwoord te geven op de vraag waaraan het verlies is toe te schrijven. In dit nummer geeft Dr Schouten daaromtrent een algemene beschouwing. Maar er moet toch nog iets meer worden gedaan. De besturen der plaatselijke kiesverenigingen hebben hier ook een taak. Zij beschikken over de cijfers, maar zij kunnen ook de plaatselijke omstandigheden, de ligging der bevolking enz. beoordelen. Beter dan aan de hand van dorre cijfers alleen zijn zij in staat na te gaan welke verschuivingen zich ter plaatse hebben voorgedaan. Wanneer over enige tijd de statistiek verschenen zal zijn, zal dit werk ook op het bureau van het Centraal Comité ter hand worden genomen. Maar dan is het goed dat er ook een aantal beschouwingen zijn van de kiesverenigingen zelf. Mogen wij wat dat aangaat de medewerking der besturen inroepen?

3. Het Centralen Convent

Het Centraal Comité is in de maand Juli, dus voor de vacantielijd, reeds bijeen geweest om de verkiezingsuitslag te bespreken en het heeft toen tevens besloten in de maand September een Centralen Convent bijeen te roepen ten einde de politieke toestand onder de ogen te zien. De voorzitter van het Centraal Comité, Dr J. Schouten, zal op dit Centralen Convent de discussies met een rede inleiden en daarbij tevens aandacht geven aan de kabinetsformatie. Dit Centralen Convent vindt plaats op Woensdag 24 September a.s. te Utrecht in Esplanade. Toegang hebben alleen de afgevaardigden van de Statenkieskringen. Voor ditmaal zijn ook al de leden van het College van Advies uitgenodigd en voor bijzondere gevallen mogen kaarten worden aange-

door mr Donker steeds gelijkheid in behandeling van fractievoorzitters en Kamer groepen is betracht.

Eén van de uitgangspunten van mr Donker is geweest: de vorming van een extra-parlementair kabinet, samengesteld uit personen, behorende tot drie partijen. Toch heeft hij niet in overeenstemming daarmee gehandeld. Hij heeft n.l. al spoedig contact met A.R. gezocht, met het doel hen tot medewerking te bewegen door aanvaarding van een ministersportefeuille.

De redenen, waarom hij in afwijking van zijn uitgangspunt is te werk gegaan, zijn niet duidelijk geworden. Uit de mededelingen door hem in een persconferentie gedaan, nadat hij van zijn opdracht was ontheven, blijkt, dat hij meende „fatsoenshalve” A.R. nog in de gelegenheid te moeten stellen aan de formatie mede te werken. Maar dan was het door hem zelf geformuleerde uitgangspunt niet juist. Hier is iets, dat niet klopt.

Of het „fatsoenshalve” noodzakelijk dan wel wenselijk was, dat hij aan A.R. hetzelfde aanbood, wat dr Drees aan de groep had aangeboden en door haar op de door mij aangegeven gronden unaniem was afgewezen, is evenmin helder geworden. Hij kon toch aannemen, dat een herhaling van dit verworpen aanbod tot niets zou leiden? Was hij wellicht van oordeel, dat hij, na herhaling en weigering van dit aanbod, zou kunnen slagen in de vorming van een kabinet, samengesteld uit personen, behorende tot drie partijen? Zo

ja, is dat dan later gebleken een vergissing te zijn? Men zou dit haast aannemen, aangezien daarna door hem A.R. zijn aangezocht voor de portefeuilles van Economische Zaken en Verkeer en Waterstaat, waardoor het plan van dr Beel ten dele werd aanvaard, en het door ons ingebrachte hoofdbezwaar tegen de zetelverdeling van dr Drees kwam te vervallen. Dientengevolge kon ik mij tegenover deze door mr Donker uitgenodigde A.R. op het standpunt stellen: Uit politiek oogpunt zijn er voor mij nu geen redenen u de toetreding tot het kabinet te ontraden.

De vele strubbelingen, welke zich verder tijdens de formatie-pogingen van mr Donker hebben voorgedaan, ga ik thans stilzwijgend voorbij.

Omtrent de informatieve werkzaamheid van ir Staf behoeft m.i. nu niet in een bespreking te worden getreden. Het positieve resultaat daarvan staat ieder nog helder voor ogen, hoe spoedig velen ook vergeten. Daarom eindig ik mijn beschouwing over de kabinetsformatie met het uitspreken van de wens, dat de moeilijke geboorte van het kabinet op zijn constitutie niet van nadelige invloed moge blijken te zijn, en met de opmerking, dat de vraag, waarom de A.R. ditmaal hebben medegewerkt aan de formatie van het kabinet, te bekwamer tijd en plaats zal worden besproken.

vraagd, mits daarvan een spaarzaam gebruik wordt gemaakt. Ook wordt er een gemeenschappelijke koffietafel georganiseerd. De kosten daarvan bedragen f 2.50 per persoon. Alles inbegrepen. Op één voorwaarde. Dat bedrag moet vóór 20 September a.s. zijn gestort op giro 89.673 ten name van de Anti-Revolutionaire Partij. Ter vergadering kunnen geen bonnen meer worden verstrekt, want het aantal deelnemers moet van te voren worden opgegeven. Hieraan moet strikt de hand worden gehouden.

4. Het passieve Vrouwenkiesrecht

Er staat nog een tweede Centralen Convent op de agenda. Dit zal vermoedelijk in de maand Januari worden gehouden. Dan zal aan de orde komen het rapport van de commissie inzake het Passieve Vrouwenkiesrecht. Dit rapport gaat vergezeld van een voorstel van het Centraal Comité. Eén dezer dagen wordt het aan de kiesverenigingen toegezonden. De kiesverenigingen zullen dit rapport in de komende maanden op hun vergaderingen kunnen behandelen. Zoals reeds is meegedeeld wordt dan op een nader te bepalen datum een Centralen Convent bijeen geroepen, hoewel op dit Centralen Convent geen definitieve beslissingen kunnen worden genomen. Het betreft immers een besluit van de Deputatenvergadering en alleen een Deputatenvergadering kan daarin verandering brengen. Wanneer er dus op dit stuk van zaken iets moet gebeuren zal een Deputatenvergadering worden bijeengeroepen.

5. Herziening van het Program van Beginselen

Tegelijk met het rapport inzake het Passieve Vrouwenkiesrecht wordt aan de kiesverenigingen nog een ander rapport toegezonden nl. dat van de Commissie-Donner, inzake de artikelen I tot en met V van het Program van Beginselen. Ook deze Commissie is met haar arbeid gereed gekomen. Zij heeft vele malen vergaderd. Uitvoerig is er van gedachten gewisseld. Zij is niet over één nacht ijs gegaan. Het nieuwe ontwerp wordt nu de kiesverenigingen aangeboden. De discussie kan beginnen. Wij moeten daar dankbaar voor zijn. Het betreft immers de grondbeginselen van onze partij. De wortelendenkeelden liggen vooral in die eerste 5 à 6 artikelen. Wat in de volgende artikelen wordt behandeld hoort eigenlijk meer thuis in een algemeen staatkundig program. Dat betreft de praktische uitwerking van die wortelendenkeelden op de verschillende onderdelen op het onderwijs, de Staten-Generaal, de financiën, de buitenlandse politiek, de defensie, het sociaal-economische vraagstuk enz. Daarom zijn die eerste artikelen zo belangrijk en daarom zijn zij ook wat de behandeling betreft losgemaakt van de andere. De Commissie-Donner adviseert om de overige artikelen in een algemeen staatkundig program te behandelen, waarin dan tevens bepaalde gedeelten van het Program van Actie kunnen worden overgenomen. Vooral in deze tijd is het juist goed dat onze partij zich nog eens bezinnen gaat op de inhoud van haar beginselen.

6. Calvijn en de Staatkunde

Maar behalve de twee reeds genoemde rapporten worden nog een tweetal brochures aan de kiesverenigingen toegezonden. Ik kan niet zeggen dat dit alles nu van te voren was overwogen en georganiseerd, maar nu ik ook deze beide brochures kan aankondigen, kom ik zelf tot de ontdekking dat het wel buitengewoon klopt. Dwingt de behandeling van het rapport inzake de eerste vijf artikelen van ons Program van Beginselen tot principiële bezinning, deze beide brochures doen het in niet minder mate.

Dr. W. DREES
Opnieuw Minister-
President

Mr C. J. VERPLANKE

Aan de aandachtige lezer zal het niet zijn ontgaan, dat de naam van Mr C. J. Verplanke niet meer is vermeld in de kop van ons blad. De Heer Mr C. J. Verplanke heeft nl. als lid der redactie bedankt om redenen van persoonlijke aard. Hoewel hij zijn medewerking aan ons blad zal blijven geven, voorzover hem dit mogelijk is, kan deze niet regelmatig worden verleend. De heer A. R. de Kwaadsteniet heeft in verband daarmee de verzorging van de rubriek „Wat de krant schrijft” overgenomen. Gelijktijdig daarmee is de naam van deze rubriek veranderd in: „Uit krant en periodiek”.

Prof. Dr D. Nauta heeft namelijk een brochure geschreven over „Calvijn en de Staatkunde”. In dit geschrift is zo ongeveer alles bijeenverzameld wat Calvijn over de staatkunde heeft gezegd. Vooral Calvijn zelf is aan het woord. Men vindt er dus meestal citaten in. Na een inleiding volgen de hoofdstukken: De overheid door God ingesteld. De regeringsvormen. De taak der overheid. Staat en Kerk. De plichten der onderdanen. Men zou zo zeggen: dat is nu precies alles wat er in een program van beginselen moet staan. En daarom treft het wel zeer bijzonder dat wij deze brochure tegelijk kunnen toezenden.

7. De Reformatie en de Staatkunde

Hetzelfde geldt voor de brochure van Dr D. J. de Groot, welke handelt over „De Reformatie en de Staatkunde”. Zij bestrijkt een wijder terrein dan het geschrift van Prof. Nauta in zoverre dat zij zich niet tot uitspraken van Calvijn beperkt maar dat zij de verschillende reformatoren behandelt. Vooral deze brochure is bevattelijk en zeer helder geschreven. Na een Woord vooraf en de inleiding volgen als hoofdstukken: I. De positieve waardering der staatkunde door de Reformatie. II. De leer der Souvereiniteit Gods. III. Het ambt der Overheid. IV. De verhouding van Kerk en Staat. V. De regeringsvorm. VI. De onderdanen. VII. Verandering van Re-

gering; het recht van opstand en interventie. Evenals de brochure van Prof. Nauta geeft zij een literatuuropgave. Wat een kostelijk materiaal voor onze inleiders in de komende wintermaanden. Wat een uitnemende gelegenheid voor ons allen om ons weer eens opnieuw te gaan bezinnen op de grondbeginselen van onze staatkundige werkzaamheid. Was daar niet het gevaar dat wij te veel verwickeld geraakten in de problematiek, vooral de sociaal-economische problematiek van deze tijd? Wat wij vóór alles nodig hebben is principiële bezinning! En op ieder dorp, ook het kleinste gehucht, kunnen onze kiesverenigingen nu zelf aan de slag. Laat men cursussen organiseren. Overal in het land! Cursussen! Op één vergadering kan men deze stof niet behandelen. Het bestuur moet die cursussen organiseren. En de deelnemers moeten zich verplichten alle vergaderingen bij te wonen. De cursisten moeten ook zelf deze rapporten en de brochures lezen. Daar is werk aan de winkel. Vooral voor ons Kader.

8. Nederlandsche Gedachten

Wie gedacht mocht hebben dat er in en door de verkiezingsacties het aantal abonnementen op ons kaderorgaan zou zijn vermeerderd heeft zich wel vergist. Dat aantal is eerder teruggelopen en daarom is het voor onze kiesverenigingen dringend nodig dat aan dit onderdeel opnieuw aandacht wordt gegeven. Over het vorig jaar sloot de rekening met een tekort van rond f 3.000.—. Dat moet door het Centraal Comité worden aangezuiverd. Wij hebben reeds meermalen betoogd dat een bedrag van f 3.— per jaar voor dit blad aan de lage kant is. Alleen door een groot aantal abonnementen kan de prijs zo laag zijn. Maar nog tientallen, ja nog honderdtallen bestuursleden laten ons in de steek. En dit is het eerste doel dat moet worden gesteld. De bestuursleden moeten abonnee zijn, desnoods op kosten van de kiesvereniging. Dat spreekt toch vanzelf. Laten wij dat nu eens in orde maken. Dan komt de rest vanzelf.

9. Ledenwerving

Dat is natuurlijk ook een belangrijke kwestie. Wij hebben bij de verkiezingen ruim 100.000 stemmen verloren. Maar nu geldt het dan ook als eerste en voornaamste eis dat wij ons ledental op peil houden. Wij hebben 100.000 leden. Dat moeten er meer worden. Ongetwijfeld is er bij de verkiezingen hard en veel gewerkt. Maar op één onderdeel is de zaak mis geweest. Dat was het huisbezoek. Dat is gebleken uit de geringe vraag naar het handboekje voor huisbezoek. Die vraag was veel minder dan in 1943, toen zij ook weer geringer was dan in 1946. Bovendien is het gebleken uit de rapporten, die veel kiesverenigingen hebben ingezonden. Daar ligt ons zwakke punt. Het contact met de gewone man. En daarom is het zo dringend nodig dat de actie ledenwerving onverpoosd en met grote kracht wordt voortgezet. De bevolking in Nederland neemt jaarlijks met ruim 100.000 toe. Maar sedert 1946 is onze partij praktisch niet gegroeid. Wij blijven hangen rondom de 100.000 leden. En ieder jaar zouden er een paar duizend bij moeten komen. Dat kan iedere kiesvereniging voor zichzelf constateren. Stilstand is achteruitgang. Ook het ledental in Uw plaats moet worden vermeerderd. Wij komen daar nog wel eens op terug.

10. De brochures

Wij geven hier nog eens een overzicht van de brochures, welke op het Bureau van het Centraal Comité verkrijgbaar zijn. Het is van betekenis dat deze brochures onder ons volk worden gebracht. Laat iedere kiesvereniging er voor zorgen dat zij een of meer dezer exemplaren van deze brochures voor de komende winteractie ter beschikking heeft.

BROCHURES

verkrijgbaar bij het

Bureau Centraal Comité

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f	0.25
6. Het Program van Beginselen	„	0.10
7. Modelreglement van een Kiesvereniging	„	0.40
8. Modelreglement van een Kiesvereniging	„	0.40
9. Modelreglement van een Dorpskiesvereniging	„	0.40
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	„	0.50
19. In Kuyper's lijn, C. Smeenk	„	0.25
24. Handboekje voor de Propaganda	„	0.35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	„	0.25
27. Calvinistische Reformatie, H. Algra	„	0.35
29. Folder Ledenwerfactie bij 100 stuks	„	3.—
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”, C. D. van Oosten	„	0.10
37. In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	„	0.45
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	„	0.75
40. De Antirevolutionaire Partij en de Middenstand, H. van Eysden	„	0.65
41. Onder de Schijnwerper der Historie, H. Algra	„	0.65
42. De Tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	„	0.65
43. De lijn onzer politiek	„	0.75
44. Roeping en Taak (Schetsenbundel)	„	1.75
46. De Kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	„	0.50
47. Het Processieverbod (rapport)	„	0.75
48. Verantwoorde Emigratie	„	0.60
49. Onbloedige Revolutie, R. Gosker	„	1.25
51. Over de Drempel, H. Algra	„	0.70
52. Maatregelen tegen de communisten	„	0.35
53. Verzamelen: Propagandafolder Arjos per stuk bij 10 ex. en meer à f 0.15 bij 100 ex. en meer à f 0.12½	„	0.25
54. Christendom en Internationale Ordening, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	„	0.95
55. Taak en plaats der Provincie	„	0.45
56. Handboekje Huisbezoekers	„	0.50
57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	„	0.50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	„	0.50
59. Het Program van Actie 1952	„	0.25
60. Calvinj en de Staatkunde, Dr D. Nauta	„	1.20
61. De Reformatie en de Staatkunde, Dr D. J. de Groot	„	1.40
62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	„	0.60
63. De eerste vijf artikelen in het Beginselprogramma (rapport)	„	0.50

De verkiezingsuitslag

Dr J. SCHOUTEN

Het zou vreemd zijn als in dit orgaan aan de uitslag van de op 25 Juni l.l. gehouden verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal geen aandacht werd gegeven. Onze partij zal zich immers, nationaal, kieskringsgewijze en plaatselijk, ernstig moeten beraden over de betekenis van het stembusresultaat in het algemeen en voor haar in het bijzonder, over de oorzaken, welke tot dit resultaat hebben geleid, en over de vraag, wat haar in verband daarmee te doen staat. Alleen reeds daarom is een algemene beschouwing over deze verkiezingsuitslag hier op haar plaats.

Het geval doet zich nogal eens voor, dat men voor de bepaling van zijn oordeel over de uitslag voor de partijen uitsluitend een vergelijking treft tussen de stemmencijfers van 1948 en die van 1952. Een hoger cijfer in 1952 wijst dan op vooruitgang, een lager op achteruitgang, en een gelijk cijfer op handhaving van de positie van 1948. Dit nu is beslist onjuist. Ware het aantal kiezers en het totale getal uitgebrachte stemmen in 1952 ongeveer gelijk geweest aan dat van 1948, dan zouden tegen deze methode wellicht geen ernstige bezwaren rijzen. Het is echter heel anders. Het aantal kiezers is sinds 1948 niet onbelangrijk toegenomen, n.l. met meer dan 310.000. Het getal uitgebrachte geldige stemmen was in 1948 4.932.999, thans 5.335.187 = ruim 402.000 hoger. Daarom moeten voor een juiste beoordeling van het stembusresultaat de vragen worden beantwoord: hoeveel stemmen moesten de partijen behalen om haar positie van 1948 te behouden, en hoe is de verhouding tussen dit aantal en het getal nu op haar uitgebrachte stemmen?

In de bijgevoegde staat (zie pag. 211 e.v.) vinden onze lezers het antwoord op deze vragen. Daaruit blijkt, dat onze partij voor handhaving van haar positie van 1948 had moeten behalen 704.778 stemmen, terwijl op haar lijsten zijn uitgebracht 603.111 stemmen, zodat zij een verlies leed van niet minder dan 101.667 stemmen. De betekenis van dit verlies springt waarschijnlijk nog duidelijker in het oog als er rekening mede wordt gehouden, dat 603.111 rond 85,6% is van 704.778, d.w.z. dat onze partij, vergeleken bij 1948, 14,4% van haar aanhang verloor, of anders uitgedrukt, dat zij van elke 100 stemmen, welke zij nodig had om in sterkte gelijk te blijven aan 1948, er slechts 85,4 verkreeg.

* * *

Waardoor is dit verlies ontstaan? Het is niet twijfelachtig dat de deelneming van het Gereformeerd Politiek Verbond aan de verkiezingen daartoe heeft bijgedragen. Aangenomen kan toch worden, dat de kiezers, die leden zijn van de Gereformeerde kerken, onderhoudende artikel 31 van de K.O., vóór 1948 vrijwel zonder uitzondering hun stem gaven aan onze partij. Eveneens mag er van worden uitgegaan, dat het overgrote deel van de kiezers, die op de lijst van het G.P.V. hebben gestemd, tot de

genoemde kerken behoren. Op deze lijst zijn 35.488 stemmen uitgebracht. Het zou echter, bij vergelijking met 1948, niet juist zijn dit gehele aantal als verlies voor onze partij te beschouwen, omdat reeds bij de verkiezingen in 1948 een deel van de kiezers, behorende tot deze kerken, zijn stem aan onze partij heeft onthouden. Dit deel heeft toen in hoofdzaak blanco dan wel van onwaarde gestemd. Hoe groot dit deel is geweest kan niet met enige nauwkeurigheid worden vastgesteld. Destijds heeft men het aantal stemmen, dat uit dezen hoofde voor onze partij is verloren gegaan, geschat op 5.000 à 10.000. Nemen wij hiervan het gemiddelde, dan is door het optreden van het G.P.V. voor onze partij sinds 1948 een verlies ontstaan van $35.488 - 7.500 = 27.988$ of rond 28.000 stemmen.

In de tweede plaats is het o.i. niet voor betwisting vatbaar, dat het verlies van onze partij door de emigratie van de laatste jaren groter is geweest dan dat van enige andere partij. De gegevens, met behulp waarvan dit enigszins nauwkeurig kan worden aangegeven, ontbreken helaas. Uit de cijfers, welke in de begrotingsstukken voor 1952 van het Departement voor Sociale Zaken zijn gepubliceerd, blijkt, na bijwerking daarvan tot ultimo 1951, 1e. dat ruim een vierde gedeelte van deze emigranten behoorde tot de groep Gereformeerde kerken (waartoe worden gerekend de Geref. kerken, de Geref. kerken, onderhoudende artikel 31 K.O., de Christel. Geref. kerken, de Geref. gemeenten en de Oud-Geref. gemeenten), alhoewel blijkens de bevolkingsstatistiek van 1947 deze groep van kerken slechts ongeveer 9,7% van de Nederlandse bevolking omvatte; 2e. dat van deze emigranten eveneens ruim een vierde gedeelte behoorde tot de Ned. Herv. kerk, terwijl volgens de genoemde bevolkingsstatistiek rond 31% van de Nederlandse bevolking moest worden gerekend Ned. Herv. te zijn. De cijfers uit de begrotingsstukken van Sociale Zaken hebben echter maar betrekking op een deel van de emigranten. Intussen mag daaruit wel worden geconcludeerd, dat het verlies uit deze hoofde voor onze partij groter is dan voor een van de andere partijen, omdat degenen die behoorden tot de groep Gereformeerde kerken in zeer overwegende mate op de A.R. partij stemden, en omdat van de Ned. Herv. emigranten een niet nauwkeurig aan te geven deel eveneens zijn stem gaf aan onze partij, aangezien zij steeds een aanzienlijk aantal stemmen verkreeg uit de kringen van de leden van de Ned. Herv. kerk. Zoals wij reeds te kennen gaven, kunnen preciese cijfers niet worden verstrekt, omdat de beschikbare concrete gegevens daarvoor te onvolledig zijn. Er moet dus met een schatting genoegen worden genomen. Wij menen te mogen stellen, dat het verlies van onze partij uit hoofde van de emigratie 15.000 à 25.000 stemmen bedraagt. Nemen wij daarvan het gemiddelde, dan belooft het rond 20.000 stemmen.

Bij dit punt moet langer worden stilgestaan. De „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 3 Juli l.l. bevatte een zeer be-

langwekkende analyse van de verkiezingsuitslag. Daarin wordt o.a. gezegd:

„Vooraf van a.r. zijde is, ter verklaring van het geleden verlies, mede gewezen op de invloed van de relatief grote emigratie in de laatste jaren. Teneinde deze invloed quantitatief te bepalen hebben wij aan het Centraal Bureau voor de Statistiek de getallen geëmigreerden van 23 jaar en ouder van Juli '48 tot Mei 1952 opgevraagd. De opgave luidt, dat in deze periode het aantal emigranten in genoemde leeftijds-groepen heeft bedragen 110.767. In aanmerking genomen het feit, dat ongeveer 50% der geëmigreerden tot de Ned. Herv. kerk dan wel tot de Gereformeerde richtingen behoorde, zou dit dus *maximaal* voor de prot. chr. „groep” partijen in haar geheel een verlies van ongeveer 55.000 kiezers kunnen betekenen; in werkelijkheid is dit lager, omdat het lidmaatschap van één der genoemde kerkgenootschappen nog niet betekent, dat ook op een prot. chr. partij wordt gestemd. Indien men uit de bevolkingsstatistiek afleest, dat tot deze kerken in 1947 ongeveer 41 pct. der Nederlandse bevolking behoorde, terwijl de prot. chr. partijen in 1948 tezamen slechts 24,8 pct. van de stemmen verwierven, dan betekent dat, dat slechts 60 pct van de prot. chr. bevolking op een prot. chr. partij stemde. Deze verhouding toepassende op de 55.000 prot. chr. emigranten, komen we tot een verlies aan kiezers, uit hoofde van de emigratie, voor de prot. chr. groep als geheel van ongeveer 33.000 kiezers.”

Over deze beschouwing en de daarin verwerkte berekeningen zouden verschillende opmerkingen zijn te maken. Wij menen echter in dit verband te mogen volstaan met er op te wijzen, dat langs deze weg het van onze zijde aan de emigratie ontleende argument niet kan worden ontzenuwd. Daarvoor kunnen berekeningen voor de prot. chr. bevolkingsgroep als geheel en voor de groep prot. chr. pol. partijen als een eenheid beschouwd niet dienen. Dit zou wel het geval zijn, indien de betekenis van de emigratie in de laatste jaren voor de prot. chr. bevolkingsgroep als geheel en voor de groep prot. chr. pol. partijen gezamenlijk ongeveer gelijk was aan de betekenis, welke die emigratie had respectievelijk voor de Ned. Herv. kerk, voor de groep Geref. kerken en voor elke van de prot. chr. pol. partijen. Zo ligt het echter niet. De tot nu toe beschikbare gegevens wijzen in een andere richting, n.l. in die van aanzienlijke afwijkingen tussen de gemiddelde invloed op de prot. chr. bevolkings-groep en de groep prot. chr. pol. partijen enerzijds, en de afzonderlijke invloed op de Ned. Herv. kerk, op de groep Geref. kerken, en op elke van de prot. pol. partijen anderzijds. Eén voorbeeld moge dit duidelijk maken. De N.R.C. stelt, dat 60 % van de prot. chr. bevolking op een prot. chr. pol. partij stemde. Het percentage Ned. Herv. dat op een prot. chr. pol. partij stemde is echter zeer belangrijk lager dan het percentage van hen, die tot de groep Geref. kerken behoren, dat zijn stem gaf aan een prot. chr. pol. partij — in casu veelal aan de A.R.P. —. Het laatste percentage zal waarschijnlijk op ongeveer het dubbele van het eerste moeten worden gesteld.

De N.R.C. schreef verder:

„Wanneer men over de invloed van de emigratie spreekt, moet men echter ook die van de immigratie in aanmerking nemen; deze is in verband met de repatriëring uit Indonesië niet onaanzienlijk. Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft ons opgegeven, dat van Juli 1948 tot Mei 1952 in totaal 145.931 personen boven de 23 jaar in Nederland zijn binnengekomen. De verhouding van de kerkelijke gezindten en de politieke richtingen onder deze grote groep immigranten is ons onbekend, maar wanneer men zou aannemen dat de politieke verhoudingen in deze groep immigranten gelijk zouden zijn aan de Nederlanders van 1948, dan zou ongeveer een kwart hun stem op prot. chr. partijen hebben uitgebracht, of wel ruim 36.000 kiezers.

Zelfs wanneer men, gelet op de maatschappelijke samenstelling van de groep gerepatriëerden, deze laatste verhouding te gunstig zou achten voor de groep prot. chr. partijen — wij zijn eerder geneigd de verhouding voor de P.v.d.A. ongunstiger te achten! — dan nog kan van een netto-verlies tengevolge van de emigratie voor de prot. chr. groep als geheel niet worden gesproken!”

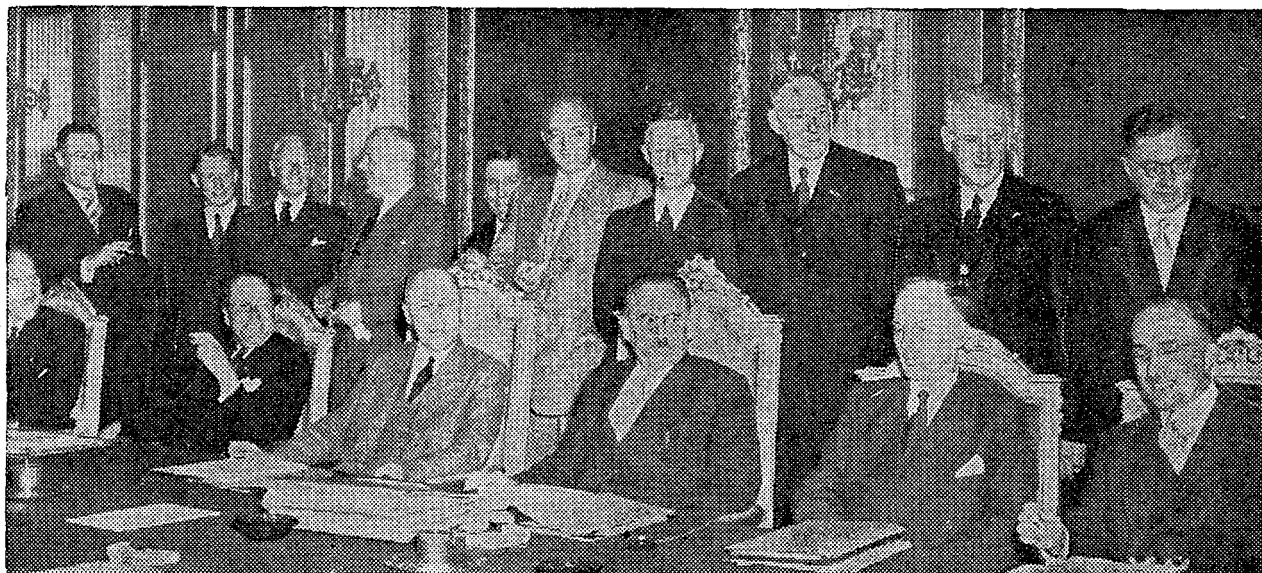
Hierop is mede van toepassing hetgeen wij boven opmerkten. Ook ons is de verhouding van de kerkelijke gezindten en de politieke richtingen onder deze groep immigranten onbekend, maar er is geen enkel gegeven, dat het rechtvaardigt aan te nemen, dat de politieke verhoudingen in deze groep gelijk zouden zijn aan de Nederlandse van 1948. Dit geldt met name voor onze partij. Voor haar liggen die verhoudingen zeker ongunstiger dan die van 1948. Voorts moge worden opgemerkt, dat deze immigranten, voorzover zij aan de stemming op 25 Juni l.l. hebben deelgenomen, in onze calculatie van ons stemmenverlies zijn begrepen.

Een niet onbelangrijke aanwijzing voor de juistheid van onze opinie bevatten de gegevens, welke het Centraal Bureau voor de Statistiek ons heeft verstrekt over de kerkelijke gezindte van de immigranten en de emigranten in het jaar 1951 (over de voorgaande jaren konden deze cijfers, helaas, niet worden verstrekt).

	Immigranten		Emigranten		Verschil — meer emigr. + minder emigr.
	aantal	in %	aantal	in %	
Ned. Herv.	11889	30	16300	26,47	— 4411
Geref. (groep)	1884	4,75	12302	19,98	— 10418
R. K.	14905	37,62	19280	31,31	— 4375
Overige gez.	3938	9,94	3315	5,38	+ 623
Niet kerkel.	7008	17,69	10379	16,86	— 3371
	39624	100.—	61576	100.—	21952

In het jaar 1951 hebben dus 21952 meer Nederlanders ons land verlaten dan er zijn ingekomen (mannen, vrouwen en kinderen). Daarvan behoorden er niet minder dan 10.418 tot de groep Geref. kerken.

Met de N.R.C. zijn wij van oordeel, dat men met het argument van de emigratie als verklarende grond voor het stembusverlies voorzichtig dient te zijn. Wij geloven

Het nieuwe kabinet is in de Trèveszaal te Den Haag bijeengekomen voor een eerste vergadering. Zittend aan de tafel van links naar rechts: mr J. M. A. H. Luns, mr J. W. Beijen, prof. dr L. J. M. Beel, dr W. Drees, drs J. Middelburg (secretaris) en mr J. M. C. Th. Cals. Staande van links naar rechts: ir H. B. J. Witte, J. G. Suurhoff, J. A. van de Kieft, ir C. Staf, mr L. A. Donker, S. L. Mansholt, mr J. Algera, prof. dr W. J. A. Kernkamp, A. C. de Bruijn en prof. dr J. Zijlstra.

de vereiste voorzichtigheid te hebben betracht. De reactie brengt feitelijk op haar boven geciteerde uitlatingen, zelf een correctie aan, als zij mededeelt: „Wanneer men de uitslag voor de Anti-Revolutionaire Partij van deze zelfde kant tracht te benaderen, valt de zaak verhoudingsgewijs niet veel anders uit, d.w.z. dat van een netto verlies wegens emigratie van ten hoogste 0,1 à 0,2 pct. (tegen een totaal verlies van 1,9 pct.) kan worden gesproken.” Dus is er h.i. voor onze partij tenslotte toch een netto-verlies tengevolge van de emigratie. O.i. is dit verlies, wij deden daarvan reeds blijken, door haar te laag gesteld, maar daarover is uiteraard verschil van inzicht mogelijk. De slotsom waartoe de N.R.C. kwam, n.l. „Wij hopen, dat de fabel van het emigratieverlies niet verder verbreed zal worden”, moeten wij, mede op grond van haar eigen zo even overgenomen conclusie, van de hand wijzen. Wij hebben te dezen aanzien geen enkele behoefte aan legenden, maar wel aan een zo goed mogelijke analyse van de voor onze partij zeer nadelige stembusuitslag.

* * *

Wanneer het verlies, dat onze partij heeft geleden door het optreden van het G.P.V., op 28000 stemmen, en dat als gevolg van de emigratie op 20000 stemmen wordt gesteld, is daarmee het kleinste deel van haar verlies verklaard. De verklaring van de rest, rond 1% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen, plaatst ons voor enkele moeilijkheden, welke niet uit de weg kunnen worden geruimd. In het verleden is men er in vele gevallen niet in geslaagd de herkomst van de aanhang van onze partij geheel concreet aan te geven. Er bleef meestal een verhoudingsgewijs vrij belangrijke rest over, waarvan die herkomst niet enigermate nauwkeurig kon worden

vastgesteld. Dit veroorzaakt een zekere onvastheid, waarvan de mate en de richting waarin zij werkt telkens verschillen. Er doen zich bij verkiezingen steeds verschuivingen voor. Er is een middenstof, welke haar keuze dikwijls anders bepaalt. Er zijn hierom, maar niet minder om andere redenen, verschuivingen, welke uit de totaal-cijfers van de uitslag niet of slechts zeer onvolledig kunnen worden afgelezen. Stel bijv., wat zeker niet absurd is, dat een aantal kiezers, dat voorheen C.H. stemde, thans is overgegaan op onze partij, en dat evenzeer een aantal, dat vroeger A.R. stemde, nu zijn stem aan de C.H.U. heeft gegeven, dan komt de vraag aan de orde: wegen deze verschuivingen tegen elkander op, of is er per saldo uit dezen hoofde een netto-winst, hetzij voor de C.H., hetzij voor de A.R.? Op deze vraag geven de totale stembuscijfers lang niet altijd een antwoord, laat staan een duidelijk. De invloed van zulke verschuivingen onttrekt zich dus niet zelden aan de waarneming. Toch kan dit soort verschuivingen van belang zijn. Nemen wij eens voor een ogenblik aan, dat 10.000 kiezers, die in 1948 A.R. hebben gestemd, thans hun stem hebben uitgebracht op de C.H.U., en dat 5.000 kiezers, die in 1948 op de lijst van de C.H.U. stemden, nu zijn overgegaan naar onze partij, dan zouden de C.H. dientengevolge een winst hebben behaald van 5.000 stemmen, en zouden de verschuivingen van de C.H.U. naar andere partijen op 5.000 stemmen meer betrekking hebben dan uit de totale stembuscijfers kan worden afgeleid. Dergelijke verschuivingen kunnen bij een analyse van de cijfers niet in getallen worden aangegeven, tenzij vele plaatselijke gegevens een andere conclusie zouden wettigen.

Wel dient er, op grond van verschillende cijfers en van diverse mededelingen, welke ons hebben bereikt, mede

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Oud en Nieuw

Het Nederlandse volk heeft zijn vertegenwoordigers weer voor een nieuwe parlementaire periode ingehuurd; dat is dus voor vier jaar, wat de leden van de Tweede Kamer betreft, voor drie of zes jaar wat de Senatoren aangaat. U weet wie het zijn; hun namen zijn in de dagbladen genoemd en dat niet alleen: ook de gebruikelijke portretgalerij heeft weer de kranten „gesierd”.

Nu past bij dit laatste een voorzichtige waarschuwing. Wie een foto uit de krant goed in z'n geheugen zou prenten, zou wel eens bedrogen uit kunnen komen, wanneer hij de betrokken representant in levende lijve voor zich zou zien. Er zijn n.l. leden van de Kamer, van wie in 1952 hetzelfde beeld in de krant prijkte als in 1937. In die vijftien jaar heeft de tand des tijds niet nagelaten aan het uiterlijk schoon van de betrokkene te knagen. Een Kamerlid behoeft bij zijn geloofsbriefven nu eenmaal geen goed gelijkende foto over te leggen.

Veel zijn er intussen niet, die zulke oude papieren hebben. Van de honderdvijftig, die nu netjes twee-aan-twee de groene banken vullen, zijn er maar zes-en-dertig, die al in 1937 tot de hoogedelgestrengen behoorden. De Eerste Kamer telt er twaalf (van wie vijf destijds aan de overzijde van het Binnenhof), de Tweede Kamer vierentwintig (van wie er één van Kamer veranderde). Dat klopt dus aardig met de verhouding. Nu in 1952, zag men in de Tweede Kamer achttien nieuwe gezichten en in de Eerste tien, zij het dan niet allemaal gloednieuw. Zes ministers en twee staatssecretarissen mochten nu eens van een andere kant tegen de problemen aankijken, Drees, Joekes en Mansholt op de socialistische banken, Staf bij zijn Christelijk-historische vrienden, de staatssecretarissen Moorman en Cals bij de K.V.P. In de Eerste Kamer zijn Teulings en In 't Veld teruggekeerd. Gedurende drie maanden mogen zij hun beide ambten combineren. De Grondwet gaat

te worden gerekend, dat een verhoudingsgewijs niet onaanzienlijk aantal kiezers, dat in 1948 op onze lijst heeft gestemd, thans zijn stem aan andere partijen heeft gegeven. In 1948 hebben vrijzinnigen, christelijk-historischen en partijlozen, om redenen gelegen in het standpunt van onze partij ten aanzien van het Regeringsbeleid jegens Indonesië, hun stem aan haar gegeven. Dezen zijn thans voor een belangrijk deel weer op de V.V.D. en de C.H.U. gaan stemmen, ook wel op de lijst van de K.N.P. (Welter). Hoe groot dit aantal is geweest, wagen wij niet in een cijfer uit te drukken. Het is zeker niet zo, dat hierin de verklaring kan worden gezocht voor de gehele rest van ons verlies (53.000 à 54.000 stemmen). Er moeten zich ook verschuivingen hebben voorgedaan van onze partij naar de P.v.d.A. Meermalen vernomen uitlatingen als: ik stem niet op de P.v.d.A., maar op Drees; ik stem deze keer op de vader van de bejaarden, of op de man

er — misschien wat optimistisch — van uit, dat er binnen drie maanden na de verkiezingen altijd wel een nieuw kabinet zal zijn. Deze combinatie bracht met zich, dat minister Staf als kamerlid tegen het voorstel tot wijziging van de Grondwet stemde en dat het kamerlid Joekes achter de regerings-tafel plaats nam, om als minister het ontwerp tot verlenging van de geldingsduur der ouderdomsvoorziening te verdedigen.

De Heren XVII

Er is een stormpje losgebarsten over de hoofden van zeventien Senatoren. De zeventien, die door tegen het voorstel tot wijziging van de Grondwet te stemmen, de uitbreiding van de Tweede Kamer verhinderden.

De vijftien leden van de Tweede Kamer, die tegen het ontwerp stemden, mogen op rozen zitten, de zeventien van de Eerste worden volgeprikt met doornen. Waarom? Het lijkt wat op een democratie, die een minderheid genadiglijk haar mening laat hebben, zolang deze machteloze minderheid is, maar fiolen vol toorn uitgiet over zulk een minderheid, wanneer deze een spaak in het wiel steekt.

Het behoeft nauwelijks gezegd, dat wij het betreuen, dat de uitbreiding van de Tweede Kamer tot 150 leden gestrand is. Juist de middelgrote fracties kunnen een versterking van mankracht goed gebruiken. Onze kandidatenlijst was samengesteld in de verwachting, dat de uitbreiding zou doorgaan. Er vloeit dus uit de gang van zaken een grote teleurstelling voort.

Wij behoeven ook niet weg te praten, dat op de zeventien tegenstemmers een grote verantwoordelijkheid drukte. Die rust op elk kamerlid bij iedere beslissing. Maar bij de tweede lezing van een voorstel tot wijziging van de Grondwet kan een minderheid (van minstens een derde) de zaak tegenhouden. Daar zit veel goeds in. Een wijziging van de constitutie moet in brede kring gewenst worden, wil zij werke-

van de Ouderdomsvoorziening, wijzen reeds in deze richting, maar er zijn nog andere verschijnselen, welke hetzelfde doen.

Onze conclusie is dus, dat het resterende deel van het stembusverlies van onze partij te verklaren is uit de werking van de twee laatstgenoemde factoren. Wij willen niet twisten over de vraag in welke verhouding de invloed van die beide tot elkander moet worden gezien. Deze is naar onze mening in geen geval met enige precisie te bepalen.

Er is over de verkiezingsuitslag en over de betekenis, welke deze voor onze partij heeft, nog meer te zeggen. Aangezien ons artikel al lang genoeg is, laten wij het hierbij voor ditmaal. Alleen nog één opmerking: men zette zich allerwegen spoedig aan de politieke arbeid; er is geen reden voor defaitisme, wel zijn er vele redenen voor de ontplooiing van geloofsactiviteit.

lijkheid kunnen worden. Wie de procedure van 1952 overziet zal spoedig concluderen, dat het zó niet moet. Van alle ontwerpen is er nu zegge één overgebleven. Telkens weer klonk het in het debat: „onvoldoende voorbereid”, „gehannes met de Grondwet” enz.

Maar zonder de waarde van de gequalificeerde meerderheid te ontkennen, kan men toch ook erkennen, dat de minderheid, die een wijziging tegenhoudt, welke door de Tweede Kamer vijf tegen een is aanvaard, een grote verantwoordelijkheid op zich laadt.

Niets evenwel duidt er op, dat men zich daarvan niet bewust geweest is. Wie de debatten overziet, moet concluderen, dat er onder de meerderheid heel wat waren, die met pijn vóór stemden. Zeer, zeer velen (ook in de Tweede Kamer al) hadden ernstige bezwaren. Velen stemden niettemin voor, omdat het pro voor hen toch zwaarder woog dan het contra. Dat bij zeventien de balans naar de andere kant doorsloeg is eigenlijk toevallig. Een strootje erbij had van 17 gemakkelijker 27 kunnen maken. Gebrek aan argumenten kan men de zeventien, die niets deden dan wat de Grondwet hun toestaat, niet verwijten.

Drie smetten

Drie gebreken kleefden er aan het ontwerp tot wijziging van de Grondwet.

De kern van het ontwerp was de uitbreiding van de Tweede Kamer van honderd tot honderdvijftig. Daarover was niet ieder vol geestdrift, maar toch zou dit voorstel op zichzelf er royaal gekomen zijn, als er niet drie bezwaren gekomen waren, waarvan voor de een dit, voor de ander dat zwaarder woog.

Daar was eerst de verlaging van het quorum. Thans moeten, wil de Tweede Kamer kunnen vergaderen en beslissen, 51 van de 100 leden aanwezig zijn. Van tijd tot tijd gebeurt het, dat een vergadering niet kan beginnen, omdat de 51 er nog niet zijn. Dat is dan een slechte beurt.

In het nieuwe ontwerp werd nu bij amendement deze wijziging gebracht, dat er teneinde te kunnen beraadslagen en zonder hoofdelijke stemming beslissen slechts een derde van de leden aanwezig zou behoeven te zijn, slechts 51 van de 150. Daartegen bestond met name ook in de Eerste Kamer bezwaar.

Ernstiger waren echter de bedenkingen tegen een ander „koekoeksei”, bij amendement in het ontwerp gebracht: de stemoverdracht. Een lid, dat vanwege werkzaamheden „verband houdend met zijn Kamerlidmaatschap”, in het buitenland moest vertoeven, zou zijn stem aan een ander lid mogen overdragen. Over die bepaling rezen zoveel vragen, dat minister Beel zich haastte de betekenis ervan te verkleinen. Het was eerst een beginsel, dat in de Grondwet gebracht was, later alleen maar een denkbeeld. Alsof de Grondwet er is om daarin denkbeelden te lanceren. De bepaling vroeg een nadere regeling bij de wet, maar de minister gaf te verstaan, dat die wet voorlopig maar niet moest — en wat hem betreft ook niet zou komen. Waarover de voorstanders van de stemoverdracht natuurlijk weer boos werden, want een grondwettelijke bepaling moet toch nageleefd worden. Dat de bepaling in het wetsvoorstel maar bitter slecht paste, was vrijwel onbetwist. Kortom, minister Beel zal achteraf wel geducht spijt gehad hebben, dat hij het amendement destijds niet onaanvaardbaar verklaard had. Maar nu stond het er en er was bij tweede lezing niets meer aan te veranderen.

Daar kwam tenslotte nog een derde bedenking bij, die de Eerste Kamer intussen zelf teweegbracht door het ontwerp tot haar eigen uitbreiding (van 50 op 75) te verwerpen. Daardoor zou de verhouding tussen beide Kamer veranderen van 100×50 tot 150×50 . Nu is uiteraard de thans bestaande verhouding niet het eind van alle wijsheid. Maar

verscheidene leden vreesden, dat de nieuwe getalsverhouding een beperking van de invloed der Eerste Kamer zou betekenen. Men vraagt zich hierbij wel even af, of de Eerste Kamer dan niet beter en eleganter gehandeld zou hebben, gezien het feit dat de Tweede Kamer in grote meerderheid uitbreiding wenste, haar eigen uitbreiding dan ook maar te aanvaarden. Maar hoe dit zij, in tweede lezing lagen de feiten gelijk ze lagen en voegde deze derde grief zich bij de twee andere.

En zo waren er maar weinig, die niet een of meer bezwaren hadden. Voor velen was de beslissing moeilijk. Dat het resultaat was de verwerping van het ontwerp, is bepaald te betreuren. Maar misschien kan er in dit verlies deze winst zitten, dat men wat voorzichtiger is geworden, dat het „gehannes met de Grondwet” — een uitdrukking, die door de voorzitter parlementair werd geacht — ophoudt en dat men ons hoogste staatsstuk niet langer misbruikt voor het ventileren van denkbeelden, hobbies en politieke programs (gelijk in 1948).

Flauw grapje

De Tweede Kamer behandelde terloops nog de verlenging van de geldigheidsduur van de Noodwet Ouderdomsvoorziening, die aanvankelijk voor drie jaar was aangenomen maar nu al voor de tweede maal verlengd moet worden, aangezien de definitieve Ouderdomsvoorziening nog steeds niet tot stand gekomen is.

Bij deze verlenging was de Regering tegemoet gekomen aan een onzerzijds van het begin af gekoesterde wens: geen aftrek van eigen inkomsten. Wie zelf wat gespaard of zelf op een andere manier wat voor zijn oude dag gezorgd heeft, moet daarvan de vruchten plukken. Anders doodt men de spaarzin en het verantwoordelijkheidsbesef van de mensen. Nu eindelijk, dit voorjaar, was de Regering bereid de eerste 100 gulden eigen inkomsten vrij te stellen. Een bescheiden tegemoetkoming, maar in elk geval iets.

Dat de Kamer in het voorlopig verslag om een iets grotere vrijstelling vroeg, was voor wie vroegere discussies zich herinnerde, vanzelfsprekend. Maar wat gebeurde? Na de verkiezingen verklaarde minister Joekes in de Memorie van Antwoord, dat een demissionair Kabinet die verhoging van de vrijstelling niet mocht bewerkstelligen. Daar de Kamer er dus met het volgende Kabinet over zou willen spreken, leek het de minister het beste, de hele vrijstelling maar terug te nemen. Vermoedelijk heeft de bewindsman toen hij dat neerschreef in zijn vuistje gelachen en gedacht: „Nu moeten ze met hangende pootjes bij me komen en asjeblijft om die honderd gulden vrijstelling vragen”.

Natuurlijk gebeurde dat en bij een nieuwe wijziging kwam weer met een royaal gebaar de eerste honderd gulden vrij. Een grapje? Of een kleine demonstratie van een ministerieel dan wel departementaal machtswellustje?

O P R O E P

Het Centraal-Comité van A.R. Kiesverenigingen roept sollicitanten op voor de vervulling van de vacature, welke op het Partij-bureau is ontstaan tengevolge van het vertrek van de Heer H. D. W. Boven.

De te benoemen functionaris moet bekwaamheid en geschiktheid hebben voor organisatorische en administratieve werkzaamheden en een behoorlijke algemene ontwikkeling. Uitvoerig met de hand geschreven sollicitaties kunnen worden gericht aan het Bureau van het Centraal-Comité, Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Prof. Dr. R. H. WOLTJER

Dr A. VEERMAN

Prof. Dr R. H. Woltjer — een rijzige figuur, rood-dooraderd gezicht, gladde schedel, witte snor (waarvan veel mannen van zijn generatie blijkbaar geen afstand hebben kunnen doen) en een paar ogen, die — wanneer ge met hem spreekt — wel op U gericht zijn, maar toch de indruk wekken, niet U te zien, maar diep in te dringen in de zaak, waarover hij spreekt.

En zo is het vermoedelijk ook. Professor Woltjer, ofschoon taalgeleerde van professie, is begiftigd met een scherp juridisch inzicht. Eigenlijk is hier geen tegenstelling. Als classicus is hij immers gewend de zin der woorden te zoeken, hun innerlijke betekenis en hun bedoeling in het verband, waarin zij staan, en tegen de historische achtergrond. Weliswaar niet op dezelfde, maar toch op gelijksoortige wijze dringt hij binnen in de bepalingen der onderwijswetten. Hij ziet die artikelen voor zich, hij ziet ze in het raam van de wet, hij ziet ze in hun historische wording (hij stond immers bij de wieg van vrijwel al onze onderwijswetten en de meeste ervan heeft hij helpen bakeren), hij ziet niet in de laatste plaats alle mogelijkheden en onzekerheden van de interpretatie.

Het belang daarvan is niet gemakkelijker te overschatten. De vrije school ligt ons heel na aan het hart. Die vrijheid staat nog dikwijls op het spel. Niet in een schoolstrijd als weleer (soms ook dat) maar in een strijd tegen het departement, tegen de administratie, die — met hoe goede bedoelingen meestal ook bezield — alles zo goed mogelijk wil regelen en dan al regelend aanbodst tegen de vrijheid van de school. In die botsing is de wet onze beschutting en moet de wet zoveel mogelijk een bescherming blijven. Niet het subjectieve inzicht van een minister of een ambtenaar, maar de objectieve bepalingen van de wet kunnen ons de nodige vrijheid waarborgen. Zo strijdt prof. Woltjer nog dagelijks zijn „schoolstrijd”.

Wanneer en hoe is prof. Woltjer zulk een wel-doortimmerd onderwijsman geworden? Wanneer — dat is niet te zeggen. Hij is het bij wijze van spreken van de wieg af geweest, hij kreeg het van huis mee, is er in gegroeid. Daar hebt ge meteen het antwoord op de vraag, hoe hij het geworden is.

Toen prof. Woltjer twee weken oud was, maakte een deputatie zich op, om op Het Loo aan Z.M. Koning Willem III het Volkspetionnement tegen de Schoolwet van Kappeyne aan te bieden, de

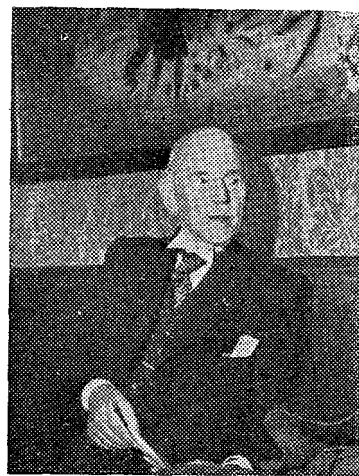
kreet van protest uit het hart van het Christenvolk tegen de aantasting van zijn vrijheid. Dat was op 2 Augustus 1878. De naam van de kleine Rob stond daar dus niet onder. Maar in het ouderlijk huis moet die zaak geléefd hebben. Want dr Jan Woltjer schonk aan de vrije Christelijke school al de liefde, die hij eraan geven kan. Classicus, of liever universeel geleerde van groot formaat was hij, een prachtige toekomst lag voor hem open aan een der rijksuniversiteiten. Maar hij ging zwoegen, om in zijn eentje de hele klassieke vorming aan de jonge, onaanzienlijke Vrije Universiteit te verzorgen. Ja, hij nam er de dagelijkse zorg voor het door hem gestichte Gereformeerd Gymnasium nog bij. De Gereformeerde Kweekschool (mee door hem gesticht), „Christelijk Nationaal”..., kortom heel het Christelijk onderwijs had de liefde van „de oude Woltjer”.

In dat milieu groeide prof. R. H. Woltjer op. Hoe werd hij onderwijsman? Eenvoudig: vanzelf.

In 1903 stelde Dr Kuyper, toen minister, de bekende „Ineenschakelingscommissie” in, die na een arbeid van zeven jaar een doorwrocht rapport over de organisatie van het onderwijs opleverde, dat wel weinig direct resultaat heeft opgeleverd, maar zeker bevruchtend geweest is voor veler oordeelvorming. De ziel van de commissie was Prof. Dr J. Woltjer. Toen de commissie tot tweemaal toe haar secretaris verloor, wash et de zoon, die inmiddels als docent aan de V.U. zijn vader terzijde was komen staan, die tijdelijk een belangrijk deel van het secretariaatswerk op zich nam. „Vanzelf” was hij het toen, die de opgevallen plaats innam. De eerste twee secretarissen waren juristen geweest. De nieuwe secretaris, geen jurist, frappeerde de leden der commissie juist..... door zijn juridische scherpte, die bleek b.v. bij de keuze van een bepaalde formulering.

Korte tijd later kwam Prof. Woltjer ook in de plaatselijke onderwijscommissie van Amsterdam. En toen in 1921 Prof. Bavinck overleed en diens plaatsen als voorzitter van de Onderwijsraad en voorzitter van de afdelingen Lager Onderwijs en Hoger Onderwijs van die Raad open kwamen, was het eigenlijk vanzelfsprekend, dat Prof. Woltjer zijn plaats innam, zij het vooralsnog alleen als voorzitter van de afdeling L.O. en lid van de afdeling V.H.M.O. Tien jaar later echter werd hij voorzitter van de Onderwijsraad.

Wat doet de Onderwijsraad? Het is een adviescollege, primair van de Rege-

ring, maar o.a. ook van Gedeputeerde Staten. Geen wettelijke regeling, die niet eerst de Onderwijsraad passeert. En, mogen wij wel zeggen, die daar niet eerst wordt fijngemalen tussen de zware molenstenen van Prof. Woltjers juridisch vernuft. En ook bij geschillen over de interpretatie van de onderwijswetten en algemene maatregelen is het advies van de Onderwijsraad een stuk van belang.

In 1929 vroeg Ruys de Beerenbroeck Prof. Woltjer in zijn Kabinet de portefeuille van Onderwijs te beheren. Het was een aanlokkelijk verzoek: een stuk van het levenswerk van de vader, Prof. Dr J. Woltjer, en van de zoon kon nu tot volledige verwerkelijking komen. Het liep wat vreemd met deze post. Prof. Woltjer kon niet onvoorwaardelijk accepteren. Toch liet Ruys zijn naam al onder de leden van het Kabinet publiceren. Maar toen de vervulling van de voorwaarden op korte termijn onzeker bleef, was het toch niet prof. Woltjer die minister werd. Mr Terpstra kwam in zijn plaats.

In 1939 vroeg De Geer hem voor de tweede maal, zich met deze portefeuille te belasten. De politieke constellatie op dat ogenblik deed Prof. Woltjer toen het aanbod afwijzen.

Inmiddels was hij eind 1937 lid geworden van de Eerste Kamer, een college, waar hij zich volkomen thuis gevoelde. Hij werd er natuurlijk de onderwijsman van onze fractie. Op dat terrein een man van onaantastbaar gezag. In zakelijke kennis de ministers de baas en tegen het departement volkomen opgewassen. Een, die altijd grote lijnen zocht te trekken, en deze omzoomde met de details, waarvan hij door zijn deskundigheid een onuitputtelijke voorraad ter beschikking heeft.

Vijftien jaar was hij senator. Nu zal zijn plaats door een andere, een jongere worden ingenomen. Ook wie de noodzakelijkheid inziet, dat onze fracties zich geleidelijk en regelmatig ver-

Aanslag op de GEESTELIJKE VRIJHEID?

A. R. DE KWAADSTENIET

De Tweede Kamer heeft in de maand Juli j.l. een motie-Donker aangenomen, waarin werd uitgesproken, dat het gewenst was, dat, bij uitbreiding van het aantal Tweede Kamerleden tot 150, een partij minstens anderhalf maal de kiesdeler moest hebben behaald om voor een zetel in aanmerking te komen. De motie was ook door de voorzitters van de vier andere grote Kamerfracties ondertekend.

De bedoeling was duidelijk. Tot nu toe was een aantal van ruim 50.000 stemmen nodig om voor een zetel in aanmerking te komen. Zou het aantal Kamerzetels worden uitgebreid tot 150 dan zou de kiesdeler dalen tot ongeveer 38.000 en zou het dus zoveel gemakkelijker worden voor kleine partijen om een zetel te bemachtigen.

Het behoeft nauwelijks te verwonderen, dat tegen aanneming van deze motie ernstig is geprotesteerd, in het bijzonder door de aanhangers van kleine partijen. Harde woorden zijn gesproken. Het „Gereformeerd Gezinsblad” sprak van „een aanslag op de geestelijke vrijheid van ons volk”.

Er is niets nieuws onder de zon.

Begin 1935 kwam in de Tweede Kamer in behandeling een herziening van de Kieswet. Minister De Wilde stelde voor, dat een waarborgsom zou moeten worden gestort, welke de partij zou verspelen, indien geen van haar kandidaten gekozen werd; stelde voor dat vrijgestelden van ambtenaren als Kamerlid zouden worden geweerd en... stelde voor, dat een partij eerst recht zou krijgen op afgevaardigden in de Kamer, indien zij drie maal de kiesdeler zou behalen.

Het is de heer A. Zijlstra, lijst-aanvoerder van het Gereformeerd Po-

nieuwen, erkent gaarne, dat onze Eerste-Kamerfractie een verlies lijdt.

Gelukkig blijft Prof. Woltjer zijn werk doen in de Onderwijsraad. En blijft zijn deskundigheid ter beschikking van ieder, die er uit putten wil. Want ten slotte, al gaat het in dit stukje daar niet om, Prof. Woltjer is niet alleen in technisch-juridisch opzicht onderwijzman. Hij is ook „hogeschoolmeester”. Doceren is zijn lieve lust. En hij doet niet liever, dan anderen laten profiteren van wat hij zelf aan geestelijk bezit verwierf.

litiek Verbond in het jaar 1952, die in het jaar 1935 als hoofdredacteur van de Nieuwe Provinciale Groninger Courant in een parlementair overzicht zijn standpunt heeft kenbaar gemaakt.

Allereerst bleek wel uit het overzicht, voorkomende in het genoemde blad van 27 Maart 1935, dat de heer Zijlstra het in 1917 gekozen stelsel van evenredige vertegenwoordiging niet in elk opzicht kon bewonderen, omdat men verzuimd had er aan te denken, dat het niet ging om een zuiver rekenkundig vraagstuk, doch om een politiek vraagstuk.

En dan schrijft de heer Zijlstra: „Men heeft echter een stelsel gekozen, waarbij de rekenkunde ten top werd gevoerd. Het ging om te zorgen, dat de waarde van elke stem zoveel mogelijk behouden bleef. Men cijferde en cijferde... In geen enkel land heeft men het stelsel aangedurfd, dat hier werd gevolgd. Overal elders heeft men het districtenstelsel behouden. Met de evenredigheid.

Maar men ging niet zover als hier, door het land feitelijk als één district te beschouwen, zodat iedereen, die het één of ander zegt te vertegenwoordigen, trachten kan door heel het land zoveel stemmen bijeen te harken, dat hij in de Kamer komt.

Het is Prof. Fabius geweest, die ernstig heeft gewaarschuwd tegen dit stelsel der evenredige vertegenwoordiging. Hij zeide: gij versplintert het volk en gij loopt gevaar de politiek der beginselen te doden.

En het moet erkend: Prof. Fabius heeft hierin wel enigszins gelijk gekregen”.

Zo schreef de heer A. Zijlstra in het jaar 1935.

Dit moet zijn geestverwanten in het jaar 1952 toch wel iets te zeggen hebben.

Vanzelfsprekend werden in 1935 bezwaren gemaakt tegen het voorstel-De Wilde.

De heer A. Zijlstra schreef o.m.: „Natuurlijk begonnen die kleine partijtjes, dat wil zeggen haar vertegenwoordigers, te brullen”.

De uitslag toonde — de Tweede Kamer wees het voorstel-De Wilde af en nam het amendement-De Geer over, waarbij bepaald werd, dat men een zetel in de Tweede Kamer kon verwerven, indien de volle kiesdeler werd behaald — dat het de grote Kamerfracties niet te

doen was om, zoals de heer Zijlstra het opmerkte, „de kleine partijen in het land te onderdrukken. De grote partijen hebben gezegd: Wij willen dit voordeel niet. Nu het zo liep en er weer zoveel laster werd verspreid omtrent de bedoeling kan men zulk een houding begrijpen”.

Was het voorstel-De Wilde dan verkeerd?

Uit de volgende woorden van de heer A. Zijlstra is het tegenovergestelde op te maken. Hij schreef:

„Maar de versnippering van het parlement wilde de minister keren, om te verhoeden, dat onze volksvertegenwoordiging door politieke avonturiers wordt om hals gebracht. Want, als die versnippering doorgaat, komt het daar vanzelf van”.

En uit het vervolg van het overzicht van de heer Zijlstra blijkt dan ook nog, dat het naar zijn mening niet mogelijk was om te betogen, dat het voorstel-De Wilde inging tegen het A.R. Program van beginselen.

Het is goed deze dingen nog eens te zeggen. Er heerst toch al zo veel verwarring.

* * *

Het Gereformeerd Gezinsblad schrijft nu, dat men in A.R. kring vergeet, dat men zelf zo'n splinterpartij is geweest.

Ook prof. mr C. W. de Vries, tot voor enkele weken hoogleraar in het Staats- en Administratief Recht aan de Ned. Economische Hogeschool te Rotterdam, schreef in het Rotterdamsch Nieuwsblad over deze kwestie onder de titel „Merkwaardige coincidentie”.

„Het is jammer”, aldus C.W., „dat aan dit plan om de „splinterpartijen” de voet dwars te zetten ook zij meedoeden, die vroeger „splinterpartijen” zijn geweest en door die partijen, die bewandelen „de weg naar de vrijheid”. In de vorige eeuw hebben de conservatieven en de klassiek-liberale partijen aan de mannen rond Groen van Prinsterer de weg naar de politieke vrijheid gegeven: Elout van Soeterwoude, Mackay, Van Zuylen van Nyevelt (de Graaf) hebben tot een splinterpartij behoord. Maar eindelijk werd het twijgje een boom. De splinter-partij werd zo machtig, dat zij in 1952 de Kabinet-formatie kon doen mislukken door moeilijkheid te maken over één punt”.

Ook socialisten en liberalen krijgen dan nog een professorale veeg uit de pan. Een veeg, die echter totaal onge motiveerd is. En dat moest een hoogleraar in het staatsrecht toch weten.

* * *

De kwestie heeft geen praktische betekenis meer nadat de Eerste Kamer het voorstel tot grondwetsherziening met betrekking tot de uitbreiding van het aantal Tweede Kamerleden heeft verworpen.

Toch is het goed er nog iets van te zeggen.

Het uiterst beperkte kiesrecht in de tijd, toen het districtenstelsel gold, kan niet vergeleken worden met het stelsel van algemeen kiesrecht met evenredige vertegenwoordiging.

Indien er ten tijde van Groen van Prinsterer reeds zulk een uitgebreid kiesrecht was geweest als thans en indien toen de evenredige vertegenwoordiging zou zijn toegepast, zou de Anti-Revolutionaire Partij in die dagen geen „splinterpartij” geweest zijn.

Het districtenstelsel werkte in ons land zeer onbillijk en kon er toe leiden, dat de partij, die over het gehele land de meerderheid had, niettemin in de Kamer beduidend in de meerderheid had, niettemin in de Kamer beduidend in de minderheid bleef.

Indien het gehele land niet als één

district werd beschouwd, doch, zoals ook bij de verkiezingen voor de Eerste Kamer het geval is, bijvoorbeeld in vier districten of kieskringen was verdeeld, dan zou hetzelfde resultaat bereikt worden als met de motie-Donker werd beoogd en als destijds door minister De Wilde werd bedoeld.

Men zal moeilijk op „principiële” gronden kunnen betogen, dat het noodzakelijk is, dat de evenredige vertegenwoordiging tot het uiterste wordt doorgevoerd.

Het is natuurlijk geheel onjuist te betogen, dat met aanvaarding van de motie-Donker de geestelijke vrijheid wordt bedreigd.

Welke vrijheid komt in gedrang? Mag men niet meer voor zijn politieke overtuiging uitkomen? Mag men zijn staatkundige beginselen niet meer uitspreken?

De bovenbedoelde motie bedoelde niets anders dan te voorkomen, dat gemakkelijker dan tot nu toe het geval was en met minder stemmen dan tot nu toe een partij een zetel in de Tweede Kamer zou kunnen verwerven.

Evenals in 1935 werd ook nu bedoeld om „politieke avonturiers” een hindernis in de weg te leggen.

Een partij die wezenlijk wortelt in een beginsel, een beginsel dat waarde heeft, komt er wel.

Dat was een woord van minister De Wilde, in 1935 door de heer A. Zijlstra met instemming geciteerd. Wij geven dit woord ook nu nog door, omdat we het een juist woord vinden.

In elk geval was er geen enkele aanleiding om in dit geval te spreken van een aanslag op de geestelijke vrijheid van ons volk.

Op zoek naar een nieuw Kabinet

Dr A. VEERMAN

Nieuwe mode

Op 2 September is dan het nieuwe Kabinet geïnstalleerd, nadat de nieuw-optredende bewindslieden door H.M. de Koningin waren beëdigd, 2 September. Dat is op twee dagen na tien weken nadat het vorige Kabinet zijn ontslag had aangeboden.

Een lid van de Eerste Kamer maakte onlangs terloops de opmerking, dat wij in onze staatsrechtelijke systematiek naast de parlementaire-, extra-parlementaire en zakenkabinetten bepaald ook moeten gaan vermelden: demissionaire Kabinetten. Is Frankrijk het land van de ministeries met ultra-korte levensduur; hier in Nederland wordt het leven van Kabinetten-in-staat-van-ontbinding dikwijls griezelig lang gerekend. Griezelig, omdat zo'n demissionair Kabinet terecht geen grote activiteit ontplooit, maar enkel de zaak draaiende houdt.

Ja, we zitten er dan maar mee. Op 25 Juni komt men tot de conclusie: „Het pak is versleten; we moeten een nieuw kopen.” Maar bij de aanschaf van het nieuwe kostuum komen er zoveel vijven en zessen, dat we nog enkele maanden met het oude geval moeten rondsloffen.

Misschien houdt die lange wachttijd verband met de huidige mode in de politiek. Onze vaders droegen pakken uit één stuk. Het snit was aan wijziging onderhevig, maar verder was en bleef een kostuum één geheel. Tegenwoordig zijn dikwijls de jas en de pantalon aparte grootheden. Aldus ook bij de Kabinetsformatie. Naar de huidige mode valt die uiteen in twee afzonderlijke delen: de opstelling van een program en de verdeling van de portefeuilles.

Dr Dees, de eerste taillieur, die op 27 Juni de opdracht ontving om „een pak te maken naar de smaak der Staten-Generaal”, begon met de pantalon: het program. Hij deed het als een goed coupeur. Eerst platen kijken en model uitzoeken — gesprekken met de fractieleiders Donker, Romme, Schouten, Tilanus. Mr Oud van de V.V.D. bleef daarbuiten, omdat juist tevoren een communiqué van het hoofdbestuur van de V.V.D. werd uitgegeven, waarin voor de V.V.D. meer invloed

verlangd werd en verder over te grote invloed der vakcentralen geklaagd werd; naar de mening van Dr Drees plaatste de V.V.D. zich daarmee buiten spel.

Toen de formateur de mening van de fractieleiders gepeild had, zette hij de schaar er in. Hij knipte een pantalon en reeg die in elkaar. Toen begon het passen en meten, eerst door de voorzitters, daarna door de fracties. En eindelijk, op 11 Juli, was de zaak gezond. De vier fracties aanvaardden het program. Een minderheid in de A.R.-fractie behield nog bedenkingen, waarbij naar het schijnt de paragraaf over Nieuw-Guinea een rol speelde. Maar niettemin kon gezegd, dat een stevige basis om verder te werken was gelegd.

De pantalon was klaar. Daar is sindsdien niet meer aan getornd. De moeilijkheid was daarna, een jasje te ontwerpen en te vervaardigen, dat eveneens in de smaak viel. Daar hebben de politieke kleermakers twee maanden op zitten zwoegen. Een buitenstaander is geneigd te vragen, of het nu nodig was, over zo kleine verschillen zo lang te blijven redekavelen. Maar over smaak valt niet te twisten. En in de politieke modeateliers zijn kleine nuances van de grootste betekenis.

Driemaal mis

We geven nu verder een kort overzicht van de gang van zaken in deze twee maanden. Er werd inderdaad van de formateur een grote mate van behendigheid vereist, om de zaak in het evenwicht te krijgen. Het ging telkens om kleine verschuivingen, die echter steeds weer de zaak deden mislukken.

Dr Drees kwam aan het vragen van personen niet toe, al stak hij in dat opzicht wel zijn voelhoorns uit, wanneer zich daartoe de gelegenheid voordeed. Hij faalde al in het vinden van het evenwicht in de zetelverdeling. Hij ging uit van de verhouding 5-5-2-2-, resp. voor P.v.d.A., K.V.P., A.R. en C.H. De Socialisten stonden erop, de zetels te behouden, die zij in het vorig Kabinet hadden. De C.H. behield (ir Staf op) Oorlog en Marine, maar zou Justitie prijsgeven — Mr Mulderijde is geen persona grata bij P.v.d.A. en K.V.P. ge-

bleken — in ruil voor Uniezaken en Overzeese Rijksdelen. De K.V.P. moest enige offers brengen; zij had in het vorige Kabinet iets over. Voor de A.R. werden bestemd Justitie en Verkeer en Waterstaat.

Onze fractie nam daarmee geen genoegen. Blijkens haar communiqué meende zij met name ook in de sociaal-economische aangelegenheden een volle stem te moeten hebben. Naast de P.v.d.A. — met Financiën, Sociale Zaken én Landbouw, plus de minister-president — en de K.V.P. — met Economische Zaken en de P.B.O.-minister — achtte zij begrijpelijkerwijze Verkeer en Waterstaat in economisch opzicht te weinig van gewicht om in de Raad van Economische Aangelegenheden (de R.E.A., een commissie uit de ministerraad) van betekenis te kunnen zijn. Zij wenste een volle plaats in de R.E.A., waarbij vooral wel gedacht werd aan Sociale Zaken. Het bezwaar kreeg nog een bijzonder accent, doordat het voornemen bestond zowel uit de socialistische, als uit de rooms-katholieke vakbeweging een vooraanstaand man in het Kabinet op te nemen, een reden te meer om te verlangen, dat in de sfeer van de R.E.A. ook het protestants-christelijke geluid gehoord zou worden.

Kortom, de A.R. vond haar eindje te licht en de zaak duikelde om, nadat de K.V.P. een door Dr Drees voorgestelde voortgang op smallere basis had afgewezen. Op 22 Juli werd de heer Drees van zijn opdracht ontheven.

Een verzoek aan prof. Romme, om een parlementair Kabinet te vormen, en een aan dr Drees, om „een Kabinet” te formeren — beiden vroegen daarvoor te mogen bedanken — vormden de overgang naar de tweede formatiepoging. Prof. Beel kreeg de opdracht, een Kabinet te vormen.

Deze ging niet te werk met de omzichtigheid van zijn voorganger. Hij pakte resoluut de stukken, verschoof er wat aan en legde dit aan de vier fracties voor: ja of nee. De P.v.d.A. zei nu nee en weer rolde de zaak om.

Wat verschoof dr Beel? Hij ontnam aan de P.v.d.A. het presidium en gaf haar Justitie in de plaats daarvan; en hij brokkelde een stukje van Sociale Zaken af, n.l. Maatschappelijke Zorg en Volksgezondheid. De K.V.P. zou Economische Zaken prijsgeven (een geschikte kandidaat er voor scheen daar trouwens moeilijk te vinden, nu prof. v. d. Brink niet wilde terugkeren) en zou Verkeer en Waterstaat krijgen, plus het presidium en daarmee een plaats in de R.E.A. Voor de A.R. werd bestemd Economische Zaken en daarnaast hetzij Maatschappelijke Zorg enz., hetzij een tweede man op Buitenlandse Zaken. Om deze twee posten zouden de A.R. en de K.V.P. nog moeten knobbelen. De C.H. bleef gelijk. Op Buitenlandse Zaken zou als eerste man een partijloze komen. Dus 5-5-2-2-1.

Zoals gezegd: het eindje van de P.v.d.A. bleek te licht en Prof. Beel gaf, na een poging om een Kabinet in genoemde samenstelling op extra-parlementaire basis te vormen, op 4 Augustus zijn opdracht terug.

De volgende dag begon mr Donker, de socialistische fractieleider, met de derde poging, nu geheel buiten de fracties om, officieel althans. Contact met zijn eigen mensen zal hij genoeg gehad hebben, met de K.V.P. had hij een vaste verbinding door middel van het lid der Eerste Kamer, pater prof. Beaufort.

Mr Donker kwam verder dan zijn voorgangers. Zij slaagden er niet in een door ieder aanvaardbaar geachte zetelverdeling tot stand te brengen. Hij wel. Maar toen hij deze verdeling op papier vlees en bloed wilde doen worden door voor de verschillende departementen personen te vragen, kwamen ook op zijn weg moeilijkheden. Op 21 Augustus was ook de derde poging mislukt.

Goochelaar

Op die formatiepogingen van mr Donker moeten we toch nog even ingaan. Na de behoedzame schuiverij van Dr Drees

en na de wat robuste evenwichtstoer van prof. Beel gaat het nu wat op goochelen lijken.

De eerste truc was, naar achteraf is meegedeeld, het laten verdwijnen van de A.R. En wel op zgn. fatsoenlijke wijze. Hun zouden blijkbaar dezelfde zetels worden aangeboden, als Dr Drees hun had toegedacht. Als zij die zouden weigeren, zou men zonder hen verder gaan. Dacht mr Donker, dat de K.V.P. er nu anders over zou denken? Als dat zo was, dan vergiste hij zich, want prof. Romme hield aan de oude opzet vast.

Mislukte de eerste truc, de tweede ging beter. Die was van telepathische aard. Mr Donker maakte een extra-parlementair kabinet. Dat betekende dus, dat er een scherm stond tussen hem en de fracties. Geen contact. Maar desondanks wist mr Donker precies, wat de K.V.P. fractie wenste. Hij nam prof. Beaufort bij de pols en zo kwam hij er precies achter.

Het gelukte hem zelfs op deze wijze een zetelverdeling te ontwerpen, die voor alle fracties aanvaardbaar was. De A.R. kreeg Economische Zaken en Verkeer en Waterstaat. De K.V.P. kreeg als vergoeding voor het verlies van Economische Zaken twee man op Buitenlandse Zaken, in totaal dus zes ministers; de verhouding zou daarmee worden 6-5-2-2.

De volgende truc mislukte echter weer. Mr Donker zou, alweer met de pols van prof. Beaufort in de hand, de mannen uitzoeken, die de zetels zouden moeten bezetten. Maar voor Buitenlandse Zaken gelukte dat niet. Degenen, die mr Donker aanwees, wilden niet; degenen, die de K.V.P. in gedachte had, werden door mr Donker voorbij gelopen. Trouwens, ook in de kring van de K.V.P. was niet aller gedachte op die laatsten gecontreerd.

Het liep dus niet. Mr Donker probeerde het nog op een andere wijze: een partijloze nummer één op Buitenlandse Zaken, een K.V.P.-er tweede man, terwijl als tegemoetkoming de P.v.d.A. Wederopbouw zou ruilen tegen Justitie. Maar de fractie van de K.V.P. verwierp deze oplossing. Mr Donker gaf het toen maar op.

De lijmpot

Daar lagen de scherven. De A.R. voelden zich tekort gedaan door Drees, de P.v.d.A. door Beel, de K.V.P. door Donker.

Een nieuwe formateur aanwijzen leek een hopeloze zaak. Daarom werd ir Staf belast met de taak, de schade precies op te nemen en te zien hoe de scherven lagen. Maar na enige dagen moest ook hij rapporteren, dat een oplossing uiterst moeilijk te vinden zou zijn.

Op 26 Augustus verschijnen dan Drees en Beel ten paleize. Deze twee mannen, die elkaar wel blijken te liggen, zullen samen proberen, de scherven aaneen te lijmen. Immers in binnen- en buitenland wordt het publiek ongeduldig. En het land moet toch geregeerd worden. Drukke conferenties volgen, elk van beiden spreekt met z'n eigen mensen, dan overleggen ze weer samen. Maar op 28 Augustus komt de oplossing toch in zicht. En dan is het weer ir Staf, die de laatste hand aan het werk legt en de zaak — voorzichtig nog, want niet alles is nog geheel glad — aan dr Drees overhandigt.

Er is een Kabinet gevormd. De Roomsens hebben hun derde man, in de vorm van het departement voor Maatschappelijke Zorg. Ja, er is ook heel wat geknipt bij deze formatie. Dit nieuwe departement is samengesteld uit snippers van verschillende kanten. Ook van Economische Zaken is een part afgehaald (de P.B.O. vooral). Buitenlandse Zaken is in tweeën geknipt, want er is geen verantwoordelijk minister plus een secondant, maar elke minister zal zijn eigen taak en eigen verantwoordelijkheid hebben.

Mr L. A. Donker

Mr J. M. L. Th. Cals

Ir H. B. J. Witte

Mr J. W. Beyen

A. C. de Bruijn

J. G. Suurhoff

Nieuwe Ministers

Mr L. A. Donker

Mr L. A. Donker, de nieuwe minister van Justitie, is sinds 1935 lid der Tweede Kamer geweest voor de Partij van de Arbeid. Sinds het vorige jaar treedt hij op als fractieleider voor zijn partij. Hij begon zijn politieke loopbaan in 1927 als raadslid te Rotterdam, waar hij tot zijn Kamerlidmaatschap een drukke advocatenpraktijk uitoefende.

In de bezettingstijd werd mr Donker anderhalf jaar gevangengehouden in het gijzelaarskamp Sint Michielsgestel. Tijdens de luchtlandingen te Arnhem wist hij te ontsnappen naar bevrijd gebied, vanwaar hij naar Londen ging.

De heer Donker is voorzitter van de Parlementaire Enquêtecommissie, die een onderzoek instelt naar het beleid der Nederlandse regering in Londen. Ook is hij voorzitter van de Raad voor het Rechtsherstel en voorzitter van de vaste commissie voor privaats- en strafrecht in de Tweede Kamer.

Mr Donker werd geboren te Gorinchem en studeerde aan de Gemeentelijke universiteit te Amsterdam. Hij is thans 53 jaar oud.

Mr J. M. L. Th. Cals

Mr J. M. L. Th. Cals is voordat hij zijn intrede in de politiek deed, advocaat en kantonrechter-plaats-

vervanger te Nijmegen geweest. Hij is na de jongste oorlog enige tijd lid der Tweede Kamer geweest en werd op 15 Maart 1951 benoemd tot staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Verder heeft mr Cals de functie van voorzitter van de Mijndustrieraad vervuld. Hij heeft gestudeerd aan de R.K. universiteit te Nijmegen en is 38 jaar oud.

Ir H. B. J. Witte

Ir H. B. J. Witte werd 18 Aug. 1909 te Harlingen geboren. Hij studeerde aan de H.B.S. aldaar en ging vervolgens naar Delft, waar hij in 1933 civiel ingenieur werd.

Hij was aanvankelijk werkzaam bij de Planologische Dienst in Limburg. In 1939 werd ir Witte benoemd tot directeur van gemeentewerken te Bergen op Zoom. Toen in 1946 mr. dr P. A. F. Blom heenging als burgemeester van Bergen op Zoom, volgde hij hem op.

Mr J. W. Beyen

De opvolger van mr Stikker, mr J. W. Beyen, behoort tot de kopstukken van de internationale financiële wereld. Hij is sinds 1946 directeur van het Internationale Monetaire Fonds in Washington.

Mr Beyen begon zijn loopbaan aan het departement van Finan-

ciën, werd daarna secretaris van de directie van Philips (1924), vervolgens directeur van het Amsterdamse kantoor der Javasche Bank (1925), directeur van de Rotterdamse Bankvereniging (1927), waarnemend president van de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel (1935), president van deze bank (1937) en ten slotte directeur van Unilever (1940).

Gedurende de bezettingsjaren trad mr Beyen op als adviseur van de Ned. regering te Londen voor de financiële aangelegenheden. Hij is commissaris van tal van grote maatschappijen.

Mr Beyen, Utrechenaar van geboorte, is 55 jaar oud.

A. C. de Bruijn

De heer A. C. de Bruijn, tot voor kort lid der Eerste Kamer, heeft zijn sporen voornamelijk verdiend op het gebied van de Rooms-Katholieke vakbeweging. Hij is voorzitter van de Katholieke Arbeiders Beweging en is v.h. reeds secretaris en voorzitter van de R.K. Metaalbewerkerbond geweest. In 1929 deed de heer De Bruijn zijn intrede in de Eerste Kamer. Hij is voorts lid van de gemeenteraad van Utrecht en van de Prov. Staten van Utrecht geweest.

De heer De Bruijn hoopt in November 65 jaar te worden.

J. G. Suurhoff

De heer J. G. Suurhoff, die het departement van Sociale Zaken zal beheren, is uit de moderne vakbeweging voortgekomen. Hij is tweede voorzitter van het N.V.V.

De heer Suurhoff is 47 jaar oud. Hij bezocht een Mulo-school en ontwikkelde zich door zelfstudie. Na op verschillende handelskantoren te hebben gewerkt, kwam hij in 1930 bij de vakbeweging. Hij is, met een korte onderbreking, lid van de Tweede Kamer sinds September 1939.

J. van de Kieft

De opvolger van minister Lief-tinck, de heer J. v. d. Kieft, is 68 jaar oud en heeft een accountants-loopbaan achter de rug. De heer Van de Kieft bezocht een H.B.S. met drie-jarige cursus en ontving privaattlessen in moderne talen, boekhouden en economie. Hij is gedurende enige jaren werkzaam geweest in de handel en was van 1931 tot 1945 accountant te Amsterdam. In laatstgenoemd jaar werd hij benoemd tot directeur van de N.V. „De Arbeiderspers” te Amsterdam, welke functie hij tot 1949 heeft vervuld.

De heer Van de Kieft heeft voorts van 1945 tot voor kort zitting gehad in de Eerste Kamer voor de Partij van de Arbeid. Hij is woonachtig te Bussum.

Prof. Dr J. Zijlstra

De nieuwe minister van Economische Zaken, dr Jelle Zijlstra, is hoogleraar aan de Vrije Universiteit, waar hij staathuishoudkunde doceert. Hij is 27 Augustus 1918 te Oosterbierum geboren en is dus 34 jaar. Hij is de jongste minister in het nieuwe kabinet.

Prof. Zijlstra heeft gestudeerd aan de Economische Hogeschool te Rotterdam, waar hij na zijn doctoraal examen lector in de economie is geweest. Nog voor zijn promotie werd hij tot hoogleraar aan de V.U. benoemd. Op 8 Juli 1948 verdedigde hij cum laude aan de Economische Hogeschool zijn proefschrift: „De omloopsnelheid van het geld en zijn betekenis voor geldwaarde en monetair evenwicht”. Promotor was prof. mr J. G. Koopmans.

Mr J. Algera

De nieuwe bewindsman van Verkeer en Waterstaat, het lid der Tweede Kamer, mr J. Algera, werd 28 Maart 1902 geboren. Hij bezocht de Christelijke H.B.S. te Leeuwarden, deed staatsexamen en studeerde vervolgens in de rechtswetenschap aan de Rijksuniversiteit te Groningen. De heer Algera heeft na de voltooiing van zijn studie aan de Provinciale griffie van Friesland en aan de Provinciale bibliotheek van Friesland gewerkt. Hij is van 1935—1945 lid van de gemeenteraad van Leeuwarden geweest en na de bevrijding gedurende enige tijd waarnemend burgemeester van Leeuwarden. Hij is thans lid van Ged. Staten van Friesland. In 1937 werd mr Algera voor de A.R. partij tot lid der Tweede Kamer gekozen.

Prof. Dr W. J. A. Kernkamp

Prof. dr W. J. A. Kernkamp, de nieuwe minister van Overzeese Rijksdelen, is in 1900 te Edam geboren. Hij bezocht het Gereformeerd Gymnasium te Amsterdam, deed in 1926 doctoraal examen in de rechten aan de Vrije Universiteit en was vervolgens gedurende enige ja-

ren in maatschappelijke betrekkingen te Amsterdam werkzaam. In 1929 ging hij opnieuw studeren en wel onder leiding van prof. Juijn-boll in het Arabisch, de Islam en het Ned. Indisch recht. In 1932 legde hij doctoraal examen af in het Ned.-Indisch recht. Vervolgens maakte hij een reis naar Egypte, Saoedi-Arabië, Palestina en Syrië. In 1935 promoveerde de heer Kernkamp met lof te Utrecht op het proefschrift: „De Islam en de vrouw”.

Een jaar later werd hij benoemd tot bijzonder hoogleraar te Utrecht vanwege de Indologische faculteit. In 1946 volgde zijn benoeming tot hoogleraar in het Nederlands staatsrecht. Prof. Kernkamp heeft zitting gehad in de bijzondere raad van cassatie.

Mr J. M. A. H. Luns

De nieuwe minister van Buitenlandse Zaken, mr J. M. A. H. Luns is 28 Augustus 41 jaar geworden.

De heer Luns ontving zijn gymnasiumopleiding te Amsterdam en Brussel en studeerde daarna te Leiden en Amsterdam in de rechten. Voorts volgde hij in Londen een cursus in economie, en in Berlijn een cursus aan het Deutsches Institut für Ausländer.

In 1938 werd mr Luns gezantschapsattaché, in '43 gezantschapssecretaris 2de klasse, in 1945 gezantschapssecretaris 1ste klasse. In 1949 kreeg hij de persoonlijke titel van ambassaderaad. De heer Luns heeft gewerkt in Den Haag, Bern, Lissabon en tijdens de bezetting in Londen. In 1949 werd hij benoemd tot lid van de permanente vertegenwoordiging van Nederland bij de Ver. Naties.

J. v. d. Kieft

Prof Dr J. Zijlstra

Mr J. Algera

Prof. Dr
W. J. A. Kernkamp

Mr J. M. A. H. Luns

„Het communisme getoetst”

Prof. Ir Dr H. v. RIESSEN

Enige tijd geleden heb ik in „Nederlandsche Gedachten” een tweetal boeken over het communisme besproken. Eén van Prof. Banning en één van Dr Verkuyl. U krijgt nu in zekere zin een vervolg daarop, want het is mijn bedoeling thans een brochure van Prof. Diepenhorst en een boek van Ds Strijd over het communisme te bespreken.

Wij kunnen over dit onderwerp niet gauw van het goede te veel krijgen. Misschien vindt U het communisme zo doorzichtig, dat U meent met een simpele afwijzing te kunnen volstaan. Dan moet ik U waarschuwen. De vorige maal wees ik er reeds op, hoe bij velen, ook bij Banning en Verkuyl misverstand bestaat over de geestelijke bedding, waarin dat communisme zich beweegt. Men bekijkt het te veel bij het licht van de leer van Marx en men heeft er te weinig oog voor, dat de moderne practijk er van op essentiële punten verschilt van die leer, dat het onder invloed van de geest van onze eeuw met name een nihilistische strekking heeft gekregen. Die tendenz zat er altijd wel in, maar nu domineert zij. Het communisme is dus niet zo eenvoudig als het schijnt, want men moet zich altijd weer afvragen of en zo ja wat gemeend is, van dat wat het communisme zegt voor te staan. Bijvoorbeeld de kwestie van de sociale verheffing der arbeiders. Men kan veilig aannemen, dat een communist in wording gedreven wordt door het begeren, voor de onderdrukten en ellendigen op te komen. Maar wat blijft daar van over, zodra hij een tijdje in het partijgareel meegelopen heeft? En nog belangrijker, wat bezielt de internationale leiding van het communisme?

Geloof zij nog in het communistische ideaal of weet zij, dat na de fase van de dictatuur van het proletariaat niets meer volgt, en reiken haar perspectieven niet verder dan de macht van de partij-elite? In dat laatste geval levert de sociale kwestie nog slechts propaganda-materiaal om het werkelijke doel, de nihilistische machtsstrijd te camoufleren. Ik meen, dat hoe ingewikkeld het irrationalistisch denken overigens ook is, deze nihilistische wending in het moderne communisme toch de overhand heeft.

Men begrijpt dat daardoor belangrijke verschillen van opvatting ontstaan. Ik wees daar reeds op bij Banning en Verkuyl, die genoemde tendenz veel te weinig aandacht schenken. Dat is ook bij Ds Strijd het geval. Bij hem bespeurt men zelfs een nauw verholen sympathie. Of nauwkeuriger, een oude maar nu teleurgestelde liefde. Alle critiek, die hij op het communisme heeft, ten spijt, acht ik hem op dit punt nog veel te naïef.

Er is intussen nog een belangrijke zaak, die onze voortdurende actieve bemoeiing met het communisme vordert. Zij hangt samen met de normloosheid er van, die zojuist aan de orde was. De eerste reactie, die bij ons opkomt als we communistische voorlichting onder ogen krijgen, is een glimlach. Daar lopen we niet in. De halve waarheden en de eenzijdigheden zijn zo doorzichtig, dat we er geen moeite mee hebben.

Niettemin is die voorlichting zo geraffineerd opgezet, dat men toch na verloop van tijd onder de invloed er van komt. Enerzijds is zij er op uit ons inzicht in de werkelijke stand van zaken te vertroebelen. „Wat is waarheid? is de verzuchting, die men ten slotte slaakt. Het is allemaal smerige

politiek, niet alleen van de communisten, maar ook van de anderen, is de slotsom, waartoe vele tegenstanders van het communisme dan komen. En dan gaat het andere verdovingsmiddel van de propaganda werken. Onbewust. Men raakt verstrikt in de schema's en de leuzen van het communisme. Door het altijd weer horen en lezen van dezelfde woorden en zinnen ontstaat n.l. het gevaar dat men zijn opinie over de dingen in die geijkte woorden gaat gieten.

Een voorbeeld daarvan is de term kapitalisme en de verbinding daarvan met uitbuiting en meedogenloze winzucht. Wie de communisten lang genoeg over dit onderwerp te keer heeft horen gaan in altijd weerkerende bewoordingen, loopt de kans als hij zelf over de Westerse maatschappij spreekt, dat te doen met de slagzinnen van het communisme. En dan duurt het niet lang, of hij neemt ook de zakelijke inhoud er van voor zijn rekening.

Ik weet niet, of Ds Strijd er op die wijze toe gekomen is, maar zijn beschrijving en opvatting van wat men het kapitalisme noemt is in ieder geval overeenkomstig het wit-zwartschema, dat de communisten er voor gebruiken.

Om een lange inleiding kort te beëindigen: Het communisme is onze volle en nauwkeurige aandacht waard.

Wij komen zo aanstonds op het boek van Ds Strijd terug. Eerst wil ik iets zeggen over de brochure van Prof. Diepenhorst.

Zij heeft een ander en ook beperkter doel dan de besproken boeken en dat van Ds Strijd. Prof. Diepenhorst oriënteert zijn beschouwing aan het politieke vlak. Hij vraagt zich af, hoe de verhoudingen liggen in de bekende tegenstelling van Oost en West. En hij geeft daarbij een beknopt en leerrijk overzicht van het communisme. Niet juist daarin lijkt mij de bewering, dat de communistische practijk in Rusland zwak staat. Men moet haar daartoe n.l. niet vergelijken met de Westerse practijk, maar met de Russische practijk van voorheen. En ook overigens lijkt mij het betoog op dit punt niet overtuigend, omdat er meer zaken in het geding gebracht moeten worden ter bepaling van de innerlijke sterkte van het communistisch Rusland dan Prof. Diepenhorst doet. Zeer terecht komt hij tot de conclusie, dat het uiteindelijk gaat om de tegenstelling tussen christendom en communisme. Hij weidt daarbij uit over het goed recht van de christelijke organisatie. En daarnaast bepleit hij het samengaan met andersdenkenden in de Westerse wereld voor het behoud van wat daar waardevol is en bedreigd wordt door het communisme. Terwijl ik dit standpunt bijval, kan ik zijn argument er voor echter niet delen. Misschien dat 't wel wat meevalt in een meer uitgewerkte vorm, maar zoals zij thans gegeven is, kan ik mij er toch niet in vinden. Prof. Diepenhorst ziet een soort neutrale zone van algemene menselijkheid, waar de ontmoeting en samenwerking met andersdenkenden mogelijk is. Dat is de zone van orde, recht, sociale billijkheid en dergelijke, die niet aan het geloof gebonden zouden zijn. Ik geloof niet in zo'n neutrale zone, waar op de een of andere duistere wijze zelfstandige krachten of waarden van liefde, waarheid en gerechtigheid op de mens inwerken om hem op het terrein van staat en maatschappij in het spoor te houden. Dat lijkt mij een

In een opgewekt humeur verlaat de kabinetsformateur, mr. L. A. Donker, het ministerie van Financiën. Maar ook hij slaagde niet.

speculatie. En één die consequenties heeft. Want wie deze krachten invoert zal te veel vertrouwen stellen op wat de mens los van God en Zijn dienst kan presteren.

In onze cultuur is het zo gesteld, dat Gods wet en de heilsboodschap van Christus het denken en doen doordrenkt hebben. En zij die zich van het christendom afgekeerd hebben teren in hun constructieve gedachten en daden nog altijd op de resten van het gebod en dat heil. Die restanten zijn verstengeld in hun nieuwe afvallig geloof. En in zoverre zij aanwezig zijn, in zoverre is samenwerking mogelijk. Zo gesteld loopt men geen gevaar te vertrouwen op een soort stabiele menselijkheid en wordt 't ook duidelijk, dat hoe verder de mens en de mensengemeenschappen afgedwaald zijn en hoe lossen de band geworden is, zoals in het communisme, des te destructiever de cultuurtendenz is. Ook het Westerse humanisme van onze tijd is verder weggedwaald en biedt minder mogelijkheden voor het standhouden onzer beschaving dan dat van honderd jaar geleden.

Consequentie van Prof. Diepenhorst's opvatting is dan ook, dat hij m.i. een wat te optimistische visie heeft op de weerstand, die de Westerse beschaving zal kunnen bieden tegen de communistische bedreiging. Onze zwakte is juist, dat de toenemende divergentie ontbindend werkt op de Westerse cultuurgemeenschap en dat het door het ontbreken van gemeenschappelijke idealen van christelijke signatuur steeds minder mogelijk is tot een eensgezinde inspanning te komen.

Thans nog iets over het boek van Ds Strijd. De schrijver heeft een uitvoerige en gedegen studie van het communisme gemaakt en hij heeft haar in een aantrekkelijke vorm weten te gieten. Van de feiten wordt ons niets belangrijks onthouden en de zwarte zijden van de communistische praktijk wordt nergens verbloemd.

Mijn bezwaren beginnen bij Ds Strijd's waardering van

deze feiten. Hij doet een ernstige poging die feiten in het licht van de Bijbel te bezien. In zoverre is er winst t.o.v. Banning. Maar dan is het verdrietig te moeten constateren, dat het resultaat daarvan hem zeer ver van ons doet afstaan. Zo ver, dat ik zijn boek een gevaar acht. Dat sluit intussen mijn dankbaarheid niet uit voor het feit, dat hij zich tenminste distancieert van de opvattingen van Lieb en van de rode deken over het communisme. Het gevaar, waarop ik doel, is dat van de z.g.n. derde weg. Zoals bekend, wijst men op dit standpunt zowel het volgen van Rusland als van Amerika af. Men kiest een derde weg van democratisch socialistische richting.

Natuurlijk moet een christen het niet uitsluiten, dat hij geplaatst voor het alternatief van de keuze tussen twee machten, beide dient af te wijzen. En als hij meent, dat hij zich bij de één, Amerika, tegenover de andere, Rusland, behoort te scharen, dan zou hij dat thans nimmer zonder reserve mogen doen.

Maar indien men dan beide afwijst, dient dat op goede schriftuurlijke gronden te geschieden. Daar nu schort het m.i. aan bij Ds Strijd. Hij treedt de Bijbel tegemoet met een hart vol van kommer over het lot van miljoenen soldaten, die op de slagvelden der wereld sneuvelen en van talloze ellendigen, die schipbreuk lijden in het leven. Ik wil eerlijk bekennen, dat de christenen, die voor dat leed geen radicale oplossingen hebben zoals Ds Strijd, ernstig gevaar lopen er zich tegen te pantseren en het te negeren. Men maakt ons op dit punt soms terecht verwijten.

Maar nu leest Ds Strijd niets anders dan dat in de Bijbel en zodoende wordt hij als hij uit zijn lectuur te voorschijn komt een anti-militarist en een socialist. En hij past dan zijn verworven inzichten toe zowel op enkelingen als op allerlei typen van gemeenschapsverbanden alsof er geen verschillen tussen bestaan.

Zo bijv. zijn opvatting van de gerechtigheid. Die wordt door hem gereduceerd tot sociale gerechtigheid, het recht op een menswaardig bestaan. En zo gesteld krijgt dan de gerechtigheid de voorrang boven de vrijheid, door het Westen voorgestaan.

Intussen is de vrijheid zelf, het eerste en oorspronkelijkste recht, waarover de mens bij de Schepping mocht beschikken. Niet een vrijheid, die Ds Strijd met de socialisten meet met economische maatstaven, doch de vrijheid van de mens om zijn scheppingsroeping in rechtstreekse verantwoordelijkheid aan God te volgen.

Maar daar komt bij, dat de mens al zijn rechten verbeurd heeft. Daarom staat voorop het rechtsgeding dat God met de mens heeft. Niet de mens moet, maar God moet tot Zijn recht en Zijn eer komen. En daarna is Hij het — die hen die Hem vrezen recht verschaft. En niet de planning. Wie dit alles negeert en een op zichzelf gestelde sociale gerechtigheid najaagt, doet de Bijbel geen recht en zal ook geen arme of verdrukte werkelijk kunnen helpen. Integendeel, hij zal wanneer hij met Ds Strijd zich blindstaart op het sociaal recht van de mens altijd op de weg komen van de totalitaire staat en dus van de ontrecting van de mens, en wat meer is, de schending van Gods geboden voor het leven bevorderen.

Doet het kapitalisme dat dan niet? Ik heb er reeds op gewezen, dat het kapitalisme niet zoals het communisme een stelsel is. Welke zonden er in het Westen ook bedreven worden, en wie zondigt niet, het gaat niet aan alle vrije ondernemers over één kam te scheren en van het winststreven een allesbeheersend stelsel te maken. Wie zo redeneert, kent het zakenleven niet, staart zich blind op excessen en is in de propagandaval van het communisme gevangen.

Dat is met Ds Strijd het geval. Door zijn boek waart de fictie van het kapitalistisch spook rond. Zozeer is hij beheerst door zijn idee van de sociale gerechtigheid, dat hij

DE doorslag

In de Raad van Franeker zijn debatten gevoerd zowel over de stichting van een Chr. Ambachtsschool als van een Chr. Nijverheidsschool voor meisjes. Het bleek, dat de P.v.d.A. zich ook hier vrijwel unaniem tegen de stichting van deze Christelijke scholen verklaarde. Het neutraal onderwijs moet voorrang en zo mogelijk een monopolistische positie hebben.

„Ons Noorden”, het R.K. dagblad, gaf een uitvoerig verslag. En terecht merkt dit blad op, dat in beide gevallen de K.V.P. leden van de Raad de doorslag hebben gegeven. Zij stemden de eerste keer tegen de P.v.d.A. en de tweede maal gingen zij met de P.v.d.A. mee. Maar zij gaven de doorslag. Zoals dat ook in Sneek het geval was. Ook daar waren de socialist

altijd weer geneigd is het communisme te verontschuldigen en het kapitalisme zwarter te tekenen. Daarom stelt hij de gebreken van het communisme herhaaldelijk in de zwakkere-vragende vorm, of hij haast zich er een parallel met het Westen aan toe te voegen, die moet tonen, dat er geen verschil is, maar die in feite altijd weer berust op negatie van het feit, dat wat in Rusland algemeen en methodisch is, in 't Westen als uitzondering en afwijking optreedt.

Een kras voorbeeld van verblindings is zijn beschuldiging, dat Colijn, die in 1940 schreef, dat afgezien van een wonder Duitsland de leiding in Europa zou krijgen, anders zou geschreven hebben bij een Russische bezetting. Dat Colijn zich vergiste is bekend, maar wie daaruit een voorkeur voor het nationaal-socialisme afleidt, heeft zijn door de Duitsers verboden brochure niet gelezen of moedwillig communistisch gelezen. En hij vergeet maar rustig, dat Colijn de eerste was om de leiding van een nationaal verzet op zich te nemen.

De relativering van het verschil tussen het Westen en het Oosten, hoewel te begrijpen uit Ds Strijd's uitgangspunt, is onbedoeld niettemin indirect een pleidooi voor het communisme en geheel in overeenstemming met de communistische propaganda zelf.

De oorzaak daarvan is, dat Ds Strijd zich een ideale maatschappij voorstelt, die niet op de Bijbel steunt, die de intensiteit van de zonde en de wezenlijke aard ervan als een verlating van God en Zijn dienst te kort doet. Zijn beoordeling van Oost en West volgt nu daaruit, dat zijn ideaal de Westerse maatschappijvorm moet vervangen en dat het communisme zulks bedoelde, maar ontspoorde.

Natuurlijk, want wij lezen in Psalm 85, dat gerechtigheid van de hemel nederziet en voor God uitgaat. En omdat het Westen voor dat perspectief nog een ruimte heeft gelaten, die in Rusland ontbreekt, daarom vinden wij in het Westen nog sporen van een christelijke samenleving en zijn daar nog kansen voor de benadering van ware gerechtigheid en ware vrijheid.

tegen een urgentieverklaring betreffende een Chr. ambachtsschool. Ook daar gaven de Rooms en de doorslag. Zij stemden met de P.v.d.A. mee en de Raad besliste: in Sneek geen Chr. Ambachtsschool.

Deze gang van zaken stelt wel heel duidelijk in het licht, hoe précair de positie is van het onderwijs, waar het hier om gaat. Alleen op het gebied van het Lager onderwijs is er wettelijke gelijkstelling. Daar kan men hoogstens proberen, de stichting van een Chr. school zo lang mogelijk tegen te houden. Maar op den duur moeten de tegenstanders het verliezen; in Hardegarijp én elders.

Maar gaat het om de stichting van een Chr. ambachtsschool, een lagere tuinbouwschool of -landbouwschool, een middelbare landbouwschool, een H.B.S. of een lyceum, dan blijkt telken male, dat er geen gelijkstelling is. Dan moet of het Rijk, of de gemeente er aan te pas komen en worden er beslissingen genomen, die keer op keer teleurstellen. Dan blijkt, dat bij vele autoriteiten het leidende beginsel is, dat er nog wel een Christelijke school mag komen, maar *niet op die plaatsen, waar een neutrale school is*. Geen Chr. ambachtsschool in Sneek. Misschien een in Workum of in Koudum. Liefst geen Chr. landbouwwinterschool in Groningen. Liever ver uit de buurt van de neutrale school. De neutrale school de eerste en oudste rechten; het overschot, het overgebleven gaatje desnoods voor een Christelijke school.

Het is duidelijk, dat als regel speciaal de P.v.d.A. dit standpunt inneemt. In Franeker was het weer heel duidelijk.

En niet zelden hangt dan de beslissing af van een paar Roomse leden, die principeel voorstanders zijn van confessioneel onderwijs, maar als het er om gaat, of een school Pro. Chr. of neutraal zal zijn, nog al eens neigen naar voorkeur voor de neutrale school. Nu is dat voor hen, als ouders, begrijpelijk. Maar als raadsleden hebben zij anders te oordelen. Hebben zij te vragen naar wat recht en billijk is.

Daarom stelt hun houding in sommige gevallen ernstig teleur. Met name in Sneek was dat het geval en in Franeker kozen zij één keer voor en één keer tegen de Chr. school. En in beide gevallen speelde een belangrijke rol bij de overwegingen: wat is de positie van de neutrale school in dit concrete geval?

Al deze feiten demonstreren hoe langer hoe meer, hoe hopeloos zwak de positie is van het Prot. Chr. onderwijs, zodra het niet meer gaat om de lagere school, waarvoor na een strijd van tientallen van jaren een rechtspositie is verworven.

En wie de feiten kent en de tendenz daarvan verstaat, die begrijpt ook, waarom de onderwijsplannen van Minister Rutten voorlopig alleen maar een groeiend gevaar voor het Prot. Chr. onderwijs betekenen. Want deze Minister wil de lagere school, die een rechtspositie heeft, ineenkrimpen tot een basis-school, en een deel van de tegenwoordige taak van die school overdragen aan een serie andere scholen, waarvan geen enkel type een rechtspositie heeft, die met die van de lagere school te vergelijken valt. Het wekt verwondering, dat dit gevaar zo weinig wordt gezien of wanneer het gezien wordt, practisch wordt doodgezwegen.

Zestien ministers

Waarom heeft Nederland thans 16 ministers en voor enkele weken slechts 15? Is er plotseling zulk een werkvermeerdering? Of kwam dat beter uit met de verdeling van het aantal posten over de partijen?

Een ieder weet nu wel, dat dit laatste het geval is. Niet de vraag of er voor een bepaald departement een minister beschikbaar was, maar of voor een man van een bepaalde politieke partij een departement kon worden opgezet, was belangrijk. En omdat tegenover de vijf „zwarte” departementen van de socialisten, de vijf departementen, welke aan K.V.P.-ministers toegedacht waren, „te licht” waren, was het noodzakelijk, dat er nog een departement bijkwam.

Zo kan men straks natuurlijk nog verder gaan. Als er nu nog eens in plaats van een vier-partijen-kabinet een vijf-partijen-kabinet komt en alle partijen nemen het socialistische standpunt in, dat men niets wil loslaten, dan moet het aantal departementen nogmaals worden uitgebreid.

Prof. F. Duynstee spot daarmee ook in „De Maasbode” als hij schrijft:

„Vooreerst vragen wij ons af, waarom men toch maar niet is overgegaan tot het opnemen van de V.V.D. Met geringe moeite immers had men van het departement van Justitie het probleem der naamsveranderingen en van het departement van Sociale Zaken het vraagstuk der dierenbescherming kunnen afsplitsen. Er zou een goede kans geweest zijn dat de K.V.P. deze beide portefeuilles zou hebben aanvaard. Zo zou zij misschien wel acht ministers hebben kunnen krijgen.”

Absurde figuur

De Nijmeegse hoogleraar is over de oplossing van de Kabinetscrisis helemaal niet te spreken. In hetzelfde artikel, waaruit we hierboven iets citeerden, wijst hij er ook op, dat de P.v.d.A. er met vijf departementen toch nog beter aan toe is dan de K.V.P. met zes. En waarom zes?

„In de huidige regeringsfase lijkt het ons evenwel louter een gelegenheidsoplossing om aan de zes portefeuilles voor katholieke ministers te komen. In dit opzicht evenwel wordt het ongetwijfeld overtroffen door de bijna absurde figuur van een afzonderlijk departement voor de P.B.O. en de Bezitsspreiding. Deze beide taken hadden aan een staatssecretaris moeten zijn toevertrouwd, hoogstens aan een minister zonder portefeuille. In handen van een minister met een eigen departement kan men er onzes inziens weinig goeds van verwachten. Men krijgt de indruk dat dit departement is uitgevonden ten behoeve van

de heer De Bruijn, zulks omdat een K.A.B.-figuur naast 'n N.V.V.-figuur gewenst werd. Hiermee zou dan wel een zeer bedenkelijke ontwikkeling zijn ingeluid.”

Verschillende kijk

Een heel ander geluid laat prof. Romme in „De Volkskrant” horen als het gaat over het nieuwe departement van de heer A. C. de Bruyn. Hij schrijft:

„Tot de meest verantwoordelijke maar ook meest aantrekkelijke posten, welke in het nieuwe Kabinet door een katholieke minister zullen worden bezet, rekenen wij ten slotte de P.B.O. en de Bezitsvorming. Hier zijn wel de twee belangrijkste en diepst gaande hervormingen samengevoegd, waaraan onze tijd dringend behoefte heeft, al willen velen in onze tijd dit niet zien.”

Bang voor Donker

Het is goed ook kennis te nemen van deze uitlating van prof. Duynstee in „De Maasbode”:

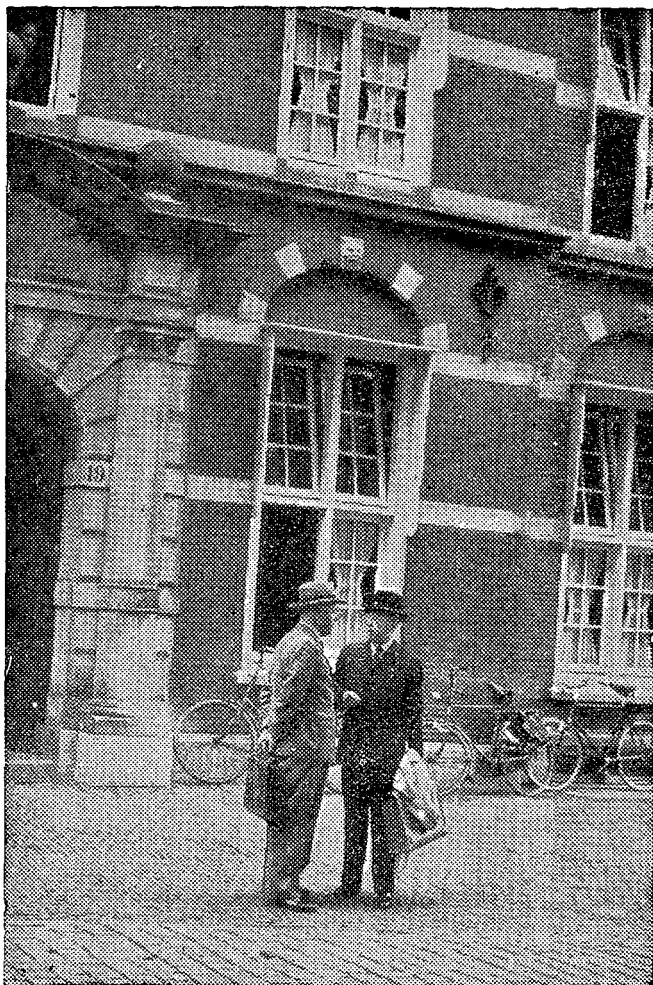
„Het afstand doen op het laatste moment van Justitie ligt volkomen in de lijn van het droeve beeld dat het geheel oplevert. Met bezorgdheid zien wij de justitiële zorg in handen komen van de heer Donker.... Juist de grote bekwaamheid van deze figuur vergroot onze bezorgdheid. Men bedenke, dat uiterst gewichtige onderwerpen, bijvoorbeeld op het gebied van het kinderrecht, op stapel staan.”

Debat over de Troonrede?

Groen van Prinsterer heeft in zijn dagen herhaaldelijk gepoogd het adres van antwoord op de Troonrede te maken tot een stuk met inhoud. Hij moest niets hebben van inhoudloze frasen als antwoord op dat staatsstuk. Zijn strijd is in dit opzicht niet bijzonder succesvol geweest en het eind van het lied is dan ook geweest, dat de Staten-Generaal — eerst de Tweede Kamer en eerst veel later ook de Eerste Kamer — er maar van hebben afgezien, zulk een adres van antwoord aan het Staatshoofd te zenden.

De vraag is nu echter, of het niet anders kan en of op de Troonrede ook niet een politiek debat kan volgen. De „Nieuwe Rotterdamse Courant” voelt daarvoor wel. Zij schrijft:

„Anders dan na een regeringsverklaring bij een tussentijds optreden van een nieuw ministerie, pleegt echter op de monoloog van de Troonrede niet aanstonds een parlementaire gedachtenwisseling te volgen; deze vindt eerst bij het algemene begrotingsdebat van begin November plaats. Wij vragen ons af,

De ministers Staf (links) en Beel in druk gesprek op het Binnenhof

of met deze parlementaire gewoonte thans niet gebroken zou moeten worden en of, in het licht van de jongste kabinetsformatie, het geen aanbeveling zou verdienen de publieke onzekerheid over de betrekkingen tussen het nieuwe parlement en dit nieuwe kabinet zo kort mogelijk te laten duren.

Wij zien niet in, waarom op de Troonrede niet evenzeer als op een regeringsverklaring aanstonds een discussie in de Tweede Kamer zou kunnen volgen over de grondslagen van het kabinet en zijn program. De uitwerking daarvan, blijkende uit een al dan niet nader gewijzigde begroting zou in November onderwerp van verdere beraadslagingen kunnen zijn. De politieke malaise, welke de formatie heeft verwekt en die als een hypotheek op dit nieuwe kabinet rust, zou door een tijdige ophelderende discussie verdreven kunnen worden."

Gelukwens van prof. Romme aan prof. Anema

In het totstandkomen van een vierpartijen-kabinet, waarin ook A.R.-ministers zitting hebben, vindt prof. Romme als Staatkundig-hoofdredacteur van „De Volkskrant” aanleiding een gelukwens van persoonlijke aard te richten aan het adres van de nestor van

de Eerste Kamer, de Anti-Revolutionaire fractieleider, prof. Anema. Hij schrijft dan o.m.:

„In zijn kring is hij de vroege en meest gezaghebbende voorstander geweest van een kabinetsstructuur als thans is opgebouwd. Dat hij deze wens thans verwezenlijkt ziet, zal deze wijze staatsman ongetwijfeld verheugen."

Prof. Romme schijnt van gelukwensen te houden. Na de verkiezingen ging er terstond een gelukwens naar de P.v.d.A. Thans krijgt prof. Anema een beurt. Wellicht dat deze enigszins vreemd opkijkt en zich afvraagt, waaraan hij dat te danken heeft. Aan een rede, eenmaal in de Eerste Kamer uitgesproken? Heeft prof. Romme die rede wel goed begrepen?

Wij zijn van oordeel, dat de verantwoordelijkheid voor een zeer belangrijk deel ligt bij de K.V.P. en in het bijzonder dan zeker bij prof. Romme voor het feit, dat de Anti-Revolutionairen eerst in het jaar 1952 hun medewerking konden verlenen aan de vorming van een kabinet.

Als de K.V.P. — en dus ook prof. Romme — in het jaar 1945 eens verzet had aangetekend tegen het aanmatigend optreden van prof. Schermerhorn en als toen de brede basis eens zo sterk verdedigd was geworden door prof. Romme, hoe geheel anders zou — naar de mens gesproken — het politieke leven in ons land waarschijnlijk verlopen zijn.

Waarom was prof. Romme in die tijd niet reeds een „gezaghebbende voorstander van een kabinetsstructuur als thans is opgebouwd?"

Te laat is men in K.V.P.-kring tot de ontdekking gekomen, dat men er zelf toe heeft medegewerkt, dat de Partij van de Arbeid jarenlang meer invloed heeft kunnen laten gelden dan overeenkwam met haar positie in het parlement.

Onder de maat

Het is alom bekend, dat Elseviers Weekblad er een eigen manier van zeggen op nahoudt.

Het is het blad, dat het weet, het alleen weet, het alles alleen heel goed weet.

Het schrijven van Elsevier duldt geen tegenspraak. Elsevier zegt het en dus is het zo.

En wij nietige mensen, hebben dan maar het hoofd te buigen.

Schrijvende over de kabinetsformatie, schrijft het blad:

„Het is een hard woord, en wij zeggen het met spijt: de betrokkenen bij deze formatiepogingen zijn — niet één van de vier verkoren partijen uitgezonderd — beneden de maat gebleven. Onder de maat, die men naarmate de tijd verstreek, in het belang der natie moest gaan stellen."

Beneden de maat: de Christelijk-Historische Unie, die van meet af aan genoegen heeft genomen met wat haar werd aangeboden en voor zover bekend generlei bedenkingen heeft gemaakt.

Beneden de maat: de Anti-Revolutionaire Partij, wier woordvoerder bij de eerste formatie-poging van dr Drees kenbaar heeft gemaakt, dat zij invloed wenste te kunnen uitoefenen in de sociaal-economische sector

De verkiezingsuitslag

NEDERLAND

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	651.612	13.21	603.111	11.31	704.778	—	101.667
C.H.U.	453.226	9.19	476.097	8.92	490.305	—	14.208
S.G.P.	116.937	2.37	129.057	2.42	126.444	2.613	—
G.P.V.			35.488	0.66		35.488	—
Totaal	1.221.775	24.77	1.243.753	23.31	1.321.527	—	77.774
K.V.P.	1.531.154	31.04	1.529.289	28.67	1.656.042	—	126.753
K.N.P.	62.376	1.26	144.517	2.71	67.223	77.294	—
Totaal	1.593.530	32.30	1.673.806	31.38	1.723.265	—	49.459
P.v.d.A.	1.263.058	25.61	1.545.304	28.97	1.366.342	178.962	—
C.P.N.	382.001	7.74	328.641	6.16	412.944	—	84.303
S.U. *)	17.546	0.36	18.808	0.34	19.206	—	398
Totaal	1.662.605	33.71	1.892.753	35.47	1.798.492	94.261	—
V.V.D.	391.925	7.94	470.820	8.83	423.614	47.206	—
R. en V.	—	—	18.988	0.35	—	18.988	—
J.C.V.	22.175	0.45	9.959	0.19	24.007	—	14.048
M.P.	40.949	0.83	25.108	0.47	44.282	—	19.174
Totaal	455.049	9.22	524.875	9.84	491.903	32.972	—
Totaal	4.932.959	100.—	5.335.187	100.—	5.335.187	360.551	360.551

*) S.U. = Socialistische Unie. In 1948 namen aan de verkiezingen deel de Revolutionair Communisten en de Partij voor Wereldregering, oude S.D.A.P.

en die daarna noch aan prof. Beel, noch aan mr Donker bijzondere moeilijkheden in de weg heeft gelegd.

Het is inderdaad wel een hard woord, dat Elsevier heeft gesproken. En het was niet eens een waar woord.

En van die spijt van Elsevier geloven wij geen zier. Neen, Elsevier bleef, als wel meer, onder de maat.

A.R.—C.H.

Onder de titel „De Hervormde Kerk en de politieke situatie” zijn in de Nieuwe Rotterdamse Courant enkele artikelen verschenen, waarin ook gesproken werd over het politieke eenheidsstreven en wel „over de scheidslijnen heen”.

Het is goed, dat men ook in onze kring kennis neemt van dergelijke uitingen, waarvan wij thans het volgende citeren:

„Haar verrassende stabiliteit dankt zij (de Christelijk-Historische Unie) tot nu toe grotendeels aan de trouw van dat doel van het hervormde kiezersvolk,

dat aangetrokken wordt door haar opkomen voor het protestantse karakter der Nederlandse natie; de grote vrijheid, die zij haar gekozen afgevaardigden geeft en haar zin voor autoriteit, die wars is van elke extreme oppositie.

Toch begint ook hier (evenals bij de a.r.) de band lossen te worden. In het laatste nummer van „Kerk en Theologie” wijdt prof. dr G. C. van Niftrik haar achteruitgang in stemmenaantal aan de onduidelijkheid in het c.h. beleid, die ontstaan is door het optreden van de groep rondom prof. dr C. Gerretson. Van Niftrik wijst elke gedachte aan een herstel der coalitie (e.v. samen met de V.V.D, van de hand en hij kiest onvoorwaardelijk voor voortzetting van het tegenwoordige regeringsbeleid.

Slechts hierin kan z.i. voor de C.H.U. toekomst-mogelijkheid liggen. Elke poging om de band tussen C.H.U. en A.R. Partij nauwer aan te haken wordt door hem als irreal van de hand gewezen.”

De weg naar de totstandkoming van de ene, grote Protestants-Christelijke Partij zal nog wel een lange weg zijn.

I 's-HERTOGENBOSCH

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	10.768	3.54	10.709	3.19	11.891	—	1.182
C.H.U.	7.431	2.44	8.512	2.54	8.196	316	—
S.G.P.	2.772	0.91	2.856	0.85	3.057	—	201
G.P.V.	—	—	475	0.14	—	475	—
Totaal	20.971	6.89	22.553	6.72	23.144	—	591
K.V.P.	237.443	78.04	241.660	71.93	262.137	—	20.477
K.N.P.	3.651	1.20	11.126	3.31	4.031	7.095	—
Totaal	241.094	79.24	252.786	75.24	266.168	—	13.382
P.v.d.A.	31.245	10.27	48.017	14.29	34.497	13.520	—
C.P.N.	5.001	1.65	4.326	1.29	5.543	—	1.217
S.U. *)	—	—	320	0.10	—	320	—
Totaal	36.246	11.92	52.663	15.68	40.040	12.623	—
V.V.D.	4.570	1.50	6.602	1.97	5.039	1.563	—
R. en V.	—	—	828	0.25	—	828	—
J.C.V.	368	0.12	—	—	403	—	403
M.P.	996	0.33	470	0.14	1.108	—	638
Totaal	5.934	1.95	7.900	2.36	6.550	1.350	—
Totaal	304.245	100.—	335.902	100.—	335.902	24.117	24.118

II TILBURG

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	7.699	3.01	6.868	2.48	8.345	—	1.477
C.H.U.	7.357	2.87	7.568	2.73	7.957	—	389
S.G.P.	1.115	0.43	1.212	0.44	1.192	20	—
G.P.V.	—	—	298	0.11	—	298	—
Totaal	16.171	6.31	15.946	5.76	17.494	—	1.548
K.V.P.	195.669	76.28	186.501	67.27	211.476	—	24.975
K.N.P.	6.688	2.61	20.239	7.30	7.236	13.003	—
Totaal	202.357	78.89	206.740	74.57	218.712	—	11.972
P.v.d.A.	27.680	10.79	44.133	15.92	29.914	14.219	—
C.P.N.	4.298	1.68	3.468	1.25	4.657	—	1.189
S.U. *)	—	—	117	0.04	—	117	—
Totaal	31.978	12.47	47.718	17.21	34.571	13.147	—
V.V.D.	4.379	1.70	5.562	2.01	4.713	849	—
R. en V.	—	—	823	0.30	—	823	—
J.C.V.	516	0.20	—	—	554	—	554
M.P.	1.101	0.43	447	0.15	1.192	—	745
Totaal	5.996	2.33	6.832	2.46	6.459	373	—
Totaal	256.502	100.—	277.236	100.—	277.236	29.329	29.329

III ARNHEM

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	44.757	14.99	42.742	14.14	45.295	—	2.553
C.H.U.	54.556	18.28	55.383	18.33	55.237	146	—
S.G.P.	15.841	5.31	16.884	5.59	16.045	839	—
G.P.V.	—	—	1.588	0.52	—	1.588	—
Totaal	115.154	38.58	116.597	38.59	116.577	20	—
K.V.P.	48.767	16.34	40.257	13.32	49.376	—	9.119
K.N.P.	2.523	0.84	4.397	1.46	2.538	1.859	—
Totaal	51.290	17.18	44.654	14.78	51.914	—	7.260
P.v.d.A.	84.568	28.36	95.950	31.75	85.696	10.254	—
C.P.N.	12.334	4.13	9.101	3.01	12.480	—	3.379
S.U. *)	883	0.30	910	0.30	906	4	—
Totaal	97.785	32.79	105.961	35.06	99.082	6.879	—
V.V.D.	31.087	10.41	32.059	10.61	31.456	603	—
R. en V.	—	—	1.083	0.36	—	1.083	—
J.C.V.	1.137	0.38	585	0.19	1.148	—	563
M.P.	1.981	0.66	1.232	0.41	1.994	—	762
Totaal	34.205	11.45	34.959	11.57	34.598	361	—
Totaal	298.434	100.—	302.171	100.—	302.171	16.376	16.376

IV NIJMEGEN

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	-op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	20.001	8.34	19.459	6.96	23.317	—	3.858
C.H.U.	20.355	8.48	22.947	8.21	23.708	—	761
S.G.P.	6.921	2.89	7.534	2.70	8.080	—	546
G.P.V.	—	—	329	0.12	—	329	—
Totaal	47.277	19.71	50.269	17.99	55.105	—	4.836
K.V.P.	120.076	50.03	127.897	45.74	139.874	—	11.977
K.N.P.	3.603	1.50	8.098	2.90	4.194	3.904	—
Totaal	123.679	51.53	135.995	48.64	144.068	—	8.073
P.v.d.A.	49.742	20.73	70.867	25.35	57.957	12.910	—
C.P.N.	4.438	1.85	3.838	1.37	5.172	—	1.334
S.U. *)	274	0.12	198	0.07	335	—	137
Totaal	54.454	22.70	74.903	26.79	63.464	11.439	—
V.V.D.	12.957	5.40	17.367	6.22	15.097	2.270	—
R. en V.	—	—	486	0.16	—	486	—
J.C.V.	595	0.25	—	—	701	—	701
M.P.	978	0.41	561	0.20	1.146	—	585
Totaal	14.530	—	18.414	6.58	16.944	1.470	—
Totaal	239.940	100.—	279.581	100.—	279.581	19.899	19899

V ROTTERDAM

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	43.986	12.91	39.325	10.56	48.104	—	8.779
C.H.U.	21.777	6.39	24.068	6.47	23.810	258	—
S.G.P.	7.696	2.26	8.344	2.21	8.421	—	77
G.P.V.	—	—	1.758	0.48	—	1.758	—
Totaal	73.459	21.56	73.495	19.72	80.335	—	6.840
K.V.P.	50.323	14.77	48.374	12.98	55.035	—	6.661
K.N.P.	2.146	0.63	5.792	1.56	2.348	3.444	—
Totaal	52.469	15.40	54.166	14.54	57.383	—	3.217
P.v.d.A.	131.112	38.48	158.927	42.66	143.381	15.546	—
C.P.N.	41.531	12.19	35.664	9.57	45.422	—	9.758
S.U. *)	1.832	0.54	2.327	0.62	3.018	—	691
R.C.P.	927	0.27	—	—	—	—	—
Totaal	175.402	51.48	196.918	52.85	191.821	5.097	—
V.V.D.	35.620	10.46	44.793	12.02	38.975	5.818	—
R. en V.	—	—	896	0.24	—	896	—
J.C.V.	984	0.29	413	0.11	1.081	—	668
M.P.	2.766	0.81	1.932	0.52	3.018	—	1.086
Totaal	39.370	11.56	48.034	12.89	43.074	4.960	—
Totaal	340.700	100.—	372.613	100.—	372.613	27.720	27.720

VI 's-GRAVENHAGE

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	47.010	16.17	46.392	14.64	51.245	—	4.853
C.H.U.	21.177	7.29	23.457	7.40	23.103	354	—
S.G.P.	2.849	0.98	4.375	1.38	3.106	1.269	—
G.P.V.	—	—	719	0.23	—	719	—
Totaal	71.036	24.44	74.943	23.65	77.454	—	2.511
K.V.P.	56.717	19.51	55.395	17.48	61.830	—	6.435
K.N.P.	7.156	2.46	13.244	4.18	7.796	5.448	—
Totaal	63.873	21.97	68.639	21.66	69.626	—	987
P.v.d.A.	88.111	30.32	102.152	32.23	96.089	6.063	—
C.P.N.	24.931	8.57	20.902	6.59	27.160	—	6.258
S.U. *)	1.537	0.54	1.571	0.50	1.711	—	140
Totaal	114.579	39.43	124.625	39.42	124.960	—	335
V.V.D.	30.187	10.39	40.995	12.94	32.928	8.067	—
R. en V.	—	—	1.917	0.60	—	1.917	—
J.C.V.	6.367	2.19	2.650	0.83	6.941	—	4.291
M.P.	4.612	1.58	3.147	1.—	5.007	—	1.860
Totaal	41.166	14.16	48.709	15.37	44.876	3.833	—
Totaal	290.654	100.—	316.916	100.—	316.916	23.837	23.837

VII LEIDEN

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	42.457	16.82	40.058	14.67	45.914	—	5.856
C.H.U.	39.042	15.47	40.325	14.77	42.229	—	1.904
S.G.P.	11.816	4.68	13.700	5.02	12.775	925	—
G.P.V.	—	—	1.343	0.50	—	1.343	—
Totaal	93.315	36.97	95.426	34.96	100.918	—	5.492
K.V.P.	69.361	27.49	70.341	25.77	750.40	—	4.699
K.N.P.	4.129	1.64	8.648	3.17	4.477	4.171	—
Totaal	73.490	29.13	78.989	28.94	79.517	—	528
P.v.d.A.	53.558	21.22	62.203	22.78	57.925	4.278	—
C.P.N.	8.120	3.22	7.681	2.81	8.790	—	1.109
S.U. *)	606	0.24	656	0.24	655	1	—
Totaal	62.284	24.68	70.540	25.83	67.370	3.170	—
V.V.D.	20.958	8.31	25.942	9.50	22.684	3.258	—
R. en V.	—	—	698	0.26	—	698	—
J.C.V.	1.054	0.42	676	0.25	1.146	—	470
M.P.	1.226	0.49	702	0.26	1.338	—	636
Totaal	23.238	9.22	28.018	10.27	25.168	2.850	—
Totaal	252.327	100.—	272.973	100.—	272.973	14.674	14.674

VIII DORDRECHT

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	66.423	21.10	62.285	18.31	71.755	—	9.470
C.H.U.	38.621	12.24	41.162	12.10	41.625	—	463
S.G.P.	24.392	7.76	26.337	7.74	26.390	—	53
G.P.V.	—	—	2.000	0.59	—	2.000	—
Totaal	129.436	41.10	131.784	38.74	139.770	—	7.986
K.V.P.	42.670	13.51	43.567	12.81	45.944	—	2.377
K.N.P.	2.709	0.86	5.038	1.48	2.925	2.113	—
Totaal	45.379	14.37	48.605	14.29	48.869	—	264
P.v.d.A.	94.855	30.05	112.082	32.96	102.192	9.890	—
C.P.N.	12.899	4.08	10.640	3.13	13.875	—	3.235
S.U. *)	749	0.24	1.067	0.31	816	251	—
Totaal	108.503	34.37	123.789	36.40	116.883	6.906	—
V.V.D.	29.990	9.52	34.592	10.17	32.375	2.217	—
R. en V.	—	—	576	0.18	—	576	—
J.C.V.	828	0.26	—	—	884	—	884
M.P.	1.218	0.38	727	0.22	1.292	—	565
Totaal	32.036	10.16	35.895	10.57	34.551	1.344	—
Totaal	315.354	100.—	340.073	100.—	340.073	17.047	17.047

IX AMSTERDAM

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	42.768	9.86	38.043	8.14	46.096	—	8.053
C.H.U.	16.545	3.81	17.807	3.81	17.807	—	—
S.G.P.	941	0.22	1.224	0.26	1.033	191	—
G.P.V.	—	—	1.078	0.23	—	1.078	—
Totaal	60.254	13.89	58.152	12.44	64.936	—	6.784
K.V.P.	77.618	17.92	71.576	15.31	83.777	—	12.201
K.N.P.	3.825	0.88	10.846	2.32	4.114	6.732	—
Totaal	80.443	18.80	82.422	17.63	87.891	—	5.469
P.v.d.A.	130.620	30.12	164.062	35.10	140.813	23.249	—
C.P.N.	111.528	25.72	104.558	22.37	120.243	—	15.685
S.U. *)	3.154	0.73	2.287	0.48	4.815	—	2.528
	1.297	0.30					
Totaal	246.599	56.87	270.907	57.95	265.871	5.036	—
V.V.D.	40.027	9.23	49.856	10.67	43.151	6.705	—
R. en V.	—	—	3.783	0.81	—	3.783	—
J.C.V.	1.718	0.39	1.043	0.22	1.823	—	780
M.P.	3.563	0.82	1.343	0.28	3.834	—	2.491
Totaal	45.308	10.44	56.025	11.98	48.808	7.217	—
Totaal	433.603	100.—	467.506	100.—	467.506	41.738	41.738

X DEN HELDER

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	22.733	10.01	20.581	8.68	23.737	—	3.156
C.H.U.	9.245	4.07	9.925	4.19	9.651	274	—
S.G.P.	1.481	0.65	1.328	0.56	1.541	—	213
G.P.V.	—	—	726	0.31	—	726	—
Totaal	33.459	14.73	32.560	13.73	34.929	—	2.369
K.V.P.	69.689	30.73	71.087	29.98	72.872	—	1.785
K.N.P.	1.171	0.51	2.985	1.26	1.210	1.775	—
Totaal	70.860	31.24	74.072	31.24	74.082	—	10
P.v.d.A.	71.149	31.34	78.526	33.12	74.318	4.208	—
C.P.N.	27.681	12.20	22.203	9.36	28.930	—	6.727
S.U. *)	—	—	789	0.33	—	789	—
Totaal	98.830	43.54	101.518	42.81	103.248	—	1.730
V.V.D.	20.687	9.11	26.984	11.38	21.603	5.381	—
R. en V.	—	—	700	0.29	—	700	—
J.C.V.	442	0.19	398	0.17	451	—	53
M.P.	2.691	1.19	903	0.38	2.822	—	1919
Totaal	23.830	10.49	28.985	12.22	24.876	4.109	—
Totaal	226.979	100.—	237.135	100.—	237.135	13.835	13.835

XI HAARLEM

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	40.896	14.21	39.500	12.39	45.315	—	5.815
C.H.U.	25.038	8.72	25.876	8.12	27.808	—	1.932
S.G.P.	2.963	1.03	3.789	1.19	3.284	505	—
G.P.V.	—	—	994	0.31	—	994	—
Totaal	68.897	23.96	70.159	22.01	76.407	—	6.248
K.V.P.	74.955	26.05	73.505	23.05	83.072	—	9.567
K.N.P.	5.604	1.95	14.846	4.66	6.218	8.628	—
Totaal	80.559	28.—	88.351	27.71	89.290	—	939
P.v.d.A.	74.802	26.—	92.211	28.91	82.913	9.298	—
C.P.N.	25.106	8.72	22.778	7.14	27.808	—	5.030
S.U. *)	1.875	0.65	1.565	0.50	2.073	—	508
Totaal	101.783	35.37	116.554	36.55	112.794	3.760	—
V.V.D.	32.169	11.18	38.962	12.22	35.652	3.310	—
R. en V.	—	—	2.062	0.64	—	2.062	—
J.C.V.	2.424	0.84	2.072	0.64	2.679	—	607
M.P.	1.876	0.65	735	0.23	2.073	—	1.338
Totaal	36.464	12.67	43.831	13.73	40.404	3.427	—
Totaal	287.703	100.—	318.895	100.—	318.895	24.797	24.797

XII MIDDELBURG

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	23.655	16.46	20.479	13.80	24.428	—	3.949
C.H.U.	24.131	16.80	23.483	15.83	24.932	—	1.449
S.G.P.	14.195	9.88	14.132	9.52	14.662	—	530
G.P.V.	—	—	1.330	0.90	—	1.330	—
Totaal	61.981	43.14	59.424	40.05	64.022	—	4.598
K.V.P.	27.926	19.44	27.488	18.52	28.850	—	1.362
K.N.P.	1.692	1.18	1.576	1.06	1.751	—	175
Totaal	29.618	20.62	29.064	19.58	30.601	—	1.537
P.v.d.A.	35.083	24.43	41.589	28.02	36.256	5.333	—
C.P.N.	2.478	1.72	1.281	0.86	2.553	—	1.272
S.U. *)	—	—	159	0.11	—	159	—
Totaal	37.561	26.15	43.029	28.99	38.809	4.220	—
V.V.D.	11.446	7.97	11.800	7.96	11.828	—	28
R. en V.	—	—	498	0.33	—	498	—
J.C.V.	629	0.44	—	—	653	—	653
M.P.	2.412	1.68	4.591	3.09	2.493	2.098	—
Totaal	14.487	10.09	16.889	11.38	14.974	1.915	—
Totaal	143.647	100.—	148.406	100.—	148.406	9.418	9.418

XIII UTRECHT

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	53.319	18.69	46.252	14.97	57.763	—	11.511
C.H.U.	31.704	11.09	36.316	11.75	34.275	2.041	—
S.G.P.	11.266	3.95	12.637	4.09	12.208	429	—
G.P.V.	—	—	2.794	0.90	—	2.794	—
Totaal	96.289	33.73	97.999	31.71	104.246	—	6.247
K.V.P.	70.554	24.73	71.881	23.26	76.430	—	4.549
K.N.P.	5.114	1.79	8.173	2.64	5.532	2.641	—
Totaal	75.668	26.52	80.054	25.90	81.962	—	1.908
P.v.d.A.	71.727	25.17	87.213	28.22	77.800	9.413	—
C.P.N.	13.791	4.82	11.330	3.67	14.887	—	3.557
S.U. *)	1.325	0.47	1.063	0.31	1.453	—	390
Totaal	86.843	30.46	99.606	32.20	94.140	5.466	—
V.V.D.	21.712	7.61	27.419	8.87	23.519	3.900	—
R. en V.	—	—	1.647	0.53	—	1.647	—
J.C.V.	1.701	0.60	799	0.26	1.854	—	1.055
M.P.	3.087	1.08	1.635	0.53	3.438	—	1.803
Totaal	26.500	9.29	31.500	10.19	28.811	2.689	—
Totaal	285.300	100.—	309.159	100.—	309.159	22.865	22.865

XIV LEEUWARDEN

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	58.356	24.32	56.663	22.79	60.465	—	3.802
C.H.U.	42.176	17.57	40.554	16.31	43.683	—	3.129
S.G.P.	1.662	0.69	2.084	0.84	1.715	369	—
G.P.V.	—	—	2.542	1.02	—	2.542	—
Totaal	102.194	42.58	101.843	41.96	105.863	—	4.020
K.V.P.	16.711	6.96	16.563	6.66	17.304	—	741
K.N.P.	342	0.14	1.033	0.42	348	685	—
Totaal	17.053	7.10	17.596	7.08	17.652	—	56
P.v.d.A.	79.690	33.21	91.006	36.61	82.567	8.439	—
C.P.N.	17.146	7.15	11.459	4.61	17.777	—	6.318
S.U. *)	1.754	0.73	2.866	1.15	1.815	1.051	—
Totaal	98.590	41.09	105.331	42.37	102.159	3.172	—
V.V.D.	17.568	7.32	21.505	8.65	18.199	3.306	—
R. en V.	—	—	405	0.16	—	405	—
J.C.V.	359	0.15	265	0.10	373	—	108
M.P.	4.237	1.76	1.677	0.68	4.376	—	2.699
Totaal	22.164	9.23	23.852	9.59	22.948	904	—
Totaal	240.000	100.—	248.622	100.—	248.622	16.797	16.797

XV ZWOLLE

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	45.451	13.53	41.894	11.33	50.028	—	8.134
C.H.U.	47.281	14.07	52.430	14.18	52.024	406	—
S.G.P.	9.770	2.91	11.278	3.05	10.760	518	—
G.P.V.	—	—	6.705	1.81	—	6.705	—
Totaal	102.508	30.51	112.307	30.37	112.812	—	505
K.V.P.	91.571	27.32	97.111	26.26	101.017	—	3.906
K.N.P.	1.297	0.39	4.988	1.35	1.442	3.546	—
Totaal	93.868	27.71	102.099	27.61	102.459	—	360
P.v.d.A.	84.893	25.29	99.195	26.83	93.511	5.684	—
C.P.N.	25.728	7.66	22.706	6.14	28.323	—	5.617
S.U. *)	—	—	872	0.24	—	872	—
Totaal	110.621	32.95	122.773	33.21	121.834	939	—
V.V.D.	27.679	8.24	31.267	8.46	30.468	799	—
R. en V.	—	—	526	0.14	—	526	—
J.C.V.	665	0.20	299	0.08	739	—	440
M.P.	1.326	0.39	483	0.13	1.442	—	959
Totaal	29.670	8.83	32.575	8.81	32.649	—	74
Totaal	335.667	100.—	369.754	100.—	369.754	19.056	19.056

XVI GRONINGEN

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	53.643	22.89	450.38	18.24	56.521	—	11.483
C.H.U.	26.745	11.42	25.133	10.18	28.199	—	3.066
S.G.P.	517	0.22	571	0.23	543	28	—
G.P.V.	—	—	8.473	3.43	—	8.473	—
Totaal	80.905	34.53	79.215	32.08	85.263	—	6.048
K.V.P.	13.167	5.62	12.864	5.21	13.877	—	1.013
K.N.P.	856	0.36	1.821	0.74	889	932	—
Totaal	140.23	5.98	1.4685	5.95	14.766	—	81
P.v.d.A.	780.29	33.30	93.940	38.04	82.226	11.714	—
C.P.N.	26.399	11.27	22.288	9.03	278.28	—	5.540
S.U.	11.46	0.49	674	0.27	12.10	—	536
Totaal	105.574	45.06	116.902	47.34	111.264	5.638	—
V.V.D.	28.146	12.01	31.208	12.64	29.656	1.552	—
R. en V.	—	—	853	0.35	—	853	—
J.C.V.	1.687	0.72	598	0.24	1.778	—	1.180
M.P.	3.988	1.70	3.464	1.40	4.198	—	734
Totaal	33.821	24.43	36.123	14.63	35.632	491	—
Totaal	234.323	100.—	246.925	100.—	246.925	23.552	23.552

XVII ASSEN

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	24.350	18.94	23.441	16.76	26.484	—	3.043
C.H.U.	17.703	13.78	18.005	12.87	19.269	—	1.264
S.G.P.	567	0.44	476	0.34	615	—	139
G.P.V.	—	—	1.716	1.23	—	1.716	—
Totaal	42.620	33.16	43.638	31.20	46.368	—	2.730
K.V.P.	7.978	6.21	8.676	6.20	8.684	—	8
K.N.P.	249	0.20	415	0.30	280	135	—
Totaal	8.227	6.41	9.091	6.50	8.964	127	—
P.v.d.A.	48.859	38.03	58.454	41.80	53.179	5.275	—
C.P.N.	6.931	5.40	6.220	4.45	7.551	—	1.331
S.U. *)	—	—	244	0.17	—	244	—
Totaal	55.790	43.43	64.918	46.42	60.730	4.188	—
V.V.D.	20.181	15.70	20.726	14.82	21.954	—	1.228
R. en V.	—	—	241	0.17	—	241	—
J.C.V.	338	0.26	161	0.11	364	—	203
M.P.	1.334	1.04	1.059	0.76	1.454	—	395
Totaal	21.853	17.—	22.187	15.86	23.772	—	1.585
Totaal	128.490	100.—	139.834	100.—	139.834	7.611	7.611

XVIII MAASTRICHT

	1948 behaalde stemmen	in %	1952 behaalde stemmen	in %	op basis 1948 moesten behalen	op basis 1948	
						winst	verlies
A.R.P.	3.239	1.02	3.382	0.96	3.577	—	195
C.H.U.	2.339	0.73	3.146	0.90	2.560	586	—
S.G.P.	273	0.09	296	0.08	316	—	20
G.P.V.	—	—	620	0.18	—	620	—
Totaal	5.851	1.84	7.444	2.12	6.453	991	—
K.V.P.	259.958	81.47	264.546	75.44	285.705	—	21.159
K.N.P.	9.621	3.—	21.252	6.06	10.521	10.731	—
Totaal	269.579	84.47	285.798	81.50	296.226	—	10.428
P.v.d.A.	27.334	8.57	44.777	12.77	30.054	14.723	—
C.P.N.	11.661	3.65	8.198	2.34	12.800	—	4.602
S.U. *)	209	0.07	323	0.09	245	78	—
Totaal	39.204	12.29	53.298	15.20	43.099	10.199	—
V.V.D.	2.561	0.80	3.181	0.91	2.805	376	—
R. en V.	—	—	966	0.27	—	966	—
J.C.V.	358	0.12	—	—	421	—	421
M.P.	1.538	0.48	—	—	1.683	—	1.683
Totaal	4.457	1.40	4.147	1.18	4.909	—	762
Totaal	319.091	100.—	350.687	100.—	350.687	28.080	28.080

Op Figen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

NA DE VERKIEZING,

voor de campagne

Misschien is het een ietwat brutale conclusie die ik trekken ga, als ik na de verkiezingen durf te schrijven dat het er met de jeugd van de A.R. partij niet zo erg slecht voor staat. Vrijwel alle partijen klagen over het medeleven van de jeugd in haar acties en het is de A.R. partij die daarover niet zo erg te klagen heeft. Integendeel, zij kan tevreden zijn met hetgeen er is bereikt in de jaren na de oorlog.

Er heeft zich een merkwaardige ommekeer voltrokken.

Toen de oorlog nauwelijks was afgelopen hebben de partijen als om strijd zich opgeworpen als partijen die oog hadden voor de jeugd. De partijen hebben zich gehaast om plaatsen voor de jeugd in te ruimen. De kiesgerechtigde leeftijd werd verlaagd en allen deden een beroep op de jeugd omdat haar belangen zouden worden gediend. Speciaal van de A.R. partij en haar leiding heeft men gezegd dat zij de jeugd niet heeft kunnen houden. Wij hebben daarvan niet veel gezegd en we zijn aan de organisatie van de jeugd begonnen. Het resultaat is nu dat we de grootste politieke jeugdorganisatie van het land hebben en dat we bij de verkiezing bij herhaling de prestatie hebben geleverd, dat 7000 jonge mensen in een enthousiaste meeting bijeen werden gebracht om hun bijdrage aan de verkiezingen te leveren. Bij alles wat er nog te wensen overblijft, kunnen we dankbaar en tevreden zijn over hetgeen er bereikt werd.

* * *

Bij alles wat er te wensen overblijft.
Zo is het inderdaad.

Daarop moet nu de aandacht vallen.

Wij staan na de verkiezing en wij staan voor een nieuwe campagne.

In die situatie is er veel te wensen overgebleven. Wij gaan recht op ons doel af. De verkiezingsuitslag was voor ons niet gunstig. De partij liep in stemmental en in invloed terug. Dat heeft voor de jeugd iets te zeggen. Het heeft dit te zeggen, dat er hard ge-

werkt moet worden om in de toekomst het verloren gegaan terrein te heroveren.

Wij behoren niet tot hen die van mening zijn dat de jeugd het te zeggen zal moeten hebben. Wij zijn tegen conclusies die de jeugd trekt ten aanzien van het gebeuren in het land en in de wereld.

Maar wij behoren wel tot hen die zeggen dat de jeugd zich moet voorbereiden op een electorale worsteling tot het behoud van de reformatorische beginselen in het volk en in de wereld. Wij zijn de toekomstige garde van de partij.

* * *

Kijk op dit punt ligt de verbinding van de verkiezing en haar niet rooskleurige uitslag en de nieuwe campagne die wij gaan beginnen. Onze kracht zal verdubbeld moeten worden. Wij moeten klaar staan om straks te kunnen vechten. Er zal hard gevochten moeten worden. Dat heeft de afgelopen tijd ons wel geleerd. Wij komen niet op een zacht gespreid bed, maar wij zullen staan in de storm van het politieke leven.

Er blijft nog veel te wensen over. Nog slechts de helft van onze kiesverenigingen heeft een Arjos-club ter beschikking. En er zijn vele kiesverenigingen, die zich aan de verplichting van art. 45 van het partijstatuut niets of niet veel gelegen laten liggen. Er zijn er die op onze herhaalde oproepen geen gehoor geven en eenvoudig Oostindisch doof blijven, hoe vaak we ze dan ook schrijven. Welnu, jongelui, laten wij het dan zelf doen. Onze rijen kunnen worden verdubbeld. Wij kunnen veel sterker worden.

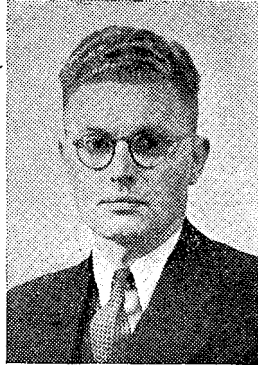
Ik roep jullie voor de nieuwe campagne tot het werk op. Ik doe dat als voorzitter van de A.R.J.O.S. voor de laatste keer bij het begin van een nieuwe werkcampagne. Laat de oproep daarom dringend zijn. Wij willen de nieuwe voorzitter graag straks een levenskrachtige organisatie overdragen.

Aan het werk dus, opdat de partij voor haar toekomst niet te vergeefs op ons haar hoop vestigt.

E. VAN RULLER.

H. D. W. BOVEN

E. VAN RULLER.

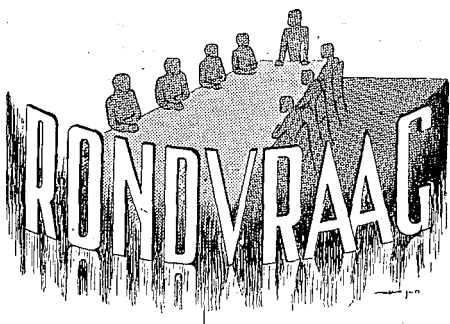
Het gaat allemaal zo snel, dat we haast geen tijd overhouden om het ons goed te realiseren. Op 16 Augustus benoemde het bestuur van de Bond van J.V. op G.G. de secretaris van de Nationale Organisatie van Arjos Henk D. W. Boven als leider van zijn bondsbureau te Amersfoort en op 1 October zal hij daar reeds in dienst treden. De benoeming viel middenin de vacante. Bijna niemand was op zijn plaats. Boven zelf was op die dag in Oostenrijk, in Villach, waar hij als waarnemer van de A.R.J.O.S. een groot internationaal congres bijwoonde. Bij zijn terugkomst bleek dat Boven zo mogelijk reeds op 1 October in dienst moest treden, in verband met een ernstige ziekte van zijn voorganger, de heer I. Stap. Dat is zeer snel.

Zo gaat Boven het bureau van de partij verlaten en zo zullen de belangen van de jeugdorganisatie van de partij spoedig aan een ander worden toevertrouwd. Wij zijn met de promotie die Boven maakt erg blij.

Dat niet voor onze mooie organisatie, maar vooral voor hem. De functie die hij nu te vervullen krijgt geeft hem meerdere verantwoordelijkheid en zal ook meer bevrediging kunnen schenken aan zijn studiezijn. Ze betekent een taak voor het leven en ze heeft vele en mooie perspectieven. Ik ben ervan overtuigd dat hij in deze functie aarden zal en zowel het bestuur van de Bond van J.V. op G.G. als onze vriend Boven bieden wij gaarne onze zeer hartelijke gelukwensen.

In de eerste plaats schrijf ik hier wel namens de A.R.J.O.S. Zij heeft zeer veel aan Boven te danken. Sinds 1947, ruim 5 jaar, zetelt hij nu op het partijbureau. Hij kwam er als iemand die in het organisatorisch leven nog zijn sporen moest veroveren. Reeds in het verzet, in de Trouwgroep, had hij organisatorische kwaliteiten aan de dag gelegd, maar van het eigenlijke organisatieleven had hij toch nog zeer weinig gezien. Hoewel secundair van aanleg, heeft hij zich snel in de organisatie ingewerkt. Hij deed dit met een securiteit, die spoedig de aandacht trok. Wel meenden wij in de eerste tijd dat hij wel eens wat sneller zijn conclusies trekken mocht, maar naast een voorzitter, die wel eens al te snel met zijn conclusies klaar was, bleek hij een prachtige aanvulling. Er ontstond een samenwerking in het bestuur die moeilijk kan worden overtroffen. De A.R.J.O.S. is er wel bij gevaren.

Wij zien Boven dan ook node vertrekken, hoe gaarne wij hem zijn promotie gunnen. Het zal hem niet gemakkelijk vallen een goede plaatsvervanger voor hem te vinden. Overigens is het ons een reden van grote vreugde dat op het bureau van de Bond van J. V. op G.G., uit welke Bond wij nu eenmaal een belangrijk deel van onze leden trekken, een zo goede vriend van de A.R.J.O.S. leider zal zijn.

De A.R.J.O.S.-club te G. stelt de vraag:

Welke grondige motieven zijn er, dat de antirevolutionairen zich moeten keren tegen de Leerplichtwet.

Bij een bespreking van de schoolstrijd en van wat daarmee samenhangt is men in deze vraag blijven steken.

Nu moet ons allereerst duidelijk voor ogen staan, dat **leerplicht** en **leerplichtwet** twee gans verschillende zaken zijn.

Tegen de leerplicht, dat is: tegen de

bevoegdheid van de Overheid om het geven van onderwijs dwingend voor te schrijven, heeft noch Dr Kuyper noch Dr Colijn bezwaar gemaakt.

De leerplichtwet is de verwerkelijking van deze overheidsbevoegdheid. Zij is immers verplicht tot het doen geven van onderwijs aan kinderen van een bepaalde leeftijd op straffe van geldboete of hechtenis.

Het verzet in anti-revolutionaire kring tegen de leerplichtwet gold niet een leerplichtwet, welke dan ook. Neen, het gold zeer in het bijzonder de Leerplichtwet-Goeman Borgesius van 1900.

Naar de mening der antirevolutionaire Tweede-Kamerfractie was de wet geworteld in de gedachte van de staatsalmacht; zij hield geen, althans te weinig rekening met de rechten der ouders en der school.

Dr Colijn besluit de bespreking van dit punt in zijn boek *Saevis tranquillus in undis* met de opmerking:

Het verzet tegen de Leerplichtwet van 1900 kan niet als maatstaf gelden

voor ons oordeel over de leerplicht zelf.

Voor zoveel de zaak zelf betreft menen wij, dat onder bepaalde omstandigheden, bemoeiing der overheid ter verzekering van een voldoende en regelmatig onderwijs aan kinderen, principieel **niet veroordeeld** mag worden. Of het **aanbeveling** verdient, hangt mede van allerlei omstandigheden af, en de **omvang** er van kan, voor het geval zodanige bemoeiing nodig geoordeeld wordt, niet voor alle tijden op onherroepelijke wijze worden vastgesteld, terwijl voorts bij de **uitvoering** der nodig geoordeelde voorschriften, allereerst een beroep behoort te worden gedaan op de kring, in welks belang de maatregel genomen werd.

Men zie hiervoor § 3 van Hoofdst. XII van het genoemde boek van Dr Colijn.

Voor de parlementaire behandeling van de Leerplichtwet 1900 zie men Van Welderen Rengers (C. W. de Vries): *Schets parlementaire geschiedenis II* blz. 199—208.

A.R.- en C.D.U.-jongeren

belegden conferentie in Siegen

S. WILLEMSE

Het initiatief, dat de Junge Union der Christelijk-Democratische Unie in Westfalen samen met de A.R.J.O.S heeft genomen, toen zij van 4 tot 7 Juli een ontmoeting in Siegen — 75 k.m. van Bonn — arrangeerde, heeft ieder der deelnemers grote bevrediging geschonken. De organisatie was dank zij de onvermoeide inzet van onze Duitse vrienden en de zorgen, welke onze eminente reisleader, de heer H. D. W. Boven — die in ieder concrete situatie zichzelf blijft — op zich had genomen, tip top in orde.

De plaatskeuze had welhaast niet beter gekund. Immers de schoonheid van het berglandschap, de gemoedelijkheid van de gastvrije Siegerlanders en de historische banden met dit stamland der Oranjes, waar in 1533 op de Dillenburg — 30 k.m. van Siegen — de Vader des Vaderlands werd geboren, schiepen een sfeer van openheid en broederlijkheid, die de verwachtingen van ons nuchtere Hollanders ver overtroffen.

Het wordt waarlijk een puzzle om de Westduitse delegatie, die naar alle waarschijnlijkheid volgend jaar aan ons land een tegenbezoek zal brengen, enigermate in gelijke munt te betalen. Men denke hier niet te licht over!

Aan de conferentie, die des morgens onder leiding stond van de heer E. Majonica, afgevaardigde van de Junge Union in de Bondsdag, en des middags werd „voorzeten” door Mr C. J. Verplanke, vice-voorzitter der A.R.J.O.S. werd deelgenomen door ruim dertig Nederlanders.

Onder hen waren ook enige vertegenwoordigers van de Federatie van Chr. Historische Jongeren en een tweetal afgevaardigden van de jongerenorganisatie der K.V.P., terwijl niet verzuimd mag worden te vermelden, dat nog drie eregasten blijken gaven van hun belangstelling, t.w. Dr A. A. L. Rutgers, lid van de Raad van State, Prof. Mr P. J. Verdam, hoogleraar aan de V.U. en Mr K. Groen, directeur van de Dr A. Kuyperstichting.

De besprekingen, welke in groepsverband en individueel zijn uitgevoerd, droegen een diepgaand karakter en stonden in het algemeen op een zeer behoorlijk peil.

Prof. Verdam gaf ons op de terugweg te kennen, dat hij het één der grootste voordelen van deze conferentie achtte, dat men kennis heeft kunnen nemen van elkanders probleemstelling; problemen, die in de grond der zaak weliswaar gelijk zijn, doch die in haar uitwerking zeer veel verschillen.

Men leert zodoende ook beter onderscheiden tussen dat wat relatieve betekenis en dat wat absolute waarde heeft in de probleemstelling.

Tevens zijn ontmoetingen als deze, zo constateerde Dr Rutgers, terecht van grote betekenis voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid en de verbreding van de gezichtskring.

Deze conferentie van formaat, moet dan ook met het oog op de éénwording van Europa en de aaneensluiting van allen, die een Chr. politiek voor-

staan, naar zijn stellige overtuiging gevolgd worden door meerdere.

Drietal referaten als basis der besprekingen

De referenten, Dr W. P. Berghuis, burgemeester van Kampen, Mevrouw Dr Louise Rehling, lid van de Bondsdag en vertegenwoordigster in de Europese Assemblee, en de heer Theo Siebel, eveneens lid van het Westduitse parlement, hebben de besprekingen, welke vaak tot na middernacht voortduurden, op voortreffelijke wijze basis en richting gegeven. Zij spraken respectievelijk over „Christelijke politiek in Europa”, „Het werk in de Raad van Europa” en „De samenwerking tussen Protestanten en R.K. binnen de C.D.U.”.

De belangrijkste gedachte uit het gedegen referaat van Dr Berghuis was ongetwijfeld deze, dat gemeenschappelijke bezinning nodig is tussen de Westeuropese Christenheid over de fundamentele politieke vraagstukken en de nationale en internationale doelstellingen, welke wij gemeenschappelijk hebben na te streven. Hij wees daarbij op de centrale opdracht, welke God aan de overheden en volken geeft, om als enige maatstaf aan te leggen de Goddelijke Gerechtigheid.

De bescherming van de rechten en vrijheden der burgers, het streven naar vrede en de nationale souvereiniteit,

zij mogen nooit doel in zichzelf zijn, doch zij moeten ondergeschikt gemaakt worden aan deze opdracht van de Souvereine God.

Deze gedachte in het groeiend federaal Europa te verbreden en te versterken in een zo hecht mogelijke samenbundeling der Chr. krachten is een gebiedende eis. Wij hebben werkelijk geen tijd meer te verliezen!

Dat was ook de conclusie van Mevrouw Rehling, die het betoog van Dr Berghuis — evenals de voorzitter, de heer Majonica (R.K.) — ten volle onderschreef. In haar zeer gedocumenteerde redevoering, welke geheel was afgestemd op de practijk, zeide zij o.m. het volgende:

Getracht moet worden het verstrooide, eenmaal gekerstende Europa, dat — hoewel in afmeting onaanzienlijk — eens een machtige cultuurdrager was, koste wat het kost, bij elkaar te houden. De historie bewijst ons, hoe Franken en Germanen door het Christelijk geloof eenmaal één waren in de bestrijding van de anti-christelijke wereldmachten.

Zij toont ook aan, dat tot aan de Renaissance geen grote sociale revoluties zijn voorgekomen, omdat men zich jegens God en zijn naaste verantwoordelijk wist.

Toen het Christelijk geloof echter ging verslappen en de vraag naar succes belangrijker werd geacht dan Gods recht (Macchiavelli en zijn school) kwam ook in politiek opzicht het verval, gepaard gaande met steeds verder gaande versplintering.

Het is zaak, dat ons werelddeel, met zijn veelheid van levensbeschouwingen, thans veelmeer geworden is degene die ontvangt dan die geeft, vanuit het Christelijk geloof wordt vernieuwd.

De geografen, die zeggen dat Europa een schiereiland van Azië zal worden mogen geen gelijk krijgen.

Wij dienen ons als Christenen over de grenzen heen te verenigen in gebied en arbeid, teneinde het eigene aan waarachtig cultuurbezit, dat ons gebleven is, niet alleen te beschermen, doch ook verder tot ontplooiing te brengen. Zo alleen kunnen wij onze stellingen behouden, zo alleen kan onze worsteling beslissend zijn en kunnen zich voor de volkerengemeenschap nieuwe, rijke perspectieven

openen. De huidige generatie heeft daarin een grootse taak.

Pleidooi voor een actieve cultuurpolitiek

De rede van Mevrouw Rehling was doorvlochten met tal van praktische voorbeelden over de strijd, welke in de Europese Assemblee tussen de machten van Geloof en Ongeloof wordt gevoerd. Zij haalde daarbij aan de strijd voor de Chr. school, de erkenning van het recht der ouders om hun kinderen een opvoeding te geven overeenkomstig eigen levensopvatting, welke in het kader van het debat over de Conventie inzake de mensenrechten werd gevoerd en, dank zij hechte samenwerking — ook met Nederland-

se gedelegeerden — met zegen werd bekroond.

In dit raam hield zij een niet minder dringend pleidooi voor de beoefening van Chr. zijde van een actieve cultuurpolitiek.

Het bedenkelijke feit doet zich voor, dat men van Chr. zijde op dit stuk in de Assemblee aanvankelijk genoegzaam met een tweede-rangs-plaats, waar bij voorzitterschap en secretariaat der culturele commissie n.b. werden toebedeeld aan een Italiaanse liberaal en een Belgische socialist! Een bewijs, dat deze beide politieke stromingen, welke gevoed worden vanuit de autonome mens, zich hier sterker lieten gelden dan wij.

Later is bereikt, dat een Italiaanse

Christendemocraat voorzitter werd. Maar dat is nog niet voldoende. Ook aan de wetenschappelijke instituten van de Raad in Genève en Brugge dienen mannen, wier visie en werk gedragen wordt door het Christelijk geloof — de grote springader van Europa — een toonaangevende rol te spelen.

Samenwerking met Rooms-Katholieken

Hierna kreeg de heer Siebel het woord, die de samenwerking op politiek gebied schetste tussen de kinderen der Reformatie en hen, die zich scharen onder het gezag van Rome; een samenwerking in één partijverband, welke in West-Duitsland als een levenskwestie wordt gezien. De druk van het Hitler-regiem en de opdringende macht van het communisme hebben hierbij de doorslag gegeven.

Wij zijn van oordeel, aldus de heer Siebel, dat God ons op deze weg heeft gebracht en dat de ontwikkeling ener verantwoorde Chr. politiek zoals door de C.D.U. wordt voorgestaan, van wezenlijke en beslissende aard zal zijn. Ter illustratie haalde ook hij enige voorbeelden aan uit het parlementaire leven van West-Duitsland, waarbij blijk werd gegeven van de vrucht van deze samenwerking. Wij noemen slechts de erkenning van het recht van de ouders om de kinderen naar confessionele scholen te zenden, ondersteuning aan charitatieve instellingen en ziekenhuizen op Chr. grondslag en maatregelen op het gebied van sociale wetgeving en woningbouw ter bevordering van een gezond gezinsleven.

Ofschoon men zich volkomen realiseerde, dat de situatie in Nederland, wat de samenwerking met r.k. betreft, veel gecompliceerder is, (men neme alleen reeds de verdeeldheid der reformatorische partijen onderling) had dit referaat de Nederlandse groep toch veel te zeggen.

De conclusie van de „Siegerländer Zeitung“ („Sie (de Hollanders) begreifen es langsam. Anfangs war es ihnen unfazlich. Jetzt ist es, als hätte sich ihnen eine neue Welt aufgeschlossen, die aber erst erworben sein will“) is natuurlijk zeer overdreven; zeker voor wie zich nog de tijd der rechtse coalitiekabinetten herinnert.

Maar men kan toch jaloers zijn op de wijze, waarop beide groepen in parlement en pers eensgezind tegen links van leer te trekken.

Democratie in hemdsmouwen

De belangrijkheid van de conferentie in Siegen en van de positie der C.D.U. in Duitsland in het algemeen, kan worden afgemeten aan de officiële ontvangst van de conferentiegangers ten stadhuis. In de raadszaal, waar de Hollandse driekleur een ereplaats innam, werd ook de conferentie gehouden.

Wij bespeurden daarbij niets van een protserige zucht naar decorum. Alles had een natuurlijk verloop. Zo weinig conventioneel zelfs, dat Oberbürgermeister Bach, die zich in zijn machtige hoedanigheid van penningmeester der partij een zeer royaal gastheer betoonde, er, evenals Landrat Büttner, parlementsleden en andere hoogwaardigheidsbekleders, rondliep in hemdsmouwen.

Een gunstige symptoom van de doorwerking der democratische gedachte! Want het is een feit, dat de C.H.U. en haar jongerenorganisatie er vanuit haar krachtcentrale in slagen steeds meer beslag te leggen op het volksleven. Ofschoon wij ons haar moeilijkheden best realiseren — men denke hier ook aan het penibele defensieprobleem, dat het Duitse volk op het ogenblik in twee kampen verdeelt — en er van overtuigd zijn, dat de moeizame worsteling om de ziel van het Duitse volk niet in een luttel aantal jaren kan worden beslecht, zijn wij toch zeer bemoedigd en met hoopvolle verwachtingen huiswaarts getogen.

In dit opzicht geven wij ook gaarne uiting aan onze bewondering voor de wijze waarop de Duitse pers dit gebeuren aan haar lezers heeft gebracht. Zij schreef er zeer uitvoerige artikelen over, waarvan enkele zelfs onder driekolomskop als openingsstuk.

Ook past het ons naast de organisatoren, gastvrouwen en gastheren, die zich zo dapper hebben geweerd, mede dank te brengen aan Dr Güthling, de directeur van het gemeentemuseum, voor zijn historische uiteenzetting over de band, welke er reeds vanouds tussen Siegerland en Nederland bestaat. Wij bezochten onder zijn leiding ook de burcht — tegenwoordig museum — waar de ouders van Prins Willem van Oranje, Willem de Rijke en Juliana van Stolberg, in 1531 in het huwelijk zijn getreden.

Slechts kunnen wij het betreuren, dat ook van Hollandse zijde aan dit cultuurhistorisch monument niet de aandacht is besteed, welke het behoeft. Overleg tussen Duitse en Nederlandse instanties voor wat de aankleding en opzet betreft, ware hier zeker aan te bevelen.

Onze rijke historie kwam voor ons tot nieuw leven, toen wij des Zondags het stuk heide zagen, waar de bevrijdingslegers, die de Prins van Oranje van hieruit, mede dank zij financiële bijdragen van Siegerland, in de strijd tegen Spanje had bijeengebracht, destijds werden aangemonsterd. Een zeer geschikt gebied voor culturele uitwisselingen van scholieren e.d.

Beschamend voor de reformato- rische Christenheid

Natuurlijk kon deze kwestie op de conferentie zelf niet nader worden ont-
leed. Prof. Verdam gaf ons als zijn me-
ning te kennen, dat het feit, dat de
C.D.U. ook r.k. omvat, terwijl een aan-
tal van deze jongeren ter conferentie
aanwezig was, de besprekingen uiter-
aard heeft beïnvloed. Daardoor heeft
de heer Siebel meer nadruk op samen-
gaan gelegd en niet gesproken over de
oprichting van een protestantse werk-
groep binnen de C.D.U., welke een
maand geleden plaats vond.

In elk geval worden de Nederlandse
protestanten er op deze wijze goed
aan herinnerd, hoe beschamend de
verdeeldheid onder de reformato-
rische partijen onderling is.

Mr Groen — wij zijn dankbaar, dat
hij op deze conferentie vertegenwoor-
digd was! — had hierop de volgende
visie:

„Het, naar ons met zoveel nadruk
telkens weer werd verzekerd, tot nog
toe zeer geslaagde „experiment” der
gemengd orthodox-protestants-rooms-
katholieke partijvorming in de C.D.U.
zal weliswaar onder onze Nederlandse
verhoudingen zeker niet voor navol-
ging vatbaar zijn (men zal trouwens
moeten afwachten of het voor Duits-
land een blijvende oplossing en mo-
gelijkheid zal blijken te zijn) maar in
elk geval houdt het voor de belijden-
de protestanten zowel als voor de r.k.
Christenen in Nederland een krachtige
oproep in tot hernieuwde bezinning
op de mogelijkheid het verder van
elkaar afdrijven van hun politieke
organisaties te stuiten.

Niet alleen dit buitenlandse voor-
beeld maar ook de noodzakelijke
samenwerking in Europees verband (de
erkenning van het ouderrecht door de
Raad van Europa) en de buitenlandse
situatie dringen tot deze bezinning.”

De indrukken van deze conferentie
zijn zo talrijk geweest, dat wij onmo-
gelijk alles wat van belang was in dit
compacte artikel hebben kunnen ver-
werken. Laten de conferentiegangers,
wie de noodzaak van internationale
contactvorming meer dan ooit geble-
ken is, werkzaam zijn met wat zij in
Duitsland gezien en gehoord hebben,
opdat vele anderen, die zich nog af-
zijdig houden in deze geestelijke wor-
steling, mede worden geactiveerd.

Dan immers mogen wij verwachten,
dat dit werk en de pioniersarbeid welke
onze vertegenwoordigers in de Raad
van Europa verrichten, meer en meer

Foto op station: De „Arjos” „over de drempel”, onmiddellijk na aankomst op het station
te Siegen. Geheel links onze voorzitter de heer Van Ruller, daarnaast met pijp de tweede
voorzitter Mr C. J. Verplanke.

Een foto uit het archief van Dr Güthling, de directeur van het Gemeentemuseum te Siegen.
Zo zagen de Markt en het Stadhuis van Siegen er uit omstreeks 1850.

gedragen zal worden door het geloof en
de liefde van een biddend volk.

Om met de apostel Paulus te beslui-
ten, die hier als eerste in Europa het

Evangelie heeft gebracht: De nood tot
handelen — weer gaat het om de door-
werking van het Evangelie — is ons
waarlijk opgelegd!

INTERNATIONAAL CONTACT

H. D. W. BOVEN.

In het late najaar van 1951 heeft de Arjos officieel contact gekregen met de Junge Union van de Christlich-Demokratische Union in het Westduitse land Westfalen. Een vrucht van dit contact is geweest de conferentie, welke van 4 tot 7 Juli j.l. te Siegen is gehouden, van welke conferentie U elders in dit nummer een uitvoerig verslag kunt vinden.

Ik acht het nuttig op deze plaats ook nog iets over de voorgeschiedenis dezer conferentie mee te delen.

* * *

Omstreeks 1 December 1951 ontving onze organisatie van de „Auslandsreferent“ van de Junge Union in Westfalen, de heer Leo Meier te Münster de uitnodiging deel te nemen aan een demonstratieve bijeenkomst aan de Nederlands-Duitse grens ergens in Overijssel. Van Duitse zijde zou door de Junge Union worden deelgenomen; het was de bedoeling dat van Nederlandse zijde aanwezig zouden zijn delegaties van de Jongerenorganisaties der K.V.P., C.H.U. en A.R.

Er waren voor ons belangrijke principiële redenen om deze uitnodiging af te wijzen. De demonstratie zou op een Zondag worden belegd en bovendien was het de bedoeling door middel van deze demonstratie druk op de regeringen der Westeuropese staten uit te oefenen om deze te bewegen over te gaan tot wegneming van de vele staketselen in het grensverkeer.

Onzerzijds werd het evenwel niet juist geacht met een negatief antwoord zonder meer op de uitnodiging te reageren, weshalve in het antwoordschrijven werd voorgeslagen een gemeenschappelijke conferentie te organiseren.

Dit voorstel werd in Duitsland met veel instemming ontvangen. Het daarna volgend overleg had een bevredigend verloop, zodat de onzerzijds voorgestelde conferentie in de eerste week van Juli doorgang kon vinden.

* * *

Enkele kwesties, welke in het vooroverleg aan de orde zijn geweest, mogen vermelding vinden. Daar was in de eerste plaats de kwestie van de besteding van de Zondag. (Ons verblijf te Siegen duurde van Vrijdag tot Maandagochtend). In 't eerste ontwerp-programma dat wij ontvingen, was voor de Zondag ingelast een tocht per bus naar de Dillenburg. Hoe gaarne wij ook van deze gelegenheid gebruik zouden hebben gemaakt een bezoek te brengen aan deze historische plaats, het was ons niet mogelijk dit programmapunt voor de Zondag te accepteren. Te Siegen zelf is tenslotte te dezen aanzien een regeeling getroffen, die alle partijen kon bevredigen.

Voorts verdient vermelding dat hoewel het contact aan-

vankelijk aangegaan was met de Junge Union, de jongerenorganisatie dus, dit in de loop van het overleg geheel werd overgenomen door de C.D.U. in Westfalen, ja dat zelfs in de persoon van de heer E. Bach de C.D.U. in de bondsrepubliek West-Duitsland erbij betrokken werd. Te Siegen werd ons dan ook meegedeeld, dat het onderhouden van contact met onze landelijke organisatie behoorde tot de taak van de Junge Union (C.D.U.) in de gehele Bondsrepubliek.

Dit zal ongetwijfeld bij de verdere uitbouw van het contact tot bepaalde moeilijkheden leiden. Immers de C.D.U. en de Junge Union zijn organisaties waarin Rooms-Katholieken en Protestanten (in Duitsland spreekt men liever thetisch over: Evangelischen) samenwerken. Het is duidelijk dat wanneer van Duitse zijde dit internationale werk zo officieel wordt aangevat, de Junge Union/C.D.U. moeilijk afzonderlijke betrekkingen met de drie grote partijen in ons land kan onderhouden.

Met betrekking tot een eventueel in het volgend jaar in Nederland te beleggen conferentie, heeft men ons dan ook verzocht terzake in overleg te treden met de K.V.P. en de C.H.U. Gezien de politieke verhoudingen in ons land zou het, zo onzerzijds besloten zou worden aan dit verzoek te voldoen, nog wel enige moeilijkheden opleveren de gewenste samenwerking tot stand te brengen.

* * *

Dat van C.D.U.-zijde contact wordt nagestreefd met K.V.P., C.H.U. en A.R. als één groep, hebben wij trouwens ook bij de organisatie van deze conferentie reeds ervaren. In het overleg met de Junge Union was de conferentie opgezet als een gemeenschappelijke, conferentie van leden der Junge Union en van de Arjos. Van beide organisaties zouden er 30 leden aanwezig zijn. Toen de correspondentie werd overgenomen door de C.D.U. kwam echter onmiddellijk het verzoek ook enkele afgevaardigden van de jeugdorganisaties van de K.V.P. en C.H.U. uit te nodigen, aan welk verzoek wij hebben voldaan. Zo zijn met ons, drie C.H. jongeren en twee K.V.P. jongeren te Siegen aanwezig geweest.

* * *

Dit eerste contact was belangrijk. Niet doordat ter conferentie belangrijke resultaten konden worden geboekt. Daar was het verre vandaan. In de officiële zitting zijn wij niet veel verder gekomen dan het beluisteren van datgene wat van Duitse en van Nederlandse zijde naar voren werd gebracht en een eerste voorzichtig wederzijds peilen van elkaars standpunt. Maar ook dat is reeds belangrijk.

Deze eerste conferentie vraagt echter om hernieuwd contact, wij zij ten volle die betekenis krijgen die zij in potentie bezit. Het is derhalve zeer te hopen, dat het bestuur der Nationale Organisatie er in zal slagen het volgend jaar in Nederland op verantwoorde wijze een vervolgcferentie te beleggen.

Uit de Organisatie

I

VERSLAG HOOFDBESTUURSVERGADERING

Op 11 en 12 Juli j.l. is het bestuur der Nationale Organisatie van Arjos in vergadering bijeen geweest. Een kort verslag van deze vergadering aangevuld met enkele ornamentele en instructieve mededelingen moge hier volgen.

Allereerst moge vermelding vinden, dus ook in deze vergadering weer één der oude getrouwen uit het bestuur afscheid nam. Ditmaal was het de heer L. L. Blok te Zwolle, die als afgevaardigde van het Provinciaal Verband Overijssel vanaf de oprichting van de Nationale Organisatie onafgebroken lid van het hoofdbestuur is geweest. De enige, die het in dit opzicht van de heeft Blok heeft gewonnen is onze voorzitter, de heer Van Ruller, echter slechts met enkele maanden, want zo-

als bekend zal de heer Van Ruller D.V. in November a.s. de voorzittershamer aan een ander overdragen.

Als Overijssels hoofdbestuurslid zal nu optreden de heer H. M. Amelink te Enschede.

De Najaarsconferentie

Wegens onvoorziene omstandigheden was het Moderamen gedwongen geweest wat spreker en onderwerp betreft af te wijken van het desbetreffende

de bestuursbesluit in een vorige vergadering genomen. Deze afwijking werd door het bestuur goedgekeurd. Er zal dit jaar dus weer één landelijke studiefconferentie worden gehouden en wel op 26 en 27 September a.s. in het conferentieoord „De Pietersberg” te Oosterbeek. Op deze conferentie hoopt de heer Dr G. J. Lammers, de pas benoemde directeur van de Regeringsvoorlichtingsdienst te refereren over het onderwerp „De Kroon en de Kabinetsformatie”. Het belooft een uitermate interessante en leerzame conferentie te worden. Interessant omdat alle deelnemers der conferentie ongetwijfeld met meer dan gewone belangstelling het verloop van de merkwaardige kabinetsformatie in de maanden Juli en Augustus hebben gevolgd en zij dus voorzien van heel wat apperceptiemateriaal aan de besprekingen zullen deelnemen. En leerzaam! Immers de referent Dr Lammers is nog maar enkele maanden geleden op precies hetzelfde onderwerp aan de Vrije Universiteit gepromoveerd en is dus in dezen wel een uitermate deskundige voorlichter.

De Algemene Vergadering

Hierover werden door de Secretaris enkele mededelingen verstrekt. Zoals bekend hoopt Dr Joh. H. Scheurer in de middagvergadering een causerie te houden over het onderwerp: „De politieke scholing der jongeren in de Westerse Democratieën”. Ten behoeve van deze causerie is een brief met een uitvoerige vragenlijst aan bijna alle politieke partijen in de vrije wereld gezonden. Het materiaal dat in antwoord hierop binnengekomen is, is nog wel lang niet volledig, maar toch wel reeds van een zodanige omvang en van een zodanige importantie, dat Dr Scheurer over de politieke scholing der jongeren in andere landen interessante mededelingen kan doen en misschien ook bepaalde conclusies kan trekken met betrekking tot onze eigen werkmethode. Als datum voor de Algemene Vergadering werd gekozen Zaterdag 29 November a.s. Als plaats van bijeenkomst Utrecht.

Zoals reeds eerder werd meegedeeld zal in de morgenvergadering o.m. de verkiezing van een nieuwe voorzitter plaats vinden. Het bestuur heeft voor deze verkiezing het volgende dubbelstal opgesteld: Drs G. J. Stapelkamp te Utrecht, Dr A. Veerman te Rijswijk. Ingevolge art. 13 sub. b kunnen door de clubs naast deze kandidaten andere kandidaten worden gesteld, mits deze door tenminste 5 clubs worden genoemd.

Een Studentenconferentie

In principe werd besloten in Januari

1953 weer een studentenconferentie te beleggen. Voor de uitnodiging der studenten zullen de plaatselijke clubs worden ingeschakeld. Nadere mededelingen kunnen nog niet worden verstrekt. Te dezer zake zal eerst nader overleg moeten worden gepleegd met de voorzitter van het Centraal Comité.

Het Rapport van de Leerplan-Commissie

De leerplancommissie bestaande uit de heren K. Bijl te IJmuiden, C. D. van Oosten te Voorschoten, Dr A. Veerman te Rijswijk en H. D. W. Boven (Secretaris) had snel gewerkt, zodat in deze vergadering haar rapport in de vorm van een zevental conclusies reeds ter tafel was.

Na breedvoerige discussies werden deze conclusies alle met een enkel voorbehoud door het bestuur aanvaard. Daar het ons gewenst voorkomt de clubs terzake van dit voor haar allerbelangrijkste onderwerp volledig in te lichten zal dit rapport worden opgenomen in de September-circulaire, die aan alle clubs zal worden toegezonden. Het bestuur hoopt op reacties uit de clubs.

Hier moge alvast worden meegedeeld, dat het de bedoeling is in het eerstkomende kadernummer van Nederlandsche Gedachten een schets te doen opnemen over: De ontwikkeling van de Sociale Wetgeving in ons land. Op verzoek van het bestuur heeft Drs M. C. P. Stapelkamp te Rotterdam zich bereid verklaard deze schets te schrijven. Het is voorts de bedoeling, dat naast deze schets een aantal toelichtende artikeltjes over hetzelfde onderwerp in Nederlandsche Gedachten worden opgenomen.

Het Internationale Werk

Een uitvoerige bespreking werd voorts gewijd aan het internationale werk.

Deze bespreking ging allereerst over de vraag of de Arjos inderdaad een taak heeft in dezen. Twee leden bleken op het standpunt te staan dat het leggen van contacten met geestverwante groepen in het buitenland niet in overeenstemming is met de doelstelling van de Nationale Organisatie. Zij waren van oordeel, dat in dezen alleen de Partij een taak heeft. De overgrote meerderheid van de bestuursleden deelde evenwel dit standpunt niet. Die meerderheid was van oordeel, dat het internationale werk voorzichtig en beleidvol maar met kracht moet worden voortgezet door geschoolde krachten.

Wel moet dit contact met buitenlandse jongeren, die op dezelfde basis willen staan, beperkt blijven tot uitwisseling van gegevens en van gedachten, maar ook reeds zo beperkt opgevat zal het contact naar het oordeel

der meerderheid vruchtbaar kunnen zijn voor beide partijen en een sterke prikkel kunnen betekenen voor het interne Arjoswerk.

In overeenstemming met het standpunt der meerderheid besloot het bestuur het internationale werk te blijven voortzetten.

De secretaris bracht verslag uit over de conferentie te Siegen. De heer Verplanke over het onderhoud dat voorzitter, tweede voorzitter en penningmeester na de conferentie te Siegen met de heer E. Majonica, de voorzitter van de Junge Union in West-Duitsland en Mejuffrouw Wielcke, werkzaam op het bureau van de Junge Union, te Bonn, op het bureau der Junge Union hebben gehad. In dit onderhoud heeft de heer Majonica verschillende voorstellen gedaan. Dat betreffende de wederzijdse uitwisseling van gegevens werd door het bestuur aanvaard. Over de overige voorstellen hoopt het bestuur nog nader met het bestuur der Junge Union, dat in October ter gelegenheid van het bijeenkomen van het Europees Jongerenparlement waarschijnlijk in zijn geheel naar Den Haag zal komen, te kunnen spreken.

Besloten werd één, zo mogelijk twee, afgevaardigden te zenden naar het congres van de Unie van jonge Christen-Democraten, dat van 11 t/m 16 Augustus te Villach zou worden gehouden. Aangewezen hiervoor worden de heren Sj. Jonker en H. D. W. Boven.

Enkele andere uitnodigingen tot het bijwonen van een internationale conferentie werden voor kennisgeving aangenomen.

Voorts werd gesproken over deelneming aan het Europees Jongerenparlement, dat in de laatste week van October te Den Haag zal bijeenkomen. Terzake zal overleg worden gepleegd met de Federatie van Chr.-Historische Jongeregroepen. Het is onze bedoeling in de gemeenschappelijke vergadering van de moderamina van deze en van onze organisatie behalve deze kwestie de samenwerking in 't algemeen ter sprake te brengen.

DE PLANNEN IN GRONINGEN

Zaterdag, 5 April j.l. kwam het Prov. Verband Arjos Groningen in algemene vergadering bijeen. Naast de gebruikelijke verslagen vormde een 2-tal punten van de agenda wel de hoofdmoot der vergadering.

Dat was 1e de verkiezingsstoogdag en 2e de winteractie 1952/53. Beide punten werden breedvoerig besproken.

Het 2e punt had aller belangstelling. Getracht zal worden het aantal clubs in de prov. Groningen aanmerkelijk te doen stijgen, terwijl door een bepaalde

werkwijze getracht zal worden de pas opgerichte clubs ook aan het werk te houden en ze te laten voortbestaan.

Het begin van deze actie zal zijn een prov. studieconferentie. Van hieruit zal een algeheel werkplan worden opgesteld. Hierdoor zullen alle clubs een werkprogramma hebben voor het gehele seizoen 1952/53.

Als vertegenwoordiger van het verband bij de N.O. werd gekozen de heer **R. Ruiter**, de verbandspenningmeester. Als zijn vervanger werd gekozen de heer **S. Silvis**. Het prov. verband kan op een geslaagde vergadering terug zien.

R. MIDDEL

DE A.R.J.O.S. IN DRENTHE

Het Bestuur van het Provinciaal Verband van A.R.J.O.S. in Drenthe vergaderde dezer dagen onder leiding van de heer J. Hollenbeek Brouwer te Assen.

Aan de hand van een door de secretaris opgemaakt staatje werd de stand van zaken per 1 Juli j.l. besproken. Medegedeeld kon worden, dat sedert de jaarvergadering in Febr. j.l. 4 nieuwe clubs konden worden opgericht.

Breedvoerig werd gesproken over de propaganda in het a.s. najaar. De plaatsen waar nog geen Arjos bestaat, zullen nog eens speciaal worden bewerkt. Eveneens die plaatsen, waar wel een Arjos bestaat, maar die niet of zeer onterecht vergadert. Aan de clubs zal geadviseerd worden zo veel mogelijk in de tweede helft van September te beginnen met het winterwerk. De besturen zullen bijtijds moeten vergaderen ter bespreking van het winterplan en ter opstelling van een

werkrooster, opdat ook in de tweede helft van September alle clubs tegelijk kunnen starten.

Evenals vorige jaren, zal ook dit jaar weer, door de Nat. Org., een landelijke Studieconferentie worden georganiseerd en wel op 26 en 27 September a.s. Ook uit de provincie Drenthe zullen enkele personen hieraan kunnen deelnemen. Deze zullen dan in de loop van het a.s. najaar alle clubs in onze provincie bezoeken om verslag uit te brengen van deze conferentie en het onderwerp, dat op deze conferentie besproken zal worden, in te leiden.

Bij de gehouden bestuursverkiezing werd tot tweede voorzitter gekozen de heer L. Euving te Gees, tot alg. adj. de heer F. Zomer te Hoogeveen en tot plv. Hoofdbestuurlid de heer H. Scholtens te Emmen. H. M.

ACTIEF WOERDEN

In Woerden bestaat de gewoonte jaarlijks een buitengewone Arjos-vergadering te houden. Dit jaar was deze belegd op 27 Mei j.l.

Van 19.30 tot 20 uur werden in het huishoudelijk gedeelte de jaarverslagen behandeld en ongewijzigd vastgesteld.

Om ± 20 uur opende voorzitter H. Brunt, de openbare vergadering.

De voorzitter begroette de leden en belangstellenden; in het bijzonder de heer G. Puchinger uit Utrecht, de spreker.

De heer Puchinger behandelde het onderwerp „De Coalitie”, en wel speciaal het historisch aspect van de coalitie.

Deze spreker wist op buitengewone wijze de onder het stof verborgen schatten der historie aan onze belangstelling te onderwerpen.

Hij toonde ons opnieuw, en rijk omlijst door feiten en gebeurtenissen der geschiedenis, op actuele wijze de gigantische strijd van Groen van Prinsterer tegen de opper-liberaal (en geniale Schermerhorn van de 19e eeuw) Thorbecke; het verzet, dat in R.K. kringen tegen het liberalisme opkwam; de macht van de 19e eeuwse „regenten” en de brillante coalitie-Kuyper.

Door deze gehele inleiding heen was de boodschap verweven: „Wij moeten terug naar de tijd van hard werken, intensief onze historie en beginselen bestuderen, willen wij opnieuw als gereformeerd volksdeel (wat niet wil zeggen kerkelijk geref.) weer betekende christelijke invloed op ons volksleven gaan uitoefenen”. Of, om het met Kuyper te zeggen: „Mannen van staal wensen wij”.

Gelukwensen ontvingen wij van de heer C. D. van Oosten, voorzitter provinciaal verband, en van de club uit Alphen aan den Rijn. Onder de aanwezigen waren o.a. vertegenwoordigers uit Stolwijk en Boskoop, alsmede van de plaatselijke kiesvereniging.

ARJOS „PRO REGE” JUTFAAS

Deze club hoopt op 20 en 21 September a.s. in het conferentieoord Kerk-Avezaath bij Tiel een conferentie te beleggen, waarmede wordt beoogd: scholing der leden en versterking van de onderlinge band.

De heer G. J. H. Griffioen zal refereren over het onderwerp „Internationale Problemen”.

De conferentie staat open voor belangstellenden. Zij kunnen zich opgeven bij de heer C. v. d. Leun Jr., Juliana-weg 161 te Utrecht.

De deelnemersprijs bedraagt f 5.—.

Wij zoeken

in elke plaats van Nederland waar nog geen Agentschap gevestigd is,

een solied en actief persoon

Men vrage onze aannemelijke voorwaarden

voor de verkoop van onze Zaden aan Tuinders, Landbouwers en Particulieren. — W. DE ZEEUW J.Gz.

BARENDRECHT — Zaadteelt en Selectiebedrijf

„FRYSLAN” AUTOMATISCHE VEEDRINKBAKKEN

met het „PEKA” ventiel.

Het „KIWA” GARANTIE-MERK is Uw waarborg voor kwaliteit.

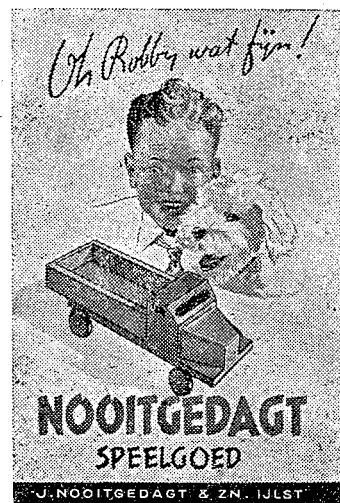
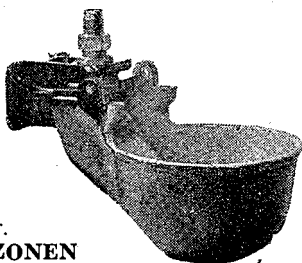
Modellen voor ieder doel verkrijgbaar.

Concurrerende prijzen. Steeds uit voorraad leverbaar.

FA. P. KOOLSTRA EN ZONEN

Sedert 1892

LEEWARDEN - SNEEK

N.V.
HOUTHANDEL
en
ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen
ZWIJNDRECHT Tel. 4765 en 6446

TANKS

voor opslag vloeistoffen onder-
en/of bovengronds
Volgens ons ontwerp of aangepast
aan Uw eisen
Zuurbestendig door plastic

CONSTRUCTIEBOUW-HARING

BOSKOOP TELEFOON 128

INNEMEE & ZN. N.V.
BEGRAFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

BRINKERS'
FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijsvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J &

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

Vraagt Uw Schilder,

Voor het buitenschilderwerk aan Uw gebouwen

GARANTIE STANDVERF
IN ALLE KLEUREN

De enige verf welke vijf jaar gegarandeerd
wordt.

Wed. Boonstoppel & Zonen N.V.
Lak & Vernisfabriek — Waddinxveen

Sloopschepen

Voor Uw sloopschepen is het adres

FA. WED. C. D. HEUVELMAN
TELEFOON 369 KRIMPEN a. d. IJSSEL

Modderkolk en Dijs

Opgericht 1898

MEUBELFABRIEK
WADDINXVEEN

FA. FERNHOUT

Handel in
WEGEN- EN WATERBOUW-MATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING

ZWOLLE **EMMELOORD**
tel. 3477 b.g.g. 5358 tel. 144 b.g.g. 130

Vereeniging tot Christelijke Verzorging
van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurolo-
gische **Kliniek**, Valerius-
plein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loos-
duinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hoge
Riet” te Ermelo, 1e, 2e
en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te
Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te
Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Ben-
nebroek, 3e klasse tussen-
afd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e,
2e en 3e klasse.
„Bloemendaal” te Loos-
duinen, 3e klasse.
„Dennenoord” te Zuidlaren,
3e klasse.
„Wolfheze” te Wolfheze, 3e
klasse.
„Vogelenzang” te Benne-
broek, 3e klasse.

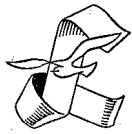
Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

G. ABLAS - WADDINXVEEN

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk,
Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.

Filiaal: **ROTTERDAM** — Zwaanhal 119-125

LIBERTAS UTRECHT

Voor
Kwaliteitsdrukwerk

Libertas Utrecht
Drift 13 Telef. 11811

Bereiding van:

Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zeegras
enz.

H
V
K

N.V. Heerenveense
Veer- & Kapok-
fabrieken
A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 0 5130 - 2741
(2 lijnen)

ELEVATOREN EN

TRANSPORTSCHROEVEN

voor Uw intern transport van:

GRAAN - MEEL - VEEVOEDER - SUIKER
ZOUT - KOLEN - COPRA en andere producten

Firma J. van den Berg & Zonen
TEL. 226 WADDINXVEEN K 1828

BOUWWERKEN WATERBOUW BETONBOUW

A B M

KANTOOR: MEILIGENBERGERWEG 183 AMERSFOORT
TELEFOON: K 3490 - H 6705 DIRECTEUR: G. SALOMONS

N.V. VERHEUL
CAROSSERIEFABRIEKEN
WADDINXVEEN

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT Tel. 136

FELIX

het
volmaakte voer
voor hond en kat

N.V. Groninger Confectiebedrijf Union
FABRIEK VAN HERENKLEDING

KAMGAREN COSTUUMS
SPORTCOSTUUMS
SPORTCOLBERTS

Oosterhamrikkade 88 - Groningen - Telefoon 20088
Opgericht 1928. Directeuren: H. J. Vegter, A. H. Vegter

BROCHURES

verkrijgbaar bij het
Bureau Centraal Comité

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	/ 0,25
6. Het Program van Beginselen	„ 0,10
7. Modelreglement van een Kiesvereniging	„ 0,40
8. Modelreglement van een centrale Kiesvereniging	„ 0,40
9. Modelreglement van een Dorpskiesvereniging	„ 0,40
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	„ 0,50
19. In Kuyper's lijn, C. Smeenk	„ 0,25
24. Handboekje voor de Propaganda	„ 0,35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	„ 0,25
27. Calvinistische Reformatie, H. Algra	„ 0,35
29. Folder Ledenwerfactie bij 100 stuks	„ 3,—
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”, C. D. van Oosten	„ 0,10
37. In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	„ 0,45
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	„ 0,75
40. De Antirevolutionaire Partij en de Middenstand, H. van Eysden	„ 0,65
41. Onder de Schijnwerper der Historie, H. Algra	„ 0,65
42. De Tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	„ 0,65
43. De lijn onzer politiek	„ 0,75
44. Roeping en Taak („Schetsenbundel)	„ 1,75
46. De Kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	„ 0,50
47. Het Processieverbod (rapport)	„ 0,75
48. Verantwoorde Emigratie	„ 0,60
49. Onbloedige Revolutie, R. Gosker	„ 1,25
51. Over de Drempel, H. Algra	„ 0,70
52. Maatregelen tegen de communisten	„ 0,35
53. Verzamelen! Propagandafolder Arjos per stuk	„ 0,25
bij 10 ex. en meer à / 0,15	
bij 100 ex. en meer à / 0,12½	
54. Christendom en Internationale Ordening Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	„ 0,95
55. Taak en plaats der Provincie	„ 0,45
56. Handboekje Huisbezoekers	„ 0,50
57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	„ 0,50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	„ 0,50
59. Het Program van Actie 1952	„ 0,25
60. Calvijn en de Staatskunde, Dr D. Nauta	„ 1,20
61. De Reformatie en de Staatskunde, Dr D. J. de Groot	„ 1,40
62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	„ 0,30
63. De eerste vijf artikelen in het Beginselprogram (rapport)	„ 0,50

TURNARTIKELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Lessen nemen en ter harte nemen

De Anti-Revolutionairen en het Kabinet

Nog geen duidelijk program

Leeuwarden 100 jaar

Mr J. A. de Wilde

Nevel, zon en wolken

Uit krant en periodiek

Rapport

over het passieve vrouwenkiesrecht

Nu gaat het op een beslissing aan!

De Jongeren en de politiek

De Algemene Vergadering

Herziening

van het Program van Beginselen

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnairs in Effecten
KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V.

gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

HAARLEMSE

POTGROND

en

COMPOST

zijn onontbeerlijk voor een vroege en goede oogst.
Vraag prijs en analyse aan:

POTGROND EN COMPOSTBEDRIJF GEBO

Toussaintkade 43, DEN HAAG, TEL. K 1700/39727

J. STOLK, Bermweg 92, Bergschenhoek, Telefoon K 1892/337
J. BOTMAN, Stationslaan 61, Bovenkarspel, Telef. K 2285/213

MET GEBO-COMPOST EEN GEZONDE BODEM.

JUTE ZAKKEN

VOOR BINNENLAND EN EXPORT

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN - Eemskanaal NZ 46
Tel. 31345 (3 lijnen) - Telegramadres: „Jute”

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS

WERKENDAM — TELEF. 14

N.V. STICHTSE BOAZ BANK

GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

NOORD FRIESCHE MIDDENSTANDBANK N.V.

DE BANK VOOR DE FRIESCHE MIDDENSTAND

Hoofdkantoor: Leeuwarden. Bijkantoren: Dokkum,
Drachten, Franeker, Harlingen, Heerenveen,
Appelscha, agentsch. Wolvega.

Gebr. Kooyman & Co. - 's-Gravenhage

Koninginnegracht 11 - Tel. 111743

EFFECTEN, COUPONS en ADMINISTRATIËN

ALLE ASSURANTIEZAKEN

LEVENSVERZEKERINGEN en LIJFRENTE

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

Medicinale

SALVITINE

MAAKT U FIT

Vult die voedingsstoffen aan,
waaraan U juist gebrek hebt.

WIJ GARANDEREN RESULTAAT

Verkrijgbaar bij drogisten en bij

N.V. BOGENA - SCHIEDAM

K. J. BOS & ZOON

HOUTHANDEL ROTTERDAM

SCHOOLMEUBELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche Gedachten

OFFICIEËL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk,
R. Gosker (Secretaris).

8e Jrg. no. 10 (Co 5)

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935

15 October 1952

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag, Tel. 115935
Giro ten name van de Anti-revolutionaire Partij

Verschijnt ten minste
een maal per maand

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

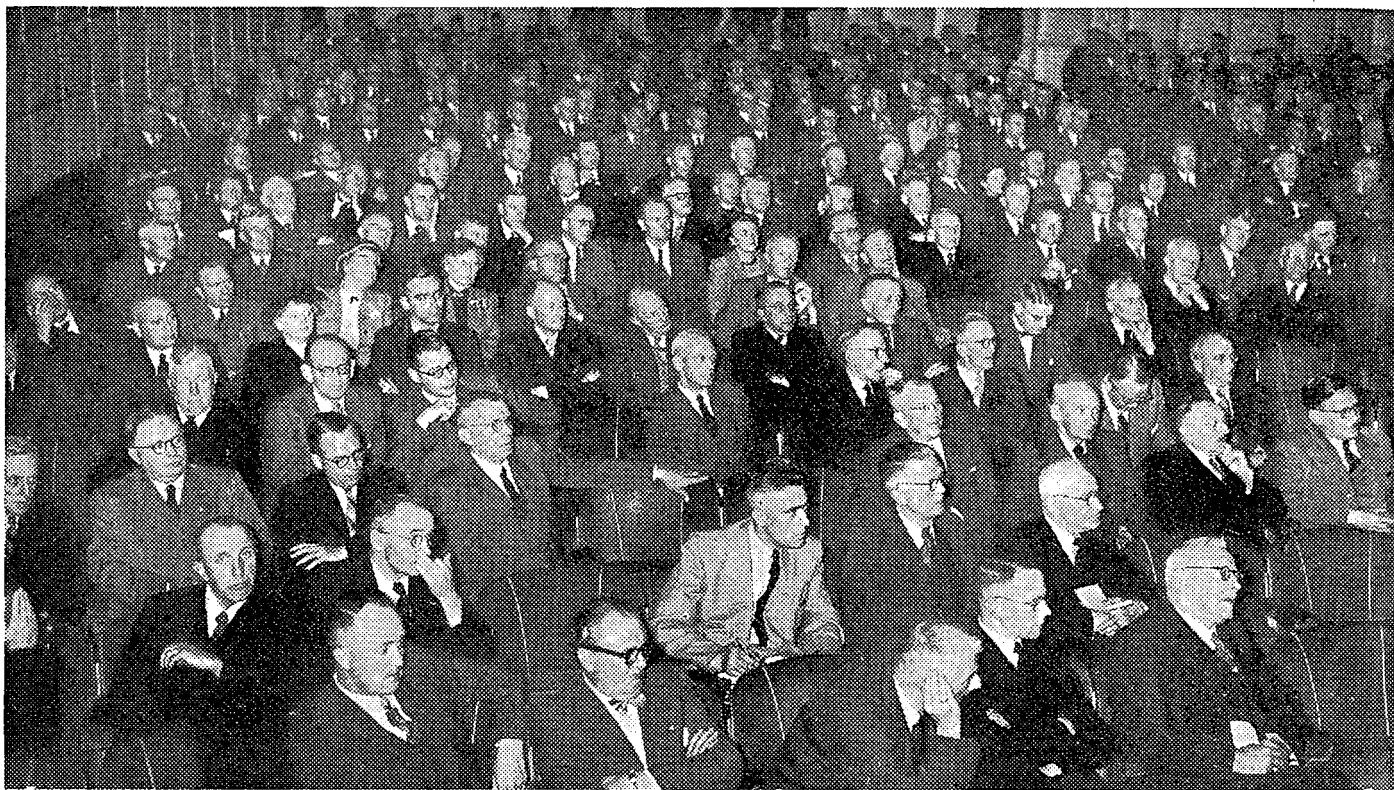
Dr J. SCHOUTEN **Lessen leren en ter harte nemen**

In ons artikel over de uitslag van de verkiezingen, opgenomen in het „katernummer” van „Nederlandsche Gedachten” d.d. 18 Sept. l.l., merkten wij aan het slot op: „Er is over de verkiezingsuitslag en over de betekenis, welke deze voor onze partij heeft, nog meer te zeggen”. Daarom vragen wij thans voor enige punten de aandacht.

Allereerst wijzen wij er nogmaals met nadruk op, dat het noodzakelijk is, dat onze plaatselijke organisaties, in het bijzonder haar besturen, zich ernstig zetten aan de ontleding van het stembusresultaat in de eigen gemeente. Men kan niet volstaan met een eenvoudige vergelijking van de getallen en de verhoudingen. Voorzover uit de cijfers blijkt, dat er wijzigingen zijn ingetreden in de politieke stromingen, dat er zich veranderingen hebben voorgedaan in de opvattingen van een deel der kiezers, dient zo nauwkeurig mogelijk te worden nagegaan, welke oorzaken en redenen daartoe hebben geleid. Onderstellingen helpen ons niet. Vage verklaringen van de verschuivingen, waarop de gegevens wijzen, zijn van geen, althans van geringe waarde. Zo exact en feitelijk als doenlijk is moeten die verschuivingen worden verklaard. Daaraan kan ieder lid van een kiesvereniging zijn medewerking verlenen door van hetgeen hem bekend is mededeling te doen aan het bestuur. Daarvoor is het in ieder geval nodig velen te raadplegen, en van hun kennis en ervaringen gebruik te maken. Verzameling en toetsing van dit materiaal opent de weg voor het trekken van gemotiveerde, concrete conclusies, welke tevens belangrijke aanwijzingen geven voor de arbeid, welke aanstands moet worden aangepakt. Wij willen met een voorbeeld duidelijk maken, wat wij verlangen. In een gemeente heeft onze partij verlies geleden en zijn de V.V.D. en C.H.U. vooruitgegaan. Dit verschijnsel moet worden onderzocht. Stel, dat dit onderzoek aan het licht brengt, dat er in 1948 vrijzinnigen en christelijk-historischen zijn geweest, die op de lijst van onze partij hebben gestemd, omreden zij instemden met

ons standpunt ten aanzien van Indonesië, maar dat zij dit thans niet weer hebben gedaan, omdat zij meenden dat door de loop van zaken het beleid ten opzichte van Indonesië niet meer van centrale betekenis is, en dat daardoor ons verlies en de winst van de V.V.D. en de C.H.U. ter plaatse afdoende is verklaard. Dan kan de conclusie, waartoe het onderzoek leidt, luiden: onze partij heeft nu alleen de tijdelijke winst van 1948 verloren. Er is immers een wezenlijk verschil tussen terugkeer tot de eigen partij of de richting waartoe men zich het meest aangetrokken gevoelt, en overgang naar een andere partij, omdat men principieel van politieke inzichten is veranderd. Echter, ditzelfde onderzoek kan ook iets anders aan het licht brengen. Het kan ons leren, dat ons verlies nu groter is dan de uit deze hoofde verkregen tijdelijke winst in 1948; het kan ons ook doen zien, dat die tijdelijke winst van 1948 belangrijker is geweest, dan wij hadden aangenomen, zodat reeds in 1948 een groter of kleiner aantal van onze kiezers aan onze partij de rug hebben toegekeerd. In zulke gevallen moet het onderzoek worden voortgezet, teneinde een zo goed mogelijk inzicht te verkrijgen in de oorzaken en redenen van ons verlies.

Een tweede punt, waarover niet mag worden gezwegen, is, dat wij allerwege oprecht tot zelfonderzoek behoren over te gaan. Wanneer wij tegenslag hebben ondervonden, teleurstellingen hebben moeten incasseren, zijn wij zo licht geneigd de „schuld” daarvan op anderen af te schuiven, op de partij in het algemeen, op het Centraal Comité, op de partijleiding, op bepaalde andere mensen enz. Het ligt niet in mijn bedoeling iemand of iets, wie of wat dan ook, buiten de schuldvraag of beoordeling te plaatsen, maar ik wil er alleen tegen waarschuwen, dat men het zelfonderzoek gaat maken tot het onderzoek van anderen, en zichzelf buiten schot probeert te stellen. Er zijn redenen genoeg, om in alle plaatsen oprecht en eerlijk, primo jegens zichzelf, te overwegen, welke zijn onze

Het Centralen Convent luistert vol aandacht naar de sprekers

nalatigheden en fouten. De organisatie was in feite lang niet overal in orde. Van de goede organisatie is zeker niet in alle gemeenten het meest juiste gebruik gemaakt. Er zijn plaatsen, waar men zowel in de tijdige voorbereiding van het verkiezingswerk als in de schriftelijke en mondelinge voorlichting van de kiezers ernstig is te kort geschoten, waar een zekere onverschilligheid of lauwheid maar al te veel haar stempel op de arbeid hebben gedrukt, waar leden geen of te geringe medewerking hebben gegeven aan de politieke actie, of waar men in gebreke is gebleven de zwakke plekken tijdig te versterken. Er is over de gehele linie veel te weinig aan huisbezoek gedaan. Van dit zo uitstekende middel voor het uit de weg ruimen van misverstanden, voor de bevordering van de samenbinding van geestverwanten, voor de verhoging van de principiële activiteit en voor de bewerking van de volksgeest, heeft men veelal totaal geen gebruik gemaakt. Er zijn plaatsen waar een onjuiste en eenzijdige samenstelling van de besturen en de propagandacommissies een nadelige invloed hebben geëffend op de propaganda en de medewerking. Men betreft dikwijls de jongere generaties te weinig in de organen, welke een speciale verantwoordelijkheid dragen voor de goede gang van zaken. Men neemt niet zelden genoeg met een samenstelling van besturen, welke, gelet op de maatschappelijke gedingen in onze partij vertegenwoordigd, moet worden afgekeurd. De verhouding tussen „boeren” en „burgers” ten plattelande, is overbekend. Maar ook de figuur van de eenvoudige anti-revolutionaire arbeider, die voor het bestuurslidmaatschap geschikt is, mag in de besturen van de organen onzer partij niet een zeldzaamheid zijn, nog minder geheel ontbreken. Deze zeker onvolledige op-

somming schijnt voldoende om ons allen te doen verstaan, dat zelfonderzoek in christelijke zin noodzakelijk is. Niet alleen een beschouwing daarover vragen wij, maar een bezinning, welke tot daadwerkelijke verbeteringen leidt.

Het derde en voor ditmaal laatste punt, waarop wij opmerkzaam willen maken, hangt nauw samen met de verzakelijking en de verwereldlijking. Politiek heeft te maken met zaken en zakelijke verhoudingen, met voorzieningen omtrent zaken, welke regeling of nadere regeling behoeven, maar daarom gaat zij in het „zakelijke” niet op. Zij vindt daarin niet haar uitgangspunt, noch haar doel. Voor ons is politiek dienst van God. Daarom draagt zij allereerst een principiële, een geestelijk-zedelijk karakter. De verbondenheid van de politiek met het christelijk geloof is voor ons primair. Daarom zijn wij voorstanders van een christelijke politiek en van een christelijke politieke partij. Bewijst het stembusresultaat, dat er gesproken moet worden van verzwakking van de principiële gebondenheid, van het te grote invloed toekennen aan de materiële factoren, van het losmaken van de „zaken” van de „normen”, ook in de kring van de anti-revolutionairen? Wij moeten voorzichtig zijn in ons oordeel, maar o.i. is de verzakelijking en de vermaterialisering van invloed geweest op de uitkomst van de stembus. Daarom moeten wij persoonlijk en gezamenlijk in de organen van onze partij, ons opnieuw bezinnen over de verhouding van christelijk geloof en politiek, Evangelie en staatkunde, beginsel en belang, met het doel de gevaren te onderkennen en de geestelijke weerstand te versterken. Nemen wij de lessen van de verkiezingsstrijd en van de stembusuitkomst waarlijk ter harte.

De Anti-Revolutionairen

Dr. J. SCHOUTEN

en het Kabinet

Het behoeft niet te verwonderen, dat zich in onze kring verschil van inzicht heeft geopenbaard met betrekking tot de deelneming van Anti-revolutionairen aan de vorming van het Kabinet, dat eind Augustus l.l. is opgetreden. Er zijn voor- en tegenstanders van die deelneming. Ietwat simpel geformuleerd kan het zo worden gesteld, dat er enerzijds zijn die zeggen: wij moeten meedoen, en dat er anderszijds zijn die verklaren: wij moeten niet meedoen als de socialistischen in het Kabinet worden opgenomen.

In verband hiermede kan het goed zijn eens aan te geven, welke gedragslijn te dezen aanzien de Anti-revolutionaire leden van de Tweede Kamer hebben gevolgd na de bevrijding van ons land. Zij hebben noch het ene noch het andere, wat simpel omschreven, standpunt ingenomen. Zij hebben als regel voor gedraging aanvaard: Onze deelneming aan een kabinetsformatie is afhankelijk van het program en de samenstelling van het Kabinet. Indien blijkt, dat er, met inachtneming van de concrete situatie, voor ons geen overwegende bezwaren bestaan tegen het program en de samenstelling, zijn wij tot het verlenen van medewerking bereid. Indien blijkt, dat er uit dezen hoofde wél een of meer voor ons overwegende bezwaren zijn, moeten wij ons van medewerking onthouden.

Van deze regel zijn zij in 1945 uitgegaan, zelfs tegenover Prof. Schermerhorn. Toen bleek reeds spoedig, dat er voor onze Kamerclub een volstrekt overwegend bezwaar tegen deelneming aan de kabinetsformatie bestond. Er werd daarbij n.l. aanvaard, dat er voorshands geen volksvertegenwoordiging zou zijn. Daarmede kon zij niet instemmen, en daarvoor kon zij in geen enkel opzicht medeverantwoordelijkheid op zich nemen. In 1946 is aan de Anti-revolutionairen niet op serieuze wijze om medewerking gevraagd, en in 1948 is daarvan in het geheel geen sprake geweest. Met name het Regeringsbeleid inzake Indonesië beheerste toen de verhoudingen. Het is overbodig nog eens uiteen te zetten, dat en waarom wij tegen dit beleid, hetwelk men bij de Kabinetsformatie van die jaren gecontinueerd wenste te zien, onoverkomelijke principiële bedenkingen hadden. De toenmalige formatieus hebben deswege, hetzij niet serieus, hetzij in het geheel niet onze deelneming gevraagd. In 1949 is dat beleid, althans wat de hoofdzaak betreft, tot afsluiting gekomen in een regeling, welke wij nog steeds diep betreuren. Tijdens de kabinetscrisis van 1951 hebben zowel Mr Steenberghe als Prof. Romme om de medewerking van de Anti-revolutionairen verzocht. Toen is van onze zijde opnieuw overeenkomstig de boven omschreven regel voor gedraging gehandeld. Steun aan de formatiepoging van Mr Steenberghe kon tenslotte niet worden verleend, omdat de samenstelling van het voorgenomen Kabinet en het program daaraan in de weg stonden. Tegen het program van Prof. Romme waren geen bezwaren van doorslaggevende aard, maar onze medewerking stuitte af op de door hem gedachte samenstelling van het Kabinet.

Na de verkiezingen van dit jaar heeft onze Kamerclub dezelfde gedragslijn gevolgd. Zij was van oordeel, dat niet bij voorbaat medewerking aan de kabinetsformatie mocht

worden toegezegd dan wel afgewezen. Zij maakte ook nu, evenals bij vroegere gelegenheden, haar beslissing afhankelijk van haar gevoelens over het program en de samenstelling van het Kabinet. Had Dr Drees met onze wens inzake de samenstelling van het Kabinet op voldoende wijze rekening gehouden, dan zou onze Kamerclub haar medewerking aan de vorming van een parlementair Kabinet hebben gegeven, omdat zij niet zodanige bezwaren had tegen het ontwerp-richtlijnen voor een kabinetsprogram, dat zij deze moest laten overwegen. Hetzelfde geval zou zich hebben voorgedaan, als de socialistischen bereid waren geweest met de samenstelling van het Kabinet volgens het plan van Dr Beel accoord te gaan.

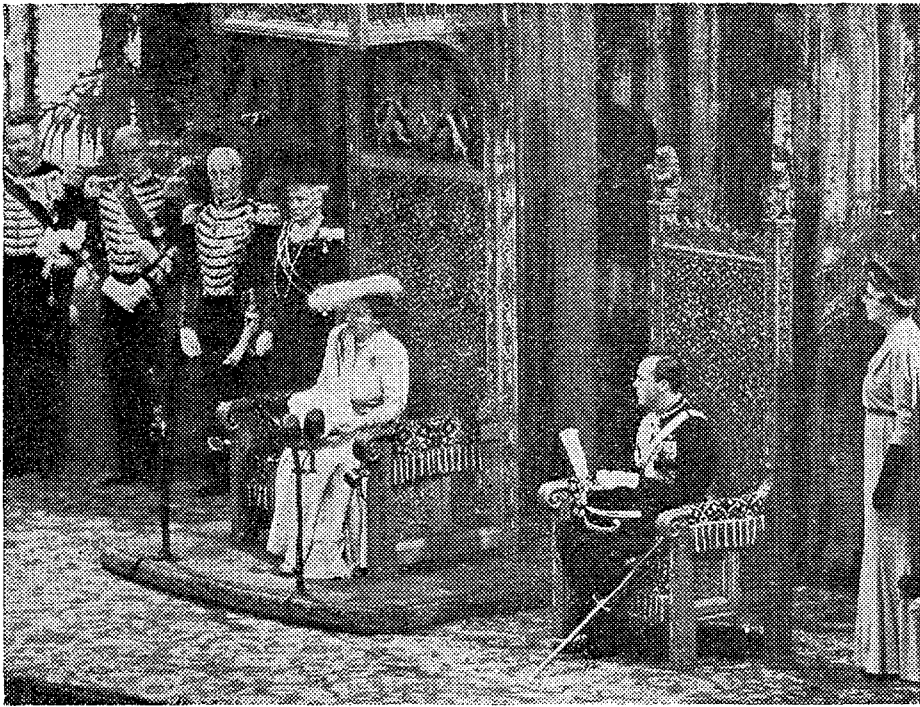
Uit een en ander blijkt duidelijk, dat de Anti-revolutionaire Kamerclub, sinds 1945 steeds naar dezelfde regel heeft gehandeld, en dat zij nimmer het standpunt heeft ingenomen: wij kunnen niet meedoen als de socialistischen in het Kabinet een plaats verkrijgen.

De zaken zijn zo gelopen, dat er voor wat de Anti-revolutionairen aangaat een extra-parlementair Kabinet is tot stand gekomen. Onze Kamerclub heeft aan de formatie van dit Kabinet niet medegewerkt. De voorzitter van de Kamerclub heeft desgevraagd, aan de Anti-revolutionairen, die in het laatste stadium voor Minister zijn aangezocht, medegedeeld, dat er — nu aan de anti-revolutionaire wens met betrekking tot de samenstelling van het Kabinet op genoegzame wijze werd voldaan, en voorts moest worden aangenomen, dat het ontwerp-richtlijnen als grondslag voor de kabinetspolitiek was aanvaard — voor hem uit politiek oogpunt geen redenen waren om hun de toetreding tot het Kabinet te ontraden. Deze mededeling was geheel in overeenstemming met de gedragslijn, welke onze Kamerclub heeft gevolgd.

Men verwijte daarom aan de beide Anti-revolutionaire Ministers niet, dat hun intreding in het Kabinet in strijd is met de politieke gedragslijn van de Anti-revolutionairen. Dit is volstrekt onjuist. Men zegge evenmin, dat dit Kabinet het roodste is, dat wij ooit hebben gehad, noch dat de Anti-revolutionairen nu in de socialistische wagen zijn gestapt. Dit zijn, eenvoudig gezegd, exclamaties. Ook maar minimaal houdbare gronden worden daarvoor niet aangevoerd.

Men bedenke tenslotte, dat de beide Anti-revolutionaire Ministers voor een uitermate zware taak staan, en dat het onze plicht is hen te steunen tot de grens van het geoorloofde en mogelijke.

De beide artikelen van Dr J. Schouten bevatten de kern van het betoog, dat hij op het Centralen Convent heeft gehouden. Zij sluiten aan bij de beide artikelen over de uitslag der verkiezingen en de kabinetsformatie in het laatste nummer van het kaderorgaan. Deze artikelen waren te lang om in een contactnummer op te nemen. Waarom abonneert U zich ook niet op het kaderorgaan? Het kost U maar f 3.— per jaar.

H.M. de Koningin spreekt de Troonrede uit.

Nog geen duidelijk Program

A. R. DE KWAADSTENIET

Een regeringsprogram heeft het nieuwe Kabinet niet gepubliceerd. Het was dus te begrijpen, dat de eerste Troonrede, welke onder verantwoordelijkheid van dit Kabinet door H.M. de Koningin zou worden uitgesproken, met meer dan gewone belangstelling tegemoet zou worden gezien.

De omvang van de Troonrede weer spiegelt de steeds groter wordende kring van problemen, die aan de Staten-Generaal ter beoordeling worden voorgelegd. Uiteraard is zulk een rede aan het begin van een nieuwe vierjarige periode nog iets langer dan gewoonlijk.

Het regeringsprogram is niet gepubliceerd. Het program, waarop dr Drees zijn pogingen tot formatie van een Kabinet is begonnen en welk program in het algemeen de instemming van de vier betrokken Kamerfracties mocht verwerven, evenmin.

Maar aangenomen mag toch wel worden, dat in de Troonrede in grote lijnen het program, dat de regering zich voor ogen heeft gesteld is verwerkt en dat het program van dr Drees daarin wel terug te vinden zal zijn.

In het algemeen is de Troonrede welwillend ontvangen, zij het ook met weinig enthousiasme. Dit laatste is geen wonder. Bezieling gaat er van het staatsstuk zeker niet uit. Slechts de

socialistische pers heeft kans gezien met lof, zelfs met enigszins uitbundige lof over de Troonrede te spreken. Op zichzelf is dat al verwonderlijk. In de jaren vóór de oorlog kon die socialistische pers nooit één goed woord over de Troonrede laten horen. Objectieve beschouwing van Troonredes van voor en van na de oorlog zal doen zien, dat zij tegenwoordig zeker niet minder vaag zijn dan voorheen. Ook dit jaar is zulks het geval. Concrete aankondigingen treft men er maar weinig in aan.

Wellicht omdat niemand op de gedachte zou komen, dat de Troonrede-1952 de richtlijnen voor een socialistisch bewind bevat, heeft met name „Het Vrije Volk” getracht te suggereren, dat het regeringsbeleid in de komende vier jaren niet minder „progressief” zal zijn dan in de voorgaande jaren en dat natuurlijk rekening zal worden gehouden met de door de socialisten naar voren gebrachte wensen.

Dit laatste kan worden toegegeven, maar aangezien tevens rekening moest worden gehouden met de opvattingen van de niet-socialistische ministers, kan gerust worden aangenomen, dat met de door de socialisten kenbaar gemaakte wensen slechts rekening is gehouden, voorzover dat niet specifiek socialistische wensen waren.

Wie zal beweren, dat de alinea's, in

de Troonrede gewijd aan Nieuw-Guinea, de socialistische geest ademen?

Daartegenover dient echter tevens opgemerkt te worden, dat de Troonrede ook wel enkele passages bevat, welke een vraagteken wettigen. Als opgemerkt wordt, dat de industrialisatiepolitiek met kracht zal worden voortgezet, waarbij de mogelijkheid van voldoende investeringen zal zijn te bevorderen, mede door participatie van de overheid in de investeringen waar de omstandigheden daartoe nopen, dan behoeft men zich niet dadelijk ongerust te maken, maar dan is het toch wel gewenst, dat nauwlettend wordt toegezien, dat niet al te spoedig de noodzakelijkheid van participatie van de overheid aanwezig wordt geacht.

Als gezegd wordt, dat aan de bemoeiingen van de overheid op het terrein van de vrije jeugdvorming een wettelijke basis zal zijn te geven, dan kan dat een door ieder te aanvaarden basis zijn, maar het is ook mogelijk, dat de overheidsbemoeiingen op dit gebied te ver zullen worden uitgebreid.

Wie de Troonrede, waarin ook de opmerking voorkomt, dat in verband met de zware lasten, die op de bevolking drukken, bij de uitgaven grote soberheid zal zijn te betrachten, leest in verband met de Millioenennota en in het bijzonder met de Slotbeschouwing daarvan, die zal moeten erkennen, dat er alle reden is de daden van dit Kabinet af te wachten, zonder zich te voren ongerust te maken, dat het beleid in verkeerde richting zal worden gevoerd.

Dat beleid mag niet zijn een socialistisch beleid.

Dat beleid kan, gezien de sterkte van onze groep in de Staten-Generaal, ook niet zijn een specifiek Anti-Revolutionair beleid. Maar Troonrede en Millioenennota mogen doen verwachten, dat toch wel een beleid zal worden gevoerd, dat voor de A.R.-Kamerfracties aanvaardbaar is. Mocht dit niet het geval zijn, dan zullen onze mannen zeker niet aarzelen om van hun afkeurend oordeel blijk te geven.

Als Anti-Revolutionairen zullen we zeker instemmen met de bede aan het slot van de Troonrede, dat God aan de leden van de Staten-Generaal wijsheid zal schenken, opdat zij als goede vertegenwoordigers des volks in het komende zittingsjaar tot zegen van het Koninkrijk en — zo mogelijk — van de wereld werkzaam zijn.

LEEWARDEN 100 jaar

In Amsterdam en Zwolle hebben onze kiesverenigingen reeds herdacht dat zij honderd jaar geleden werden opgericht. De derde herdenking heeft op 23 en 24 September te Leeuwarden plaats gehad. De festiviteiten werden geopend met een officiële receptie welke vele belangstellende bezoekers trok. Typerend was dat verscheidene A.R.-vrouwen haar gelukwensen kwamen aanbieden.

Door de grote animo was het nodig de feestelijke bijeenkomst over twee avonden te verdelen. Beide malen was de „Harmonie” vol. De hoogtepunten van deze beide avonden waren de jubileumrede van de heer A. Algra, voorzitter van de kiesvereniging en de historische revue „1852—1952”.

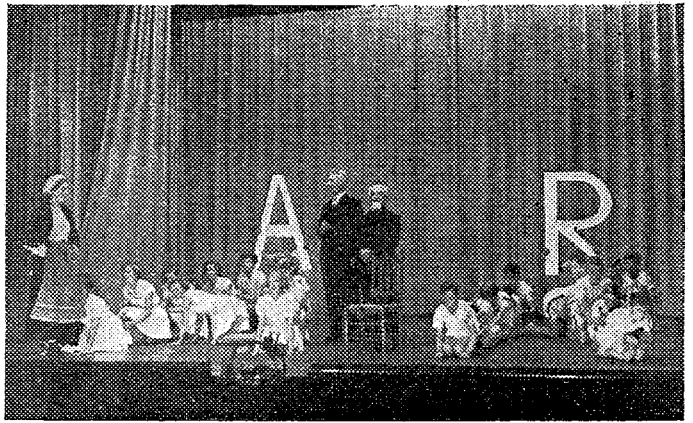
De Jubileumcommissie kon enkele verheugende mededelingen doen, t.w.

- 1e. dat sedert 1 Januari 1952 niet minder dan 193 nieuwe leden waren ingeschreven.
- 2e. de aanbieding van een belangrijke gift.
- 3e. een nieuwe A.R.J.O.S.-club.

Het vrouwen-comité overhandigde een lijst van 82 gecalligrafeerde namen van nieuwe damesleden, waarvan alleen uit de dorpskiesvereniging te Wirdum, reeds 33. Een hartelijk applaus voor de volijverige dames en een dankwoord van de voorzitter waren op hun plaats.

De talrijke bezoekers hebben door deze jubileumviering leren zien welk een voorrecht het is Anti-Revolutionair te mogen zijn en de band aan de kiesvereniging is er door versterkt.

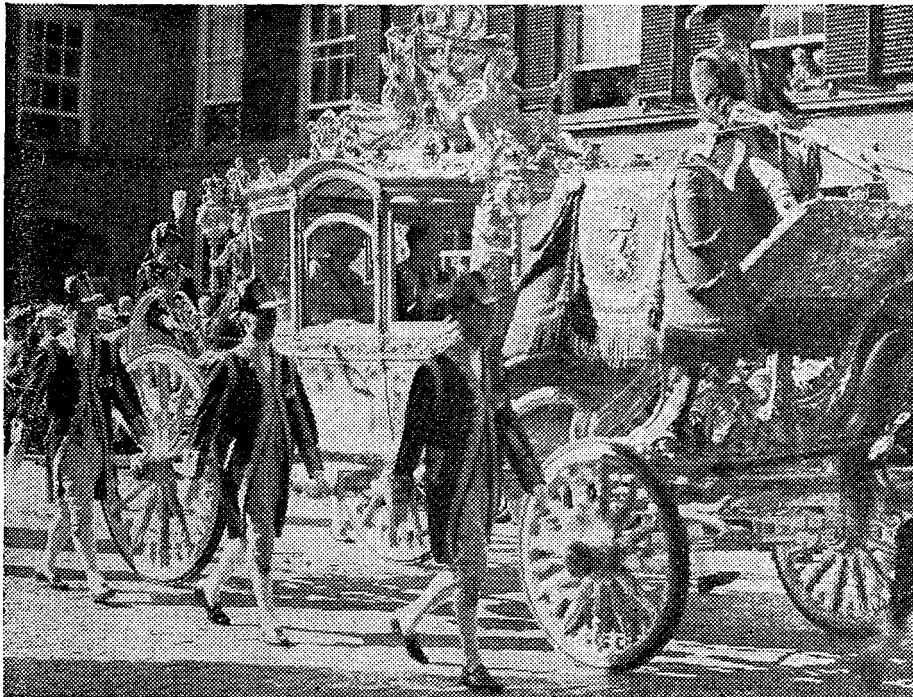
In het rijk van advertenties voorziene programma schreef de voorzitter, de heer H. Algra, een voorwoord. Een typerende zin uit dat voorwoord is „Kiesvereniging betekent strijd. Vooral bij herdenking valt dit steeds weer op, het was strijd tegen liberalen, tegen conservatieven, tegen socialisten. Dat geldt ook voor het heden — al veranderen de omstandigheden en al wijzigen zich de verhoudingen.

Slotscène van de vertoonde revue „1852—1952”. De vervlogen eeuw en de toekomst van de Anti-Revolutionaire Partij.

Mevrouw Bangma spreekt namens het Vrouwen-comité en biedt de jubilerende kiesvereniging te Leeuwarden 82 dames-leden aan. De namen waren netjes gecalligrafeerd. Een goed begin voor de tweede eeuw.

Leeuwarden is een Anti-Revolutionair bolwerk. Wij tellen er 1300 leden, nu waarschijnlijk meer, verdeeld over 5 kiesverenigingen. Bij de laatste raadsverkiezingen kregen wij 7 leden in de gemeenteraad, maar een gelukkige zetelverdeling heeft een handje meegewerkt. Die zevende zetel is dus niet vast in handen. Maar dat er in de komende maanden in Leeuwarden gewerkt zal worden om hem te behouden, daarvan kan men verzekerd zijn.

Het Haagse sprookje. De gouden koets rijdt op Prinsjesdag voor de laatste maal van het Paleis Noordeinde naar de Ridderzaal. Duizenden juichten de Koningin toe.

Mr J. A. de Wilde

Dr A. VEERMAN

Toen in 1916 mr J. A. de Wilde candidaat gesteld werd voor een tussentijdse vacature in de Haagse Raad, verscheen in een der liberale bladen daar een venijnig artikel onder de titel „de Wilde III”.

De vacature was n.l. ontstaan door de wethouder H. de Wilde vanwege zijn benoeming tot lid van Gedeputeerde Staten, ontslag had gevraagd als lid van de Raad. Dat nu de zoon candidaat gesteld werd in de vacature van de vader, dat scheen het liberale blad een ergerlijk geval van nepotisme en het meende dit niet beter aan de kaak te kunnen stellen dan door te voorspellen, dat straks de kleinzoon zijn bedje ook wel gespreid zou vinden.

In 1933 zat de minister van Binnenlandse Zaken, mr J. A. de Wilde aan een diner. Naast hem zat een niet onvermaard journalist, die zich toen bekend maakte als de schrijver van het hatelijke stukje. Hij had zich op de candidaat wel deerlijk verkeken.

De journalist moet in 1916 wel door een sterk gekleurde politieke bril gekeken hebben, dat hij toen niet zag, dat de 37-jarige de Wilde al genoeg P.K.'s had van zichzelf en waarlijk niet ge-

sleept behoefde te worden. Na zijn studie aan de Vrije Universiteit (letteren en rechten) en na een paar jaar „proefdraaien” in zijn geboorteplaats Goes had de jonge meester in de rechten zich in 1908 als advocaat en procureur gevestigd in de residentie, waar zijn vader sinds 1890 redacteur van de Standaard was. Al gauw was hij er een algemeen bekend en vooraanstaand man. Hij sprak veel op vergaderingen, veel en goed. Hij was daarmee al begannen toen hij nog maar goed twintig was; eerst sprak hij op een provinciale landdag van de J.V. in Brabant (zijn verloofde woonde daar en via deze relatie kwam men er toe de vlotte student uit te nodigen), spoedig ook voor de kiesvereniging van Zevenhuizen. En sindsdien zo vaak, dat men eigenlijk wel kan zeggen: „Wie de Wilde nooit heeft horen spreken, heeft beslist niet goed meegeleefd of hij komt pas kijken”.

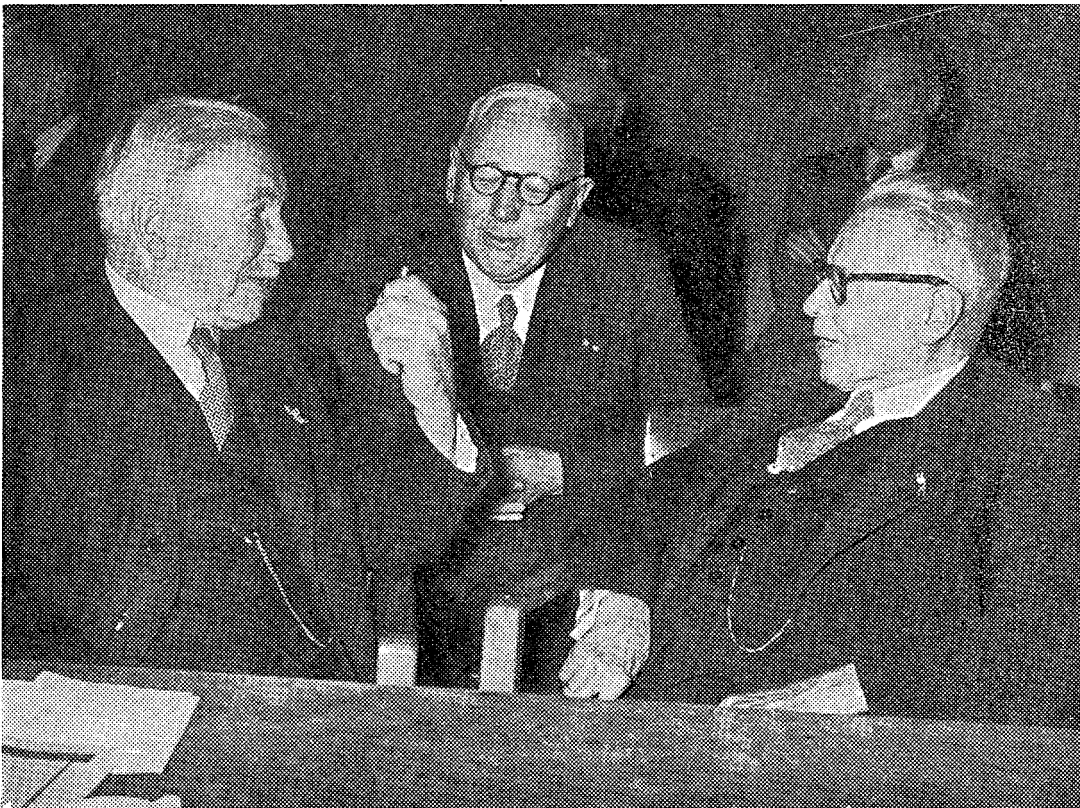
Vermaard spreker dus, maar wel dra ook als schrijver bekend. Daar was in 1909 zijn brochure „Den leider trouw”, een reeks dagbladartikelen, waarin de integriteit van Dr A. Kuiper werd aangevoerd, toen diens tegenstanders door de befaamde lintjes-

kwestie trachtten de gevreesde Anti-revolutionaire leider uit te rangeren. In 1911 was hij de oprichter van de Nieuwe Haagse Courant. Er was in die jaren overal in het land een drang naar een eigen pers, een eigen voorlichting. Christelijke streekbladen verzeen overal. Niet zelden leidden zij een moeizaam bestaan en werden zij slechts in stand gehouden door de kracht en de offerzin van enkelen, die de macht van de periodieke beïnvloeding verstonden. Zo was het ook in den Haag. De Nieuwe Haagse was in deze jaren het grote zorgenkind van de Wilde.

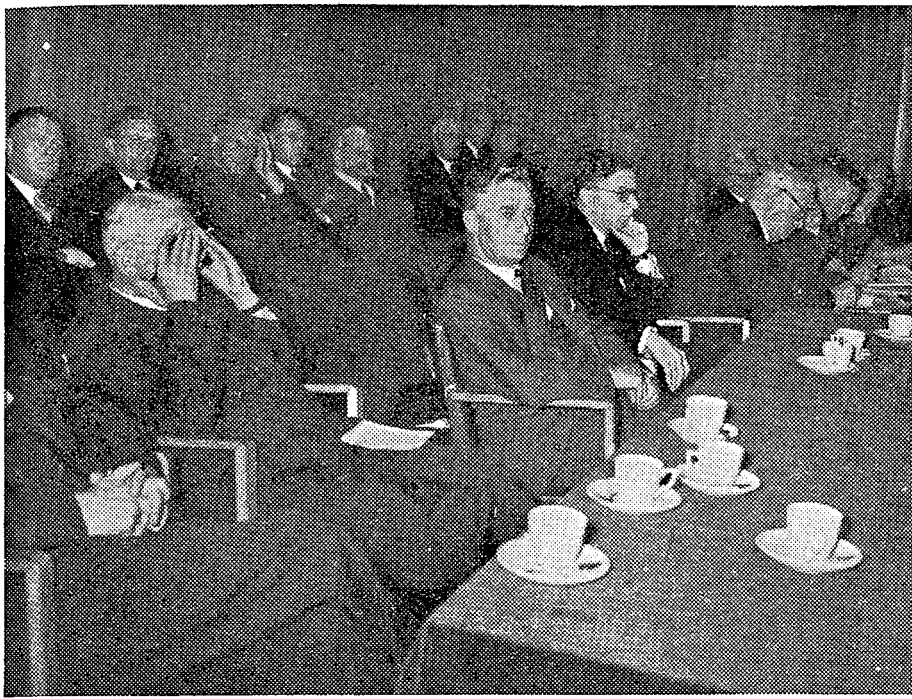
Het zou niet moeilijk zijn nog meer uitingen van de onuitputtelijke activiteit van de jonge De Wilde te noemen. Laten we slechts vermelden, dat hij ook in de officiële politiek al begon mee te doen. Hij werd aangewezen als secretaris van de Spellingscommissie, ingesteld in 1909, door minister Heemskerk. Dr Kuiper was er voorzitter van. Van die tijd dateerde de regelmatige omgang, die mr de Wilde had met dr Kuiper; jarenlang bracht hij hem iedere Zondag een kort bezoek; als hij eens oversloeg lag er de volgende dag een briefkaart in zijn bus. In 1914 werd mr de Wilde aangewezen als adjunct-secretaris van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, waarvan Treub voorzitter was.

Zo had mr de Wilde in zijn eerste acht Haagse jaren al heel wat meer naar buiten ondernomen, dan anderen in een heel leven doen. En wanneer hij in 1916 in de Raad komt, is dat slechts een begin van een grote politieke carrière.

Die loopbaan is wel zo bekend, dat een kleine opsomming voldoende is. In 1918 in de Tweede Kamer, waar hij blijft tot 1933. Dan wordt hij minister van Binnenlandse Zaken in het tweede ministerie-Colijn. In 1937 wanneer de basis van het Kabinet versmald wordt,

De Heer Duymaer van Twist heeft een sterk verhaal. De Heren Mr J. A. de Wilde en C. Smeenk luisteren naar wat hun oude wapenbroeder te vertellen heeft.

Ook de beide Anti-revolutionaire ministers waren op het Centralen Convent aanwezig.

neemt hij de portefeuille van Financiën van mr Oud over. In 1939 komt het einde van het ministerschap door een geschil over een ontwerp-Romme, waarvan mr de Wilde de financiële consequenties niet wilde aanvaarden. Twee maanden later valt het gehele Kabinet over deze kwestie.

Na de oorlog zien we mr de Wilde terug in de Staten-Generaal, eerst in de Tweede en sinds 1948 in de Eerste Kamer.

We moeten echter nog even terug naar de Haagse raad. In 1919 wordt mr de Wilde daar wethouder, eerst van Financiën, later ook van Publieke Werken. Twaalf jaar vervult hij deze functie; dan vindt hij het welletjes en gaat hij heen.

En dan nog een andere functie, die genoemd mag worden. Vele jaren lang was mr de Wilde ook tweede voorzitter van het Centraal Comité. Enige malen leidde hij in die kwaliteit de Deputatenvergadering en hield hij de deputatenrede.

Maar genoeg; het lijkt niet onmogelijk, dat men van het lezen van deze staat van dienst vermoeder is geworden dan de onvermoeide de Wilde van het vervullen van al die functies. Daar komt nog bij, dat al dat officieels, al die functies en kwaliteiten, wel interessant zijn, om te zien, wat hij gepresteerd heeft, maar ons niet vertellen wie hij is. Er zijn mensen, bij wie het beroep, het vak, het ambt zozeer een

stempel op de persoon gezet heeft, dat men het er met de vinger af kan vegen. Mr de Wilde is vooral politicus-regent geweest. Hij is tot de hoogste sporten op die ladder geklommen. Maar hij is gebleven die hij was.

Mr de Wilde is, zoals men hem meemaakt op een vergadering, als hij spreekt voor het Antirevolutionaire volk. Hij weet zijn gehoor te boeien, door zijn levendige betoogtrant, die hem ook in de Kamer altijd een aandachtig gehoor verzekerde. Hij weet de mensen voor zich te winnen, door zijn humor, die hem ook bestand deed zijn tegen de onaangename dingen, die een politicus altijd ook rijkelijk toevloeden. Maar vooral: hij wekt bij zijn mensen vertrouwen, omdat hij de taal spreekt van dat Antirevolutionaire volk. Niet alleen als het zo uitkomt, maar omdat hij Antirevolutionair voelt en denkt.

Men heeft onlangs de beduchtheid uitgesproken voor een kloof tussen de Calvinistische volksgroep en zijn geestelijke bovenlaag. Het gevaar is altijd aanwezig, dat zulk een bovenlaag — knappe vakmensen, specialisten op hun terrein — het contact met het gewone leven verliest.

Mr de Wilde was niet „knap” in deze zin. Hij was zeker geen man voor wetenschappelijk detailonderzoek. Juist daar ligt de reden, dat hij de letteren vaarwel zei en de rechtenstudie koos. Hij is de man van het volle leven, En daarom is er bij hem van een kloof

geen sprake. Hij staat midden tussen onze mensen, is en voelt zich altijd een van hen en een met hen. Misschien komt het door zijn contact met Kuiper en zijn colleges van Bavinck, die beiden ook het gereformeerde volk zo goed verstanden en door dat volk zo goed verstaan werden; bij wie er ook van geen gebrokenheid sprake was, wier leven in alles een eenheid was.

Mr de Wilde heeft nu zijn plaats aan een ander overgedragen. Zoals hij na een twaalfjarig wethouderschap — een ambt, dat hem veel vreugde en voldoening gaf; de raad en het college stonden op zeer hoog niveau in die jaren; men vond er mannen van naam, zoals Drees, Albarde, Drooglever Fortuyn, Marchant, de Visser — zoals mr de Wilde na 12 jaar heenging, omdat hij het niet goed vond, wanneer één man al te lang op dezelfde zetel bleef zitten, zo heeft hij ook nu zijn plaats geruimd, omdat zijn gezondheid hem niet toestaat het lidmaatschap van de Kamer in zijn volle omvang te vervullen.

Wij zouden — wanneer het niet te onbescheiden is — nu nog één ding van hem willen. En wel, dat hij zijn herinneringen aan de jaren, die vervlogen, zou willen te boek stellen. Wij hebben in onze kring bepaald een gebrek aan zulk belangrijk historisch materiaal. Mr de Wilde, die voor het persoonlijk element zo sterk oog had, zou daarover veel kunnen vertellen. Hij zou er zeker de wetenschap een dienst mee bewijzen.

Maar overigens zij hem van harte de rust gegund, waarop hij recht heeft. Een rust in de glans van Gods gunst.

Prof. Dr. A. M. Donner op het Centralen Convent aan het woord.

Nevel, Zon en Wolken

Dr A. VEERMAN

De Rijksbegroting voor het volgend jaar ligt er weer, de bekende rijstebrijberg. Wanneer dit nummer verschijnt, hebben de Kamerleden hun neuzen er al diep ingestoken en er in de afdelingen het hunne van gezegd. Over het algemene beeld volstaan we hier met enkele opmerkingen, die ons achtereenvolgens in de nevel, in een helder stralende zon en onder somber, dreigende wolken brengen.

Nevel

Eerst de mist. Minister van de Kieft wijst er op, dat in deze begroting eigenlijk alleen maar de handtekeningen van de nieuwe ministers zijn. Aan het overige zijn zij even weinig debet als wij, onschuldige staatsburgers. 't Kan ook niet anders. De veertien dagen, die verliepen tussen het optreden van het nieuwe kabinet en de indiening van de begroting, waren nodig om de zaak te drukken; misschien was een deel al gedrukt op het moment, dat de nieuwe bewindslieden ten departemente verschenen. De arbeid aan de nieuwe begroting begint altijd vroeg in het jaar. Zelfs al was het nieuwe Kabinet vlugger tot stand gekomen, dan nog was de zaak al voor een goed deel in kannen en kruiken geweest.

Minister van de Kieft bereidt de Staten-Generaal er dan ook op voor, dat er wel heel wat wijzigingen zullen komen. Sommige daarvan zijn zonder meer al noodzakelijk vanwege de nieuwe departementale indeling, die we gekregen hebben. Andere zullen voortvloeien uit het beleid van het nieuwe Kabinet. Al met al is de thans ingediende begroting niet meer dan een voorlopige.

En ook afgezien daarvan kan men de neiging niet onderdrukken, een begroting met een flinke reserve te bekijken. Toen de begroting voor het jaar 1951 werd ingediend, bedroeg het totaal der uitgaven 4442 miljoen. Een jaar later, toen men dus goed halverwege het jaar gekomen was, was de raming verhoogd tot 5976 miljoen, een verschil van maar liefst meer dan anderhalf miljard, waarvan iets minder dan de helft veroorzaakt werd door de sterke stijging van de militaire uitgaven.

Voor 1952 begonnen we met een begroting van het totaal der uitgaven op 5246 miljoen, terwijl het herziene begrotingsbeeld thans komt tot 6038 miljoen, een toeneming dus van 792 miljoen. Daarvan is 338 miljoen een gevolg van intussen tot stand gekomen wettelijke voorzieningen en 166 miljoen van (uiteraard ook op de wet berustende) maatregelen tot bestrijding van de werkloosheid, die dit voorjaar met kracht ter hand genomen moest worden.

Voor 1953 worden thans de uitgaven begroot op 5616 miljoen. Een indrukwekkend bedrag. Als we het „hoofdelijk omslaan" is het f 560.— per persoon.

Zon

De begrotingscijfers zeggen dus niet zoveel. Zij zijn zeer, zeer voorlopig. Maar dat neemt niet weg, dat er in de stukken toch wel punten te vinden zijn, die wat meer houvast geven. Daaronder zijn er, die de staatsburger enige verkwikking geven.

Daar is in de eerste plaats de Nationale Schuld. Deze be-

Ook Prof. Dr J. Waterink had op het Centralen Convent iets tot de vergadering te zeggen. Hij verheugde er zich hartelijk in dat onze partij thans deel neemt aan het kabinet en bepleitte dat politiek tenslotte is de kunst van het bereikbare in dienst van God. Teveel overheerst bij ons het verstand, te weinig wordt gevoeld de band van de liefde, van het geloof en van de belijdenis.

droeg eind 1949 nog 27,5 miljard. Dat was het hoogste punt. Sindsdien is een daling gekomen. Eerst langzaam, maar het laatste jaar, van Juni 1951 tot Juni 1952, is er zelfs 1.8 miljard afgegaan. Medio 1952 bedroeg onze nationale schuld 23.6 miljard.

Niet minder gunstig is het verhaal over de ontwikkeling van de betalingsbalans. Het dekkingspercentage van de buitenlandse handel bedroeg over de eerste zeven maanden van 1951 slechts 66, over dezelfde periode was het in dit jaar 92. In de Europese Betalings Unie, de E.B.U., hadden we in die periode in 1951 een tekort van 720 miljoen gulden, dit jaar een overschot van 1126 miljoen. Als gevolg van deze ontwikkeling bedroeg de omvang van onze goud- en deviezen-voorraad in het midden van dit jaar rond drie miljard. Een jaar tevoren was deze gedaald tot onder de 900 miljoen.

Daarmee is niet gezegd, dat we er nu zijn. De gunstige ontwikkeling zal zich vermoedelijk niet zo voortzetten. De minister van financiën noemt zelf een aantal factoren, die vermoedelijk in ongunstige zin zullen gaan werken. En bovendien zijn onze reserves nog altijd niet van die aard, dat wij meer dan een tijdelijke schommeling zouden kunnen opvangen.

Maar dat neemt niet weg, dat de bar ongunstige gang van zaken, die zich vorig jaar voordeed en die toen tot drastische beperkingen noopte, thans gelukkig ten gunste is gekeerd. In het algemeen kan het oordeel van de Regering over de toestand van de Nederlandse volkshuishouding nu heel wat gunstiger uitvallen dan een jaar geleden.

Wolken

De zon schijnt echter niet aan een wolkenloze hemel. Wie de miljoenennota doorleest, ziet aan de begrotingshemel nog tal van wolken.

De begroting eindigt met een aanzienlijk tekort. Weliswaar wordt dit veroorzaakt door een tekort op de kapitaaldienst. Bij de niet-kapitaalsuitgaven, de gewone dienst in ruime zin genomen, zien we een overschot van 131 miljoen. De kapitaalsuitgaven vertonen een tekort van 623 miljoen. Resultaat is een tekort van 492 miljoen op de gehele begroting. Dat is dus een ongunstiger beeld, dan vorig jaar

September, toen er weliswaar ook een tekort was, maar verwacht mocht worden, dat dit door inhaal van achterstand bij de belastingheffing voor een groot deel wel gedekt zou worden. Daar is nu weinig kijk meer op. Maar ook nu blijft het ongewenst, dat het Rijk een beroep doet op de kapitaalmarkt, die zoveel mogelijk vrij dient te blijven voor de lagere overheden (ten behoeve van woningbouw b.v.) en voor het particuliere bedrijfsleven.

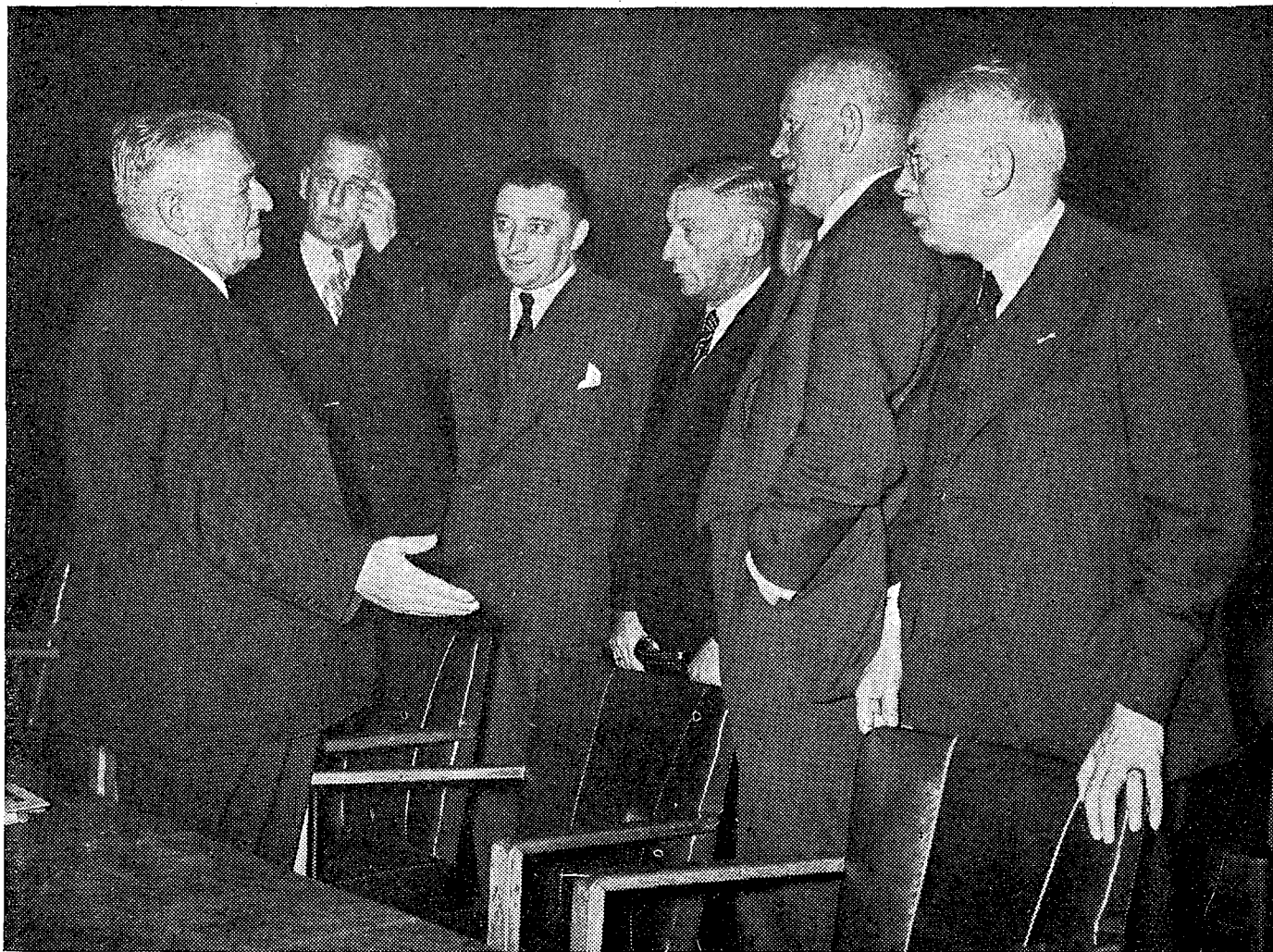
Enige zorg blijkt uit de woorden van de minister over het feit, dat de uitgaven op zo hoog niveau blijven en niet alleen de militaire uitgaven en die, welke direct van invloed zijn op de werkgelegenheid, maar dat ook de gewone uitgaven in de civiele sector de tendenz vertonen omhoog te gaan. Een onverhoopte algemene teruggang van de economische toestand zou onze staathuishouding voor bijna onoverkoombare moeilijkheden plaatsen.

Zulk een tendenz zien we ook in de omvang van het overheidsapparaat. Nadat het aantal burgerlijke rijksambtenaren, door beëindiging van allerlei oorlogs- en naoorlogsdiensten, geleidelijk onder de 100.000 was gekomen, worden

voor 1953 voor het eerst weer gelden aangevraagd voor meer dan 100.000 rijksambtenaren. De stijging zit weliswaar voor het grootste deel bij Oorlog en Marine. Maar ook allerlei civiele departementen vertonen een voortdurende neiging tot uitzetting.

En dan is er wellicht de donkerste wolk boven de Nederlandse staats- en volkshuishouding: het vraagstuk der werkgelegenheid. Het afgelopen jaar stond al voor een deel in het teken daarvan. Er zijn immers extra uitgaven gedaan (openbare werken, woningbouw enz.) en er zijn inkomsten prijsgegeven met het doel de werkgelegenheid te vergroten. Dit probleem ligt er ook nu nog. Maar de minister laat zich voorzichtig uit. Wel zal het handhaven (of wellicht herstellen) van een hoog niveau van werkgelegenheid een van de voornaamste doeleinden van het Regeringsbeleid zijn. Maar voorzichtigheid blijft geboden, zo meent de minister. Want de omstandigheden — de positie van de overheidsfinanciën en van de betalingsbalans — zijn nog uiterst kwetsbaar.

Dat is wellicht het beste woord, dat te vinden is voor onze economische positie van vandaag.

Ernstig was de discussie op het Centralen Convent. In de pauze plegen enige leden van het Centraal Comité overleg met hun voorzitter. Van links naar rechts de heren Dr. J. Schouten, Ds J. Biesma, Mr J. van Aartsen, A. H. van der Veen, A. Warnaar en Mr A. B. Roosjen.

Nogmaals: A.R. — C.H.

Prof. dr G. C. van Niftrik, hoofdbestuurslid van de C.H. Unie heeft het niet erg op de Anti-Revolutionairen begrepen. Dat is zijn goed recht. Hij behoeft het niet met de door de A.R.-Kamerfracties gevoerde politiek eens te zijn. Maar toch mocht wel worden verwacht, dat hij er op een meer zakelijk verantwoorde wijze over schreef, dan hij deed in het Juli-nummer van „Kerk en Theologie”.

De redactie van de „Christelijk-Historische Nederlander” heeft tegen het bedoelde artikel ook wel bezwaren, maar is niettemin van oordeel geweest het geheel te moeten overnemen.

Hoe „vriendelijk” de professor schrijft, kan blijken uit het volgende citaat:

„Het schijnt, dat de steriliteit van de „beginselvaste” politiek der A.R.P., die niet verder kwam dan een permanent-neen-zeggen en een in onschuld de handen wassen, tot de vlottende peripherie van deze partij is doorgedrongen. Ook de nadrukkelijke inzet voor de bedreigde veste der christelijke school heeft de A.R.P. geen stemmenwinst opgeleverd.”

„Een permanent neen-zeggen”. Als de professor daarvoor nu eens het bewijs geleverd had! Misschien wil zijn hooggeleerde het alsnog doen? Maar dan niet overslaan de vele gevallen, waarin „ja” gezegd werd.

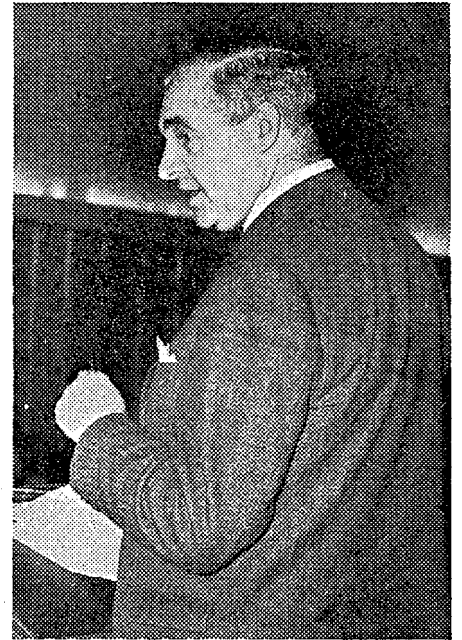
Uit bovenstaand artikel van Prof. Van Niftrik willen we ook het slot nog weergeven, waarbij bedacht moet worden, dat het artikel reeds in Juli geplaatst werd. Hier volgt het:

„Het overgrote deel van de C.H.U. wil een constructieve politiek, die het heil van ons volk zoekt. Aan dat heil wil de C.H.U. zo goed mogelijk meewerken. Ik zou het een ramp voor ons volk achten, als de oude coalitie werd hersteld. Wij zouden de arbeidsvrede kwijt raken. Wij zouden een tijd van spanningen en stakingen tegemoet gaan, die een ramp voor de natie zouden betekenen.

Het overgrote deel van de C.H.U. is nuchter genoeg om te zien, dat de overwinning van de P.v.d.A. géén schijnoverwinning is. Talloze eenvoudigen, die op de C.H.U. stemmen, zouden tot géén prijs de sociale voorzieningen, die getroffen zijn, weer willen verliezen.

Wij hopen, dat Dr Drees, wiens moreel prestige groot is en in deze weken nog weer gestegen is, slagen zal: hopelijk niet met een kabinet op smalle basis, maar dan toch wél met een kabinet, dat zoveel mogelijk gelijk op een nationaal kabinet. Het gaat de C.H.U. niet om conservatisme, al of niet gedekt door Groen van Prinsterer, maar het gaat hier om de gehoorzaamheid aan Christus, luisterend naar het Woord Gods en naar de lessen der historie, tot welker historie ook die der laatste jaren behoort. Tegenover het

De Heer A. R. de Kwaadsteniet had ook zijn zegje te zeggen. Met klem drong hij op het Centralen Convent aan op de reorganisatie van de Partij en hij slaagde erin een toezegging daar omtrent van het Centraal Comité los te krijgen.

drijven van sommigen om de verschillen tussen C.H. en A.R. zoveel mogelijk uit te wissen en de C.H. te brengen tot dezelfde steriele politiek van neenzeggen, streeft de C.H.U. er naar een constructieve bijdrage te leveren tot de opbouw van ons volksleven.”

Commentaar willen we hierop momenteel niet geven. Slechts geven we thans nog door de twee vragen, welke de redactie van de „Christelijk-Historische Nederlander” plaatste bij het artikel van Prof. Van Niftrik en wel:

„Als Prof. Van Niftrik, Hoofdbestuurslid der Christelijk-Historische Unie het blijkbaar niet beter weet, hoe zal dan een eenvoudige man of vrouw het weten?

Of moeten wij aannemen, dat de eenvoudigen onder ons het vaak beter weten dan menig hooggeleerde?”

Oppositie

Als in het verleden van A.R.-zijde betoogd werd, dat het gewent is, dat er in de Staten-Generaal ook een „oppositie” is, werd zulk een opmerking met schouder-ophalen begroet. Neen, oppositie-voeren, dat was niets. Er moet „constructief” worden meegewerkt.

Jammer, dat de heer F. H. van de Wetering, C.H. Kamerlid, niet eens vóór de verkiezingen geschreven heeft, wat hij thans aan de lezers van de „Christelijk-Historische Nederlander” voorzet, n.l.:

„Waarom, zo vraag ik mij af — en dat is de reden dat ik hier nooit over heb willen spreken — moeten

we eigenlijk een brede basis of een nationaal kabinet hebben? Is het niet veel gezonder, indien een sterke oppositie in de Kamer aanwezig is. Ik doe hiermee geen enkele uitspraak of de C.H.U. oppositie of regering moet zijn. Alleen principiëel acht ik het voor de politieke constellatie van ons land vruchtbaarder, wanneer de scheidslijnen duidelijk getrokken zijn. Maar vooral voor de politieke partijen zelf kan het van groot belang zijn om zich scherper op de vraagstukken te bezinnen. De basis is nu zó breed, dat de bezinning ontbreekt. Ook is het aantal vreesachtigen in de partijgedingen te groot. Daarom is de belangstelling van ons Nederlandse volk ook zo afgezaakt.

Een brede basis-kabinet naar socialistisch model is toch overheersend rood; een brede basis-kabinet naar bekwaamheidsmodel bevat de gevaren, dat het kabinet in feite parlement wordt en de feitelijke volksvertegenwoordiging in betekenis uitschakelt."

In elk opzicht duidelijk is dit alles niet. Kan zich de omstandigheid voordoen, dat „de C.H.U. regering moet zijn”? Ach, ja, met een beetje goede wil is wel te begrijpen, wat mijnheer Van de Wetering bedoelt, maar een Kamerlid moet zich toch beter uitdrukken.

Ook „Het Vrije Volk” kwam dezer dagen met een artikel over „Oppositie”, waarin gezegd werd:

„In het parlement behoort de oppositie een eigen taak te hebben, anders, maar in wezen niet minder belangrijk dan de taak van de regerende meerderheid.”

Deze uitspraak dateert ook van na de verkiezingen. Waarom dan toch steeds in het verleden zoveel kritiek op de Anti-Revolutionairen, toen deze in de oppositie waren? Zeker kan niet gezegd worden, dat die oppositie te fel, of onwaardig was. Eerder zou men geneigd zijn te zeggen, dat zij te mals, te „netjes” was en in geen enkel opzicht gelek op de onbehoorlijke oppositie van de sociaal-democraten in het verleden.

Het is goed hierover nog eens na te denken.

Mooi-weer-kiezers

De sociaal-democraten in Zweden hebben verlies geleden. Het aantal zetels zagen zij teruglopen van 112 op 109.

Nu zal een ieder zich afvragen, wat de reden daarvan is. Waarom keerden de kiezers zich van de sociaal-democratische politiek? Waren zij het daarmee niet eens? Was die politiek niet „progressief” genoeg?

Troost u. Niets van dit alles. De sociaal-democraten in Zweden leden verlies omdat het op de verkiezingsdag wat men noemt „lelijk weer” was.

U gelooft het niet? Toch is het zo. Het is „Het Vrije Volk”, dat dit onthulde, met deze woorden:

„Zweden is een land van lange afstanden en een hard klimaat. Zo hangt het er, meer dan in zuidelijker streken, van het weer af, of de kiezers en kiezeressen vlot naar de stembus komen. In 1948 deed 82 pct van de bevolking het. Zondag jl. maar 72 pct. Alleen in Stockholm kwamen 19.000 kiezers minder op dan vier jaar geleden.

Van dergelijke omstandigheden plegen de behoudende partijen te profiteren en dat is ook gebeurd in Zweden: de conservatieven kwamen van 23 op 30 zetels, de liberalen van 57 op 59.”

De Zweedse sociaal-democraten zijn dus mooi-weer-kiezers. Begrijpt u het?

Alleen is er nog die kwestie van de lange afstanden en het harde klimaat en dan de geringe opkomst in de stad Stockholm. Daarvan heeft het socialistisch orgaan nog geen verklaring gegeven. Of is het zo, dat men daar steeds moet gaan stemmen aan het andere einde van de stad? Erg duidelijk is het niet.

Duidelijk is alleen, dat de sociaal-democraten drie zetels verloren hebben en dat valt ons mee.

Elsevier-profetie

Elsevier weet het, weet het heel goed. En daarom zullen de Kiesverenigingen er goed aan doen zich voor te bereiden op nieuwe verkiezingen. Want:

„Dit kabinet zal niet lang leven. Het is een overgangskabinet voor de periode, waarin men de juistheid kan toetsen van de socialistische verwachting, dat de politieke constellatie bezig is sterk te veranderen.

Passend en correct zou in zulk een tijdperk een regering zijn, die zich strikt tot enige hoofdzaken beperkte. Zij zou het parlement de voorzieningen moeten voorleggen, die op internationaal, militair, economisch en financieel gebied genomen moeten worden. Doch zij zou zaken van geestelijke aard, alle waarlijk politieke en staatkundige beslissingen moeten overlaten voor een tijdperk, dat meer zekerheid brengt omtrent de gesteldheid van ons volk. Als daar, binnen een jaar of twee, nieuwe verkiezingen voor nodig zijn — dan maar weer verkiezingen. Zij zullen in elk geval meer klaarheid brengen.”

Dank aan Elsevier voor de waarschuwing. Ook al zouden de gemeenteraadsverkiezingen van het volgende jaar niet tot werkzaamheid nopen, dan toch ook zeker de komende Kamerverkiezingen. Ook al zal dit kabinet een normaal leven hebben van vier jaar, dan nog zal het nodig zijn, dat tijdig nagegaan wordt wat de partij in de eerstvolgende periode heeft te doen.

Typerend voorbeeld

Het verslag, dat van het Centralen Convent in diverse dagbladen, w.o. ook „Trouw” gestaan heeft, heeft „De Telegraaf” bedroefd.

Roerend is het dan ook in dit blad over dat verslag te lezen:

„Een typerend voorbeeld van voorlichting in de partij-politieke pers”.

Ja, dat is toch verschrikkelijk. Hoe lang zal het nog duren voordat de redacties van die „partijpolitieke pers” eens een voorbeeld gaan nemen aan de objectieve, volkomen betrouwbare en helemaal niet op sensatie gerichte „voorlichting” van „De Telegraaf”, het blad met de ruggegraat, dat in tijden van oorlog en van vree een „lichtend” voorbeeld is geweest en dat getoond heeft hoe een pers, die geheel onafhankelijk is van alle politieke partijen de Nederlandse zaak kan dienen, ja, dienen, zonder bijvoegmerken.

Gelukkig, dat dit blad voor de goede zeden en persmanieren waakt en er ook nog wel in slaagt verslagen te publiceren van besloten vergaderingen, welke voor haar redacteurs niet toegankelijk zijn.

RAPPORT

over het passieve vrouwenkiesrecht

Onlangs is aan de secretarissen der kiesverenigingen toegezonden het rapport inzake het vraagstuk van de verkiezbaarheid der vrouw voor de vertegenwoordigende politieke lichamen.

Men kent de geschiedenis.

De Anti-Revolutionaire Partij heeft onder leiding van Dr A. Kuyper steeds gestreefd naar een ruime volksinvloed in deze zin, dat het volk in al zijn rangen en standen bij het staatsbeleid zou worden betrokken. Tevens heeft zij steeds scherp geoponeerd tegen het individualistisch beginsel van het algemeen kiesrecht. Daartegenover werd gepleit voor een organisch kiesrecht. Het ging niet om het individu, het ging om het volk, zoals dat leeft en werkt in vereniging en organisatie. Ook zoals dat volk leeft en werkt in de gezinnen. Vandaar het krachtig optreden voor het gezinshoofden kiesrecht. Wie spreekt over het Passieve vrouwenkiesrecht moet de geschiedenis van het kiesrecht in Nederland — dat zorgkind van de Antirevolutionaire Partij kennen en het daarvan niet losmaken. Ook al is het daar in zekere zin een kwestie op zichzelf.

Met die geschiedenis dient men rekening te houden, want tot 1934 stond in ons program van beginselen dat de Anti Rev. Partij het staatkundig vrouwenkiesrecht vraakt. Dat heeft niet alleen te maken met de verhouding tussen man en vrouw. Dat heeft ook iets te maken met het pleiten voor een organisch kiesrecht.

Het is zaak mede tegen deze historische achtergrond het rapport van de commissie Idenburg en zijn conclusie te beschouwen.

De Commissie Idenburg vatte haar oordeel aldus samen:

„dat God der vrouw in het algemeen een andere taak heeft aangewezen dan haar door de toepassing van het politieke passieve kiesrecht zou worden toegedacht;

dat derhalve de Antirevolutionaire Partij zich heeft te onthouden van het candidaatstellen van vrouwen;

dat op deze regel alleen uitzondering toelaatbaar is, als onder de leiding des Heren het voor de Anti-revolutionaire Partij duidelijk geworden is, dat dit door God is gewild;

dat dit thans niet het geval is”.

De Deputatenvergadering van 14 October 1921 heeft van dit rapport en de daarin vervatte conclusies kennis genomen, maar het heeft een besluit genomen, dat geheel anders luidt en wel:

„dat bij verkiezingen van Staten en

Raden door de bij het Centraal-Comité aangesloten kiesverenigingen geëh vrouwen candidaat behoren te worden gesteld, zolang de Anti-revolutionaire partij niet in haar wettige vergadering van een tegenovergesteld gevoelen blijk geeft”.

Dit besluit is dus niet hetzelfde als de conclusie van het Rapport-Idenburg. Over dit besluit werd advies gevraagd van de Commissie-Donner. Dit advies is nu gepubliceerd. De Commissie-Donner geeft tenslotte aan het Centraal-Comité in overweging aan de Deputatenvergadering voor te stellen, uit te spreken dat de volstreekte uitsluiting van candidaatstelling van een vrouw voor Staten en Raden niet

NU GAAT HET OP EEN BESLISSING AAN!

Ons Centraal Comité heeft zijn belofte gehouden en nu de verkiezingen voorbij zijn, het rapport inzake het Passief Vrouwenkiesrecht vrij gegeven. De kiesverenigingen zullen er nu kennis van kunnen nemen, terwijl in uitzicht is gesteld, dat binnen afzienbare tijd op een speciaal daarvoor bijeen te roepen Centralen Convent het rapport zal worden behandeld.

Nu is dus het woord aan het A.R. volk. Dat zal straks over het passief kiesrecht moeten beslissen. Maar dan verantwoord moeten beslissen. En verantwoord wil zeggen met kennis van zaken.

Niet in de geest van hem, die me pas nog zei: „Ik moet er niets van hebben... die vrouwen willen al maar meer”....

Ook niet in de geest van hen die klakkeloos poneren, dat het passief kiesrecht de vrouw niet mag gegeven worden omdat Paulus zegt, dat de vrouw in de gemeente te zwijgen heeft. Er zijn er honderden, die zo in één zin een zaak veroordelen, waarover ze nog nooit een ernstige gedachte hadden of die ze beoordeelen naar een niet in zijn verband gezien tekstwoord. Zo mag het niet!

Een kwestie waar jarenlang door prominente mensen over gedacht en gestudeerd is, mag zomaar niet onverantwoord door lieden die er zich nog niet eens voor interesseren „afgemaakt” worden.

En er is gevaar dat er kiesverenigingen zijn, waar op deze onverantwoordelijke manier be- en ver-oordeeld zal worden.

Om dit te voorkomen is er maar één middel: lees het rapport!

Vraag het bestuur van Uw kiesver-

langer kan worden gehandhaafd.

In een begeleidend schrijven, dat aan het rapport vooraf gaat, verklaart het Centraal-Comité dat met de strekking van de motivering der commissie instemming kan worden betuigd. Het Centraal-Comité is dan ook van oordeel, dat het besluit van 14 October 1921 niet moet worden gehandhaafd. Het adviseert de kiesverenigingen deze aangelegenheid in ernstige overweging te nemen.

Volledigheidshalve is ter bevordering van een goede beoordeeling van deze zaak ook nog toegevoegd het rapport van de Commissie-Idenburg, zodat een ieder in de gelegenheid is van de argumenten pro en contra kennis te nemen. Uiteindelijk zal de zaak op een Centralen Convent worden behandeld en moet een Deputatenvergadering daarover beslissen.

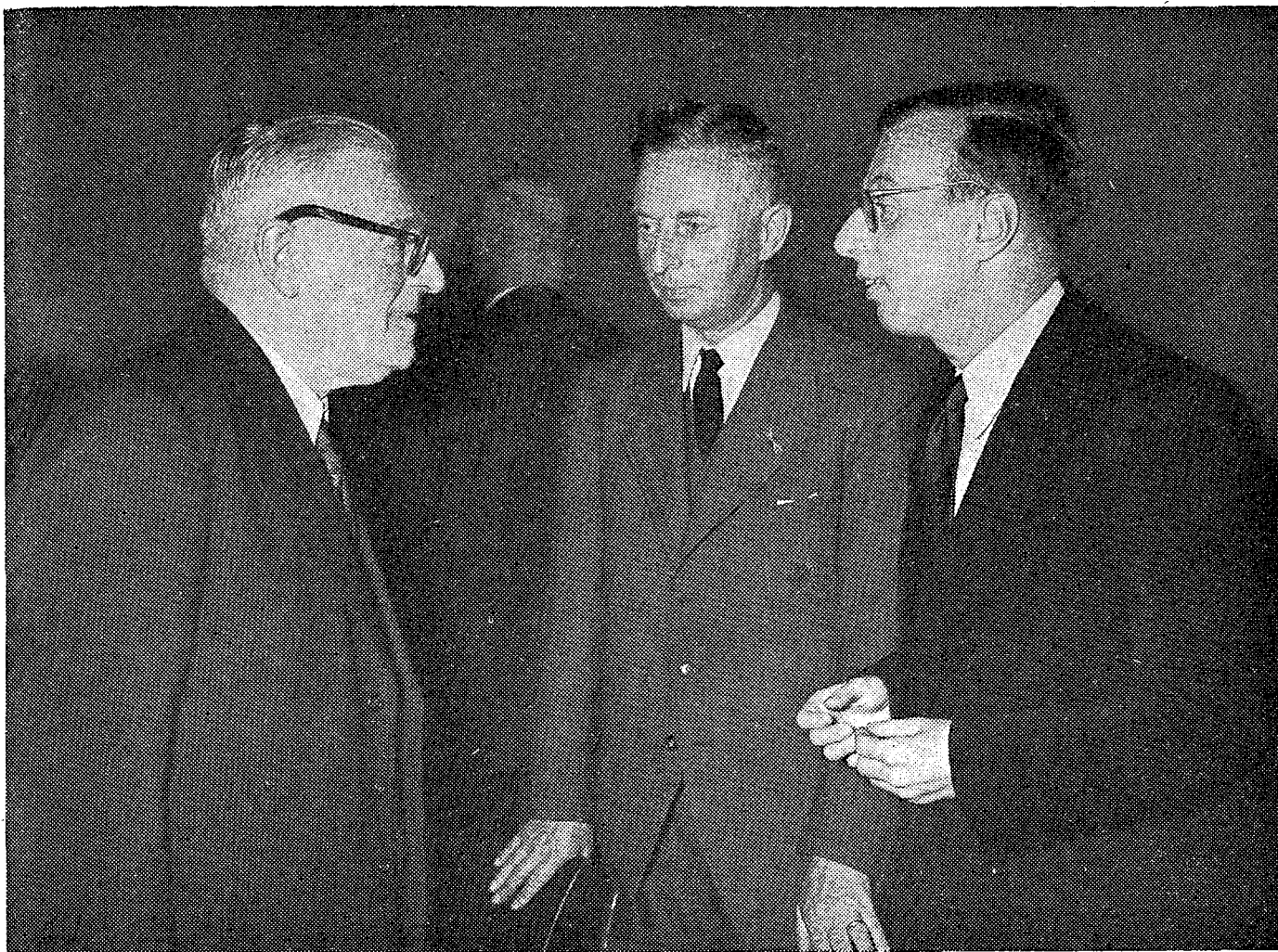
eniging verschillende exemplaren te bestellen en lees het dan!

Dat is toch wel het minste dat bij zoiets belangrijks gevraagd mag worden. De namen, die onder het rapport staan: J. Donner, F. T. Diemer-Lindeboom, A. Luteyn, G. H. J. van der Molen, N. Okma, N. H. Ridderbos bewijzen toch wel dat het de moeite waard is!

Wie dan het rapport aandachtig leest, zal zien, hoe ik zou haast zeggen „angstig” dicht de opstellers zich bij Gods Woord gehouden hebben, bang om toch maar één stap te doen, die tegen Gods bedoeling in zou gaan. De positie van de vrouw wordt zo absoluut bijbels bezien.

Herhaaldelijk wordt gewezen op het aanvullend werk van de vrouw — op het complementair karakter van haar bestaan — op de prioriteit van de man — wordt gewaarschuwd tegen emancipatie-zucht.

Letterlijk staat er, dat we niet kunnen ontkomen aan de conclusie, dat het openbaar optreden der vrouw in het algemeen als iets bijzonders is te beschouwen. Maar aan dit „bijzondere” raden de samenstellers dan ook aan vrij baan te geven. Er is in het rapport geen sprake van een stimulans voor de vrouw om nu maar en masse in de politiek te gaan. Het Passief Kiesrecht zal van al de duizenden A.R. vrouwen maar een heel enkele in de vertegenwoordigende lichamen kunnen brengen. Het zal een hoge uitzondering blijven, als een vrouw daar een plaats krijgt. Dat zien we immers bij de partijen, die het Passief Vrouwenkiesrecht al kennen. Slechts enkele vrouwen hebben een plaats in Kamer, Staten of Raden en die er zijn,

Na het debat hebben de beide Anti-revolutionaire ministers Mr J. Algera en Prof. Dr J. Zijlstra nog een onderonsje met Dr J. Schouten.

doen daar meestal prachtig aanvullend echt vrouwelijk werk. Zo komt het heel voorzichtig gestelde rapport na ernstige, bijbels verantwoorde overwegingen tot de conclusie „tot handhaving van de volstrekte uitsluiting (van de vrouw) niet te mogen raden”. Het zullen straks voornamelijk mannen zijn, die hieromtrent de beslissing moeten nemen — maar laten wij, vrouwen, er nu toch „bij zijn”. Het gaat om ons! Laten we daarom de besprekingen op de kiesvereniging meemaken — laten we rustig thuis het rapport doorlezen en overdenken — het is voor elke meelevende A.R. vrouw zeer interessant en zeer de moeite waard. En wie de achtergrond van deze kwestie en de ontwikkeling ervan in onze partij nu eens goed zien wil, kan niet beter doen dan het prachtige boekje van Mevrouw Dr F. T. Diemer-Lindeboom: Man en vrouw in het volle leven, bestellen. Uitg. Drukkerij Libertas N.V., Utrecht. Zij zal dan iets hebben om over te denken en er met man en vriendinnen over te praten. Zo kan er dan straks een verantwoorde beslissing genomen worden.

L. A. L. Br.

DE JONGEREN EN DE POLITIEK

Geen jubilerende kiesverenigingsbestuurders

H. D. W. BOVEN

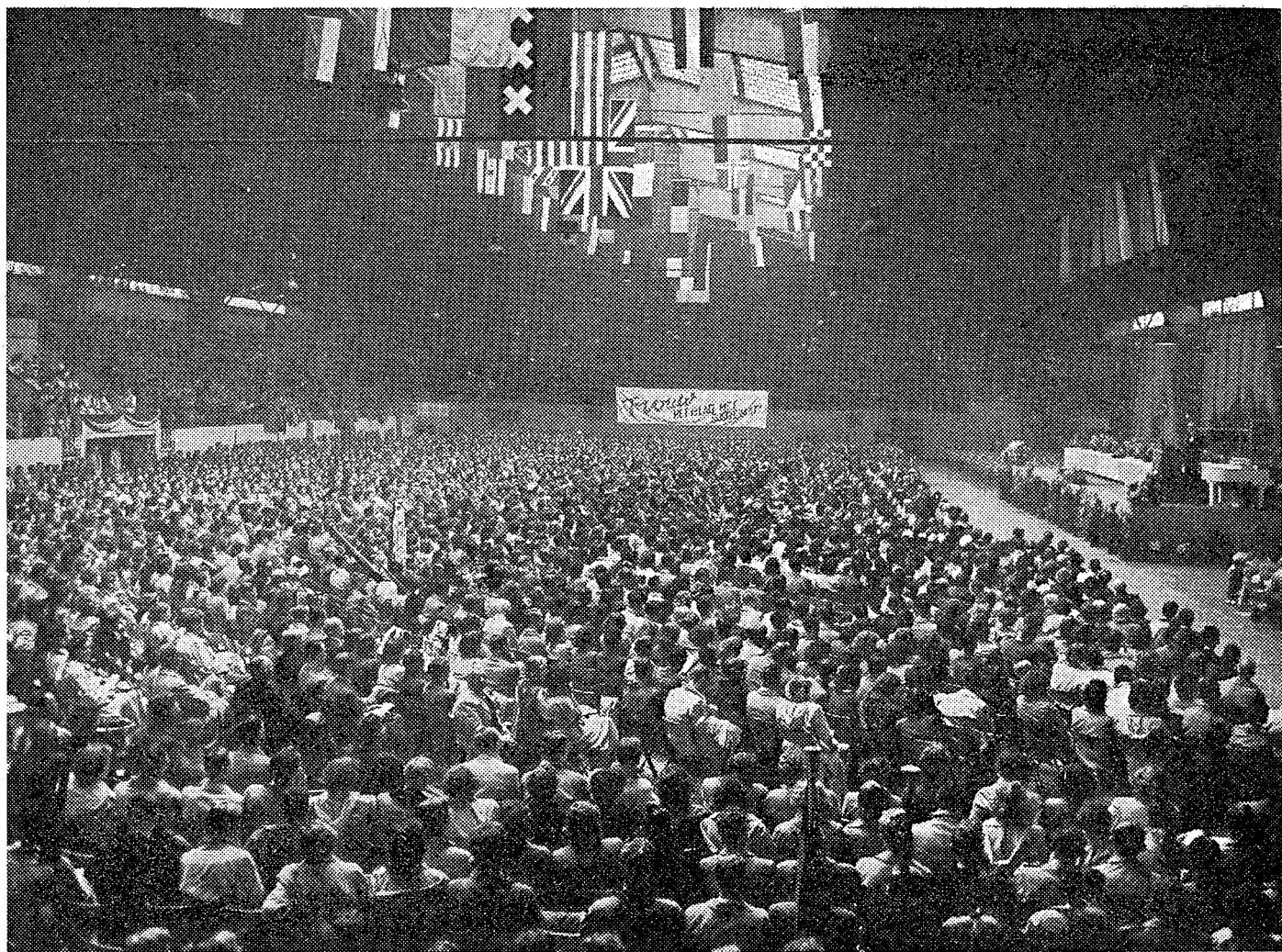
Op het op 24 September j.l. gehouden Centralen Convent heeft Dr J. Schouten er bij de aanwezige honderden bestuursleden van anti-revolutionaire kiesverenigingen en staten- en kamerkieskringcentrales met klem op aangedrongen ook jongeren op verantwoordelijke posten in de partij-organisatie te brengen. Z.i. verdient het in het algemeen voor bestuursleden van kiesverenigingen geen aanbeveling te streven naar het zilveren jubileum als zodanig.

De aanwezige leden van het bestuur der Nationale Organisatie van Anti-revolutionaire Jongeren Studieclubs hebben in 't bijzonder deze woorden van de

heer Schouten met voldoening aangehoord. Want zij weten wel, dat de heer Schouten er de man niet naar is een advies te geven, dat in de praktijk niet kan worden opgevolgd.

Dat de heer Schouten dit advies in deze vergadering, die met het oog op de toekomstige arbeid der partij-organen belangrijk was, bewijst, dat hij van oordeel is, dat er een generatie jongeren is, die in staat mag worden geacht de taak der oudere generatie geleidelijk aan te gaan overnemen.

En daar het met name de Nationale Organisatie van Anti-revolutionaire Jongeren Studieclubs en de bij haar aangesloten verbanden en clubs zijn geweest, die zich met de scholing der jongeren hebben bezig gehouden, beschouwen wij het vermelde advies van de heer Schouten tevens een indirecte erkenning van het werk dezer organisatie. Daarom zijn wij zeer dankbaar voor deze woorden van onze partijvoorzitter.

De verkiezingstoogdag van de A.R.J.O.S. slaagde zeer goed. De Houtrushallen in den Haag waren vol.

DE ALGEMENE VERGADERING

E. van Ruller

De Arjos bestaat dit najaar 6 jaar. Al die jaren heeft zij gestaan onder voorzitterschap van de heer E. van Ruller, die haar met veel enthousiasme, moed, bekwaamheid en verve heeft geleid. Met name hij mag dankbaar zijn voor de boven weergegeven woorden van de heer Schouten, want voor een belangrijk deel betekenden deze woorden dus een erkenning van zijn onvermoeide arbeid in de jongerensector der partij.

Er is thans alle aanleiding hier even op te wijzen ook in dit contactnummer, dat practisch in alle anti-revolutionaire gezinnen op tafel komt. Immers de heer Van Ruller gaat de Arjos verlaten.

Ingevolge de Statuten moet de heer Van Ruller dit najaar aftreden; in verband met zijn leeftijd heeft hij gemeend zich niet voor een tweede periode van vijf jaar beschikbaar te moeten stellen.

In de Algemene Vergadering, welke D.V. op Zaterdag 29 November te Utrecht zal worden gehouden, hoopt de heer Van Ruller dus afscheid te nemen. Tevens zal in deze vergadering zijn opvolger worden aangewezen; als candidaten hiervoor heeft het bestuur gesteld de heren Drs G. J. Stapelkamp te Utrecht en Dr A. Veerman te Rijswijk.

Een Algemene Vergadering is natuurlijk in de eerste plaats een vergadering van de afgevaardigden van clubs. Belangstellende jongeren zijn echter ook van harte welkom. Wij dringen er zelfs op aan dat vele jonge Antirevolutionairen acte-de-présence zullen geven bij het afscheid van hem, die zich met zoveel liefde aan het jongerenwerk in de politieke sector heeft gegeven, in de veelbewogen periode in en na de tweede wereldoorlog.

* * *

De politieke scholing der Jongeren

Ook in een ander opzicht belooft de

a.s. Algemene Vergadering belangrijk en interessant te worden. In de middagzitting n.l. hoopt de heer Dr Joh. H. Scheurer — den leden van de vooroorlogse Arja welbekend — een causerie te houden over het onderwerp: „De politieke scholing der jongeren in de Westerse democratieën”. Ten behoeve van deze causerie is aan vrijwel alle politieke partijen in de belangrijkste landen van de Westerse wereld een uitvoerige vragenlijst voorgelegd. Helaas is nog lang niet van alle aangeschreven partijen het antwoord binnen, maar wel is 't zo, dat het reeds binnengekomen materiaal belangwekkende gegevens bevat. Ongetwijfeld zal de causerie van de heer Scheurer dus interessant zijn. Wij hopen dat ze ook leerrijk zal zijn voor hen, die zich uit hoofde van hun functie in onze mooie organisatie voortdurend moeten bezig houden met organisatievorm en werkmethode der Arjos.

H. D. W. BOVEN.

Herziening van het PROGRAM VAN BEGINSELEN

De Commissie inzake de herziening van de eerste 5 artikelen van ons Program van Beginselen, is onder leiding van Dr J. Donner met haar arbeid gereed gekomen. Hieronder volgen de nieuwe artikelen zoals zij door de Commissie zijn geredigeerd en daaronder, cursief gedrukt, de tegenwoordige redactie. Aan het slot vermelden wij de redactie, zoals Prof. Dr J. P. A. Mekkes deze voorstelt. Voor het overige wordt medegedeeld, dat exemplaren van het rapport verkrijgbaar zijn bij het bureau van het Centraal-Comité. De prijs is f 0.50.

Préambule

De Anti-revolutionaire of Christelijk-historische richting,

belijdende, dat Jezus Christus is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde en dat Overheid en volk zijn geroepen, in erkenning van en onderwerping aan die macht, Gods geboden voor het leven in de staat te betrachten,

haar staatkundig streven richtende op de vervulling door Overheid en volk van die roeping,

aanvaardt dienvolgens als Program van beginselen:

(Aanhef programs van actie 1948 en 1952:

Zij gaat daarbij uit:

1e. *Van de belijdenis, dat Christus Koning is over wereld en mensenleven, en dat Overheid en volk beide*

geroepen zijn tot gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren;

2e. *Van het geloof, dat in de erkenning van Gods geboden als richtsnoer voor het staatsleven de enige mogelijkheid ligt voor het behoud en de zegenrijke werking van gezag en vrijheid, van rechts- en levensorde;*

3e. *Van de overtuiging, dat alleen op grond van die belijdenis en dat geloof krachtig weerstand kan worden geboden aan willekeur en wanorde, aan terreur en tyrannie.)*

Artikel I

De Anti-revolutionaire of Christelijk-historische richting vertegenwoordigt, voor zoveel ons land aangaat, de grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving; en wenst mitsdien onder ons volk, met inachtneming van de omstandigheden van de tijd, de strijd te voeren voor het behoud en de versterking van het beslag van Gods Woord op het openbare leven.

Artikel I

De Anti-revolutionaire, of Christelijk-Historische richting vertegenwoordigt, voor zooveel ons land aangaat, den grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving; en wenscht dit, overeenkomstig den gewijzigden volkstoestand, in een vorm, die aan de behoeften van onzen tijd voldoet, te ontwikkelen.

Na de massale bijeenkomst in de Houtrust-hallen gingen de duizenden in eendeloze optocht naar het Lange Voorhout waar zij door Dr Schouten werden toegesproken.

Aan het initiatief en het enthousiasme van de voorzitter van de Arjos, E. van Ruller, was het voor een groot deel te danken, dat deze verkiezingstoogdag zo uitnemend slaagde. Hier was hij in zijn element en in zijn kracht.

Artikel II

Met verwerping van elk beroep op de volkswil als bron van staatsgezag, erkent zij als zodanig uitsluitend de volstreekte souvereiniteit Gods. Op zichzelf geen enkele staatsvorm de enig bruikbare keurende, aanvaardt zij, dankbaar voor de zegen, die God ons in het Oranjehuis gaf, het aan de grondwet gebonden koningschap der Oranjes, gelijk zich dit te onzent geleidelijk uit de Republiek der 16e eeuw heeft ontwikkeld, als de voor Nederland meest geschikte regeringsvorm.

Artikel II

Noch in den volkswil, noch in de wet, maar alleen in God vindt zij de bron van het soevereine gezag, en verwierpt mitsdien eenerzijds het beginsel van volkssouvereiniteit; terwijl zij anderzijds de souvereiniteit van Oranje eert, als onder de leiding Gods in onze geschiedenis geworteld; door de mannen van 1813 in den Nederlandschen Staat tot ontwikkeling gebracht; en door de grondwet als zodanig bevestigd.

Artikel VI

Op zichzelf geen enkelen staatsvorm den eenig bruikbaren keurende, erkent zij het aan de grondwet gebonden koningschap, gelijk zich dit ten onzent geleidelijk uit de Republiek der 16e eeuw heeft ontwikkeld, als den voor ons meest geschikten regeringsvorm.

Artikel III

Zij belijdt, dat de ordinantiën Gods voor het staatsleven, hoezeer de rechtstreekse bekendmaking van Godswege aan Israël alsook de uitspraken der kerk van betekenis zijn voor het kennen daarvan door Overheid en volk, toch door deze uiteindelijk op eigen verantwoordelijkheid bij het licht van Gods Woord moeten worden verstaan.

Artikel III

Ook op staatkundig terrein belijdt zij de eeuwige beginselen, die ons in Gods Woord geopenbaard zijn; zóó evenwel, dat het Staatsgezag ten onzent noch rechtstreeks, gelijk in Israël, noch door de uitspraak van eenige Kerk, maar in de consciëntie beide van Overheid en onderdaan aan de ordinantiën Gods gebonden zij.

Artikel IV

De totalitaire staat volstrekt verwerpende, houdt zij de Overheid, als dienaarsses Gods geroepen tot handhaving der gerechtigheid, bij voortduring voor, dat zij zich steeds nauwgezet rekenschap heeft te geven van de grenzen, haar zowel in de beperktheid van haar bevoegdheid als in de eigen roeping en verantwoordelijkheid van personen en levensverbanden gesteld.

Artikel V

Als dienaarsses Gods, bij Wiens gratie zij regeert, heeft de Overheid

- a. Gods Naam te erkennen in haar openbare optreden,
- b. zorg te dragen, dat het Woord Gods zijn vrije loop hebbe onder ons volk.
- c. alle kerken en alle burgers, welke ook hun belij-

denis aangaande de eeuwige dingen zij, te behandelen op voet van gelijkheid,

- d. zichzelf, als daartoe in volstreekte zin onbevoegd, te onthouden van elk rechtstreekse bemoeiing met de godsdienstige ontwikkeling der natie,
- e. zich te onthouden van hetgeen rechtstreeks of middellijk zou leiden tot steun aan wat ingaat tegen de openbare orde en de goede zeden,
- f. de Zondag in haar eigen diensten als rustdag te eerbiedigen, en zodanige eerbiediging alom binnen de grenzen van haar bevoegdheid te bevorderen.
- g. het recht de eed te vragen, waar dat nodig is om waarheid en trouw te bevestigen,
- h. in bijzondere tijden het volk op te roepen in een dank- en bededag den Naam des Heren aan te roepen.
- i. en voorts in het algemeen zoveel als binnen haar bevoegdheid ligt te bevorderen, dat het volk leeft naar de eis van Gods Wet.

Artikel IV

De Overheid, zoo leert ze, is als dienaarsses Gods gehouden tot verheerlijking van Gods Naam en behoort diensvolgens

a. uit bestuur en wetgeving alles te verwijderen wat den vrijen invloed van het Evangelie op ons volksleven belemmert;

b. alle kerken of godsdienstige vereenigingen en voorts alle burgers, onverschillig welke hun belijdenis aangaande de eeuwige dingen zij, te behandelen op voet van gelijkheid;

c. zich te onthouden van maatregelen, die ertoe kunnen leiden, dat steun worde verleend aan wat zich opzettelijk kant tegen de openbare orde en de goede zeden;

d. zichzelf, als daartoe in volstrekten zin onbevoegd, te onthouden van elk rechtstreeksche bemoeiing met de godsdienstige ontwikkeling der natie; en

e. in de consciëntie, voor zoover die het vermoeden van achtbaarheid niet mist en haar uitspraak geen afbraak doet aan de vervulling van de noodzakelijke Overheids-taak, een grens te erkennen voor haar macht.

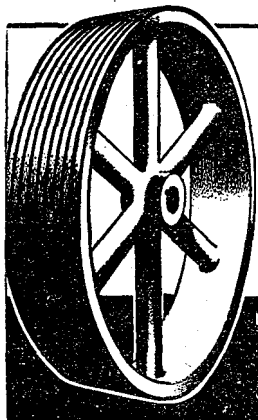
Artikel V

Zij belijdt, dat de Overheid regeert bij de gratie Gods, en, hieraan hare regeeringsmacht ontleenende, het recht heeft, den eed te vragen, en, ter vrijlating van den dag des Heeren, en alzoo mede in 's volks belang, zelve zoo-veel doenlijk in al haar vertakkingen op dien dag behoort te rusten, de Zondagswet in gelijke richting behoort te herzien, en zoo bijzonderlijk in haar arbeidswetgeving als in haar concessiën geheelen of gedeeltelijken stilstand van zaken voor dien dag heeft te bedingen.

Artikel V

„Zij erkent, dat God aan de Overheid het zwaard in handen heeft gegeven tot bediening der openbare gerechtigheid om Zijntwil zowel in de behartiging van het algemeen volkswelzijn als ter bescherming van de burgerlijke vrijheid. Bij de afweging der hiermede gemoeide belangen zal in elk voorkomend geval de Overheid zich nauwgezet rekenschap hebben te geven van de blijvende grenzen, haar in eigen roeping en verantwoordelijkheid van personen en levensverbanden gesteld.”

Redactie van Prof. Dr J. P. A. MEKKES.

V-SNAARSIJVEN

tot 2 meter diameter

**SMEEDIJZEREN
RIEMSIJVEN**

tot 4.25 meter diameter
voor elk aantal P.K.'s en
omwentelingen

LOOP- EN
TRANSPORTWIELEN

N.V. VAN DRIEL'S MACHINEFABRIEK

DE IJSEL

W. E. PENNING - KAMPEN - TEL. 92

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa. J. TEN KATE

VLAARDINGEN - TELEF. 2514

Vraagt offerte

LITHO ZAA NLANDIA

Offsetdruk
Steendruk
Cartonnage

*

ZAANDIJK
Telefoon 81321 (K 2980)

INNEMEE & ZN. N.V.

BEGRAFFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG
Tel. 115940

HAARLEM
Tel. 10441

DELFT
Tel. 1642

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

KOOG a/d ZAA N
TEL. 4947 (K. 2980)

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijsvetten, Spijsolie
Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. &

Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

SLUMP'S VEEVOEDERBEDRIJF

LEEWARDEN

ROTTERDAM

ZWOLLE

Granen

Veevoerders

Ruwvoerders

Hooi, Stro en Kunstmest

„KLEIN DUBBELZES”

CHRIST. INTERNAAT VOOR MEISJES te Bilthoven,

met indiv. en gewoon Mulo en Lager Ond., ook Huish.
en andere opl. Tijd. opn., ged. verlof mog. Prettig te-
huis, gezinsverband, mooie omgeving.

Inl. Mej. M. C. Lengkeek, Beethovenlaan 10, Tel. 2985

Sloopschepen

Voor Uw sloopschepen is het adres

FA. WED. C. D. HEUVELMAN

TELEFOON 369

KRIMPEN a. d. IJSEL

Modderkolk en Dijs

Opggericht 1898

MEUBELFABRIEK WADDINXVEEN

N.V. Groninger Confectiebedrijf Union

FABRIEK VAN HERENKLEDING

KAMGAREN COSTUUMS

SPORTCOSTUUMS

SPORTCOLBERTS

Oosterhamrikkade 88 - Groningen - Telefoon 20088
Opggericht 1928. Directeuren: H. J. Vegter, A. H. Vegter

Vereeniging tot Christelijke Verzorging

van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neuro-
logische Kliniek, Valerius-
plein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.

Ockenburgh-Kliniek, Loos-
duinen, 3e klasse.

Sanatorium „De Hoge
Riet” te Ermelo, 1e, 2e
en 3e klasse.

Kliniek „Neder-Veluwe” te
Wolfheze, 3e klasse.

Noorder-Sanatorium te
Zuidlaren, 3e klasse.

Sanatorium-afdeling te Ben-
nebroek, 3e klasse tussen-
afd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e,
2e en 3e klasse.

„Bloemendaal” te Loos-
duinen, 3e klasse.

„Dennenoord” te Zuidlaren,
3e klasse.

„Wolfheze” te Wolfheze, 3e
klasse.

„Vogelenzang” te Benne-
broek, 3e klasse.

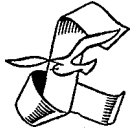
Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

G. ABLAS - WADDINXVEEN

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk,
Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.

Filiaal: ROTTERDAM - Zwaanshals 119-125

LIBERTAS UTRECHT

Voor

Kwaliteitsdrukwerk

Libertas Utrecht

Drift 13 Telef. 11811

VOOR

- * KANTOORMEUBELN
- * KANTOORMACHINES
- * BOEKHOUDSYSTEMEN
- * KANTOOR-BENODIGDHEDEN
- * TEKENMATERIAAL
- * LICHTDRUKKEN
- * STENCILWERK
- * DRUKWERK
- * ONDERHOUD EN VERHUUR VAN KANTOORMACHINES

ZAANDAM

Westzijde 53

Tel. (K 2980) 2246-4077

AANNEMERS EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

WERKENDAM
TELEFOON 23

* Grond- en Waterbouw-
kundige werken

* Handel in Rijsmaterialen en Riet

T. Spaan Zakken

JUTE - KATOEN NIEUW - GEBRUIKT

Brede Hilledijk 64 -ROTTERDAM-Zuid

TELEFOON 79910 (2 lijnen) Sinds 1840

Weest bewust Protestant

Geeft en vraagt
als geschenk een
Hugenotenkruis.
Herkenningsteken
van
Reformatorisch
Christendom

Maar een van
Adm. Kerkewerk
Kerkrade, Want
dan steunt ge
Prot. Opbouw-
werk in
Limburg

Een hanger

in zilver kost f	5.75
in verzilverd f	2.75
in goud f	50.—
in verguld f	8.75

Een broche

in zilver kost f	6.25
in verzilverd f	3.25
in goud f	51.—
in verguld f	9.25

Grootte 2 x afbeelding.

Verkrijgbaar bij medewerkers (kunnen zich legitimeren) of via giro 551876 t.n.v. Adm. Kerkewerk Kerkrade of postwissel of aanget. aan Ds H. van Vliet, Herv. Pastorie Kerkrade, Tel. 2126. Evt. rembours.

Vraagt gratis folder. Meldt U als medewerker.

Man en Vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw”, waarvan de gevolgen nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets verontrustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christenvrouwen, doch ook naar de Christenmannen.

Prijs f 1,90

Drukkerij LIBERTAS, Drift 13, Utrecht

FELIX

het

volmaakte voer

voor hond en kat

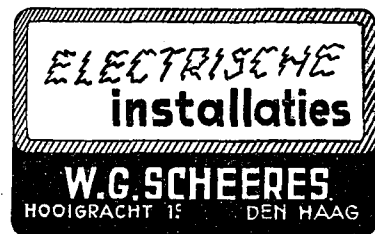

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT

Tel. 136

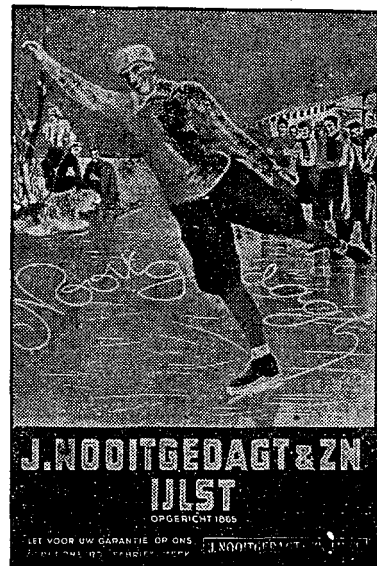

Enkele van de vele

BROCHURES

die verkrijgbaar zijn bij het
Bureau Centraal Comité

57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	..	0.50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	..	0.50
59. Het Program van Actie 1952	..	0.25
60. Calvijn en de Staatkunde, Dr D. Nauta	..	1.20
61. De Reformatie en de Staatkunde, Dr D. J. de Groot	..	1.40
62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	..	0.60
63. De eerste vijf artikelen in het Beginselprogramma (rapport)	..	0.50

J. NOOITGEDAGT & ZN
IJLST

OPGERICHT 1865

LET VOOR UW GARANTIE OP ONS

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

In dit nummer:

Dr J. SCHOUTEN	Prof. Dr G. C. van Niftrik en onze partij
Dr J. SCHOUTEN	Rondom de Kabinetsformatie
—	De partij in actie
—	Onze beide ministers
Dr J. VAN BAAL	Nieuw-Guinea: Een taak en een belang
E. VAN RULLER	Eenheid en levensbeschouwing
J. SCHIPPER	Ouderdomsverzekering: volksvoorziening?
R. GOSKER	H. J. W. A. Meijerink
Mr A. J. VAN TRIGT	De jonge vrouw en de politiek
T. CNOSSEN	De 4e November
H. ALGRA	De stille getrouwen
A. R. DE KWAADSTENIET	Uit krant en periodiek
H. ALGRA	Langzaamheid
J. SCHIPPER	Beschamende cijfers
H. ALGRA	Wereldgelijkvormig
J. SCHIPPER	Doorbreking in „Doorbraak”

Op eigen wieken:

—	Uit de Organisatie
P. STAFLEU	Studie-conferentie in „De Pietersberg”
E. VAN RULLER	De kandidaten voor Voorzitter
C. DUKER	Bavinck over sociale en politieke scholing
H. DE JONGSTE	Bezoek aan Keulen
—	Duitsland en de West-Europese Federatie

**OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS**

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnairs in Effecten
KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.
Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214
Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640
Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

Fa J. C. DERKSEN ARNHEM

AMSTERD'WEG

TELEF. 20310—21227.

Meubeltransport over land en Zee

Bergplaats voor inboedels

EMIGRATIE !!!

Wij zoeken in elke plaats van Nederland waar
nog geen Agentschap gevestigd is,
een solied en actief persoon

Men vrage onze
aannemelijke
voorwaarden
voor de verkoop van onze Zaden
aan Tuinders, Landbouwers en Par-
ticulieren. — W. DE ZEEUW J.Gz.

BARENDRECHT — Zaadteelt en Selectiebedrijf

FA. FERNHOUT

Handel in

WEGEN- EN WATERBOUW-MATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING

ZWOLLE

tel. 3477 b.g.g. 5358

EMMELOORD

tel. 144 b.g.g. 130

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS

WERKENDAM — TELEF. 14

N.V. STICHTSE BOAZ BANK

GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

INGWERSEN & Co. - Amsterdam

KEIZERSGRACHT 382 - Telefoon 32121

Effecten — Coupons en Administratiën

Alle Assurantie zaken

Levensverzekeringen en Lijfrenten

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

N.V. VERHEUL

CAROSSERIEFABRIEKEN

WADDINXVEEN

Medicinale **S**ALVITINE

MAAKT U FIT

Vult die Voedingsstoffen aan,
waaraan U juist gebrek hebt.

WIJ GARANDEREN RESULTAAT

Verkrijgbaar bij drogisten en bij

N.V. BOGENA - SCHIEDAM

Sloopschepen

Voor Uw sloopschepen is het adres

FA. WED. C. D. HEUVELMAN

TELEFOON 369

KRIMPEN a. d. IJSSEL

SCHOOLMEUBELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman,
Mr Dr E. P. Verkerk, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij.

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

Verschijnt 15 maal
per jaar

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

Prof. Dr G. C. van Niftrik

EN ONZE PARTIJ

Dr J. SCHOUTEN

In de „kroniek” van het tijdschrift „Kerk en Theologie”, Juli 1952, heeft Prof. Van Niftrik een beschouwing gewijd aan de verkiezingen. Daaruit blijkt opnieuw duidelijk, dat hij, zacht uitgedrukt, verre van sympathiek staat tegenover onze partij. Z.i. hebben de ontevreden over de in de laatste jaren gevolgde politiek zich tot de V.V.D. of tot Welter gewend, en niet tot de A.R., waarop hij letterlijk laat volgen: „Het schijnt, dat de steriliteit van de „beginselvaste” politiek der A.R.P., die niet verder kwam dan een permanent neen-zeggen en een in onschuld de handen wassen, tot de vlottende peripherie van deze partij is doorgedrongen”. In verband met hetgeen, waarom het naar zijn mening voor de C.H.U. gaat, schrijft hij voorts: „Tegenover het drijven van sommigen om de verschillen tussen C.H. en A.R. zoveel mogelijk uit te wissen en de C.H. te brengen tot dezelfde steriele politiek van neen-zeggen, streeft de C.H.U. ernaar een constructieve bijdrage te leveren tot de opbouw van ons volksleven.” Dit getuigt zeker niet van waardering voor onze partij.

Onze lezers herinneren zich, dat de algemene vergadering van de C.H.U. in 1946 een besluit heeft genomen, waarvan de strekking is: dat het met het oog op de staatkundige ontwikkeling hier te lande wenselijk is dat het dagelijks bestuur van de C.H.U. en het moderamen van de A.R.P. onderling contact bewaren. Zij herinneren zich echter ook, dat er, tot ons leedwezen, van dit contact niets is gekomen, laat staan van het bewaren daarvan, omdat de leiding van de C.H.U. niet bereid is gebleken haar medewerking te verlenen voor het leggen van zulk een contact. De redenen, welke haar tot deze houding hebben

geleid, zijn tot heden in generlei vorm medegedeeld. Moeten wij voor deze toch wel zonderlinge loop van zaken soms een verklaring vinden in het boven weergegeven standpunt van Prof. Van Niftrik, die een belangrijke plaats bekleedt in het hoofdbestuur van de C.H.U.? Zo dit het geval mocht zijn, dan zouden wij gaarne, in het bijzonder van Prof. Van Niftrik, vernemen, dat en waarom dit „neen-zeggen”, nog wel in strijd met een genomen en tot heden gehandhaafd besluit, moet worden beschouwd als een „constructieve bijdrage” voor „de opbouw van ons volksleven”.

In dit verband willen wij de opmerking niet achterwege laten, dat onze belangstelling tevens nog naar iets anders uitgaat. Prof. Van Niftrik geeft telkens, zowel in zijn spreken als in zijn schrijven, blijk van zijn grote waardering voor beginselen en geestelijke stromingen, waartegen hij ernstige, om niet te zeggen onoverkomelijke, bezwaren heeft. Hoe komt het toch, dat er van waardering weinig of niets blijkt, wanneer hij over de A.R.P. spreekt of schrijft? Hij erkent de waarde en de betekenis van het Calvinisme, ook voor het volksleven; zijn onderhavige „kroniek” getuigt er van. Hij is, wij menen dit te mogen zeggen op grond van uitlatingen zijnerzijds, bezorgd over de ontwikkeling, welke het leven in ons land en in Europa neemt. Hij is daarom te meer van oordeel, dat de grootste mogelijke samenwerking tussen de positieve protestantse richtingen noodzakelijk moet worden genoemd. Maar als hij zich over de A.R.P. uitlaat, merken wij van dit alles, strikt genomen, niets. Wij begrijpen dit niet. Ten aanzien

DE KABINETSFORMATIE

van hen, die aan zijn ene zijde staan, gaat hij in zijn waardering zo ver als het voor hem slechts even mogelijk is. Tegenover degenen, die zich aan zijn andere zijde bevinden, keert hij zich radicaal en met een grote felheid. Daarin ligt voor ons iets, dat wij niet verstaan. Men kan, terecht, zeggen, dat voorheen hetzelfde verschijnsel in de strijd tussen „ethischen” en „confessionelen” een rol heeft gespeeld, en dat dit veelal de verhouding, waarin beide richtingen tot elkander stonden, heeft bepaald, maar daarmee is daarvan niet een voor christenen aanvaardbare verklaring gegeven. Prof. Van Niftrik zou velen een dienst bewijzen, als hij daaromtrent eens een uiteenzetting gaf. Zij zou zeker bijdragen tot verheldering van het inzicht in de tegenwoordige verhoudingen, met name in die tussen C.H. en A.R.

Prof. Van Niftrik noemt de politiek van onze partij een steriele. Zij kwam niet verder „dan een permanent neen-zeggen”. Ook op dit punt zou een nadere verklaring en een toetsing aan de werkelijkheid stellig geen overbodige weelde zijn. Onze partij heeft zich zeker niet aan „neen-zeggen” overgegeven. Zij heeft integendeel omtrent tal van belangrijke aangelegenheden een positief geluid laten horen. Haar programma's van actie leggen daarvan getuigenis af. Wel heeft zij steeds het standpunt ingenomen: wij verlenen onze medewerking, mits dit zonder verloochening van ons beginsel kan geschieden, maar dat is een maatstaf, welke, naar zijn eigen woorden, ook voor Prof. Van Niftrik geldt. De politieke geschiedenis van 1945 tot heden levert er overvloedig bewijs van, dat onze Kamerleden tal van wettelijke regelingen hebben gesteund, aan diverse voorzieningen hun goedkeuring hebben gehecht, bij verscheidene gelegenheden op gepaste en positieve wijze de aannemelijkheid van het Regeringsbeleid hebben bevorderd, en in de vorm van amendementen constructieve bijdragen hebben geleverd om wetsontwerpen hetzij aanvaardbaar hetzij beter aanvaardbaar te doen worden. Zeker, onze partij heeft „neen” gezegd ten aanzien van het Regeringsbeleid met betrekking tot Indonesië en omtrent enige andere zeer aangelegen punten. Zij heeft dit „neen” positief gemotiveerd. Is zij daarom een partij, welke „permanent” neen-zegt? Zegt de C.H.U., en zeggen de C.H. Kamerleden dan nooit „neen”? Indien het zo ware, zou het niet voor hen pleiten. Maar het is niet zo. De C.H.U. zegt ook ten opzichte van bepaalde zaken „neen”. Tal van C.H. hebben, ook tijdens de verkiezingscampagne, een „neen” laten horen omtrent bepaalde politieke aangelegenheden, en zij behoorden lang niet allen tot „de groep rondom Prof. Dr C. Gerretson”. Men kan ten aanzien van het beleid op een bepaald punt of enkele punten verschillen van inzicht, zodat de een „neen” en de ander „ja” zegt, maar dit rechtvaardigt niet een tegenstelling als die, welke Prof. Van Niftrik heeft gemaakt tussen de politiek van de C.H.U. en de politiek van de A.R.P. Met absolutistische en boude beweringen kan niet worden volstaan. Zij behoeven in ieder geval bewijs aan de hand van de daden en de feiten.

Wij hopen, dat Prof. Van Niftrik tot het leveren van dit bewijs zal overgaan. Nog veel meer hopen wij, dat hij na nadere overweging in zijn recensie van onze partij ingrijpende wijzigingen zal aanbrengen, omdat dit bevorderlijk zou zijn aan „de opbouw van ons volksleven”.

Uit enige brieven is ons gebleken, dat sommige van onze geestverwanten de mening zijn toegedaan, dat de partij moet worden geraadpleegd alvorens in enigerlei vorm tot medewerking aan een kabinetsformatie wordt besloten. Ook uit een enkele opmerking, welke is gemaakt in het onlangs gehouden Centralen Convent, zou hetzelfde kunnen worden afgeleid.

Die mening is, ronduit gezegd, onjuist. In het consult over een kabinetsformatie behoort een politieke partij niet te worden betrokken. Zij is op dit gebied onbevoegd. Aan haar is de taak het volk te bewerken en een zo groot mogelijk getal dragers van het door haar beleden beginsel in de volksvertegenwoordiging te brengen, maar aan haar mag geen taak worden toegekend met betrekking tot de vorming van een Kabinet. Deze komt aan anderen toe. Als een politieke partij een besluit nam, waaruit volgde dat haar leden, die zich moeten uitspreken over de al of niet deelneming aan de formatie van een Kabinet, zich vóór daartoe over te gaan, zouden moeten verstaan met een of andere partijinstantie, zou dit alleen afkeuring verdienen. Zulk een geval heeft zich eens voorgedaan. Toen in 1913 Dr Bos, aan wie de toenmalige Koningin de vorming van een Kabinet had opgedragen, de medewerking van Mr Troelstra vroeg, moest deze op grond van een besluit van de S.D.A.P. antwoorden: daarover moet door de partij worden beslist. Deze is toen bijeen gekomen en heeft besloten, dat geen medewerking zou worden verleend. Mr Troelstra en de andere sociaal-democratische Kamerleden waren aan deze beslissing gebonden, hoe zij zelf ook over de zaak dachten. Deze gedragslijn is destijds, buiten de S.D.A.P., allereerst afgekeurd. Volkomen terecht. De verantwoordelijkheid, welke op de schouders van de daarvoor in aanmerking komende politieke personen behoort te rusten, werd afgewenteld op de partij, welke zulk een verantwoordelijkheid noch mag noch kan dragen. Men moet hier de grenzen duidelijk trekken. De formatie van een Kabinet is ook voor iedere burger en voor elke politieke partij een gewichtige zaak, maar een juist constitutioneel inzicht verbiedt de politieke partij daarin te betrekken.

Na de verkiezingen vraagt Hare Majesteit de Koningin over de formatie van een Kabinet het advies van hen, die daarvoor naar Haar oordeel in aanmerking komen. Er is te dezen aanzien een soort conventie ontstaan. In de regel wordt ook het advies gevraagd van de voorzitters van de Kamerfracties. Een fractievoorzitter zal met het oog daarop, wanneer hij meent daarvan nog niet voldoende op de hoogte te zijn, zich tijdig vergewissen van het aanvaankelijke gevoel van de leden van zijn fractie. Na de Haar uitgebrachte adviezen te hebben overwogen, geeft de Koningin een al of niet nader omschreven opdracht tot vorming van een Kabinet. Indien de formateur een parlementair Kabinet moet of wil trachten te vormen, zal hij zich ten aanzien van de mogelijkheden oriënteren door besprekingen met fractievoorzitters. Vloeit daaruit voort, dat hij de medewerking van fracties vraagt, dan zullen

de voorzitters daarvan de leden van hun fractie raadplegen, alvorens een meer definitieve opinie aan de formateur mede te delen. Gaat de formateur over tot het aanzoeken van personen voor het Ministersambt, dan zullen de aangezochten, als de verhoudingen goed zijn, zich in verbinding stellen met de voorzitter van de fractie van de partij, waartoe zij behoren, teneinde, alvorens een besluit te nemen, zijn oordeel te vernemen. Slaagt de formateur, dan legt hij zijn plan voor aan de Koningin. Deze beslist. Zij benoemt, onder verantwoordelijkheid van de formateur, de Ministers. Deze zeer eenvoudig gehouden schets van de loop van zaken laat zien, dat wij met onderscheidene verantwoordelijkheden te doen hebben. Die van de formateur, die van de in het Kabinet ingetreden Ministers, die van de fractievoorzitters en die van de fracties. Betreft het de vorming van wat men gewoonlijk noemt een extra-parlementair Kabinet, dan dragen de fractievoorzitters en de fracties daarvoor geen verantwoordelijkheid. Deze verantwoordelijkheden moeten goed uit elkander worden gehouden. Elke daarvan behoort tot haar recht te komen. Het is fout, wanneer dit niet geschiedt, en het is bedenkelijk, wanneer zij geheel of ten dele worden verplaatst, speciaal wanneer zij worden verlegd naar de politieke partij of enig partij-orgaan. Inmenging van de partij in de kabinetsformatie moet contrabande zijn. Als de partij terzake van een kabinetsformatie of van iets anders aan voorlichting door de Kamerclub behoefte heeft, dient deze royaal te worden verschaft, maar de Kamerclub is voor haar beleid geen verantwoording schuldig aan de partij. Zij heeft een eigen zelfstandigheid, welke meebrengt, dat de partij niet het recht heeft haar de marsroute voor te schrijven.

* * *

In het Centralen Convent zijn bedenkingen ingebracht tegen de houding van onze Kamerclub ten opzichte van de kabinetsformatie, en tegen de intrede van de heren Mr Algera en Prof. Zijlstra in het Kabinet, omdat voor samenwerking, naar luid van het program van beginselen onzer partij, een vast omschreven accoord voorwaarde is, en in het onderhavige geval van zulk een accoord geen sprake kan zijn.

De spreker, die deze opmerkingen maakte, doelde blijkbaar op artikel XXIII van ons beginselprogram, waarin staat:

„En ten slotte verklaart zij, dat ze om deze beginselen ingang te doen vinden, de zelfstandigheid van hare partij handhaaft; zich bij geen andere partij laat indeelen; en slechts dan samenwerking met andere partijen aanvaardt, indien die door een vooraf wel omschreven accoord, met ongekreukt behoud van hare onafhankelijkheid, kan worden verkregen.

Op eene Deputatenvergadering, vóór elke algemeene verkiezing te houden, stelt zij het program en accoord voor die verkiezing bij meerderheid van stemmen vast. Alle bij haar aangesloten kiesverenigingen zijn hierna tot de naleving van dit program en van dit accoord gehouden.

Mr J. Algera

Ten onrechte is voor de aan de orde zijnde zaak op dit artikel een beroep gedaan. Klaarblijkelijk ziet het uitsluitend op *samenwerking met een of meer andere partijen bij de stembus*, en heeft het dus geen betrekking op enige vorm van samenwerking in de Kamer, of op medewerking bij de formatie van een Kabinet, in welke zin dan ook. Dit is o.i. bij lezing van het artikel zo helder als de dag. Trouwens, dat het anders zou zijn, is kortweg ondenkbaar, omdat onze partij steeds de bevoegdheid van de politieke partij ten aanzien van de vorming van een Kabinet principieel heeft afgewezen, en, op de grondslag van hun gebondenheid aan het program van beginselen en het program van actie, de zelfstandigheid van de Kamerleden en de Kamerclub heeft geëerbiedigd.

* * *

Er zijn in het Centralen Convent nog andere punten, waaronder zeer belangrijke, besproken. Wij willen daarop gaarne in een volgend artikel nader ingaan.

DE PARTIJ in actie

1. Winterprogramma.

Het is natuurlijk volmaakt overbodig om over dit onderwerp te schrijven. Het spreekt wel van zelf dat alle besturen van onze kiesverenigingen inmiddels reeds hebben vergaderd om het programma voor de komende winteravonden vast te stellen. Zij hebben allemaal in hun plan een aantal van tenminste vijf vergaderingen opgenomen. Afgesproken welke onderwerpen zullen worden behandeld en aan wie zal worden gevraagd deze onderwerpen in te leiden. Maar men kan nooit weten. Het is mogelijk dat hier en daar een bestuur nog niet heeft vergaderd en nog niet een programma voor deze avonden heeft vastgesteld. Nu, alleen voor deze besturen is deze herinnering bestemd. Voor alle anderen is dit niet geschreven.

2. Regionaal Propaganda-Comité Dordrecht.

Op Zaterdag 11 October kwam het Regionale Propaganda-Comité van de Kamer kieskring Dordrecht in vergadering bijeen. De adjunct-secretaris was daarvoor uitgenodigd. Als het enigszins kan geeft hij steeds aan zulk een uitnodiging gevolg, want op dit soort vergaderingen leert hij het meest. De leden van dit Regionale Propaganda-Comité bezoeken nl. alle kiesverenigingen in de Kamer kieskring en dat zijn er voor Dordrecht nog al wat. Voor deze winter heeft men de werkmethode enigszins veranderd. Ditmaal zal men de bestuursvergaderingen der kiesverenigingen meemaken, om met de besturen op openhartige wijze te bespreken de gang van zaken op allerlei gebied. Dat is een goed initiatief! Men moet zich niet vastbijten in een bepaalde methode. Men moet het ook weer eens anders willen doen. En deze methode mag hartelijk worden aanbevolen.

3. Cursussen.

Het Regionale Propaganda Comité heeft ook nog een andere beslissing genomen. Er zullen op een vijftal plaatsen in de Kamer kieskring een tweetal cursusvergaderingen worden belegd. Voor iedere cursusvergadering

worden uitgenodigd een drietal leden van iedere kiesvereniging in dat resort. Dat mogen ook bestuursleden zijn. Dat betekent voor de ruim 100 kiesverenigingen per cursus dus ongeveer 60 deelnemers. Op de eerste cursusvergadering zal worden behandeld het rapport inzake het Passieve Vrouwenkiesrecht en op de tweede cursusvergadering wordt behandeld het rapport inzake de eerste vijf artikelen van ons program van beginselen. Beide onderwerpen zijn actueel. Beide onderwerpen moeten in de Partijorganen worden behandeld. De deelnemers aan de twee cursusvergaderingen worden op deze manier geschoold en kunnen hun eigen kiesverenigingen op weloverwogen wijze van voorlichting dienen. Ook deze methode kunnen wij hartelijk aanbevelen. Zij is niet zo kostbaar als de Friese en, mits goed georganiseerd, is zij praktisch even efficiënt.

4. Lezen!

Waarom die cursussen zo noodzakelijk zijn? Omdat onze mensen niet meer lezen. Ach — men kan het ze eigenlijk niet zo kwalijk nemen. De heer Tilanus leest immers ook niet. Die zegt op een vergadering ook maar voor de vuist weg dat de Antirevolutionaire Partij haar verlies bij de laatste verkiezingen verklaart uit de emigratie. Maar dat neemt toch niet weg, dat van onze mensen mag worden verlangd dat zij wel ernstig kennis zullen nemen van de beide rapporten, die nu zijn gepubliceerd. Het is duidelijk dat er rondom het rapport inzake het passieve vrouwenkiesrecht al weer heel veel misverstanden zijn ontstaan en heel veel wanbegrip hoogtij viert omdat dit rapport niet wordt gelezen. Dat heeft tot gevolg dat iedereen zijn eigen paadje loopt en noch naar links noch naar rechts kijkende, rustig voortgaat. Maar die rapporten moeten worden „gelezen”. De aangevoerde argumenten moeten worden gewogen en getoetst. Men moet altijd bereid zijn eigen mening, hoe vast ook gefundeerd, te corrigeren, wanneer de aangevoerde argumenten daartoe nopen. Wij moeten bereid zijn ons te laten overtuigen wanneer dat nodig is. Circuleren de toegezonden rapporten onder de be-

stuursleden? Of liggen ze onder een hoop ingekomen stukken ergens begraven? In ieder geval worden bij het bureau van het Centraal Comité veel te weinig exemplaren besteld. Maar als nu straks de discussie begint, laat men dan **argumenteren** en bij dat argumenteren er blijk van geven dat men het rapport ernstig heeft gelezen en op zich heeft laten inwerken.

5. Enquête.

Op het Centralen Convent vertelde de Heer van der Lecq dat de kiesvereniging in Zwolle een enquête onder haar leden had georganiseerd en dat daarop verrassend veel reacties waren ingekomen. Uit Coevorden bereikt ons een zelfde bericht. Ook daar is men met een enquête bezig. In Coevorden is het trouwens een levendige boel. Dat is wel gebleken uit het rapport over de gevoerde verkiezingscampagne. Een enquête is een goed idee. Mits men de consequenties aanvaard. Die consequenties zijn dat de resultaten van deze enquête worden doorgesproken. Dat heeft men in Zwolle begrepen en daar hoopt men dat ook op serieuze wijze te doen. Maar bovendien is het nodig, dat daarop een krachtige huisbezoekcampagne volgt.

6. De jeugd in de besturen.

Van Zwijndrecht hoorde ik, dat de voorzitter en de secretaris van de A.R.J.O.S. ambtshalve lid zijn van het bestuur van de kiesvereniging. Dat kan niet overal. Ten eerste omdat er niet overal een A.R.J.O.S. is en ten tweede omdat zich gevallen kunnen voordoen, dat deze methode geen aanbeveling verdient. Dit in het reglement op te nemen gaat daarom mischien wat ver. Maar men moet ook eens wat durven en een besluit van de kiesvereniging is voldoende. De oplossing is daarom zo goed, omdat men dan twee vliegen vangt in één klap. In de eerste plaats wordt de A.R.J.O.S. betrokken in het werk van de kiesvereniging en anderzijds is het bestuur op de hoogte van het werk van de A.R.J.O.S. en zo wast de ene hand de andere. Een goed idee, een kloek besluit; de A.R.J.O.S. er in, het jeugdprobleem er uit!

ONZE BEIDE MINISTERS

„Minister Algera vóór een zelfstandige positie van de waterschappen”, vermeldde vanavond een grote kop in de courant. Op 8 October vierde de Unie van Waterschapsbonden het 25-jarig bestaan van de Unie. Minister Algera hield een korte rede: „De zelfstandigheid en de eigen verantwoordelijkheid van de waterschappen, die wel onder toezicht staan, maar niet ondergeschikt zijn aan de provinciale- en rijksorganen, zijn van groot belang voor onze samenleving. Juist ook, omdat de waterschappen voor een groot deel hun kracht, aan deze autonome positie ontleenen, zal ik deze gaarne zoveel mogelijk respecteren”, aldus verklaarde de bewindsman.

Voor ons Anti-revolutionairen zijn het bekende en ook vertrouwde klanken. Hier spreekt een Anti-revolutionaire Minister. Een man van ons. En dat Mr J. Algera minister geworden is heeft veel Anti-revolutionairen verblijd. Wij hebben het nu niet over het politiek aspect van deze zaak. Het Centralen-Convent heeft geleerd dat daarover niet gelijk wordt gedacht en dat er sommigen zijn, die bedenkingen hebben tegen de Anti-revolutionaire deelname aan het Kabinet. Maar daarover hebben wij het nu niet. Dit punt is reeds elders behandeld. Wij willen nu de beide Anti-revolutionaire ministers introduceren. Iets vertellen over hun persoon en werk. Vele malen zullen wij hun namen tegenkomen in de courant en zeer zeker in de Kamerstukken. Wie zijn zij, Mr J. Algera en Prof. Dr J. Zijlstra.

Minister Algera

Mr J. Algera is nauwelijks een vijftiger. Hij werd 28 Maart 1902 te Wirdum in Friesland geboren. Vader Algera dreef een dorpsbakkerij. Een eenvoudig middenstandsgezin. Veel zorgen, hard werken, sober leven. Maar toch een stamboom. Die is eens uitgezocht tot in de 16e eeuw toe en deze wijst voor Mr Algera en H. Algra — ons Eerste Kamerlid — een gemeenschappelijke stamvader aan.

Van zijn jeugd valt weinig te vermelden. De lagere school wordt doorlopen en daarna volgt de Chr. H.B.S. te Leeuwarden. Alles verloopt eenvoudig en gewoon. Maar toch is er een sterke wil en een stille, taai volharding. Het doel is een administratieve baan met daarnaast de mogelijkheid tot zelfstudie. Dat doel wordt bereikt. Hij begint zijn carrière als tweede klerk op de Provinciale Griffie. Dat was in 1920. Toen rijpte het voornemen om ook de universitaire studie te volgen. Daarvoor moest eerst staatsexamen worden gedaan. Het was dus een lange weg. Maar het lukte en in 1933 werd doctoraal examen Rechten gedaan. Van regelmatig collegelopen was geen sprake geweest. Het was alleen zelfstudie in de avonduren nadat de dagtaak was volbracht. Neen, veel valt er niet te vertellen. Natuurlijk is hij op de jongelingsvereniging geweest en een trouw lid. Ter Griffie heeft hij het gebracht tot adjunct-commies de klas. Hij was toen 31 jaar oud.

Maar één ding staat als een paal boven water. Voor de politiek had hij belangstelling van jongs af aan en als het kon wilde hij in de politiek gaan. Welnu, in Friesland hebben onze mensen hem gaarne geaccepteerd. Reeds in 1935 werd hij lid van de gemeenteraad te Leeuwarden en in 1937 werd hij voor Friesland lid van de Tweede Kamer der Staten Generaal. Rustig werkt hij zich in de zaken in. Hij doet dat nauwkeurig, lettend op het detail en zeer plichtsgetrouw. Hij ontwikkelt zich tot een van onze Kamerleden, die met kennis van zaken spreekt over de onderwerpen, welke hij moet behandelen. De oorlog onder-

Prof. Dr J. Zijlstra

brak ook in zijn leven de normale ontwikkeling. Op 30 Juni 1941 wordt hij met een groot aantal andere Anti-revolutionairen gearresteerd en ruim anderhalf jaar wordt hij gevangen gehouden. Teruggekeerd werkt hij mee in het verzet en na de bevrijding gaat hij direct weer in de politiek. In 1945 wordt hij voorzitter van het Provinciaal Comité van Friesland, waarvan hij sedert 1935 secretaris was, en tevens waarnemend burgemeester van Leeuwarden. Wanneer de Kamer weer bijeen geroepen wordt is Mr Algera daar natuurlijk bij. In de fractie krijgt hij langzamerhand meer invloed. Van een drietal fractiecommissies is hij voorzitter, n.l. van „Binnenlandse Zaken”, waarvan hij in de Kamer de algemene vraagstukken behandelt, van „Volkshuisvesting en Wederopbouw”, waarvan hij de juridische zijde voor zijn rekening neemt en dan „Verkeer en Waterstaat”, dat vrijwel geheel voor zijn rekening komt. In de totstandkoming van de Wet Autovervoer Personen (W.A.P.) en de Wet Autovervoer Goederen (W.A.G.) heeft hij een groot aandeel gehad. Bij de behandeling van beide Wetsontwerpen is gebleken hoe groot de invloed van de Kamer wel zijn kan, want verschillende amendementen werden door hem zo deskundig en met zoveel klem van redenen verdedigd, dat de Kamer in meer-

derheid zich daarmee accoord verklaarde. Samen met de Heer van Maenen (K.V.P.) werd vooral de W.A.P. bij de openbare behandeling ingrijpend gewijzigd en toen de W.A.G., die in 1947 reeds werd ingediend, in 1951 in behandeling kwam, was het oorspronkelijke ontwerp haast niet meer te herkennen en ook daarin heeft de Heer Algera een groot aandeel gehad. Bij Binnenlandse Zaken voerde Algera voortdurend het pleit voor de autonomie in de provinciale- en de gemeentebesturen.

Einde 1947 wordt de Heer Algera tevens benoemd tot lid van de Enquête Commissie en het is langzamerhand wel algemeen bekend hoeveel werk deze commissie inmiddels heeft verzet. En natuurlijk is de Heer Algera ook lid geworden van de Friese commissie uit de Kamer.

Inmiddels was hij in 1946 tevens lid geworden van de Staten van Friesland en werd hij in datzelfde jaar lid van de Gedeputeerde Staten. Vermelden wij nog dat hij tevens lid werd van de Zuiderzeeraad en van de Raad van Waterstaat, dan zijn wij zo ongeveer aan het einde van de lange lijst van door hem beklede functies.

Voor de meeste van deze functies heeft hij thans moeten bedanken, omdat zij onverenigbaar zijn met het ministerschap, waartoe Mr Algera thans werd geroepen. Nu is hij door de Kroon benoemd tot Minister van Verkeer en Waterstaat en staat hij aan het hoofd van een departement, dat sedert lang niet door een Anti-revolutionair werd beheerd. Het is zeker geen onbelangrijk departement, en het is zeker ook niet alleen maar een technisch departement. De aanhef van ons artikel leert dat wel anders. Wij zijn blij, dat Mr Algera thans als dienaar der Kroon ons land en ons volk mag dienen. De taak, die hij te verrichten heeft, is verre van gemakkelijk. In de ministerskamer van Verkeer en Waterstaat, vlak naast het torentje, waar de Minister van Binnenlandse Zaken zetelt, brandt nu tot laat in de avond licht. Veel, heel veel werk wacht op afdoening. Het inwerken in de stukken van het eigen departement vraagt tijd. Het algemeen politiek beleid van het kabinet vraagt eveneens de aandacht. Het is een verantwoordelijke taak, die Mr Algera op zich genomen heeft.

Minister Zijlstra

En nu de Minister van Economische Zaken.

Een geheel andere man. De beide Anti-revolutionaire ministers zijn in veel opzichten elkaars antipoden. Minister Zijlstra is om te beginnen veel jonger. Hij is geboren op 27 Augustus 1918 en nu dus nauwelijks 34 jaar oud. Dat is inderdaad jong voor een zo belangrijk en zwaar departement als Economische Zaken. Maar met jeugdige energie heeft Prof. Zijlstra de verantwoordelijkheid aanvaard. En die jeugdige energie, die uit heel zijn wezen straalt, verwarmt wanneer men met hem spreekt. Natuurlijk zit daar iets in van een experiment. Maar ouderen dan hij zijn mislukt in hun ministeriële loopbaan. Dat heeft met de leeftijd niet veel te maken. En de Anti-revolutionaire jeugd zal er zich in verheugen, dat een jongere, die nog met goed fatsoen lid van de ARJOS zou kunnen zijn, de ministerssteek werd aangeboden en dat hij hem nog accepteerde ook. Onze fractie moge dan wat leeftijd betreft nog steeds de oudste zijn in de kamer, in het kabinet hebben wij althans de jongste minister en daardoor wordt dan een gelukkig evenwicht verkregen.

Veel is er niet te vertellen over de levensloop van de nieuwe bewindsman. De Christelijke Mulo werd doorlopen, gevolgd door de Rijks H.B.S. te Harlingen. Daarna de Nederlands Economische Hogeschool in Rotterdam. In 1948 promoveerde hij op een proefschrift „De omloopsnelheid van het geld”. Nog voor zijn promotie werd hij reeds benoemd tot professor aan de Vrije Universiteit in de econo-

mie en nauwelijks vier jaar later wordt hij reeds tot het ministerambt geroepen.

Een heel andere carrière dus dan van Mr Algera. Alles verloopt vlot en schijnbaar gemakkelijk. Maar met de politiek heeft Prof. Zijlstra tot nog toe nauwelijks bemoeienis gehad. Wat dat aangaat is de tegenstelling met Mr Algera groot, want deze beschikt over een ruime parlementaire ervaring en heeft de gelegenheid gehad als waarnemend burgemeester en als lid van de Gedeputeerde Staten van Friesland zijn regenten-eigenschappen te ontwikkelen. Prof. Zijlstra staat echter voor een geheel nieuwe taak. Was het tot nu toe de wetenschap van de studeerkamer en van de professorale kathedra, nu gaat het om de practijk van de Nederlandse economie in het staatsbeleid.

En dan moet men zeggen: hij durft!

Ook nu spreken wij niet over de politieke kant van deze benoeming. Het gaat er om hoe treden wij als Anti-revolutionairen de nieuwe bewindsman tegemoet? En dan kan het niet anders of dat moet geschieden op de basis van een initieel vertrouwen. Dat mag althans van ons worden verlangd. Prof. Zijlstra is een Anti-revolutionaire man. Natuurlijk met eigen en in sommige opzichten wellicht afwijkende opvattingen. Maar daarin staat hij werkelijk niet alleen in de Anti-revolutionaire geleerden. Dat is nu eenmaal een van de moeilijkheden, waarmee men in het politiek bedrijf altijd te maken heeft. Dat hoort er bij! Zonder dat zou de politiek trouwens ook niet meer interessant zijn.

De jonge Anti-revolutionaire minister van Economische Zaken heeft nog niet kunnen tonen wat hij waard is. Hij heeft er daarom recht op dat wij beginnen met hem ons volle vertrouwen te geven. Dat is wel het minste wat van ons mag worden verlangd.

Thorbecke heeft eens gezegd: Wacht op onze daden!

Dat is altijd zo geïnterpreteerd, dat dit werd gezegd door een man, die zeer zelfbewust zijn taak aanvaardde en het niet nodig vond nadere explicatie te geven tegenover de volksvertegenwoordiging.

Ook Minister Zijlstra zou bij wijze van spreken kunnen zeggen: „Wacht op mijn daden”, maar dan niet in de zelfbewuste zin waarmee Thorbecke dit ietwat hautain aan de Kamer toevoegde, maar in deze zin, dat hij nog niet de gelegenheid heeft gehad te tonen wat hij kan.

Maar in ieder geval — men ziet iets in deze jonge Anti-revolutionaire Professor. En wie hem ontmoet in een levendige bewegelijkheid komt althans onder de bekoring van de durf, waarmee hij de dingen aanpakt.

Deze man durft iets

En het is een Anti-revolutionair.

Welnu — Excellentie — de buitenwacht heeft er wel eens mee gespot dat Dr Colijn — als minister verguisd door de Rooms-socialistische critiek — door het Anti-revolutionaire volk werd toegezongen „Dat 's Heren zegen op U daal”. Dat kwam dan spontaan op uit het hart van het volk, dat zich één voelde met de man, die zo zware verantwoordelijkheid droeg. Maar Colijn was tenslotte een staatsman van grootse allure en met rijke ervaring. Gij zijt nog jong. Toch hebt ge een zo grote verantwoordelijkheid te aanvaarden. Wie zal zeggen hoe de economische ontwikkeling in Nederland verloopt? Meer nog dan Dr Colijn zult gij het moeten weten dat het Anti-revolutionaire volk U draagt in zijn gebed.

En vooral de jonge Anti-revolutionairen, niet het minst de studenten aan de Vrije Universiteit, zullen met meer dan gewone belangstelling de ontwikkeling der dingen volgen. En voorlopig zal het geschrijf van „De Telegraaf” en van „Paraat” ons maar siberisch koud laten.

NIEUW-GUINEA:

Dr J. VAN BAAL

een taak en een belang

Toen ik deze titel neerschreef heb ik even geaarzeld; is het niet verstandiger te schrijven: een belang en een taak? Wanneer men enige ervaring heeft van gesprekken over deze onderwerpen met mensen, afkomstig uit landen, die zelf geen overzees gebied hebben (koloniën noemde men dat vroeger) dan wordt men ietwat voorzichtig om over het werk in die gebieden te spreken als een taak. Te vaak heeft men dan die welwillende glimlach gezien, waarmee men te zeggen schijnt: vriend, wij verblijden ons, dat ge dit alles zelf blijkbaar gelooft; wij weten beter en geloven uw nobele bedoelingen niet, maar vinden het veel te schoon om u in de rede te vallen.

Is het, zo vraagt men zich af, dan niet beter om maar eenvoudig het belang primair te stellen en over die taak niet te veel te praten? Het antwoord op die vraag hangt een beetje van het gezelschap af, waarmee men spreekt. Niet voor niets bestond de wijsheid van Salomo o.m. daarin, dat hij zowel raadde den dwaas wel als niet naar zijn dwaasheid te antwoorden. Wij willen hier echter eerlijk tegenover ons zelf zijn. En dan kunnen we gelukkig nog beginnen met de taak nummer één te stellen. Zodra

Toen de richtlijnen van het Regeringsprogram voor onze fractie geen overwegende bezwaren bevatten om aan de kabinetsformatie mee te werken, hadden wij gaarne op het Departement van Sociale Zaken beslag gelegd. Dr Drees heeft gemeend dit verzoek niet te moeten inwilligen. In dat verzoek school iets van een uitdaging aan de Partij van de Arbeid. Durf dat nu eens aan ons overlaten! De socialisten hebben het niet gedurfd. Het Departement van Economische Zaken werd ons toegewezen. Maar niet voor niets spreken wij tegenwoordig steeds over de sociaal-economische problemen. Het sociale en het economische zijn niet te scheiden. Gij moet mee dat sociaal-economisch beleid bepalen. Doe het als een warm voelend sociaal man, doe het zo dat de Anti-Revolutionaire Partij als één man Uw beleid dekt. En werk door Uw optreden vernieuwend en verfrissend in op het élan van de Anti-revolutionaire Partij.

wij ophouden de taak nummer één te stellen, hebben wij opgehouden als Christenen te leven en te werken en kunnen wij op ons werk geen zegen verwachten. Dan eindigt al wat wij doen in een rusteloos dienen van eigenbelang. Dat men, door zich openlijk aan de zonde van het winstbejag over te geven, geen gevaar loopt voor die der huichelarij, kan op geen enkele wijze een argument zijn om het belang nummer één te stellen. Het kwade alvast maar gaan doen, omdat men er mogelijk later op één of andere manier toch toe komen zou, is een al te zonderling argument.

Nu is er ten aanzien van Nieuw-Guinea al heel weinig reden de zaak zo te stellen. Nog al te velen zien het zo, dat Nieuw-Guinea mogelijk wel een taak, maar in ieder geval geen belang is. Het conflict ligt dus elders. Het ligt zo, dat men wel een taak ziet, maar meent, dat de volvoering van die taak tegen onze belangen indruist. En dat is niet zulk een eenvoudig conflict. Wanneer een staat een taak op zich neemt, die zijn belangen schaadt, dan dient hij zich terdege rekenschap af te leggen van de omvang der taak en van die der schade, die men wellicht loopt. Zodra men voor een taak komt te staan, welke vervulling de eigen belangen schaadt, doet zich de vraag voor, of men tot de volvoering van die taak wel in staat is, of men daartoe wel het vermogen heeft. En als er een ernstig vermoeden rijst, dat men dat vermogen niet heeft, dan moet men er niet aan beginnen. Niemand vraagt U, anderen het brood te geven, waar Uw kinderen hun honger mee stillen moeten. Het is om die reden noodzakelijk, dat wij, zodra wij onderkend hebben, dat wij in Nieuw-Guinea een taak hebben, ook antwoord geven op de vraag, of de vervulling van die taak voor ons een belang vertegenwoordigt of niet. En zo neen, of wij de vervulling van die taak nog wel op ons mogen nemen. Dat is de eis der voorzichtigheid, ons evenzeer gesteld als die van naastenliefde en oprechtheid.

Drieërlei taak

Onze taak in Nieuw-Guinea is drieërlei: er is een godsdienstige, een sociale en een economische taak. Over

de eerste van deze drie behoeft niet lang gesproken te worden. Die is duidelijk. Er leven daar een 650.000, misschien 700.000 mensen en tot de Nederlandse Christenheid komt de roeping, daar het Evangelie te prediken. Dat is uiteraard geen staatszaak; maar zo lang Nederland zeggenschap behoudt over dit land is het wel een taak, die in de eerste plaats aan het Nederlandse volk wordt gesteld, omdat dit door deze verhouding in de meest onmiddellijke zin naaste is van het volk van Nieuw-Guinea.

De sociale taak

In de tweede plaats is daar de sociale taak. Dit geweldige land is uiterst schaars bevolkt. De meeste mensen vindt men nog in bepaalde delen van het ontoegankelijk bergland, dat het midden van het eiland, zijn ruggegraat uitmaakt. Al deze mensen zijn uiterst primitieve mensen; schrift kenden zij niet, metalen voorwerpen leerden zij nimmer gebruiken of vervaardigen, het weven is hun onbekend, hun voedsel bestaat uit knolgewassen en sago, tegen ziekte beschikken zij niet over geneesmiddelen, zij leven verdeeld in uiterst kleine gemeenschappen, die een ontzaglijke verscheidenheid van talen spreken, voortdurend met elkander in oorlog zijn, steeds verontrust door vrees voor toverij en geweld.

Over deze mensen is sedert een stormwind gegaan door hun kennisgeving met de grote wereld daarbuiten, een wereld, waarvan zij niets wisten en al heel weinig begrepen, een wereld, die hun met haar ontzaglijke rijkdommen verbaasde en verontruste doch hun tenslotte niets gaf dan volstreekte onvrede met hun tegenwoordig bestaan. Vooral sinds Nieuw-Guinea het terrein is geweest van een moderne oorlog en zij de Amerikanen hebben gade geslagen met hun enorm gemechaniseerd bedrijf, is die onvrede groot geworden. Ook zij verlangen een plaats in die moderne wereld en wensen daartoe door scholing en maatschappelijke ontwikkeling te worden gereed gemaakt. Een billijk en logisch verlangen, dat eveneens het gevolg is van de arbeid van Zending en Missie, daar wij nu eenmaal nimmer alleen het

Evangelie prediken, maar daar tussendoor ook onszelf brengen en met ons de kennis van en het verlangen naar een andere en grotere wereld. Dat moge een boze wereld zijn, een wereld, die nauwelijks beter valt te noemen dan de hunne — die ook verre van prijzenswaardig is — wij hebben met dat feit te maken. Men kan deze mensen niet in contact brengen met deze grote wereld, zonder tegelijk zorg te dragen, dat zij dit contact kunnen opvangen, door hun zulk een plaats tegenover die buitenwereld te geven, dat zij in dat contact hun gevoel van eigenwaarde en het besef, ook zelf binnen het wereldgeheel thuis horen, behouden. Het gevoel van er niet bij te behoren en in de eigen maatschappij niet langer bevrediging te kunnen vinden, is dodelijk voor iedere samenleving. Waar zich zulk een gevoel voordoet, ziet men een samenleving achteruitgaan, uiteenvallen, ja, zelfs langzaam uitsterven. Ook dit laatste doet zich in Nieuw-Guinea hier en daar voor. Wie wel eens zulk een dorp bezocht heeft, waar de lust tot leven is uitgeblust, weet iets van die roep om deze mensen te hulp te komen.

De economische taak

En tenslotte is daar de economische taak. Er ligt daar een mateloos land, een moeilijk toegankelijk en ongezond land enerzijds, maar tegelijk een land, welks hulpbronnen ons in hoge mate onbekend zijn. Dat land behoort tot 'n wereld, welker steeds groeiende bevolking beangstigende problemen stelt om zoveel zielen in het leven te houden. Ik zie daarbij niet voorbij, dat deze zelfde noodlijdende wereld met een aantal van haar meest onvervangbare rijkdommen op de meest roekeloze wijze omspringt. Dat is een ander vraagstuk, waarvan de oplossing op een ander niveau ligt en dat ons er niet van mag afhouden bepaalde hulpbronnen tot ontwikkeling te brengen, waar en wanneer zulk een mogelijkheid zich voordoet.

Men kan zich natuurlijk door de onbekendheid met de omvang dier hulpbronnen laten afschrikken. Men kan zeggen: er zijn zo weinig arbeidskrachten, wat moeten wij er beginnen. Dat zijn evenzeer als de ongezondheid van het land belangrijke moeilijkheden en men zal goed doen, die stuk voor stuk wel onder het oog te zien. Er zijn nog altijd grote groepen, die het veel te weinig doen. Maar al dat beraad kan aan de taak, het land tot ontwikkeling en tot ontplooiing van zijn hulpbronnen te brengen, niet afdoen. Onbekendheid met de aard dier

mogelijke hulpbronnen moet veel meer een prikkel zijn tot onderzoek dan een reden om zich terug te trekken.

Men moet die hulpbronnen zoeken en dat zoeken is onze eerste taak. De tijd is voorbij, dat men, het onbekende intrekking, hopen kon op mogelijkheden van onmiddellijke grote rijkdommen. De wereld is nu zo klein geworden, dat ook de minder bedeelde stukken waarde beginnen te krijgen en die waarde zullen wij moeten realiseren met onze arbeid.

Onze verhouding tot Indonesië in het geding

Wanneer ik tenslotte kom tot het belang van Nieuw-Guinea voor ons, dan zou ik dat gaarne doen zonder in te gaan op hetgeen velen het grootste daaraan verbonden nadeel achten, de vrees n.l., dat het vasthouden aan Nieuw-Guinea onze verhouding met Indonesië ongunstig beïnvloeden zal. Nu komen beschouwingen over die verhouding haar meestal weinig ten goede. Zij behoren ook niet thuis in normale staatkundige verhoudingen. Die immers worden niet beheerst door sympathie of antipathie, maar door zakelijke belangen.

Hier echter ligt een punt, dat het noodzakelijk maakt er toch op één punt even op in te gaan. Want onze betrekkingen tot Indonesië, hoe gaarne wij dat anders zouden wensen, zijn niet geheel normaal. Men dient wel te beseffen, dat de geboorte van de nationale onafhankelijkheid van Indonesië uit de strijd met Nederland juist aan die strijd een zeer bijzondere gevoelswaarde geeft. Men kan van Nederlands standpunt nu wel zeggen, dat die nationale onafhankelijkheid ook zonder strijd werkelijkheid had kunnen worden, maar dat ziet de Indonesiër bepaald heel anders en het heeft geen zin daarover te twisten, want het gaat er slechts om hoe hij het ziet. En voor hem is de strijd met Nederland het fundament en de kern van zijn vaderlandse geschiedenis. Hij is trots op die strijd en zal er ook telkens naar terug grijpen, wanneer hij de behoefte gevoelt het besef der nationale eenheid te versterken.

Nu heeft het politieke leven in Indonesië nog niet het stadium van de stabiliteit bereikt en zodoende is de behoefte om op die strijd terug te grijpen groot. Dat betekent, dat afstaan van Nieuw-Guinea er al evenmin als iets anders toe leiden kan om de betrekkingen tussen Nederland en Indonesië duurzaam te verbeteren. Die goede verhoudingen zijn alleen maar gebaat bij meerdere staatkun-

dige stabiliteit in Indonesië zelf, waardoor de behoefte om ons telkens weer als vijanden te zien (wat wij niet zijn en ook niet willen zijn) minder wordt.

Afstand van Nieuw-Guinea kan te minder bijdragen tot goede betrekkingen, omdat het de politieke stabiliteit in Indonesië op geen enkele wijze dient of dienen kan. Met Nieuw-Guinea zou Indonesië alleen een bron van troebelen en van verzet rijker worden, een bron van moeilijkheden ook wat de buitenlandse politiek aangaat. Ik vermag niet in te zien, hoe dit tot een verbetering van de Nederlands-Indonesische betrekkingen leiden kan. Het kan alleen maar de oorzaken tot spanning vermeerderen. Daarenboven is het geen zakelijk argument. Wanneer men de zelfstandigheid en onafhankelijkheid van Indonesië wenst te ontzien en te eren (en dat is voor de goede verhoudingen een eerste eis) dan doe men dat niet met woorden, maar met daden door zich steeds op een zuiver zakelijke basis te stellen in zijn besprekingen. In de grond der zaak is het advies: „Sta Nieuw-Guinea af ter wille van de goede verhoudingen” meer beledigend dan een botte weigering. Men behandelt Indonesië dan wederom als een dwingend kind in plaats van als gelijke, wiens voorstellen men op hun zakelijke waarde keurt.

Wat nu precies de zakelijke waarde is van beider aanspraken, doet in dit verband niet ter zake. Dat zou een onderwerp zijn voor een afzonderlijk artikel, wanneer het niet reeds gemeengoed ware. Het ging hier slechts om het Nederlands belang bij Nieuw-Guinea en het is nodig dit thans in meer positieve vorm te bezien, waarbij er wederom drie punten zijn, waarop ik wijzen wil, n.l. op een moreel, een politiek en een materieel belang.

Het morele belang

Niet voor niets wijs ik hier op het morele belang. Ons volk heeft in het verloop van zaken in Indonesië een zware schok gehad. Het heeft de gewonnen oorlog in de Pacific betaald. Een niet onbelangrijk deel van onze nationale energie was gericht op de tropen. Grote wetenschappelijke instituten hebben wij in Indonesië gesticht en veel belangrijke ervaringen opgedaan. Die ervaring ligt nu renteloos, veel van die energie ongebruikt. De mogelijkheid om in de tropen een bestaan op te bouwen, die tal van jaren voor een menigte van jongelui een inspiratie en een heenkomen bood, is voor een zeer belangrijk deel afgesneden. Nu ligt daar nog dit mateloze eiland Nieuw-Guinea. Zeker, veel

minder rijk, veel moeilijker en eenzamer dan Indonesië. Maar toch altijd nog een stuk gebied, waar wel ergens iets te bouwen valt. Een stuk gebied ook, dat door zijn onbekendheid nog tot de verbeelding spreekt, waar initiatief nodig is, waar het onbekende nog lokt, dat een Houtman en een Roggeveen uitdreef. Moeten wij alles, wat wij op dit gebied aan ervaring, aan techniek en aan inzicht hebben opgedaan laten varen, moeten wij al deze zaken aan onze inrichtingen van hoger onderwijs verder buiten beschouwing laten of als rariteiten behandelen, of zullen wij, door onze energie op Nieuw-Guinea te richten althans nog een deel daarvan zijn rente doen opbrengen en voor deze zaken daar een nieuw arbeidsveld zoeken? Is met Nieuw-Guinea onze vormende taak in de tropen en ons arbeidsveld daar voor driekwart afgesneden of kunnen wij nog een ander veld vinden, waar wij die arbeidskracht kunnen inzetten? Gaan wij erin berusten, dat wij heel klein geworden zijn, of vinden wij nog een gelegenheid om op kleiner schaal weliswaar, maar nochtans mee te doen, wanneer het erom gaat iets op te bouwen? Welke mogelijkheid men hier kiest, is beslissend voor het karakter van ons volk in de nabije toekomst. Deze keuze is een karakterproef en wanneer de recente tegenslagen ons zo murw hebben gemaakt, dat wij er maar liever mee ophouden en niet meer de moed kunnen opbrengen om, tot het uiterste volhardend, deze laatste kans volledig aan te grijpen, dan staat het er slecht met ons voor. Dan hebben wij ons geschaard onder de slapende volken. Dan hebben wij ook elke latere generatie de uitweg voor haar energie afgesneden. Die weg open te houden is voor ons volk van grote morele waarde.

Ook een politiek belang

In de tweede plaats vertegenwoordigt Nieuw-Guinea een politiek belang. Het maakt, dat wij onze plaats in de Pacific behouden. Wij zijn er nog bij en zijn zodoende ook buurstaat van diverse andere landen, die om deze reden met ons zakelijke relaties onderhouden en met onze belangen — tot op zekere hoogte — rekening houden. Wij zijn daarvoor nog in allerlei internationale conferenties, op dit gebied betrekking hebbende, vertegenwoordigd. De waarde daarvan mag men niet onderschatten. Dat alles betekent een steun voor onze handelsbetrekkingen met die landen, betrekkingen, die voor het ogenblik vaak nog van meer belang zijn dan die met

Nieuw-Guinea zelf. Verlaten wij Nieuw-Guinea, dan zijn wij, ondanks onze scheep- en luchtvaart in deze gebieden, politiek gesproken niets meer en missen daarmee de steun, die dat aanwezig zijn aan economische betrekkingen biedt. Dan zijn wij bij allerlei besprekingen — en ik denk hier aan zulke belangrijke en regionale besprekingen als die van diverse organen der Verenigde Naties als Ecosoc en FAO — niet langer aanwezig en missen daardoor belangrijke bronnen van informatie en relaties. In politieke betekenis glijden wij nog veel verder achteruit dan wij al deden.

Een materieel belang

Ten derde vertegenwoordigt Nieuw-Guinea nog altijd een niet te onderschatten materieel belang. Het is zeer zeker waar, dat dit materiële belang op dit moment nog niet tastbaar is, ja, Nieuw-Guinea ons voorshands nog meer kost dan het oplevert. Maar om het daarom van de hand te doen op een tijdstip, dat men nergens terecht kan is dwaasheid. Hoe dwaas, leert ons de geschiedenis. In 1870 stonden wij de Goudkust in Afrika af ter wille van de vrije hand in Atjeh. Dat stuk Afrika ter kust van Guinea (het lijkt wel tot onze waarschuwing dus geheten) leek toen niets waard. Maar dat stuk van de kust van Guinea is thans de meest ontwikkelde kolonie en één der rijkste gebieden in Afrika. Wat kochten wij ervoor? Een dertigjarige oorlog!

Ik zou niet gaarne de voorspelling wagen, dat Nieuw-Guinea een zelfde toekomst wacht als de Goudkust. Maar met dit voorbeeld voor ogen past enige voorzichtigheid. Te meer, omdat bekend is, dat Nieuw-Guinea mineralen bevat, welker rijkdom niet behoorlijk is onderzocht. Wij weten daar nog maar heel weinig van. En nu mag het waar zijn, dat de bodem van Nieuw-Guinea vele malen ten achter staat bij die van Sumatra of Java, het zelfde geldt van een gebied als de Congo. En toch is deze Congo thans een bron van welvaart.

Er liggen in Nieuw-Guinea economische mogelijkheden, die niet zijn onderzocht en niet zijn „uitgeprobeerd”. Deze bij voorbaat van zich te stoten is dwaze politiek. Zij vertegenwoordigen ook in hun onbekendheid kapitaal, dat een klein en overbevolkt land als Nederland niet kan en niet mag afstoten. Het dient deze mogelijkheden te onderzoeken en te ontwikkelen. Dat is voor het eigen land de enige manier om ook in materiële zin het hoofd boven water te kunnen houden, en economie, die geen risico meer dragen wil, is ten dode opgeschreven. Nieuw-Guinea is economisch een risico. Maar het is niet zulk een risico als men soms beweert; een land van deze omvang en van deze verscheidenheid van gesteldheid bevat altijd mogelijkheden. Maar het bevat die alleen voor wie de durf heeft ze aan te vatten. En ik mag daaraan toevoegen, voor wie tevens in staat is zijn werk te zien als een taak. Wij zijn begonnen die taak voorop te stellen en dat mag geen loze klank zijn. Zodra wij het begrip dáarvoor kwijtraken, wordt ons werk onmiddellijk tot een oordeel over ons. Ik wil daarom gaarne op die taak in een volgend artikel terugkomen.

Eenheid

E. VAN RULLER

EN LEVENSBESCHOUWING

In de worsteling om de eenwording van Europa speelt de partijvorming een niet onbelangrijke rol. Daarbij is dan de vraag in welke grondgedachten men denkt, van de allergrootste betekenis. Het is te verwachten, dat de ontwikkeling van de partijen, die onderling contact met elkander op Europees niveau zullen moeten vinden, eenzelfde problematiek zal laten zien als in de nationaliteiten.

Indien we het terrein overzien, dan ontdekken we dat buiten Nederland vooral het Rooms-Katholicisme zich in Europa op levensbeschouwelijke basis heeft georganiseerd. In Duitsland heeft dit zich voltrokken in een breder verband en daar heeft men in de C.D.U. de samenwerking met de Evangelischen tot stand gebracht. Daarbij was men wel zeer sterk overtuigd van de noodzakelijkheid van deze oplossing, omdat het de beheersing van het socialisme kon brengen. In de andere landen zien we een georganiseerd katholicisme aan de politieke strijd deelnemen. Het protestantisme kwam daar niet of slechts zeer zwak tot staatkundige organisatie.

Nederland, met zijn wonderlijke historie, maakt daarop een uitzondering. Wij kennen de organisatie van politieke partijen op levensbeschouwelijke basis en wij bevinden ons daar best bij. In schier geen land is de vrijheidsgedachte zodanig verzekerd als dat bij ons het geval is. Wij mogen dan wel eens wat onder elkander harrewarren, in het algemeen hebben wij niet de moeilijkheden die er elders zijn.

Uit deze stand van zaken blijkt men in vele landen nog niet veel te willen leren. Hoe vaak ons niet gevraagd wordt waarom bij ons de toestand van Engeland niet zou kunnen worden doorgevoerd, waarbij dan de tegenstelling progressief-conservatief als grondslag voor de partijvorming moet dienen, valt moeilijk te zeggen. Dat men in Engeland in wezen nog niet verder is dan ten onzent in de tijd van een eeuw geleden en dat men daar van alle lessen niet de consequentie trekt, ziet men niet of wil men niet inzien. Het vraagpunt wordt eenvoudig telkens weer gesteld.

Maar ook in leidende socialistisch georiënteerde kringen blijkt men de waarde van de partijvorming op levensbeschouwelijke basis niet in te zien. In een knap betoog van een socialistische dame hoorden we dezer dagen een beschouwing over het partijwezen in West-Europa. Zij gaf een gedegen analyse van de verschillende partij-groeperingen in de verschillende landen en zij deelde de partijen in vier groepen. Volgens haar waren ze georganiseerd op politieke, godsdienstige, economische en culturele bases. Heel de levensbeschouwelijke basis werd daarbij uit het oog verloren en zij ging bij haar profetieën voor de toekomst uit van de gedachte dat deze basis in het toekomstig Europa te verwaarlozen zou zijn. In haar conceptie zouden vooral de economische en culturele grondslagen voor de partijen de doorslag geven. Sterke nationale groeperingen zouden dan onder de culturele basis een schematisering vinden, de socialistische onder de economische basis.

Wij hebben bij deze rede een ogenblik verbaasd gestaan. Indien men namelijk de eenheid van Europa voorstaat, dan geloven we dat die bij een partijgroepering van economisch of cultureel georiënteerde partijen in elk geval geen dageraad vindt. Toen de Raad van Straatsburg startte was iedereen destijds van mening dat heel spoedig de fractie-

vorming van de socialisten tot sterke socialistische overheersing zou leiden. Daarvan is tot nu toe niets terecht gekomen. Het blijkt dat de socialisten in de verschillende landen dusdanig van elkander verschillen, dat van een eenheid eenvoudig niet gesproken kan worden.

Men lette daarbij b.v. eens op het verschil tussen de Duitse en de Nederlandse socialisten. Terwijl de Nederlanders sterke voorstanders zijn van federaal-Europa, verzetten de Duitse socialisten zich tegen elke maatregel die in deze richting wordt voorgesteld. Bijna zouden we zeggen, dat de Duitse socialisten tegen vlees en bloed in de nationale waarden willen vasthouden. Zij geven niets prijs. De Nederlanders onder de socialisten daarentegen geven van de nationale waarden veel te veel prijs. Zij hebben geen oog voor de natie. Zij zijn altijd internationaal geweest.

Vlak daartegenover ontwikkelt zich in Straatsburg de fractievorming op levensbeschouwelijke basis. Van een verschil tussen A.R. en C.H. wordt daar eenvoudig niet gesproken. Men zou er waarschijnlijk slechts heel weinig van begrijpen. Maar wel is er een herstel van wat wij in Nederland jarenlang als de coalitie hebben aangeduid. Naar het voorbeeld van de C.D.U. in Duitsland komt men tot samenwerking van Rooms-Katholieke en protestante groeperingen tegenover de socialisten. Nu mag men toegeven dat vooral de protestante groepering voorshands zeer zwak is in deze samenwerking, een feit is, dat ze er is. Vangen we de juiste geluiden op, dan wordt de gedachte aan een principiële partijvorming in het buitenland al sterker. Als God het werk van de reformatorische partijen zegenen wil, dan valt er van deze actie nog veel te verwachten. Veel zal er daarbij afhangen van de trouw die onze buitenland-werkers aan de dag zullen leggen.

Wie trouwens ernst maakt met de eenwording van Europa, zal de levensbeschouwelijke grondslag van de politieke groeperingen niet moeten verwaarlozen. In wezen, zo blijkt uit de tegenstellingen van de socialisten onderling, is de economie of de cultuur geen grondslag voor de diepere eenheid. Daaronder bestaan zoveel gradaties, dat telkens weer tegenstellingen aan het licht zullen treden. Dit geldt temeer als verschil in nationaliteit de tegenstelling van de belangen zal verdiepen.

Hoe anders is het met hen die de levensbeschouwing als uitgangspunt nemen. Het blijkt telkens weer hoe men elkan- der vindt, ook al drijven de nationale verschillen de personen uiteen. Men weet zich in de diepe grondslagen toch één. Het internationaal Rooms-Katholicisme is er het bewijs voor en de eenheid, die in de protestantse groep groeiende is, bevestigt deze zienswijze. In de discussie van de door levensbeschouwing tot elkaar gebrachte personen, ook al liggen de belangen nog zo ver uit elkaar, worden de tegenstellingen en de verschillen overbrugd. Voor de christelijke groepen geldt dan dat eenheid in geloof alle hindernissen doet nemen.

Van hoe grote betekenis dat is voor de eenheid van het toekomstig Europa, behoeft nauwelijks meer betoog. Belangrijker is dat de betekenis daarvan voor het werk in het Koninkrijk Gods in staatkundige zin het belang van de eenheid van Europa verre, zeer verre, te boven gaat.

Ouderdomsverzekering: VOLKSVORZIENING??

J. SCHIPPER

Wat verstaat men onder het bedrijfseigene?

Bij de behandeling van het wetsontwerp herziening uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering behoefde het vraagstuk van de ouderdomsverzekering niet uitvoerig besproken te worden. Oorspronkelijk was deze tak van verzekering opgenomen in de opsomming (vermeld in artikel 2 der wet) van de verschillende sociale verzekeringswetten. Later werd de ouderdomsverzekering uit de opsomming weggenomen. Twee oorzaken zijn daarvoor aan te wijzen. Ten eerste: het denkbeeld van de Stichting van den Arbeid, bekend onder de naam van „boedelscheiding”. Ten tweede: het later opgekomen denkbeeld van de Raad van Vakcentralen waarbij de uitkeringen uit de bedrijfspensioenfondsen zouden worden aangemerkt als zgn. bodempensioen, terwijl de algemene verzekering een aanvullend karakter zal verkrijgen. Aanvankelijk was de situatie andersom: de algemene verzekering bodemvoorziening, de bedrijfspensioenfondsen zouden deze verzekering tot een redelijk bedrag aan pensioen verhogen.

Het ligt niet in mijn bedoeling dit verschil van opzet te bespreken; te meer niet omdat het in wezen geen verandering van het grondbeginsel der verzekering betreft. Maar wat wel onze aandacht verdient is de vraag of het streven van de Partij van den Arbeid om alle vormen van verzekering tot volksvoorziening te maken, niet leiden zal tot loslating van de gedachte der verzekering, zoals die door de grote meerderheid van ons volk, die ook hun weerslag vinden in de programma's van verschillende politieke partijen, wordt verlangd. Waarbij dan tegelijkertijd de door de Stichting van den Arbeid opgeworpen gedachte van het „bedrijfseigene” in het geding komt.

Het heeft enige bevreesding gewekt dat de „Stichting” de ouderdomsverzekering niet als „bedrijfseigene” heeft aangemerkt. Hierbij rijst allereerst de vraag of deze aanduiding wel juist is. Want door deze idee onder de sociale verzekering te schuiven, wordt de oorspronkelijke gedachte dat de arbeider, als hij niet meer werken kan, van het verdiende doch uitgestelde loon, moet kunnen leven, weggenomen.

Bij de behandeling van de noodwet-Drees is, zowel in de Tweede als de Eerste Kamer, in allerlei toonaarden over verzekering en uitgesteld loon gesproken. Prof. Romme heeft in een rede gehouden op 21-23 April 1950 voor de sociale verzekeringsgroep van de A.R.K.A. een hele reeks uitspraken, in de Staten Generaal gedaan, geciteerd. En de Ministers Drees en Liefstinck, die dit wetsontwerp verdedigden, gaven in de Memorie van Antwoord aan de Eerste Kamer het volgende ondubbelzinnige antwoord: **dat zij de opvatting delen van die leden, die aan de handhaving van het beginsel van een recht op pensioen als uitgesteld loon voor de kwade dag de voorkeur geven boven de onderhavige voorziening.**

Hier ging het om de oudedagsvoorziening en wordt de stelling pensioen is uitgesteld loon met nadruk onderschreven. Deze grondslag voor de oudedagsvoorziening heeft derhalve betrekking op het gespaarde loon van hen die loon hebben verdiend in de jaren dat zij mochten werken. Naar mijn gevoelen komt aldus het bedrijfseigene in een ander licht te staan, dan wanneer deze grondgedachte gezocht zou worden in de omstandigheid dat ouderdom niet veroorzaakt wordt door arbeid in onderneming in bedrijf.

Door aan het bedrijfseigene het karakter te geven zoals de Stichting van den Arbeid deed, wordt een stap gedaan in de richting van sociale verzorging. Er is op verschillend gebied aanleiding tot maatregelen die het karakter van verzorging dragen, maar die dient er niet te zijn waar het geldt de ouderdomsverzekering. Dr G. M. J. Veldkamp heeft in de „Sociale Verzekeringsgids” van 29 Mei 1950 het onderscheid tussen verzekering en verzorging scherp geformuleerd:

1e. sociale verzorging i.c. staatspensioen is aan geen enkele verzekerings-techniek gebonden;

2e. bij staatspensioen is niet de arbeid de rechtsgrond voor de noodzakelijke prestaties, doch uitsluitend het staatsburgerschap en veelal een toestand van relatieve behoefteigheid;

3e. staatspensioen ligt niet in de sfeer van het recht op grond van eigen prestaties doch in de sfeer van de zorg der overheid.

In het licht van deze omschrijving van het onderscheid tussen verzekering en verzorging doet het eigenaardig aan dat de Partij van den Arbeid, blijkens haar rapport over de organisatie der sociale verzekering, van alle vormen van verzekering volksvoorzieningen wil maken. 't Woord volksvoorzieningen wekt sterk de indruk dat men de richting van de verzorging uit wil en de verzekeringsgedachte laat varen. Het rapport spreekt wel van een alzijdige volksverzekering, maar in de uitwerking zal blijken dat de verzorgingsgedachte sterker op de voorgrond treedt, want de rechtsgrond, zoals Dr Drees het formuleerde „recht op pensioen als uitgesteld loon” komt op deze wijze in 't gedrang.

Uiteraard zijn wij zeer benieuwd naar de uitwerking van de plannen van het nieuwe Kabinet, ook wat betreft het advies van de Sociaal-Economische Raad omtrent de ouderdomsvoorziening, en zeer speciaal de denkbeelden van de Raad van Vakcentralen.

Indien de weg van de volksvoorziening wordt gekozen, dan komt ook de vraag aan de orde hoe het dan gaan zal met de pensioenen van hen die in dienst van rijk, provincie en gemeenten zijn. Want bij volksvoorziening gaat het aparte van de pensionering van ambtenaren en werklieden, in dienst bij de overheid, teloor.

Naar mijn mening zou het 't meest aanbeveling verdienen als de bestaande invaliditeitswet zo werd gereorganiseerd dat het bodempensioen langs die weg werd verkregen en daarop de bedrijfspensioenen konden worden gelegd. Of indien het denkbeeld van de Raad van Vakcentralen uitvoerbaar blijkt zou de invaliditeitswetsuitkering boven de bedrijfspensioenfondsen kunnen komen. De gedachte dat het pensioen uitgesteld loon is kwam dan veel beter tot zijn recht en konden de bedrijfsverenigingen (bedrijfstakingwijze) de uitvoering van deze maatregelen ter hand nemen. Het bedrijfseigene kon dan veel beter toepassing vinden.

Deze wijze van organisatie zou dan de ouderdomsverzekering zo dicht mogelijk brengen bij de verzekerde.

Daarnaast zou dan een vorm van verzekering gevonden kunnen worden voor hen die, als zelfstandige, niet gebonden aan enige bedrijfstak, pensioen behoorden te ontvangen. Of een zodanige verzekering mogelijk is voor alle zelfstandigen, wordt met rede betwijfeld. En dan zou de verzorging van Overheidswege in het geding komen. Hoe dit verwerkelijkt kan worden, ligt buiten het kader van dit artikel.

H. J. W. A. MEIJERINK

R. GOSKER

Bij de laatste candidaatstelling heeft de heer H. J. W. A. Meijerink zich niet meer beschikbaar gesteld voor het Kamerlidmaatschap en in een kort artikel is daaraan aandacht gegeven. Dat daarmee niet kan worden volstaan is begrijpelijk. De heer Meijerink is niet wat men noemt een „spectaculair” man. Hij treedt niet op de voorgrond als het niet strikt noodzakelijk is en aan artikelen schrijven heeft hij zich bepaald niet schuldig gemaakt. Dat was een bezwaar! Maar het was nu eenmaal niet anders en dan moet men zich er „noodgedwongen” bij neerleggen. Dat neemt niet weg dat de heer Meijerink gedurende de laatste jaren een zeer belangrijke rol heeft gespeeld in het politieke leven van Nederland en daarom is het niet alleen goed, maar is het verdiend en nodig voor ditmaal eens wat meer dan gewone aandacht te geven aan zijn levensloop.

Jeugd

Op 5 Maart 1884 werd hij geboren in Hoogkeppel in de Achterhoek. Vader Meijerink was rentmeester op het grote buitengoed „de Ulenpas”. De eigenaar vertoefde gewoonlijk in het buitenland. In die dagen heersten althans daar nog vrijwel feodale verhoudingen. Dat was een der redenen waarom zoonlief, die graag boer wilde worden, zijn zin niet kreeg. De jonge Meijerink heeft overigens zijn jeugd als een jonker doorgebracht. Zijn hart ging uit naar de natuur. Hij dwaalde over beemd en veld, door hei en bos. En hij jaagde. Dat was zijn lust en zijn leven. Maar boer worden — neen dat ging niet. Het liep anders. Een vriendje was op de kweekschool in Doetinchem. Dat vriendje vertelde de vrolijkste verhalen over de manier, waarop hij en zijn klaskornuiten het leven van een bepaalde leraar zuur maakten en dit was voor de jonge Meijerink aanleiding aan zijn vader te vragen ook die school te mogen bezoeken. Zonder de ware reden op te geven werd die wens geuit. Vader Meijerink bewilligde daarin. En toen kwam de eerste teleurstelling in zijn leven. Want toen de schooldeur openging was de bedoelde leraar juist weggegaan. Er was echter geen weg terug. Een bijzonder goede leerling? Neen, doodgewoon, middelmatig. Toen waren de exameneisen trouwens niet zo hoog als tegenwoordig. De bossen trokken meer dan de lessen en het jachtterrein was groot voor de jonker, die vrij zijn gang kon gaan, want de eigenaar liet zich nooit zien.

Thuis! Een goed Christelijk gezin met gezonde godsdienstige opvattingen. Geen mysticisme - geen piëtisme. Een vrome moeder, die iedere morgen in de vroege zong, zo dat alle jongens het hoorden: „Heer, ai maak mij Uwe wegen, door Uw Woord en Geest bekend!” en dat hebben de jongens bij het ouder worden niet vergeten. En nu de heer Meijerink

vertelt van zijn jonge jaren dringt de herinnering aan zijn zingende moeder zich bij hem op en hij vertelt dat het haar lievelingslied was.

Geen uitblinker op school — een domoor evenmin. Zonder stagnatie werd het onderwijzersdiploma verkregen en spoedig stond de jonge Meijerink voor de klas. Van 1902 tot 1906 was hij onderwijzer in Aalten.

Onderwijzer in Aalten

Over Aalten spreekt hij met grote waardering. Daar was een stevig gezond Gereformeerd leven, dat hem veel steun gegeven heeft in deze jaren van Sturm und Drang. Daar vond de jonge Meijerink in de eenvoudige boerengezinnen een leven naar de Schrift — een aandachtig luisteren naar Gods Woord. Vele avonduren heeft hij in die boerengezinnen doorgebracht en hij heeft daar veel geleerd. Want in deze jeugdijaren kwam hij sterk onder de invloed van een tweetal Duitse denkers, die elkaars antipoden waren. De eerste was Haeckel en de tweede was Ostwald. Haeckel was de man van het fysisch monisme, de moderne profeet van de moderne natuurwetenschap, die alles tot de materie herleidde en wiens boek „Die Welträtsel” in die dagen grote opgang maakte. Haeckel deed op het gebied van de natuurkunde wat voor hem Marx gedaan had op het terrein van de maatschappijleer. En Ostwald was de psychische monist, die in alles wat wij stof noemen een verschijnsel van het psychische ontwaarde. Met Haeckel en Ostwald is de jonge Meijerink in ieder geval bezig geweest in zijn vrije uren en zijn belangstelling voor de natuurkunde enerzijds en voor de psychologie anderzijds hangen daarmee samen.

Hoe dat daar verder in Aalten is gegaan kan men zich wel voorstellen. Er is niet veel verbeeldingskracht voor nodig zich het verloop voor ogen te stellen. De jonge onderwijzer heeft dit innerlijk moeten verwerken en de Aaltense omgeving heeft hem daarbij geholpen. Maar niet de Aaltense omgeving alleen. Ook de jongelingsvereniging. Ja ook de heer Meijerink was een J.V.-er — zo'n „jongeling”, een woord dat met een scherpe g wordt uitgesproken. En hij is er nog dankbaar voor, want die jongelingsvereniging heeft hem mede gevormd. Dat hij omgekeerd ook gegeven heeft, blijkt wel daaruit, dat hij in die jaren nog deel heeft uitgemaakt van het afdelingsbestuur van Gelderland. Ik heb het de heer Meijerink niet gevraagd, maar ik wil wedden, dat die J.V. de naam droeg van U.K.K. (Uw Koninkrijk komé) maar dat weet ik dan nog uit eigen ervaring van de afdelingsvergaderingen. En politieke belangstelling? Dat was gewoon, zoals dat toen gewoon was. De politiek heeft blijkbaar geen diepe indruk op hem gemaakt, hoewel die jaren voor de Anti-revolutionaire

Partij niet zonder betekenis waren. Was Kuyper niet Minister-president? Was er niet zoiets als de spoorwegstaking 1903? Neen — als er in het gesprek een naam naar voren komt is het niet de naam van Kuyper, maar die van Staalman, de roerige Anti-revolutionair uit den Helder, die later Christendemocraat worden zal en in 1918 met een eigen partij in de politieke arena verschijnt om weer spoedig te verdwijnen. Staalman maakte indruk op de jonge Meijerink. Maar verder geen bijzondere politieke belangstelling. Trouwens het was een tijd van hard werken. De hoofdacte werd gehaald. De militaire dienst werd vervuld. Financieel was het povertjes. De onderwijzers aan de bijzondere scholen werden toen niet zo beloond en van huis wilde hij geen cent ontvangen. In 1906 werd in Barlo een Christelijke school gesticht. Enkele leden van de nieuwe schoolvereniging kwamen de toen 22-jarige Meijerink vertellen, dat zij hem tot schoolhoofd hadden benoemd. Daarvoor moest men echter 23 jaar oud zijn. Dan wachten wij met de opening van de school tot u 23 jaar is, was het antwoord. Wel een bewijs dat de jonge Meijerink als een goed onderwijzer bekend stond. Maar het pakte anders uit dan de heren schoolbestuursleden hadden gedacht en verwacht. Het schoolhoofd in spe realiseerde zich niet zonder schrik wat deze beoëming betekende en het had er helemaal geen zin in zijn leven in Barlo te slijten, want zo sterk bond Aalten hem nu ook weer niet. Die zelfde avond stond in de „Standaard” dat er in Amsterdam aan de Keizersgrachtschool een onderwijzer werd gevraagd. Daarop werd gesolliciteerd en een week later werd hij benoemd. Daarmede kwam dus een abrupt einde aan het verblijf in Aalten.

Leraar in Amsterdam

In Amsterdam is Meijerink ruim 10 jaar geweest. Hij heeft daar veel gestudeerd. Er was een club van jonge mensen, niet alleen onderwijzers, maar ook enkele studenten, die hard werkten. Achter elkaar werden de acten L.O. Frans, L.O. Duits en M.O. Duits A gehaald. Daarnaast had de paedagogie zijn belangstelling. De oude Gunning gaf het eerste, toen het enige, college in de paedagogie aan de Stedelijke Universiteit en Meijerink zat op de collegebanken. Het waren maar een paar uren in de week en het was van grote betekenis. Maar hij was geen studievos zonder meer. Daarvoor was hij te beweeglijk van aard en was zijn belangstelling te breed. Alles in hem drong naar contact met het volle leven en wat dat aangaat gaf het Amsterdam van die dagen volop gelegenheid. Meijerink sloot zich aan bij een groepje mannen die zich bezig hielden met de organisatie van de Christen-arbeiders. Daar lagen, zoals hij vertelde, de eerste grondslagen van het Christelijk Nationaal Vakverbond. In 1908 werden de eerste schuchtere pogingen ondernomen en van dat jaar dateert zijn kennismaking met mannen als J. S. Ruppert Jr — de vader van de tegenwoordige voorzitter van het C.N.V. — en B. Hutter. Met deze beide mannen had hij zitting in een commissie van contact.

Van arbeiderszijde stelde men het zeer op prijs dat de jonge onderwijzer medewerkte. Het waren moeilijke jaren voor de Christen-arbeiders. Wilde stakingen waren toen aan de orde van de dag. De havenarbeiders en de bouwvakarbeiders lieten zich wat dat aangaat niet onbetuigd. Grote massale stakersvergaderingen werden georganiseerd in het toenmalige Paleis van Volksvlijt. De Contactcommissie had handen vol werk en beraadslaagde wekelijks over allerlei problemen. De strijd tegen het syndicalisme en het anarchisme was hevig, en beraad over het in te nemen standpunt was nodig. Met groot respect spreekt de heer Meijerink over de voortrekkers van die dagen en over de arbeid, waaraan ook hij een aandeel heeft gehad. Het was voor die Christenarbeiders een kwestie van trouw en geloofsgehoorzaamheid om deze taak te aanvaarden en dit moedig initiatief te nemen.

En toch — wij sturen ons eigen leven niet. God richt onze

schreden. De levensgang van Meijerink is een andere richting gegaan en tenslotte is hij in Indië terecht gekomen. Maar voor dat dit nieuwe hoofdstuk begint moet de vraag worden gesteld hoe het met de politieke belangstelling stond. En dan is het antwoord weer — gewoon, zoals ieder ander. Kerkelijk en politiek leefde hij mee. Aan evangelisatie werd veel gedaan. De Zondagnamiddag was daarvoor bestemd. De bekende Ds Sikkell had in Amsterdam een opleidingsschool voor Zondagschoolonderwijzers opgericht en het duurde niet lang of de jonge onderwijzer met zijn meer dan gewone paedagogische kennis nam daarvan de leiding op zich. En wat de politiek betreft — ja — in verkiezingsdagen werd veel gedaan aan huisbezoek. Jac. van Oversteeg leidde de politieke actie in Amsterdam. Het ging er toen wel flink van langs. Met de heer Van der Steen deed hij huisbezoek in de Jordaan. Maar neen — naar de politiek ging zijn belangstelling klaarlijk niet in de eerste plaats uit. Wel naar natuurkunde.

Inmiddels was hij onderwijzer aan de Muloschool geworden en gaf daar de vakken Frans, Duits en Natuurkunde. Hij werd lid van de Duitse Keppler Bund — een vereniging van Christen natuurkundigen in Duitsland. Dit had tengevolge dat vele vacatures in Duitsland werden doorgebracht en dan werden cursussen gevolgd in Godesberg. Voorzitter van de Bund was Prof. Dennert, en de heer Meijerink vertelt hoe hij persoonlijk de „ontmaskering” van Haeckel heeft meegemaakt. Het was op een vergadering in Bonn in het jaar 1912. Prof. Dennert heeft dan ontdekt, dat de beroemde Haeckel fraude gepleegd had bij de cliché's van zijn boek „Die Welträtsel”. Het onweerlegbaar bewijs werd geleverd en sedertdien heeft Haeckel zich geheel uit het publieke leven teruggetrokken.

Met smaak vertelt de heer Meijerink over zijn tochten in Duitsland. Geld voor buitenlandse reizen had hij niet, maar de gastvrijheid der collega's was groot en dikwijls was hij gast bij de Professoren, wier cursussen in natuurkunde en geologie hij volgde. Op één van deze vacantiereizen verbleef hij in het Barmer hospitiüm van het Rheinisch Westphälische Missionsgesellschaft ter gelegenheid van de zgn. Festwoche, het zendingsest, waaraan verschillende Kerken medewerkten. Dit maakte op hem een diepe indruk. Bij die gelegenheid sprak Rector Spiecker die juist terug was van een inspectie in de Bataklanden, over zijn ervaringen aldaar en het was deze Rector Spiecker, die er bij de jonge Meijerink op aandrang dat ook hij zich aan de zendingarbeid geven zou. Dit is wel niet de aanleiding geweest voor zijn later vertrek naar Indië, maar daar is toch wel het zaad gestrooid, dat later is ontkiemd.

Naar Indië

Wat was het geval? In 1916 werd te Solo de eerste Christelijke Hollandse school opgericht en daarvoor werden onderwijzers gevraagd. Mede op aandringen van Meijerink zelf werd een vriend van hem gevraagd en bereid gevonden de lange reis te ondernemen. Diens vrouw werd echter voor de tropen afgekeurd en toen heeft de heer Meijerink spontaan aangeboden zelf te gaan — een aanbod dat maar al te gaarne werd aanvaard. Maar de wereldoorlog was nog in volle gang. Van vertrek kon vooralsnog niets komen. Nog anderhalf jaar moest worden gewacht. Inmiddels werd Maleis geleerd en studie gemaakt van de Islam. Dr Adriani, toen met verlof in ons land, bood daarbij de helpende hand en eenmaal in de week werd de reis naar de Bilt ondernomen, er werd een middag doorgebracht ten huize van Dr Adriani. Intussen werd een verlovingsomgezet in een huwelijk en in September 1917 kon de reis naar het verre Indië worden ondernomen.

Aanvankelijk was de reis geprojecteerd over Noorwegen, Finland, Rusland, Siberië en Japan. Maar de Kerenskyrevolutie in Maart maakte dit onmogelijk. Toen ging het met de boot naar Bergen in Noorwegen, vandaar over IJsland naar Halifax en New York. Dan over land naar San Francisco, vervolgens

per boot over Honolulu en Hawaii-eilanden naar Japan, waar en passant een bezoek werd gebracht aan Jokohama, Kobe en Nagasaki, dan over Hongkong naar Singapore om zo eindelijk op Java te belanden. Dat ging allemaal niet met de sneltreinvaart van tegenwoordig. In ieder van de genoemde Japanse steden verbleven de gehuwden 5 dagen. In Hongkong ging de jonge onderwijzer zonder zijn vrouw, maar onder politiegeleide, de achterbuurten in, in de nacht, om dat nieuwe vreemde oosterse leven te leren kennen. Zo werden de eerste contacten verkregen met de Aziatische wereld en werden er allerlei indrukken opgedaan.

Verblijf in Solo

En dan begint de eigenlijke Indische periode. En nu komt de verteller eerst helemaal los. Wanneer hij daaraan terug denkt is het hem te moede of hij alleen maar van vreugde en van diepe blijdschap weet. Dit heeft hem geraakt tot in de diepste roerselen van zijn ziel. Alles was daar zo nieuw. Het was als een prille lentemorgen. Voor de jonge onderwijzer, die uit liefde tot zijn Heiland zich aan de zending wijden ging — maar ook voor het Indonesische volk. Een nieuwe periode was aangebroken. Allerlei tot dan toe sluimerende krachten kwamen los. De „Boedi Oetomo” (Hoger streven) was in 1908 met haar werkzaamheid begonnen. In 1912 werd de „Sarikat Islam” opgericht. En beide bewegingen waren symptomen van een nieuwe tijd. Tot dan toe was de Indonesische samenleving als het ware geheel gesloten en afgesloten gebleven voor de invloed van de West-Europese cultuur. Er waren ternauwernood enige aanknopingspunten in de hogere standen. Maar het volk stond er geheel buiten. En dat gaat nu veranderen.

Een geheel aparte periode breekt aan. En die periode stond in het teken van het zich volkomen willen openstellen voor de Westerse cultuur. Het was precies het omgekeerde van wat zich tegenwoordig in Indonesië afspeelt. Thans wil men de Nederlanders en de Nederlandse taal er uit hebben. Toen was het juist andersom. En het volk zag dat het onderwijs een van de middelen was om die West-Europese cultuur deelachtig te kunnen worden. Wanneer een nieuw schooljaar begon — en er waren 50 plaatsen in de eerste klas, dan zaten er op de eerste morgen soms 200 kinderen opgepropt in de banken en zij hadden allen een stapeltje van f 4.— schoolgeld voor zich. Dan las men het in de jonge kinderogen als een smeekbede. „Stuur mij niet weg”, alsof ook die jonge kinderen reeds begrepen waar het eigenlijk om ging. Het volk van Indië kwam in beweging. Het wilde de kluisters verbreken waarin het gebonden was. De aanraking met het Westen werd gevoeld.

Reeds na een jaar werd in Solo de Christelijke Kweekschool opgericht. Dit was te danken aan het heldere inzicht van Ds H. A. van Andel en Ds D. Bakker. Deze beide mannen begrepen dat voor alles een opleidingsschool voor Christen-onderwijzers nodig was — want tenslotte zouden de Indonesiërs het zelf moeten doen en zonder de importkrachten uit Nederland deze taak van de bewustwording van het volk op zich dienen te nemen. Westers onderwijs — ja maar door de Indonesiërs zelf, aangepast aan hun behoeften en omgeving — gegeven. Een Christelijke Kweekschool zou zijn als een transformator, waarin de elektrische stroom wordt omgezet in een andere voltage, dat aansluiting geeft aan de krachten die in de volksziel leven. Zo werd door de Deputaten voor de Zending der Gereformeerde Kerken het initiatief genomen tot oprichting van deze kweekschool.

Aanvankelijk was de opzet, dat het een kweekschool zou zijn alleen bestemd voor het eigen zendingsterrein op midden-Java. Maar dat heeft men reeds spoedig laten varen en het werd een opleidingsschool voor geheel Indië. Dat is een belangrijke

kwestie geworden. Hier speelde de vraag een rol of Indië als een eenheid moest worden gezien of alleen maar als een toevallige agglomeraat van vele volken. Toen heeft men ingezien dat niet het laatste standpunt moest worden ingenomen maar het eerste en zo zijn op deze kweekschool niet alleen Javanen, maar ook Bataks en Minahassers, Toradja's en Ambonezen en Balinezen tot onderwijzer opgeleid en die kweekschoolleerlingen vormden een hechte levende gemeenschap. Onder één voorbehoud. Die gemeenschap berustte op de basis van het Christelijk geloof.

Van gouvernementswegen heeft men ook herhaaldelijk getracht dergelijke scholen voor leerlingen van onderscheidene bevolkingsgroepen op te richten. Het is geprobeerd in Bandoeng en Poerworedjo. Maar het is steeds mislukt. Dat dit in Solo mogelijk was is alleen te verklaren door de doorwerking van de Christelijke gedachte, die de eenheid in Christus Jezus hier praktisch demonstreerde en die duidelijk bewees, dat deze eenheid sterker kan zijn dan de nationale tegenstelling en het onderscheid van de rassen. Het rasverschil speelde op deze school geen rol. Het werd overwonnen door de hogere eenheid, de eenheid van het Christelijk geloof.

En dat niet omdat al de jongens, die er kwamen uit Christelijke gezinnen afkomstig waren; 60 % der leerlingen kwam uit Mohammedaans milieu. En dan is er dit merkwaardige feit, dat op een hoogst enkele uitzondering na al deze jongens vóór zij de school verlieten, kwamen tot openbare belijdenis des geloofs en zich lieten dopen. Wat was het geheim? Gods geest was werkzaam in deze jonge harten. Maar ook, Gods Geest is werkzaam geweest in de harten van hen, die aan deze school leiding gaven.

En hier raken wij de tweede kwestie, die aan de orde kwam.

De heer Meijerink was aangezocht als directeur van deze school op te treden en een ander als z.g. huisvader van het internaat aan te stellen. Het zou dus een internaat worden in de gewone zin van het woord. Maar dat is het niet geworden. De heer Meijerink had kennis gemaakt met bepaalde systemen van opvoeding, die in Duitsland en de Verenigde Staten wel werden toegepast, en die hem voor deze school veel meer geschikt schenen. Iedere leraar aan de school verbonden kreeg een 20 à 25 jongens of meisjes in huis en samen vormden zij als het ware één gezin. De Meijerinks zelf gaven het voorbeeld. En dan niet Javanen bij Javanen en Bataks bij Bataks, maar in ieder gezin alle rassen dooreen. En de jongens waren even vrij als eigen kinderen. Geen strenge reglementen eigen aan een Internaat! Geen regel op regel en voorschrift op voorschrift. Maar wel iedere morgen Schriftlezing en gebed met de jongens. Er bestond geen huisreglement. Maar de regels, waaraan men zich hield, schiepen zich zelf, want iedere morgen opnieuw trachtte de kleine gemeenschap in een uur Schriftstudie te verstaan hoe haar leden samen moesten leven en samen moesten staan tegenover God. Men moet dit de heer Meijerink zelf horen vertellen om het te geloven. In wat voor tijd leven wij? Wij met onze Christelijke traditie? Het klinkt als een sprookje. Het overkomt je als een verrassing. Je vraagt er nog eens naar. En dan blijkt het waar te zijn. Zo was het daar in Solo. En kreeg u wel leerkrachten genoeg? Want het zal wel niet ieder zo liggen om dag aan dag met 25 Indonesische jonge gasten van 14 tot 20 jaar op te trekken? En dan is het antwoord, dat er nooit een tekort aan kloeke mannen en vrouwen leerkrachten is geweest, maar dat steeds voldoende leraren beschikbaar bleken, die met graagte de veeleisende taak op zich namen.

Zo zijn daar in Solo vele honderden jonge mensen tot Christen-onderwijzer opgeleid.

Met grote dankbaarheid spreekt de heer Meijerink daarover. Het was zijn levenswerk. En dan haalt hij herinneringen op als hij in 1948 in Djocja komt en dan vele van zijn oud-leerlingen aldaar ontmoet. Maar dat is een ander verhaal en beter voor de volgende keer.

DE JONGE VROUW EN DE POLITIEK

Time marches on!

Onder deze titel bracht de Cineac enige tijd geleden een aantal Amerikaanse films met als onderwerp de ontwikkeling van verschillende staten tot democratieën. Het nieuwe regime werd vergeleken met het oude, de maatschappelijke en economische ontplooiing van het land als geheel en van de burger afzonderlijk werd geprezen, de politieke medezeggenschap van ieder, rijk of arm, oud of jong, geleerd of onontwikkeld, man of vrouw, aangetoond, kortom, alle zegeningen van de democratie werden op het voordeligst uitgesteld.

Opvallend was steeds de snelheid waarmee de ontwikkeling in sommige landen verliep; in enkele jaren tijds was men van een achterlijk volk geworden tot een natie die meetelde, en, de titel van het filmprogramma gaf het aan, die ontwikkeling heeft het eindpunt nog niet bereikt. *Time marches on!* Let op, de tijd is op mars, naar een betere wereld, en de tijd marcheert snel!

Als burgeres van een wat oudere democratie gaat men onwillekeurig het tempo van die tijdsmars vergelijken met dat in eigen land. De ontwikkeling, die sommige landen na 1945 doormaken vergde bij ons bijna een eeuw om tot een soortgelijk resultaat te komen en dan nog is de vergelijking erg onzuiver door historische en sociologische verschillen. Maar één ding wordt men zich dan wel weer bewust: de tijd is ook bij ons op mars en het is zaak, die mars bij te houden, liefst zelfs: vóór te zijn.

De wedloop met de tijd vraagt alle krachten, waarover de volkeren kunnen beschikken, ook de vrouwelijke krachten.

Gelukkig is men van die behoefte aan vrouwelijke krachten nu wel doordrongen. Dat was eens anders. Wanneer we even in de historie duiken, kunnen we ons de tijd voor de geest halen, toen de vrouw in het openbare leven niet meetelde. Hoewel er altijd meer vrouwen dan mannen waren, regeerden de mannen het land, bekleedden alleen mannen functies in het openbare leven, bepaalden de mannen de gang van zaken in de kerk. Voor de vrouwen was er geen ander terrein dan de salon, de huiskamer, de keuken en misschien de markt.

Dit veranderde langzamerhand. Vrouwen van verschillende levensovertuiging,

afkomstig uit allerlei standen, gingen zich een weg zoeken in het maatschappelijk leven. Sommigen, door het Réveil wakker geschud, kregen oog voor Gods gebod de naaste lief te hebben als zichzelf en brachten dat gebod met veel toewijding in praktijk. Anderen, meest deftige dames, voelden zich zó onbevredigd in een leven van louter genoegens en onbelangrijke tijdpassering, dat zij naar middelen zochten om haar gaven nuttig te gebruiken. Weer anderen, de beklagenswaardigsten, werden door de opkomst van de moderne industrie gedwongen als fabrieksarbeidster te gaan werken in plaats van huisarbeid te verrichten. Het één bleek niet minder zwaar dan het ander, maar de arbeid in de fabriek, door de nood opgelegd, deed bij deze vrouwen het bewustzijn van eigen waarde ontwaken.

Naarmate deze categorieën vrouwen een weg in het maatschappelijk leven vonden, vroegen zij ook politieke rechten, en na veel strijd, door de echte feministen niet altijd even waardig gevoerd, verkregen zij het actieve en passieve kiesrecht.

De kerk ging helaas niet voorop bij het gebruik maken van vrouwelijke gaven en krachten, hoewel zij bij uitstek draagster is van unieke gedachten over de vrouw en haar plaats in het leven. Maar gelukkig is zij bezig, dit te veranderen en dankbaar constateren we, hoe steeds meer de vrouw wordt ingeschakeld in het hele kerkelijk leven.

Wat betreft de Anti-revolutionaire partij: naar we hopen zal ook zij de mogelijkheid openen om, wanneer er vrouwen met de daarvoor vereiste hoedanigheden zijn, ze een plaats te geven in de vertegenwoordigende lichamen, daarmee erkennend hoezeer ook zij de verrijking van het openbare leven door vrouwelijke activiteit waardeert.

En nu wij, Anti-revolutionaire jonge vrouwen.

De tijd is op mars. De loop van de tijd bracht ons veel goeds; de mogelijkheid tot een zelfstandig bestaan, een vrij kunnen mededingen naar de uiteenlopendste functies, de kans op het leven, dat het best bij onze aanleg past.

Wat doen wij met al het verkregene?

Tonen wij onze erkentelijkheid door waar wij kunnen onze krachten te geven, bijv. aan de A.R. Partij? Hoe

staat het met onze politieke kennis, hoe hoog moeten wij ons politiek besef aanslaan?

Zou het ons kunnen vergaan als dat meisje, dat uit liefde voor haar verloofde, die doorbraak-sympathieën had, beloofde op de Partij van de Arbeid te zullen stemmen, maar, toen zij de kandidaten van die partij niet op haar stembiljet vinden kon, tenslotte toch maar het hokje voor J. Schouten rood kleurde? Of zijn er sommigen van ons zogenaamd een beetje gebelgd door die lange „achteruitzetting” van de vrouw in onze partij, en uiten we dat dan door te stemmen op de sympathiekste figuur uit de Christelijke partijen, als we nog zo welwillend zijn te stemmen?

Wanneer we zó doen, nu, dan zullen we geen waardevolle bijdrage leveren in het gevecht met de tijd. Dan lopen we toch nog achteraan in plaats van voorop. En voorop lopen is voor de meesten van ons ook niet weggelegd; dat zullen er maar enkelen zijn.

De meesten van ons zullen op een andere manier haar steentje moeten bijdragen. Als we eerst maar toewijding voor onze politieke taak hebben. Als we eerst maar enthousiast artikel 1 van ons Program van beginselen, (al of niet gewijzigd in de geest van het bekende rapport), onderschrijven en tot ons eigendom maken. Dan vinden we wel middelen en uitingsmogelijkheden voor onze politieke werkkraft.

Mijns inziens zullen we daarmee moeten beginnen in de kiesverenigingen. Daar ons best doen een goede sfeer te scheppen, die de discussie bevordert; als het moet, wanneer de mannen zouden versagen, (haast ondenkbaar!) desnoods een „inleiding leveren, in ieder geval zo veel mogelijk studeren, maar bovenal, trouw zijn in wat we op ons gaan nemen.

Laten we ons niet terugtrekken in vrouwenclubs, hoe nuttig op zichzelf ook; laten we niet dadelijk van achteruitzetting spreken wanneer nog niet iedere kiesvereniging een vrouwelijk bestuurslid wil hebben, of dwingen om een vrouw in de gemeenteraad omdat ze een vrouw is en niet omdat ze er geschikt voor is.

De tijd is op mars. Alle krachten zijn nodig om die tijd bij te houden. Ook de vrouwelijke krachten, die we graag en bereidwillig zullen geven voor ons politiek ideaal. Misschien kunnen onze krachten juist de stoot geven, die nodig is om de tijd vóór te zijn, en mee de koers te bepalen, die ons land (en Europa?) varen zal? Dit te doen is immers onze roeping als Christinnen?

Time marches on! Zullen we proberen als Anti-revolutionairen aan de kop te gaan?

DE 4TE NOVEMBER

De President van de Verenigde Staten van Amerika is een machtig man.

Wie precies wil weten hoe groot wel deze macht is, moet eens lezen het boek de „Secret Papers of Harry Hopkins”, de „rechterhand” van wijlen President Roosevelt.

Dit boek leert beter wat werkelijk plaats vond voor en tijdens de deelneming van Amerika aan de oorlog, dan welk ander boek ook. Het leert ook, dat een improviserend, geniaal maar stemmingsvol man als Roosevelt soms beslissingen nam geheel buiten en soms tegen de mening van zijn kabinet in. Hij liet zijn voorzichtige en zeer bekwame Minister van Buitenlandse Zaken, Cordell Hull, meermalen in de kou staan. In zoverre is de positie van de President van de Verenigde Staten van Amerika een geheel andere dan die van een Monarch in Europa.

Deze laatste is onschendbaar, de ministers dragen de verantwoordelijkheid. In Amerika is het Kabinet een Raad ten dienste van de President; het valt buiten de controle van de wetgevende macht.

De President van Amerika is allerminst onschendbaar en wie de uitingen in het publiek aan zijn adres gelanceerd, leest, vraagt zich af of men in dit machtige democratische land nog enige eerbied heeft voor gezag en gezagsdragers.

De huidige President vooral heeft dit er niet beter op gemaakt. Hij gebruikt in zijn redevoeringen uitdrukkingen, die de meest rondborstige zeeman hem niet kan verbeteren. Intussen heeft hij mee, dat Jan Publiek hem verstaat.

De positie van de President is omschreven in het tweede hoofdstuk van de Amerikaanse Constitutie. De Constitutie van een jong en vrij volk, met zijn schone aanhef inzake recht, binnenlandse rust, zelfverdediging, bevordering van de algemene welvaart en verzekering van de zegeningen der vrijheid.

In dat tweede hoofdstuk wordt alle uitvoerende macht toegerekend aan de President. In de eerste paragraaf wordt zijn verkiezing bepaald, in de tweede wordt zijn gezagspositie vastgelegd, in de derde zijn verhouding tot het Congres omschreven, de uitvoering van de wetten en de benoeming der ambtenaren hem opgedragen en in de vierde worden de voorwaarden genoemd, waaronder hij van zijn hoge post kan worden ontheven.

De President heeft de macht, hij draagt ook de verantwoordelijkheid. Hij kan die niet overdragen en kan haar zelfs niet delen. Lincoln hield eens een Kabinetszitting, waarin elk lid tegen zijn voorstel stemde. Hij besloot de beraadslaging met „Zeven tegen, één voor, de voorstemmers hebben gewonnen.”

Deze enkele voorbeelden zijn met honderden andere aan te vullen. De President is dus maar niet het wettelijke, representatieve staatshoofd, hij is in werkelijkheid de met macht beklede centrale figuur, in sterkere mate nog dan Englands Eerste Minister, die nog altijd is en blijft: „Your Majesty's humble and devoted servant and subject”. De President is niet alleen de leider van de Staat gedurende vier jaar, doch hij is ook een politieke figuur, representierend een partij en zo ziet men President Truman, hoewel nog officieel in functie, op het verkiezingspad om de democratische invloed, sinds 1932 in het Witte Huis dominerend, ook bij de a.s. verkiezing te bewaren.

Truman, die bijna twee termijnen heeft uitgediend, is niet opnieuw de kandidaat der Democraten. In 1948 werd hij tegen veler verwachting in herkozen. De Republikeinen hadden zich reeds overwinnaar gewaand, doch Dewey, reeds meermalen kandidaat, moest tegenover de kleine Missouri-man de vlag strijken.

Er waren thans elf kandidaten.

Amerika is niet zozeer het tweepartijen-land als de meesten menen. De meeste kandidaten echter hebben niet voldoende steun om op het eigenlijke verkiezingsbiljet te komen. De twee echter, tussen wie de strijd gaat, zijn generaal Dwight Eisenhower en Adlai Stevenson, gouverneur van Illinois.

Het leuke is, dat beide pretendentes aanvankelijk er bitter weinig voor gevoelden om als kandidaat te fungeren.

Van Eisenhower kreeg men de indruk, dat hij het op prijs gesteld zou hebben, zonder campagne als nationale figuur tot President gekozen te worden. Toen hij echter eenmaal als kandidaat van de Republikeinen was aangewezen, moest hij wel de kruisgang der campagne door en men ziet, dat het pacteren met Robert Taft en de politicians zijn aanzien niet verhoogt.

Stevenson wilde evenmin reclame voor zich zelf maken om de kandidaat der Democraten te worden, doch toen Harriman, Kefauver en Russell geen meerderheid verkregen, verenigde men zich op een minder algemeen bekende figuur, die als gouverneur getoond had ruggegraat te hebben.

En zoals Taft eerst vrijwel neutraal stond tegenover de officiële kandidaat, zo had ook Stevenson weinig steun van het Truman-regime, dat hij meer of minder corruptie en bureaucratie verweet. Nu de laatste maand van de campagne is ingegaan, komen alle hens aan dek en zwaaien ook Taft en Truman hun degens.

Zoals steeds is de verkiezingsstrijd voor alles een binnenlandse kwestie. Inzake hun buitenlandse beleid is er geen diepgaand verschil. In beide partijen zitten nog wel isolacionistische tendenties, die echter niet meer in staat zijn de werkelijkheid te doen keren.

De werkelijkheid is, dat Amerika de voornaamste wereldmacht is geworden. Engeland moge trachten de verloren plaats te herwinnen, en daartoe de beschikking hebben over een eerste rangs diplomatie, het getimmerte van het „Empire” is te wrak, dan dat succes ook maar waarschijnlijk is.

De verschuiving in de machtsverhouding is te evident voor wie alleen maar de zesde Amerikaanse vloot in de Middellandse Zee heeft zien kruisen. Was deze meer dan een eeuw Englands domein, thans waait daar de Stars and Stripes. En hoe nu ook de verkiezing op 4 November uitvalt, of Eisenhower dan wel Stevenson naar het Witte Huis gaat, die positie blijft. In de Stille Oceaan, op de Westelijke helft van de Atlantische en zelfs in de oude wereldzee vertoont Amerika zijn oppermacht.

Maakt het dus voor Europa en ook voor Nederland geen verschil, wie van de twee tot President gekozen wordt?

Wij zouden dit niet gaarne toegeven. Het is niet te verwachten, Stevenson inzake het buitenlands beleid van Trumans-, of wil men Marshalls lijn te zullen zien afbuigen. Doch hij zal zeker in sterker mate dan Eisenhower met de publieke opinie en de mening van de Vakbeweging rekening moeten houden.

Daarbij komt Eisenhowers persoonlijke kennis van de Europese situatie, ook in het Noord-Atlantische kader, reeds direct na de oorlog door Walter Lippman zo meesterlijk geprojecteerd.

Afgezien dus van voorkeur voor de Republikeinen of Democraten, is naar onze mening een verkiezing van Europa's bevrijder te hopen.

Is het ook te verwachten?

Wij durven daarover geen oordeel te geven. Er zijn indicaties, die daarop wijzen, doch ons is ook opgevallen hoevele Amerikanen, die warm voor Eisenhower partij kiezen, het tegendeel vrezen.

De praktijken, ook bij deze verkiezingscampagne weer toegepast, doen afbreuk aan de betekenis van het feit zelf en aan de beide figuren, die om deze plaats kampen.

Zij zijn ook in strijd met de Constitutie van „Wij het volk van de United States”.

De stille Getrouwen

Er wordt herhaaldelijk geklaagd, dat er voor allerlei heel noodzakelijke arbeid op het terrein van Gods Koninkrijk geen mensen zijn te vinden. Het komt altijd op dezelfde neer. Dezelfde man is voorzitter van de kiesvereniging, lid van de kerkeraad, bestuurslid van de afdeling van de C.B.T.B., penningmeester van het Lokaal comité van de Unie Een School met de Bijbel, tweede voorzitter van het schoolbestuur en commissaris van de Boerenleenbank. En dit is nog maar een begin van het lijstje van functies. Als hij sterft, dan blijkt eerst hoeveel het er zijn. Want elke vereniging plaatst een advertentie.

Iedereen weet, dat deze man te veel functies heeft. Maar hij heeft het nooit gezocht. Bij elke verkiezing of benoeming heeft hij bezwaren gemaakt en hij heeft zich laten overreden. Sommigen lasteren, dat zulks maar comédie is, want toen hij een keer niet op tal kwam voor ouderling, hoewel hij al een jaar uit de kerkeraad was, werd hij kwaad en hij heeft het sommige broeders duidelijk laten merken, voornamelijk door scherpe critiek op degenen, die er wel op het dubbelgetal waren gezet. Maar er zijn er ook wel, die het inderdaad niet hebben gezocht, die het met de hand op het hart kunnen zeggen. Maar er zijn zo weinig geschikte krachten. De aandrang is zo sterk.

Dat laatste is waar.

Maar het eerste, dat van die weinig geschikte krachten, dat is nog de vraag. De ervaring leert namelijk, dat er voortdurend uitstekende krachten over het hoofd worden gezien.

Het komt voor, dat iemand verhuist naar een andere plaats. In zijn eerste woonplaats hoort men later, dat hij het daarginds uitstekend maakt en voorzitter van de kiesvereniging is geworden. Tjonge! Hier leefde hij wel mee, maar hij trad nooit op de voorgrond.

Dat is nu precies de reactie.

Hij trad hier nooit op de voorgrond. Hij werd daarom nergens in gekozen. En daarginds heeft men hem blijkbaar **ontdekt**.

Dat is de juiste term, die een gelukkig maar laat feit aanduidt. Er leven misschien vlak om u heen verscheidene mensen, die hartelijk meelevende, die meer lezen, dan u denkt, die in hun hart soms de spanning voelen, wanneer het gaat om de zaak van Gods koninkrijk, maar die nooit op de voor-

grond treden. En intussen wordt er geklaagd, dat er zo weinig mensen zijn die zich geven.

Misschien laten we ons te gauw overtuigen, dat er niemand anders is. Misschien hebben we het stille, maar oprechte meelevende te weinig gewaardeerd, het zelfs niet eens opgemerkt.

En dan wordt het tijd, dat we nog eens goed om ons heen zien. Want anders is het mee door onze schuld, dat er heel wat kapitaal renteloos blijft liggen, dat we nodig kunnen gebruiken.

Zie de stille getrouwen niet over het hoofd; zij zijn bereid stille en getrouwe werkers te worden. Maar zij **treden** niet op de voorgrond, zij komen niet uit zich zelf naar voren, in geen geval dringen zij zich naar voren. Wij moeten hen **ontdekken**. En hoe komt het dan, dat wij daarin voortdurend falen? Omdat het onmogelijk is die mensen, waar het hier om gaat, te ontdekken?

Dat laatste geloof ik niet.

Elke plaats heeft haar eigen kleine groep mensen, van wie het vanzelf spreekt, dat zij tot de actieven behoren. Het hoofd der school behoort daarbij. Natuurlijk is de school nummer één, maar wij zouden ons zeer verbazen en de meester zelfs van verregaande luiheid beschuldigen, wanneer men verder niets aan hem had. Wanneer hij niet een respectabele rij functies vervulde. Wie in zijn jonge jaren voorzitter van de jongelingsvereniging of zelf van de ring is geweest, is daarmee aangewezen voor het vervolg. Hij komt in het rijtje. Er zijn plaatsen, waar de maatschappelijke positie ook een rol speelt. Waar een boer eerder in aanmerking komt om onder de actieven en geschikten gerekend te worden dan een arbeider. Bakkers hebben in dit opzicht ook bijzonder goede kansen, misschien wel, omdat zij gewend zijn, vroeg op te staan en langslapers zijn ondeugdelijke mensen, van wie men weinig goeds kan verwachten.

Maar goed, het rijtje is er, en het schijnt nauwelijks voor uitbreiding vatbaar. We draaien in hetzelfde kringetje rond. En we zijn zelfs geneigd, om die anderen, die we niet hebben weten te ontdekken, te beschuldigen. Want er gaat niets van hen uit.

Vanwege dat vaak heel onbillijk

veroordelen klemt nog meer de vraag: is hier schuld? Hadden we deze mensen eigenlijk wel **moeten** ontdekken, door te zeggen: hoe kunnen wij het weten, als zij zelf niet naar voren komen?

Dat laatste is het nu juist.

Want met dat naar voren komen bedoelen wij: **op onze vergaderingen** naar voren komen. Het woord nemen. Vragen stellen of critiek oefenen. Maar wij hebben toch al lang begrepen, dat die vergaderingmensen lang niet altijd de werkers zijn. Soms zijn het doodgewone praatjesmakers en meer niet. Soms zijn het zoekers van zichzelf en van hun eigen eer. We hebben de vergadering veel te veel tot maatstaf gemaakt. Met wat wij op de vergadering zien en horen, hebben wij de mensen verdeeld in meelevenden en niet meelevenden. En dat is heel eenzijdig en dus verkeerd. Er komen al meer vergaderingen bij. Het wordt al moeilijker het bij te houden. En dus wordt de kring van „meelevenden” al kleiner. Daarom is het de hoogste tijd, dat we niet alleen wat orde brengen in de chaos van vergaderingen, maar ook, dat we wat voorzichtiger zijn met die indeling in meelevenden en niet meelevenden.

En wij moeten er ons vooral op toe leggen, dat we beter uit onze ogen zien, beter luisteren en scherper opmerken. Want het is onze oppervlakkigheid geweest, dat we meenden, dat alleen bepaalde vergadermensen meeleeften. Wij moeten het veel meer zoeken in het **persoonlijk contact**.

In de politieke activiteit speelde vroeger het huisbezoek een grote rol. De propagandisten gingen huis aan huis en knootten gesprekken aan. Zij stuitten soms op een wereld van onkunde, maar werden soms ook verrast door een sterk en hartelijk en eenvoudig meelevende. Bij het huisbezoek vanwege de kerk gaat het evenzo. Ook daar zijn de grote verrassingen. Maar waarom moeten we het alleen hebben van het **georganiseerde** huisbezoek? Waarom missen we dat spontane, vanzelfsprekende gesprek buiten de vergaderingen om, het gesprek, waarbij de zaken ter sprake komen, die ons bezig houden? We dreigen heel wat activiteit en belangstelling zo op te sluiten binnen de ruimte en de tijd der vergaderingen, dat we voortdurend vastraken in het isolement van de kleine groep. Het is duidelijk, dat dit op de duur misloopt. Daarom moet onze liefde en onze ruimheid zo toenemen, dat we weer overal, niet georganiseerd en geregeld, maar open en spontaan, de gelegenheid aangrijpen tot het persoonlijk gesprek.

A.R. en C.H.

Telkens wordt betoogd, dat in de kringen der jongeren het verlangen leeft naar het gezamenlijk optrekken van alle Prot.-Chr. partijen in één partijverband. Dat verlangen is begrijpelijk. Het leeft echter niet alleen bij jongeren, doch ook bij ouderen. In het algemeen onderschatten de jongeren echter wellicht meer de moeilijkheden, welke overwonnen moeten worden om tot de gewenste eenheid te komen.

In het „Gereformeerd Jongelingsblad” heeft thans J. E. de Vries een artikel geplaatst, waarin er op gewezen wordt, dat, ook als men idealist is, en zich dus niet bij de bestaande verdeeldheid op politiek terrein wenst neer te leggen, de bezwaren wel eens zo groot kunnen zijn, dat vooralsnog de verdeeldheid moet worden aanvaard.

We kunnen, zo betoogde J. E. de Vries, de eenheid pas tot stand brengen, wanneer de wederzijdse verschillen in al hun diepte en omvang zijn gespeeld.

„Een lichtvaardig geconstrueerde eenheid zou reeds spoedig bezwijken en allerlei jammerlijke gevolgen hebben voor het voeren van een Christelijke politiek. Wat we nodig hebben is een hecht-verbonden eenheid, niet wortelend in een vaag idealisme, doch in een diep geloof en een krachtige overtuiging, waardoor we ons allen tezamen weten bezielde.

En kan nu, zo luidt onze vraag, een dergelijke eenheid tot stand worden gebracht?

Op goede gronden menen wij van niet. Wat ons van de Chr. Hist. scheidt, is niet, zoals vaak hardnekkig wordt beweerd, een nuance-verschil, doch wel degelijk een verschil, dat terug gaat op beginselen of beter gezegd: herleid kan worden tot een verschil in interpretatie van die beginselen. Anti-Rev. en Chr. Hist. bezitten ongeveer hetzelfde program van beginselen, maar op zichzelf zegt dit nog niets. Een overeenkomstig voorbeeld moge dat verduidelijken: Zowel Rooms en als Gereformeerden erkennen de Schrift als het Woord van God, doch niettegenstaande deze aanvaarding, komen beiden tot geheel verschillende conclusies. De verklaring ligt voor de hand. Bij Rome vat men de Bijbel op vanuit de traditie. Wij Gereformeerden willen de Schrift zien vanuit het Getuigenis, dat de Schrift over zichzelf geeft.

Naast het program van beginselen is de interpretatie ervan dus van grote betekenis. En juist op dit punt lopen de wegen uiteen. Juist op dit punt rijzen de moeilijkheden. Dat komt, omdat we hier te maken hebben met twee verschillende geestelijke achtergronden, die in wezen met elkander onverenigbaar zijn”.

Ook in de kring der jongeren ziet men dus wel bezwaren. De schrijver komt in zijn eerste artikel zelfs reeds tot de conclusie, dat het voor iedereen duidelijk

moet zijn, dat het sluiten van een compromis niet anders kan betekenen dan een belangrijke verzwaking van een waarlijk reformatorische politiek, waardoor de strijd tegen de revolutie wel eens ernstig in gevaar zou kunnen komen.

Nu er zoveel gesproken en geschreven wordt over de noodzakelijkheid van eenheid, is het goed ook van deze stem kennis te nemen.

Geheime posities?

Er is in de weken, dat in ons land gepoogd werd een Kabinet samen te stellen, heel veel gefantaseerd. Tal van namen werden genoemd van personen, die wel voor minister of staatssecretaris in aanmerking zouden komen. Zo werd de heer H. J. Hofstra gedoodverfd als staatssecretaris aan het Ministerie van Financiën. Dat is niet doorgegaan — tenminste bij ons weten niet. Maar we zijn aan het twijfelen geraakt.

In het „Gereformeerd Gezinsblad” toch lezen we:

„Het is toch al te onnozel te geloven, dat minister v. d. Kieft en de heer Hofstra hun sleutelposities niet zouden gebruiken, alleen omdat de A.R.-partij zich loyaal achter dit kabinet heeft gesteld.”

De vraag is dus nu: welke positie, welke sleutelpositie, bekleedt de heer Hofstra?

Misschien zo iets van Geheim-Staatssecretaris van Financiën?

Democratisch socialisme?

Zal het democratisch-socialisme van tegenwoordig zich steeds bedienen van democratische middelen? Die vraag is opnieuw actueel.

Toen België verdeeld was door de Koningskwestie, aarzelde Spaak niet te proberen door straatrumoer zijn tegenstanders te treffen.

En thans? De socialisten hebben bij de gemeenteraadsverkiezingen in België belangrijke winst behaald. Zij eisen nu Kamerontbinding en nieuwe verkiezingen.

Zullen zij nu proberen hun eisen langs democratische, legale weg doorgevoerd te krijgen?

„Het Vrije Volk” laat het tegendeel blijken.

„Spaak verklaarde Maandagavond, dat de katholieke volkspartij, de C.V.P., de nodige conclusies uit haar nederlaag moet trekken. Mocht zij dat niet doen, aldus Spaak, dan staan de regering moeilijke dagen te wachten en waarschijnlijk een zeer intense agitatie.....

Donderdag zal het socialistische partijbestuur de hele dag vergaderen en de nodige maatregelen tref-

fen voor het voeren van een weloverwogen actie.

Er zijn plannen voor gewestelijke demonstraties en een nationale demonstratie. Algemeen is men in socialistische kringen van oordeel, dat de arbeiders in Wallonië moeilijk in bedwang gehouden zullen kunnen worden en dat spontane stakingen reeds over enkele dagen kunnen uitbreken".

Intense agitatie, weloverwogen actie, demonstraties, spontane stakingen. Ja, vooral „spontane” stakingen, die over enkele dagen kunnen uitbreken. Hoe spontaan!!

En het Nederlandse socialistische orgaan, dat wel een hoofdartikel weet te schrijven op diezelfde dag over „BSP in opmars”, schrijft geen woord van afkeuring over die agitatie-actie-demonstratie-spontane-stakingen-propaganda van haar democratisch-socialistische zusterorganisatie in België.

Dat is nu socialistische democratie.

Met gekruiste armen?

Paul de Groot heeft gesproken in Moskou. Hij heeft de Führer..... pardon kameraad Stalin de groeten overgebracht. Hij heeft kameraad Stalin geëerd „als de grootste veldheer van alle tijden” en wij herinnerden ons soortgelijke woorden uit de jaren 1940—1945, gesproken door de propagandaleider van onze naaste Oosterburen.

En Paul de Groot heeft een vlag overhandigd. Het is een eigen bericht uit „De Waarheid” en nadruk is niet verboden.

Paul sprak (en hier volgt nu het verslag in „De Waarheid” ten dele):

„Het is onze nationale vlag met het opschrift: „De Nederlandse arbeiders zullen nooit oorlog voeren tegen de Sowjet-Unie”. (Stormachtig langdurig applaus). Allen staan op. Kameraad De Groot overhandigt de vlag aan het presidium van het congres. De voorzitter neemt de vlag in ontvangst. Een algemene ovatie.

„In deze tijd spannen wij, Nederlandse communisten, al onze krachten in, opdat ons volk zich nooit en nimmer zal laten misbruiken voor een agressie tegen de Sowjet-Unie”.

Er was in Nederland eens een man, die verklaarde met gekruiste armen te zullen gaan staan.

Paul de Groot verklaarde met andere woorden hetzelfde.

Op 19 December 1946 stelde mr G. van Baren in de vergadering van de Provinciale Staten van Zuid-Holland aan de heer G. van Praag, communistisch Statenlid, de vraag:

„Welk standpunt zullen de communisten innemen wanneer de troepen van het land, waarvoor zij zulk een waardering hebben, onze grenzen overschrijden?

Zullen de communisten, wanneer Nederland overvallen mocht worden door Rusland, zich als echte vaderlanders gedragen en zullen zij Rusland als vijand terugwijzen?”

Op die vraag is nooit een antwoord gekomen.

Heeft Paul de Groot nu het antwoord gegeven?

Gekruiste armen?

Nog roder dan rood?

De „Christelijk-Historische Nederlander” heeft het artikel, dat „Trouw” over het Centralen Convent geschreven heeft, geheel overgenomen.

In het daarbij geplaatste „kadertje” schrijft het blad dan o.m. ook:

„Wat de C.H.U. begin verleden jaar kwalijk werd genomen, doen de A.R. nu zelf; zij nemen zitting in een kabinet, dat stellig nog wat roder is gekleurd dan het vorige”.

Elk bewijs, dat dit kabinet roder is dan het vorige, ontbreekt evenwel. Dat is jammer. In welk opzicht is het huidige Kabinet roder dan het vorige?

Zich laten gelden

In de „Christelijk-Historische Nederlander” schrijft de heer Tj. Krol in de Vragenrubriek, dat hij zich tijdens de Kabinetsformatie telkens heeft geërgerd, want:

„de Prot.-Chr. partijen hebben zich blijkbaar niet kunnen opwerken om, hangende de formatie, het daarheen te leiden, dat aan de P.v.d.A. en de K.V.P. duidelijk kon worden gemaakt, dat ten aanzien van de al dan niet medewerking der Chr. partijen op een eenstemmigheid kon worden gerekend, een verklaring, welke ongetwijfeld haar politiek nut zou hebben afgeworpen.

Immers, de heer Romme — dat weten we nu toch wel — heeft niet meer de moed om alleen met de P.v.d.A. in zee te gaan en onder de P.v.d.A. is zo langzamerhand ook een geest gekweekt, die er tabak van heeft om uitsluitend met de K.V.P. te onderhandelen.

Mijn betoog is derhalve, dat wij, Prot.-Christelijken, ons meer hadden kunnen laten gelden, dan thans het geval is geweest. Het komt meer voor, dat vreemden tegenover elkaar een ietwat soepeler houding aannemen dan eigen familieleden onderling. En toch is een dergelijke mentaliteit niet te verdedigen”.

Dit laatste zijn we met de heer Krol eens. Hoe komt het, dat het contact ontbroken heeft?

De heer Krol had graag gezien, dat de Prot. Christenen zich bij de Kabinetsformatie wat meer hadden laten gelden. Het is wel vreemd, dat juist in de Christelijk-Historische kring nogal bezwaar gemaakt is tegen het standpunt door de A.R. bij de eerste opdracht tot Kabinetsformatie aangenomen. En in de grond was hetgeen de A.R. toen deden toch eigenlijk, wat de heer Krol wenste, n.l. zich wat meer te laten gelden, en niet maar genoegen te nemen met wat de P.v.d.A. beliefdte af te schuiven.

Partijvoorzitter/Fractievoorzitter

„Trouw”, er op wijzende, dat naar sommiger oordeel het voorzitterschap van de Kamerfractie en het voorzitterschap van het Centraal Comité niet bij één persoon behoorden te berusten, merkt op:

„Voor dat standpunt zijn argumenten aan te voeren. Het geeft de partij en de partijleiding een meerdere vrijheid in het beoordelen van het beleid der Kamerfractie. Dat is een voordeel.

Langzaamheid

Er zijn ook argumenten tegen aan te voeren. Het conflict Kuyper-Lohman is voor een belangrijk deel ontstaan, omdat de partijleider Kuyper niet in de Kamer zat en daar als leider der A.R.-fractie optrad. Het boek van Dr Suttorp over De Savornin Lohman is op dit punt zeer instructief.

En de periode dat Dr Colijn als voorzitter der partij er de voorkeur aan gaf om niet in de Tweede, maar in de Eerste Kamer te zitten, was voor de A.R. partij ook niet de meest gelukkige.

In het algemeen opperen sommigen het bezwaar dat de functies die van invloed zijn op het beleid der partij bij een te kleine groep zijn geconcentreerd, zodat bepaalde personen te veel hooi op hun vork hebben. En dat zou het gezonde leven der partij schaden. Wij zijn het er volkomen mee eens als men de hier bedoelde kleine groep zoveel mogelijk zou verbreden. Daarom waren wij o.m. ook voorstander van uitbreiding van het getal Kamerleden. Het is niet prettig om te veel hooi op zijn vork te hebben.

Er zijn tegenwoordig mensen die over de organisatie van de A.R. partij klagen en dan tegelijkertijd zeggen: Maar in de dagen van Kuyper, toen was het reusachtig. De tegenwoordige organisatie van de A.R. partij is een schepping van Kuyper. En die heeft de partij zo georganiseerd, dat hij die zo gemakkelijk mogelijk in zijn hand zou kunnen houden.

Dr Schouten heeft na de oorlog, in een tijd van grote verwarring, de partij weer moeten organiseren. Het zou ondenkbaar geweest zijn als hij toen niet èn als partijvoorzitter èn als fractievoorzitter was opgetreden. De A.R. partij kan daar niet dankbaar genoeg voor zijn.

Maar het zou voor de toekomst, als voor Dr Schouten het einde van zijn politieke loopbaan gekomen zal zijn, inderdaad de overweging verdienen of er niet méér scheiding der functies zou moeten komen. Wij kunnen ons indenken, dat er een presidium voor de A.R. partij werd geschapen waarin ook de fractievoorzitter zitting had. Wij zouden ons ook kunnen indenken dat het werd gelijk het bij de P.v.d.A. en K.V.P. is, dat de partijvoorzitter geen fractievoorzitter, maar wel lid der Kamer is.

Men moet n.l. situaties als tussen Kuyper en Lohman zijn ontstaan, vermijden en tegelijkertijd trachten tot een betere werkverdeling te komen".

Als de reorganisatie van de partij aan de orde komt, zal bovengenoemde kwestie zeker onder ogen gezien moeten worden.

EEN BROCHURE OVER DE S.G.P.

Goed nieuws uit onze boekenwinkel. De heer Mr C. J. Verplanke heeft zich in deze zomer er toe gezet een brochure te schrijven over de Staatkundig Gereformeerde Partij in verhouding tot de Anti-revolutionaire Partij. Het is naar ik meen een goede brochure. Zij is niet agressief maar zakelijk van toon. De beide beginselprogramma's worden met elkaar vergeleken, ook de richtlijnen voor de gemeentepolitiek. Er wordt iets verteld over de historie. En dat alles goed gedocumenteerd. De brochure is nu ter perse. Zij zal zo spoedig mogelijk naar de kiesverenigingen worden gezonden. En dan hopen wij dat met dit materiaal ook zal worden gewerkt. Het is zo — sommige dingen duren wel eens lang. Daar hoort ook dit bij. Maar wij zijn blij, dat nu aan het verzoek van velen is voldaan en wij zijn de heer Verplanke dankbaar dat hij dit werk op een zo serieuze wijze heeft willen doen!

Het vraagstuk van de huren is al jaren aan de orde. Iedereen is het er over eens, dat de toestand onhoudbaar is en bovendien een stuk socialistisch onrecht. De Regering heeft n.l., wetende dat alle kosten en prijzen op een enorme wijze zijn gestegen, eenvoudig bepaald, dat de huren van woningen niet mogen stijgen. Dat betekende alleen maar, dat de Regering met de bedoeling, de kosten van het levensonderhoud te drukken, eenvoudig decreeteerde, dat een déél van de burgers een extra en zware bijdrage zou leveren in de kosten van de Regeringspolitiek. De Regering had net zo goed, of misschien veel beter, kunnen zeggen: ik decreeteer, dat de prijzen van gas; electriciteit en water, de reinigingsbelasting en de straatbelasting niet mogen stijgen. Of, om een ander voorbeeld te noemen: ik decreeteer, dat de tarieven derde klas voor de Spoorwegen niet mogen stijgen. Al zulke maatregelen hebben eenzelfde tendenz, n.l. het drukken van de kostprijzen. Maar omdat door een bepaalde propaganda iedere verhuurder van een huis gebrandmerkt is als een parasiet op de maatschappij, was het gemakkelijker, alleen de huiseigenaren een zware extra belasting op te leggen.

Het is iedereen duidelijk, dat er aan dit onrecht een einde moet komen. Men is het er ook over eens, dat moet worden nagegaan, hoe de mensen moeten worden geholpen, die door de verhoging van de huren extra zouden worden gedupeerd.

Maar dit probleem, dat men zelf heeft geschapen, dat bewust in het leven is geroepen door het rode dirigisme, daar weet men nu geen weg mee. Maanden en maanden wordt er over gedokterd, en de S.E.R. zou er een advies over uitbrengen. Zolang de S.E.R. er over studeerde, was de Regering gedekt. Zij verklaarde altijd maar weer: wij wachten op een advies van de S.E.R.

Maar de S.E.R. nam het vraagstuk niet zelf in studie. Hij benoemde een commissie. Die commissie studeerde en is nu, na verscheidene maanden, met dat rapport ongeveer klaar. Maar het zal wel November worden, voordat de S.E.R. het vraagstuk in zijn volledige vergadering zal behandelen. En dan moet het eigenlijke advies worden opgesteld en uitgebracht.

En dan?

Dan zal de Regering aan het studeren gaan. Want het is een ingewikkelde materie. En dus wordt het een ingewikkeld advies. Het vraagt tijd, om dit vraagstuk te bestuderen. Wij zullen het zeggen in officiële woorden: Aan het vraagstuk zijn vele aspecten verbonden.

Dus maar weer een commissie, een studie en een rapport.

Een nuchter mens zou zeggen: in de vele maanden, dat het vraagstuk bij de S.E.R. in behandeling is, heeft de Regering ook niet stilgezeten. Zij heeft haar plannen klaar. Zij heeft al eens aan de bel getrokken bij de S.E.R., waarom het zo lang duurt. En als het rapport komt, dan gaat zij haar plannen met het advies van de S.E.R. vergelijken.

Maar zo is de methode niet. Dat zou ook dubbel werk kunnen meebrengen. Niet over de moeilijkheden nadenken, voordat het rapport van de S.E.R. er is. Het vraagstuk heeft tenslotte vele aspecten.

En zo zien we weer eens een keer, dat we al maar meer vorderen in de perfectie, al meer vraagstukken onder handen nemen, waaraan vele aspecten zijn verbonden, en daardoor in staat zijn, om records op het terrein van de langzaamheid* te bereiken. Misschien is het bereiken van zulke records in langzaamheid in sommige gevallen zelfs een zaak van hogere politiek.

Beschamende cijfers

J. SCHIPPER

De statistiek van het nijverheids- onderwijs, kortgeleden gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek, is voor de protestantse christenheid beschamend. Ook al is er in de jaren na de tweede wereld- oorlog verbetering merkbaar, de ver- gelijkende cijfers van het protestants- christelijk nijverheidsonderwijs naast die van de rooms-katholieken en het algemene onderwijs, tonen in alle scherp- te aan hoe groot de achterstand op dit gebied is.

Deze cijfers behoeven ook de be- langstelling van de voormannen van onze partij, opdat bij behandeling van dit vraagstuk in Staten en Raden op dit tekort dient te worden gewezen en het pleit gevoerd voor de vergro- ting van dit waardevolle onderwijs voor de jeugd van ons volk. Dit is te- meer nodig omdat de voortgaande industrialisatie hoe langer hoe meer de behoefte aan goed geschoolde arbeiders op de voorgrond schuift. Waarbij komt dat in dit onderwijs aan technische scholen meer en meer aan het karakter van algemeen vor- mend onderwijs aandacht wordt be- steed en de karaktervorming een van de waardevolle doelen van dit onder- wijs wordt. Terwijl ten slotte de reorganisatie-plannen van de afgetre- den Minister van Onderwijs, prof. Rutten, alle aandacht vragen voor het dusgenaamde aansluitende onderwijs op de basis van het lager en eenvou- dig voortgezet onderwijs.

Betekent dit nu dat de protestantse christenen alle aandacht moeten con- centrereren op het uitgebreid lager-, middelbaar en voorbereidend hoger onderwijs? Naar mijn gevoelen niet. Want dit zou betekenen dat de activi- teit voor het zo broodnodige tech- nische en huishoudonderwijs, die ver- houdingsgewijs toch al onvoldoende is, nog meer zou verslappen, de achterstand groter wordt en dan hele- maal niet kan worden ingehaald.

Hoe zien die beschamende cijfers er uit? De dag-ambachts-, dagscholen en cursussen aan deze scholen werden voor wat de protestants-christelijke groep betreft, bezocht door 3791 leer- lingen. Het cijfer voor de rooms- katholieke groep is 10684. En voor de neutrale groep 44122. Voor het avond- nijverheidsonderwijs zijn deze cijfers resp. 2652, 9087 en 44610.

Ten aanzien van het uitgebreid lager nijverheidsonderwijs geldt dat de protest.-chr. groep 96 leerlingen

telt, de rooms-katholieken niets, de neutrale groep 4087.

Om de lezers niet al te zeer te doen schrikken sla ik de cijfers voor het middelbaar technisch onderwijs maar over. De begroting voor 1953 opent de mogelijkheid voor de eerste chris- telijke M.T.S. te Hilversum. Het ver- zoek aan de Rotterdamse raad om de nodigverklaring voor een christelijke M.T.S. is al ongeveer een jaar geleden gedaan, zonder dat de vroede vade- ren, die krachtens de N.O. Wet binnen een half jaar moesten beslissen, een besluit namen.

Ik sla nu de cijfers, om niet al te veel details in dit artikel te behan- delen over kunst- en kunstnijver- heidsonderwijs-, zeevaart-, scheeps- en vliegtuigwerktuigkundig-, zeevisserij- en binnenvaartscholen maar over. In deze groepen geeft de statistiek voor prot. chr. scholen alleen maar streep- jes, behalve bij de binnenvaart waar twee scholen met 63 leerlingen prij- ken.

Het nijverheidsonderwijs voor meis- jes, waarbij het landbouwhuishoudon- derwijs begrepen is, geeft, wat het

aantal leerlingen betreft, voor scho- len en cursussen de volgende cijfers te zien: prot. chr. 15.955, r.k. 48.062, neutraal 55.333.

Hier zijn de cijfers iets minder be- schamend.

Wat het totaalcijfer betreft wordt het onderwijs voor beroep, bedrijf en huishouden bezocht door 258.861 leer- lingen, t.w. 138.216 mannelijke en 120.645 vrouwelijke.

Voor de protestants-christelijke groep is het totaal-cijfer 22.861, t.w. 6612 mannelijke en 16.249 vrouwelijke leerlingen.

Voor de rooms-katholieke groep zijn deze cijfers aldus: 69.219 in totaal en 20.492 mannelijke en 48.727 vrou- welijke leerlingen.

Voor de algemene of neutrale groep zijn de cijfers: 175.800, t.w. 113.617 mannelijke en 62.183 vrouwelijke leer- lingen.

Uit deze cijfers blijkt bovendien de zeer grote achterstand ten aanzien van het jongensnijverheidsonderwijs, zowel bij de prot. chr. als de rooms- kath. groepen. Bij het neutrale vak- onderwijs is het cijfer der mannelijke leerlingen belangrijk groter dan voor de vrouwelijke.

Het zijn inderdaad beschamende cijfers.

WERELDGELIJKVORMIG

H. ALGRA

Wanneer een politieke partij bij de verkiezingen een bepaald aantal pro- centen vooruitgaat, dan is dat een **bewijs**, dat het door die partij gevoer- de beleid juist is.

Wanneer die partij geen winst be- haalt of zelfs achteruitgaat, dan is door het feit van die stilstand of ach- teruitgang **uitgemaakt**, dat zij een verkeerd beleid heeft gevoerd.

Want hoe beter beleid, hoe meer succes bij de stembus.

De kiezers vormen het hoogste ge- zag. Vox dei, vox populi.

Natuurlijk willen wij niet zeggen, dat er géén verband is tussen beleid en „succes”. Maar het beleid mag niet aan de resultaten als hoogste norm worden getoetst. Elke politiek, die strandt op onvoorziene feiten, op slechte methoden of geweldmiddelen van de tegenstander, zou daardoor meteen veroordeeld zijn. De politiek van Willem I is volgens deze methode veroordeeld, want het was zijn levens- ideaal, al de gewesten te verenigen tegen Spanje en het lukte maar voor

de helft. De politiek van Bismarck is als geen andere met volledig succes bekroond en is **dus** volgens deze me- thode de beste politiek geweest, die er ooit gevoerd werd. Niettemin heeft Groen van Prinsterer in een tweetal brochures trachten aan te tonen, dat de politiek van Bismarck indruiste te- gen alle Christelijke normen, een machtspolitiek was van zuiver heidens karakter. En Groen is in die poging geslaagd naar onze overtuiging.

Daarom is het een bedenkelijk symptoom van wereldgelijkvormig- heid, wanneer men het succes tot hoogste rechter maakt. Het is zelfs zo, dat dit niet alleen in de politiek ge- beurt, maar ook bij de beoordeling van Evangelisatie, zending of ander ker- kelijk werk. Sla de statistieken op en zie, hoe groot de winst is en ge zult weten, of het beleid goed is geweest. Dat is wereldgelijkvormige redenering, waartegen wij hebben te waken. Want van zulk een redenering is er geen spoor in de Bijbel te vinden. Soms gaat hij juist het tegengestelde zeggen.

Doorbreking in „Doorbraak”

J. SCHIPPER

In de discussie rondom de hernieuwing van de uitvoeringsorganisatie der sociale verzekering heeft zich ook de heer P. L. G. (erritser) gemengd.

Zijn penvrucht werd geplaatst in „Doorbraak”, het orgaan van de Prot. Chr. Werkgemeenschap in de partij van de arbeid. 't Is goed om ook al kwam het wetsontwerp in het Staatsblad, aan dit stuk nog even aandacht te schenken. De heer G. richtte zich tegen het betoog van de heer Stapelkamp in de Tweede Kamer.

De heer G. heeft het over allerlei soort „Krampen”, die zich bij de heer Stapelkamp openbaarden.

Hij schrijft n.l. over „sovereiniteitskramp” en „zelfdoen kramp” en bestrijdt de opvatting van de heer S., dat Talma zich over deze gang van zaken zou hebben verheugd.

Deze opvatting bestrijdt de heer G. in een breedvoerig stuk. Maar als de schrijver bezig is de ontwikkelingsgang met de organen der sociale verzekering te schetsen, vloeit deze merkwaardige zin uit zijn pen: „Welke ontwikkeling bedoelt Stapelkamp? Die van de P.B.O.!”

Dan geloof ik met Stapelkamp dat Talma zich over deze groei zeer zou verheugen. Daarvoor zouden goede gronden zijn aan te voeren. Ook de gedachte de bedrijfsschappen als toekomstige dragers van de sociale verzekering te zien, ligt naar mijn mening in een ontwikkelingsgang, waarmee Talma in grote lijn het eens zou zijn. Talma heeft de Raad van Arbeid stellig niet gezien als een definitieve oplossing.”

Dit is een merkwaardige uitspraak, want die betekent, dat de ontwikkelingsgang naar de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie heeft geleid tot een gedecentraliseerde uitvoering naar de bedrijfstak.

De uitvoering van de verzekeringswetgeving door de Raden van Arbeid geschiedt niet bedrijfstaksgewijze nationaal, maar regionaal voor alle bedrijfstakken.

Dat de P.B.O. bedrijfstaksgewijze wordt opgezet, ligt in de lijn der ontwikkeling van het sociale leven. De vakorganisaties van patroons en arbeiders zijn of worden bedrijfsorganisaties die de gehele bedrijfstak reguleren. Als uitvloeisel daarvan hebben ook de collectieve arbeidscontracten deze ontwikkelingsgang doorgemaakt.

Reeds bij de totstandkoming van de landbouwongevallenwet werd de richting van de uitvoering bedrijfstaksgewijze ingeslagen. Diezelfde gedachte zat ook voor bij het plan Posthuma-Kuipers inzake de ziekte wet. Bij de uitvoering hinkte men op twee gedachten.

Doch toen de werkloosheidsverzekering opnieuw werd opgezet, keerde men van deze weg terug en kwam de zuivere vakbedrijfsvereniging weer te voorschijn. En in de bedrijfstaksgewijze indeling, door de stichting van de Arbeid ontworpen, zoals die thans geldt, is deze gedachte tot uitvoering gekomen. Daarmede is dus de decentralisatie volgens bedrijfstak volledig aanvaard. Als Talma zich over deze groei zou verheugen en ik deel het inzicht van de heer G., dan zijn we het met elkaar eens en is er niets krampachtigs in deze gang van zaken. Er blijft nog één verschil aan inzicht over, n.l. over de vraag van het tijdstip waarop de ontwikkelingsgang geëffectueerd had moeten worden. De heer G. meent dat dit pas kon geschieden als de P.B.O. volledig uitgevoerd was voor alle bedrijfstakken. Deze mening deel ik niet en ook de heer Stapelkamp is stellig van hetzelfde gevoelen.

Doch dit is geen principieel verschil. Dat de heer G., ondanks zijn „Krampen” tot het inzicht kwam dat gekozen moest worden voor gedecentraliseerde uitvoering bedrijfstaksgewijze is een winstpunt, die hier mag worden geconstateerd!

Voor de „doorbraak” van dit inzicht zijn we stellig erkentelijk.

Brochures

verkrijgbaar bij het

Bureau Centraal Comité

Dr Kuiperstraat 3, Den Haag

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6. Het Program van Beginselen	„ 0.10
7. Modelreglement van een Kiesvereniging	„ 0.40
8. Modelreglement van een Kiesvereniging	„ 0.40
9. Modelreglement van een Dorpskiesvereniging	„ 0.40
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	„ 0.50
19. In Kuiper's lijn, C. Smeenk	„ 0.25
24. Handboekje voor de Propaganda	„ 0.35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	„ 0.25
27. Calvinistische Reformatie, H. Algra	„ 0.35
29. Folder Ledenwerfactie bij 100 stuks	„ 3.—
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”, C. D. van Oosten	„ 0.10
37. In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	„ 0.45
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	„ 0.75
40. De Antirevolutionaire Partij en de Midden- stand, H. van Eysden	„ 0.65
41. Onder de Schijnwerper der Historie, H. Algra	„ 0.65
42. De Tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	„ 0.65
43. De lijn onzer politiek	„ 0.75
44. Roeping en Taak (Schetsenbundel)	„ 1.75
46. De Kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	„ 0.50
47. Het Processieverbod (rapport)	„ 0.75
48. Verantwoorde Emigratie	„ 0.60
49. Onbloedige Revolutie, R. Gosker	„ 1.25
51. Over de Drempel, H. Algra	„ 0.70
52. Maatregelen tegen de communisten	„ 0.35
53. Verzamelen: Propagandafolder Arjos per stuk bij 10 ex. en meer à f 0.15 bij 100 ex. en meer à f 0.12½	„ 0.25
54. Christendom en Internationale Ordening, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	„ 0.95
55. Taak en plaats der Provincie	„ 0.45
56. Handboekje Huisbezoekers	„ 0.50
57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	„ 0.50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	„ 0.50
59. Het Program van Actie 1952	„ 0.25
60. Calvijn en de Staatskunde, Dr D. Nauta	„ 1.20
61. De Reformatie en de Staatskunde, Dr D. J. de Groot	„ 1.40
62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	„ 0.60
63. De eerste vijf artikelen in het Beginsel- programma (rapport)	„ 0.50

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

Uit de Organisatie

1. De Geldmiddelen

Wij voorzien, dat binnenkort in de Nationale Organisatie het vraagstuk van de geldmiddelen ernstig onder ogen zal moeten worden gezien. In de jaren, dat de Nationale Organisatie bestaat, zijn haar werkzaamheden gestaag toegenomen en is het uitgavenpeil navenant gestegen.

Al die jaren reeds heeft het peil der uitgaven boven dat der inkomsten gelegen. Dat dit niet tot een faillissement heeft geleid is te danken aan de genereuze houding, die het Centraal Comtié in dezen (zoals trouwens in ieder opzicht) tegenover de Arjos heeft aangenomen.

Deze situatie kan echter niet blijvend gecontinueerd worden, vooral daar uitgavenpeil en inkomstenpeil wel wat ver uit elkaar zijn komen te liggen.

Voor een deel zijn aan deze onbevredigende situatie die clubs schuld, die terzake van de contributiebetaling geheel of gedeeltelijk in gebreke zijn gebleven. De belangrijkste oorzaak is o.i. deze, dat zo langzamerhand het statutair vastgestelde contributiebedrag ad 50 cts per lid per jaar, niet meer in verhouding staat tot de financiële eisen, welke aan een organisatie als de onze worden gesteld.

Het komt ons derhalve voor, dat het bestuur binnen afzienbare tijd ernstig in overweging zal hebben te nemen of niet tot contributieverhoging zal moeten worden overgegaan.

2. De Studieconferentie

De studieconferentie, die op 26 en 27 September j.l. in „De Pietersberg” te Oosterbeek is gehouden, is naar ons gevoelen succesvol verlopen.

Er was veel belangstelling voor en er is door de deelnemers serieus gewerkt.

Al onze clubs moeten daar nu in het komende seizoen profijt van trekken. Aan de deelnemers is dus nu het woord. Ieder van hen heeft op zich genomen een

aantal genabuurde clubs te bezoeken. Dat bezoek heeft tevens het karakter van een visitatie. Wij rekenen in dezen op de medewerking van al onze clubbesturen.

3. De Algemene Vergadering

Hebben de besturen de Algemene Vergadering reeds in een clubvergadering ter sprake gebracht en wel in 't bijzonder de in die Vergadering aan de orde komende verkiezing van een nieuwe voorzitter? Zo neen, dan moet dat spoedig gebeuren. 29 November is het al gauw. De voorzittersverkiezing is een belangrijke aangelegenheid. Bezinning hierop in alle geledingen van onze organisatie is zeer gewenst, ja beslist noodzakelijk!

Onze organisatie kan daardoor bewijzen, dat zij leeft en levenskracht heeft en voor de nieuwe voorzitter is het van grote betekenis, dat hij weet dat zijn verkiezing is tot stand gekomen met medewerking van alle clubs.

4. Hulde aan Rotterdam

De commissie voor internationaal contact van het district Rotterdam is er na volhardende arbeid in geslaagd de beschikking te krijgen over een Duitse vertaling van de brochure van Prof. Dr G. H. J. van der Molen „Vrede als Vrucht van Gerechtigheid”.

Genoemde commissie is voornemens een aantal exemplaren van deze vertaling in stencilvorm aan te bieden aan het bestuur van de „Junge Union Deutschlands”, welk bestuur ter gelegenheid van het bijeenkomen van het Europees Jongeren Forum enige tijd in Den Haag zal verblijven.

Wij hopen van harte, dat dit werkje in Duitsland een gunstig onthaal en een grote markt zal vinden.

5. Het Europees Jongeren Forum

Van 27 t/m 31 October zal in de Rid-

derzaal te 's-Gravenhage het Europees Jongeren Forum in vergadering bijeenkomen. Alle landen, welke in de Straatburgse Assemblée zijn vertegenwoordigd, zullen ook in dit Forum hun afgevaardigden hebben. Bovendien Oostenrijk en Zwitserland.

De Arjos heeft de uitnodiging ontvangen uit zijn midden één deelnemer aan dit parlement aan te wijzen. Omdat uit de begeleidende stukken bleek, dat de openingsplechtigheid, die door Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard zal worden verricht, op Zondag 26 October zou plaats vinden, heeft het bestuur der Nationale Organisatie aanvankelijk geweigerd aan deze uitnodiging gevolg te geven en dit geargumenteed aan het organisatie-comité medegedeeld.

Het gevolg daarvan is geweest, dat in een vergadering te Parijs besloten is de openingsplechtigheid te verschuiven naar Maandag 27 October. Met dankbaarheid heeft het bestuur van de desbetreffende mededeling kennis genomen en naar aanleiding daarvan zijn medewerking toegezegd. Het heeft als deelnemer aan het Forum aangewezen de heer S. J. Jonker, hoofdbestuurlid voor Den Haag. De heer Jonker, die parlementair redacteur van beroep is, zal in dit en/of het volgende nummer van Nederlandsche Gedachten een en ander over dit politieke evenement medelen.

6. Zoek ze op

Het internationaal contact is — ook dit nummer vertoont daar de sporen van — voor onze organisatie een factor geworden, die meetelt. Maar — om een beeld te gebruiken, dat dus wel mank zal gaan — het is onze tastspruit. Daarachter zit een lichaam (volgens de biologie van een insect; een nuttig insect natuurlijk).

Laten we zorgen voor dat lichaam, voor ons eigenlijke werk. Voor verdieping, dat is intensieve studie, en voor verbreding, dat is uitbouw. Denk vooral ook aan de jonge aanwas. Zoek ze op en haal ze erbij.

De kandidaten voor Voorzitter

E. VAN RULLER

Daar word ik dan geroepen om de beide kandidaten, door het bestuur van de Nationale organisatie gesteld in de vacature van de voorzitter, aan de A.R.J.O.S.clubs voor te stellen. Ik heb deze taak niet in een onbewaakt moment op mij genomen. Zij is zeer bewust aanvaard en zij wordt met grote vreugde verricht. Dat niet omdat het zo leuk is een werk, dat ik zeer heb liefgekrepen, los te laten, maar wel omdat ik zo hartelijk instem met de beide kandidaten die in mijn vacature zijn gesteld. Wellicht kan niemand de voorstelling meer neutraal doen verlopen dan ik, want beide kandidaten reken ik tot mijn persoonlijke vrienden. Met evenveel vreugde zal ik straks de hamer zowel in de handen van de één als van de ander leggen.

Gij weet, of althans gij kunt weten, wie de beide kandidaten zijn: Drs G. J. Stapelkamp, Secretaris van de Nederlandse Christelijke Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond, wonende Koningslaan 78 te Utrecht en Dr A. Veerman, Conrector van het Christelijk Lyceum te Delft, wonende Regentesse-laan 5 te Rijswijk (Z.H.).

Geboren en getogen

Julie moogt in de eerste plaats weten waar en in welk milieu onze beide kandidaten geboren en getogen zijn.

Welnu:

De vader van Stapelkamp stamt uit een eenvoudig milieu in de Gelderse Achterhoek. Hij werd te Aalten geboren. De oude boerderij, „de Stapelkamp” is er nog en leeft in de Aaltense sfeer voort. Vader Stapelkamp was eerst voor het fabriekswerk bestemd, doch hij wist zich daaruit spoedig te bevrijden en volgde de „normaallessen” voor onderwijzer. Zijn onderwijzersloopbaan gaat via Bergentheim (Ov.), IJsselmonde en Steenwijk naar Rotterdam. Inmiddels is hij te IJsselmonde gehuwd met een boerendochter, bij welker ouders hij als jong gehuwde ging inwonen. Men kende toen de inwoning ook al, maar dan niet als een noodmaatregel, maar als een oude dorpsgewoonte. Tijdens deze „inwoning” zag Gerrit Jan op 20 September 1919 het levenslicht.

Daar hebben we dan onze eerste candidaat. De eerste omdat de S. in het alphabeth voor de V. komt. Anders nergens om. Het gezin van vader Stapelkamp (niet te verwarren met diens broer, ons tegenwoordig Tweede Kamerlid) was een sterk meelevend gezin. Van jongs af is dit gezin in het centrum van de Christelijke actie geplaatst geweest. Welke resultaten dit heeft gehad bewijst wel dat een foto, onlangs genomen bij een verkiezingsmeeting te Rotterdam, niet minder dan vier kinderen uit dit gezin liet zien. Allen namen deel aan het organiseren van de meeting. En Gerrit Jan was er nog niet eens bij. Van hem mogen we dus zeggen dat hij gepokt en gemazeld is in de goede lijn.

Maar Veerman doet voor hem niet onder.

Van hem mogen we zeggen dat hij geworteld en gegrond is in de goede gronden van Zuid-Holland. Zijn wieg stond op 11 October 1916 midden in het land van de kaas, in Bodegraven. Het gezin van vader Veerman stond in hoog aanzien. Vader had een goede kaashandel opgebouwd, maar hij ging niet dusdanig in zijn handel op, dat hij het oog op zijn andere taken uit het oog verloor. Hij was opgevoed via de J.V. op G.G. en hij nam zijn plaats met ere in in het verenigingsleven. Hij behoorde al spoedig tot de mensen die leiding gaven.

Laten we niet schrikken als ik een opsomming geef van de functies die vader Veerman in zijn leven heeft vervuld: Ouderling, Raadslid, Voorzitter van de A.R. kiesvereniging, en van het schoolbestuur, van Patrimonium en nog zoveel

meer. Was Stapelkamp er één van de zes, Veerman was één — nog wel de jongste — van de zeven kinderen.

Wat is er tussen onze kandidaten in dit opzicht weinig verschil: ook Veerman heeft de kennis en de lust tot het verenigingsleven in het gezin opgedaan. Hij kent het klappen van de zweep van de drijver van kindsbeen afaan.

De lijn omhoog

Vanuit deze gezinnen loopt de lijn van het leven onze kandidaten. De lijn loopt omhoog. Zij hebben dit gemeen, dat de gezinnen beide van het heel eenvoudige naar een zekere welstand zijn opgeklimmen. Het is de gang die vele van de „kleine luyden” hebben gemaakt. Vandaar dat beide jongens, na het verlaten van de lagere school, in de gelegenheid zijn geweest gymnasiaal onderwijs te ontvangen. Stapelkamp aan het Marnixgymnasium te Rotterdam en Veerman aan het Christelijk Gymnasium te Utrecht. Studeren ging vlot.

De lijn voor beiden blijft omhoog lopen, maar na het gymnasium komt er een scheiding. Stapelkamp gaat naar de Economische Hogeschool te Rotterdam economie studeren en Veerman gaat naar Utrecht letteren studeren. Later ging hij naar — hoe kan het anders — de Vrije Universiteit. Stapelkamp deed in 1945 — clandestien — doctoraal examen, Veerman was voor de bui juist binnen en kon op normale wijze zijn doctoraal examen doen in 1940. Stapelkamp zal nog wel eens promoveren, Veerman promoveerde in 1943 tot doctor in de letteren. Hij studeerde daarna rechten door en behaalde zijn meesterstitel rechten in 1948. Hij is dus Mr Dr., om precies te zijn meester in de rechten en doctor in de letteren.

In het volle leven

De lijnen gaan nu, tengevolge van de verschillende opleiding wel zeer sterk uiteen. Stapelkamp — hij is alfabetisch nog steeds de eerste en dat blijft hij, ook al streefde Veerman hem in de titulatuur voor de letter voorbij — ging naar Utrecht het algemeen secretariaat van de Bond van Aannemerspatroons, als opvolger van Mr K. Groen, vervullen. In deze baan bleef hij tot op de huidige dag.

Veerman, in zijn natuur minder levendig geloof ik, toont groter beweeglijkheid van geest. Hij werd eerst leraar oude talen, o.a. te Utrecht aan het gymnasium dat hem eens onder zijn leerlingen telde. Daarna ging hij in de journalistiek. Eerst als secretaris van de hoofdredactie bij het Dagblad „Trouw” te Amsterdam en later, in het najaar van 1946, als parlementair redacteur van hetzelfde blad te Den Haag. In September 1951 zwaaide hij de journalistiek een vaarwel toe en ging weer naar het V.H.O. Hij werd con-rector van het Christelijk Lyceum te Delft.

De andere facetten van het volle leven hebben de volle aandacht van onze kandidaten gehad. In beider leven komt de J.V. voor. Stapelkamp is oud-lid van een A.R.J.O.S.club. Veerman, omdat hij iets ouder is, is oud-lid van een A.R.J.A.-club. Beiden zijn lid van een of meer A.R. kiesverenigingen geweest en zij zijn (van één natuurlijk) dit nog. Stapelkamp was van één dezer verenigingen enige tijd voorzitter.

Geschikt voor Voorzitter?

Nu gaat het erom.

Beiden bieden tegen elkander op als ik ga vragen welke van de beide kandidaten geschikt is voor voorzitter. Ze kennen het hanteren van de hamer allebei in de volle zin des woords.

Studie-Conferentie in „DE PIETERSBERG”

P. STAFLEU

Dat er na al het geschrijf in onze kranten over de kabinetsformatie toch nog zeventig mensen waren, die voor deze zaak belangstelling bleven tonen is op 26 en 27 September jl. in Oosterbeek wel gebleken. Want op die barre regendagen scholen er in de intimiteit van het conferentieoord De Pietersberg zeventig leden van de Arjos bijeen onder de veilige hoede van voorzitter E. van Ruller, om elf uur lang (gelukkig niet aan één stuk) te debatteren over de Kroon en de kabinetsformatie.

Nu was het niet de bedoeling dat deze zeventig leden eens zouden nagaan of de wijze mannen van Den Haag in Juli en Augustus het goed gedaan hadden. (Dat was een halve week eerder al op het Centralen Convent uitgemaakt.) Niet de jongste formatie, maar het vormen van kabinetten in het algemeen was aan de orde. Toch had deze studie-conferentie een zeer actueel tintje. De besprekingen werden nl. gehouden aan de hand van een twintigtal stellingen van Dr G. J. Lammers, hoofd van de Regeringsvoorzichtingsdienst, die in Mei jl. aan de V.U. promoveerde op een proefschrift, dat handelde over „De Kroon en de Kabinetsformatie”.

* * *

De morgenvergadering op Vrijdag 26 September werd geheel in beslag genomen door huishoudelijke zaken, zodat eerst 's middags de bespreking van de stellingen kon aanvangen. Vijf discussie-

Stapelkamp gaf leiding aan het A.R.J.O.S.-leven te Utrecht, Veerman was voorzitter van de afdeling van S.S.R. te Utrecht. Stapelkamp, als secretaris van een vakorganisatie voor patroons — dagelijks in de geleide economie, kent het leidinggeven als dagelijkse bezigheid. Veerman, als leider van een klas en sub-leider van een Lyceum, doet dagelijks niet anders. Stapelkamp is lid van de Prov. Staten van Utrecht, maar Veerman — is het minder? — was enige jaren de voortreffelijke voorzitter van de Christelijke Journalistenvereniging.

Het antwoord op de vraag wordt moeilijk. Ik word er verlegen onder. Moet ik het jullie zeggen? Welnu dan: Zij zijn beiden, om velerlei redenen, beter geschikt voor de voorzittersplaats dan ik.

Zoeken jullie het nu verder maar uit. Ik conformeer mij aan elke uitspraak.

groepen wogen het voor en tegen van de stellingen tegen elkaar af en verzaelden een reeks vragen en opmerkingen, waarmede Dr Lammers in de plenaire zitting zou worden lastig gevallen. Is het in het algemeen zo, dat uit de botsing der meningen de waarheid voortspuit, hier kwamen uit de botsing der meningen de vragen te voorschijn.

Tussen het afdelingsbezoek en de plenaire zitting beleefde de Arjos een historisch gebeuren. Bij het begin van de avondmaaltijd kon de voorzitter nl. mededelen, dat voor het eerst in de geschiedenis een Excellentie in het midden van onze Arjos aanwezig was. Aan de rechterhand van de voorzitter was een zetel toegewezen aan Z.E. Minister Algera.

Het zal U niet verwonderen, dat bij dit evenement even werd stilgestaan, en dankbaar werd stilgestaan. „De beginselen, die U in het kabinet tot uitdrukking zult brengen”, aldus de heer Van Ruller tot de heer Algera, „zijn dezelfde beginselen, die wij bestuderen, en met de minister hebben wij, als Arjos, die beginselen lief”. Een hartelijk applaus volgde op deze begroeting evenals op de ministeriële antwoordspeech. Aan Minister Algera was wel eens de vraag gesteld: Hoe is nu eigenlijk de deelneming van de anti-revolutionairen in dit kabinet? „Welnu, als U op de beginletters van onze namen let, dan wordt het U al duidelijk: we zitten er in van A tot Z.” Duidelijk was zijn positieve verklaring, dat Minister Zijlstra en hij in dit kabinet anti-revolutionair willen zijn en blijven.

* * *

In de avondzitting deelde Dr Lammers mede, dat hij ten tweeden male voor de vuurproef werd gesteld, die hem dagen en nachten had vervuld en vervolgd. Maar als er voldoende interesse was, zou hij deze tweede promotie gaarne ondergaan.

Nu, belangstelling was er genoeg en critiek — aanvankelijk — ook. Dr Lammers heeft moeten ondervinden (maar hij wist het al), dat Arjosleden niet zó gemakkelijk te bepraten zijn. Maar hij heeft ten slotte glansrijk overwonnen.

De heer Pool begon als eerste der gast-deelnemers met het aanvallen van de stellingen, gevolgd door Dr De Jong, die de volledige werking en enkele technische bijzonderheden bekend maakte van een aantal partij-machines en dit deed

op zodanige wijze, dat een standhouder op de jaarbeurs het hem niet zou kunnen verbeteren. Verkiezingsredevoeringen werden niet gehouden, hoewel het steekspel tussen de heren Veerman en Stapelkamp er misschien niet ver van af was.

Na deze gast-deelnemers mochten de rapporteurs van de discussiegroepen óók nog vragen stellen en opmerkingen maken. Toen kon Dr Lammers met de beantwoording beginnen. Inderdaad: beginnen, want ook de volgende morgen en middag had hij nodig. Wel een bewijs, dat er grondig is doorgepraat!

* * *

Het ligt niet in de bedoeling om op al datgene, wat in het kader van deze behandeling is gesproken, hier uitvoerig in te gaan. Te zijner tijd zullen de clubs daarover wel meer vernemen. Slechts in het kort wil ik de gedachtengang van Dr Lammers weergeven.

Waar het eigenlijk om ging, was dat het parlementaire stelsel is verworden, en de grote vraag, waar alles op uit liep, was: hoe komen we uit de impasse, waarin we met het parlementaire stelsel zijn gekomen? Dat hier scherp moest worden onderscheiden en moest worden onderkend, welke beginselen aan de verschillende levensbeschouwingen ten grondslag liggen, is hier een zaak van het eerste belang.

Het was daarom goed, dat Dr Lammers zijn onderwerp breed had uitgemeten, dat hij ver in de historie teruggreep om na te gaan hoe het parlementaire stelsel is ontstaan en hoe het heeft voortbestaan. Hij begon met de vestiging van de staat der Nederlanden in 1813, en kwam via Thorbecke, Groen van Prinsterer, Fabius, Kuyper, Lohman en Colijn bij de situatie na de tweede wereldoorlog. Dr Lammers wees op de betekenis van de ministeriële verantwoordelijkheid, en zei, dat de uitleg er van tot verkeerde uitoefening heeft geleid. Zo beklemtoonde hij het dualistische stelsel van ons staatswezen, zoals dit in de Grondwet ligt verankerd, en stelde hij de eis van een zelfstandigheid van Regering en Volksvertegenwoordiging.

* * *

Met deze korte samenvatting wil ik volstaan. In het komende seizoen zullen de deelnemers van de conferentie datgene wat zij van Dr Lammers hebben geleerd, gaan doorgeven op de clubs.

We hebben veel stof meegekregen, zowel om te overdenken als om te verwerken, maar het behandelde was dan ook van groot belang, een reden, waarom het ook op onze clubs straks de volle belangstelling waard is.

Bavinck over sociale en politieke scholing

Prof. Dr H. Bavinck was een theoloog uit de kring der „Afgescheidenen". In het jaar 1854 werd Herman Bavinck te Hoogeveen geboren. Zijn eerste schooljaren bracht hij door in Bunschoten; in Zwolle bezocht hij het gymnasium, om vervolgens in Leiden zijn studie in de theologie te voltooien. In Maart 1881 werd hij doctor in de theologie en predikant te Franeker. Grote bekendheid echter verwierf Bavinck als hoogleraar in de dogmatiek, eerst aan de Theologische Hogeschool te Kampen, daarna aan de Vrije Universiteit. Verschillende werken zijn door hem geschreven en hij beperkte zich niet alleen tot de dogmatiek. De takken van studie, die hem het meest trokken waren psychologie en paedagogiek.

Wij beperken ons in dit artikel tot zijn visie op de sociale en politieke opvoeding der jeugd.

De sociale opvoeding

Bavinck ziet de maatschappij als de menselijke samenleving tussen huisgezin en staat. In deze samenleving komt het recht op persoonlijke vrijheid tot uiting, in godsdienst, pers, vereniging enz.

Het aantal beroepen is tot duizenden gestegen en het gevaar is groot dat het beroep nog slechts beschouwd wordt als een middel tot bestaanszekerheid.

Dat het dagelijks werk ons door God opgedragen is, wordt maar al te gemakkelijk vergeten. Daarom ziet Bavinck dan ook als het grote doel van de sociale opvoeding: het doen verstaan van het goddelijk karakter van het beroep. Theoretische kennis is vanzelfsprekend nodig. Jonge mensen moeten op de hoogte worden gebracht met de maatschappelijke vraagstukken. Jeugdverenigingen zijn hier met name geschikt voor. Zij moeten inzicht krijgen in de christelijke beginselen, die naar de Bijbel ook aan de maatschappelijke verhoudingen ten grondslag behoren te liggen; zij moeten de ontwikkeling leren kennen, die de maatschappij vanaf vroeger eeuwen tot heden heeft doorgemaakt en op de hoogte worden gesteld met de sociale wetgeving. Maar boven alles moet de sociale opvoeding zich tot taak stellen eerlijke, plichtsgetrouwe leden der

maatschappij te vormen, die, alvorens ze van rechten spreken, hun plichten kennen en doen. Het besef, dat het God is, die de arbeid oplegt, moet ook tot de jonge mensen doordringen.

Politieke opvoeding

Aan het begrip „Staat" kent Bavinck een dubbele betekenis toe: 1. De historisch tot stand gekomen eenheid van land, volk en regering. 2. Het gezagsorganisme in een volksgemeenschap.

De maatschappij komt meer en meer in een afhankelijk positie van de staat, we denken slechts aan post, belasting, leger, spoorwegverkeer enz., enz. Toch moet, aldus Bavinck, de zelfstandigheid van de maatschappij worden gehandhaafd. Uit het christendom vloeit deze zelfstandigheid immers voort: de mens heeft een eeuwige bestemming, ver boven alle staatsbelang uit, huwelijk en gezin zijn gebaseerd op een fundament, door God zelf in de schepping gelegd. Christus wordt, onafhankelijk van de staat, erkend als Hoofd der Kerk. Toch zijn beiden, zowel maatschappij als staat, noodzakelijk; er is geen vrijheid zonder gezag.

Ook in de politieke opvoeding kent Bavinck een grote taak toe aan de jeugdverenigingen, meer nog dan aan gezin en school. Plichtsbef, gevoel voor verantwoordelijkheid, zin voor orde en wet, achtung voor de overheid, liefde voor vaderland en vorstenhuis, eerbied voor de rechten van anderen behoren in huisgezin en lagere school te worden aangekweekt. Na de lagere-schoolleeftijd echter moeten de jonge mensen geleidelijk op de hoogte worden gesteld met de beginselen, waarop naar de Bijbel de politiek gebaseerd moet zijn. Eveneens van de inrichting der staat, zoals die in ons land was en is en van de beginselen en het doel van andere bestaande politieke partijen.

Tenslotte is het van het allergrootste belang, dat naast politieke kennis ook trouw aan eigen beginsel, rechtvaardigheid tegenover de tegenstander en eerlijkheid in de politieke strijd wordt aangekweekt. Dan zullen jonge mensen goed gevormd zijn.

Ook wij, jonge anti-revolutionairen, moeten streven naar wat Prof. Dr Bavinck ons in deze drie punten voorhoudt. Slechts dan zal ons streven goed zijn.

Brachten verleden jaar een zestal jonge Duitsers een bezoek aan Rotterdam, op uitnodiging van het District Rotterdam van de A.R.J.O.S., dit jaar beantwoordten mej. Schenkeveld, Spoelman, Wilschut en de heren De Kwaadsteniet en Stapelkamp, onder leiding van de heer H. de Jongste dat bezoek.

Op uitnodiging van de Kölnische Kreis von Evangelischen Jungen logeerden zij van 31 Juli tot 11 Augustus bij particulieren in een voorplaatsje van Keulen, Dellbrück.

De gastheren — niet in de laatste plaats de gastvrouwen — hebben zich veel moeite getroost om hun gasten iets van de omgeving te tonen, terwijl zij ook bezoeken aan de stad Bonn, een olieraffinaderij en het Keulse radiostation hadden georganiseerd.

„De bedoeling was door persoonlijke omgang en door opzettelijke verhandelingen theoretisch en praktisch de calvinistische levensopvatting en staatkunde te verduidelijken.

De eerste samenkomst had daags na

de aankomst plaats.

Hier introduceerde de heer H. Combecher de groep Hollanders, waarop hunnerzijds in vriendschappelijke geest gerepliceerd werd. Men zette uiteen, dat ons geloof niet binnen een afzonderlijk deel van ons leven is op te sluiten, doch dat het als de bloedsomloop werkt, nl., wat er niet door wordt gevoed, sterft. De overtuiging werd uitgesproken, dat er bij veel verschil tussen de Evangelischen en ons Hollandse Gereformeerden, toch nog meer gelijk was.

De Zondagmiddag daarop zag men een vijftigtal bijeen in het Gemeinde-Haus naast de kerk.

Er was voor een heerlijk vijfde gezorgd en men wilde wel naar ernstige besprekingen luisteren, doch nadere kennismaking na de pauze was evenzover een hoofdpunt van het programma.

Eerst verkreeg de heer De Kwaadsteniet het woord voor een betoog, dat kerkelijk, huiselijk en staatkundig leven in calvinistische zin tekende.

Later werd de leider van de Hollandse

Bezoek aan

groep het woord verleend om de nadruk te leggen op getrouwer Schriftlezing in het gezin en ook persoonlijk.

Hij had opgemerkt, dat in geen enkel gezin hier aan tafel uit de Bijbel werd gelezen. Ook ried hij meer kerkgangen dan één per Zondag aan.

Hij schetste de opkomst van de vrije school in Nederland en tekende die als de enige oplossing van het Duitse schoolvraagstuk.

Wat de staatkunde betreft, werd door hem op zelfstandige vorming van eigen partij aangedrongen tegenover Rome en alle overige richtingen.

Het Communisme en de noodzaak van herbewapening is bij andere gelegenheden ter sprake gebracht.

Met klem werd naar voren gebracht,

DUITSLAND

en de

WEST-EUROPESE FEDERATIE*)

Over bovenstaand onderwerp willen wij graag enige opmerkingen plaatsen, daar dit vraagstuk wel in het brandpunt der huidige nationale en internationale belangstelling staat.

De problemen, die aan dit vraagstuk vastzitten zijn velerlei. De deling van Duitsland in een westelijk en oostelijk gedeelte, de economische situatie van de huidige Westduitse republiek, de verhouding tot de bezetters en het bezettingsstatuut, het komende vredesverdrag, de invloed der Russische politiek en de verhouding tot Frankrijk in verband met de kwestie rond het Saargebied, zijn even zovele facetten van het vraagstuk met betrekking tot het medewerken van Duitsland aan een verdediging van West-Europa.

De politiek van Adenauer is gericht op het herstel van de Duitse vrijheid en souvereiniteit, voor als nog voor de West-Duitse republiek; op de bescherming van het land tegen een aanval van Rusland waardoor de vrijheid en de politieke orde vernietigd zouden worden; op de hereniging van het gedeelte van Duitsland, dat onder com-

munistische heerschappij staat; op het deelgenootschap van West- en later geheel Duitsland aan de federatie van Europa ter bescherming van het gemeenschappelijk geestelijk goed der volkeren en versteviging van de economische kracht en politieke vrijheid van dit Europa. Met deze politiek steunt Adenauer het Westen, hij is zeer verzoeningsgezind tegenover Frankrijk, dat zijn wantrouwen tegenover Duitsland maar moeilijk kan overwinnen. De bijdrage tot de verdediging van West-Europa is reeds met de meerderheid van het parlement aangenomen, de wettelijke regeling hiervan kan elk ogenblik verwacht worden. Deze politiek is die van de Chr. Democratische Unie, de Partij waarin de Rooms-Katholieken met de Protestanten van Chr. politieken huzen, samenwerken. De partijen die de C.D.U. steunen zijn de Liberalen en de conservatieven. De S.P.D. (socialisten) doet niet mee, hoewel bij de debatten over de herbewapening de sprekers dezer partij bijna allen de noodzakelijkheid van Adenauer's poli-

tiek inzagen. Zij heeft „neen” gezegd tegen de herbewapening om daarmee het volk in het geveel te komen. Ook stemden de communisten (vanzelfsprekend) en uiterst rechtse groepen tegen. Bij S.P.D. en de Nat. Soc. groepen speelt het oude nationalistische gevoel van meerwaardigheid een grote rol. Duitsland weer nummer één volgens Rehmer; Duitsland eerst sterk en daarom voorlopig niet meedoen met bewapening aldus Schumacher. Dit moet dan ten koste gaan van de bezettingstroepen, daar de socialisten vuurbang zijn, dat de bezettingstroepen nog eens plannen hebben om weg te trekken. Misschien als Amerika daar nog eens mee dreigt, dat de S.P.D. ook praktisch mee wil werken. Voor een onbezet Duitsland als speelbal voor de Russen zijn de Socialisten in het algemeen erg bang.

Op dit moment zal het er om gaan of Adenauer of Stalin de slag om Duitsland zal winnen, het is gewoon een wedloop van deze beide partners om de meerderheid achter zich te krijgen. Rusland biedt regelmatig nota's aan, gunt Duitsland zelfs een eigen leger, wil zijn troepen terugtrekken en houdt mogelijk verrassingen in petto wat betreft vrije Duitse verkiezingen. Dit slaat aan bij het Duitse volk, daar dan West- en Oost-Duitsland weer verenigd zouden kunnen worden.

Rusland doet alles om het meedoen van Duitsland aan de Europese federatie, aan de verdediging van West-Europa te doen mislukken door op het gevoel der Duitsers te werken, schijn-

Keulen H. DE JONGSTE

dat de geschreven Woordenopenbaring inderdaad Gods Woord is, tegenover het Barthiaanse standpunt.

Op een der volgende dagen kwam een vertegenwoordiger der C.D.U. een referaat houden over de Oostzone en het communisme. Nu kwamen de tongen los. Sommigen der Duitsers pleitten voor weerloosheid als geloofstuk; anderen verdachten Adenauer van Roomse oogmerken.

Er waren er ook, die de berichten uit de Oostzone schromelijk overdreven achtten. De bespreking was algemeen.

Men kwam wel tot resultaat: De overheid moest het zwaard hanteren (Rom. 13) ook tegen buitenlandse rovers, want zodra die de grenzen overschrijden, behoren ze wegens rechtskrenking ge-

straft te worden, niet minder dan de eigen landslieden.

Een aanvalsoorlog keurde men af. Moeilijk was het probleem van eigen verantwoordelijkheid, indien de Overheid een onrechtvaardige oorlog begon. Tegen de mening, dat de voorstanders van herbewapening een zwart-wit schema op Rusland toepassen (nl. Rusland is leugen, het Westen is waarheid), werd gesteld, dat men het waarheidsvraagstuk er niet bij haalde; dat men eenvoudig naar hulp omzag in de huidige spanning en dat dit plicht was, want het geloof versmaadt de middelen niet.

Er is ook een paedagogische avond belegd.

Eén der Duitsers las een Barthiaans opstel uit een krant en becristiseerde dit. De nadelen zijner methode bleken spoedig: het ging om dat artikel en niet om de opvoeding zelf.

Met veel moeite hebben de Hollanders getracht het woord „christelijkheid” uit de discussie te verwijderen; het ging hun niet om het subjectieve doen der chris-

tenen; het ging om de eis des Heren; wij moeten opvoeden in de leer en vermaning van de Kurios. En dat moeten de ouders doen, niet de staat, ook niet de kerk.

Toen dit een en ander scherp naar voren kwam, vond het meer instemming dan we verwacht hadden, al verzette onze gastheer, in wiens huis de discussie plaats greep, zich tegen een schoolconfessie, als een te enge band voor een Lehrer.

De indruk werd ontvangen, dat men, vergeleken met verleden jaar, vooruitgang kon opmerken.

De Kölnische Kreis is bezig de Evangelische Kirche ter plaatse ten goede te beïnvloeden, al moet gezegd, dat er nog veel te veel getheoretiseerd en te weinig praktisch beleefd wordt.

Dat men nader contact wil en daar veel kosten en moeite voor over heeft, zegt wel iets.

Er is afgesproken het volgende jaar in Holland de besprekingen voort te zetten.

baar mooie aanbiedingen te doen, zodat er nog sterkere verdeeldheid ontstaat over het al of niet steunen van Adenauer's politiek. Daarbij hebben de Russen zeer veel steun van mannen als Niemöller en Heinemann, die voorvechters zijn van een neutraal Duitsland en veel aanhang hebben onder de jeugd en in de Kerk. De verzoeningspolitiek van Niemöller is een sterke troef in de handen van Rusland, het passivisme viert hoogtij in Duitsland. Heinemann is een grote actie begonnen, om een miljoen handtekeningen te verzamelen om die in Bonn aan te bieden als bewijs, dat er groot verzet is tegen herbewapening en de federatie in West-Europa. In een manifest waarin deze groepen appelleren op de mogelijkheid van een broederoorlog roept men zelfs de bevolking op tot openlijke revolutie indien het tot een oorlog mocht komen. Ofschoon deze heren hiermede objectief de communisten enorme steun verlenen en het Duitse volk weer een diep dal laten doorgaan, houden zij vol, dat hun boodschap de enig juiste Christelijke boodschap is. Zeven jaar heeft de Rus nooit werkelijk willen onderhandelen, geen gelegenheid is onbenut gelaten om tot overeenstemming met Rusland te komen, toch houdt Niemöller vol: onderhandelen, echter de commissie der V.N. wil men pertinent niet ontvangen. Nu wil men ineens onderhandelen, nu Duitsland in principe bereid is zijn aandeel te leveren in de westelijke verdediging, nu komt men met voorstellen om daarmee de aandacht af te leiden van haar werkelijke bedoelingen. Een groot deel der bevolking trapt hier nog in.

Wat zit hier nu in werkelijkheid achter, wat zijn de Russische bedoelingen en waarom is de politiek van Adenauer, die van de keuze voor het Westen.

Naar onze mening wil Rusland geen oorlog, kan zij geen oorlog voeren, dit durft zij op dit moment niet aan. Rusland is zwakker dan wij denken. Zij tracht veel meer langs de weg van revolutie in de ruime betekenis van het woord tot zijn doeleinden te geraken. Tracht ongunstige sociale toestanden uit te buiten, profijt te trekken van de vertechnisering en vermassalisering der maatschappij. Tracht de volken tegen elkaar op te zetten, tweedracht te zaaien om zodoende het streven naar eenheid en samenwerking op alle gebied af te remmen en te doen mislukken. Door deze gang van zaken belemmert zij in hoge mate de rustige groei der federatie in Europa. Haar hoop is dat

Amerika zich nog eens met de daad isolationistisch gaat betonen en daarmee zijn handen van Europa aftrekt, omdat men in Europa maar niet tot gemeenschappelijke daden kan komen (wil komen).

Dit is niet geheel denkbeeldig, daar Amerika al herhaalde malen gewaarschuwd heeft, dat men tot veel meer samenwerking komen moet. De voorwaarden van het Marshall-plan hielden ook de plicht tot deze federatie in; bij de huidige steunverleningen is het niet anders. Onlangs heeft een commissie uit het Congres nog weer hierop gewezen, dat de wil tot samengaan lang niet groot genoeg is en dat Amerika hier nog meer achter heen moet zitten. De Amerikaanse belastingbetaler krijgt er op den duur ook genoeg van, terwijl het gevoel om ten alle tijde maar grote hoeveelheden troepen in Europa te moeten houden ook een rol speelt. Bij de nieuwe verkiezingen zal het zelfs de vraag zijn of de Europese troepen in Europa zullen blijven. Truman was een voorstander hiervan, die was tenslotte voor een directe hulp van Amerika aan Europa op schier alle gebied. Nu deze weg gaat is het de vraag: wat nu. Van Eisenhower is bekend, dat hij geen voorstander is van het houden van Amerikaanse troepen in Europa, wel van luchtmacht en vloot. Volgens hem kan Europa dit in beginsel zelf af, indien de wil aanwezig is.

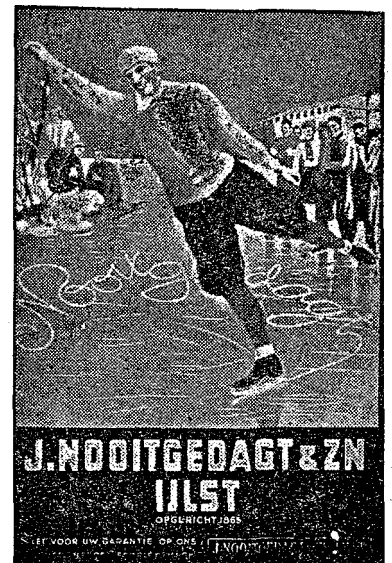
In dit licht is ook het voorstel van Rusland niet zo gek om de troepen uit Duitsland terug te trekken. Rusland trekt zijn troepen achter de Poolse grens terug, maar Amerika kan deze moeilijk in Nederland, België of Frankrijk houden. Daar zijn zoveel moeilijkheden aan verbonden, dat dit niet zal gaan. Nu daar is het Rusland alleen maar om te doen. Een innerlijk zwak Europa, een federatief samen gaan dat op vele moeilijkheden stuit en in de praktijk niet datgene is wat het moet zijn, dit is nu juist wat Duitsland nodig heeft om geen oorlog te behoeven voeren en doen kan wat het wil in Europa.

Oorlogvoeren kan Rusland niet. Allereerst liggen zijn ofiegebieden volkomen open voor de Amerikaanse luchtmacht. Het gehele gebied van Bakoe en Kaukasus ligt onder het bereik van de vliegtuigen, die in Turkije kunnen opstijgen. Vervolgens heeft Rusland een grote fout gemaakt door zijn hele landbouw in te stellen op motortractie. Hierdoor worden grote hoeveelheden brandstof opgeslokt, die niet voor het leger vrij komen. Dit heeft men in Europa nu steeds meer

in de gaten, zodat men begint de fokkerij van paarden weer aan te worden. Rubber, olie en staal worden in Rusland door de landbouw bij grote hoeveelheden vastgehouden. Wil Rusland het volk niet laten verhongeren, dan moet het dus grote hoeveelheden olie aan de landbouw afstaan. Reeds worden grote projecten voor de landbouw in orde gemaakt, daar er al niet voldoende land beschikbaar is om het volk te voeden en de nationale economie op peil te houden. Ook wij moeten niet vergeten, dat het voornaamste deel van Rusland lange tijd bezet is geweest door een Westerse bezetting, dit Russische volk is jaren in contact geweest met de Westerse beschaving en cultuur. Op dit volk kan Rusland niet helemaal meer aan. Rusland is open gebroken geweest. Tenslotte speelt het feit, dat Rusland niet geheel op de hoogte is met de ontwikkeling der atoomwapens in het Westen ook een rol bij de mogelijkheid oorlog te kunnen voeren.

Alleen een sterk bewapend Europa, dat in alles zich als eenheid openbaart waarmede gerekend dient te worden, is in staat Rusland tot werkelijk onderhandelen te dwingen en te laten afzien van agressieve bedoelingen wat Europa betreft. Daarom is een politiek van de C.D.U. de enige mogelijke en de juiste. Hierdoor kan Duitsland weer één worden, haar plaats in Europa hervinden en in het federatieve Europa naast Frankrijk en de andere landen eensgezind optrekken. Europa kan zo een zelfstandig geheel vormen naast Amerika.

*) De oplettende lezer zal bemerken, dat dit artikel al enig maanden geleden geschreven is. In verband met de verschijning van een drietal contactnummers moest het wel blijven overstaan.

TANKS

voor opslag vloeistoffen onder-
en/of bovengronds
Volgens ons ontwerp of aangepast
aan Uw eisen
Zuurbestendig door plastic

CONSTRUCTIEBOUW-HARING

BOSKOOP TELEFOON 128

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa. J. TEN KATE VLAARDINGEN - TELEF. 2514
Vraagt offerte

LITHO ZAA NLANDIA

Offsetdruk *
Steendruk ZAANDIJK
Cartonnage Telefoon 81321 (K 2980)

INNEMEE & ZN. N.V. BEGRAFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642
Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine ZOETERMEER
Spijsvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. & G. ALBLAS - WADDINXVEEN

Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

N.V.

HOUTHANDEL

en

ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

ZWIJNDRECHT

Tel. 4765 en 6446

JUTE ZAKKEN

VOOR BINNENLAND EN EXPORT
Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN - Eemskanaal NZ 46
Tel. 31345 (3 lijnen) - Telegramadres: „Jute”

SCHEEPSBOUWWERVEN

A. VUYK & ZONEN

Capelle aan de IJssel

Nieuwbouw en Reparatie

Tel. R'dam 113333 (K 1800)

Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische
Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen,
3e klasse.
Sanatorium „De Hoge Riet” te
Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te Wolfheze,
3e klasse.
Noorder-Sanatorium te Zuidlaren,
3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek,
3e klasse tussenafd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
„Bloemendaal” te Loosduinen,
3e klasse.
„Dennenoord” te Zuidlaren,
3e klasse.
„Wolfheze” te Wolfheze, 3e
klasse.
„Vogelenzang” te Bennebroek,
3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

* Grond- en Waterbouw-
kundige werken

* Handel in Rijsmaterialen en Riet

VAN OORD

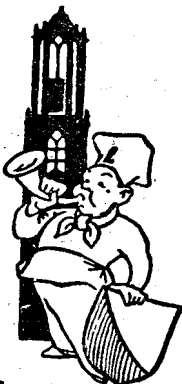
WERKENDAM
TELEFOON 23

T. Spaan Zakken

JUTE - KATOEN NIEUW - GEBRUIKT

Brede Hilledijk 64 - ROTTERDAM-Zuid

TELEFOON 79910 (2 lijnen) Sinds 1840

LUBRO

Luxe Brood-,
Beschuit-, Koek- en
Banketbakkerijen

* *

Hogenoord 1 - Utrecht
Telefoon 11851

Bereiding van:
Bedveren
Kapok
Vuivlokken
Watten
Snelvulling
Crim Végetal
Zeegras
enz.

**H
V
K**

N.V. Heerenveense
Veer- & Kapok-
fabrieken

A. BORKENT

Schans 43 - Heerenveen

Telefoon 0 5130 - 2741
(2 lijnen)

*Een abonnement
op Ned. Ged.
kost slechts*

f 3.—

Man en Vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw”, waarvan de gevolgen nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets veront- rustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christen-vrouwen, doch ook naar de Christen-mannen.

Prijs

f 1,90

DRUKKERIJ LIBERTAS
Drift 13 — UTRECHT

FELIX

het

volmaakte voer

voor hond en kat

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT

Tel. 136

BROCHURES

die verkrijgbaar zijn bij het
Bureau Centraal Comité

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6. Het Program van Beginselen	.. 0.10
7. Modelreglement van een Kiesvereniging	.. 0.40
8. Modelreglement van een centrale Kiesvereniging	.. 0.40
9. Modelreglement van een Dorpskiesvereniging	.. 0.40
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	.. 0.50
19. In Kuyper's lijn, C. Smeenk	.. 0.25
24. Handboekje voor de Propaganda	.. 0.35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	.. 0,25
27. Calvinistische Reformatie, H., Algra	.. 0.35
29. Folder Ledenwerfactie bij 100 stuks	.. 3.—
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”	
	C. D. van Oosten
37. In den strijd der beginselen, Prof. Dr K. Dijk	.. 0.45
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	.. 0.75
40. De Antirevolutionaire Partij en de Middenstand,	
	H. van Eysden
41. Onder de Schijnwerper der Historie, H. Algra	.. 0.65
42. De Tragiek van de Partij van de Arbeid,	
	R. Gosker
43. De lijn onzer politiek	.. 0.75
44. Roeping en Taak (Schetsenbundel)	.. 1.75
46. De Kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	.. 0.50
47. Het Processieverbod (rapport)	.. 0.75
48. Verantwoorde Emigratie	.. 0.60
49. Onbloedige Revolutie, R. Gosker	.. 1.25
51. Over de Drempel, H. Algra	.. 0.70
52. Maatregelen tegen de communisten	.. 0.35
53. Verzamelen! Propagandafolder Arjos	per stuk .. 0.25
	bij 10 ex. en meer à f 0.15
	bij 100 ex. en meer à f 0.12½
54. Christendom en Internationale Ordening	
	Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen
55. Taak en plaats der Provincie	.. 0.45
56. Handboekje Huisbezoekers	.. 0.50
57. Onze mannen in de Kamer, Dr. A. Veerman	.. 0.50
58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	.. 0.50
59. Het Program van Actie 1952	.. 0.25
60. Calvin en de Staatskunde, Dr D. Nauta	.. 1.20
61. De Reformatie en de Staatskunde, Dr D. J. de Groot	.. 1.40
62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	.. 0.60
63. De eerste vijf artikelen in het Beginselprogram	
	(rapport) .. 0.50

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

In dit nummer:

Dr J. SCHOUTEN	Nogmaals „rondom de Kabinetsformatie”
—	De partij in actie
T. CNOSSEN	Het psychologisch moment
Dr A. VEERMAN	Uit het parlement
R. GOSKER	H. J. W. A. Meijerink
Dr J. VAN BAAL	Onze taak tegenover de bevolking van Nieuw-Guinea
J. KLATTER	De weg van Europa
H. ALGRA	Een minister sticht verwarring
A. R. DE KWAADSTENIET	Uit krant en periodiek
—	De ontwikkeling der publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie
H. D. W. BOVEN	Onverantwoorde voorlichting
G. KUIPER	Rusland na het 19e partij-congres

Op eigen wieken:

—	Uit de organisatie
—	Gewestelijke conferentie te Groningen
C. D. VAN OOSTEN	Provinciaal verband Zuidholland
E. VAN RULLER	Contact met de C.H. Jongeren
—	Eigenlijk niet bestemd voor „Op eigen wieken”
—	Vijfde jaarverslag van de Nat. Org. van Arjos
C. D. VAN OOSTEN	Rondvraag

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnairs in Effecten

KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.

Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640

Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V. gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

JUTE ZAKKEN

VOOR BINNENLAND EN EXPORT

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSE ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN - Eemskanaal NZ 46

Tel. 31345 (3 lijnen)

Telegramadres: „Jute”

ELAVATOREN

EN

TRANSPORTSCHROEVEN

voor Uw intern transport van:

GRAAN - MEEL - VEEVOEDER - SUIKER

ZOUT - KOLEN - COPRA en andere producten

Firma J. van den Berg & Zonen

TEL. 226

WADDINXVEEN

K1828

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS

WERKENDAM — TELEF. 14

N.V. STICHTSE BOAZ BANK

GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

Gebr. Kooyman & Co. - 's-Gravenhage

Koninginnegracht 11 - Tel. 111743

EFFECTEN, COUPONS en ADMINISTRATIËN

ALLE ASSURANTIEZAKEN

LEVENSVERZEKERINGEN en LIJFRENTTE

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

K. J. BOS & ZOON

HOUTHANDEL ROTTERDAM

Medicinale

SALVITINE

MAAKT U FIT

Vult die Voedingsstoffen aan,
waaraan U juist gebrek hebt.

WIJ GARANDEREN RESULTAAT

Verkrijgbaar bij drogisten en bij

N.V. BOGENA - SCHIEDAM

Rotterdamse Aannemings
Firma (KLIJNSMIT)

Kantoor en werkplaats:

Schansweg 69, Tel. 81539, na 5 uur

ROTTERDAM

Tel. 23740

BOUW-, ONDERHOUDSWERKEN EN
HOUTBOUW

TURNARTIKELLEN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE

PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

KADERNUMMER

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman,
Mr Dr E. P. Verkerk, R. Gosker (Secretaris).

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Verschijnt 15 maal
per jaar

Administratie-adres: Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij.

Prijs per abonnement
f 3.— per jaar

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

Nogmaals

Dr J. SCHOUTEN

„Rondom de Kabinetsformatie”

In „Nederlandsche Gedachten” van 15 October l.l. gaven wij aan, welke gedragslijn de Anti-revolutionaire leden van de Tweede Kamer sinds 1945 hebben gevolgd met betrekking tot de kabinetsformatie. Deze gedragslijn was steeds: Onze deelneming aan een kabinetsformatie, indien verzocht, is afhankelijk van het program en de samenstelling van het Kabinet. Wanneer blijkt, dat daartegen geen overwegende bezwaren bestaan, zijn wij tot het verlenen van medewerking bereid. Wanneer er wél één of meer van zulke bezwaren zijn, moeten wij ons van medewerking onthouden.

Tegen deze regel voor gedraging en de toepassing daarvan zijn in de achter ons liggende jaren, voor zover ons bekend is, in onze partij geen bedenkingen van principiële aard ingebracht. Thans is dit echter wel het geval. Vanwaar dit verschil in houding? O.i. moet dit als volgt worden verklaard: in de jaren 1945—1951 leidde de toepassing van deze regel voor gedraging naar het oordeel van onze Kamerclub tot weigering van medewerking, in alle gevallen waarin deze werd gevraagd, in 1952 vloeide daaruit h.i. ten slotte een andere conclusie voort. Zo ditzelfde zich in de vorige jaren had voorgedaan zouden, naar moet worden aangenomen, dezelfde bezwaren zijn gerezen, welke nu worden aangevoerd. Met andere woorden: tegen de vermelde gedragslijn bestonden geen principiële bedenkingen, maar voor sommigen had zij blijkbaar een andere betekenis dan onze Kamerclub daaraan heeft gehecht. Hoe dit verder ook zij, in de laatste maanden is op de vraag: kunnen en mogen wij wel met de socialisten samenwerken voor de vorming van een Kabinet? door sommigen uit onze kring een ontkenkend antwoord gegeven.

Op dit punt willen wij gaarne nader ingaan.

Even moet er op worden gewezen, dat de motivering van dit afwijzende antwoord niet altijd dezelfde is. Soms wordt daarbij de indruk gewekt, dat men, op grond van de politieke geschiedenis van de laatste jaren en van de tegenwoordige politieke verhoudingen, het gevoelen is toegedaan, dat van deze samenwerking met de P.v.d.A. moet worden afgezien. Daarin ligt niet een radicaal-principiële verwerping van samenwerking met deze partij. De al of niet mogelijkheid daarvan hangt volgens dit gevoelen geheel af van het feitelijk optreden van de socialisten en van de concrete politieke verhoudingen. Aangezien de vertolkers daarvan principieel gekant zijn tegen het feitelijk optreden van de socialisten in belangrijke aangelegenheden, zij daarvan verdere heilloze gevolgen duchten, en voorts ook vinden, dat de huidige politieke verhoudingen daartoe nopen, verwerpen zij de bedoelde samenwerking met de P.v.d.A. Echter wordt ook wel een argumentatie ter motivering van dit afwijzend antwoord gebezigd, waaruit moet worden afgeleid, dat men van oordeel is, dat nimmer met deze partij mag worden samengewerkt voor de vorming van een Kabinet, omdat het principieel verschil van overtuiging en inzicht tussen de P.v.d.A. en de A.R.P. een volstrekt allesbeheersend is, en deswege samenwerking met haar onmogelijk moet worden geacht. Hierin ligt wel een radicaal-principiële verwerping van deze samenwerking met de P.v.d.A. Wij vragen voor dit verschil in motivering de aandacht, echter niet met het doel daarop thans nader in te gaan. Wij willen ons bepalen tot bespreking van de vraag: kunnen en mogen wij met de P.v.d.A. samenwerken voor de formatie van een Kabinet?

Voorop stellen wij, dat de uiteenlopende beantwoording van deze vraag niet het gevolg is van een verschil van inzicht met betrekking tot de beoordeling van het socialisme en van de P.v.d.A. Daarin zijn wij o.i. eenstemmig. De staatsopvatting van het socialisme is een principiële gans andere dan de onze. Zij is in wezen revolutionair, omdat daarin niet wordt uitgegaan van de erkenning van en de gehoorzaamheid aan de ordening Gods, maar van een autonome menselijke idee. De financieel-economische politiek van de P.v.d.A. is eveneens een gans andere dan die welke wij voorstaan. Zij houdt nauw verband met de revolutionaire staatsidee, en met inzichten omtrent de staatstaak, waarvan de toepassing leidt tot het steeds verder uitzetten van de grenzen voor de staatsbemoeiing, tot de heerschappij van een staats-socialistisch stelsel en uiteindelijk — al verwerpen de socialisten deze gelukkig — tot de totalitaire staat. De staatsopvatting van het socialisme heeft de P.v.d.A. gebracht tot haar bekende gedragslijn ten aanzien van Indonesië, een gedragslijn, welke wij van meetaf en ten einde toe hebben bestreden. Haar financieel-economische politiek hebben wij in niet mindere mate voortdurend bekampt. Het blijft dan ook onze plicht de P.v.d.A. principiële te bestrijden. Wij moeten beginsel tegenover beginsel stellen, en er met al onze kracht naar staan die toepassing van de door ons beleden beginselen te bevorderen, welke voldoet aan de noden en behoeften van deze tijd.

Dit is ook het gevoelen van onze Kamerclub. Dat dit zo is blijkt o.m. duidelijk uit het onlangs verschenen Voorlopig Verslag over hoofdstuk I van de Rijksbegroting. Daarin wordt van Anti-revolutionaire zijde o.a. verklaard (bladz. 10):

„In aansluiting hieraan wezen zij er op, mede naar aanleiding van de daarover blijkens het vorenstaande van verschillende zijden gemaakte opmerkingen, dat er geen enkele grond is voor de opvatting, dat zij, door zich uit te spreken vóór medewerking aan de Kabinetformatie op de grondslag van het bedoelde ontwerp-richtlijnen, zich zouden hebben verklaard ten gunste van een socialistische politiek. Tegen zulk een politiek golden voor hen nog steeds dezelfde bezwaren, welke zij in het verleden meermalen hadden ontwikkeld. Zij waren en bleven voorstanders van een staatkundig beleid, dat de handhaving en versterking van de Christelijke grondslagen der samenleving ten doel heeft en dat er voor wat betreft het sociaal-economisch leven, op gericht is, in overeenstemming met het algemeen welzijn en met de eerbiediging van de zelfstandigheid van personen, maatschappelijke kringen en organen, een ontwikkeling te dienen, welke bevorderlijk is aan de verwerkelijking en de verdere ontplooiing van rechtsverhoudingen”.

Er is dus principiële overeenstemming inzake de beoordeling van het socialisme en van de P.v.d.A. Het verschil van inzicht omtrent de samenwerking met de P.v.d.A. voor de vorming van een Kabinet moet daarom in iets anders zijn grond vinden. Wij menen, dat dit „iets” op de beste wijze tot uitdrukking wordt gebracht, wanneer men zegt, dat de consequenties, welke aan het principiële en practisch optreden van de P.v.d.A. worden

verbonden voor de verhouding tussen haar en ons, voor allen, die tot onze partij behoren, niet gelijk zijn. Zij, die van oordeel zijn, dat die samenwerking niet botweg mag worden afgewezen, trekken te dezen aanzien minder vergaande consequenties uit het optreden van de P.v.d.A. dan de anderen, die van gevoelen zijn, dat dit optreden meebrengt, dat van die samenwerking in elke vorm, althans voor het tegenwoordige, door ons behoort te worden afgezien.

Men kan bij de overweging van de gevolgen, welke uit het optreden van de P.v.d.A. voortvloeien voor de verhouding tussen haar en onze partij, zowel niet ver genoeg als te ver gaan. Men kan de betekenis van dit optreden voor de onderlinge verhoudingen onderschatten, maar ook overschatten. Het zou van onderschatting getuigen, indien de socialistische politiek ten aanzien van de relatie tussen Nederland en Indonesië werd „verzelfstandigd”, d.w.z. werd los gemaakt van de principiële socialistische staatsopvatting, en als een incident, een op zichzelf staand bijzonder voorval, werd beschouwd. Dit heeft echter onze Kamerclub op geen enkel ogenblik gedaan, al is dit in het Centralen Convent door een der sprekers beweerd. Deze bewering is onjuist. Zij is volstrekt in strijd en met de woorden en met de daden van onze Kamerclub. Men zou zich eveneens aan onderschatting schuldig maken, als men de socialistische financieel-economische politiek niet in nauw verband zag met de voor ons verwerpelijke principiële socialistische opvatting inzake het staatsdoel en de staatstaak. Onze partij en onze Kamerclub kunnen ook te dezen opzichte niet in staat van beschuldiging worden gesteld. Maar, zoals wij reeds zeiden, men kan zich ook aan overschatting overgeven, en dit doet men o.i. wanneer wordt gesteld: op grond van het principiële en practisch optreden van de P.v.d.A., is er thans in verband met een kabinetformatie, geen plaats voor een samenwerking met haar, welke voor onze partij aanvaardbaar kan worden genoemd. Men overschat dan op zichzelf juiste gezichtspunten, en ziet de betrekking niet tussen deze en andere gezichtspunten, welke eveneens in aanmerking behoren te worden genomen.

Welke die andere gezichtspunten dan waren? O.a. deze: er moet een Kabinet worden gevormd, dit is voor de regering van het land noodzakelijk; de politieke situatie welke is ontstaan tengevolge van de verkiezingen; de politieke mogelijkheden, welke er thans zijn, voor de formatie van een Kabinet; de consequenties, welke een principiële weigering tot samenwerking met de P.v.d.A. meebrengen, zowel voor de vorming van een Kabinet als voor de politieke verhoudingen. Geen van deze gezichtspunten kon buiten beschouwing worden gelaten, als men zich niet wilde losmaken van de werkelijkheid, niet wenste te vluchten uit het concrete en zich te gaan vermeien in bespiegelingen. Dit deed men als werd gepleit voor een Kabinet, steunende op de R.K., de C.H. en de A.R. Zulk een Kabinet was, hoe men ook overigens moge denken over het herstel van de vroegere coalitie, om tal van redenen eenvoudig een reële onmogelijkheid. Dit deed men als werd aanbevolen te streven naar de vorming van een Kabinet, steunende op de R.K., de C.H., de V.V.D.ers en de A.R. Ook zulk een Kabinet was, al

weer: hoe men daarover overigens moge denken, niet te verwezenlijken. Moest dan worden bevorderd de totstandkoming van een Kabinet, steunende op de P.v.d.A. en de K.V.P., of op de P.v.d.A., de K.V.P. en de C.H.U.? Wij kunnen ons moeilijk voorstellen, dat zij, die bezwaren hebben tegen de houding van onze Kamerclub, hieraan de voorkeur zouden hebben gegeven. Deze club heeft alle daarvoor in aanmerking komende gezichtspunten overwogen, en zich op het standpunt geplaatst: wij verklaren ons niet in het algemeen principiëel vóór of tegen deelneming aan de kabinetsformatie; onze deelneming, indien zij wordt gevraagd, is afhankelijk van het program en de samenstelling van het Kabinet.

Uiteraard moet men aannemen, dat de Kamerclub niet bereid was een program van socialistische strekking als grondslag voor haar medewerking te aanvaarden, noch accoord wenste te gaan met een samenstelling van het Kabinet, welke daaraan een socialistische signatuur zou geven. Wie dit niet aanneemt, of in twijfel trekt, verwijdt zich toch wel heel ver van hetgeen waarvan behoort te worden uitgegaan bij de beoordeling van de houding van onze Kamerclub. Dat men buiten de partij daarmede lang niet altijd rekening houdt, is, hoewel onjuist, nog begrijpelijk, maar dat er binnen de partij zijn, die dit uit het oog verliezen, verdient bijzondere opmerkzaamheid en veroordeling. Ook als men bezwaar heeft tegen de houding van onze Kamerclub, als men ongerust is over de loop van zaken, dient men bij het uiting geven daaraan de regel in acht te nemen: wij willen gaarne de nadere motivering overwegen en voorts de practijk afwachten. Aan vooropgezette conclusies, welke rechtstreeks ingaan tegen het gevoelen van onze Kamergroep, mag geen plaats worden ingeruimd. Uitlatingen als: dit is een socialistisch Kabinet, dit Kabinet zal een socialistische politiek voeren, dit Kabinet is roder dan enig vorig Kabinet enz., snijden geen hout. Zij hebben geen waarde, omdat zij van een vooringenomenheid getuigen, welke zich niets gelegen laat liggen aan de gemotiveerde weerspraak van hen, die de verantwoordelijkheid dragen, en aan de werkelijkheid waarin wij verkeren, noch blijkt geeft van enig verlangen naar serieuze toetsing van eigen

aanvankelijk gevoelen. Wij allen hebben ons te verenigen in de strijd voor de Anti-revolutionaire beginselen, en in de arbeid voor de uitwerking en toepassing daarvan.

* * *

In het vorenstaande hebben wij o.i. zo zakelijk mogelijk het verschil van inzicht met betrekking tot de kabinetsformatie bepaald, besproken, en nader aangegeven, welk standpunt o.i. het juiste is. Wij hopen, dat de lezers daaraan iets zullen hebben voor hun eigen oordeelvorming, en dat het de belangstelling voor en de medewerking aan de partijwerkzaamheid zal stimuleren.

Bij één punt willen wij nog even stilstaan. In het Centraal Convent is opgemerkt, dat het gevaar ons bedreigt, dat in de plaats van de principiële tegenstelling een andere wordt gesteld, welke wordt uitgedrukt in de woorden theorie en practijk. Van andere zijde is in verband daarmede gezegd, dat juist de practijk onze volle aandacht vraagt, en dat wij ons moeten toeleggen op het aangeven van oplossingen voor moeilijke en belangrijke vraagstukken van onze tijd. Wij veroorloven ons daarover het volgende op te merken. Er schijnt ons geen grond voor de gedachte, dat men in onze partij de principiële tegenstelling wil vervangen door een andere, welke dan wordt aangeduid in de woorden theorie en practijk. Wel is er een steeds toenemende behoefte aan concretisering, aan uitwerking van onze beginselen, welke van waarde is voor de toepassing daarvan in het staatsleven. In zoverre ligt er een aanwijzing in de woorden theorie én practijk. Principiële studie en strijd zijn noodzakelijk. Wij moeten ons inzicht in het principe (wil men de theorie) verdiepen, maar wij mogen daarmede niet volstaan. In overeenstemming met het principe (de theorie) moeten wij tot een uitwerking komen, waarin de lijnen en de vormen worden aangegeven voor de oplossing van de vragen, welke de practijk stelt, voor de voorzieningen, waarom zij roept. Dit is voor de toepassing van onze beginselen noodzakelijk, en daarvoor heeft een ieder zich naar de mate van zijn krachten te geven. Dat dit allerwegen wordt ingezien, wagen wij te betwijfelen.

Breed vlak van Christelijke samenwerking

Christelijk Sociale Conferentie

In het begin van zijn rede heeft prof. mr De Gaay Fortman er zijn vreugde over uitgesproken, dat een zo breed vlak van Christelijke samenwerking mogelijk is gebleken. In het licht van de voortvretende verwereldlijking in Europa, de hernieuwde bezinning in r.k. kring en het naar expansie zoekende humanisme kan het Protestantisme zich niet veroorloven in eigen kring bestaande verschillen breed uit te meten. Zo enigszins mogelijk blijve men zoeken naar vormen, waardoor gezamenlijk optreden, met eerbiediging van verschillen in uitgangspunt, mogelijk blijft. En wanneer de wegen in de praktijk moeten scheiden, dan blijve toch het gesprek en het contact behouden, opdat telkens weer de nood van het gescheiden optreden aan de gewetens wordt voorgelegd.

DE PARTIJ in actie

1. Adresveranderingen

Ons contactorgaan wordt nu aan alle leden van onze partij toegezonden. Dat brengt voor de secretarissen der kiesverenigingen meer werk mee. Er bedanken immers leden. Er komen nieuwe bij. Verhuizen komt ook nog al eens voor en vertrek naar elders, ook naar het buitenland. Dat moet nu allemaal worden doorgegeven aan het bureau van het Centraal-Comité. Dat is het kantoor waar de administratie wordt bijgehouden. Men zende dus geen opgaven van adresveranderingen naar de drukker van ons blad „Drukkerij Libertas” te Utrecht. Want dan moet het eerst toch weer worden doorgezonden naar den Haag.

Het is natuurlijk van belang dat de opgave van nieuwe leden zo spoedig mogelijk wordt gedaan. Het maakt voor nieuwe leden een vreemde indruk wanneer zij eerst na maanden eens een contactorgaan ontvangen. Maar het vertrek van leden moet niet worden vergeten, want aan het einde van het jaar krijgt dan de secretaris verschil van mening met de penningmeester. Als basis voor de afrekening van de contributie geldt in ieder geval het aantal adressen waaraan het contact-orgaan wordt toegezonden.

2. De contributies

Regelmatig worden door vele kiesverenigingen verschuldigde contributiebedragen overgemaakt, zodat reeds een vrij groot bedrag is ontvangen. In de loop van deze maand zullen de nota's over 1952 aan de penningmeesters worden verzonden en kort daarop volgt dan de aanbieding van de kwitanties. Kunnen wij nu niet afspreken dat onmiddellijk na ontvangst van de nota het verschuldigde bedrag per giro wordt betaald? Dat is wat administratie betreft veel en veel eenvoudiger. Is men het om de een of andere reden met de nota niet eens, laat men dan direct het bedrag voldoen waarover geen verschil van mening bestaat. Dan is dat al vast in orde. Over de rest wordt daarna wel gecorrespondeerd. En voorts nog iets! Evenals het vorig jaar staat ook nu op de nota een totaal bedrag voor geleverde brochures. De toezending van deze brochures is dienstverlening van het Centraal-Comité. Zouden wij op bestelling wachten dan ging nog niet een vierde van het aantal weg. Nu ontvangt iedere kiesvereniging direct na de verschijning de brochures. De bestuursleden kunnen er dan allen kennis van nemen. Het bedrag dat voor de brochures in rekening wordt gebracht kan niet worden gevorderd. Maar wel wordt een dringend beroep gedaan op de medewerking van alle besturen om deze vorm van voorlichting en instructie mogelijk te maken. Juist voor de plattelandskiesverenigingen is dit van de grootste betekenis.

3. Vrouwen

Natuurlijk zijn er vrouwen lid van de kiesvereniging. Ook getrouwde vrouwen. Die ontvangen het contact-orgaan niet. Hun adres is hetzelfde als dat van hun man. Het contactorgaan kunnen zij wel samen lezen. Daarom is de contributie van de getrouwde vrouw aan het Centraal-Comité ook minder nl. f 0.80. Op de begroting 1951 stond vermeld dat er wel een 5000 gehuwde vrouwen lid van onze partij zouden zijn. Het was zo maar een wilde schatting. Als wij de financiële afwikkeling nagaan zijn er echter maar enkele tientallen vrouwen lid. Op het bureau

van het Centraal-Comité weten wij heus niet alles. In ieder geval weten ze niet hoeveel inwonende kinderen lid van de kiesvereniging zijn en hoeveel gehuwde vrouwen. Daarom willen wij aan de penningmeesters verzoeken zelf de nota, die zij toegezonden krijgen, te corrigeren en te verbeteren. Daar moet nl. nog onder worden vermeld het aantal leden, dat het contactorgaan niet ontvangt, omdat zij bij ouders etc. inwonen. Voor hen is f 1.25 verschuldigd. En voorts het aantal gehuwde vrouwen. Voor hen is f 0.80 verschuldigd. Willen de penningmeesters zelf deze verbeteringen aanbrengen? Dan kunnen wij voor dit jaar eens nagaan hoeveel vrouwen er nu feitelijk lid zijn van onze kiesverenigingen. Is dat afgesproken?

4. Centraal-Comité en begroting

Het Centraal-Comité zal op Zaterdag 22 November in vergadering bijeenkomen. Allicht wordt er dan een beschouwing gehouden over de discussie op het Centralen Convent en voorts komen er enkele zakelijke kwesties aan de orde. Het Moderamen wordt gekozen. De financiën worden behandeld en de begroting over 1953. Wat die begroting betreft kan een kind narekenen, dat het daarmede niet zo bijster goed staat. Eind 1950 zijn de voorstellen aangenomen over ons contact-orgaan. Men weet nog wel hoe dat zat. Contributieopbrengst van 100.000 leden, theoretisch f 125.000.—, practisch is dat f 120.000.—. Kosten contact-orgaan f 55.000. Eigen uitgaven Centraal-Comité f 50.000.—, en f 15.000.— reserveren voor de Kamerverkiezingen. Maar de kosten van het Contact-orgaan zijn gestegen tot f 65.000 à f 70.000.— door de prijsverhoging van het papier. Gelukkig vertonen deze nu weer een tendens tot dalen. Maar als gevolg van het een en ander schiet de propaganda er bij in en zo zijn wij nog even ver als vroeger. Toch is over 1951 f 15.000 gereserveerd. Men weet nu hoe het zit. Het is overbodig de penningmeesters er op te wijzen dat zij hun verplichtingen op tijd nakomen. Dat doen ze allemaal.

5. Convocaties

Ik kwam eens voor een kiesvereniging spreken op een dorp in ons land. Convocaties waren niet rond gezonden. De predikant van de Gereformeerde Kerk had het Zondags afgekondigd van de preekstoel. Dat was voldoende. De dominé van de Chr. Geref. Kerk was vergeten. Dat was wel jammer. Maar er was niets aan te doen. Dit is natuurlijk wel een goedkope manier. Juist is het echter niet. De leden behoren te worden geconvocéerd. Dat is gewoonlijk ook de practijk. Maar nu moeten wij nog een stap verder. Waarom alleen maar een kaart? In ieder dorp is wel een stencilinrichting. Laat men er toch een wat uitgebreide convocatie van maken. Een kwarto of een foliovel. Gevrouwen en dichtgeplakt kan die ook zonder enveloppe worden verzonden als drukwerk. Men heeft dan gelegenheid enige mededelingen te doen over de gang van zaken in de kiesvereniging, over de beslissingen die door het bestuur zijn genomen, over de propaganda, die zal worden gevoerd, over de plannen in de komende maanden. Dan kunnen alle leden op de hoogte zijn met de zakelijke organisatorische nieuwtjes. Ook zij, die niet ter vergadering komen. Het is wat meer werk voor de secretaris... als het kan ook voor de voorzitter. Veel meer dan een gewone convocatie kost het niet. En het is efficiënt.

Het psychologisch moment

T. CROSSEN

Het is merkwaardig hoe snel bepaalde omstandigheden kunnen wijzigen. Toen de vorige minister van Economische Zaken, Prof. v. d. Brink, zijn nota inzake de exportpolitiek bij de Tweede Kamer indiende, was het vooral de bezorgdheid over de betalingsbalans, de te geringe export en de onvoldoende exportspreiding, die hem tot de aanbidding daarvan noopte. Met de export hangt samen het al of niet slagen der industrialisatie en hiervan is de werkgelegenheid in hoge mate afhankelijk.

Sindsdien is de positie van onze handels- en betalingsbalans regelmatig verbeterd. Zelfs in die mate, dat in September van dit jaar de uitvoer de invoer overtrof met niet minder dan 89 miljoen gulden.

Ook in de resterende maanden van 1952 wordt een actief saldo verwacht, dat op het verloop van het jaar een gunstig resultaat zal hebben. Het is voor een ieder duidelijk dat een toestand, zoals die zich in de vorige jaren aftekende, op den duur voor elk land onhoudbaar is. Men kan niet blijvend voor honderden miljoenen gulden meer invoeren dan uitvoeren, wil geen blijvende vermindering van het welvaartspeil intreden.

Tengevolge van het z.g.n. dienstenverkeer, door middel van ons uitgebreid scheepvaartverkeer b.v., en de Marshall-hulp, werden de gaten in onze betalingsbalans voor een deel gestopt. Vroeger kwamen daar nog de belangrijke bedragen bij voortvloeiende uit genoten interest van in het buitenland belegde kapitalen, doch na de oorlog is een groot percentage van dit kapitaal voor de binnenlandse behoefte gebruikt en hebben wij zelfs buitenlands kapitaal moeten aantrekken, zodat deze gunstige factor wegviel.

De verbetering van onze betalingsbalans tekent zich ook af in de mone-

taire positie. Ruim een jaar geleden, op 23 Juli 1951, was onze deviezenvoorraad geslonken tot f 895 miljoen. Het begon er dreigend uit te zien. Gelukkig trad een gunstige verandering in. Tegen het einde van het jaar was dit bedrag opgelopen tot f 1666 miljoen, op 1 Augustus van dit jaar werd de 3 miljard overschreden en op 20 October j.l. had de Ned. Bank het respectabele bedrag van ruim 3½ miljard gulden aan buitenlandse valuta en goud in voorraad. Onze nationale schuld in de naoorlogse jaren tot 27 miljard gestegen, daalde van 30 Juni 1950 tot 30 Juni 1952 met 3½ miljard.

Hoe moet dit alles nu beoordeeld worden? Zijn deze, ongetwijfeld gunstige, veranderingen nu ook tevens een bewijs van toenemende welvaart van ons volk en moet de op deze cijfers geprojecteerde toestand, in tegenstelling met de vele sombere voorspellingen en de toenemende klachten, gezien worden als de werkelijkheid?

Of is het zo, dat op dit ogenblik, bij een herstel van het financiële vermogen van de Staat, een verarmd volk overblijft?

De export-nota ging er van uit, dat de binnenlandse koopkracht beperkt moest worden en de productie, speciaal van kapitaalgoederen, moest worden verhoogd. Daartoe werd ook aan de exporteurs 10 % van de dollarverdiensten toegekend, die weer gebruikt konden worden om elk soort van importgoederen te kopen en in andere landen weer af te zetten. Deze zgn. vrije dollars brachten hogere opbrengsten dan de officiële koers aan geeft en daarom namen landen als Denemarken en Noorwegen tegenmaatregelen.

De gunstige handelsbalanspositie van de laatste maanden is vooral te danken aan de beperking van de invoer. Dit kan slechts van tijdelijke duur zijn.

Ons gebruik van grondstoffen en half-fabrikaten noopt tot een hogere import, wil tenslotte onze totale handelsbeweging niet teruglopen.

De vraag naar risico-dragend kapitaal is een andere factor in ons industrialisatieproces. Wel kondigt de Regering nu in haar miljoenennota aan participatie van de Overheid in de investeringen „waar de omstandigheden daartoe nopen”, doch naar onze mening is dit het paard achter de wagen spannen.

Jarenlang is van regeringswege gestreefd naar een gedirigeerd beleid. De ontzettende belastingdruk, die veel gunstiger jaarrekeningen kweekt dan de begrotingen doen veronderstellen, maakt voor een groot deel van ons volk het sparen onmogelijk.

In sommige kringen, b.v. van de middenstand, wordt de financiële positie precair. Een armoedige intelligentia schijnt te behoren tot de democratieën, waarin gedurende de laatste jaren een socialistische wind woei. De bezitsspreiding wordt een dwingende Staatsvoorgoedij over heel het leven.

Van Antirevolutionaire zijde zal dit gevaar scherp moet worden onderkend.

De Troonrede noemde de ontwikkeling van het normale bedrijfsleven primair. Als deze Regering dit meent, zal het uit haar daden, ook ten opzichte van meer vrijheid van beweging in economisch opzicht, moeten blijken. Dan zal de spaarzin en de vrije kapitaalvorming niet alleen moeten worden aangemoedigd, doch ook de voorwaarden geschapen, waaronder deze mogelijk zijn.

Een psychologisch onjuiste en zeer kostbare papieren reclame voor het sparen kan dan gevoeglijk achterwege blijven. Het is niet voldoende een zeker financieel evenwicht te hebben bereikt. Waar het om gaat is de verkrijging van de uiterste inspanning en een bemoedigend perspectief voor heel ons volk.

Herstel ook van de eigen verantwoordelijkheid van ons volk.

Het psychologisch moment schijnt ons daartoe aangebroken.

A. BOOTSMA

Op Maandag 3 November is de Heer A. Bootsma te Enschede ten grave gedragen. Daags nadat hij 74 jaar geworden was is hij overleden. God de Here heeft een einde gemaakt aan zijn werkzaam leven op aarde. Met hem is een trouw Anti-revolutionair heengegaan. Een man met een grote politieke belangstelling. Jarenlang was hij voorzitter van de kiesvereniging te Enschede en vooral gedurende de crisistijd in Twente was dat niet gemakkelijk. Ook was hij penningmeester van de Provincie Overijssel en was hij voor de Kamerkieskring Zwolle lid van het Centraal-Comité. Hij was een motorische kracht in Enschede. Hij heeft zich met volle overtuiging gegeven aan het politieke leven en hij wist zich daarin gedragen door de wetenschap dat Jezus Christus de Koning is van de gehele aarde. Een man, nog van de oude stempel. Een man die zelf een bedrijf opbouwde met alle zorgen van dien. En die toch niet geheel en al in zijn bedrijf opging maar tijd wist vrij te maken, ook voor de kerk, ook voor de school, en ook voor de politiek. Gedurende de laatste jaren had hij zich reeds uit het publieke leven terug getrokken. De leiding aan anderen overlatend. Nu heeft God hem afgelost van zijn post. Een man van de oude garde is van ons heen gegaan.

Uit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Kat en muis

Stukken, die van de persen van de Staatsdrukkerij komen, bevatten lang niet altijd interessante, laat staan amussante lectuur. Maar bij het lezen van het Voorlopig Verslag ter voorbereiding van de algemene beschouwingen over de Rijksbegroting 1953 kan men soms een glimlach niet onderdrukken.

De Kamers hebben sinds de verkiezingen nog niet heel veel gedaan, althans in het openbaar. Als U dit nummer ontvangt is echter het grote jaarlijkse tournooi begonnen. Dat begin is vooral een terugblik op de uitslag van de verkiezingen en op de Kabinetsformatie. Het is nuttig en nodig, dat de verhoudingen en de verantwoordelijkheden zwart op wit vastgelegd worden.

Nu zijn de fractievoorzitters, die het algemene politieke debat voeren, deze zomer uiteraard nauw bij de zaak betrokken geweest. Een deel ervan hebben ze zelf meegepeeld, voor een ander deel hebben zij er met de neus boven op gezeten. Maar als men de vragen leest, die zij „in hun onnozelheid” stellen, zou men zeggen, dat zij nergens van weten. U moet dat niet verkeerd opvatten. De heren zijn niet gerechtigd, dingen, die zij binnenskamers hebben meegemaakt, aan de grote klok te hangen. Dat zou niet fair zijn. Maar zij kunnen er wel naar informeren.

Het begint al op de eerste pagina. Het is wel bekend, dat de P.v.d.A. er prijs op gesteld zou hebben, terstond na de Troonrede een politiek debat te houden. Daar hebben zij uitdrukkelijk voor gepleit. Maar de anderen voelden daar niet voor.

En nu neemt de P.v.d.A. revanche. Waarom wilde men geen debat direct in September? „Blijkbaar heeft men met een zekere vanzelfsprekendheid aangenomen, dat wederom een Kabinet-Drees in Nederland zou optreden en dat van zodanig Kabinet niet anders kon worden verwacht dan voortzetting en bevestiging van het beleid van de vorige Kabinetten, die eveneens onder voorzitterschap van de heer Drees stonden”.

Daarom is het de „vele leden”, die hier aan het woord zijn, niet duidelijk, waarom de Kabinetsformatie zo lang moest duren. Het lag er immers zo dik op.

Natuurlijk zijn er ook „zeer vele leden”, die deze opmerking weerspreken. Zoals het dit jaar gaat, zo is immers — zo zeggen zij volkomen terecht — de normale gang van zaken. Bij het eerste begrotingsdebat van een nieuw Kabinet breekt men de formatie.

Even minzaam en uit de hoogte is de beschouwing van de socialisten over de verkiezingen. De K.V.P. en de A.R. hebben verliezen geleden. Zijn ze daarom eigenlijk niet geschikt voor deelneming aan een Kabinet? Eer integendeel, zo meent de vriendelijke rode grootvader. Uit het feit, dat van de confessionele partijen zovelen naar de P.v.d.A. overgingen, blijkt, dat bij die rechtse partijen veel mensen denkbeelden hebben, die analoog zijn met die van de P.v.d.A. Ja, doordat zovelen uit de confessionele groeperingen bij de P.v.d.A. kwamen, zijn we eigenlijk dichter bij elkaar gekomen, meent de socialistische „men”.

Opvallend geluid

Lijnrecht tegenover deze laatste opmerking staat echter het betoog van „vele andere leden”, waarbij men zonder moeite het visitekaartje van de K.V.P. kan leggen.

Zij wijzen er op, dat het zo begrijpelijk is, dat men in deze tijd geneigd is de politiek eenzijdig te beoordelen naar de eigen, individuele omstandigheden en naar de belangen van de groep, waartoe men behoort. De zorg voor eigen bestaan spreekt immers in deze tijd een hartig woordje mee. Daarom mag met grote vreugde geconstateerd worden, dat de trouw aan de confessionele partijen toch nog overgroot is. Dit bewijst, hoe diep de gedachte van „beginseltrouw boven belangenverdeeldheid” in ons volk geworteld is.

Intussen, er is een afbrokkeling geweest. Daardoor worden, aldus de „vele leden”, die het geluid van de K.V.P. spreken, de confessionele partijen naar elkaar toe gedreven. Zij zien zich immers voor een gemeenschappelijke politieke taak gesteld, namelijk de gezamenlijke verdediging van de gedachte, die bij hen allen leeft, dat de belangen van de verschillende maatschappelijke geledingen met elkaar in overeenstemming gebracht kunnen en moeten worden.

Daar komt nog bij, dat de toenemende afglijding naar het materialisme al evenzeer ertoe noopt, te sturen in de richting van het blijven bevorderen van een nauwere samenwerking tussen de confessionele partijen.

En een derde kracht, die deze partijen naar elkaar toe drijft, is de gemeenschappelijke bestrijding, die ze onderwinden, vooral de bewering, dat ze eigenlijk geen bestaansrecht zouden hebben en dat ze de politiek zouden vertroebelen. De K.V.P. komt zo op voor het bestaansrecht en voor de samenwerking van de confessionele, de rechtse partijen.

Het zou onjuist zijn, aan een betoog als hier geleverd werd, een uiterst gewichtige betekenis toe te kennen. Men kan het zien als een begrijpelijke reactie op de nogal zelfbewuste klanken uit de richting van de P.v.d.A.

Maar dit neemt niet weg, dat er in het betoog veel is, dat ons toespreekt. In de passage, waaraan de A.R.-fractie niet vreemd zal zijn, wordt er dan ook met instemming op gereageerd, en wel met de verklaring, dat de confessionele partijen ieder voor zich en gezamenlijk een zeer belangrijke taak hebben, en dat deze meer op de voorgrond komt te staan naarmate, de verwereldlijking en de daaruit voortvloeiende verzakelijking verder voortschrijden.

Het betoog van de K.V.P.-leden bindt tot niets. Maar het kan voor ons land alleen maar goed zijn, wanneer bij hen evenals bij ons het besef levendig blijft, dat geestelijke waarden en niet economische tegenstellingen het politieke leven beheersen moeten.

Niet zoetsappig, maar zuurzoet

De toon van de heer Oud lijkt wat op die van de P.v.d.A. Een beetje zuurzoet. Dat klopt met de aankondiging van

de V.V.D. in het onderhavige verslag, dat haar oppositie loyaal zal zijn, maar niet zoetsappig.

De heer Oud zegt er dr Drees geen verwijt van te maken, dat hij van het begin af heeft aangestuurd op een uitsluiting van de V.V.D. van de Kabinetsformatie. Van diens standpunt was dat immers, aldus dit betoog, begrijpelijk: hij wenste een grote socialistische invloed op het regeringsbeleid en begreep natuurlijk heel goed, dat een vertegenwoordiger van de V.V.D. in het Kabinet hem daarbij slechts zou kunnen hinderen.

Nu, o.i. kan een kind in de politiek dat begrijpen. Want zo'n V.V.D.-er zou natuurlijk direct het roer om gooien, juist zoals mr Stikker dat van 1948 tot 1952 gedaan heeft. Eigenlijk is alleen maar onbegrijpelijk, dat dr Drees graag mr Stikker weer in zijn Kabinet teruggezien zou hebben. In ernst, men kan zich eigenlijk alleen maar verbazen over de blanke onschuld, waarmee mr Oud altijd weer naar voren treedt.

Zo oordeelt de V.V.D. ook over het resultaat van de formatie verre van gunstig. De socialistische greep op de Regering is versterkt, zo luidt het oordeel. Twee na-oorlogse socialisten (Lief tinck en Joekes) zijn vervangen door bewindslieden, die van jongsaf tot de S.D.A.P. behoord hebben. Blijkbaar oordeelt mr Oud over die naoorlogse socialisten wat gunstiger, omdat hij zich de jaren 1946 en 1947 nog wel herinnert, toen hijzelf zo'n naoorlogse rode muts op zijn liberale lokken had. Hoe iemand prof. Lief tinck er van verdenken kan, geen echte socialist te zijn geweest, is ons niet duidelijk. Het zou niet moeilijk zijn, redevoeringen van de zijde der V.V.D. te citeren, waarin daarover wel iets anders beweerd wordt.

Maar mr Oud gaat rustig door, met dingen te zien, die een ander niet ziet en omgekeerd. Zo veegt hij met een handomdraai het program weg, dat toch voor drie niet-socialistische partijen aanvaardbaar was. En hij veegt met gemak een elftal niet-socialistische ministers weg, want dat zijn z.i. grotendeels maar politieke kleuters, die geen tegenspelers zijn tegenover die vijf socialistische politieke reuzen.

Maar een nuchter mens vraagt zich toch af, hoe diezelfde mr Oud in 1948 zijn partijgenoot Stikker (toen ook een man zonder bestuurservaring) als eenzaam schaapje tussen die wolven met rode muilen kon laten gaan.

De boter op het hoofd van Mr Oud wordt zo langzamerhand wat ranzig.

De snipper-departementen

De woordvoerders, die aangeduid worden met „verscheidene leden” doen niet mee aan de politiekeringheid van de P.v.d.A. en de V.V.D. Zij leveren een zakelijk betoog, waar men de rustig redenerende stem van dr Schouten in hoort weerklinken. Het verschil is opvallend.

De A.R.-leden geven als hun mening te kennen, dat er drie departementen te veel zijn. Zij motiveren dit standpunt op zakelijke gronden. Het departement van Wederopbouw en Volkshuisvesting, dat in de eerste na-oorlogse jaren op zijn plaats was, heeft zijn arbeidsveld steeds meer zien inschrompelen. Nu de zaak loópt, is er weinig meer te doen dan de verdeling van het bouwvolume en de regeling der financiën. Daar heeft men niet een heel departement voor nodig.

Dan voelen deze leden niets voor een departement voor de P.B.O., omdat zij bepaald geen creatie van bedrijfsorganisaties van overheidswege wensen. En ook het nieuwe departement voor Maatschappelijk Werk heeft niet een zo omvangrijk terrein, dat een afzonderlijk departement verantwoord is.

De V.V.D.-leden zeggen het ietwat anders: Men creëerde een nieuw Departement van Maatschappelijk Werk, alleen

om de Katholieken aan een zesde ministerszetel te helpen. Min of meer om dezelfde reden werd aan het Departement van Buitenlandse Zaken een tweede bewindsman benoemd. Eindelijk werd een ministerschap voor de P.B.O. gecreëerd, blijkbaar om geen andere reden dan omdat men het nodig vond, nu een minister werd benoemd, afkomstig uit de socialistische vakbeweging, er ook een uit de katholieke vakbeweging te recruter.

Het gevaar van zulk een betoog is, dat bij alle juiste elementen, die er in kunnen zitten, toch de strekking zonder meer niet staande te houden is. Op zichzelf is het dwaas, dat zowel het nieuwe departement van Maatschappelijk Werk als de splitsing van Buitenlandse Zaken beide bestemd zijn om de K.V.P. aan de zesde zetel te helpen. Beide voor de zesde, dat kan moeilijk. Maar bovendien, de K.V.P. zou geen bezwaar gehad hebben tegen andere, reeds bestaande zetels en dan zouden er anderen, niet-katholieken, op de nieuwe departementen gekomen zijn. Men kan hoogstens zeggen, dat de instelling van nieuwe departementen verband gehouden heeft met het zoeken naar een zeker politiek evenwicht in het Kabinet.

Trouwens, de K.V.P. staat in deze discussie ook in zoverre vrij sterk, dat van al deze nieuwe creaties reeds zeer vroegtijdig sprake was, al lang voor een zesde zetel voor de K.V.P. in het geding was.

Onderling geharrewar en vegen uit de politieke pan maken een verslag wel amusanter. Maar voor de politieke verhoudingen is een zakelijk betoog toch heel wat heilzamer.

Tweeërlei maat

In hun beschouwing over de kabinetsformatie leggen de A.R.-leden op enkele slakken zout.

Op de vraag, of het gevormde kabinet een parlementair kabinet is, geven zij ten antwoord: Wanneer men daaronder verstaat een kabinet, dat met medewerking van kamerfracties is gevormd, dan voor wat de A.R.-groep betreft niet. Medewerking is van haar immers niet gevraagd en dus ook niet gegeven.

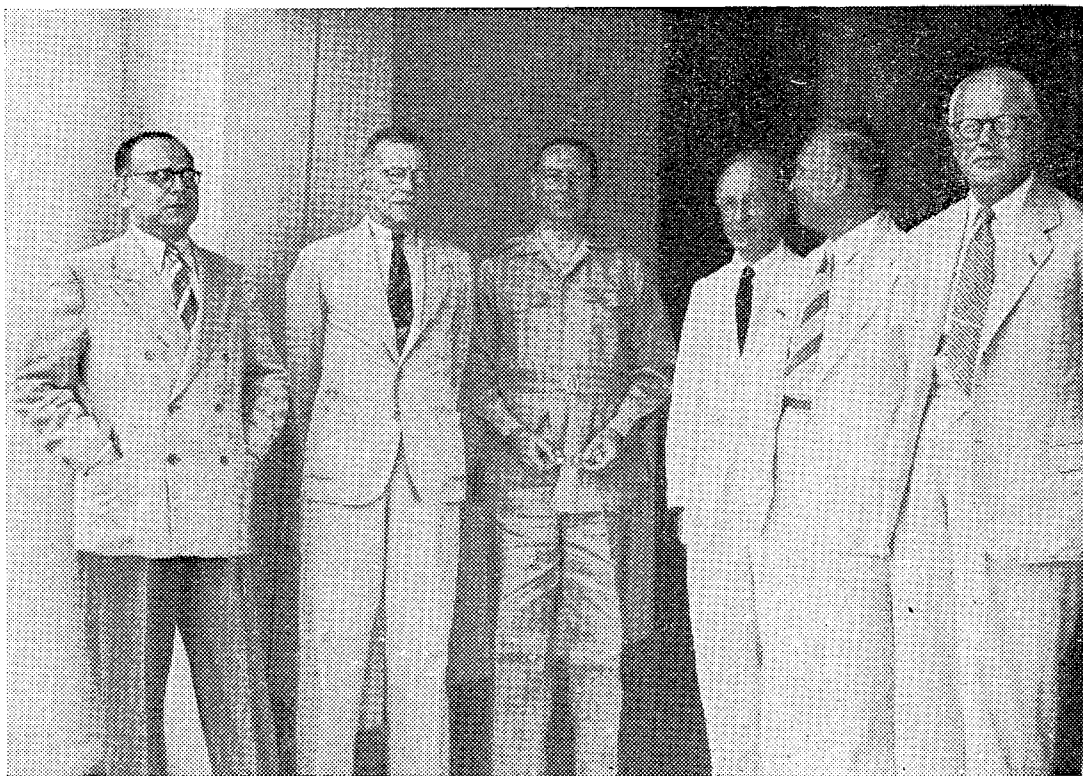
Staat dit voor alle fracties gelijk? Een stellig antwoord is op deze vraag niet te geven. Maar wel bestond er voor de A.R. fractie reden tot de opmerking, dat er met betrekking tot de formatie van het kabinet bemoeiingen zijn geweest, die moeilijk in overeenstemming zijn te brengen met een extra-parlementaire verhouding.

Het is duidelijk, waar deze opmerking op doelt. In het laatste stadium der formatie hebben de formateurs en hun subformateurs zij het vooral via tussenpersonen, een druk contact gehad met de fracties van de K.V.P. en de P.v.d.A. Deze fracties hebben vergaderd en een standpunt bepaald. Formeel moge er geen overleg geweest zijn, in werkelijkheid heeft er een zeer minutieus overleg bestaan.

Het is dus een fictie, wanneer men zegt, dat er geen overleg is geweest. En met ficties moet men zo min mogelijk werken. Het is ook onjuist, dat niet tegenover allen, die bij de formatie betrokken waren, een gelijke houding is aangenomen. Men kan zeggen, dat in het laatste stadium van de zijde der A.R. en der C.H. geen moeilijkheden rezen, zodat overleg daarmee niet nodig was. Zeker, maar de formateur zal voor de zuiverheid der politieke verhoudingen toch goed doen niet alleen alle discriminatie, maar ook alle schijn daarvan te vermijden.

Hoe dit zij, de A.R. kunnen terecht verklaren, dat zij tegenover dit kabinet vrij staan. Hun geestverwanten, die in het kabinet zitting genomen hebben, deden dit voor eigen verantwoording. Wel hebben zij zich vergewist van het gevoelen van de fractievoorzitter en heeft deze hun gezegd, dat er uit politiek oogpunt geen redenen waren hun de toe-

Parlementaire Commissie in Indonesië in December 1948 enkele weken vóór de tweede politio-nale actie. V.l.n.r. Korthals, Meijerink, Generaal Spoor, Tila-nus, Van der Goes van Naters, Romme.

trekking tot het kabinet te ontraden. Dit houdt echter geen binding van de fractie in.

De A.R. leden wijzen er dan op, dat zij het ontwerp van richtlijnen voor een kabinetsprogram, opgesteld door dr Drees bij diens eerste formatiepoging, in derde editie hebben aanvaard. Op zichzelf zijn zij, nu die formatiepoging mislukt is, daaraan niet langer gebonden. Maar de A.R.-fractie heeft er toch geen bezwaar tegen van die gebondenheid te blijven uitgaan, uiteraard voorzover deze bij die eerste poging ging en niet ten aanzien van een eventuele latere uitwerking.

Balans.

Het kabinet mocht er al op rekenen, dat het in principe de steun van vier partijen zou hebben. Maar het is toch in verband met de onderlinge verhoudingen voor de Regering niet onbelangrijk, hoe de woordvoerders daarvan blijk geven.

De P.v.d.A. kan zich met het resultaat van de kabinets-formatie wel verenigen. Zij is dan ook gaarne bereid, het kabinet te steunen. Naar aanleiding van de verklaring van de zijde der V.V.D., dat dit kabinet een socialistische signatuur heeft, verklaart de P.v.d.A., dat van een coalitiekabinet geen socialistische politiek is te verwachten. Wel vertrouwen zij, dat er een aantal voorzieningen zullen komen, die passen in het kader van het socialistische program.

De A.R. merken hierover op, dat hun bereidheid tot medewerking gebaseerd is op het ontwerp-program en dat zij daarbij ten volle handhaven en ook kunnen handhaven hun bezwaren tegen een socialistische politiek. Zij zijn voorstanders van een staatkundig beleid, dat gericht is op de handhaving en versterking van de Christelijke grondslagen

der samenleving. En van een beleid, dat, in het sociaal-economisch leven, in overeenstemming met het algemeen welzijn en met eerbiediging van de zelfstandigheid van personen en van maatschappelijke kringen en organen, een ontwikkeling wil bevorderen, gericht op verwerkelijking en verdere ontplooiing van goede rechtsverhoudingen.

Er bestond geen bezwaar, dat haar geestverwanten tot het kabinet toetraden. Maar de A.R. fractie staat vrij, al hoopt zij het algemeen regeringsbeleid te kunnen steunen.

De K.V.P. is bereid tot opbouwend overleg, zij het met behoud van alle vrijheid. Zij ziet in de samenstelling van het kabinet zekere waarborgen voor een beleid, waaraan ten grondslag zal liggen de erkenning van de waarde der verschillende maatschappelijke geledingen en waarbij gestreefd zal worden naar een harmonieuze en verzoenende behartiging van de dikwijls zover uiteenlopende belangen, met bijzondere aandacht voor de economisch zwakkeren in de verschillende geledingen van ons volk.

De C.H. verklaren kortweg, dat zij voornemens zijn het kabinet te steunen, zoveel dit maar enigszins mogelijk is.

Prof. Dr S. U. Zuidema:

„Het christelijk geloof is er voor de practijk, is er voor het leven. En de waarachtige christelijke beginselen, voorop het beginsel van de navolging van Christus, zijn bij uitstek praktische beginselen: ze doen wat voor de levenspraktijk, en ze werpen ons er midden in. Wie zich hieraan onttrekt, is een deserteur. Niets minder en niets anders.”

Op eenzame post

In 1948 kwam de Heer Meijerink in Indonesië en hij zag kans om een bezoek te brengen aan Djocja te zamen met de heren Logemann en Joekes. Daar heeft hij een aantal van zijn oud-leerlingen weer ontmoet en daar heeft hij met hen gesproken. Hij heeft er verbaasd over gestaan wat deze oud-leerlingen in de jaren van de Japanse bezetting en daarna te midden van de troebelen hadden gedaan. De Christelijke scholen waren niet weggevaagd door de Japanse storm en zij waren niet ten onder gegaan in de revolutionnaire agitatie. Integendeel — ondanks alle bezwaren hadden zij zich weten te handhaven ook zij het veelal clandestien in de Japanse tijd. En het Christelijk onderwijs is op Midden-Java thans zo uitgebreid als het voor de oorlog niet was. De gebouwen en de vroegere kweekschool zijn goeddeels teruggegeven. De leraren zijn thans echter Indonesiërs. Er is alleen een Nederlandse adviseur, n.l. de Heer J. van der Waals, leraar in de paedagogie. Maar voor de rest wordt alles door eigen krachten gedaan. Het gehele Christelijk onderwijs is op een verantwoorde wijze georganiseerd en de oud-leerlingen van de kweekschool zijn de stuwende krachten geweest van de wederopbouw van dat onderwijs.

Natuurlijk is bij dat weerzien ook de nationale kwestie besproken. En daarbij bleek dat er van een diepgaand verschil van inzicht sprake was. Het Anti-revolutionaire Kamerlid kwam vierkant te staan tegenover het revolutionair-nationalistische streven dat ook bij deze Christen-jongeren was doorgebroken. Dat nationalistische streven leefde ook voor de oorlog reeds sterk bij deze jonge mensen. Dat streven hield belofte in voor de toekomst maar het had leiding nodig. Daarop was ook het onderwijs aan de kweekschool gericht geweest. Het was nooit de bedoeling geweest het streven naar het eigen zelfstandige nationale volksbestaan te onderdrukken of te weerstaan. Het moest in goede banen worden geleid. In tal van verenigingen van allerlei soort in de Kweekschool en daarbuiten was die nationale kwestie aan de orde gekomen. Maar steeds weer werd getracht ook dat streven te brengen onder de tucht van Gods Woord. En op dit standpunt stonden de jonge onderwijzers ook nog in 1948. Zonder uitzondering waren zij bereid onverbiddelijk te buigen voor de eis van het Evangelie, mits dan ook maar duidelijk die eis van het Evangelie werd gezien.

Samenkomst in Djocja

Het moet wel een zeer bijzondere samenkomst geweest zijn in de kerk van Djocja, in dat merkwaardige jaar 1948, toen daar een zestigtal oud-leerlingen van de kweekschool hun oude leraar onder zo geheel andere omstandigheden hebben ontmoet en gesproken. Toen heeft de Heer Meijerink als uitgangspunt voor zijn betoog genomen de brief die Paulus geschreven heeft aan Titus en waar wij lezen in hoofdstuk 2 vers 11—15: „Want de genade Gods is verschenen, heilbrengend voor alle mensen, om ons op te voeden, zodat wij, de goddeloosheid en wereldse begeerten verzakende, bezadigd, rechtvaardig en Godvruchtig in deze wereld leven, verwachtende de zalige hoop en de verschijning der heerlijkheid van onze grote God en Heiland, Jezus Christus, die Zich voor ons heeft gegeven om ons vrij te maken van alle ongerechtigheid, en voor Zich te reinigen een eigen volk, volijverig in goede werken”. Aan de hand van dit bijbel-

woord heeft de Heer Meijerink toen een uiteenzetting gegeven van het bijbelse begrip „gerechtigheid” dat van centrale betekenis is voor al het politiek en staatkundig handelen. Dit begrip gerechtigheid eist dat een Christen altijd in zijn consciëntie gebonden is aan de orde van het recht, terwijl ongerechtigheid betekent dat men zich principiëel en praktisch van de orde van het recht niets aantrekt. Dat is de essentiële betekenis van de „anomia” — de rechteloosheid — de wetteloosheid. En de Schrift leert ons dat Christus gekomen is om ons van deze ongerechtigheid te verlossen. Dat was de kerngedachte van zijn betoog en op grond daarvan werd het Antirevolutionaire standpunt verdedigd.

Het Indonesische standpunt

Toen heeft Mr. Tamboenan, de vice-president van het Indonesische parlement en Christen-Batak, de rede van de Heer Meijerink beantwoord en hij verklaarde: Wij willen met U in volstrekte zin buigen voor de eis van Gods Woord. Wij hebben hier in Djocja bijbelstudiekringen en gebedskringen opgericht opdat wij samen zouden onderzoeken wat God ons in deze tijd te zeggen heeft en hoe wij vandaag hebben te handelen. Maar wij verstaan dit anders dan U. Wij zijn van mening dat door en na het Japanse geweld het Nederlandse gezag en daarmede de bestaande orde van het recht is weggevallen en dat er daarom niet langer sprake is van de binding in de consciëntie aan de orde van het recht zoals gij dat bedoelt. Wat nu nodig is, dat is dat wij een nieuwe rechtsorde opbouwen — een nieuwe rechtsorde in een zelfstandig eigen volksbestaan. Wij delen Uw standpunt en Uw visie niet op de huidige ontwikkeling. Maar met Uw uitgangspunt zijn wij het eens. Dat is volstrekt juist. En wij zijn bereid ons volstrekt en zonder voorbehoud te onderwerpen aan wat de Schrift zegt.

Zo kwamen de leermeester en de oud-leerlingen tegenover elkaar te staan, hoewel zij in de diepste grond, zelfs onder deze omstandigheden, de eenheid hebben herkend. En hierin wordt iets openbaar van de tragiek der Christelijke politiek, die er ook is. Maar hierin spreken ook de mogelijkheden, die deze Christelijke politiek biedt. Hier valt zwaar en zwart de donkere slagschaduw van het menselijk tekort aan inzicht en tegelijk breekt door het glanzende licht van het blijde Evangelie, dat dwars tegen alle verwijdering in elkaar de hand doet grijpen.

De Heer Meijerink heeft daar iets van begrepen en gevoeld. Hij herinnert zich hoe hij in de vooroorlogse jaren in elke grote vakantie met de studenten de bergen in trok voor het houden van een conferentie in het clubhuis. Dr. Leimena, toen nog student, thans minister in het Indonesische kabinet, nam aan deze conferenties dikwijls deel. Het waren studenten van de juridische Hogeschool in Batavia, van de technische Hogeschool in Bandoeng, van de medische Hogeschool in Soerabaja en onderwijzers, die elkaar daar regelmatig ontmoetten en dan kwam steeds weer dit vraagstuk aan de orde: Wat gebiedt Christus ons in deze tijd van het nationaal ontwaken”. Van deze conferenties gingen sterke stimulerende krachten uit. Die conferenties waren vaak geestelijke hoogtepunten in het leven van deze jonge mensen. Het waren samensprekingen, waarbij zij het gevoel hadden Christus te ontmoeten. En dan zegt de Heer Meijerink: In dit politiek

drama van de laatste jaren dat zijn bitter einde gevonden heeft in de vervroegde soevereiniteitsoverdracht, is nog veel duister en voor ons onbegrijpelijk en dan schijnt het of al dat werk zonder vrucht is gebleven en geen betekenis heeft gehad. En toch — als ik dan terugdenk aan die tijd, aan mijn omgang met deze jonge mensen, die vóór alles Christen willen zijn, en ik denk terug aan die vele goede conferenties daar in de bergen van Java, aan de trouw en volharding waarmede deze mannen en vrouwen thans hun moeilijke taak in kerk, school en maatschappij verrichten, dan heb ik ondanks alles toch nog vertrouwen, dat deze jonge mensen de beginselen van het Christendom zullen volgen en dat tenslotte toch nog zal blijken dat die arbeid van grote betekenis is geweest.

Terug naar Holland

In 1934 keerde de Heer Meijerink naar Holland terug. In de eerste tijd heeft hij zich zeer bezig gehouden met de bestrijding van het communisme. Hij sloot zich aan bij de organisatie „Licht im Osten” die in 1929 was opgericht en waarvan de Nederlandse afdeling werd in het leven geroepen door Prof. Grosheide. Deze vereniging liet uit Rusland gevluichte Russen optreden om te vertellen over de gevolgen van de communistische revolutie in het land der Czaren. Dikwijls waren dit goed bezochte vergaderingen, waarbij zo nu en dan ook relletjes zich voordeden.

Begin 1937 ontvangt hij dan het verzoek om zich beschikbaar te stellen voor het Kamerlidmaatschap. Daarover was hij wel wat verbaasd, want nooit had hij direct contact gehad met het politieke leven. Eerst heeft hij dan ook vaardig gezocht naar een andere kandidaat, natuurlijk een Indisch deskundige — maar tenslotte heeft hij zich bereid verklaard.

Kamerlid

De eerste jaren in de Kamer waren moeilijk. Wat een wonder ook! Het heeft hem nogal wat moeite gekost om zich in te werken in de Nederlandse staatkundige verhoudingen. Waarom hebben wij de grondwet nodig? Wat is een grondwet eigenlijk? Wat is de verhouding tussen volksvertegenwoordiging—Kroon? Wat is de betekenis, de functie, van de Staten-Generaal? De Indische deskundige, de man van de zendingsarbeid, voelde zich als een kat in een vreemd pakhuis. Als je ook nooit in de politiek geweest bent dan vallen deze dingen inderdaad niet gemakkelijk. Het nieuwbakken Kamerlid moest van de grond af beginnen en hij bemerkte al spoedig, dat het antwoord op deze simpele vragen medebepalend is voor de houding der kamerleden in het parlement.

Hij heeft er zich doorgeslagen. Langzamerhand is hij gewend geraakt aan de sfeer in de Kamer en heeft hij de verhoudingen — dat dualistisch karakter van het Nederlandse staatsrecht — leren zien. En ja — dan zijn niet de jaren 1937 tot 1939 van zo grote betekenis geweest, maar veel meer de periode na de bevrijding.

Een vraag. Mijnheer Meijerink — wat hebt U eigenlijk gedacht van de motie-Soetardjo? Die was op zichzelf juist. Ik was ook van oordeel dat er spoedig een Rijksconferentie moest komen om allerlei vraagstukken te gaan bespreken. Ook Dr Colijn was die mening toegedaan. Alleen maar, er was een ernstig bezwaar en dat bezwaar deelde ik. Er was in die jaren sprake van een revolutionaire stroming, die sterk door Moskou werd gevoed en ik heb mij laten leiden door de vrees dat de resultaten van deze conferentie toch door de communistische agitatie zouden worden gefrustreerd. Achteraf gezien is dit standpunt wellicht niet juist geweest en hadden wij toen misschien toch moeten doorzetten. Ook Dr Colijn was op zichzelf niet afkerig van zulk een Rijksconferentie. Maar de Regering meende op de bekende gronden dat aan die motie geen gevolg kon worden gegeven.

De Indonesische kwestie

De Indonesische kwestie is na de bevrijding voor het eerst aan de orde gekomen op 5 October 1945 — de datum waarop de Gouverneur-Generaal Tjarda van Starkenburg Stachhouwer ontslag vroeg uit zijn functie. Die mededeling overrompelde ons. Wij wisten nagenoeg niets van de ontwikkeling der dingen. Wij werden ook onwetend gehouden. Maar onze fractie was zeer verontrust over de mededeling van minister Logemann. Tot nog toe had de regering het standpunt van de Gouverneur-Generaal gedeeld. Eerst herstel van orde en rust en dan een Rijksconferentie. Maar na de flinke weigering om met revolutionairen als Soekarno te onderhandelen bleek de Regering nu bereid wel met andere groepen uit de Indonesische samenleving te willen onderhandelen. Wat betekende dat? Het was ons niet duidelijk. Waarom ging Tjarda weg? Tjarda was op dat moment in het land. De Heer Meijerink zocht telefonisch contact met hem om enige nadere opheldering te verkrijgen, maar de Heer Tjarda liet niets los en weigerde een onderhoud, de verantwoordelijkheid aan de Regering latende, waarop de Heer Meijerink meedeelde dat hem dit zeer speet omdat de zaak voor de fractie verre van duidelijk was en dit wellicht moeilijkheden zou opleveren voor de bepaling van haar houding. Maar de Gouverneur-Generaal was onvermurwbaar.

Gedurende de volgende maanden namen de bezwaren tegen het Regeringsbeleid bij ons steeds toe. De Kamer werd op volkomen ontoereikende wijze voorgelicht door de Regering. Zij werd daardoor hoe langer hoe meer ontevreden en dit resulteerde tenslotte in de benoeming van de commissie van Poll. In Januari 1946 ging deze commissie naar Indonesië. Zij bestond uit de Heren Van Poll, Korthals, Meijerink en Welter. Mr van Andel was haar secretaris. De commissie heeft de situatie in Indonesië onderzocht. Dat onderzoek is mischien wel wat te eenzijdig uitgevallen. Er is althans niet veel contact geweest met hen die tegenover Nederland stonden.

Conferentie in Wageningen

Zo vertelt de Heer Meijerink van een conferentie die hij nog in de zomer van 1945 heeft gehad met enkele studenten, in Wageningen w.o. Dr Soemitro, de latere Minister van Financiën, en Ir Sosila, tegenwoordig het hoofd van het boswezen in Indonesië. Tegenover deze twee mannen heeft de Heer Meijerink op die zomeravond zijn visie gegeven op de vermoedelijke ontwikkeling van de toestand. Op dat moment had Japan nog niet gecapituleerd. Toen reeds sprak hij over de komende zelfstandigheid van Indonesië, maar binnen het verband van het koninkrijk. Vooral de Heer Dr Soemitro zeide dankbaar te zijn geweest voor dit openhartig gesprek en hij verklaarde deze visie in grote lijnen te delen. Maar desondanks achtte hij het mogelijk dat Indonesië in conflict met Nederland zou geraken. Wanneer dit het geval mocht zijn, wilt U dan niet vergeten dat wij op deze avond in goede harmonie en eensgezindheid over deze dingen hebben gesproken? zo vroeg hij.

De Indische commissie

In October 1945 vergaderde de Indische commissie uit de Kamer met Minister Logemann. Het ging over de vraag wat er nu in de onmiddellijke toekomst zou moeten gebeuren. De Heer Meijerink gaf als advies, onmiddellijk de lichter 1938 onder de wapenen te roepen, de laatste lichter die militair geoefend was — en deze zo spoedig mogelijk naar Indië te zenden. Dit is door de generaals met de Minister doorgesproken en zij waren van oordeel dat dit volstrekt uitvoerbaar was. Een lichter van vóór de oorlog — dat kon eenvoudig niet. Maar hier wreekte zich de passieve houding die het Ministerie-Schermerhorn van het begin af aan aangenomen

heeft. Inplaats daarvan gingen de heren Schermerhorn c.s. naar Londen (de conferentie van Chequers) om met de Labour-regering te spreken over de te volgen gedragslijn, inplaats van te bevorderen dat in ieder geval zo spoedig mogelijk troepen naar Indië werden gezonden.

De ontevredenheid in de Kamer groeide. Het rapport van de Kamercommissie-Van Poll, die in 1946 naar Indië ging voor een zelfstandig onderzoek, bevatte een felle critiek op het beleid van de Luitenant Gouverneur-Generaal Dr Van Mook. De Heer Van Poll heeft later, deel uitmakend van de commissie-generaal, dit rapport volledig verloochend en in tijdschriftartikelen getracht deze verloochening te rechtvaardigen. Maar deze poging is mislukt. In die periode, verklaart de Heer Meijerink, ben ik week aan week er getuige van geweest dat het de Regering aan regeerkracht ten enenmale ontbrak. Het was telkens aarzelen en weifelen maar nooit was er sprake van een doelbewust krachtig beleid.

Na het aftreden van het Kabinet-Schermerhorn trad Mr Jonkman als Minister van Overzeese Gebiedsdelen op en aanvankelijk leefde de gedachte dat van deze bewindsman een krachtiger optreden mocht worden verwacht dan van zijn voorganger Prof. Logemann — die eigenlijk meer een man van wetenschap was dan staatsman. De heer Jonkman had immers als voorzitter van de Volksraad een grote praktische ervaring. Maar zijn optreden liep eveneens uit op een diepe teleurstelling. Hij evenmin zette kracht bij aan de schone woorden, welke door hem in de Kamer werden uitgesproken. Van een doelbewust beleid was nu evenmin sprake. Het was het beleid — of misschien beter gezegd: het gebrek aan beleid, waarbij de opvattingen van de Partij van de Arbeid de doorslag gaven. En dat beleid werd niet bepaald door het gebod der gerechtigheid. Ook Mr Jonkman bleek onmachtig iets te doen en die onmacht om iets te doen trad duidelijk aan het licht, toen medio 1947 de eerste politionele actie, die fors was ingezet en reeds halverwege was geslaagd, plotseling en voortijdig werd gestaakt.

De commissie van negen mannen

Vervolgens komt het beleid in handen van Dr Beel en Mr Van Maarseveen. Inmiddels was tot stand gekomen de Commissie van negen mannen, waarvan ook de Heer Meijerink deel uitmaakte. Deze commissie dankte haar ontstaan aan de behoefte van de Kamer om op meer regelmatige wijze overleg te plegen met de Regering. Er was reeds een Indische Commissie, maar omdat de Communisten daar ook deel van uitmaakten was het onmogelijk aan haar mededelingen van vertrouwelijke aard te doen. Deze Commissie van negen mannen is actief gebleven tot aan de soevereiniteitsoverdracht toe. En ook in deze commissie heeft de Heer Meijerink van week tot week de ontwikkeling van de Indonesische politiek meegemaakt. Dit is voor hem niet gemakkelijk geweest. Telkens stond hij in die commissie alleen. Slechts bij hoge uitzondering werd zijn optreden gesteund. Het alleenstaan bij onderhandelingen en besprekingen op een zo hoog niveau is, waar de verantwoordelijkheid zwaar weegt en waar ieder woord betekenis heeft een niet geringe zaak. Denken wij daar vaak niet te simpel over? Het is vrij eenvoudig op een vergadering van een kiesvereniging de Indonesische politiek te beoordelen. Maar om van uur tot uur in het nemen van beslissingen te worden betrokken is veel en veel moeilijker, en ik geloof dat de gemiddelde Anti-revolutionair daar wel eens te weinig aan denkt.

Eerst kwam Linggadjatti aan de orde, daarna de Renville-overeenkomst, vervolgens het ontwerp van een Nederlands-Indonesisch statuut. Tenslotte vond regelmatig overleg met de Minister plaats. Dit is een zeer moeilijke periode geweest. Heus, het is niet zo gemakkelijk om zich iedere nieuwe situatie direct in te denken, de conse-

quenties te overzien en zijn standpunt te bepalen en dat vooral niet wanneer men in de commissie geen medestanders heeft. Dan moet men alleen zijn weg vinden en zijn houding bepalen. En de situatie wijzigde zich dagelijks. De leden der commissie kregen inzage van de telegrammen uit Londen en Washington en van de antwoorden van de Regering. De Veiligheidsraad en de Verenigde Naties gingen er zich mee bemoeien. Vooral toen de Veiligheidsraad ging optreden heeft de Heer Meijerink zich verweerd. Hij nam het standpunt in dat men zijn houding principiëel moest bepalen en daarna moest overleggen op welke manier dit aan de Veiligheidsraad kon worden medegedeeld. Maar steeds had hij het gevoel dat men de omgekeerde methode volgde. Wat de Veiligheidsraad wenste was het beheersend element in de discussie. Met die wensen moest men rekening houden. Daarnaast moest men zich voegen en daardoor kwam de objectieve en zakelijke beoordeling van de te nemen maatregelen in het gedrang. Neen, stelde de Heer Meijerink, wij moeten de zaak, die wij dienen, eerst zelfstandig op haar eigen mérites beoordelen en dan verder onze houding bepalen. Ook hierin stond hij voortdurend alleen. Dat was voor hem een pijnlijke ervaring.

In het voorjaar van 1949 werd, zo kan men zeggen, de zaak in principe beslist. Mr Sassen was toen als minister afgetreden en werd hij opgevolgd door Mr Van Maarseveen. Dr Beel was toen Hoge Vertegenwoordiger van de Kroon te Batavia. De tweede politieke actie was zo juist beëindigd. De republiek Djocja was opgeruimd. De leiders van de republiek waren gearresteerd. Daarmede was het pleit niet gewonnen. Benden trokken nog steeds rond en vanuit Djocja infiltrerden zij ook in West-Java en tegelijkertijd kwam toen de eis van de Veiligheidsraad om de republiek te herstellen. Dr Beel, die een volkomen vreemdeling was in Indonesië, zag geen kans voor een oplossing. Op dat moment heeft Dr Beel volkomen gefaald, en toen heeft hij als wanhoopsdaad het plan van de vervroegde soevereiniteitsoverdracht geopperd. Dat plan was de uiting van een man, die geen uitweg meer zag in de moeilijkheden, ook van een man die niet voor zijn taak was berekend. De Heer Meijerink beschouwde het plan van de vervroegde soevereiniteitsoverdracht als een capitulatie, als een noodsporang van iemand die de moeilijkheden niet meer aan kon. Dr Beel zou terstond moeten worden teruggeroepen. Vervroegde soevereiniteitsoverdracht was ook daarom niet aanvaardbaar, omdat men niet wist aan wie men zou moeten overdragen. Welke mensen zouden in staat zijn die verantwoordelijkheid op zich te nemen voor de tijd van voorbereiding, zonder voldoende gezorgd te hebben voor de overgangperiode. De vrees was gewettigd, dat het land aan corruptie zou ondergaan.

Er werd in deze dagen druk geconfereerd. Totdat tot veler ontsteltenis bleek, dat de Heer Beel de beslissing van de Regering niet had afgewacht, maar dat hij het plan van de vervroegde soevereiniteitsoverdracht reeds had gepubliceerd, daarmede de Regering voor een voldongen feit stellend. Het was ongehoord. Er was nog mogelijkheid Beel terug te roepen en hem te desavoueren ook al zouden de moeilijkheden weer worden vergroot. Maar daartoe bleek de Regering niet bereid.

De laatste periode

Sedertdien is er tussen Minister van Maarseveen en de Heer Meijerink geen vruchtbaar contact meer geweest. De Heer Meijerink werd vanaf dat moment eigenlijk als een lastpost beschouwd. Dat werd vooral duidelijk tijdens de Ronde Tafel Conferentie in Augustus en September 1949. Minister van Maarseveen streefde er kennelijk naar, de invloed van de Heer Meijerink uit te schakelen. Hij deed het voorstel om niet iedere dag opnieuw de volledige commissie der negenmannen te raadplegen, maar met een commissie

van drie te overleggen. Dit zou de behandeling vergemakkelijken. En dan eens in de week met de volledige commissie. Die drie zouden zijn de Heren Logemann, Romme en Tilanus. Daartegen werden bezwaren geopperd. Toen heeft de Heer Tilanus aangeboden, dat als dit plan doorgang zou vinden de Heer Meijerink in zijn plaats deel zou uitmaken van de commissie van drie, om ook de oppositie volledig tot haar recht te doen komen. Maar daarmee kon de Regering niet accoord gaan, aangezien zij steeds wenste te weten of zij de meerderheid in de Kamer achter zich had. Het voorstel is daarop van de hand gewezen en daarmee was deze poging van Minister Van Maarseveen mislukt.

De Rondetafel-conferentie

Aan het slot van de Ronde Tafelconferentie heeft zich nog een ander incident voorgedaan. De Heer Meijerink vroeg aan de Minister Van Maarseveen op de slotvergadering een korte verklaring te mogen afleggen. Deze verklaring bevatte de motieven waarom de Heer Meijerink tegen de genomen beslissingen was. Dit is een erkend recht van de oppositie, dat zij de gelegenheid ontvangt te verklaren op welke gronden zij tegen is. De tekst werd aan Minister Van Maarseveen overhandigd zodat deze wist wat de inhoud van de verklaring was. Bovendien, bij het begin van de Ronde Tafel Conferentie was er met de Regering overeengekomen dat de oppositie dit recht zou hebben. Dit was schriftelijk vastgelegd. En wel ten eerste dat ieder het recht had op de vergaderingen der conferentie te spreken. Ten tweede dat als men zijn mening niet kenbaar maakte dit niet mocht worden uitgelegd alsof men het met een voorstel eens was. Ten derde dat ieder het recht had op de vergadering een korte verklaring af te leggen om zijn mening weer te geven. Dit was ondertekend door Minister Van Maarseveen. De Heer Meijerink deed zijn verzoek aan de vooravond van de laatste vergadering. De Heren Van Maarseveen en Van Royen bevonden zich in het hotel de Oude Doelen, Maar bij dat onderhoud weigerde Minister Van Maarseveen. De Heer Meijerink stond er op. Hij beriep zich op het woord van de Regering.

De volgende morgen vergaderde de fractie. Na afloop daarvan werd opnieuw contact opgenomen met de Minister Van Maarseveen. Het was 's morgens tien uur. Minister Van Maarseveen weigerde. Dat was woordbreuk. Toen nam de Heer Meijerink een paar uur voor de slotzitting ontslag als lid van de delegatie. Hij was diep geschokt en vol verontwaardiging over de ondervonden behandeling.

Later is deze zaak natuurlijk weer aan de orde gekomen.

Er heeft een gedachtenwisseling plaatsgevonden tussen de Heren Dr Schouten en Dr Dreës. Dr Drees was van een en ander niet op de hoogte geweest en hij verklaarde dat als hij van de zaak had geweten hij daarvoor ook wel een oplossing zou hebben gevonden die de Heer Meijerink zou hebben bevredigd. Dr Drees zou bereid geweest zijn de bedoelde verklaring zelf ter conferentie voor te lezen. In de Kamer is deze zaak op grond van allerlei beleidsoverwegingen daarna niet meer aan de orde geweest. Er was toch niets meer aan te doen. Het was nu eenmaal gebeurd. Op de laatste vergadering van de Ronde Tafel Conferentie was de plaats van de Heer Meijerink ledig en de overeenkomsten zijn aangenomen en bekrachtigd zonder dat één Anti-revolutionair daarbij tegenwoordig was.

Het zijn uitermate moeilijke jaren voor de Heer Meijerink geweest. Het zwaartepunt van zijn optreden lag niet zo zeer bij de openbare behandeling in de Kamer. Maar veel meer bij het intens beraad in de commissie. Ook in de Kamer heeft hij vele malen gesproken. Terwijl de Heer Schouten de algemene aspecten van het beleid behandelde, de Heer Bruins Slot de staatsrechtelijke zijde der vraagstukken voor zijn rekening nam, behandelde de Heer Meijerink het probleem steeds vanuit de verantwoordelijkheid welke Nederland heeft voor het welzijn der Indonesische volkeren. Dat heeft vooral zijn ziel beroerd. Daar was hij dag aan dag mee bezig. Ook en juist als vertegenwoordiger van de oppositie in het intern beraad. De fractie heeft zijn optreden steeds gesteund. Op de medewerking van de fractie kon hij rekenen. Daarover spreekt hij met grote dankbaarheid.

Natuurlijk is er nog wel meer te vertellen. Over zijn kerkelijk- en zendingswerk, over de West en nog veel meer. Maar wij hebben getracht en laten zien wie de Heer Meijerink is, wat hij voor de zaak van ons koninkrijk en voor de volken van Indonesië heeft gedaan en hoe hij als Anti-revolutionair, als gelovig Christen is werkzaam geweest. Het is begrijpelijk dat hij gemeend heeft zich voor de Tweede Kamer niet meer beschikbaar te moeten stellen. Gaarne zou hij voor enige tijd lid van de Eerste Kamer geworden zijn om zijn werk voor de West te mogen afdoen. Hoewel daar sprake van is geweest, heeft dat tenslotte geen doorgang gevonden.

Aan het eind van dit interview, want dat is het geweest, tenslotte deze opmerking. Zolang de Anti-revolutionaire Partij er in slaagt mannen van het slag van Meijerink, gelovig en trouw, beleidvol en wijs in de Kamer te brengen, behoeft zij over haar toekomst niet ongerust te zijn.

Een ernstige Eisenhower

De strijd in de Verenigde Staten van Noord-Amerika, met zijn enerverende momenten, is tenslotte beslist door een klinkende overwinning van de Republikeinse Partij, die na twintig jaren oppositie, het Regeerkasteel heeft veroverd. Met een niet verwacht grote voorsprong van ruim 6.000.000 stemmen heeft Eisenhower de wedloop gewonnen en werd Stevenson verslagen. Zal nu dan de Augiasstal in Washington worden schoongemaakt? Komen er belangrijke wijzigingen in de politiek en de Verenigde Staten? Wij moeten het afwachten. Eisenhower heeft gewonnen. Eisenhower is de bevrijder van Europa. Ook in Europa doet het zeer velen deugd, dat hij met zo grote meerderheid werd verkozen, zoals het zeer velen heeft verdriet dat de persoon Churchill het in 1946 in Engeland verloor. Maar los van de meerdere of mindere sympathie voor de personen staat een beoordelen van Republikeinen en van Democraten. En wat dat aangaat, moet dit korte artikel met een vraagteken. En die zetten wij dan ook?

De kruiddamp van de felle verkiezingscampagne zal eerst opgetrokken moeten zijn, want het is niet onmogelijk, dat in de hitte van de strijd verklaringen zijn afgelegd en woorden zijn geuit, van beide zijden die een ietwat verkeerde indruk hebben gevestigd. Het parool is derhalve afwachten.

Een lachende Stevenson

ONZE TAAK

tegenover de bevolking van **Nieuw-Guinea**

Onze taak tegenover de bevolking laat zich in twee punten samenvatten. In de eerste plaats dient ruim baan gemaakt voor de prediking van het Evangelie. En in de tweede plaats dient het volk van Nieuw-Guinea te worden opgevoed tot zelfstandigheid. In deze twee eisen ligt niets nieuws. Zij hebben altijd de kern uitgemaakt van de antirevolutionaire politiek. Zij moeten echter telkens weer een vorm vinden, die een antwoord geeft op de bijzondere eisen, die tijd en volk stellen. Welke zijn die eisen ten opzichte van het volk van Nieuw-Guinea? Wat is de situatie van deze zo juist uit het Stenen Tijdperk getreden volkeren?

Volk in verwarring

Wij kunnen de situatie dezer volken het best uitdrukken door te spreken van een volk in verwarring en daarmede van een volk, dat een vraag tot ons richt. De vraag: Wat nu?

Wat toch is er met dit volk gebeurd? Het leefde tot één of twee generaties geleden in volslagen isolement. Niet alleen een volslagen isolement van de Westerse wereld, maar ook van elkander. Vaak gebeurde het, dat stammen, die slechts 25 tot 50 km van elkander woonden, elkander slechts als vijanden kenden. Zo groot was dit wederzijds isolement, dat in dit ene land honderden talen zich konden ontwikkelen van zo uiteenlopende structuur en woordenschat, dat zij nog heden de taalkundige voor de wonderlijkste puzzles stellen. Het is waar: in het bergland kent men taalgebieden, die tienduizenden sprekers omvatten. Maar in het laagland zijn er slechts enkele zo grote gebieden. Daar vindt men het grootste isolement van groep tot groep en kan het voorkomen, dat men — gelijk mij eens overkwam — een gehucht binnentreedt, waar niet meer dan 13 mensen wonen, die een geheel eigen taal spreken, een taal, die slechts gekend werd door nog één ander groepje van een eind verder wonende personen, welk groepje niet meer dan negen zielen omvatte.

De vijandschap, die de betrekkingen van groep tot groep beheerst, voerde hier tot een uiterst isolement, dat op het wereldbeeld dezer mensen zijn stempeldrukte. Treffend vond men dat uitgedrukt ter Zuidkust, waar men meende, dat de zon ondergaat ergens bij Straat Marianne en zich onder de aarde door naar het Oosten begeeft, waar zij een

eindje over de grens met Australisch Nieuw-Guinea weer uit de aarde opkomt.

Voor deze lieden is al, wat zij doen, onlosmakelijk geheel beide van het wereldtotaal, dat zij kennen, en van het dorp, waar zij wonen. Hun feesten hebben hun groot en bijzonder belang. Zij behoren tot de wereld als geheel en zijn voor die gehele wereld van betekenis. Klein is die wereld en klein en kort is de tijd, die hen scheidt van de periode, waarin goddelijke voorouders aan deze wereld haar gestalte gaven, de loop van zon en maan vaststelden, de dieren schiepen en de planten hun aanzijn gaven. Voor velen is dat de tijd van hun overgrootvader!

Men moet zich voorstellen, wat de komst van de moderne Westerse mens hier een verwarring veroorzaakt! Het gehele wereldbeeld, dat men zich had opgebouwd, zakt ineen. Thans — en het is vooral het onderwijs, dat hier de grote revolutie in maakt — vernemen zij, dat hun eigen wereld, die zo belangrijk scheen, in wezen in het geheel niet van belang is. Zij leven in een uithoek van die grote wereld en wat zij doen is een zaak, die voor dat wereldgeheel van geen enkele betekenis is. En wat dat wereldgeheel alzo betekenen kan: wel, daar hebben zij gedurende de oorlog, toen in Hollandia op een gegeven ogenblik 800.000 soldaten der Geallieerden gelegerd waren en vele honderden grote Amerikaanse schepen in de baai lagen, zo het een en ander van gezien.

Die nieuwe, werkelijke wereld is een wereld, die lokt. Dat is een wereld met schepen, vliegmachines en bioscopen, met bijlen, messen en electrisch licht, met spijzen uit blik, medicijnen en geneeskundige verzorging, met bedden, dekens en kleren, met klamboes tegen de muskieten, met muziek en feest en wat men maar wil. Een lokkende wereld, maar een wereld, waaraan men zelf geen deel heeft, waar men niet bij hoort en waar men de weg niet weet. Waar men als Papoea schier dagelijks het woord: Domme Papoea, te horen krijgt. Wat men wel weet, is, dat het oude dorpsleven, dat voorheen zo belangrijk scheen, geen waarde heeft. Dat al wat men doet, slechts geschikt is om de lachlust of een meewarig schouderophalen van de man van buiten te verwekken. Terwijl men tot de nieuwe wereld niet behoort, heeft de eigen oude al haar belang verloren. Natuurlijk, men

kan gaan werken in de stad, bij de oliewinning in Sorong of op een andere plaats, men kan er met een auto meerijden, maar de Papoea weet maar al te wel, dat dat toch het echte niet is. Die wereld, waarin hij daar werkt, is de wereld van de blanke, waarin hij alleen heel onderaan mag meedoen. Dat meedoen geeft niet die volledige voldoening, die zijn oude wereld hem gaf, waarin, wat hij deed, het zijne was, waarop hij trots was en waarin hij zich van niemand de mindere voelde.

De vraag, die dit volk ons stelt, is die van toegelaten te worden tot de wereld, die wij het openden. Het wil binnen die wereld zichzelf kunnen zijn en kunnen meedoen op eigen gelegenheid. Niet als de eeuwig mindere, als koelie, maar als mens met gelijke rechten en een gelijke plaats. En het weet zelf niet, hoe het dit moet aanpakken. Het vraagt: Wat nu?

De boodschap der Zending

De enige, die in deze situatie dit volk iets schenkt, is de Zending, die spreekt van een nieuwe wereld, waaraan een ieder deel heeft, die deze mensen inlijft in een nieuwe, de wereld omspannende gemeenschap, die der Kerk, waarin allen gelijk zijn. Men mag, ook al zien wij vele dingen anders, het zelfde getuigen van de Missie, Zending en Missie geven een antwoord.

Evenwel, het antwoord, dat zij geven, roept ook nieuwe vragen op. Dat zit hem niet zo zeer in de boodschap, die zij brengen, want die zou, zuiver en geheel alleen als Evangelie gebracht, de vraag, die dit volk ons stelt, ter zijde schuiven en haar voorlopig op het tweede plan stellen.

Maar het is nu eenmaal zo, dat hier niet alleen het Evangelie gepredikt wordt, maar dat tegelijk de gehele moderne wereld is binnen gekomen, beide met haar deugden en gebreken, met haar verzoeking en met de machtige hulpmiddelen, die zij biedt ter verrijking van het leven en ter uitbreiding van kennis en inzicht. Die moderne wereld komt mee met de zendeling zo goed als met de soldaat. Zij stelt de opgave, in de aanvang geformuleerd, van opvoeding tot zelfstandigheid. Het is — hoe veel ook — niet genoeg, wanneer hem alleen de weg naar het eeuwige leven gewezen wordt. Deze mens vraagt om een weg in dit tijdelijke leven en daar

hebben wij — en heeft zeker de Overheid — een antwoord op te geven.

Opvoeding tot zelfstandigheid

Over dat opvoeden tot zelfstandigheid moet men vooral niet te gering denken. Men kan dit niet doen door een aantal jongelui, die wat bevattelijker schijnen dan de rest, een goede opvoeding te geven, zodat zij straks goede bruikbare ambtenaren worden. Dat schept meer problemen, dan het oplost. En men komt geen stap nader tot het eigenlijke probleem, dat een maatschappelijk probleem is. Waar het om gaat, is de schepping van een maatschappijvorm, waarin deze mensen kunnen leven, zo, dat zij de wereld, waarin zij leven, weer als een eigen wereld ervaren. Hun eigen samenleving dient weer betekenis voor hen te krijgen.

Dit probleem is niet alleen een moeilijk, het is ook een urgent probleem. Zo als de situatie thans ligt, staan wij voor het feit van een voortdurende langzame teruggang der bevolking. Wat daarvan precies de oorzaken zijn, valt niet duidelijk aan te geven, maar het is wel zeker, dat daarin ook een gebrek aan levenslust en levensenergie een rol speelt. Hier moet iets gedaan worden: niet over 10 of 25 jaar, maar nu. Het eerste, dat hersteld moet worden, is het vertrouwen in de mogelijkheid van een eigen plaats.

Een sociaal-economische aanpak

Wanneer men het probleem eenmaal gezien heeft, is het duidelijk, dat men er niet komt door vestiging van ondernemingslandbouw of mijn-industrie en aldus werkgelegenheid te openen voor deze lieden. Men bereikt dan alleen de vorming van een volk van houthakkers en waterdragers, voor wie de enige mo-

gelijkheid tot ontwikkeling ligt ver van de eigen omgeving, buiten het dorp en buiten het levensverband, waarin men was gesteld. Hoezeer ook deze ondernemingsvormen nodig zijn en hoe nuttig het kan zijn voor een jongeman om, door daar voor een tijd te werken, het één en ander van de wereld te zien en thuis te raken met andere zaken dan die, welke in het dorp bekend zijn, een eenzijdige nadruk hierop leidt alleen maar tot vollediger ontbinding van de Papoea-samenleving, tot nog sneller afbraak en nog groter hulpeloosheid. Het is zelfs zo, dat naarmate deze economische vormen tot ontplooiing komen, des te groter onze inspanning zal moeten zijn om het bestaan van het dorp te redden en nieuw leven in te blazen. De morele gevaren van het werken elders zijn groot en hoe meer er vertrekken, hoe hopelozeler het levensgevoel in het dorp.

Tegenover dit alles is slechts één oplossing: de ontwikkeling van de eigen economie van de Papoea-samenleving op het platteland. Dat is verre van een eenvoudige zaak. Dat eist hulp van de Overheid en de samenwerking van de Papoea's zelf. Dat eist stichting van een ondernemingsvorm, die voorlopig van bovenaf gecontroleerd en geleid wordt en waarin tegelijk de Papoea wordt opgevoed om zelf voort te zetten, wat nu voor en met hem begonnen wordt. De enige vorm, die daartoe tot nu toe deugdzaam is gebleken, is die van de geleide coöperatieve vereniging en met die vorm wordt thans een proef genomen in het Nimboran-gebied, waar men op deze wijze een landbouwbedrijf is begonnen, waarbij van mechanische middelen gebruik wordt gemaakt.

Bij zulk een aanpak van het econo-

misch leven mag de sociale ontwikkeling niet vergeten worden. De nieuwe economie moet een doel hebben in een nieuwe maatschappij en ook op dit gebied liggen nog tal van opgaven, waarbij men zich telkens weer aan de lokale omstandigheden zal moeten aanpassen, zoals men dit ook zal moeten doen bij de ontwikkeling der economische mogelijkheden. Ook hier is een grote verscheidenheid. Zo schijnt het mogelijk om aan de Zuidkust te komen tot verbetering der copra-bereiding, aan de Mimika-kust tot bevolkings-houtwinning, onder de Biakkers en elders ter Noordkust tot nieuwe en betere vormen van visserij, in het Waropen-gebied en aan de Bintoeni-Golf tot mechanische sago-bereiding. Doch al deze dingen eisen onderzoek en experiment. Wij staan nog aan het begin, doch een begin, dat, goed aangepakt, van grote waarde belooft te zijn voor het land, dat op deze wijze wordt opengelegd, en voor het volk, dat aldus niet overheerst of uitgebuit wordt, maar geleid naar een nieuwe toekomst, waarin het eigen, in deze tijd verantwoorde maatschappelijke vorm vindt.

De taak der Overheid

Ik kan mij voorstellen, dat sommigen hier de opmerking maken: Is dit niet te zeer in socialistische lijn? Doch zulk een opmerking berust op een misverstand. Er heeft onder ons nooit verzet bestaan tegen het voeren van een sociale politiek door de Overheid. Het tegendeel is waar; waar ons verzet tegen de socialisten om ging was, dat zij in dit sociale beleid de zelfwerkzaamheid miskenden van hen, die het in deze zaken het eerst aanging, dat zij van het volk een volk van onmondigen

Drijvende krachten naar grotere eenheid

DE Redactie van „Nederlandsche Gedachten” verzocht ons in enige opeenvolgende artikelen een schets te geven van hetgeen in het na-oorlogse Europa op het gebied der onderlinge samenwerking geschiedt.

In dit nummer zullen wij een samenvattend overzicht geven van hetgeen op het gebied van samenwerking in Europa na de tweede-wereldoorlog gestalte kreeg, terwijl in volgende artikelen enige bijzondere vraagstukken van deze samenwerking kunnen ter sprake komen.

Integratie, federalisering, statenbond en bondsstaat, eenwording, functionalisme en constitutionalisme, dit zijn zo een aantal termen, die sedert 1945 opgeld doen. Wij zullen aan het verhaal van de groei der Europese samenwerking een verklaring van deze termen doen voorafgaan.

Integratie is gevormd van het woord integer, d.i. gaaf, gezond. Welnu, integratie van Europa wil ook zeggen: gezondmaking van het geschonden, verzichte Europa. Het

DE WEG VAN

is de term met de ruimste betekenis voor hetgeen ter samenbinding van Europa geschiedt.

Federalisering — van het Latijnse woord *f(o)edus* = verdrag, verbond — is een woord met een reeds meer beperkte betekenis: het geeft aan een bepaalde vorm van samenwerking van eerder soevereine staten, namelijk aldus, dat een sterk, centraal gezag geschapen wordt, maar de samenstellende delen een behoorlijke mate van autonomie naar binnen behouden. Ook bestaat het woord confederatie, een lossere band aanduidend, waarbij de samenstellende delen een hogere mate van zelfstandigheid behouden.

Federalisering leidt tot een statenbond, een staten-organisme, waarbij voor buitenlandse zaken, defensie, economie en misschien nog meer staatsfuncties een krachtig centraal gezag bestaat, terwijl de samenstellende staten een hoge mate van soevereiniteit in eigen kring behouden. Verder gaande ontwikkeling brengt een bondsstaat met

maakt onder de leiding van een Overheid, die alles weet en doet. De toestand in Nieuw-Guinea ligt anders. Hier hebben wij te maken met een volk van onmondigen en hier moet leiding gegeven worden. En nu gaat het er maar om op welke wijze.

Voorop moet staan, dat die opvoeding er één zijn moet tot zelfstandigheid. Dat betekent, dat, wat men op dit gebied doet, zó wordt gedaan, dat die taak langzamerhand door de mensen zelf kan worden en ook metterdaad zal worden overgenomen.

Daartoe is in de eerste plaats nodig, dat de Overheid een vaste lijn hebbe en er een eind kome aan de toestand, die te veel afhankelijk is van de wisselende inzichten van elkander opvolgende departementsdirecteuren met eigen bevoegdheden. Het feit, dat zij gezamenlijk als Raad van Diensthoofden als hoogste wetgevend college fungeren, maakt die wisselvalligheid slechts gevaarlijker.

Vóór alle dingen is nodig, dat de Overheid zich berade op hetgeen zij voornemens is en dit vastlegge in een zich over een langdurige periode uitstrekkend plan. Dat wil niet zeggen, dat zij zich daarop geheel zou moeten vastleggen, maar zij dient wel de beginselen vast te stellen, waarnaar zij handelen zal, het program, dat zij zal uitvoeren.

Zij stelle dat echter niet alleen op. Het gaat hier om opvoeden. Dat opvoeden is niet eens in de eerste plaats Overheidstaak, doch taak van Zending en Missie. Aan deze zal een belangrijk deel der uitvoering moeten worden overgelaten, zij het ook, dat de Overheid niet onverschillig kan staan tegenover de wijze, waarop overheidsgelden besteed worden, noch ook tegenover de richting,

in welke de sociaal-economische arbeid zich beweegt. De taak zal daarom in onderling overleg geformuleerd moeten worden.

Een mogelijkheid daartoe is door de Gouverneur geschapen door de instelling van een Raad voor Volksoopvoeding, waar Overheid en corporaties elkander ontmoeten. In die Raad is ook een aanloop genomen om tot de formulering van zulk een program te komen; men kan het slechts betreuren, dat de hoopvolle klanken, die hier vernomen werden, bij de Overheid tot nu toe nog in onvoldoende mate weerklank gevonden hebben. Een energieke aanpak van de geuite desiderata is nog niet gevolgd.

Dit is te betreuren, omdat deze Raad het enige orgaan is, waar de stem van werkelijke kenners van het land kon worden gehoord. Wil men waarborgen scheppen, dat hierin verandering kome, dan is een ander stelsel van regering gewenst en wel zulk één, waarbij enerzijds de volle verantwoordelijkheid van het beleid bij de Gouverneur komt te berusten, doch anderzijds een zelfstandige Wetgevende Raad in het leven wordt geroepen, waarin vertegenwoordigers van handel en bedrijf met die van Zending en Missie en van de bevolking samen zitting hebben. Niet een Nieuw-Guinea-Raad, gelijk in de Bewindsregeling voor dit gebiedsdeel geconcipeerd. Die is voorlopig veel te hoog gegrepen en zou slechts als adviesraad eens per jaar bijeen geroepen kunnen worden. De papieren Nieuw-Guinea-Raad van thans is een gevaar op de weg. Een Raad, die men niet kan realiseren, geeft slechts aanleiding tot ontevredenheid en tot de oprechte kritiek, dat men niet oprecht is. Wat wel te realiseren is, is een wetgevend lichaam, welks leden te of nabij

Hollandia wonen en hun werk hebben. Die behoeft niet meer dan eens of twee dagen per maand bijeen te komen en de instelling daarvan zou veel vermogen tot een meer regelmatige gang van zaken en tot verbetering in de verhouding tussen Overheid en onderdaan.

Het is hier niet de plaats, hoe men, waar een verkiezing van leden op allerlei bezwaren stuit, de samenstelling van zulk een raad moet regelen. Daar is wel een geschikte oplossing voor te vinden. Ik wil nog slechts wijzen op het verlopen daarnaast voor locale taken ook streekgemeenschappen in te richten en op enkele plaatsen een kleine gemeenteraad. Slechts op deze wijze zal men de weg weten te vinden tot het onderling overleg, dat de grondslag behoort te zijn van de opbouw, die noodzakelijk is en een gelegenheid te vinden daarin ook de Papoea te betrekken als medebeslissend en daarmede als medewerkend lid der gemeenschap. Alleen door samendoen kan er een band groeien tussen leider en geleiden, die een belofte inhoudt voor duurzaam samengaan.

Voor het Nederlandse volk ligt hier een taak, waarmede het kan bewijzen, dat het opvoeden van vreemde volken niet noodzakelijk behoeft te leiden tot een met verbittering uiteengaan. Dit resultaat mag men echter slechts verwachten, waar die taak volvoerd wordt als Christenplicht, in gehoorzaamheid aan de boodschap van naastenliefde, die hier in daden gepredikt kan worden, wanneer wij de ernst weten op te brengen voor werkelijke uitvoering der twee taken, aan het begin genoemd: het ruim baan maken voor de prediking van het Evangelie en het opvoeden tot zelfstandigheid.

EUROPA J. KLATTER

uitbreiding van het centrale gezag. De geschiedenis van de Verenigde Staten van Amerika en van Zwitserland zijn in dit opzicht illustratief. Wie hierover meer wil lezen, verwijzen wij naar de uitgaven van de Anti-revolutionaire Partijstichting: „Christendom en internationale ordening”, van Prof. Dr Gezina H. J. van der Molen, en „Over de drempel” („Federaal Europa”), van H. Algra, waarin het onderwerp meer diepgaand in zijn historisch perspectief, speciaal ook in het licht der A.R. partij-beginselen wordt bezien. Hetzelfde geldt voor „Bezinning en Uitzicht”, van Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot.

Nieuw

In het na-oorlogse Europa is er voor het eerst in de geschiedenis een nieuwe onderscheiding gekomen, n.l. die tussen het constitutionalisme en het functionalisme.

Het constitutionalisme wil de oude paden der eenwording betreden door het formeren van een constitutionele band, een grondwet, op grond waarvan de samenwerking zal plaatsvinden; een geraamte, dat met vlees en huid moet worden bekleed. Een eerste aanloop hiertoe is de Raad van Europa. De andere weg is die van de geleidelijke opbouw, het achtereenvolgens samenvoegen van de functies op financieel, monetair, economisch, militair enz. gebied, functies namelijk, die voor samenbinding rijp zijn. Hierdoor ontstaat een nauwe vervlechting van de onderlinge belangen, die een wezenlijke betekenis heeft en naderhand kan overkoepeld worden door een constitutionele formatie. Voorbeelden hiervan zijn de Europese Defensie Gemeenschap en het Schumanplan.

Constitutionalisme hecht dus allereerst betekenis aan de vorm, functionalisme aan de inhoud. Ter jongste zitting van de Assemblée van Straatsburg heeft, op aandrang van Engeland, een zekere verstrengeling van functionalisme en constitutionalisme plaats gevonden, door een verbinding tot stand te doen komen tussen het Schumanplan en Straatsburg. Maar hierover later.

Er is nog één belangrijk verschil tussen vroegere

pogingen om een eenheid in Europa te scheppen, als van het Romeinse Rijk, een Lodewijk XIV, een Napoleon, n.l. dit, dat het toen ging ter bereiking van imperialistische doeleinden, terwijl de drijvende kracht nu is de impuls om bij elkaar steun te zoeken tegen een gemeenschappelijk gevaar, in de zin van: eendracht maakt macht, gelijk bij de vorming van de Republiek der Verenigde Nederlanden het geval was.

Maar, er zijn nog andere elementen in het geding. De technisch-economische ontwikkeling heeft de globe doen inkrimpen, de nationale grenzen ook. Het steeds meer in elkaar grijpen van belangen van vervoer, productie, afzet, consumptie, munt, strategie, hebben tot voortdurend meer internationale afspraken geleid. En, bleven afspraken achterwege, steeds meer werd de invloed van een maatregel in een bepaald land elders ter wereld gevoeld. In zijn nieuwe boek „Afrika” haalt Anton Zischka het voorbeeld aan van de maatregel van president Roosevelt in 1933 om 100 miljoen ons zilver 19 dollarcent boven de dagkoers te kopen, waardoor China economisch zozeer verzwakte, dat daardoor Tsjang Kai Sjek zijn boycot tegen Japan moest opgeven en Mao Tse Toeng hele provincies won. En stopzetting van immigratie in Amerika was een der redenen om Italië ruimte in Afrika te doen zoeken. Het nauwst luisteren de eisen der strategie. Voor geen Europees land is een verdediging binnen het bestek der grenzen meer mogelijk. Een straaljager kan binnen onze grenzen nog slechts een goede aanloop krijgen. De Britse luchtdefensie eist verkenning van de tegenstander diep Duitsland in. Zo kunnen wij doorgaan.

Deze ontwikkeling werd in de hand gewerkt door de na-oorlogse noden. Terwijl deze noden schreeuwden om samenwerking, leidden verwarring, armoede en nood juist vergaande autarkie, zelf-hulp, in de hand. Daar dit de pogingen om te komen tot herstel en wederopbouw dreigden te verstikken waren voortdurend meer internationale afspraken nodig. En terwijl enerzijds zuiver economisch gezien de behoefte aan samenwerking sterk toenam, doemde uit de afspraken van Yalta en Potsdam, die naar het Oosten en het Westen de na-oorlogse wereld gestalte gaven, het beeld op van een in tweeën gespleten wereld en nieuwe dreigende agressie. Europa, verbrokkeld en machteloos tussen twee grootmachten, huiverde aan de rand van een IJzeren Gordijn. Het gemeenschappelijk belang van de West-Europese landen verbindt hen nauw met Amerika tot een Westelijk blok. Niettemin hebben deze landen ook bedacht te zijn op de mogelijkheid van een stellingnemen tegen de eisen van de grootsten uit hun kring. Ook in dit opzicht hebben zij een gemeenschappelijk belang.

Hoe het groeide

NU de weg der samenwerking in de na-oorlogse wereld. Laten wij nooit vergeten, dat de samenwerking, die in de na-oorlogse wereld allereerst op touw gezet werd, universeel was, de gehele wereld omvatte. San Francisco gaf het leven aan de organisatie der Verenigde Naties en hieruit sproot een initiatief voort, dat zonder onderscheid van land of volk overal in de door de oorlog ontredde wereld steun verleende, tot binnen de grenzen der Sowjet-Unie: **UNNRA**, de organisatie der Verenigde Naties voor hulp en herstel, een soort van economische EHBO. De geschiedenis der V.N. bewijst wel hoever wij afstaan van de realiteit van een universele samenwerking, laat staan van een wereldgering.

Toen de **UNNRA** wegviel en voor de coalitiegenoten der Ver. Staten ook de leen- en pachtwet, bleek, dat de landen van Europa nog onmogelijk uit eigen middelen op de been

konden komen. Na een aanloop van individuele maatregelen voor verschillende landen kreeg een vele landen omvattend plan vorm, het **Marshallplan**. In Juni 1947 had minister Marshall door het uitspreken van een rede daartoe de stoot gegeven. Ook aan de Oost-Europese landen werd deze hulp aangeboden, door Praag alleen geaccepteerd. Maar de meesters uit Moskou, nog sinds kort daar geïnstalleerd, lieten dit weer afzeggen. Voortaan bleef iedere vorm van samenwerking tot de vrije wereld beperkt.

Het Marshallplan werd toen tevens een defensief wapen in de door Moskou ontketende koude oorlog. Het plan liep in Juni j.l. ten einde. Het was een grote stimulans tot onderlinge samenwerking in Europa, want samenwerking der zestien deelnemende landen was noodzakelijk om de hulp tot haar recht te doen komen. Het Marshallplan heeft de West-Europese landen nauw met elkaar vervlochten, hun economieën op elkaar doen afstemmen en aldus de functionele integratie op weg geholpen.

De organisatie van het Marshallplan liep over twee centrale lichamen, de **O.E.E.C.**, de organisatie voor economische hulp aan Europa, en de **E.C.A.**, het bureau voor samenwerking; het eerste het Europese ontvangapparaat, dat de verstrekte Amerikaanse hulp coördineert en bundelt, het tweede het Amerikaanse orgaan, dat de hulp verstrekt. In zekere zin heeft het Marshallplan een voortzetting verkregen in de militair-economische steun, welke in het kader van de Noord-Atlantische samenwerking wordt verstrekt. Alleen blijven de landen, die wel aan het Marshallplan deelnamen, maar geen lid zijn van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, te weten Eire, Zweden, Zwitserland en Oostenrijk hier buiten staan.

Wij zijn hier gekomen tot de het sterkst sprekende trek der West-Europese samenwerking, n.l. die der gezamenlijke verdediging.

De **N.A.V.O.** werd op touw gezet, de Noord-Atlantische Verdedigingsorganisatie. Ook deze heeft haar voorgeschiedenis, een voorgeschiedenis, die zij gemeenschappelijk heeft met het Marshallplan, namelijk in de **Trumanleer**. Onmiddellijk op de oorlog sloot zich de burgeroorlog in Griekenland aan en werden drastische eisen door Moskou aan Turkije gesteld. Ten einde ze in staat te stellen pal te staan tegen de communistische druk zette president Truman een economisch-militaire hulpverlening aan deze landen op touw.

Alarm

DE grote stoot tot de militaire samenwerking, werd echter gegeven in Februari 1948, door de gebeurtenissen in Praag, die Gottwald op de troon brachten. Dat was het alarm, dat West-Europa uit de dommel wekte. Weer waren de Tsjechen ten prooi gevallen aan een totalitair imperialisme, ten tweede male binnen de tien jaar. Het gevaar stond voor de deur, dat werd allerwege beseft, en ijlings kwamen de Beneluxlanden, met Engeland en Frankrijk, samen en sloten op 17 Maart 1948 het **Verdrag van Brussel**, ter onderlinge militaire samenwerking.

Het begin van een op elkaar afgestemde militaire samenwerking was er, maar wat konden deze Brusselse Vijf, nog vrijwel ontbloot van alle militaire uitrusting, terwijl twee van hen de handen gebonden hadden door een taak overzee? Een fundament, een schema was echter gelegd en spoedig vingen besprekingen aan om het grondvlak uit te breiden. Méér Europese landen liepen gevaar en de Ver. Staten stonden gereed, voor het eerst in hun geschiedenis, voor een militaire alliantie in vredestijd. Zo vond op 4 April 1949 door twaalf landen: de Ver. Staten, Canada, IJsland, Noorwegen, Denemarken, Nederland, België, Luxemburg, Engeland, Frankrijk, Portugal en Italië (later traden ook

Griekenland en Turkije toe) de ondertekening plaats van het **Noord-Atlantisch Verdrag**. Het trad op 14 Augustus d.o.v. in werking.

Het is duidelijk, dat een zo gecompliceerd samengesteld organisme in zijn beginjaren wel stroef moest werken. Het had een lange aanloop nodig om effectief te kunnen zijn. Maar van meetaan had het reeds een krachtige preventieve werking, louter door de zekerheid, dat een agressie tegen een der verbondenen automatisch Amerika in de oorlog zou betrekken.

Desalniettemin moest het streven er natuurlijk op gericht zijn om zo spoedig mogelijk het apparaat zó sterk te maken, dat West-Europa zelf verdedigd kon worden. En liefst geen Rijn-verdediging, maar een defensielinie zo diep mogelijk het Oosten in. Over de verschillende defensiestelsels, die voorgesteld zijn, spreken wij hier niet. Maar één ding is wel duidelijk, dat bij deze verdediging Duitsland het nauwst betrokken is. De Duitsers moeten meedoen.

Frans nationalisme

MAAR hier sprong inzonderheid Frankrijk op het vinke-touw. Een Duits leger? Het valt te verstaan, dat een Fransman, met drie trieste ervaringen achter zich, dit moeilijk verteren kon. Nochtans was het probleem met deze bedenking allerminst de wereld uit. Toen heeft de Franse minister Pleven het systeem van de **Europese Defensie Gemeenschap** uitgedacht: een samengesmolten leger, waaraan West-Duitsland zijn aandeel zou leveren, maar geen afzonderlijk leger, gelijk bij een deelneming van Bonn aan het Noord-Atlantisch Verdrag het geval zou zijn. Op 8 Mei van dit jaar, na 15 maanden van voorbereiding, werd het ondertekend. Maar het geval loopt nog op loden voeten en op het ogenblik, dat wij dit schrijven, is de ratificatie ervan door Parijs en Bonn nog allerminst in veilige haven. Bij dit project zijn met de Beneluxlanden, Frankrijk, West-Duitsland en Italië betrokken.

Een andere Franse minister, Schuman, vanuit het zelfde standpunt redenerend, namelijk dringend noodzakelijke samenwerking te doen plaatsvinden zonder het Franse nationalisme voor het hoofd te stoten, zette een plan voor economische samenwerking op touw, wat betreft de basis-industrieën ter productie van kolen en ijzer. Het **Schumanplan** werd verwezenlijkt in de vorm van de **Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal**, de K.S.G. Op 18 April 1951 werd het protocol te Parijs getekend en nadien werd het geratificeerd en trad het in werking. Ook hier traden behalve de Beneluxlanden Frankrijk, West-Duitsland en Italië toe. Hierdoor worden de smidsen van het Ruhr- en het Saargebied met de andere bekkens en bedrijven voor staal en kolen der zes landen samengevoegd tot één grote markt, onder directie van een Hoge Autoriteit, en onder supervisie van een Raad van ministers en een Vertegenwoordigende gemeenschappelijke Vergadering, in samenwerking met een Raadgevend Comité (bedrijfsraad), terwijl een Hof van Justitie bij gerezen kwesties zal uitspraak doen. Zowel bij de E.D.G. als de K.S.G. liet Engeland verstek gaan.

Met de E.D.G. en de K.S.G. heeft de functionele integratie van West-Europa in feite haar intrede in de Europese geschiedenis gedaan. Zelfs kreeg een comité van de K.S.G. reeds opdracht een ontwerp voor een grondwet voor Europa voor te bereiden.

Straatsburg

MAAR reeds veel eerder was **Straatsburg** het centrum geworden voor de federatieve opbouw van Europa, op grond van een rapport uitgebracht door een studiecmiss-

sie van de Unie van Brussel. Op 5 Mei 1949 kwam de Raad van Europa, met zetel Straatsburg, tot stand. Tot deze overeenkomst traden toe, behalve de landen van de NAVO (minus de Ver. St. en Canada) Zweden, West-Duitsland en het Saargebied. Nederland sloot zich op 27 Juli 1949 bij dit **Statuut van Europa** aan.

De Raad van Europa heeft twee organen: het Comité van Ministers en de Raadgevende Vergadering of Assemblée. Het woord „raadgevend” zegt hier alles. De Assemblée kan aan de ministers alleen raad, advies geven, de ministers zijn aan haar geen verantwoording schuldig, hoezeer zij er ook prijs op mogen stellen hier hun inzichten, plannen en besluiten toe te lichten. In feite is de Raad van Europa dus een genootschap van soevereine landen welke regeringen tot gemeenschappelijk overleg samenkomen. Van de Assemblée die op gezette tijden, gewoonlijk twee maal 's jaars, vergadert, gaat evenwel een stimulerende invloed uit en zij is te beschouwen als een forum, waar hetgeen er gist en woelt in de betreffende landen tot uiting kan komen.

Het is echter duidelijk, dat de Raad van Europa geen bovenstatelijke bevoegdheid heeft, en ook nog niet kan hebben. Daar zijn wij nog niet ver genoeg voor.

Benelux

Het voorbeeld van de **Benelux** maant zowel tot voorzichtigheid, als dat het prikkelt tot voortgaan. België, Nederland en Luxemburg hadden, met herinnering aan de voor-oorlogse aanloop in het verdrag van Ouchy, dat in het kader van de Volkenbond een band legde tussen de drie landen en de Scandinavische landen, reeds in de oorlog baanbrekend werk verricht op het terrein van samenwerking. Op grond van deze afspraken kwam op 5 September 1945 de douane-overeenkomst tussen de drie landen tot stand, die in 1947 gewijzigd werd en sinds 1 Januari 1948 bekend staat als de **Economische Unie**. Overgrote moeilijkheden, als puin en stenen op de weg, moesten geruimd worden, voordat enige weken geleden de ministers te Knokke konden zeggen, dat de Economische Unie nu zal doorgaan.

Het gaat niet aan een politiek besluit te nemen over zaken, die daarvoor niet rijp zijn. Wie op internationaal niveau coördinerend en nivellerend te werk gaat, moge het beeld van ons polderlandschap voor ogen staan. Men stelle zich voor, dat op zekere dag iemand zegt: „wij zullen al die polders maar eens eventjes één maken”, en dan fluks de sluisen en dijken doorsteekt. Het zou waterbouwkunde van het slechtste allooi zijn. Er was met de bestaande niveauverschillen geen rekening gehouden. Dit nu doet het functionalisme bij de federatieve integratie van Europa wel, waarvan de Benelux, de E.D.G. en de K.S.G. voorbeelden zijn.

Hoe paradoxaal het misschien klinken moge, de taak van de staat is als rechtsschepper steeds kleiner geworden. De staat was in de negentiende eeuw de enige, die ordenend kon ingrijpen in ontstane wanorde, doch de ambtenaarswetgeving naar het oude model, heeft in de sociale politiek haar beste tijd gehad. Het door de bedrijfs-genoten zelf gevormde recht dringt het van de staat uitgaande recht terug. De C.A.O., de P.B.O., de ondernemersraden, de bedrijfsverenigingen in de sociale verzekering, zij en niet allereerst de wet en de algemene maatregel van bestuur gaan steeds meer de ontwikkeling van het Arbeidsrecht bepalen.

sticht verwarring

H. ALGRA

Iedereen weet, dat Prof. Zijlstra als A.R. zitting heeft genomen in het „nieuwe” kabinet Drees, maar dat hij eigenlijk een socialist is, of in elk geval met het socialisme is besmet. Dat hebben deskundigen en die gewend zijn hen na te praten, gezegd. En dat is door een bepaald genre van weekbladen, die al of niet met behulp van theologische en kerkelijke peper en mosterd zich uitsloven, om elke week het nodige kwaad van de A.R. te zeggen of te herhalen, al maar weer geschreven.

Maar nu heeft Minister Zijlstra verwarring gesticht.

Vooreerst is hij gegaan naar een congres van werkgevers. Hij ontmoette er de captains of industry. U weet wel, die lui in grote auto's en met dikke portefeuilles, die eenmaal door Dr Colijn geprezen zijn om hun initiatief, dat van zulk een grote nationale waarde was. Dat was op 26 Januari 1935 te Amsterdam in een gecombineerde vergadering van de Grootte Club Doctrina en de Industriële Club. En wij weten nog allemaal, hoe erg alle bestrijders van Dr Colijn dit hebben gevonden, voorzover zij rood waren. Vooral dat hij ondernemingsgeest en particulier initiatief in deze captains of industry had ontdekt en gewaardeerd, is voortdurend tegen hem uitgebuit. Het was wel een duidelijk bewijs, dat Dr Colijn liberaal was.

Nu is Prof. Zijlstra aan het begin van zijn ministeriële loopbaan al dadelijk naar diezelfde captains gegaan. De mannen van Philips en van de Unilever waren er, en ik vrees, dat er zelfs heren waren, die wat te maken hebben met de petroleumindustrie. Maar goed dan, Prof. Zijlstra is er gewéést. Dat kan nog een beleefdheidsgebaar zijn geweest. De ministers Suurhoff en De Bruin waren er tenslotte ook. Maar die hebben niks gezegd. Die hebben misschien wel naar de heren gekeken als objecten voor bezitsspreiding en nationalisatie. De bedrijven van de heren dan, wel te verstaan. Maar Minister Zijlstra hield er een redevoering. Naar men zegt een knappe redevoering. In die redevoering heeft hij hulde gebracht aan het Nederlandse bedrijfsleven, hulde en dank. Dat komt al een beetje dichterbij Dr Colijn.

Maar nu de inhoud van de redevoering.....

De lezer weet, dat Dr Colijn onvermoeibaar gestreden heeft tegen het op-

trekken van hoge tolmuren in Europa, tegen de politiek der afzonderlijke landen, om altijd maar weer alleen aan het voordeel van het ogenblik te denken, zonder de grote lijn in het oog te houden en zonder de economische samenwerking van Europa te bevorderen. Denk maar aan zijn grote rede op de Internationale Economische conferentie in 1927 en die in 1930 over de Vitusdansen van het protectionisme.

En Prof. Zijlstra zei op het congres van de captains of industry:

„Ik wil niet verbloemen, dat ik op onze buitenlandse markten tendenzen waarneem, die mij met zorg vervullen. Het streven naar vrijmaking van de internationale handel dreigt te verzanden in een vruchteloze discussie, waarbij in wezen het VEILIG STELLEN VAN EIGEN NATIONALE BELANGEN de inzet vormt. Het is voorts teleurstellend, dat het gesprek over de verlaging van tarieven in internationaal verband nog niet tot bevredigende resultaten heeft geleid. Daarnaast constateer ik in verschillende landen een toenemende drang tot bescherming van het bedrijfsleven, dat onder de indruk van de minder gunstige afzetmogelijkheden langs deze weg eenmaal verworven posities tracht te handhaven. Indien deze tendenzen van groeiend nationalisme zich zouden kunnen doorzetten, zal hiermede de internationale handel in ernstige mate afbreuk worden gedaan, zulks tot schade van de welvaart van de vrije volkeren.”

Dr Colijn was een vrijhandelaar in hart en nieren. In dat opzicht verschilde hij van Dr Kuypers, die in zijn rede „Heilige Orde” eigenlijk voor het protectionisme had gekozen.

De propaganda voor de vrijhandel heeft altijd een liberaal smaakje gehad volgens vele scribenten. En dat Dr Colijn in tegenstelling met Dr Kuypers zo sterk voor de vrijhandel was, dat mocht als een nieuw bewijs worden aangemerkt, dat hij een liberaal was, tenminste op economisch gebied.

Prof. Zijlstra zeide op het congres van de captains of industries:

„Dit brengt met zich, dat Nederland zijn traditionele politiek van vrijhandelsgezindheid zo veel als in zijn vermogen ligt zal dienen voort te zetten. Ik ben mij er van bewust, dat een consequente doorvoering van dit standpunt niet gemakkelijk is en bij een eventueel groeiend protectionisme in het buitenland niet onder alle omstandigheden is vol te houden. Onze vrijhandelspolitiek legt op het Nederlandse bedrijfsleven een zware taak om door een onvermoeibaar streven naar verlaging van de kostprijs de buitenlandse concurrentie het hoofd te bieden”.

In zijn rede van 26 Januari 1935 heeft Dr Colijn zich eveneens verzet tegen het streven naar protectionisme. Hij stemde toe, dat er tijdelijk maatregelen in die richting nodig konden zijn, maar hij wilde het toch liefst zo georganiseerd zien, dat zij een tijdelijk karakter bleven dragen, zodat wij zo snel mogelijk weer terug konden naar onze traditionele vrijhandelspolitiek.

Is Minister Zijlstra een slimmerik, die zijn tegenstanders in de war brengt? Is hij een opportunist, die bij de industrielen praat zoals die het graag willen? Als geen van deze twee veronderstellingen waar is, dan is dit toch een vervelend geval voor dat rijtje weekbladen en napratende weekblaadjes, die het zo goed wisten te vertellen, dat het met Prof. Zijlstra helemaal mis was.

Het is voor die bladen en blaadjes wel een teleurstelling. Want zij kunnen toch niet best nu overgaan tot een nieuw verhaal en nu aan hun lezers gaan vertellen: het is met die A.R. een snelle afloop als der wateren, want Prof. Zijlstra is wel als A.R. in het kabinet gekomen, maar hij is een liberaal. Hij praat op dezelfde plaatsen en op dezelfde manier als Dr Colijn..... Br.....

Het einde van het jaar is in het zicht.

In verband daarmee hebben wij een verzoek en wel dit. Spreek met vrienden, bekenden over ons blad. Wijs hen op de grote betekenis daarvan en bevorder dat ook zij zich abonneren.

De prijs is slechts drie gulden per jaar.

Werkt u mede bij de ingang van de nieuwe jaargang?

Reden tot ongerustheid

Prof. Dr Gesina H. J. van der Molen in „De Rotterdammer” schrijvende over „Het nieuwe Europa”, merkt o.m. op:

„Er zijn mensen, die bang zijn, dat wij in het nieuwe Europa als volk van Nederland onze nationale zelfstandigheid zullen verliezen. Er is meer reden zich ongerust te maken over de toenemende macht van „ongeloof en revolutie”, die geen halt zal houden voor de grenzen van Nederland.

God gaf in zijn grote goedheid aan dit werelddeel nog tal van zegeningen als geestelijke vrijheid, godsdienstvrijheid, het recht van de ouders hun kinderen naar eigen inzicht op te voeden, respect voor de menselijke persoonlijkheid, vrijheid van openbare meningsuiting en nog zoveel meer. Ge kunt er voor Nederland nog tal van bijzondere zegeningen bijvoegen.

Maar bedenk wel, dit alles moet niet alleen verdedigd, maar ook bewaard worden. Door gemeenschappelijke krachtsinspanning. De ontwikkeling der historie gaat niet buiten Gods bestel om. Zij leert ons heden ten dage, dat geen volk ter wereld en zeker geen volk van West-Europa zich meer alleen kan staande houden en verdedigen.

Het nieuwe Europa, dat in een of andere vorm een Verenigd Europa zal moeten zijn, betekent niet alleen een nieuwe, misschien laatste kans op zelfbehoud, het betekent ook een nieuwe verantwoordelijkheid.

Alleen dán heeft het streven naar een Europese eenheid zin, indien men een gemeenschap wil opbouwen, die de sociale gerechtigheid en de onderlinge vrede tot basis heeft. Daartoe moeten de christelijke grondslagen van de Europese samenleving worden gepositieerd en verstevigd.

Dat kan geen land en geen volk meer alleen. Dat is een gezamenlijke taak. Slechts in de gehoorzaamheid aan Gods geboden is voor Europa heil te vinden. In deze zin moet het oude Europa een nieuw, een vernieuwd Europa worden. Daaraan mee te werken is een voorrecht en een plicht. Zo gezien kan verlies ook winst betekenen.

Elk volk van Europa zal een bijzondere bijdrage voor dit nieuwe Europa moeten leveren. Eigen nationale aard en eigen historie zal daarbij medebepalend zijn. Eigen zelfstandigheid ten aanzien van zuiver nationale aangelegenheden zal moeten worden gehandhaafd, mits het grote doel van samenbinding en gemeenschappelijk „bouwen en bewaren” in het oog wordt gehouden.”

Het is goed, naast — niet tegenover — het betoog van prof. Scholten ook deze beschouwing van prof. Van der Molen te plaatsen.

Grondtoon van ons volkskarakter

Het rapport inzake de wijziging van de eerste vijf

artikelen van het A.R. beginselprogram heeft ook buiten eigen kring belangstelling getrokken. Prof. Romme heeft er in „De Volkskrant” een artikel aan gewijd.

Belangstelling toont de fractieleider van de K.V.P. voor het ontworpen nieuwe artikel, dat betrekking heeft op de Overheidstaak en het artikel, betreffende de „presentatie van de Anti-Revolutionaire richting”.

Daarover schrijft hij:

„De aanhef blijft, wat hij op het ogenblik is: „De Anti-Revolutionnaire of Christelijk-Historische richting vertegenwoordigt, voor zoveel ons land aangaat, de grondtoon van ons volkskarakter, gelijk dit, door Oranje geleid, onder invloed der Hervorming, omstreeks 1572, zijn stempel ontving”. Voor de rest van het artikel wordt een wijziging voorgesteld.

Wanneer het artikel, zoals het daar ligt, alleen maar aan de herkomst der Anti-Revolutionnaires (naar A.R. inzicht) uitdrukking gaf, dan zou het ons minder beroeren dan thans. Want wij geloven, dat het méér uitdrukt, ook in de ontworpen gewijzigde redactie, dan wat volgens de commissie erin gelezen moet worden. Wij geloven, dat ook op deze redactie van toepassing is, wat Colijn in zijn „Saevis” van het bestaande artikel zei: dat het niet alleen inhoudt „een verwijzing naar de wortel, waaruit ons nationale leven opgekomen is”, maar „tevens wil zeggen, dat de Nederlandse Staat het protestantse type vertoont”, en wel „het Calvinistisch-protestantse”.

Tegen deze opvatting hebben wij bezwaar. Wij missen allerminst dat in de Nederlandse Staat en in de Nederlandse natie allerlei sporen zitten van het calvinisme, ook buiten het calvinistisch volksdeel. Wat Colijn zei — dat men „sterke sporen van de calvinistisch-puriteinsche invloed hier te lande ook onder de roomsche vindt” — is vandaag de dag niet een onwaarheid geworden, in sommige roomsche kringen lijkt het vandaag zelfs weer een al te krasse waarheid geworden. Maar onwaar is het, dat onze Staat zich, zoals Colijn zei, „een staat van protestants karakter mag noemen”, dat „de staatsopvatting ten onzent niet rooms of luthers maar calvinistisch gekleurd is”, dat „het calvinistisch-protestantse type nog altijd de grondtoon van ons volksleven vertegenwoordigt”. Een grondtoon-accorde. Maar niet, en helemaal niet, de grondtoon.

En een artikel in het Anti-Revolutionnaire beginselprogram, dat, zoals het ook nu ontworpen is, dit laatste blijft beweren, blijft naar onze opvatting bevatten een zeer betreurenswaardige stelling, welke zich met de werkelijkheid niet verdraagt. Het is natuurlijk het goed recht der Anti-Revolutionnaire Partij, om de strijd der Reformatie om en onder ons volk te blijven voeren — maar zij mist het recht, háár richting te betitelen als de vertegenwoordiging van de grondtoon van ons volkskarakter”.

Durven wij tegenover prof. Romme volhouden, dat artikel 1 juist was en juist is? Wij willen ook dr Colijn citeren. Ook uit „Saevis”.

„En nu moge het aantal van hen, die, in den diepsten zin van het woord, gegrepen zijn door het levensbeginsel van het calvinisme, naar verhouding, nog geringer zijn dan in vervlogen eeuwen het geval was, daar staat tegenover, dat de kring van hen die er, in historischen zin, de werking van hebben ondergaan, heden ten dage nog tientallen millioenen omvat.

De potentiële invloed van het calvinisme is mede daarin gelegen. Indien wij het slechts verstaan de bezieling te behouden, die eenmaal de stuwende kracht bleek”.

Integratie en nationale kracht

Integratie op zichzelf is geen ideaal, zo schrijft prof. dr L. W. G. Scholten in „De Rotterdammer”.

Het streven naar eenheid wordt tegenwoordig echter in hoge mate versterkt door de dreiging uit het Oosten van Europa. Maar zo merkt prof. Scholten op: te vaak wordt vergeten, dat in onze dagen ook de nationale bewustwording zich steeds sterker manifesteert. Een uitloper daarvan ziet hij in de werkzaamheid der Friese beweging.

En hij schrijft verder:

„Drang naar internationale samenwerking naast sterke nationale bewustwording kenmerken in hun verband en samenhang onze tijd. Wie eenzijdig let op het streven naar eenheid trekt de verhoudingen scheef. Wie alleen let op de afzonderlijke nationale eenheden miskent de tweezijdigheid der hedendaagse ontwikkeling.

Dit artikel zou veel te lang worden, indien wij zouden beginnen met het schetsen van de voorgeschiedenis en de achtergronden van de Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie. Bovendien mogen wij deze langzamerhand wel als bekend veronderstellen. Wij zullen dan ook maar met de deur in huis vallen en aangeven met de vermelding, dat op 14 Februari 1950 werd afgekondigd de Wet van 27 Januari 1950 tot toepassing ten aanzien van het bedrijfsleven van de artikelen 80 en 152 t/m 154 van de Grondwet, bij wijze van — ongetwijfeld nuttige — afkorting genaamd de „Wet op de Bedrijfsorganisatie”.

De opmerkelijke lezer heeft al geconstateerd, dat de wet de aanvullende leeftijd van 2½ jaar reeds heeft bereikt. De vraag is dan ook niet misplaatst, wat er in deze periode van de uitvoering der Wet is terecht gekomen. Ter beantwoording van deze vraag kan er al aanstonds op worden gewezen, dat op grond van deze wet is tot stand gekomen de Sociaal-Economische Raad, die o.m. tot taak heeft het uitbrengen van advies aan de Regering over wettelijke maatregelen van sociaal-economische

Beide ontwikkelingslijnen moeten in aanmerking worden genomen. Dit klemt te meer, omdat de geschiedenis als regel ons ietwat huiverig doet staan tegenover de grote staatsvormen. De overwinningen der beschaving zijn meestal bevochten binnen de beperkte kring der kleine volken.

Tegenover de integratie van Europa staan wij dus gelimiteerd sympathiek. Vooral omdat een aantal vragen dringend om beantwoording roept.

Wat verstaat men onder Europa? Strekt dit zich uit tot het ijzeren gordijn, omvat het ook het Oosten van Duitsland, of ligt de grens bij de Oeral, zoals wij in onze jeugd leerden? Het is gemakkelijk niet verder te gaan dan de Westduitse bondsrepubliek, voornamelijk op militair-technische gronden. Maar waarom mag Spanje er dan niet bij gerekend worden?

De vraag is van gewicht. Men zal toch moeilijk kunnen loochenen het grote aandeel, dat Oost-Duitsland met zijn sterk Protestantisme voor de Europese beschaving heeft gehad. Mag dit nu opgeofferd worden, doordat men bij de Europese integratie te sterk de Franse diplomatie volgt, die de rust in Europa sterk bevordert acht door de handhaving van de scheiding in Oost- en West-Duitsland?”

Prof. Scholten heeft nog meer vragen. B.v.: Zou de integratie niet zover kunnen gaan, dat men bij een economische verdeling van Europa, Nederland zou aantasten? Men denke aan de relatie van Rotterdam tot concurrerende havens elders in Europa.

Het streven naar Europese integratie mag nooit wordt aangeprezen met défaitistische geluiden, zo merkt hij op, om te besluiten:

„Juist door de bevordering van de zelfstandige ontwikkeling van Nederland dient men ook een gezonde integratie van Europa.

D. ORMEL

De ontwikkeling der Publiek

aard. De Raad is samengesteld uit 45 leden, waarvan een derde wordt aangewezen door de werkgeversorganisaties, een derde door de werknemersorganisaties en een derde door de Regering, die daarvoor deskundigen op sociaal-economisch terrein pleegt te kiezen. Op adviserend terrein is reeds belangrijke arbeid verricht. Bekend is het advies van de Raad inzake de loon- en prijspolitiek. Thans zijn in behandeling belangrijke vraagstukken als de werkgelegenheid, het huurvraagstuk, de ouderdomsvoorziening e.a.

Hoe belangrijk deze adviserende taak ook is, het is toch niet hieraan, dat onze vadersen dachten, wanneer zij over Bedrijfsorganisatie spraken. Zij hadden dan in de eerste plaats op het oog organen, die in de bedrijfstakken (b.v. in de textielindustrie, de metaalindustrie, etc.) zouden opereren, welke organen dan ge-

dragen zouden worden door de werkgevers- en werknemersvakorganisatie in de betrokken bedrijfstak. De vraag is dan ook, hoever men daarmee thans is gevorderd. In dit verband vragen wij Uw aandacht voor de

Wet op de Bedrijfsorganisatie als raamwet

Welke zijn de bedrijfsorganen, die in de wet ten tonele worden gevoerd? In de eerste plaats de bedrijfsschappen, die zich nauw aansluiten bij de gedachten omtrent bedrijfsorganisatie, zoals ze in Protestants-Christelijke kring leefden. Deze lichamen kunnen worden ingesteld voor ondernemingen, die in het bedrijfsleven een gelijke of verwante functie vervullen. Zo is het denkbaar zulk een lichaam in te stellen voor de gezamenlijke textiel fabrieken, dus voor de tex-

Bij de behandeling van het vraagstuk der integratie van Europa in 's Lands vergaderzaal hebben wij de laatste jaren maar weinig het accent horen leggen op de ontwikkeling van de **nationale kracht**.

Gelet op hetgeen onze huidige minister van Buitenlandse Zaken, Mr Beyen, in zijn vroegere loopbaan heeft gedaan, is er een redelijk vermoeden, dat het thans anders kan worden.

Het Nederlandse volk zou er dankbaar voor zijn, als het uit de mond van de leider der buitenlandse politiek mocht vernemen, dat er voor défaitisme geen reden is en dat onze visie op het vraagstuk der Europese integratie bepaald wordt, mede door onze nationale kracht".

Flirten met de revolutie

In een artikel naar aanleiding van de raadsverkiezingen in België haalt „Het Rotterdamsch Parool" enige herinneringen op aan de laatste Kamerverkiezingen in België. Het blad schrijft dan:

„Ieder weet wat zich sindsdien heeft afgespeeld. Leopold is teruggeroepen door de regering Duvieusart en korte tijd later door dezelfde regering in de steek gelaten, toen een opstand dreigde. Er is veel lelijks gezegd aan het adres van de socialistische (en liberale!) betogers, en toegegeven kan worden dat een actie, gelijk die in 1950 tegen Leopold is ontketend, niet op haar plaats leek in dit democratisch land".

De actie leek dus niet op haar plaats, maar nu komt de verontschuldiging:

„Er mag daarbij echter niet over het hoofd worden gezien, dat de grondfout is gemaakt door de regering, die een koning in zijn macht herstelde van wie zij wist,

dat een belangrijk deel der bevolking hem niet wenste. En de regel, dat een minderheid zich schikt naar een meerderheid, gaat ook in een democratie niet onbegrensd op".

Dit werd geschreven op 15 October 1952. Op 18 October 1952 verscheen in hetzelfde blad een artikel over „Gerbrandy en de revolutie".

Daarin wordt de recensie van prof. Gerbrandy in „A.R.-Staatkunde" besproken en opgemerkt wordt o.m.:

„Gerbrandy populariseert het vertoog van Prof. Mekkes op zijn manier. Opstand is onder bepaalde omstandigheden geoorloofd; en als zulke omstandigheden noemt de oud-minister de schending van de Grondwet en de ontbinding van het Koninkrijk, waaraan volgens hem de na-oorlogse regeringen zich hebben schuldig gemaakt, en ook „het maken van de staat tot instrument van volkswelvaart", hetgeen, alweer volgens hem, leidt naar het totalitarisme".

We zouden hier ook kunnen zeggen, dat Het Rotterdamsch Parool de recensie van prof. Gerbrandy „op zijn manier" populariseert.

Als het blad dan ten slotte schrijft:

„Het vaderland kan wel rustig zijn. De anti-revolutionnaire Gerbrandy flirt met de revolutie, maar de barricades blijven hem vreemd, omdat er niemand is, die hem machtigt, er op te trekken",

dan zouden wij, lettende op het eerste citaat, de vraag willen stellen: Wie flirt er met de revolutie? Prof. Gerbrandy? Of Het Rotterdamsch Parool?

rechtelijke Bedrijfsorganisatie

tielindustrie. Het betreft hier een samenbundeling van gelijksoortige ondernemingen. Men spreekt dan ook wel van horizontale lichamen. Waar ook het overleg over lonen en andere arbeidsvoorwaarden bedrijfstaksgewijze pleegt te worden gevoerd, ligt het in de lijn der verwachting, dat in de bedrijven met name de sociale aangelegenheden aan de orde zullen komen. De wet kent ook nog hoofdbedrijven, doch zij onderscheiden zich niet wezenlijk van de bedrijven. Wel zullen zij over het algemeen een breder terrein bestrijken dan de bedrijven.

Bij productschappen gaat het om „twee of meer groepen van ondernemingen, die in het bedrijfsleven een verschillende functie vervullen ten aanzien van bepaalde producten of groepen van producten". Voor wie deze wettelijke

term niet aanstonds duidelijk is, volg hier een voorbeeld. Denkbaar is een productschap voor de textiel, dat „textielschap" zou kunnen heten. Zulk een textielschap zou dienen te omvatten de importeurs der grondstoffen, de verwerkingsbedrijven (spinnerijen, weverijen en finishingbedrijven), de textielgroothandel en de textieldetailhandel. Hier betreft het dus een samenbundeling van ondernemingen, die op verschillend niveau liggen. Men spreekt dan ook van verticale lichamen. Hier zullen voornamelijk economische aangelegenheden aan de orde komen. Dit is duidelijk, wanneer wordt bedacht, dat b.v. een prijsregeling door de textiefabrieken niet alleen voor deze ondernemingen van groot belang is, maar eveneens voor de groot- en kleinhandel in textielgoederen. Vandaar, dat behandeling in verticaal verband voor de hand ligt.

Deze bedrijven en productschappen, die samengevat kunnen worden onder de naam „schappen" zullen staan onder leiding van een bestuur, dat samengesteld is uit personen, aangewezen door de betrokken werkgevers- en werknemersvakorganisaties. Deze organisaties vormen dus de „onderbouw" van de bedrijfsorganisatie, zoals ze in de Wet op de Bedrijfsorganisatie is neergelegd.

In het voorgaande spraken wij doelbewust over het „kunnen" worden ingesteld van deze schappen. Zij zijn n.l. niet — zoals de Sociaal-Economische Raad — door de wet zelve in het leven geroepen. Ten aanzien van deze schappen is de wet raamwet of kaderwet. D.w.z. de wet geeft het raam aan, waarbinnen de schappen — zodra ze er zijn — zich zullen hebben te bewegen. Zo zijn regels opgenomen omtrent de bestuurssamenstelling, de bevoegdheden, enz.

De volgende vraag is: als deze schappen niet door de Wet op de Bedrijfsorganisatie zijn ingesteld, hoe komen ze dan tot stand? Het antwoord is, dat bedrijven tot leven gewekt kunnen

worden, indien de overwegende meerderheid der bedrijfsgenoten d.w.z. der betrokken werkgevers- en werknemersvakorganisaties daaraan hun medewerking verlenen. In dit geval kunnen ze bij Algemene Maatregel van Bestuur, dus door een regeringsdaad met voorbijgaan van de Volksvertegenwoordiging, worden ingesteld. Er is ook nog een andere mogelijkheid, n.l. instelling bij de wet, dus met inschakeling van de Volksvertegenwoordiging. De wet kan alles — wij zeggen niet: mag alles — en derhalve zou het denkbaar zijn, dat bij de wet een bedrijfsschap zou worden ingesteld zonder dat op de instemming en medewerking van de overwegende meerderheid der bedrijfsgenoten zou kunnen worden gerekend. Er wordt wel eens met deze „stok achter de deur” geschermd, doch het zal ieder duidelijk zijn, dat zulk een instelling bij de wet op z'n zachtst gezegd geen waarborg oplevert voor het doeltreffend functioneren van zulk een bedrijfsschap. De bedrijfsorganisatie, zoals zij door de wet wordt beoogd, staat en valt nu eenmaal met de vraag, of het georganiseerde bedrijfsleven bereid is haar volle medewerking te verlenen.

De instelling van een productschap kan alleen bij de wet geschieden. Dit wordt gemotiveerd door de opvatting, dat hier — meer dan bij bedrijfsschappen, die zich voornamelijk op sociaal gebied zullen bewegen — het algemeen belang in zodanige mate bij betrokken is, dat de Volksvertegenwoordiging daarin dient te worden gekend.

Aanvangsmoeilijkheden

In het voorgaande is een vluchtige en uiteraard onvolledige schets gegeven van de strekking van de Wet op de Bedrijfsorganisatie. Hoe komt het nu — aldus luidde onze vraag — dat van dit alles tot dusver nog zo weinig zichtbaar is geworden? Weliswaar zijn er tal van voorstellen in behandeling, doch tot dusver is nog geen enkel schap tot stand gekomen.

In de eerste plaats moet in dit verband worden bedacht, dat alle begin moeilijk is. Voor het op gang brengen van een nieuwe instelling is uiteraard tijd nodig. De Sociaal-Economische Raad, die bij de totstandkoming van de schappen een belangrijke rol heeft te spelen en de voorbereiding daarvan heeft te verzorgen, had een apparaat nodig. Er moest personeel worden aangenomen, meubilair worden aangeschaft etc. Eerst enkele maanden geleden kon de S.E.R. een eigen behuizing betrekken, waarin hij zich ongestoord aan zijn werkzaamheden zou kunnen wijden.

Er is echter meer. De wetgever is niet alwetend en alwijs. De praktijk

leert dan ook, dat er bij de toepassing en uitvoering ener wet tal van vragen rijzen, die beantwoord moeten worden. Daarbij kan zich uiteraard weer verschil van inzicht voordoen. Waar het bedrijfsschap voor de landbouw, het z.g. landbouwschap, alsmede de productschappen in de voedselvoorzieningssector het eerst in behandeling zijn gekomen, treden deze vraagpunten daarbij uiteraard naar voren. Dit moet wel tot enige vertraging in de afwikkeling leiden.

Afgezien nog van het bovenstaande, ligt het voor de hand, dat de nodige ervaring en routine slechts geleidelijk kunnen worden verkregen.

Daar komt nog bij, dat de wetgever enkele moeilijkheden, die zich bij de uitvoering der wet zouden voordoen, niet heeft opgelost en ook niet kon oplossen, doch ze tot nader order heeft verschoven. Vanzelfsprekend bevinden zich hieronder alleszins netelige kwesties.

Een daarvan is het vraagstuk van de representatieve organisaties. De wet gaat ervan uit, dat tot medewerking aan de totstandkoming der schappen geroepen en bevoegd zijn de z.g. representatieve organisaties. Welke zijn dat? Letterlijk genomen zijn dit de organisaties, die geacht mogen worden de werkgevers of werknemers in een bepaalde sector van het bedrijfsleven te vertegenwoordigen. Accoord! Maar nu komen de vragen pas. Welke organisaties zijn dit in feite? Aan werkgeverszijde zijn hier betrekkelijk weinig moeilijkheden. Aan werknemerszijde echter des te meer. Kunnen ook E.V.C.-organisaties representatief worden geacht? Neen, zal men zeggen. Maar hoe staat het dan met de z.g. categorale organisaties, die niet bij een der drie grote vakcentrals zijn aangesloten? Welke houding moet worden aangenomen tegenover de z.g. vierde vakcentrale, de Nederlandse Vakcentrale? Hoe staat het ten aanzien van de pas opgerichte organisaties van hoger personeel? Zonder deze vragen hier te beantwoorden zal wel duidelijk zijn, dat op dit terrein vele voetangels en klemmen liggen.

Een ander netelig punt is dat van de bestuurssamenstelling van de schappen. Hoe moeten deze zijn samengesteld? Moet er pariteit bestaan, d.w.z. moeten er evenveel werknemers- als werkgeversvertegenwoordigers zitting hebben?

De Commissie van der Ven, die in het kader van de Stichting van den Arbeid voorbereidend werk heeft verricht, stond op het standpunt, dat de bedrijfsschappen als regel paritair zouden dienen te zijn samengesteld. Ervan uitgaande, dat hier — zoals reeds vermeld — met name de sociale aangelegenheden (lonen en andere arbeidsvoorwaarden) aan de orde zouden komen, lag zulk een paritaire samenstelling voor de hand. Deze op-

lossing sluit volledig aan bij de practijk ten aanzien van de collectieve arbeids-overeenkomsten, welke ook in paritair overleg tot stand plachten te komen.

Ten aanzien van de productschappen huldigde de commissie echter een ander standpunt. Hier zou naar haar oordeel een paritaire samenstelling over het algemeen niet voor de hand liggen. Aan dit standpunt lag ten grondslag de gedachtengang, dat in de productschappen met name de economische aangelegenheden aan de orde zouden komen, waarbij het ondernemersbelang zwaarder zou kunnen wegen dan dat der arbeiders.

De behandeling in de Volksvertegenwoordiging heeft ertoe geleid, dat thans in de wet staat, dat een paritaire samenstelling der schappen (dus zowel bedrijfsschappen als productschappen) vereist is, met dien verstande, dat daarvan „om bijzondere redenen” kan worden afgeweken. Het ligt voor de hand, dat verschil van opvatting kan bestaan ten aanzien van de vraag, wanneer zulke „bijzondere redenen” aanwezig zijn.

De meest fundamentele moeilijkheid is hiermede echter nog niet genoemd. Daaraan worde thans aandacht geschonken. Zij bestaat in de

Botsing tussen geleide economie en bedrijfsorganisatie

Deze botsing is er niet voor onze socialistische landgenoten, die aan de bedrijfsorganisatie maar een zeer bescheiden taak willen toekennen. In het Welvaartsplan van het N.V.V. wordt er zeer uitdrukkelijk van uitgegaan, dat de algemene lijnen van het economisch beleid door de staat moeten worden vastgesteld, waarbij dan de bedrijfsorganen geen andere taak zouden overhouden dan het bezien van de details van het door de overheid gevoerde economische beleid.

Voor ons is er hier wel terdege een botsing. Wanneer men ervan uitgaat, dat de bedrijfsorganen in principe „soverein in eigen kring zijn” en tot taak hebben eigen zaken naar eigen inzicht te regelen, zij het onder een zekere controle van de overheid, dan stuiten we hier op een onverzoenlijke tegenstelling. Of de staat neemt de sociaal-economische beslissingen of de bedrijfsorganen doen dit. Doet de staat het, dan is er geen plaats voor een zelfstandige bedrijfsorganisatie; doen de bedrijfsorganen het, dan moet de staat zich terzake onthouden.

Men denke in dit verband eens aan de loonpolitiek. De wijze, waarop zij gevoerd wordt, stemt overeen met de socialistische gedachtengang. De staat stelt immers het loonpeil vast en aan de bedrijfsgenoten blijft slechts over het bezien van de details (werkclassificatie e.d.). De conclusie kan dan ook geen

andere zijn, dan dat deze geleide loonpolitiek zich niet verdraagt met onze opvatting, dat de vaststelling van lonen en verdere arbeidsvoorwaarden door de bedrijfschappen dient te geschieden. Othoudt men deze belangrijke bevoegdheid aan de bedrijfschappen, dan is een bloeiende, aan de bedoeling beantwoordende, bedrijfsorganisatie niet te verwachten.

Hetzelfde geval doet zich voor ten aanzien van een belangrijke economische bevoegdheid, nl. de vaststelling van prijzen. Destijds heeft een aantal hoogleraren in de economie, waaronder de tegenwoordige Minister van Economische Zaken, gewezen op het gevaar, dat aan prijsvaststelling door bedrijfsorganen zou zijn verbonden. Men vreesde uitbuiting van de consument, te meer, waar de handhaving der vastgestelde prijzen door middel van een verordening aan elke onderneming in de betrokken sector van het bedrijfsleven dwingend zou kunnen worden opgelegd. De weerslag daarvan vindt men in de bepaling van de wet, dat „geen verordening aan gezonde mededinging in de weg mag staan”.

Het is hier niet de plaats om over het gesignaleerde verschijnsel een oordeel te geven. Wel moet hieruit alweer de conclusie worden getrokken, dat een situatie, waarbij de overheid de prijzen zoal niet beheerst, dan toch „bewaakt”, tot gevolg heeft, dat een belangrijke economische bevoegdheid aan de bedrijfsorganen onthouden blijft. Men kan dan bezwaarlijk een bloeiende, zelfstandige bedrijfsorganisatie verwachten.

Ten besluite

Is dit alles belangrijk? Inderdaad! Wanneer men ervan uitgaat, dat tal van aangelegenheden van sociale en economische aard onder de huidige omstandigheden regeling behoeven, dan blijft

de vraag over, wie daartoe geroepen en bevoegd is. Het socialistisch antwoord is dan: de staat. In dit licht valt te verstaan een uitlating van de Voorzitter van het N.V.V., die volgens de „Onderneming”, het orgaan van het Centraal Sociaal werkgevers Verbond bij de opening van het N.V.V.-Congres zou hebben verklaard, dat „de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie, eenmaal volledig en volgroeid zijnde, niet minder betekent dan de volledige reconstructie van het individualistische-kapitalistische bestel”. Ons antwoord kan niet anders zijn dan: het bedrijfsleven zelf, waarbij een zeker toezicht van overheidswege moet worden aanvaard uit de overweging, dat de overheid een taak heeft ten aanzien van het algemeen belang.

In deze wereld zijn aan elke machtsvorming gevaren en bezwaren verbonden. Dit geldt ook voor de machtsvorming, die de verwezenlijking van de P.B.O. zal meebrengen door de belangrijke bevoegdheden, die de schappen zullen kunnen verkrijgen. Ook uit dit oogpunt verdient de P.B.O. echter de voorkeur, omdat dit altijd te verkiezen is boven het nog meer versterken van de macht van de staat. De combinatie van politieke en economische macht moet ons temeer huiverig maken voor een van staatswege geleide economie.

De gedachte van de bedrijfsorganisatie is in Protestants-Christelijke kring geboren. Op diezelfde kring rust dan ook de verplichting om met alle kracht naar de verwezenlijking daarvan te streven!

Het gaat hier om meer dan een vraagstuk van maatschappijvorm. In het geding is de vrijheid en de mogelijkheid om een eigen verantwoordelijkheid te dragen van degenen, die in het bedrijfsleven werkzaam zijn, inzonderheid van de arbeider. Het is de moeite waard daarvoor met alle kracht te strijden!

DE CHRISTELIJK SOCIALE CONFERENTIE

Van 4 tot en met 7 November is te Utrecht de Christelijke Sociale Conferentie bijeengewest. Het aantal deelnemers was verrassend groot. De discussies droegen vaak een zeer levendig karakter. Vergaderd werd in drie secties. Sectie één behandelde: De betekenis van de Bijbelse boodschap voor het sociale leven. Sectie twee had de meeste referaten te verwerken nl. niet minder dan 9 — gebracht onder de gemeenschappelijke noemer van: „Mens, massa en gemeenschap”, terwijl in sectie drie: „De organisatie van de maatschappij” aan de orde was gesteld.

Niet minder dan vier dagen zijn er gemeoid geweest met de bespreking van verschillende vraagstukken. Op de vierde dag zijn tenslotte een aantal samenvattingen geformuleerd over de punten, waarover verschil van inzicht, ja diepgaand verschil, bestond. Bedoeld werd daarmee een soort inventarisatie te maken over de stand van zaken. Dit is de grote betekenis van deze Sociale Conferentie, een betekenis, die niet kan worden ontkend. En dat is ook de reden, waarom de resultaten, waartoe deze conferentie gekomen is, dan zowel de positieve als de negatieve, onze aandacht stellig verdienen.

Onverantwoorde voorlichting!

H. D. W. BOVEN

In het nummer van 31 Oct. j.l. van het Calvinistisch Jongelingsblad grijpt de hoofdredacteur, de heer Jac. G. van Oord, het deelnemen van de Arjos aan het Europees Forum der Politieke Jongeren aan, om een aanval op de Arjos en op de A.R.-Partij te doen.

„Dit is de tragiek van de Arjos, die op deze vergadering vertegenwoordigd is, dat ze zich vastgehaakt heeft aan de revolutie, evenals de A.R. Partij dit heeft gedaan”.

* * *

Een van de uitgangspunten van de heer Van Oord om tot dit oordeel te komen, is de bewering: Al deze deelnemende jongeren zijn bezielde van de idee van een „verenigd Europa”.

Dit had de heer Van Oord niet **mogen** beweren, omdat hij **onmogelijk** kan weten of dat **waar** is. Noch van de deelnemende organisatie, noch van de deelnemers, is nl. de verklaring geëist, dat zij bezielde zijn van de idee van een „verenigd Europa”.

* * *

De bewering is dan ook onwaar!

Enkel de aanwezigheid van een aantal jonge Engelsen bewijst dat al. Maar zij is ook onwaar ten aanzien van de Arjos en haar afgevaardigde.

Wij Anti-revolutionairen zien het Verenigde Europa, naar welks verwezenlijking gestreefd wordt, niet als een lichtend ideaal. Naar ons oordeel worden de landen van Europa door de economische, financiële politiek en militaire situatie **genoopt** te streven naar de gemeenschappelijke behartiging van bepaalde belangen, d.i. naar federalisatie. Ook ons is het duidelijk, dat deze federalisatie met name voor de kleine naties gevaren in zich bergt. Vandaar dat wij voorstanders met bepaalde restricties zijn.

* * *

Dit alles weet de heer Van Oord. Hij vertelt het echter niet aan de aan zijn zorgen toevertrouwde jongelingen. Had hij dit wel gedaan, zijn critiek zou verantwoord en waarachtig zijn geweest.

De nu door hun geleverde critiek is onverantwoord en onwaarachtig. Zij is gebaseerd op een onjuiste weergave reeds van de eenvoudige feiten.

RUSLAND na het Negentiende

G. KUIPER

Partij-congres

Voor de inwoners van de Sowjet-Unie is het van 5 tot 14 October gehouden congres van de communistische partij een gebeurtenis van belang geweest. Twee maanden lang was het congres voorbereid in de lagere vergaderingen. Natuurlijk werd ook deze gelegenheid weer aangegrepen om de arbeiders tot grotere productie-inspanningen aan te sporen. En tijdens het congres verschenen de Russische kranten dag in dag uit met ongewoon dikke edities.

Het was een groot feest, waaraan tientallen buitenlandse communisten — voor de C.P.N. waren Paul de Groot en Gerben Wagenaar aanwezig — luister bijzetten. Stuk voor stuk brachten deze buitenlanders hulde aan hun leider en leraar Stalin, die op zijn beurt de steun der Sowjet-Unie toezegde in hun strijd voor „vrede en bevrijding”. De meeste buitenlandse communisten verklaarden, dat de arbeiders van hun landen nimmer de wapenen tegen de Sowjet-Unie zouden opnemen, hetgeen de leden van het congres wel een groot gevoel van veiligheid gegeven moet hebben.

Alle redevoeringen, die gehouden zijn, waren er trouwens op gericht, het gevoel van eigenwaarde, ja van superioriteit, bij de Russen te versterken. In allerlei toonaarden werd de lof gezongen van „het communisme in opmars”. Er werd op gewezen, hoe het „kamp van de democratie” in de wereld groeiende is, terwijl het „kamp van het imperialisme” bezig is zijn eigen graf te graven. Sprekers uit alle delen van de Sowjet-Unie schetsten in welk een onvergelyklijk tempo de industrie, de landbouw en de cultuur zich in hun gebieden ontwikkelden. En negen dagen lang hebben de gedelegeerden in hun handen geklapt. Talloze malen zijn zij opgestaan voor „stormachtige ovaties”. Alles onder het goedkeurend oog van Stalin zelf.

Voor het eerst had Stalin het belangrijke algemene verslag uit handen gegeven. Het werd ditmaal uitgebracht door zijn vijftigjarige favoriet Malenkow. Deze tot dusver in het buitenland tamelijk onbekende topfiguur heeft daarmede zijn positie buitengewoon versterkt. Weliswaar spreekt de rapporteur namens het Centraal Comité, maar het algemeen verslag heeft, ook al, omdat het te voren altijd door Stalin werd uitgebracht, een sterk persoonlijk karakter gekregen. Bij de „debatten” werd op Malenkow's verslag geen woord van critiek geuit. Integendeel, zijn „diepe ana-

lyses”, zijn „juiste opmerkingen” werden geciteerd en geprezen als gold het woorden van Stalin zelf. Zo heerst na dit negentiende partij-congres de indruk, dat aan Malenkow een belangrijke toekomst is beschoren.

Natuurlijk belanden wij hier bij de vraag, of Malenkow Stalins opvolger zal worden. Wij durven het niet te zeggen. In zekere zin kan Stalin niet opgevolgd worden, want hij is reeds bij zijn leven „klassiek” geworden. In 1923, tegen de tijd, dat Lenin stierf, dachten de meesten, dat Zinowjew of Kamenew zijn plaats zou innemen. In werkelijkheid was Stalin de opvolger, maar hij heeft er voor moeten vechten. Wanneer het waar is, dat Stalin meent zulk een machtsstrijd na zijn dood te kunnen voorkomen, door tijdig zelf een opvolger aan te wijzen, dan geloven wij wel, dat Malenkow zijn keus is.

Veel weten wij niet van deze humorloze, ijverige, harde man. Hij werd geboren te Orenburg aan de rivier de Oeral. Toen de revolutie van 1917 uitbrak zat hij op de H.B.S. Hij ging in het Rode Leger en werd partij-lid. Volgens sommigen heeft hij nog gestudeerd voor ingenieur. Waaraan hij het precies verdiend heeft, weet men niet, maar op 23-jarige leeftijd werd hij privé-secretaris van Stalin, bij wie hij zich onmisbaar maakte door zijn fenomenale geheugen. Hij kreeg diverse posten in de partij-organisatie en op het vorige congres, in 1939, mocht Malenkow een rapportje indienen. Twee jaar later zat hij in het machtige Politbureau.

Zijn grote kans kreeg Malenkow tijdens de oorlog, toen Stalin zich intens met de militaire aangelegenheden bezig hield en vele andere zaken overliet aan Malenkow, die intussen de vriendschap won van de chef der geheime politie, Berija. Zulke kwesties als de producties van tanks loste Malenkow geheel tot Stalins tevredenheid op. Hij was ook niet bang voor de „oude bolsjewieken”: door zijn critiek verloor de vrouw van Molotow haar post als minister voor de cosmetische industrie. Zelfs waagde hij een aanval op die communistische ideologen, die geen hogere wijsheden weten dan citaten uit Marx en Engels. Stalin vond het blijkbaar allemaal goed. In 1948 stierf Zjdanow, die tot dusver vaak als Stalins opvolger was gedoodverfd. Kort daarna mocht Malenkow de jaarlijkse rede ter gelegenheid van de herdenking der October-revolutie houden. Nog

steeds verscheen in de officiële ranglijsten Molotow als nummer twee na Stalin, maar Molotow is 63 en elke dag worden zijn kansen op de opvolging minder.

Intussen kon Stalin het blijkbaar niet goed hebben, dat hij zo plotseling geheel op de achtergrond verdween. Aan de vooravond van het congres publiceerde hij een groot artikel, getiteld „Economische problemen van het socialisme in de Sowjet-Unie”, waarin hij veel zeide, dat hij vroeger placht te ontwikkelen in zijn algemeen verslag aan het congres. Geen spreker op het congres — De Groot niet uitgesloten — of hij roemde dat artikel hogelijk. Publicaties van Stalin zijn bij hun verschijning onmiddellijk „klassiek”. Aan het verslag van de nieuweling Malenkow werd daardoor wel heel wat glans ontnomen.

Stalin pleegt discussies lange tijd hun beloop te laten. Hij leest alle stukken, raadpleegt dan blijkbaar deskundigen, gebruikt vervolgens zijn verstand en spreekt het beslissende woord. Onverschillig of het over staatsrecht, biologie of taalkunde gaat. Aanleiding was ditmaal een handboek voor politieke economie, dat wordt voorbereid onder auspiciën van het Centraal Comité. In genoemd artikel geeft Stalin aan, wat er aan het ontwerp veranderd moet worden. Het ontwerp is heus zo slecht niet, zegt hij, maar dat en dat deugt niet. En het boek mag niet dikker worden dan 600 bladzijden.

Veel van Stalins opmerkingen zijn van een scholastiek, die ons volkomen vreemd voorkomt en zeer moeilijk te verstaan is. Hij heeft het over het karakter der economische wetten onder het socialisme (ook dan kan men die niet breken), over de warenproductie onder het socialisme (waarom er nog steeds gekocht en verkocht wordt), over de waardewet onder het socialisme (er werd eens aan het Centraal Comité voorgesteld om de prijs van een ton koren hoger te stellen dan van een ton brood), over het kolchozenstelsel (de boerderijen, tot dusver coöperatieve eigendom), zullen op de duur evenals de industrie moeten overgaan in handen van de staat, een zeer belangrijk punt), over drie voorwaarden voor de overgang van het (huidige) socialisme naar het (volmaakte) communisme, (een enorme groei der productie, opheffing van de kolchozen, hoge cultuur der bevolking, o.m. als gevolg van een vijfjarige werkdag), over het verval van de ene wereldmarkt en de verscheping van de crisis van het kapitalisme (daarom ging Amerika oorlog voeren in Korea), over de onvermijdelijkheid van oorlogen tussen de kapitalistische landen.

Dit laatste punt heeft in het buitenland de meeste aandacht getrokken.

Stalin ontkent, dat de tegenstellingen tussen het Sowjetblok en de overige wereld krachtiger zijn dan die tussen de kapitalistische landen onderling. Hij voorspelt, dat eens landen als Frankrijk en Engeland zich aan de Amerikaanse „onderdrukking” zullen onttrekken.

Deze lijn, die duidelijk berekend is op net zaaien van tweedracht — daarvoor heeft het Westen zich dag in dag uit te hoeden — is in het huidige tijdsgewricht wat onwezenlijk en tijdens het congres kennelijk nog niet geheel verteerd. Sprekers als Wasilewsky, Berija en ook Malenkow, hoewel zij natuurlijk allen Stalin de verschuldigde eer bewezen, hamerden nog steeds op het thema, dat Amerika de Sowjet-Unie met oorlog bedreigt. Beide opvattingen kunnen natuurlijk nog verenigbaar zijn, maar over die rechtstreekse bedreiging sprak Stalin merkwaardigerwijze niet veel meer.

Op het partij-congres zijn de richtlijnen aangenomen voor het vijfde vijfjarenplan, dat niet alleen regelt hoeveel staal en koren, maar ook hoeveel onderwijzers er moeten worden afgeleverd. Er werd van boven naar beneden heel wat critiek geleverd op slecht werk in al die sectoren. Er zouden heel wat staaltjes van bureaucratie en laksheid zijn op te sommen. Ook is weer duidelijk gebleken onder welk een benauwende dwang de cultuur in de Sowjet-Unie leeft. Toch krijgt men de indruk, dat de Sowjet-Unie ondanks al die remmingen en ongerieven bezig is haar economische macht gestadig te versterken. Een belangrijke factor daarbij is de electrificatie, waaraan door de aanleg van waterkrachtstations met grote ijver wordt gewerkt. Zulke werken des vredes zijn volgens de chef van het planbureau, Saboerow, onmogelijk in een land, dat zich op oorlog voorbereidt. Daartegenover staat de verklaring van Wasilewskij, dat de vooroorlogse vijfjarenplannen de Sowjetstrijdkrachten in staat stelden Hitler te verslaan en dat ook dit nieuwe plan het Sowjet-leger zal verschaffen: „eersterangs moderne technische uitrustingen, wapens en militaire voorraden, in aanmerkelijk grotere hoeveelheden dan het geval was tijdens de Grote Vaderlandse Oorlog”.

Het congres heeft voorts de partijstatuten herzien. Voor al die kleine luiden, die in de lagere regionen zulke aardige amendementen op het door Chroesjtsjew ingediende ontwerp hadden voorgesteld, was het een wat zielige geschiedenis. Met uiterst minieme wijzigingen werd het ontwerp goedgekeurd. In plaats van „October-revolutie” werd eens „Grote October-revolutie” gezet en hier en daar schoot Chroesjtsjew zelf een klein foutje te binnen, maar voor het overige was het een kwestie van applaudiseren.

De vervanging van het Politbureau door een Praesidium betekent niets. De nieuwe naam „Communistische Partij der Sowjet-Unie” heeft alleen bij oude bolsjewieken weemoed kunnen wekken (voorheen stond de B van Bolsjewieken in de officiële naam der partij, ter onderscheiding van de mensjewieken). Wat wel interessant is, is de uitvoerige nieuwe bepaling betreffende de plichten der partij-leden. De wijze waarop deze plichten geformuleerd zijn — wie dat en dat doet, kan geen partijlid zijn — opent perspectieven van grootscheepse zuiveringen. Het is niet gezegd, dat die op til zijn, maar statutair zijn ze alvast mooi geregeld. Feit is, dat het ledental de laatste dertien jaar enorm gegroeid is. Het bedroeg 1 October inclusief aspiranten 6.882.145 zielen, vrijwel een verdrievoudiging ten opzichte van 1939. En de klachten over onwaardige partij-leden waren op het congres legio. Wij achten de plichten van een communist belangwekkend genoeg om ze hier eens af te drukken. Zij weerspiegelen de voorkomende gebreken. Een partijlid is verplicht:

„1. Op alle wijzen de eenheid der partij te bewaren als de voornaamste voorwaarde voor de kracht en macht der partij.

2. Een actief strijder te zijn voor de uitvoering der partij-besluiten. Voor een partij-lid is het niet voldoende, dat hij slechts eens is met de partij-besluiten, hij moet er ook voor strijden, dat die besluiten in practijk worden gebracht. Een passieve en formele houding van communisten tegenover de besluiten der partij verzwakt de strijdvaardigheid der partij en is daarom met het lidmaatschap onverenigbaar.

3. Een toonbeeld te zijn in zijn arbeid, de techniek van zijn werk te beheersen, onafgebroken zijn zakelijke productiebekwaamheden te verhogen, op alle wijzen de sociale socialistische eigendom te beschermen en te versterken, als de heilige en onaantastbare basis der sowjetstructuur.

4. Dagelijks de band met de massa's te verstevigen, tijdig te reageren op de vragen en behoeften der arbeiders, aan de partijlozen de betekenis der politiek en der partijbesluiten te verduidelijken, gedenkend, dat de kracht en onoverwinnelijkheid der partij ligt in haar echte en onverbreekbare band met het volk.

5. Te werken aan de verhoging van zijn bewustheid, aan de toeëigening van de grondslagen van het marxistisch-leninisme.

6. De partij- en staatsdiscipline in acht te nemen, die alle leden der partij gelijkelijk bindt. In de partij kunnen geen twee disciplines bestaan: één voor de leiders en een andere voor de gewone leden. De partij heeft één discipline, één

wet voor alle communisten, onafhankelijk van hun verdiensten of de door hen bezette posten. Schending van de partij- en staatsdiscipline is een groot kwaad, dat de partij schade berokkent en daarom onverenigbaar is met het lidmaatschap.

7. De zelfcritiek en de critiek van beneden naar boven te beoefenen, gebreken in het werk aan het licht te brengen en te strijden voor de verwijdering daarvan, te strijden tegen een parade-achtige gezapigheid en het ophemelen van successen in het werk. Onderdrukking van critiek is een ernstig kwaad. Hij, die de critiek smooit en haar vervangt door een parade-houding en loftuitingen, kan geen partijlid zijn.

8. De leidende partij-organen, inclusief het Centraal Comité zonder aanzien des persoons in te lichten over gebreken in het werk. Een partijlid heeft niet het recht om een onjuiste stand van zaken te verhullen en aan foutieve handelingen die de belangen van partij en staat schade berokkenen voorbij te gaan. Hij, die een lid van de partij verhindert deze plicht na te komen, moet streng gestraft worden als een schender van de wil der partij.

9. Waarheidslievend en eerlijk te zijn tegenover de partij, geen verhulling en scheeftrekking van de waarheid toe te laten. Onwaarachtigheid van een communist jegens de partij en bedrog van de partij zijn een ernstig kwaad en onverenigbaar met het lidmaatschap.

10. Partij- en staatsgeheimen te bewaren, politieke behoedzaamheid te tonen, gedenkend, dat behoedzaamheid voor communisten in elke betrekking en onder elke omstandigheid noodzakelijk is. Het publiek maken van een partij- en staatsgeheim is een misdadig jegens de partij en onverenigbaar met het lidmaatschap.

11. Op elke post, door de partij hem toevertrouwd, zonder aflatende aanwijzingen der partij inzake een juiste kaderkeuze overeenkomstig politieke en zakelijke kwaliteiten uit te voeren. Een schending dier aanwijzingen, een selectie van werkers op grond van vriendschapsbetrekkingen, persoonlijke genegenheid, gemeenschappelijke herkomst of verwantschap is onverenigbaar met het lidmaatschap”.

In de loop der laatste maanden heeft de „Prawda” aan practisch elk dezer punten een groot hoofdartikel gewijd. Het zijn de thema's, die op het ogenblik het partij-leven beheersen. Iedereen wordt opgezweept, om langs de aangegeven wegen de toestanden te verbeteren. Want de Sowjet-mens is wel een nieuw type mens en eens zal hij zonder dwang het goede doen, maar voorlopig wordt de zweep krachtiger gehanteerd dan ooit.

Op Eigen Wieken

Deut. 32 ~ Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

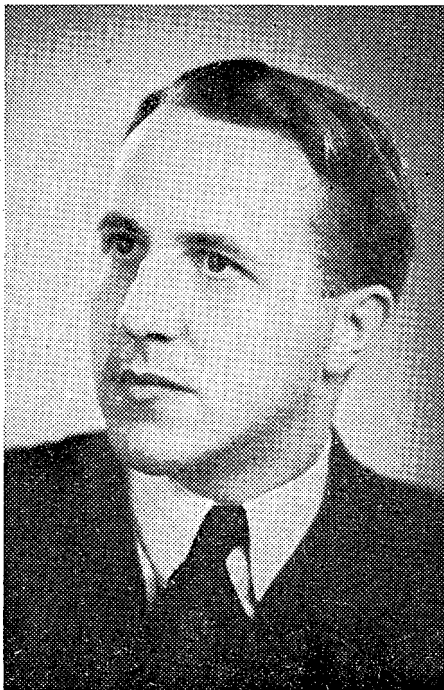
UIT DE ORGANISATIE

De Algemene Vergadering

Wij laten hieronder het programma volgen voor onze a.s. Algemene Vergadering, die, zoals reeds bekend is, op Zaterdag 29 November a.s. zal worden gehouden in een der zalen van het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 27 te Utrecht.

Morgenvergadering

- I. Opening te 10.30 uur 's morgens.
- II. Openingswoord van de voorzitter de heer E. van Ruller.
- III. Verkiezing van de nieuwe voorzitter. Dubbeltal door het bestuur gesteld: Drs G. J. Stapelkamp te Utrecht, Dr A. Veerman te Rijswijk. (Zie voor de personalia van deze beide kandidaten het vorig nummer van Nederlandsche Gedachten).

Dr A. VEERMAN

- IV. Jaarverslag van de Penningmeester.
- V. Jaarverslag van de Secretaris.
- VI. Afscheid van de heer Van Ruller en overdracht van het presidium.
- VII. Sluiting te \pm 12.45 uur.

Middagvergadering

- I. Opening te 2 uur.
- II. Causerie van de heer D. Joh. H. Scheurer te Voorburg, over: „De politieke scholing der jongeren in de Westerse democratieën”.
- III. Pauze.
- IV. Gedachtenwisseling met Dr Scheurer.
- V. Sluiting te \pm 4 uur.

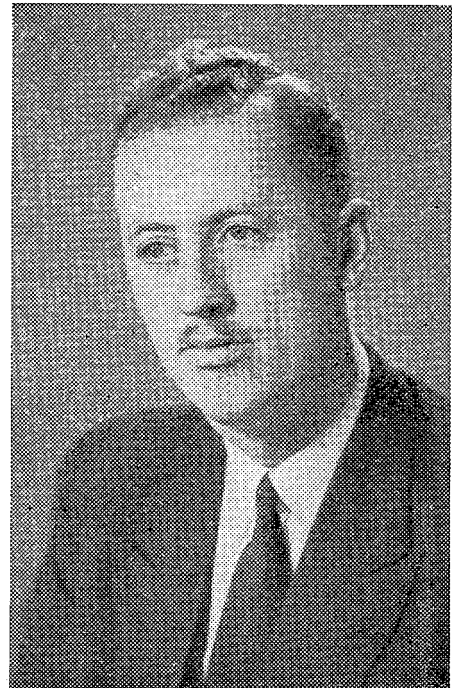
N.B. Wij hebben om redenen, samenhangende met de grote drukte op het bureau, de uitnodiging voor de clubs ingesloten bij de nota en de circulaire, die één dezer dagen aan de penningmeester (esse) der clubs zijn verzonden. Laten de besturen hiervan goede nota nemen.

Wij wijzen hier met nadruk op, omdat het nogal eens voorkomt, dat wijzigingen in het penningmeesterschap niet aan ons bureau te 's-Gravenhage worden doorgegeven. Het is dus niet mogelijk, dat in enkele gevallen deze stukken en dus ook niet de uitnodiging in de ledenvergadering der club ter tafel komen. Wendt U in zo'n geval of tot Uw expenningmeester (esse) of tot ons secretariaat, Dr Kuypersstraat 3 te 's-Gravenhage.

Wij maken U er nog op attent, dat de Algemene Vergaderingen der Nationale Organisatie toegankelijk zijn voor alle leden der aangesloten clubs, de leden van het bestuur der Nationale Organisatie, de bestuursleden van de provinciale, stedelijke en streekverbanden en voor de leden van het Centraal Comité. Stemrecht komt slechts toe aan de aangesloten studieclubs, die elk slechts één stem uitbrengen.

De studentenconferentie

Onder auspiciën van het Centraal Comité hoopt het bestuur der Nationale

Drs G. J. STAPELKAMP

Organisatie ook dit seizoen een studentenconferentie te houden. Deze conferentie is vastgesteld op Vrijdag en Zaterdag 9 en 10 Januari a.s. Ze zal worden gehouden in het Gereformeerd Jeugdcentrum „De Witte Hei” te Huis ter Heide.

Als sprekers hopen op te treden de heren Dr J. Schouten en D. W. Ormel, resp. over het onderwerp: „Positie en taak van de Antirevolutionaire Partij met het oog op de regering des lands” en „de Overheid en het economisch leven”.

In afwijking van de bij de vorige studentenconferenties toegepaste methode zullen de studenten ditmaal tot het bijwonen der conferentie worden uitgenodigd door de plaatselijke club reps. clubs, resp. stedelijk (districts-) verband.

Het bestuur der Nationale Organisatie hoopt op deze wijze het contact tussen de plaatselijke clubs en de geestverwante studenten te bevorderen.

Gewestelijke Conferentie te Groningen

Daartoe voor een belangrijk deel financieel in staat gesteld door het Provinciaal Comité heeft het bestuur van het prov. verband Groningen Zaterdag 18 October in het Paviljoen van het Stadspark te Groningen een gewestelijke studieconferentie gehouden. Het lag in de bedoeling behalve de afgevaardigden van de clubs in de provincie ook een aantal jongelui ter conferentie te krijgen uit plaatsen waar geen club is gevestigd. Gelukkig waren er wel enigen aanwezig, maar dat dit deel van het doel volledig werd bereikt kan niet worden gezegd. Het andere deel van het doel, dat erop gericht was de clubs te helpen aan voldoende werkmateriaal voor de nu lopende campagne slaagde echter wel.

Als onderwerp was aan de orde gesteld „De Strijd om de beginselen” in te leiden door de voorzitter van de Nationale Organisatie, de heer E. v. Ruller. Hij had aan zijn opdracht uitvoering gegeven door een schets te ontwerpen, in zeven hoofdstukken, waardoor stof werd gegeven voor zeven vergaderingen. Deze stof werd door hem, in een betoog van twee uur, toegelicht.

Na de koffietafel en een onderlinge bespreking in de discussiegroepen, werd een groot aantal vragen gesteld, dat door de heer Van Ruller, nogmaals in een betoog van twee uur, werd beantwoord.

De conferentie slaagde. Daar was het om begonnen. De clubleden van ongeveer 40 clubs gingen voldaan naar huis.

Provinciaal Verband Zuidholland

C. D. VAN OOSTEN

Zaterdag 25 October j.l. hield het Provinciaal Verband Zuid-Holland zijn jaarlijkse vergaderingen. In de huishoudelijke vergadering werd o.m. besloten de contributie voor het jaar 1952/53 te handhaven op f 0.15 per lid per jaar en tot vorming van een district Delft. In deze vergadering vond tevens de verkiezing van een nieuwe voorzitter plaats. De uitslag werd in het slotwoord na de algemene vergadering bekend gemaakt.

In de algemene vergadering, die dadelijk hierna plaats vond, refereerde Prof. I. A. Diepenhorst over de vraag „Waar toe volhard?” In een zeer instructief betoog, dat met belangstelling werd gevolgd, bepaalde de hoogleraar zijn gehoor bij de grote vragen uit het heden en verleden.

In het slotwoord sprak de secretaresse, mej. H. van Leeuwen, de scheidende voorzitter toe en onthulde zij, dat de clubs de heer Sj. Jonker als opvolger hadden gekozen.

De voorzitter nam met een enkel woord afscheid en riep de nieuw gekozen het welkom toe.

De heer Jonker aanvaardde zijn functie met een kort speechje en sloot de vergadering met dankgebed.

Nog zij vermeld, dat de Woerdense club zich op voortreffelijke wijze van haar gastvrouwelijke taak had gekweten.

Medewerking tot het welslagen verleende het plaatselijke Evangelisatie-muziekkorps en de heer Van Belk, declamator.

CONTACT MET DE C.H. JONGEREN

E. VAN RULLER

„Op 17 October j.l. vond op aandrang van het bestuur van de A.R.J.O.S. te Amersfoort een informatieve ontmoeting plaats tussen het moderamen van de Nationale Organisatie van A.R. Jongeren Studieclubs en het dagelijks bestuur van de Federatie van C.H. Jongerengroepen. In een uitvoerige gedachtenwisseling werd de vraag besproken of praktische samenwerking tussen de beide organisaties mogelijk is. Besloten werd de bij deze ontmoeting geuite denkbeelden in de eigen organisatie nader in

behandeling te nemen. De besprekingen vonden plaats in een vriendschappelijke sfeer.”

Wij willen aan dit bericht nog gaarne enkele zinnen toevoegen. Het contact, dat er was tussen de jongeren organisaties van de beide grote geestverwante christelijke partijen, heeft zich tot nu toe beperkt tot het wederkerig zenden van afgevaardigden naar de jaarvergaderingen van de beide organisaties. Het is ons bekend dat in brede kring in de A.R. J.O.S. een oprecht, diep geworteld en innig verlangen leeft om dit contact te verbreden en zo mogelijk te verdiepen, zulks met handhaving van de volkomen zelfstandigheid van beide organisaties. Het is deze wetenschap, die het bestuur van de A.R.J.O.S. ertoe heeft bewogen, nu enkele praktische feiten daartoe aanleiding gaven, aan het bestuur van de Federatie van C.H. Jongerengroepen om een samenspreking te verzoeken. Uiteraard zou deze eerste samenspreking een informatief karakter moeten dragen.

Uit bovenstaand bericht, dat in overleg werd opgesteld, blijkt nu dat de samenspreking gehouden werd.

Aan de A.R.J.O.S. wil het bestuur wel doen weten, dat het de bovenstaande mededeling vergezeld doet gaan van de vurige wens tot meerder contact.

Eigenlijk niet bestemd voor „Op Eigen Wieken”

Zo doet men het in Friesland. Aan het begin van het nu aangevangen seizoen heeft de Friese Arjos de volgende circulaire verzonden. Commentaar is overbodig.

Aan de leden van het Provinciaal Comité, de besturen van de Statencentrales en Gemeentelijke Kiesverenigingen.

Het Provinciaal Verband van A.R.-J.O.S. in Friesland ziet zich genoodzaakt, U het volgende te schrijven:

Met de ontwikkeling van de A.R.J.O.S. in Friesland gaat het niet, zoals het zijn moest. **Hoewel art. 45 der partijstatuten bepaalt, dat iedere kiesvereniging heeft te bevorderen, dat er een „A.R.J.O.S.”-club in haar ressort wordt opgericht en in stand gehouden, zijn er in onze provincie slechts 45 studieclubs, terwijl er ruim 200 plaatselijke kiesverenigingen zijn.**

Nu weten wij heel goed, dat niet in iedere plaats, waar een kiesvereniging is, een A.R.J.O.S.-club levensvatbaarheid kan hebben. Toch menen wij te moeten constateren, dat de kiesverenigingen niet

dié activiteit opbrengen, die opgebracht kan worden.

Indien ooit, dan is het nu toch wel noodzakelijk, dat de jongeren weten, waarom zij A.R. zijn. De jongeren van nu zullen straks in de toekomst Uw plaatsen moeten innemen. Dit kan niet als men de politieke beginselen niet bestudeerd heeft.

Wil de A.R. partij een toekomst hebben, dan zal ze de jongeren moeten wapenen.

Gezien het partijbelang willen we U met klem verzoeken om bij het begin van het vergaderseizoen de A.R.J.O.S. een punt van bespreking te maken en pogingen in het werk te stellen, het aantal clubs uit te breiden.

Het Bestuur van het Provinciaal Verband wil U hierbij graag behulpzaam zijn.

Hopend, dat U mee wilt werken aan de uitbouw van onze Jongeren Organisatie, verblijven wij met de meeste achting,

Namens het Provinciaal Verband van A.R.J.O.S. in Friesland:

G. Oostijen, secretaris.

M. Brandsma, voorzitter.

VIJFDE JAARVERSLAG

van de

Nationale Organisatie van Antirevolutionaire Jongeren Studieclubs,

uitgebracht in de Algemene Vergadering, gehouden op 29 November 1952 te Utrecht

Het seizoen 1951—1952 is voor onze organisatie een zeer belangrijk seizoen geweest. Nopens enkele aangelegen kwesties werden door het bestuur der Nationale Organisatie belangrijke besluiten genomen, die in de toekomst voor de gehele organisatie van de grootste betekenis kunnen blijken. Uiteraard is het werk in alle geledingen der organisatie voor een zeer belangrijk gedeelte gericht geweest op de op 25 Juni 1952 gehouden verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Op onze bijdrage aan de propaganda der Antirevolutionaire Partij voor deze verkiezingen, t.w. de op Zaterdag 21 Juni gehouden verkiezingstoogdag te 's Gravenhage kunnen en mogen we trots op zijn. Hier past een woord van hartelijke dank aan allen van hoog tot laag in onze organisatie die eraan medegewerkt hebben, dat deze toogdag zo'n groot succes is geworden.

Het Bestuur.

In de samenstelling van het bestuur der Nat. Organisatie in het verslagseizoen (Sept. '51—Sept. '52) zijn niet zovele wijzigingen gekomen als dat in de voorgaande seizoenen wel het geval was. Slechts drie mutaties hebben zich voorgedaan. In de plaats van de heer F. Omta, het Groninger hoofdbestuurslid, kwam eerst de heer R. Middel, wie het echter wegens beroepsbezigheden onmogelijk bleek lid van het bestuur te blijven. Reeds in de loop van het seizoen werd derhalve zijn plaats ingenomen door de heer R. Ruiter te Musselkanaal. Voorts verdween nog een lid van de oude garde t.w. de heer L. L. Blok, de Overijsselse afgevaardigde. In zijn plaats kwam de heer H. M. Amelink te Enschedé.

Het bestuur was per 1 September 1952 als volgt samengesteld:

E. van Ruller, Groningen, Voorzitter.

Mr C. J. Verplanke, Haarlem, Tweede Voorzitter.

Mr B. D. van Raay, Leeuwarden, Penningmeester.

H. D. W. Boven, Delft, Secretaris.

Mr A. B. Roosjen, Amsterdam, Gedelegeerde van het Centraal Comité.

J. Smalldenbroek, Assen, Gedelegeerde van het Centraal Comité.

Mej. J. Duker, Sexbierum, Vrijgekozene.

J. W. Ooms, Soest, Vrijgekozene.

Voor Groningen: R. Ruiter te Musselkanaal.

„ Friesland: Zie Penningmeester.

„ Drente: J. Hollenbeek Brouwer te Assen.

„ Overijssel: H. M. Amelink te Enschedé.

„ Gelderland: Mr M. W. Dirksen te Arnhem.

„ Utrecht: M. Jens te Utrecht.

„ Noord-Holland: Zie Tweede Voorzitter.

„ Zuid-Holland: C. D. van Oosten te Voorschoten.

„ Zeeland: C. Balkenende te Kapelle-Biezelinge.

„ Noord-Brabant en Limburg: Ds K. Feenstra te Klundert.

„ Amsterdam: H. Schelhaas Jzn te Amsterdam.

„ Rotterdam: M. C. P. Stapelkamp te Rotterdam.

„ 's-Gravenhage: Sj. Jonker te 's-Gravenhage.

Het bestuur kwam in het verslagseizoen 4-maal in vergadering bijeen, t.w. op 7 en 8 September 1951, op 23 Novem-

ber 1951, op 29 Februari en 1 Maart en op 11 en 12 Juli 1952. Vóór iedere bestuursvergadering werd een moderamenvergadering gehouden.

In chronologische volgorde zullen wij nu enkele kwesties en gebeurtenissen die in het verslagseizoen aan de orde zijn geweest resp. zich hebben voorgedaan, wat nader beschouwen.

De Instructievergaderingen.

Aan het begin van het verslagseizoen werden vier regionale instructievergaderingen gehouden. Daarmede werd gebroken met de bijkans in onze organisatie tot een traditie geworden landelijke studieconferentie aan het begin van een nieuw werkseizoen.

Deze afwijking vond plaats bij wijze van proef. Wij vermogen niet te beoordelen of deze proef geslaagd is of niet. Wij hebben wel de indruk, dat in ieder geval deze 4 instructievergaderingen niet ten volle aan haar doel hebben beantwoord. Wij betwijfelen het echter of de organisatievorm zelf hiervan de oorzaak is geweest. Meer waarschijnlijk is, dat het onderwerp: „Onbloedige Revolutie”, dat op alle 4 vergaderingen aan de orde werd gesteld, hieraan debet is geweest.

De heer R. Gosker heeft de Arjos zeer aan zich verplicht door het leveren van dit uitvoerige referaat. In de instructievergaderingen stonden de discussies dikwijls op zeer hoog peil. Dat mag niet worden vergeten. Maar voor het gros van onze leden was dit onderwerp toch wel wat te hoog gegrepen, en wij menen dat het vooral daaraan te wijten is geweest, dat het onderwerp in de clubs niet die weerklank heeft gevonden, die het bestuur had verwacht.

Voor het seizoen 1952—1953 heeft het bestuur, ondanks verzet van Zeeland weer een landelijke studieconferentie belegd. Daaruit zou men kunnen concluderen, dat het pleit beslecht is ten gunste van één landelijke conferentie. Deze conclusie zou onjuist zijn. De regionale conferenties moeten o.i. zeker nogmaals een kans krijgen. Zeeland zal daarvoor blijven pleiten. Bovendien doet zich het merkwaardige feit voor, dat Groningen en Drente nu naast de landelijke conferentie ieder voor zich een provinciale conferentie heeft gehouden, resp. heeft geprojecteerd. Hieruit blijkt wel, dat deze kwestie nog niet is beslecht. Bezinning in het bestuur is gewenst en voorts overleg met de besturen van sommige provinciale verbanden.

Rést nog mee te delen, dat de vermelde instructievergaderingen werden gehouden: Voor de provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg op 14 en 15 September 1951 te Breda; voor de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland op 28 en 29 September te Bentveld bij Haarlem; voor de provincies Groningen, Friesland en Drente op 13 October te Groningen en voor de provincies Overijssel, Gelderland en Utrecht op 27 October te Apeldoorn.

In alle vier vergaderingen heeft de heer R. Gosker, adjunct-secretaris van het Centraal Comité gerefereerd over het onderwerp „Onbloedige Revolutie”, in welk referaat hij aandacht vroeg voor de diep ingrijpende veranderingen, welke in het naoorlogse Nederland met name op sociaal-eco-

nomisch terrein hebben plaats gevonden. In de vergadering te Breda heeft bovendien de heer Ad Kuiper gesproken over „Jeugd en Politiek”.

De organisatie der vergaderingen was geheel in handen van de besturen der betreffende provinciale verbanden.

De meeting te Ede.

Onder auspiciën van het bestuur der Nationale Organisatie werd op 22 September te Ede door het bestuur van het Gelderse verband een propagandameeting gehouden. Spreker was Dr J. Schouten, voorzitter van het Centraal-Comité.

Hoewel niet mag worden gezegd, dat deze meeting helemaal geen resultaten heeft opgeleverd, heeft ze toch bij lange na niet dat succes gehad dat een soortgelijke meeting te Nijverdal heeft gehad in Maart 1951.

De Algemene Vergadering 1951.

Deze vond plaats op 24 November 1951 te Utrecht. Wij mogen met veel voldoening op deze vergadering terugzien. Met name in de middagvergadering was de opkomst zeer bevredigend. De in die vergadering gehouden causerie van de secretaris over de ingestelde enquête lokte een levendige en uitvoerige discussie uit.

Het Internationale Werk.

Inmiddels was in de vergaderingen van het bestuur reeds enige malen het internationale werk aan de orde gekomen.

Terzake van een door de Zeeuwse commissie voor internationaal contact bij het bestuur der Nationale Organisatie ingediend rapport, had genoemd bestuur zich tot haar eigen commissie voor internationaal contact gewend met het verzoek over dat rapport haar oordeel te geven.

Laatstgenoemde commissie heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt het bestuur nopens het internationale werk der Arjos een advies aan te bieden. In zijn vergadering d.d. 23 November heeft het bestuur in grote meerderheid de in dit advies vervatte richtlijnen voor het internationale werk aanvaard.

Wegens het grote belang van deze aangelegenheid laten wij dit advies hier in zijn geheel volgen:

„De commissie is in de bezinning op de taak der Arjos in dezen tot de conclusie gekomen, dat zij zich daarin dient te beperken. Hoe belangrijk het ook moge worden geacht, dat, ter verdieping van het inzicht in en ter verbreiding van de kennis van de Calvinistische grondbeginselen, alsmede ter bevordering van de uitdraging en doorwerking dier beginselen op alle levensterreinen, door de Calvinisten in Nederland contact tot stand wordt gebracht met geestverwante groeperingen waar ook ter wereld, de commissie is van oordeel, dat het niet op de weg van de Antirevolutionaire Partij ligt aan de totstandkoming en bevordering van dit contact in al z'n breedte en diepte mee te werken. Ongetwijfeld heeft de Partij in dezen een taak, maar toch slechts in zoverre dat past in het kader van haar roeping als politieke partij, waarbij haar activiteit zich dan nog dient toe te spitzen op die werkzaamheden, welke dienstbaar zijn aan de verwezenlijking van de doelstellingen, welke zij zich ten aanzien van de buitenlandse politiek heeft gesteld.

Dit betekent, dat, naar het oordeel der commissie, in de huidige situatie de eerste en voornaamste taak van de Antirevolutionaire Partij gelegen is in het zoeken van het contact met geestverwante groeperingen in die landen, welke deel zullen uitmaken van de nagestreefde Westeuropese federatie. De eerste stappen op deze weg zijn reeds gezet. Met name dient in dit verband de overeenkomst van Königswinter*) te worden vermeld.

Ten opzichte van de Partij heeft de Arjos een dienende taak. Naar het oordeel der commissie zal ook voor de on-

derhavige kwestie deze dienende functie van de Arjos als uitgangspunt genomen moeten worden voor de beantwoording van de vraag wat de Arjos kan en mag doen. En dan is het duidelijk, dat de activiteit van de Arjos in dezen complementair behoort te zijn aan die van de Partij. D.w.z. dat de Arjos binnen het algemene kader der partijwerkzaamheden doet wat binnen de grenzen van haar bevoegdheid als jongerenorganisatie ligt.

Voor de Arjos heeft de commissie uit het bovenstaande de conclusie getrokken, dat zij zich bij het zoeken van contact met geestverwanten heeft te beperken tot geestverwante jongeren en/of jongerengroepen in de landen van West-Europa. De algemene doelstelling bij de verwezenlijking van dit contact zal dan moeten zijn de bedoelde jongeren op de hoogte te brengen met de algemene beginselen van het Calvinistisch staatsrecht en ze langs deze weg rijp te maken voor de idealen van Königswinter.

De commissie is van oordeel, dat iedere Arjosactiviteit op dit gebied zich voorshands dient te richten op de bereiking van deze doelstelling”.

Inmiddels staan we al weer bijna een jaar achter het tijdstip waarop deze richtlijnen door het bestuur werden aanvaard. We hebben met de Junge Union Westfalen de conrentie te Siegen gehad en we hebben in het contact met deze grote politieke jongeren organisatie enige ervaring opgedaan.

Een en ander heeft het bestuur voor twee problemen gezet. Het eerste is dit, dat gebleken is dat wanneer onze organisatie officieel contact wil blijven houden met de Junge Union/C.D.U. Deutschlands dit misschien moeilijk gaat op de basis in Königswinter gelegd. Dit is een gevolg van de omstandigheid, dat in de Christlich-Demokratische Union en bijgevolg ook in de Junge Union Deutschlands Rooms-Katholieken en Protestanten zijn verenigd. Daaruit vloeit ook het tweede probleem voort, waarvoor het bestuur staat. Dit probleem kan worden gevat in drie vragen. Moet de Arjos bij het internationale werk gaan samenwerken met de jongerenorganisatie van de Christelijk-Historische Unie? Ook met die van de K.V.P.? En zo ja in welke vormen?

Aan het einde van de verslagperiode waren de bezinning en het beraad op deze problemen in het bestuur nog niet zover voortgeschreden, dat er reeds een oplossing voor gevonden was.

Het is o.i. niet nodig, dat in dit verslag nog wordt ingegaan op de conferentie met de Junge Union, die van 4 tot 7 Juli 1952 te Siegen werd gehouden. Over deze conferentie zelf en de voorgeschiedenis ervan is uitvoerig geschreven in Ned. Ged. d.d. 10 Sept. 1952.

Vermelding onder dit hoofd moge voorts nog vinden, dat wij juist voor het einde van het verslagseizoen van het te Parijs zetelende Europees Forum van politieke jongeren de uitnodiging ontvingen één lid aan te wijzen voor een Europees Jongeren Parlement, dat in October te 's-Gravenhage zou worden gehouden. Daar de opening van dit Parlement in eerste aanleg op Zondag 26 October was geprojecteerd was het ons aanvankelijk onmogelijk aan deze uitnodiging gevolg te geven. Naar aanleiding van onze weigering is de opening toen verschoven naar Maandag 27 October. Het bestuur heeft naar aanleiding daarvan zijn aanvankelijke weigering om mee te doen ingetrokken, en de heer Sj. Jonker te 's-Gravenhage als gedelegeerde aangewezen.

De Studentenconferentie.

Op 11 en 12 Januari 1952 belegde het bestuur der Nationale Organisatie onder auspiciën van het Centraal Comité in het Gereformeerd Jeugdcentrum de derde studentenconferentie.

Voor deze conferentie was onder de geestverwante studenten zeer grote belangstelling. Enkele studenten moesten wij

*) Zie Ned. Ged. d.d. Aug. 1951.

tot onze spijt teleurstellen; voor hen was geen plaats meer.

Achteraf bleek deze belangstelling ook alleszins gerechtvaardigd. De conferentie was zeer goed. Als referenten traden op de heren Prof. Dr H. Dooyeweerd en H. Algra, resp. met het onderwerp „De strijd om het Souvereiniteitsbegrip” en „Over de Drempel”. Op de Vrijdagavond heeft Prof. Dr P. A. Diepenhorst een causerie gehouden getiteld: „Enkele grepen uit de parlementaire Geschiedenis der Antirevolutionaire Partij”.

De Politieke Jongeren Contactraad en een Landelijk Jongerenparlement

In de bestuursvergadering van 29/2—1/3 1952 was een brief van de Contactraad ter tafel met het verzoek medewerking te verlenen aan het doen bijeenroepen van een Nederlands Jongeren Parlement in een proefzitting. De nadere uitwerking zou in onderling overleg moeten worden geregeld.

Door verschillende oorzaken is dit plan van de Contactraad niet tot werkelijkheid geworden. Toch lijkt het ons, met het oog op de toekomst, nuttig hier te vermelden welk besluit het bestuur in dezen heeft genomen. Het besloot mee te doen op voorwaarde dat

- 1e daartoe geen enkele principiële binding zou behoeven te worden aangegaan
- 2e het jongerenparlement zo zou worden opgezet, dat het niet zou kunnen worden tot een spreekbuis van de jongere generatie
- 3e het niet de bedoeling zou zijn in het parlement ten aanzien van bepaalde vraagstukken te komen tot een synthese tussen de diverse standpunten
- 4e de opzet binnen de grenzen van het financieel en praktisch mogelijke zou blijven
- 5e de maximumleeftijd van de leden van het parlement zou worden gesteld op 29 jaar.

Het Leerplan voor onze Studie

In de moderamenvergadering d.d. 26 Januari 1952 zijn

naar aanleiding van een brief van de heer G. Oostijen te Franeker, de toenmalige secretaris van het Provinciaal Verband Friesland, enkele belangrijke besluiten gevallen.

In de eerste plaats werd besloten de redactie van Anti-Revolutionaire Staatskunde te verzoeken in haar orgaan politiek overzichten op te nemen. Dit met het oog op het Politiek Overzicht in de vergaderingen van onze clubs. Genoemde redactie heeft aan ons verzoek voldaan. Voor 't eerst in het Aprilnummer 1952 en daarna in de volgende nummers zijn afwisselend binnen- en buitenlandse politieke overzichten opgenomen van de hand van Dr E. Diemer resp. Mr G. Kuypers.

Het bestuur hoopt dat mede hierdoor het lezen en bestuderen van A.-R. Staatskunde door de leden van onze clubs is en zal worden bevorderd.

Het tweede besluit behelsde de instelling van een commissie welke de opdracht kreeg het bestuur te adviseren inzake een leerplan voor de studie onzer club.

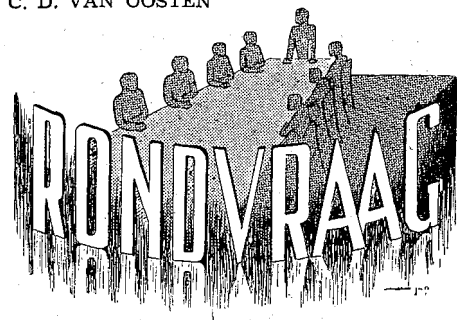
Op verzoek van het bestuur namen in deze commissie zitting de heren Dr A. Veerman te Rijswijk, K. Bijl te IJmuiden, C. D. van Oosten te Voorschoten en H. D. W. Boven te Delft. Het rapport der commissie, neergelegd in zeven conclusies was in de bestuursvergadering d.d. 11/12 Juli 1952 ter tafel.

Alle conclusies werden door het bestuur aanvaard. In overeenstemming met het advies der commissie werd onmiddellijk en aanvang gemaakt met de uitvoering van een der conclusies.

De uitvoering van de belangrijkste conclusie, conclusie 3, waarin gevraagd wordt om de samenstelling van een handleiding, welke richtlijnen zal moeten bevatten voor het gebruik van de aanwezige bronnen voor de behandeling van de stof, werd opgeschort tot na 29 November a.s. de datum, waarop een nieuwe voorzitter zal optreden.

Voor 't overige zij het ons vergund U voor het rapport der commissie te verwijzen naar de aan de clubs gezonden circulaire d.d. 8 Sept. 1952, waarin het in extenso is opgenomen.

C. D. VAN OOSTEN

dan nog nodig dit onderwijs te splitsen in christelijk en niet-christelijk?

Dit is een vraag naar de noodzakelijkheid, naar de bestaansgrond van het christelijk technisch onderwijs. Een vraag, die reeds verschillende malen naar voren is gekomen, waarom dan ook de Bond van Verenigingen voor Christelijk Nijverheidsonderwijs er toe overgegaan is een commissie in het leven te roepen, welke tot taak kreeg zich op de beantwoording daarvan te bezinnen.

In het uitgebrachte rapport wijdt deze commissie een uitvoerige paragraaf aan het karakter van het christelijk middelbaar technisch onderwijs.

Het is niet mogelijk deze paragraaf in haar geheel hier over te nemen. Het lijkt me echter goed op enkele gedachten, welke daarin zijn uitgedrukt, de aandacht te vestigen.

Weliswaar wordt in hoofdzaak aandacht geschonken aan het **middelbaar** technisch onderwijs, maar voor het lager technisch onderwijs zijn de ge-

maakte opmerkingen eveneens van fundamentele betekenis.

Bij het nagaan van de redenen, waarom van activiteit op het gebied van het christelijk technisch onderwijs zo weinig is gebleken, kwam naar voren, dat hier een tweetal oorzaken moet worden genoemd.

De eerste is, dat wij ons niet steeds duidelijk en telkens weer voor ogen hebben gesteld, dat Christus Koning is over de gehele aarde en dat Hem alle dingen (dus mede de techniek en het technisch onderwijs) zijn onderworpen. Dat betekent, dat ook in het technisch onderwijs het Koningschap van Christus op de voorgrond moet worden gesteld. Dit onderwijs moet op deze gedachte zijn gebaseerd en van de christelijke levensopvatting zijn doordrongen.

De tweede oorzaak is, dat de christenen in het algemeen gesproken geen of te weinig oog hebben gehad voor het nauwe verband tussen christendom en techniek. „Mede — zo zegt het rapport letterlijk — onder de verderf-

W. T. te D. stelt de vraag:

Er worden de laatste tijd nog al eens aanvragen om subsidie uit de gemeentekas gericht tot de raad ten behoeve van het christelijk nijverheidsonderwijs, of de vereiste verklaring gevraagd, dat de oprichting van een dergelijke school noodzakelijk is.

Van de christelijke school ben ik een sterk voorstander, althans voor zover dat het algemeen vormend onderwijs betreft. Wanneer het echter een speciaal soort ambachtsonderwijs betreft, is het

De Verkiezingstoogdag.

Zoals reeds in onze inleidende opmerkingen tot dit verslag is vermeld, is onze verkiezingstoogdag een succes geworden.

Een dergelijke manifestatie van de Antirevolutionaire jeugd heeft niet slechts betekenis voor onze eigen organisatie. In de eerste plaats is zij van waarde voor de Partij, die wij met onze organisatie willen dienen. En wel omdat er een belangrijke propagandistische waarde van uitgaat.

In 1948 heeft de Kamerkieskringcentrale Amsterdam bij haar propaganda veel steun ondervonden van onze in dat jaar in de Apollahal en op het Amstelveld belegde meeting. De voorzitter van genoemde centrale heeft er dan ook in het bestuur het pleit voor gevoerd ook dit jaar de meeting in Amsterdam te beleggen. Het bestuur oordeelde echter, dat ook de andere grote steden een beurt moesten hebben. Zo is de Toogdag nu te 's-Gravenhage gehouden. En Rotterdam heeft de toogdag die D.V. in 1956 zal worden gehouden, reeds min of meer voor zich opgeëist.

Nu de opzet der toogdag. Zij werd geopend in één der hallen van het Houtrustgebouw. Daar werden de 6 à 7000 saamgestroomde jonge Antirevolutionairen, onder wie ook een flink aantal Ambonezen, toegesproken achtereenvolgens door de heren E. van Ruller (voorzitter), H. Algra en Mr C. J. Verplanke, Mevr. Prof. G. H. J. van der Molen en de heren Prof. Dr S. U. Zuidema en Ds H. Jonker.

Behalve het openingswoord van de voorzitter stonden alle toespraken onder het motto: „De Weg naar ware Vrijheid”. Zij luidden achtereenvolgens: „Waar Vrijheid eeuwen stond”, „De kluisden der Vrijheid”, „Vrijheid en Rechtsorde”, „De vrijheidsmythen van onze tijd” en „De ware Vrijheid”. Na de vergadering in het Houtrustgebouw ging het in keurige marsformaties naar het Lange Voorhout, waar de heer Dr J. Schouten in de openlucht een rede hield over „Nationale Politiek”.

Het Clubleven.

Wij willen ons in dit onderdeel van het verslag beperken

lijke invloed van de moderne wereldbeschouwing is dit verband hoe langer hoe meer uit het oog verloren en het is zelfs gekomen tot een totale scheiding tussen deze begrippen.”

Bij het wijzen op deze dingen ontmoet men dadelijk misverstand, om het woord weerstand hier niet te gebruiken.

Het gaat niet om de afzonderlijke werkstukken, die vervaardigd worden. Het gaat hier om het **onderwijs**, dat noodzakelijk is tot het verkrijgen van de bekwaamheid tot het vervaardigen van die werkstukken. Welnu, onderwijs kan nooit alleen zijn het „maar” bijbrengen van (technische) vaardigheid. Elk onderwijs zal tegelijkertijd de persoon, die het volgt, vormen. De vorming is van elk onderwijs een wezenlijk bestanddeel.

Voor wat het technisch onderwijs betreft, betekent dit, dat de leerlingen moet worden bijgebracht, dat er een hecht verband bestaat tussen de wijze, waarop men werkt en het beginsel, waaruit en waarvoor men leeft.

Daarom — zo stelt het rapport terecht — moet de opleiding aan een christelijke technische school er op gericht zijn weer te herstellen het besef van de, door de moderne neutraliteit doorgesneden, verbanden tussen de levensbeschouwing en de verschillende factoren van het menselijk bestaan, in dit verband: het werken in en het gebruiken van de techniek.

Het is helaas niet mogelijk te dezer plaatse verder op dit onderwerp in te gaan. Dat ligt trouwens ook niet in het karakter van deze rubriek. Het is slechts de bedoeling op enkele hoofdpunten de aandacht te vestigen. Zelf moet men dan bereid zijn, zich deze zaken eigen te maken.

Slechts nog dit.

Dat men met de techniek zonder meer, d.w.z. de techniek gezien als zelfstandige factor, los van elke levensbeschouwing, vastloopt, geestelijk vastloopt en dat „daar iets aan gedaan moet worden”, is een gedachte die tegenwoordig in grote kring leeft. Eind

tot enkele algemene opmerkingen. Voor meer gedetailleerde gegevens zij verwezen naar de jaarverslagen van de secretarissen der provinciale verbandsbesturen.

We laten hier eerst een overzicht volgen van de aantallen clubs en aantallen leden per 1 Sept. '51, 1 Jan. '52 en 1 Sept. '52 gesplitst naar de provinciale verbanden.

Provinciale Verbanden	Aantal clubs			Aantal leden		
	1 Sept. '51	1 Jan. '52	1 Sept. '52	1 Sept. '51	1 Jan. '52	1 Sept. '52
Groningen	42	44	42	571	590	591
Friesland	42	45	44	690	738	717
Drente	27	29	33	502	521	572
Overijssel	21	22	23	403	444	483
Gelderland	30	35	31	447	569	517
Utrecht	25	26	20	439	439	348
Nrd-Holland	31	32	37	547	601	696
Zuid-Holland	75	77	78	1351	1410	1376
Zeeland	16	27	27	250	445	438
Nrd-Brabant en Limburg	7	9	9	94	135	125
Totaal	316	346	344	5294	5892	5863

De eerste opmerking, die wij naar aanleiding van dit overzicht willen maken is deze, dat naar alle waarschijnlijkheid de cijfers per 1 Sept. '52 een wat te gunstig beeld vertonen. Immers het beeld, dat zij weergeven is dat van betrekkelijk vlak voor de aanbidding der kwitanties. En in de regel is het zo, dat na de inning der contributies blijkt dat enkele clubs alleen nog maar op papier bestonden.

September bijv. heeft in Darmstadt een openbaar debat plaats gevonden over het onderwerp Mens en techniek. Dit debat werd door 1500 personen bijgewoond. Deze belangstelling is tekenend.

Men zal dit vraagstuk alleen aan kunnen, indien men zich steeds bewust is van het totalitaire karakter van de christelijke religie. Laat men die gedachte los, erkent men „neutrale gebieden” dan is de bres geslagen. Het leven wordt gebroken, met alle boze consequenties daarvan.

Lectuur:

Het bovengenoemd rapport. (Dit kan worden geleend uit de bibliotheek der Doctor Abraham Kuypertstichting.)

Prof. Dr J. H. Bavinck: De zegen van den arbeid.

Prof. Dr J. H. Bavinck en G. van Veldhuizen: Mens of Robot.

Prof. Dr Ir H. van Riessen: Roeping en Probleem der Techniek.

Artt. Prof. Waterink in Trouw 13, 21 en 22 Juli 1950.

Daarnaast hebben wij echter ook de ervaring opgedaan, dat de actieve provinciale verbandsbesturen er bijna altijd vrij spoedig in slagen de opgelopen schade te herstellen, in 't gunstigste geval zelfs geheel weten te voorkomen. Aannemende, dat de tien provinciale verbandsbesturen in het seizoen 1952—1953 hun plicht zullen verstaan en doen, mogen wij bovenstaande cijfers dus wel tot uitgangspunt van een korte beschouwing maken.

Groningen, Friesland, Zuid-Holland en Noord-Brabant en Limburg vallen op door hun constante kracht. Het ziet er naar uit, dat onze organisatie in deze provincies met de vermelde cijfers zo ongeveer haar optimale sterkte heeft bereikt. Wanneer wij dat zo zeggen, betekent dat natuurlijk dat wij ervan uitgaan, dat er een aantal vaste grootheden (factoren) zijn, die door inwerking op elkaar dat optimum hebben doen bereiken. In 't bijzonder denken wij daarbij aan deze twee factoren: de kracht welke scheppend, stimulerend, activerend en bewarend werkt en de massa, waarop die kracht zich richt. Elk der factoren komt tot stand door samenwerking van een aantal componenten. De eerste factor, de kracht, is wat haar intensiteit betreft afhankelijk van het aantal jongeren, dat wil meedoen aan ons werk in een leidende positie. Zij is voorts afhankelijk van de bekwaamheid van deze jongeren en van hun enthousiasme. Ook... en wij wijzen daar met nadruk op van de organisatorische vorm, die zij kiezen en scheppen om hun doel te bereiken.

Wij hebben ons op dit punt even een korte uitwijding veroorloofd om bij de besturen van de genoemde provinciale verbanden geen voet te geven aan de gedachte: Wij zijn nu klaar met onze uitbouw; wij kunnen er nu verder mee volstaan, „bewarend” werkzaam te zijn. Zij zullen o.i. moeten streven naar wijziging of wijzigingen in de vaste grootheden, zodat het mogelijk wordt een optimale evenwichtstoestand op hoger niveau te bereiken.

Drente, Overijssel, Noord-Holland en Zeeland zijn niet onaanzienlijk vooruit gegaan. Wij mogen wel zeggen, dank zij het onvermoeide werken hunner verbandsbesturen.

Grosso modo kunnen wij zeggen dat in alle hierboven genoemde provinciale verbanden een krachtige leiding van bovenaf gepaard is gegaan met een sterk gedecentraliseerde uitvoering, met deze restricties dat in Zuid-Holland het laatste op de voorgrond heeft gestaan (en dat nog niet eens in alle districten) en in Overijssel noch de centrale leiding noch de medewerking van districten de vergelijking met de overige genoemde provinciën kunnen doorstaan.

De cijfers voor Gelderland en Utrecht vallen uit de toon. De start in 1951 was in beide provincies goed met resp. een winst van 5 en 1 club. Maar in 1952 is een bedenkelijke neergang ingetreden. Wij zijn nog steeds van mening, dat voor de uitgestrekte provincie Gelderland decentralisatie in de organisatie het aangewezen middel is om het clubleven tot bloei te brengen. Wij betreuren het derhalve, dat de in het vorig jaar ondernomen poging van de club te Doetinchem om tot oprichting van een district voor de Achterhoek te komen, is mislukt. Wij willen het bestuur van dit provinciaal verband, dat zeker geen gebrek aan activiteit mag worden verweten, deze aangelegenheid toch nog wel gaarne op het hart binden.

Wat er in Utrecht precies aan de hand is, is ons niet recht duidelijk. Bij gebrek aan een jaarverslag over het werk in deze provincie in het verslagseizoen moeten wij ons noodgedwongen wel onthouden van commentaar.

Tot zover over het clubleven in de diverse provincies, voorzover dat in cijfers is uit te drukken.

Nu nog een enkele opmerking over een andere kant van het clubleven. Uit de verslagen van de secretarissen der provinciale verbanden is ons gebleken, dat met name het

clubbezoek als uitvloeisel van de landelijke of regionale studieconferenties een band doet ontstaan tussen de club enerzijds en de besturen der provinciale verbanden anderzijds. Dat is prachtig, daarmee is voor een belangrijk deel het met deze conferenties en haar nazorg beoogde doel bereikt. Maar ook tussen de clubs en het bestuur der Nationale Organisatie moet een band ontstaan, zij het van geheel andere aard.

Het bestuur moet en mag niet de indruk krijgen dat het in een luchtledig werkt. Het heeft reacties uit de clubs nodig om zijn werk goed te kunnen verrichten. Het moet weten wat er in de clubs leeft, welke moeilijkheden er zijn, welke wensen en verlangens er leven.

Om reacties op de faits et gestes van het bestuur mogelijk te maken, nemen wij altijd uitvoerige verslagen van de bestuursvergaderingen op in „Op eigen Wieken”. Met het oog daarop hebben wij ook het rapport van de leerplancommissie in extenso in de hierboven vermelde circulaire opgenomen. Hoe denken onze voorzitters over de zaken die in de zeven conclusies van het door het bestuur overgenomen rapport van deze commissie aan de orde zijn gesteld? Er is tot op heden geen enkele reactie op het bureau in gekomen. Is iedere voorzitter het er volkomen mee eens? Wij kunnen 't ons niet voorstellen. Of hebben onze voorzitters er niet serieus kennis van genomen? Hetzelfde geldt ten aanzien van andere belangrijke onderdelen van het beleid van het bestuur en ten aanzien van de inhoud van „Op Eigen Wieken”.

Een persoonlijk woord

Het zij mij veroorloofd dit jaarverslag met een persoonlijk woord te eindigen. Het is mij vergund geweest ruim 5 jaar als secretaris van onze organisatie te fungeren. Het waren jaren, waarop ik met dankbaarheid en blijdschap terugzie. Zij hebben mij persoonlijk rijker gemaakt. Ik heb van nabij gezien en ervaren de liefde, de ijver en de bekwaamheid waarmee velen zich aan het werk in onze organisatie hebben gegeven en nog geven. Dat heeft mij niet onberoerd gelaten.

Mijn gedachten gaan dan in de eerste plaats uit naar de secretarissen onzer provinciale en stedelijke verbanden. Hen heb ik altijd als mijn naaste medewerkers beschouwd, in hen heb ik altijd de krachtcentrales onzer organisatie gezien. De leden van het bestuur der Nationale Organisatie en de voorzitters der provinciale- en stedelijke verbanden mogen mij, zelf secretaris zijnde, deze zienswijze vergeven.

In mijn bij dezen uitgesproken dank aan deze collegae wil ik voorts allen betrekken, die mij in de afgelopen 5 jaar door hun medewerking het werk ten behoeve van de Arjos tot een blijde arbeid hebben gemaakt.

Nog één naam wil ik noemen. Die van onze voorzitter, de heer E. van Ruller. Wij zijn het niet altijd eens geweest. Dit heeft echter in onze verhouding nooit tot één wanklank, hoe zacht ook, geleid. Wij zijn als vrienden uit de bezetting gekomen, als vrienden zijn wij onze gemeenschappelijke arbeid ieder op zijn plaats in de Arjos begonnen, als vrienden ook beëindigen wij haar nu. Hebt dank voor Uw vriendschap!

Het was Gods Gunst, die het ons allen met elkaar mogelijk maakte onze mooie organisatie op te bouwen. Hem zijn wij daarvoor ootmoedige dank verschuldigd. Ook voor de zegen, die ons van Zijnentwege in het afgelopen seizoen gewerd.

Moge Hij ons door Zijn Geest alzo leiden, dat wij ook in dit werk alleen Zijn eer en de bevordering van Zijn heerlijk Koninkrijk willen zoeken.

De Secretaris van het
Bestuur der Nationale Organisatie
H. D. W. BOVEN.

Is U reeds geabonneerd op

Anti-Revolutionaire Staatkunde?

★

Opgave aan:

Dr Kuiperstraat 3, Den Haag

BESCHUITFABRIEK

„Het Beschuitje”

Fa. J. TEN KATE VLAARDINGEN - TELEF. 2514
Vraagt offerte

LITHO ZAANLANDIA

Offsetdruk *
Steendruk ZAANDIJK
Cartonnage Telefoon 81321 (K 2980)

INNEMEE & ZN. N.V. BEGRAFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG HAARLEM DELFT
Tel. 115940 Tel. 10441 Tel. 1642

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

KOOG a/d ZAAAN
TEL. 4947 (K. 2980)

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine ZOETERMEER
Spijvetten, Spijsolie Telef. no. 12 (4 lijnen)

Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurologische Kliniek, Valeriusplein, Amsterdam, 1e, 2e en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loosduinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hoge Riet” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te Wolfheze, 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Bennebroek, 3e klasse tussenafd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e, 2e en 3e klasse.
„Bloemendaal” te Loosduinen, 3e klasse.
„Dennenoord” te Zuidlaren, 3e klasse.
„Wolfheze” te Wolfheze, 3e klasse.
„Vogelenzang” te Bennebroek, 3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. & G. ABLAS - WADDINXVEEN

Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk, Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.

Filiaal: ROTTERDAM - Zwaanshals 119-125

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

Man en Vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw”, waarvan de gevolgen nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets verontrustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christenvrouwen, doch ook naar de Christenmannen.

Prijs f 1,90

Drukkerij LIBERTAS, Drift 13, Utrecht

Vraagt Uw Schilder,

Voor het buitenschilderwerk aan Uw gebouwen

GARANTIE STANDVERF

IN ALLE KLEUREN

De enige verf welke vijf jaar gegarandeerd wordt.

Wed. Boonstoppel & Zonen N.V.

Lak & Vernisfabriek — Waddinxveen

FELIX

het

volmaakte voer

voor hond en kat

AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD

WERKENDAM
TELEFOON 23

* Grond- en Waterbouw-
kundige werken

* Handel in Rijsmaterialen en Riet

BROCHURES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
Dr Kuiperstraat 3, Den Haag

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0,25	46. De Kracht der Zwakheid (Deputatenrede)	„ 0,50
6. Het Program van Beginzelen	„ 0,10	47. Het Processieverbod (rapport)	„ 0,75
7. Modelreglement van een Kiesvereniging	„ 0,40	48. Verantwoorde Emigratie	„ 0,60
8. Modelreglement van een Kiesvereniging	„ 0,40	49. Onbloedige Revolutie, R. Gosker	„ 1,25
9. Modelreglement van een Dorpskiesvereniging	„ 0,40	51. Over de Drempel, H. Algra	„ 0,70
18. Het Kapitalisme, R. Gosker	„ 0,50	52. Maatregelen tegen de communisten	„ 0,35
19. In Kuiper's lijn, C. Smeenk	„ 0,25	53. Verzamelen: Propagandafolder Arjos per stuk	„ 0,25
24. Handboekje voor de Propaganda	„ 0,35	bij 10 ex. en meer à f 0,15	
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	„ 0,25	bij 100 ex. en meer à f 0,12½	
27. Calvinistische Reformatie, H. Algra	„ 0,35	54. Christendom en Internationale Ordening,	
29. Folder Ledenwerfactie bij 100 stuks	„ 3,-	Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	„ 0,95
32. Schets „Het Constitutionele Koningschap”,		55. Taak en plaats der Provincie	„ 0,45
C. D. van Oosten	„ 0,10	56. Handboekje Huisbezoekers	„ 0,50
37. In den strijd der beginzelen, Prof. Dr K. Dijk	„ 0,45	57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	„ 0,50
38. Rapport Huwelijk en Echtscheiding	„ 0,75	58. Om de Christelijke Vrijheid (Deputatenrede)	„ 0,50
40. De Antirevolutionaire Partij en de Middenstand, H. van Eysden	„ 0,65	59. Het Program van Actie 1952	„ 0,25
41. Onder de Schijnwerper der Historie, H. Algra	„ 0,65	60. Calvijn en de Staatkunde, Dr D. Nauta	„ 1,20
42. De Tragiek van de Partij van de Arbeid,		61. De Reformatie en de Staatkunde,	
R. Gosker	„ 0,65	Dr D. J. de Groot	„ 1,40
43. De lijn onzer politiek	„ 0,75	62. Het passieve Vrouwenkiesrecht (rapport)	„ 0,60
44. Roeeping en Taak (Schetsenbundel)	„ 1,75	63. De eerste vijf artikelen in het Beginselprogramma (rapport)	„ 0,50

Nederlandsche Gedachten

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

In vrije positie

Uit de partij

Uit het parlement

Zuilen

Samenwerking A.R.P. en C.H.U.

Bezitsvorming

Voorstel

Uit krant en periodiek

Zoals de ouden zongen

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN
DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ
HAAR PROPAGANDA-
EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM

DEVIEZEN

'S-GRAVENHAGE

C. LIND & ZOON

Ao. 1826

Kassiers en Commissionnairs in Effecten

KEIZERSGRACHT 564 — AMSTERDAM-C.

Telefoon 41154, 31369, 34213, 30214

Effectenbeurs Nis 8, Telefoon 49328 en 46640

Administratie van vermogens - Effectenzaken - Verzekeringen

Handels- en Effectenbank N.V.

gevestigd te GRONINGEN

Alle bank-, effecten- en assurantie zaken

Speciale afdeling voor het verhandelen
van obligaties van Protestantse kerken,
scholen en Stichtingen van Liefdadigheid

N.V. VERHEUL

CAROSSERIEFABRIEKEN

WADDINXVEEN

Aannemersbedrijf

- * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
- * Rietmattenfabriek
- * Hoepelmakerijen

GEBR. HAKKERS

WERKENDAM — TELEF. 14

N.V. STICHTSE BOAZ BANK

GEVESTIGD TE BUNNIK

VOOR AL UW BANKZAKEN

KANTOREN: Bunnik, Driebergen, Harmelen, Houten,
Langbroek, Utrecht, IJsselstein, Zeist.

NOORD FRIESCHE MIDDENSTANDBANK N.V.

DE BANK VOOR DE FRIESCHE MIDDENSTAND

Hoofdkantoor: Leeuwarden. Bijkantoren: Dokkum,
Drachten, Franeker, Harlingen, Heerenveen,
Appelscha, agentsch. Wolvega.

INGWERSEN & Co. - Amsterdam

KEIZERSGRACHT 382 - Telefoon 32121

Effecten — Coupons en Administratiën

Alle Assurantie zaken

Levensverzekeringen en Lijfrenten

Speciale afdeling voor Prot. kerkelijke leningen

Medicinale

SALVITINE

MAAKT U FIT

Vult die voedingsstoffen aan,
waaraan U juist gebrek hebt.

WIJ GARANDEREN RESULTAAT

Verkrijgbaar bij drogisten en bij

N.V. BOGENA - SCHIEDAM

FA. FERNHOUT

Handel in

WEGEN- EN WATERBOUW-MATERIALEN
OP- EN OVERSLAGBEDRIJF
SCHEEPSBEVRACHTING

ZWOLLE

tel. 3477 b.g.g. 5358

EMMELOORD

tel. 144 b.g.g. 130

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Nederlandsche OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE PARTIJ HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

Tedachten

Anti-Revolutionair Contactorgaan voor het gezin

Redactie: T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman,
Mr Dr E. P. Verkerk, R. Gosker (Secretaris).

8e Jrg. no. 13 (Co. 6)

Redactie-adres: Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.

1 December 1952

Administratie-adres: Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.
Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij.

Verschijnt ten minste
een maal per maand

Advertentie-adm.: Veursestraatweg 173, Leidschendam

IN VRIJE POSITIE

Bij de Algemene Beschouwingen heeft Dr J. Schouten een belangrijke rede uitgesproken. Aan het slot van deze rede heeft hij ook aandacht gewijd aan de verhouding, waarin de Anti-Revolutionairen staan tot het nieuwe Kabinet, maar heeft hij tevens verklaard dat er een diepgaand principieel verschil blijft tussen ons en de socialisten. Het slot van deze rede wordt hier opgenomen.

Tenslotte nog een enkel woord over onze verhouding tot het Kabinet en onze verhouding tot de andere politieke partijen, in het bijzonder die partijen, welke in dit Kabinet vertegenwoordigd zijn.

Ik handhaaf de grens, welke de formateurs zelf hebben gesteld, n.l. dat het Kabinet een extra-parlementair karakter draagt. Ik hecht zelf niet zo sterk aan het onderscheid tussen parlementair en extra-parlementair — dit is bekend uit vroegere discussies —, maar men heeft van die zijde deze grens gesteld en daaruit moet ik afleiden, dat men daarop in de gegeven omstandigheden prijs stelt. Daarom wil ik die grens eerbiedigen en ga ik mij dus niet over die grens begeven. Wij staan in een vrije positie tegenover het Kabinet, maar wij zullen doen wat wij kunnen om dit Kabinet steun te verlenen en wij zullen doen wat wij kunnen om elke Minister uit dit Kabinet steun te verlenen. Uit de aard van de zaak is tenslotte voor ieder onzer de toetsing van het beleid een noodzakelijkheid. De toetsing aan eigen inzichten en eigen diepere en diepste overtuigingen. Dit steeds in acht nemende, zullen wij daar, waar het mogelijk is, onze medewerking geven. Ik wil ook zeggen, dat ik er mijn verheugenis over zou uitspreken, wanneer de werkelijkheid mij zou leren, dat wij dit Kabinet als het ware onbegrensd kunnen steunen. Zover zal het vermoedelijk wel niet kunnen komen, maar het is begerenswaardig naar dit doel te streven. Laten het Kabinet en de Kamer er

echter van overtuigd zijn, dat dit niet een zaak is, welke wij alleen in de hand hebben. Het Kabinet heeft haar door zijn beleid in belangrijke mate zelf in de hand. Het zal ook van grote betekenis zijn hoe de verhoudingen in de Kamer zich verder zullen ontwikkelen.

De samenwerking, waartoe wij ons bereid verklaren, heeft niet de betekenis van een samenwerking tussen partijen, welke haar zelfstandigheid ten behoeve daarvan hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk prijsgeven, of van een samenwerking, welke er toe leidt, dat de principiele en de praktische verschillen worden vervaagd. Zo kan de zaak niet worden gesteld.

Er is voor ons geen sprake van, dat wij onze medewerking hebben gegeven voor een socialistische politiek, noch voor een politiek, inhoudende concessies in de richting van de socialistische politiek. Wij handhaven, zoals elke partij, onze principiele zelfstandigheid en zullen, zo het nodig is, daarvan in de praktijk doen blijken. Wij hebben tegen de socialistische concepties, ook in haar laatste gestalten, „De weg naar vrijheid” van de Plancommissie van de Partij van de Arbeid, en het „Welvaartsplan” van het N.V.V., verschillende principiele bezwaren. De financiële politiek, de socialisatie, de integratie van de Overheid in het particuliere bedrijfsleven en de opvattingen in zake Staatsdoel en Staatstaak, welke in die overigens zeer belangrijke boekwerken zijn ontwikkeld, stuiten bij ons op overwegende bezwaren. Dit behoeft niemand te verwonderen; wij hebben daarvan in de laatste jaren reeds meermalen getuigenis gegeven. Bovenal hebben wij tegen de P.v.d.A. dit bezwaar, dat zij als partij het dusgenaamde zakelijke losmaakt van het geestelijke en van het principiele, losmaakt van de religie, met name van de religie naar de Heilige Schrift.

De mens is door God geschapen met een taak en een doel, welke nimmer mogen worden losgemaakt van God,

van Zijn Woord en van de verlossing, in de Here Jezus Christus gegeven. Dat is ons principiële uitgangspunt en daaruit vloeit voort, dat wij ons moeten keren tegen alle pogen, dat er op gericht is de dingen van dit aardse leven, de dingen van de Staat en van de maatschappij, los te maken van dit allerdiepste en allerhoogste uitgangspunt, van deze geloofsvisie en geloofsovertuiging. Wie er zich aan overgeeft het „zakelijke” en „geestelijke” van elkander los te maken, of hij het wil of niet, of hij het begeert of niet, is bezig de saecularisatie van het leven te bevorderen. Dit is mijn diepste overtuiging en als ik die uitspreek, ook hier, doe ik dat met dit doel, dat men in de P.v.d.A. zal begrijpen, dat hier andere dingen in het spel zijn dan die, welke ons zo dikwijls van die zijde worden verweten.

Ach, ons leven is vol gebreken en tekortkomingen. Wie bij de Bijbel is opgegroeid en bij de Bijbel leeft, weet dat. Het is onze dagelijkse ervaring. Daarin zijn wij allen één. Wij zijn niets beter dan iemand anders, van welke richting hij ook is. Daar laten wij ons niet op voorstaan. Maar wat wij wel doen, is dit, dat wij wat God ons gegeven heeft, willen grijpen, willen vasthouden, dat wij willen worstelen om dat niet te verliezen, dat wij steeds opnieuw willen trachten Hem en Zijn Wet gehoorzaam te zijn.

Wie het zo ziet, ziet tevens het diepe, principiële, alles beheersende verschil tussen de P.v.d.A. en ons, en ook, als het er op aankomt, tussen de partij van de heer Oud en ons. Hierin ligt niet een tekort aan respect voor wie ook.

Wij willen voor onze principes strijden en wij hopen, dat deze strijd van waarde zal zijn, ook voor het Regeringsbeleid van vandaag en van morgen; dat mede daardoor de grondslagen van onze samenleving zullen worden gehandhaafd, beschermd en versterkt. Zonder die strijd is tenslotte, ook in menselijke zin genomen, al onze arbeid ijdel.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er behoefte aan gevoeld dit te zeggen. Ik begrijp, dat wij niet elke dag over deze dingen met elkander kunnen spreken, maar mijn allerdiepste, alles beheersende bezwaar tegen het optreden van de P.v.d.A., ook tegen het optreden van deze partij in de Kamer vanmiddag, bij monde van Mr Burger, moest ik uitspreken, en dat is, dat men de dingen, die bij elkander horen, de dingen, die alle gevoed moeten worden uit de eeuwigheidsbron, losmaakt van elkander en zo losmaakt van die eeuwigheidsbron, en, dit is voor mij een diepe tragiek, dat men dit doet om zo de idealen voor het leven te gaan verwezenlijken en zo aan de samenleving inhoud, betekenis, welvaart, geluk en vrede te brengen.

Hét uitgangspunt daarvoor is en blijft het Evangelie, dat in de Bijbel is opgetekend. Hét uitgangspunt daarvoor is en blijft het verlossingswerk van de Here Jezus Christus. In de diepste zin maakt Hij alleen ons vrij. Als die kracht in ons volksleven kan worden ingedragen, bevordert dat de vrijmaking van het leven, van ons volk, en tegelijkertijd een maatschappelijke ontwikkeling en een maatschappelijke structuur, welke ons geen behoefte meer doet gevoelen aan een zo overwegende Staatsbemoeiing, omdat dan in het leven zelf de krachten bloeien en opbloeien en omdat in dit leven zelf die samenwerking ontstaat, waardoor personen, gezinnen, kringen en verbanden allen

tot hun recht kunnen komen en allen mede welvaart en rechtvaardigheid dienen.

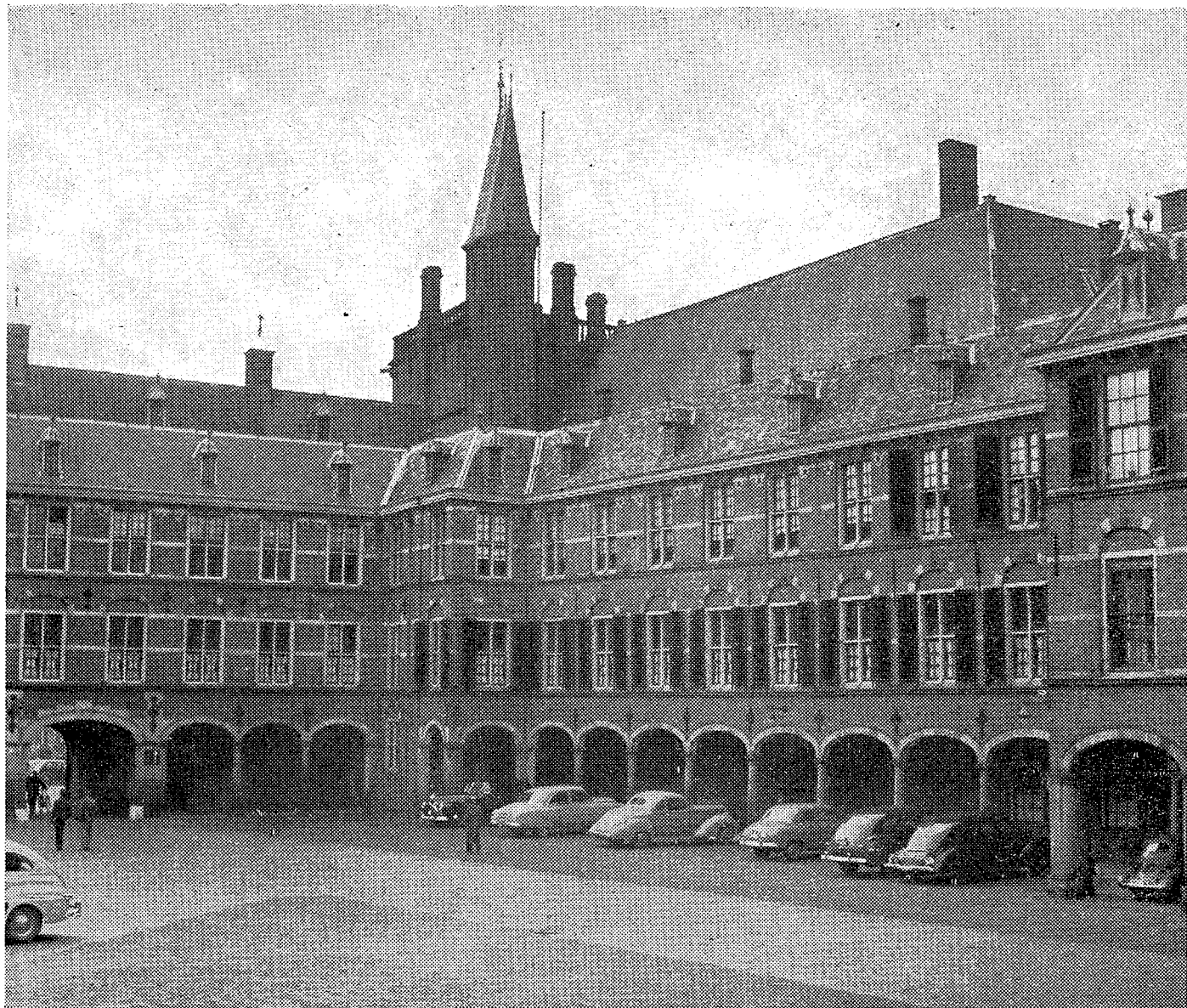
Mijn diepste bezwaar tegen het socialisme is dit, dat het enerzijds uitgaat van een mensopvatting en anderzijds uitgaat van een Overheids- en Staatsopvatting, welke de waarde van deze imponderabele dingen van de allergrootste betekenis tenslotte ontkent. Natuurlijk bedoel ik dit niet te zeggen van de personen. Ik weet, dat er, wat dat betreft, onderscheid is, maar het is niet voldoende, als de personen verband leggen tussen het diepste en hun optreden voor de partij. De partij zelf moet dit verband zien, dit verband erkennen en dit verband belevend.

Nu zou men tegen mij kunnen zeggen: Gij schiet op dat punt ook altijd te kort. Dat is de tragiek van dit leven. Nooit zullen wij op deze aarde ons ideaal bereiken. Nooit komt er in ons leven een dag, aan de avond waarvan wij kunnen zeggen, dat wij op die dag in geen enkel opzicht verkeerd hebben gedaan. Laten wij dat allen goed zien, laten wij daarmede ook rekening houden bij de beoordeling van ons persoonlijk en gemeenschappelijk optreden. Maar laten wij nooit de gedachte laten post vatten, dat die tekortkomingen, die gebreken, die zonden ons verhinderen om te blijven streven naar de verwerkelijking van die orde van gerechtigheid, welke in de Bijbel aan ons is geopenbaard.

Werkgelegenheid

In bovengenoemde rede gaf Dr Schouten ook aandacht aan de kwestie van de werkgelegenheid en wel met de volgende woorden:

Over de werkgelegenheid nog een kort woord. Er is bij mij en mijn politieke vrienden geen enkele reserve met betrekking tot het standpunt, dat de Regering het uiterste moet doen om de uitbreiding van de werkgelegenheid te bevorderen. „Geen enkele reserve”, zeide ik. Natuurlijk zijn er op dit gebied wel reserves, welke wij allen in acht hebben te nemen. Als de Regering maatregelen gaat nemen ter verruiming van de werkgelegenheid, is zij uit de aard der zaak aan zekere grenzen gebonden en tot die grenzen moet men rekenen de positie van de betalingsbalans en de monetaire situatie. Dat is echter, naar ik meen, op het ogenblik niet een strijdpunt in deze Kamer. Wij zijn van oordeel, dat, met inachtneming van die grenzen, het uiterste moet worden gedaan om tot uitbreiding van de werkgelegenheid te geraken. En dat betekent in feite, dat het uiterste moet worden gedaan om te bevorderen een uitbreiding van de werkgelegenheid in de particuliere nijverheid. Ik zeg niet, dat er geen andere sectoren zijn, welke voor die uitbreiding in aanmerking komen, maar de particuliere nijverheid is naar mijn mening de verreweg de belangrijkste sector, de hoofdsector voor de werkgelegenheidspolitiek op lang zicht, welke wij hier hebben te voeren, omdat het niet gaat om de verruiming van de werkgelegenheid voor een korte periode.

Het gebouw van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

UIT DE PARTIJ

1. Kaderorgaan

Het contactorgaan is in het leven geroepen om het contact met de leden van onze partij te versterken en de belangstelling voor de politiek te bevorderen. Aan die belangstelling ontbreekt nog al het een en het ander. Een van de nevenbedoelingen was dat daardoor ook meer de aandacht zou worden gevestigd op het kaderorgaan, dat dezelfde naam draagt en dat dus ook „Nederlandsche Gedachten” heet. En daarom willen wij daar nu eens speciaal op wijzen. Dat kaderorgaan verschijnt 9 x per jaar. Het telt tweemaal zoveel pagina's als dit nummer. Het bevat tal van instructieve artikelen over allerlei actuele onderwerpen. Voor een meellevend Anti-revolutionair is het onmisbaar en met name is dat het geval voor onze bestuursleden, onze gemeenteraadsleden, onze propagandisten. De prijs is niet hoog. Slechts f 3.— per jaar. Geeft U nog vóór 31 December a.s. op als abonné. U moogt dan tevens voor f 1.25 aan brochures uitzoeken. Die worden U dan gratis toegezonden.

2. Rapport vrouwenkiesrecht

U weet natuurlijk, dat er thans een rapport is uitgebracht over het passieve vrouwenkiesrecht. Het is reeds meer dan 20 jaar geleden, dat de vrouwen het actieve kiesrecht ontvingen, dat zij ook mochten stemmen. Hoewel onze partij lange jaren een organisch kiesrecht verdedigd heeft, het zgn. huismans- of gezinshoofden kiesrecht, is zij tenslotte met het vrouwenkiesrecht accoord gegaan, zij het niet helemaal van harte. Maar thans is de kwestie van het passieve kiesrecht voor de vrouw aan de orde. Moeten nu ook door ons vrouwen worden gecandidateerd b.v. voor de gemeenteraad of voor de Tweede Kamer? Tot nog toe staat de partij op het standpunt dat dat niet moet geschieden. Over dat vraagstuk is nu een rapport uitgebracht, door een commissie onder leiding van Dr J. Donner. Deze commissie is van oordeel dat het besluit van de Deputatenvergadering van 1921 niet langer kan worden gehandhaafd en het Centraal Comité is het daarmee eens. Deze zaak is nu bij de kiesverenigingen aan de orde gesteld. Maar voordat de leden daarover gaan spreken moeten

zij eerst gelezen hebben welke argumenten in dit rapport worden aangevoerd. Daarom moet U van dit rapport kennis nemen. Uw secretaris heeft het. U kunt het krijgen tegen betaling van f 0.60 bij het bureau van het Centraal-Comité. Giro 89673.

3. Uw verantwoordelijkheid!

Natuurlijk bent U reeds lang bekomen van de schrik die de uitslag van de verkiezingen ons allen gebracht heeft, als die schrik nu ook maar een heilzame uitwerking heeft gehad, en wel in deze zin, dat nu overal de ledenwerfactie met kracht wordt ter hand genomen. U behoeft helemaal niet te wachten tot daarvoor een speciale propagandacommissie is benoemd. U moet nl. zelf naar Uw buurman stappen, en met hem over de zaak van de Anti-revolutionaire Partij spreken. Wij voeren het pleit voor „zedelijke volkskracht”. Wij verweren ons tegen het teveel aan overheidsingrijpen. Wij doen altijd weer een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de burgers. Maar hoe staat het met ons besef van verantwoordelijkheid tegenover onze politieke partij? Doet U er iets aan? Of laat U het anderen maar doen om zelf te kunnen critiseren? Nogmaals wat doet U? Bezoekt U de vergadering? Bent U lezer van ons kaderorgaan? Hebt U reeds een nieuw lid gewonnen? Hebt U met buurman al eens over de politiek gepraat. Uw verantwoordelijkheid! Ja, de Uwe! En neem een voorbeeld aan de ene man in Schiedam, die in een paar maanden, 70 nieuwe leden voor de kiesvereniging won, zulke mannen zijn er gelukkig ook.

4. Geen landelijke vereniging

Onze organisatie heeft een eigen karakter. Onze partij is geen landelijke vereniging met verspreide afdelingen. Neen, er is een „Centraal-Comité” dat een leiding gevende bevoegdheid heeft, maar geen besturende, en er zijn ruim 850 plaatselijke Kiesverenigingen, die volledig zelfstandig zijn, maar die zich voor gemeenschappelijk optreden bij dit Centraal-Comité aansluiten en die op de Deputatenvergadering beslissingen nemen. Ook onze organisatie is dus afgestemd op de „zedelijke volkskracht”. Onze mensen in de steden en in de dorpen moeten het zelf doen. Er is niet een élite bovenaan, die zorgt en verzorgt, maar het zwaartepunt ligt bij de zelfstandigheid der kiesverenigingen, die baas zijn in eigen huis. Dat is een goede gedachte. Daar moeten wij aan vast houden. Dat willen wij ook. Maar dan wordt één voorwaarde voorondersteld! Nl. dat onze leden ook zelf iets doen. Dat onze kiesverenigingen dan ook inderdaad actief zijn. En dat zijn zij alleen wanneer de leden actief zijn. Die leden worden actief wanneer zij belangstelling hebben voor de zaak. Hebben zij die, dan gaan ze van zelf lezen het kaderorgaan om te kunnen oordelen over de staatkundige vragen en dus abonneren zij zich op het kaderorgaan „Nederlandsche Gedachten” prijs f 3.— per jaar. Doet U het vandaag nog?

5. Het laatste nummer

In het laatste nummer van het kaderorgaan schreef Dr J. Schouten een interessant artikel over de Kabinetsformatie. Dr Veerman gaf levendige flitsen over de parlementsdebatten. Dr J. W. Baal leverde een tweede belangrijk artikel over Nieuw-Guinea. De heer J. Klatter behandelde zeer overzichtelijk en instructief De weg naar Europa. G. Kuiper schreef over het 19de partijcongres van de Communistische partij in Rusland. De secretaris van de A.R.J.O.S. publiceerde het vijfde jaarverslag van deze organisatie. En daarmee is nog lang niet alles van de inhoud gezegd.

Maar toch is dit voldoende om U te doen zien hoe nuttig en hoe nodig het is dat U zich op dit blad abonneert. Het

Brochures

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité
Dr Kuiperstraat, 3, Den Haag

3. Bedrijfsorganisatie, M. Ruppert	f 0.25
6. Het Program van Beginzelen	„ 0.10
7. Modelreglement van een kiesvereniging	„ 0.40
8. Modelreglement van een kiesvereniging	„ 0.40
9. Modelreglement van een dorpskiesvereniging	„ 0.40
18. Het kapitalisme, R. Gosker	„ 0.50
19. In Kuiper's lijn, C. Smeenk	„ 0.25
24. Handboekje voor de propaganda	„ 0.35
26. Schetsenbundel, Prof. Dr L. W. G. Scholten	„ 0.25
27. Calvinistische reformatie, H. Algra	„ 0.35
29. Folder ledenwerfactie bij 100 stuks	„ 3.—
32. Schets „Het constitutionele koningschap”, C. D. van Oosten	„ 0.10
37. In den strijd der beginzelen, Prof. Dr K. Dijk	„ 0.45
38. Rapport huwelijk en echtscheiding	„ 0.75
40. De Antirevolutionaire Partij en de middenstand, H. van Eysden	„ 0.65
41. Onder de schijnwerper der historie, H. Algra	„ 0.65
42. De tragiek van de Partij van de Arbeid, R. Gosker	„ 0.65
43. De lijn onzer politiek	„ 0.75
44. Roeping en taak (schetsenbundel)	„ 1.75
46. De kracht der zwakheid (deputatenrede)	„ 0.50
47. Het processieverbod (rapport)	„ 0.75
48. Verantwoorde emigratie	„ 0.60
49. Onbloedige revolutie, R. Gosker	„ 1.25
51. Over de drempel, H. Algra	„ 0.70
52. Maatregelen tegen de communisten	„ 0.35
53. Verzamelen: propagandafolder Arjos, per stuk	„ 0.25
bij 10 ex. en meer à f 0.15	
bij 100 ex. en meer à f 0.12½	
54. Christendom en internationale ordening, Prof. Dr G. H. J. v. d. Molen	„ 0.95
55. Taak en plaats der provincie	„ 0.45
56. Handboekje huisbezoekers	„ 0.50
57. Onze mannen in de Kamer, Dr A. Veerman	„ 0.50
58. Om de Christelijke vrijheid (deputatenrede)	„ 0.50
59. Het Program van Actie 1952	„ 0.25
60. Calvin en de staatkunde, Dr D. Nauta	„ 1.20
61. De reformatie en de staatkunde, Dr D. J. de Groot	„ 1.40
62. Het passieve vrouwenkiesrecht (rapport)	„ 0.60
63. De eerste vijf artikelen in het beginselprogramma (rapport)	„ 0.50
64. Model gemeenteprogram	„ 0.75

contactorgaan dat U nu leest is voor U niet voldoende om op de hoogte te zijn. Dit geeft alleen maar „contact”. Maar wat U nodig heeft is goede, principiele en zakelijke voorlichting.

Schrijf mij in als abonné op „Nederlandsche Gedachten” voor f 3.— per jaar en zend mij als premie:
brochure(s) no.....

Naam:

Adres:

Woonplaats:

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Kippenvoer

Het is met de Kamer als met een kippenhok. Er is altijd wel wat aan de hand. Er is altijd wel iemand, die kans ziet ergens een graantje of een grasje op te pikken. Maar op een gegeven ogenblik ziet men, dat er een zekere spanning is. En dan.....ja, kijk, daar komt de boer met de voerbak en smijt het met handenvol naar binnen.

Die handenvol noemt men in de Kamer de Rijksbegroting. In het najaar komt die in behandeling en alle Kamerleden stormen er op af als kippen op het gemengde voer.

Maar ook in een kippenhok geldt: gezag is gezag. Ook daar heerst orde en hiërarchie. Als er wat te pikken valt, gaan de hanen voorop. Die halen er eerst de lekkere hapjes, de maïskorrels bijvoorbeeld, uit. Die hanen zijn in de Kamer de fractievoorzitters. Zij beginnen het debat. Dat heet Algemene Beschouwingen. Het betekent, dat zij de belangrijkste politieke punten uit het „gemengde voer” halen en die voor zich reserveren.

Dit jaar behoorde natuurlijk tot dit algemene debat de verkiezingsuitslag en de Kabinetformatie. En voor wat de toekomst betreft, het te voeren beleid dus, ging het vooral over de uitbreiding van de werkgelegenheid, in deze tijd, nu werkloosheid om de hoek van de deur ligt, van het grootste belang. Daarnaast — of eigenlijk ook in verband met die vergroting van de werkgelegenheid — sprak men over belastingverlaging. En tenslotte zijn de buitenlandse problemen, met name de defensie, tegenwoordig van het grootste gewicht.

Die speciale onderwerpen komen in de loop van de eerstvolgende week nog wel weer op de proppen. Hier zullen we enige aandacht geven aan het algemene politieke debat.

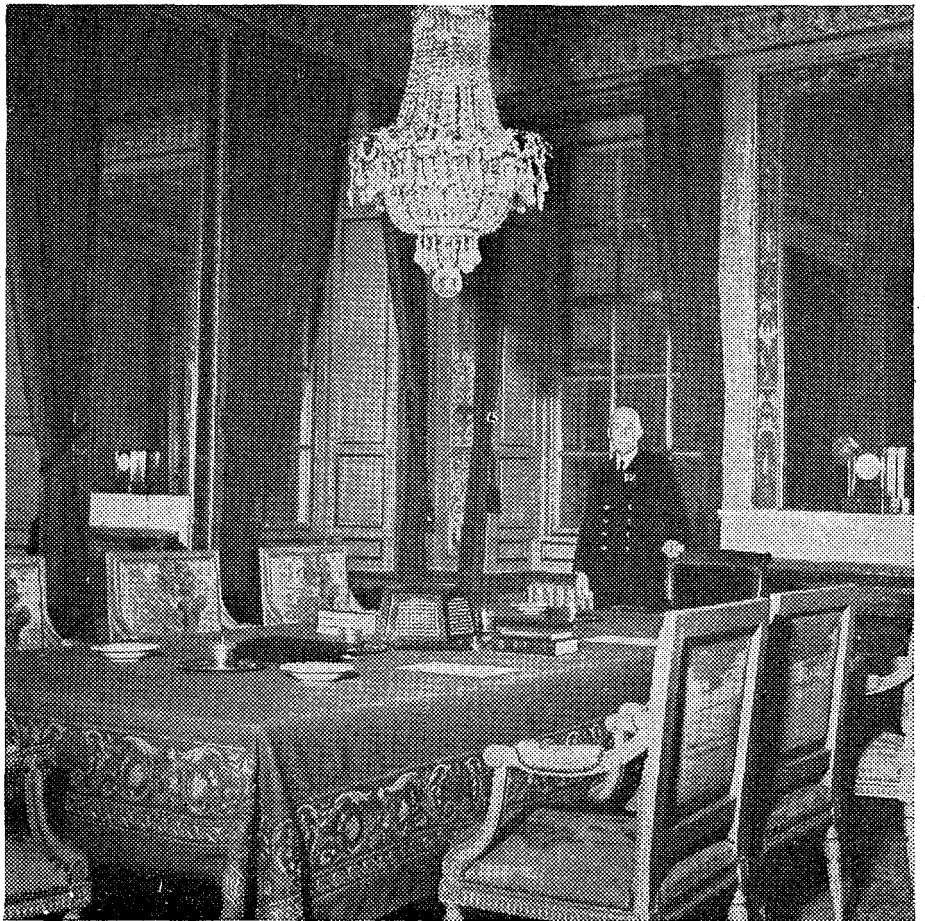
Gekleurd glas

Met kleuren moet je voorzichtig zijn. Iedereen weet wel — ook de mannen, zonder dat zij een Jan Hen zijn —, hoe groot de teleurstelling kan zijn, wanneer een nieuwe japon er bij daglicht heel anders uit blijkt te zien dan bij lamplicht. En wat je als man nooit leert — of je moet een Jan Hen zijn —, dat is het juiste onderscheid tussen al de variëteiten, die er in de kleuren van japonstoffen blijken te

zijn: petrol, marine, bordeaux, prune en wat dies meer zij.

Professor Oud is geen Jan Hen. En van kleuren heeft hij bepaald weinig verstand. In de politiek heeft men met kleuren niet zo heel veel te maken, alleen het rood speelt er — met enkele nuances — een rol. Welnu de kersverse hoogleraar achtte het nieuwe kabinet, kennelijk niet op wetenschappelijke, maar op politieke gronden, rood van kleur.

Dat is jammer bij professor Oud, misschien zelfs een beetje tragisch. Hij is ongetwijfeld een knap man, grootkenner van ons staatsrecht en van onze parlementaire geschiedenis. In iedere redevoering van hem komen wel een paar historische parallellen voor, die hij kennelijk zo maar uit zijn mouw schudt. Maar na de oorlog — in 1948 kwam Mr Oud weer in de Kamer — heeft hij zich een reputatie verworven van, laten we maar zeggen, een zekere onvastheid van koers, terwijl hij daarbij met redeneringen, die de grenzen tussen scherpzinnigheid en spitsvondigheid niet altijd met de uiterste zorgvuldigheid in acht nemen, de kronkelingen zijns weegs als rechte paden weet voor te stellen.

In deze kamer vergadert de ministerraad.

De nieuwe Minister van Financiën.

Deze zomer, toen door het bekende communiqué van het hoofdbestuur van de V.V.D. die partij buiten de kabinetsformatie kwam te staan, wezen de eerste reacties in de liberale pers op teleurstelling en verontwaardiging. Maar prof. Oud nam nu een heel andere houding aan. Natuurlijk bleef de V.V.D. erbuiten. Het moest immers een rood kabinet worden en daar kon men de liberalen niet bij gebruiken.

De onaannemelijkheid van het verhaal ligt er dik bovenop. Immers, waarom kon men dan in 1948 en in 1951 de V.V.D. wel erbij gebruiken? De heer Oud voelde dit zelf ook wel en daarom betoogde hij verder, dat het huidige kabinet bepaald een schakering roder is dan het vorige. Waarom? Omdat de heren Lieftinck en Joekes vervangen zijn door de heren v. d. Kieft en Suurhoff. Prof. Lieftinck zal wel gelachen hebben, toen hij las, dat hij nu ineens niet meer zo erg rood werd genoemd. Dat heeft hij wel eens anders gehoord.

Maar prof. Oud speelde het spelletje, dat we al van hem gewend zijn: Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet. En wat ik zie is..... rood.

Wanneer de heer Oud gelijk had, zou men vanuit de P.v.d.A. op zijn minst een optimistisch en hoopvol geluid

mogen verwachten. Evenwel — niets daarvan. De rede van de nieuwe fractievoorzitter, Mr Burger, kan men niet hoger taxeren dan: kritisch afwachtend. Wat de Regering over Nieuw-Guinea gezegd had in de Memorie van Antwoord kon hem helemaal niet bekoren. En wat het overige betreft sloot hij de mogelijkheid niet uit, dat de huidige samenwerking tot een resultaat zal leiden, dat voor de P.v.d.A. aanvaardbaar zal zijn. Maar dat de heer Burger daar niet voor honderd procent zeker van was, kon men niet moeilijk uit zijn rede afleiden.

Men kan deze terughoudendheid begrijpen, wanneer men kennis neemt van het antwoord van minister Drees op de vraag of het na-oorlogse progressieve beleid door dit kabinet zal worden voortgezet.

„Ik persoonlijk zou natuurlijk geen bezwaar hebben er van te spreken, dat getracht zal worden het na-oorlogse progressieve beleid voort te zetten, maar ik ben er niet zeker van, dat een dergelijke formulering met geestdrift zou worden aanvaard door alle leden van het kabinet en de fracties, op wier medewerking wij prijsstellen en die zich niet eenvoudig met het na-oorlogse beleid willen vereenzelvigen. Tenslotte moet dit kabinet zijn eigen beleid gaan voeren.....”

Dat is bepaald een ander geluid dan in 1948, toen ondanks het feit, dat mr Oud's geestverwant mr Stikker tot het kabinet was toegetreden. („Het roer moet om!”) werd verklaard, dat het vroegere beleid zou worden voortgezet. En het is een andere situatie dan in het voorjaar van 1951, toen de socialistische eis was, dat de samenstelling van het nieuwe kabinet niet de gedachte mocht wekken, als zou een andere koers gevolgd worden.

Dr Drees verloochent zijn vroeger beleid niet. Maar hij maakt het nieuwe kabinet er wel los van. Het moet zijn eigen beleid gaan voeren.

De heer Oud zag boven het kabinet een rode vaan in de mist. Zoals men alle dingen in een wazig rood ziet, wanneer men met opzet door een roodgekleurde bril kijkt.

Waterchocola

Er was nog iemand, die het nieuwe kabinet er een „van socialistische signatuur” achtte. Dat was ds. Zandt, de leider van de S.G.P.

Ds. Zandt heeft grote bezwaren tegen het socialisme. Daarin zijn we het wel met elkaar eens. Evenwel komt het ons voor, dat dr Schouten die bezwaren duidelijker, zakelijker en principiëler uiteengezet heeft in dit Kamerdebat dan ds. Zandt.

Wanneer men het heeft over onze verhouding tot de socialisten van vandaag, dan gaat het toch niet aan zonder meer te werken met argumenten en citaten, die betrekking hebben op verhoudingen van een kleine eeuw geleden. Er bestaat tussen de P.v.d.A. en het Marxisme van de vorige eeuw wel verband, maar ook verschil.

Voor één argument kunnen wij wat voelen, zij het anders dan ds. Zandt. Er schijnt eens een socialist geweest te zijn, die beweerde, dat in de socialistische heilstaat alle zeewater in chocola zou veranderen. Ds. Zandt vindt dit een uiting van illusionisme, van luchtkastelen-bouwerij, die hij verwerpt. Wij voor ons zien dat anders. Wij vinden waterchocola maar slap goedje. En zeewaterchocola lijkt ons om te gruwen. Alleen al daarom verwerpen wij dus de socialistische heilstaat.

Maar goed, ds. Zandt ziet in dit kabinet een socialistische signatuur gebrand. Er zitten immers vijf socialisten in en die zitten er toch niet voor spek en bonen bij. Afgezien nu van het feit, dat minister Mansholt wel iets met spek en bonen te maken heeft, zouden wij willen vragen, of de elf niet-socialistische ministers naar het oordeel van ds. Zandt misschien wel voor spek en bonen in het kabinet

zijn gaan zitten. Merkwaardigerwijs kwam bij nog één spreker de vrees voor een spek-en-bonen-rol tot uiting. Dat was bij de heer Burger, die dachtte, dat men de vijf socialisten in het kabinet als bijlopers zou beschouwen.

Ds. Zandt kapittelde de A.R. ook, omdat zij in elk geval een stevig woordje mee wilden spreken over het te voeren sociaal-economische beleid. Hij vond dat een uiting van grof materialisme. Vreemd is het te bemerken, dat ds. Zandt daarna een flinke plaats inruimt aan de hoge belastingen, aan de woningbouw en aan de werkloosheid. Dat zijn punten, die met het sociaal-economisch beleid wel iets te maken hebben. En wanneer ds. Zandt het de moeite waard vindt erover te spreken, zal hij het alleen maar kunnen waarderen, wanneer een A.R., die toch altijd niet zo heel ver van hem afstaat, het daarover mee te zeggen krijgt.

Intussen is hiermee niet erkend, dat het streven naar een rol in het sociaal-economisch beleid een uiting zou zijn van materialisme. Ds. Zandt zal de eerste zijn om te erkennen, dat ieder mens, wat zijn beroep ook is, de predikant zo goed als de zakenman, een materialist kan zijn, de kiemen daarvoor in zich meedraagt. Op elk departement kan een beleid gevoerd worden, dat een materialistische geest ademt. Maar evenzeer kan op elk departement, ook in de sociaal-economische sector, gewerkt worden in geoorzaamheid aan Gods wet. De opmerking van ds. Zandt wijst er op, hoe hij uitgaat van een tweehed in het leven, een verdeling in een geestelijk en een stoffelijk deel, een gewijd en een natuurlijk terrein. Deze indeling is van heidense signatuur. De Schrift stelt heel het leven in het licht van Gods verlossing door Jezus Christus.

Mede daarom is het onwaar, dat de christelijke kabinetten geen enkele christelijke wet tot stand gebracht hebben. Het zou interessant zijn, wanneer van de kant der S.G.P. een proeve gegeven werd van de „Christelijke wetten”, die men wenste. Vermoedelijk zou dan een heel groot terrein tot neutraal gebied of zo iets verklaard worden. Neen, heel het beleid moet gedragen worden door Schriftuurlijke overtuigingen ten aanzien van Staat en maatschappij, overheid en onderdaan. Naar zulk een beleid hebben onze mannen, als het bewind aan hen was toevertrouwd, gestreefd. En met vrucht. Ds. Zandt ziet het nog dagelijks om zich heen in de signatuur van ons volk.

Als er iets is, dat de vermaterialisering van het leven bevordert, dan is het de splitting in een geestelijk en een stoffelijk deel, welke aan de opvattingen van de S.G.P. blijkbaar ten grondslag ligt.

En tenslotte: is het niet jammer, dat ds. Zandt ook nu weer zo'n groot deel van zijn spreektijd besteedde aan de bestrijding van degenen, die het dichtst bij hem staan?

De Heer A. Stapelkamp op het kleine postkantoor, in het gebouw van de Tweede Kamer.

Het wekt geen verwondering, dat dr. Schouten er kenmerkend behoefte aan gehad heeft, de plaats van de A.R. in de politiek in het algemeen en met name ook ten opzichte van het kabinet duidelijk aan te geven. Samenwerking betekent niet vervaging der grenzen. Integendeel, hoe duidelijker de wederzijdse standpunten bekend zijn, des te veiliger en des te gemakkelijker kan men samenwerken op de punten, waar men elkaar raakt.

Een deel van deze rede vindt U elders in dit nummer. Daarover dus hier niets.

Dr. Schouten richtte zich ook tot de ons na staande groepen in de Kamer.

Wat de C.H. betreft betreurde hij het, dat deze tijdens de kabinetsformatie zich in het openbaar scherp afkeurend over de houding van de A.R. bij de formatie heeft uitgelaten (zoals dat in het land trouwens wel vaker gebeurt). Waarom, zo vroeg de A.R. fractievoorzitter, heeft de heer Tilanus niet even verbinding met mij gezocht en gezegd: „Zeg, Schouten, ik begrijp er niets van. Wilt ge mij even vertellen, hoe die aangelegenheid naar Uw mening ligt?” Daarvan is geen sprake geweest.

Dr. Schouten legde er de nadruk op, dat hem bij zijn opmerking slechts één doel voor ogen stond: de bevordering van de samenwerking tussen Christelijk-historischen en Anti-revolutionairen.

In gelijke zin richtte de heer Schouten zich tot ds. Zandt. De Protestants-Christelijke partijen hebben in diepste zin eenzelfde taak: in het leven van ons volk trachten de reformatische levens- en wereldbeschouwing te versterken en voor de reformatische grondbeginselen een zo sterk mogelijke invloed op het beleid van de Regering uit te oefenen. Al zijn er onderlinge verschillen, deze behoren niet in de weg te staan aan de activiteiten, die deze gemeenschappelijke taak van ons eist — naar de zijde van het volk en naar de zijde van de Regering.

ZUILEN

In de laatste tijd wordt het meer en meer gewoonte te spreken over de zuilen. In ons volksleven zijn drie zuilen: de Prot. Christelijke, de Roomse en de neutrale zuil. Soms wordt deze laatste versierd met het opschrift algemeen. Het komt ook voor, dat er van vier zuilen sprake is. Dan is er behalve de neutrale ook nog een socialistische zuil, en dan krijgt de neutrale zuil het onderschrift liberaal.

Over deze zuilen is nogal het een en ander te doen. Ook op de Christelijk Sociale Conferentie is het onderwerp „een en andermaal” aan de orde geweest.

Daarbij doet zich een opmerkelijk verschijnsel voor. Deze zuilen geven volgens sommigen, met name volgens hen, die de doorbraak verdedigen, aanleiding, om de mensen van Prot. Chr. organisatie in gebreke te stellen. Het is hun schuld, dat er zuilen zijn. Zij hadden zich bij de neutrale organisaties moeten houden, dan had men die zuilenellende niet gekregen. Evenzo wordt van de zijde van het openbaar onderwijs tegen de zuilen geageerd. De voorstanders van Christelijk onderwijs hebben het al weer gedaan. Wanneer alle kinderen naar de openbare school werden gestuurd, wanneer alle ouders voor hun kinderen neutraal onderwijs begeerden, dan was er van zuilen op onderwijsgebied sprake. Of liever, dan was er maar één zuil.

Het behoeft ons niet te verwonderen, dat de aanval, zodra de zuilen ter sprake komen, gericht wordt tegen de voorstanders van Christelijke scholen, de strijders voor Christelijke organisaties. Zij worden door de anderen als spelbrekers beschouwd. Zij zijn de mensen van de „verbijzondering.”

Maar wat wel hogelijk moet verwonderen, dat is, dat herhaaldelijk, en ook op de Christelijk Sociale Conferentie, sommigen, die meewerken aan de Christelijke organisatie en bij het Christelijk onderwijs hun levenswerk vonden, onmiddellijk gereed staan, om te vertellen, dat zij het óók niet fraai vinden, maar dat het historisch verklaarbaar is, enz. Zij aanvaarden het, dat zij als de mensen van de verbijzondering worden beschouwd en trachten zich dan zo goed mogelijk te verdedigen in den trant van: het is jammer, maar het kon niet anders.

Die hele praat komt er uit voort, dat men zich heeft laten aanleunen, dat de Christelijke organisatie **niet** vanzelfsprekend is en de neutrale **wel**.

Dat het abnormaal is, wanneer een organisatie begint, met Christus als Heer te belijden en dat het normaal is, wanneer een organisatie de naam van Christus niet noemen wil vanwege de atheïsten, Joden en humanisten onder haar leden. Dat het vanzelfsprekend is, wanneer een volkschool nooit rept bij haar onderwijs van de Heiland van zondaren, en dat het niet vanzelfsprekend is, dat een school des morgens begint met in lied en gebed de Here te loven.

Zij, die de Christelijke organisatie en de Christelijke school beschouwen als een „apartheid”, die verontschuldiging van node heeft, die hebben de waarheid op haar kop gezet.

Het neutrale is abnormaal.

Het neutrale is vrijwillige, opzettelijke armoede.

Het is een verbijzondering, die het nationale gewas afsnijdt van zijn wortels. En wie zich tegenover deze neutraliteit meent te moeten verontschuldigen, omdat hij voor een Christelijke organisatie ijvert, weet niet wat hij doet.

Het monument op het Buitenhof voor het gebouw van de Tweede Kamer.

De regering over Nieuw-Guinea

Uit de rede van Dr J. SCHOUTEN

Hetgeen in de Memorie van Antwoord is medegedeeld over het beleid van de Regering inzake Nieuw-Guinea heb ik met grote belangstelling gelezen, en tegelijkertijd ook met grote instemming. Het is reeds lang geleden, dat ik, met betrekking tot dit punt, zo ongereserveerd kon spreken als ik op dit ogenblik doe. Ik ben het geheel eens met het standpunt van de Regering; dit is volkomen in overeenstemming met het gevoelen, dat wij steeds zijn toegegaan geweest en nog zijn. Ik hoop, dat de Regering er in zal slagen dit haar standpunt voor alle daarbij betrokkenen zo aannemelijk te maken, dat op dit punt geen moeilijkheden rijzen. Als de aannemelijkmaking uitsluitend afhangt van wat men zou kunnen noemen logisch redeneren, zouden zich dezer zake in het geheel geen moeilijkheden kunnen voordoen, aangezien de zaak zo logisch is, zo klaar en zo eenvoudig als maar enige zaak kan zijn.

Samenwerking

A.R.P. EN C.H.U.

Dezer dagen is aan de kiesverenigingen een circulaire gezonden welke handelt over de pogingen welke o.a. door de C.V.P. worden aangewend om de samenwerking tussen de A.R.P. en de C.H.U. te bevorderen. De inhoud van deze circulaire volgt hier.

Sinds enige tijd is een comité werkzaam voor de hereniging van de Christelijk-Historische Unie en de Anti-revolutionaire Partij.

Dit comité verzoekt aan Christelijk-Historischen en Anti-revolutionairen instemming te betuigen met zijn streven, het bevordert de oprichting van sub-comité's in gemeenten en wijken van grotere gemeenten van daarmede sympathiserenden voor de propaganda ten gunste van de hereniging van beide partijen, en wenst te komen tot een bijeenkomst voor het gehele land van hen, die met de actie tot hereniging van beide partijen instemmen.

Men vraagt ons, welke houding tegenover deze actie o.i. behoort te worden aangenomen. Gaarne geven wij daarover ons oordeel.

Allereerst willen wij er aan herinneren, dat na de bevrijding van ons land enige vooraanstaande Anti-revolutionairen aan leidinggevende Christelijk-Historischen hebben voorgesteld gezamenlijk te onderzoeken of er principiële bezwaren waren tegen vereniging van beide partijen, en, zo ja, die bezwaren te formuleren en na te gaan of deze zouden kunnen worden overwonnen. Van Chr. Historische zijde werd voor het instellen van zulk een onderzoek de tijd nog niet rijp geacht, en meende men, dat alleen een nauwere samenwerking in een of andere vorm zou kunnen worden bevorderd. Daarvoor is van onze kant het nodige en mogelijke gedaan, maar dit heeft tot heden, helaas, nog niet tot enig positief resultaat kunnen leiden. Waar nu ten aanzien van nauwere samenwerking tussen de beide partijen nog niets kon worden bereikt, schijnt het niet in overeenstemming met de werkelijke stand van zaken een speciale actie aan te vangen voor de hereniging van deze partijen. Wie nog eens wil nagaan wat van Anti-revolutionaire zijde is gedaan, en waarom dit geen resultaat heeft opgeleverd, verwijzen wij naar de artikelen van Dr J. Schouten in „Nederlandsche Gedachten” „Christelijk Historisch en Anti-revolutionair”, 5e jaargang no.'s 1, 2, 3 en 4, 7e jaargang no. 7 en 8e jaargang no.'s 3 en 11, en naar het voorstel door de Deputatenvergadering van 23 Januari 1946 aanvaard, hetwelk U hierbij gelieve aan te treffen.

In de tweede plaats wijzen wij er op, dat het op het eerste horen wel aannemelijk klinkt als men oproept tot een actie „van onderen op”, maar dat nadere overweging al spoedig leert, dat zulk een actie alleen van wezenlijke waarde kan zijn, wanneer de partijen, de zaak in behandeling nemen, en beide bereid zijn inderdaad mede te werken aan de bevordering van verhoudingen, welke de samenwerking dienen en kunnen bijdragen tot het naar elkander toegroeien. O.i. kan, gelet op de ervaring, de bedoelde actie hieraan niet dienstbaar zijn.

Daarom is ons advies, hoezeer wij de goede bedoelingen van de initiatiefnemers waarderen; werkt aan deze buiten de partijen staande actie niet mede, en brengt hetgeen U te dezen opzichte wenst onder de aandacht van het Centraal-Comité, dat heeft getoond voor de nauwere samenwerking

tussen de Christelijk-Historische Unie en onze partij gaarne te doen wat telkens, met inachtneming van de omstandigheden, kan worden gedaan.

Een andere actie is die van de Christelijke Volkspartij, welke eveneens enerzijds wil aansturen op vereniging van de Christelijk-Historische Unie en de Anti-revolutionaire Partij, maar die anderzijds streeft naar een „ander politiek beleid”, dat tot heden, naar het voorkomt, zeker niet duidelijk is aangegeven. Ten aanzien van deze actie menen wij U te moeten waarschuwen, omdat zij uitgaat van een andere — een derde — politieke partij, welke langs deze weg haar eigen doeleinden wil dienen.

Voert in onze eigen partij een levendige actie, welke gericht is op het dienen van een positieve christelijke politiek. Daarmede wordt op de beste wijze bevorderd de samenwerking van hen, die in gehoorzaamheid aan het Woord Gods op staatkundig gebied willen werkzaam zijn.

De Heer A. W. Biewenga Hzn heeft een ogenblik rust ergens in het gebouw van de Tweede Kamer.

BEZITSVORMING

M. RUPPERT

„Een van de voornaamste gevaren van deze tijd is de in steeds grotere kringen van onze samenleving zich voordoende verzwakking van het verantwoordelijkheidsbesef”.

Aldus begint de verklaring van het Convent van Christelijk-sociale organisaties over het vraagstuk van de bezitsvorming door werknemers.

Verzwakking van het verantwoordelijkheidsbesef!

Dat is inderdaad een gevaar van deze tijd.

Niet slechts voor een bepaalde groep of stand, maar voor heel een volk

In laatste instantie is het je-niet-verantwoordelijk-weten een **godsdienstige** zaak. Het houdt rechtstreeks verband met de ontkerstening van het persoonlijk leven en de verwereldlijking van het gemeenschapsleven.

„Wie God verliest, verliest alles!”

Daarmede begon de sociaal-economische paragraaf van de boodschap der in de j.l. zomer te Hannover gehouden assemblée van de Lutherse Wereldfederatie. En de boodschap voegde er aan toe: het „wie God verliest, verliest alles” geldt niet alleen voor de individuele mens, het geldt ook voor de menselijke samenleving. Want de mens, die zich van God afwendt, vernietigt de samenleving. Een God-loos mens weet niet, hoe hij in gemeenschap met anderen moet leven.

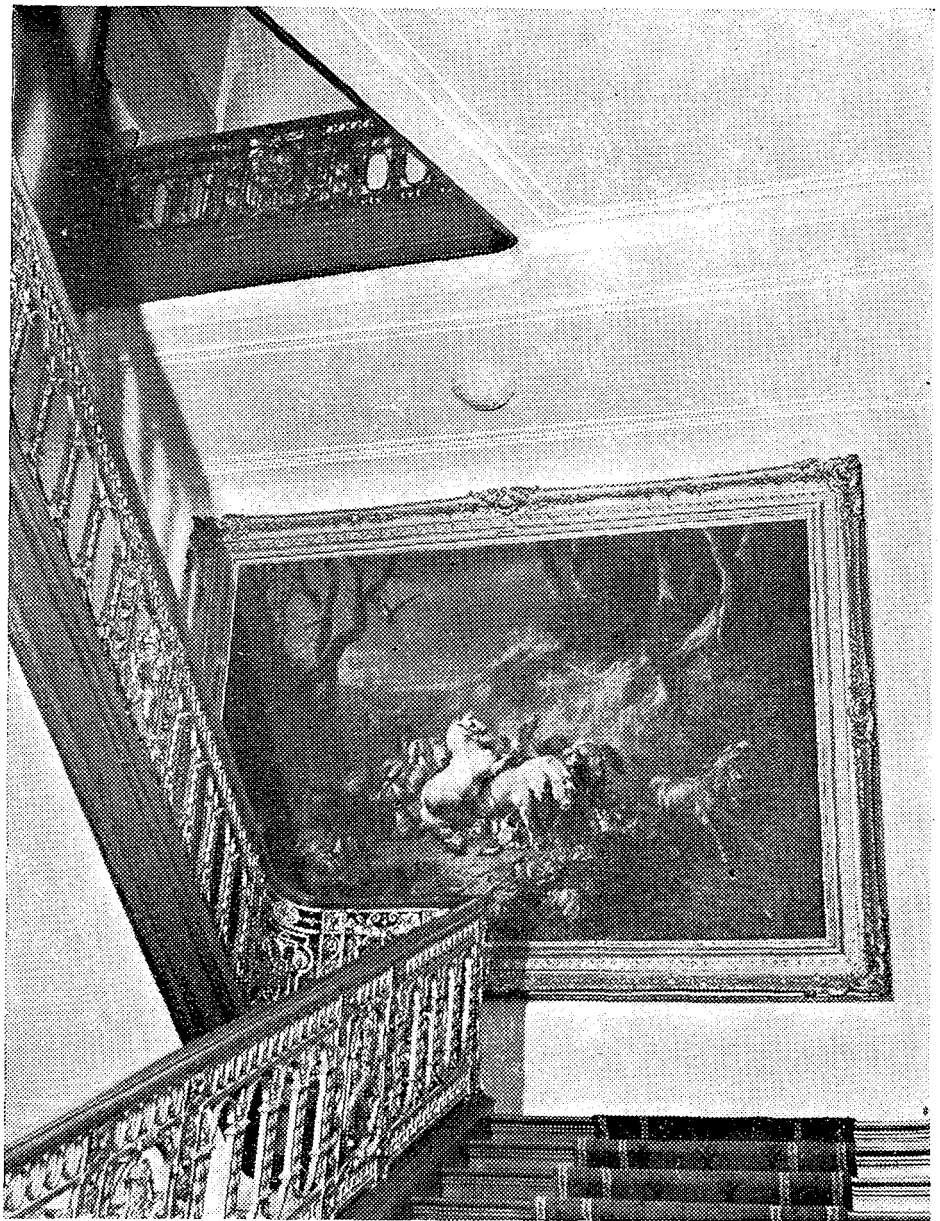
Zo is het. Het gemis aan verantwoordelijkheidsbesef is daarom in laatste instantie een godsdienstige kwestie. Dat mag ons echter het oog niet doen sluiten voor de omstandigheid dat er in de huidige maatschappelijke ontwikkeling ook allerlei uiterlijke, sociaal-economische factoren aanwezig zijn, die deze vermindering van het verantwoordelijkheidsbesef in de hand werken.

Eén van deze factoren is de bezitloosheid van duizenden.

Men versta ons wel. Een groot bezit is bepaald geen voorwaarde voor geluk. Ieder kent uit zijn naaste omgeving wel de voorbeelden van **gelukkige** mensen, die geen vermogen hebben en van een sober loon moeten rondkomen en van **ongelukkige** mensen, die zowel een groot vermogen als een rijk inkomen hebben.

De Bijbel betuigt ons zelfs, dat bezit en rijkdom een belemmering kunnen zijn voor de ingang van het rijk van God.

Maar diezelfde Bijbel getuigt ook van de waarde van de enkele mens en

Het trappenhuis in het gebouw van de Tweede Kamer.

van de noodzaak van ontplooiing van die mens. En nu kan het bezit van enig stoffelijk goed die ontplooiing bevorderen. De plicht tot het beheren van dat bezit stimuleert het besef van verantwoordelijkheid.

Ook kan — naar het Convent terecht verklaart — het verantwoordelijkheidsgevoel voor de inrichting der maatschappij er door versterkt worden. En eveneens leidt enig bezit tot vermindering van de economische kwetsbaarheid en daardoor tot een wat grotere vrijheid van handelen in sociaal-economisch opzicht.

Nog een derde motief noemt het Convent. Door de werknemers de gelegenheid te bieden, privaat bezit te

verwerven en daaruit inkomen te genieten, wordt tevens een rechtvaardiger verdeling van het volksinkomen bevorderd.

Zeer verheugend is voorts, dat het Convent voor zijn benadering van het vraagstuk van de bezitsvorming door werknemers uitgaat van de erkenning van de werknemer als bedrijfsgenoot. In dit bedrijfsgenoot-zijn ziet het Convent de basis van de bezitsvorming door werknemers.

Onmiddellijk verband hiermede houdt de opvatting, dat het géén aanbeveling verdient te streven naar een door de Overheid verordende en centraal uitgevoerde regeling. Het bedrijfsleven zelf zal hier aan 't werk moeten. In

verschillende ondernemingen is er reeds een begin mee gemaakt.

Het georganiseerde overleg, zowel bedrijfstaksgewijze als in bijv. de Stichting van de Arbeid, zal hier een nuttige functie kunnen vervullen. Bij dat overleg kan rekening gehouden worden met de mogelijkheden en moeilijkheden van de verschillende bedrijfstakken en met de eigenaardigheden en grootte der ondernemingen.

Het staat wel vast, dat de mogelijkheden tot verwezenlijking van deze bezitsvorming voorshands beperkt zijn. Zij zijn afhankelijk van de algemene economische toestand en van de situatie in de desbetreffende bedrijfstak.

Voorts vordert het belang van een voortgaande industrialisatie, dat een groot deel van het volksinkomen in de investerings sfeer komt. De vaststelling van de wijze, waarop het niet voor consumptie bestede deel van het inkomen in de sfeer der investeringen komt, dient echter naar het oordeel van het Convent zoveel mogelijk aan de beslissing van de enkeling te worden overgelaten.

Wij verblijden ons over deze Conventsverklaring. Het is een **goed** woord over een **belangrijke** zaak te **rechter** tijd.

VOORSTEL,

door de Deputatenvergadering van 23 Januari 1946 aanvaard

De Anti-revolutionaire Partij, op 23 Januari 1946 in Deputatenvergadering bijeen, spreekt als haar overtuiging uit:

- a. dat allen, die den Christus naar de Schriften als hun Heer en Koning belijden, op staatkundig gebied behoren samen te werken, zoveel mogelijk in één organisatie;
- b. dat deze eis te sterker spreekt, nu in het maatschappelijk leven hervormingen moeten worden tot stand gebracht, die het Nederlandse Volk onder Hoger Zegen zullen helpen zich na de desorganiserende bezettingsperiode moreel en maatschappelijk te herstellen en een toestand te doen intreden, waarin aan de sociale gerechtigheid, zoveel als dit in een zondige wereld mogelijk is, wordt voldaan;
- c. dat naast de krachten, die in het vrije maatschappelijke leven werkzaam zijn, hier ook een belangrijke taak ligt voor de Overheid en dat bij het Licht van Gods Openbaring, tot wering enerzijds van maatschappelijk onrecht en anderzijds van staatsalmacht, de juiste grenzen van gezag en vrijheid, van overheidsmacht en burgerrecht moeten worden getrokken;

betreurt, dat uit de samensprekingen van de vertegenwoordigers der Christelijk-Historische Unie en der Anti-revolutionaire Partij gebleken is, dat vereniging der beide partijen voorshands op overwegende bezwaren van de zijde der Unie stuit en dat onder de gegeven omstandigheden met een federatieve samenwerking moet worden volstaan.

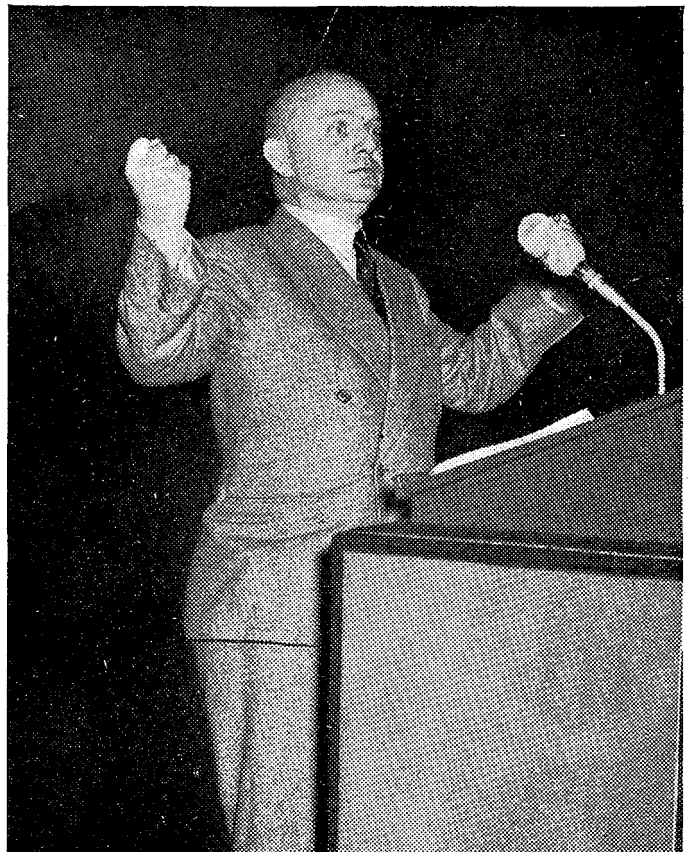
verzoekt het Centraal-Comité alsnog in nader overleg te treden met de Christelijk-Historische Unie, teneinde na te gaan, op welke wijze een federatieve samenwerking kan worden bevorderd.

Dit voorstel is door de C.H.U. verworpen. De C.H.U. wenste met „nauw contact” te volstaan.

Dr J. Schouten verweerde zich tegen het verwijt van de V.V.D. in zijn Kamerrede.

Intussen, de opmerkingen, welke ik zoëven heb gemaakt, wettigen niet de conclusie, welke in het Voorlopig Verslag op blz. 6, tweede kolom, is getrokken, blijkbaar van de zijde van de V.V.D., een conclusie, welke aldus luidt: „de beide politieke „grootmachten” hebben de dienst uitgemaakt, de anderen hadden zich slechts te conformeren”.

Wat daarvan ook zij, dit kan op de Anti-revolutionairen geen betrekking hebben. Deze hadden gesteld: wij hebben geen overwegende bezwaren tegen het ontwerp-richtlijnen, willen op de grondslag daarvan medewerken aan de formatie van het Kabinet; wij menen, dat er twee Anti-revolutionairen in het te vormen Kabinet dienen te worden opgenomen, beiden belast met het beheer van een Departement en een van die beiden moet een zodanige plaats plaats in het Kabinet ontvangen, dat hij genoegzame invloed kan hebben op de voorbereiding van en de besluitvorming inzake het sociaal-economisch beleid. Tenslotte zijn, hoe dan ook, langs welke wegen en ten gevolge van welke omstandigheden ook, in het wesen van de zaak die Anti-revolutionaire wensen ingewilligd. De Anti-revolutionairen hebben een behoorlijke plaats gekregen in de sector van het sociaal-economisch beleid. Dientengevolge wijs ik de gedachte af, dat wat deze aangelegenheid betreft de beide dusgenaamde „grootmachten” van de heer Oud de dienst hebben uitgemaakt en dat de anderen niets anders hadden te doen dan zich te conformeren. Ik moge daarmee van dit punt afstappen.

Prof. Dr. S. U. Zuidema in het vuur van een rede.

„Wetensmacht” voor 't zwoegend volk

Al geesteslicht, al wetensmacht zij aan het zwoegend volk gegeven. Dat ideaal uit de Socialistenmars wil „Het Vrije Volk” helpen verwezenlijken en daarom komt in dit blad regelmatig voor de „Vrije Volk Encyclopaedie”.

Maar de „wetensmacht”, die de redactie van het socialistische blad ons volk wil bijbrengen is er dan ook naar. Echt socialistisch en demagogisch. Zeker niet wetenschappelijk, zelfs niet populair-wetenschappelijk.

Wilt u een voorbeeld?

In de „Encyclopaedie” komt het volgende voor:

ANTITHESE (tegenstelling) is een woord, dat in Nederland politieke klank heeft gekregen, sinds dr A. Kuiper (1837—1920) het ruim een halve eeuw geleden in de staatkundige strijd heeft binnengevoerd. Hij maakte een denkbeeldige scheiding tussen de partijen. Aan de ene kant stelde hij de Rooms-Katholieke, de Anti-Revolutionnaire en de Christelijk-Historische partijen (tezamen de Coalitie vormend), die in zijn voorstelling alle christelijke opvattingen en deugden in zich verenigden; aan de andere kant plaatste hij de socialistische en vrijzinnige partijen, die paganistisch, d.i. heidens, zouden zijn.

Deze degradatie van niet minder dan de helft van ons volk tot heidenen, behept met alle heidense ondeugden, heeft veel verbittering gewekt. Zelfs uit christelijk-historische kringen gingen er protesten tegen op, al bleef men daar van het voordeel, dat deze hatelijke en goedkope leuze tijdelijk gaf, genieten.

In het bijzonder de sociaal-democraten verklaarden daar tegenover, dat de politieke strijd niet loopt over ideologieën, doch over sociale en economische belangen en feiten. Vooral mr Troelstra heeft het telkens weer uitgesproken, dat de staatkunde der christelijke partijen toen een bij uitstek conservatief, ja reactionair karakter droeg. Om nu deze politiek voor de verwaarloosde en ontberende massa aannemelijk te maken, bracht men de symbolen der kerk op de publieke markt. Zijn beroemde rede: „De brandkast beschermd met bijbel en wierookvat” behandelde dit probleem.

Reeds vóór de Tweede Wereldoorlog had de antithese-leus sterk aan gezag verloren. In het kabinet-De Geer van 1939 hadden bereids twee sociaal-democraten zitting. Na 1945 is zij, mede onder invloed der democratisch-socialistische doorbraak-gedachte, in verantwoordelijke kringen geheel losgelaten. In de laatste tijd wordt het woord zo nu en dan weer gehoord, met name in de rechtervleugels van de rooms-katholieke en de anti-revolutionnaire partij”.

Dat is alles. Op deze „hatelijke en goedkope” wijze, die geheel met de waarheid in strijd is, wordt nu het socialistische volk voorgelicht. Zonder tegenspraak

van de doorbraak-mannen als Van Walsum en Scheps. Naar buiten is daarvan althans niets gebleken.

Hoeveel maal is de legende — die nu langzamerhand laster is geworden — al tegengesproken?

Nog eens willen we de passage uit de Memorie van Antwoord op Hoofdstuk I der staatsbegroting 1904, welke aanleiding is geworden tot de beruchte hetze, afdrukken:

„In het humanisme openbaarde zich een reactie van den geest van oud-Hellas tegen het gekerstende volksleven en thans reageert de Christelijke volksgeest tegen het weder opkomen van paganistische (heidense) factoren”.

Degradatie van niet minder dan de helft van ons volk tot heidenen?

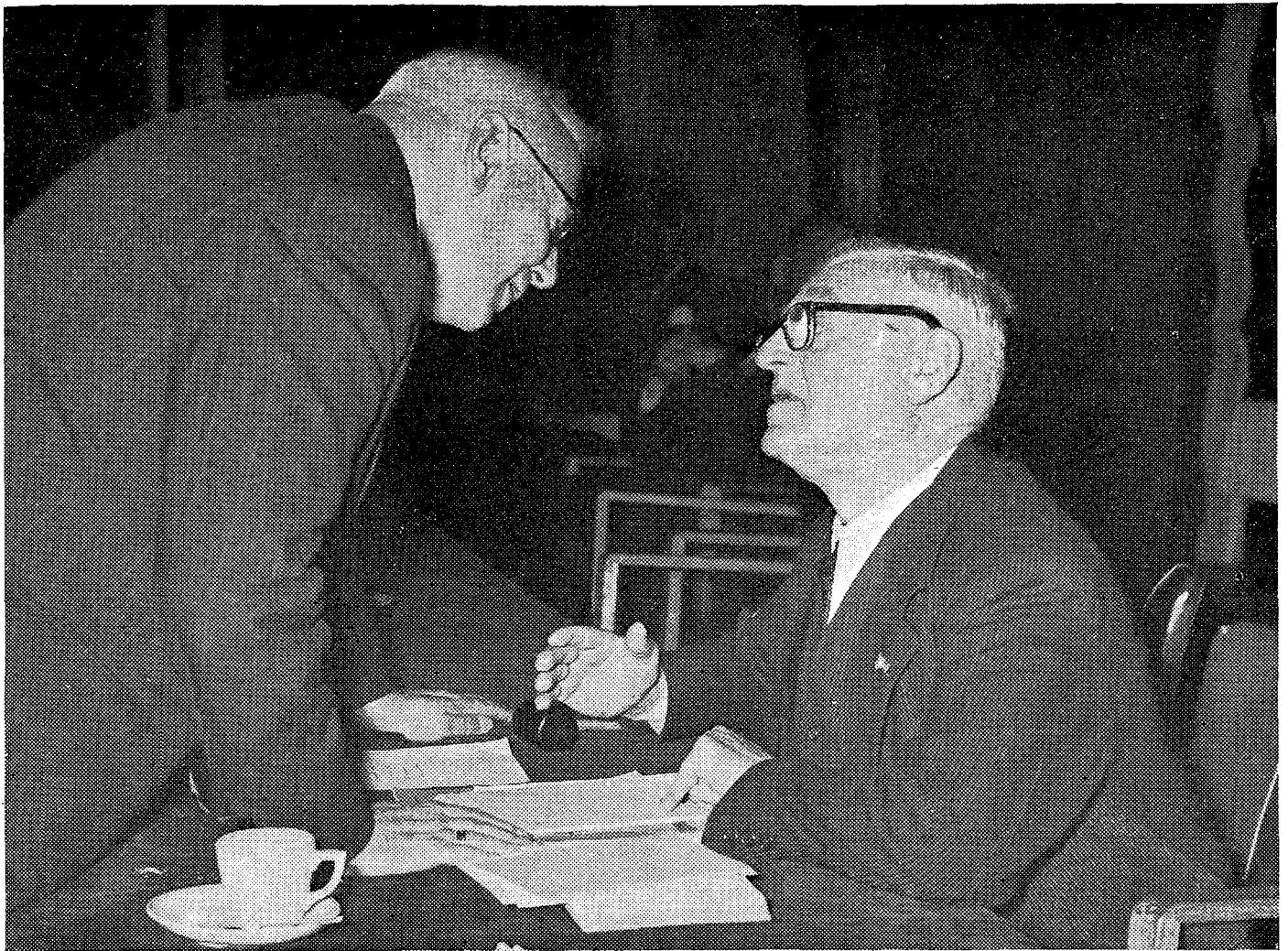
In de Memorie van Antwoord van 1902 had Dr Kuiper geschreven:

„Veeleer dient erkend, dat er ook onder hen, die zich links scharen, niet weinigen zijn, die door ernstig woord en nobele daad van hun prijsstellen op het behoud in den boezem der natie van religieuze instellingen en gewoonten blijk gaven”.

Politiek verdient geen apathie of antipathie

In de Lustrum-uitgave van de Juridische Facultetsvereniging aan de Vrije Universiteit Q.B.D.B.D. schrijft Prof. Mr A. Anema onder de titel „De juridische student en de politiek” o.m.:

„De student is (door den oorlog) over het algemeen veel „socialer” gaan voelen, tussen studentenwereld en burgermaatschappij is sterke toenadering gekomen; de wederzijdsche verhoudingen zijn in vele opzichten verbeterd. Maar het oude euvel is nog allerminst geheel verdwenen. Ook thans nog komen zowel onverschilligheid als positieve geringschatting van de politiek nog maar al te vaak voor. Beide zijn even onverantwoordelijk als ongegrond. Onverantwoordelijk, omdat met name de juridische student zich schuldig onttrekt aan de voorbereiding voor de plichten, die hij straks zal hebben te vervullen als lid van het politieke kader. En ongegrond, omdat het politieke leven, met name in ons land, wel verre van minachting waard te zijn, betrekkelijk hoog staat. Zeer zeker heeft ook het politieke leven zijn schaduwwijzen, die daaraan eigen zijn; met name de eerzucht speelt er soms een veel te grote rol; er streven meermalen personen naar het innemen van een positie, waarvoor hun gaven lang niet toereikend zijn. Moet men de handel minachten, omdat daar geldzucht vaak een ongeoorloofde plaats inneemt of neerzien op het kerkelijk leven, omdat daar wel eens heerschzucht en „odium theologicum” zich openbaren? Ieder levensterrein is nu eenmaal door menselijke zonde aangetast en wordt er door ontsierd. Maar dat is met

Dr J. Schouten informeert bij de Heer C. Smeenk of deze wel geabonneerd is op Nederlandsche Gedachten. De Heer Smeenk betoogde dat hij lezer is van voor 1940.

het politieke leven niet meer dan met de andere levensvormen het geval. Meer dan een halve eeuw heb ik in verschillende functies, naast mijn ambtelijk werk, aan ons politieke leven deelgenomen. Ik heb daarbij zeker ook wel eens dingen gezien, die anders hadden moeten en kunnen zijn, maar ik heb, om het nu eens huiselijk te zeggen, oneindig veel meer moois en zelfs groots gezien dan lelijks en kleinzielig. De politiek verdient waarlijk geen apathie en nog veel minder antipathie.

Onze juridische studenten moeten daarom oppassen, dat zij zich niet door allerlei oppervlakkig gepraat van ter zake onkundigen laten verleiden tot het afwijken van den rechten weg. Zij hebben een roeping ook voor het politieke leven. Het feit, dat zoo goed als al hun hoogleraren, naast hun drukken werkkring op een of andere wijze ook een politieke functie vervullen, is reeds op zichzelf een ernstige waarschuwing tegen misplaatste onverschilligheid of minachting. Op gelijke wijze zullen ook onze juridische studenten in het leven, dat hun wacht, al naar hun positie grotere of kleinere plaats hebben in te ruimen voor politieke activiteit en daarmede reeds

in hun studie jaren op passende wijze hebben rekening te houden.

Universitaire studie dient in de eerste plaats tot vorming voor een beroep, waarvoor een wetenschappelijke opleiding is vereist. Maar de nieuwere opvattingen hebben daaraan toegevoegd, dat zij ook moet dienen tot vorming voor het leven als geheel".

Dit woord van Prof. Anema verdient aandacht in ruimer kring. Het is niet slechts van betekenis voor studenten. Ook de afgestudeerden — misschien juist de afgestudeerden en dan niet alleen juristen — heeft het iets te zeggen. Maar ook nog vele anderen!

De gehuwde ambtenares

Bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken is van K.V.P.-zijde een „onthulling” gedaan. Het is „De Volkskrant” zelf, die dat eigenlijk zegt in het Kameroverzicht, voorkomende in het nummer van 20 November j.l.

Het blad schrijft:

Op Eigen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: C. D. van Oosten, Mr C. J. Verplanke, S. Willemse, H. D. W. Boven (Secretaris).
Redactie-adres: Dr Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

Zoals de ouden zongen . . .

Sj. JONKER

Indrukken uit Europees Jeugdparlement in Den Haag

Zoals men zich zal herinneren is er in de laatste week van October een Europees Jeugdforum gehouden. Ook de Arjos nam daaraan deel, nadat haar verzoek om niet op Zondag te beginnen was ingewilligd. De Arjos vaardigde naar deze conferentie het hoofdbestuur lid Sj. Jonker af, die in bijgaand verhaal zijn indrukken weergeeft.

Wat het verschil is tussen een jongeren en een heel echt Parlement hebben we niet kunnen ontdekken. Wie verwacht had in het Europees Jeugdparlement „jong Europa” te horen spreken zal wel teleurgesteld naar huis zijn gegaan. Het is nu wel gebleken, dat zo gauw „jong Europa” zich over de praktische politieke vraagstukken moet uitspreken, het eenzelfde geluid laat horen als „oud Europa”. Bovendien, wie in deze Octoberdagen eens in die deftige Haagse Ridderzaal rondkeek, zal opgemerkt hebben, dat „jong” in de politiek slechts een zeer betrekkelijk begrip is. Het leeftijdsvraagstuk baarde de organisatoren zorgen. Er waren teveel kaalhoofdigen en teveel afgevaardig-

den, die in de nationale parlementen reeds een rol spelen, om te kunnen aannemen, dat hier slechts jongeren bijeen waren. Men heeft daar een onderzoek naar ingesteld. En als „resultaat” kwam uit de bus dat de gemiddelde leeftijd 27.8 jaar bedroeg. Aan deze enquête hebben honderd gedelegeerden deelgenomen, zodat het slechts een vraag is of vele ouderen dit onderzoek hebben genegeerd. Maar goed, het congres is voorbij. En het is ongetwijfeld geslaagd. Er zijn debatten gevoerd op behoorlijk peil en evenals in echte parlementen — buitenlandse parlementen dan te verstaan — konden de ruzies hoog op-laaieren. Zelfs kon het bestaan, dat de Oostenrijkse socialist, Strasser, met

een nijldige zwaai zijn hamer neergooide en de machtige voorzitterszetel, waarin Mr. Jonkman, de vergadering op Prinsjesdag pleegt te presideren, verliet. Ruzie in het congres en niet ten onrechte, want zijn landgenoten verweten hem „volksdemocratische” methoden. Er was een kwestie Ramcke, die de gemoederen in beweging zette en de Duitse afgevaardigden aanleiding gaf elkander onderling fel te bestrijden. Er was ook een Saar-probleem, dat een gesprek uitlokte, dat beslist op een ander niveau lag dan de behandeling van het wetsontwerp ter bestrijding van San José Schiltuis in de Tweede Kamer!

Het is natuurlijk niet uit te maken of de aanwezigheid van de vele juristen, journalisten, studenten en partijsecretarissen, de oorzaak was van deze heftigheid. De enquête wees in ieder geval uit, dat deze groepen gezamenlijk een overweldigende positie innamen.

De opgewondenheid, die van de gezelligheid niets afdeed, was een gevolg van de wijze waarop dit debat gevoerd moest worden. Vele binnenlandse en stellig de meeste buitenlandse politieke jeugdorganisaties

„Prof. Beel had met belangstelling kennis genomen van de opvattingen binnen de K.V.P. De heer Van der Zanden (K.V.P.) onthulde namelijk eerder in de middag, dat binnen zijn fractie enige verdeeldheid bestaat over deze zaak (de positie van de gehuwde ambtenares).

Allen in de K.V.P. gaan er van uit, dat de gehuwde vrouw als regel haar taak moet vervullen in het gezin. De vraag is echter: welke gevolgtrekking moet de overheid uit deze stelling maken?

Een deel van de K.V.P.-fractie is van mening, dat de overheid over het algemeen getrouwde vrouwen niet moet aanstellen of in dienst houden als ambtenares. Een ander deel van de fractie vraagt zich af of — gelet op de omstandigheden in Nederland — de overheid zich in deze aangelegenheid moet mengen en of het niet veilig aan de echtelieden kan worden overgelaten om uit te maken of de vrouw ambtenares kan zijn. De positie van de gehuwde ambtenares is van belang ook omdat de houding van de overheid door het bedrijfsleven vaak als voorbeeld wordt genomen”.

Het is onbegrijpelijk, dat een dergelijke belangrijke mededeling eerst bij de replieken werd gedaan.

Maar het is begrijpelijk, dat de liberale pers juicht. De „Nieuwe Rotterdamse Courant” roept uit: „Het daagt”.

Het „Algemeen Handelsblad” schrijft:

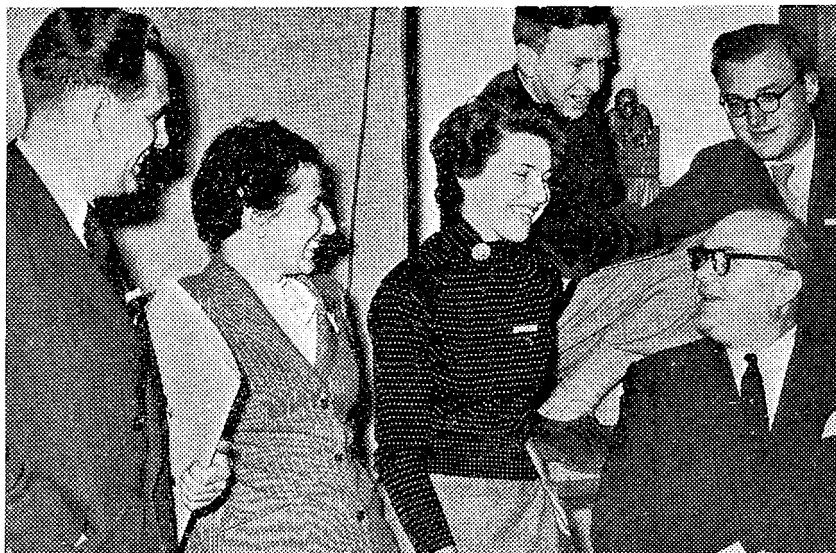
„Een belangwekkende, hoewel niet volkomen verrassende mededeling was, dat de fractie van de K.V.P. verdeeld is over de kwestie van de gehuwde ambtenares. Een deel der katholieke fractie is tegen een in dienst nemen of houden van de gehuwde vrouw; een ander deel staat op het o.a. van V.V.D.-zijde met kracht verdedigde standpunt, dat dit alleen een zaak is der echtelieden en dat voor de overheid alleen het dienstbelang en de capaciteiten mogen meespreken”.

Wij zouden nu wel willen weten, of dit nieuwe standpunt, door een deel der K.V.P.-fractie ingenomen, nu een symptoom is van „progressiviteit” of van „doorbraak”.

In ieder geval schijnt er iets te zijn doorgebroken.

kunnen niet meer buiten resoluties. De stem van de jeugd moet gehoord worden. En als men dan bijv. een middag over de Saar heeft gesproken neemt men een resolutie aan, dat de besprekingen over dit gebied moeten worden voortgezet.... Een typisch jeugdgeluid! Door deze resoluties kregen de debatten in de vier commissies — jeugd en politiek, de eenwording van Europa, jeugd en cultuur en economische problemen — iets krampachtigs. De idee van een jeugdforum werd daardoor vervaagd. Men werd gedwongen om een „kleine Raad van Europa” te gaan spelen. Daar waren wel bezwaren tegen. Sommige afgevaardigden waren van mening, dat dit „parlement” uitsluitend moest spreken over jeugdvragestukken, zoals het stichten van Europese jeugdcentra, het afschaffen van passen, minstens drie weken vacantie, goedkoper reizen e.d. Anderen wilden politiek bedrijven. In beide gevallen echter hadden de resoluties weinig te betekenen, omdat deze verzameling jongeren geen enkele bevoegdheid had. En als men dan toch bij elkaar is, kan men beter voorgelicht worden over de actuele problemen, dan over het vraagstuk van al of niet goedkoop reizen, aldus redeneerde de meerderheid.

Een krampachtig congres dus. Maar ook een nuttig congres. Het is uiterst belangrijk dat de politieke jongeren op deze wijze door experts worden voorgelicht en dat zij een scholing krijgen in internationale congressen. Steeds meer wordt het nationale gebonden aan het internationale. Daarom is het goed dat er jongeren zijn, die met de internationale vraagstukken, zó moeilijk dat men ze uit de krant bijna niet meer kan volgen, vol-

komen op de hoogte worden gebracht. Dat zij op internationaal niveau daarover spreken, waardoor zij een waardevol inzicht krijgen in de moeilijkheden die zich in verschillende landen voordoen. Zodoende wordt het mogelijk om aan de nationale politieke opvoeding van honderden Europese jongeren een noodzakelijk Europees complement te geven. Op dit congres hebben de deelnemers veel geleerd en zij hebben elkander verstaan. Deze voordelen zijn zo groot, dat ze stellig tegen de nadelen opwegen.

Daarom was dit congres een succes. Het tikkeltje humbug, dat noodzakelijk schijnt te zijn, moet men maar op de koop toenemen. Het Europa-schip, dat op deze regenachtige Octoberdagen door de Haagse straten reed, werd gedoopt met een ander vocht dan het flessenetiket zou doen vermoeden..... En de omstanders, die

de rede van Prof. Brugmans, tijdens deze plechtigheid aanhoorden, zullen naar huis zijn gegaan met de gedachte dat de eenwording van Europa bijna voltooid is. In de zaal kreeg men wel eens een andere indruk. Daar werd de echte parlementaire sfeer gevoeld. Snijdende interrupties, ironie en ernst wisselden elkander af. Kwesties van orde werden behandeld, alsof de eenheid van Europa op het spel stond. Men speelde het parlementaire spel met een vuur en een ijver, die de spanning tot de laatste dag voelbaar deed blijven. Socialisten dreigden de zaal te verlaten en de Engelsen legden door hun stoïcijnse houding hun meesterschap op dit gebied aan de dag. Zij vormden ongetwijfeld de beste delegatie en zij toonden zich doorkneed in de parlementaire kunstgrepen, waaraan het trotse Albion zo rijk is. De Fransen

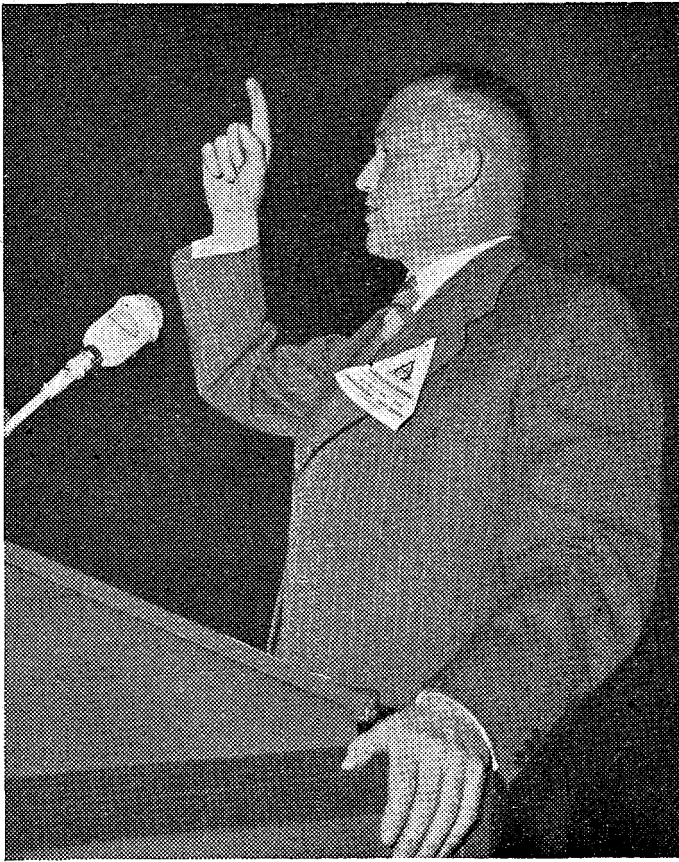

Boven:

Enige deelnemers aan het Europese jeugdparlement in opgewekt dispuut. In het midden de dochter van de Italiaanse Premier, De Gasperi.

Hiernaast:

Prins Bernhard opende het Europese Jeugdparlement.

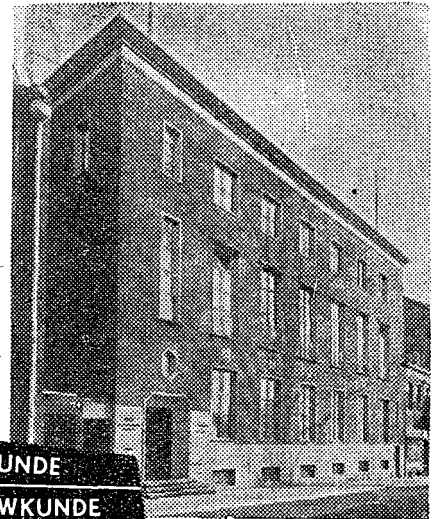
De Heer Van Ruller met Schoutens gebaar spreekt een enthousiast woord. Op 29 November a.s. neemt de Heer Van Ruller afscheid als voorzitter van de A.R.J.O.S., die hij nu zes jaar heeft geleid.

en de Duitsers hadden ook nog wel eens moeilijkheden, zodat men gerust kan zeggen, dat de jongeren in Den Haag piepten als de ouderen in Straatsburg.....

Daar de meeste politieke jeugdorganisaties aangesloten zijn bij internationale organisaties viel het congres in de bekende drie delen uiteen: christen-democraten (de grootste fractie), socialisten en liberalen. De eenheid was niet de sterkste zijde der fracties. Uitgangspunten en landaarden verschilden niet weinig. Maar toch ging men niet uiteen zonder een commissie in te stellen, die zal nagaan wat er volgend jaar dient te geschieden. Waarschijnlijk beginnen op 20 December in Parijs de eerste besprekingen. De Arjos zal nog wel enkele organisatorische wensen hebben. Zo is bijv. een eenmansafvaardiging naar zulk een groot congres onvoldoende. Het belangrijkste is echter, dat deze commissie werd ingesteld. Daaruit blijkt, dat ondanks de grote verschillen er algemene waardering voor deze poging is. Een poging, die verdient herhaald te worden. Ook al hebben de jongeren nu eenmaal niets te vertellen en zal de integratie van Europa er geen stap door dichterbij komen.

Men zal echter niet kunnen ontkennen dat de beïnvloeding van de publieke opinie voor Europa's eenwording van belang is. En dat was ook een der doelstellingen van dit congres.

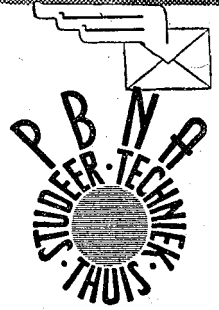
40 jaar
ervaring
zijn verwerkt
in het gespecialiseerde
onderwijs-
systeem van
PBNA

BOUWKUNDE
WATERBOUWKUNDE
WERKTUIGBOUWKUNDE
ELECTROTECHNIEK
CHEMIE • ZUIVEL
HANDELSWETENSCHAPPEN

DIRECTIE
ROTSHUIZEN EN WIND

Door de inspectie van het schriftelijke
onderwijs alsmede door het bedrijfs-
leven erkende opleiding

Vraagt prospectus aan PBNA Arnhem,
Velperbuitensingel 133

„FRYSLAN”
AUTOMATISCHE
VEEDRINKBAKKEN

met het „PEKA” ventiel.

Het „KIWA” GARANTIE-
MERK is Uw waarborg voor
kwaliteit.

Modellen voor ieder doel
verkrijgbaar.

Concurrerende prijzen.

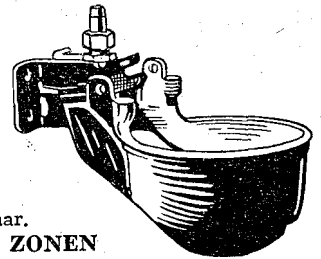
Steeds uit voorraad leverbaar.

FA. P. KOOLSTRA EN ZONEN

Sedert 1892

LEEWARDEN

SNEEK

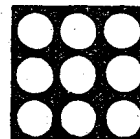
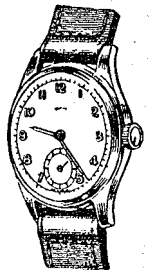
Zeer belangrijk!

Ondanks de beperkte horloge-import
stellen wij wegens ons 17-jarig bestaan
een gering aantal moderne genre

ROSKOPF - ANKERPOLSHORLOGES

beschikbaar met radium en sec.wijzer,
onbreekb. glas, verchroomde kast en
anti-magnetisch uurwerk, dat tegen een
stootje kan! Zij, die volgend probleem
oplossen, hebben voorrang! Hieronder
de cijfers 1 t/m 9 zo plaatsen, dat men
in alle richtingen 15 bekomt. Toezending
volgt onder rembours tegen tijdelijk verlaagde prijs:

voor heren f 19.95 of voor dames f 24.95 aan hen, die deze
advertentie binnen 10 dagen inzenden
met een oud defect horloge. Naam,
adres en keuze duidelijk vermelden!

ELK HORLOGE WORDT GELEVERD
met GARANTIEBEWIJS voor 1 JAAR.

Vele dankbetuigingen ter inzage.

Grand Comptoir Universel d' Horlogerie

HOMERUSLAAN 83 - POSTBUS 44 - UTRECHT.

Wij zoeken in elke plaats van Nederland waar
nog geen Agentschap gevestigd is,
een solied en actief persoon

Men vrage onze
aannemelijke
voorwaarden

voor de verkoop van onze Zaden
aan Tuinders, Landbouwers en Par-
ticulieren. — W. DE ZEEUW J.Gz.

BARENDRECHT — Zaadteelt en Selectiebedrijf

H. BOOT & ZONEN

Scheepswerf „Vrijenban”

DELFT

Tel. 136

AANNEMERS. EN HANDELSBEDRIJF

* Grond- en Waterbouw-
kundige werken

* Handel in Rijsmaterialen en Riet

VAN OORD

WERKENDAM
TELEFOON 23

Fa J. C. DERKSEN ARNHEM

AMSTERD'WEG

TELEF. 20310—21227

Meubeltransport over land en Zee
Bergplaats voor inboedels
EMIGRATIE !!!

INNEMEE & ZN. N.V.

BEGRAFFENIS - TRANSPORT

DEN HAAG
Tel. 115940

HAARLEM
Tel. 10441

DELFT
Tel. 1642

Onmiddellijk ter plaatse te ontbieden

KOOG a/d ZAAAN
TEL. 4947 (K. 2980)

BRINKERS'

FABRIEKEN

Roomboter, Margarine **ZOETERMEER**
Spijsvetten, Spijsolie

Telef. no. 12 (4 lijnen)

N.V. HOUTHANDEL v.h. Fa. J. & G. ABLAS - WADDINXVEEN

Zagerij - Telefoon 206 - Schaverij

MEUBELPLAAT - TRIPLEX

N.V.

HOUTHANDEL

en

ZAGERIJ

P. C. van Drimmelen & Zonen

ZWIJNDRECHT

Tel. 4765 en 6446

**SIEBEL
VOOR
EEN GOED
ZWITSERS
ANCRE
MERK-
HORLOGE**

SIEBEL

AMSTERDAM
KALVERSTRAAT 123

DEN HAAG
LANGE POTEN 11

ROTTERDAM
N. BINNENWEG 227

Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Geestes- en Zenuwzieken

Psychiatrische en Neurolo-
gische Kliniek, Valerius-
plein, Amsterdam, 1e, 2e
en 3e klasse.
Ockenburgh-Kliniek, Loos-
duinen, 3e klasse.
Sanatorium „De Hoge
Riet” te Ermelo, 1e, 2e
en 3e klasse.
Kliniek „Neder-Veluwe” te
Wolfheze 3e klasse.
Noorder-Sanatorium te
Zuidlaren, 3e klasse.
Sanatorium-afdeling te Ben-
nebroek, 3e klasse tussens-
afd.

Stichtingen:

„Veldwijk” te Ermelo, 1e,
2e en 3e klasse.
„Bloemendaal” te Loos-
duinen, 3e klasse.
„Dennenoord” te Zuidlaren,
3e klasse.
„Wolfheze” te Wolfheze, 3e
klasse.
„Vogelzang” te Benne-
broek, 3e klasse.

Aanvragen te richten tot de Geneesheer-Directeur.

Eiken en Beuken van Slavonië, Frankrijk,
Duitsland e.a.

Vuren, Grenen, Oregon Pine, Pitch Pine, enz.
Filiaal: ROTTERDAM — Zwaanshals 119-125

Bereiding van:
 Bedveren
 Kapok
 Vulvlokken
 Watten
 Snelvulling
 Crin Végétal
 Zeegras
 enz.

N.V. Heerenveensche
**Veeren- & Kapok-
 fabrieken**
 A. BORKENT
 Schans 43, Heerenveen
 Telefoon 0 5130 — 2741
 (2 lijnen)

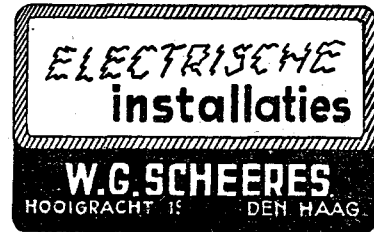

VOOR
 * KANTOORMEUBELN
 * KANTOORMACHINES
 * BOEKHOUDSYSTEMEN
 * KANTOOR-
 BENODIGDHEDEN
 * TEKENMATERIAAL
 * LICHTDRUKKEN
 * STENCILWERK
 * DRUKWERK
 * ONDERHOUD EN
 VERHUUR VAN
 KANTOORMACHINES

ZAANDAM
 Westzijde 53
 Tel. (K 2980) 2246—4077

FELIX

het
volmaakte voer
 voor hond en kat

TANKS

voor opslag vloeistoffen onder-
 en/of bovengronds

Volgens ons ontwerp of aangepast
 aan Uw eisen

Zuurbestendig door plastic

CONSTRUCTIEBOUW-HARING

BOSKOOP TELEFOON 128

Geeft en vraagt als geschenk een

HUGENOTENKRUIS

internationaal herkenningsteken voor
 Reformatorisch Christendom.

Bij aankoop aan onderstaand adres steunt
 U Prot. Opbouwwerk in Limburg.

Prijzen:			
Hanger A (2 x afb.)			
zilver	f 5,75	goud	f 20,—
verzilverd	f 2,75	Speld G	
goud	f 50,—	blauw email zilver	f 1,50
vergulde zilver....	f 8,75	blauw email ver-	
Hanger B (3 cm)		zilverd	f 1,—
zilver	f 4,90	Reversknoop H	
goud	f 37,50	blauw email zilver	f 1,60
vergulde zilver....	f 6,90	blauw email ver-	
Hanger C (afb.)		zilverd	f 1,10
zilver	f 2,60	Broche J	
goud	f 20,—	blauw email ver-	
vergulde zilver....	f 4,60	zilverd	f 3,50
Broche D		Broche K	
zilver	f 6,25	blauw email zilver	f 4,25
verzilverd	f 3,25	blauw email ver-	
goud	f 51,—	zilverd	f 3,—
vergulde zilver....	f 9,25	Houten Hug.kruis	
Reversknoop E		(handwerk)	
zilver	f 1,85	23x17 cm	f 20,—
goud	f 20,—	18x13 cm	f 17,50
Speld F		Uitvoerige brochure	
zilver	f 1,85	„Het Hugonoten-	
		kruis“, vertaald uit	
		het Frans	f 1,75

Bestellingen: per giro no. 551876 t.n.v. Adm. Kerkewerk, St. Pieterstraat 1, Kerkrade of per postwissel of aangetekende brief aan Ds H. van Vliet, Herv. Pastorie, Kerkrade-Chevremont. Ook rembourszending mogelijk. Vraagt onze gratis folder. Onze medewerkers in vele plaatsen willen U graag onze modellen tonen. Let op onze platen of vraagt hun adres. Help mee aan de opbouw van reformatorisch Christendom in Limburg. Meldt U als medewerker. Wacht U voor vergissingen!

Man en vrouw in het volle leven

Dit geschrift van Mevr. Dr F. T. Diemer-Lindeboom, groot 98 bladzijden, spreekt over „de bewustwording der vrouw“, waarvan de gevolger nog lang niet zijn te overzien. De schrijfster oordeelt, dat hierin niets verontrustends schuilt. Haar woord gaat vooral uit naar de Christenvrouwen, doch ook naar de Christenmannen.

Prijs f 1,90

Drukkerij LIBERTAS, Drift 13, Utrecht

LUBRO

Luxe Brood-,
 Beschuit-, Koek- en
 Banketbakkerijen

* *

Hogenoord 1 - Utrecht
 Telefoon 11851

J. NOOITGEDAGT & ZN IJLST

*Reeds 87 jaren op
 het ijs!*

NEDERLANDSCHE GEDACHTEN

OFFICIEEL ORGAAN TEN DIENSTE VAN DE ANTIREVOLUTIONAIRE
PARTIJ, HAAR PROPAGANDA- EN HAAR JONGEREN STUDIECLUBS

K A D E R N U M M E R

Redactie:	T. Cnossen, A. R. de Kwaadsteniet, Dr A. Veerman, Mr Dr E. P. Verkerk, R. Gosker (Secretaris).	
Redactie-adres:	Bureau Centraal Comité, Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935.	Verschijnt 15 maal per jaar
Administratie-adres:	Dr Kuypersstraat 3, Den Haag. Tel. 115935. Giro 89673 ten name van de Anti-revolutionaire Partij.	Prijs per abonnement f 3.— per jaar
Advertentie-adm.:	Veursestraatweg 173, Leidschendam	

Kerstfeest -

JAAROVERGANG

Kerstfeest.

Voor velen wil dit zeggen: trachten voor een paar dagen te ontvluchten aan de grauwe werkelijkheid en op te gaan in romantiek. Voor hen zijn er wel de dagen, welke kerstdagen worden genoemd, maar is het geen Kerstfeest. Zij vieren dit feest niet.

Kerstfeest is Christusfeest.

Kerstfeest vieren in de volle zin doen wij eerst, als wij in het bijzonder herdenken de komst van de Heiland in het vlees; als wij belijden: Ik geloof in Jezus Christus, Gods eniggeboren Zoon, onze Here; die ontvangen is van de Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria; als wij beleven het woord van de profeet: „Jubel luide, gij dochter van Sion; juich, gij dochter van Jeruzalem! Zie, uw Koning komt tot u, hij is rechtvaardig en zegevierend” (Zacharias 9: 9a).

Zacharias profeteerde: Uw Koning komt.

Het Kerstevangelie brengt de blijde boodschap: Uw Koning is gekomen.

„En er waren herders in diezelfde landstreek, die zich ophielden in het veld en des nachts de wacht hielden over hun kudde. En opeens stond een engel des Heren bij hen en de heerlijkheid des Heren omstraalde hen, en zij vreesden met grote vreeze. En de engel zeide tot hen: Weest niet bevreesd, want zie, ik verkondig u grote blijdschap, die heel het volk zal ten deel vallen: U is heden de Heiland geboren, namelijk Christus, de Here,

in de stad van David. En dit zij u het teken: Gij zult een kind vinden in doeken gewikkeld en liggende in een kribbe. En plotseling was er bij de engel een grote hemelse legermacht, die God loofde, zeggende: Ere zij God in de hoge, en vrede op aarde bij de mensen des welbehagens”. (Lucas 2).

De herders geloofden wat de engel hun verkondigde. Zij zeiden niet: Laat ons gaan kijken of het waar is wat hij ons heeft gezegd. Neen, zij gingen aanstonds naar Bethlehem om te zien hetgeen was geschied, en zij zagen het kind. Zij maakten bekend hetgeen tot hen over dit kind was gesproken en keerden terug God lovende en prijzende om alles wat zij gehoord en gezien hadden.

Kerstfeest vieren in de ware zin betekent: instemmen met de engelenzang, ere zij God. Ere zij God, Die wereld en schepping alzo heeft liefgehad, dat Hij Zijn Zoon heeft gezonden, om voor ons de last van de toorn van God te dragen, om onze schuld te betalen, onze zonden te verzoenen, ons te bevrijden uit de macht van de Boze, ons de waarachtige en eeuwige vrede te geven, en onze Koning te zijn.

Onze Koning, in wiens heerschappij wij geloven, want aan Hem is gegeven alle macht in de hemel en op de aarde. Onze Koning, die wij eren en dienen. Hij is de Koning over ons hart en over ons gehele leven. Hij is de Koning in onze binnenkamer en in onze levensopenbaring naar buiten. Daarom moet al onze arbeid, ook

heel onze staatkundige en maatschappelijke werkzaamheid ten doel hebben Hem als Koning te gehoorzamen en Zijn regiment te erkennen en te doen erkennen. Daarom wil Kerstfeest-vieren zeggen: de blijde boodschap van het heil in Jezus Christus gegeven, geloven en beleven als de boodschap voor heel ons leven, dus ook voor de staatkunde. Het ere zij God, ere zij de ons door Hem geschonken Koning, is uitgangspunt en doel van al onze politieke actie. Zo roept het Kerstfeest ons op tot getrouwheid en volharding in de politieke strijd.

* * *

Enkele dagen na het Kerstfeest volgt de jaarwisseling. Deze plaatst ons voor de taak, in gehoorzaamheid aan de inhoud van de engelenzang, terug te zien op het jaar dat ten einde spoedt en ons voor te bereiden voor het komende jaar. De vervulling van deze taak stelt ons voor een zeer moeilijke bezigheid. Eerlijkheid gebiedt ons te erkennen, dat er in ons leven van 1952, ook op politiek terrein, onzettend veel is dat vloekt met het: ere zij God, en dat wij ons zwak en onbekwaam gevoelen voor hetgeen wij, als God ons in het leven spaart, in 1953 hebben te doen.

Laat ons voor die eerlijkheid niet terugschrikken. Wie zijn zonde belijdt en laat, zal barmhartigheid geschieden. Wie de blijde boodschap des heils in geloof aanvaardt, wordt bekrachtigd voor de vervulling van zijn roeping.

Zij het door 's Heren gunst voor ons allen zo:

'k Zal met mijn ganse hart uw eer bezingen, Heer,
U dank bewijzen;
voor 't oog der goden om mij heen zal 'k U alleen
met lofzang prijzen.
Ik zal mij buigen op uw eis naar uw paleis,
het hof der hoven;
Uw trouw en goedertierenheid, uw Naam verblijd
met psalmen loven.

Bede

*O Heer, dat nu de heemlen scheurden;
zwaar hangt de nacht nog over 't land;
een nieuwe dag de kimmen kleurde,
en 't licht zich spreidd' aan alle kant;
zoals het herders heeft omschenen
op 't nachtelijk-stille wijde veld,
toen plots, de duisternis verdwenen,
Uw dageraad hen heeft ontsteld.*

*Wij willen met de herders trekken
naar 't uitverkoren Bethlehem,
om daar het Kindeke t' ontdekken
waarvan vertelde d' Eng'lenstem.
En als wij aan Zijn krib vertoeven,
en daar neerknielen schuldbewust,
vertroost ons dan naar elks behoeven,
breng ons onrustig hart tot rust.*

*Wij waren vèr van U geweken;
Uw hand heeft zwaar ons gekastijd;
nu wachten wij, Heer, op het teken
dat Gij nog altoos met ons zijt.
Wij zijn te traag om te geloven
het Woord, dat eens de Engel sprak;
Wij zijn het die Uw lichten doven,
Uw stèr, die eens het duister brak.*

*Doe ons, als eens de Wijzen, komen
tot d' overgave van ons hart
aan 't Kind dat óp Zich heeft genomen
ons aller schuld, ons aller smart.
En geef ons lied'ren dan als klokken,
die juub'len door der and'ren nacht
en hun vermoeide zielen lokken
naar 't Kind, dat ook op hèn nog wacht. . . .*

A. WAPENAAR

DE PARTIJ in actie

1. Vergadering van het Centraal Comité

Op Zaterdag 22 November jl. vergaderde het Centraal Comité. De agenda vermeldde voornamelijk enige organisatorische kwesties. Het resultaat daarvan is dat er voor ditmaal enkele mededelingen kunnen worden gedaan.

In de eerste plaats is het Moderamen nu weer voltallig. Het Centraal Comité herkoos Prof. Dr Ir H. van Riessen tot secretaris en het koos de heer J. Tjalma, die dezer dagen zijn 25-jarig ambtsjubileum vierde, tot penningmeester. Deze volgt dus de heer Mr Dr E. P. Verkerk op. Het moderamen bestaat voortv. uit de heren Dr J. Schouten, voorzitter, en Mr A. B. Roosjen, tweede

voorzitter, die beiden als zodanig en rechtstreeks door de Deputatenvergadering werden gekozen.

2. Jaarrekening 1951

Besproken werden tevens de financiën. De balans en de resultatenrekening over 1951 werden behandeld. Een korte samenvatting van inkomsten en uitgaven volgt hier.

Uitgaven:

Personeelskosten	f	14.942.14
Interne administratie	„	5.923.40
Buiten organisatie	„	10.051.26
College van Advies	„	5.045.72

Jeugdorganisatie	„	6.149.56
Nederl. Gedachten	„	59.571.20
Propagandafonds	„	15.000.—
Onvoorziene uitgaven	„	1.561.63
Batig saldo	„	7.446.16
Totaal	f	125.691.07

Ontvangsten:

Contributies	f	120.054.80
Interest	„	2.973.76
Contributie ARJOS	„	1.762.51
Totaal	f	125.691.07

Over het jaar 1952 zullen de resultaten echter niet zo gunstig zijn aangezien de drukkosten van Nederlandsche Gedachten, door de enorme stijging van de papierprijs, aanmerkelijk zijn gestegen. Over 1952 moet derhalve op een tekort worden gerekend.

3. De reorganisatie van de Partij

Het Centraal Comité besloot een commissie in het leven te roepen ter bestudering van de reorganisatie der Partij. Aan het moderamen werd de keuze der leden overgelaten. Met bekwame spoed heeft het moderamen deze zaak ter hand genomen en reeds zijn enkele personen aangezocht om in deze commissie zitting te nemen. Het zijn de heren Mr A. B. Roosjen, voorzitter; Prof. Mr J. P. Verdam, J. Smallembroek, A. R. de Kwaadsteniet en Dr J. J. de Jong. Een kleine commissie dus, maar haar samenstelling wekt vertrouwen. Mr A. B. Roosjen is de tweede voorzitter van de partij. Prof. Verdam is voorzitter in de Propagandacentrale, J. Smallembroek is voorzitter van de Kamer kieskring Assen, A. R. de Kwaadsteniet is secretaris van de Kamer kieskring Rotterdam en Dr J. J. de Jong is de erkende theoreticus van het gezelschap. Een jaar geleden promoveerde deze immers cum laude op het proefschrift: „Politieke organisatie in West-Europa na 1800”, een lijvig boekdeel, waarin ook de organisatie der politieke partijen nader wordt bestudeerd. Als deze commissie niet met iets goeds voor de dag komt, welke dan wel? En toch — toch moet er ook nog iets anders gebeuren. Er is hier en daar nog al wat critiek op de partijorganisatie. Dat is niet erg! De vraag is: hoe moet het nu worden? Welnu, laat nu ieder die voorstellen heeft deze zo spoedig mogelijk inzenden. Geen ellenlange beschouwingen over hoe het niet moet, maar korte zakelijke betogen hoe het wel moet. En dan natuurlijk graag zo spoedig mogelijk, anders kan de commissie er geen rekening mee houden.

4. Herziening van de overige artikelen van het program van beginselen

Nu het rapport verschenen is over de eerste vijf artikelen van het program van beginselen zullen ook de overige artikelen aan een nader onderzoek worden onderworpen. Door het Centraal Comité werd besproken op welke manier dit het beste zal kunnen geschieden. Verschillende mogelijkheden werden onder de ogen gezien en tevens werden bepaalde beslissingen genomen. Te zijner tijd zullen daaromtrent nu nadere berichten worden gedaan.

5. Centralen Convent

Op Woensdag 6 Januari komt het Centralen Convent bijeen ter bespreking van het Rapport inzake het Passieve Vrouwenkiesrecht. Reeds werd hiervan mededeling gedaan in de pers. De plaats van vergaderen is het gebouw van Kunsten en Wetenschappen te Utrecht (Mariaplaats). De aanvang is gesteld op 10½ uur (half elf) in de morgen. Prof. Dr H. N. Ridderbos zal met een kort woord de discussies inleiden, zodat er ruimschoots gelegenheid is over deze zaak van gedachten te wisselen. Er zij aan herinnerd dat het Centralen Convent geen beslissingen neemt. Dat kan alleen de Deputatenvergadering. Voorts is het goed er aan te herinneren dat het Centralen Convent is bedoeld om het vertrouwelijk beraad in de eigen kring mogelijk te maken, zodat ieder der aanwezigen ongereserveerd zijn mening kan zeggen. Dit is ook de reden waarom van het Centralen Convent geen verslag in de pers verschijnt. In verband met hetgeen op het vorig Centralen Convent is geschied is het goed hierop nog eens nadrukkelijk de aandacht te vestigen. Intussen kunnen de besturen der Statenkieskringen de afgevaardigden reeds aanwijzen, want het wordt kort dag.

6. Partijconferentie

Reeds is in de pers medegedeeld dat zeer vermoedelijk op Woensdag 11 Maart een partijconferentie wordt gehouden. Aan de orde komt een sociaal-economisch onderwerp. Gedacht is aan de bezitspreiding. Een inleider is reeds gevraagd. Het ligt in de bedoeling het referaat in gedrukte vorm aan de deelnemers toe te zenden. Een partijconferentie kan slechts slagen als er 150 — maximaal 200 deelnemers zijn. Ieder Kamer kieskringbestuur wordt in de gelegenheid gesteld een 5-tal afgevaardigden te zenden. Voor het overige worden door het Centraal Comité een aantal gasten uitgenodigd.

7. Voor de penningmeesters

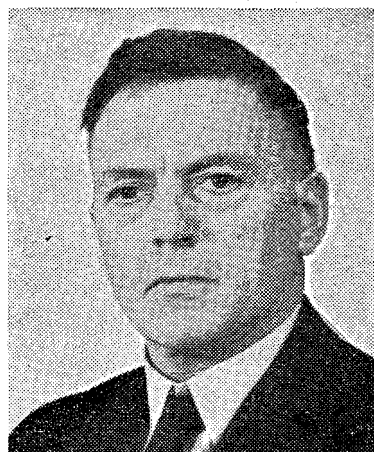
De nota's over het jaar 1952 zijn nu aan de penningmeesters toegezonden. Mogen wij er bij de penningmeesters op aandringen dat zij het verschuldigde bedrag nu ook zo spoedig mogelijk aan het bureau van het Centraal Comité zullen overmaken.

De nota's zijn dit jaar later dan anders. Maar dat komt in de eerste plaats omdat het jaar 1952 een verkiezingsjaar was, zodat allerlei werkzaamheden tot het najaar moesten wachten. In de tweede plaats was er

nog al wat personeelsverandering op het bureau van het Centraal Comité. Behalve de Heer Boven verlieten n.l. drie dames het bureau. Mede daaraan is het te wijten dat de achterstand nog niet geheel kon worden ingehaald. Nu zijn de nota's uit. Wanneer de penningmeesters meewerken kan de zaak spoedig in orde komen. Laten zij nu niet wachten op het aanbieden van een kwitantie. Het verhoogt voor hen de kosten en voor het bureau de moeite. Het geeft hun geen werk meer en aan het bureau veel werk minder.

8. Het laatste nummer van dit jaar

Dit is het laatste nummer van dit jaar. In de zomermaanden is n.l. één nummer niet verschenen. In verband daarmee telde het Septembernummer 40 pagina's. Dat nummer had eigenlijk voor twee moeten tellen. Nu dit niet is gebeurd komen wij dit jaar slechts tot 14 nummers. Tevens mag wel worden medegedeeld dat het Centraal Comité het abonnementsgeld voor Nederlandsche Gedachten niet heeft willen verhogen. Sedert 1945 is het abonnementsgeld dus f 3.— gebleven. Het spreekt wel van zelf dat nu met een tekort wordt gewerkt want voor f 3.— per jaar kan dit niet. Des te sterker moet daarom worden getracht nieuwe abonnés te verkrijgen. Willen onze lezers daar niet aan meewerken, zorgt U voor een nieuwe abonné per 1 Januari?

J. Tjalma, de burgemeester van Hoogeveen, die onlangs zijn 25-jarig ambtsjubileum vierde, is gekozen tot penningmeester van het Centraal Comité.

In memoriam Mr J. TERPSTRA

Mr K. GROEN

Tot hoger leven bevorderd — Mr Jan Terpstra, geboren 8 Juni 1888 te Scheemda, in de leeftijd van 64 jaar, overleden te 's-Gravenhage in de nacht van 13 op 14 December 1952.

Tussen die beide data heeft zich voltrokken het leven van een Nathanaël.

Opgeleid voor onderwijzer en van zijn negentiende tot zijn vierentwintigste jaar als zodanig werkzaam aan een christelijke school te Stadskanaal, deed hij vervolgens het staatsexamen en studeerde daarna in de rechtswetenschappen aan de Vrije Universiteit. Daar promoveerde hij op 16 April 1918 bij Prof. Anema op een proefschrift getiteld: Reëlasten in het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek. Een geschrift, dat handelt over de grondrente van art. 784 v.v. B.W., verder over de last, als bijkomend gevolg van een erfdienstbaarheid, op het dienend erf gelegd overeenkomstig art. 736 B.W., over de voormalige tienden, over opstal en erfpacht en over het recht van beklemming. Typisch burgerrechtelijke beschouwingen, welke niet zouden doen vermoeden, dat het toekomstige arbeidsveld van de jonge doctor zo overwegend elders zou komen te liggen.

Terpstra's carrière zou immers door zijn universitaire studien als het ware slechts onderbroken blijken: hij zou, zij het in andere functie dan voordien, tot het onderwijs terugkeren en er verder levenslang nauw mee verbonden blijven.

In 1890 was opgericht de Schoolraad voor de scholen met den Bijbel, welke als taak op zich had genomen: de scholen met den Bijbel te hulp te komen in al datgene, wat geacht kan worden aller gemeenschappelijk belang te zijn, en wel met name: 1. bij de bevordering van de oprichting van scholen met den Bijbel; 2. bij de bevordering van den paedagogischen bloei der scholen; 3. bij de beslechting van gewone geschillen, die in den boezem der scholen rijzen mochten; 4. bij de beslechting van kerkelijke geschillen, die in den boezem der scholen mochten voorkomen; 5. bij de regeling van het pensioenwezen der onderwijzers; 6. bij de handhaving en verbetering van de rechtspositie dezer scholen.

Naarmate sinds de eerste subsidieverlening door de wet Mackay van 1889 de staat zich het financiële lot van het bijzonder onderwijs en zijn onderwijzers meer was gaan aantrekken, waren uiteraard de bemoeiingen van de Schoolraad en zijn trouwe secretaris R. Derksen toegenomen. De Grondwetsherziening van 1917 had in principe de financiële gelijkstelling gebracht en de uitwerking daarvan in een nieuwe Lager-onderwijswet kwam in zicht. Na Derksen's overlijden op 5 Maart 1918 werd een reorganisatie van het secretariaat van de Schoolraad nodig geacht en oordeelde men, dat een jurist aan het hoofd daarvan moest komen. Daarvoor koos men, op warme aanbeveling van niemand minder dan wijlen Prof. H. Bavinck, de juist gepromoveerde Terpstra, „een keuze”, — zegt het gedenkboek van de Schoolraad in 1940 — „waarover men nooit berouw gehad heeft”.

Derksen was sinds haar oprichting in 1879 ook secretaris van de Unie „Een School met den Bijbel” geweest en ook als zodanig volgde Terpstra hem op. Bovendien werd hij op den duur nog directeur van het bureau van de Bond van Verenigingen voor Christelijk Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs. Nog steeds zijn de bureaux dezer drie organisaties in personele unie met elkander verbonden.

Wel werd niet verwezenlijkt de door de toenmalige voorzitter van de Schoolraad, Ds J. L. Pierson, in zijn openingsrede voor de jaarvergadering in 1918 veronderstelde mogelijkheid, dat het secretariaat van de Schoolraad misschien wel zou moeten uitgroeien tot een soort ministerie van het (christelijk) bijzonder onderwijs — immers het bijzonder onderwijs heeft geen autonome status als publiekrechtelijk georganiseerd lichaam verkregen, maar bleef, voorzover het aanraking met de Overheid heeft, behoren tot de bemoeiingen van het departement van Onderwijs en deszelfs buitendiensten, maar toch kwamen in Terpstra's bureau vele draden van het christelijk onderwijs samen en werd hij de erkende deskundige van grote bekwaamheid op het ganse terrein der onderwijswetgeving.

Als adviserende vraagbaak had hij een gans eigen stijl. Toen ik in 1936 bij de Schoolraad kwam, resideerde daar sinds zeven jaren Terpstra's opvolger Mr Hangelbroek. Deze hield er zeker niet van, zijn adviezen aan vragende schoolbesturen te belasten met brede uiteenzettingen van het „waarom” van hetgeen hij hun ried, maar hij ging daarin toch bepaaldelijk verder dan Terpstra. Die volstond in de adviezen, welke ik wel van hem heb gezien, veelszins met te zeggen, hoe het moest. Daar kon men het mee doen, maar men kon er ook van aan, dat als men het zo deed, de zaak in orde was.

Uiterst punctueel was hij: iedere dag werd de post, welke die dag was binnengekomen, ook afgedaan; met de buslichting van 's morgens 11 of 12 uur gingen de eerste adviezen de deur uit.

Was hij dan geen „minister van het christelijk onderwijs” geworden, in 1929 werd hij minister van het gehele onderwijs in het derde kabinet Ruys. Als homo novus, want tevoren speelde hij in de landspolitiek geen rol; wel was hij raadslid van Voorburg geweest in de jaren dat hij en het bureau van de Schoolraad daar waren gevestigd.

Als onderwijs-expert was hij natuurlijk lid geweest van de in 1926 ingestelde staatscommissie Rutgers, welke tot opdracht had voorstellen te doen tot wegneming van de bezwaren, welke de praktijk der Lager-onderwijswet 1920 had doen kennen, o.m. van niet noodzakelijke beperkingen van de vrijheid van het onderwijs.

Het werk dezer commissie resulteerde in voorstellen tot een uitgebreide technische herziening der Lager-onderwijswet 1920, welke door Terpstra, op basis van de voorstellen der commissie, tijdens zijn ministerschap tot stand werd gebracht. Deze herziening is te beschouwen

als het sluitstuk op de met de wet van 1920 tot uitvoering gebrachte pacificatie op het terrein van het lager onderwijs. De wetgeving op de financiële gelijkstelling had hiermede het experimentele stadium verlaten.

Dit wil overigens niet zeggen, dat die wetgeving nu tot rust kwam. Herhaaldelijk was de Lager-onderwijswet 1920 nadien nog op de helling. Aan de behandeling had Terpstra dan telkens wederom een groot aandeel.

Immers was hij in 1933 in de Tweede Kamer gebracht en sindsdien heeft hij daarin ononderbroken zitting gehad. Onderwijs en justitie hadden daar zijn bijzondere belangstelling.

Hij bleef voor velen een vraagbaak op onderwijs-terrein. Naast het lager onderwijs hadden ook andere, nog min of meer bijzondere zorgen vragende takken van bijzonder onderwijs zijn belangstelling en hij speelde in hun organisaties een rol, zo b.v. bij het schippersonderwijs. Herhaaldelijk was hij ook directeur der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag, waarvan de Vrije Universiteit uitgaat.

De a.r. Tweede Kamer-fractie belastte hem met haar secretariaat. Zij kon zich geen betere secretaris hebben gewenst. Velen wendden zich ook in deze functie tot hem. Zo ontving hij de sollicitanten naar burgemeestersfuncties, die de steun van a.r. Kamerleden begeerden. Hij wist met tact en doorzettingsvermogen bij de autoriteiten, welke met de benoeming van burgemeesters bemoeiing hebben, de aanspraken der a.r. richting voor te staan.

De Kamer waardeerde hem zeer. Hij werd lid der Huishoudelijke Commissie en eveneens van de belangrijke Vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht, welker voorzitter hij was vóór 1940 en laatstelijk sinds het aftreden van Mr Donker, wegens diens benoeming tot minister van Justitie. Er mag hier wel eens de aandacht op worden gevestigd, dat het volmaakt onjuist zou zijn, in Terpstra alleen de onderwijs-deskundige te zien. De justitiële aangelegenheden hadden evenzeer zijn grote aandacht en belangstelling en ook op dit gebied was zijn Kamer-werk van betekenis. Ook als jurist was hij een man van eigen stijl. Doorwrochte betogen moest men ook hier van hem niet verwachten, maar men vergisste

zich niet: wat wellicht zo simpelweg werd gesteld en voorgedragen was resultaat van een nauwkeurige bestudering der stof en van een scherp inzicht erin.

Van 1948 tot 1952 was Terpstra derde voorzitter der Kamer.

En al deze functies en meer werden bekleed door een man met een niet al te sterke constitutie, wiens gezondheidstoestand zelfs voor de Duitsers reden was, hem uit gijzeling te ontslaan. Achteraf stond hij daarom in de bezettingstijd gans niet. Toen anderen nog aarzelden had hij, evenals de betreurde Rutgers, van geen compromis wetend zijn standpunt op schoolgebied reeds bepaald. Wie in die dagen tot hem kwam, werd door zijn houding bemoedigd en gesterkt.

Jarenlang was hij lid van de Raad van Beheer en laatstelijk secretaris van de Doctor Abraham Kuypertstichting.

Voorzitter van de kiesvereniging Nederland en Oranje III Noord te Den Haag, was hij eveneens geruime tijd. Onder zijn leiding heb ik mijn voetstappen op het gebied der politiek in Den Haag gezet. Nog bewaar ik een brief, waarin hij duidelijk deed blijken, hoezeer hij het deelnemen van jongeren in de politieke arbeid toejuichte, en op 3 Maart 1938, toen zich het Hitler-drama aan Oostenrijk voltrok, refereerde ik voor genoemde kiesvereniging onder zijn voorzitterschap. Een der eerste lezingen, welke ik na mijn terugkeer in Den Haag mocht houden, was weer voor zijn kiesvereniging, nog steeds onder zijn voorzitterschap, dat hij zich evenwel enige tijd later genoopt zag neer te leggen.

Wie eenmaal zijn vertrouwen had, ervoer dat. Hij had mij zien werken als jong jurist bij de Schoolraad; na Hangelbroek's gevangenneming in de bezettingstijd vroeg hij mij, diens plaats tijdelijk in te nemen — het bleek tenslotte niet nodig, want de Schoolraad werd kort daarop door de bezetter geliquideerd —; toen hij na Mr Dr Beumer's dood einde 1946 door het vertrouwen van zijn mede-leden werd gekozen tot voorzitter van de Commissie van beroep voor de groep van scholen aangesloten bij den Schoolraad voor de scholen met den Bijbel, zocht hij mij aan, hem als griffier dier commissie bij te staan. In laatst-gemelde functie, evenals in die van directeur der Kuypertstichting, heb ik zes jaren lang van nabij zijn nauwgezetheid kunnen gadeslaan en ervaren. En dan zijn mij twee dingen steeds gebleken: dat bij al zijn eigen nauwkeurigheid hij een ander, die hij vertrouwde, waarlijk niet lastig viel over een begane tekortkoming, en in de tweede plaats, dat hij wel secuur en precies, maar zeker niet krenterig was.

Daarmede is dan veel goeds over Terpstra's loopbaan en eigenschappen gezegd. Maar het voornaamste bleef toch nog ongezegd. Dit: dat wie in de gelegenheid was hem in handel en wandel gade te slaan, ervoer, dat Terpstra in de volle zin des woords was een onkreukbaar man, om het Bijbels te zeggen: een Israëliet, in wie geen bedrog was. Jezus zag Nathanaël onder de vijgeboom, d.w.z. biddend, mediterend over de verwachte Messias, Die komen zou. Terpstra „liep er niet mede te koop”, maar het was duidelijk, dat ook de kracht van zijn leven lag „onder de vijgeboom”, in de binnenkamer.

Wij verwachten de opstanding der doden. En daarna het eeuwige leven.

Mr Jan Terpstra ruste in vrede.

Puit het Parlement

DR. A. VEERMAN

Kennismaking

De begrotingsdebatten dragen dit jaar in sterke mate het karakter van een kennismaking. Het nieuwe kabinet is voor de Kamer immers een evenement. Tot dusver leek ieder nieuw ministerie uitermate veel op het voorgaande. Wat de ministers betreft stond het „herstel” op de voorgrond.

1952 bracht echter de „vernieuwing”. Niet alleen het meedoen van de Anti-revolutionairen was nieuw. Ook de overgrote meerderheid van de bewindslieden werd vernieuwd. Daar waren mannen bij, die men wel kende, bijvoorbeeld als Kamerlid, maar van wie men zich toch afvroeg: „Hoè zullen ze het als minister doen?” Er waren ook mannen bij, die beplakt werden met het etiket „parlementair en politiek onervaren”; wat hen betreft meende men nog minder grond onder de voeten te hebben. Prof. Oud was bij de Algemene Beschouwingen al met zijn oordeel klaar: deze nieuwelingetjes zouden tegen oude politieke rotten natuurlijk niet opgewassen zijn.

Intussen is ongeveer de helft van de ministers voor de Tweede Kamer verschenen. Voor een eindoordeel is dus nog geen plaats. Maar tot dusver is de indruk toch wel zeer stellig, dat dit kabinet niet minder is dan het vorige, doch integendeel enige graden sterker. De nieuwe ministers blijken voor hun taak berekend te zijn en zich snel in de vraagstukken van hun departementen ingewerkt te hebben. De kennismaking is waarlijk aangenaam. En de Kamer heeft weer wat meer leren beseffen, dat „parlementaire en politieke ervaring” niet al te zeer tot een schibboleth gemaakt mag worden bij de keuze van ministers.

Wij kunnen al de debatten hier natuurlijk niet uitvoerig weergeven. Het is ook niet nodig. Bij de eerste kennismaking behoort inmiddels, dat men elkaar eens aankijkt en aanhoort, maar overigens wat gereserveerd blijft.

Laten wij volstaan met op te merken, dat minister Staf en zijn beide staatssecretarissen nog altijd een groot vertrouwen bij de Kamer blijken te bezitten; dat men zich afvraagt of minister Van der Kieft, de nieuwe man op Financiën, nog meer in zijn mars heeft dan grapjes; dat men van minister Donker, die men als deskundig Kamerlid kende, niet anders verwachtte, dan dat hij een deugdelijk bewindsman zou blijken te zijn; dat minister Witte, van Wederopbouw, — een gloednieuwe — een beste beurt maakte, omdat hij niet alleen een onderhoudend redenaar bleek te zijn, maar ook volkomen op de hoogte van de zaken, die hem zijn toevertrouwd; dat minister Zijlstra..... neen, daarover een apart stukje.

Hogeschool-rijden

Het is een beetje moeilijk over het optreden van de nieuwe minister van Economische Zaken te schrijven. Nu de hele Kamer haar bewondering en waardering voor zijn verdediging van zijn begroting heeft geuit, nu de hele Nederlandse pers heeft gedaverd van lofuitingen, kunnen wij het toch niet dunnetjes gaan over doen. Zullen wij maar stil achter hem gaan staan, bescheiden, maar met een trotse glimlach op het gelaat, zoals eenvoudige ouders delen in

de glorie van hun zoon, die dominé geworden is, of burgemeester of professor of zo iets? „Dat is nou onze Jelle”.

Dr Schouten had het, dank zij zijn positie en zijn leeftijd niet zo moeilijk. Hij moest natuurlijk iets zeggen, ook al had hij eigenlijk niets te repliceren. Niet spreken zou bepaald een verkeerde indruk gewekt hebben. Maar hij kon zich veroorloven, de minister te waarschuwen: „Het zal niet altijd zonneschijn zijn”. Wanneer concrete voorstellen aan de orde komen, zou de instemming wel eens minder algemeen kunnen zijn. Maar de waardering en het vertrouwen van onze fractievoorzitter bleken wel uit de wens, dat deze minister veel voor de Nederlandse volkswelvaart en voor de samenwerking in Europa zou kunnen doen. Een wens, die dr Schouten niet geuit zou hebben, wanneer hij in prof. Zijlstra niet de vermogens aanwezig achtte, nodig voor de verwezenlijking ervan.

Laten wij dan maar zeggen, op onze manier, dat minister Zijlstra in het Kamer-circus een nummer Hogeschool-rijden heeft vertoond. Scherp redenerend, maar niettemin voor ieder begrijpelijk, op de zaken ingaande zonder in kleinigheden te verdrinken, principieel, maar met een open oog voor de economische werkelijkheid.

En wat ons, Anti-revolutionairen, niet weinig goed doet, is, dat na deze ministeriële rede de socialistische (de liberalen trouwens evenmin) prof. Zijlstra moeilijk naar zich toe kunnen trekken. „Dirigisme”, zo zei hij zelf, is van hem niet te verwachten. De taak van de staat op economisch gebied, achtte hij wezenlijk, maar beperkt. De overheid moet het bedrijfsleven steunen, voorlichten en soms een weinig leiden. Onze economie wordt gekenmerkt door vrijheid van arbeid en van consumptie en door een ondernemings-gewijze productie.

In een democratische staat moet het productie-apparaat soepel, slagvaardig en dynamisch zijn, omdat dan alleen aan de variëteit van de vraag kan worden beantwoord. Wij wensen geen eenzijdige machtsconcentratie, niet alle productiemiddelen in handen van de staat, want dit brengt de geestelijke en politieke vrijheden in gevaar. De eigendom moet zoveel mogelijk in particuliere handen zijn, want anders kan een democratische staat niet behoorlijk functioneren. Natuurlijk zullen er staatsbedrijven zijn, maar de private onderneming zal typerend moeten blijven. Legt prof. Zijlstra de nadruk op de ondernemingsgewijze opbouw van de volkshuishouding, dan zegt hij bewust „onderneming” en niet „ondernemer”, omdat naast de ondernemers, de kapitaalverstrekkers en toegewijde werknemers van vitale betekenis zijn.

Het ingrijpen van de overheid in het economisch leven moet slechts globaal geschieden, op de strategische punten. Alleen in tijden van nood en schaarste mag de overheid overgaan tot een gedetailleerd ingrijpen. Als het gaat tussen kwantitatieve of kwalitatieve, een algemene of een speciale creditcontrole kiest prof. Zijlstra voor de kwantitatieve. Als het gaat tussen regeling van de mededinging en gedetailleerde prijsbeheersing, kiest hij voor het eerste. Als er een keuze moet worden gedaan tussen vakbekwaam.

heid en credietwaardigheid voor de middenstand enerzijds of een integraal opnemen van het behoefte-element in de vestigingswet, dan keert hij zich tegen het laatste.

Kortom, de Anti-Revolutionairen kunnen tevreden zijn met dit eerste optreden van de eerste A.R. minister van Economische Zaken (behalve wellicht ad interim) die er ooit geweest is.

Mikpunt

Tussen de begrotingsdebatten door behandelt de Tweede Kamer zo nu en dan ook een enkel wetsontwerp. Zoals wij gewend zijn, is de minister van Financiën de man, die het meest bij de Kamers moet aankloppen om hun medewerking voor een wetsontwerp. Minister v. d. Kieft is al enkele malen voor het front van de Tweede Kamer moeten komen, waarbij hij de betekenis van het recht van amendement (tot dusver hem alleen op een afstand bekend, daar hij lid geweest is van de Eerste Kamer) van nabij leren kennen. Zijn weg is daarbij niet over rozen gegaan.

Daar was eerst de dividendbeperking. Ruim twee jaar geleden stelde minister Lieftinck — tot ongenoegen van zijn geestverwanten — voor, de dividendstop op termijn op te heffen. Hij had toen behoefte aan legalisatie van deze Duitse maatregel. Opheffing wenste hij niet; een permanente wet voor deze typisch tijdelijke maatregel leek hem evenzeer onjuist. Vandaar zijn voorstel, de dividendstop te handhaven voor (voorlopig) twee jaar.

Nu is het altijd zo, dat de minister sterk staat bij voorstellen, die voor de belastingbetaler een verbetering inhouden. Als de Kamer dan te veel eist naar zijn zin en dit door amendementen wil verwezenlijken, kan hij dit keren door eenvoudig aan te kondigen, dat bij aanneming van zo'n amendement het hele wetsontwerp van de baan gaat. Omgekeerd, wanneer de Regering nieuwe lasten wil opleggen, staat de Kamer sterk en kan zij — tot op zekere hoogte — de grens vaststellen.

Twee jaar geleden wilden velen in de Kamer verder gaan en de dividendstop al na één jaar doen vervallen. Maar de minister kon toen zeggen: Geen sprake van. Twee jaar en anders gaan we gewoon door als nu — zonder grens. De Socialisten van hun kant zagen toen al de bui aankomen, dat de minister na twee jaar bij de Kamer zou moeten aankloppen om verlenging alsjeblijft.

Dat lot was nu minister v. d. Kieft beschoren. De Regering wilde eerst verlenging voor drie jaar; later maakte zij er twee van. Maar de Kamer vond één jaar genoeg. In die tijd kan de Regering de zaak bekijken, advies van de Sociaal-Economische Raad inwinnen en met nieuwe voorstellen bij de Staten-Generaal komen.

De minister kon niet anders dan hiermee genoegen nemen. Trouwens dr Schouten betoogde, dat verlenging voor één jaar ook voortsproot uit de richtlijnen, die tijdens de Kabinetformatie door de fracties zijn aanvaard. En al kan men zeggen, dat door de gang van zaken deze richtlijnen formeel niet meer bindend zijn, onze fractie heeft verklaard, bereid te zijn, zich toch door die richtlijnen te laten leiden.

Ook een tweede wetsontwerp kwam er niet zonder amendement. Dat ging over de omzetbelasting op periodieken.

We zullen niet de hele affaire ophalen. De geschiedenis begint dit voorjaar, toen de uitgeverij gedupeerd werd door de enorme stijging van de papierprijzen en van de zijde der Regering een tegemoetkoming redelijk werd geacht. Eerst werd de advertentieopbrengst vrijgesteld van Omzetbelasting. Vervolgens werd in een breder opgezet wetsontwerp, waarin tal van posten gewijzigd werden o.m. ook voorgesteld de O.B. voor abonnementsgelden te verlagen. De Kamer wenste ook hier vrijstelling. Het kwam tot een ernstig conflict, waarbij de minister op staatsrechtelijke

gronden het „onaanvaardbaar” uitsprak, de Kamer het amendement toch aannam en het wetsontwerp werd ingetrokken.

Het staartje van deze storm ontladde zich boven het hoofd van minister Van der Kieft. Een nieuw wetsontwerp bevatte alleen een verlaging van de Omzetbelasting voor de periodieke pers (de algemene herziening van de O.B. was intussen al doorgegaan). Maar de Kamer hield vast aan haar standpunt van deze zomer en maakte er bij amendement volkomen vrijstelling van Omzetbelasting op abonnementsgelden voor alle dag- en weekbladen, tijdschriften en periodieken van. Het staatsrechtelijk bezwaar, dat minister Lieftinck in Mei hanteerde, gold nu niet. Minister Van der Kieft kon moeilijk anders dan zich bij de wens van de Kamer neerleggen.

Het ei

Ook bij de behandeling van zijn begroting kwam de minister van Financiën er niet zonder kleerscheuren af.

Daar was eerst de kwestie van het personeelsblad „Wij van Financiën”. Op zichzelf is het misschien niet zo onredelijk, wanneer een departement, waaronder 20.000 man ressorteert, een contactorgaan heeft. Zo iets is er in tal van ondernemingen en ook andere departementen bezitten zo'n blad. Maar dan mag men wel eisen, dat zulk een blad — met geld van belastingbetalers bekostigd — aan zijn doel beantwoordt, dat het dus de mensen nauwer aan hun werk, hun departement en ook aan elkaar verbindt. De inhoud moet niet zo waardeloos zijn als bijvoorbeeld van het nummer, dat de heer v. d. Heuvel bij zich had.

Op de hem eigen snedige en humoristische wijze nam de heer v. d. Heuvel die inhoud op de korrel. Het hoogtepunt was het verhaal van de duif, die ergens was komen binnenvliegen om kwart voor vijf — „zeker om te laten zien, dat de heren er toen nog waren” — en ergens op een zes jaar oud dossier — „dat zal dus wel van de effectenregistratie geweest zijn” — een ei had gelegd en nog iets anders had gedeponereerd — „natuurlijk om haar afkeer van de ambtenarij te tonen”.

De heer v. d. Heuvel dacht, dat men eigenlijk op ieder departement zo'n blad moest hebben. Daar kon immers ook wel eens een duif binnenvliegen! Maar hij voor zich zocht de oplossing naar de andere kant en uitte zijn afkeuring door een amendement voor te stellen, waarbij de desbetreffende begrotingspost met één gulden werd verlaagd.

Minister v. d. Kieft vond dit een ontoelaatbare inbreuk op zijn bevoegdheid als departementshoofd. Hij verklaarde het amendement onaanvaardbaar.

Toen kwamen de fractieleiders er aan te pas. Men vond dat aan beide zijden wel wat al te grof geschut gebruikt werd. Het amendement werd toen verworpen.

Aangenomen werd een motie-v. d. Heuvel, waarin het onjuist werd genoemd, dat studenten aan de belasting-academie verplicht zijn lid te worden van het Studenten-corps. Niet, dat zulk een lidmaatschap te verwerpen zou zijn. Maar een verplichting daartoe is in onze samenleving bepaald ongebruikelijk en ook niet juist. Daar was de gehele Kamer het mee eens. Wat beter aanvoelen van de situatie van de kant van de minister had deze motie kunnen voorkomen.

Intussen begroot de Kamer verder. In rustige sfeer, zonder veel moties e.d. Zelfs de communisten zijn daar zuinig mee geworden.

Wat opvalt — dit tenslotte — is, dat de gewoonte, dat nieuwe Kamerleden geruime tijd zwijgen, praktisch niet meer bestaat. Er hebben al verscheidene Kamerleden het woord gevoerd, die pas in September hun intrede deden in het parlement.

VERKLARING

van het Convent van Christelijk Sociale Organisaties
inzake het vraagstuk der bezitsvorming voor werknemers

Eén der voornaamste gevaren van deze tijd is de in steeds grotere kringen van onze samenleving zich voordoende verzwakking van het verantwoordelijkheidsbesef van de mens, enerzijds voor zijn eigen arbeid en anderzijds voor de inrichting van de maatschappij. Dit verlies aan verantwoordelijkheid vindt ten diepste zijn oorzaak in de afval van God en in de daaruit voortvloeiende verwereldlijking van het leven. Het wordt daarnaast bevorderd door allerlei oorzaken van materiële aard. Dit betekent een voortdurende bedreiging voor de stabiliteit van de samenleving en een belemmering voor haar gezonde ontwikkeling. Tevens is het een aantasting van het meest wezenlijke van de mens, die toch naar Gods Woord geroepen is tot het zijn van beelddrager en mede-arbeider van zijn Schepper.

Het Convent van Christelijk-Sociale Organisaties heeft met stijgende ongerustheid deze ontwikkeling waargenomen en heeft zich beraden over middelen ter bestrijding daarvan. Als één van deze middelen ziet het Convent de bezitsvorming.

Het Convent is er zich ten volle van bewust, dat voor het besef van verantwoordelijkheid het deel-hebben aan de eigendom van duurzame goederen geen noodzakelijke voorwaarde is. De Bijbel betuigt ons, dat het bezit van stoffelijk goed zelfs een belemmering kan vormen voor het waarlijk Christen zijn.

Niettemin kan een zekere mate van bezitsvorming bijdragen tot herstel van het gevoel van verantwoordelijkheid van de enkeling. Immers het beheren van bezit en het verwerven van de vrucht daarvan werken enerzijds stimulerend op het verantwoordelijkheidsbesef van de mens voor de goederen, die aan hem zijn toevertrouwd. Anderzijds kan zijn verantwoordelijkheidsgevoel voor de inrichting van de maatschappij er door worden versterkt. De vermindering van de economische kwetsbaarheid, die uit het verkrijgen van bezit voortvloeit, betekent bovendien een grotere vrijheid van handelen. Dit geldt niet slechts voor de werknemer in zijn verhouding tot de werkgever, maar in het algemeen voor de enkeling in de samenleving.

Nu zeer belangrijke verbeteringen tot

stand zijn gebracht op het punt van de sociale voorzieningen, waardoor, afgezien van het vraagstuk der ouderdomsvoorziening, het bestaan der werknemers in redelijke mate is gewaarborgd, acht het Convent voor deze groep, in wier kring het massificatie-verschijnsel eveneens in sterke mate valt te constateren, de bezitsvorming wegens haar bovenomschreven werking van grote waarde.

Bij de bezitsvorming door werknemers dient te worden uitgegaan van de erkenning van de werknemer als bedrijfs-genoot.

De belangrijke wijziging in de structuur van onze maatschappij, welke van de bezitsvorming door werknemers het gevolg kan zijn, kan alleen werkelijke betekenis krijgen wanneer zij door de bedrijfsgenoten zelfbewust en in samenwerking wordt voorbereid en ingevoerd. Een gedetailleerde, van overheidswege verordende en centraal uitgevoerde regeling wijst het Convent daarom af.

Bij de voorbereiding en vaststelling van richtlijnen voor de bezitsvorming kan het georganiseerde overleg een nuttige functie vervullen. Bij dit overleg kan rekening worden gehouden met de mogelijkheden en moeilijkheden, die voortvloeien uit de eigengeaardheid van de bedrijfstak en de grootte der ondernemingen.

Door de werknemers in de gelegenheid te stellen privaat bezit te verwerven en daaruit inkomen te genieten, wordt tevens een rechtvaardiger inkomensverdeling bevorderd.

De wijze en mogelijkheid van bezitsvorming wordt in sterke mate bepaald door de algemene economische situatie. Het belang van voortgaande industrialisatie maakt het noodzakelijk, dat een aanmerkelijk deel van de totale inkomens in de investeringssfeer blijft.

De wijze, waarop het niet voor consumptie bestede deel van het inkomen in de investeringssfeer wordt aangewend, dient echter zoveel mogelijk aan de beslissing van de enkeling te worden overgelaten. De beslissing over de keuze van de investering en het karakter van het aldus verkregen bezit is daarom primair een zaak van de werknemer. Het Convent denkt in de eerste plaats aan het deelnemen in een onderneming. Dit behoeft niet altijd een deelnemen te zijn in de onderneming, waarin de betrokken werknemer zijn arbeid verricht. Daarnaast kan het verkrijgen van een eigen woning als een gewenste vorm van bezit worden beschouwd. In het algemeen kan gesteld worden, dat een zo nauw mogelijk verband tussen de vorm van bezit en de arbeid van de betrokken werknemers de aan de bezitsvorming gestelde doeleinden het beste dient.

Minister Zijlstra:sabelt charmant.....

(cliché Algemeen Dagblad)

* * * **Principieel juist en practisch wijs**

Elders in dit blad hebben wij opgenomen een verklaring van het Convent van Chr. Sociale organisaties inzake het vraagstuk der bezitsvorming voor werknemers.

Voor deze verklaring zijn wij dankbaar. De eensgezindheid verheugt ons.

Het doel juichen wij toe.

De grootste zegen voor ons volk gedurende de laatste eeuw is, dat onze arbeiders uitgeheven zijn uit het proletariaat. De handenarbeid geniet grote waardering, hoewel nog niet voldoende, de arbeider-mens heeft een belangrijke plaats ingenomen in het volksleven en in de maatschappij heeft de samenwerking tussen ondernemers en werknemers, breed gezien, prachtige resultaten bereikt. Met de technische perfectie van het bedrijfsleven hangt ook samen de verdere ontplooiing van de arbeiders. Dit proces is nog niet af.

De verklaring van het Convent gaat uit van principieel gezonde begrippen: verantwoordelijkheidsbesef, erkenning van de eigendom, persoonlijke zelfstandigheid, samenhang van het sociaal-economische, opbouw der maatschappij.

Zowel opzet als inhoud getuigen van een diep inzicht en wijs beleid.

Het komt nu aan op de toepassing in de praktijk.

* * * **Een nuttig experiment**

Katten en landbouw!

Ligt daar enig verband tussen, anders dan uit de nuttige aanwezigheid dezer dieren op de boerderij bij de bestrijding van muizen en ratten?

Zeker is dat er.

In Amerika heeft men tien jaar lang proeven genomen betreffende de voeding van katten.

De „poesjes” werden ingedeeld in twee groepen n.l.:

- A. Die gevoed met volle melk en rauw vlees.
- B. Onderverdeeld in drie afdelingen:
 - B1. Katten gevoed met gepasteuriseerde melk en gekookt voedsel;
 - B2. Gevoed met melkpoeder en gekookt voedsel en
 - B3. Gevoed met gezoete condensmelk en gekookt voedsel.

En nu het resultaat.

De katten in de sectie A waren gezond, levendig en brachten gedurende al

de tien jaar een gezond geslacht poesjes voort.

De katten in de sectie B waren in drie generaties steriel. De jonge katjes waren blind of mismaakt. De ervaringen voortgezet gaven dezelfde resultaten: B1: slecht, B2: nog slechter en B3: het slechtst.

In ons land geschiedt de melkwinning zeer dikwijls onvoldoende hygiënisch. De consumptie-melk wordt gepasteuriseerd en tot 2.5 % vetgehalte gestandaardiseerd. Van Staatswege wordt gesuggereerd, dat zulke melk zeer gezond is en daarom wordt het Nederlandse volk in het melkrijke Nederland gedwongen af te zien van volle melk.

De stadsmensen krijgen soms melk die 36 uur oud is en veelal in de zomer binnen 12 uur zuur of onbruikbaar is.

Soms krijgt men met water aangevulde melkpoeder. Zie bovengenoemd experiment! Er is plaats voor de vraag of verbetering hier niet dringend noodzakelijk is, wil zich de toestand niet herhalen van onze zuivelpositie in de vorige eeuw, toen wij ook bij andere landen een kwarteeuw ten achter stonden.

Of is het mensenras zoveel taaiër dan dat der katten en blijven nadelige gevolgen langer uit?

Het

T. CNOSSEN

dilemma

in de Landbouw

Bij de behandeling van de begroting van Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij zijn, de visserij ditmaal buiten beschouwing latend, drie belangrijke zaken aan de orde geweest, n.l.

1e. de internationale samenwerking en de algemene aspecten van de voedselproductie en de voederproductie;

2e. het landbouwbeleid naar de kant van het binnenland;

3e. het landbouwonderwijsvraagstuk.

Momenteel houden wij ons alleen bezig met het tweede punt. Niet omdat de beide andere onderwerpen niet evenzo de belangstelling verdienen en waarschijnlijk ook nog krijgen, doch omdat het landbouwbeleid naar de „binnenzijde” ons in het bijzonder interesseert.

De laatste jaren wordt op het terrein van de arbeid dikwijls gesproken van recht op arbeid, in de landbouw van garantie voor de boer. Die garantie betekent zo niet een volle zekerheid voor een levensbestaan, dan toch een „monetaire” draagbalk onder het materieel welzijn van de agrariër. Het klink velen nog zo gek niet in de oren: een garantie voor een bepaald welvaartsniveau.

De heer Vondeling, de agrarische specialist van de P.v.d.A., ving zijn rede aan met een lofzang op Minister Mansholt, „onder wiens voortvarende leiding zwaarden

kunnen worden omgesmeed tot ploegscharen”. Deze landbouwminister heeft gedurende zeven jaar een vrij gunstige pers.

Dat reeds is een prestatie. Men erkent hem als een man van grote praktische ervaring, die nauw contact houdt met de georganiseerde landbouw en zoekt naar een beleid op de basis van overleg en overeenstemming.

De heer Vondeling heeft een woordspeling gebruikt: alle ministers zijn gelijk, maar sommige ministers zijn meer gelijk dan andere ministers. Of dit tweede gelijk de Engelse uitdrukking juist weergeeft, laten we in het midden, doch wij willen bekennen, dat wij deze scherts niet doortrekken tot alle leden van de P.v.d.A., waartoe ook de huidige Minister van Landbouw behoort.

Als wij de redevoeringen van de heren Vondeling en Mansholt naast elkaar leggen, houden wij het met die van de laatste.

De heer Vondeling zei tot bereiking van het doel in West-Europa: „genoeg, goed en goedkoop voedsel en een behoorlijk bestaan van die agrariërs, die onmisbaar zijn om tot dit resultaat te komen” de ordening voorop. Die ordening houdt naar de mening van de heer Vondeling een meerjarige garantie in en hij betreurt het als zijn geestverwante minister hem op dit punt niet wil volgen.

Anderen als de Rooms-Katholiek Drogen en de vrijzinnig-democraat Den Hartog zeggen het principiëel iets anders, doch zij juichen het waarborgen van een redelijk bestaan van de werkers in onze agrarische bedrijfstak evenzeer toe.

Het was de heer Biewenga en na hem ook de minister, die o.i. een breder en ook reëler standpunt innam.

De heer Biewenga zeide: „Wij dienen ons in Nederland steeds te realiseren, dat hier niet een agrarische politiek kan worden gevoerd, die losstaat van onze algemene economische politiek en van de agrarische politiek in de rest van de wereld. Een afwijking hiervan zou naar mijn mening op den duur voor de ontwikkeling van onze landbouw funest zijn”. Scherp en zeer ad rem rafelde hij de stelling van Dr. Van Rhijn op de Christelijk-Sociale Conferentie inzake het verband tussen geleide economie en het behoud van bestaanszekerheid bij een prijsval op de wereldmarkt, uiteen.

De minister was ook in dit opzicht niet gelijk met zijn partijgenoot Van Rhijn. „Onze landbouw” — zo zeide hij — „is zeer afhankelijk van de import, omdat zij (waarom zo vrouwelijk, Excellentie?) zeer veel grondstoffen nodig heeft, en van de wereldmarkt, omdat een gedeelte van de binnenlandse producten moet worden afgezet in het buitenland”.

Later in zijn rede wees de minister een garantie af en hij sprak dit mannelijk woord: „Naar mijn mening is de beste zekerheid gelegen in de eigen kracht, d.w.z. in de eerste plaats in goed ontwikkelde boeren, hetgeen betekent goed onderwijs en goede voorlichting, in goede bedrijfsvoering, research, goede verkaveling, ontwatering, goede cultuur en een goede pachtwetgeving”.

Marktordening dient om schokken op te vangen, niet om het doel te bereiken. We citeren nog een moediger uitspraak van Minister Mansholt: „Ieder stelsel van bestaanszekerheid, gebaseerd op garantie van de Overheid, dat de Nederlandse landbouw in feite losmaakt van de markt, is onbestaanbaar en houdt het gevaar in, dat iedere fout in de berekeningen en iedere te geringe aanpassing zich afwentelt op de Overheid, omdat de prikkel ontbreekt om een snelle aanpassing aan de markt te zoeken”.

De replieken waren in meer dan een opzicht vermakelijk. De heer Vondeling moest zich in duizend bochten wringen om de bevriende en in de eerste rede zo toegejuichte minister niet af te vallen; de heer Drogen liet het punt van de garantie zwemmen; de heer Biewenga ging in hoofdzaak accoord, maar de geachte afgevaardigde uit Balk, het Christelijk-Historisch lid, de heer De Ruiter, noemde het standpunt van de minister.....conservatief. Zeker een vrucht van het Sneeker debat!

In de Memorie van Antwoord had de Minister van Landbouw van het landbouwbeleid gezegd: „Hoofddoel blijft het verkrijgen van een zo groot mogelijke bijdrage van de landbouw in de nationale productie, met inachtneming van de bestaansmogelijkheid voor de werkers in de landbouw. Onder bestaanszekerheid verstaat de ondergetekende dan ongetwijfeld de mogelijkheid tot een krachtige en gezonde ontwikkeling van de landbouwende bevolking”.

Rationalisering van de voortbrengingsmethoden en verbetering van de kwaliteit van het product passen in dat kader en onderzoek, onderwijs en voorlichting behoren tot de middelen.

Men kan ietwat spijtig opmerken, dat dit conservatief is, maar dan toch een conservatisme van gezonde aard.

Vele landen spreiden na de oorlog de vleugels beschermend over de landbouw uit en internationaal zijn ten aanzien van de prijzen van bepaalde producten (tarwe b.v.) regelingen getroffen.

In het licht van de ervaringen tijdens crisis- en oorlogsjaren, zeer begrijpelijk en zeer verstandig.

De prijzen, die de Nederlandse boer voor zijn producten maakt, liggen niet hoog. Vergeleken bij nabuurlanden als Frankrijk zelfs laag. Toch zal waarschijnlijk niemand, die op de hoogte is van de toestanden, kunnen zeggen, dat de landbouw in Frankrijk daardoor op een beter niveau wordt gebracht.

De zeer hoge kinderbijslag in Frankrijk, werkend als een bescherming van de grote gezinnen, leidt in niet geringe mate tot arbeidsschuweheid en heeft in zich een gevaar voor het platteland. Handhaving van de plaats van de landbouw in het maatschappelijk bestel van een land is iets geheel anders dan een garantie voor het individueel bestaan van elke agrariër.

Trouwens de doelstelling, die de heer Vondeling in zijn ordening samenvat is dualistisch. Met de bestaansgarantie die hij nastreeft is moeilijk in overeenstemming te brengen zijn tweede eis: „genoeg, goed en goedkoop voedsel”. Want al is het agrarische prijspeil in Nederland, internationaal bezien, niet hoog, het is toch wel zo hoog, dat een belangrijk deel van het Nederlandse volk slechts mondjesmaat vlees, eieren en roomboter krijgt toebedeeld.

Wij erkennen gaarne de samenhang der dingen. Met de heer Biewenga zijn we het volkomen eens, dat de landbouwpolitiek niet los staat van de algemene economische politiek en de buitenlandse agrarische politiek. Zelfs zuiver binnenlands is het moeilijk genoeg. Om onze kleine gemengde bedrijven op peil te houden, is uitbreiding van de pluimvee- en varkensstapel dringend geboden. Daarvoor is voer nodig, voor een belangrijk deel met dollars te betalen. Steeds weer heeft de minister bij de boeren er op gehamerd: „Verbouw het zelf”.

Hoe zwak is de weerklank, hoe gering de bereidwilligheid om hieraan gehoor te geven.

Een deel van onze boerenbevolking is Oost-Indisch doof en blijft het zolang op andere wijze compensaties worden verstrekt.

Het is vooral de georganiseerde landbouw, die hier opvoedend moet werken. Daarbij komt o.i. een te weinig rekening houden met de binnenlandse markt. In tijden, dat men zijn producten overal kwijt kan tegen een redelijke prijs, is het gemakkelijk de export op te voeren en het binnenland te verwaarlozen.

Doch de crisisjaren hebben geleerd tot welke dwaasheden dit aanleiding gaf.

Ons volk in de eerste plaats moet onze volle en beter te winnen melk drinken, onze boter en kaas dagelijks gebruiken, het vlees van rund en varken op de dis hebben.

Dat sterkt de volksgezondheid, dat spaart dollars en geeft aan onze landbouw een stabielere basis.

Daarbij is er alle reden om de bakens in de landbouw te verzetten.

De minister heeft gelijk.

Willen wij niet hopeloos achter komen, dan moeten de methoden vlugger en vooral meer algemeen verbeterd worden.

De traditie is in dit opzicht geen bron van volkskracht. En ook moet tot onze boeren de waarheid worden gezegd. Een politiek redenaar zei onlangs: de boeren erkennen wel, dat het wel eens slechter is geweest. Het is o.i. de plicht van Regering, Volksvertegenwoordiging en landbouworganisaties om onze boerenbevolking en heel ons volk duidelijk te maken, dat de gunstige toestand van vandaag niet voor de toekomst gewaarborgd is en dat in geloof aan Goddelijke zegen eigen arbeidskracht en deskundigheid moet brengen, wat een Overheidsgarantie, zonder Overheidsdwang, nimmer kan geven.

De Christelijk Sociale Conferentie 1952

- een inventarisatie -

Mr K. GROEN

De Christelijk-Sociale Conferentie ligt alweer enige weken achter ons. De meeste commentaren zullen al wel reeds verschenen zijn. Dat wil niet zeggen, dat daarmee de invloed van deze conferentie is uitgewerkt. Integendeel valt te voorzien dat zij niet zonder gevolgen zal blijven, welke die gevolgen dan ook zullen mogen zijn.

Hier worde intussen eerst iets gezegd over de voor-geschiedenis van deze conferentie. Want die is van belang voor wat na haar afloop zal dienen te gebeuren.

Het Eerste Christelijk-Sociale Congres, door Dr. Kuyper geopend met zijn vermaarde rede over „De Christus en de sociale noden”, was op uitnodiging van de Christen-Werkliedenvereniging „Patrimonium” bijeen geroepen door het **Centraal Comité van Antirevolutionaire Kiesverenigingen**. Gelet op de tijdsomstandigheden was dat niet zo verwonderlijk: het C.C. was toen praktisch de enige instelling, die de organisatie van een christelijk-sociaal congres kon ter hand nemen. Men bedenke daarbij, dat de protestantse rechterzijde toen politiek nog ongedeeld was.

Het Tweede Christelijk Sociaal Congres vond plaats in 1919, na de eerste Wereldoorlog. Het algemeen bestuur van dit congres bestond uit vertegenwoordigers van de Antirevolutionaire Partij, van de Christelijk-Historische Unie, van beider Kamerfracties, alsmede van een aantal christelijk-sociale organisaties. Zowel de betreurenswaardige veranderingen op het terrein van de politieke organisatie der protestantse rechterzijde als de verheugende ontwikkeling en uitgroei der christelijk-sociale organisatie sinds 1891 weerspiegelden zich in deze samenstelling van het congresbestuur.

Hoewel het in het voornemen lag, spoedig na 1919 een derde christelijk-sociaal congres te organiseren, is hiervan vóór Wereldoorlog II niet meer gekomen. Na afloop van die oorlog heeft het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen ingezien, dat de bijeenroeping van zulk een derde congres thans noodzakelijk was; het heeft daartoe in het najaar van 1945 stappen gedaan en daarvan mededeling gedaan aan de aangesloten kiesverenigingen.

Al spoedig bleek, dat niet alle christelijk-sociale bonden van deelneming der christelijke politieke partijen aan de organisatie van zulk een derde congres waren gediend. Op het vermoedelijke hoofdmotief daarvan wordt hieronder nader ingegaan.

Het voor de hand liggende publieke motief was uiteraard, dat de christelijk-sociale beweging van vrijwel niets in 1891 (de christelijke werkgeversvereniging „Boaz” werd juist als gevolg van het Eerste Christelijk-Sociale Congres opgericht), en van iets in 1919 (het C.N.V., terwijl „Boaz” toen juist, op initiatief van Colijn, was gesplitst in een christelijke werkgevers-, een middenstanders-, en een boeren- en tuinders-organisatie), inmiddels was uitgegroeid tot een grote, wijd-vertakte, goed-georganiseerde groep

verbonden en organisaties, welke in het Convent van Christelijk-Sociale Organisaties een in de bezettingstijd beproefd gebleken punt van contact en samenwerking bezitten.

Inderdaad zou hieruit behoren te volgen, dat het hoofdaandeel in de organisatie van een derde christelijk-sociaal congres thans aan de georganiseerde christelijk-sociale beweging zou dienen toe te vallen.

Maar reeds uit een oogpunt van continuïteit en dankbaarheid voor het in het verleden genomen initiatief — dat zo rijke vrucht heeft gedragen — zouden in die organisatie toch ook de beide protestants-christelijke partijen en haar Kamerfracties behoren te worden erkend en geraadpleegd.

Daar komt nog iets bij. Zeker niet minder dan in 1891 en 1919 hebben Regering en volksvertegenwoordiging bemoeienis met economische en sociale aangelegenheden. Ook de politieke partijen zijn bijgevolg op het levendigst daarbij geïnteresseerd. De christelijk-sociale organisaties hebben de christelijke politieke partijen evenzeer nodig als omgekeerd, ook al moeten en willen zij daarbij (sovereiniteit in eigen kring!) vermijden, op elkanders gebied te komen. Ook hierin ligt een klemmende reden, de christelijke politieke partijen niet buiten de organisatie van een christelijk-sociaal congres te houden. Te meer geldt dit, nu soms verschil van inzicht is gebleken te bestaan tussen met name het C.N.V. en de christelijk-politieke partijen ten aanzien van sommige vraagstukken liggende in het vlak der sociaal-economische politiek.

Het is trouwens de vraag, of niet nog veel meer organisaties bij de voorbereiding en de opzet van een christelijk-sociaal congres zouden moeten worden betrokken; men denke aan de diaconieën, aan de christelijke instellingen van barmhartigheid, ook aan het christelijk schoolwezen.

Evenwel — de christelijk-sociale organisaties hebben de medewerking der christelijk-politieke partijen niet gewenst geacht. Eén reden is nog niet genoemd, bij mijn weten is ze ook niet openbaar geuit, maar ongetwijfeld is ze in de geest van betrokkenen bewust of onbewust aanwezig geweest.

De scheidslijnen op christelijk-politiek en die op christelijk-sociaal terrein lopen sinds 1945 niet meer parallel, zoals ze dat voor 1940 zonder noemenswaarde uitzondering wel deden.

Sinds 1945 kennen wij de voordien praktisch onbekende figuur dergenen, die wel christelijk-sociaal zijn georganiseerd, maar die aan de christelijk-politieke partijen de rug hebben toegekeerd en zich in de Partij van de Arbeid georganiseerd: de doorbraak alzo. En onder die doorbrekers zijn er, die van ouds in de christelijk-sociale organisatie een goede naam hadden, als met name Dr. A. A. van Rhijn. Men wilde deze mede-christenen niet gaarne afstoten. Deelneming der christelijk-politieke partijen aan de organisatie

van het congres zou allicht de vraag hebben doen rijzen: kunnen ook „doorbrekers” spreker op en deelnemer aan het congres zijn? (Aan het betrekken van de Protestants-Christelijke Werkgemeenschap in de P.v.d.A. bij de organisatie van het congres is bij mijn weten niet gedacht.)

Een tweede moeilijkheid — maar die ligt op zichzelf buiten het al-dan-niet-betrekken der christelijke partijen bij de organisatie van het congres — is gelegen in de nieuwe koers in de Hervormde Kerk. Men wil daar geen discriminatie meer: als — om maar enige namen te noemen — Dr Van Bruggen kan meedoen, moet Prof. Banning ook kunnen meedoen. En dan is daar in de derde plaats nog het door al het tot nu toe genoemde heen lopende probleem van het Barthianisme, dat heel wat van hetgeen te voren als noodzakelijke grondslag voor christelijk-sociaal en -politiek handelen werd aanvaard, afwijst en verwerpt.

Al deze moeilijkheden hebben de organisatie van een derde christelijk-sociaal congres vertraagd en tenslotte ook verijdeld. Een poging tot organisatie van een z.g. „be-zinningsarbeid” in besloten kring, aanvang 1950 ondernomen, leidde evenmin tot resultaat. Eis voor deelneming aan deze bezinning op de meest urgente vragen op christelijk sociaal terrein zou dezelfde zijn als die voor deelneming aan het Tweede Congres: „alle mannen en vrouwen, die, Christus' Koningschap alom erkennend, bij het licht van de Heilige Schrift als Gods Woord de oplossing der maatschappelijke vraagstukken zoeken”.

Onder de tot deelneming uitgenodigden was ook Dr Banning. Waarmede tevens was aangetoond, dat — helaas — de grondslag, die in 1919 uitstekend was, in 1950 niet meer kon dienen ter onderscheiding van de geesten. De vermelde grondslag moet immers voor Dr Banning — en niet alleen voor hem — een geheel andere zin hebben dan voor een gereforméerd of ander „orthodox” christen.

Maar tenslotte is dan toch de Christelijk-Sociale Conferentie (niet: **Congres**, want bezinning en niet getuigenis was het doel) 1952 uit de bus gekomen. Op dezelfde grondslag als die van het Tweede Congres. Met als enige beperking, dat als referenten slechts werden aangezocht personen, die niet tegen christelijke maatschappelijke organisatie zijn. De deelnemers hadden zelf te beoordelen, of zij de grondslag konden onderschrijven. Onder hen waren inderdaad al dan niet christelijk-maatschappelijk georganiseerde vrijzinnigen, doorbraak-mensen, Barthianen, nieuwe-koers-Hervormden (men leze in deze termen niet meer dan benaderende aanduidingen en vooral geen denigraties; daar gaat het hier niet om!), zowel als anti-revolutionaire of christelijk-historische leden van onderscheidene kerk-gemeenschappen: Hervormd, Gereforméerd, vrijgemaakt-Gereforméerd en Christelijk-Gereforméerd.

Hun aller geluid is in de vierdaagse discussie gehoord. Het resultaat heeft men in de kranten kunnen lezen ¹⁾: een aantal uitspraken, waarin veel is te waarderen, maar die men toch niet anders kan lezen dan tegen de achtergrond van datgene, waarover men het voorshands niet eens kon worden. En daaronder zijn dan juist „leerstukken”, welke in het verleden als noodzakelijke grondslag van alle christelijk-sociaal en -politiek handelen zijn aangemerkt.

Niet eens was men het over:

de plaats en roeping der kerk; de taak der overheid; de noodzaak van christelijk-politieke en/of christelijk-sociale organisatie; de visie op het tegenwoordig socialisme; de betekenis van de soevereiniteit in eigen kring; de betekenis van de scheppingsordeningen;

de christelijke, historisch gevormde levensstijl; in hoeverre een hiërarchische interpretatie van de samenleving tot een omvattende gemeenschap de massificatie bevordert; de sociologische analyse van het functioneren van de christelijke organisaties in het maatschappelijke leven;

de omvang van het ambtelijk geleide kerkewerk; de wijze van kerstening van de levensverbanden, de volks- en groepszeden; de verhouding tot instanties die eveneens de massificatie bestrijden, maar zich daarbij niet laten leiden door het Evangelie;

de achtergrond en de inhoud van het vormingswerk en de wijze en het tijdstip waarop het Evangelie moet worden ingedragen bij de vorming van gemeenteleden en buitenkerkelijken;

het wezen en de taak van de overheid; de soevereiniteit in eigen kring, in het bijzonder de kwestie van de boven- of nevenschikking van Overheid en bedrijfsleven; de vraag of en zo ja, welke taak de Overheid heeft bij de verdeling van inkomen en vermogen; de vraag, of de taak, die het bedrijfsleven door middel van de organen ingevolge de wet op de p.b.o. heeft, gezien moet worden als een oorspronkelijke taak van het bedrijfsleven, dan wel — althans ten dele — als het overnemen van overheidstaken; het mede-beslissingsrecht van de arbeider in belangrijke aangelegenheden, de gehele onderneming betreffende; de plaats van de vakbeweging bij de verwezenlijking van de medezeggenschap in de onderneming.

Uitdrukkelijk wil ik hier vermelden, dat de opsomming van hetgene, waarover men het wel eens is geworden, meer ruimte vergt dan die van hetgeen, waarover geen eenstemmigheid werd verkregen. Onder dat laatste vindt men hierboven ook een aantal punten, welke ook binnen — wat ik nu maar zal noemen: — de gereformeerde en anti-revolutionaire kring geen overeenstemming bestaat, b.v. over het karakter der p.b.o., over de medezeggenschap in de onderneming en over de plaats, welke aan de vak-organisatie daarin al dan niet toekomt. Maar wie geen vreemdeling in Jeruzalem is, ziet uit de bovenstaande opsomming wel, dat het meeste daarvan betrekking heeft op diepgaande controversen binnen de Nederlandse protestantse christenheid, welke haar oorsprong vinden in de doorbraak, in het Barthianisme en in de nieuwe koers in de Hervormde kerk.

De conferentie nam een motie aan, waarin zij zich uitsprak voor voortzetting van het begonnen gesprek. Tevens werd op voorstel van Prof. Zuidema aan het Convent van Christelijk-Sociale organisaties in overweging gegeven, bij de voortzetting van het gesprek ook de christelijke politieke partijen uit te nodigen. De congresleiding heeft toegezegd, dat te zullen overwegen.

Voortzetting van het gesprek verdient inderdaad toejuicing. Gesprek kan leiden tot beter begrip. Dat is op zichzelf al een begerenswaardig goed. Daarom moet men tot gesprek altijd bereid zijn. Maar beter begrip voor elkanders standpunt behoeft geenszins altijd tot overeenstemming te leiden: het kan ook zijn, dat blijkt, dat men nog verder van elkander staat dan men dacht. Ik neig tot de onderstelling, dat dit laatste bij voortzetting van het gesprek in het onderhavige geval helaas het resultaat zal blijken te zijn.

Als dat zo is, zal men de moed moeten hebben hiervoor uit te komen. Dan zal de konsekwentie moeten worden getrokken. En daarna zal er wellicht sprake kunnen zijn van een Derde Christelijk Sociaal **Congres**, dat werkelijk een **getuigenis** tot het Nederlandse volk zal kunnen doen uitgaan. Want dat zulk een getuigenis zou kunnen worden gegeven door de groepen welke thans het gesprek willen gaan voortzetten over wat haar verdeelt, gezamenlijk — dat is onmogelijk, zo lang niet een van beide partijen haar zienswijze heeft opgegeven en op de lijn der andere is overgegaan.

¹⁾ De conclusies zullen in het volgende kaderno, van Nederlandsche Gedachten worden opgenomen.

ZIEKENFONDSWEZEN

Wie de hoop mocht koesteren om in onderstaande regelen de oplossing van het ziekenfondsprobleem aan te treffen, late die hoop onmiddellijk varen. Het woord „bespiegelingen” is welbewust gekozen. Het houdt verband met de gecompliceerdheid van het vraagstuk, dat evenveel facetten heeft als er mensen gevonden worden, die er iets over te zeggen hebben. Zo zal een arts het anders benaderen dan een ziekenfondsfunctionaris, terwijl deze op zijn beurt er weer een andere kijk op heeft dan degene, voor wie het hier in de eerste plaats een object van sociale verzekering betreft.

Het zij schrijver dezes vergund zijn uitgangspunt te nemen in de sociale verzekering, al zal hij ook wel eens een slippertje maken op het terrein der volksgezondheid. Maar hij heeft geen andere pretentie dan te zijn „een stem” in het grote, gemengde koor, dat de lof en de blaam van het ziekenfondswezen bezingt.

Het is daarbij passend om bij het begin te beginnen. Derhalve eerst een enkel woord over de voorgeschiedenis, waarvoor zij verwezen naar „De Geschiedenis van het Ziekenfondswezen in Nederland” van J. A. Berger.

Voorgeschiedenis

Reeds in de gildetijd kende men van de gilden uitgaande „bossen”, die zich ten doel stelden de gildebreders en doorgaans ook hun gezinsleden ingeval van ziekte geneeskundige hulp te verschaffen. Daarvoor had men dan veelal een dokter in dienst, die tevens als contrôle-arts fungeerde. Soms werd behalve de geneeskundige hulp ook een uitkering in geld verstrekt. In dat geval had men dus te doen met een combinatie van de tegenwoordige geldelijke uitkering, ingevolge de Ziektewet en de geneeskundige hulp, zoals zij door het ziekenfonds wordt verstrekt. Toen de Franse Revolutie de gilden wegvaagde, verdwenen daarmee over het algemeen ook deze bossen.

Dit had tot gevolg, dat in de eerste helft der 19e eeuw geleidelijk tal van „ziekenbussen” ontstonden. In vele gevallen beperkten zij zich niet tot het verstrekken van genees- en heelkundige behandeling, en de daarvoor benodigde geneesmiddelen, doch keerden zij ook een wekelijks ziekgeld en bij sterfgeval een vergoeding in verband met de begrafeniskosten uit. Algemeen was echter de klacht, dat deze bussen door particuliere ondernemers werden beheerd, waarbij deze hun eigen belangen allerminst veronachtzaamden.

In 1847 werd opgericht het bekende, thans nog bestaande, Algemeen Ziekenfonds voor Amsterdam (A.Z.A.), dat een belangrijke rol heeft gespeeld en nog speelt in het ziekenfondswezen van de hoofdstad.

In de tweede helft der negentiende eeuw ontstonden tal van onderling beheerde ziekenfondsen. Zodoende telde ons land in 1940 ruim 650 ziekenfondsen.

Deze fondsen kunnen in verschillende groepen worden onderscheiden. De z.g. Maatschappij-Ziekenfondsen zijn opgericht en worden beheerd door de Nederlandse Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, soms in samenwerking met de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Pharmacie. In 1945 verenigden deze fondsen zich in de Federatie „Verenigde Maatschappij-Ziekenfondsen” (V.M.Z.) De onderling beheerde fondsen zijn opgericht door de verzekerden zelf, waarbij veelal vakverenigingen een rol speelden. Ondernemingsziekenfondsen zijn bestemd voor het personeel van een bepaalde onderneming, b.v. Philips.

Verder kent men z.g. Directie-Ziekenfondsen, welke op commerciële basis worden beheerd door levensverzekering-maatschappijen.

Reeds voor de tweede wereldoorlog vond overleg plaats tussen de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Pharmacie en de Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde en de Landelijke Federatie ter behartiging van het Ziekenfondswezen (de organisatie der onderling beheerde ziekenfondsen) enerzijds en de vakbeweging anderzijds, teneinde tot unificatie van het ziekenfondswezen te geraken. Dit overleg leidde tot enige conclusies, waarin o.m. werd afgewezen het stichten of instandhouden van ziekenfondsen op commerciële basis. Voorts werd de wenselijkheid uitgesproken dat in iedere plaats als regel slechts één ziekenfonds zou bestaan. De noodzakelijkheid van vrije artsenkeuze werd onderstreept.

Door de Landelijke Federatie, het C.N.V. en het N.V.V. werd in 1929 opgericht de Algemene Raad tot bevordering van het Ziekenfondswezen. In 1936 werd een contactorgaan ingesteld, t.w. de Centrale Commissie voor het Ziekenfondswezen, waarin de drie grote vakcentralen, de Landelijke Federatie en de Ned. Mij tot Bevordering der Geneeskunst samenwerkten op basis van vrije artsenkeuze, het bestaan van een welstandsgrens, regeling van de rechtspositie der artsen en de deelneming van de artsen in de fondsbesturen.

Aan dit overleg kwam een einde toen Nederland bezet gebied werd.

Intussen was meermalen een poging gedaan tot wettelijke regeling van het Ziekenfondswezen. Zo diende het Ministerie-Kuyper in 1905 een ontwerp-Ziekteverzekering-wet in, welke behalve een uitkering in geld, ook geneeskundige behandeling inhield. Dit wetsontwerp kwam echter niet in openbare behandeling en werd in 1915 ingetrokken. Hetzelfde lot onderging het wetsontwerp-Veegens van 1906, dat dezelfde strekking had.

De Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst wendde zich in 1907 tot de Tweede Kamer met een adres, waarin werd aangedrongen op een scheiding tussen de verzekering van ziekgeld en de ziekenverzorging. Voor dit laatste werd geen wettelijke regeling nodig geacht, daar men van oordeel was, dat hierin langs de weg van vrijwillige verzekering voldoende werd voorzien. Wel werd een staatstoezicht op de Ziekenfondsen wenselijk geoordeeld.

Het in 1910 door Talma ingediende ontwerp-Ziektewet beperkte zich tot een geldelijke uitkering. Dit werd door de Minister gemotiveerd o.m. door de opmerking, dat, dank zij ook de krachtige ontwikkeling van het ziekenfondswezen het meer wenselijk voorkwam deze ontwikkeling te bevorderen. In verband hiermede werd bepaald, dat het recht op ziekgeld zou vervallen, indien de verzekerde niet zou zijn voorzien van geneeskundige hulp. Later werd dit gewijzigd in de eis, dat hij moest zijn aangesloten bij een wettelijk erkend ziekenfonds. Het wetsontwerp omvatte hiertoe een aantal artikelen, waarin de erkenning van ziekenfondsen, hun organisaties en het toezicht op de fondsen werd geregeld. De wet werd in 1913 aangenomen, doch zij kwam eerst in 1929 tot uitvoering, nadat belangrijke wijzigingen waren aangebracht.

Intussen was in 1915 door Minister Treub een ontwerp-Ziektewet ingediend, waarbij aan de verzekerde niet alleen recht op uitkering, doch ook op geneeskundige behandeling

werd toegekend. Dit ontwerp bracht het, echter niet tot openbare behandeling.

Volledigheidshalve worde vermeld, dat de Ongevallenwet 1921, als ook de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 en de Zee-ongevallenwet 1919 naast het recht op een geldelijke uitkering ook dat op geneeskundige behandeling kennen.

Uiteraard konden hier van de strijd rondom het Ziekenfondswezen slechts enkele punten worden aangestipt.

Bij het kennismaken daarvan valt het op, hoe verschillende strijdpunten, die ook nu nog aan de orde zijn, steeds weer terugkeren. Zo was er strijd over de vraag, hoeveel buspatiënten een arts diende te hebben. Voorts was permanent aan de orde de kwestie van de invloed van de aangesloten op de gang van zaken. Het financiële beleid van de fondsen vroeg meermaals de aandacht. Voortdurend was er strijd over de hoogte der honoraria en de welstandsgrens. Ook de wenselijkheid van toezicht en controle kwam telkens weer naar voren.

De wettelijke regeling

De bezetter wenste een op Duitse leest geschoeide regeling van het ziekenfondswezen. Het gelukte de toenmalige Directeur-Generaal van de Volksgezondheid, Dr C. v. d. Berg, echter om aansluiting tot stand te brengen bij het historisch gegroeide en al te grote Duitse smetten te weren.

Zo werd per 1 November 1941 ingevoerd het Ziekenfondsenbesluit, onder welks vigeur we thans nog leven. Het omvat een verplichte verzekering van geneeskundige hulp voor de arbeiders, die ingevolge de Ziekwet verzekerd zijn. Deze geneeskundige hulp strekt zich tevens uit tot de echtgenote en de gezinsleden tot de 16-jarige leeftijd. Voorts werd ingesteld een Staattoezicht op de ziekenfondsen.

De financiering werd geregeld in deze zin, dat een premie werd geheven van 4 % van het loon, door de werkgever af te dragen aan een vereveningsfonds. De helft daarvan mag op de werknemer worden verhaald. De premie werd later teruggebracht tot 3,6 % en voor het jaar 1952 weer verhoogd tot 3,8 %. Voor het jaar 1953 is zij bepaald op 4 %.

Het aantal ziekenfondsen, dat als zodanig onder de benaming „Algemeen Ziekenfonds” werd erkend, bedroeg 204. Sedertdien is door — veelal onder leiding van de Ziekenfondsraad tot stand gekomen — fusie dit aantal teruggebracht tot 137 op 1 Januari 1952.

Ingevolge de Wet van 24 April 1947 werd het Staattoezicht vervangen door de meer aan de democratische opvattingen beantwoordende Ziekenfondsraad. Deze bestaat uit 36 leden. Vertegenwoordigd zijn de organisaties van medewerkers (artsen, tandartsen, vroedvrouwen, apothekers), de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties, alsmede de ziekenfondsorganisaties. Dit gezelschap wordt gecompleteerd door enkele ambtelijke leden van het Ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

In September 1951 werd gepubliceerd een ontwerp-Ziekenfondswet, welke wet de plaats zou dienen in te nemen van het Ziekenfondsenbesluit 1941. Het ontwerp moet veeler worden beschouwd als een codificatie van het bestaande dan dat het geacht mag worden nieuwe wegen op ziekenfondsgebied in te slaan.

De verplichte ziekenfondsverzekering voor loontrekken den tot een bepaalde loongrens (thans f 4.925,— per jaar), zoals zij door het Ziekenfondsenbesluit is ingevoerd, heeft haar plaats ingenomen naast de reeds bestaande sociale voorzieningen. Toch is het enthousiasme hierover nog niet algemeen. „Ziekenfondsvragen”, het maandblad van de Bond van R.K. Ziekenfondsen in Nederland, (Aug./Sept. 1952), spreekt in dit verband van een „terugzetten van de klok” en het „afbreken van een bepaalde evolutie”.

Moelijkheden

Hoe het ook zij, in elk geval mag niet worden geconcludeerd, dat met de invoering van de verplichte verzekering alle ziekenfondsproblemen als bij toverslag zouden zijn opgelost. Integendeel, het schijnt wel eens, of ze nu pas met recht onoplosbaar zijn geworden.

Voor al de financiële moeilijkheden zijn zorgwekkend. Na de oorlog zijn de kosten der verstrekkingen met sprongen gestegen; thans zijn zij meer dan verdubbeld. Dit heeft verschillende oorzaken. Zo zijn in het kader der verplichte verzekering de verstrekkingen van alle fondsen op gelijke hoogte gebracht, hetgeen in vele gevallen uitbreiding der verstrekkingen en dus hogere kosten betekende. De grote vlucht, die de medische wetenschap heeft genomen, vindt haar spiegelbeeld in de talrijke nieuwe — veelal dure — preparaten, die aan de markt zijn gekomen. Uiteraard moesten ook de honoraria der medewerkers, de salarissen van het personeel der ziekenfondsen, de ziekenhuiskosten en andere uitgaven verhoogd worden.

De verplichte verzekering kon zich redden door een voortgaande premieverhoging. Anders stond het met de vrijwillig verzekerden. Deze groep omvat allen, die vrijwillig een ziekenfondsverzekering hebben aangegaan.

Met name betreft het hier zelfstandigen, ambtenaren (die tot dusver niet onder de verplichte verzekering vallen) en ouden van dagen. Waar de premie door de betrokkenen zelf moet worden betaald, bleek het praktisch niet mogelijk om de premieverhoging gelijke tred te doen houden met de uitbreiding der verstrekkingen.

Teneinde in de ontstane tekorten te voorzien werd de mogelijkheid geopend om ten laste van het vereveningsfonds een subsidie te ontvangen ten behoeve van de vrijwillige verzekering. Zoals reeds werd vermeld, bevat dit vereveningsfonds de gelden, door het bedrijfsleven ten behoeve van de verplichte verzekering bijeengebracht.

De motivering daarvoor werd gevonden in de stelling, dat de vrijwillige verzekering veelal gedwongen was de „ongunstige risico's” die de verplichte verzekering afstootte, te aanvaarden. Dit geval doet zich b.v. voor bij loontrekken den, die gepensionneerd worden en juist op een leeftijd, dat zij in meerdere mate geneeskundige verzorging nodig hebben, overgaan naar de vrijwillige verzekering. Thans is een wetsontwerp verschenen tot uitbreiding van de toepassing van het Ziekenfondsenbesluit, waardoor o.m. degenen, die ziekengeld of een uitkering krachtens de Noodwet Ouderdomsvoorziening genieten, onder de verplichte verzekering worden gebracht. Zodra dit ontwerp tot uitvoering zou komen, zou er dus geen reden meer zijn om de vrijwillige verzekering te helpen ten koste van het vereveningsfonds.

Intussen werd ten laste van het vereveningsfonds van 1947 tot en met 1950 een bedrag van f 39 miljoen overgeheveld naar de vrijwillige verzekering. Tenslotte moest ook de Staat zo nu en dan nog bijspringen.

Ook de organisatie voldeed niet aan de verwachtingen. De Ziekenfondsraad, het toporgaan van het ziekenfondswezen met belangrijke adviserende, controlerende en behorende bevoegdheden, bleek de nodige bestuurskracht te missen. Al te zeer deden zich in de boezem van de Raad de tegenstellingen gelden tussen de daarin samengebrachte groepen.

Met name wanneer impopulaire maatregelen — b.v. voor bezuinigingsdoeleinden — moesten worden genomen, schrok de Raad ervoor terug verantwoordelijkheid te aanvaarden. Onder deze omstandigheden kan het niet anders, of het accent moet zich wel verplaatsen van de Ziekenfondsraad naar de Overheid. In een artikel in „Maatschappijbelangen” (Nov. 1952) velt Dr H. J. W. Droogleevers

WERKLOOSHEIDSBESTRIJDING

De verwachting dat met de totstandkoming van de Dienst Uitvoering Werken (D.U.W.) de klachten over de vroegere werkverschaffing, later werkverruiming geheten, verdwijnen zouden, is helaas niet bewaarheid. Op de vergadering van de Antirevolutionaire gemeentel- en provinciebestuurders werd, aan de hand van een referaat van ons Tweede Kamerlid de heer Stapelkamp, uitvoerig over de D.U.W. gesproken. Er is m.i. alle aanleiding over die moeilijkheden enkele gedachten neer te schrijven, teneinde tot een juist inzicht te komen over de oorzaak dezer klachten en te zoeken naar een oplossing van deze bezwaren. Dit is te meer gewenst omdat de werkloosheid helaas groter omvang heeft aangenomen dan in de vorige jaren en het huidige Kabinet het vraagstuk van de werkgelegenheid tot één van de hoofdpunten van zijn beleid heeft gemaakt.

Wat is het voornaamste bezwaar dat ingebracht wordt tegen het werken in de D.U.W.? Het werk dat de arbeiders in die dienst moeten verrichten? De leiding van de uitvoerende organen zoals Heidemaatschappij en Grontmij, die zich niet voldoende rekenschap geeft van het feit dat de arbeiders werkzaamheden moeten verrichten die hun normale arbeid niet is? Of het loon dat in de D.U.W. verdiend wordt? Dit zijn soms de grieven die er tegen deze dienst wor-

Fortuyn het volgende oordeel: „De Ziekenfondsraad is een oppermachtig lichaam; maar dat onmachtig is om het ziekenfondswezen degelijk te reorganiseren”.

In hetzelfde artikel maakt de schrijver nog een andere opmerking, die tot nadenken stemt. Hij wijst er daarbij op, dat volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek het gemiddeld aantal ziekte-dagen per ziektegeval, vergeleken met 1938, toegenomen is, terwijl men, gezien de vooruitgang van de medische wetenschap en de techniek het tegenovergestelde zou mogen verwachten.

Wij voor ons geloven, dat men op dit terrein wel eens teveel voorbijziet — of helemaal niet ziet — dat het ook hier een kwestie van verdeling is. M.a.w. naarmate ons volk meer aspirine slikt en meer slaapmiddelen consumeert, in diezelfde mate zullen minder appels en eieren kunnen worden verorberd. En niemand zal ontkennen, dat ook laatstgenoemde consumptie-artikelen voor de volksgezondheid van belang zijn!

den ingebracht, maar die toch, als allen die verantwoordelijk zijn voor deze tak van arbeid ernstig streven naar het wegnemen dezer klachten, zoveel mogelijk kunnen worden weggenomen.

Het voornaamste bezwaar ligt op een ander vlak. Op een conferentie van aalmoezeniers van D.U.W.-kampen heeft pater D. Pillen, sprekende over „de psyche van de D.U.W.-arbeiders”, de kern van de klachten geraakt toen hij uiteenzette dat deze arbeiders **werkloos** zijn en deze werkloosheid gevoelen als de ramp die hen treft, door uit het normale arbeidsproces geschoven te zijn. In zijn betoog haakte hij aan bij de discussie die verleden jaar, bij de interpellatie-Stapelkamp-Nederhorst, in de Tweede Kamer werd gevoerd en waarbij Minister van den Brink en anderen, uitgingen van het feit dat een werkloosheid van 3 % niet abnormaal was. Wij leven, aldus Pillen, in West-Europa nog in een vrije maatschappij, die meebrengt dat er werkloosheid is. In autoritair geregeerde landen is er geen werkloosheid. Daar dirigeert de staat de arbeiders en stuurt ze, als slaven, waarheen zij wil. Duitsland van vóór 1940 is daarvan het voorbeeld en Rusland handelt op dezelfde wijze. Dr Colijn heeft in de jaren van de grote crisis ook op dit verschijnsel gewezen. Deze vrijheid brengt in zeker opzicht werkloosheid mede en de arbeiders die werkloos worden en in de D.U.W. geplaatst, betalen mede de prijs dier vrijheid. Volledige werkgelegenheid is een groot goed, maar in volle omvang niet te verwezenlijken. Er blijft werkloosheid en daardoor ook werk in de D.U.W.

Hoewel niet altijd bewust, beseft de D.U.W. arbeider dat hij **werkloos** is en als zodanig mede, en naar hij meent hoofdzakelijk, die prijs moet betalen. Vandaar dan ook dat pater Pillen een gesprek met de D.U.W.-arbeiders weergeeft: „We hebben de Duitsers hier gehad, later de Amerikanen, de Canadezen en de Engelsen, waarom zouden we het met de Russen niet eens proberen?” Hieruit spreekt de twijfel aan de rechtvaardigheid van onze huidige maatmaatschappij. Ook bij de D.U.W.-arbeiders, die zich niet op deze wijze uiten, omdat ze weten dat een volmaakt gedirigeerde staat nog veel groter rampen meebrengt dan onze huidige maatschappij, proeft men in het gesprek met hen de eenzaamheid, de desillusie, het overgeleverd-zijn, de afhankelijkheid en hulpeloosheid, de wil en de macht om het noodlot der werkloosheid te breken. Dit is ook de ervaring van de predikanten

der protestantse kerken die nu reeds jarenlang de geestelijke verzorgers in de D.U.W.-kampen zijn.

Hier ligt inderdaad de kern van het bezwaar van de arbeid in de D.U.W.-kampen en wij dienen de vraag onder het oog te zien of daarin verandering kan worden gebracht. Naar mijn gevoelen moet daartoe een ernstige poging gewaagd worden.

Naast de Dienst Uitvoering Werken bestaat al jaren lang de Cultuur Technische Dienst. Deze C.T.D. heeft, evenals de organen voor de werkverschaffing (of werkverruiming), een geschiedenis. Bodemverbetering was en is de voornaamste taak van de C.T.D. en heeft daardoor belangrijke overeenstemming met de D.U.W. Het eigenaardig is nu, dat de arbeiders die bij de D.U.W. geplaatst worden als **werkloos** blijven geregistreerd, die bij de C.T.D. werken niet. Het onaangename karakter van als werkloze te boek te blijven staan, is bij de C.T.D. weggefallen. De man die bij de C.T.D. komt, is weer een arbeider, zoals zijn collega met plichten en rechten in het vrije bedrijf. Voor hem geldt de loonregeling in het landbouwbedrijf, inclusief de premie voor het bedrijfspensioenfonds en de landbouw, exclusief de waarde van de vakantie-bonnen.

Er is m.i. nu alles aan gelegen nader te onderzoeken of de D.U.W. niet kan opgaan in de C.T.D., waarbij de eerste alleen nog dienst moet doen om niet-werkwillige arbeiders te toetsen en de lanterfant de kans te ontnemen dit „béroep” te blijven voortzetten.

Uit de dagbladen blijkt dat de Overheid van plan is de C.T.D. belangrijk uit te breiden. Aan de directeur, ir Mesu, is opgedragen het aantal in ontwerp zijnde plannen die gereed zijn voor uitvoering te verdubbelen. Het gaat daarbij om ruilverkaveling, boerenwerken en ontginningen. Neemt de werkloosheid toe, dan kunnen bij deze werken dubbel zoveel mannen geplaatst worden. Zij hebben dan weer normaal werk en het stempel der werkloosheid drukt op hen niet meer.

Indien daarnaast de Overheid nog overgaat om bij toenemende werkloosheid grote werken te doen uitvoeren, o.a. ook door de provincies en gemeenten, dan zou op deze wijze de wezenlijke klacht van de D.U.W.-arbeiders komen te vervallen. Dan wordt de conjuncturele werkloosheid bestreden op een wijze, die ook moreel verantwoord is. Een belangrijk voordeel is dan, dat de nieuwe dienst die op deze wijze gecreëerd wordt, niet meer onder Sociale Zaken, doch onder Landbouw ressorteert.

Er zou uiteraard nog uitvoeriger over dit denkbeeld geschreven kunnen worden, maar daar leent zich ons partijorgaan niet voor. Ik volstond daarom met het aangeven van enkele richtlijnen.

Waarom

verloren de Anti-Revolutionairen stemmen?

T. M. A. van Löben Sels

Als uitgangspunt neem ik het derde punt van Dr Schoutens betoog „Lessen leren en ter harte nemen” (Nederlandse Gedachten 15 October 1952), waaruit ik het volgende aanhaal:

„Voor ons is politiek dienst van God. Daarom draagt zij allereerst een principieel, een geestelijk-zedelijk karakter. De verbondenheid van de politiek met het christelijk geloof is voor ons primair.”

Inderdaad, hier ligt de kern van deze zaak. Dr Schouten verbindt hieraan de consequentie, dat de innerlijke kracht van onze partij af zal nemen, wanneer wij bovengenoemde principes uit het oog verliezen en gaan vermaterialiseren. En als gevolg van deze politiek-religieuze verzwakking in onze eigen kring ontstaat verlies van stemmen bij verkiezingen.

Met deze consequentie van Dr Schouten ben ik het eens; ook voor mij is de verbondenheid van de politiek met mijn christelijk geloof primair. Ik praat er overal over; niet alleen in de kring van onze kerk of onze kiesvereniging (Psalm 116, vers 10 en 11), maar ook daarbuiten. Ik durf zelfs beweren, dat evangelisatie en propaganda voor de A.R. partij hand in hand moeten gaan. (Hetzelfde moet ook gelden voor de K.V.P.)

Maar ik zie ook een consequentie op een heel ander niveau, want het zijn niet alleen geestelijk en zedelijk vervalten Anti-revolutionairen, die ons stemmenverlies hebben opgeleverd, maar ook de grote groep, die geen enkel verband wil zien tussen politiek en Christelijk geloof. Er stemmen telkens weer duizenden op de A.R., die zelfs helemaal geen Christelijk geloof pretenderen te bezitten.

Ik stel dus, dat er in 1948 x leden van de A.R. partij op de A.R. partij stemden en y kiezers, die daarvan geen lid waren. En het heeft zin, een grondige analyse op te stellen van de motieven, die deze groep tot „afvalligen” heeft geleid. Niet alleen van de A.R. naar een andere partij, maar van Christelijke beginselen naar materialistische idealen!

Het percentage kerkelijke Nederlanders in Nederlands-Indië was vóór de oorlog buitengewoon gering. Toch kan ik me voorstellen, dat zeer velen van hen na terugkomst in het verraden Vaderland op de A.R. stemden in 1948. Op welke andere partij konden zij hun vertrouwen stellen? Zij stemden A.R., ofschoon het Christelijk geloof daar bij

hen buiten stond; bij sommige overtuigde atheïsten zelfs ondanks de religieuze opvattingen der A.R. Dit zijn de y-stemmers, die niet instemmen met de Christelijke Beginselen der A.R. partij en die toch voor de A.R. stemden, omdat zij aan onze politiek werden verbonden door motieven van bijkomstige en toevallige aard.

Wij zijn het eens: Wanneer deze motieven wegvallen, stemmen zij niet meer A.R., maar ook het volgende kan een oorzaak zijn: De Christelijke beginselen der A.R. weerhielden in 1948 vele y-vaderlanders niet, toch op de A.R. te stemmen. Maar de wijze, waarop in de jaren 1948-1952 vooral door sommige gemeenteorganen de Anti-revolutionaire beginselen naar voren werden gebracht, heeft nu vele y-stemmers afschrikt, ook al hadden zij zeker bezwaren tegen de politiek der andere partijen.

Dit lijkt ingewikkeld, maar de tegenstelling is zeer logisch, indien men erkent, dat ons Christelijk geloof in wezen totalitair is: Wij moeten het uitdragen als het enige juiste. Wij voelen niet voor een compromis met een internationaal Humanistisch Verbond. Wij wensen als basis van ons regeringsbeleid heel eenvoudig Jezus Christus.

Probeer U nu U een ogenblik te verplaatsen in de gedachtegang van een democraat, patriot, maar zonder Christelijk geloof. Hij voelt er niets voor, zich onder dit totalitaire Christendom te stellen. Hij onderschat (zoals ook velen van ons) de grote politieke belangen, die er nationaal en internationaal op het spel staan. Hij leest de courant en weet wel iets van de politieke opvattingen der Kamerleden af en, één en ander combinerende, zou hij misschien geneigd zijn, A.R. te stemmen, ware het niet, dat zijn materiële belangen op korte termijn zijn afgesteld. 's Zondags kan hij in de courant niet lezen over het dreigend communisme, maar dan overweegt bij hem of Abe Lenstra al of niet mee zal voetballen in het Nederlands Elftal. Voor vele Amsterdammers (die toch zo'n nauw contact met Indië hadden) weegt het verlies van drie achtereenvolgende interland-wedstrijden zwaarder dan het verlies van Java.

U kunt zo iets idioot vinden; dat vind ik als oud-Indisch gast zeer zeker ook. Maar onze fout is deze, dat wij — Anti-revolutionairen — ons veel te weinig verdiepen in wat er omgaat in de mil-

lioenen Nederlanders, die het niet eens zijn met onze geloofsovertuiging, maar nochtans ter stembus gaan. Er liggen hier talrijke tegenstellingen, maar laat ik het hoofdprobleem duidelijk mogen stellen in de vorm van twee vragen, in de hoop daarop een antwoord te mogen krijgen:

1. Op religieus gebied is geen compromis mogelijk. Kan dat wel op Staatkundig terrein? Met andere woorden, wanneer in onze partij de verbondenheid tussen politiek en godsdienst primair blijft, is het dan mogelijk deze te laten vallen, wanneer wij — aan de regering zijnde — maatregelen moeten nemen, die voor alle Nederlanders zullen gelden?
2. Indien bovenstaande vraag in ontkennende zin wordt beantwoord, zou dan niet de enige kans tot succes overblijven, door de volgorde van actie om te draaien:

Leg de andersdenkenden niet talrijke plichten en verboden op, (die voor ons logisch voortvloeien uit onze Christelijke overtuiging, maar die voor hen betekenen, een eng keurslijf, opgelegd door een autoritair gezag) met de al te optimistische verwachting, dat zij dan later ook nog wel de blijde boodschap zullen willen aanvaarden. Moeten wij niet, Gereformeerden en Hervormden, contact zoeken met de Humanisten en de zuivere materialisten, om aldaar iets te geven? Moeten wij niet eerst het Evangelie brengen? En wanneer zij het Evangelie met verstand en hart hebben aanvaard, zal de rest niet zo moeilijk meer zijn; dan komt ook voor hen de verbondenheid tussen politiek en geloof.

Op economisch gebied zijn vele niet-Christen-Nederlanders het met onze inzichten eens. Maar de tegenstellingen komen, wanneer wij God willen zien als de grote Koning en ons willen onderwerpen aan Zijn geboden. Laten wij dan vooral ook ons herinneren, dat Jezus de Tien Geboden heeft gereduceerd tot twee: God liefhebben en je naaste en dat dit tweede gebod gelijk moet zijn aan het eerste.

Wanneer we bij het bovengestelde vraagpunt 2 dus de volgorde moeten om draaien, dan moeten wij hier het zwaartepunt enigszins verleggen en verstaan, dat de gelijkenis van de Barmhartige Samaritaan ons moet zeggen, dat andersdenkenden, buiten-kerkelijken, niet Christenen, of hoe U hen wilt noemen, wel degelijk onze naasten zijn. Door dit in de komende jaren uit te dragen, zullen wij als het ware reclame maken voor het Koninkrijk Gods en dus tevens voor de Christelijke politieke partijen.

Radio en Politiek

Enkele dagen na elkaar werd in de socialistische en in de Rooms-Katholieke pers het vraagstuk van radio en pers naar voren geschoven, zij het op geheel verschillende manier.

In „Het Vrije Volk” van 22 November j.l. lazen we, onder de titel: „Fakkeldragers voor” o.m.:

„Deze week is het weer verzamelen geblazen geweest voor de Fakkeldragersclubs. Na de klinkende verkiezingsoverwinning van de Partij van de Arbeid hebben de clubs de tijd genomen om uit te blazen. Maar nu, met de winteravonden voor de boeg en de gemeenteraadsverkiezingen van 1953 in het vooruitzicht, worden de hoofden weer bij elkaar gestoken.

Het startschot werd Woensdagavond door K. Vorink en F. Albrecht, voorzitter en secretaris van onze partij, gegeven in de uitzending van de V.A.R.A. In het hele land zaten de clubs om de radiotoestellen geschaard. Klaar voor het werk. Werk waarin nu al heel wat ervaring is opgedaan; politieke scholing en gedachtenwisseling over de politieke vragen van de dag.”

Ja, wij zouden het ook wel aardig vinden als de voorzitter en de secretaris van de Anti-Revolutionaire Partij zo via de radio de A.R. propagandaclubs eens konden toespreken. Daar gaat natuurlijk wat van uit. Maar dat voorrecht hebben de A.R. nu eenmaal niet. Toch blijft de vraag nog steeds, of hier niet naar een oplossing gezocht moet worden. Want zoals het nu is, is het toch wel heel erg onbevredigend.

Ook in de kring van de K.V.P. schijnt men wat meer via de radio te willen gaan doen.

Tot de „maatregelen van het partijbestuur der K.V.P.”, behoort volgens „De Maasbode” o.a.:

„Met de K.R.O. is contact gezocht ten einde tot een meer effectieve samenwerking te kunnen geraken”.

Zolang voor de A.R. Partij die samenwerking met de haar verwante Omroepvereniging nog niet met zich meebrengt, dat onze partij-functionarissen via de radio het kader kunnen oproepen, hopen we maar, dat dat kader eigener beweging toch de schouders zet onder het werk, dat ook in onze kring noodzakelijk moet worden gedaan met het oog op de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen.

Geldgebrek

De K.V.P. heeft „De dag der Werkgroepen” gehouden en daarop is gesproken over de oorzaken, welke hebben geleid tot het verlies bij de gehouden

Kamerverkiezingen. Oorzaken? O.m. het dragen van zes jaren regeringsverantwoordelijkheid en de omstandigheid, dat de K.V.P. een volkspartij is.

- En dan schrijft „De Maasbode” o.m.:

„In het licht van deze moeilijke omstandigheden is er relatief te weinig aan effectieve voorlichting gedaan kunnen worden. Dit is geen verwijt aan wie dan ook, het is eenvoudig een gevolg van het niet hebben van een daarvoor geëigende apparatuur. De oorzaak daarvan was en is in overwegende mate geldgebrek”.

Ook daar dus hetzelfde euvel als bij de A.R. Partij. Wanneer zullen de partijleden eens gaan beseffen, dat ook onze partij geen behoorlijk werk kan leveren, indien de financiële middelen ontbreken. Het huis moet wel scheef zakken als het door geldgebrek niet voldoende onderhouden kan worden. En dan helpen geen brochures, doch dan komt het weer aan op de „zekere structureel bepaalde typen”, die het werk in de partij moeten verrichten.

Het hinkende paard!

Niet alleen bij K.V.P. en A.R. Partij kampt men met financiële moeilijkheden. In de „Christelijk-Historische Nederlander” lezen we:

„Geld! Geld, veel geld moet er komen voor onze propaganda. Wij C.H. zijn de armsten onder de politieke partijen. Nergens betaalt men minder contributie dan bij ons. En ook nergens zuchten de penningmeesters onder zulke geregelde tekorten”.

Ook daar komt het weer aan op de werkers, want:

„Broeders, zo **behoeft** het niet.... Hebt gij geen geld voor een flinke actie? **Welnu, dan haalt ge het!** Er zijn gelukkig nog velen, die de C.H.U. een warm hart toedragen en die best willen geven”.

Zo is het bij de C.H. Zo is het ook bij de A.R. Halen waar het zit! En er zit bij zeer velen nog wel wat, bij rijken, bij de tegenwoordig beroemd geworden „middengroepen” en bij de „kleine luyden”. Maar het moet worden.... gehaald.

Overheid-werkgeefster en gehuwde ambtenares

In de Tweede Kamerfractie van de K.V.P. heerst verdeeldheid over de positie van de gehuwde ambtenares. Een deel is van mening, dat de Overheid getrouwde vrouwen over het algemeen niet moet aanstellen of in dienst moet houden als ambtenares. Een ander deel der fractie vraagt zich af of het niet veilig

aan de echtelieden kan worden overgelaten om uit te maken of de vrouw ambtenares kan zijn.

Prof. Romme is het met deze laatste opvatting niet eens. In „De Volkskrant” schrijft hij o.m.:

„Er zijn er, die menen, dat de beslissing bij de echtgenoten behoort te verblijven en dat de Staat daarop alleen dan een rem zou moeten aanbrengen, wanneer door veelvuldige verkeerde beslissingen der echtgenoten een wantoestand zou ontstaan van gezinsverwaarlozing en gezinsontwrichting, een zodanige wantoestand dat hierin een aantasting zou zijn gelegen van het algemeen welzijn.

Wij zijn het met deze opvatting niet eens — zeker niet in de zaak waar het om gaat: wat moet de Overheid doen als **werkgeefster**?

Naar onze mening behoort het óók tot het algemeen welzijn, dat de Overheid optreedt als een **goede** werkgeefster en als een **voorbeeldige** werkgeefster. Als werkgeefster kan zij haar verantwoordelijkheid niet gedekt achten met een terugval op een beslissing van de betrokkene en haar echtgenoot; zij, Overheid, heeft als werkgeefster een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot de vraag, wie zij wel en wie zij niet in haar dienst neemt of houdt.

De gehuwde vrouw hoort als regel in haar gezin. Hierover bestaat zeker onder katholieken geen verschil van mening. Op deze regel past onzes inziens deze tweede, dat de Overheid als regel de gehuwde vrouw niet in haar dienst neemt of houdt. Hierop kunnen uitzonderingen zijn — maar niet uitzonderingen van het soort, of de vrouw al dan niet kinderloos is, of veel of weinig kinderen heeft, of al dan niet in staat is haar gezin met betaalde hulp op orde te houden. Dit soort beoordelingen kan misschien een particuliere werkgever zich veroorloven, maar de Overheid niet. Dan komt zij in allerlei beoordelingen, waarvan zij zich als neutrale Overheid moet onthouden. Voor haar, de Overheid, veelt de regel — de gehuwde vrouw behoort normaliter in het gezin — dit soort uitzonderingen niet.

Voor ons komen hier nu nog twee voorname punten bij.

De Overheid, die gehuwde vrouwen de gelegenheid geeft, in haar dienst te komen, respectievelijk te blijven, en die tegelijkertijd geen gezinsverwaarlozing wil, moet hopen, dat de gehuwde vrouw slechts zolang in haar dienst blijft als in overeenstemming is met het gezinsbelang. De Overheid-werkgeefster moet dus hopen, dat de vrouw uit het armere grotere gezin haar dienst verlaat en de gezinsinkomsten vermindert bij het stijgen der gezinslasten. Sociaal-averechter kan het moeilijk: het kleinere en het rijkere gezin kan de dubbele inkomsten behouden, het arme grotere gezin moet, wanneer de lasten stijgen, liefst naar minder inkomsten terugvallen!

En dan het verband. tussen Overheid, die als werkgeefster gehuwde vrouwen in haar dienst toelaat, en de fabrieksarbeid van de gehuwde vrouw. Toen van katholieke zijde de eerste klanken opstegen, om de gehuwde ambtenares toe te laten, hebben wij direct vanuit het particuliere bedrijfsleven het geluid vernomen: hoe kunnen wij, fabrikanten, de gehuwde vrouw dan blijven weren uit de fabriek? Hier ligt een realiteit, die niet veronachtzaamd kan en mag worden.”

Welke „vleugel” in de K.V.P. zal in de toekomst de toon aangeven met betrekking tot dit vraagstuk?

Minister Zijlstra's debuut

Op Donderdag 4 December jl. heeft de A.R. minister van Economische Zaken prof. dr J. Zijlstra — de Benjamin in het Kabinet — zijn eerste grote begrotingsrede gehouden.

En de reacties in de pers?

„Trouw” schrijft:

„... de entree die hij gisteren bij de Tweede Kamer heeft gemaakt, doet ons toch maar vast zeggen: Nou, we hadden het erger kunnen treffen.”

En het a.r.-gehalte van de minister?

„Dat minister Zijlstra een socialist zou zijn of een crypto-socialist of voor een socialistisch wagentje zou lopen, is duidelijk niet waar gebleken.

De anti-revolutionairen vinden dat natuurlijk behalve vanzelfsprekend, ook prettig. Wij hopen dat de zich „verontrust” noemende anti-revolutionairen dat ook vinden en daarvan ook door hun gedrag zullen laten blijken. Wij geloven, dat de anti-revolutionairen achteraf niet ontevreden behoeven te zijn met hun eis bij de Kabinetsformatie en met de wijze waarop de Kabinetsformateur die heeft vervuld”.

„De Rotterdammer” noemt minister Zijlstra de held van de dag en schrijft verder van hem:

„Hij is de opvolger van prof. Van den Brink, die steeds de „lieveling” van de Kamer is geweest.... En nu is zijn taak overgenomen door een politiek en parlementair onervaren andere hoogleraar. Maar prof. Zijlstra heeft de vuurdoop glansrijk doorstaan..

....Gisteren is duidelijk gebleken, dat deze „onervaren” bewindsman bepaald geen onervarenheid ten toon spreidt, terwijl hij zich voorts distancierde van bepaalde socialistische opvattingen en dat op een wijze, die alleen maar „prikkelde in de goede zin van het woord.”

„De Maasbode” oordeelt:

„De nieuwe minister van Economische Zaken heeft in een voortreffelijke rede zijn te voeren beleid helder en klaar uiteengezet. Deze rede, die goeddeels voor de vuist werd uitgesproken, muntte uit door een heldere beknoptheid, daar alle bijkomstigheden, die van de hoofdzaak konden afleiden, zorgvuldig werden vermeden. Minister Zijlstra sprak met het gemak van een deskundige, die zijn stof niet alleen volkomen beheerst, maar die ook weet, welke richting hij zal gaan, die de moeilijkheden onderkent, maar ook hierin zijn weg heeft gekozen. Hij was beslist en zeker en nam alle moeilijkheden met een gemak, dat bewondering afdwong”.

Het „Algemeen Handelsblad” spreekt van een „goed debuut” en merkt o.m. op:

„Kan de minister in dit politiek zo sterk gemengde Kabinet aan de gisteren gestippelde richtlijnen echter blijven vasthouden, dan is het wel duidelijk van welke zijde mogelijke donderwolken zouden kunnen komen”.

„Het Parool” merkt op:

„Tegenstanders als de socialist Nederhorst en de liberaal Van Leeuwen — om er een paar te noemen — waren ditmaal haast concurrenten in het zoeken naar de meest heuse complimenten”.

KLEIN EUROPA

Dit is het tweede artikel van een serie, waarin de ontwikkeling der federatieve samenwerking in het naoorlogse Europa wordt geschetst.

EEN van de bij de eenwording van Europa aan de orde zijnde bijzondere vraagstukken is de keuze tussen het „grote” en het „kleine” Europa.

Het „Grote Europa”, dat zou het Europa van Straatsburg zijn van 15 landen, het „Kleine Europa” zou het Europa van het Schumanplan en de E.D.G. zijn van 6 landen.

Maar deze termen zijn in feite onjuist. Want het dus genoemde „Grote Europa” omvat slechts een fractie van het eigenlijke Europa. Beter zou het dus zijn om hier te spreken van een „klein” en „kleinst” Europa. Het genootschap van zes is wel het verenigde Europa op de allersmalste basis. Het is goed er mee te beginnen, maar in zijn ontwikkeling behoeft het verenigd Europa het gebied van geheel Europa, plus Engeland, wil het zijn vleugelen breed kunnen uitslaan.

Merkwaardigerwijs gaan de twee concepties: die van Straatsburg, en die van de K(olen) en S(taal) G(emeen-

schap) en de E.D.G., qua gebied, terug op heel oude formaties in Europa. De zes verbonden landen: Benelux, Duitsland tot de Elbe, Frankrijk en Italië, omvatten immers ten naaste bij het gebied, waarover keizer Karel de Groote eens heeft geregeerd. De vijftien verbonden landen van Straatsburg omvatten in grote trekken het gebied van het vroegere Romeinse Rijk. Op zichzelf dus historische grootheden, met roemrijk verleden.

Maar het verenigd Europa van de twintigste eeuw moet méér zijn. Om in de wereldcompetitie tussen de andere wereldgroten zich overtuigend te kunnen doen gelden, dient het zijn vleugelen ten volle te kunnen uitslaan, d.w.z. over het gebied van Europa de beschikking te hebben. Dit houdt ook in Oost-Duitsland. Dit houdt tevens in Oost-Europa. Landen als Hongarije, de Balkanfamilie, Tsjecho-Slowakije, Polen behoren daartoe. De politieke en economische toestand van Europa kan niet gestabiliseerd genoemd worden, voor en aler Europa Europa weer is, zich ontwikkelend langs de lijnen der zich voordoende mogelijkheden.

* * *

Wat is Europa?

WAT is Europa? De ouden verstonden onder Europa het Avondland, het duistere land. Ereb is een Phoenicisch woord en betekent duister. De Grieken verstonden onder

„Het Vrije Volk” constateert:

„De jongste minister van het kabinet kan met genoegen op zijn parlementaire debuut terugzien. Hij heeft de grondslagen van zijn beleid uiteengezet in een rede, die anderhalf uur duurde en uitmuntte door helderheid en overzichtelijkheid.”

„De Volkskrant”:

„De Anti-Revolutionaire prof. Zijlstra deed voortdurend aan zijn katholieke voorganger, de eveneens jeugdige prof. Van den Brink denken. Niet in uiterlijk, maar soms leken zelfs hun stemmen wel een beetje op elkaar. Beide professoren wijzen het socialisme én het liberalisme van de hand. Beiden hangen de christelijke vooruitstrevendheid aan. Beiden ook worden door liberalen en socialisten vriendelijk bejegend; door de ene groep omdat zij de onnodige staatsinmenging afwijzen; door de anderen omdat zij allerminst gespeend zijn van sociaal gevoel”.

De „Nieuwe Rotterdamsche Courant” schrijft:

„Dat men zich zo tevreden toonde over minister Zijlstra kunnen wij ons wel voorstellen. Zijn rede stond op een even hoog peil als de begrotingsredevoeringen van zijn voorganger, prof. Van den Brink, plachten te staan. Uiterlijk is er groot verschil tussen de rijzige prof. Van den Brink en de tengere prof. Zijlstra, maar dat is zo de buitenkant. Verschil is er ook in politieke partij, maar dit zit misschien meer in een verschil in confessie dan in verschil in visie op het economische beleid”.

En hoe oordeelt de partijvoorzitter en voorzitter van de A.R.-Tweede Kamerfractie over minister Zijlstra's eerste rede? Het Rotterdamse liberale orgaan formuleert het in het Kameroverzicht aldus:

„En misschien was het nog wel het wonderlijkste, dat de Kamer in gespannen stilte bij de replieken aanhoorde, wat de a.r. fractievoorzitter, dr Schouten te zeggen had. Minister Zijlstra immers wordt door velen als een progressief buitenbeentje in de a.r. partij beschouwd. Wat zou dr Schouten nu wel over hem zeggen? Welnu, toon en strekking van hetgeen de grijze a.r. fractieleider tot de jeugdige bewindsman zei, is aldus samen te vatten: ga zo voort, mijn zoon!”

Men zou — dit alles lezende — gaan denken aan een verbroederingsfeest in de Tweede Kamer.

„Maar ach, hoe wreed werd het feest verstoord, — zo lezen we tenslotte in „De Waarheid” — toen ook Paul de Groot van zijn „waardering” getuigde. Een schaduw gleed over het excellente aangelaat. Want wat bleef er over van de urenlange praat van een minister en verrukte Kamerleden, toen de algemeen secretaris van de C.P.N. het mes in het gezwel zette....”

Gelukkig, dat er nog communisten in de Kamer zijn. Anders zou prof. Zijlstra wellicht van verwaandheid over zoveel lof hem toegezwaaid, nog naast zijn schoenen gaan lopen. En dat er nog „De Waarheid” is, die ons volk de communistische „waarheid” kan voorhouden.....

Europa het gebied ten Westen van de Egeïsche Zee. De Griekse geograaf Strabo hechtte aan het woord Europa omstreeks het begin onzer jaartelling voor het eerst het begrip werelddeel. Tot de 18e eeuw bleef de Don de grens tussen Europa en Azië. Eerst in de 18e eeuw, in 1731 namelijk, trok Strahlenberg de grenslijn tussen de werelddelen Europa en Azië over de Oeral. De Sowjets hebben het brongebied van de Ob de grensscheiding genoemd en volgens deze opvatting liggen de zoutsteppen van de Kaspische Zee nog in Europa. Thans is voor het Westen het begrip Europa beperkt geworden tot het IJzeren Gordijn. Dit is in tegenstelling met de gehele ontwikkelingsgang van Europa door de eeuwen heen. Sowjet-Rusland kan men aanvaarden als een Aziatische macht, de landen ten Westen daarvan niet.

Dit alles wil niet zeggen, dat het Westen zich direct offensief zal richten naar het Oosten, tot Moskou zijn Europese prooi heeft losgelaten. Dit houdt niet in, dat aan de NAVO direct de door sommigen in Amerika gecolporteerde politiek van het terugdringen van Rusland zal worden opgelegd. Maar wel dit, dat, hoe moeilijk het ook is in de nevelen van de toekomst door te dringen, toch vast moet staan, dat de uitgestrekte arm van Rusland tot in het hart van Europa een toestand van onstabiliteit betekent. Mischien, dat de machthebbers in Moskou eens zullen inzien, dat zij om zichzelf wil, om Rusland wil, deze hand weer hebben in te trekken. In ieder geval heeft de conceptie van een verenigd Europa rekening te houden met wat de eigenlijke grenzen van dit Europa zijn. Europa, zoals het in 1939 nog bestond met inbegrip van Engeland en Europees Rusland nam 8½ procent van de aardoppervlakte in beslag, maar droeg op zijn bodem 24,6 procent der wereldbevolking en had 52,2 procent van de wereldhandel in handen.

Dit heeft voor de huidige politieke situatie, voor de ontwikkeling van de federatieve gedachte in Europa, een actueler betekenis dan men zo wel zou vermoeden.

* * *

De afzijdige Brit

ENGELAND allereerst. Engeland is van de Europese landen het land, dat het grootste aandeel heeft in de Europese bedrijvigheid buiten het continent. Wanneer zijn handelsbeweging over de Oceaan een veelvoud is van die over Het Kanaal, zolang het zijn positie als hart van de Commonwealth intenser beleeft dan als Europees land, kan van Engeland kwalijk verwacht worden, dat het een Europese politiek gaat voeren. Loslaten, Europa aan zichzelf overlaten, het continent zich zien verenigen buiten iedere Britse invloed om, dat kan het ter wille van de eigen veiligheid en belangen ook niet. Vandaar de Britse politiek in Straatsburg, vandaar het Edenplan: geen deel hebben aan de functionele opbouw der federatieve samenwerking als in Schuman- en Plevanplan, maar ook niet er buiten blijven staan. Daarom een waarnemerschap bij de genoemde lichamen en daarom een ontwikkeling van de ministeriële en parlementaire organisaties van de Europese gemeenschappen in het kader van de Raad van Europa. Hetgeen wil zeggen: een vinger hebben in de pap, welke het zelf niet mee wenst te bereiden. De Britse conservatief Amery wekt in een artikel (Duitse herbewapening: het uur der beslissing) in het tijdschrift *The Twentieth Century* de indruk, dat ten slotte het verschil tussen associatie en deelneming zal verdwijnen, maar daar zijn wij nog zo gerust niet op. Toegevend, dat Churchill aanvankelijk bedoeld heeft, dat Engeland „er ook bij” zou zijn, wijt Amery het aan de Labourregering, dat dit niet het geval werd. Welnu, als dat het geval is, dan heeft de regering-Churchill nu wel behoorlijk de tijd gehad deze fout te herstellen, gelijk zij ook de nationalisatie van de staalbedrijven ongedaan maakt.

Een feit is echter, dat Labour en Conservatieven het hierover met elkaar behoorlijk eens zijn. Het kan echter zijn nut hebben de landen over Het Kanaal wat zand in de ogen te strooien. De Britten verstaan onder Europese eenheid alleen een gouvernementele samenwerking.

* * *

Dynamisch Duitsland

HET begrip „kleiner” en „groter” Europa hebben voor de huidige stand van de federatieve ontwikkeling in Europa een grote betekenis. Inzonderheid geldt dit voor Duitsland en Frankrijk.

Twee verschijnselen waren in het eerste jaar van de tweede wereldoorlog voor deze landen karakteristiek. Voor Frankrijk: de Maginotlinie. Voor Duitsland: het pantserleger. Verdediging en aanval. Stabiliteit en dynamiek. Stilstand en beweging. Denkt niet, dat met de oorlog deze eigenschappen weggespoeld zijn. Het Franse volk is statisch geworden en gebleven. Het Duitse volk toonde ook in de zeven naoorlogse jaren reeds weer een sterke dynamische kracht. Dit is ook de reden, waarom — hetgeen alleszins begrijpelijk is — Frankrijk Duitse herbewapening zózeer vreest, dat het deze alleen kan accepteren, indien deze veilig ingekapseld wordt in de Europese Defensiegemeenschap.

In hetzelfde tijdschrift, dat wij boven reeds noemden heeft **Sebastian Haffner**, een redactielid van „*The Observer*”, in het bijzonder op deze specifieke Franse en Duitse eigenschappen de aandacht gevestigd. Teruggrijpend op de geschiedenis ziet hij de Duitser van heimwee vervuld naar „*Das Reich*”. Maar onder „*Das Reich*” verstaat hij geen Duitse eenheid. Méér dan dat. Hij ziet „*Das Reich*” als een imperium, omvattend een veelheid van volkeren. Gelijk keizer Karel V dat onder zijn bestier heeft gehad. Een Reich als dat van Charlemagne. „*Het heilige Roomse Rijk*” was een Duits rijk. Een imperium als dat van Rome. Haffner bestrijdt de opvatting, dat de Duitsers nationalist zijn. De krampspanningen van een Bismarck, een Hitler, bewijzen dat slechts. Slechts in de laatste honderdvijftig jaar is er gestreefd naar een nationaal Duits rijk, maar dit streven faalde. Dit nationalisme wil Haffner zien als het contrapunt van het eeuwige thema van „*Das Reich*” als een volkerenmozaïek. Het nationalisme is een late verschijning in Duitsland en men kan zijn wortels terugvinden in..... Frankrijk. Keizer Napoleon heeft in de *Confédération du Rhin* de eerste modern-nationale Duitse staat gesticht. En ook verder heeft de van nationalisme doortrokken Franse revolutie als import in Duitsland gewerkt. Goed omlind is het begrip nationaal in Duitsland echter nooit geweest.

Maar, indien wij onder Duits nationalisme dan eigenlijk de oude Reichsidee van een volkerenmozaïek in een Wagneriaanse belichting — allicht onder een Duitse leiding — moeten verstaan, dan is ook te verwachten, dat de idee van een verenigd Europa in het Duitse volk wortel zal schieten. Dan is ook te verwachten, dat de Duitsers niet tevreden zijn met een „kleinst” Europa, ook niet met een „klein” Europa, maar zullen streven naar een groot-Europa. Wij letten hier alleen op de drang naar uitbreiding, het probleem-Duitsland op zich zelf in het nieuwe Europa komt hierna in behandeling.

* * *

Patriottisch Frankrijk

DAN Frankrijk. Met „*La douce France*” is voor de Fransman onmiddellijk het woord „*La patrie*” verbonden. „*Allons, enfants de la patrie, Le jour de gloire est arrivé*”, was

het lied der revolutie en bleef het volkslied. De Fransen zijn in Europa de nationalistes par excellence. De Fransen gaat het dus in een federatief Europa ook allermeest om een grotere mate van veiligheid voor „la République une et indivisible”, de ene en ondeelbare republiek. Wanneer zij een deel van hun soevereiniteit laten vallen, dan is dit om tē beter die delen van de soevereiniteit te kunnen handhaven, die zij willen behouden. In feite gaat het er hun nu om een beter middel dan de Maginotlinie te vinden, om een eenzijdig optreden van Duitsland in de toekomst te voorkomen. Zij zoeken dus op het vasteland naar een krachtenbalans, vandaar het plan van Schuman op economisch gebied, van Pléven op militair gebied. Daarom ook willen zij de verbinding met het Saargebied behouden.

Maar dit houdt ook in, dat van Frankrijk verwacht moet worden, dat dit land het zal houden op een zo klein mogelijk en in een zo los mogelijk verband gefedereerd Europa. Het ideaal van de Duitsers zal zijn een grote broederschap van volkeren onder sterke centrale leiding, terwijl de Fransen gelukkig zullen zijn met enkel een systeem, dat aan ieder der verbonden landen een hoge mate van veiligheid biedt.

In deze tegengestelde tendenzen ligt een tragiek opgesloten, daar Europa zich zal moeten vormen rondom een Frans-Duitse kern. Maar, er zijn lichtpunten, want sterke krachten werken op beide landen in, om ze tot elkaar te brengen: Rusland enerzijds, Amerika anderzijds. En dan zal het zijn voordeel hebben, dat een Duitse onstuimige drang naar avontuur geneutraliseerd wordt door een apathischer Frankrijk.

Nuchter Nederland

ONS standpunt ten aanzien van een groter of een kleiner Europa? Men mag verwachten, dat Nederlandse nuchterheid nauw zal luisteren naar de eis der praktijk. Bij Nederland zit geen ideologie voor, om óf te dromen van een grote broederschap, óf zich te laten verblinden door een eng, benepen nationalisme. Wanneer het deelneemt aan het Europese federalisme, dan doet het dat niet uit een lust tot federeren, maar vanwege het gemeenschappelijke gevaar, dat gemeenschappelijk gekeerd moet worden. Omdat het beseft, dat de midden-twintigste eeuwse wereld geen kleine eenheden met onbegrensde soevereiniteit meer gedooft, omdat nu de tijd voor bundeling van krachten gekomen is.

Nederland blijft niet afzijdig als de Brit. Nederland dweept niet als de Duitser. Nederland lijdt niet aan een nationalistisch verengingscomplex als de Fransman. Nederland streeft ernaar zijn staatkunde af te stemmen op de noden en de mogelijkheden van de dag. Dan kan het zijn, dat het eens van harte mee zal doen aan een al-Europese federatie. Maar het kan ook zijn, dat het de federatieve taak beperkt ziet tot een bepaald deel van Europa, tot nieuwe omstandigheden ruimer baan maken. Daarom is het nu ook vóór de weg der functionele integratie, in een „kleinst Europa”. Maar het kan zijn, dat het eens, met de ruggesteun van drie eeuwen praktijk, het verenigd Europa de weg zal wijzen naar het Zuiden, naar Afrika, het werelddeel der onbegrensde mogelijkheden van de twintigste eeuw, voor een Eur-Afrikaanse economische samenwerking, waar ook de partners Italië, Frankrijk, België, Engeland ervaring hebben opgedaan.

De rol, welke Nederland tot dusver in de na-oorlogse federatieve ontwikkeling in Europa heeft gespeeld, is niet oneervol geweest.

Hoge onderscheiding

Mr J. S. BIESHEUVEL

Mr J. S. Biesheuvel, bestuurslid van de Chr. Emigratie Centrale en voorzitter van de Raad van Beheer der Coöperatie Groeps Emigratie Brazilië heeft een hoge Braziliaanse onderscheiding gekregen. Hij is benoemd tot Ridder in de Orde van het Zuiderkruis.

Deze onderscheiding houdt verband met zijn vele werkzaamheden ten behoeve van het emigratieproject Castro in de staat Parana en zijn bemoeiingen met de emigratie van Nederlanders in Brazilië.

De Braziliaanse gezant in Nederland mr J. Sousa de Leao, heeft dezer dagen tijdens een feestelijke bijeenkomst in kleine kring aan mr Biesheuvel de versierselen uitgereikt.

Dr J. SCHOUTEN in de Kamer

Hetgeen in de Memorie van Antwoord is medegedeeld over het beleid van de Regering inzake Nieuw-Guinea heb ik met grote belangstelling gelezen, en tegelijkertijd ook met grote instemming. Het is reeds lang geleden, dat ik, met betrekking tot dit punt, zo ongereserveerd kon spreken als ik op dit ogenblik doe. Ik ben het geheel eens met het standpunt van de Regering; dit is volkomen in overeenstemming met het gevoelen, dat wij steeds zijn toegedaan geweest en nog zijn. Ik hoop, dat de Regering er in zal slagen dit haar standpunt voor alle daarbij betrokkenen zo aannemelijk te maken, dat op dit punt geen moeilijkheden rijzen. Als de aannemelijk-making uitsluitend afhangt van wat men zou kunnen noemen logisch redeneren, zouden zich dezer zake in het geheel geen moeilijkheden kunnen voordoen, aangezien de zaak zo logisch is, zo klaar en zo eenvoudig als maar enige zaak kan zijn.

„De Ommelanden”

Reeds meer dan drie maanden woedt er bij de Coöperatieve Fabriek voor Zuivelproducten „De Ommelanden”, gelegen aan de Friese Straatweg, vlak onder de rook van de stad Groningen, een arbeidsconflict, dat in 1952 wel zeer merkwaardig moet worden genoemd. Juist om de merkwaardige tegenstellingen, die hierbij openbaar worden, trekt het conflict grote aandacht in het land, terwijl tevens moet worden geconstateerd dat er bij de beoordeling van het conflict gesproken kan worden van „zoveel hoofden zoveel zinnen”.

De geschiedenis van het conflict is zoals dat bij alle arbeidsgeschillen voorkomt. Er is meningsverschil ontstaan tussen de leiding van de fabriek — de directeur, de heer F. de Boer, en zijn bestuur — en de arbeiders, georganiseerd in de moderne vakorganisatie, de Algemene Nederlandse Agrarische Bedrijfsbond (A.N.A.B.). Het geschil loopt over drie dingen: 1e het regelen van de bij C.A.O. verkregen bedrijfspensioenen; 2e het uitkeren van vacanti toeslag; 3e enige ontslagen die, naar de mening van de arbeiders, onrechtmatig zouden zijn gegeven.

Over deze punten heeft de A.N.A.B. eigenlijk al sinds de bevrijding met de fabrieksleiding moeilijkheden gehad. In 1950 is hierover ook reeds een conflict geweest en ook toen is het tot een staking gekomen, die echter met enkele uren weer kon worden opgeheven. Toen zegde de directeur de eisen toe en de arbeiders gingen weer aan het werk. Volgens de arbeiders is aan een loyale uitvoering van het toegezegde echter nimmer gevolg gegeven, totdat eindelijk — het onophoudelijk geconfereer moe — de A.N.A.B. in Augustus j.l. een ultimatum stelde, waarop geen antwoord werd ontvangen.

Wel heeft de directeur aan de plaatselijke secretaris van de A.N.A.B. doen weten dat hij tot overleg bereid was, maar dan dienden eerst de in het ultimatum gestelde bedreigingen van staking etc. van de tafel te worden genomen. Toen deze voorwaarde werd geweigerd, weigerde de directeur eveneens en daarop is op de morgen van 21 Augustus, om zes uur, de staking uitgebroken.

Om negen uur van die dag had de stakingsleiding ten kantore van de fabriek een onderhoud met de voorzitter en de secretaris van de Coöperatie. Deze laatsten zegden aan de stakers toe alle eisen te willen inwilligen, indien men weer aan het werk zou gaan. Dit achtte de stakingsleiding niet voldoende — zij hadden van de niet-nagekomen toezeggingen genoeg — en zij eisten een door alle bestuursleden genomen besluit. De genoemde functionarissen wensten op hun beurt zich het beleid niet te laten voorschrijven, temeer daar de toezegging van twee bestuursleden het gehele bestuur in rechten bond, en zij weigerden aan deze eis van de stakers gehoor te geven. Het conflict bleef gehandhaafd en sindsdien duurt de staking onverminderd en met toenemende heftigheid voort.

Een merkwaardig geval doet zich bij deze staking voor. De arbeiders, georganiseerd in de Nederlandse Christelijke Landarbeidersbond, waaronder ook de zuivelarbeiders geplaatst zijn bij het C.N.V., staken niet mee. De leiders daarvan erkennen dat de heer De Boer een ongemakkelijke directeur is, maar zij menen toch geen grieven te hebben die tot de scherpe maatregelen van een staking moesten leiden.

Voorts is een grief van de N.C.L.B. dat deze bond in het conflict niet is geraadpleegd voordat het conflict uitbrak. De bond droeg, naar de mededeling van de bestuurders, geen kennis van het gestelde ultimatum en de verantwoordelijke bestuurder moest eerst op de dag van de staking per telefoon en uit de krant vernemen dat er een staking was uitgebroken. Verontschuldigingen van de zijde van de A.N.A.B. mochten toen niet meer baten. De N.C.L.B. en de daarbij betrokken arbeiders staakten niet mee.

De mening van de N.C.L.B. komt in het kort hierop neer dat deze staking onnodig en ongeoorloofd moet worden geacht omdat 1e de wettelijke middelen die er voor de oplossing van arbeidsgeschillen bestaan, niet waren uitgeput op het moment dat het ultimatum werd gesteld; 2e dat de toezegging van de bestuursleden op 21 Augustus voldoende moest worden geacht om de staking weer te doen beëindigen; 3e het overleg tussen de bonden, die, op grond van een reglement van samenwerking, besloten alle arbeidsverhoudingen gezamenlijk te regelen, had tevoren moeten plaats hebben.

Door alles heen hebben de arbeiders van de Christelijke vakbond dit standpunt ingenomen en zij zijn aan het werk gebleven, ook terwijl zij, vooral in de eerste tijd, door de stakers werden lastiggevallen.

Het is opmerkelijk te zien hoe dit conflict, dat in eerste aanleg een eenvoudig conflict leek te zijn, zich ontwikkeld heeft tot een ware strijd om de macht tussen de arbeiders uit de moderne vakbeweging enerzijds en de leiding van de fabriek anderzijds. Van beide zijden werd een zeer onverzoenlijke houding aangenomen.

De directeur ging tot zeer rigoreuze maatregelen over. Hij ontsloeg onmiddellijk alle stakers op grond van de bepaling van werkweigering. Hij verklaarde de staking voor geëindigd en ging, voor zover hem dat mogelijk was, tot het aanstellen van nieuw personeel over. Nu is het zuivelbedrijf uitermate een gevoelig bedrijf. Het drijft op de melkaanvoer en dit gold bij deze fabriek wel inzonderheid, omdat zij de melk verwerkt tot zuivelproducten die, tot een bedrag van f 20 miljoen per jaar, in het buitenland worden afgezet. De fabriek betrok daarvoor haar melk van een 1000-tal boeren uit de Ommelanden van Groningen, en voor een belangrijk deel van de Comego, een instantie voor melkleverantie in Gelderland en Overijssel. Doordat de fabriek, tengevolge van de staking, waarbij 171 mensen niet meer in de fabriek kwamen en nog slechts een 80-tal aan het werk bleven, deze laatste melk niet meer kon verwerken, verloor zij een belangrijk deel van haar grondstof en zij was niet meer in staat de wereldmarkt van de Ommelanden-producten te voorzien.

De directeur nam toen een even vreemd als onbegrijpelijk besluit. Hij vroeg machtiging aan de ledenvergadering van de Coöperatie de fabriek te verkopen en de vereniging daarna te liquideren. Hoewel hij drie dagen te voren een algemene vergadering van de Coöperatie rekening en verantwoording had gedaan van het bloeiend bedrijf over het jaar 1951, zonder over de staking te kijken, deed hij drie dagen later in een buitengewone algemene vergadering het bedoelde voorstel, dat met vrijwel algemene stemmen werd aanvaard.

Tijdens de gehele staking heeft de directeur met het

zwaard van de verkoop gezwaaid en hij kondigde op 8 November aan dat het bestuur unaniem het besluit tot de verkoop had genomen. Daarbij werd echter als verkoopvoorwaarde gesteld dat bij voortzetting van het bedrijf nimmer meer één staker in dienst mocht worden genomen.

In de kringen rondom het conflict bestaat verschil van mening over de vraag of een dergelijke verkoopvoorwaarde in de praktijk zal zijn te realiseren. Van de zijde der juristen van het N.V.V. is men zeer positief in de verklaring dat dit niet het geval zal zijn, op grond van de bepaling van het Burgerlijk Wetboek dat immorele verkoopvoorwaarden nietig zijn. De directeur heeft echter beweerde ten minste drie juristen te hebben geraadpleegd die het tegendeel beweren. Ten slotte maken dit natuurlijk de juristen tevoren niet uit, maar de rechter. Maar de onzekere verkoopvoorwaarde hangt als een Damocles-zwaard boven de verkoop van de fabriek, die normaal op een waarde van minstens f 8 miljoen wordt geschat.

Tussen de datum van 21 Augustus en 8 November zijn diverse pogingen tot bemiddeling in het conflict ondernomen. Belangrijke autoriteiten, landelijk zowel als provinciaal, hebben zich ingezet om een einde aan dit conflict te maken. Hoewel het conflict, naar de verklaring van de Minister, nauwelijks invloed uitoefent op de nationale economie, omdat andere fabrieken de verloren leveranties van „De Ommelanden” wel hebben overgenomen, is het toch van ingrijpende aard, zodat een poging tot opheffing ervan enige moeite wel waard is. Immers in de maand September gingen in Nederland bij arbeidsconflicten 6231 werkdagen verloren en niet minder dan 4446 dagen daarvan kwamen op de rekening van het conflict te Groningen. 171 mensen posten dagelijks of brengen hun dagen in nutteloos niets doen door. De morele terugslag op deze arbeiders is niet gering en daarbij hebben we dan de nadelige invloed, die de verstoring van de arbeidsvrede op het leven van de arbeid in het algemeen uitoefent, nog niet eens genoemd.

Alle bemiddelingspogingen zijn echter op niets uitgelopen. De schuld daarvan kan ten dele bij de arbeiders worden gezocht, die, nu het conflict er eenmaal is, niet geneigd zijn toe te geven en de leiding van de fabriek bij het aannemen van personeel, na de opheffing van de staking, wil binden tot aan de datum dat de melkstroom weer op het hoogst is. De directeur, en nog minder de bij de fabriek betrokken boeren, willen daarvan niets weten. In de fabriek beveelt de directeur en in laatste instantie het bestuur, aldus is het standpunt, en daarmee uit. Nu kan wel worden aangenomen dat uit het star innemen van dit standpunt door de fabrieksleiding het andere deel van de schuld van de mislukking der bemiddelingspogingen kan worden verklaard. De bemiddelaars zijn vrijwel unaniem van mening dat bij de pogingen van de zijde van de arbeiders een soepele houding is aangenomen, doch dat op de stijfhoofdigheid van de fabrieksleiding alle toenadering afstuitte.

De arbeiders staan hier wel in een zwakke positie. In de aanvang van het conflict werd van die zijde nogal eens geschermd met de solidariteit, die van de zijde van het N.V.V. kon worden verwacht. Op een gegeven moment riep de A.N.A.B. alle bij het N.V.V. georganiseerde arbeiders op bij de stakingsleiding instructies te komen halen, indien men op enigerlei wijze leveranties of hulpdiensten aan „De Ommelanden” zou moeten doen. Alle leveranties werden daarbij besmet genoemd. Hoewel nimmer van de zijde van het N.V.V. enige mededeling over deze staking en zijn houding daarin werd gedaan, mag men wel aannemen dat deze grote vakbond zich, waarschijnlijk tengevolge van de aan het begin gemaakte fouten, niet volledig achter de staking

stelt. Men laat de stakers in Groningen rustig modderen.

Er is ook van de zijde van de stakingsleiding geschermd met mogelijk ingrijpen van de regering, maar ook daarvan is nog nimmer iets terecht gekomen. Noch van de ene, noch van de andere zijde heeft men blijkbaar sterke hulp te verwachten. Men ducht vermoedelijk een grote uitbreiding van deze staking en het uitslaan van de brand over het gehele land.

Inmiddels zijn achter de staking allerlei griezigheden vandaan gekomen. Allereerst wel het feit dat de directeur, de heer De Boer, met de staking en de instandhouding daarvan nevenbedoelingen heeft. Hij maakt zijn boeren, in een groot getal circulaire, die hij op gezette tijden doet uitgaan, bang met de revolutie. Hoort men de directeur spreken, dan is het alsof Stalin in eigen persoon voor de poorten van de fabriek op post staat. Hij is dan de man, „die de revolutie weerstaat”. Hij heeft dat nodig.

In een personeelsvergadering met zijn chefs heeft hij namelijk op een gegeven moment zijn bedoeling bloot gegeven. Zijn grote fabriek staat op een zwakke poot, namelijk de poot van de melkleverantie. Door de staking is hij de leverantie uit verre streken verspeeld. Hij kan de melk uit Overijssel en Gelderland niet meer betrekken. Bovendien — de directeur ziet ver vooruit — moet worden verwacht, nu men in Gelderland en in Steenwijk, dus in Overijssel zelf bezig is een Condensfabriek te bouwen, dat deze melk in de toekomst niet meer ter verwerking naar Groningen zal worden gezonden. Dus moet de heer de Boer meer melk uit Groningen hebben, namelijk 100.000 liter per dag. Nu is de staking voor hem het geeignende middel — zo zag hij het althans — om de melk uit de provincie aan te trekken. Hij was de man die de revolutie keerde en dus moesten de boeren hem steunen. Hij hield dan ook overal propagandavergaderingen tot dit doel. De staking was hem welkom. Hij wilde zijn bedrijf nu anders gaan opbouwen. Tot een compromis met de stakers was hij niet meer genegen. Op een moment, toen hij eervol uit de staking kon komen, weigerde hij resoluut.

Ieder zal nu begrijpen dat, door deze handelwijze, alle andere fabrieken in de zuivel in het Noorden nu bij de staking betrokken zijn.

Deze zienswijze is hem volledig uit de hand gevallen. Een enkele boer heeft zich in deze fuik laten vangen, maar van enige betekenis is dat niet geweest. Bovendien weigerden, aanvankelijk één en later nog eens drie, van zijn belangrijkste fabrieksleiders, zijn chefs, in deze voor hun onfaire weg te gaan en zij legden het werk neer. Zij verklaarden de staking voor ongeoorloofd, willen van de stakers niets weten, maar vroegen eenvoudig ontslag.

Op het moment dat wij dit schrijven heeft deze ontwikkeling zich juist voltrokken. Op 1 December vroeg de adjunct-directeur ontslag, maar op 2 December kondigde de directeur aan dat hij een nieuwe functionaris had benoemd, een in de oorlog notoire N.S.B.-er, die belast is geweest met de sluiting van de bedrijven voor de Duitsers in de Zuivel.

Het staat voorts wel vast dat enige jaren geleden „De Ommelanden” een van de leveranciers is geweest van de grote roomsmokkelaars naar België. De directeur heeft wel gezorgd dat hij daarbij de wet niet overtrad, maar hij deed toch dingen die in de gehele Zuivelwereld in 1950 duidelijk werden afgekeurd. „Het Vrije Volk”, dat deze dingen en de daarbij gevolgde methoden openbaar maakte, werd een proces aangedaan en de directeur slaat een hoge toon aan dat hij alleen volgens recht en wet wil handelen.

Ook ten aanzien van de pensioenen, waarover het conflict is uitgebroken, blijken allerlei wonderlijke handelingen. Wel is bij de fabriek een pensioenfonds aanwezig, hoger zelfs dan volgens de C.A.O. verplicht was, maar ze is aangegaan voor 52 arbeiders in het algemeen en niet ten name

van arbeiders die daarop recht hebben en zoals in de C.A.O. is voorgeschreven. De directeur ontsloeg een arbeider die hem gram was op staande voet en naar zijn pensioen kon de man fluiten. Hij vond daarvoor wel een artikel in de wet. De mazen van de wet weet deze directeur heel goed te vinden.

Bovendien zijn aan de arbeiders in 1946, toen de directeur uit een concentratiekamp, waar hij na de bevrijding enige tijd wegens vriendelijkheden jegens de vijand werd ingesloten, terugkeerde, toezeggingen gedaan voor pensioenen tot 60 % van het loon. Van deze toezeggingen is nimmer iets terecht gekomen.

Een ander griezelig punt is het feit dat er handelsmerken van „De Ommelanden” zijn ontdekt, die officieel op naam van de heer De Boer zijn ingeschreven. Het moet wel zeer ongebruikelijk worden genoemd dat zulks bij een Coöperatieve fabriek, die eigendom van de boeren is, geschiedt. Dit temeer omdat deze handelsmerken een vrij grote waarde vertegenwoordigen. Verkoop van de fabriek zou voor hem dus geen bezwaar opleveren.

De verkoop is op zichzelf al een merkwaardig ding. De fabriek heeft een grote waarde en de directeur verzekerde op persconferenties: „De boeren willen van de soesah af en zij zullen een groot bedrag voor de fabriek krijgen”. Hij geeft dus de voorstelling van zaken alsof de 170 leden van de fabriek een pot van miljoenen zullen kunnen gaan verdelen.

De vraag is echter ook maar weer in hoeverre of dit waar is. Allereerst is er de wonderlijke verkoopvoorwaarde in hoeverre deze de waarde bij de verkoop zal drukken valt moeilijk te zeggen. Maar voorts deed de directeur toezegging aan het personeel, dat op 21 Augustus in dienst bleef, dat het tot aan de pensioengerechtigde leeftijd 80 % van het loon zou worden uitgekeerd. Een schriftelijk stuk daaromtrent is bij één hunner aanwezig. Aangezien dit een 80 personen omvat heeft de stakingsleiding berekend dat hiermede een bedrag van f 3.250.000.— zal zijn gemeoid. Bovendien is er de belasting op de liquiditeitswinst, die 52 % van het totaalbedrag dat de fabriek opbrengt bedraagt. Het ziet er naar uit dat er, ondanks de grootte van het bedrijf en ondanks de geweldige som die het bedrijf

Bij „De Ommelanden” woedt reeds langer dan drie maanden een felle staking. Een productie van f 20 miljoen gaat verloren.

kan opbrengen, eerder een tekort dan een winst zal zijn. De boeren zullen een eventueel tekort moeten bijpassen.

Kortom alles is even griezelig.

In dit artikel hebben we nu allerlei kleine bijzonderheden nog verwaarloosd. Daarbij zouden zeker de door de stakers gevolgde methoden van hinderlijk volgen, mishandelingen zelfs, moeten worden genoemd; echter bij stakingen zijn wij deze dingen wel gewend. We hebben hier te doen met een allermerkwaardigst conflict dat zeer vele aspecten heeft en zeer ingewikkelde juridische puzzles tot stand heeft gebracht. De beoordeling ervan is dan ook uiterst moeilijk.

Ik heb principieel in de „Nieuwe Provinciale Groninger Courant” dit conflict „het conflict zonder oplossing” genoemd. Ik meen bij deze karakterisering te moeten blijven.

Hier stoten op elkaar twee revolutionaire machten. De arbeiders die te snel naar het wapen van de staking grepen omdat zij een fabrieksleiding wilden dwingen. De directeur zou bukken en de boeren moesten capituleren. Ze zijn daarbij ook psychologisch fout geweest, want de Groninger boeren laten zich niet gemakkelijk dwingen. En voorts de Friese directeur de Boer, die nog met oud-Liberalistische stijfhoofdigheid weigert het recht van zijn arbeiders te erkennen. Nu hij met hen in conflict geraakt strijdt hij met machtswapenen van bedenkelijk allooi.

Uit het conflict valt veel te leren. De sociale strijd is er één van recht, maar niet van macht. Tussen de beide partijen in ligt de christelijke oplossing van het conflict, namelijk, die van de conferentie-tafel. Indien, op het moment dat dit artikel verschijnt het conflict nog niet is opgeheven, dan schijnt deze weg wel voor goed afgesloten. Er is nog de chaos. De weg der machtsstrijd loopt daarop uit. De arbeiders worden werkloos en de fabriek schijnt niet meer te redden. Misschien is hier de weg van arbitrage nog een mogelijkheid tot redding maar..... bij zulke harde koppen is ook daarvoor de kans gering.

En de grote les: De revolutie heeft geen oplossing voor de grote vragen van het leven.

Op Figen Wieken

Deut. 32-Vers 11a

Redactie: Dr A. Veerman, Sj. Jonker, J. W. Ooms, Mr C. J. Verplanke.
Redactie-adres: Dr Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

De vaart der Arjos

Pluim voor Ouderkerk a./d. IJ. — De achtentachtig —
Haagse hop — Komen en gaan — Jonker ad interim —
Nieuwe wiek-pennen — „Nauw contact” met C.H.-jongeren
— Van Siegen naar zee — Door het hele land.

Dr A. VEERMAN

Er zit leven in de brouwerij. Stad en platteland ontplooiën een activiteit, die het beste voor de Arjos doet verwachten. In vele streken zijn de Arjos-besturen actief. Gelukkig zijn er ook kiesverenigingen, die het nut van een georganiseerd a.r. jeugdleven begrijpen. Kijk naar het actieve bestuur in Ouderkerk aan de IJssel. Het zond een brief naar „de bevoegde instanties”. „Wij hebben jongens bij elkaar, kom over en help ons”, zo vroegen deze bestuurders. En een der Arjos-voormannen ging er zelf naar toe. Hij richtte een club op van 32 man. Een goed begin in het nieuwe verenigingsjaar. En een goed voorbeeld van deze krachtige plattelandskiesvereniging. Wie volgt?

* * *

Zo'n jaarlijkse Algemene Vergadering blijft altijd een krachttoer. Hoeveel clubs zullen aanwezig zijn? Een vraag, die de organisatoren altijd bezig houdt. 88 clubs hebben gestemd. Geen slechte opkomst, de gladdere wegen in aanmerking genomen. Veel clubs in de omgeving van Utrecht — een ruim begrip — kan het schaamrood naar de kaken stijgen als zij lezen, dat Groningen in de ochtendvergadering 12 clubs liet vertegenwoordigen. Wilt U nog meer cijfers? Hier komen ze: Noord-Holland 14 clubs, Utrecht 8, Noord-Brabant en Limburg 3, Zeeland 6, Friesland 2, Zuid-Holland 19, Gelderland 10, Drente 6, Overijssel 8. Men klaagt wel eens over de grote steden. Misschien soms terecht. Een feit is echter, dat Amsterdam met 7

clubs kwam en Den Haag met 6. Bravo stedelingen.

* * *

Trouwens men weet in die grote steden wel van wanten. Kijk eens naar Den Haag. Daar wordt kader gevormd. Twee cursussen worden er dit jaar gegeven. Een over het Federalisme en een over een sociaal-economisch onderwerp. Alleen voor liefhebbers, die dan tenminste komen! Bovendien zijn er jaarlijks twee à drie instructievergaderingen voor alle leden in een gezellige zaal en een gezellige stemming. Daarbij komen nog minstens 8 vergaderingen in een jaar van iedere club. Ja, in Den Haag kan men wat opsteken. En dat zonder grote vergaderingen met het nodige tam-tam. Men mag dan in de residentie veel televisie-antennes op het dak hebben (en geen toestel bezitten) een feit is, dat daar een groep jonge a.r.-en wordt gekweekt, die volkomen op elkaar zijn ingespeeld. De toogdag heeft dat bewezen.

* * *

Jammer dat de meeste Arjosleden nooit een hoofdbestuurvergadering meemaken. Dat is een gezellige zaak en de agenda is immer overladen. De nieuwe voorzitter wenste na afloop van de algemene vergadering de hoofdbestuurleden een half uurtje vast te houden. Een sympathieke gedachte, maar het werd een Bodegravens „stief kwartierke”. Enfin, er was alle tijd om afscheid te nemen van het bestuurslid de heer Van Oos-

ten, die de Arjos — voor zover hij de kans krijgt — vaarwel heeft gezegd. Afscheid dus van een voortreffelijk man — wie kent hem niet? —, met vele verdiensten voor de Arjos. Na al die afscheidsspeechjes kon die ene er nog wel bij. We raken er langzamerhand in getraind! Een afscheid, maar ook een blijde „incomste” en wel van de heer C. Klapwijk, de noeste bedrijfsleider op een der grote tuinderijen in Loosduinen. De man, die jaarlijks het eerst komkommers, tomaten en bloemkool op de markt weet te krijgen. Den Haag waardeert zulke mensen. Klapwijk werd voorzitter van Den Haag en meteen hoofdbestuurslid. In Den Haag is er dus een weggegaan. Dat was Jonker, die — zoals de hoofdbestuurleden smalend opmerkten — zich gevestigd had op bredere basis, n.l. als voorzitter van Zuid-Holland.

* * *

Over deze heer Jonker valt nog iets te vertellen. Het hoofdbestuur zag zich voor de noodzakelijkheid geplaatst, een voorziening te treffen voor het secretariaat van onze organisatie. De heer Boven is in feite vanaf 1 October al niet meer in functie, althans niet meer geheel. Voorzover nodig kwam hij nog naar Den Haag, maar Amersfoort was al een zware concurrent. Op de Algemene Vergadering is hij ook officieel als secretaris afgetreden. Zijn opvolger kan nog niet benoemd worden; dat hangt immers samen met de benoeming, die het Centraal Comité gaat doen. Er moest dus iets overbrugd worden. Welnu, Jonker is de man, die deze brug bouwt. Hij is als tijdelijk-secretaris de verantwoordelijke man. Hij woont in Den Haag, hij kent de Arjos als de binnenzak van zijn jas. Dat was dus meteen raak. Wel heeft Jonker nog iets meer omhanden dan alleen de Arjos. Daarom heeft hij de voorwaarde gesteld, dat de voorzitter en de tweede-voorzitter, die immers hun leven slijten in of onder de rook van het Kuyperhuis, hem zullen dienen als houthakker en waterputter.

Je moet maar lef hebben. Maar dit is een interne aangelegenheid. Als het fout gaat, is Jonker de man. Waarvoor overigens geen vrees bestaat.

* * *

Nog een noodverband moest er gelegd worden op die H.B.-vergadering. De redactie van „Op Eigen Wieken” was al enige tijd ten dele op non-actief. Zij wenste, dat de wacht afgelost zou worden. Het H.B. begreep, dat een spoedige voorziening nodig was. Die kwam er dus. Maar tevens had men het gevoel, dat de zaak niet volledig voorbereid was en ook niet kon zijn. Daarom zal nog nadere overweging nodig zijn. Maar Van Oosten, Willemse en Boven, die de wens daartoe hadden te kennen gegeven, werden afgelost en droegen de pen over aan Veerman, Ooms en Jonker. Waarbij de nieuwe wacht militairer het eresaluut brengt aan de oude.

* * *

Een belangrijke mededeling, waarover we nog niet veel kunnen vertellen. Er is een brief gekomen van de Federatie van Christelijk-Historische Jongerengroepen, waarin geschreven werd, dat zij accoord ging met het beleggen van een conferentie tussen die Federatie en de Arjos. Nu niet dringen s.v.p.: wij zijn arm en kunnen dus niet alle 6.000 Arjos-leden uitnodigen. Dat kan de bedoeling ook niet zijn. Dit schrijven zal besproken worden in de e.k. hoofdbestuursvergadering, die waarschijnlijk gehouden zal worden op 16 en 17 Januari. Hebt U problemen of voorstellen, die U aan het hoofdbestuur wilt voorleggen, wacht dan niet tot de laatste dag. Hoe eerder hoe beter, luidt ook hier het advies.

* * *

Er komt een vervolg op Siegen. Dat is nu wel zo goed als zeker. Tijdens het Europees Jeugdforum hebben twee Arjosmensen afspraken gemaakt met de altijd actieve secretaris van de Junge Union der C.D.U., Ziegler. De conferentie wordt bij voorkeur gehouden in een kustplaats. Maar ook nu weer: niet dringen. Onze Oosterburen wensen een nog nauwer contact dan in Siegen het geval was. En daarom sturen zij waarschijnlijk minder mensen. Ook over de afwikkeling van deze zaak zult U binnenkort wel meer horen.

De vorige redactie van de kleuterkrant in „Nederlandsche Gedachten” — lees die krant! — had niet over critiek te klagen. Wel over constructieve bijdragen. Die critiek is gezond. Of het nu beter zal gaan? Wie iets van kranten afweet kan uit ervaring vertellen, dat het zeer vereerde lezerspubliek nimmer tevreden is te stellen. Zoveel hoofden, zoveel zinnen.... De nieuwe voorzitter heeft enige gedachten over „Op Eigen Wieken” ontplooid. Zijn energie is reeds direct beloofd met het eindredacteurschap. Voor klachten weet men dus het adres.

Iets anders is, dat alle Arjosclubs aan onze krant moeten meewerken. Althans aan deze rubriek. Wij zijn verrukt van nieuws uit de organisatie. Den Haag heeft een pluim gekregen en ook het Bestuur van de Kiesvereniging in Ouderkerk aan de IJssel. Maar we zijn er ons van bewust, dat we onredelijk zijn. Want, nogmaals: de Arjos-activiteit in den lande is groot. Alleen wij weten er niets van.... Waar blijven Amsterdam en Rotterdam? Kunnen die bij Den Haag

achterblijven? Waar blijven de secretarissen van de Provinciale Verbanden, van de districten, van de Arjosclubs? Waar zijn de actieve Friezen, de ronde Zeeuwen, de nijvere Groningers, de gezellige Brabanders? Gebeurt er in Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Holland en Drenthe niets? Belachelijk om dat te geloven. Kom help ons. Een paar krabbels — kost bijna geen tijd — naar Dr Kuypersstraat 3 in Den Haag en Uw nieuws wordt vermeld. Alles interesseert ons. Tot gewone bestuurswisselingen toe. Schrijf ons. Vertel ons van speciale acties, grote vergaderingen en instructie-bijeenkomsten. Veronderstel, dat men in Aalten — om maar een plaats te noemen — een uitstekende ervaring met een speciale actie heeft opgedaan en dat andere clubs, die dit over zouden kunnen nemen, dit niet weten! Vertel ons ook als Uw club de vergaderingen op bijzondere wijze inricht. Wij kunnen daar van leren. Arjosnieuws in de krant, zij aller parool. Kom, laten we het eens proberen. Afsgesproken? Met „Op Eigen Wieken” in de hand komt men dan door het hele land.

EEN BELANGRIJKE UITGAVE

C. D. VAN OOSTEN

*

Prof. Dr. H. Smitskamp heeft de anti-revolutionairen en met name de leden onzer jongerenclubs zeer aan zich verplicht. Publiceerde hij eerder het lezenswaardige boekje „Wat heeft Groen van Prinsterer ons vandaag te zeggen”, nu verscheen van zijn hand een bewerking van Groen's bekendste boek, „Ongehoofd en Revolutie”. Het is een bewerking, maar tegelijkertijd een herdruk. Groen's werk werd niet aangetast, het werd slechts verstaanbaar, beter verstaanbaar gemaakt voor onze generatie.

Groen werkte veel met citaten in het Frans, Duits, Engels en Latijn. Deze citaten zijn onverkort opgenomen, maar zij werden alle vertaald. Bovendien werd aan de voet der bladzijden, waar dat nodig was, een korte toelichting op de tekst gegeven.

Ik meen te mogen zeggen, dat op deze uitgave werd gewacht. Bij vele van onze ARJOS-leden kon men Groen's boek niet aanbevelen, omdat het te moeilijk werd geacht vanwege de vele aanhalingen in vreemde talen. Dit bezwaar geldt nu niet meer. Een ieder die lezen geleerd heeft en lezen wil, kan dit boek thans ter hand nemen. Het zal hem (haar) niet berouwen met Groen

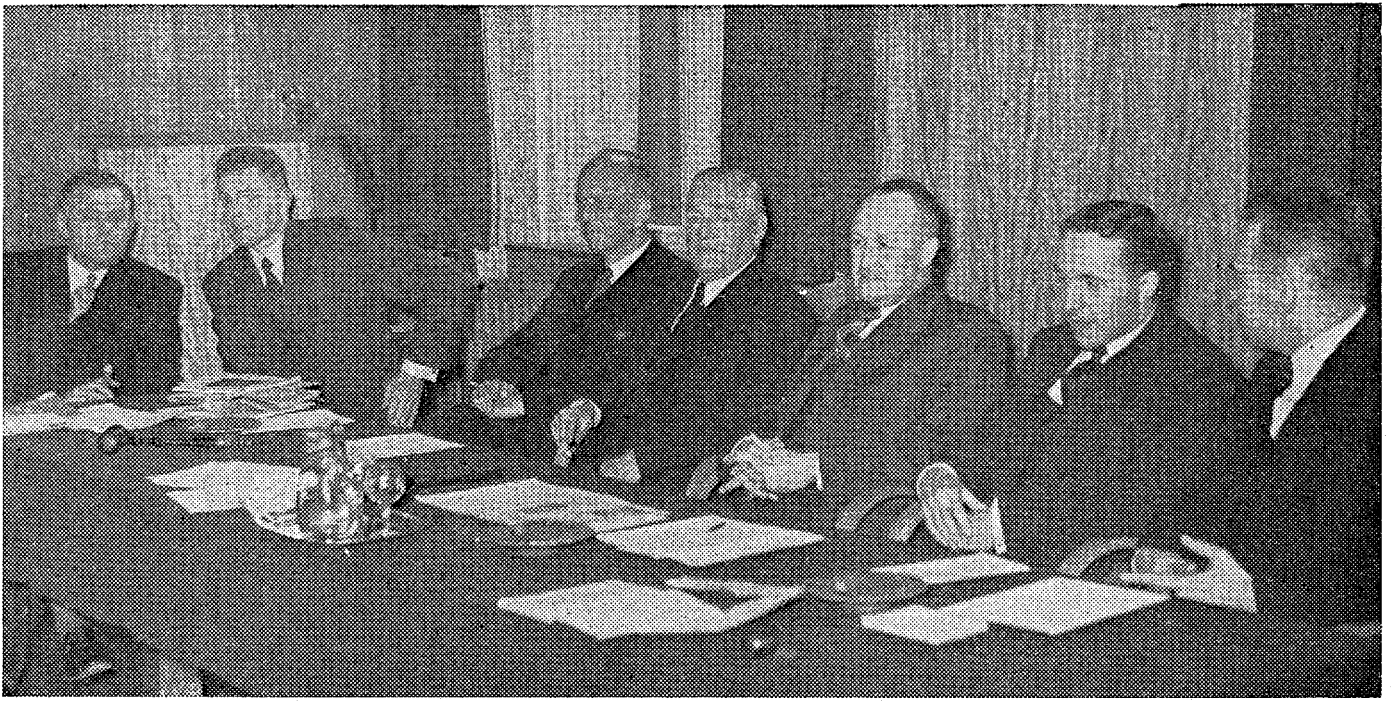
op deze wijze kennis te maken. Integendeel, men zal spijt hebben dit niet reeds eerder te hebben gedaan.

Het boek zelf? Een „geleerd” boek is het niet. Vele geleerden hebben vele geleerde bezwaren er tegen geopperd. Toch bleef het boek zijn waarde, zijn gezag behouden. Het is te beschouwen als een getuigenis van een oprecht Christenstrijder. Daarin ligt de kracht van het boek en daarmee is ook het geheim verklaard van het actuele van dit werk.

Onlangs las ik in De Maasbode een stukje van een (ongetwijfeld braaf) man, die elke winter zich verdiepte in de levensgeschiedenis van Jeanne d'Arc. Voor het verkrijgen van een juiste kijk op de politieke strijd, die een strijd der geesten is, lijkt het me nuttiger Groen te lezen en zich eigen te maken. Dat is tegelijkertijd de beste methode om niet bij Groen te blijven staan, maar in de door hem gevolgde richting verder te gaan.

* * *

Het boek is uitgegeven in opdracht van de Christelijk Nationale Bibliotheek door T. Wever te Franeker.

Wij zijn weer ter **Jaarvergadering** geweest

De zaal van het gebouw van K. en W. aan de Mariaplaats te Utrecht was tot de laatste stoel bezet. Over gebrek aan belangstelling mogen we dan ook niet klagen. Niet ten opzichte van de leden, maar ook niet ten opzichte van de gasten, waarvan we noemen: Mevrouw van Ruller. (die met haar aanwezigheid op deze vergadering haar man de laatste eer bewees — als Arjos-voorzitter wel te verstaan!—) de heren Dr J. Schouten, J. J. G. Boot, de burgemeester van Hilversum, L. W. H. de Geus, de idem van Linschoten en Snelrewaard (oud vice-voorzitter van de Arjos), R. Gosker (die een iegelijk, die nooit iets met de opmaak van een blad te maken had, in overweging zal geven dat werk gedurende een niet te lange periode eens te verzorgen en er daarna nog eens over te spreken) en T. Rademaker, Voorzitter van de C.H.-jongerenfederatie.

* * *

Omdat Van Ruller vond, dat hij oud geworden was meende hij, dat hij afscheid van de ARJOS moest nemen en dat deed hij dan maar op de sterfdag van zijn jongelingschap.

Van Ruller hield een lange speech.

Hij zei: Mijn testament!

Maar 't was slechts 't passend afscheidswoord.

Als onze President.

In alle ernst bond de (toenmalige) Voorzitter in zijn openingswoord de ARJOS op het hart de geestelijk-politieke vorming te zien en te blijven zien als de eerste taak. Dan vroeg hij, zich er rekenschap van te geven, wat het betekent in deze tijd een volgegroeide en goed werkende politieke jongerenorganisatie te zijn.

De bevordering van de goede verstandhouding met de C.H.-jongeren werd als belangrijke aangelegenheid onderstreept.

Voorts kregen we het advies in bedachtzaamheid verder te gaan op de weg over de grenzen in de richting, die reeds het laatste jaar werd ingeslagen.

Nu het werk zoveel meer omvattend is geworden scheen het de scheidende Voorzitter noodzakelijk, het bestuur in overweging te geven tot taakverdeling over te gaan.

Hoewel dit program in een nader afscheidswoord niet bindend werd verklaard zij het niettemin ten genoegte van de oud-Voorzitter en ter eventuele noodzakelijke herinnering van het (verjongde) bestuur hier geboekstaafd.

* * *

De jaarverslagen van secretaris en penningmeester leverden geen moeilijkheden op. Slechts voelden enkelen

zich door de vleugeldrijvers van de Eigen Wieken gekortwiekt in hun pogen tot het geven van objectieve voorlichting. Dit punt blijve echter aan de Voorzitter der redactiecommissie ter behandeling voorbehouden.

* * *

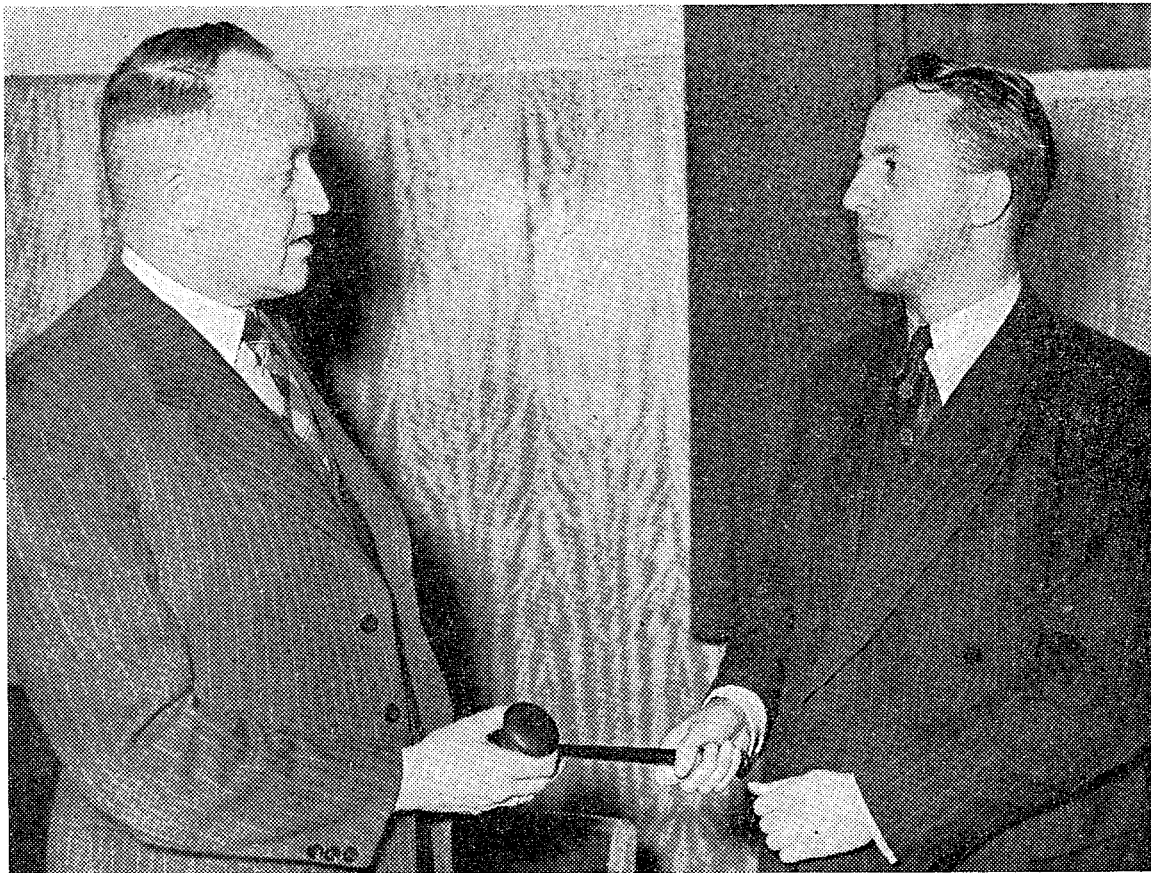
Inmiddels was de strijd tussen de heren Stapelkamp en Veerman beslist ten gunste van de laatste.

Na de mededeling van deze verkiezingsuitslag moest er eerst gepauzeerd worden.

In de middagbijeenkomst sprak de heer Van Ruller nogmaals een afscheidswoord, waarin hij een overzicht gaf van zijn jongens- en jongelingstijd in de politiek, welk overzicht de titel had kunnen dragen: Van jong-gardist tot ARJOS-veteraan. Er bleek uit dat Van Ruller reeds enthousiast deelnam aan de politieke jongerenactie toen velen onzer tegenwoordige clubleden het levenslicht nog niet hadden aanschouwd.

Uit de laatste periode kregen de oud-bestuursleden een speciale ver-

Op de foto herkent U o.a. Dr J. Schouten, Dr Joh. Scheurer, E. van Ruller, Dr A. Veerman, H. D. W. Boven.

De aftredende voorzitter de heer E. van Ruller geeft de hamer over aan de nieuwe kapitein de heer Dr A. Veerman.

hierna toe, waarna hij zich nog met een enkel woord tot de heer Veerman richtte. De heer Rademaker vertolkte de stormachtige gevoelens van de C.H.-jongeren op rustige wijze en deed een beroep op het bestuur onder nieuwe leiding om verder te gaan in de weg der hartelijke besprekingen.

melding. Uiteraard ging de scheidende secretaris, de heer Boven, hier nog weer boven. Zijn spreekwoordelijke accuratesse was voor Van Ruller van bijzondere betekenis geweest, niet slechts voor hem als voorzitter, doch voor de gehele ARJOS. Vandaar dat dit dankwoord een extra accent kreeg.

Zich wendend tot zijn zojuist gekozen opvolger sprak Van Ruller tot Dr Veerman een woord van welkom en inhuldiging, dat hij besloot met de hameroverdracht en het verzoek hem over te varen.

De nieuwe President voldeed onmiddellijk aan dit verzoek en voer zijn voorganger over naar het land der ouden, door hem als Voorzitter uit te luiden.

De heer Veerman bleek zich steeds groter zorgen te hebben gemaakt naarmate de dag der presidentsverkiezing naderbij kwam. Gegeven de vijftig percent kans om gekozen te worden moest daarmede ernstig rekening worden gehouden. Dat betekende echter, dat het eventueel een opvolging van Van Ruller zou zijn, die tot zijn functie gekomen was om **wie hij was**. Niettemin hoopte de nieuwe voorzitter het vertrouwen in hem uitgesproken, waarvoor hij hartelijk dankzeg-

de, niet te beschamen en zegde hij toe in de anti-revolutionaire lijn verder te zullen gaan naar de mate van de hem geschonken krachten. Het testament wenste hij echter slechts onder voorwaarde van boedelbeschrijving te aanvaarden.

Als eerste blijk naar buiten van zijn presidentschap stelde Dr Veerman voor een telegram te zenden aan Mr Verplanke, die voor een operatie in het ziekenhuis moest worden opgenomen.

Nadat de vergadering daarmede haar instemming had betuigd, verkreeg de heer S.J. Jonker de gelegenheid de scheidende Voorzitter en de Secretaris toe te spreken, welke toespraak betekende het in enige welgekozen woorden aanbieden van geschenken namens clubs en hoofdbestuur. Een Parker-set, een boek over Churchill en Schaepman voor de Voorzitter, een luxe schaakspel met de bundel opstellen van Prof. Dooyeweerd aangeboden voor de Secretaris.

Toen sprak Van Ruller zijn allerafsluitende woord en Boven zijn niet verwacht woord van dank en afscheid.

Dr Schouten sprak de beide scheidende functionarissen en de clubs

Dr Scheurer de gelegenheid tot het uitspreken van zijn causerie over „De politieke scholing der jongeren in de Westerse democratieën”.

Van deze causerie zal zo mogelijk in het volgend nummer een uitgebreid verslag worden opgenomen. Volstaan moge daarom worden met de opmerking, dat zij interessant was.

Dr Veerman bracht spreker dank voor zijn causerie, waaraan hij de opmerking verbond, dat het de taak van Nederland is het christenvolk internationaal bewust te doen worden.

Bij het internationale werk dreigt het gevaar der verbreding. Niet vergeten mag daarom worden, dat juist deze taak op internationaal terrein ons **dwingt** ons opnieuw te bezinnen op onze beginselen. Door het contact met anderen worden we immers telkens opnieuw voor de grondvragen geplaatst. Hoe breder we werken, hoe dieper we zullen moeten graven.

Met een opwekking, gebruikelijk en noodzakelijk aan het einde van een algemene vergadering, tot het duchtig aanvatten van het werk sloot de Voorzitter deze eerste door hem gepresideerde landelijke bijeenkomst, waarna hij voorging in dankgebed.

Dit en Dat over ons Blad

Dr A. VEERMAN

Is het nodig, dat er in dit eerste nummer na de jaarvergadering een stukje staat van de nieuwe voorzitter? Cursief gedrukt met een tiere-lantijntje er omheen? Het zou — geloof ik — niet moeilijk zijn te zeggen, wat daarin zou moeten staan. Maar het staat wel vast, dat de lezer dat bij voorbaat ook wel weet. Dat maakt de zaak al heel eenvoudig. Het „stukje” kan gevoeglijk ongeschreven blijven.

Veel liever gebruik ik de ruimte, die beschikbaar is, voor enkele opmerkingen van zakelijke aard. In het jaarverslag schreef de toenmalige secretaris, dat hij zich niet kon voorstellen, dat iedereen het volkomen eens zou zijn met de gang van zaken in „Op Eigen Wieken”. Deze uitnodiging tot critiek is sindsdien niet onbeantwoord gebleven. Het is echter niet onwaarschijnlijk, dat die critiek anders van aard was dan in het jaarverslag bedoeld werd. Gevraagd werd om opmerkingen ten aanzien van de inhoud van onze pagina's, liefst opbouwend, met wensen en tips, die de redactie in haar oren zou kunnen knopen. De critiek knoopte echter vast aan het feit, dat enige ingezonden artikelen niet opgenomen werden, en zij liep uit op het uiten van zekere verlangens aangaande de positie van „Op Eigen Wieken”.

Nu is het niet mijn bedoeling daaromtrent een „officieel” standpunt in te nemen of een discussie te openen. De zaak zal ter bestemder plaats wel aan de orde komen. Maar aangezien bij de critiek de kille werkelijkheid wel eens wat versmolt voor de hitte der verlangens, lijkt het niet ondienstig over die werkelijkheid iets te zeggen. Geen verlossend woord, maar een poging tot enkele verstandige woorden.

Een eigen nest

De gedachte werd geopperd, dat de Arjos wellicht een geheel zelfstandig eigen orgaan zou uitgeven. Los dus van „Nederlandsche Gedachten”. Niet alleen op eigen wieken, maar ook in een eigen nest.

Over het voor en tegen daarvan gaat het nu niet. Dan zouden we komen in een probleemstelling, waarin ook na lang praten geen eenstemmigheid zou worden bereikt. Wij staan hier voor het nuchtere feit, dat

zo'n compleet eigen blad uitgesloten geacht moet worden. Het is mij hier niet mogelijk, cijfers te produceren. Maar zij, die de vroegere A.R.J.A. met haar eigen orgaan hebben meegeemaakt, herinneren zich, dat toen het orgaan al veel zorgen baarde. Hoe denkt men zich dit dan na de oorlog, nu het uitgeven van een blad financieel zoveel moeilijker ligt? Als wij als Nationale Organisatie met een eigen blad zouden komen, zou het naar vorm en uitvoering op een goed peil moeten staan. Voor wij ons die zorg op de hals halen, zijn er, dunkt me, nog wel andere verlangens, die voor vervulling in aanmerking komen.

Waterdicht

De drang naar een eigen blad is overigens niet zo sterk. Met meer aandrang werd gepleit voor een waterdicht eigen gedeelte in Nederlandsche Gedachten. Waterdicht, geheel zelfstandig, met de rest van het blad alleen verbonden door een paar nietjes. Ook daarover een enkele opmerking.

Het moet toch duidelijk zijn, dat het zonder samenwerking en overleg vast moet lopen. Men heeft anders immers de kans, dat er in één nummer twee artikelen komen, die hetzij volkomen parallel lopen, over dezelfde stof gaan en daarover hetzelfde beweren, hetzij rechtdraads tegen elkaar ingaan. Ik weet niet, wat van beide verwerpelijker is. Wel is duidelijk, dat er een zekere samenwerking moet zijn.

Laat men zich hierover toch geen verkeerde en dwaze voorstelling maken. Hier en daar schijnt de indruk te bestaan, dat er geen samenwerking, maar een permanente koude oorlog bestaat. Daar is natuurlijk geen sprake van. Bij het maken van een krant moet, door ruimtegebrek of om welke reden ook, deze en gene wel eens een veer laten. Dan is het pijnlijk, wanneer ook uit onze eigen wieken een pen getrokken wordt. Dan zeggen we: „Au”, maar we fladderen rustig verder.

Een paar wensen

Ik wil hier zelf een paar verlangens uiten, die wel voor uitvoering vatbaar zijn.

De eerste is deze, dat we met ver-

eende krachten zorgen, dat onze afdeling in het gemeenschappelijk orgaan in orde is. Dat is toch bepaald een redelijke en vervulbare wens. Ik ben wel eens tegen ouderen aangelopen, die bekenden, dat ze Nederlandsche Gedachten niet van de eerste letter tot de laatste punt spelden; maar dat en dat stuk in de jongerenkrant sloegen ze nooit over. Wel, het is aan ons te zorgen, dat alle oude lieden en jonge mensen ons partijorgaan voortaan van achteren naar voren gaan lezen.

Nog redelijker is de tweede wens. Ik weet niet, of alle leden van de Arjos ook abonné zijn op ons blad. Dat moet natuurlijk. Niet alleen de zes nummers, die aan alle leden van de kiesverenigingen toegezonden worden, ook de overige moeten in handen van al onze leden komen. Voor heel wat leden is het een uiterst eenvoudige zaak: zij behoeven alleen maar hun ouders te bewegen, een abonnement te nemen. Dat is dan al weer een voordeel van het gecombineerde orgaan. Voor anderen, die deze mogelijkheid niet hebben, is het overigens ook niet zo ingrijpend. Voor drie gulden per jaar kunnen zij deze consequentie van hun Arjos-lidmaatschap trekken. Ons blad — alle nummers — behoort in ieder Arjos-huis.

We komen D.V. hierop nog wel terug. Laten de besturen van de clubs vast beginnen aan de hand van hun ledenlijst na te vragen, wie nog geen abonné is. Dat is heel eenvoudig: wie dit nummer niet thuis gekregen heeft, is geen abonné. Er zal toch niet veel overredingskracht nodig zijn, om daarin dan onmiddellijk verandering te brengen. Dat kan dan terstond bij het begin van de nieuwe jaargang. Doe het zo vlug mogelijk en geef het direct door naar Den Haag.

Socialistische hulde aan Colijn

De kruitdamp van de verkiezingen is opgetrokken. De sfeer is iets milder geworden. Dankbaar nemen wij nota van de hulde, die de Heer Vondeling heeft gebracht aan Dr H. Colijn, voor diens belangrijk aandeel in de droogmaking van de Zuiderzee. De Heer Vondeling drong er op aan speciaal de naam van Dr Colijn te verbinden aan een van de blijvende grote werken in de polders in plaats van aan een gemaal.

Staatsinrichting

De Volksvertegenwoordiging I

Het wordt tijd, dat voortgegaan wordt met de publicatie van de artikeltjes over de inrichting van de Nederlandse Staat. Na de Raad van State is nu de Volksvertegenwoordiging aan de beurt, de Staten-Generaal (meervoud!) zoals de grondwettelijke benaming luidt.

Dit is wel het meest spectaculaire staatsorgaan. De verslagen van zijn vergaderingen, in 't bijzonder van die van de Tweede Kamer, zijn voor de dagbladen nieuws voor de frontpagina. Zij worden daar met grote koppen opgenomen.

De volksvertegenwoordiging en haar verrichtingen staan derhalve in het middelpunt der belangstelling van een breed publiek. In een democratie is dat mooi en goed. Voor een goede functionering ervan is het zelfs noodzakelijk. Maar het brengt ook dit met zich mede, dat nu ook iedereen denkt, dat hij in staat is met kennis van zaken te spreken over de aan de orde zijnde zaken en over de positie der Staten-Generaal.

In het bijzonder bij dit spreken over de positie der Staten-Generaal willen wij nog even stilstaan. Want wie zijn oor te luisteren legt, hoort dikwijls over die positie van de Staten-Generaal een volkomen onjuiste opvatting verkondigen. En heus niet alleen door onontwikkelde mensen. Nog onlangs heb ik in een gezelschap door iemand met een titel de bewering horen uiten, dat de hoogste macht in onze staat bij de Volksvertegenwoordiging zou berusten.

Zeker, ik weet het wel: vaak zal een dergelijke foutieve bewering uit onwetendheid voortkomen. Maar dikwijls ook, vaker zelfs, zal de oorzaak moeten worden gezocht in het revolutionnair beginsel der volkssoevereiniteit. En wie zal zeggen in hoeverre het op dit punt „zondigen” in onwetendheid toch geen kwade vrucht is van de jarenlang gevoerde propaganda voor dat beginsel? Het is uitermate gevaarlijk dergelijke misvattingen onder het volk te laten bestaan en te laten voortwoekeren. De kans is dan zeer groot, dat zij, na verloop van tijd, toch in het positieve recht indringen en zodoende het staatsbestel revolutionnair beïnvloeden.

* * *

Daarom moeten onjuiste gedachten op dit punt worden bestreden. In de eerste plaats natuurlijk door onze mannen in

de Volksvertegenwoordiging en op andere belangrijke posten in 's lands dienst. Voorts kunnen de geestverwante pers en radio in dezen heel veel doen. En niet te vergeten onze anti-revolutionnaire kiesverenigingen. Maar tenslotte kom ik toch terecht bij de individuele anti-revolutionnaire staatsburgers. En dus ook bij ons, leden van de anti-revolutionnaire jongeren studieclubs.

Waar en wanneer daartoe aanleiding bestaat en de mogelijkheid aanwezig is, hebben wij dwalingen in de opvattingen aangaande de hoogste macht in onze staat, aangaande de bevoegdheden van de diverse staatsorganen en hun onderlinge verhouding, aan te wijzen, te bestrijden en daarop het juiste licht te laten vallen.

Daartoe is nodig enige kennis omtrent de grondslagen van ons staatsbestel. Mede met het oog daarop zijn wij tot publicatie van deze serie artikeltjes overgegaan.

* * *

Maar nu terzake. Allereerst wil ik dan vaststellen, dat volgens de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden de souvereiniteit, de hoogste macht, berust bij Koningin Juliana. Wij leven hier in Nederland onder Haar regiment en niet onder de regering-Drees en helemaal niet onder het bewind van de Staten-Generaal.

Voor deze laatste misvatting meent men dikwijls een argument te kunnen ontleenen aan artikel 112 der Grondwet, dat luidt: De wetgevende macht wordt gezamenlijk door de Koning en de Staten-Generaal uitgeoefend.

Onder invloed van de idee der volkssoevereiniteit kent men dan in deze samenwerking de Staten-Generaal het overwicht toe; zo komt men dan tot de conclusie, dat de hoogste macht zou berusten bij de Volksvertegenwoordiging.

Deze conclusie is beslist onjuist. Ik kan hier nu niet uitvoerig op ingaan 1). Slechts één opmerking, die op zichzelf reeds afdoende is. In dit artikel wordt aan de Staten-Generaal de bevoegdheid gegeven mede te werken aan de wetgeving. Daarmede worden zij niet wetgever. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de vaststelling van de wetsinhoud en de uitvaardiging van het wetsbevel.

Aan het eerste hebben de Staten-Generaal hun medewerking te verlenen,

het laatste echter, de afkondiging van de wet behoort tot de uitsluitende competentie van de Kroon. Zij is dus de Wetgever en niet de Staten-Generaal.

Wel bepalen zij dus mede de inhoud van de wet. Door gebruikmaking van het recht van initiatief 2) kunnen zij zelfs geheel alleen de inhoud van een wet vaststellen. Zij hebben dus wel een zeer grote invloed op de wetgeving in ons land. Ook op het bestuur kunnen zij invloed oefenen, n.l. via het budgetrecht, dat hun in artikel 126 der Grondwet wordt gegeven. Dit artikel luidt aldus: „Door de wet worden de begrotingen van alle uitgaven des Rijks vastgesteld, en de middelen tot dekking aangewezen.”

Daarnaast staat dan de controlerende bevoegdheid der Volksvertegenwoordiging. Deze bevoegdheid strekt zich uit over alle faits et gestes der Regering.

De critiek moet altijd gericht worden tot een of meer ministers of tot het kabinet als geheel. Nooit mag een aanval worden gedaan op het staatshoofd, op de Koningin dus. Dit is vastgelegd in artikel 55 der Grondwet: De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk. Het uiterste middel om deze contrôle te kunnen uitvoeren, is het aan beide Kamers toekomende recht van enquête.

* * *

In enkele grove trekken heb ik in 't bovenstaande de aard en de taak van onze Volksvertegenwoordiging geschetst. Zij is dus niet met overheidsgezag bekleed, maar wel kan zij door het haar toekomende aandeel in het maken der wetten, haar budgetrecht en haar controlerende bevoegdheid een zeer belangrijke invloed op het overheidsbeleid uitoefenen.

Overheid en Volksvertegenwoordiging hebben krachtens ons staatsrecht ieder een eigen aard, een eigen positie en een eigen taak. Dit is het z.g.n. dualistische stelsel in ons staatsbestel.

In een volgend artikel hoop ik nader in te gaan op de samenstelling, de bevoegdheden en de werkwijze der afzonderlijke Kamers en op haar onderlinge verhouding.

1) Zie Onze Volksvrijheden, blz. 185 en vervolgen.

2) In een volgend artikel kom ik hierop nog terug.

OOK ONDER ONS

Massajeugd?

H. D. W. BOVEN

Er wordt tegenwoordig veel gedacht, gesproken en geschreven over de massajeugd. Het is niet gemakkelijk met woorden aan te duiden wat we nu precies met dat woord massajeugd bedoelen. Het hangt er maar helemaal van af van welke kant men het met dit woord aangeduide verschijnsel in de moderne samenleving benadert en welke eigenschappen van deze jeugd dus het eerst naar voren springen. Op gevaar af zeer onvolledig te zijn, zou ik hier als definitie willen geven: tot de massajeugd kunnen we die jongeren rekenen, die niet meer komen tot een zinvolle levensbesteding.

Komen wij nu in ons werk, in 't bijzonder in onze propagandistische arbeid ook met jongeren als hierboven bedoeld in aanraking? Ik meen van ja. Ik grond dat oordeel op gegevens, die ik heb geput uit het materiaal van de in 1950 gehouden enquête onder de geestverwante jongeren.

Dat materiaal heeft mij geleerd, dat er ook in de ons geestverwante kringen jongeren zijn, die zeggen geen tijd te hebben voor zinvolle arbeid, maar wel hun tijd wijden aan allerlei niemandalletjes. Deze jongelui staan niet actief in het leven, maar geven zich, volkomen passief, over aan de stroom van het moderne leven, zoals die hun in sport en verstrooiing overspoelt. Nog korter gezegd, deze jongelui zien hun leven niet (meer) als een opgave, als een opdracht,

maar op z'n mooist als een gave, waarover zij naar eigen luim en lust kunnen en mogen beschikken.

De diepste oorzaak van deze vervlaking zit, naar het mij voorkomt, hierin dat ook in onze kringen de eigenlijke zin van het leven niet meer wordt gezien. Dit is een brok verwereldlijking onder ons. Een niet langer luisteren naar en gehoorzaam betrachten van het Woord van God.

Ik heb hiermede meteen aangegeven door welk basisargument al onze arbeid om geestverwante jongeren te winnen voor ons werk moet worden gedragen. Dat basisargument moet worden ontleend aan de Schrift. En 't is dit, dat de zin van ons leven is: het dienen van God en het onderhouden van Zijn geboden (Zie Prediker 12 : 13).

Wie zijn leven ziet in het licht van deze belijdenis, gaat beseffen, dat het zijn plicht is in die levensverbanden, waarin hij daartoe wordt geroepen, verantwoordelijkheid te aanvaarden en zodanig werkzaam te zijn in studie en actieve medewerking, dat hij deze verantwoordelijkheid in gehoorzaamheid aan onze hoogste Koning Jezus Christus kan dragen.

Laat dit ten diepste de boodschap zijn in onze propaganda. Ik heb het volste vertrouwen dat onze propaganda dan weerklank zal vinden onder onze jongeren en resultaten zal afwerpen.

Prov. verband van ARJOS in Friesland

Zaterdag 1 November j.l. kwam het provinciaal verband Friesland in jaarvergadering bijeen. Voor de laatste maal stond deze vergadering, die in hotel „Spoorzicht" te Leeuwarden werd gehouden, onder leiding van de heer M. Brandsma.

In zijn openingswoord legde deze vooral de nadruk op het belang van de internationale contacten.

Nadat de notulen van de vorige jaarvergadering vastgesteld waren, bracht de secretaris, de heer G. Oostijen te Franeker, een jaarverslag uit, waarin o.a. het wel en wee der Friese Arjo-

clubs te beluisteren viel. Het „wel" overheerste gelukkig het „wee". Wat het aantal clubs zowel als het aantal leden aangaat, valt er een gestadige groei op te merken. Bedroeg het aantal clubs aan het einde van het vorige vergaderseizoen 42 en het totale leden-tal 715, thans bezit Friesland 48 clubs met een ledental, dat volgens de gegevens van April 784 bedraagt. Met nadruk drong de heer Oostijen er op aan, zich bij de te voeren propaganda niet te beperken tot één bepaalde kerkelijke richting. Het Prov. Verband is bezig, aldus de secretaris, het interkerkelijk karakter van onze clubs beter tot uitdrukking te doen komen.

Vervolgens bracht de penningmeester, de heer B. D. van Raay, verslag uit van de financiële stand van zaken. Tot vrijgekozene in de vacature-IJ. Amels, die bedankt had wegens vertrek naar elders, werd gekozen de heer Tj. Pel te Oudeschoot, terwijl de heer G. Oostijen herkozen werd. Daar de heer Brandsma als lid van het Prov. Verband meende te moeten bedanken, vond opnieuw een stemming plaats, ditmaal om in de vacature van voorzitter te voorzien. De heer Oostijen werd als zodanig gekozen.

Het lid der Tweede Kamer, Ds Van der Zaal, hield vervolgens een causerie over het verloop van de kabinetsformatie en tekende de situatie, waarin onze partij momenteel verkeert.

Aan het einde der vergadering werd bij monde van de heer Oostijen afscheid genomen van de heer Brandsma. Hem werd dank gebracht voor het vele werk voor de Provinciale organisatie verricht, gedurende de tijd dat hij deze organisatie heeft geleid.

De ARJOS in Drente

Het Provinciaal Verband van A.R.J.O.S. in Drente belegt op **Zaterdag 20 December 1952** in de jeugdherberg „De Hunenhoek" te Emmen een studiebijeenkomst. Hier worden van elke A.R.J.O.S. in Drenthe in ieder geval twee afgevaardigden verwacht, terwijl belangstellenden worden verzocht hun naam en adres aan het secretariaat van het Drentse A.R.J.O.S.-verband, Emmastraat 39 te Assen, op te geven. Voor zover de plaatsruimte dit toelaat zullen dus ook meer dan twee personen per club aan de conferentie kunnen deelnemen. De heer **E. van Ruller te Groningen**, oud-voorzitter van de Nationale A.R.J.O.S, zal refereren over „**De strijd om beginselen**"; hij heeft hierover inmiddels een uitvoerige en uitstekende schets het licht doen zien, waarvan de bedoeling is deze aan alle conferentiegangers van te voren toe te zenden.

Gehoopt wordt dat ook door deze conferentie het A.R.J.O.S.-werk in Drente zal worden gestimuleerd. De **Jaarvergadering-toogdag** zal D.V. op **Zaterdag 14 Februari 1953** in zaal „**Bellevue**" te Assen worden gehouden; nadere mededelingen zullen spoedig volgen.

De clubs hebben inmiddels nadere inlichtingen ontvangen over de regeling van het clubbezoek; het conferentieonderwerp van Oosterbeek (De Kroon en de Kabinetsformatie) zal op alle clubs worden ingeleid; indien enigszins mogelijk vóór 1 Januari 1953.

VERZAMELBAND

De verzamelband maakt het mogelijk de nummers van „Nederlandsche Gedachten” te bewaren en op een goedkope wijze in de band te brengen. Dit laatste geschiedt op een eenvoudige wijze en wel zodanig, dat de bladen volkomen vlak liggen en niet los kunnen geraken.

Deze band geeft niet de indruk van een massa-product, doch vormt door de fraaie uitvoering en afwerking een sieraad voor iedere boekenkast. In geen enkel opzicht verschilt de band van een normaal gebonden exemplaar. Voeg daarbij het voordeel, dat men niet behoeft te wachten totdat de gehele jaargang compleet is, maar ieder exemplaar direct na binnenkomst in de band gebracht kan worden (geen beschadiging — geen zoekraken) dan begrijpt U de grote voordelen van deze methode.

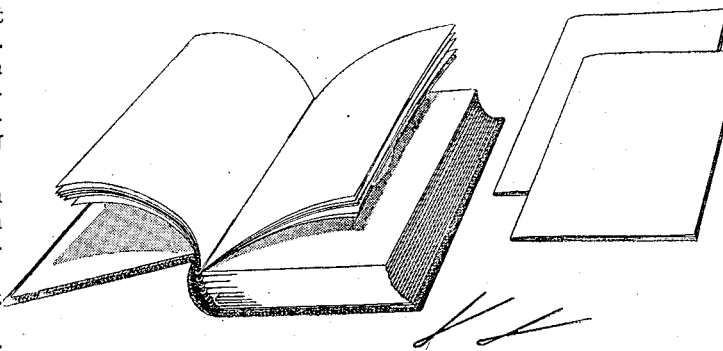
De verzamelband is uitgevoerd in heel grijs natuurlinnen met titel opdruk op rug en plat. Aan de binnenkant van het achterste bord bevindt zich een kaart met naalden, voldoende voor een jaargang.

Een band, die de waarde van Uw blad verhoogt en haar tot een mooi en blijvend bezit maakt.

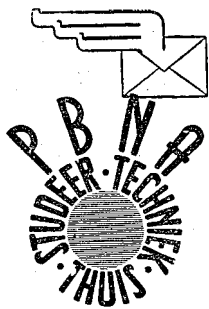
Deze band wordt beschikbaar gesteld voor f 3.50 per

stuk. Het inbinden is daardoor overbodig geworden. Het is gemakkelijker voor het bewaren der afzonderlijke nummers en het is goedkoper. Bestellingen worden alleen uitgevoerd na storting van f 3.50 op rekening no. 89673 der Anti-Rev. Partij, Den Haag.

Het systeem werkt heel eenvoudig. Men steekt van boven en van onderen een naald tussen de binnenste bandrug en het midden van het tijdschrift en Klaar is Kees. Simpel, en toch..... perfect!

14

- BOUWKUNDE
- WATERBOUWKUNDE
- WERKTUIGBOUWKUNDE
- ELECTROTECHNIEK
- CHEMIE • ZUIVEL
- HANDELSWETENSCHAPPEN

DIRECTIE
ROTSHUIZEN
EN WIND

DOOR DE INSPECTIE VAN HET SCHRIFTELIJKE ONDERWIJS
ALSMEDE DOOR HET BEDRIJFSLEVEN ERKENDE OPLEIDING

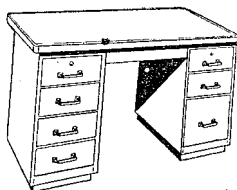
Vraagt prospectus aan:
Koninklijk Technicum P.B.N. ARNHEM,
Velperbuitensingel 23

Jongerenstudieclub vraagt ter overname:

Een exemplaar

„**SCHRIFT EN HISTORIE**”

MEURS, Almersdorperweg 31, OPPERDOES

**HOUTEN EN STALEN
KANTOORMEBELEN**

Vraagt onze prijs-
courant no. 38

ZAANDAM
Westzijde 53

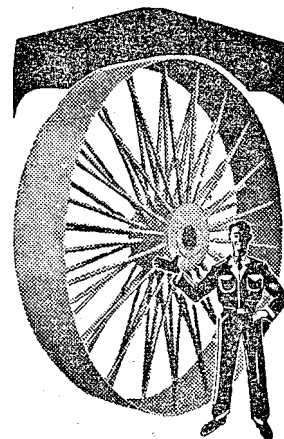
Tel. (K 2980) 2246-4077

Bereiding van:
Bedveren
Kapok
Vulvlokken
Watten
Snelvulling
Crin Végétal
Zee gras
enz.

**H
V
K**

N.V. Heerenveense
Veer- & Kapok-
fabrieken

A. BORKENT
Schans 43 - Heerenveen
Telefoon 0 5130 — 2741
(2 lijnen)

Riemschijven
tot 4,25 meter diameter
V-Snaarschijven
tot 2 meter diameter

VAN DRIEL'S
machinefabriek N.V.
„DE IJSEL”
W. E. PENNING
KAMPEN-TEL. 92

REGISTER

van artikelen 8e Jaargang Nederlandsche Gedachten

1952

INHOUD

- I. Politieke Stromingen
 - A. Anti-revolutionaire Partij
 - 1. Partijleven
 - 2. Vrouwenactie
 - 3. Jeugdactie
 - 4. Internationale contacten
 - B. (Overige) partijen
 - C. Katholieke Partijen
 - D. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en aanverwante groepen
 - E. Socialisme
 - F. Communisme
 - G. Diverse stromingen
 - H. „Derde Macht”
- II. Politiek
 - A. Fundamentele Artikelen
 - B. Politiek algemeen
 - C. Provinciale en Gemeente-politiek
- III. Staatsrecht en Bestuursrecht
- IV. Buitenland en Internationale Verhoudingen
- V. Justitie
- VI. Binnenlandse Zaken
- VII. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen
- VIII. Financiën
- IX. Defensie
- X. Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting
- XI. Economische Zaken
 - A. Algemeen
 - B. Bedrijfsorganisatie
- XII. Landbouw
- XIII. Sociale Aangelegenheden
 - A. Algemeen
 - B. Vakbeweging
- XIV. A. Uniezaken en Overzeese Gebiedsdelen;
B. Emigratie
- XV. Geschiedenis
- XVI. Personalialia
- XVII. Boekbesprekingen

I. POLITIEKE STROMINGEN

A. ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

1. Partijleven

- R. Gosker — Het Centralen Convent 3
- L. W. H. de Geus — Hervormd en Antirevolutionair 19
- Dr W. P. Berghuis — De geest van de Bezettingstijd 20
- De Partij in actie: 38, 62, 79, 112, 185, 192, 248, 264, 266, 276, 307, 322
- Zwolle honderd jaar 88
- Voorzitter en Penningmeester van de Doctor Abraham Kuypersstichting 94
- Zo moet het! 100
- Prof. Mr P. J. Verdam — Bij de inzet der Verkiezingen 109
- R. Gosker — De Deputatenvergadering 110
- Mr K. Groen — De positie der Anti-Revolutionairen ten opzichte van het program-Romme voor het tweede kabinet-Drees 123
- R. Gosker — De Deputatenvergadering 141
- Wat iedere Anti-Revolutionair moet weten en kan doen 142
- Program van Actie: 144, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 162, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 174, 175, 182, 185, 186
- R. Gosker — Een vrouw sprak op de Deputatenvergadering 145
- R. Gosker — Eensgezindheid of partijdictatuur! 146
- R. Gosker — Goede staat van dienst (H. J. W. A. Meijerink) 147

- Dr A. Veerman — Onze Sociaal-Economische vuist 148
- R. Gosker — De Penningmeester van het Centraal Comité 153
- Nieuwe samenstelling van het Centraal Comité 153
- R. Gosker — Oude bekenden 154
- De brochuredienst in actie 155
- Dr J. Schouten — Pleegt geen verzuimen! 157
- R. Gosker — Christelijk Nationaal 158
- Dr A. Veerman — Het Bureau Centraal Comité 159
- Goed stemmen is Anti-Revolutionair stemmen 160
- Onze Kamerfractie in de Kamer 161
- Dr J. Schouten — Onze Koers 173
- T. Cnossen — De Anti-revolutionaire mentor 175
- Uit de Partij 176, 307
- R. Gosker — Dit zijn er nog eens vier 177
- R. Gosker — De Eerste Kamer-leden 178
- Onze nieuwe Eerste Kamerfractie 181
- R. Gosker — Onze tweede man voor de radio 182
- Dr A. Veerman — Stookt de vuren gloeiend heet 183
- Dr J. Schouten — De verkiezingsuitslag 195
- Dr A. Veerman — Prof. Dr R. H. Woltjer 200
- Dr J. Schouten — Lessen leren en ter harte nemen (15 Oct.) 1
- Dr J. Schouten — De Anti-Revolutionairen en het Kabinet (15 Oct.) 3
- R. Gosker — Leeuwarden 100 jaar (15 Oct.) 5

Dr A. Veerman — Mr J. A. de Wilde	6	H. D. W. Boven — Internationaal contact	226
Rapport over het passieve vrouwenkiesrecht (15 Oct.)	12	H. D. W. Boven — De jongeren en de politiek (15 Oct.)	13
Herziening van het Program van Beginselen (15 Oct.)	15	H. D. W. Boven — De Algemene Vergadering (15 Oct.)	14
Dr J. Schouten — Rondom de Kabinetformatie	246	E. van Ruller — De kandidaten voor Voorzitter	268
R. Gosker — Onze beide Ministers	249	P. Stafleu — De Studie-Conferentie in „De Pietersberg”	269
R. Gosker — H. J. W. A. Meijerink	256, 281	(Mej.) C. Duker — Bavinck over sociale en politieke scholing	270
H. Algra — De stille Getrouwen	261	H. de Jongste — Bezoek aan Keulen	270
Dr J. Schouten — Nogmaals „Rondom de Kabinetformatie”	273	P. Speelman — Duitsland en de West-Europese Federatie	271
A. Bootsma †	277	E. van Ruller — Contact met de C.H. jongeren	299
Dr J. Schouten — In vrije positie	305	Eigenlijk niet bestemd voor „Op Eigen Wieken”	299
Mr K. Groen — In memoriam Mr J. Terpstra	324	H. D. W. Boven — Vijfde jaarverslag van de Nationale Organisatie van Anti-revolutionaire Jongeren Studieclubs, uitgebracht in de Algemene Vergadering, gehouden op 29 November 1952 te Utrecht	300
T. M. A. van Löben Sels — Waarom verloren de Anti-Revolutionairen stemmen?	336	Sj. Jonker — Zoals de ouden zongen. Indrukken uit Europees Jeugdparlement in Den Haag	318
2. Vrouwenactie		Dr A. Veerman — De vaart der Arjos	345
L. A. Lever-Brouwer — We kunnen er warm voor lopen!	15	C. D. van Oosten — Een belangrijke uitgave	346
(Mej.) Mr J. J. Boot — Wat kunnen wij vrouwen doen voor de verkiezingen?	163	Wij zijn weer ter jaarvergadering geweest	347
Dr F. T. Diemer-Lindeboom — Even onder ons	181	Dr A. Veerman — Dit en Dat over ons Blad	349
Rapport over het passieve vrouwenkiesrecht (15 Oct.)	12	H. D. W. Boven — De Volksvertegenwoordiging I	350
L. A. Lever-Brouwer — Nu gaat het op een beslissing aan (15 Oct.)	12	H. D. W. Boven — Ook onder ons Massajeugd?	351
(Mej.) Mr A. J. van Trigt — De jonge vrouw en de politiek	259	Rondvraag — Ds J. Schelhaas	
3. Jeugdactie		Oorsprong en wettigheid van het gezag	31, 135
Uit de organisatie: 27, 60, 102, 226, 267, 298,	351	De verhouding van Overheid en Partij tot de Kerk	31
C. D. van Oosten — Isolement en Apostolaat	27	Anti-Revolutionair standpunt ten opzichte van de leerplicht	222
Onze bestuursleden: 28, 58, 104,	136	De noodzakelijkheid van christelijk Technisch Onderwijs	302
Sj. Jonker — Studenten- en Jeugdparlement	29	4. Internationale contacten	
(Mej.) C. Duker — Staat en Opvoeding	30, 105	S. Willemse — Er zit schot in de contactvorming met het buitenland	55
Sj. Jonker — De Arjos en de verkiezingen	32	S. Willemse — A.R.- en C.D.U.-jongeren belegden conferentie in Siegen	223
C. D. van Oosten — Ons getuigen	53	H. D. W. Boven — Internationaal contact	226
Drs M. C. P. Stapelkamp — Sociale Zekerheid II, III 54,	105	E. van Ruller — Eenheid en Levensbeschouwing	254
S. Willemse — Er zit schot in de contactvorming met het buitenland	55	H. de Jongste — Bezoek aan Keulen	270
H. D. W. Boven — Zuiverheid in de politieke zeden	57	B. (Overige Partijen)	
C. D. van Oosten — Studentenconferentie 11 — 12 Januari 1952.	59	Dr J. Schouten — C.H. en A.R.	61
H. D. W. Boven — Het Nederlandse Koningschap	59	Dr J. Schouten — Prof. Van Niftrik	99
H. D. W. Boven — De Arjos en de politieke scholing	74	Derailement	108
C. D. van Oosten — Voor beginners	75	Merkwaardig Driemanschap	150
C. D. van Oosten — Van kleine dingen	101	Mr Dr E. P. Verkerk — A.R. en S.G.P.!	169
De verkiezingstogdag	101	A.R. de Kwaadsteniet — Aanslag op de geestelijke vrijheid	201
H. Algra — Integratie en Studie	102	Dr J. Schouten — Prof. Dr G. C. van Niftrik en onze partij	245
H. Marsman — A.R.J.O.S. in Drente	106	E. van Ruller — Contact met de C.H.-jongeren	299
H. Schelhaas Jzn. — Nogmaals de Arjos en de verkiezingen	107	Samenwerking A.R.P. en C.H.U. (circulaire)	313
Mr C. J. Verplanke — De Ministers	108	Voorstel, door de Deputatenvergadering van 23 Januari 1946 aanvaard	315
Sj. Jonker — De Verkiezingstogdag in Den Haag	133	C. Katholieke Partijen	
H. D. W. Boven — Contributiebetaling	134	D. Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en aanverwante groepen	
Mr C. J. Verplanke — De Raad van State	137	Dr A. Veerman — Duidelijk doel en vaste koers	166
H. D. W. Boven — Nogmaals enkele cijfers	138	E. Socialisme	
Drs M. C. P. Stapelkamp — De herziening der sociale verzekeringswetten	139	H. D. W. Boven — Zuiverheid in de politieke zeden	57
Mr C. J. Verplanke — Kamerkruimels	140	C. Smeenk — Staatssocialisme	124
E. van Ruller — De A.R.J.O.S. naar Den Haag	154	F. Communisme	
H. D. W. Boven — Grijpt de kans!	155	Prof. Dr Ir H. van Riessen — Onder de N.C.R.V.-leeslamp, Radiolezing 2-4-52	118
K. Koole — Haak in	171		
De Hofstad wacht U	172		
C. D. van Oosten — Ten Toogdag!	186		
Programma en laatste mededelingen	187		
E. van Ruller — Na de verkiezing, voor de campagne	221		
E. van Ruller — H. D. W. Boven	222		
S. Willemse — A.R.- en C.D.U.-jongeren belegden conferentie in Siegen	223		
Democratie in hemdsmouwen	224		

Prijsvraag	121	A. R. de Kwaadsteniet — Nog geen duidelijk Program (15 Oct.)	4
Prof. Dr Ir H. van Riessen „Het communisme getoetst”	206	Dr J. Schouten — Rondom de Kabinetsformatie	246
G. Diverse stromingen		H. Algra — Wereldgelijkvormig	265
Dr J. Schouten — Tegen versplintering	184	Dr J. Schouten — Nogmaals „Rondom de Kabinets- formatie”	273
H. „Derde Macht”		Dr J. Schouten — In vrije positie	305
Dr J. Schouten — De derde macht van de heer Oud	77	C. Provinciale en Gemeentepolitiek	
II. POLITIEK		H. Algra — Meer dan verontrustend	48
A. Fundamentele artikelen		Dr W. P. Berghuis — Provinciën en Gemeenten	122
Dr J. Schouten — 1952	1	Verweer van Dr J. Schouten tegen een verwijt van de V.V.D.	315
Mr W. Rip — Overheid en Zonde	16, 49	III. STAATSRECHT EN BESTUURSRECHT	
Treffen in het trefpunt (Beginsel en verwerkelijking. Verslag van referaten van de professoren G. C. van Niftrik, J. de Zwaan en F. C. Gerretson)	23	H. D. W. Boven — De nieuwe Kieswet	17
C. D. van Oosten — Isolement en Apostolaat	27	Dr J. Schouten — Overheidsbemoeiing en Particulier Initiatief	33
Ds J. Schelhaas Jzn — Oorsprong en wettigheid van het gezag	31, 34	H. D. W. Boven — Het Nederlandse Koningschap	59
Ds J. Schelhaas Jzn — De verhouding van Overheid en Partij tot de Kerk	31	Dr A. Veerman — Gepeuter aan de grondwet	81
Dr J. Schouten — Overheidsbemoeiing en Particulier Initiatief	33	Mr C. J. Verplanke — De Ministers	108
T. Cnossen — Troffel en zwaard	41	Dr A. Veerman — Grondwet en buitenlands beleid	125
C. van Baren Jr — Om de Ziel van ons volk	52	Mr C. J. Verplanke — De Raad van State	137
C. D. van Oosten — Ons getuigen	53	R. Gosker — Stemmen bij volmacht	152, 160
Mr J. A. de Wilde — Het werk van Dr A. Kuyper	67	A. R. de Kwaadsteniet — Aanslag op de geestelijke vrijheid	201
Mr K. Groen — De soevereiniteit in eigen kring een „denkschema”?	116	H. D. W. Boven — De Volksvertegenwoordiging I	350
L. A. Lever-Brouwer — Evangelisatie en politiek	120	IV. BUITENLAND EN INTERNATIONALE VERHOUDINGEN	
Dr A. Veerman — Gevaarlijk Relativisme	120	Drs J. Klatter — Hoe staat het met de koude oorlog?	8
H. Algra — Geen moed	126	R. Gosker — Troonwisseling	73
Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot — Bevrijding van Staats- voogdij	162	Drs J. Klatter — Marianne, slaapt gij nog?	97
Dr J. Schouten — Lessen leren en ter harte nemen (15 Oct.)	1	H. Algra — Integratie en studie	102
H. Algra — Wereldgelijkvormig	265	Dr A. Veerman — Grondwet en buitenlands beleid	125
H. Algra — Zuilen	312	R. Gosker — Een vrouw sprak op de Deputaten- vergadering	145
Dr J. Schouten — Kerstfeest — Jaarovergang	321	Democratie in hemdsmouwen	224
T. M. A. van Löben Sels — Waarom verloren de Anti- Revolutionairen stemmen	336	E. van Ruller — Eenheid en Levensbeschouwing	254
B. Politiek algemeen		T. Cnossen — De 4e November	260
Dr A. Veerman — uit het Parlement: 5, 39, 70, 84, 114, 198, 278, 309,	326	P. Speelman — Duitsland en de West-Europese Fede- ratie	271
Mr C. J. Verplanke — Wat de krant schrijft: 22, 42, 90, Dr A. Veerman — Bases van allerlei breedte	127, 24	Drs J. Klatter — De weg naar Europa	286
Dr J. Schouten — Overheidsbemoeiing en Particulier Initiatief	33	H. D. W. Boyen — Onverantwoorde voorlichting	295
T. Cnossen — Driestarren	37, 66, 83, 113, 329	G. Kuiper — Rusland na het 19de Partij-congres	296
H. Algra — Meer dan verontrustend	48	Sj. Jonker — Zoals de ouden zongen. Indrukken uit Europees Jeugdparlement in Den Haag	318
Mr K. Groen — Churchill en Colijn	51	Drs J. Klatter — Groot en Klein Europa	339
Mr K. Groen — De positie der Anti-Revolutionairen ten opzichte van het program-Romme voor het tweede kabinet-Drees	123	V. JUSTITIE	
Mr C. J. Verplanke — Kamerkrumels	140	VI. BINNENLANDSE ZAKEN	
Dr J. Schouten — Onze Koers	173	VII. ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN	
Verkiezingsdag, dag van Getuigenis. Gedicht van Jac Lelsz	176	Dr J. Schouten — De achtergrond van „Hardegarijp”	2
Dr J. Schouten — De Kabinetsformatie	189	H. Algra — Doop en Schoolkeuze	26
Dr J. Schouten — De verkiezingsuitslag	195	C. Duker — Staat en Opvoeding	30, 105
Dr A. Veerman — Op zoek naar een nieuw Kabinet	202	Dr J. Schouten — Prof. Van Niftrik	99
Nieuwe Ministers	204	H. Algra — De doorslag	208
A.R. de Kwaadsteniet — Uit krant en periodiek: 209, (15 Oct.)	10, 262, 291, 316, 337	Ds J. Schelhaas — A.R. standpunt ten opzichte van de leerplicht	222
De verkiezingsuitslag	211	J. Schipper — Beschamende cijfers	265
Dr J. Schouten — De Anti-Revolutionairen en het Kabinet (15 Oct.)	3	Ds J. Schelhaas — De noodzakelijkheid van christelijk Technisch Onderwijs	302
		VIII. FINANCIEN	
		H. Algra — Ook nog voordelig	12
		Dr A. Veerman — Riemen van andermans leer	166
		R. Gosker — Beperking van Overheidsuitgaven	169

Dr A. Veerman — Nevel, Zon en Wolken (15 Oct.) 8

IX. Defensie

Wat kost de verlenging van de dienstplicht? 14
Dr A. Veerman — Gevaarlijk Relativisme 120
Prijsvraag 121

X. Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting.

H. Algra — Ook nog voordelig 12
K. Salomons — Onze Binnenscheepvaart 47
R. Gosker — Woningbouw 168
H. Algra — Langzaamheid 264

XI. ECONOMISCHE ZAKEN

A. Algemeen

Mr Dr E. P. Verkerk — De Middenstand 94
J. Schipper — Lonen en salarissen in de ijskast . . . 131
R. Gosker — Versterking van de positie van de Middenstand 165
Dr A. Veerman — Niet door veel gevecht maar wel om het Recht 164
Dr A. Veerman — Werk voor vele handen 168
T. Cnossen — Het psychologisch moment 277
H. Algra — Een minister sticht verwarring 290
Dr J. Schouten — Werkgelegenheid 306
M. Ruppert — Bezitsvorming 314
Verklaring van het Convent van Christelijke Sociale Organisaties inzake het vraagstuk der bezitsvorming voor werknemers 328
J. Schipper — De dienst uitvoering werken en werkloosheidsbestrijding 335

B. Bedrijfsorganisatie

C. v. d. Heuvel — De P.B.O. in praktijk II 12
J. Schipper — Doorbreking in „Doorbraak” 266
D. W. Ormel — De ontwikkeling der Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie 292

XII. LANDBOUW

T. Cnossen — In vrijheid dienstbaar 96
T. Cnossen — Het dilemma in de landbouw 329

XIII. SOCIALE AANGELEGENHEDEN

A. Algemeen

Drs M. C. P. Stapelkamp — Sociale Zekerheid II en III 54, 105
Drs M. C. P. Stapelkamp — De herziening der sociale verzekeringswetten 139
R. Gosker — Geen nieuws onder de zon 151
R. Gosker — Christelijk-Sociaal 163
J. Schipper — Ouderdomsverzekering: Volksvoorziening?? Wat verstaat men onder het bedrijfseigene? 255
Mr K. Groen — De Christelijk Sociale Conferentie 1952 — een inventarisatie — 331
D. W. Ormel — Bespiegelingen over het Ziekenfondswezen 333
J. Schipper — De dienst uitvoering werken en werkloosheidsbestrijding 335

B. Vakbeweging

E. van Ruller — De machtsstrijd bij „De Ommelanden” 342

XIV. A. Uniezaken en Overzeese Gebiedsdelen

H. van Andel — Nieuw-Guinea 85
Prof. Mr P. S. Gerbrandy — Er is geen Nieuw-Guinea-vraagstuk! 158
Dr J. van Baal — Nieuw-Guinea: een taak en een belang 251
R. Gosker — Meijerink. Op eenzame post 281

Dr J. van Baal — Onze taak tegenover de bevolking van Nieuw-Guinea 285
Dr J. Schouten in de Kamer over Nieuw-Guinea 341

B. Emigratie

T. Cnossen — Het eerste en het laatste woord 50
A. W. Biewenga Wzn — Een verrassing of een verrassing? 126

XV. Geschiedenis

XVI. Personalialia

Mej. J. Duker 28
L. L. Blok 28
Mr G. H. A. Grosheide — Professor Mr A. Anema 10 Februari 1872—10 Februari 1952 35
Mr K. Groen — Churchill en Colijn 51
Dr J. Schouten — Huldiging Prof. Mr A. Anema . . . 63
Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot — Aan Professor Anema 65
Dr J. Schouten — Mr G. van Baren † 78
A. R. de Kwaadsteniet — In memoriam Mr G. van Baren 78
C. Balkenende 104
H. Schelhaas Jzn 104
Drs M. C. P. Stapelkamp 136
J. Smallenbroek 136
R. Gosker — Goede staat van dienst (H. J. W. A. Meijerink) 147
Dr A. Veerman — Onze Sociaal-Economische vuist (A. Stapelkamp, A. W. Biewenga Wzn, Drs C. P. Hazenbosch en W. Noomen) 149
Dr A. Veerman — Niet door veel gevecht maar wel om het Recht (H. van Eysden, Ds C. v. d. Zaal, Mr Dr E. P. Verkerk en Mr J. Algra) 164
R. Gosker — Dit zijn er nog eens vier (Ds J. Fokkema, Mr Dr J. Meulink, Dr W. P. Berghuis en Mr Dr N. G. Geelkerken) 177
R. Gosker — Onze tweede man voor de radio (Mr A. B. Roosjen) 182
Dr A. Veerman — Stookt de vuren gloeiend heet (Prof. Dr L. W. G. Scholten, Mr T. A. van Dijken, J. Smallenbroek, Mr J. J. Hangelbroek en Mr Th. A. Versteeg) 183
Dr A. Veerman — Prof. Dr R. H. Woltjer 200
Onze Ministers 204
E. van Ruller — H. D. W. Boven 204
Dr A. Veerman — Mr J. A. de Wilde (15 Oct.) 6
R. Gosker — Onze beide ministers (Mr J. Algra en Prof. Dr J. Zijlstra) 249
R. Gosker — H. J. W. A. Meijerink 256, 281
E. van Ruller — De kandidaten voor voorzitter (Drs G. J. Stapelkamp en Dr A. Veerman) 268
A. Bootsma † 277
Mr K. Groen — In memoriam Mr J. Terpstra 324

XVII. Boekbesprekingen

Dr J. Verkuyl, De geest van communisme en kapitalisme en het Evangelie van Christus — Prof. Dr Ir H. van Riessen 118
Prof. Dr W. Banning, Hedendaagse waardering van Karl Marx. Een bundel opstellen bijeengebracht door Prof. Dr W. Banning — Prof. Dr Ir H. van Riessen 118
Prof. Dr I. A. Diepenhorst — De boodschap van Rusland en het christelijk antwoord — Prof. Dr Ir H. van Riessen 206
Ds Kr. Strijd, Christendom en Communisme. Een Confrontatie — Prof. Dr Ir H. van Riessen 206
Prof. Dr H. Smitskamp, Wat heeft Groen van Prinstereer ons vandaag te zeggen — C. D. van Oosten 346